

Svenska kyrkan

Kyrkomötet 2002

Volym 1

Summarisk förteckning över protokoll
med bilagor vid Kyrkomötet 2002

Volym 1 Protokoll och bilagor

Protokoll

Kyrkostyrelsens skrivelser, KsSkr 2002:1–4

Volym 2 Bilagor

Kyrkostyrelsens skrivelser, KsSkr 2002:5–12

Motioner, Mot 2002:1–170

Volym 3 Bilagor

Gudstjänstutskottets betänkanden, G 2002:1–7

Organisationsutskottets betänkanden, O 2002:1–12

Tillsyns- och uppdragsutskottets betänkanden, TU 2002:1–11

Ekonomi- och egendomsutskottets betänkanden, EE 2002:1–10

Ekumenikutskottets betänkanden, Eu 2002:1

Kyrkolivsutskottets betänkanden, Kl 2002:1–14

Budgetutskottets betänkanden, B 2002:1–3

Kyrkorättsutskottets betänkanden, Kr 2002:1–6

Frågor i Kyrkomötet, Fråga 2002:1–10

Svar på frågor i Kyrkomötet

Kyrkomötets skrivelser, KmSkr 2002:1–28

Personregister

Sakregister

Kyrkomötet 2002

Protokoll 17–20 september
och 22–25 oktober

Kyrkomötets protokoll
17–20 september och 22–25 oktober

Tisdagen den 17 september.....	1
1 § Inledningsanförande	1
2 § Anmälan av ny ledamot i Kyrkomötet	1
3 § Valda ledamöter i Kyrkomötet, upprop	1
4 § Anmälan om inkallade ersättare	7
5 § Regler för debatt vid procedurfrågor, för instämmande och reservation	7
6 § Val av Kyrkomötets ordförande	8
7 § Val av Kyrkomötets förste vice ordförande	8
8 § Val av Kyrkomötets andre vice ordförande	8
9 § Val av Kyrkomötets sekreterare	8
10 § Val av protokolljusterare	9
11 § Val av valberedning	9
12 § Meddelanden	9
Onsdagen den 18 september	10
13 § Hälsningsanföranden	10
14 § Inkommen skriftlig hälsning från Evangeliska Fosterlands-Stiftelsen	10
15 § Val av Kyrkomötets utskott	10
16 § Ordning för inkallande av ersättare i utskotten	19
17 § Biskoparnas närvarorätt i utskotten	19
18 § Närvarorätt i utskotten, ledamöter	20
19 § Ersättarnas placering i utskott	24
20 § Anmälan av till Kyrkomötet inkomna skrivelser och motioner	24
21 § Hänvisning av skrivelser och motioner till utskotten	32
22 § Meddelanden	33
Fredagen den 20 september.....	34
23 § Val till Läronämnden	34
24 § Val av revisorer	34
25 § Val till Kyrkostyrelsen	35
26 § Val till Svenska kyrkans ansvarsnämnd för biskopar	36
27 § Val till Svenska kyrkans valprovsnämnd	37
28 § Val till Svenska kyrkans överklagandenämnd	37
29 § Val till Kyrkofondens styrelse	38
30 § Val till Nämnden för kyrkolivets utveckling	39
31 § Val till Nämnden för Svenska kyrkan i utlandet	40
32 § Val till Nämnden för internationell mission och diakoni	40
33 § Meddelanden	42
34 § Valresultat vid val av ordförande i Nämnden för internationell mission och diakoni	42
35 § Val av förste vice och andre vice ordförande i Nämnden för internationell mission och diakoni	42
36 § Valresultat vid val av ledamöter i Läronämnden	43

37 § Meddelanden	43
38 § Fastställande av regler för debatt vid behandling av utskottsbetänkanden samt för frågedebatt	43
39 § Anmälan	44
40 § Ytterligare sammanträdestid för utskottsarbete	44
41 § Ajournering av Kyrkomötet	45
Tisdagen den 22 oktober	46
42 § Kyrkomötets förhandlingar återupptas	46
43 § Anmälan av inkallade ersättare	46
44 § Anmälan och bordläggning av utskottens betänkanden	46
45 § Fråga 2002:1 om arvoden	47
46 § Fråga 2002:2 om ombyggnaden i kyrkokansliet	47
47 § Fråga 2002:3 om beslut om rikskollekter	47
48 § Fråga 2002:4 om dop i Svenska kyrkan	47
49 § Fråga 2002:5 om kyrkor som mordbränns	47
50 § Fråga 2002:6 om ensidig bojkott mot Israel	48
51 § Fråga 2002:7 om utträde och folkomflyttningar	48
52 § Fråga 2002:8 om den etiska debatten i bioteknikfrågor	48
53 § Fråga 2002:9 om släktforskning	48
54 § Fråga 2002:10 om receptionsarbetet med dokumentet Guds vägar	49
55 § Kyrkan och homosexualiteten	49
56 § De kyrkliga valen	51
57 § Meddelande	52
Onsdagen den 23 oktober	53
58 § Anmälan och bordläggning av utskottsbetänkande	53
59 § Instruktion gällande votering	53
60 § Kyrkan och homosexualiteten, beslut	53
61 § De kyrkliga valen, beslut	56
62 § Yttrande från Läronämnden, Gudstjänstutskottets betänkande 2002:1	59
63 § Den svenska evangelieboken	59
64 § Kyrkliga böcker på finska och lulesamiska	64
65 § Bibeltexter och gudstjänstordning på teckenspråk	65
66 § Försoningsakt i anslutning till nytt äktenskap	65
67 § Herrens bön	65
68 § Tillstånd att leda gudstjänst	66
69 § Folklig mäsas	66
70 § Församlingsindelningen	66
71 § Ordförande i stiftsstyrelser, domkapitel och Kyrkostyrelsen	67
72 § Biskoparnas ställning i Kyrkomötet	67
73 § Vissa frågor om biskopsval m.m.	68
74 § Stiftsindelningen	68
75 § Domarledamotens beslutanderätt i domkapitlet	69
76 § Överprövningsinstanser	69
77 § Extra sammanträde med Kyrkorättsutskottet	70
78 § Kyrklig beredskap	70

79 § Valfri församling	70
80 § Kyrkonämndens arbetsgivaransvar	70
81 § Antalet ledamöter i Kyrkomötet	71
82 § Extra sammanträde med Kyrkorättsutskottet	71
Torsdagen den 24 oktober	72
83 § Principerna för Kyrkomötets arbete	72
84 § Kyrkliga böcker på finska och lulesamiska, beslut	72
85 § Bibeltexter och gudstjänstordning på teckenspråk, beslut	72
86 § Försoningsakt i anslutning till nytt äktenskap, beslut	72
87 § Herrens bön, beslut	73
88 § Tillstånd att leda gudstjänst, beslut	73
89 § Folklig mässa, beslut	73
90 § Biskoparnas ställning i Kyrkomötet, beslut	73
91 § Vissa frågor om biskopsval m.m., beslut	74
92 § Stiftsindelningen, beslut	74
93 § Kyrklig beredskap, beslut	75
94 § Valfri församling, beslut	75
95 § Kyrkonämndens arbetsgivaransvar, beslut	75
96 § Antalet ledamöter i Kyrkomötet, beslut	75
97 § Tillsyns- och främjandefunktion för Svenska kyrkans utlandsförsamlingar	75
98 § Den svenska evangelieboken, beslut	77
99 § Tillsyns- och främjandefunktion för Svenska kyrkans utlandsförsamlingar, forts.	93
100 § Ändringar i kyrkoordningen	94
101 § Kyrkomötet och dess arbetsformer m.m.	94
102 § Avgifter och clearing vid vissa kyrkliga handlingar	95
103 § Vissa frågor om löneförhandlingar m.m. för kyrkligt anställda	95
104 § Tidsbegränsad anställningstid för biskopar	96
105 § Vissa frågor rörande kvinnor och män som präster	96
106 § Diakontjänster och diakonår	97
107 § Ansvarsnämnden för biskopar	98
108 § Kyrkoherdarnas administrativa börda	98
109 § Kyrkligt anställdas valbarhet	98
110 § Domkapitlets yttrande över sökande till befattning som präst	99
111 § Svenska kyrkans ”koncernansvar” som arbetsgivare	99
112 § Rätten för underårig att själv begära beslutsprövning	99
113 § Kaftanens roll som officiell prästdräkt	99
114 § Särskild utjämningsavgift	99
115 § Skydd för skogliga reservat	100
116 § Ekonomiskt stöd till utvecklingsländer	100
117 § Utjämningsystemet	101
118 § Kyrkoavgiften	101
119 § Avgift till centrala kollektkontot	102
120 § Särredovisning av begravningskostnader	102
121 § Kyrkofondens styrelses ansvar	102
122 § Balanskravet i kyrkoordningen	102

123 § Kyrkan och pornografin	103
124 § Abortfrågan	103
125 § Begränsad talartid	104
126 § Äktenskap och familj	104
127 § Undervisningsmaterial i kristen etik	104
128 § Konfessionell grund- och gymnasieskola	105
129 § Försättningen på ÖSUT och PUF	105
130 § Profiltutbildning för diakoner och församlingspedagoger	105
131 § Utbildningsbehov för kyrkomusiker	105
132 § Integrationsarbete	105
133 § Kollekternas roll	106
134 § Kyrkliga syföreningar	106
135 § Kyrkostatistik	106
136 § Kyrkans grafiska profil	107
Fredagen den 25 oktober	108
137 § Tillsyns- och främjandefunktionerna för Svenska kyrkans utlandsförsamlingar, beslut	108
138 § Kyrkomötet och dess arbetsformer m.m., beslut	112
139 § Avgifter och clearing vid vissa kyrkliga handlingar, beslut	114
140 § Församlingsindelningen, beslut	114
141 § Ordförande i stiftsstyrelser, domkapitel och Kyrkostyrelsen, beslut	115
142 § Domarledamotens beslutanderätt i domkapitlet, beslut	116
143 § Överprövningsinstanser, beslut	116
144 § Vissa frågor om löneförhandlingar m.m. för kyrkligt anställda, beslut	117
145 § Tidsbegränsad anställningstid för biskopar, beslut	118
146 § Vissa frågor rörande kvinnor och män som präster, beslut	119
147 § Diakontjänster och diakonår, beslut	120
148 § Ansvarsnämnden för biskopar, beslut	120
149 § Kyrkoherdarnas administrativa börda, beslut	121
150 § Kyrkligt anställdas valbarhet, beslut	121
151 § Domkapitlets yttrande över sökande till befattning som präst, beslut	121
152 § Svenska kyrkans ”koncernansvar” som arbetsgivare, beslut	121
153 § Rätten för underårig att själv begära beslutsprövning, beslut	122
154 § Kaftanens roll som officiell prästdräkt, beslut	122
155 § Särskild utjämningsavgift, beslut	122
156 § Skydd för skogliga reservat, beslut	123
157 § Ekonomiskt stöd till utvecklingsländer, beslut	123
158 § Utjämningsystemet, beslut	124
159 § Kyrkoavgiften, beslut	124
160 § Avgift till centrala kollektkontot, beslut	125
161 § Särredovisning av begravningskostnader, beslut	125
162 § Kyrkofondens styrelses ansvar, beslut	125
163 § Balanskravet i kyrkoordningen, beslut	126
164 § Kyrkan och pornografin, beslut	126
165 § Abortfrågan, beslut	126
166 § Äktenskap och familj, beslut	129

167 § Undervisningsmaterial i kristen etik, beslut	129
168 § Konfessionell grund- och gymnasieskola, beslut	130
169 § Fortsättningen på ÖSUT och PUF, beslut	130
170 § Profiltutbildning för diakoner och församlingspedagoger, beslut	131
171 § Utbildningsbehov för kyrkomusiker, beslut	131
172 § Integrationsarbete, beslut	131
173 § Kollekternas roll, beslut	131
174 § Kyrkliga syföreningar, beslut	132
175 § Kyrkostatistik, beslut	132
176 § Kyrkans grafiska profil, beslut	132
177 § Val av revisor, bordlagt ärende	133
178 § Fyllnadsval, en revisor	133
179 § Val till Nämnden för Svenska kyrkan i utlandet	133
180 § Fyllnadsval till Nämnden för internationell mission och diakoni	135
181 § Val till domkapitlet i Visby	135
182 § Ersättningsinträde i Valprövningsnämnden	135
183 § Ändringar i kyrkoordningen, beslut	136
184 § Mål och rambudget för Svenska kyrkans nationella nivå åren 2003–2005	138
185 § Verksamhetsberättelse och årsredovisning för Svenska kyrkans nationella nivå år 2001	138
186 § Kyrkostyrelsens behandling av Kyrkomötets ärenden	139
187 § Kyrkoantikvarisk policy	139
188 § Bevarande av gravvårdar	139
189 § Kyrkobokföringsarkiven	139
190 § Vigselsbegreppet	140
191 § Mål och rambudget för Svenska kyrkans nationella nivå åren 2003–2005, beslut	140
192 § Verksamhetsberättelse och årsredovisning för Svenska kyrkans nationella nivå år 2001, beslut	142
193 § Kyrkostyrelsens behandling av Kyrkomötets ärenden, beslut	143
194 § Kyrkoantikvarisk policy, beslut	143
195 § Bevarande av gravvårdar, beslut	143
196 § Kyrkobokföringsarkiven, beslut	143
197 § Vigselsbegreppet, beslut	144
198 § Avslutning	144
Bilaga. Förslag till ändringar i kyrkoordningen.	146

Kyrkomötet 2002

Tisdagen den 17 september

Kl. 16.00–16.40

Tisdagen den 17 september inleddes Kyrkomötet år 2002 i Uppsala universitets aula med psalmsång, Sv. ps. 4.

1 § Inledningsanförande

Urban Gibson, som varit ledamot längst tid i Kyrkomötet, höll ett inledningsanförande och förklarade Kyrkomötet 2002 – det första direktvalda – öppnat.

2 § Anmälan av ny ledamot i Kyrkomötet

Anmäldes att Nils Svensson, Växjö stift, utsetts till ny ledamot i Kyrkomötet i stället för Yvonne Johansson, som av sagt sig uppdraget.

3 § Valda ledamöter i Kyrkomötet, upprop

Anmäldes att följande ledamöter i Kyrkomötet utsetts för mandatperioden 2002–2006 efter direkta val i kyrkovalet den 16 september 2001.

Uppsala stift

BoLennart Anbäcken, Uppsala
Gösta Äng, Vallsta
Anna-Lena Arousell Berglund, Harmånger
Curt Forsbring, Gävle
Gunilla Hallberg, Sandviken
Inga Alm, Alunda
Bengt-Åke Gustafsson, Gävle
Jennie Nordin, Uppsala
Key Lundegård, Uppsala
Britt Andersson, Örbyhus
Britt Louise Agrell, Uppsala
Alvar Gahm, Östervåla
Seth Henriksson, Uppsala
Ragnar Bergsten, Norrtälje
Erling Öhman, Norrsundet
Sten Bergström, Bålsta
Margareta Grape, Uppsala
Gunnar Schlberg, Torsåker
Rolf Forslin, Bollnäs
Tuula Styrfält, Sigtuna
Åsa Ek, Hudiksvall

Linköpings stift

Kerstin Bergman, Linköping
Madeleine Malm, Norrköping
Sten Persson, Linköping

Christina Pregmark Gyberg, Motala
Evy Åberg, Totebo
Eric Lundqvist, Norrköping
Anna Lundblad Mårtensson, Linköping
Conny Tyrberg, Västervik
Bengt Olof Dike, Norrköping
Sigvard Olsson, Rimforsa
Lennart Tildemyr, Gamleby
Carina Nilsson, Eksjö
Margareta Carlenius, Norrköping
Gerd Johansson, Vikbolandet
Inger Björkroth, Linköping
Per Ingvarsson, Linköping

Skara stift

Gunnar Prytz, Vänersborg
Per Lindberg, Borås
Gudrun Carlsson, Tun
Christina Hjertén, Tidaholm
Mari Lönnerblad, Skara
Inger Dafgård, Trollhättan
Ingemar Öberg, Herrljunga
Torsten Josephsson, Alingsås
Svenlof Grenabo, Hjo
Kurt Carlbom, Borås
Tomas Forsner, Götene
Sonja Grunselius, Lidköping
Juhani Rantanen, Borås
Ulla Eriksson, Skövde
Aina Andersson, Trollhättan

Strängnäs stift

Lars Johnsson, Södertälje
Kerstin Linder, Södertälje
Åsa Ingårda, Uppsala
Vanja Björsson, Kumla
Lars Ekblad, Vintrosa
Stefan Landmark, Nyköping
Göte Karlsson, Katrineholm
Bengt Berg, Nyköping
Gerd Gullberg-Johnson, Kumla
Kerstin Zetterberg, Sköllersta
Gunilla Johansson, Eskilstuna
Gunnel Wingård Mellqvist, Nyköping
Timmy Leijen, Örebro
Sten Elmberg, Strängnäs
Birgitta Wrede, Strängnäs
Annika Sandén, Örebro

Västerås stift

Lars Rydje, Borlänge
Thomas Söderberg, Falun
Johan Linnman, Arboga
Kerstin Björk, Västerås
Kristina Lundgren, Falun
Karin Perers, Fors
Bo E Nilsson, Hällefors
Martin Stjernström, Linköping
Ulla-Britt Emanuelsson, Älvdalen
Roland Persfjord, Falun
Hans G Erikson, Västerås
Anders Åkerlund, Rättvik
Britas Lennart Eriksson, Västerås
Ulla Dahlberg, Sollerön
Margarethe Isberg, Västerås
Margareta Nybelius, Falun

Växjö stift

Stig-Göran Fransson, Landsbro
Anna-Maria Björkman, Växjö
Göran Åberg, Bankeryd
Gunnar Sibbmark, Rydaholm
Nils Svensson, Traryd
Jan-Erik Forsberg, Norrahammar
Barbro Ingvall, Huskvarna
Christer Mohlin, Växjö
Gunilla Carlén, Kalmar
Astor Karlsson, Nybro
Birgitta Lindén, Rockneby
Ola Isacsson, Kalmar
Lisbet Båfält, Huskvarna
Kenneth Åberg, Vaggeryd
Bertil Olsson, Lammhult
Carl Korch, Växjö
Inger Gustafsson, Norrahammar
Solbritt Carlsson, Mönsterås

Lunds stift

Inga-Lisa Eklundh, Malmö
Erna Arhag, Åhus
Lars-Ivar Ericson, Tyringe
Börje Henriksson, Förslöv
Nils Gårder, Lund
Hans Wallmark, Vejbystrand
Alve Svensson, Kristianstad
Birgitta Josefson-Hultgren, Vellinge
Ingrid Karlsson, Olofström
Ingvar Eriksson, Munka-Ljungby

Lena Petersson, Lund
Tobias Jönsson, Lund
Benny Jönsson, Lund
Ulla Samuelsson, Hallabro
Sten Johansson, Teckomatorp
Ingemar Åhs, Malmö
Inger Wernersson, Landskrona
Marija Kogler Johnsson, Hästveda
Fredrik Nilsson, Nyhamnsläge
Jens Sjögren, Höör
Catharina Månsson, Bjärnum
Glenn Håkansson, Helsingborg
Inger Svensson, Oxie
Lennart Svensson, Hammenhög
Lisbeth Göranson, Degeberga
Kjell Sandberg, Staffanstorp
Mats Hagelin, Simrishamn
Ursula Frising, Mörrum
Maj-Britt Nilsson, Kristianstad
Peter Hemminger, Malmö
MajVis Hultén, Sölvesborg
Martha Carlsson, Kristianstad
Eva Nyman, Uppsala

Göteborgs stift

Christina Mårtensson, Göteborg
Hans-Olof Andrén, Göteborg
Bengt Gustafsson, Holm
Staffan Holmgren, Mölnlycke
Britta Olinder, Göteborg
Torgny Larsson, Kyrkesund
Carina Etander Rimborg, Göteborg
Inger Lif, Stillingsön
Karin Ugglå, Askim
Lena Schachinger, Göteborg
Karl-Gunnar Svensson, Träslövsläge
Fredrik Sidenvall, Frillesås
Vivianne Wetterling, Göteborg
Eric Muhl, Stenungsund
Sigvard Raask, Halmstad
Ulla Rickardsson, Vessigebro
Joakim Svensson, Göteborg
Solveig Thorkilsson, Rävlanda
Ann-Marie Hallin, Mölndal
Angela Boëthius, Hovås
Evert Josefsson, Viskafors
Lotta Vahlne Westerhäll, Göteborg
Sven Håkansson, Skene
Marianne Kronbäck, Frillesås
Gunilla Andersson, Halmstad

Jan-Anders Ekelund, Kinna
Åke Bendix, Varberg
Sven-Erik Björklund, Skepplanda
Wivi-Anne Radesjö, Bohus
Berit Simonsson, Tranemo

Karlstads stift

Ingrid Emanuelson, Karlstad
Sven E Kragh, Karlstad
Johan Lothigius, Hammarö
Rune Entelius, Kristinehamn
Anna-Lena Forsdahl, Ed
Inger Olander, Åmål
Gustav Thorstensson, Högsäter
Margareta Nisser-Larsson, Karlstad
Allan Lewin, Torsby
Ragnhild Johansson, Ö Ämtervik
Gunnar Schotte, Karlstad
Bengt Peterson, Kil

Härnösands stift

Birgith Wiklund Molberg, Kvissleby
Stina Eliasson, Lit
Leif Nilsson, Ytterhogdal
Freja Tjärnberg, Bergforsen
Lars Öhlén, Sörberge
Lennart Andersson, Sundsvall
Marinette Bylin, Arnäsvall
Jan Erik Ågren, Ramsele
Carina Hallesten Hansson, Härnösand
Jeanette Hägglund, Härnösand
Per-Henrik Bodin, Nyland

Luleå stift

Levi Bergström, Kåge
Karin Burstrand, Luleå
Monika Sandström, Taveljö
Fredrik Sandström, Umeå
Reidar Gustafsson, Älvsbyn
Kjell Söderberg, Umeå
Britt-Inger Öhman, Sorsele
Tomas Lång, Luleå
Lars-Gunnar Frisk, Umeå
Kristina Töyrä, Kiruna
Olof Lönneborg, Umeå
Christina Holmgren, Örträsk
Gunborg Engman-Ericsson, Gällivare
Stig Eriksson, Burträsk

Nils-Arne Rehnström, Rosvik
Jan-Olof Grönlund, Gammelstad
Torbjörn Bolander, Skellefteå
Stellan Johansson, Boden

Visby stift

Ingrid Smittsarve, Visby
Christer Engelhardt, Visby

Stockholms stift

Marianne Kronberg, Stockholm
Paul Trossö, Farsta
Robert Schött, Stockholm
Inger Liljedahl, Norsborg
Michael Martinson, Ekerö
Susann Torgerson, Bromma
Lennart Koskinen, Stockholm
Suzanne Fredborg, Lidingö
Lars Starkerud, Åkersberga
Annette Lundquist Larsson, Stockholm
Nanna Tranströmer, Stockholm
Margareta Börjesson, Täby
Sven-Olof Karlsson, Huddinge
Åke Blomqvist, Huddinge
Eva Zetterberg, Stockholm
Roland Johansson, Sollentuna
Olle Burell, Stockholm
Alf Sigling, Vallentuna
Barbro Pettersson, Sollentuna
Irène Pierazzi, Tyresö
Stefan Gustavsson, Saltsjö-Boo
Bertil Persson, Täby
Jösta Claeson, Gustavsberg
Anna Lena Wik-Thorsell, Bromma
Helena Bargholtz, Lidingö
Agneta von Essen Hedengren, Genève
Gun Andersson, Stockholm
Margareta Holmberg, Enskede Gård
Christoffer Sjöholm, Stockholm
Henrik Persson, Farsta
Christina Schnackenburg, Lidingö
Johnny Larsson, Falkenberg
Birgitta Björner, Solna
Kristina Sandström, Stockholm
Urban Gibson, Sollentuna
Anders Roos, Sollentuna
Torbjörn Kastell, Adelsö
Kristian Nylund Arnetz, Stockholm
Jörgen Silén, Sundbyberg

Anders Novak, Stockholm
Nils Furtenbach, Tumba
Kristina Lejdström, Bromma
Anki Erdmann, Spånga

Företogs *upprop* av Kyrkomötets ledamöter samt biskoparna.

Britt Andersson, Uppsala stift, Juhani Rantanen, Skara stift, Åsa Ingårda, Strängnäs stift, Ingemar Åhs och Kjell Sandberg, Lunds stift, Torgny Larsson, Carina Etander Rimborg och Evert Josefsson, Göteborgs stift, Sven E Kragh, Karlstads stift, Tomas Lång, Luleå stift, Agneta von Essen Hedengren, Christoffer Sjöholm och Kristian Nylund Arnetz, Stockholms stift, hade anmält förhinder att närvara vid Kyrkomötets sammanträde i september 2002.

Kenneth Åberg, Växjö stift, Anna-Lena Forsdahl, Karlstads stift, Susann Torgerson, Stockholms stift, samt biskop Biörn Fjärstedt, Visby stift, och biskop Caroline Krook, Stockholm stift, hade anmält förhinder att närvara vid dagens sammanträde. Gunnar Schotte, Karlstads stift, var ej närvarande. I övrigt var alla uppropade närvarande.

4 § Anmälan om inkallade ersättare

Anmäldes att ett antal ledamöter hade anmält förhinder att helt delta i Kyrkomötets sammanträde i september 2002. För dem hade inkallats ersättare enligt följande:

Marianne Ekblom, Uppsala stift, ersätter Britt Andersson
Elisabeth Olén, Skara stift, ersätter Juhani Rantanen
Börje Gustafsson, Strängnäs stift, ersätter Åsa Ingårda
Rune Johansson, Lunds stift, ersätter Ingemar Åhs
Birger Wernersson, Lunds stift, ersätter Kjell Sandberg
Sara Sandelin, Göteborgs stift, ersätter Carina Etander Rimborg
Allis Olsson, Karlstads stift, ersätter Sven E Kragh
Annika Borg, Stockholms stift, ersätter Agneta von Essen Hedengren
Britt Beijer, Stockholms stift, ersätter Christoffer Sjöholm
Peter Svensson, Stockholms stift, ersätter Kristian Nylund Arnetz

Anmäldes också att Torgny Larsson, Göteborgs stift, Evert Josefsson, Göteborgs stift, och Tomas Lång, Luleå stift, i dag anmält förhinder att delta i Kyrkomötets sammanträde i september. Ersättare inkallas ej.

5 § Regler för debatt vid procedurfrågor, för instämmande och reservation

Antogs följande regler.

Debattregler vid procedurfrågor

En företrädare för varje nomineringsgrupp får i sitt första anförande tala längst 5 minuter. Övriga talare får tala längst 3 minuter.

En talare som haft ordet och vill återkomma i debatten får tala längst 3 minuter. Varje talare får hålla högst två anföranden i varje ärende.

Oberoende av talarordningen får ordföranden lämna ordet till den som tidigare har yttrat sig i överläggningen för att bemöta närmast föregående talare (replik). Tiden för replik får inte överstiga 1 minut. Varje talare får avge högst två repliker på varje huvudanförande.

Den som har förbrukat sin replikrätt kan efter sista anförandet i ett replikskifte få antecknat till protokollet att han eller hon inte har rätt till någon ytterligare replik.

Regler för instämmande

Oberoende av talarordningen får ledamot eller annan som har rätt att yttra sig i överläggningen i en fråga instämma med närmast föregående talare utan att ange skälen. (Arbetsordning för Kyrkomötet 2 kap. 6 §.)

Den ledamot som vill instämma i ett anförande skall fylla i en blankett om instämmande och lägga den i en särskild korg vid podiet i omedelbar anslutning till det anförande som instämmandet avser.

Regler för reservation

Ledamot som har deltagit vid avgörandet av ett ärende och helt eller delvis vill reservera sig mot det beslut som Kyrkomötet har fattat, skall anmäla reservation genom att fylla i en blankett om reservation och lägga den i en särskild korg vid podiet innan den dagens sammanträde i plenum har avslutats vid vilket beslutet fattades.

Om ledamot vill utveckla en reservation genom en skriftlig motivering skall detta anges i särskild ruta på blanketten. Den skriftliga motiveringen skall lämnas till Kyrkomötets kansli innan Kyrkomötet avslutas.

Begäran om ordet

Ledamot som önskar begära ordet skall anmäla detta på särskild blankett.

6 § Val av Kyrkomötets ordförande

Efter förslag från Benny Jönsson *beslöt Kyrkomötet* att utse Robert Schött till Kyrkomötets ordförande för innevarande mandatperiod.

7 § Val av Kyrkomötets förste vice ordförande

Efter förslag från Thomas Söderberg *beslöt Kyrkomötet* att utse Catharina Månsson till Kyrkomötets förste vice ordförande för innevarande mandatperiod.

8 § Val av Kyrkomötets andre vice ordförande

Efter förslag från Jösta Claeson *beslöt Kyrkomötet* att utse Wivi-Anne Radesjö till Kyrkomötets andre vice ordförande för innevarande mandatperiod.

Urban Gibson överlämnade därefter kl. 16.30 ordförandeskapet och ledningen av förhandlingarna till Robert Schött och önskade det nya presidiet lycka till.

Robert Schött tackade på det nyvalda presidiets vägnar för uppdraget.

9 § Val av Kyrkomötets sekreterare

Efter förslag från ordföranden *beslöt Kyrkomötet* att utse Birgitta Eilemar till sekreterare för innevarande mandatperiod.

10 § Val av protokolljusterare

Efter förslag från Thomas Söderberg *beslöt Kyrkomötet* att utse Britt Louise Agrell, Seth Henriksson och Jennie Nordin att jämte ordföranden justera Kyrkomötets protokoll.

11 § Val av valberedning

Efter förslag från Thomas Söderberg *beslöt Kyrkomötet* att utse följande ledamöter i valberedningen under innevarande mandatperiod:

Paul Trossö
Lars Öhlén
Sven Håkansson
Kerstin Björk
Inga-Lisa Eklundh
Sven-Olof Karlsson
Solveig Thorkilsson
Christina Pregmark Gyberg
Stina Eliasson
Bengt Gustafsson
Alvar Gahm
Anna Lundblad Mårtensson
Per Lindberg
Jan Erik Ågren
Åke Blomqvist

12 § Meddelanden

Ordföranden lämnade en del praktisk information och kallade valberedningen till sammanträde omedelbart efter dagens sammanträde i plenum. Kyrkomötets inledning sker onsdagen den 18 september kl. 9.00.

Förhandlingarna ajournerades kl. 16.40.

Onsdagen den 18 september 2002

Kyrkomötet 2002

Onsdagen den 18 september

Kl. 09.00–09.50, 13.00–13.50, 13.55–14.00, 14.40–15.10

Förhandlingarna återupptogs under ledning av ordföranden.

Kyrkomötet år 2002 inleddes i Uppsala universitets aula i närvaro av talman Birgitta Dahl, statsrådet Margareta Winberg och ytterligare ett antal inbjudna gäster. Ordföranden hälsade gästerna välkomna och vände sig särskilt till rektor magnificus Bo Sundqvist, Uppsala universitet. Musik framfördes av en stråkkvartett ur Camerata Upsaliae under ledning av Inge Thorsson. Som inledningspsalm sjöngs Sv. ps. 1.

13 § Hälsningsanföranden

Ärkebiskop KG Hammar talade till Kyrkomötet.

Hälsningsanföranden hölls av samfundssekreterare Suzanne Mohlin, Svenska Missionsförbundet, pastor Darius Petkunas, Evangelisk-lutherska kyrkan i Litauen, och talman Birgitta Dahl.

14 § Inkommen skriftlig hälsning från Evangeliska Fosterlands-Stiftelsen

Ordföranden läste upp en skriftlig hälsning från Evangeliska Fosterlands-Stiftelsen till Kyrkomötet.

Förhandlingarna ajournerades kl. 09.50.

Kyrkomötets ledamöter och biskoparna deltog i inledningsmessa i Uppsala domkyrka vid vilken ärkebiskop KG Hammar predikade.

Förhandlingarna återupptogs kl. 13.00 under ledning av ordföranden.

15 § Val av Kyrkomötets utskott

Från valberedningen förelåg följande förslag till ledamöter, ersättare, ordförande och vice ordförande i utskotten för Kyrkomötets innevarande mandatperiod:

Ledamöter i Gudstjänstutskottet

Ulla-Britt Emanuelsson

Timmy Leijen

Britt Andersson

Gunnar Prytz

Evy Åberg

Mats Hagelin

Glenn Håkansson

Kjell Söderberg

Anders Åkerlund

Inga Alm

Lisbet Båfält

Lars Ekblad

Lena Petersson
Alve Svensson
Christina Holmgren

Kyrkomötet beslöt i enlighet med valberedningens förslag.

Ersättare i Gudstjänstutskottet

Allan Lewin
Carina Hallesten Hansson
Olof Burell
Nanna Tranströmer
Gun Andersson
Jan-Olof Grönlund
Tomas Lång
Astor Karlsson
Gerd Johansson
Fredrik Nilsson
Berit Simonsson
Johan Linnman
Tuula Styrfält
Annika Sandén
Ingemar Åhs

Kyrkomötet beslöt i enlighet med valberedningens förslag.

Ordförande i Gudstjänstutskottet

Alve Svensson

Kyrkomötet beslöt i enlighet med valberedningens förslag.

Vice ordförande i Gudstjänstutskottet

Ulla-Britt Emanuelsson

Kyrkomötet beslöt i enlighet med valberedningens förslag.

Ledamöter i Organisationsutskottet

Birgitta Björner
Börje Henriksson
Inger Wernersson
Lars Öhlén
Torgny Larsson
Hans Eriksson
Sven-Olof Karlsson
Kristina Lundgren
Evert Josefsson
MajVis Hultén
Conny Tyrberg

Onsdagen den 18 september 2002

Tomas Forsner
Per Lindberg
Stefan Landmark
Susann Torgerson

Kyrkomötet beslöt i enlighet med valberedningens förslag.

Ersättare i Organisationsutskottet

Aina Andersson
Stellan Johansson
Maj-Britt Nilsson
Tobias Jönsson
Christer Engelhardt
Key Lundegård
Kristian Nylund Arnetz
Nils Svensson
Freja Tjärnberg
Ulla Rickardsson
Anna-Lena Arousell Berglund
Jan-Anders Ekelund
Roland Persfjord
Barbro Ingvall
Inger Gustafsson

Kyrkomötet beslöt i enlighet med valberedningens förslag.

Ordförande i Organisationsutskottet

Evert Josefsson

Kyrkomötet beslöt i enlighet med valberedningens förslag.

Vice ordförande i Organisationsutskottet

Tomas Forsner

Kyrkomötet beslöt i enlighet med valberedningens förslag.

Ledamöter i Tillsyns- och uppdragsutskottet

Gunborg Engman-Ericsson
Sven Håkansson
Ingrid Emanuelson
Göte Karlsson
Irène Pierazzi
Erna Arhag
Kerstin Linder
Christina Schnackenburg
Sten Elmberg
Anna-Lena Forsdahl

Alf Sigling
Hans-Olof Andrén
Carina Etander Rimborg
Marianne Kronbäck
Britt Louise Agrell

Kyrkomötet beslöt i enlighet med valberedningens förslag.

Ersättare i Tillsyns- och uppdragsutskottet

Sigvard Raask
Britt-Inger Öhman
Kurt Carlbom
Birgith Wiklund Molberg
Britta Olinder
Sten Bergström
Gunilla Carlén
Åsa Ek
Lisbeth Göranson
Karin Perers
Lennart Koskinen
Jeanette Hägglund
Torbjörn Bolander
Kristina Töyrä
Eric Lundqvist

Kyrkomötet beslöt i enlighet med valberedningens förslag.

Ordförande i Tillsyns- och uppdragsutskottet

Erna Arhag

Kyrkomötet beslöt i enlighet med valberedningens förslag.

Vice ordförande i Tillsyns- och uppdragsutskottet

Gunborg Engman-Ericsson

Kyrkomötet beslöt i enlighet med valberedningens förslag.

Ledamöter i Ekonomi- och egendomsutskottet

Reidar Gustafsson
Ann-Marie Hallin
Leif Nilsson
Inga-Lisa Eklundh
Sigvard Olsson
Bengt Berg
Christina Pregmark Gyberg
Peter Hemminger
Gösta Ång

Onsdagen den 18 september 2002

Ingemar Öberg
Ingrid Smittsarve
Christer Mohlin
Erling Öhman
Fredrik Sandström
Åke Bendix

Kyrkomötet beslöt i enlighet med valberedningens förslag.

Ersättare i Ekonomi- och egendomsutskottet

Gunilla Johansson
Ragnar Bergsten
Inger Liljedahl
Eva Zetterberg
Lotta Vahlne Westerhäll
Ingvar Eriksson
Nils Furtenbach
Margareta Nisser-Larsson
Sten Persson
Gudrun Carlsson
Gunnar Schotte
Agneta von Essen Hedengren
Michael Martinson
Gustav Thorstensson
Christoffer Sjöholm

Kyrkomötet beslöt i enlighet med valberedningens förslag.

Ordförande i Ekonomi- och egendomsutskottet

Reidar Gustafsson

Kyrkomötet beslöt i enlighet med valberedningens förslag.

Vice ordförande i Ekonomi- och egendomsutskottet

Gösta Äng

Kyrkomötet beslöt i enlighet med valberedningens förslag.

Ledamöter i Ekumenikutskottet

Kerstin Bergman
Olof Lönneborg
Margarethe Isberg
Rune Entelius
Margareta Grape
Christina Hjertén
Marija Kogler Johnsson
Kristina Sandström

Åsa Ingårda
Lars-Ivar Ericson
Sonja Grunselius
Fredrik Sidenvall
Roland Johansson
Stefan Gustavsson
Vivianne Wetterling

Kyrkomötet beslöt i enlighet med valberedningens förslag.

Ersättare i Ekumenikutskottet

Karin Burstrand
Bengt-Åke Gustafsson
Inger Svensson
Henrik Persson
Lena Schachinger
Svenolof Grenabo
Karin Ugglå
Juhani Rantanen
Ragnhild Johansson
Marinette Bylin
Birgitta Wrede
Angela Boëthius
Lennart Svensson
Anders Novak
Margareta Nybelius

Kyrkomötet beslöt i enlighet med valberedningens förslag.

Ordförande i Ekumenikutskottet

Kerstin Bergman

Kyrkomötet beslöt i enlighet med valberedningens förslag.

Vice ordförande i Ekumenikutskottet

Kristina Sandström

Kyrkomötet beslöt i enlighet med valberedningens förslag.

Ledamöter i Kyrkolivsutskottet

Vanja Björsson
Lars Rydje
Margareta Carlenius
Rolf Forslin
Bo E Nilsson
Margareta Holmberg
Johan Lothigius

Onsdagen den 18 september 2002

Solveig Thorkilsson
Monika Sandström
Birgitta Josefson-Hultgren
Per-Henrik Bodin
Göran Åberg
Joakim Svensson
Torsten Josephsson
Kerstin Zetterberg

Kyrkomötet beslöt i enlighet med valberedningens förslag.

Ersättare i Kyrkolivsutskottet

BoLennart Anbäcken
Birgitta Lindén
Paul Trossö
Inger Olander
Britas Lennart Eriksson
Hans Wallmark
Inger Björkroth
Anna Lena Wik-Thorsell
Karin Perers
Sven-Erik Björklund
Gerd Johansson
Ursula Frising
Jennie Nordin
Seth Henriksson
Martha Carlsson

Kyrkomötet beslöt i enlighet med valberedningens förslag.

Ordförande i Kyrkolivsutskottet

Göran Åberg

Kyrkomötet beslöt i enlighet med valberedningens förslag.

Vice ordförande i Kyrkolivsutskottet

Monika Sandström

Kyrkomötet beslöt i enlighet med valberedningens förslag.

Ledamöter i Budgetutskottet

Kenneth Åberg
Christina Mårtensson
Lars Starkerud
Ingrid Karlsson
Jörgen Silén
Suzanne Fredborg

Annette Lundquist Larsson
Barbro Pettersson
Gunnar Sehlberg
Ulla Samuelsson
Stig Eriksson
Madeleine Malm
Ulla Dahlberg
Sten Johansson
Urban Gibson

Kyrkomötet beslöt i enlighet med valberedningens förslag.

Ersättare i Budgetutskottet

Solbritt Karlsson
Kjell Sandberg
Gunilla Hallberg
Kerstin Björk
Johnny Larsson
Gunnel Mellqvist
Bengt Olof Dike
Sven-Erik Björklund
Ulla Rickardsson
Sven E Kragh
Ola Isacson
Lars-Gunnar Frisk
Bertil Olsson
Carina Nilsson
Bengt Peterson

Kyrkomötet beslöt i enlighet med valberedningens förslag.

Ordförande i Budgetutskottet

Suzanne Fredborg

Kyrkomötet beslöt i enlighet med valberedningens förslag.

Vice ordförande i Budgetutskottet

Kenneth Åberg

Kyrkomötet beslöt i enlighet med valberedningens förslag.

Ledamöter i Kyrkorättsutskottet

Lars Johnsson
Anna-Maria Björkman
Jösta Claesson
Mari Lönnerblad
Jan-Erik Forsberg

Lennart Andersson
Benny Jönsson
Gunnar Sibbmark
Stig-Göran Fransson
Inger Lif
Alvar Gahm
Inger Dafgård
Lennart Tildemyr
Margareta Börjesson
Ulla Eriksson

Kyrkomötet beslöt i enlighet med valberedningens förslag.

Ersättare i Kyrkorättsutskottet

Kristina Lejdström
Jens Sjögren
Levi Bergström
Eric Muhl
Anki Erdman
Gunilla Andersson
Carl Korch
Bertil Persson
Freja Tjärnberg
Gudrun Carlsson
Per Ingvarsson
Martin Stjernström
Anders Roos
Karl-Gunnar Svensson
Helena Bargholtz

Kyrkomötet beslöt i enlighet med valberedningens förslag.

Ordförande i Kyrkorättsutskottet

Lars Johnsson

Kyrkomötet beslöt i enlighet med valberedningens förslag.

Vice ordförande i Kyrkorättsutskottet

Ulla Eriksson

Kyrkomötet beslöt i enlighet med valberedningens förslag.

I samtliga utskott gäller för fördelningen av ledamotsplatser mellan nomineringsgrupperna följande: platserna 1–5 (s), 6–8 (m), 9–11 (c), 12–13 (posk), plats 14 (kd) och 15 (fp).

Ersättarplatserna i Gudstjänstutskottet är fördelade enligt följande: platserna 1–5 (s), plats 6 (m), platserna 7–9 (c), 10–13 (posk), plats 14 (kd) och 15 (fp).

Ersättarplatserna i Organisationsutskottet är fördelade enligt följande: platserna 1–4 (s), plats 5 Kyrklig samverkan i Visby, platserna 6–7 (m), 8–10 (c), 11–12 (posk), 13–14 (kd) och plats 15 (fp).

Ersättarplatserna i Tillsyns- och uppdragsutskottet är fördelade enligt följande: platserna 1–4 (s), plats 5 Öppen Kyrka, platserna 6–8 (m), 9–10 (c), 11–12 (posk) och 13–15 (kd).

Ersättarplatserna i Ekonomi- och egendomsutskottet är fördelade enligt följande: platserna 1–3 (s), plats 4 (v), 5 Öppen Kyrka, platserna 6–8 (m), 9–10 (c), 11–12 (posk) och 13–15 (kd).

Ersättarplatserna i Ekumenikutskottet är fördelade enligt följande: platserna 1–5 (s), 6–8 (m), 9–10 (c), 11–12 (posk), 13–14 (kd) och plats 15 (fp).

Ersättarplatserna i Kyrkolivsutskottet är fördelade enligt följande: platserna 1–5 (s), 6–8 (m), 9–11 (c), 12–13 (posk), plats 14 (kd) och 15 (fp).

Ersättarplatserna i Budgetutskottet är fördelade enligt följande: platserna 1–4 (s), plats 5 (v), platserna 6–7 (m), 8–10 (c), 11–12 (posk), 13–14 (kd) och plats 15 (fp).

Ersättarplatserna i Kyrkorättsutskottet är fördelade enligt följande: platserna 1–3 (s), plats 4 Öppen Kyrka, 5 (v), platserna 6–8 (m), 9–10 (c), plats 11 Gabriel, platserna 12–13 (posk), plats 14 (kd) och 15 (fp).

16 § Ordning för inkallande av ersättare i utskotten

I enlighet med valberedningen förslag *beslöt Kyrkomötet* att följande skulle gälla beträffande ordningen för inkallande av ersättare i utskotten:

I första hand inträder ersättare inom den egna gruppen i turordning, därefter

1. beträffande nomineringsgruppen (s) att ersättare i andra hand hämtas från nomineringsgruppen (c) och i tredje hand från nomineringsgruppen (m).
2. beträffande nomineringsgruppen (m) att ersättare i andra hand hämtas från nomineringsgruppen (c) och i tredje hand från nomineringsgruppen (s).
3. beträffande nomineringsgruppen (c) att ersättare i andra hand hämtas ur nomineringsgruppen (m) och i tredje hand från nomineringsgruppen (s).
4. beträffande nomineringsgruppen (posk) att ersättare i andra hand hämtas ur nomineringsgruppen (kd) och i tredje hand från nomineringsgruppen (fp).
5. beträffande nomineringsgruppen (kd) att ersättare i andra hand hämtas ur nomineringsgruppen (fp) och i tredje hand från nomineringsgruppen (posk).
6. beträffande nomineringsgruppen (fp) att ersättare i andra hand hämtas ur nomineringsgruppen (kd) och i tredje hand från nomineringsgruppen (posk) och sedan (c).

17 § Biskoparnas närvarorätt i utskotten

I enlighet med valberedningens förslag *beslöt Kyrkomötet* att biskoparna skulle få närvara i utskotten enligt följande:

Gudstjänstutskottet

Caroline Krook och Jonas Jonson

Organisationsutskottet

Ragnar Persenius och Hans Stiglund

Onsdagen den 18 september 2002

Tillsyns- och uppdragsutskottet

Christina Odenberg och Anders Wejryd

Ekonomi- och egendomsutskottet

Martin Lind

Ekumenikutskottet

Tony Guldbbrandzén och Esbjörn Hagberg

Kyrkolivsutskottet

Lars-Göran Lönnermark och Biörn Fjärstedt

Budgetutskottet

Claes-Bertil Ytterberg

Kyrkorättsutskottet

Lars Eckerdal

18 § Närvarorätt i utskotten, ledamöter

Kyrkomötets beslut om utskottsplacering innebar att några ledamöter inte tilldelats plats i något utskott.

I ärendet yttrade sig

Nils-Arne Rehnström, som begärde närvarorätt i Kyrkolivsutskottet

Eva Nyman, som begärde närvarorätt i Kyrkolivsutskottet för Eva Nyman och Torbjörn Kastell.

Överläggningen var därmed avslutad.

Ordföranden förklarade att han ämnade ställa framlagda förslag om närvarorätt i Kyrkolivsutskottet mot avslag på begäran.

Propositioner ställdes

dels om bifall till den av Nils-Arne Rehnström under överläggningen framställda begäran om närvarorätt i Kyrkolivsutskottet för Nils-Arne Rehnström,

dels om avslag på Nils-Arne Rehnströms begäran om närvarorätt i Kyrkolivsutskottet, och förklarade ordföranden att han fann propositionen på bifall till det sistnämnda förslaget med övervägande ja besvarad.

På Nils-Arne Rehnströms begäran företogs votering. Vid votering genom uppresning förklarade ordföranden att han fann att flertalet röstade för bifall till Nils-Arne Rehnströms begäran om närvarorätt i Kyrkolivsutskottet.

Erna Arhag begärde rösträkning.

Ordföranden informerade om röstningsproceduren varefter förhandlingarna ajournerades kl. 13.50 för en teknisk justering av voteringsanläggningen.

Förhandlingarna återupptogs kl. 13.55 under ledning av ordföranden.

18 § Närvarorätt i utskotten, ledamöter, forts.

Ordföranden meddelade att en längre ajournering krävdes för en teknisk justering av voteringsanläggningen.

Med anledning av detta meddelande yttrade sig

Urban Gibson

Thomas Söderberg.

Förhandlingarna ajournerades åter kl. 14.00.

Förhandlingarna återupptogs kl. 14.40 under ledning av ordföranden och testvotering genomfördes.

Med anledning av testvoteringen yttrade sig

Suzanne Fredborg

Ingrid Emanuelson.

18 § Närvarorätt i utskotten, ledamöter, forts.

Voteringsproposition beträffande närvarorätt i Kyrkolivsutskottet för Nils-Arne Rehnström upplästes och den av Erna Arhag begärda rösträkningen företogs. Vid röst-räkning befanns att 133 ledamöter röstat mot närvarorätt i Kyrkolivsutskottet för Nils-Arne Rehnström, 82 ledamöter röstat för närvarorätt samt att 32 ledamöter avstått från att rösta.

Kyrkomötet beslöt således att inte medge Nils-Arne Rehnström närvarorätt i Kyrkolivsutskottet.

Mot Kyrkomötets beslut *reserverade* sig Eric Muhl.

Mot Kyrkomötets beslut *reserverade* sig Eva Nyman i en skriftlig reservation:

Härmed vill jag reservera mig mot beslutet att förvägra Nils-Arne Rehnström närvarorätt i Kyrkolivsutskottet. Att en engagerad och flitig motionär inte får så mycket som en ersättarplats finner jag vara olyckligt, men att som skett utestänga honom helt från insyn i utskottsarbetet uppfattar jag som odemokratiskt och dessutom som något ett angrepp på honom som människa.

Jag förstår att de åsikter Rehnström omfattar inte delas av Kyrkomötets majoritet, men just eftersom det rör sig om ett Kyrkomöte, hade jag, måhända något naivt, väntat mig ett mer högsint handlande mot en meningsmotståndare.

Propositioner ställdes

dels om bifall till den av Eva Nyman under överläggningen framställda begäran om närvarorätt i Kyrkolivsutskottet för Eva Nyman,

dels om avslag på Eva Nymans begäran om närvarorätt i Kyrkolivsutskottet,

och förklarade ordföranden att han fann propositionen på bifall till det sistnämnda förslaget med övervägande ja besvarad.

På Torbjörn Kastells begäran företogs votering. Vid votering genom uppresning förklarade ordföranden åter att han fann att flertalet röstat för avslag på Eva Nymans begäran om närvarorätt i Kyrkolivsutskottet för Eva Nyman.

Kyrkomötet beslöt således att inte medge Eva Nyman närvarorätt i Kyrkolivsutskottet.

Mot Kyrkomötets beslut *reserverade* sig Eva Nyman i en skriftlig reservation:

Härmed vill jag reservera mig mot Kyrkomötets beslut att förvägra mig närvarorätt i Kyrkolivsutskottet. Att en nyvald och intresserad ledamot inte ens får en ersättningsplats finner jag i och för sig vara olyckligt, men att som skett utestänga mig helt från insyn i utskottsarbetet uppfattar jag som odemokratiskt och som en markering med innebörden att jag ej är välkommen i Kyrkomötet.

På vilket sätt skall jag som nyvald ledamot kunna lära mig hur arbetet i Kyrkomötet går till och hur beslutsprocessen fungerar om jag inte ens får närvarorätt i ett utskott? Utskottet i fråga hade ej behövt ge mig yttranderätt, om man nu varit rädd för det fria ordets makt. Men tydligen är det för mycket begärt att ens som stumt vittne få följa den demokratiska processen!

Kyrkomötets beslut visar missaktning för Svenska kyrkans medlemmars vilja, såsom denna kommit till uttryck i val samt en allmänt fariséisk inställning som illa låter sig förenas med kyrkans lära.

Propositioner ställdes

dels om bifall till den av Eva Nyman under överläggningen framställda begäran om närvarorätt i Kyrkolivsutskottet för Torbjörn Kastell,

dels om avslag på Eva Nymans begäran om närvarorätt i Kyrkolivsutskottet för Torbjörn Kastell,

och förklarade ordföranden att han fann propositionen på bifall till det sistnämnda förslaget med övervägande ja besvarad.

På Torbjörn Kastells begäran företogs votering. Vid votering genom uppresning förklarade ordföranden åter att han fann att flertalet röstat för avslag på Eva Nymans begäran om närvarorätt i Kyrkolivsutskottet för Torbjörn Kastell.

Kyrkomötet beslöt således att inte medge Torbjörn Kastell närvarorätt i Kyrkolivsutskottet.

Mot Kyrkomötets beslut *reserverade* sig Eva Nyman i en skriftlig reservation:

Härmed vill jag reservera mig mot Kyrkomötets beslut att förvägra Torbjörn Kastell närvarorätt i Kyrkolivsutskottet. Att en nyvald och intresserad ledamot inte får ens en ersättningsplats finner jag i och för sig vara olyckligt, men att som skett utestänga honom helt från insyn i utskottsarbetet uppfattar jag som odemokratiskt och som en markering med innebörden att han alls ej är välkommen i Kyrkomötet.

På vilket sätt skall han som nyvald ledamot kunna lära sig hur arbetet i Kyrkomötet går till och hur beslutsprocessen fungerar om han inte ens får närvarorätt i ett utskott? Utskottet i fråga hade ej behövt ge honom så mycket som yttranderätt, om man nu varit rädd för det fria ordets makt.

Men tydligen är det för mycket begärt att ens som stumt vittne få följa den demokratiska processen!

Kyrkomötets beslut visar missaktning för Svenska kyrkans medlemmars vilja, såsom denna kommit till uttryck i val samt en allmänt fariséisk inställning som illa låter sig förenas med kyrkans lära.

Mot Kyrkomötets beslut i alla delar *reserverade* sig Britta Olinder i en skriftlig reservation:

Är man demokratiskt vald till Kyrkomötet bör man också placeras i ett utskott. Inröstade individer skall inte straffas för att direkta val tillämpats för ett kyrkomöte som har en segregande utskottsorganisation.

Mot Kyrkomötets beslut i alla delar *reserverade* sig Torbjörn Kastell i en skriftlig reservation:

Den nomineringsgrupp jag företräder, Sverigedemokraterna, har som enda nomineringsgrupp i Kyrkomötet blivit utestängda från utskottsarbetet i och med att vi inte ens fick en ersättarplats i något utskott, trots att vi under samtal med företrädare för andra nomineringsgrupper före utskottsvalen givits det intrycket att Kyrkomötet alltid haft som praxis att låta samtliga invalda grupper ta del av arbetet, och att detta även i denna situation, så ett flertal mindre nomineringsgrupper tack vare det nya valsystemet vunnit representation i Kyrkomötet, borde vara självklart.

Mot bakgrund av Sverigedemokraternas erfarenheter från de kommunfullmäktige där vi är representerade skall det erkännas att jag för egen del tvivlade starkt på att denna självklara demokratiska praxis skulle gälla även oss, och dessa tvivel visade sig vara befogade; vi blev inte bara nekade plats i utskotten, vi nekades rent av rätten att närvara vid utskottens sammanträden. Det är därmed inte enbart vår möjlighet att delta i arbetet som starkt begränsats, för att inte säga utplånats, utan även vår möjlighet till insyn. Samma sak har också drabbat en företrädare för vänsterpartiet, Nils-Arne Rehnström, som uppenbarligen utfrysas ur sin nomineringsgrupp.

Jag finner Kyrkomötets beslut beklagligt och ser det som omöjligt att förena med demokratins anda. Det är förvisso sant som Kyrkomötets ordförande Robert Schött säger till UNT att vi inte har någon automatisk rätt att ta del av utskottens arbete så länge vår representation inte är större än den är, och det finns inget rent formellt att invända mot beslutet. Dock så har vi sett flera exempel på att mycket som bryter mot demokratins anda – vilket bland annat innefattar respekt för andra människors åsikter och rätt att uttrycka dem – faktiskt är möjligt inom demokratins rent formella ramar och spelregler, och det beslut som nu har tagits är alltså ytterligare ett sådant exempel. Att samtliga övriga nomineringsgrupper – även de med endast ett mandat – erhållit plats i utskotten kan inte betraktas som något annat än en förolämpning gentemot väljarna, och jag har ytterligare svårt att se hur detta skall kunna öka förtroendet för den demokratiska processen. Robert Schöts motivation till beslutet enligt UNT, att han inte delar min nomineringsgrupps värdegrund ser jag inte som ett bärande argument och då inte bara på grund av att ordföranden uppenbarligen inte satt sig in i vad vår värdegrund i själva verket är: Själva tanken bakom demokratin är ju just den att grupper och individer med olika värdegrund fritt skall kunna ta del i det politiska arbetet och på lika villkor verka inom det parlamentariska systemet. Det förutsätter att dessa grupper också får inflytande som

står i proportion till deras stöd bland väljarna, något som Kyrkomötet i detta fall alltså brutit mot, då man som tidigare nämnts upplåtit plats i utskotten åt nomineringsgrupper av jämförbar eller rent av mindre storlek än Sverigedemokraterna. Det skedda sänder en signal till väljarna att företrädarna för de etablerade nomineringsgrupperna föraktar dem och alla som inte har av dem själva godkända åsikter, vilket jag anser mycket olyckligt.

Av dessa skäl vill jag alltså reservera mig mot beslutet att inte ge Eva Nyman och mig själv närvarorätt i ett av utskotten. Jag vill också reservera mig mot beslutet att denna utestängning även gäller Nils-Arne Rehnström. Detta beror inte på att jag eller den nomineringsgrupp jag företräder på något sätt delar Rehnströms åsikter; det beror på att jag vill markera att åtminstone vi Sverigedemokrater följer demokratins sanna anda, nämligen att den skall gälla även för dem vars åsikter vi motsätter oss. Det är min förhoppning, om än inte min tro, att detta exempel i sinom tid även skall följas av övriga nomineringsgrupper.

19 § Ersättarnas placering i utskott

Ordföranden *meddelade* att de inkallade ersättarna skulle tjänstgöra som ersättare i följande utskott:

Marianne Ekblom, Gudstjänstutskottet
Elisabeth Olén, Ekumenikutskottet
Börje Gustafsson, Ekumenikutskottet
Rune Johansson, Gudstjänstutskottet
Birger Wernersson, Budgetutskottet
Sara Sandelin, Tillsyns- och uppdragsutskottet
Allis Olsson, Budgetutskottet
Annika Borg, Ekonomi- och egendomsutskottet
Britt Beijer, Ekonomi- och egendomsutskottet
Peter Svensson, Organisationsutskottet.

20 § Anmälan av till Kyrkomötet inkomna skrivelser och motioner

Anmälades och bordlades till Kyrkomötet inkomna skrivelser och motioner.

Kyrkostyrelsens skrivelser

2002:1 Mål och rambudget för Svenska kyrkans nationella nivå åren 2003–2005
2002:2 Årsredovisning och verksamhetsberättelse för Svenska kyrkans nationella nivå år 2001
2002:3 Redogörelse för Kyrkostyrelsens behandling av Kyrkomötets ärenden
2002:4 Den svenska evangelieboken
2002:5 Kyrkan och homosexualiteten
2002:6 Den särskilda utjämningsavgiften
2001:7 Tillsyns- och främjandefunktioner för Svenska kyrkans utlandsförsamlingar
2002:8 Utvärdering av kyrkovalet 2001
2002:9 Avgifter och clearing vid vissa kyrkliga handlingar
2002:10 Ändringar i kyrkoordningen
2002:11 Kyrkliga böcker på finska och lulesamiska
2002:12 Bibeltexter och gudstjänstordning på teckenspråk

Motioner

- 2002:1 om nedläggning av församlingar och dess konsekvenser
av Lars-Ivar Ericson
- 2002:2 om förbättrat skydd för skogliga reservat
av Britas Lennart Eriksson m.fl.
- 2002:3 om ordförandeskapet i stiftsstyrelsen
av Staffan Holmgren och Gunnar Prytz
- 2002:4 om underlaget för uttag av kyrkoavgift
av Staffan Holmgren och Gunnar Prytz
- 2002:5 om slopande av tvång att tillhöra Svenska kyrkans församlingsförbund
av Suzanne Fredborg och Kristina Lundgren
- 2002:6 om kyrkliga val
av Nils Gårder
- 2002:7 om kyrkan och homosexualiteten
av Nils-Arne Rehnström
- 2002:8 om tidsbegränsad anställningstid för biskopar
av Nils-Arne Rehnström
- 2002:9 om rösträtt för biskopar i Kyrkomötet
av Nils-Arne Rehnström
- 2002:10 om försoningsakt i anslutning till nytt äktenskap
av Nils-Arne Rehnström
- 2002:11 om budgeterat givande till utvecklingsländer
av Nils-Arne Rehnström
- 2002:12 om kyrkan och porren
av Nils-Arne Rehnström
- 2002:13 om ojämlika löner
av Nils-Arne Rehnström
- 2002:14 om abortfrågan
av Nils-Arne Rehnström
- 2002:15 om ämbetsfrågan
av Nils-Arne Rehnström
- 2002:16 om kyrkoherdetillsättning
av Nils-Arne Rehnström
- 2002:17 om vår Herres bön
av Nils-Arne Rehnström
- 2002:18 om uppföljning av kyrkovalet – röstning genom ombud
av Börje Henriksson
- 2002:19 om förändring av frågerätten
av Börje Henriksson
- 2002:20 om teologisk analys och översyn av valsystemet
av Ragnar Persenius m.fl.
- 2002:21 om biskoparnas ställning i Kyrkomötet
av Åke Blomqvist m.fl.
- 2002:22 om kostnader för begravningsplatser i utjämningsystemet
av Åke Blomqvist m.fl.
- 2002:23 om fastställande av lön för anställda i Svenska kyrkan
av Åke Blomqvist m.fl.
- 2002:24 om kyrkoantikvariska frågor
av Gunnar Sehlberg

- 2002:25 om clearing av vigselverksamheten i Svenska kyrkan
av Gunnar Sehlberg
- 2002:26 om diakoners rösträtt i biskopsval
av Karl-Gunnar Svensson
- 2002:27 om möjlighet att införa hjälpbiskopar i stiftet för Svenska kyrkan
av Karl-Gunnar Svensson
- 2002:28 om utökat antal stift och biskopar för Svenska kyrkan
av Karl-Gunnar Svensson
- 2002:29 om koppling av diakontjänst till varje församling
av Karl-Gunnar Svensson
- 2002:30 om kyrkofondens kapital
av Erna Arhag
- 2002:31 om ändring i ersättningsstadgan
av Erna Arhag
- 2002:32 om införande av maxbelopp för kyrkoavgift
av Erna Arhag
- 2002:33 om Ansvarsnämnden för biskopar
av Erna Arhag
- 2002:34 om domarledamotens beslutanderätt i domkapitlet
av Erna Arhag
- 2002:35 om förstärkt skydd för personuppgifter i ärenden om obehörighet att
utöva kyrkans vigningstjänst
av Erna Arhag
- 2002:36 om rösträtt för utlandsbosatta svenskar till Kyrkomötet
av Erna Arhag
- 2002:37 om översyn av antalet stift i Svenska kyrkan m.m.
av Erna Arhag och Reidar Gustafsson
- 2002:38 om återbetalning av kyrkoavgift vid utträde ur Svenska kyrkan
av Erna Arhag
- 2002:39 om en nämnd för överprövning på den nationella nivån
av Erna Arhag
- 2002:40 om eget kapital för Svenska kyrkan på nationell nivå
av Hans-Olof Andrén m.fl.
- 2002:41 om att leda gudstjänst
av Lars-Ivar Ericson
- 2002:42 om biskoparnas ställning i Kyrkomötet
av Benny Jönsson m.fl.
- 2002:43 om antalet ledamöter i Kyrkomötet
av Benny Jönsson m.fl.
- 2002:44 om kyrkoavgiften
av Gösta Äng
- 2002:45 om utlandsboende svenska kyrkotillhöriga
av Gösta Äng
- 2002:46 om utjämnningssystemet och den särskilda utjämningsavgiften
av Gösta Äng m.fl.
- 2002:47 om vigselbegreppet
av Urban Gibson och Helena Bargholtz
- 2002:48 om utbildningsbehov för kyrkomusiker
av Börje Gustafsson
- 2002:49 om församlingsindelning
av Ulla Rickardsson m.fl.

- 2002:50 om publicering av Överklagandenämndens beslut
av Erna Arhag
- 2002:51 om kyrkorättsligt råd
av Erna Arhag
- 2002:52 om minimigränserna för personröstning
av Susann Torgerson m.fl.
- 2002:53 om val av ordförande i stiftsstyrelser och i Kyrkostyrelsen
av Reidar Gustafsson
- 2002:54 om kyrkoherdarnas administrativa börda
av Eric Muhl m.fl.
- 2002:55 om kyrkoherdars valbarhet till kyrkofullmäktige i större kyrkliga sam-
fälligheter
av Britta Olinder m.fl.
- 2002:56 om kyrkoavgiften
av Britta Olinder m.fl.
- 2002:57 om kvinnor och män som präster – en lärofråga
av Britta Olinder m.fl.
- 2002:58 om biskoparnas ställning i Kyrkomötet
av Torgny Larsson m.fl.
- 2002:59 om förrättande av kyrkoval till församling, stift och kyrkomöte
av Nils-Arne Rehnström
- 2002:60 om utjämningsystemet
av Annette Lundquist Larsson och Christina Schnackenburg
- 2002:61 om prästers lönesättning
av Christina Schnackenburg och Annette Lundquist Larsson
- 2002:62 om diakonår
av Christina Schnackenburg och Annette Lundquist Larsson
- 2002:63 om indirekta val 2005
av Per Lindberg och Tomas Forsner
- 2002:64 om hemortsrätt och handlingsutrymme för dem med den klassiska synen
på ämbetet
av Jan-Anders Ekelund m.fl.
- 2002:65 om kyrkan och homosexualiteten
av Joakim Svensson m.fl.
- 2002:66 om partnerskap mellan homosexuella
av Vivianne Wetterling och Åke Blomqvist
- 2002:67 om kyrklig beredskap
av Sten Elmberg m.fl.
- 2002:68 om kyrkan och homosexualiteten
av Torsten Josephsson och Eric Lundqvist
- 2002:69 om kyrkoavgiften
av Kerstin Bergman m.fl.
- 2002:70 om fortsättningen på ÖSUT och PUF
av Kerstin Bergman
- 2002:71 om de kyrkliga syföreningarnas verksamhet
av Gun Andersson m.fl.
- 2002:72 om spärr i kyrkomötesvalet
av Hans-Olof André
- 2002:73 om Kyrkomötet
av Erna Arhag och Robert Schött

- 2002:74 om biskoparnas ställning i Kyrkomötet
av Robert Schött och Erna Arhag
- 2002:75 om stiftsindelningen
av Robert Schött
- 2002:76 om kyrkonämndens arbetsgivaransvar
av Staffan Holmgren
- 2002:77 om Kyrkofondens styrelses ansvar
av Staffan Holmgren
- 2002:78 om domkapitlets yttrande över sökande till befattning som präst
av Staffan Holmgren och Hans-Olof Andrén
- 2002:79 om rätten att välja församling
av Per Ingvarsson
- 2002:80 om biskoparnas rösträtt i Kyrkomötet
av Per Ingvarsson
- 2002:81 om undervisningsmaterial i kristen etik i förskola, grundskola och gymnasium
av Ingrid Smittsarve
- 2002:82 om kyrkogårdskultur
av Evert Josefsson
- 2002:83 om Svenska kyrkan och kyrkoböckerna
av Evert Josefsson
- 2002:84 om kyrkostatistik
av Gerd Gullberg-Johnson
- 2002:85 om Svenska kyrkans ”koncernansvar” som arbetsgivare
av Anders Wejryd
- 2002:86 om ändring i Kyrkomötets arbetsordning
av Erna Arhag
- 2002:87 om beslutförhet i Överklagandenämnden
av Erna Arhag
- 2002:88 om rätten för underårig att själv begära beslutsprövning
av Erna Arhag
- 2002:89 om kyrkan och homosexualiteten
av Eva Nyman
- 2002:90 om församlingsindelningen i Svenska kyrkan
av Gudrun Carlsson och Ingemar Öberg
- 2002:91 om metoder för Svenska kyrkans integrationsarbete
av Iréne Pierazzi och Rune Entelius
- 2002:92 om avveckling av Valprovsnämnden
av Iréne Pierazzi och Annette Lundquist Larsson
- 2002:93 om mål och rambudgetens konsekvenser för invandrar- och flyktingarbetet i Svenska kyrkan
av Urban Gibson m.fl.
- 2002:94 om klassiskt kristna äktenskap eller familjefientlig feminism?
av Bengt Olof Dike
- 2002:95 om användandet av kyrkans grafiska profil
av Åke Bendix och Staffan Holmgren
- 2002:96 om tillämpningen av gudstjänstkriterier och församlingsindelning
av Sten Johansson m.fl.
- 2002:97 om avgift och clearing vid vissa kyrkliga handlingar
av Sten Johansson m.fl.

- 2002:98 om diakoners medverkan vid val
av Sven Håkansson m.fl.
- 2002:99 om kravet på ekonomisk balans i budgeten
av Bertil Olsson
- 2002:100 om valbarhetshinder för kyrkligt anställda
av Bertil Olsson
- 2002:101 om kollekternas roll i gudstjänstfirandet
av Birgitta Josefson-Hultgren
- 2002:102 om införande av konfirmandpeng
av Birgitta Josefson-Hultgren och Stig Eriksson
- 2002:103 om profiltutbildningen för diakoner och församlingspedagoger
av Birgitta Josefson-Hultgren m.fl.
- 2002:104 om röstberättigade vid biskopsval och val av ärkebiskop
av Christer Engelhardt
- 2002:105 om val till Svenska kyrkans beslutande organ
av Christer Engelhardt
- 2002:106 om avskaffande av avgift till centrala kollektkontot från kollektmottagare
och av upptagna kollektmedel
av Christer Engelhardt
- 2002:107 om möjligheten att starta och driva konfessionell grundskola och gymnasium
av Seth Henriksson och Urban Gibson
- 2002:108 om prästers lön
av Anders Roos m.fl.
- 2002:109 om särredovisningen av begravningskostnaderna
av Tomas Forsner
- 2002:110 om kaftanens roll som officiell prästdräkt
av Tomas Forsner
- 2002:111 om direkta och indirekta kyrkoval
av Ingrid Smittsarve och Birgitta Josefson-Hultgren
- 2002:112 om förnygring och förnyelse av Kyrkomötet
av Per Ingvarsson
- 2002:113 om personval, valsedlar och sedlar
av Per Ingvarsson
- 2002:114 om ny kyrkohandbok
av Per Ingvarsson
- 2002:115 om placering av den helige Mikael's dag
av Per Ingvarsson
- 2002:116 om placering av jungfru Marie bebådelsedag
av Per Ingvarsson
- 2002:117 om passionssöndag
av Per Ingvarsson
- 2002:118 om jungfru Marie kyrkogångsdag
av Per Ingvarsson
- 2002:119 om söndagen efter midsommardagen
av Per Ingvarsson
- 2002:120 om domssöndagen
av Per Ingvarsson
- 2002:121 om att skjuta upp beslutet om en ny evangeliebok av demokratiska och ekonomiska skäl
av Jan-Anders Ekelund och Berit Simonsson

- 2002:122 om förstärkt skydd för uppgifter om enskilda
av Lotta Vahlne Westerhäll m.fl.
- 2002:123 om förändring av vissa texter
av Alve Svensson m.fl.
- 2002:124 om att skjuta upp beslutet om evangelieboken
av Britta Olinder m.fl.
- 2002:125 om utlandsförsamlingarnas koppling till Visby stift
av Erna Arhag
- 2002:126 om särskilt domkapitel i Visby stift för Svenska kyrkans utlandsförsamlingar
av Erna Arhag
- 2002:127 om främjandansvar och tillsynsfunktion för Svenska kyrkans utlandsförsamlingar
av Erna Arhag
- 2002:128 om utlandsförsamlingarnas deltagande i förestående biskopsval i Visby stift
av Erna Arhag
- 2002:129 om instruktion för Nämnden för Svenska kyrkan i utlandet
av Erna Arhag
- 2002:130 om ledamöter i Nämnden för Svenska kyrkan i utlandet
av Erna Arhag
- 2002:131 om prästlönetillgångarna
av Gösta Äng m.fl.
- 2002:132 om dagens bön på annandag påsk
av Bertil Olsson
- 2002:133 om gammaltestamentlig läsning på fjärde söndagen i advent
av Bertil Olsson
- 2002:134 om gammaltestamentlig läsning på apostladagen
av Bertil Olsson
- 2002:135 om dagens bön på sexagesima
av Bertil Olsson
- 2002:136 om evangeliebokens böner
av Fredrik Sidenvall och Joakim Svensson
- 2002:137 om evangeliebokens texter
av Fredrik Sidenvall och Joakim Svensson
- 2002:138 om val av bibelöversättning vid läsning i huvudgudstjänst
av Fredrik Sidenvall och Joakim Svensson
- 2002:139 om främjandefunktionen för Svenska kyrkans utlandsförsamlingar
av Ragnar Persenius
- 2002:140 om höjning av den allmänna utjämningsavgiften för år 2005
av Benny Jönsson och Annette Lundquist Larsson
- 2002:141 om ändringar i evangelieboken
av Tomas Forsner
- 2002:142 om ökat anslag till kyrkobyggnadsbidrag
av Sten Johansson m.fl.
- 2002:143 om tjugonde söndagen efter trefaldighet
av Nils Gårder
- 2002:144 om betoning av bibliska namn
av Hans-Olof André
- 2002:145 om benämningen Kristi förklarings dag
av Hans-Olof André
- 2002:146 om benämningen Jungfru Marie kyrkogångsdag
av Hans-Olof André

- 2002:147 om nedskärningar vad avser SKUT
av Reidar Gustafsson
- 2002:148 om förändringar i förslaget till ny utgåva av Den svenska evangelieboken
av Ola Isacson
- 2002:149 om tillsyns- och främjandefunktionerna för Svenska kyrkans utlandsförsamlingar
av Bengt-Olof Dike
- 2002:150 om kyrkoherdes närvaro i valnämnd
av Tomas Forsner
- 2002:151 om kyrkoherde i kyrkonämnd i flerpastoratssamfällighet och indelningsdelegerades Au
av Tomas Forsner
- 2002:152 om Den svenska evangelieboken
av Anders Roos
- 2002:153 om ändringar i kyrkoordningen
av Staffan Holmgren
- 2002:154 om kyrkoherdens närvarorätt vid valnämndens sammanträden
av Anders Roos
- 2002:155 om söndagarna efter trefaldighet
av Per Ingvarsson
- 2002:156 om vissa texter
av Per Ingvarsson
- 2002:157 om söndagen före pingst
av Per Ingvarsson
- 2002:158 om tema för trettondedag jul och andra söndagen efter trettondagen
av Per Ingvarsson
- 2002:159 om fastlagssöndagens texter
av Per Ingvarsson
- 2002:160 om bibelcitater eller ämnesrubrik
av Per Ingvarsson
- 2002:161 om passionsgudstjänsternas placering
av Per Ingvarsson
- 2002:162 om fördjupad reflektion kring apokryfernas användning i evangelieboken
av Ola Isacson
- 2002:163 om valbestämmelser m.m. för vissa kyrkliga organ
av Erna Arhag
- 2002:164 om överlämnande av SKUT till Visby stift
av Susann Torgerson m.fl.
- 2002:165 om evangeliebokens ämnesrubriker
av Lars Ekblad
- 2002:166 om evangeliebokens namn
av Lars Ekblad
- 2002:167 om rikare former av avslutning på dagens bön/kollektbön
av Lars Ekblad
- 2002:168 om avslutningen av dagens bön/kollektbön
av Lars Ekblad
- 2002:169 om namn på den sjunde söndagen i påsktiden
av Lars Ekblad
- 2002:170 om urvalet av texter på tjugonde söndagen efter trefaldighet
av Lars Ekblad

21 § Hänvisning av skrivelser och motioner till utskotten

Föredrogs presidiets förslag till hänvisning av skrivelser och motioner till utskotten:

Kyrkostyrelsens skrivelser

Gudstjänstutskottet: 4, 11, 12

Organisationsutskottet: 8

Ekonomi- och egendomsutskottet: 6, 9

Ekumenikutskottet: 7

Kyrkolivsutskottet: 5

Budgetutskottet: 1, 2, 3

Kyrkorättsutskottet: 10

Motioner

Gudstjänstutskottet: 10, 17, 41, 114–121, 123, 124, 132–138, 141, 143–146, 148, 152, 155–162, 165–170

Organisationsutskottet: 1, 3, 6, 9, 18, 20, 21, 26–28, 34, 36, 37, 39, 42, 43, 49, 52, 53, 58, 59, 63, 67, 72, 74–76, 79, 80, 87, 90, 92, 96, 98, 104, 105, 111–113

Tillsyns- och uppdragsutskottet: 5, 8, 13, 15, 16, 23, 29, 33, 54, 55, 57, 61, 62, 64, 78, 85, 88, 100, 108, 110

Ekonomi- och egendomsutskottet: 2, 4, 11, 22, 25, 32, 38, 44–46, 56, 60, 69, 77, 97, 99, 102, 106, 109

Ekumenikutskottet: 125–130, 139, 149, 164

Kyrkolivsutskottet: 7, 12, 14, 48, 65, 66, 68, 70, 71, 81, 84, 89, 91, 94, 95, 101, 103, 107

Budgetutskottet: 30, 40, 50, 93, 140, 142, 147

Kyrkorättsutskottet: 19, 24, 31, 35, 47, 51, 73, 82, 83, 86, 122, 131, 150, 151, 153, 154, 163.

I ärendet yttrade sig

Reidar Gustafsson

Jan-Anders Ekelund, som föreslog att motionerna 15, 16, 57 och 64 skulle hänvisas till ekumenikutskottet,
ärkebiskop KG Hammar.

Överläggningen var därmed avslutad.

Kyrkomötet beslöt i enlighet med presidiets förslag om hänvisning till utskotten av Kyrkostyrelsens skrivelser samt motioner till Gudstjänstutskottet, Organisationsutskottet, Ekonomi- och egendomsutskottet, Ekumenikutskottet, Kyrkolivsutskottet, Budgetutskottet och Kyrkorättsutskottet.

Propositioner ställdes på de under överläggningen framlagda förslagen gällande motioner till Tillsyns- och uppdragsutskottet, nämligen

dels om bifall till presidiets förslag,

dels om bifall till Jan-Anders Ekelunds förslag att hänvisa motionerna 15, 16, 57 och 64 till ekumenikutskottet,

och förklarade ordföranden att han fann propositionen på bifall till presidiets förslag med övervägande ja besvarad.

På Joakim Svenssons begäran företogs votering. Vid votering genom uppresning förklarade ordföranden åter att han fann att flertalet röstat för presidiets förslag.

Kyrkomötet beslöt således att fastställa presidiets förslag om hänvisning av motioner till Tillsyns- och uppdragsutskottet.

22 § Meddelanden

Meddelade ordföranden att utskottens nyvalda ordförande och vice ordförande kallades till information och genomgång av utskottens arbetsrutiner direkt efter sammanträdet i plenum avslutats.

Samtliga utskott kallades till konstituerande sammanträde kl. 16.00 i respektive utskottsrum.

Förhandlingarna ajournerades kl. 15.10 till fredagen den 20 september 2002 kl. 10.30.

Fredagen den 20 september 2002

Kyrkomötet 2002

Fredagen den 20 september

Kl. 10.30–12.20, 14.00–14.05, 17.30–17.45

Förhandlingarna återupptogs under ledning av ordföranden, som lämnade praktisk information om sammanträdestider m.m.

23 § Val till Läronämnden

Från valberedningen förelåg förslag till åtta ledamöter att tillsammans med Biskopsmötet ingå i Läronämnden fr.o.m. valdagen till dess att Kyrkomötet har hållit nytt val under nästa mandatperiod:

Edgar Almén
Astrid Andersson Wretmark
Curt Forsbring
Cristina Grenholm
Bengt Gustafsson
Ann-Cathrin Jarl
Fredrik Lindström
Jesper Svartvik

I ärendet yttrade sig

Fredrik Sidenvall, som föreslog Torbjörn Johansson till ledamot i Läronämnden.

Ordföranden konstaterade att det därmed förelåg nio namnförslag.

Propositioner ställdes på de under överläggningarna framlagda förslagen, nämligen *dels* om bifall till vart och ett av de av valberedningen föreslagna åtta namnen, *dels* om bifall till det av Fredrik Sidenvall under överläggningarna framlagda förslaget, och förklarade ordföranden att han fann att de åtta förstnämnda valts till ledamöter i Läronämnden.

Fredrik Sidenvall begärde rösträkning. Till rösträknare *utsågs* Lars Johnsson och Erna Arhag. Företogs röstning med slutna sedlar.

Kyrkomötet beslöt att göra separat sammanräkning när samtliga val genomförts och ordföranden meddelade att valresultatet skulle lämnas tidigast kl. 12.15.

24 § Val av revisorer

Från valberedningen förelåg förslag till sex revisorer samt ordförande och vice ordförande att granska verksamheten under åren 2003–2006. Valberedningen föreslog bordläggning av valet till en revisorsplats till Kyrkomötets session i oktober.

Revisorer

Gunborg Engman-Ericsson
Christina Pregmark Gyberg
Ulla Samuelsson
Christer Mohlin
Barbro Ingvall
Ingemar Åhs

ordförande

Gunborg Engman-Ericsson

vice ordförande

Christina Pregmark Gyberg

Kyrkomötet beslöt att utse sex revisorer i enlighet med valberedningens förslag *samt att bordlägga* valet av en revisor till Kyrkomötets oktobersession.

25 § Val till Kyrkostyrelsen

Från valberedningen förelåg förslag till 14 ledamöter, 14 ersättare, förste och andre vice ordförande samt ersättare för ärkebiskopen i Kyrkostyrelsen fr.o.m. valdagen till dess att Kyrkomötet har hållit nytt val under nästa mandatperiod. Ärkebiskopen är självskriven ordförande i Kyrkostyrelsen.

Ledamöter

Levi Bergström
Birgit Wiklund Molberg
Britas Lennart Eriksson
Iréne Pierazzi
Gunnar Prytz
Curt Forsbring
Marianne Kronberg
Staffan Holmgren
Thomas Söderberg
Gerd Gullberg-Johnson
Anna Lundblad Mårtensson
Nils Gårder
Jan Erik Ågren
Britt Louise Agrell

ersättare

Margarethe Isberg
BoLennart Anbäcken
Kristina Lejdström
Torgny Larsson
Anna-Maria Björkman
Gunnar Sibbmark
Christina Schnackenburg
Hans Wallmark
Daniel Tisell
Gudrun Carlsson
Anders Reinholdsson
Kerstin Hesslefors-Persson
Kristina Töyrä
Åke Blomqvist

förste vice ordförande

Levi Bergström

andre vice ordförande

Thomas Söderberg

biskop att ersätta ärkebiskopen

biskop Claes-Bertil Ytterberg.

Kyrkomötet beslöt i enlighet med valberedningens förslag.

För fördelningen av platser mellan nomineringsgrupperna gäller för såväl ledamöter som ersättare följande: platserna 1–5 (s), 6–8 (m), 9–10 (c), 11–12 (posk), plats 13 (kd) och 14 (fp).

Beträffande ordningen för ersättarnas inträde i Kyrkostyrelsen *beslöt Kyrkomötet* att tillämpa samma ordning som gäller för ersättarnas inträde i Kyrkomötets utskott (se § 16).

Förste vice ordföranden övertog kl. 11.15 ledningen av förhandlingarna.

26 § Val till Svenska kyrkans ansvarsnämnd för biskopar

Från valberedningen förelåg förslag till ordförande samt ersättare för ordföranden, tre ledamöter och tre ersättare i Svenska kyrkans ansvarsnämnd för biskopar fr.o.m. valdagen till dess Kyrkomötet har hållit nytt val under nästa mandatperiod:

ordförande

Ulla Wadell

ersättare för ordföranden

Brita Swan

ledamöter

Lars Aldén

Tomas Anderman

Kerstin Bergman

ersättare

Carl Reinhold Bråkenhielm för Lars Aldén

Åke Skiöld för Tomas Anderman

Lisbeth Göranson för Kerstin Bergman

Kyrkomötet beslöt i enlighet med valberedningens förslag.

27 § Val till Svenska kyrkans valprovsnämnd

Från valberedningen förelåg förslag till ordförande samt ersättare för ordföranden, sex ledamöter och sex ersättare i Svenska kyrkans valprovsnämnd fr.o.m. valdagen till dess Kyrkomötet har hållit nytt val under nästa mandatperiod:

ordförande

Staffan Magnusson

ersättare för ordföranden

Bengt-Åke Nilsson

ledamöter

Birgitta Björner
Sven-Olof Karlsson
Alf Sigling
Susann Torgerson
Barbro von Sicard
Ingrid Friman

ersättare

Göte Karlsson
Key Lundegård
Ola Jönsson
Gunvor Hagelberg
Britt Beijer
Kerstin Zetterberg

Kyrkomötet beslöt i enlighet med valberedningens förslag.

28 § Val till Svenska kyrkans överklagandenämnd

Från valberedningen förelåg förslag till ordförande samt ersättare för ordföranden, fyra ledamöter och fyra ersättare i Svenska kyrkans överklagandenämnd fr.o.m. valdagen till dess Kyrkomötet har hållit nytt val under nästa mandatperiod:

ordförande

Elisabeth Palm

ersättare för ordföranden

Ingvar Paulsson

ledamöter

Anders Björnberg
Hans-Olof Hansson
Sture Johansson
Margit Odelsparr

ersättare

Elisabeth Gerle för Anders Björnberg
Henrik Svenungsson för Hans-Olof Hansson
Lotta Vahlne Westerhäll för Sture Johansson
Bo E Nilsson för Margit Odelsparr

Kyrkomötet beslöt i enlighet med valberedningens förslag.

29 § Val till Kyrkofondens styrelse

Från valberedningen förelåg förslag till nio ledamöter, nio ersättare, ordförande samt förste och andre vice ordförande i Kyrkofondens styrelse fr.o.m. valdagen till dess Kyrkomötet har hållit nytt val under nästa mandatperiod:

ledamöter

Lars Rydje
Ann-Marie Hallin
Sigvard Olsson
Bertil Persson
Suzanne Fredborg
Conny Tyrberg
Gösta Äng
Dag Sandahl
Sten Johansson

ersättare

Vanja Björsson
Jan-Erik Forsberg
Christina Mårtensson
Peter Hemminger
Nils Furtenbach
Stig-Göran Fransson
Ingrid Smittsarve
Per Lindberg
Gustav Thorstensson

ordförande

Bertil Persson

förste vice ordförande

Lars Rydje

andre vice ordförande

Conny Tyrberg

Kyrkomötet beslöt i enlighet med valberedningens förslag.

För fördelningen av platser mellan nomineringsgrupperna gäller för såväl ledamöter som ersättare följande: platserna 1–3 (s), 4–5 (m), 6–7 (c), plats 8 (posk) och 9 (kd).

Beträffande ordningen för ersättarnas inträde i Kyrkofondens styrelse *beslöt Kyrkomötet* att tillämpa samma ordning som gäller för ersättarnas inträde i Kyrkomötets utskott (se § 16).

Andre vice ordföranden övertog kl. 11.30 ledningen av förhandlingarna.

30 § Val till Nämnden för kyrkolivets utveckling

Från valberedningen förelåg förslag till nio ledamöter, nio ersättare, ordförande samt förste och andre vice ordförande i Nämnden för kyrkolivets utveckling fr.o.m. valdagen till dess Kyrkomötet har hållit nytt val under nästa mandatperiod:

ledamöter

Olof Lönneborg
Britt Andersson
Börje Henriksson
Glenn Håkansson
Kjell Söderberg
Sten Elmberg
Anna-Lena Forsdahl
Lena Petersson
Bertil Olsson

ersättare

Mari Lönnerblad
Lars Johnsson
Ulla-Britt Emanuelsson
Benny Jönsson
Inger Björkroth
Sven E Kragh
Sonja Grunselius
Roland Johansson
Torsten Josephsson

ordförande

Olof Lönneborg

förste vice ordförande

Anna-Lena Forsdahl

andre vice ordförande

Lena Petersson

Anmäldes att Biskopsmötet till adjungerad ledamot har utsett biskop Tony Guldbrandzén och till ersättare biskop Esbjörn Hagberg.

Kyrkomötet beslöt i enlighet med valberedningens förslag.

För fördelningen av platser mellan nomineringsgrupperna gäller för såväl ledamöter som ersättare följande: platserna 1–3 (s), 4–5 (m), 6–7 (c), plats 8 (posk) och 9 (kd).

Beträffande ordningen för ersättarnas inträde i Nämnden för kyrkolivets utveckling *beslöt Kyrkomötet* att tillämpa samma ordning som gäller för ersättarnas inträde i Kyrkomötets utskott (se § 16).

31 § Val till Nämnden för Svenska kyrkan i utlandet

Från valberedningen förelåg ett förslag om hur frågan om nomineringarna till Nämnden för Svenska kyrkan i utlandet skulle hanteras med beaktande av de frågor om Svenska kyrkan i utlandet som Kyrkomötet avses besluta om vid sammanträdet i oktober.

Kyrkomötet beslöt i enlighet med valberedningens förslag att *bordlägga* val till Nämnden för svenska kyrkan i utlandet.

32 § Val till Nämnden för internationell mission och diakoni

Från valberedningen förelåg förslag till elva ledamöter, elva ersättare, ordförande samt förste och andre vice ordförande i Nämnden för internationell mission och diakoni fr.o.m. valdagen till dess Kyrkomötet har hållit nytt val under nästa mandatperiod:

ledamöter

Stefan Edman
Margareta Carlenius
Timmy Leijen
Annette Lundquist Larsson
Svenolof Grenabo
Anders Åkerlund
Jennie Nordin
Eric Lundqvist
biskop Anders Wejryd
Torbjörn Arvidsson, EFS
Kerstin Högelius, EFS

ersättare

Henrik Persson
Inger Wernersson
Ragnar Bergsten
Marija Kogler Johnsson
Jan-Olof Grönlund
Åsa Ingårda
Angela Boëthius

Seth Henriksson
biskop Jonas Jonson
Sture Normark, EFS
Kersti Karlsson, EFS

I ärendet yttrade sig

Britta Olinder, som föreslog Stefan Edman, Timmy Leijen, Jennie Nordin, Anders Wejryd, Torbjörn Arvidsson, Kerstin Högelius, Lars Rubin, Johan Sobelius, Åke Sjöström och Christer Engelhardt till ordinarie ledamöter.

Ordföranden konstaterade att det därmed förelåg femton namnförslag på ordinarie ledamöter.

Propositioner ställdes på de under överläggningarna framlagda förslagen, nämligen *dels* om bifall till vart och ett av de av valberedningen föreslagna elva namnen till ledamöter, *dels* om bifall till vart och ett av de av Britta Olinder under överläggningarna utöver valberedningens förslag föreslagna ytterligare fyra namnen, och förklarade ordföranden att hon fann att de elva förstnämnda valts till ledamöter i Nämnden för internationell mission och diakoni.

Kyrkomötet beslöt således utse ledamöter och ersättare i Nämnden för internationell mission och diakoni i enlighet med valberedningens förslag.

För fördelningen av platser mellan nomineringsgrupperna gäller för såväl ledamöter som ersättare följande: platserna 1–3 (s), 4–5 (m), 6–7 (c), plats 8 (posk) och 9 (kd).

Beträffande ordningen för ersättarnas inträde i Nämnden för internationell mission och diakoni **beslöt Kyrkomötet** att tillämpa samma ordning som gäller för ersättarnas inträde i Kyrkomötets utskott (se § 16) samt att EFS skulle betraktas som en egen nomineringsgrupp och att biskop skulle ersätta biskop.

Från valberedningen förelåg förslag till ordförande, förste och andre vice ordförande:

ordförande

Annette Lundquist Larsson

förste vice ordförande

Margareta Carlenius

andre vice ordförande

Anders Åkerlund

I ärendet yttrade sig

Jennie Nordin, som föreslog biskop Anders Wejryd som nämndens ordförande samt begärde omedelbar omröstning
Benny Jönsson, som föreslog bifall till valberedningens förslag.

Fredagen den 20 september 2002

Andre vice ordföranden konstaterade att två förslag till ordförande förelåg, Annette Lundquist Larsson och biskop Anders Wejryd.

I ärendet yttrade sig

Benny Jönsson, som föreslog att förste och andre vice ordförande skulle väljas först sedan resultatet av röstningen till ordförande förelåg.

Jennie Nordin begärde rösträkning. Britt Louise Agrell och Thomas Söderberg *utsågs* till rösträknare. Företogs röstning med slutna sedlar.

Ordföranden övertog kl. 12.15 ledningen av förhandlingarna.

33 § Meddelanden

Ordföranden meddelade att den nya Kyrkostyrelsen kallades till konstituerande sammanträde kl. 13.15 i Kyrkans hus och att den nya Nämnden för kyrkolivets utveckling skulle samlas kl. 12.30 i Kyrkolivsutskottets lokaler.

Kyrkomötet ajournerades kl. 12.18.

Vidtog rösträkning av de två val som genomförts med slutna sedlar.

Förhandlingarna återupptogs kl. 14.00 under ledning av andre vice ordföranden.

34 § Valresultat vid val av ordförande i Nämnden för internationell mission och diakoni

Vid val av ordförande i Nämnden för internationell mission och diakoni hade 245 ledamöter röstat, 6 ledamöter hade inte röstat. 2 röstsedlar var ogiltiga. Rösterna fördelade sig enligt följande:

Annette Lundquist Larsson 131 röster
biskop Anders Wejryd 112 röster

Kyrkomötet beslöt således att utse Annette Lundquist Larsson till ordförande i Nämnden för internationell mission och diakoni.

35 § Val av förste vice och andre vice ordförande i Nämnden för internationell mission och diakoni

Från valberedningen förelåg förslag till förste och andre vice ordförande i Nämnden för internationell mission och diakoni:

förste vice ordförande

Margareta Carlenius

andre vice ordförande

Anders Åkerlund

Kyrkomötet beslöt i enlighet med valberedningens förslag.

Ordföranden övertog kl 14.05 ledningen av förhandlingarna.

36 § Valresultat vid val av ledamöter i Läronämnden

Vid val av åtta ledamöter i Läronämnden hade 246 ledamöter röstat, 5 ledamöter hade inte röstat. 7 röstsedlar var ogiltiga. Rösterna fördelade sig enligt följande:

Edgar Almén	239 röster
Astrid Andersson Wretmark	239 röster
Fredrik Lindström	239 röster
Jesper Svartvik	237 röster
Curt Forsbring	236 röster
Cristina Grenholm	231 röster
Bengt Gustafsson	226 röster
Ann-Cathrin Jarl	225 röster
Torbjörn Johansson	40 röster

Kyrkomötet beslöt således i enlighet med valberedningens förslag att utse Edgar Almén, Astrid Andersson Wretmark, Fredrik Lindström, Jesper Svartvik, Curt Forsbring, Cristina Grenholm, Bengt Gustafsson och Ann-Cathrin Jarl till ledamöter i Läronämnden.

Förhandlingarna ajournerades kl. 14.05.

Förhandlingarna återupptogs kl. 17.30 under ledning av ordföranden.

37 § Meddelanden

Ordföranden konstaterade att ett antal ledamöter redan lämnat Kyrkomötet, med ordförandens medgivande. Under oktobersessionen krävs ledamöternas närvaro vid besluten varför ledighet inte kommer att beviljas lika generöst.

38 § Fastställande av regler för debatt vid behandling av utskottsbetänkanden samt för frågedebatt

För Kyrkomötet år 2002 *antogs* följande regler:

Debattregler vid behandling av utskottsbetänkanden

Betänkandena föredras inte i plenum då ledamöterna förutsätts ha läst materialet i förväg. Utskottsordföranden och en företrädare för varje reservation till ett utskottsbetänkande får i sitt första anförande tala längst 5 minuter. Övriga talare får tala längst 3 minuter.

En talare som haft ordet och vill återkomma i debatten får tala längst 3 minuter. Varje talare får hålla högst två anföranden i varje ärende.

Oberoende av talarordningen får ordföranden lämna ordet till den som tidigare har yttrat sig i överläggningen för att bemöta närmast föregående talare (replik). Rätt till replik har också Kyrkostyrelsens ordförande eller annan företrädare för Kyrkostyrelsen vid behandling av en skrivelse från Kyrkostyrelsen. Tiden för replik får inte överstiga 1 minut. Varje talare får avge högst två repliker på varje huvudanförande.

Den som har förbrukat sin replikrätt kan efter sista anförandet i ett replikskifte få antecknat till protokollet att han eller hon inte har rätt till någon ytterligare replik.

Regler för frågedebatt

Enligt arbetsordningen för Kyrkomötet skall det hållas en frågedebatt innan Kyrkomötet vid årets andra sammanträde beslutar i något ärende som har beretts av ett utskott. Frågedebatten skall komplettera det som för övrigt sker på Kyrkomötet. (Arbetsordning för Kyrkomötet 6 kap.)

Frågor får ställas av Kyrkomötets ledamöter och biskoparna. Frågor får ställas till Kyrkostyrelsen och till ordföranden i Kyrkofondens styrelse eller till ordföranden i en nämnd som har tillsatts enligt bestämmelserna i 10 kap. 6 § kyrkoordningen.

Frågor skall ha anknytning till Kyrkostyrelsens, Kyrkofondens styrelses eller nämndernas verksamhet och skall avfattas skriftligen med en kort bakgrundsbeskrivning och en kort och koncis fråga samt undertecknas av frågeställaren.

Frågor skall vara Kyrkomötets kansli (ordföranden) till handa senast den 15 oktober kl. 17. Adress: Kyrkomötet, 751 70 Uppsala. Frågorna kommer genom kansliets försorg att överlämnas till dem som skall besvara frågorna. Kyrkostyrelsen bestämmer vem inom styrelsen som skall besvara frågorna. Kyrkofondens styrelse och nämnderna bestämmer själva om någon annan än ordföranden skall besvara en fråga. Om en fråga är ställd till fel styrelse eller nämnd kommer den att överlämnas till rätt instans.

Frågedebatten hålls tisdagen den 22 oktober kl. 15.00 före arbetsplenum. Alla ledamöter och biskoparna får delta i frågedebatten. En ordförande som fått en fråga får delta i frågedebatten även om han eller hon inte är ledamot av Kyrkomötet eller i Kyrkostyrelsen.

När en fråga besvaras får det första anförandet från varje talare räkna längst 3 minuter. Repliker får räkna längst 1 minut. Ordningföljden för frågornas besvarande kommer att framgå av föredragningslistan till frågedebatten.

Frågorna trycks och delas till ledamöterna före frågedebatten. Den som har ställt en fråga får tillgång till en utskrift av svaret senast 2 timmar innan frågedebatten börjar.

39 § Anmälan

Till Kyrkomötet hade inkommit 2001 års verksamhetsberättelser från Svenska kyrkans överklagandenämnd och Svenska kyrkans valprovsningsnämnd. Ordföranden hade berett Tillsyns- och uppdragsutskottet tillfälle att yttra sig över verksamhetsberättelserna. Handlingarna *anmäldes* och lades till handlingarna i enlighet med Tillsyns- och uppdragsutskottets förslag.

40 § Ytterligare sammanträdestid för utskottsarbete

Ordföranden *meddelade* att utskotten i det närmaste slutfört beredningen av 12 skrivelser och 170 motioner. Utskottsarbetet har resulterat i 61 betänkanden, som kommer att distribueras till ledamöterna under den kommande veckan.

Från Gudstjänstutskottet förelåg en begäran ytterligare en dags utskottsarbete för beredande av betänkandet om *Den svenska evangelieboken*. Betänkandet kommer att skickas till ledamöterna senast en vecka innan Kyrkomötets andra session inleds.

Kyrkomötet beslöt i enlighet med presidiets förslag att bevilja ytterligare en dags utskottsarbete i enlighet med Gudstjänstutskottets begäran.

Från Ekumenikutskottet och Kyrkorättsutskottet förelåg en begäran om ytterligare sammanträdestid med högst en dag för beredande av betänkandet Tillsyns- och främjandefunktioner för Svenska kyrkans utlandsförsamlingar. Betänkandet kommer att

överlämnas till ledamöterna när Kyrkomötets session i oktober inleds och kommer att behandlas mot slutet av sessionen.

Kyrkomötet beslöt i enlighet med presidiets förslag att bevilja ytterligare sammanträdestid med högst en dag i enlighet med Ekumenikutskottets och Kyrkorättsutskottets begäran.

Som avslutning på Kyrkomötets första session 2002 sjöngs Sv. ps. 223.

41 § Ajournering av Kyrkomötet

Förhandlingarna ajournerades kl. 17.45 till tisdagen den 22 oktober 2002 kl. 15.00.

Tisdagen den 22 oktober 2002

Kyrkomötet 2002

Tisdagen den 22 oktober

Kl. 15.00–17.58, 19.30–22.10.

Sessionen inleddes med en andakt ledd av Thomas Söderberg.

42 § Kyrkomötets förhandlingar återupptas

Ordföranden förklarade Kyrkomötets förhandlingar återupptagna.

Ordföranden vände sig till generalsekreterare Leni Björklund och gratulerade henne till utnämningen som försvarsminister.

Leni Björklund bereddes tillfälle att framföra ett tack till Kyrkomötet.

43 § Anmälan av inkallade ersättare

Ordföranden *meddelade* att ett antal ledamöter hade anmält att de var förhindrade att delta i Kyrkomötets sammanträde i oktober 2002. För dem hade inkallats ersättare enligt följande:

Marianne Ekblom, Uppsala stift, ersätter Britt Andersson
Elisabeth Olén, Skara stift, ersätter Juhani Rantanen
Börje Gustafsson, Strängnäs stift, ersätter Åsa Ingårda
Birgitta Fornander, Strängnäs stift, ersätter Sten Elmberg
Barbro Urbanusson, Växjö stift, ersätter Kenneth Åberg
Ann-Sofie Persson, Lunds stift, ersätter Birgitta Josefson-Hultgren
Rune Johansson, Lunds stift, ersätter Ingemar Åhs
Birger Wernersson, Lunds stift, ersätter Kjell Sandberg
Johannes Hellberg, Göteborgs stift, ersätter Jan-Anders Ekelund
Hans Ulfvebrand, Stockholms stift, ersätter Marianne Kronberg
Måns Gustafsson, Stockholms stift, ersätter Nanna Tranströmer
Britt Beijer, Stockholms stift, ersätter Christoffer Sjöholm
Peter Svensson, Stockholms stift, ersätter Kristian Nylund Arnetz

Ordföranden hälsade de inkallade ersättarna välkomna.

44 § Anmälan och bordläggning av utskottens betänkanden

Anmälades och bordlades följande betänkanden från utskottens arbete under Kyrkomötets session i september 2002:

Gudstjänstutskottet 2002:1–7
Organisationsutskottet 2002:1–12
Tillsyns- och uppdragsutskottet 2002:1–11
Ekonomi- och egendomsutskottet 2002:1–10
Kyrkolivsutskottet 2002:1–14
Budgetutskottet 2002:1–3
Kyrkorättsutskottet 2002:1–6

45 § Fråga 2002:1 om arvoden

Fråga 2002:1 var inlämnad av Gösta Äng och ställd till Kyrkostyrelsen. Från Kyrkostyrelsen svarade Margarethe Isberg.

I ärendet yttrade sig Gösta Äng.

Debatten var därmed avslutad.

Förste vice ordföranden övertog kl. 15.19 ledningen av förhandlingarna.

46 § Fråga 2002:2 om ombyggnaden i kyrkokansliet

Fråga 2002:2 var inlämnad av Bengt Olof Dike och ställd till Kyrkostyrelsen. Från Kyrkostyrelsen svarade Levi Bergström.

I den efterföljande debatten yttrade sig Bengt Olof Dike, Levi Bergström (replik), Bengt Olof Dike (replik), Levi Bergström (replik), Bengt Olof Dike (replik), Levi Bergström (replik), Bengt Olof Dike (replik), Levi Bergström (replik), Bengt Olof Dike (replik) och Suzanne Fredborg.

Debatten var därmed avslutad.

47 § Fråga 2002:3 om beslut om rikskollekter

Fråga 2002:3 var inlämnad av Lisbeth Göranson och ställd till Kyrkostyrelsen. Från Kyrkostyrelsen svarade Anna Lundblad Mårtensson.

I den efterföljande debatten yttrade sig Lisbeth Göranson och Anna Lundblad Mårtensson (replik).

Debatten var därmed avslutad.

48 § Fråga 2002:4 om dop i Svenska kyrkan

Fråga 2002:4 var inlämnad av Sven-Olof Karlsson och ställd till Kyrkostyrelsen. Från Kyrkostyrelsen svarade Curt Forsbring.

I den efterföljande debatten yttrade sig Sven-Olof Karlsson och Curt Forsbring (replik).

Debatten var därmed avslutad.

49 § Fråga 2002:5 om kyrkor som mordbränns

Fråga 2002:5 var inlämnad av Sven-Olof Karlsson och ställd till Kyrkostyrelsen. Från Kyrkostyrelsen svarade Britas Lennart Eriksson.

I ärendet yttrade sig Sven-Olof Karlsson.

Debatten var därmed avslutad.

50 § Fråga 2002:6 om ensidig bojkott mot Israel

Fråga 2002:6 var inlämnad av Bengt Olof Dike och ställd till Kyrkostyrelsen. Från Kyrkostyrelsen svarade ärkebiskop KG Hammar.

I den efter följande debatten yttrade sig Bengt Olof Dike, ärkebiskop KG Hammar (replik), Bengt Olof Dike (replik), ärkebiskop KG Hammar (replik), Bengt Olof Dike (replik), Eva Zetterberg, Bengt Olof Dike (replik), Eva Zetterberg (replik), biskop Claes-Bertil Ytterberg, Bengt Olof Dike (replik), biskop Claes-Bertil Ytterberg (replik), Bengt Olof Dike (replik), Staffan Holmgren, ärkebiskop KG Hammar (replik), Staffan Holmgren (replik), ärkebiskop KG Hammar (replik), Hans Wallmark. I Hans Wallmarks anförande *instämde* Nils-Arne Rehnström. Fredrik Sidenvall, biskop Claes-Bertil Ytterberg (replik), Fredrik Sidenvall (replik), biskop Ragnar Persenius, Fredrik Sidenvall (replik), biskop Ragnar Persenius (replik), Fredrik Sidenvall (replik), biskop Ragnar Persenius (replik), Fredrik Sidenvall (replik) och biskop Ragnar Persenius (replik).

Debatten var därmed avslutad.

51 § Fråga 2002:7 om utträde och folkomflyttningar

Fråga 2002:7 var inlämnad av Börje Henriksson och ställd till Kyrkostyrelsen. Från Kyrkostyrelsen svarade Birgith Wiklund Molberg.

I den efterföljande debatten yttrade sig Börje Henriksson, Birgith Wiklund Molberg (replik), Börje Henriksson (replik), Lennart Koskinen, Birgith Wiklund Molberg (replik) och Åsa Ek.

Debatten var därmed avslutad.

52 § Fråga 2002:8 om den etiska debatten i bioteknikfrågor

Fråga 2002:8 var inlämnad av Karin Perers och ställd till Kyrkostyrelsen. Från Kyrkostyrelsen svarade ärkebiskop KG Hammar.

I den efterföljande debatten yttrade sig Karin Perers, ärkebiskop KG Hammar (replik), Karin Perers (replik) och ärkebiskop KG Hammar (replik).

Debatten var därmed avslutad.

53 § Fråga 2002:9 om släktforskning

Fråga 2002:9 var inlämnad av Birger Wernersson och ställd till Kyrkostyrelsen. Från Kyrkostyrelsen svarade Britt Louise Agrell.

I den efterföljande debatten yttrade sig Birger Wernersson, Britt Louise Agrell (replik), Birger Wernersson (replik), Britt Louise Agrell (replik), Birger Wernersson (replik) och Britt Louise Agrell (replik).

Debatten var därmed avslutad.

54 § Fråga 2002:10 om receptionsarbetet med dokumentet Guds vägar

Fråga 2002:10 var inlämnad av Angela Boëthius och ställd till Kyrkostyrelsen. Från Kyrkostyrelsen svarade Thomas Söderberg.

I den efterföljande debatten yttrade sig Angela Boëthius, Thomas Söderberg (replik) och Angela Boëthius (replik).

Debatten var därmed avslutad.

Andre vice ordföranden övertog ledningen av förhandlingarna kl. 17.07.

55 § Kyrkan och homosexualiteten

Förelåg Kyrkolivsutskottets betänkande Kl 2002:1 Kyrkan och homosexualiteten.

I debatten yttrade sig

Eva Nyman, som yrkade bifall till motion 2002:89

Nils-Arne Rehnström, som yrkade bifall till motion 2002:7

Joakim Svensson, som yrkade bifall till reservation 2 och reservation 1.

I detta anförande *instämde* Åke Bendix och Ola Isacsson.

Eva Zetterberg, som yrkade bifall till motion 2002:66

Nils-Arne Rehnström (replik)

Fredrik Sidenvall.

I detta anförande *instämde* Torbjörn Kastell, Nils-Arne Rehnström och Berit Simonsson.

Vivianne Wetterling, som yrkade bifall till motion 2002:66.

I detta anförande *instämde* Åke Blomqvist.

Nils-Arne Rehnström.

I detta anförande *instämde* Staffan Holmgren.

Britta Olinder, som yrkade bifall till utskottets förslag

Stefan Gustavsson, som yrkade bifall till reservation 1.

I detta anförande *instämde* Rune Johansson, Berit Simonsson, Karl-Gunnar Svensson, Lennart Svensson och Kristina Töyrä.

Torsten Josephsson, som yrkade bifall till reservation 1 och reservation 2.

I detta anförande *instämde* Rune Johansson, Eric Lundqvist, Berit Simonsson och Lennart Svensson.

Timmy Leijen, som yrkade bifall till utskottets förslag.

I detta anförande *instämde* BoLennart Anbäcken.

Inger Dafgård, som yrkade bifall till utskottets förslag

BoLennart Anbäcken, som yrkade bifall till utskottets förslag

Hans Wallmark, som yrkade bifall till utskottets förslag

Anders Roos.

I detta anförande *instämde* Per Ingvarsson och Anders Novak.

Staffan Holmgren, som yrkade bifall till reservation 1

Torsten Josephsson.

Förhandlingarna ajournerades kl. 17.58.

Förhandlingarna återupptogs kl. 19.30 under ledning av andre vice ordföranden.

55 § Kyrkan och homosexualiteten, forts.

Fredrik Sidenvall, som yrkade bifall till reservation 1

biskop Caroline Krook

biskop Ragnar Persenius

Fredrik Sidenvall (replik)

biskop Ragnar Persenius (replik)

Fredrik Sidenvall (replik)

biskop Ragnar Persenius (replik).

Fredrik Sidenvall önskade få antecknat till protokollet att han inte hade rätt till ytterligare replik.

Rolf Forslin, som yrkade bifall till utskottets förslag

Fredrik Sidenvall (replik)

ärkebiskop KG Hammar, som yrkade bifall till utskottets förslag

Fredrik Sidenvall (replik)

ärkebiskop KG Hammar (replik)

Fredrik Sidenvall (replik)

ärkebiskop KG Hammar (replik).

Fredrik Sidenvall önskade få antecknat till protokollet att han inte hade rätt till ytterligare replik.

Agneta von Essen Hedengren, som yrkade bifall till utskottets förslag

Fredrik Sidenvall (replik)

Nils-Arne Rehnström

Karin Burstrand, som yrkade bifall till motion 2002:66

Berit Simonsson.

I detta anförande *instämde* Sten Johansson, Torsten Josephsson, Marianne Kronbäck, Nils-Arne Rehnström, Alve Svensson och Karl-Gunnar Svensson.

Eric Lundqvist, som yrkade på bifall till reservation 1 och motion 2002:68.

I detta anförande *instämde* Torsten Josephsson.

Ärkebiskop KG Hammar (replik)

Eric Lundqvist (replik)

ärkebiskop KG Hammar (replik)

Eva Zetterberg

Nils-Arne Rehnström (replik)

Eva Zetterberg (replik)

Nils-Arne Rehnström (replik)

Eva Zetterberg (replik).

Nils-Arne Rehnström önskade få antecknat till protokollet att han inte hade rätt till ytterligare replik.

Hans Wallmark

Biskop Ragnar Persenius (replik)

Nils-Arne Rehnström (replik)

Vivianne Wetterling

Torsten Josephsson (replik)

Joakim Svensson.

Fredrik Sidenvall önskade få antecknat till protokollet att han inte hade rätt till ytterligare anförande.

Lars Rydje, som yrkade bifall till utskottets förslag.

Överläggningen var därmed avslutad.

Under överläggningen har följande förslag framställts:

- ◆ bifall till utskottets förslag
- ◆ bifall till reservation 1 av Torsten Josephsson och Joakim Svensson
- ◆ bifall till reservation 2 av Joakim Svensson och Torsten Josephsson
- ◆ bifall till motion 2002:7 av Nils-Arne Rehnström
- ◆ bifall till motion 2002:66 av Vivianne Wetterling och Åke Blomqvist
- ◆ bifall till motion 2002:68 av Torsten Josephsson och Eric Lundqvist
- ◆ bifall till motion 2002:89 av Eva Nyman.

(Beslut i ärendet kommer att fattas den 23 oktober 2002.)

Ordföranden övertog ledningen av förhandlingarna kl. 20.38 och informerade om replikrätten.

56 § De kyrkliga valen

Förelåg Organisationsutskottets betänkande 2002:1 De kyrkliga valen.

I debatten yttrade sig

Susann Torgerson, som yrkade bifall till reservation 1.

I detta anförande *instämde* Åke Bendix och Per Ingvarsson.

Per Lindberg, som yrkade bifall till reservation 2.

I detta anförande *instämde* Per Ingvarsson, Roland Johansson, Berit Simonsson och Ingemar Öberg.

Nils-Arne Rehnström, som yrkade bifall till motion 2002:59

Ingrid Smittsarve, som yrkade bifall till reservation 2.

I detta anförande *instämde* Ulla Richardsson.

Lotta Vahlne Westerhäll, som yrkade bifall till motion 2002:20.

I detta anförande *instämde* Per Ingvarsson.

Hans-Olof Andrén, som yrkade bifall till reservation 2

Sven-Olof Karlsson, som yrkade bifall till utskottets förslag.

I detta anförande *instämde* Key Lundegård, Eva Nyman och Torbjörn Kastell.

Anki Erdmann, som yrkade bifall till motion 2002:113

Christer Engelhardt, som yrkade bifall till motion 2002:105

Nils Gårder, som yrkade bifall till reservation 2.

I detta anförande *instämde* MajVis Hultén.

Stina Elisasson, som yrkade bifall reservation 2.

I detta anförande *instämde* Gerd Gullberg-Johnson.

Tomas Forsner, som yrkade bifall till reservation 2

Conny Tyrberg, som yrkade bifall till reservation 2

Börje Henriksson, som yrkade bifall till utskottets förslag.

I detta anförande *instämde* Eva Nyman och Sigvard Olsson.

Nils Gårder (replik)

Tomas Forsner (replik)

Börje Henriksson (replik)

Tomas Forsner (replik)

biskop Christina Odenberg, som yrkade bifall till reservation 2

Erna Arhag, som yrkade bifall till motion 2002:36 samt avslag på reservation 2.

I detta anförande *instämde* Anders Novak.

Torbjörn Kastell, som yrkade bifall till utskottets förslag

Sven-Olof Karlsson, som yrkade bifall till utskottets förslag.

I detta anförande *instämde* Staffan Holmgren.

Tisdagen den 22 oktober 2002

Nils Gårder (replik)
Sven-Olof Karlsson (replik)
Tomas Forsner (replik)
Per Lindberg (replik)
Sven-Olof Karlsson (replik)
Per Lindberg (replik)
Sven-Olof Karlsson (replik)
Per Ingvarsson, som yrkade bifall till motionerna 2002:20 och 2002:112
biskop Ragnar Persenius
Susann Torgerson
Thomas Söderberg, som yrkade bifall till reservation 2
Evert Josefsson, som yrkade bifall till utskottets förslag med den förändring som reservation 2 innebär
Torgny Larsson
Thomas Söderberg (replik)
Staffan Landmark, som yrkade bifall till utskottets förslag
Christer Engelhardt, som drog tillbaka sitt yrkande på bifall till motion 2002:105 till förmån för reservation 2
Sigvard Olsson, som yrkade bifall till utskottets förslag
Tomas Forsner
Nils Gårder.

Överläggningen var därmed avslutad.

Under överläggningen har följande förslag framställts:

- ◆ bifall till utskottets förslag
- ◆ bifall till reservation 1 av Susann Torgerson
- ◆ bifall till reservation 2 av Per Lindberg m.fl.
- ◆ bifall till motion 2002:20 av biskop Ragnar Persenius m.fl.
- ◆ bifall till motion 2002:36 av Erna Arhag
- ◆ bifall till motion 2002:59 av Nils-Arne Rehnström
- ◆ bifall till motion 2002:112 av Per Ingvarsson
- ◆ bifall till motion 2002:113 av Per Ingvarsson.

(Beslut i ärendet kommer att fattas den 23 oktober 2002.)

57 § Meddelande

Ordföranden *meddelade* att Ekumenikutskottets betänkande 2002:1 Tillsyns- och främjandefunktion för Svenska kyrkans utlandsförsamlingar delats till ledamöterna och kommer att bordläggas under morgondagen.

Förhandlingarna avslutades kl. 22.10.

Dagen avslutades med kvällsandakt ledd av Birgith Wiklund Molberg.

Kyrkomötet 2002

Onsdagen den 23 oktober

Kl. 10.30–12.30, 14.00–17.55, 19.30–21.10.

Dagen inleddes med en andakt ledd av Anders Novak.

Förhandlingarna återupptogs under ledning av ordföranden.

58 § Anmälan och bordläggning av utskottsbetänkande

Anmäldes och bordlades Ekumenikutskottets betänkande 2002:1 Tillsyns- och främjandefunktion för Svenska kyrkans utlandsförsamlingar.

59 § Instruktion gällande votering

Ordföranden gick igenom voteringsinstruktionen och testvotering genomfördes.

60 § Kyrkan och homosexualiteten, beslut

Följande förslag förelåg från gårdagens överläggningar med anledning av Kyrkolivsutskottets betänkande 2002:1 Kyrkan och homosexualiteten (§ 55):

- ◆ bifall till utskottets förslag
- ◆ bifall till reservation 1 av Torsten Josephsson och Joakim Svensson
- ◆ bifall till reservation 2 av Joakim Svensson och Torsten Josephsson
- ◆ bifall till motion 2002:7 av Nils-Arne Rehnström
- ◆ bifall till motion 2002:66 av Vivianne Wetterling och Åke Blomqvist
- ◆ bifall till motion 2002:89 av Eva Nyman

Eric Lundqvists bifall till motion 2002:68 av Torsten Josephsson och Eric Lundqvist hade återtagits då den sammanfaller med förslaget i reservation 1.

Ordföranden förklarade att propositioner skulle ställas på utskottets förslag i respektive del mot vart och ett av övriga framlagda förslag.

Reservation 1 med bifall till motion 2002:68

Propositioner ställdes på de under överläggningen framlagda förslagen, nämligen *dels* om bifall till utskottets förslag moment 1 och 2, *dels* om bifall till reservation 1 av Torsten Josephsson och Joakim Svensson, och befanns propositionen på bifall till utskottets förslag med övervägande ja besvarad.

På Joakim Svenssons begäran företogs votering. Vid votering genom uppresning förklarade ordföranden åter att han fann att flertalet röstade för utskottets förslag.

Kyrkomötet beslöt således att bifalla utskottets förslag

1. *att* med bifall till Kyrkostyrelsens skrivelse 2002:5 godkänna handläggningen av det i skrivelsen behandlade ärendet,
2. *att* avslå motion 2002:68 av Torsten Josephsson och Eric Lundqvist om kyrkan och homosexualiteten.

Mot Kyrkomötets beslut till förmån för reservation 1 *reserverade* sig Nils-Arne Rehnström, Berit Simonsson, Fredrik Sandström, Bertil Olsson, Alve Svensson, Rune Johansson, Sten Johansson, Eric Lundqvist, Åke Bendix, Carina Etander Rimborg, Torsten Josephsson, Ola Isacson, Fredrik Sidenvall, Joakim Svensson, Fredrik Nilsson, Staffan Holmgren, Gunnar Sibbmark, Lennart Svensson.

Mot Kyrkomötets beslut till förmån för reservation 1 *reserverade* sig Tomas Lång i en skriftlig reservation:

Det framtagna dokumentet *Homosexuella i kyrkan* borde ha varit mer balanserat där inte minst de teologiska tveksamheterna till homosexualiteten bättre borde ha belysts och där de tveksammas inställning i större omfattning borde ha inarbetats.

Reservation 2 med bifall till motion 2002:65

Propositioner ställdes på de under överläggningen framlagda förslagen, nämligen *dels* om bifall till utskottets förslag moment 2 i denna del, *dels* om bifall till reservation 2 av Joakim Svensson och Torsten Josephsson, och befanns propositionen på bifall till utskottets förslag med övervägande ja besvarad.

Kyrkomötet beslöt att bifalla utskottets förslag att avslå motion 2002:65 av Joakim Svensson m.fl. om kyrkan och homosexualiteten.

Mot Kyrkomötets beslut *reserverade* sig Fredrik Sandström, Joakim Svensson, Torsten Josephsson, Sten Johansson, Rune Johansson, Alve Svensson, Bertil Olsson, Erling Öhman.

Motion 2002:7

Propositioner ställdes på de under överläggningen framlagda förslagen, nämligen *dels* om bifall till utskottets förslag moment 2 i denna del, *dels* om bifall till motion 2002:7 av Nils-Arne Rehnström, och befanns propositionen på bifall till utskottets förslag med övervägande ja besvarad.

På Nils-Arne Rehnströms begäran företogs votering. Vid votering genom uppresning förklarade ordföranden åter att han fann att flertalet röstat för utskottets förslag.

Kyrkomötet beslöt således att bifalla utskottets förslag att avslå motion 2002:7 av Nils-Arne Rehnström om kyrkan och homosexualiteten.

Mot Kyrkomötets beslut *reserverade* sig Eric Lundqvist, Berit Simonsson, Fredrik Sandström, Erling Öhman, Lennart Svensson, Staffan Holmgren, Bertil Olsson, Åke Bendix, Carina Etander Rimborg.

Mot Kyrkomötets beslut *reserverade* sig Nils-Arne Rehnström i en skriftlig reservation:

För mig framstår det som beklämmande att Kyrkomötet, Svenska kyrkans högsta beslutande organ, inte har kunnat fastslå att äktenskapet enligt bibeln och kyrkans tradition är avsett för en förening mellan en man och en kvinna. Att det skulle bero på bristande bibelkunskap finner jag för osannolikt likaså att avsaknad av kunskap om kyrkans tradition samt äktenskapsbalkens innehåll inte skulle finnas hos Kyrkomötets ledamöter finner jag också för osannolikt. Min egen reflektion omkring utslaget talar

för att Kyrkomötet har böjt sig för en rådande tidsanda som vill göra gällande att traditionell kyrklig syn på äktenskapet inte längre skall gälla som Svenska kyrkans officiella syn på äktenskapet. Ett konstaterande som känns beklämmande. Jag tror att om Kyrkomötet i denna känsliga fråga för vår kyrka idag hade kunnat fastslå som Svenska kyrkans officiella syn om äktenskapet att det är avsett som en förening mellan två av olika kön, man och kvinna, så tror jag och många med mig att det skulle finnas större möjlighet att nå enighet i hur vi skall bemöta de homosexuella och deras önskan om att i kyrkan finna någon form av sanktion för sin önskan att leva tillsammans i en homosexuell förening.

Som det nu är så har Kyrkomötet i praktiken svikit och marginaliserat en stor del av Svenska kyrkans medlemmar och aktiva församlingsbor som ser äktenskapet mellan man och kvinna som grunden för hela vårt samhälles uppbyggnad samt, och inte minst, svikit den urkund som vi kallar för Herrens ord eller Vår heliga skrift, alltså vår bibel och därmed den skrift som Gud genom den Helige ande och villiga människor förmedlat till oss.

Motion 2002:66

Propositioner ställdes på de under överläggningen framlagda förslagen, nämligen *dels* om bifall till utskottets förslag moment 2 i denna del, *dels* om bifall till motion 2002:66 av Vivianne Wetterling och Åke Blomqvist, och befanns propositionen på bifall till motion 2002:66 med övervägande ja besvarad.

På Jan Erik Ågrens begäran företogs votering. Vid votering genom uppresning förklarade ordföranden att han fann att flertalet röstat för utskottets förslag.

På Åke Blomqvists begäran företogs rösträkning. Vid rösträkning befanns att 143 ledamöter röstat för utskottets förslag, 100 för motion 2002:66 och att 4 ledamöter avstått från att rösta.

Kyrkomötet beslöt således att bifalla utskottets förslag att avslå motion 2002:66 av Vivianne Wetterling och Åke Blomqvist om partnerskap mellan homosexuella.

Mot Kyrkomötets beslut *reserverade* sig Vivianne Wetterling, Åke Blomqvist, Tobias Jönsson, Ulla Eriksson, Ingrid Emanuelson, Christina Gyberg, Gun Andersson, Helena Bargholtz, Olle Burell, Karin Burstrand, Jens Sjögren, Timmy Leijen, Lisbeth Göranson, Susann Torgerson, Nils Furtenbach, Mari Lönnerblad, Urban Gibson, Gunnar Prytz.

Motion 2002:89

Propositioner ställdes på de under överläggningen framlagda förslagen, nämligen *dels* om bifall till utskottets förslag moment 2 i denna del, *dels* om bifall till motion 2002:89 av Eva Nyman, och befanns propositionen på bifall till utskottets förslag med övervägande ja besvarad.

Kyrkomötet beslöt att bifalla utskottets förslag att avslå motion 2002:89 av Eva Nyman om kyrkan och homosexualiteten.

Mot Kyrkomötets beslut att bifalla Kyrkostyrelsens skrivelse 2002:5 *reserverade* sig Eva Nyman.

61 § De kyrkliga valen, beslut

Följande förslag förelåg från gårdagens överläggningar med anledning av Organisationsutskottets betänkande 2002:1 De kyrkliga valen (§ 56):

- ◆ bifall till utskottets förslag
- ◆ bifall till reservation 1 av Susann Torgerson
- ◆ bifall till reservation 2 av Per Lindberg m.fl.
- ◆ bifall till motion 2002:20 av biskop Ragnar Persenius m.fl.
- ◆ bifall till motion 2002:36 av Erna Arhag
- ◆ bifall till motion 2002:59 av Nils-Arne Rehnström
- ◆ bifall till motion 2002:112 av Per Ingvarsson
- ◆ bifall till motion 2002:113 av Per Ingvarsson.

Utskottets hemställan företogs till avgörande momentvis.

Moment 1

Kyrkomötet beslöt att bifalla utskottets förslag att med godkännande lägga Kyrkostyrelsens utvärdering av genomförandet av kyrkovalet 2001 till handlingarna.

Mot Kyrkomötets beslut *reserverade* sig Inga Alm.

Moment 2

Ordföranden förklarade att propositioner skulle ställas på utskottets förslag moment 2 i varje del mot respektive motion och reservation samt därefter på moment 2 övrigt.

Reservation 1 med bifall till motion 2002:52

Propositioner ställdes på de under överläggningen framlagda förslagen, nämligen *dels* om bifall till utskottets förslag moment 2 i denna del, *dels* om bifall till reservation 1 av Susann Torgerson, och befanns propositionen på bifall till utskottets förslag med övervägande ja besvarad.

Kyrkomötet beslöt att bifalla utskottets förslag att avslå motion 2002:52 av Susann Torgerson m.fl. om minimigränserna för personröstning.

Mot Kyrkomötets beslut *reserverade* sig Åke Bendix och Helena Bargholtz.

Reservation 2 med bifall till motion 2002:63

Propositioner ställdes på de under överläggningen framlagda förslagen, nämligen *dels* om bifall till utskottets förslag moment 2 i denna del, *dels* om bifall till reservation 2 av Per Lindberg m.fl., och befanns propositionen på bifall till reservation 2 övervägande ja besvarad.

På Eva Zetterberg begäran företogs votering. Vid votering genom uppresning förklarade ordföranden att han fann att flertalet röstat för utskottets förslag.

På Per Lindbergs begäran företogs rösträkning. Vid rösträkning befanns att 165 ledamöter röstat för utskottets förslag, 79 röstat för reservation 2 och att 1 ledamot avstått från att rösta.

Kyrkomötet beslöt således att bifalla utskottets förslag att avslå motion 2002:63 av Per Lindberg och Tomas Forsner om indirekta val 2005.

Mot Kyrkomötets beslut *reserverade* sig Per Lindberg, Tomas Forsner, Nils Gårder, Evert Josefsson, Conny Tyrberg, Nils Svensson, Anna-Lena Arousell Berglund och Gudrun Carlsson i en skriftlig reservation:

Insikten att nuvarande valsystem inte förankrats utifrån behoven hos det fria trossamfundet Svenska kyrkan delar vi reserverar med Kyrkomötets majoritet, som nu anslutit sig till Organisationsutskottets hemställan. Gemensamt ser vi med förväntan fram emot den fortsatta analysen av förutsättningarna för direkta val till Svenska kyrkans beslutande organ, vilken Kyrkostyrelsen aviserar i sin skrivelse (2002:8 Utvärdering av de kyrkliga valen). Den fortsatta analysen kommer att beröra såväl teologiska som praktiska och demokratiska aspekter men tar sikte på att förändringar kan genomföras först till kyrkovalen efter 2005. Vi reserverar anser att förändringar bör genomföras redan till valen 2005. Kyrkomötet avhänder sig nu möjligheten att till nästa år få ett förslag på indirekt valsystem att ta ställning till och därmed möjligheten att sänka kostnaderna för kyrkovalen 2005 med betydande belopp.

Mot Kyrkomötets beslut till förmån för reservation 2 *reserverade* sig Ingrid Smittsarve och Christer Engelhardt i en skriftlig reservation:

Utöver vad i reservationen är anfört vill vi peka på att Svenska kyrkans ekonomi har försämrats. Att återgå till föreslaget enklare och ekonomiskt rimligare valsystem redan 2005 hade känts mycket mera ansvarstagande för Svenska kyrkans pengar. Dessa pengar hade hellre kunnat användas till Svenska kyrkans kärnverksamhet.

Mot Kyrkomötets beslut *reserverade* sig Tomas Lång, Catharina Månsson, Ursula Frising, Ann-Sofie Persson, Sven E Kragh, Jennie Nordin, Ulla Samuelsson, Fredrik Nilsson, Sten Persson, Joakim Svensson, Birgitta Wrede, Lennart Tildemyr, Berit Simonsson, Stig Eriksson, Monika Sandström, Carina Etander Rimborg, Göran Åberg, Gerd Gullberg-Johnson, Anna Lundblad Mårtensson, Ulla Richardsson, Gösta Äng, Stina Eliasson, Britta Olinder, Lisbeth Göranson, Börje Gustafsson, Gunnar Sehlberg, Tuula Styrfält, Gerd Johansson, Madeleine Malm, Ola Isacsson, Astor Karlsson, Christer Mohlin, Ingemar Öberg och Angela Boëthius.

Motion 2002:20

Propositioner ställdes på de under överläggningen framlagda förslagen, nämligen dels om bifall till utskottets förslag moment 2 i denna del, dels om bifall till motion 2002:20 av Ragnar Persenius m.fl., och befanns propositionen på bifall till utskottets förslag med övervägande ja besvarad.

På Nils Gårders begäran företogs votering. Vid votering genom uppresning förklarade ordföranden åter att han fann att flertalet röstat för utskottets förslag.

Kyrkomötet beslöt således att bifalla utskottets förslag att avslå motion 2002:20 av Ragnar Persenius m.fl. om teologisk analys och översyn av valsystemet.

Mot Kyrkomötets beslut *reserverade* sig Jennie Nordin, Fredrik Nilsson, Madeleine Malm och Tuula Styrfält.

Motion 2002:36

Propositioner ställdes på de under överläggningen framlagda förslagen, nämligen *dels* om bifall till utskottets förslag moment 2 i denna del, *dels* om bifall till motion 2002:36 av Erna Arhag, och befanns propositionen på bifall till utskottets förslag med övervägande ja besvarad.

På Erna Arhags begäran företogs votering. Vid votering genom uppresning förklarade ordföranden åter att han fann att flertalet röstat för utskottets förslag.

Kyrkomötet beslöt således att bifalla utskottets förslag att avslå motion 2002:36 av Erna Arhag om rösträtt för utlandsbosatta svenskar till Kyrkomötet.

Mot Kyrkomötets beslut *reserverade* sig Svenolof Grenabo, Marija Kogler Johnsson, Erna Arhag, Mats Hagelin, Christina Hjertén, Christina Schnackenburg, Carl Korch, Christina Gyberg, Nils Furtenbach, Margareta Holmberg, Curt Forsbring, Anna Lena Wik-Thorsell och Kristina Sandström.

Motion 2002:59

Propositioner ställdes på de under överläggningen framlagda förslagen, nämligen *dels* om bifall till utskottets förslag moment 2 i denna del, *dels* om bifall till motion 2002:59 av Nils-Arne Rehnström, och befanns propositionen på bifall till utskottets förslag med övervägande ja besvarad.

Kyrkomötet beslöt att bifalla utskottets förslag att avslå motion 2002:59 av Nils-Arne Rehnström om förrättande av kyrkoval till församling, stift och kyrkomöte.

Motion 2002:112

Propositioner ställdes på de under överläggningen framlagda förslagen, nämligen *dels* om bifall till utskottets förslag moment 2 i denna del, *dels* om bifall till motion 2002:112 av Per Ingvarsson, och befanns propositionen på bifall till utskottets förslag med övervägande ja besvarad.

Kyrkomötet beslöt att bifalla utskottets förslag att avslå motion 2002:112 av Per Ingvarsson om förnygring och förnyelse i Kyrkomötet.

Mot Kyrkomötets beslut *reserverade* sig Angela Boëthius.

Mot Kyrkomötets beslut *reserverade* sig Per Ingvarsson i en skriftlig reservation:

Ett enkelt sätt att bredda demokratin och förnygra Kyrkomötet är att begränsa antalet mandatperioder i Kyrkomötet till högst tre perioder i följd. På så sätt så tvingas man hela tiden till att finna nya ledamöter och detta ger också med automatik ett yngre, ett mer vitaliserat kyrkomöte. Därför reserverar jag mig emot att Kyrkomötet inte antog denna (förträffliga!) motion.

Motion 2002:113

Propositioner ställdes på de under överläggningen framlagda förslagen, nämligen *dels* om bifall till utskottets förslag moment 2 i denna del, *dels* om bifall till motion 2002:113 av Per Ingvarsson, och befanns propositionen på bifall till utskottets förslag med övervägande ja besvarad.

Kyrkomötet beslöt att bifalla utskottets förslag att avslå motion 2002:113 av Per Ingvarsson om personval, valsedlar och sedlar.

Mot Kyrkomötets beslut *reserverade* sig Per Ingvarsson i en skriftlig reservation:

Då detta är ett mycket enkelt sätt att dels garantera demokratin – på så sätt att alla nomineringsgrupper får samma exponering – dels att avsevärt minska kostnaderna för kyrkomötesvalet, reserverar jag mig emot att Kyrkomötet inte antog denna motion.

Utskottet moment 2 övrigt

Kyrkomötet beslöt att bifalla utskottets förslag moment 2 övrigt att avslå motionerna 2002:6 av Nils Gårder om kyrkliga val, 2002:18 av Börje Henriksson om uppföljning av kyrkovalet – röstning genom ombud, 2002:72 av Hans-Olof Andrén om spärr i kyrkomötesvalet, 2002:105 av Christer Engelhardt om val till Svenska kyrkans beslutande organ och 2002:111 av Ingrid Smittsarve och Birgitta Josefson-Hultgren om direkta och indirekta val.

62 § Yttrande från Läronämnden, Gudstjänstutskottets betänkande 2002:1

Läronämndens ordförande, ärkebiskop KG Hammar, meddelade att Läronämnden vid sammanträde samma dag i ett spontanyttrande ställt sig bakom Gudstjänstutskottets betänkande 2002:1 Den svenska evangelieboken. Yttrandet (Ln 2002:11y) delas till ledamöterna under dagen.

63 § Den svenska evangelieboken

Förelåg Gudstjänstutskottets betänkande 2002:1 Den svenska evangelieboken. Ordföranden meddelade att presidiet föreslog att betänkandet skulle behandlas momentvis, enligt följande:

Moment 1, Beslut om ny evangeliebok

Moment 2, Kyrkoårets struktur

Moment 3 och 4, Sön- och helgdagarnas namn och Sön- och helgdagarnas ämnesrubriker

Moment 5, Val av bibelöversättning

Moment 6, Långfredagens episteltexter

Moment 7, Apokryferna

Moment 8, Bibeltexter i övrigt

Moment 9 och 10, Namnet Dagens bön och Dagens bön i evangelieboken

Moment 11, Kyrkmässa

Moment 12, Evangeliebokens namn

Moment 13, Evangelieboken i övrigt

Moment 14, Ändring i 28 kap. kyrkoordningen

I ärendet yttrade sig

Lotta Vahlne Westerhäll, som föreslog att Kyrkomötet skulle behandla moment 1 som sista moment

Joakim Svensson, som yrkade på presidiets förslag

Rolf Forslin

Tomas Forsner

Gunnar Prytz.

Kyrkomötet beslöt att följa presidiets förslag.

Moment 1, Beslut om ny evangeliebok

I debatten yttrade sig

ärkebiskop KG Hammar, som yrkade bifall till utskottets förslag

Nils Gårder, som yrkade på återremiss i den del som avser 20:e söndagen efter trefaldighet

ärkebiskop KG Hammar (replik)

Nils Gårder (replik).

Ordföranden meddelade att ett beslut om återremiss under Kyrkomötets andra del är ett avsteg från arbetsordningen. Ordföranden kan ta initiativ till ett sådant förslag varefter kvalificerad majoritet fordras för Kyrkomötets beslut. Ordföranden meddelade att han för närvarande inte hade för avsikt att föreslå ett sådant avsteg.

Joakim Svensson, som yrkade bifall till motion 2002:121.

I detta anförande *instämde* Nils-Arne Rehnström och Kristina Töyrä.

Britta Olinder, som yrkade bifall till motion 2002:124.

I detta anförande *instämde* Nils-Arne Rehnström.

Eric Muhl, som yrkade bifall till motion 2002:124

ärkebiskop KG Hammar (replik)

Eric Muhl (replik)

ärkebiskop KG Hammar (replik)

Alve Svensson

Johannes Hellberg

biskop Caroline Krook, som yrkade bifall till utskottets förslag

Glenn Håkansson, som yrkade bifall till utskottets förslag

Joakim Svensson (replik)

Glenn Håkansson (replik)

Joakim Svensson (replik)

Eric Muhl, som yrkade bifall till motion 2002:124.

Överläggningen var därmed avslutad i denna del och följande förslag förelåg:

- ◆ bifall till utskottets förslag
- ◆ bifall till motion 2002:121 av Jan-Anders Ekelund och Berit Simonsson
- ◆ bifall till motion 2002:124 av Britta Olinder m.fl.

Moment 2, Kyrkoårets struktur

Förelåg i denna del endast

- ◆ bifall till utskottets förslag.

Förste vice ordföranden övertog kl. 11.56 ledningen av förhandlingarna.

Moment 3 och 4, Sön- och helgdagarnas namn, Sön- och helgdagarnas ämnesrubriker

I debatten yttrade sig

Lars Ekblad, som yrkade bifall till reservation 2

Hans-Olof Andrén, som yrkade bifall till motion 2002:146

Fredrik Sidenvall, som yrkade bifall till utskottets förslag med den ändring som föranleds av bifall till av honom under överläggningen framlagt förslag.

I detta anförande *instämde* Nils-Arne Rehnström.

Lars Ekblad (replik)

Hans-Olof Andrén (replik)

Ola Isacson, som yrkade bifall till ett av honom under överläggningen framlagt förslag

Torsten Josephsson.

I detta anförande *instämde* Kristina Töyrä och Berit Simonsson.

Per Ingvarsson, som yrkade bifall till reservation 1 och reservation 2

biskop Biörn Fjärstedt, som yrkade bifall till motion 2002:146

ärkebiskop KG Hammar

Torsten Josephsson (replik)

Ola Isacson, som yrkade bifall till tillägg till av honom under överläggningen framlagt förslag

Glenn Håkansson, som yrkade bifall till utskottets förslag

Ola Isacson (replik)

Hans-Olof Andrén (replik)

Glenn Håkansson (replik).

Överläggningen var därmed avslutad i denna del och följande förslag förelåg:

- ◆ bifall till utskottets förslag
- ◆ bifall till reservation 1 av Lars Ekblad
- ◆ bifall till reservation 2 av Lars Ekblad
- ◆ bifall till motion 2002:146 av Hans-Olof Andrén
- ◆ bifall till av Fredrik Sidenvall under överläggningen framlagt förslag
- ◆ bifall till av Ola Isacson under överläggningen framlagt förslag jämte tillägg.

Förhandlingarna ajournerades kl. 12.30.

Förhandlingarna återupptogs kl. 14.00 under ledning av förste vice ordföranden.

63 § Den svenska evangelieboken, forts.

Moment 5, Val av bibelöversättning

I debatten yttrade sig

Fredrik Sidenvall, som yrkade bifall till motion 2002:138

Glenn Håkansson, som yrkade bifall till utskottets förslag

Fredrik Sidenvall (replik).

Överläggningen var därmed avslutad i denna del och följande förslag förelåg:

- ◆ bifall till utskottets förslag
- ◆ bifall till motion 2002:138 av Fredrik Sidenvall och Joakim Svensson.

Moment 6, Långfredagens texter

Förelåg i denna del endast

- ◆ bifall till utskottets förslag.

Moment 7, Apokryferna

I debatten yttrade sig

Ola Isacson, som yrkade bifall till motion 2002:162

Johannes Hellberg, som yrkade bifall till motion 2002:123 punkt 6.

I detta anförande *instämde* Anders Novak.

Stefan Gustavsson, som yrkade bifall till motion 2002:123 punkt 6.

I detta anförande *instämde* Karl-Gunnar Svensson, Michael Martinson, Torsten Josephsson, Anders Novak, Rune Johansson, Per Ingvarsson, Lennart Svensson och Sten Johansson.

Curt Forsbring, som yrkade bifall till utskottets förslag.

I detta anförande *instämde* Hans Wallmark.

Stefan Gustavsson (replik)

Curt Forsbring (replik)

ärkebiskop KG Hammar

Ola Isacson (replik)

Glenn Håkansson, som yrkade bifall till utskottets förslag.

Överläggningen var därmed avslutad i denna del och följande förslag förelåg:

- ◆ bifall till utskottets förslag
- ◆ bifall till motion 2002:123 punkt 6 av Alve Svensson m.fl.
- ◆ bifall till motion 2002:162 av Ola Isacson•.

Moment 8, Bibeltexter i övrigt

I debatten yttrade sig

Nils Gårder, som yrkade bifall till motion 2002:143 punkt 2 och 3.

I detta anförande *instämde* Nils-Arne Rehnström.

Hans-Olof Andrén, som yrkade bifall till motion 2002:144

Fredrik Sidenvall

Tomas Forsner, som yrkade bifall till av honom under överläggning framlagt förslag.

I detta anförande *instämde* Nils-Arne Rehnström.

Bertil Olsson, som yrkade bifall till motion 2002:133

Torsten Josephsson, som yrkade bifall till av honom under överläggningen framlagt förslag

Joakim Svensson, som yrkade bifall till av honom under överläggningen framlagt förslag.

I detta anförande *instämde* Nils-Arne Rehnström och Karl-Gunnar Svensson.

Biskop Jonas Jonsson

Nils Gårder (replik)

Börje Henriksson, som yrkade bifall till utskottets förslag

Eric Lundqvist

Nils Gårder

Fredrik Sidenvall, som yrkade bifall till av Joakim Svensson under överläggningen framlagt förslag

Tomas Forsner, som yrkade bifall till av honom under överläggningen framlagt förslag

Torsten Josephsson, som yrkade bifall till motion 2002:143 punkt 2 och 3 samt motion 2002:133.

I detta anförande *instämde* Nils-Arne Rehnström.

Biskop Jonas Jonsson (replik)

Torsten Josephsson (replik)

biskop Jonas Jonsson (replik)

Torsten Josephsson (replik)

Margarethe Isberg, som yrkade bifall till utskottets förslag

Nils Gårder (replik)

ärkebiskop KG Hammar

Tomas Forsner (replik)

Nils Gårder (replik)

ärkebiskop KG Hammar (replik)
Nils Gårder (replik)
Torsten Josephsson (replik)
ärkebiskop KG Hammar (replik)
Torsten Josephsson (replik)
Glenn Håkansson, som yrkade bifall till utskottets förslag
Erik Lundqvist (replik)
biskop Lars-Göran Lönnermark
Tomas Forsner (replik).

Överläggningen var därmed avslutad i denna del och följande förslag förelåg:

- ◆ bifall till utskottets förslag
- ◆ bifall till motion 2002:133 av Bertil Olsson
- ◆ bifall till motion 2002:143 punkt 2 och 3 av Nils Gårder
- ◆ bifall till motion 2002:144 av Hans-Olof André
- ◆ bifall till av Tomas Forsner under överläggningen framlagt förslag
- ◆ bifall till av Torsten Josephsson under överläggningen framlagt förslag
- ◆ bifall till av Joakim Svensson under överläggningen framlagt förslag.

Moment 9 och 10, Namnet Dagens bön och Dagens bön i evangelieboken

I debatten yttrade sig

Fredrik Sidenvall, som under moment 9 yrkade bifall till motion 2002:136 punkt 2 och under moment 10 yrkade bifall till motion 2002:136 punkterna 1, 3, 4

Bertil Olsson

Johannes Hellberg, som yrkade bifall till motion 2002:143 punkt 1

Anders Åkerlund

ärkebiskop KG Hammar

Anders Åkerlund (replik)

ärkebiskop KG Hammar (replik)

Anders Åkerlund (replik)

Johannes Hellberg (replik)

Anders Roos, som yrkade bifall till av honom under överläggningen framlagt förslag

Per Ingvarsson, som yrkade bifall till av honom under överläggningen framlagt förslag

Lennart Koskinen, som yrkade bifall till av honom under överläggningen framlagt förslag.

I detta anförande *instämde* Åsa Ek.

Biskop Caroline Krook.

I detta anförande *instämde* Barbro Pettersson.

Fredrik Sidenvall (replik)

biskop Caroline Krook (replik)

Fredrik Sidenvall (replik)

Anders Roos (replik)

biskop Caroline Krook (replik)

Anders Roos (replik)

Ola Isacson, som önskade justera tidigare framlagt yrkande med anledning av motion 2002:162.

Ordföranden förklarade att överläggningen i den delen var avslutad men att justeringen av yrkandet var noterat.

Glenn Håkansson, som yrkade bifall till utskottets förslag.

Överläggningen var därmed avslutad i denna del och följande förslag förelåg:

- ◆ bifall till utskottets förslag
- ◆ bifall till motion 2002:136 punkt 1–4 av Fredrik Sidenvall och Joakim Svensson
- ◆ bifall till motion 2002:143 punkt 1 av Nils Gårder
- ◆ bifall till av Per Ingvarsson under överläggningen framlagt förslag
- ◆ bifall till av Anders Roos under överläggningen framlagt förslag
- ◆ bifall till av Lennart Koskinen under överläggningen framlagt förslag.

Ordföranden övertog kl. 16.11 ledningen av förhandlingarna.

Moment 11, Kyrkmässa

I debatten yttrade sig

Anders Roos, som yrkade bifall till motion 2002:152 punkt 3 och 4

Glenn Håkansson, som yrkade bifall till utskottets förslag

Anders Roos (replik).

Överläggningen var därmed avslutad i denna del och följande förslag förelåg:

- ◆ bifall till utskottets förslag
- ◆ bifall till motion 2002:152 punkt 3 och 4 av Anders Roos.

Moment 12, Evangeliebokens namn

Förelåg i denna del endast

- ◆ bifall till utskottets förslag.

Moment 13, Evangelieboken i övrigt

Förelåg i denna del endast

- ◆ bifall till utskottets förslag.

Moment 14, Ändring i 28 kap. kyrkoordningen

I ärendet yttrade sig

Per Ingvarsson, som yrkade bifall till motion 2002:115.

Överläggningen var därmed avslutad i denna del och följande förslag förelåg:

- ◆ bifall till utskottets förslag
- ◆ bifall till motion 2002:115 av Per Ingvarsson (detta yrkande behandlades vid beslutsfattandet under mom. 2).

(Beslut i ärendet kommer att fattas den 24 oktober 2002.)

Andre vice ordföranden övertog kl. 16.21 ledningen av förhandlingarna.

64 § Kyrkliga böcker på finska och lulesamiska

Förelåg Gudstjänstutskottets betänkande 2002:2 Kyrkliga böcker på finska och lulesamiska.

I ärendet yttrade sig

Alve Svensson, som yrkade bifall till utskottets förslag

Nils Gårder.

Överläggningen var därmed avslutad och förelåg endast

- ◆ bifall till utskottets förslag.

(Beslut i ärendet kommer att fattas den 24 oktober 2002.)

65 § Bibeltexter och gudstjänstordning på teckenspråk

Förelåg Gudstjänstutskottets betänkande 2002:3 Bibeltexter och gudstjänstordning på teckenspråk.

I den debatten yttrade sig

Alve Svensson, som yrkade bifall till utskottets förslag.

I detta anförande *instämde* Birger Wernersson och Ingrid Karlsson.
Biskop Lars-Göran Lönnermark.

Överläggningen var därmed avslutad och förelåg endast

- ◆ bifall till utskottets förslag.

(Beslut i ärendet kommer att fattas den 24 oktober 2002.)

66 § Försoningsakt i anslutning till nytt äktenskap

Förelåg Gudstjänstutskottets betänkande 2002:4 Försoningsakt i anslutning till nytt äktenskap.

I ärendet yttrade sig

Nils Gårder, som yrkade bifall till motion 2002:10

Nils-Arne Rehnström, som yrkade bifall till motion 2002:10

Alve Svensson, som yrkade bifall till utskottets förslag.

Överläggningen var därmed avslutad och följande förslag förelåg:

- ◆ bifall till utskottets förslag
- ◆ bifall till motion 2002:10 av Nils-Arne Rehnström.

(Beslut i ärendet kommer att fattas den 24 oktober 2002.)

67 § Herrens bön

Förelåg Gudstjänstutskottets betänkande 2002:5 Herrens bön.

I ärendet yttrade sig

Nils-Arne Rehnström, som yrkade bifall till motion 2002:17 samt till av honom under överläggningen framlagt tillägg

Kerstin Bergman

Alve Svensson, som yrkade bifall till utskottets förslag.

Överläggningen var därmed avslutad och följande förslag förelåg:

- ◆ bifall till utskottets förslag
- ◆ bifall till motion 2002:17 av Nils-Arne Rehnström samt av honom under överläggningen framlagt tillägg.

(Beslut i ärendet kommer att fattas den 24 oktober 2002.)

68 § Tillstånd att leda gudstjänst

Förelåg Gudstjänstutskottets betänkande 2002:6 Tillstånd att leda gudstjänst.

I ärendet yttrade sig

Lars-Ivar Ericson.

I detta anförande *instämde* Sten Persson.

Alve Svensson, som yrkade bifall till utskottets förslag.

Överläggningen var därmed avslutad och förelåg endast

♦ bifall till utskottets förslag.

(Beslut i ärendet kommer att fattas den 24 oktober 2002.)

69 § Folklig mässa

Förelåg Gudstjänstutskottets betänkande 2002:7 Folklig mässa.

I ärendet yttrade sig

Alve Svensson, som yrkade på bifall till utskottets förslag.

Överläggningen var därmed avslutad och förelåg endast

♦ bifall till utskottets förslag.

(Beslut i ärendet kommer att fattas den 24 oktober 2002.)

70 § Församlingsindelningen

Förelåg Organisationsutskottets betänkande 2002:2 Församlingsindelningen.

I ärendet yttrade sig

Gudrun Carlsson.

I detta anförande *instämde* Sonja Grunselius.

Lars-Ivar Ericson.

I detta anförande *instämde* Sven-Erik Björklund, Sten Persson och Ingemar Öberg.

Ulla Rickardsson, som yrkade bifall till av henne under överläggningen framlagt förslag.

I detta anförande *instämde* Sven-Erik Björklund, MajVis Hultén, Ingrid Smittsarve, Ingemar Öberg, Christer Engelhardt, Inger Lif, Lisbeth Göranson och Monika Sandström.

Biskop Lars-Göran Lönnermark.

I detta anförande *instämde* Mari Lönnerblad och Christina Hjertén.

Biskop Tony Guldbbrandzén

Börje Henriksson, som yrkade bifall till utskottets förslag.

I detta anförande *instämde* Birger Wernersson.

Allan Lewin, som yrkade bifall utskottets förslag

biskop Ragnar Persenius

Thomas Söderberg, som yrkade bifall till utskottets förslag.

I detta anförande *instämde* Sigvard Olsson och Monika Sandström.

Tomas Forsner, som yrkade bifall till utskottets förslag.

Överläggningen var därmed avslutad och följande förslag förelåg:

♦ bifall till utskottets förslag

♦ bifall till av Ulla Rickardsson under överläggningen framlagt tilläggsförslag.

(Beslut i ärendet kommer att fattas den 25 oktober 2002.)

71 § Ordförande i stiftsstyrelser, domkapitel och Kyrkostyrelsen

Förelåg Organisationsutskottets betänkande 2002:3 Ordförande i stiftsstyrelser, domkapitel och Kyrkostyrelsen.

I ärendet yttrade sig

Evert Josefsson, yrkade bifall till utskottets förslag

Staffan Holmgren, som yrkade bifall till av Gunnar Prytz under överläggningen framlagt förslag

Gunnar Prytz, som yrkade bifall till av honom under överläggningen framlagt förslag.

I detta anförande *instämde* Aina Andersson, Timmy Leijen, Margareta Carlenius och Allan Lewin.

Reidar Gustavsson, som drog tillbaka andra att-satsen i sin motion 2002:53 samt yrkade bifall till av Gunnar Prytz under överläggningen framlagt förslag

biskop Ragnar Persenius.

I detta anförande *instämde* Anders Novak, Christer Engelhardt, Sonja Grunselius och Gösta Äng.

Staffan Holmgren (replik)

biskop Ragnar Persenius (replik)

Staffan Holmgren (replik)

biskop Ragnar Persenius (replik)

Gunnar Prytz (replik)

biskop Ragnar Persenius (replik)

Gunnar Prytz (replik)

biskop Ragnar Persenius (replik).

Gunnar Prytz önskade få antecknat till protokollet att han inte hade rätt till ytterligare replik.

Staffan Holmgren önskade få antecknat till protokollet att han inte hade rätt till ytterligare replik.

Birgitta Björner, som yrkade bifall till utskottets förslag

biskop Anders Wejryd.

I detta anförande *instämde* Anders Novak.

Evert Josefsson, som yrkade bifall till utskottets förslag.

Överläggningen var därmed avslutad och följande förslag förelåg:

- ◆ bifall till utskottets förslag
 - ◆ bifall till av Gunnar Prytz under överläggningen framlagt förslag.
- (Beslut i ärendet kommer att fattas den 25 oktober 2002.)

Förhandlingarna ajournerades kl. 17.55.

Förhandlingarna återupptogs kl. 19.30 under ledning av ordföranden.

72 § Biskoparnas ställning i Kyrkomötet

Förelåg Organisationsutskottets betänkande 2002:4 Biskoparnas ställning i Kyrkomötet.

I ärendet yttrade sig

Åke Blomqvist, som yrkade bifall till utskottets förslag

Benny Jönsson, som yrkade bifall till utskottets förslag.

I detta anförande *instämde* Annette Lundquist Larsson.

Torgny Larsson, som yrkade bifall utskottets förslag.

Onsdagen den 23 oktober 2002

I detta anförande *instämde* Börje Henriksson, Levi Bergström, Birgith Wiklund Molberg, Jan-Erik Forsberg, Birger Wernersson, Sigvard Olsson och BoLennart Anbäcken.

Thomas Söderberg, som yrkade bifall till utskottets förslag.

I detta anförande *instämde* Conny Tyrberg och Gerd Gullberg-Johnson.

Tomas Forsner, som yrkade bifall till utskottets förslag.

Överläggningen var därmed avslutad och förelåg endast

♦ bifall till utskottets förslag.

(Beslut i ärendet kommer att fattas den 24 oktober 2002.)

73 § Vissa frågor om biskopsval m.m.

Förelåg Organisationsutskottets betänkande 2002:5 Vissa frågor om biskopsval m.m.

I ärendet yttrade sig

Stefan Landmark, som yrkade bifall till reservation 1.

I detta anförande *instämde* Lennart Tildemyr och Inger Dafgård.

Anna-Lena Arousell Berglund, som yrkade bifall till motion 2002:26.

I detta anförande *instämde* Anna Lundblad Mårtensson.

Sven Håkansson

Christer Engelhardt, som yrkade bifall till reservation 1

Karl-Gunnar Svensson, som yrkade bifall till reservation 1.

I detta anförande *instämde* Marianne Kronbäck och Nils-Arne Rehnström.

Birgitta Björner, som yrkade bifall utskottets förslag.

I detta anförande *instämde* Johnny Larsson.

Tomas Forsner

Sonja Grunselius, som yrkade bifall till motion 2002:26

Evert Josefsson, som yrkade bifall till utskottets förslag

Stefan Landmark (replik).

Överläggningen var därmed avslutad och följande förslag förelåg:

♦ bifall till utskottets förslag

♦ bifall till reservation 1 av Stefan Landmark med bifall till motion 2002:26.

(Beslut i ärendet kommer att fattas den 24 oktober 2002.)

74 § Stiftsindelningen

Förelåg Organisationsutskottets betänkande 2002:6 Stiftsindelningen.

I ärendet yttrade sig

Anders Åkerlund, som yrkade bifall till utskottets förslag

Reidar Gustafsson

Birgitta Björner, som yrkade bifall till utskottets förslag

Christer Engelhardt, som yrkade bifall till utskottets förslag

Evert Josefsson, som yrkade bifall till utskottets förslag.

Överläggningen var därmed avslutad och förelåg endast

♦ bifall till utskottets förslag.

(Beslut i ärendet kommer att fattas den 24 oktober 2002.)

75 § Domarledamotens beslutanderätt i domkapitlet

Förelåg Organisationsutskottets betänkande 2002:7 Domarledamotens beslutanderätt i domkapitlet.

I ärendet yttrade sig

Britt Louise Agrell, som yrkade bifall till motion 2002:34.

I detta anförande *instämde* Stina Eliasson.

Biskop Lars Eckerdal, som yrkade bifall till motion 2002:34

Erna Arhag, som yrkade bifall till motion 2002:34.

I detta anförande *instämde* Gunilla Andersson och Åsa Ek.

Evert Josefsson, som yrkade bifall till utskottets förslag

Erna Arhag (replik)

Birgitta Björner, som yrkade bifall till utskottets förslag

Erna Arhag (replik).

Överläggningen var därmed avslutad och följande förslag förelåg:

- ◆ bifall till utskottets förslag
 - ◆ bifall till motion 2002:34 av Erna Arhag.
- (Beslut i ärendet kommer att fattas den 25 oktober 2002.)

76 § Överprövningsinstanser

Förelåg Organisationsutskottets betänkande 2002:8 Överprövningsinstanser.

I ärendet yttrade sig

Lotta Vahlne Westerhäll, som yrkade bifall till motionerna 2002:39 och 2002:92

Erna Arhag, som yrkade bifall till motion 2002:39.

I detta anförande *instämde* Annette Lundquist Larsson och Gunilla Andersson.

Benny Jönsson, som yrkade bifall till motionerna 2002:39 och 2002:92.

I detta anförande *instämde* Annette Lundquist Larsson.

Lotta Vahlne Westerhäll (replik)

Birgitta Björner, som yrkade bifall till utskottets förslag

Erna Arhag (replik)

Birgitta Björner (replik)

Tomas Forsner, som yrkade bifall till utskottets förslag

Erna Arhag (replik)

Susann Torgerson

Birgitta Björner

Lotta Vahlne Westerhäll (replik)

Nils Gårder, som yrkade bifall till utskottets förslag

Erna Arhag (replik)

Lotta Vahlne Westerhäll (replik)

Tomas Forsner, som yrkade bifall till utskottets förslag

Margareta Börjesson, som yrkade bifall till motion 2002:39

Nils Gårder (replik)

Margareta Börjesson (replik)

Evert Josefsson, som yrkade bifall till utskottets förslag.

Överläggningen var därmed avslutad och följande förslag förelåg:

- ◆ bifall till utskottets förslag

Onsdagen den 23 oktober 2002

- ◆ bifall till motion 2002:39 av Erna Arhag
- ◆ bifall till motion 2002:92 av Iréne Pierazzi och Annette Lundquist Larsson.
(Beslut i ärendet kommer att fattas den 25 oktober 2002.)

77 § Extra sammanträde med Kyrkorättsutskottet

En förfrågan hade lämnats till presidiet om ett extra sammanträde med Kyrkorättsutskottet under morgondagen för att behandla ändringar i kyrkoordningen med anledning av Organisationsutskottets betänkanden 2002:2, 2002:3, 2002:7 och 2002:8.

Kyrkomötet beslöt att i enlighet med presidiets förslag godkänna ett extra sammanträde med Kyrkorättsturskottet den 24 oktober 2002.

78 § Kyrklig beredskap

Förelåg Organisationsutskottets betänkande 2002:9 Kyrklig beredskap.

I ärendet yttrade sig

Erna Arhag, som yrkade bifall till motion 2002:67

BoLennart Anbäcken, som yrkade bifall till motion 2002:67

Evert Josefsson, som yrkade bifall till utskottets förslag

Birgitta Björner, som yrkade bifall till utskottets förslag.

Överläggningen var därmed avslutad och följande förslag förelåg:

- ◆ bifall till utskottets förslag
- ◆ bifall till motion 2002:67 av Sten Elmberg.

(Beslut i ärendet kommer att fattas den 24 oktober 2002.)

79 § Valfri församling

Förelåg Organisationsutskottets betänkande 2002:10 Valfri församling.

Förelåg endast

- ◆ bifall till utskottets förslag.

(Beslut i ärendet kommer att fattas den 24 oktober 2002.)

80 § Kyrkonämndens arbetsgivaransvar

Förelåg Organisationsutskottets betänkande 2002:11 Kyrkonämndens arbetsgivaransvar.

I ärendet yttrade sig

Staffan Holmgren, som yrkade bifall till utskottets förslag

Evert Josefsson, som yrkade bifall till utskottets förslag.

Överläggningen var därmed avslutad och förelåg endast

- ◆ bifall till utskottets förslag.

(Beslut i ärendet kommer att fattas den 24 oktober 2002.)

81 § Antalet ledamöter i Kyrkomötet

Förelåg Organisationsutskottets betänkande 2002:12 Antalet ledamöter i Kyrkomötet.

I ärendet yttrade sig

Benny Jönsson, som yrkade bifall till utskottets förslag

Johnny Larsson, som yrkade bifall till utskottets förslag

Evert Josefsson, som yrkade bifall till utskottets förslag.

Överläggningen var därmed avslutad och förelåg endast

♦ bifall till utskottets förslag.

(Beslut i ärendet kommer att fattas den 24 oktober 2002.)

82 § Extra sammanträde med Kyrkorättsutskottet

Meddelade ordföranden att Kyrkorättsutskottet sammanträder torsdag 24 oktober kl. 12.30.

Förhandlingarna ajournerades kl. 21.10.

Dagen avslutades med en kvällsandakt ledd av Johan Lothigius.

Torsdagen den 24 oktober 2002

Kyrkomötet 2002

Torsdagen den 24 oktober

Kl. 10.30–12.30, 14.00–18.30, 19.30–23.30

Dagen inleddes med en andakt ledd av Eva Zetterberg.

Förhandlingarna återupptogs under ledning av ordföranden.

83 § Principerna för Kyrkomötets arbete

Ordföranden talade om principerna för Kyrkomötets arbete som innebär att slå vakt om den kyrkorättsliga legitimiteten och auktoriteten som Svenska kyrkans högsta beslutande organ, att garantera att frågor av läromässig och kyrkorättslig natur får en grannliga och riktig hantering och att slå vakt om de begränsade ekonomiska resurser som står till den nationella nivåns förfogande. Besluten som fattas skall vara entydiga, enkla och korrekta läromässigt, kyrkorättsligt och ekonomiskt.

84 § Kyrkliga böcker på finska och lulesamiska, beslut

Från gårdagens överläggningar med anledning av Gudstjänstutskottets betänkande 2002:2 Kyrkliga böcker på finska och lulesamiska förelåg endast utskottets förslag (§ 64).

Kyrkomötet beslöt att bifalla utskottets förslag att bifalla Kyrkostyrelsens skrivelse KsSkr 2002:11 Kyrkliga böcker på finska och lulesamiska.

85 § Bibeltexter och gudstjänstordning på teckenspråk, beslut

Från gårdagens överläggningar med anledning av Gudstjänstutskottets betänkande 2002:3 Bibeltexter och gudstjänstordning på teckenspråk förelåg endast utskottets förslag (§ 65).

Kyrkomötet beslöt att bifalla utskottets förslag att bifalla Kyrkostyrelsens skrivelse KsSkr 2002:12 Bibeltexter och gudstjänstordning på teckenspråk.

86 § Försoningsakt i anslutning till nytt äktenskap, beslut

Från gårdagens överläggningar med anledning av Gudstjänstutskottets betänkande 2002:4 Försoningsakt i anslutning till nytt äktenskap förelåg följande förslag (§ 66):

- ◆ bifall till utskottets förslag
- ◆ bifall till motion 2002:10 Nils-Arne Rehnström.

Propositioner ställdes

dels om bifall till utskottets förslag,

dels om bifall till motion 2002:10 av Nils-Arne Rehnström,

och befanns propositionen på bifall till utskottets förslag med övervägande ja besvarad.

Kyrkomötet beslöt att bifalla utskottets förslag att avslå motion 2002:10 av Nils-Arne Rehnström om försoningsakt i anslutning till nytt äktenskap.

87 § Herrens bön, beslut

Från gårdagens överläggningar med anledning av Gudstjänstutskottets betänkande 2002:5 Herrens bön förelåg följande förslag (§ 67):

- ◆ bifall till utskottets förslag
- ◆ bifall till motion 2002:17 av Nils-Arne Rehnström och av honom underöverläggningen framlagt tillägg.

Propositioner ställdes

dels om bifall till utskottets förslag,

dels om bifall till motion 2002:17 av Nils-Arne Rehnström och av honom under överläggningen framlagt tillägg

att förslag på formuleringar till Herrens bön skulle kunna vara enligt följande: – Ge oss styrka i våra provningar. – Hjälp oss stå emot frestelser. – Styrk oss då vi prövas. – Ge oss uthållighet då vi prövas. – Var med oss i våra provningar. – Beskydda oss mot frestelser. ... Eller någon liknande formulering.

och befanns propositionen på bifall till utskottets förslag med övervägande ja besvarad.

Kyrkomötet beslöt att bifalla utskottets förslag att avslå motion 2002:17 av Nils-Arne Rehnström om vår Herres bön.

88 § Tillstånd att leda gudstjänst, beslut

Från gårdagens överläggningar med anledning av Gudstjänstutskottets betänkande 2002:6 Tillstånd att leda gudstjänst förelåg endast utskottets förslag (§ 68).

Kyrkomötet beslöt att bifalla utskottets förslag att avslå motion 2002:41 av Lars-Ivar Ericson om att leda gudstjänst.

89 § Folklig mässa, beslut

Från gårdagens överläggningar med anledning av Gudstjänstutskottets betänkande 2002:7 Folklig mässa förelåg endast utskottets förslag (69 §).

Kyrkomötet beslöt att bifalla utskottets förslag att avslå motion 2002:114 av Per Ingvarsson om ny kyrkohandbok.

90 § Biskoparnas ställning i Kyrkomötet, beslut

Från gårdagens överläggningar med anledning av Organisationsutskottets betänkande 2002:4 Biskoparnas ställning i Kyrkomötet förelåg endast utskottets förslag (§ 72).

Kyrkomötet beslöt att bifalla utskottets förslag att med anledning av motionerna 2002:9 av Nils-Arne Rehnström om rösträtt för biskopar i Kyrkomötet, 2002:21 av Åke Blomqvist m.fl. om biskoparnas ställning i Kyrkomötet, 2002:42 av Benny Jönsson m.fl. om biskoparnas ställning i Kyrkomötet, 2002:58 av Torgny Larsson m.fl. om biskoparnas ställning i Kyrkomötet, 2002:74 av Robert Schött och Erna Arhag om biskoparnas ställning i Kyrkomötet och 2002:80 av Per Ingvarsson om biskoparnas rösträtt i Kyrkomötet uppdra åt Kyrkostyrelsen att tillsätta en utredning som förutsättningslöst skall utreda biskoparnas ställning i Kyrkomötet.

91 § Vissa frågor om biskopsval m.m., beslut

Från gårdagens överläggningar med anledning av Organisationsutskottets betänkande 2002:5 vissa frågor om biskopsval m.m. förelåg följande förslag (§ 73):

- ◆ bifall till utskottets förslag
- ◆ bifall till reservation 1 av Stefan Landmark med bifall till motion 2002:26.

Reservation 1 med bifall till motion 2002:26

Propositioner ställdes

dels om bifall till utskottets förslag i denna del,

dels om bifall till reservation 1 av Stefan Landmark,

och befanns propositionen på bifall till utskottets förslag med övervägande ja besvarad.

På Karl-Gunnar Svenssons begäran företogs votering. Vid votering genom uppresning förklarade ordföranden åter att han fann att flertalet röstat för utskottets förslag.

På Karl-Gunnar Svensson begäran företogs rösträkning. Vid rösträkning befanns att 156 ledamöter röstat för utskottets förslag, 79 för reservation 1 och att 11 ledamöter avstått från att rösta.

Kyrkomötet beslöt således att bifalla utskottets förslag att avslå motion 2002:26 av Karl-Gunnar Svensson om diakoners rösträtt i biskopsval.

Mot Kyrkomötets beslut *reserverade* sig Christer Engelhardt, Inga Alm.

Utskottet övrigt

Kyrkomötet beslöt att bifalla utskottets förslag i övrigt att avslå motion 2002:98 av Sven Håkansson m.fl. om diakoners medverkan vid val samt motion 2002:104 av Christer Engelhardt om röstberättigade vid biskopsval och val av ärkebiskop.

Mot Kyrkomötets beslut *reserverade* sig Karl-Gunnar Svensson, Lennart Tildemyr, Roland Persfjord, Stefan Landmark och Lennart Svensson.

92 § Stiftsindelningen, beslut

Från gårdagens överläggningar med anledning av Organisationsutskottets betänkande 2002:6 Stiftsindelningen förelåg endast utskottets förslag (§ 74).

Kyrkomötet beslöt att bifalla utskottets förslag

1. *att* med anledning av motion 2002:75 av Robert Schött om stiftsindelningen uppdra åt Kyrkostyrelsen att föranstalta om en sådan kartläggning som anges i betänkandet.

2. *att* avslå motionerna 2002:27 av Karl-Gunnar Svensson om möjlighet att införa hjälpbiskopar i stiftet för Svenska kyrkan, 2002:28 av Karl-Gunnar Svensson om utökat antal stift och biskopar för Svenska kyrkan och 2002:37 av Erna Arhag och Reidar Gustafsson om översyn av antalet stift i Svenska kyrkan m.m.

Mot Kyrkomötets beslut till förmån för motion 2002:37 *reserverade* sig Erna Arhag.

93 § Kyrklig beredskap, beslut

Från gårdagens överläggningar med anledning av Organisationsutskottets betänkande 2002:9 Kyrklig beredskap förelåg följande förslag (§ 78):

- ◆ bifall till utskottets förslag
- ◆ bifall till motion 2002:67 av Sten Elmberg.

Propositioner ställdes

dels om bifall till utskottets förslag,

dels om bifall till motion 2002:67 av Sten Elmberg,

och befanns propositionen på bifall till utskottets förslag med övervägande ja besvarad.

På Erna Arhags begäran företogs votering. Vid votering genom uppresning förklarade ordföranden åter att han fann att flertalet röstat för utskottets förslag.

Kyrkomötet beslöt således att bifalla utskottets förslag att avslå motion 2002:67 av Sten Elmberg m.fl. om kyrklig beredskap.

Mot Kyrkomötets beslut *reserverade* sig Kristina Sandström, Inga Alm, och Erna Arhag.

94 § Valfri församling, beslut

Från gårdagens överläggningar med anledning av Organisationsutskottets betänkande 2002:10 Valfri församling förelåg endast utskottets förslag (§ 79).

Kyrkomötet beslöt att bifalla utskottets förslag att avslå motion 2002:79 av Per Ingvarsson om rätten att välja församling.

95 § Kyrkonämndens arbetsgivaransvar, beslut

Från gårdagens överläggningar med anledning av Organisationsutskottets betänkande 2002:11 Kyrkonämndens arbetsgivaransvar förelåg endast utskottets förslag (§ 80).

Kyrkomötet beslöt att bifalla utskottets förslag att avslå motion 2002:76 av Staffan Holmgren om att klarlägga kyrkonämndens arbetsgivaransvar.

96 § Antalet ledamöter i Kyrkomötet, beslut

Från gårdagens överläggningar med anledning av Organisationsutskottets betänkande 2002:12 Antalet ledamöter i Kyrkomötet förelåg endast utskottets förslag (§ 81).

Kyrkomötet beslöt att bifalla utskottets förslag att avslå motion 2002:43 av Benny Jönsson m.fl. om antalet ledamöter i Kyrkomötet.

Mot Kyrkomötets beslut *reserverade* sig Benny Jönsson.

97 § Tillsyns- och främjandefunktion för Svenska kyrkans utlandsförsamlingar

Förelåg ekumenikutskottets betänkande 2002:1 Tillsyns- och främjandefunktion för Svenska kyrkans utlandsförsamlingar.

I ärendet yttrade sig

Kristina Sandström, som yrkade bifall till i första hand reservation 1, i andra hand till reservation 3.

I detta anförande *instämde* Bertil Persson, Anna Lena Wik-Thorsell och Svenolof Grenabo.

Reidar Gustafsson, som yrkade bifall till i första hand reservation 1, i andra hand till reservation 2

biskop Biörn Fjärstedt.

I detta anförande *instämde* Anders Novak, Ingrid Smittsarve och Christer Engelhardt.

Åke Blomqvist, som yrkade bifall till utskottets förslag

Lennart Svensson, som yrkade bifall till utskottets förslag.

I detta anförande *instämde* Marianne Kronbäck.

Bengt Olof Dike, som yrkade bifall till reservation 1

Lennart Svensson (replik)

Bengt Olof Dike (replik)

biskop Tony Guldbrandzén, som yrkade bifall till utskottets förslag.

I detta anförande *instämde* Anders Novak och Sonja Grunselius.

Erna Arhag, som yrkade bifall till i första hand reservation 1, i andra hand till motionerna 125–130

Agneta von Essen Hedengren, som yrkade bifall till utskottets förslag.

I detta anförande *instämde* Anders Novak.

Margareta Grape, som yrkade bifall till reservation 2 och bifall till utskottets förslag med undantag för första att-satsen i motion 139.

I detta anförande *instämde* BoLennart Anbäcken.

Susann Torgerson, som yrkade bifall till i första hand reservation 1, i andra hand till motionerna 125–130.

I detta anförande *instämde* Erna Arhag.

Biskop Tony Guldbrandzén (replik)

Susann Torgerson (replik)

biskop Tony Guldbrandzén (replik)

Stina Eliasson, som yrkade bifall till utskottets förslag.

I detta anförande *instämde* Ingrid Smittsarve och Christer Engelhardt.

Erna Arhag (replik)

Stina Eliasson (replik)

Erna Arhag (replik)

Stina Eliasson (replik)

Erna Arhag önskade få antecknat till protokollet att hon inte hade rätt till ytterligare replik.

Reidar Gustafsson, som yrkade bifall till i första hand reservation 1 och i andra hand till reservation 2

Stina Eliasson (replik)

Reidar Gustafsson (replik)

Stina Eliasson (replik)

Eric Muhl, som yrkade bifall till reservation 1

Bertil Persson, som yrkade bifall till reservation 1.

I detta anförande *instämde* Erna Arhag.

Ingrid Smittsarve, som yrkade bifall utskottets förslag.

I detta anförande *instämde* Christer Engelhardt.

Agneta von Essen Hedengren

biskop Claes-Bertil Ytterberg, som yrkade bifall till utskottets förslag

Anders Novak, som yrkade bifall till utskottets förslag

Margarethe Isberg, som yrkade bifall till utskottets förslag och till reservation 2.

I detta anförande *instämde* BoLennart Anbäcken.

Ärkebiskop KG Hammar

Reidar Gustafsson (replik)

ärkebiskop KG Hammar (replik)

Reidar Gustafsson (replik)

ärkebiskop KG Hammar (replik)

Reidar Gustafsson önskade få antecknat till protokollet att han inte hade rätt till ytterligare replik.

Erna Arhag

ärkebiskop KG Hammar (replik)

Erna Arhag (replik)

ärkebiskop KG Hammar (replik)

Erna Arhag (replik)

biskop Biörn Fjärstedt (replik)

Erna Arhag (replik)

Karin Burstrand, som yrkade bifall till utskottets förslag och till reservation 2

Anders Roos, som yrkade bifall på utskottets förslag.

Meddelade ordföranden att överläggningarna i detta ärende skulle fortsätta senare denna dag efter beslut om *Den svenska evangelieboken*.

Förhandlingarna ajournerades kl. 12.30.

Förhandlingarna återupptogs kl. 14.00 under ledning av ordföranden.

98 § Den svenska evangelieboken, beslut

Från gårdagens överläggningar med anledning av Gudstjänstutskottets betänkande 2002:1 Den svenska evangelieboken förelåg ett antal förslag (§ 63) som företogs till avgörande momentvis.

Moment 1, Beslut om ny evangeliebok

Här har föreslagits

- ◆ bifall till utskottets förslag
- ◆ bifall till motion 2002:121 av Jan-Anders Ekelund och Berit Simonsson
- ◆ bifall till motion 2002:124 av Britta Olinder m.fl.

Propositioner ställdes

dels om bifall till utskottets förslag,

dels om bifall till motion 2002:121 av Jan-Anders Ekelund och Berit Simonsson,

dels om bifall till motion 2002:124 av Britta Olinder m.fl.,

och befanns propositionen på bifall till utskottets förslag med övervägande ja besvarad.

På Joakim Svenssons begäran företogs votering. För antagande av kontraposition i huvudvoteringen ställdes propositioner på motion 2002:121 och motion 2002:124 och befanns propositionen på bifall till motion 2002:124 med övervägande ja besvarad. *Kyrkomötet beslöt* således att till kontraposition i huvudvoteringen anta motion 2002:124 av Britta Olinder m.fl.

Härefter ställdes propositioner på utskottets förslag och motion 2002:124 och förklarade ordföranden att han fann propositionen på bifall till utskottets förslag med övervägande ja besvarad.

Kyrkomötet beslöt således att bifalla utskottets förslag att avslå motion 2002:121 av Jan-Anders Ekelund och Berit Simonsson om att skjuta upp beslutet om en ny evangeliebok av demokratiska och ekonomiska skäl samt motion 2002:124 av Britta Olinder m.fl. om att skjuta upp beslutet om evangelieboken.

Mot Kyrkomötets beslut *reserverade* sig Per Ingvarsson, Berit Simonsson, Fredrik Sidenvall, Torbjörn Kastell och Nils-Arne Rehnström.

Mot Kyrkomötets beslut till förmån för motion 2002:121 *reserverade* sig Joakim Svensson.

Mot Kyrkomötets beslut till förmån för motion 2002:124 *reserverade* sig Carina Etander Rimborg.

Moment 2, Kyrkoårets struktur

Här har föreslagits

- ◆ dels bifall till utskottets förslag
- ◆ dels bifall till motion 2002:115 av Per Ingvarsson (detta yrkande framställdes under överläggningen under mom. 14).

Propositioner ställdes

dels om bifall till utskottets förslag,

dels om bifall till motion 2002:115 av Per Ingvarsson

och befanns propositionen på bifall till utskottets förslag med övervägande ja besvarad.

Kyrkomötet beslöt att bifalla utskottets förslag att dels avslå motion 2002:115 av Per Ingvarsson om placering av den helige Mikael's dag, dels avslå motion 2002:116 av Per Ingvarsson om placering av jungfru Marie bebådelsedag.

Mot Kyrkomötets beslut *reserverade* sig Per Ingvarsson.

Moment 3 Sön- och helgdagarnas namn

Här har föreslagits

- ◆ bifall till utskottets förslag
- ◆ bifall till reservation 1 av Lars Ekblad
- ◆ bifall till reservation 2 av Lars Ekblad
- ◆ bifall till motion 2002:146 av Hans-Olof André
- ◆ bifall till av Ola Isacsson under överläggningen framlagt förslag.

Utskottets förslag ställdes mot vart och ett av de övriga förslagen.

Reservation 1, med bifall till motionerna 2002:148 punkt 6, 2002:157, 2002:169, och under överläggningen framlagt förslag av Ola Isacsson punkt 1

Propositioner ställdes på de under överläggningen framlagda förslagen, nämligen

dels om bifall till utskottets förslag i denna del,

dels om bifall till reservation 1 av Lars Ekblad,

dels om bifall till av Ola Isacsson under överläggningen framlagt förslag punkt 1 att den söndag som följer efter Kristi himmelfärds dag får namnet ”Sjunde söndagen i påsktiden eller söndagen före pingst” och befanns propositionen på bifall till utskottets förslag med övervägande ja besvarad.

På Ola Isacssons begäran företogs votering. För antagande av kontraposition i huvudvoteringen ställdes propositioner på reservation 1 och Ola Isacssons under överläggningen framlagda förslag punkt 1 och befanns propositionen på bifall till reservation 1 av Lars Ekblad med övervägande ja besvarad.

På Lars Ekblads begäran företogs votering. Vid votering genom uppresning befanns propositionen på bifall till av Ola Isacsson under överläggningen framlagt förslag punkt 1 med övervägande ja besvarad. **Kyrkomötet beslöt** således att till kontraposition i huvudvoteringen anta av Ola Isacsson under överläggningen framlagt förslag punkt 1.

Härefter ställdes propositioner på utskottets förslag i denna del och på av Ola Isacsson under överläggningen framlagt förslag punkt 1 och förklarade ordföranden att han fann propositionen på bifall till utskottets förslag med övervägande ja besvarad.

Kyrkomötet beslöt således att bifalla utskottets förslag att avslå motionerna 2002:148 punkt 6 av Ola Isacsson om förändringar i förslaget till ny utgåva av Den svenska evangelieboken, 2002:157 av Per Ingvarsson om söndagen före pingst samt 2002:169 av Lars Ekblad om namn på den sjunde söndagen i påsktiden.

Mot Kyrkomötets beslut till förmån för reservation 1 **reserverade** sig Åke Bendix.

Reservation 2, med bifall till motion 2002:120

Propositioner ställdes på de under överläggningen framlagda förslagen, nämligen *dels* om bifall till utskottets förslag i denna del, *dels* om bifall till reservation 2 av Lars Ekblad, och befanns propositionen på bifall till utskottets förslag med övervägande ja besvarad.

På Lars Ekblads begäran företogs votering. Vid votering genom uppresning förklarade ordföranden åter att han fann att flertalet hade röstat för utskottets förslag.

Kyrkomötet beslöt således att bifalla utskottets förslag att avslå motion 2002:120 av Lars Ekblad om domssöndagen.

Mot Kyrkomötets beslut **reserverade** sig Åke Bendix.

Motion 2002:146

Propositioner ställdes på de under överläggningen framlagda förslagen, nämligen *dels* om bifall till utskottets förslag i denna del, *dels* om bifall till motion 2002:146 av Hans-Olof Andrén, och befanns propositionen på bifall till utskottets förslag med övervägande ja besvarad.

På Hans-Olof Andréns begäran företogs votering. Vid votering genom uppresning förklarade ordföranden åter att han fann att flertalet röstat för utskottets förslag.

Kyrkomötet beslöt således att bifalla utskottets förslag att avslå motion 2002:146 av Hans-Olof Andrén om benämningen Jungfru Marie kyrkogångsdag.

Mot Kyrkomötets beslut *reserverade* sig Angela Boëthius.

Under överläggningen framlagt förslag av Ola Isacsson punkt 2

Propositioner ställdes på de under överläggningen framlagda förslagen, nämligen *dels* om bifall till utskottets förslag om namnet på Bönsöndagen, *dels* om bifall till av Ola Isacsson under överläggningen framlagt förslag punkt 2 att Bönsöndagen ges namnet ”Sjätte söndagen i påsktiden eller Bönsöndagen” och befanns propositionen på bifall till utskottets förslag med övervägande ja besvarad.

Kyrkomötet beslöt således att bifalla utskottets förslag i denna del.

Mot Kyrkomötets beslut *reserverade* sig Angela Boëthius.

Mot Kyrkomötets *reserverade* sig Ola Isacsson i en skriftlig reservation:

Evangelieboken är ett uttryck för Svenska kyrkans bekännelse – det torde vara en rimlig tolkning av kyrkoordningen. I en ”mjukare mening” skapar evangelieboken människors syn på vad som är Svenska kyrkans lära. Även om Kyrkomötets beslut inte formellt uttalar sig om Svenska kyrkans syn på påsktidens omfattning, formar evangelieboken en syn kring Svenska kyrkans syn på kyrkoåret. Den syn som den nu antagna evangelieboken ger uttryck för är att påsktiden omfattar 40 dagar, tiden fram till Kristi himmelfärds dag. Beslutet är mycket olyckligt. Det finns ytterst få saker som de flesta kristna genom alla tider över hela världen varit och är helt överens om. En av dessa saker är påsktidens omfattning. Så tidigt som kring år 200 finns belägg för att påsktiden omfattar 50 dagar. Påsktidens omfattning är därmed ett av de äldsta elementen i kyrkoåret. De 50 dagarna ger även en relation till judendomen: Judendomen betraktar tiden mellan påsk och pingst som något sammanhängande helt. Den synen övertogs av den unga kyrkan och bidrog till att det tog märkvärdigt lång tid innan Kristi himmelfärds dag blev en fest inom ramen för påsktiden. Därvid avvisade kyrkan de krafter som ville förkorta påsktiden från 50 till 40 dagar.

Denna reservation vänder sig huvudsakligen mot namnet Söndagen före pingst, ett namn som signalerar att påsktiden slutar med Kristi himmelfärds dag. Sammanfattningsvis: 1) Genom sitt beslut har Kyrkomötet avskurit oss från den syn på påsktiden som omfattas av de flesta kristna i världen. 2) Vidare innebär beslutet ett avsteg från ett av de allra äldsta elementen i kyrkoåret, påsktidens omfattning. 3) Vidare har den nya evangelieboken upphävt den relation som hittills funnits mellan det judiska ”kyrkoåret” och det som varit Svenska kyrkans kyrkoår. 4) Slutligen har Svenska kyrkan antagit en syn på kyrkoårets omfattning som bekämpades av den unga kyrkan.

Utskottet övrigt

Kyrkomötet beslöt att bifalla utskottets förslag i övriga delar att med anledning av Kyrkostyrelsens skrivelse KsSkr 2002:4 i denna del och med bifall till motion 2002:119 av Per Ingvarsson om söndagen efter midsommardagen och med avslag på motionerna 2002:117 punkt 1 av Per Ingvarsson om passionssöndag, 2002:118 av Per Ingvarsson om jungfru Marie kyrkogångsdag, 2002:145 av Hans-Olof Andrén om

benämningen Kristi förklarings dag, 2002:155 av Per Ingvarsson om söndagarna efter trefaldighet anta de av utskottet föreslagna namnen för sön- och helgdagarna enligt bilaga 2 i Gudstjänstutskottets betänkande 2002:1 i denna del.

Mot Kyrkomötets beslut *reserverade* sig Per Ingvarsson.

Moment 4, Sön- och helgdagarnas ämnesrubriker

Här har föreslagits

- ◆ bifall till utskottets förslag
- ◆ bifall till av Fredrik Sidenvall under överläggningen framlagt förslag.

Propositioner ställdes

dels om bifall till utskottets förslag i denna del,

dels om bifall till av Fredrik Sidenvall under överläggningen framlagt förslag

att 10:e söndagen efter trefaldighet får rubriken "Förspillda tillfällen",

och befanns propositionen på bifall till utskottets förslag med övervägande ja besvarad.

På Fredrik Sidenvalls begäran företogs votering. Vid votering genom uppresning förklarade ordföranden åter att han fann att flertalet röstat för utskottets förslag.

Kyrkomötet beslöt således att bifalla utskottets förslag i denna del.

Kyrkomötet beslöt vidare att bifalla utskottets förslag i övrigt att med anledning av Kyrkostyrelsens skrivelse KsSkr 2002:4 i denna del och med bifall till motion 2002:137 punkt 1, i den del som avser tema för tjugoundra söndagen efter trefaldighet, och med avslag på motionerna 2002:137 av Fredrik Sidenvall och Joakim Svensson om evangeliebokens texter, i de övriga delar som avser teman för sön- och helgdagarna, 2002:152 punkt 2 av Anders Roos om Den svenska evangelieboken, 2002:158 av Per Ingvarsson om tema för trettondedag jul och andra söndagen efter trettondedagen, 2002:160 av Per Ingvarsson om bibelcitater eller ämnesrubrik och 2002:165 av Lars Ekblad om evangeliebokens ämnesrubriker anta de av utskottet föreslagna ämnesrubrikerna för sön- och helgdagarna enligt bilaga 2 i Gudstjänstutskottets betänkande 2002:1 i denna del.

Mot Kyrkomötets beslut *reserverade* sig Johannes Hellberg, Joakim Svensson, Fredrik Sidenvall och Marianne Kronbäck.

Mot Kyrkomötets beslut till förmån för Fredrik Sidenvalls förslag *reserverade* sig Carina Etander Rimborg.

Moment 5, Val av bibelöversättning

Här har föreslagits

- ◆ bifall till utskottets förslag
- ◆ bifall till motion 2002:138 av Fredrik Sidenvall och Joakim Svensson.

Propositioner ställdes

dels om bifall till utskottets förslag i denna del,

dels om bifall till motion 2002:138 av Fredrik Sidenvall och Joakim Svensson,

och befanns propositionen på bifall till utskottets förslag med övervägande ja besvarad.

Kyrkomötet beslöt att bifalla utskottets förslag att med bifall till Kyrkostyrelsens skrivelse 2002:4 i denna del och med avslag på motion 2002:138 av Fredrik Sidenvall och Joakim Svensson om val av bibelöversättning vid läsning i huvudgudstjänst anta Kyrkostyrelsens förslag angående val av bibelöversättning.

Mot Kyrkomötets beslut *reserverade* sig Marianne Kronbäck, Fredrik Sidenvall och Joakim Svensson.

Moment 6, Långfredagens episteltexter

Här har endast föreslagits bifall utskottets förslag.

Kyrkomötet beslöt att bifalla utskottets förslag att med avslag på Kyrkostyrelsens skrivelse KsSkr 2002:4 i denna del anta de av utskottet föreslagna episteltexterna för långfredagen enligt Gudstjänstutskottets betänkande 2002:1 bilaga 3.

Moment 7, Apokryferna

Här har föreslagits

- ◆ bifall till utskottets förslag
- ◆ bifall till motion 2002:123 punkt 6 av Alve Svensson m.fl.
- ◆ bifall till motion 2002:162 av Ola Isacson med under överläggningen framlagt förslag om ändring i första att-satsen.

Utskottets förslag ställdes mot var och en av motionerna.

Motion 2002:123 punkt 6

Propositioner ställdes på de under överläggningen framlagda förslagen, nämligen *dels* om bifall till utskottets förslag i denna del, *dels* om bifall till motion 2002:123 punkt 6 av Alve Svensson m.fl., och befanns propositionen på bifall till utskottets förslag med övervägande ja besvarad.

På Johannes Hellbergs begäran företogs votering. Vid votering genom uppresning förklarade ordföranden åter att han fann att flertalet röstat för utskottets förslag.

Kyrkomötet beslöt att bifalla utskottets förslag att med bifall till Kyrkostyrelsens skrivelse KsSkr 2002:4 i denna del och med avslag på motion 2002:123 punkt 6 av Alve Svensson m.fl. om förändring av vissa texter anta Kyrkostyrelsens förslag om apokryferna.

Mot Kyrkomötets beslut *reserverade* sig Michael Martinson, Torsten Josephsson, Åke Bendix, Carina Etander Rimborg och Berit Simonsson.

Motion 2002:162

Propositioner ställdes på de under överläggningen framlagda förslagen, nämligen *dels* om bifall till utskottets förslag i denna del, *dels* om bifall till motion 2002:162 av Ola Isacson med under överläggningen framlagt förslag om ändring i första att-satsen till
att uppdra åt Kyrkostyrelsen att med anledning av introduktionen av en ny evangeliebok utarbeta en skrift som djupare motiverar och reflekterar över

apokryfernas ställning i Svenska kyrkans gudstjänstliv med anledning av att läsningar ut apokryferna ingår i evangelieboken, och befanns propositionen på bifall till utskottets förslag med övervägande ja besvarad.

På Ola Isacsson begäran företogs votering. Vid votering genom uppresning förklarade ordföranden åter att han fann att flertalet röstat för utskottets förslag.

På Ola Isacssons begäran företogs rösträkning. Vid rösträkning befanns att 164 ledamöter röstat för utskottets förslag, 58 ledamöter för motion 2002:162 och att 16 ledamöter avstått från att rösta.

Kyrkomötet beslöt således att bifalla utskottets förslag att med bifall till Kyrkostyrelsens skrivelse KsSkr 2002:4 i denna del och med avslag på motion 2002:162 av Ola Isacsson om fördjupad reflektion kring apokryfernas användning i evangelieboken anta Kyrkostyrelsens förslag om apokryferna.

Mot Kyrkomötets beslut *reserverade* sig Fredrik Sidenvall, Bertil Olsson, Roland Persfjord, Jan Erik Ågren, Marianne Kronbäck, Rune Johansson, Sten Johansson, Alve Svensson, Lennart Svensson, Anders Novak, Karl-Gunnar Svensson, Joakim Svensson, Kristina Töyrä, Åke Bendix, Carina Etander Rimborg, Angela Boëthius, Anna Lena Wik-Thorsell och Inga Alm.

Mot Kyrkomötets beslut *reserverade* sig Tomas Lång i en skriftlig reservation:

Jag reserverar mig till förmån för motion 2002:162, där jag särskilt vill understryka första att-satsens innehåll.

Mot Kyrkomötets beslut att införa apokryfa texter i *Den svenska evangelieboken* *reserverade* sig Johannes Hellberg, Åke Bendix, Berit Simonsson, Karl-Gunnar Svensson, Marianne Kronbäck och Kristina Töyrä i en skriftlig reservation:

Reservationen föranleds av två orsaker, dels att detta beslut är ett för stort beslut att fatta utan föregående teologisk analys och debatt, dels att beslutet i sig är mycket tveksamt av följande skäl: - Evangelieboken i den antagna formen ger uttryck för en tveksam syn på Skriften, då den ger intryck av att de kanoniska och apokryfa böckerna är likvärdiga för kyrkan. - Det medför (en positiv) uppvärdering av apokryferna men tyvärr en nedvärdering av de kanoniska skrifterna.

Angående den första orsaken kan nämnas den mycket kortfattade redogörelsen för ärendet i Kyrkostyrelsens skrivelse KsSkr 2002:4, sid. 14, och likaledes i Läronämndens yttrande i ärendet, Ln 2002:1y.

Först vill vi personligen uttrycka vår glädje över att apokryferna översatts av bibelkommissionen och infogats i bibelutgåvor. Det är, som vi ser det, bra att apokryferna som historiskt sett betytt mycket för vår kultur nu gjorts tillgängliga på modern svenska. Detta är inte kyrkans beslut, men nämnes för att undanröja misstankar om en generellt sett negativ uppfattning om apokryferna. Det är svårt att göra historiska jämförelser i ärendet, eftersom evangelieboken 1983 är den första svenska evangeliebok som innefattar texter från Gamla testamentet över huvud taget.

Vår reservation vänder sig inte mot att man i god luthersk tradition använder Gamla testamentets apokryfer till uppbygglig läsning eller som underlag för en predikan. I så motto stämmer påståendena om öppenheten i den lutherska bibelsynen, men denna öppenhet är alltid intimt förknippad med

principen Solus Christus. Apokryferna används bara i den mån de överensstämmer med de kanoniska skrifterna och driver Kristus. Detta innebär dock inte att gränserna för kanon saknas i en luthersk skriftuppfattning.

I debatten har framförts som skäl för apokryfernas införande i evangelieboken att de nu ingår i våra bibelutgåvor. Det skulle vara förödande för vår kyrka om kanons omfattning avgörs av en förlagschef. Bibelkommissionens utgåva kan således inte användas som argument i debatten. Man skulle kunna anföra att Luther diskuterade några nytestamentliga skrifers kanonicitet (de som i Gustav II Adolfs bibel står som apokryfer), men i diskussionen med sina teologiska motståndare gjorde Luther en klar skillnad mellan dessa båda skriftgrupper. Det Luther-citat som anförts i Alve Svenssons särskilda yttrande i Gudstjänstutskottets betänkande 2002:1 styrker detta i än högre grad. Att apokryferna är en del av den svenska kulturen kan knappast anföras som argument torde vara självklart, då mycket ingår i vår kultur som aldrig skulle vara aktuellt att använda i en evangeliebok, t.ex. Bellmans diktning.

Således konstaterar vi att argument för att föra in apokryfa texter i evangelieboken saknar grund. Argumenten mot kan sägas vara ett värnande om de kanoniska böckernas särskilda ställning som de enligt luthersk tradition har.

Slutligen vill vi påpeka att Svenska kyrkans biskopar inte besvarade Johannes Hellbergs fråga om de ansåg det vara möjligt att avsluta en läsning ur en apokryfisk bok med orden, ”Så lyder Herrens ord”.

Mot Kyrkomötets beslut *reserverade* sig Ola Isacson i en skriftlig motion:

Den nya evangelieboken kommer att innehålla läsningar ur apokryferna, ett beslut som jag bejaktar. Däremot är Kyrkostyrelsens motivering till detta unika steg synnerligen bristfällig. De bärande argumenten är blott två: Remissinstanser som menat att den nya evangelieboken skall ”återge Bibel 2000, där Gamla testamentets apokryfer är en naturlig del”. Till saken hör att evangelieboksgruppen avstått från läsningar ur apokryferna, något som nu införts utan föregående remissbehandling. I fråga om bibelns omfång har Svenska kyrkan aldrig fattat något formellt beslut. Däremot finns starka föreställningar om vad som ingår i bibeln. Dessa föreställningar har funnits på mycket central nivå, vilket illustreras av exemplet nedan:

Det omfattande bekännelsearbetet 1983–1993 resulterade i *Befrielsen – stora boken om kristen tro*. På sid. 278 står om bibeln: ”Inte mindre än 66 böcker trängs inom dess pärmar, enligt vår trostradition idag.” Citatet skall sannolikt inte uppfattas som ett lärouttalande men räknar med en bibel utan apokryfer. Dock är det anmärkningsvärt att det finns i ett så centralt dokument. Än mer anmärkningsvärt är att *Lilla boken om kristen tro* räknar med 66 böcker i bibeln (sid 23). ”Lilla boken” omfattar 48 sidor – varje ord torde vara vägt på guldväg.

Med sitt beslut om ny evangeliebok har Kyrkomötet gett uttryck för en annan syn på bibelns omfång. Det är en syn som avviker från den syn Svenska kyrkan gett uttryck för tidigare, t.ex. i *Lilla boken om kristen tro* – låt vara att denna syn egentligen inte svarar mot vad Svenska kyrkan av ålder ansett. I min motion har jag visat på vägar för att i församlingarna skapa acceptans och förståelse för att apokryferna är en del av Svenska kyrkans bibel. Dessa förslag har nu Kyrkomötet avvisat.

Det kommer inte att bli lätt om någon undrar över citatet ur ”Lilla boken” och den syn Svenska kyrkan genom sin evangeliebok har på bibelns

omfång tio år senare. Frågan om vilken teologisk reflektion som har lett fram till denna förändrade syn har Kyrkomötet genom sitt beslut avstått från att närmare utveckla.

Mot Kyrkomötets beslut att införa apokryfa texter i *Den svenska evangelieboken* reserverade sig Stefan Gustavsson i en skriftlig reservation:

Beslutet att införa apokryfa texter i *Den svenska evangelieboken* är problematiskt ur minst tre perspektiv:

1. Det teologiska perspektivet

I gudstjänsten avslutas textläsningarna med orden ”Så lyder Herrens ord”. Detta väcker en principiellt viktig fråga: Om vilka texter gäller påstående ”Så lyder Herrens ord”?

Som kristna är vår utgångspunkt alltid Kristus. Vi tar emot Gamla testamentets skrifter som Herrens ord därför att Jesus hänvisar oss till dem. Vi tar emot Nya testamentets skrifter därför att Jesus förberedde dem genom att utse apostlar som skulle föra hans budskap vidare. Det är alltså vår tillit till Jesus som gör att vi tar emot Gamla testamentets profetiska skrifter och Nya testamentets apostoliska skrifter som Herrens ord och betraktar dem som kanoniska, det vill säga som normerande för vår kristna tro. Men Jesus accepterade inte de apokryfiska skrifterna som ord från Herren. Det gjorde inte heller hans judiska samtid eller den efterföljande judendomen, trots att det var skrifter som vuxit fram inom den judiska trosgemenskapen. Därför finns det ingen anledning för oss att betrakta apokryferna som Herrens ord.

De tre argument som läronämnden anför i sitt yttrande för ett införande av apokryferna är för sakfrågan – är detta Herrens ord? – utan tyngd.

(i) Att apokryferna spelat en stor roll i den folkliga fromheten och för predikan är alldeles klart, men det är inget argument för att de skall läsas som Herrens ord i gudstjänsten. På liknande sätt har *Kristens resa* spelat en stor roll för fromhet och predikan, men det innebär inte att den skall ingå i gudstjänstens textläsning.

(ii) Att apokryferna tidigare ingått i Bibeln är också sant, i så måtto att de funnits med mellan Bibelns pärmar. Men det har också Luthers företal till Romarbrevet gjort och det bör inte heller ingå i evangelieboken. När just Luther valde att översätta och publicera apokryferna och då sätta dem mellan Gamla och Nya testamentet, gjorde han det tillsammans med ett förklarande förord. Där säger han uttryckligen att de apokryfa skrifterna visserligen är god och nyttig läsning, men att de inte är likvärdiga med de kanoniska skrifterna. I bibelutgåvor som har med både kanoniska och apokryfa skrifter är dessa, enligt luthersk teologi, inte där på lika villkor.

(iii) Att kanons omfång i luthersk tradition varit en öppen fråga är tveksamt ur historisk synvinkel. Det faktum att Luther kunde ifrågasätta t.ex. Jakobs brev tyder inte på att han hade en öppen hållning till kanon, utan snarare på att han hade en snäv sådan. Han var ju inte säker på att ens Jakob tillhör kanon! Det visar att för Luther var det en viktig fråga om något tillhör kanon eller inte.

I luthersk tradition finns stor frihet att i predikan och andakt på olika sätt anknyta till texter som inte tillhör kanon – så länge innehållet ligger i samklang med kanon. Det kan gälla apokryferna, kyrkofäderna, psalmer, sånger och uppbyggelselitteratur av olika slag. Men när det gäller frågan om vad som är normerande för kristen tro är den lutherska traditionen enhällig: det är de profetiska och apostoliska skrifterna. Just därför är det problematiskt att i gudstjänsten i bekännelseform uttrycka att apokryfa

texter är Herrens ord. Det innebär ju att vi i gudstjänsten likställer det som vi i vår teologi särskiljer, nämligen kanoniskt och apokryft.

2. Det ekumeniska perspektivet

Ambitionen med *Den svenska evangelieboken* är uttalat ekumenisk – den skall inte bara vara Svenska kyrkans evangeliebok, utan den svenska evangelieboken. Men just utifrån den ambitionen är det problematiskt att införa apokryfa texter. De har varit omdiskuterade i hela kyrkans historia och är så än idag. Det finns inget enhetligt accepterande av dem, varken bland de ortodoxa kyrkorna, de anglikanska kyrkorna, de lutherska kyrkorna eller i svensk frikyrklighet. Det är endast de kanoniska texterna som är accepterade av alla kyrkor. En ekumenisk evangeliebok bör därför utgå från de för alla gemensamma texterna.

3. Det demokratiska perspektivet

I det förslag som gick ut på remiss till församlingarna fanns inte de apokryfa texterna med. Det har alltså inte funnits möjlighet för församlingarna i Svenska kyrkan att ta ställning till denna principiellt viktiga teologiska fråga.

Jag reserverar mig därför mot beslutet att införa apokryfa texter i *Den svenska evangelieboken*.

Moment 8, Bibeltexter i övrigt

Här har föreslagits

- ◆ bifall till utskottets förslag
- ◆ bifall till motion 2002:133 av Bertil Olsson
- ◆ bifall till motion 2002:143 punkt 2 och 3 av Nils Gårder
- ◆ bifall till motion 2002:144 av Hans-Olof André
- ◆ bifall till av Tomas Forsner under överläggningen framlagt förslag
- ◆ bifall till av Torsten Josephsson under överläggningen framlagt förslag
- ◆ bifall till av Joakim Svensson under överläggningen framlagt förslag.

Utskottets förslag ställdes mot vart och ett av de övriga förslagen.

Motion 2002:133

Propositioner ställdes på de under överläggningen framlagda förslagen, nämligen *dels* om bifall till utskottets förslag i denna del, *dels* om bifall till motion 2002:133 av Bertil Olsson, och befanns propositionen på bifall till utskottets förslag med övervägande ja besvarad.

På Bertil Olsons begäran företogs votering. Vid votering genom uppresning förklarade ordföranden åter att han fann att flertalet röstat för utskottets förslag.

Kyrkomötet beslöt således att bifalla utskottets förslag att avslå motion 2002:133 av Bertil Olsson om gammaltestamentlig läsning på fjärde söndagen i advent.

Mot Kyrkomötets beslut **reserverade** sig Kristina Töyrä och Torsten Josephsson.

Motion 2002: 143 punkt 2 och 3

Propositioner ställdes på de under överläggningen framlagda förslagen, nämligen *dels* om bifall till utskottets förslag i denna del, *dels* om bifall till motion 2002:143 punkt 2 och 3 av Nils Gårder, och befanns propositionen på bifall till utskottets förslag med övervägande ja besvarad.

På Nils Gårders begäran företogs votering. Vid votering genom uppresning förklarade ordföranden åter att han fann att flertalet röstat för utskottets förslag.

På Nils Gårders begäran företogs rösträkning. Vid rösträkning befanns att 168 ledamöter röstat för utskottets förslag, 57 ledamöter för motion 2002:143 och att 14 ledamöter avstått från att rösta.

Kyrkomötet beslöt således att bifalla utskottets förslag att avslå motion 2002:143 punkt 2 och 3 i övriga delar av Nils Gårder om tjugonde söndagen efter trefaldighet.

Mot Kyrkomötets beslut *reserverade* sig Kristina Töyrä, Fredrik Sandström, Angela Boëthius, Anders Roos, Nils-Arne Rehnström, Per Lindberg, Torsten Josephsson, Johannes Hellberg, Inga Alm och Carina Etander Rimborg.

Mot Kyrkomötets beslut *reserverade* sig Nils Gårder och Hans Wallmark i en skriftlig reservation:

Kyrkomötets beslut innebär att temat för den 20:e söndagen efter trefaldighet skall vara ”Att leva tillsammans” och att temat skall, som vi uppfattar beslutet, kunna aktualisera äktenskapet. I det perspektivet finner vi det nödvändigt att bland texterna återfinna nytestamentliga texter med anknytning till äktenskapet. Beslutet innebär emellertid att äktenskapet berörs endast i en gammaltestamentlig text från Ruts bok. I motion 143 har närmare utvecklats skälen för varför nytestamentliga texter är nödvändiga för förståelsen av kristen äktenskapssyn. Vid detta Kyrkomöte har i samband med behandlingen av andra frågor tydliggjorts att en djupare reflektion kring äktenskapet är angelägen. Att i det perspektivet utesluta alla nytestamentliga texter om äktenskapet ur evangelieboken kan inte vara rätt. I gudstjänstutskottets betänkande står: ”Utskottet menar dock att då detta är texter som förordar att kvinnan underordnas mannen respektive talar om skilsmässa på ett sätt som inte självklart kan överföras till dagens situation bör motionerna ... avslås”. Vi delar inte utskottets uppfattning att texten från Ef. 5 skall tolkas så att hustrun ensidigt underordnas mannen utan istället bör den tolkas så att båda makarna skall underordna sig och tjäna varandra. Detta följer av att mannen skall älska sin hustru och av hela den bild texten ger. Texten är enligt vår uppfattning en utgångspunkt för den gällande äktenskapsrättens ståndpunkt att makarna skall visa varandra trohet och hänsyn, leva på lika villkor, dela sysslor och ansvar samt visa varandra öppenhet. Denna tolkning stöds av det historiska faktum att kyrkorätten betonat detta även i en äldre tid då jämställdhetsperspektivet ännu inte vunnit allmänt stöd. Evangelietexten uttrycker makarnas enhet, dvs. den unicitet som detta Kyrkomöte i annat ärende fastslagit som fundamental. Borttagandet av NT-texterna öppnar för misstaget att se äktenskapet som ett avtal bland andra inom den dispositiva civilrätten. Kyrkomötets val att i stället för de centrala NT-texterna välja en GT-text från Ruts bok är i sammanhanget anmärkningsvärt. Att huvudpersonen i Ruts bok är kvinna hindrar inte att äktenskapssynen i den boken är uppenbart patriarkal.

Antagandet av en ny evangeliebok är ett beslut av stor betydelse och med verkan under förmodligen lång tid. En evangeliebok kan omöjligen tillgodosä alla önskemål. Den bör dock inkludera de centrala texterna från Nya testamentet som temat för söndagen aktualiserar.

Under överläggningen framlagda förslag av Tomas Forsner och av Joakim Svensson i motsvarande del

Propositioner ställdes på de under överläggningen framlagda förslagen, nämligen *dels* om bifall till utskottets förslag i denna del,

dels om bifall till av Tomas Forsner under överläggningen framlagt förslag

- 1) att vad gäller midsommardagens texter fastställa som andra årgångens evangelietext Matt. 6:25–30 och tredje årgångens evangelietext Mark. 6:30–44,
- 2) att som följdändring på 15:e söndagen efter trefaldighet fastställa som första årgångens evangelietext Matt. 6:31–34,

dels om bifall till av Joakim Svensson under överläggningen framlagt förslag i motsvarande del

- att bifalla motion 2002:137 med de ändringar däri som föranleds av bifall till motion 2002:143 punkt 2 och 3,

och befanns propositionen på bifall till utskottets förslag med övervägande ja besvarad.

På Tomas Forsners begäran företogs votering. För antagande av kontraposition i huvudvoteringen ställdes propositioner på av Tomas Forsner under överläggningen framlagt förslag och på av Joakim Svensson under överläggningen framlagt förslag och befanns propositionen på bifall till Tomas Forsners förslag med övervägande ja besvarad. **Kyrkomötet beslöt** att till kontraposition i huvudvoteringen anta av Tomas Forsner under överläggningen framlagt förslag.

Härefter ställdes propositioner på utskottets förslag och av Tomas Forsner under överläggningen framlagt förslag. Efter voteringen genom uppresning begärde ordföranden rösträkning. Vid rösträkning befanns att 75 ledamöter hade röstat för utskottets förslag, 146 ledamöter för Tomas Forsners förslag och att 21 ledamöter hade avstått från att rösta.

Kyrkomötet beslöt således enligt Tomas Forsners förslag

1. att vad gäller midsommardagens texter fastställa som andra årgångens evangelietext Matt. 6:25–30 och tredje årgångens evangelietext Mark. 6:30–44,
2. att som följdändring på 15:e söndagen efter trefaldighet fastställa som första årgångens evangelietext Matt. 6:31–34.

Under överläggningen framlagda förslag av Torsten Josephsson punkt 1 och av Joakims Svenssons i motsvarande del

Propositioner ställdes på de under överläggningen framlagda förslagen, nämligen *dels* om bifall till utskottets förslag i denna del,

dels om bifall till av Torsten Josephsson under överläggningen framlagt förslag punkt 1

- 1) att evangelietexten Luk. 19:41–47 bereds plats i kyrkoårets texter, nyårsdagen tredje årgången,

dels om bifall till under överläggningen framlagt förslag av Joakim Svensson i motsvarande del,

- att bifalla motion 2002:137 med de ändringar däri som föranleds av bifall till motion 2002:143 punkt 2 och 3 i motsvarande del,

och befanns propositionen på bifall till utskottets förslag med övervägande ja besvarad.

Kyrkomötet beslöt att bifalla utskottets förslag i denna del.

Under överläggningen framlagda förslag av Torsten Josephsson punkt 2 och av Joakim Svensson i motsvarande del

Propositioner ställdes på de under överläggningen framlagda förslagen, nämligen *dels* om bifall till utskottets förslag i denna del, *dels* om bifall till av Torsten Josephsson under överläggningen framlagt förslag punkt 2

2) att episteltexterna på 10:e söndagen efter trefaldighet Upp. 3:1–3 och Upp. 2:1–5 bereds plats i kyrkoårets texter, nyårsdagen tredje årgången,

dels om bifall till under överläggningen framlagt förslag av Joakim Svensson i motsvarande del,

att bifalla motion 2002:137 med de ändringar däri som föranleds av bifall till motion 2002:143 punkt 2 och 3 i motsvarande del,

och befanns propositionen på bifall till utskottets förslag med övervägande ja besvarad.

Kyrkomötet beslöt att bifalla utskottets förslag i denna del.

Under överläggningen av Joakim Svensson framlagt förslag, övriga delar

Propositioner ställdes på de under överläggningen framlagda förslagen, nämligen *dels* om bifall till utskottets förslag i denna del,

dels om bifall till Joakim Svenssons förslag i övriga delar,

att bifalla motion 2002:137 med de ändringar däri som föranleds av bifall till motion 2002:143 punkt 2 och 3 i motsvarande del,

och befanns propositionen på bifall till utskottets förslag med övervägande ja besvarad.

På Joakim Svenssons begäran företogs votering. Vid votering genom uppresning förklarade ordföranden åter att han fann att flertalet röstat för utskottets förslag.

Kyrkomötet beslöt således att bifalla utskottets förslag i denna del.

Mot Kyrkomötets beslut till förmån för av Joakim Svensson under överläggningen framlagt förslag *reserverade* sig Fredrik Sidenvall.

Motion 2002:144

Propositioner ställdes på de under överläggningen framlagda förslagen, nämligen *dels* om bifall till utskottets förslag,

dels om bifall till motion 2002:144 av Hans-Olof Andrén,

och befanns propositionen på bifall till utskottets förslag med övervägande ja besvarad.

På Hans-Olof Andréns begäran företogs votering. Vid votering genom uppresning förklarade ordföranden åter att han fann att flertalet röstat för utskottets förslag.

Kyrkomötet beslöt således att bifalla utskottets förslag att avslå motion 2002:144 av Hans-Olof Andrén om betoning av bibliska namn.

Mot Kyrkomötets beslut *reserverade* sig Tobias Jönsson och Alf Sigling.

Utskottet övrigt

Kyrkomötet beslöt att bifalla utskottets förslag i övrigt att med anledning av Kyrkostyrelsens skrivelse KsSkr 2002:4 i denna del och motionerna 2002:141 i motsvarande del av Tomas Forsner, 2002:143 punkt 2 och 3 i motsvarande del av Nils Gårder och

motion 2002:170 i motsvarande del av Lars Ekblad samt med avslag på motionerna 2002:117 punkt 2 av Per Ingvarsson, 2002:123 punkt 1–5 av Alve Svensson, 2002:134 av Bertil Olsson om gammaltestamentlig läsning på apostladagen, 2002:137 i de delar som avser sön- och helgdagarnas bibeltexter av Fredrik Sidenvall och Joakim Svensson, 2002:141 i övriga delar av Tomas Forsner, 2002:148 punkt 1–4 av Ola Isacson, 2002:152 punkt 5 av Anders Roos, 2002:156 av Per Ingvarsson om vissa texter, 2002:159 av Per Ingvarsson om fastlagssöndagens texter, 2002:161 av Per Ingvarsson om passionsgudstjänsternas placering och 2002:170 i övriga delar, av Lars Ekblad anta Kyrkostyrelsens förslag till övriga bibeltexter.

Mot Kyrkomötets beslut *reserverade* sig Karl-Gunnar Svensson, Marianne Kronbäck och Joakim Svensson.

Moment 9 Namnet Dagens bön

Här har föreslagits

- ◆ bifall till utskottets förslag
- ◆ bifall till motion 2002:136 punkt 2 av Fredrik Sidenvall och Joakim Svensson
- ◆ bifall till av Lennart Koskinen under överläggningen framlagt förslag.

Propositioner ställdes

dels om bifall till utskottets förslag,

dels om bifall till motion 2002:136 punkt 2 av Fredrik Sidenvall och Joakim Svensson,

dels om bifall till av Lennart Koskinen under överläggningen framlagt förslag

att namnet Dagens bön ersätts med ”Dagens bön – Collecta”,

och befanns propositionen på bifall till utskottets förslag med övervägande ja besvarad.

Kyrkomötet beslöt att bifalla utskottets förslag att med bifall till Kyrkostyrelsens skrivelse KsSkr 2002:4 i denna del och med avslag på motion 2002:136 punkt 2 av Fredrik Sidenvall och Joakim Svensson om evangeliebokens böner anta Kyrkostyrelsens förslag till namnet Dagens bön.

Mot Kyrkomötets beslut *reserverade* sig Fredrik Sidenvall.

Mot Kyrkomötets beslut till förmån för motion 2002:136 punkt 2 *reserverade* sig Joakim Svensson.

Moment 10, Dagens bön i evangelieboken

Här har föreslagits

- ◆ bifall till utskottets förslag
- ◆ bifall till motion 2002:136 punkt 1, 3–4 av Fredrik Sidenvall och Joakim Svensson
- ◆ bifall till motion 2002:143 punkt 1 av Nils Gårder
- ◆ bifall till av Per Ingvarsson under överläggningen framlagt förslag
- ◆ bifall till av Anders Roos under överläggningen framlagt förslag.

Utskottets förslag ställdes mot vart och ett av övriga framlagda förslag.

Motion 2002:136 punkt 1, 3–4

Propositioner ställdes på de under överläggningen framlagda förslagen, nämligen

dels om bifall till utskottet punkt 1,

dels om bifall till motion 2002:136 punkt 1, 3–4 av Fredrik Sidenvall och Joakim Svensson,
och befanns propositionen på bifall till utskottets förslag med övervägande ja besvarad.

På Joakim Svenssons begäran företogs votering. Vid votering genom uppresning förklarade ordföranden åter att han fann att flertalet röstat för utskottets förslag.

Kyrkomötet beslöt således att bifalla utskottets förslag att avslå motion 2002:136 punkt 1, 3–4 av Fredrik Sidenvall och Joakim Svensson om evangeliebokens böner.

Mot Kyrkomötets beslut *reserverade* sig Johannes Hellberg och Joakim Svensson.

Motion 2002: 143 punkt 1

Propositioner ställdes på de under överläggningen framlagda förslagen, nämligen
dels om bifall till utskottets förslag punkt 1,
dels om bifall till motion 2002:143 punkt 1 av Nils Gårder,
och befanns propositionen på bifall till utskottets förslag med övervägande ja besvarad.
Kyrkomötet beslöt att bifalla utskottets förslag att avslå motion 2002:143 punkt 1 av Nils Gårder om tjugonde söndagen efter trefaldighet.

Under överläggningen framlagt förslag av Anders Roos

Propositioner ställdes på de under överläggningen framlagda förslagen, nämligen
dels om bifall till utskottets förslag punkt 1,
dels om bifall till av Anders Roos under överläggningen framlagt förslag
att dagens bön 6:e söndagen efter trefaldighet andra serien får följande
lydelse: ”Helige Gud, som möter oss med ömhet och är oss lika nära som
en mor och far när de sköter om sitt barn, ge också åt oss den helighet som
är barmhärtighet för världen. För Jesu Kristi skull. Amen”,
och befanns propositionen på bifall till utskottets förslag med övervägande ja besvarad.

Kyrkomötet beslöt att bifalla utskottets förslag i denna del.

Utskottet punkt 1 övriga delar

Kyrkomötet beslöt att bifalla utskottets förslag punkt 1 i övriga delar att med anledning av Kyrkostyrelsens skrivelse KsSkr 2002:4 i denna del och med bifall till motionerna 2002:135 av Bertil Olsson om dagens bön på sexagesima, med tillägget att bönen inleds O Gud, 2002:152 punkt 1 av Anders Roos avseende tionde söndagen efter trefaldighet, tjugoförsta söndagen efter trefaldighet och Jungfru Marie bebådelsedag, 2002:167 av Lars Ekblad avseende Kristi förklarings dag och alla helgons dag, 2002:168 av Lars Ekblad avseende annandag påsk, Kristi himmelfärds dag, sextonde söndagen efter trefaldighet, tjugonde söndagen efter trefaldighet och tacksägelsedagen och med anledning av motionerna 2002:152 punkt 1 av Anders Roos, avseende påskdagen och tolfte söndagen efter trefaldighet, 2002:168 av Lars Ekblad, avseende skärtorsdagen, pingstdagen, andra söndagen efter trefaldighet, Kristi förklarings dag och tolfte söndagen efter trefaldighet och med avslag på motionerna 2002:132 av Bertil Olsson om dagens bön på annandag påsk, 2002:148 punkt 5 av Ola Isacson, 2002:152 punkt 1 av Anders Roos, avseende tredje söndagen efter trefaldighet, 2002:167 av Lars Ekblad, avseende heliga trefaldighets dag, jungfru Marie bebådelsedag, den helige Johannes döparens dag och den helige Mikael's dag, 2002:168 av Lars Ekblad, avseende sjätte söndagen efter trefaldighet och den helige Johannes döparens

dag, anta utskottets förslag till Dagens bön enligt bilaga 4 i Gudstjänstutskottets betänkande 2002:1.

Under överläggningen framlagt förslag av Per Ingvarsson

Propositioner ställdes på de under överläggningen framlagda förslagen, nämligen dels om bifall till utskottets förslag punkt 2, dels om bifall till av Per Ingvarsson under överläggningen framlagt förslag att följande tillägg görs till förordet i evangelieboken: "Vid särskilda tillfällen kan en av evangelieboken angivna texter eller böner ersättas med en annan text eller bön efter anmälan till Domkapitlet", och befanns propositionen på bifall till utskottets förslag med övervägande ja besvarad.

Kyrkomötet beslöt att bifalla utskottets förslag att förordet i *Den svenska evangelieboken* avslutas: "Vid särskilda tillfällen kan den präst som leder gudstjänsten ersätta någon av de i evangelieboken angivna bönerna med en annan bön. Bönen formuleras med anknytning till dagens tema."

Moment 11, Kyrkmässa

Här har föreslagits

- ◆ bifall till utskottets förslag
- ◆ bifall till motion 2002:152 punkt 3 och 4 av Anders Roos.

Propositioner ställdes

dels om bifall till utskottets förslag, dels om bifall till motion 2002:152 punkt 3 och 4 av Anders Roos, och befanns propositionen på bifall till utskottets förslag med övervägande ja besvarad.

Kyrkomötet beslöt att bifalla utskottets förslag att med bifall till Kyrkostyrelsens skrivelse KsSkr 2002:4 i denna del och med avslag på motion 2002:152 punkt 3 och 4 av Anders Roos anta Kyrkostyrelsens förslag om kyrkmässa.

Utskottet övrigt

Kyrkomötet beslöt att bifalla utskottets förslag i övrigt att med bifall till Kyrkostyrelsens skrivelse KsSkr 2002:4 i denna del och med avslag på motion 2002:167 i motsvarande del av Lars Ekblad anta Kyrkostyrelsens förslag om kyrkmässa.

Moment 12, Evangeliebokens namn

Här har endast föreslagits bifall till utskottets förslag.

Kyrkomötet beslöt att bifalla utskottets förslag att med bifall till Kyrkostyrelsens skrivelse KsSkr 2002:4 i denna del och med avslag på motion 2002:166 av Lars Ekblad om evangeliebokens namn anta namnet *Den svenska evangelieboken*.

Moment 13, Evangelieboken i övrigt

Här har endast föreslagits bifall till utskottets förslag.

Kyrkomötet beslöt att bifalla utskottets förslag att med anledning av Kyrkostyrelsens skrivelse KsSkr 2002:4 i övriga delar vad avser *Den svenska evangelieboken* anta *Den svenska evangelieboken*, att användas i Svenska kyrkans gudstjänster från och med den första söndagen i advent 2003.

Moment 14, Ändring i 28 kap. kyrkoordningen

Här har endast föreslagits bifall till utskottets förslag.

Kyrkomötet beslöt att bifalla utskottets förslag att med anledning av Kyrkostyrelsens skrivelse KsSkr 2002:4 i denna del anta ändringar i 28 kap. kyrkoordningen enligt utskottets förslag i bilaga 1.

Ordföranden överlämnade ordet till ärkebiskop KG Hammar, som konstaterade att Kyrkomötet nu beslutat anta en ny evangeliebok att tas i bruk från och med första söndagen i advent 2003. Ett bibelord lästes:

Liksom regn och snö faller från himlen och inte vänder tillbaka dit utan vattnar jorden, får den att grönska och bära frukt och ger säd att så och bröd att äta, så är det med ordet som kommer från min mun. Det vänder inte fruktlöst tillbaka utan gör det jag vill och utför mitt uppdrag.

Sjöngs Sv. ps. 377.

99 § Tillsyns- och främjandefunktion för Svenska kyrkans utlandsförsamlingar, forts.

I den fortsatta debatten yttrade sig

Gunnar Prytz, som yrkade bifall till reservation 2.

I detta anförande *instämde* Timmy Leijen och Kurt Carlbom.

Lars Starkerud, som yrkade bifall till reservation 2.

I detta anförande *instämde* Britt Beijer.

Kristina Sandström, som yrkade bifall till reservation 3

ärkebiskop KG Hammar (replik)

biskop Anders Wejryd

Margareta Grape, som yrkade bifall till av henne under överläggningen framlagt förslag och som delats ut till ledamöterna

Kerstin Bergman, som yrkade bifall till utskottets förslag.

I detta anförande *instämde* BoLennart Anbäcken.

Överläggningen var därmed avslutad och följande förslag har framställts:

- ◆ bifall till utskottets förslag
 - ◆ bifall till reservation 1 av Kristina Sandström m.fl.
 - ◆ bifall till reservation 2 av Kerstin Bergman m.fl.
 - ◆ bifall till reservation 3 av Kristina Sandström m.fl.
 - ◆ bifall till motion 2002:125 av Erna Arhag
 - ◆ bifall till motion 2002:126 av Erna Arhag
 - ◆ bifall till motion 2002:127 av Erna Arhag
 - ◆ bifall till motion 2002:128 av Erna Arhag
 - ◆ bifall till motion 2002:129 av Erna Arhag
 - ◆ bifall till motion 2002:130 av Erna Arhag
 - ◆ bifall till av Margareta Grape under överläggningen framlagt förslag.
- (Beslut i ärendet kommer att fattas den 25 oktober 2002.)

Andre vice ordföranden övertog kl. 15.09 ledningen förhandlingarna.

100 § Ändringar i kyrkoordningen

Förelåg Kyrkorättsutskottets betänkande 2002:1 Ändringar i kyrkoordningen.

I ärendet yttrade sig

Gösta Äng, som yrkade bifall till motion 2002:131

I detta anförande *instämde* Sten Persson, Ingemar Öberg, Gunnar Sehlberg, Ulla Richardsson, Erling Öhman, Sven-Erik Björklund och Nils Svensson.

Erna Arhag, som yrkade bifall till motionerna 2002:35 och 2002:163

Staffan Holmgren, som yrkade bifall till utskottets förslag

Anders Roos, som yrkade bifall till motion 2002:154

Lars Johnsson, som yrkade bifall till utskottets förslag

Gösta Äng (replik)

Lars Johnsson (replik)

Gösta Äng (replik)

Anders Roos (replik)

Lars Johnsson (replik)

Anders Roos (replik)

Tomas Forsner, som yrkade bifall till motion 2002:150

Lars Johnsson (replik)

Tomas Forsner (replik)

Erling Öhman, som yrkade bifall till motion 2002:131

Staffan Holmgren, som yrkade bifall till utskottets förslag

Tomas Forsner (replik)

Anders Roos

Erna Arhag

Lars Johnsson, som yrkade bifall till utskottets förslag

Anders Roos (replik)

Lars Johnsson.

Överläggningen var därmed avslutad och följande förslag förelåg:

- ◆ bifall till utskottets förslag
 - ◆ bifall till motion 2002:35 av Erna Arhag
 - ◆ bifall till motion 2002:131 av Gösta Äng m.fl.
 - ◆ bifall till motion 2002:150 av Tomas Forsner
 - ◆ bifall till motion 2002:154 av Anders Roos
 - ◆ bifall till motion 2002:163 av Erna Arhag.
- (Beslut i ärendet kommer att fattas den 25 oktober 2002.)

101 § Kyrkomötet och dess arbetsformer m.m.

Förelåg Kyrkorättsutskottets betänkande 2002:2 Kyrkomötet och dess arbetsformer m.m.

I debatten yttrade sig

Ulla Eriksson, som yrkade bifall till utskottets förslag

Erna Arhag, som yrkade bifall till motionerna 2002:31, 2002:51 och 2002:73

Benny Jönsson, som yrkade bifall till av honom under överläggningen framlagt förslag

Ulla Eriksson (replik)

Benny Jönsson (replik)

Eva Zetterberg, som yrkade bifall till utskottets förslag.

I detta anförande *instämde* Bertil Persson.

Erna Arhag

Börje Henriksson

Robert Schött, som yrkade bifall till motion 2002:31 punkt 3 samt den del av punkt 4 som rör punkt 3

Thomas Söderberg.

Överläggningar var därmed avslutad och följande förslag förelåg:

- ◆ bifall till utskottets förslag
 - ◆ bifall till motion 2002:31 av Erna Arhag
 - ◆ bifall till motion 2002:51 av Erna Arhag
 - ◆ bifall till motion 2002:73 av Erna Arhag
 - ◆ bifall till av Benny Jönsson under överläggningen framlagt förslag.
- (Beslut i ärendet kommer att fattas den 25 oktober 2002.)

102 § Avgifter och clearing vid vissa kyrkliga handlingar

Förelåg Ekonomi- och egendomsutskottets betänkande 2002:2 Avgifter och clearing vid vissa kyrkliga handlingar.

I debatten yttrade sig

Gösta Äng, som yrkade bifall till utskottets förslag

Hans-Olof Andrén

Lena Petersson.

I detta anförande *instämde* Tobias Jönsson och Johan Linnman.

Gösta Äng (replik)

Lena Petersson (replik)

Gösta Äng (replik)

Lena Petersson (replik)

Överläggningen var därmed avslutad och förelåg endast

- ◆ bifall till utskottets förslag.
- (Beslut i ärendet kommer att fattas den 25 oktober 2002.)

103 § Vissa frågor om löneförhandlingar m.m. för kyrkligt anställda

Förelåg Tillsyns- och uppdragsutskottets betänkande 2002:1 Vissa frågor om löneförhandlingar m.m. för kyrkligt anställda.

I ärendet yttrade sig

Nils-Arne Rehnström, som yrkade bifall till motion 2002:13.

I detta anförande *instämde* Johan Linnman och Sven-Erik Björklund.

Åke Blomqvist.

I detta anförande *instämde* Hans Ulfvebrand.

Lars Starkerud, som yrkade avslag på motion 2002:5

Suzanne Fredborg, som yrkade bifall till motion 2002:5

Carin Etander Rimborg, som yrkade bifall till motion 2002:5.

I detta anförande *instämde* Suzanne Fredborg.

Nils-Arne Rehnström, som yrkade bifall till motion 2002:13

Stina Eliasson, som yrkade bifall till utskottets förslag

Gunborg Engman-Ericsson, som yrkade bifall till utskottets förslag
Urban Gibson, som yrkade bifall till utskottets förslag
Kristina Lundgren, som yrkade bifall till motion 2002:5
Sigvard Olsson, som yrkade bifall till utskottets förslag.

I detta anförande *instämde* Birger Wernersson.
Åke Blomqvist.

Överläggningen var därmed avslutad och följande förslag förelåg:

- ◆ bifall till utskottets förslag
 - ◆ bifall till motion 2002:5 Suzanne Fredborg och Kristina Lundgren
 - ◆ bifall till motion 2002:13 av Nils-Arne Rehnström.
- (Beslut i ärendet kommer att fattas den 25 oktober 2002.)

104 § Tidsbegränsad anställningstid för biskopar

Förelåg Tillsyns- och uppdragsutskottets betänkande 2002:2 Tidsbegränsad anställningstid för biskopar.

I ärendet yttrade sig

Nils-Arne Rehnström, som yrkade bifall till motion 2002:8
Erna Arhag, som yrkade bifall till utskottets förslag.

Överläggningen var därmed avslutad och följande förslag förelåg:

- ◆ bifall till utskottets förslag
 - ◆ bifall till motion 2002:8 av Nils-Arne Rehnström.
- (Beslut i ärendet kommer att fattas den 25 oktober 2002.)

105 § Vissa frågor rörande kvinnor och män som präster

Förelåg Tillsyns- och uppdragsutskottets betänkande 2002:3 Vissa frågor rörande kvinnor och män som präster.

I ärendet yttrade sig

Nils-Arne Rehnström, som yrkade bifall till motion 2002:15
Fredrik Sidenvall, som yrkade bifall till motionerna 2002:15 och 2002:16
Marianne Kronbäck, som yrkade bifall till reservationen
Kristina Töyrä, som yrkade bifall till reservationen
Berit Simonsson
ärkebiskop KG Hammar
Berit Simonsson (replik)
ärkebiskop KG Hammar (replik)
Berit Simonsson (replik)
Britta Olinder
Eva Zetterberg, som yrkade bifall till utskottets förslag.

I detta anförande *instämde* BoLennart Anbäcken, Vivianne Wetterling, Gun Andersson, Ulla Rickardsson, Birgith Wiklund Molberg och Börje Henriksson.
Fredrik Sidenvall (replik)
Eva Zetterberg (replik)
Fredrik Sidenvall (replik)
biskop Hans Stiglund.

I detta anförande *instämde* Per Ingvarsson och Ola Isacson.

Biskop Anders Wejryd.

I detta anförande *instämde* Eric Muhl.

Nils-Arne Rehnström, som yrkade bifall till motion 2002:16

Alve Svensson, som yrkade bifall till reservationen

biskop Martin Lind

Fredrik Sidenvall (replik)

biskop Martin Lind (replik)

Fredrik Sidenvall (replik)

biskop Martin Lind (replik)

Fredrik Sidenvall önskade få antecknat till protokollet att han inte hade rätt till ytterligare replik.

Kristina Töyrä.

I detta anförande *instämde* Eva Nyman.

Berit Simonsson, som yrkade bifall till motion 2002:64 punkt 2 och 3.

I detta anförande *instämde* Nils-Arne Rehnström, Per Ingvarsson, Eva Nyman och Rune Johansson.

Joakim Svensson, som yrkade bifall till reservationen

Alve Svensson, som yrkade bifall till motion 2002:64 punkt 2 och punkt 3.

I detta anförande *instämde* Torbjörn Kastell, Rune Johansson, Lennart Svensson och Torsten Josephsson.

Olle Burell, som yrkade bifall till utskottets förslag.

I detta anförande *instämde* Jens Sjögren, Bertil Persson, Barbro Pettersson, Kurt Carlbom, Birgitta Lindén, Birger Wernersson, Kristina Lejdström, Göte Karlsson, Inger Olander, BoLennart Anbäcken, Inger Wernersson, Christer Engelhardt, Lars Öhlén, Sonja Grunselius, Mari Lönnerblad, Timmy Leijen, Sigvard Raask, Gunilla Hallberg, Bengt-Åke Gustafsson, Ulla Rickardsson, Ingrid Karlsson, Ulla Dahlberg och Allan Lewin.

Ola Isacson, som yrkade bifall till motion 2002:64

Hans-Olof Andrén, som yrkade bifall till utskottets förslag.

I detta anförande *instämde* Carl Korch.

Överläggningen var därmed avslutad och följande förslag förelåg:

- ◆ bifall till utskottets förslag
- ◆ bifall till motion 2002:15 av Nils-Arne Rehnström
- ◆ bifall till motion 2002:16 av Nils-Arne Rehnström
- ◆ bifall till motion 2002:64 punkt 2 och 3 av Jan-Anders Ekelund m.fl.
- ◆ bifall till reservation av Marianne Kronbäck.

(Beslut i ärendet kommer att fattas den 25 oktober 2002.)

106 § Diakontjänster och diakonår

Förelåg Tillsyns- och uppdragsutskottets betänkande 2002:4 Diakontjänster och diakonår.

I ärendet yttrade sig

Christina Schnackenburg, som yrkade bifall till utskottets förslag

Åsa Ek, som yrkade bifall till utskottets förslag

Christina Schnackenburg (replik)

Anna-Lena Forsdahl, som yrkade bifall till utskottets förslag.

Överläggningen var därmed avslutad och förelåg endast

♦ bifall till utskottets förslag.

(Beslut i ärendet kommer att fattas den 25 oktober 2002.)

107 § Ansvarsnämnden för biskopar

Förelåg Tillsyns- och uppdragsutskottets betänkande 2002:5 Ansvarsnämnden för biskopar.

I ärendet yttrade sig

biskop Ragnar Persenius.

I detta anförande *instämde* Lotta Vahlne Westerhäll.
Göte Karlsson, som yrkade bifall till utskottets förslag.

Överläggningen var därmed avslutad och förelåg endast

♦ bifall till utskottets förslag.

(Beslut i ärendet kommer att fattas den 25 oktober 2002.)

108 § Kyrkoherdarnas administrativa börda

Förelåg Tillsyns- och uppdragsutskottets betänkande 2002:6 Kyrkoherdarnas administrativa börda.

I ärendet yttrade sig

Eric Muhl

Lennart Koskinen, som yrkade bifall till utskottets förslag

Eric Muhl

Överläggningen var därmed avslutad och förelåg endast

♦ bifall till utskottets förslag.

(Beslut i ärendet kommer att fattas den 25 oktober 2002.)

109 § Kyrkligt anställdas valbarhet

Förelåg Tillsyns- och uppdragsutskottets betänkande 2002:7 Kyrkligt anställdas valbarhet.

I ärendet yttrade sig

Bertil Olsson, som yrkade bifall till utskottets förslag

Ingrid Emanuelson, som yrkade bifall till utskottets förslag

Bertil Olsson (replik)

Ingrid Emanuelson (replik)

Bertil Olsson (replik)

Ingrid Emanuelson (replik)

Torgny Larsson.

Överläggningen var därmed avslutad och förelåg endast

♦ bifall till utskottets förslag.

(Beslut i ärendet kommer att fattas den 25 oktober 2002.)

110 § Domkapitlets yttrande över sökande till befattning som präst

Förelåg Tillsyns- och uppdragsutskottets betänkande 2002:8 Domkapitlets yttrande över sökande till befattning som präst.

I ärendet yttrade sig

Staffan Holmgren, som yrkade bifall till reservationen

Marianne Kronbäck, som yrkade bifall till motion 2002:78

Lennart Koskinen, som yrkade bifall till utskottets förslag

Staffan Holmgren (replik)

Lennart Koskinen (replik)

Nils Gårder, som yrkade bifall till utskottets förslag.

Överläggningen var därmed avslutad och förelåg följande förslag:

- ◆ bifall till utskottets förslag
- ◆ bifall till reservationen av Marianne Kronbäck som är bifall till motion 2002:78.
(Beslut i ärendet kommer att fattas den 25 oktober 2002.)

111 § Svenska kyrkans ”koncernansvar” som arbetsgivare

Förelåg Tillsyns- och uppdragsutskottets betänkande 2002:9 Svenska kyrkans ”koncernansvar” som arbetsgivare.

Förelåg endast

- ◆ bifall till utskottets förslag.
(Beslut i ärendet kommer att fattas den 25 oktober 2002.)

112 § Rätten för underårig att själv begära beslutsprövning

Förelåg Tillsyns- och uppdragsutskottets betänkande 2002:10 Rätten för underårig att själv begära beslutsprövning.

Förelåg endast

- ◆ bifall till utskottets förslag.
(Beslut i ärendet kommer att fattas den 25 oktober 2002.)

113 § Kaftanens roll som officiell prästdräkt

Förelåg Tillsyns- och uppdragsutskottets betänkande 2002:11 Kaftanens roll som officiell prästdräkt.

Förelåg endast

- ◆ bifall till utskottets förslag.
(Beslut i ärendet kommer att fattas den 25 oktober 2002.)

Förhandlingarna ajournerades kl. 18.30 för middagsbuffé.

Förhandlingarna återupptogs kl. 19.30 under ledning av förste vice ordföranden.

114 § Särskild utjämningsavgift

Förelåg Ekonomi- och egendomsutskottets betänkande 2002:1 Särskild utjämningsavgift.

I ärendet yttrade sig

Gösta Äng.

I detta anförande *instämde* Sten Persson och Stig Eriksson.

Bertil Persson

Lars Starkerud, som yrkade bifall till utskottets förslag

Gösta Äng, som yrkade bifall reservationen

Reidar Gustafsson, som yrkade bifall till utskottets förslag

Gösta Äng (replik)

Reidar Gustafsson (replik)

Urban Gibson, som yrkade bifall till utskottets förslag

Gösta Äng (replik)

Joakim Svensson

Reidar Gustafsson (replik).

Överläggningen var därmed avslutad och följande förslag förelåg:

- ◆ bifall till utskottets förslag
 - ◆ bifall till reservationen av Gösta Äng och Ingemar Öberg.
- (Beslut i ärendet kommer att fattas den 25 oktober 2002.)

115 § Skydd för skogliga reservat

Förelåg Ekonomi- och egendomsutskottets betänkande 2002:3 Skydd för skogliga reservat.

I ärendet yttrade sig

Britas Lennart Eriksson, som yrkade bifall till motion 2002:2

Anders Åkerlund, som yrkade bifall till motion 2002:2

Sten Persson, som yrkade bifall till utskottets förslag

Bengt Berg, som yrkade bifall till utskottets förslag

Britas Lennart Eriksson (replik)

biskop Lars Eckerdal

Britas Lennart Eriksson som drog tillbaka tidigare yrkande och yrkade bifall till av honom under överläggningen framlagt förslag.

I detta anförande *instämde* Margarethe Isberg och Kurt Carlbom.

Bengt Berg (replik)

Anders Åkerlund, som drog tillbaka tidigare yrkande och yrkade bifall till av Britas Lennart Eriksson under överläggningen framlagt förslag.

Överläggningen var därmed avslutad och följande förslag förelåg:

- ◆ bifall till utskottets förslag
 - ◆ bifall till av Britas Lennart Eriksson under överläggningen framlagt förslag.
- (Beslut i ärendet kommer att fattas den 25 oktober 2002.)

116 § Ekonomiskt stöd till utvecklingsländer

Förelåg Ekonomi- och egendomsutskottets betänkande 2002:4 Ekonomiskt stöd till utvecklingsländer.

I ärendet yttrade sig

Ann-Marie Hallin, som yrkade bifall till utskottets förslag

Nils-Arne Rehnström, som yrkade bifall till av honom under överläggningen framlagt förslag

Eva Zetterberg, som yrkade bifall till av hennes under överläggningen framlagt förslag.

I detta anförande *instämde* Per Ingvarsson, Birgitta Lindén och Evy Åberg.

Nils-Arne Rehnström drog tillbaka sitt tidigare yrkande och anslöt sig till av Eva Zetterberg under överläggningen framlagt förslag

Suzanne Fredborg, som yrkade bifall till utskottets förslag

Hans Wallmark.

I detta anförande *instämde* Svenolof Grenabo.

Eva Zetterberg (replik)

Hans Wallmark (replik)

Bertil Olsson

Johan Linnman

biskop Anders Wejryd.

Överläggningen var därmed avslutad och följande förslag förelåg:

- ◆ bifall till utskottets förslag
- ◆ bifall till av Eva Zetterberg under överläggningen framlagt tilläggsförslag.

(Beslut i ärendet kommer att fattas den 25 oktober 2002.)

117 § Utjämningsystemet

Förelåg Ekonomi- och egendomsutskottets betänkande 2002:5 Utjämningsystemet.

I ärendet yttrade sig

Reidar Gustafsson, som yrkade bifall till utskottets förslag samt till av honom under överläggningen framlagt tilläggsförslag.

I detta anförande *instämde* Birger Wernersson.

Christina Schnackenburg, som yrkade bifall till av Reidar Gustafsson framlagt tilläggsförslag.

I detta anförande *instämde* Anna Lena Wik-Thorsell.

Överläggningen var därmed avslutad och följande förslag förelåg:

- ◆ bifall till utskottets förslag
- ◆ bifall till av Reidar Gustafsson under överläggningen framlagt tilläggsförslag.

(Beslut i ärendet kommer att fattas den 25 oktober 2002.)

118 § Kyrkoavgiften

Förelåg Ekonomi- och egendomsutskottets betänkande 2002:6 Kyrkoavgiften.

I ärendet yttrade sig

Christer Molin, som yrkade bifall till utskottets förslag

Staffan Holmgren, som yrkade bifall utskottets förslag

Britta Olinder, som yrkade bifall till motion 2002:56.

I detta anförande *instämde* Christer Engelhardt.

Lars Rydje.

I detta anförande *instämde* biskop Ragnar Persenius, BoLennart Anbäcken, Ingrid

Smittsarve, Agneta von Essen Hedengren och Gösta Äng.

Staffan Holmgren (replik).

Överläggningen var därmed avslutad och följande förslag förelåg:

- ◆ bifall till utskottets förslag
 - ◆ bifall till motion 2002:56 av Britta Olinder m.fl.
- (Beslut i ärendet kommer att fattas den 25 oktober 2002.)

119 § Avgift till centrala kollektkontot

Förelåg Ekonomi- och egendomsutskottets betänkande 2002:7 Avgift till centrala kollektkontot.

Förelåg endast

- ◆ bifall till utskottets förslag.
- (Beslut i ärendet kommer att fattas den 25 oktober 2002.)

120 § Särredovisning av begravningskostnader

Förelåg Ekonomi- och egendomsutskottets betänkande 2002:8 Särredovisning av begravningskostnader.

Förelåg endast

- ◆ bifall till utskottets förslag.
- (Beslut i ärendet kommer att fattas den 25 oktober 2002.)

121 § Kyrkofondens styrelses ansvar

Förelåg Ekonomi- och egendomsutskottets betänkande 2002:9 Kyrkofondens styrelses ansvar.

I ärendet yttrade sig

Staffan Holmgren som yrkade bifall till motion 2002:77

Eva Zetterberg, som yrkade bifall till utskottets förslag.

I detta anförande *instämde* Johan Linnman.

Reidar Gustafsson, som yrkade bifall till utskottets förslag

Eva Zetterberg (replik)

Staffan Holmgren, som drog tillbaka sitt tidigare yrkande och yrkade bifall till av honom under överläggningen framlagt förslag.

Överläggningen var därmed avslutad och följande förslag förelåg:

- ◆ bifall till utskottets förslag
 - ◆ bifall till av Staffan Holmgren under överläggningen framlagt tilläggförslag.
- (Beslut i ärendet kommer att fattas den 25 oktober 2002.)

122 § Balanskravet i kyrkoordningen

Förelåg Ekonomi- och egendomsutskottets betänkande 2002:10 Balanskravet i kyrkoordningen.

I ärendet yttrade sig

Christer Molin, som yrkade bifall till utskottets förslag

Bertil Olsson.

Överläggningen var därmed avslutad och förelåg endast

- ◆ bifall till utskottets förslag
- (Beslut i ärendet kommer att fattas den 25 oktober 2002.)

123 § Kyrkan och pornografin

Förelåg Kyrkolivsutskottets betänkande 2002:2 Kyrkan och pornografin.

I ärendet yttrade sig

Nils-Arne Rehnström, som yrkade bifall till motion 2002:12.

I detta anförande *instämde* Alve Svensson, Ingrid Smittsarve och Rune Johansson.
Torsten Josephson.

I detta anförande *instämde* Lennart Svensson och Eva Nyman.

Johnny Larsson, som yrkade bifall till utskottets förslag

Nils-Arne Rehnström, som yrkade bifall till motion 2002:12

Rolf Forslin, som yrkade bifall till utskottets förslag

Nils-Arne Rehnström (replik)

Rolf Forslin (replik)

Nils-Arne Rehnström (replik)

Rolf Forslin (replik)

Ingrid Smittsarve, som yrkade bifall till motion 2002:12

Erling Öhman, som yrkade bifall till utskottets förslag

Rolf Forslin (replik).

Överläggningen var därmed avslutad och följande förslag förelåg:

- ◆ bifall till utskottets förslag
 - ◆ bifall till motion 2002:12 av Nils-Arne Rehnström.
- (Beslut i ärendet kommer att fattas den 25 oktober 2002.)

124 § Abortfrågan

Förelåg Kyrkolivsutskottets betänkande 2002:3 Abortfrågan.

I ärendet yttrade sig

Joakim Svensson, som yrkade bifall till reservationen.

I detta anförande *instämde* Alve Svensson, Torbjörn Kastell och Berit Simonsson.

Nils-Arne Rehnström, som yrkade bifall till motion 2002:14.

I detta anförande *instämde* Alve Svensson.

Torsten Josephsson, som yrkade bifall till motion 2002:14.

I detta anförande *instämde* Lennart Svensson.

Eva Zetterberg, som yrkade bifall till utskottets förslag jämte bifall till av henne under överläggningen framlagt tilläggsförslag.

I detta anförande *instämde* Johan Linnman och Timmy Leijen.

Carina Etander Rimborg, som yrkade bifall till reservationen

Stefan Gustavsson, som yrkade bifall till motion 2002:14, punkt 3.

I detta anförande *instämde* Alve Svensson, Sten Johansson, Rune Johansson,
Torsten Josephsson, Michael Martinson, Lennart Svensson och Marianne Kronbäck.

Britta Olinder, som yrkade bifall till utskottets förslag jämte bifall till av henne under överläggningen framlagt tilläggsförslag.

I detta anförande *instämde* Ulla Dahlberg, Agneta von Essen Hedengren, Eva Nyman och Per Ingvarsson.

Hans Wallmark, som yrkade bifall till utskottets förslag
Nils-Arne Rehnström, som yrkade bifall motion 2002:14, punkterna 2 och 3
Börje Henriksson, som ställde en ordningsfråga
Agneta von Essen Hedengren
Robert Schött, som informerade om vad de särskilda förslagen innebär
Eva Zetterberg, som yrkade på bifall till av henne under överläggningen framlagt förslag
Margareta Carlenius, som yrkade på bifall till utskottets förslag.

Överläggningen var därmed avslutad och följande förslag förelåg:

- ◆ bifall utskottets förslag
 - ◆ bifall till motion 2002:14 punkt 2 och 3 av Nils-Arne Rehnström
 - ◆ till bifall reservation av Joakim Svensson
 - ◆ bifall till av Eva Zetterberg under överläggningen framlagt tilläggsförslag
 - ◆ bifall till av Britta Olinder under överläggningen framlagt tilläggsförslag.
- (Beslut i ärendet kommer att fattas den 25 oktober 2002.)

125 § Begränsad talartid

Ordföranden *meddelade* att presidiet med tillämpning av 2 kap. 3 § Arbetsordning för Kyrkomötet beslutat att, vid behandlingen av Kyrkolivsutskottets betänkanden 2002:4–14 under torsdag 24 oktober 2002, begränsa antalet anföranden som varje talare får hålla till ett anförande.

126 § Äktenskap och familj

Förelåg Kyrkolivsutskottets betänkande 2002:4 Äktenskap och familj.

I ärendet yttrade sig

Torsten Josephsson

Bengt Olof Dike, som yrkade bifall till motion 2002:94.

I detta anförande *instämde* Torbjörn Kastell.

Hans Wallmark, som yrkade bifall till utskottets förslag

Bengt Olof Dike (replik)

Hans Wallmark (replik)

Bengt Olof Dike (replik)

Hans Wallmark (replik)

Överläggningen var därmed avslutad och följande förslag förelåg:

- ◆ bifall till utskottets förslag
 - ◆ bifall till motion 2002:94 av Bengt Olof Dike.
- (Beslut i ärendet kommer att fattas den 25 oktober 2002.)

127 § Undervisningsmaterial i kristen etik

Förelåg Kyrkolivsutskottets betänkande 2002:5 Undervisningsmaterial i kristen etik.

I ärendet yttrade sig

Ingrid Smittsarve, som yrkade bifall till av henne under överläggningen framlagt förslag.

I detta anförande *instämde* Inga Alm och Christer Engelhardt.

Bo E Nilsson, som yrkade bifall till utskottets förslag

Ingrid Smittsarve (replik).

Överläggningen var därmed avslutad och följande förslag förelåg:

- ◆ bifall till utskottets förslag
 - ◆ bifall till av Ingrid Smittsarve under överläggningen framlagt tilläggsförslag.
- (Beslut i ärendet kommer att fattas den 25 oktober 2002.)

128 § Konfessionell grund- och gymnasieskola

Förelåg Kyrkolivsutskottets betänkande 2002:6 Konfessionell grund- och gymnasieskola.

Förelåg endast

- ◆ bifall till utskottets förslag
- (Beslut i ärendet kommer att fattas den 25 oktober 2002.)

129 § Fortsättningen på ÖSUT och PUF

Förelåg Kyrkolivsutskottets betänkande 2002:7 Fortsättningen på ÖSUT och PUF.

Förelåg endast

- ◆ bifall till utskottets förslag.
- (Beslut i ärendet kommer att fattas den 25 oktober 2002.)

130 § Profilotbildning för diakoner och församlingspedagoger

Förelåg Kyrkolivsutskottets betänkande 2002:8 Profilotbildning för diakoner och församlingspedagoger.

Förelåg endast

- ◆ bifall till utskottets förslag.
- (Beslut i ärendet kommer att fattas den 25 oktober 2002.)

131 § Utbildningsbehov för kyrkomusiker

Förelåg Kyrkolivsutskottets betänkande 2002:9 Utbildningsbehov för kyrkomusiker.

I ärendet yttrade sig

Börje Gustafsson, som yrkade bifall till motion 2002:48

Ann-Sofie Persson.

I detta anförande *instämde* Tobias Jönsson och Agneta von Essen Hedengren.

Kerstin Zetterberg, som yrkade bifall till utskottets förslag.

Överläggningen var därmed avslutad och följande förslag förelåg:

- ◆ bifall till utskottets förslag
 - ◆ bifall till motion 2002:48 av Börje Gustafsson.
- (Beslut i ärendet kommer att fattas den 25 oktober 2002.)

132 § Integrationsarbete

Förelåg Kyrkolivsutskottets betänkande 2002:10 Integrationsarbete.

I ärendet yttrade sig

Rune Entelius, som yrkade bifall till motion 2002:91

Irène Pierazzi.

I detta anförande *instämde* Agneta von Essen Hedengren.
Biskop Hans Stiglund, som yrkade bifall till motion 2002:91
Vanja Björsson, som yrkade bifall till utskottets förslag
Rune Entelius (replik).

Överläggningen var därmed avslutad och följande förslag förelåg:

- ◆ bifall till utskottets förslag
 - ◆ bifall till motion 2002:91 av Irène Pierazzi och Rune Entelius.
- (Beslut i ärendet kommer att fattas den 25 oktober 2002.)

133 § Kollekternas roll

Förelåg Kyrkolivsutskottets betänkande 2002:11 Kollekternas roll.

I ärendet yttrade sig

Angela Boëthius, som yrkade bifall till utskottets förslag.

Överläggningen var därmed avslutad och förelåg endast

- ◆ bifall till utskottets förslag
- (Beslut i ärendet kommer att fattas den 25 oktober 2002.)

134 § Kyrkliga syföreningar

Förelåg Kyrkolivsutskottets betänkande 2002:12 Kyrkliga syföreningar.

I ärendet yttrade sig

Gun Andersson, som yrkade bifall till motion 2002:71.

I detta anförande *instämde* Kurt Carlbom och Inger Svensson.
Britt Louise Agrell, som yrkade bifall till utskottets förslag.

I detta anförande *instämde* BoLennart Anbäcken och Christer Engelhardt.

Göran Åberg, som yrkade bifall till utskottets förslag

Gun Andersson (replik)

Göran Åberg (replik)

Birgitta Björner

Britt Louise Agrell (replik)

Lars Rydje.

I detta anförande *instämde* Anna Lena Wik-Thorsell.

Rolf Forslin, som yrkar bifall till motion 2002:71

Gun Andersson (replik).

Överläggningen var därmed avslutad och följande förslag förelåg:

- ◆ bifall till utskottets förslag
 - ◆ bifall till motion 2002:71 av Gun Andersson m.fl.
- (Beslut i ärendet kommer att fattas den 25 oktober 2002.)

135 § Kyrkostatistik

Förelåg Kyrkolivsutskottets betänkande 2002:13 Kyrkostatistik.

I ärendet yttrade sig

Gerd Gullberg-Johnson, som yrkade bifall till motion 2002:84

Torsten Josephsson, som yrkade bifall till utskottets förslag.

Överläggningen var därmed avslutad och följande förslag förelåg:

- ◆ bifall till utskottets förslag
 - ◆ bifall till motion 2002:84 av Gerd Gullberg-Johnson.
- (Beslut i ärendet kommer att fattas den 25 oktober 2002.)

Ordföranden övertog kl. 23.24 ledningen av förhandlingarna.

136 § Kyrkans grafiska profil

Förelåg Kyrkolivsutskottets betänkande 2002:14 Kyrkans grafiska profil.

I ärendet yttrade sig

Åke Bendix, som yrkade bifall till motion 2002:95

Joakim Svensson, som yrkade bifall till utskottets förslag.

Överläggningen var därmed avslutad och följande förslag förelåg:

- ◆ bifall till utskottets förslag
 - ◆ bifall till motion 2002:95 av Åke Bendix och Staffan Holmgren.
- (Beslut i ärendet kommer att fattas den 25 oktober 2002.)

Ordföranden ajournerade förhandlingarna kl. 23.30.

Dagen avslutades med en andakt ledd av Åke Bendix.

Fredagen den 25 oktober 2002

Kyrkomötet 2002

Fredagen den 25 oktober

Kl. 10.35–12.30, 14.00–16.50

Kyrkomötets ledamöter och biskoparna deltog i en mäsas i Uppsala domkyrka vid vilken biskop Esbjörn Hagberg predikade.

Förhandlingarna återupptogs kl. 10.35 under ledning av ordföranden.

137 § Tillsyns- och främjandefunktionerna för Svenska kyrkans utlandsförsamlingar, beslut

Från gårdagens överläggningar med anledning av Ekumenikutskottets betänkande 2002:1 Tillsyns- och främjandefunktionerna för Svenska kyrkans utlandsförsamlingar förelåg följande förslag (§§ 92 och 99):

- ◆ bifall till utskottets förslag
- ◆ •bifall till reservation 1 av Kristina Sandström m.fl.
- ◆ bifall till reservation 3 av Kristina Sandström m.fl.
- ◆ bifall till motion 2002:125 av Erna Arhag
- ◆ bifall till motion 2002:126 av Erna Arhag
- ◆ bifall till motion 2002:127 av Erna Arhag
- ◆ bifall till motion 2002:128 av Erna Arhag
- ◆ bifall till motion 2002:129 av Erna Arhag
- ◆ bifall till motion 2002:130 av Erna Arhag
- ◆ bifall till av Margareta Grape under överläggningen framlagt förslag.

Tidigare yrkat bifall till reservation 2 av Kerstin Bergman m.fl. har återtagits till förmån för av Margareta Grape under överläggningen framlagt förslag.

Ordföranden meddelade att först skulle ställas reservation 1 om återremiss mot avslag på reservationen. Beslutas bifall till reservation 1 faller övriga förslag.

Propositioner ställdes

dels om bifall på reservation 1 av Kristina Sandström m.fl. om återremiss,

dels om avslag på reservation 1,

och befanns propositionen på avslag på reservation 1 med övervägande ja besvarad.

På Erna Arhags begäran företogs votering. Vid votering genom uppresning förklarade ordföranden åter att han fann att flertalet röstat för avslag på reservation 1.

På Erna Arhags begäran företogs rösträkning. Vid rösträkning befanns att 188 ledamöter röstat för avslag på reservation 1, 47 röstat för bifall till reservation 1 och att 9 ledamöter avstått från att rösta.

Kyrkomötet beslöt således att avslå reservation 1 om återremiss av ärendet.

Timmy Leijen *anmälde* att hans röstning inte registrerats.

Mot Kyrkomötets beslut reserverade sig Benny Jönsson, Carl Korch, Erna Arhag, Bengt Olof Dike, Marija Kogler Johnsson, Christina Schnackenburg, Annette Lundquist Larsson, Kerstin Linder, Christina Gyberg och Svenolof Grenabo.

Mot Kyrkomötets beslut *reserverade* sig Kristina Sandström i en skriftlig reservation:

Bakgrunden till reservationen är följande: Skrivelsen är inte fullständigt och uttömmande bearbetad, dvs. konsekvensen av att ta beslut *endast i vissa delar* inte är klargjorda. En helhetssyn fattas.

Emedan Kyrkostyrelsen avser att återkomma till Kyrkomötet med en redovisning av det fortsatta beredningsarbetet med anledning av SKUT-utredningen under mandatperioden, menar reservanterna att ett påskyndande av Kyrkomötets beslut i endast vissa frågor i år vore olyckligt av ovan nämnda skäl.

Kyrkostyrelsen har delat upp SKUT-utredningen i fyra frågekomplex:

1. Tillsyns- och främjandefunktionen för utlandskyrkan.
2. Kyrkotillhörighet i Svenska kyrkan, församlingstillhörighet i en utlandsförsamling, rösträtt, valbarhet och andra frågor om det demokratiska inflytandet samt erläggande av kyrkoavgift.
3. Ekumeniska aspekter.
4. Ekonomiska frågor.

De ekonomiska frågorna (4) skall alltså hänskjutas till fortsatt beredning och ett beslut tas vid senare tillfälle. Reservanterna frågar sig hur kostnaden om 300 000 kr har uppkommit, då ingen tydlig ekonomisk kalkyl redovisats.

Ett skäl att lägga tillsynsansvaret på Visby stift är ärkebiskopens arbetsbörda. Där menar reservanterna att en fortsatt delegation, såsom sker i dag, kan fortsätta till även denna fråga är grundligt bearbetad.

Ordföranden anmälde att utskottets förslag skulle i motsvarande del ställas mot vart och ett av de framlagda förslagen och därefter skulle proposition ställas på utskottets förslag i övrigt.

Under överläggningen framlagt förslag av Margareta Grape

Propositioner ställdes på de under överläggnings framlagda förslagen, nämligen *dels* om bifall till utskottets förslag punkt 1,

dels om bifall till av Margareta Grape under överläggningen framlagt förslag

att bifalla reservation 2 med de justeringar som gjorts på grund av

Kyrkorättsutskottets påpekanden enligt protokollsbilaga,

och befanns propositionen på bifall till utskottets förslag med övervägande ja besvarad.

På Reidar Gustafsson begäran företogs votering. Efter votering genom uppresning begärde ordföranden rösträkning. Vid rösträkning befanns att 98 ledamöter röstat för utskottets förslag, 142 för Margareta Grapes förslag och att 3 ledamöter avstått från att rösta.

Kyrkomötet beslöt således att bifalla av Margareta Grape under överläggningen framlagt förslag att bifalla reservation 2 med de justeringar som gjorts på grund av Kyrkorättsutskottets påpekanden enligt protokollsbilaga.

Mot Kyrkomötets beslut reserverade sig Tomas Forsner, Per Lindberg, Ingrid Smittsarve och Christer Engelhardt.

Föredrogs yttrande (Kr 2002:8y) från Kyrkorättsutskottets extra sammanträde den 24 oktober 2002 med anledning av Ekumenikutskottets betänkande Eu 2002:1.

Motion 2002:125

Propositioner ställdes på de under överläggningen framlagda förslagen, nämligen *dels* om bifall till utskottets förslag punkt 2 i denna del, *dels* om bifall till motion 2002:125 av Erna Arhag, och befanns propositionen på bifall till utskottets förslag med övervägande ja besvarad.

På Erna Arhags begäran företogs votering. Vid votering genom uppresning förklarade ordföranden åter att han fann att flertalet röstat för utskottets förslag.

Kyrkomötet beslöt således att bifalla utskottets förslag att avslå motion 2002:125 av Erna Arhag om utlandsförsamlingarnas koppling till Visby stift.

Mot Kyrkomötets beslut **reserverade** sig Erna Arhag och Marija Kogler Johnsson.

Motion 2002:126

Propositioner ställdes på de under överläggningen framlagda förslagen, nämligen *dels* om bifall till utskottets förslag punkt 2 i denna del, *dels* om bifall till motion 2002:126 av Erna Arhag, och befanns propositionen på bifall till utskottets förslag med övervägande ja besvarad.

På Erna Arhags begäran företogs votering. Vid votering genom uppresning förklarade ordföranden åter att han fann att flertalet röstat för utskottets förslag.

Kyrkomötet beslöt således att bifalla utskottets förslag att avslå motion 2002:126 av Erna Arhag om särskilt domkapitel för Svenska kyrkan i utlandet.

Mot Kyrkomötets beslut **reserverade** sig Erna Arhag och Marija Kogler Johnsson.

Motion 2002:127

Propositioner ställdes på de under överläggningen framlagda förslagen, nämligen *dels* om bifall till utskottets förslag punkt 2 i denna del, *dels* om bifall till motion 2002:127 av Erna Arhag, och befanns propositionen på bifall till utskottets förslag med övervägande ja besvarad.

På Erna Arhags begäran företogs votering. Vid votering genom uppresning förklarade ordföranden åter att han fann att flertalet röstat för utskottets förslag.

Kyrkomötet beslöt således att bifalla utskottets förslag att avslå motion 2002:127 av Erna Arhag om främjandeansvar och tillsynsfunktion för Svenska kyrkans utlandsförsamlingar.

Mot Kyrkomötets beslut **reserverade** sig Erna Arhag och Marija Kogler Johnsson.

Reservation 3 med bifall till motion 2002:128

Propositioner ställdes på de under överläggningen framlagda förslagen, nämligen *dels* om bifall till utskottets förslag punkt 2 i denna del, *dels* om bifall reservation 3 av Kristina Sandström m.fl. och därmed bifall till motion 2002:128 av Erna Arhag, och befanns propositionen på bifall till utskottets förslag med övervägande ja besvarad.

På Erna Arhags begäran företogs votering. Vid votering genom uppresning förklarade ordföranden åter att han fann att flertalet röstat för utskottets förslag.

På Erna Arhags begäran företogs rösträkning. Vid rösträkning befanns att 189 ledamöter röstat för utskottets förslag, 40 för reservation 3 och att 12 ledamöter avstått från att rösta.

Kyrkomötet beslöt således att bifalla utskottets förslag att avslå motion 2002:128 av Erna Arhag om utlandsförsamlingars och dess prästers deltagande i förestående biskopsval i Visby stift.

Mot Kyrkomötets beslut **reserverade** sig Erna Arhag och Marija Kogler Johnsson.

Mot Kyrkomötets beslut **reserverade** sig Kristina Sandström i en skriftlig reservation: Bakgrunden till reservationen är följande.

Reservanterna för reservation 3 anser inte det förslag Kyrkostyrelsen har avgivit rörande utlandsförsamlingarnas och dess prästers deltagande i nu förestående biskopsval i Visby stift vara väl genomtänkt och övervägt i den införandebestämmelse som föreslås.

Sexton elektorer – åtta präster och åtta lekmannaledamöter – föreslås få rätt att delta i biskopsvalet i Visby för juli 2003. Utöver dessa skall nämndens ledamöter ingå.

Hur bör fördelningen av föreslaget antal präster och ledamöter vara för att en korrekt representation skall föreligga och demokratin skall tillgodoses? Vi kan inte se att detta är möjligt med ovan nämnda förslag. Världen är trots allt större än ett stift.

Motion 2002:129

Propositioner ställdes på de under överläggningen framlagda förslagen, nämligen *dels* om bifall till utskottets förslag punkt 2 i denna del, *dels* om bifall till motion 2002:129 av Erna Arhag, och befanns propositionen på bifall till utskottets förslag med övervägande ja besvarad.

På Erna Arhags begäran företogs votering. Vid votering genom uppresning förklarade ordföranden åter att han fann att flertalet röstat för utskottets förslag.

Kyrkomötet beslöt således att bifalla utskottets förslag att avslå motion 2002:129 av Erna Arhag om instruktion för Nämnden för Svenska kyrkan i utlandet.

Mot Kyrkomötets beslut **reserverade** sig Erna Arhag och Marija Kogler Johnsson.

Ärkebiskopen begärde ordet för en ordningsfråga.

Motion 2002:130

Propositioner ställdes på de under överläggningen framlagda förslagen, nämligen *dels* om bifall till utskottets förslag punkt 2 i denna del, *dels* om bifall till motion 2002:130 av Erna Arhag, och befanns propositionen på bifall till utskottets förslag med övervägande ja besvarad.

På Erna Arhags begäran företogs votering. Vid votering genom uppresning förklarade ordföranden åter att han fann att flertalet röstat för utskottets förslag.

Kyrkomötet beslöt således att bifalla utskottets förslag att avslå motion 2002:130 av Erna Arhag om ledamöter i Nämnden för Svenska kyrkan i utlandet.

Mot Kyrkomötets beslut *reserverade* sig Erna Arhag och Marija Kogler Johnsson.

Utskottet moment 2 övrigt

Kyrkomötet beslöt att bifalla utskottets förslag att avslå motionerna 2002:149 av Bengt Olof Dike om tillsyns- och främjandefunktionerna för Svenska kyrkans utlandsförsamlingar och 2002:164 av Susann Torgerson m.fl. om överlämnande av SKUT till Visby stift.

Ordföranden ajournerade mötet för en kort paus.

138 § Kyrkomötet och dess arbetsformer m.m., beslut

Från gårdagens överläggningar med anledning av Kyrkorättsutskottets betänkande 2002:2 Kyrkomötet och dess arbetsformer m.m. förelåg följande förslag (§ 101):

- ◆ bifall till utskottets förslag
- ◆ bifall till motion 2002:31 av Erna Arhag
- ◆ bifall till motion 2002:51 av Erna Arhag
- ◆ bifall till motion 2002:73 av Erna Arhag och Robert Schött
- ◆ bifall till av Benny Jönsson under överläggningen framlagt förslag.

Utskottets förslag punkt 1

Kyrkomötet beslöt att bifalla utskottets förslag att med bifall till och med anledning av motion 2002:86 av Erna Arhag om ändring i Kyrkomötets arbetsordning ändra arbetsordningen för Kyrkomötet (SvKB 1999:3) i enlighet med bilaga 2 till utskottets betänkande.

Motion 2002:31 och under överläggningen framlagt förslag av Benny Jönsson

Propositioner ställdes på de under överläggningen framlagda förslagen, nämligen *dels* om bifall till utskottets förslag punkt 2 i denna del, *dels* om bifall till motion 2002:31 av Erna Arhag, *dels* om bifall till av Benny Jönsson under överläggningen framlagt förslag att bifalla den del av motion 31 som avser punkt 3 och att bifalla den del av punkt 4 i motion 31 som avser 9 §, och befanns propositionen på bifall till utskottets förslag med övervägande ja besvarad.

På Benny Jönssons begäran företogs votering. För antagande av kontraposition i huvudvoteringen ställdes propositioner på motion 2002:31 och av Benny Jönsson under överläggningen framlagt förslag, och befanns propositionen på bifall till av Benny Jönssons under överläggningen framlagt förslag med övervägande ja besvarad. **Kyrkomötet beslöt** således att till kontraposition i huvudvoteringen anta av Benny Jönsson under överläggningen framlagt förslag.

Härefter ställdes propositioner på utskottets förslag och på av Benny Jönsson under överläggningen framlagt förslag. Ordföranden begärde rösträkning. Vid rösträkning befanns att 118 ledamöter röstat för Benny Jönssons förslag, 88 röstat för utskottets förslag och att 36 ledamöter avstått från att rösta.

Kyrkomötet beslöt således att bifalla av Benny Jönsson under överläggningen framlagt förslag att bifalla den del av motion 2002:31 av Erna Arhag som avser punkt 3 och att bifalla den del av punkt 4 i motion 2002:31 som avser 9 §.

Mot Kyrkomötets beslut till förmån för motion 2002:31 **reserverade** sig Erna Arhag och Marija Kogler Johnsson.

Motion 2002:51

Propositioner ställdes på de under överläggningen framlagda förslagen, nämligen *dels* om bifall till utskottets förslag punkt 2 i denna del, *dels* om bifall till motion 2002:51 av Erna Arhag, och befanns propositionen på bifall till utskottets förslag med övervägande ja besvarad.

Kyrkomötet beslöt att bifalla utskottets förslag att avslå motion 2002:51 av Erna Arhag om kyrkorättsligt råd.

Mot Kyrkomötets beslut **reserverade** sig Erna Arhag och Marija Kogler Johnsson.

Motion 2002: 73

Propositioner ställdes på de under överläggningen framlagda förslagen, nämligen *dels* om bifall till utskottets förslag punkt 2 i denna del, *dels* om bifall till motion 2002:73 av Erna Arhag och Robert Schött, och befanns propositionen på bifall till utskottets förslag med övervägande ja besvarad.

Kyrkomötet beslöt att bifalla utskottets förslag att avslå motion 2002:73 av Erna Arhag och Robert Schött om Kyrkomötet.

Mot Kyrkomötets beslut **reserverade** sig Erna Arhag och Marija Kogler Johnsson.

Utskottet moment 2 övrigt

Kyrkomötet beslöt att bifalla utskottets förslag att avslå motionerna 2002:19 av Börje Henriksson om förändring av frågerätten och 2002:31 punkt 1, 2 och 4 i de delar som ej avser 9 §.

139 § Avgifter och clearing vid vissa kyrkliga handlingar, beslut

Från gårdagens överläggningar med anledning av Ekonomi- och egendomsutskottets betänkande 2002:2 Avgifter och clearing vid vissa kyrkliga handlingar förelåg endast bifall till utskottets förslag (§ 102).

Kyrkomötet beslöt att bifalla utskottets förslag

1. *att* med anledning av Kyrkostyrelsens skrivelse KsSkr 2002:9 anta utskottets i bilaga 1 föreslagna ändring av 42 kap. 6, 7 och 8 §§ kyrkoordningen och ikraftträdandebestämmelsen.
2. *att* avslå motionerna 2002:25 av Gunnar Sehlberg om clearing av vigselverksamheten i Svenska kyrkan, 2002:97 av Sten Johansson m.fl. om avgift och clearing vid vissa kyrkliga handlingar och 2002:102 av Birgitta Josefson-Hultgren och Stig Eriksson om införande av konfirmandpeng.

Föredrogs yttrande (Kr 2002:4y) från Kyrkorättsutskottets extra sammanträde den 24 oktober 2002 med anledning av Organisationsutskottets betänkande 2002:2.

140 § Församlingsindelningen, beslut

Från överläggningarna den 23 oktober 2002 med anledning av Organisationsutskottets betänkande 2002:2 Församlingsindelningen förelåg följande förslag (§ 70):

- ◆ bifall till utskottets förslag
- ◆ bifall till av Ulla Rickardsson under överläggningen framlagt tilläggsförslag.

Kyrkomötet beslöt att bifalla utskottets förslag

1. *att* avslå motion 2002:49 tredje att-satsen av Ulla Rickardsson m.fl. om församlingsindelning och motion 2002:90 andra att-satsen av Gudrun Carlsson och Ingemar Öberg om församlingsindelning i Svenska kyrkan.
2. *att* med anledning av motionerna 2002:1 av Lars-Ivar Ericsson om nedläggning av församlingar och dess konsekvenser, 2002:49 i återstående delar, 2002:90 i återstående delar och 2002:96 av Sten Johansson m.fl. om tillämpningen av gudstjänstkriterier och församlingsindelning uppdra åt Kyrkostyrelsen att till kommande års kyrkomöte i en rapport redovisa stiftens arbete med strukturfrågorna i enlighet med vad som angetts i detta betänkande.

Under överläggningen framlagt förslag av Ulla Rickardsson

Propositioner ställdes

dels om bifall till av Ulla Rickardsson under överläggningen framlagt tilläggsförslag

att Kyrkostyrelsen överväger om tidpunkten i punkt 22 "Övergångsbestämmelser" i kyrkoordningen kan utsträckas till utgången av år 2009,

dels om avslag på av Ulla Rickardsson framlagt tilläggsförslag,

och befanns propositionen på bifall till avslag på av Ulla Rickardsson framlagt tilläggsförslag med övervägande ja besvarad.

På Lars-Ivar Ericsons begäran företogs votering. Vid votering genom uppresning förklarade ordföranden åter att han fann att flertalet röstade för avslag på Ulla Rickardsson framlagda tilläggsförslag.

Kyrkomötet beslöt således att avslå av Ulla Rickardsson under överläggningen framlagt tilläggsförslag.

Mot Kyrkomötets beslut *reserverade* sig Lars-Ivar Ericson, Catharina Månsson, Ulla Rickardsson, Lisbeth Göranson, Gudrun Carlsson, Inga Alm och Gerd Gullberg-Johnson.

Föredrogs yttrande (Kr 2002:5y) från Kyrkorättsutskottets extra sammanträde den 24 oktober 2002 med anledning av Organisationsutskottets betänkande 2002:3.

141 § Ordförande i stiftsstyrelser, domkapitel och Kyrkostyrelsen, beslut

Från överläggningarna den 23 oktober 2002 med anledning av Organisationsutskottets betänkande 2002:3 Ordförande i stiftsstyrelser, domkapitel och Kyrkostyrelsen förelåg följande förslag (§ 71):

- ◆ bifall till utskottets förslag
- ◆ bifall till av Gunnar Prytz under överläggningen framlagt förslag.

Gunnar Prytz lämnade ett klargörande om vad hans framlagda förslag innebar.

Under överläggningen framlagt förslag av Gunnar Prytz med bifall till motion 2002:3 punkt 1

Propositioner ställdes

dels om bifall till utskottets förslag i denna del,

dels om bifall till av Gunnar Prytz under överläggningen framlagt förslag

att ge Kyrkostyrelsen i uppdrag att framlägga förslag om ändring av kyrkoordningens 7 kap. 14 § enligt följande: "Stiftsfullmäktige utser bland de valda ledamöterna en ordförande och en eller två vice ordförande. Fullmäktige bestämmer tiden för uppdraget.",

och befanns propositionen på bifall till utskottets förslag med övervägande ja besvarad.

Kyrkomötet beslöt att bifalla utskottets förslag att avslå motionerna 2002:3 punkt 1 av Staffan Holmgren och Gunnar Prytz om ordförandeskapet i stiftsstyrelsen och 2002:53 punkt 1 av Reidar Gustafsson om val av ordförande i stiftsstyrelser och i Kyrkostyrelsen.

Utskottet övrigt

Kyrkomötet beslöt att bifalla utskottets förslag att avslå motionerna 2002:3 punkt 2 och 2002:53 punkt 2.

Mot Kyrkomötets beslut *reserverade* sig Stellan Johansson och Henrik Persson.

Birgitta Björner, Birgith Wiklund Molberg, Börje Henriksson, Inger Liljedahl, Paul Trossö, Irène Pierazzi, Jösta Claeson och Margareta Grape *meddelade* att de avstod från att delta i omröstning i denna fråga i avvaktan på utredning om biskoparnas ställning i Kyrkomötet.

Föredrogs yttrande (Kr 2002:6y) från Kyrkorättsutskottets extra sammanträde den 24 oktober 2002 med anledning av Organisationsutskottets betänkande 2002:7.

142 § Domarledamotens beslutanderätt i domkapitlet, beslut

Från överläggningarna den 23 oktober 2002 med anledning av Organisationsutskottets betänkande 2002:7 Domarledamotens beslutanderätt i domkapitlet förelåg följande förslag (§ 75):

- ◆ bifall till utskottets förslag
- ◆ bifall till motion 2002:34 av Erna Arhag.

Propositioner ställdes

dels om bifall till utskottets förslag,

dels om bifall till motion 2002:34 av Erna Arhag,

och befanns propositionen på bifall till utskottets förslag med övervägande ja besvarad.

Kyrkomötet beslöt att bifalla utskottets förslag att avslå motion 2002:34 av Erna Arhag om domarledamotens beslutanderätt i domkapitlet.

Mot Kyrkomötets beslut *reserverade* sig Erna Arhag och Margareta Holmberg.

Föredrogs yttrande (Kr 2002:7y) från Kyrkorättsutskottets extra sammanträde den 24 oktober 2002 med anledning av Organisationsutskottets betänkande 2002:8.

143 § Överprövningsinstanser, beslut

Från överläggningarna den 23 oktober 2002 med anledning av Organisationsutskottets betänkande 2002:8 Överprövningsinstanser förelåg följande förslag (§ 76):

- ◆ bifall till utskottets förslag
- ◆ bifall till motion 2002:39 av Erna Arhag
- ◆ bifall till motion 2002:92 av Iréne Pierazzi och Annette Lundquist Larsson.

Motion 2002:39

Propositioner ställdes på de under överläggningen framlagda förslagen, nämligen

dels om bifall till utskottets förslag i denna del,

dels om bifall till motion 2002:39 av Erna Arhag,

och befanns propositionen på bifall till utskottets förslag med övervägande ja besvarad.

Kyrkomötet beslöt att bifalla utskottets förslag att avslå motion 2002:39 av Erna Arhag om en nämnd för överprövning på den nationella nivån.

Mot Kyrkomötets beslut *reserverade* sig Erna Arhag och Marija Kogler Johnsson.

Motion 2002:92

Propositioner ställdes på de under överläggningen framlagda förslagen, nämligen

dels om bifall till utskottets förslag i denna del,

dels om bifall till motion 2002:92 av Iréne Pierazzi och Annette Lundquist Larsson, och befanns propositionen på bifall till utskottets förslag med övervägande ja besvarad.

På Erna Arhags begäran företogs votering. Vid votering genom uppresning förklarade ordföranden åter att han fann att flertalet röstat för bifall till utskottets förslag.

Kyrkomötet beslöt således att bifalla utskottets förslag att avslå motion 2002:92 av Iréne Pierazzi och Annette Lundquist Larsson om avveckling av Valprövningsnämnden.

Mot Kyrkomötets beslut *reserverade* sig Erna Arhag, Margareta Holmberg, Marija Kogler Johnsson, Annette Lundquist Larsson och Iréne Pierazzi.

Utskottet övrigt

Kyrkomötet beslöt att bifalla utskottets förslag att avslå motion 2002:87 av Erna Arhag om beslutförhet i Överklagandenämnden.

Mot Kyrkomötets beslut *reserverade* sig Erna Arhag och Marija Kogler Johnsson.

144 § Vissa frågor om löneförhandlingar m.m. för kyrkligt anställda, beslut

Från gårdagens överläggningar med anledning av Tillsyns- och uppdragsutskottets betänkande 2002:1 Vissa frågor om löneförhandlingar m.m. för kyrkligt anställda förelåg följande förslag (§ 103):

- ◆ bifall till utskottets förslag
- ◆ bifall till motion 2002:5 Suzanne Fredborg och Kristina Lundgren
- ◆ bifall till motion 2002:13 av Nils-Arne Rehnström.

Motion 2002:5

Propositioner ställdes på de under överläggningen framlagda förslagen, nämligen *dels* till utskottets förslag i denna del, *dels* till motion 2002:5 av Suzanne Fredborg och Kristina Lundgren, och befanns propositionen på bifall till utskottets förslag med övervägande ja besvarad.

På Carina Etander Rimborgs begäran företogs votering. Vid votering genom uppresning förklarade ordföranden åter att han fann att flertalet röstat för utskottets förslag.

Carina Etander Rimborg begärde rösträkning. Vid rösträkning befanns att 179 ledamöter röstat för utskottets förslag, 46 för motion 2002:5 och att 16 ledamöter avstått från att rösta.

Kyrkomötet beslöt således att bifalla utskottets förslag att avslå motion 2002:5 av Suzanne Fredborg och Kristina Lundgren om slopande av tvång att tillhöra Svenska kyrkans församlingsförbund.

Mot Kyrkomötets beslut *reserverade* sig Kristina Lundgren, Martin Stjernström, Carina Etander Rimborg och Joakim Svensson.

Motion 2002:13

Propositioner ställdes på de under överläggningen framlagda förslagen, nämligen *dels* om bifall till utskottets förslag i denna del,

dels om bifall till motion 2002:13 Nils-Arne Rehnström, och befanns propositionen på bifall till utskottets förslag med övervägande ja besvarad.

På Nils-Arne Rehnströms begäran företogs votering. Vid votering genom uppresning förklarade ordföranden åter att han fann att flertalet röstat för utskottets förslag.

Kyrkomötet beslöt således att bifalla utskottets förslag att avslå motion 2002:13 av Nils-Arne Rehnström om ojämlika löner.

Mot Kyrkomötets beslut *reserverade* sig Nils-Arne Rehnström i en skriftlig reservation:

Återigen har penningdyrkan segrat också i ett kyrkligt sammanhang. Varför kan åtminstone inte Svenska kyrkans högsta beslutande organ, Kyrkomötet, besluta om rättvisa löner? Detta är förvånande! Svenska kyrkan som borde företräda en rättvis lönesättning gör nu gällande genom Kyrkomötet att detta inte är viktigt om ens eftersträvansvärt. Ett konstaterande som är beklämmande och svårt att erkänna för andra, inte minst församlingsbor och medarbetare i församlingen. Vad skall jag säga till våra diakoner om detta? De är inte värda lika mycket som prästerna. Så måste de ju tolka ett sådant här beslut. De har samma ansvar och likvärdig utbildning, men i detta Kyrkomöte fick de varken rösträtt vid biskopsval eller hopp om en rättvis lön. Vad skall man göra åt detta? Åka hem och gråta? Nej, det hjälper nog inte så mycket, men beslutet känns fegt och skamligt och borde föranleda många tårar.

Beslutet får mig att tro att Svenska kyrkan idag är lika korrumpierad som samhället i övrigt. Här köper vi präster med konkurrerande löner och här skapar vi avundsjuka och orättvisor stiftens emellan. Det hade varit på sin plats åtminstone med ett klart beslut om att stiftens måste ha en kongruent lönepolitik. För många av Svenska kyrkans medlemmar har det redan bekräftats att i kyrkan söker man tjänst efter vad man får betalt, inte utifrån en kallelse att tjäna Gud och sin nästa. Min uppmaning till de som röstade emot denna motion: Åk hem och berätta om den orättvisa lönesättningen ex. för församlingens diakoner och försök motivera den, och så, gråt en skvätt. Det tror jag ni behöver. Kanske ni till nästa gång har större mod att rösta för en sådan här motion.

Utskottet övrigt

Kyrkomötet beslöt att bifalla utskottets förslag att avslå motionerna 2002:23 av Åke Blomqvist m.fl. om fastställande av lön för anställda i Svenska kyrkan, 2002:61 av Christina Schnackenburg och Annette Lunquist Larsson om prästers lönesättning och 2002:108 av Anders Roos m.fl. om prästers löner.

145 § Tidsbegränsad anställningstid för biskopar, beslut

Från gårdagens överläggningar med anledning av Tillsyns- och uppdragsutskottets betänkande 2002:2 Tidsbegränsad anställningstid för biskopar förelåg följande förslag (§ 104):

- ◆ bifall till utskottets förslag
- ◆ bifall till motion 2002:8 av Nils-Arne Rehnström.

Propositioner ställdes

dels om bifall till utskottets förslag,

dels om bifall till motion 2002:8 Nils-Arne Rehnström,

och befanns propositionen på bifall till utskottets förslag med övervägande ja besvarad.

På Nils-Arne Rehnströms begäran företogs votering. Vid votering genom uppresning förklarade ordföranden åter att han fann att flertalet röstat för utskottets förslag.

Kyrkomötet beslöt således att bifalla utskottets förslag att avslå motion 2002:8 av Nils-Arne Rehnström om tidsbegränsad anställningstid för biskopar.

146 § Vissa frågor rörande kvinnor och män som präster, beslut

Från gårdagens överläggningar med anledning av Tillsyns- och uppdragsutskottets betänkande 2002:3 Vissa frågor rörande kvinnor och män som präster förelåg följande förslag (§ 105):

- ◆ bifall till utskottets förslag
- ◆ bifall till motion 2002:15 av Nils-Arne Rehnström
- ◆ bifall till motion 2002:16 av Nils-Arne Rehnström
- ◆ bifall till motion 2002:64 punkt 2 och 3 av Jan-Anders Ekelund m.fl.
- ◆ bifall till reservation av Marianne Kronbäck.

Yrkat bifall till reservation av Marianne Kronbäck har utgått då det inte förelåg ett tydligt yrkande i reservationen och förutsättning för att ställa proposition på förslaget därmed inte förelåg.

Motion 2002:15

Propositioner ställdes på de under överläggningen framlagda förslagen, nämligen

dels om bifall till utskottets förslag i denna del,

dels om bifall till motion 2002:15,

och befanns propositionen på bifall till utskottets förslag med övervägande ja besvarad.

På Olle Burells begäran företogs votering. Vid votering genom uppresning förklarade ordföranden åter att han fann att flertalet röstat för utskottets förslag.

På Olle Burells begäran företogs rösträkning. Vid rösträkning befanns att 200 ledamöter röstat för utskottets förslag, 24 röstat för motion 2002:15 och att 14 ledamöter avstått från att rösta.

Kyrkomötet beslöt således att bifalla utskottets förslag att avslå motion 2002:15 av Nils-Arne Rehnström om ämbetsfrågan.

Mot Kyrkomötets beslut *reserverade* sig Johannes Hellberg, Berit Simonsson, Joakim Svensson och Nils-Arne Rehnström.

Motion 2002:16

Propositioner ställdes på de under överläggningen framlagda förslagen, nämligen

dels om bifall till utskottets förslag i denna del,

dels om bifall till motion 2002:16 av Nils-Arne Rehnström,

och befanns propositionen på bifall till utskottets förslag med övervägande ja besvarad.

Kyrkomötet beslöt att bifalla utskottets förslag att avslå motion 2002:16 av Nils-Arne Rehnström om kyrkoherdetillsättning.

Mot Kyrkomötets beslut *reserverade* sig Carina Etander Rimborg, Johannes Hellberg, Berit Simonsson och Joakim Svensson.

Motion 2002:64 punkt 2 och 3

Propositioner ställdes på de under överläggningen framlagda förslagen, nämligen *dels* om bifall till utskottets förslag i denna del, *dels* om bifall till motion 2002:64 punkt 2 och 3 av Jan-Anders Ekelund m.fl., och befanns propositionen på bifall till utskottets förslag med övervägande ja besvarad.

Kyrkomötet beslöt således att bifalla utskottets förslag att avslå motion 2002:64 punkt 2 och 3 av Jan-Anders Ekelund m.fl. om hemortsrätt och handlingsutrymme för dem med den klassiska synen på ämbetet.

Mot Kyrkomötets beslut *reserverade* sig Carina Etander Rimborg, Johannes Hellberg, Rune Johansson, Berit Simonsson och Joakim Svensson.

Mot Kyrkomötets beslut till förmån för motion 2002:64 punkt 2 *reserverade* sig Angela Boëthius.

Utskottet övrigt

Kyrkomötet beslöt att bifalla utskottets förslag att avslå motionerna 2002:57 av Britta Olinder m.fl. om kvinnor och män som präster – en lärofråga och 2002:64 punkt 1.

Mot Kyrkomötets beslut *reserverade* sig Bertil Olsson, Marianne Kronbäck, Kristina Töyrä, Lennart Svensson, Alve Svensson, Ola Isacsson och Torbjörn Kastell.

147 § Diakontjänster och diakonår, beslut

Från gårdagens överläggningar med anledning av Tillsyns- och uppdragsutskottets betänkande 2002:4 Diakontjänster och diakonår förelåg endast bifall till utskottets förslag (§ 106).

Kyrkomötet beslöt att bifalla utskottets förslag att avslå motionerna 2002:29 av Karl-Gunnar Svensson om koppling av diakontjänst till varje församling och 2002:62 av Christina Schnackenburg och Annette Lundquist Larsson om diakonår.

148 § Ansvarsnämnden för biskopar, beslut

Från gårdagens överläggningar med anledning av Tillsyns- och uppdragsutskottets betänkande 2002:5 Ansvarsnämnden för biskopar förelåg endast bifall till utskottets förslag (§ 107).

Kyrkomötet beslöt att bifalla utskottets förslag att med anledning av motion 2002:33 av Erna Arhag om Ansvarsnämnden för biskopar ge Kyrkostyrelsen i uppdrag att inom ramen för pågående utredningar beakta de frågeställningar som väckts i motionen.

149 § Kyrkoherdarnas administrativa börda, beslut

Från gårdagens överläggningar med anledning av Tillsyns- och uppdragsutskottets betänkande 2002:6 Kyrkoherdarnas administrativa börda förelåg endast bifall till utskottets förslag (§ 108).

Kyrkomötet beslöt att bifalla utskottets förslag att avslå motion 2002:54 av Eric Muhl m.fl. om kyrkoherdarnas administrativa börda.

150 § Kyrkligt anställdas valbarhet, beslut

Från gårdagens överläggningar med anledning av Tillsyns- och uppdragsutskottets betänkande 2002:7 Kyrkligt anställdas valbarhet förelåg endast bifall till utskottets förslag (§ 109).

Kyrkomötet beslöt att bifalla utskottets förslag att avslå motionerna 2002:55 av Britta Olinder m.fl. om kyrkoherdars valbarhet till kyrkofullmäktige i större kyrkliga sälligheter och 2002:100 av Bertil Olsson om valbarhetshinder för kyrkligt anställda.

151 § Domkapitlets yttrande över sökande till befattning som präst, beslut

Från gårdagens överläggningar med anledning av Tillsyns- och uppdragsutskottets betänkande 2002:8 Domkapitlets yttrande över sökande till befattning som präst förelåg följande förslag (§ 110):

- ◆ bifall till utskottets förslag
- ◆ bifall till reservation av Marianne Kronbäck som är bifall till motion 2002:78.

Propositioner ställdes

dels om bifall till utskottets förslag,

dels om bifall till reservation av Marianne Kronbäck med bifall till motion 2002:78, och befanns propositionen på bifall till utskottets förslag med övervägande ja besvarad.

Kyrkomötet beslöt att bifalla utskottets förslag att avslå motion 2002:78 av Staffan Holmgren och Hans-Olof Andrén om domkapitlets yttrande över sökande till befattning som präst.

Mot Kyrkomötets beslut *reserverade* sig Marianne Kronbäck.

152 § Svenska kyrkans ”koncernansvar” som arbetsgivare, beslut

Från gårdagens överläggningar med anledning av Tillsyns- och uppdragsutskottets betänkande 2002:9 Svenska kyrkans ”koncernansvar” som arbetsgivare förelåg endast bifall till utskottets förslag (§ 111).

Kyrkomötet beslöt att bifalla utskottets förslag att med anledning av motion 2002:85 av Anders Wejryd om Svenska kyrkans ”koncernansvar” som arbetsgivare uppdraga åt Kyrkostyrelsen att inbjuda Biskopsmötet och Svenska kyrkans församlingsförbunds styrelse till överläggningar rörande de frågor som behandlas i motionen.

153 § Rätten för underårig att själv begära beslutsprövning, beslut

Från gårdagens överläggningar med anledning av Tillsyns- och uppdragsutskottets betänkande 2002:10 Rätten för underårig att själv begära beslutsprövning förelåg endast bifall till utskottets förslag (§ 112).

Kyrkomötet beslöt att bifalla utskottets förslag att med bifall till motion 2002:88 av Erna Arhag om rätten för underårig att själv begära beslutsprövning uppdra åt Kyrkostyrelsen att till 2003 års kyrkomöte lägga fram förslag till sådana ändringar i kyrkoordningen som klargör att rätten att självständigt begära beslutsprövning också tillkommer den som utan att vara valbar har rösträtt till val i församlingen eller den kyrkliga samfälligheten som meddelat det beslut som beslutsprövningen avser.

154 § Kaftanens roll som officiell prästdräkt, beslut

Från gårdagens överläggningar med anledning av Tillsyns- och uppdragsutskottets betänkande 2002:11 Kaftanens roll som officiell prästdräkt förelåg endast bifall till utskottets förslag (§ 113).

Kyrkomötet beslöt att bifalla utskottets förslag att avslå motion 2002:110 av Tomas Forsner om kaftanens roll som officiell prästdräkt.

155 § Särskild utjämningsavgift, beslut

Från gårdagens överläggningar med anledning av Ekonomi- och egendomsutskottets betänkande 2002:1 Särskild utjämningsavgift förelåg följande förslag (§ 114):

- ◆ bifall till utskottets förslag
- ◆ bifall till reservationen av Gösta Äng och Ingemar Öberg.

Utskottet punkt 1

Kyrkomötet beslöt att bifalla utskottets förslag att lägga Kyrkostyrelsens skrivelse 2002:6 Särskild utjämningsavgift till handlingarna.

Reservation av Gösta Äng och Ingemar Öberg med bifall till motion 2002:46

Propositioner ställdes på de under överläggningen framlagda förslagen, nämligen dels om bifall utskottets förslag punkt 2, dels om bifall till reservation av Gösta Äng och Ingemar Öberg med bifall till motion 2002:46, och befanns propositionen på bifall till utskottets förslag med övervägande ja besvarad.

På Gösta Ängs begäran företogs votering. Vid votering genom uppresning förklarade ordföranden åter att han fann att flertalet röstat för utskottets förslag.

På Gösta Ängs begäran företogs rösträkning. Vid rösträkning befanns att 196 ledamöter röstat för utskottets förslag, 23 röstat för reservationen och att 19 ledamöter avstått från att rösta.

Kyrkomötet beslöt således att bifalla utskottets förslag att avslå motion 2002:46 av Gösta Äng och Ingemar Öberg om utjämningsystemet och den särskilda utjämningsavgiften.

Mot Kyrkomötets beslut *reserverade* sig Ulla Samuelsson, MajVis Hultén, Stig Eriksson, Gunnar Sehlberg, Gösta Äng, Gerd Gullberg-Johnson, Sten Persson och Ulla Rickardsson.

156 § Skydd för skogliga reservat, beslut

Från gårdagens överläggningar med anledning av Ekonomi- och egendomsutskottets betänkande 2002:3 Skydd för skogliga reservat förelåg följande förslag (§ 115):

- ◆ bifall till utskottets förslag
- ◆ bifall till av Britas Lennart Eriksson under överläggningen framlagt tilläggsförslag.

Kyrkomötet beslöt att bifalla utskottets förslag att avslå motion 2002:2 av Britas Lennart Eriksson m.fl. om förbättrat skydd för skogliga reservat.

Propositioner ställdes därefter

dels om bifall till av Britas Lennart Eriksson under överläggningen framlagt tilläggsförslag

att uppdra åt Kyrkostyrelsen att till 2003 års kyrkomöte lägga fram förslag till sådana ändringar i 46 kap. kyrkoordningen som avses i motion 2002:2,

dels om avslag på av Britas Lennart Eriksson framlagt tilläggsförslag,

och befanns propositionen på bifall till förslaget med övervägande ja besvarad.

På Staffan Holmgrens begäran företogs votering. Vid votering genom uppresning begärde ordföranden rösträkning. Vid rösträkning befanns att 100 ledamöter röstat för bifall Britas Lennart Erikssons förslag, 107 ledamöter röstat för avslag och att 34 ledamöter avstått från att rösta.

Kyrkomötet beslöt således att avslå av Britas Lennart Eriksson under överläggningen framlagt tilläggsförslag.

Mot Kyrkomötets beslut *reserverade* sig Martin Stjernström, Karin Burstrand, Inga Alm, Hans G Erikson, Kristina Lundgren, Kerstin Björk, Johan Linnman, Roland Persfjord, Anders Åkerlund, Margareta Nybelius, Margarethe Isberg, Ulla Dahlberg, Britas Lennart Eriksson, Thomas Söderberg, Lars Rydje, Karin Perers, Bo E Nilsson och Ulla-Britt Emanuelsson.

157 § Ekonomiskt stöd till utvecklingsländer, beslut

Från gårdagens överläggningar med anledning av Ekonomi- och egendomsutskottets betänkande 2002:4 Ekonomiskt stöd till utvecklingsländer förelåg följande förslag (§ 116):

- ◆ bifall till utskottets förslag
- ◆ bifall till av Eva Zetterberg under överläggningen framlagt tilläggsförslag.

Kyrkomötet beslöt att bifalla utskottets förslag att avslå motion 2002:11 av Nils-Arne Rehnström om budgeterat givande till utvecklingsländer.

Proposition ställdes därefter

dels om bifall till av Eva Zetterberg under överläggningen framlagt tilläggsförslag

att rekommendera varje stift och församling att utarbeta en plan för att uppnå enprocentmålet för kyrkans biståndsverksamhet,

dels om avslag på av Eva Zetterberg framlagt tilläggsförslag, och befanns propositionen på bifall till förslaget med övervägande ja besvarad.

På Staffan Holmgrens begäran företogs votering. Vid votering genom uppresning förklarade ordföranden att han fann att flertalet röstat för avslag på Eva Zetterbergs tilläggsförslag.

På Nils-Arne Rehnströms begäran företogs rösträkning. Vid rösträkning befanns att 86 ledamöter röstat för bifall till förslaget, 139 ledamöter röstat för avslag och att 18 ledamöter avstått från att rösta.

Kyrkomötet beslöt således att avslå av Eva Zetterberg under överläggningen framlagt tilläggsförslag.

Mot Kyrkomötets beslut *reserverade* sig Karin Burstrand, Gunnar Prytz och Olle Burell.

158 § Utjämningsystemet, beslut

Från gårdagens överläggningar med anledning av Ekonomi- och egendomsutskottets betänkande 2002:5 Utjämningsystemet förelåg följande förslag (§ 117):

- ◆ bifall till utskottets förslag
- ◆ bifall till av Reidar Gustafsson under överläggningen framlagt tilläggsförslag.

Kyrkomötet beslöt att bifalla utskottets förslag att avslå motionerna 2002:22 av Åke Blomqvist m.fl. om kostnader för begravningsplatser i utjämningsystemet och 2002:60 av Annette Lundquist Larsson och Christina Schnackenburg om utjämningsystemet.

Propositioner ställdes därefter

dels om bifall till av Reidar Gustafsson under överläggningen framlagt tilläggsförslag att ge Kyrkostyrelsen i uppdrag att vid översynen av utjämningsystemet fortsätta överväganden om särskild utjämningsavgift skall ske samtidigt, *dels* om avslag på av Reidar Gustafsson framlagt tilläggsförslag, och befanns propositionen på avslag på förslaget med övervägande ja besvarad.

På Reidar Gustafssons begäran företogs votering. Vid votering genom uppresning förklarade ordföranden att han fann att flertalet röstat för bifall till av Reidar Gustafsson framlagt tilläggsförslag.

Kyrkomötet beslöt således att bifalla av Reidar Gustafsson under överläggningen framlagt tilläggsförslag.

159 § Kyrkoavgiften, beslut

Från gårdagens överläggningar med anledning av Ekonomi- och egendomsutskottets betänkande 2002:6 Kyrkoavgiften förelåg följande förslag (§ 118):

- ◆ bifall till utskottets förslag
- ◆ bifall till motion 2002:56 av Britta Olinder m.fl.

Utskottet punkt 1

Kyrkomötet beslöt att bifalla utskottets förslag att uppdra till Kyrkostyrelsen att låta utreda frågeställningar kring kyrkoavgiften i enlighet med vad utskottet anfört under rubriken Överväganden.

Motion 2002:56

Propositioner ställdes på de under överläggningen framlagda förslagen, nämligen *dels* om bifall till utskottets förslag punkt 2 i denna del, *dels* om bifall till motion 2002:56 av Britta Olinder m.fl., och befanns propositionen på bifall till utskottets förslag med övervägande ja besvarad.

Kyrkomötet beslöt att bifalla utskottets förslag att avslå motion 2002:56 av Britta Olinder m.fl. om kyrkoavgiften.

Mot Kyrkomötets beslut *reserverade* sig Britta Olinder.

Utskottet moment 2 övrigt

Kyrkomötet beslöt att bifalla utskottets förslag att avslå motionerna 2002:4 av Staffan Holmgren och Gunnar Prytz om underlaget för uttag av kyrkoavgift, 2002:32 av Erna Arhag om införande av maxbelopp för kyrkoavgift, 2002:38 av Erna Arhag om återbetalning av kyrkoavgift vid utträde ur Svenska kyrkan, 2002:44 av Gösta Ång om kyrkoavgiften, 2002:45 av Gösta Ång om utlandsboende svenska kyrkotillhöriga och 2002:69 av Kerstin Bergman m.fl. om kyrkoavgiften.

160 § Avgift till centrala kollektkontot, beslut

Från gårdagens överläggningar med anledning av Ekonomi- och egendomsutskottets betänkande 2002:7 Avgift till centrala kollektkontot förelåg endast utskottets förslag (§ 119).

Kyrkomötet beslöt att bifalla utskottets förslag att med anledning av motion 2002:106 av Christer Engelhardt om avskaffande av avgift till centrala kollektkontot från kollektmottagare och av upptagna kollektmedel besluta att någon avgift för hantering av kollekt i Svenska kyrkan ej skall tas ut varken från kollektmottagare eller av kollektmedel.

161 § Särredovisning av begravningskostnader, beslut

Från gårdagens överläggningar med anledning av Ekonomi- och egendomsutskottets betänkande 2002:8 Särredovisning av begravningskostnader förelåg endast utskottets förslag (§ 120).

Kyrkomötet beslöt att bifalla utskottets förslag att avslå motion 2002:109 av Tomas Forsner om särredovisning av begravningskostnaderna.

162 § Kyrkofondens styrelses ansvar, beslut

Från gårdagens överläggningar med anledning av Ekonomi- och egendomsutskottets betänkande 2002:9 Kyrkofondens styrelses ansvar förelåg följande förslag (§ 121):

- ◆ bifall till utskottets förslag
- ◆ bifall till av Staffan Holmgren under överläggningen framlagt tilläggförslag.

Kyrkomötet beslöt att bifalla utskottets förslag att med avslag på motion 2002:77 av Staffan Holmgren om Kyrkofondens styrelses ansvar ge Kyrkostyrelsen till känna vad utskottet anfört angående information om den nationella nivåns finansförvaltning.

Propositioner ställdes därefter

dels om bifall till av Staffan Holmgren under överläggningen framlagt tilläggsförslag att uppdra åt Kyrkostyrelsen att till 2003 års kyrkomöte lägga fram förslag till sådana ändringar i 51 och 52 kap. kyrkoordningen som avses i motion 2002:77,

dels om avslag på av Staffan Holmgren framlagt tilläggsförslag, och befanns propositionen på avslag på förslaget med övervägande ja besvarad.

Kyrkomötet beslöt att avslå av Staffan Holmgren under överläggningen framlagt tilläggsförslag.

163 § Balanskravet i kyrkoordningen, beslut

Från gårdagens överläggningar med anledning av Ekonomi- och egendomsutskottets betänkande 2002:10 Balanskravet i kyrkoordningen förelåg endast bifall till utskottets förslag (§ 122).

Kyrkomötet beslöt att bifalla utskottets förslag att avslå motion 2002:99 av Bertil Olsson om kravet på ekonomisk balans i budgeten.

164 § Kyrkan och pornografin, beslut

Från gårdagens överläggningar med anledning av Kyrkolivsutskottets betänkande 2002:2 Kyrkan och pornografin förelåg följande förslag (§ 123):

- ◆ bifall till utskottets förslag
- ◆ bifall till motion 2002:12 av Nils-Arne Rehnström.

Propositioner ställdes

dels om bifall till utskottets förslag,

dels om bifall till motion 2002:12 av Nils-Arne Rehnström,

och befanns propositionen på bifall till utskottets förslag med övervägande ja besvarad.

På Nils-Arne Rehnströms begäran företogs votering. Vid votering genom uppresning förklarade ordföranden åter att han fann att flertalet röstat för utskottets förslag.

Kyrkomötet beslöt således att bifalla utskottets förslag att avslå motion 2002:12 av Nils-Arne Rehnström om kyrkan och porren.

Mot Kyrkomötets beslut *reserverade* sig Johannes Hellberg, Nils-Arne Rehnström, Torbjörn Kastell, Margareta Börjesson, Fredrik Nilsson, Ingrid Smittsarve och Alve Svensson.

165 § Abortfrågan, beslut

Från gårdagens överläggningar med anledning av Kyrkolivsutskottets betänkande 2002:3 Abortfrågan förelåg följande förslag (§ 124):

- ◆ bifall till utskottets förslag
- ◆ bifall till motion 2002:14 punkt 2 och 3 av Nils-Arne Rehnström
- ◆ till bifall reservation av Joakim Svensson
- ◆ bifall till av Eva Zetterberg under överläggningen framlagt tilläggsförslag
- ◆ bifall till av Britta Olinder under överläggningen framlagt tilläggsförslag.

Motion 2002:14 punkt 1

Kyrkomötet beslöt i enlighet med utskottets förslag att avslå motion 2002:14 punkt 1 av Nils Arne Rehnström.

Motion 2002:14 punkt 2 och reservation av Joakim Svensson

Propositioner ställdes på de under överläggningen framlagda förslagen, nämligen *dels* om bifall till utskottets förslag i denna del, *dels* om bifall till reservation av Joakim Svensson, *dels* om bifall till motion 2002:14 punkt 2 av Nils-Arne Rehnström, och befanns propositionen på bifall till utskottets förslag med övervägande ja besvarad.

På Olle Burells begäran företogs votering. För antagande av kontraposition i huvudvoteringen ställdes propositioner på reservation av Joakim Svensson och motion 2002:14 punkt 2 av Nils-Arne Rehnström och befanns propositionen på bifall till reservationen med övervägande ja besvarad. **Kyrkomötet beslöt** således att till kontraposition i huvudvoteringen anta reservation av Joakim Svensson.

Härefter ställdes propositioner på utskottets förslag och reservation av Joakim Svensson och vid votering genom uppresning förklarade ordföranden att han fann att flertalet röstat för utskottets förslag.

På Olle Burells begäran företogs rösträkning. Vid rösträkning befanns att 184 ledamöter bifallit utskottets förslag, 38 bifallit reservationen och att 15 ledamöter avstått från att rösta.

Kyrkomötet beslöt således att bifalla utskottets förslag att avslå motion 2002:14 punkt 2 av Nils-Arne Rehnström.

Mot Kyrkomötets beslut till förmån för Joakim Svenssons reservation *reserverade* sig Carina Etander Rimborg, Fredrik Nilsson, Anders Roos, Berit Simonsson och Torbjörn Kastell.

Mot Kyrkomötets beslut *reserverade* sig Ola Isacson, Johannes Hellberg och Joakim Svensson i en skriftlig reservation:

1993 yttrade Läronämnden (Ln 1993:513): ”Kyrkan lär att fostret har integritet och orubbligt värde, och att mänskligt liv startar i konceptionsögonblicket.”

Kyrkomötet 2002 har nu med mycket bred majoritet avisat att ”uttala som Svenska kyrkans grundsyn att en människa är till allt ifrån konceptionen”. En möjlig, men inte nödvändig, tolkning är att Kyrkomötet nu tagit avstånd från Läronämndens uttalande från 1993.

Som reseranter vill vi markera att vi står vid det som Läronämnden uttalade 1993.

Motion 2002:14 punkt 3

Propositioner ställdes på de under överläggningen framlagda förslagen, nämligen *dels* om bifall till utskottets förslag i denna del, *dels* om bifall till motion 2002:14 punkt 3 av Nils-Arne Rehnström, och befanns propositionen på bifall till utskottets förslag med övervägande ja besvarad.

På Nils-Arne Rehnströms begäran företogs votering. Vid votering genom uppresning förklarade ordföranden åter att han fann att flertalet röstat för utskottets förslag.

Kyrkomötet beslöt således att bifalla utskottets förslag att avslå motion 2002:14 punkt 3 av Nils-Arne Rehnström om abortfrågan.

Mot Kyrkomötets beslut *reserverade* sig Margareta Börjesson, Torbjörn Kastell, Anders Roos, Lennart Svensson, Fredrik Sandström, Fredrik Nilsson, Åke Bendix och Joakim Svensson.

Proposition ställdes därefter

dels om bifall till av Eva Zetterberg under överläggningen framlagt tilläggsförslag att Kyrkomötet vill utöver ansvaret för kyrkans direkta stöd till kvinnor som överväger abort, hävda betydelsen av samhällets insatser för att förebygga aborter genom exempelvis ungdomsmottagningar, *dels* om avslag på av Eva Zetterberg framlagt tilläggsförslag, och befanns propositionen på bifall till tilläggsförslaget med övervägande ja besvarad.

På Joakim Svenssons begäran företogs votering. Vid votering genom uppresning begärde ordföranden rösträkning. Vid rösträkning befanns att 92 ledamöter röstat för bifall till förslaget, 115 röstat för avslag och att 32 ledamöter avstått från att rösta.

Kyrkomötet beslöt således att avslå av Eva Zetterberg under överläggningen framlagt förslag.

Mot Kyrkomötets beslut *reserverade* sig Solbritt Carlsson, Britas Lennart Eriksson, Jens Sjögren, Evy Åberg, Timmy Leijen, Gunnel Mellqvist och Birgitta Lindén.

Propositioner ställdes därefter

dels om bifall till av Britta Olinder under överläggningen framlagt tilläggsförslag att uppdra åt Kyrkostyrelsen att en handlingsplan utarbetas för hur Svenska kyrkan skall möta kvinnor som överväger att genomgå abort och för att skapa ett forum för att samla erfarenheter och kunskap som kan tjäna stift och församlingar i deras arbete för och med abortsökande kvinnor och ensamstående mödrar, *dels* om avslag på av Britta Olinder framlagt tilläggsförslag, och befanns propositionen på bifall till förslaget med övervägande ja besvarad.

Kyrkomötet beslöt att bifalla av Britta Olinder under överläggningen framlagt förslag.

Mot Kyrkomötets beslut *reserverade* sig Kristina Lejdström, Gunborg Engman Ericsson, Stina Eliasson, Birgith Wiklund Molberg, Christina Gyberg, Tuula Styrfält, Christina Schnackenburg, Margareta Börjesson, Fredrik Sidenvall, Kristina Töyrä, Marianne Kronbäck, Anders Novak och Alve Svensson.

Mot Kyrkomötets beslut *reserverade* sig Nils-Arne Rehnström i en skriftlig reservation:

Jag måste konstatera det beklämmande att Kyrkomötets medlemmar som representerar Svenska kyrkan och kristenheten inte har förmåga eller vilja att stå upp för de svagaste och mest utsatta i vårt samhälle, nämligen de ofödda barnen. Det är med djup sorg jag gör detta konstaterande. Jag undrar vad ett sådant beslut kan bero på. Kanske är svaret så enkelt att många inte vågar rösta enligt sitt samvete utan följer den linje deras parti just nu förestår. Är det så, är det skrämmande. I en fråga om livet och för en kristen också en fråga om skapelsens orsak och mening, nämligen Guds tron, är det förvånande att så många ändå väljer att rösta mot de ofödda barnen.

Att man redan nu skulle ta ställning i själva abortlagstiftningsfrågan hade jag kanske inte kunnat hoppas på men jag ansåg åtminstone att man i Kyrkomötet borde ha känt frimodighet att rösta för att mänskligt liv är till alltifrån konceptionen och också bifallit den tredje att-satsen om en handlingsmodell för hur Svenska kyrkan skulle kunna hjälpa kvinnor att våga föda sina barn idag. Sådana här beslut cementerar bara den uppfattning som finns hos många församlingsmedlemmar att Kyrkomötet bara är en tummelplats för politiska uppgörelser och att flera av dess deltagare är ointresserade och utan förståelse och intresse för den kristna tron och Bibelns kunskap. Är det ett resultat av att "partipiskan" vinit är det desto större anledning att känna skam.

166 § Äktenskap och familj, beslut

Från gårdagens överläggningar med anledning av Kyrkolivsutskottets betänkande 2002:4 Äktenskap och familj förelåg följande förslag (§ 126):

- bifall till utskottets förslag
- bifall till motion 2002:94 av Bengt Olof Dike.

Propositioner ställdes

dels om bifall till utskottets förslag,

dels om bifall till motion 2002:94 av Bengt Olof Dike,

och befanns att propositionen på bifall till utskottets förslag med övervägande ja besvarad.

Kyrkomötet beslöt att bifalla utskottets förslag att avslå motion 2002:94 av Bengt Olof Dike om klassiskt kristna äktenskap eller familjefientlig feminism?

Mot Kyrkomötets beslut *reserverade* sig Fredrik Sandström, Margareta Börjesson och Inga Alm.

167 § Undervisningsmaterial i kristen etik, beslut

Från gårdagens överläggningar med anledning av Kyrkolivsutskottets betänkande 2002:5 Undervisningsmaterial i kristen etik förelåg följande förslag (§ 127):

- bifall till utskottets förslag
- bifall till av Ingrid Smittsarve under överläggningen framlagt tilläggsförslag.

Kyrkomötet beslöt att bifalla utskottets förslag att avslå motion 2002:81 av Ingrid Smittsarve om undervisningsmaterial i kristen etik i för-, grundskola och gymnasium.

Propositioner ställdes därefter

dels om bifall till av Ingrid Smittsarve under överläggningen framlagt tilläggsförslag

1) att tillkännage för Kyrkostyrelsen att samarbete kyrka–samhälle omkring etiska diskussioner i skola och förskola skall ses som ett prioriterat område för Svenska kyrkan.

2) att uppdra åt Kyrkostyrelsen att tillse att aktuellt undervisnings- och diskussionsmaterial om kristen etik för barn och ungdomar blir presenterat för landets biskopar. Biskoparna kan sedan uppmuntra till att materialet blir flitigt använt i församlingarnas barn- och ungdomsarbete i skolor och förskolor,

dels om avslag på av Ingrid Smittsarve framlagt tilläggsförslag,

och befanns propositionen på bifall till förslaget med övervägande ja besvarad.

På Henrik Perssons begäran företogs votering. Vid votering genom uppresning förklarade ordföranden att han fann att flertalet röstat för avslag på av Ingrid Smittsarve framlagt förslag.

På Ingrid Smittsarves begäran företogs rösträkning. Vid rösträkning befanns att 54 ledamöter röstat för bifall till förslaget, 158 för avslag och att 26 ledamöter avstått från att rösta.

Kyrkomötet beslöt således att avslå av Ingrid Smittsarve under överläggningen framlagt tilläggsförslag.

Mot Kyrkomötets beslut till förmån för Ingrid Smittsarves förslag *reserverade* sig Margareta Börjesson, Lisbeth Göranson, Inga Alm, Ingrid Smittsarve och Christer Engelhardt.

168 § Konfessionell grund- och gymnasieskola, beslut

Från gårdagens överläggningar med anledning av Kyrkolivsutskottets betänkande 2002:6 Konfessionell grund- och gymnasieskola förelåg endast bifall till utskottets förslag (§ 128).

Kyrkomötet beslöt att bifalla utskottets förslag att med anledning av motion 2002:107 av Seth Henriksson och Urban Gibson om möjligheten att starta och driva konfessionell grundskola och gymnasieskola uppdra åt Kyrkostyrelsen att arbeta för att det även i framtiden finns lagliga möjligheter att starta och driva skolor med konfessionell inriktning.

169 § Fortsättningen på ÖSUT och PUF, beslut

Från gårdagens överläggningar med anledning av Kyrkolivsutskottets betänkande 2002:7 Fortsättningen på ÖSUT och PUF förelåg endast bifall till utskottets förslag (§ 129).

Kyrkomötet beslöt att bifalla utskottets förslag att med bifall till motion 2002:70 av Kerstin Bergman om fortsättning på ÖSUT och PUF uppdra åt Kyrkostyrelsen att samordna verkställigheten av utbildningsutredningarna.

170 § Profilutbildning för diakoner och församlingspedagoger, beslut

Från gårdagens överläggningar med anledning av Kyrkolivsutskottets betänkande 2002:8 Profilutbildning för diakoner och församlingspedagoger förelåg endast bifall till utskottets förslag (§ 130).

Kyrkomötet beslöt att bifalla utskottets förslag att avslå motion 2002:103 av Birgitta Josefson-Hultgren m.fl. om profilutbildningen för diakoner och församlingspedagoger.

171 § Utbildningsbehov för kyrkomusiker, beslut

Från gårdagens överläggningar med anledning av Kyrkolivsutskottets betänkande 2002:9 Utbildningsbehov för kyrkomusiker förelåg följande förslag (§ 131):

- ◆ bifall till utskottets förslag
- ◆ bifall till motion 2002:48 av Börje Gustafsson.

Propositioner ställdes

dels om bifall till utskottets förslag,

dels om bifall till motion 2002:48 av Börje Gustafsson,

och befanns propositionen på bifall till utskottets förslag med övervägande ja besvarad.

Kyrkomötet beslöt att bifalla utskottets förslag att avslå motion 2002:48 av Börje Gustafsson om utbildningsbehov för kyrkomusiker.

Mot Kyrkomötets beslut *reserverade* sig Börje Gustafsson.

172 § Integrationsarbete, beslut

Från gårdagens överläggningar med anledning av Kyrkolivsutskottets betänkande 2002:10 Integrationsarbete förelåg följande förslag (§ 132):

- ◆ bifall till utskottets förslag
- ◆ bifall till motion 2002:91 av Iréne Pierazzi och Rune Entelius.

Propositioner ställdes

dels om bifall till utskottets förslag,

dels om bifall till motion 2002:91 av Iréne Pierazzi och Rune Entelius,

och befanns propositionen på bifall till utskottets förslag med övervägande ja besvarad.

På Iréne Pierazzis begäran företogs votering. Vid votering genom uppresning förklarade ordföranden åter att han fann att flertalet röstat för utskottets förslag.

Kyrkomötet beslöt således att bifalla utskottets förslag att avslå motion 2002:91 av Iréne Pierazzi och Rune Entelius om metoder för Svenska kyrkans integrationsarbete.

Mot Kyrkomötets beslut *reserverade* sig Iréne Pierazzi.

173 § Kollekternas roll, beslut

Från gårdagens överläggningar med anledning av Kyrkolivsutskottets betänkande 2002:11 Kollekternas roll förelåg endast bifall till utskottets förslag (§ 133).

Kyrkomötet beslöt att bifalla utskottets förslag att med anledning av motion 2002:101 av Birgitta Josefson-Hultgren om kollekternas roll uppdra åt Kyrkostyrelsen att påskynda handläggningen av den beslutade småskriften om kollektens innebörd.

174 § Kyrkliga syföreningar, beslut

Från gårdagens överläggningar med anledning av Kyrkolivsutskottets betänkande 2002:12 Kyrkliga syföreningar förelåg följande förslag (§ 134):

- ◆ bifall till utskottets förslag
- ◆ bifall till motion 2002:71 av Gun Andersson m.fl.

Propositioner ställdes

dels om bifall till utskottets förslag,

dels om bifall till motion 2002:71 av Gun Andersson m.fl.,

och befanns propositionen på bifall till utskottets förslag med övervägande ja besvarad.

På Henrik Perssons begäran företogs votering. Vid votering genom uppresning förklarade ordföranden att han fann att flertalet röstat för bifall till motion 2002:71.

Kyrkomötet beslöt således att bifalla motion 2002:71 av Gun Andersson m.fl. om de kyrkliga syföreningarnas verksamhet och uppdra åt Kyrkostyrelsen att skyndsamt tillse att genom upprättande av en fullödlig dokumentation synliggöra de kyrkliga syföreningarna och deras betydelse för Svenska kyrkan och för rättvisande historiebeteckning av densamma.

175 § Kyrkostatistik, beslut

Från gårdagens överläggningar med anledning av Kyrkolivsutskottets betänkande 2002:13 Kyrkostatistik förelåg följande förslag (§ 135):

- ◆ bifall till utskottets förslag
- ◆ bifall till motion 2002:84 av Gerd Gullberg-Johnson.

Propositioner ställdes

dels om bifall till utskottets förslag,

dels om bifall till motion 2002:84 av Gerd Gullberg-Johnson,

och befanns propositionen på bifall till utskottets förslag med övervägande ja besvarad.

Kyrkomötet beslöt att bifalla utskottets förslag att avslå motion 2002:84 av Gerd Gullberg-Johnson om kyrkostatistik.

176 § Kyrkans grafiska profil, beslut

Från gårdagens överläggningar med anledning av Kyrkolivsutskottets betänkande 2002:14 Kyrkans grafiska profil förelåg följande förslag (§ 136):

- ◆ bifall till utskottets förslag
- ◆ bifall till motion 2002:95 av Åke Bendix och Staffan Holmgren.

Propositioner ställdes

dels om bifall till utskottets förslag,

dels om bifall till motion 2002:95 av Åke Bendix och Staffan Holmgren,

och befanns propositionen på bifall till utskottets förslag med övervägande ja besvarad.

Kyrkomötet beslöt att bifalla utskottets förslag att avslå motion 2002:95 Åke Bendix och Staffan Holmgren om användandet av kyrkans grafiska profil.

Förhandlingarna ajournerades kl. 12.28.

Förhandlingarna återupptogs kl. 14.00 under ledning av förste vice ordföranden.

177 § Val av revisor, bordlagt ärende

Kyrkomötet hade vid sammanträdet i september 2002 bordlagt ärendet om val av en revisor (§ 24).

I enlighet med valberedningens förslag *beslöt Kyrkomötet* att utse auktoriserade revisorn Jan-Olof Lindberg, Öhrlings Pricewaterhouse Coopers till revisor att granska verksamheten under åren 2003–2006.

178 § Fyllnadsval, en revisor

I enlighet med valberedningens förslag *beslöt Kyrkomötet* att, i stället för Conny Tyrberg som avsagt sig uppdraget, utse Ulla Samuelsson till revisor för resterande tid av uppdraget avseende revision av 2002 års räkenskaper.

179 § Val till Nämnden för Svenska kyrkan i utlandet

Från valberedningen förelåg förslag till åtta ledamöter, nio ersättare, ordförande samt förste och andre vice ordförande i Nämnden för Svenska kyrkan i utlandet fr.o.m. valdagen till dess Kyrkomötet har hållit nytt val under nästa mandatperiod. Biskopen i Visby är självskriven ledamot i nämnden.

Ledamöter

Jösta Claeson
Kerstin Björk
Reidar Gustafsson
Erna Arhag
Kristina Lundgren
Karin Israelsson
Lars Ekblad
Anders Novak.

Kyrkomötet beslöt i enlighet med valberedningens förslag.

Ersättare

Evy Åberg
Rolf Forslin
Margareta Troberg
Ingvar Eriksson
Karin Ugglå
G Olof Kjellström
MajVis Hultén

Fredagen den 25 oktober 2002

Birgitta Wrede
Carina Nilsson

Kyrkomötet beslöt i enlighet med valberedningens förslag.

För fördelningen av platser mellan nomineringsgrupperna gäller för ledamöterna följande: platserna 1–3 (s), 4–5 (m), plats 6 (c), 7 (posk) och 8 (kd). För ersättarna gäller följande: platserna 1–3 (s), 4–5 (m), 6–7 (c), plats 8 (posk) och 9 (kd).

Beträffande ordningen för ersättarnas inträde i Nämnden för Svenska kyrkan i utlandet *beslöt Kyrkomötet* att tillämpa samma ordning som gäller för ersättarnas inträde i Kyrkomötets utskott (se 16 §).

Ordförande

Jösta Claeson

I debatten yttrade sig

Åke Blomqvist, som yrkade bifall till att utse biskopen i Visby stift till ordförande

Benny Jönsson, som yrkade bifall till valberedningens förslag

Torgny Larsson, som yrkade bifall till valberedningens förslag

Åke Blomqvist (replik)

Fredrik Sidenvall

Åke Blomqvist

biskop Ragnar Persenius

Reidar Gustafsson

Fredrik Sidenvall

biskop Ragnar Persenius

Stina Eliasson

Jan-Erik Ågren, som ställde en ordningsfråga och yrkade på ajournering i 10 minuter.

Ordföranden ajournerade kl. 14.22 förhandlingarna i tio minuter.

Förhandlingarna återupptogs kl. 14.32 under ledning av förste vice ordföranden.

179 § Val till Nämnden för Svenska kyrkan i utlandet, forts.

I debatten yttrade sig

Åke Blomqvist, som drog tillbaka sitt tidigare yrkande.

Överläggningen var därmed avslutad.

Kyrkomötet beslöt i enlighet med valberedningens förslag att utse Jösta Claeson till ordförande i Nämnden för Svenska kyrkan i utlandet.

Förste vice ordförande

Erna Arhag

Kyrkomötet beslöt i enlighet med valberedningens förslag.

Andre vice ordförande

Karin Israelsson

Kyrkomötet beslöt i enlighet med valberedningens förslag.

Ordföranden meddelade att Nämnden för Svenska kyrkan i utlandet skulle samlas efter plenums slut.

180 § Fyllnadsval till Nämnden för internationell mission och diakoni

Från valberedningen förelåg förslag till en ledamot i Nämnden för internationell mission och diakoni fr.o.m. valdagen till dess Kyrkomötet har hållit nytt val under nästa mandatperiod: Kerstin Högelius, EFS.

Kyrkomötet beslöt i enlighet med valberedningens förslag.

181 § Val till domkapitlet i Visby

Med anledning av Kyrkomötets beslut om att i tillsynshänseende föra Svenska kyrkans utlandsförsamlingar till Visby stift förelåg från valberedningen förslag till en ledamot och en ersättare i domkapitlet i Visby stift:

ledamot

Lars Starkerud

Kyrkomötet beslöt i enlighet med valberedningens förslag.

Ersättare

Susann Torgerson

Kyrkomötet beslöt i enlighet med valberedningens förslag.

182 § Ersättarnas inträde i Valprövningsnämnden

Från valberedningen förelåg följande förslag om ersättarnas inträde i Valprövningsnämnden som ett förtydligande till Kyrkomötets tidigare beslut (§ 27):

Göte Karlsson, personlig ersättare för Birgitta Björner

Key Lundegård, personlig ersättare för Sven-Olof Karlsson

Ola Jönsson, personlig ersättare för Alf Sigling

Kerstin Zetterberg, personlig ersättare för Susann Torgerson

Gunvor Hagelberg, personlig ersättare för Barbro von Sicard

Britt Beijer, personlig ersättare för Ingrid Friman.

Kyrkomötet beslöt i enlighet med valberedningens förslag.

Ordföranden övertog kl. 14.39 ledningen av förhandlingarna.

183 § **Ändringar i kyrkoordningen, beslut**

Från gårdagens överläggningar med anledning av Kyrkorättsutskottets betänkande 2002:1 Ändringar i kyrkoordningen förelåg följande förslag (§ 100):

- ◆ bifall till utskottets förslag
- ◆ bifall till motion 2002:35 av Erna Arhag
- ◆ bifall till motion 2002:131 av Gösta Äng m.fl.
- ◆ bifall till motion 2002:150 av Tomas Forsner
- ◆ bifall till motion 2002:154 av Anders Roos
- ◆ bifall till motion 2002:163 av Erna Arhag.

Bifall till motion 2002:154 av Anders Roos har återtagits till förmån för motion 2002:150 av Tomas Forsner.

Utskottet punkt 1

Kyrkomötet beslöt att bifalla utskottets förslag att med bifall till Kyrkostyrelsens skrivelse (KsSkr 2002:10) som vilande anta ändringar i 54 kap. kyrkoordningen enligt bilaga 1 i betänkandet.

Utskottet punkt 3

Kyrkomötet beslöt att bifalla utskottets förslag att med anledning av motion 2002:122 av Lotta Vahlne Westerhäll m.fl. om förstärkt skydd för uppgifter om enskilda uppdra åt Kyrkostyrelsen att inom ramen för pågående beredning av frågan om förstärkt skydd för uppgifter om enskilda i ärenden om obehörighet att utöva kyrkans vignings-tjänst även utreda frågan om diakoners tystnadsplikt och offentlighet för handlingar som diakoner har i förvar.

Motion 2002:131 och utskottet punkt 2 och 4 i motsvarande del

Propositioner ställdes på de under överläggningen framlagda förslagen, nämligen *dels* om bifall till utskottets förslag i denna del, *dels* om bifall till motion 2002:131 av Gösta Äng m.fl., och befanns propositionen på bifall till utskottets förslag med övervägande ja besvarad.

På Gösta Ängs begäran företogs votering. Vid votering genom uppresning förklarade ordföranden åter att han fann att flertalet röstat för utskottets förslag.

På Gösta Ängs begäran företogs rösträkning. Vid rösträkning befanns att 191 ledamöter röstat för utskottets förslag, 22 röstat för motion 2002:131 och att 15 ledamöter avstått från att rösta.

Kyrkomötet beslöt således att bifalla utskottets förslag att med anledning av Kyrkostyrelsens skrivelse (KsSkr 2002:10) anta ändringar i 46 kap. kyrkoordningen enligt bilaga 2 i utskottets betänkande samt att avslå motion 2002:131 av Gösta Äng m.fl. om prästlönetillgångarna.

Mot Kyrkomötets beslut *reserverade* sig Nils Svensson, MajVis Hultén, Gudrun Carlsson, Ulla Samuelsson, Gösta Äng och Gerd Gullberg-Johnson.

Motion 2002:150 och utskottet punkt 2 och 4 i motsvarande del

Propositioner ställdes på de under överläggningen framlagda förslagen, nämligen *dels* om bifall till utskottets förslag i denna del,

dels om bifall till motion 2002:150 av Tomas Forsner, och befanns propositionen på bifall till utskottets förslag med övervägande ja besvarad.

Kyrkomötet beslöt att bifalla utskottets förslag att med anledning av Kyrkostyrelsens skrivelse (KsSkr 2002:10) anta ändring i 5 och 38 kap. kyrkoordningen enligt bilaga 2 i utskottets betänkande samt avslå motion 2002:150 av Tomas Forsner om kyrkoherdes närvaro i valnämnd.

Motion 2002:163 och utskottet punkt 2 och 4 i motsvarande del

Propositioner ställdes på de under överläggningen framlagda förslagen, nämligen *dels* om bifall till utskottets förslag i denna del, *dels* om bifall till motion 2002:163 av Erna Arhag, och befanns propositionen på bifall till utskottets förslag med övervägande ja besvarad.

På Erna Arhags begäran företogs votering. Vid votering genom uppresning förklarade ordföranden åter att han fann att flertalet röstat för utskottets förslag.

Kyrkomötet beslöt att bifalla utskottets förslag att med anledning av Kyrkostyrelsens skrivelse (KsSkr 2002:10) anta ändring i 4, 9, 14–16 samt 33 kap. kyrkoordningen enligt bilaga 2 i utskottets betänkande samt att avslå motion 2002:163 av Erna Arhag om valbestämmelser m.m. för vissa kyrkliga organ.

Mot Kyrkomötets beslut *reserverade* sig Erna Arhag.

Utskottet punkt 2 övrigt

Kyrkomötet beslöt att bifalla utskottets förslag att med anledning av Kyrkostyrelsens skrivelse (KsSkr 2002:10) anta ändring 2, 3, 7, 8, 12, 25, 30, 32, 34, 39, 42–44 samt 57 kap. kyrkoordningen enligt bilaga 2 i utskottets betänkande.

Motion 2002:35

Propositioner ställdes på de under överläggningen framlagda förslagen, nämligen *dels* om bifall till utskottets förslag, *dels* om bifall till motion 2002:35 av Erna Arhag, och befanns propositionen på bifall till utskottets förslag med övervägande ja besvarad.

På Erna Arhags begäran företogs votering. Vid votering genom uppresning förklarade ordföranden åter att han fann att flertalet röstat för utskottets förslag.

Kyrkomötet beslöt att bifalla utskottets förslag att avslå motion 2002:35 av Erna Arhag om förstärkt skydd för personuppgifter i ärenden om obehörighet att utöva kyrkan vinningstjänst.

Mot Kyrkomötets beslut *reserverade* sig Erna Arhag.

Utskottet punkt 4 övrigt

Kyrkomötet beslöt att bifalla utskottets förslag att avslå motionerna 2002:151 av Tomas Forsner om kyrkoherde i kyrkonämnd i flerpastoratssamfällighet och indelningsdelegerades AU, 2002:153 av Staffan Holmgren om ändringar i kyrkoordningen och 2002:154 av Anders Roos om kyrkoherdens närvarorätt vid valnämndens sammanträden.

Mot Kyrkomötets beslut *reserverade* sig Sten Persson.

Andre vice ordföranden övertog kl. 14.48 ledningen av förhandlingarna.

184 § Mål och rambudget för Svenska kyrkans nationella nivå åren 2003–2005

Förelåg Budgetutskottets betänkande 2002:1 Mål och rambudget för Svenska kyrkans nationella nivå.

I debatten yttrade sig

Lars Starkerud, som yrkade bifall till utskottets förslag

Reidar Gustafsson, som yrkade bifall till utskottets förslag.

I detta anförande *instämde* Kurt Carlbom.

Suzanne Fredborg, som yrkade bifall till utskottets förslag och till motion 2002:140

Christina Holmgren, som yrkade bifall till motion 2002:93.

I detta anförande *instämde* Åke Bendix, Britta Olinder och Johan Linnman.

Anki Erdmann, som yrkade bifall till motion 2002:93.

I detta anförande *instämde* Alf Sigling.

Annette Lundquist Larsson, som yrkade bifall till motion 2002:140.

I detta anförande *instämde* Svenolof Grenabo.

Olof Lönneborg

Jörgen Silén, som yrkade bifall till utskottets förslag

Levi Bergström, som yrkade bifall till utskottets förslag

Sten Johansson, som yrkade bifall till reservation 2

Christina Holmgren (replik)

Olof Lönneborg (replik)

Christina Holmgren (replik)

Olof Lönneborg (replik)

Lars Starkerud, som yrkade bifall till utskottets förslag.

Överläggningen var därmed avslutad och följande förslag förelåg:

- ◆ bifall till utskottets förslag
- ◆ bifall till reservation 2 av Sten Johansson m.fl. med bifall till motion 2002:142
- ◆ bifall till motion 2002:93 av Urban Gibson m.fl.
- ◆ bifall till motion 2002:140 av Benny Jönsson och Annette Lundquist Larsson som innebär bifall till reservation 1 av Suzanne Fredborg m.fl.

(Beslut kommer att fattas senare denna dag.)

185 § Verksamhetsberättelse och årsredovisning för Svenska kyrkans nationella nivå år 2001

Förelåg Budgetutskottets betänkande 2002:2 Verksamhetsberättelse och årsredovisning för Svenska kyrkans nationella nivå år 2001.

I debatten yttrade sig

Lars-Gunnar Frisk, som yrkade bifall till reservationen

Hans-Olof Andrén.

I detta anförande *instämde* Tuula Styrfält och Staffan Holmgren.

Joakim Svensson, som yrkade bifall till reservationen

Suzanne Fredborg, som yrkade bifall till utskottets förslag

Joakim Svensson (replik)

Suzanne Fredborg (replik)

Joakim Svensson (replik)

Suzanne Fredborg (replik)

Joakim Svensson önskade få antecknat till protokollet att han inte hade rätt till ytterligare replik

Hans-Olof Andrén (replik)

Suzanne Fredborg (replik)

Hans-Olof Andrén (replik)

Bertil Persson

Nils Gårder, som yrkade bifall till reservationen

Suzanne Fredborg (replik), som yrkade bifall till utskottets förslag

Hans-Olof Andrén (replik).

Överläggningen var därmed avslutad och följande förslag förelåg:

- ◆ bifall till utskottets förslag
 - ◆ bifall till reservation av Madeleine Malm och Ulla Dahlberg.
- (Beslut kommer att fattas senare denna dag.)

186 § Kyrkostyrelsens behandling av Kyrkomötets ärenden

Förelåg Budgetutskottets betänkande 2002:3 Kyrkostyrelsens behandling av Kyrkomötets ärenden.

Förelåg endast

- ◆ bifall till utskottets förslag.
- (Beslut kommer att fattas senare denna dag)

187 § Kyrkoantikvarisk policy

Förelåg Kyrkorättsutskottets betänkande 2002:3 Kyrkoantikvarisk policy.

Förelåg endast

- ◆ bifall till utskottets förslag.
- (Beslut kommer att fattas senare denna dag.)

188 § Bevarande av gravvårdar

Förelåg Kyrkorättsutskottets betänkande 2002:4 Bevarande av gravvårdar.

I ärendet yttrade sig

Evert Josefsson

Gunnar Sibbmark, som yrkade bifall till utskottets förslag

Evert Josefsson (replik)

Gunnar Sibbmark (replik)

Evert Josefsson (replik).

Överläggningen var därmed avslutad och förelåg endast

- ◆ bifall till utskottets förslag.
- (Beslut kommer att fattas senare denna dag.)

189 § Kyrkobokföringsarkiven

Förelåg Kyrkorättsutskottets betänkande 2002:5 Kyrkobokföringsarkiven.

I ärendet yttrade sig

Evert Josefsson

Benny Jönsson, som yrkade bifall till utskottets förslag.

Överläggningen var därmed avslutad och förelåg endast

♦ bifall till utskottets förslag.

(Beslut kommer att fattas senare denna dag.)

190 § Vigselbegreppet

Förelåg Kyrkorättsutskottets betänkande 2002:6 Vigselbegreppet.

I ärendet yttrade sig

Helena Bargholtz, som yrkade bifall till motion 2002:47.

I detta anförande *instämde* Agneta von Essen Hedengren och Martin Stjernström.

Lennart Koskinen.

I detta anförande *instämde* Kurt Carlbom, Anna Lena Wik-Thorsell och Ingrid Smittsarve.

Helena Bargholtz (replik)

Lennart Koskinen (replik)

Nils Gårder

Helena Bargholtz (replik)

Anna-Maria Björkman, som yrkade bifall till utskottets förslag.

Överläggningen var därmed avslutad och följande förslag förelåg:

♦ bifall till utskottets förslag

♦ bifall till motion 2002:47 av Urban Gibson och Helena Bargholtz.

(Beslut kommer att fattas senare denna dag.)

Förste vice ordföranden övertog kl. 16.17 ledningen av förhandlingarna.

191 § Mål och rambudget för Svenska kyrkans nationella nivå åren 2003–2005, beslut

Från överläggningarna tidigare under dagen med anledning av Budgetutskottets betänkande 2002:1 Mål och rambudget för Svenska kyrkans nationella nivå åren 2003–2005 förelåg följande förslag (§ 184):

♦ bifall till utskottets förslag

♦ bifall till reservation 2 av Sten Johansson m.fl. med bifall till motion 2002:142

♦ bifall till motion 2002:93 av Urban Gibson m.fl.

♦ bifall till motion 2002:140 av Benny Jönsson och Annette Lundquist Larsson som innebär bifall till reservation 1 av Suzanne Fredborg m.fl.

Motion 2002:140

Propositioner ställdes på de under överläggningen framlagda förslagen, nämligen *dels* om bifall till utskottets förslag mom. 1 punkt 1.3 och mom. 2 i denna del, *dels* om bifall till motion 2002:140 av Benny Jönsson och Annette Lundquist Larsson, och befanns propositionen på bifall till utskottets förslag med övervägande ja besvarad.

Kyrkomötet beslöt att bifalla utskottets förslag

1. *att* med anledning av Kyrkostyrelsens skrivelse 2002:1 och motion 2002:147 av Reidar Gustafsson om nedskärningar vad avser SKUT

1.3 medge planeringsram för år 2002 till 2 097 miljoner kronor.

2. *att* avslå motion 2002:140 av Benny Jönsson och Annette Lundquist Larsson om höjning av den allmänna utjämningsavgiften för år 2005.

Mot Kyrkomötets beslut *reserverade* sig Gunnar Sibbmark, Carina Etander Rimborg, Kristina Lundgren, Kerstin Linder, Curt Forsbring, Sven-Olof Karlsson, Bengt Berg, Suzanne Fredborg, Kjell Söderberg, Hans Ulfvebrand, Hans G Eriksson, Annette Lundquist Larsson, Johan Lothigius, Margareta Nisser-Larsson, Christina Gyberg, Peter Hemminger, Staffan Holmgren, Åsa Ek, Margareta Holmberg, Benny Jönsson, Gunnel Mellqvist, Marija Kogler Johnsson och Carl Korch.

Utskottet mom. 1 övrigt

Kyrkomötet beslöt att bifalla utskottets förslag

1. *att* med anledning av Kyrkostyrelsens skrivelse 2002:1 och motion 2002:147 av Reidar Gustafsson

1.1 fastställa inriktningsmål avseende nationella nivåns verksamhetsområden för åren 2003–2005 i enlighet med skrivelsen,

1.2 fastställa ramen för de nationella kostnaderna år 2003 till 1 868 miljoner kronor, samt medge planeringsram för år 2004 till 1 949 miljoner kronor.

1.4 medge att kostnader för utjämningsystemet och för internationellt katastrofbistånd under år 2003 får överskridas om detta kan finansieras genom ökade intäkter under året,

1.5 bemyndiga Kyrkostyrelsen att inom budgetramen göra erforderliga omfördelningar i syfte att nå målen.

Mot Kyrkomötets beslut till förmån för motion 2002:147 *reserverade* sig Eric Lundqvist.

Motion 2002:93

Propositioner ställdes på de under överläggningen framlagda förslagen, nämligen *dels* om bifall till utskottets förslag mom. 2,

dels om bifall till motion 2002:93 av Urban Gibson m.fl.,

och befanns propositionen på bifall till utskottets förslag med övervägande ja besvarad.

På Christina Holmgrens begäran av företogs votering. Vid votering genom uppresning förklarade ordföranden åter att hon fann att flertalet röstat för utskottets förslag.

Kyrkomötet beslöt således att bifalla utskottets förslag att avslå motion 2002:93 av Urban Gibson m.fl. om mål och rambudgetens konsekvenser för invandrar- och flyktingarbetet i Svenska kyrkan.

Mot Kyrkomötets beslut *reserverade* sig Inger Gustafsson, Britta Olinder, Alf Sigling, Åke Bendix, Åke Blomqvist, Ulla Eriksson, Anki Erdman och Margareta Nybelius.

Reservation 2 med bifall till motion 2002:142

Propositioner ställdes på de under överläggningen framlagda förslagen, nämligen *dels* om bifall till utskottets förslag mom. 2 i denna del, *dels* om bifall till reservation 2 av Sten Johansson m.fl., och befanns propositionen på bifall till utskottets förslag med övervägande ja besvarad.

På Sten Johanssons begäran företogs votering. Vid votering genom uppresning förklarade ordföranden åter att hon fann att flertalet röstat för utskottets förslag.

Kyrkomötet beslöt således att bifalla utskottets förslag att avslå motion 2002:142 av Sten Johansson m.fl. om ökat anslag till kyrkobyggnadsbidrag.

Mot Kyrkomötets beslut *reserverade* sig Lennart Svensson, Inga Alm, Stina Eliasson, Catharina Månsson, MajVis Hultén, Sten Johansson, Sven-Erik Björklund, Ulla Samuelsson, Stig Eriksson, Evert Josefsson, Ingrid Smittsarve, Gunnar Sehlberg, Jennie Nordin, Marianne Kronbäck, Christer Engelhardt.

192 § Verksamhetsberättelse och årsredovisning för Svenska kyrkans nationella nivå år 2001, beslut

Från överläggningarna tidigare under dagen med anledning av Budgetutskottets betänkande 2002:2 Verksamhetsberättelse och årsredovisning för Svenska kyrkans nationella nivå år 2001 förelåg följande förslag (§ 185):

- ◆ bifall till utskottets förslag
- ◆ bifall till reservation av Madeleine Malm och Ulla Dahlberg.

Reservationen

Propositioner ställdes på de under överläggningen framlagda förslagen, nämligen *dels* om bifall till utskottets förslag mom. 3 punkt 3.2, *dels* om bifall till reservation av Madeleine Malm och Ulla Dahlberg, och befanns propositionen på bifall till utskottets förslag med övervägande ja besvarad.

På Joakim Svenssons begäran företogs votering. Vid voteringen genom uppresning begärde ordföranden rösträkning. Vid rösträkning befanns att 112 ledamöter röstat för utskottets förslag, 106 röstat för reservationen och att 8 ledamöter avstått från att rösta.

Kyrkomötet beslöt således att bifalla utskottets förslag *att* med bifall till motion 2002:30 av Erna Arhag om kyrkofondens kapital uppdra åt Kyrkostyrelsen att belysa frågan om kyrkofondens juridiska status och skattekonsekvenser m.m. i perspektivet att kapitalet hanteras separat och kan klassas som en stiftelse. Det bör också klargöras huruvida annan form för kapitalets framtida förvaltning skulle kunna bli tänkbar.

Mot Kyrkomötets beslut *reserverade* sig Erling Öhman, Ola Isacson, Joakim Svensson, Britt Louise Agrell, Lars-Gunnar Frisk, Angela Boëthius, Gunnar Prytz, Per Lindberg, Anna-Lena Arousell Berglund, Anders Roos, Ann-Marie Hallin, Marianne Kronbäck, Ulla Dahlberg, Tuula Styrfält, Fredrik Nilsson, Sven-Erik Björklund och Gudrun Carlsson.

Utskottet övrigt

Kyrkomötet beslöt att bifalla utskottets förslag

1. *att* med bifall till Kyrkostyrelsens skrivelse (2002:2) fastställa årsredovisningen för Svenska kyrkans nationella nivå och koncernredovisningen för Trossamfundet Svenska kyrkan år 2001.
2. *att* bevilja Kyrkostyrelsens ledamöter ansvarsfrihet för räkenskapsåret 2001.
3. *att* med bifall till motion 2002:30 av Erna Arhag uppdra åt Kyrkostyrelsen
 - 3.1 *att* utreda och bereda en ändring i 45 kap. 3 § så att där nämnda värdesäkring kan omformuleras till att avse tiden 3–5 år.
 - 3.3 *att* redovisa utredning med förslag till Kyrkomötet 2003.
4. *att* avslå motion 2002:40 av Hans-Olof Andrén m.fl. om eget kapital för Svenska kyrkan på nationell nivå.

Mot Kyrkomötets beslut *reserverade* sig Per Ingvarsson och Sigvard Olsson.

193 § Kyrkostyrelsens behandling av Kyrkomötets ärenden, beslut

Från överläggningarna tidigare under dagen med anledning av Budgetutskottets betänkande 2002:3 Kyrkostyrelsens behandling av Kyrkomötets ärenden förelåg endast utskottets förslag (§ 186).

Kyrkomötet beslöt att bifalla utskottets förslag

1. *att* med bifall till skrivelse 2002:3 med godkännande lägga redogörelsen för Kyrkostyrelsens behandling av Kyrkomötets ärenden till handlingarna.
2. *att* avslå motion 2002:50 av Erna Arhag om publicering av Överklagandenämndens beslut.

194 § Kyrkoantikvarisk policy, beslut

Från överläggningarna tidigare under dagen med anledning av Kyrkorättsutskottets betänkande 2002:3 Kyrkoantikvarisk policy förelåg endast utskottets förslag (§ 187).

Kyrkomötet beslöt att bifalla utskottets förslag att avslå motion 2002:24 av Gunnar Sehlberg om kyrkoantikvariska frågor.

195 § Bevarande av gravvårdar, beslut

Från överläggningarna tidigare under dagen med anledning av Kyrkorättsutskottets betänkande 2002:4 Bevarande av gravvårdar förelåg endast utskottets förslag (§ 188).

Kyrkomötet beslöt att bifalla utskottets förslag att avslå motion 2002:82 av Evert Josefsson om kyrkogårdskultur.

196 § Kyrkobokföringsarkiven, beslut

Från överläggningarna tidigare under dagen med anledning av Kyrkorättsutskottets betänkande 2002:5 Kyrkobokföringsarkiven förelåg endast utskottets förslag (§ 189).

Kyrkomötet beslöt att bifalla utskottets förslag att avslå motion 2002:83 av Evert Josefsson om Svenska kyrkan och kyrkoböckerna.

197 § Vigselbegreppet, beslut

Från överläggningarna tidigare under dagen med anledning av Kyrkorättsutskottets betänkande 2002:6 Vigselbegreppet förelåg följande förslag (§ 190):

- ◆ bifall till utskottets förslag
- ◆ bifall till motion 2002:47 av Urban Gibson och Helena Bargholtz.

Propositioner ställdes

dels om bifall till utskottets förslag,

dels om bifall till motion 2002:47 av Urban Gibson och Helena Bargholtz,

och befanns propositionen på bifall till utskottets förslag med övervägande ja besvarad.

Kyrkomötet beslöt att bifalla utskottets förslag att avslå motion 2002:47 av Urban Gibson och Helena Bargholtz om vigselbegreppet.

Mot Kyrkomötets beslut *reserverade* sig Helena Bargholtz, Martin Stjernström och Kurt Carlbom.

Ordföranden övertog kl. 16.35 ledningen av förhandlingarna.

198 § Avslutning

Ordföranden summerade arbetet i årets kyrkomöte, där 12 skrivelser, 170 motioner och 64 betänkanden behandlats och ett stort antal val förrättats, och tackade för alla arbetsinsatser från Kyrkomötets ledamöter. Framfördes också tack till presidiet och till alla anställda som arbetat med Kyrkomötet. Ett särskilt tack framfördes till Birgitta Gunnarsson och Birgitta Eilemar.

Förste vice ordföranden framförde ett tack till ordföranden.

Kyrkomötet sammanträder 2003 den 16–19 september och den 21–24 oktober.

Sjöngs Sv. ps. 298.

Ordföranden förklarade kl. 16.50 Kyrkomötet år 2002 avslutat.

Kyrkomötets protokoll för tiden 17–20 september och 22–25 oktober 2002, fört enligt ovan, justeras.

Urban Gibson, ordförande §§ 1–8

Robert Schött, ordförande

Catharina Månsson, förste vice ordförande

Wivi-Anne Radesjö, andre vice ordförande

Birgitta Eilemar, sekreterare

Anita Hamlund

Britt Louise Agrell

Seth Henriksson

Jennie Nordin

Bilaga. Förslag till ändringar i kyrkoordningen.

7 kap.

1 § Stiftsfullmäktige beslutar i principiella ärenden och i ärenden som på annat sätt är av större vikt, främst

1. mål och riktlinjer för verksamheten,
2. budget, kyrkoavgift och andra viktiga ekonomiska frågor,
3. stiftsstyrelsens och nämndernas organisation och verksamhetsformer,
4. val av ledamöter och ersättare i stiftsstyrelse och nämnder,
5. val av revisorer och revisorsersättare,
6. grunderna för ekonomiska förmåner åt förtroendevalda, och
7. årsredovisning och ansvarsfrihet.

Stiftsfullmäktige beslutar också i andra frågor som anges i kyrkoordningen.

Stiftsfullmäktige i Visby stift beslutar inte i frågor rörande utlandskyrkan enligt 10 kap. 6 §.

7 § Stiftsstyrelsen skall främja församlinglivet i stiftet och verka för dess utveckling.

Av 10 kap. 6 § framgår att denna uppgift, när det gäller utlandskyrkan, ankommer på Nämnden för Svenska kyrkan i utlandet.

9 kap.

2 a § Domkapitlet i Visby stift skall bestå av följande ledamöter:

1. biskopen, som är ordförande,
2. domprosten, som är vice ordförande,
3. en ledamot som är anställd som präst eller diakon i stiftet eller i någon av stiftets församlingar i Sverige,
4. en ledamot som är präst eller diakon samt är eller har varit anställd i utlandskyrkan,
5. en ledamot som är eller har varit ordinarie domare, och
6. fyra övriga ledamöter.

Ledamöterna som avses i första stycket 5 och 6 och deras ersättare får inte vara vigda till biskop, präst eller diakon. Bestämmelserna för förtroendevalda i 33 kap. om valbarhet, valbarhetshinder och uppdragets upphörande skall tillämpas för dessa. För ordinarie ledamot och ersättare valda av Kyrkomötet gäller de bestämmelser om valbarhet och valbarhetshinder som i 33 kap. anges för val till den nationella nivån.

För biskopen och domprosten som ledamot utses en gemensam ersättare som skall vara präst i stiftet eller i någon av stiftets församlingar i Sverige. För var och en av ledamöterna som avses i första stycket 3-5 utses en ersättare som uppfyller samma kvalifikationskrav som ledamoten. För de övriga ledamöterna utses fyra ersättare.

10 § Valet av de ledamöter och ersättare som skall vara präst- eller diakonvigda äger rum vid ett gemensamt möte med stiftets präster och diakoner med biskopen som valförrättare. Därvid röstar prästerna och diakonerna gemensamt fram ledamöterna och ersättarna.

Vid valet i Visby stift av de ledamöter och ersättare som skall vara präst- eller diakonvigda avger de präster och diakoner som är anställda som präster respektive diakoner i utlandskyrkan, och som inte deltar i det gemensamma mötet, sina röster innan mötet äger rum. Biskopen beslutar hur denna förhandsröstning skall gå till.

19 § De ledamöter som avses i 1 § första stycket 4 och 5 och 2 § första stycket 5 och 6 och deras ersättare väljs av det nyvalda stiftsfullmäktige.

Vid valet av domkapitel i Visby stift gäller bestämmelserna i första stycket den ledamot som avses i 2 a § första stycket 5 och den ledamotens ersättare samt tre av de ledamöter som avses i 2 a § första stycket 6 och deras ersättare. En av de ledamöter som avses i första stycket 6 och den ledamotens ersättare väljs av Kyrkomötet vid det första sammanträdet under mandatperioden. Valen gäller till dess att Kyrkomötet har hållit nya val under nästa mandatperiod.

Övriga ledamöter och deras ersättare väljs för fyra år räknat från och med den 1 januari året efter det år då ordinarie kyrkoval har ägt rum.

10 kap.

6 § För samordning, planering och utveckling skall det finnas följande nämnder:

1. Nämnden för internationell mission och diakoni, med särskilt ansvar för insatserna rörande internationell mission och diakoni.
2. Nämnden för kyrkolivets utveckling, med särskilt ansvar för de kyrkliga grundutbildningarna och för stödjande av stiftens arbete.
3. Nämnden för Svenska kyrkan i utlandet med särskilt ansvar för att främja församlingslivet i utlandsförsamlingarna och övriga verksamheter som bedrivs av utlandskyrkan.

Nämnden för Svenska kyrkan i utlandet beslutar vilka utlandsförsamlingar och övriga utlandsverksamheter (utlandskyrkan) som skall tillhöra Svenska kyrkan. Sådana utlandsförsamlingar och verksamheter är skyldiga att tillämpa kyrkoordningens bestämmelser bara om det är särskilt angivet.

12 kap.

9 § Nämnden för internationell mission och diakoni består av elva ledamöter, som väljs av Kyrkomötet. I nämnden skall en av ledamöterna vara biskop.

Nämnden för kyrkolivets utveckling består av nio ledamöter, som väljs av Kyrkomötet.

Nämnden för Svenska kyrkan i utlandet består av biskopen i Visby stift och åtta ledamöter, som väljs av Kyrkomötet.

För ledamöterna i respektive nämnd väljer Kyrkomötet lika många ersättare.

31 kap.

16 § Frågor om behörighet att utöva kyrkans vigningstjänst enligt 11–12 §§ prövas enligt följande:

1. präster som har anställning som präst i ett stift	domkapitlet i det stiftet
2. präster som är verksamma i utlandskyrkan	Domkapitlet i Visby stift
3. präster som har anställning hos Svenska kyrkan på nationell nivå och som inte är verksamma i utlandskyrkan	Domkapitlet i Uppsala stift
4. övriga präster, folkbokförda inom ett stifts område	domkapitlet i det stiftet
5. övriga präster	Domkapitlet i Uppsala stift

32 kap.

16 § Frågor om behörighet att utöva kyrkans vigningstjänst enligt 11–12 §§ prövas enligt följande:

1. diakoner som har anställning som diakon i ett stift	domkapitlet i det stiftet
2. diakoner som är verksamma i utlandskyrkan	Domkapitlet i Visby stift
3. diakoner som har anställning hos Svenska kyrkan på nationell nivå och som inte är verksamma i utlandskyrkan	Domkapitlet i Uppsala stift
4. övriga diakoner, folkbokförda inom ett stifts område	domkapitlet i det stiftet
5. övriga diakoner	Domkapitlet i Uppsala stiftet

34 kap.

13 § När ansökningstiden för en ledigförklarad befattning som kyrkoherde, komminister, stiftsadjunkt eller kontraktsadjunkt gått ut skall kyrkorådet, kyrkonämnden, pastoratsnämnden eller stiftsstyrelsen översända ansökningshandlingarna och platsannonserna till domkapitlet.

Efter beslut om behörighet skall domkapitlet med eget yttrande över de behöriga sökandena överlämna handlingarna till den som har att besluta om tillsättningen.

Domkapitlet skall underrätta de sökande om beslutet i behörighetsfrågan och om skälen för detta.

Vid tillsättning av befattning som präst i utlandskyrkan skall skyldigheten att översända handlingar till domkapitlet gälla Nämnden för Svenska kyrkan i utlandet.

36 kap.

2 § Inom Svenska kyrkan finns också de icke-territoriella församlingar som framgår av 35 kap. samt utlandskyrkan enligt 10 kap. 6 §.

6 § Inom Svenska kyrkan finns det tretton stift. Dessa är Uppsala, Linköpings, Skara, Strängnäs, Västerås, Växjö, Lunds, Göteborgs, Karlstads, Härnösands, Luleå, Visby och Stockholms stift.

Stiftsindelningen skall omfatta hela landet.

Till Visby stift hör även utlandskyrkan enligt 10 kap. 6 §.

57 kap.

1 § Biskopen och domkapitlet skall ha tillsyn över verksamheten i stiftets församlingar och samfälligheter samt över verksamheten i stiftet. I tillsynen ingår

1. råd, stöd och hjälp, dels i frågor som rör kyrkans lära, böcker, sakrament, gudstjänst och övriga handlingar, dels i rättsliga frågor,

2. utfärdande av församlingsinstruktion enligt 5–7 a §§,

3. biskopens visitationer enligt 8 kap. 2 §,

4. granskning av hur präster och diakoner utövar sina uppdrag och efterlever avgivna vagningslöften,

5. prövning av behörighet att utöva kyrkans vagningsstjänst enligt 31 kap. 11 och 12 §§ och 32 kap. 11 och 12 §§,

6. befogenhetsprövning enligt 31 kap. 14 § och 32 kap. 14 §, och

7. beslutsprövning enligt 8-18 §§.

Det som sägs i första stycket 7 skall inte tillämpas på utlandsförsamlingar och verksamheter som bedrivs av utlandskyrkan på andra platser.

Församlingsinstruktioner för utlandskyrkan

7 a § För församlingar och övriga utlandsverksamheter inom utlandskyrkan skall en församlingsinstruktion utarbetas.

Instruktionen skall innehålla det som anges i 5 § 2 och 4.

En församlingsinstruktion för en församling utarbetas av kyrkoherden och styrelsen i församlingen i samråd med Domkapitlet i Visby. Den får utfärdas av domkapitlet efter godkännande av kyrkoherden och styrelsen var för sig och efter att Nämnden för Svenska kyrkan i utlandet har getts tillfälle att yttra sig.

En församlingsinstruktion för en annan utlandsverksamhet utarbetas av kyrkoherden och Nämnden för Svenska kyrkan i utlandet i samråd med Domkapitlet i Visby stift. Den får utfärdas av domkapitlet efter godkännande av Nämnden för Svenska kyrkan i utlandet och kyrkoherden var för sig.

Efter att domkapitlet har utfärdat en församlingsinstruktion är den bindande för församlingen eller verksamheten.

Fråga om ändring av församlingsinstruktionen för en församling får väckas av församlingens styrelse, kyrkoherden eller domkapitlet. Fråga om ändring av församlingsinstruktionen för en annan verksamhet får väckas av Nämnden för Svenska kyrkan i utlandet, kyrkoherden eller domkapitlet. En ändring godkänns och utfärdas på samma sätt som instruktionen.

1. Detta beslut träder i kraft den 1 november 2002 med undantag för bestämmelserna i 10, 12 och 36 kap. vilka träder i kraft omedelbart när Kyrkomötet har fattat sitt beslut.

2. När den ledamot i Domkapitlet i Visby stift som avses i 9 kap. 2 a § 4 och den ledamotens ersättare skall väljas första gången har endast den som är anställd som präst eller diakon i utlandskyrkan rösträtt. Valet avser tiden till och med den 31 december 2005.

3. Kyrkomötet skall vid sammanträdet i oktober 2002 välja en ledamot och ersättare i Domkapitlet i Visby stift enligt 9 kap. 19 § andra stycket för tiden fram till dess att Kyrkomötet har hållit nya val under nästa mandatperiod.

4. Utöver vad som anges i 8 kap. har följande personer rösträtt vid biskopsval i Visby stift:

1. åtta elektorer som är präster anställda i utlandskyrkan,
2. åtta elektorer som inte är präster, valda av församlingarna inom utlandskyrkan, och
3. ledamöterna i Nämnden för Svenska kyrkan i utlandet.

Elektorerna skall representera utlandskyrkan i olika delar av världen. Nämnden för Svenska kyrkan i utlandet beslutar efter samråd med Stiftsstyrelsen i Visby stift hur valet av elektorer och ersättare för dessa går till.

De elektorer som inte är präster skall tillhöra Svenska kyrkan och någon av församlingarna inom utlandskyrkan.

Stiftsstyrelsen i Visby stift beslutar hur elektorerna och ledamöterna i Nämnden för Svenska kyrkan i utlandet skall utöva sin rösträtt.

Kyrkostyrelsens skrivelser
KsSkr 2002:1–4

Kyrkostyrelsens skrivelser

2002:1–4 återfinns i volym 1, 2002:5–12 återfinns i volym 2.

- 2002:1 Mål och rambudget för Svenska kyrkans nationella nivå åren 2003-2005
- 2002:2 Verksamhetsberättelse och årsredovisning för Svenska kyrkans nationella nivå år 2001
- 2002:3 Redogörelse för Kyrkostyrelsens behandling av Kyrkomötets ärenden
- 2002:4 Den svenska evangelieboken
- 2002:5 Kyrkan och homosexualiteten
- 2002:6 Särskild utjämningsavgift
- 2002:7 Tillsyns- och främjandefunktionerna för Svenska kyrkans utlandsförsamlingar
- 2002:8 Utvärdering av kyrkovalet 2001
- 2002:9 Avgifter och clearing vid vissa kyrkliga handlingar
- 2002:10 Ändringar i kyrkoordningen
- 2002:11 Kyrkliga böcker på finska och lulesamiska
- 2002:12 Bibeltexter och gudstjänstordning på teckenspråk

Kyrkostyrelsen överlämnar denna skrivelse till Kyrkomötet.

Uppsala den 25 juni 2002

KG Hammar

Leni Björklund

Innehåll

Förslag till Kyrkomötesbeslut	5
Skrivelsens uppläggning och Kyrkostyrelsens överväganden för den nationella nivåns uppdrag åren 2003-2005	6
Uppdraget.....	6
Allmänt om budgetskrivelsen.....	6
Allmänt om planeringsförutsättningarna	7
Den nationella nivåns verksamhet och styrning.....	9
Arbetsfördelningen mellan den nationella nivån och stiftet.....	10
Åtaganden i föreliggande mål och rambudget som Kyrkostyrelsen särskilt vill lyfta fram.....	10
Avslutande reflektioner.....	12
Budgeten i sammanfattning	13
Viktiga budgetantaganden.....	13
Osäkerheter	13
Översikt över den nationella nivåns ekonomi.....	14
Totala kostnader	21
Bidrag till/kostnader avseende övriga nivåer i Svenska kyrkan	22
Budgetreserven.....	23
Budgetar per VO.....	23
Rambudget i sammanfattning.....	24
Gemensamma inriktningsmål för den nationella nivån	25
Verksamhetsområdet Ärkebiskopen och biskopsmötet.....	27
Verksamhetsområdets rambudget.....	28
Verksamhetsområdet Kyrkomötet och Kyrkostyrelsen	29
Verksamhetsområdets rambudget.....	31
Verksamhetsområdet Teologi och ekumenik	32
Verksamhetsområdets rambudget.....	34
Verksamhetsområdet Kyrkorätt och organisation	35
Verksamhetsområdets rambudget.....	36
Verksamhetsområdet Svenska kyrkans information	37
Verksamhetsområdets rambudget.....	39
Verksamhetsområdet Forskning	40
Svenska kyrkans forskningsråd.....	40
Verksamhetsområdet	40
Verksamhetsområdets rambudget.....	42
Verksamhetsområdet Kultur	43
Svenska kyrkans kulturråd	43
Verksamhetsområdet	43
Verksamhetsområdets rambudget.....	45

Verksamhetsområdet Samiskt kyrkoliv	46
Samiska rådet inom Svenska kyrkan.....	46
Verksamhetsområdet.....	46
Verksamhetsområdets rambudget.....	48
Verksamhetsområdet Ekonomisk utjämning och kapitalförvaltning	49
Kyrkofondens styrelse.....	49
Verksamhetsområdet.....	49
Verksamhetsområdets rambudget.....	52
Verksamhetsområdet Kyrkolivets utveckling	53
Nämnden för kyrkolivets utveckling.....	53
Verksamhetsområdet.....	53
Verksamhetsområdets rambudget.....	57
Verksamhetsområdet Verksamhet bland svenskar i utlandet	58
Nämnden för Svenska kyrkan i utlandet.....	58
Verksamhetsområdet.....	58
Verksamhetsområdets rambudget.....	61
Verksamhetsområdet Internationell mission och diakoni	62
Nämnden för internationell mission och diakoni samt EFS-rådet.....	62
Verksamhetsområdet.....	62
Verksamhetsområdets rambudget.....	66
Bilaga 1	69
Kyrkostyrelsens planeringsunderlag för periodens verksamhet – verksamhetsområdet Kyrkomötet och Kyrkostyrelsen.....	69
Bilaga 2	72
Kyrkostyrelsens planeringsunderlag för periodens verksamhet – verksamhetsområdet Teologi och ekumenik.....	72
Bilaga 3	74
Kyrkostyrelsens planeringsunderlag för periodens verksamhet – verksamhetsområdet Kyrkorätt och organisation.....	74
Bilaga 4	78
Kyrkostyrelsens planeringsunderlag för periodens verksamhet – verksamhetsområdet Svenska kyrkans information.....	78
Bilaga 5	81
Forskningsrådets planeringsunderlag för periodens verksamhet.....	81
Bilaga 6	83
Kulturrådets planeringsunderlag för periodens verksamhet.....	83
Bilaga 7	84
Samiska rådets planeringsunderlag för periodens verksamhet.....	84
Bilaga 8	85
Kyrkofondens styrelses planeringsunderlag för periodens verksamhet.....	85
Kyrkofondens styrelses förslag till budget.....	90

Bilaga 9	91
Nämnden för kyrkolivets utvecklings planeringsunderlag för periodens verksamhet	91
Bilaga 10	96
Nämnden för Svenska kyrkan i utlandets planeringsunderlag för periodens verksamhet	96
Bilaga 11	100
Nämnden för Svenska kyrkans missions, Nämnden för Lutherhjälpens och EFS-rådets planeringsunderlag för periodens verksamhet	100
Bilaga 12	112
Kyrkostyrelsens planeringsunderlag för kyrkokansliets organisation och funktioner	112
Effektmål hänförliga till de gemensamma inriktningmålen	116
Bilaga 13	118
En beskrivning av utjämningsystemet.....	118
Bilaga 14	121
Begreppsförklaringar och läsanvisning	121
Bilaga 15	123
Budgetöversikt 2003	123
Utdrag ur Kyrkostyrelsens protokoll	124
Utdrag ur delegationsprotokoll.....	124

Förslag till Kyrkomötesbeslut

Kyrkostyrelsen föreslår Kyrkomötet

- att Kyrkomötet beslutar fastställa inriktningsmål avseende nationella nivåns verksamhetsområden för åren 2003–2005 i enlighet med skrivelsen,
- att Kyrkomötet fastställer ramen för de nationella kostnaderna år 2003 till 1 866 miljoner kronor, samt medger planeringsramar för åren 2004 och 2005 till 1 949 miljoner kronor respektive 2 097 miljoner kronor,
- att Kyrkomötet medger att kostnader för utjämningsystemet och för internationellt katastrofbistånd under år 2003 får överskridas om detta kan finansieras genom ökade intäkter under året,
- att Kyrkomötet bemyndigar Kyrkostyrelsen att inom budgetramen göra erforderliga omDispositioner i syfte att nå målen.

Skrivelsens uppläggning och Kyrkostyrelsens överväganden för den nationella nivåns uppdrag åren 2003-2005

Uppdraget

Kyrkoordningen anger den nationella nivåns uppdrag på följande sätt: ”Svenska kyrkan på nationell nivå tar ansvar för kyrkans gemensamma angelägenheter i fråga om inomkyrklig normgivning, överprövning av beslut, gemensam information, utbildning, samråd samt ekumeniska relationer, internationell diakoni och mission. Till uppgiften hör också att vara kyrkans röst utåt såväl i det svenska samhället som internationellt.”

Kyrkomötet är Svenska kyrkans högsta beslutande organ och får ange vilka andra organ som skall finnas på nationell nivå och vilka uppgifter dessa skall ha.

Kyrkostyrelsen företräder Svenska kyrkan och bereder och verkställer Kyrkomötets beslut. Kyrkostyrelsen har också förvaltande uppgifter.

Allmänt om budgetskrivelsen

Kyrkostyrelsen lägger i denna skrivelse fram förslag till mål och rambudget för Svenska kyrkans nationella nivå åren 2003-2005.

- Kyrkomötet fattar beslut om budgetramar på verksamhetsområdesnivå. Det ankommer därefter på Kyrkostyrelsen och övriga styrorgan att i arbetet med detaljbudget precisera fördelningen på huvud- och delprogram.
- Kyrkomötet fattar beslut om ramar för kostnaderna. Beträffande intäkter inom utjämningsystemet, verksamhetsområde Ekonomisk utjämnning och kapitalförvaltning, blir utfallet delvis en konsekvens av förändringar i avgiftsunderlaget till följd av inkomstutveckling i samhället och står därmed utanför Svenska kyrkans kontroll. Det är rimligt att, om intäkterna skulle öka, också kunna öka kostnaderna inom utjämningsystemet redan samma år och slippa den tidsförskjutning som det innebär att vänta till nästa budget. På motsvarande sätt kan oväntade och extraordinära händelser påverka verksamhetsområdet Internationell mission och diakoni. Så kan t.ex. inträffade katastrofer föranleda att såväl Sida som en bred allmänhet riktar insatser i en omfattning som ej ryms inom den normala budgeterade verksamheten. Ett exempel från senare år är situationen i Mellanöstern. Mot bakgrund av ovanstående föreslår Kyrkostyrelsen att Kyrkomötet medger att kostnaderna för utjämningsystemet och för internationellt katastrofbistånd får överskridas under år 2003 om detta finansieras med ökade intäkter under året.
- Kyrkostyrelsens förslag och prioriteringar bygger på aktuell kunskap om uppgifterna på den nationella nivån. Den ekonomiska bedömningen utgår från bästa kunskap i juni 2002. I syfte att uppfylla målen bör Kyrkostyrelsen äga rätt att göra erforderliga omDispositioner inom budgetramen. Det samma gäller även om intäkterna minskas väsentligt jämfört med här gjorda antaganden.

Budgetskrivelsens uppläggning

Detta kapitel innehåller först en övergripande kommentar rörande planeringsförutsättningarna. Därefter följer en sammanfattande budgetanalys som avslutas med en tabell över mål och rambudgetens belopp för hela budgetperioden, totalt för alla verk-

samhetsområden. Det bör noteras att verksamhet bedriven i bolagsform ej ingår i siffersammanställningarna.

Efter de sammanfattande kapitlen följer en presentation verksamhetsområde för verksamhetsområde. Varje presentation avslutas med en tabell för budgeten under de kommande tre åren.

I bilaga 1-12 finns planeringsunderlag för varje verksamhetsområde sammanställt av respektive styrorgan.

I bilaga 13 finns en beskrivning av utjämningsystemet.

I bilaga 14 finns begreppsförklaringar till tabelluppställningen.

Bilaga 15 visar i översikt budgeten avseende år 2003 för samtliga verksamhetsområden.

Allmänt om planeringsförutsättningarna

Under åren 2000 och 2001 har de allmänna ekonomiska förutsättningarna ändrats i viktiga avseenden. Framför allt har börsutvecklingen medfört att avkastningen av kapitalförvaltningen på den nationella nivån blivit betydligt lägre än vad som antagits i tidigare budgetbeslut. Avkastningen 2001 var mer än 900 miljoner kronor sämre än budget. Vidare har bland annat Stödfonden (stiftelse med till Svenska kyrkan på nationell nivå anknuten förvaltning) inte gett någon avkastning sedan 2000 vilket medfört att de ca 14 miljoner kronor från Stödfonden, som hittills finansierat delar av ordinarie verksamhet inom VO Kyrkolivets utveckling, inte kan påräknas för 2002 eller kommande år. Glesbygdsbidraget i utjämningsystemet har fördrats de senaste åren på grund av ändrade regler för tillämpning av avskrivningsregler m.m. Detta har inneburit att Kyrkostyrelsen beslutat om en detaljbudget för 2002 där kostnaderna reduceras i förhållande till av Kyrkomötet beslutad rambudget. Även arbetet med den här föreslagna rambudgeten har i flera avseenden präglats av en strävan att minska kostnaderna för den nationella nivån. Skälen för detta är flera. Vi redogör i nästa kapitel närmare för de övergripande ekonomiska förutsättningar som gäller för den nu aktuella planeringsperioden.

Arbetet med årets budgetskrivelse har för första gången kunnat följa den tidplan som länge varit önskad där bedömningar i skrivelsen bygger på utfallet av föregående års verksamhet. Denna skrivelse har i stort sett samma disposition som föregående års skrivelse, modifierad utifrån synpunkter som kom fram i Kyrkomötets behandling av skrivelsen förra året. Detta år redovisar vi för första gången gemensamma mål för den nationella nivån vilket medför att mål som tidigare redovisats för olika verksamhetsområden, men som rört den samlade verksamheten, nu samlats i ett kapitel för att tydliggöra att målen gäller hela den nationella nivån. För att i möjligaste mån säkerställa att vi lämnar ett samlat och sammanvägt förslag har det även i år genomförts gemensamma överläggningar inför Mål- och rambudgetskrivelsen med samtliga styrorgan på den nationella nivån.

Det finns förutsättningar för den nationella nivån verksamhet under perioden som fortfarande inte är klarlagda. Till årets kyrkomöte lämnar vi en skrivelse med förslag med anledning av den genomförda utredningen om verksamheten bland svenskar i utlandet (SKUT). Den nya nämnden för internationell mission och diakoni börjar inte verka förrän efter valen vid årets kyrkomöte och skall då fastställa nämndens mål för den internationella verksamheten under planeringsperioden. Viktiga utredningar om kyrkliga utbildningar, utjämningsystemet och församlingstillhörigheten pågår eller är under beredning. Externa faktorer som börsutveckling och utvecklingen i underlaget för kyrkoavgifter skapar osäkerhet.

Mål- och rambudgetarbetet på den nationella nivån har under de senaste åren stramats upp. I stället för att respektive verksamhetsområde budgeterar medel för oförutsedda kostnader har budgeten numera sådana reserver endast på verksamhetsområdet Kyrkomötet och Kyrkostyrelsen (medel till Kyrkostyrelsens förfogande). I övrigt återfinns nu bara inom VO Ekonomisk utjämning och kapitalförvaltning en mindre sådan post som avser stifts- och församlingsnivån (extra utjämningsbidrag).

För att rambudgeten ändå skall rymma oförutsedda händelser eller planerade verksamheter som inte helt kunnat kostnadsberäknas när skrivelsen lämnas föreslås även denna rambudget innehålla en särskild budgetreserv. Denna budgetreserv skall rullande minskas så att den blir mindre ju längre vi kommit i planeringsprocessen. Budgetreserven föreslås vara 30 miljoner kronor för 2005, 20 miljoner kronor för 2004 och 10 miljoner kronor för 2003. När detaljbudgeten för dessa år sedan läggs ska planeringen nått så långt att något sådant utrymme inte längre är nödvändigt. På detta sätt nås en bättre realism i vad den planerade verksamheten kommer att kosta och återspeglar då på ett rimligt sätt den totala kostnaden för den nationella nivån.

Förslagen i denna skrivelse innebär en minskning av kostnaden för den nationellt finansierade verksamheten med 12 till 13 procent jämfört med tidigare beslutade rambudget. Detta innebär att både verksamhet och bidragsgivning påverkas. I stort sett samtliga verksamhetsområden har fått göra omprioriteringar och sänka sin ambitionsnivå för att nå nödvändiga kostnadsminskningar. Det har dock inte varit möjligt att fullt ut sänka kostnaderna för den nationella nivån till den nivå vi bedömer är långsiktigt rimlig med nu kända förutsättningar. Vår långsiktiga målsättning är att sänka den nationella nivåns kostnader med 20 procent jämfört med nivån i rambudgeten för 2002 – 2004 under förutsättning att ingen ny verksamhet tillkommer. Kyrkostyrelsen har då gjort en avvägning mellan de behov och förväntningar på den nationella nivån som finns och hur intäkterna kommer att utvecklas på längre sikt.

Trots denna sänkning av kostnadsnivån gör Kyrkostyrelsen bedömningen att det kan bli nödvändigt för en stabil finansiering av den nationella nivåns åtaganden att höja den nationella nivåns intäkter under mandatperioden. Både bidrags- och verksamhetsdelen av den nationella nivåns uppdrag ställer krav på ökad finansiering. Det är vår bedömning att det bör vara möjligt att kombinera denna höjning med sådana förändringar i arbetsfördelningen mellan kyrkans olika delar att det inte blir nödvändigt för församlingar och samfälligheter eller stift att höja kyrkoavgiften. En resursförstärkning bör dock bli aktuell först i slutet av planeringsperioden efter genomförda prioriteringar och effektiviseringar av arbetet på den nationella nivån, samt vidare analys av utjämningsystemet, nationell bidragsgivning samt utvecklingen av andra ekonomiska förutsättningar.

Ett alternativ till att höja den allmänna utjämningsavgiften och ändå säkerställa att den nationella nivån får tillräckliga resurser skulle vara att minska de individuella bidragen till andra kyrkliga delar – särskilt stiftet. Kommande analyser och överläggningar med stiftet bör leda till en samsyn kring vilken väg som bör väljas.

I denna rambudget har vi antagit att en höjning av intäkterna för den nationella nivån, motsvarande en höjning av den allmänna utjämningsavgiften med ett öre, beslutas att gälla från och med 2005. Med budgetens antaganden kommer totalt eget kapital att vid planeringsperiodens utgång understiga värdesäkrat eget kapital med cirka 160 miljoner kronor.

Den nationella nivåns verksamhet och styrning

Planeringsarbetet under det senaste halvåret, där inriktningen varit att minska den nationella nivåns totala omfattning och kostnader, visar att organisationen och styrningen av den nationella nivåns arbete måste förändras för att möjliggöra fortsatta effektiviseringar och rationaliseringar och för att nå en rimlig arbetsbelastning. Detta är också ett intryck som externa bedömare av kyrkokansliets arbete redovisar. Bildandet av en gemensam nämnd för internationell mission och diakoni är ett steg i den riktningen. Kyrkostyrelsen gör bedömningen att den översyn av kansliresurserna som aviserats för 2004 måste tidigareläggas och även omfatta styrorgan och beslutsprocess för den nationella nivån.

Även om vi under slutet av föregående år och i början av innevarande år ser att det blivit något lättare att rekrytera önskad personal är arbetsbelastningen på den nationella nivån fortfarande alltför hög och också något för ojämn över tiden. Den nödvändiga rekrytering av personal som nu kan säkerställas måste kombineras med förbättringar i den samlade styrningen och samordningen av arbetet i kyrkokansliet.

Vi konstaterar att när verksamheten bedrivs i alltför små enheter minskar möjligheterna att hitta effektiviserings- och rationaliseringsvinster. I dag är skillnaden mellan storleken på de olika verksamhetsområdena betydande. Det finns därför skäl att se över den indelning i verksamhetsområden som i dag gäller på den nationella nivån. I en sådan översyn måste strävan vara att hitta en mindre komplex beslutsstruktur, att verksamheten bedrivs i enheter med tillräcklig kritisk massa samt att kompetens och resurser på den nationella nivån nyttjas på ett sätt som drar nytta av de fördelar som ligger i att samla verksamheten i ett gemensamt kansli.

Det är för tidigt att i detalj redovisa vilka förändringar som kan komma att föreslås men Kyrkostyrelsen vill ändå peka på några frågeställningar som är aktuella:

- Styrorganens arbete måste utformas så att mer kraft kan ges till strategiskt arbete i förhållande till nuläget. Hanteringen av delegation och återrapportering inom den nationella nivån måste förfinas ytterligare så att antalet ärenden av handläggningskaraktär kan minska i styrorganen. Antalet sammanträden måste också minskas av resursskäl.
- Relationen mellan Kyrkostyrelsen och övriga styrorgan behöver tydliggöras. Nuvarande lösning där flera styrorgan utses direkt av Kyrkomötet men där Kyrkostyrelsen har det yttersta ansvaret för verksamhetens genomförande och återrapporteringen till Kyrkomötet har i praktiken visat sig innebära oklarheter i beslutsstrukturen och i en del fall medföra ovisshet kring styrorganens mandat.
- Förra årets Kyrkomöte gav det kommande presidiet i uppdrag att se över Kyrkomötets arbetsformer. I detta arbete bör prövas hur Kyrkomötets samlade kunnande bättre skall kunna nyttjas i det strategiska arbetet med de många utmaningar som Svenska kyrkan ställs för utan att kostnaderna för Kyrkomötet ökar.
- Flera olika verksamhetsområden bedriver arbete som är mycket nära besläktat och beroende av varandra för måluppfyllelse. Det bör prövas om fördelar uppnås vad gäller måluppfyllelse och samordning mellan sådana fackområden genom att samla verksamhetsstyrningen till ett styrorgan i dessa fall.
- Även ansvaret för den nationella nivåns omvärldsbevakning är i dag alltför splittrat och behöver samlas bättre för att möjliggöra samordning och öka utbytet av den gemensamma kompetensen. En starkare gemensam omvärldsbevakning efterfrågas inte minst från stiftet.
- Det finns av många skäl ett behov av att förstärka den teologiska reflektionen inom Svenska kyrkan och här har den nationella nivån en central uppgift. En översyn bör även belysa hur detta arbete skall förstärkas.

- Mängden förfrågningar till den nationella nivån ökar år från år på många områden. Allt fler myndigheter, andra organisationer och också enskilda personer ser Svenska kyrkan snarare som en samlad organisation med kyrkokansliet som centralt kansli än som en kyrklig organisation bestående av många fristående delar där den nationella nivån är en del. Kraven på tillgänglighet och service från den nationella nivån vid förfrågningar m.m. ökar som en följd av detta. Vi ser också att kraven höjs på kyrkans administrativa förmåga på alla nivåer. Det kan gälla kyrkorättsliga frågor, redovisning, arbetsmiljöfrågor, ekonomisk uppföljning, skattefrågor m.m. Behovet av rådgivning ökar till följd av detta från andra delar av Svenska kyrkan. En förändrad organisation måste ha förutsättningar att hantera denna ökning av den nationella nivåns rådgivande roll och stärka förmågan till administrativ samordning av kyrkans verksamhet.
- Den ökade kontakten mellan nationell nivå och stiftet måste nu utvecklas med bättre möjligheter för båda nivåerna att gemensamt påverka det utvecklings- och stödjande arbete som bedrivs för kyrkan gemensamt.

I och med årets Kyrkomöte väljs nya styrorgan för den nationella nivån. I början av mandatperioden kommer vi att lägga stor vikt vid att etablera en samsyn på den nationella nivåns uppdrag, styrmedel och relationen mellan olika styrorgan. Det förändringsarbete som vi här aviserar kommer att förberedas och genomföras i dialog med samtliga styrorgan på den nationella nivån, samt i vissa delar med stiftens ledningar. Arbetet kommer fortlöpande att redovisas för Kyrkomötet. Större förändringar kräver Kyrkomötets ställningstagande.

Arbetsfördelningen mellan den nationella nivån och stiftet

Viktiga steg har kunnat tas under det senaste året för att etablera ett bättre fungerande samråd med stiftet. En fortsatt dialog bland annat i syfte att nå en samsyn kring arbetsfördelningen kring församlingens utveckling är viktigt för en positiv utveckling av Svenska kyrkan i stort. När en samsyn etablerats är det också viktigt att hitta väl anpassade verktyg för att styra utvecklingsarbetet. Vi ser goda möjligheter att under de kommande åren hitta nya former för hur den nationella nivån skall arbeta med att stödja stiftet i dess främjande av församlingens utveckling. Utgångspunkten för detta är att det är stiftet som har den närmare kontakten med församlingarna och därmed bäst kunskap om vilket utvecklingsarbete som bör prioriteras.

Det är behov identifierade av stiftet, parat med den förstärkta omvärldsbevakning som den nationella nivån bidrar med, som i högre grad än i dag skall styra vilka insatser som görs från den nationella nivån på detta område. Om stiftet kan ges en tydligare roll som beställare av insatser från den nationella nivån kan det vara lämpligt att också koppla nationella finansiella resurser till denna tydligare roll för stiftet. I det fortsatta arbetet har vi ambitionen att pröva en högre grad av samordning mellan finansieringen av den nationella nivåns arbete kring församlingens utveckling och utformningen av stifts- och strukturbidragen.

Åtaganden i föreliggande mål och rambudget som Kyrkostyrelsen särskilt vill lyfta fram

- Att genomföra förtroendeskapande åtgärder. Den utveckling vi ser när det gäller dopfrekvens och utträden ur Svenska kyrkan väcker viss oro. Under planerings-

- perioden läggs stor vikt vid att närmare ta reda på vad denna utveckling beror på och pröva metoder för att på ett positivt sätt förankra och profilera Svenska kyrkan och kyrkans lära och därigenom vinna medlemmarnas fortsatta stöd och engagemang. Även det ömsesidiga förtroendet mellan kyrkans nivåer behöver värnas. En förutsättning för detta är god kunskap om kyrkoordningen och att denna i sin tur upplevs som korrekt och relevant. En hög förmåga till kommunikation och god tillgänglighet till gemensam information är förutsättningar för att kyrkans agerande skall vara förtroendegivande bland medlemmarna. Den nya webbportalen för elektronisk kommunikation via Internet är ett verktyg för att nå detta. Vidare kan uppföljningen av teologiska kommitténs arbete kring kyrkan och homosexualiteten bli en lärande process för hur arbete mot detta mål kan bedrivas.
- **Fokusera verksamheten för att ge ökad styrka.** Den nya nämnden för internationell mission och diakoni börjar verka under hösten 2002. Samtidigt går man på det internationella verksamhetsområdet in i ett arbete med en starkare tematisk styrning av verksamheten och en fokusering när det gäller partner och projekt. Detta kommer på några års sikt lägga en god grund för en stark utveckling när det gäller den internationella verksamheten. Ökad tydlighet kan bidra till större engagemang i hela kyrkan och göra Svenska kyrkans internationella arbete mer känt i samhället.
 - **Tydligare profil för bibehållet insamlingsresultat.** Den internationella verksamheten är helt beroende av ett fortsatt gott insamlingsresultat. Den nya utformningen av verksamhetsområdet Internationell mission och diakoni ger också möjlighet till ett mer samordnat arbete med att profilera Svenska kyrkans mission och Lutherhjälpen, men i någon utsträckning för olika målgrupper. Därigenom skall den interna konkurrensen om givarna minska vilket på sikt förutses ge ett totalt sett starkare utfall.
 - **Kyrkans åtaganden är långsiktiga.** Svenska kyrkan är beroende av samarbete med kyrkliga och samhällliga organisationer både i internationellt utvecklingsarbete, opinionsbildning och i övrigt arbete med samhällsfrågor i Sverige. Trots det ekonomiska läget lägger vi i denna budget vikt vid att värna vårt samarbete med viktiga partner för att stärka bilden av Svenska kyrkan som en stabil och långsiktig samarbetspartner.
 - **Ekonomiska problem skall inte flyttas.** Drygt 60 procent av den nationella nivåns kostnader utgörs av olika former av bidrag till andra delar av Svenska kyrkan. Cirka 15 procent lämnas i anslag till partnerorganisationer eller som avtalade bidrag till verksamhet under annan huvudman. Det har varit Kyrkostyrelsens strävan att inte ensidigt belasta partner som är beroende av lämnade bidrag för sin verksamhet. Vi har prioriterat att ge tillräckliga resurser för kyrkans internationella ekumeniska åtaganden. Kyrkostyrelsen har också haft ambitionen i görligaste mån undvika att belasta andra delar av kyrkan med kostnader som hittills burits av den nationella nivån.
 - **Kyrkans arbete med integration är viktigt.** Arbetet med integration ökar i betydelse. Som folkkyrka måste Svenska kyrkan förmå att integrera många olika grupper av medlemmar i sin verksamhet. Viktiga projekt kring översättning av gudstjänstböcker och dövkyrkan slutförs under perioden och ett antal dialoger med inomkyrkliga minoriteter kommer att växa fram och finna sin form. Arbetet med detta och kyrkans deltagande i religionsdialog är arbetsområden som tillförs resurser under planeringsperioden. I växande utsträckning kommer arbetet med integration av minoriteter i samhället att utvecklas genom en nära samverkan med folkrörelser och frivilligorganisationer.

- **Kyrkans tillgång till kvalificerad personal behöver säkerställas.** Frågan om att möta behovet av nyrekrytering av kvalificerad personal de kommande åren är fortsatt mycket aktuell både för den nationella nivån och för Svenska kyrkan som helhet. Kyrkan kommer också att möta en allt starkare konkurrens om den arbetskraft som finns tillgänglig bland annat på grund av stora pensionsavgångar de kommande åren. Arbetet med rekrytering, grundutbildning, högre utbildning och att profilera Svenska kyrkan och den nationella nivån som en attraktiv arbetsgivare är högt prioriterat och kräver stora resurser under hela verksamhetsperioden. Bland annat föreslås i rambudgeten att utrymme skapas för inrättande av ett särskilt stöd till forskarstudier i kyrkorelevanta ämnen. Resurser finns också för att möjliggöra ett deltagande från nationell nivå i olika aktiviteter som syftar till att höja kvaliteten i kyrkans arbetsmiljö. Den fortsatta beredningen av Översynen av de kyrkliga utbildningarna och Prästutbildning i förändring kommer att ge ytterligare information om insatser för att tillgodose personalbehovet i framtiden.
- **Kyrklig administration** får inte bli för dyr. Samhället ställer i dag betydligt högre krav på kontroll och uppföljning av den verksamhet som bedrivs än för bara tio år sedan. Det har den nationella nivån erfarit inte minst i samband med relationsändringen. Den nationella nivån har fortsatt en viktig uppgift i att utveckla och samordna den kyrkliga administrationen så att den kan ske på effektivaste sätt på rätt nivå i Svenska kyrkan. En förutsättning för att Svenska kyrkan skall kunna vara rikstäckande och finnas nära medlemmarna är att de administrativa uppgifterna inte blir för resurskrävande, detta är på sikt avgörande särskilt för de mindre enheterna inom kyrkan. De nya upphandlingarna av kyrkobokföringssystem och datanätverk syftar också till att hålla nere de totala administrativa kostnaderna i kyrkan.
- **Förändringsarbetet håller ett fortsatt högt tempo.** Även om relationsändringen till staten inte kräver lika stora direkta insatser som de senaste åren pågår ett omfattande förändringsarbete av både kyrkans verksamhet och organisation. Ett flertal omfattande utredningar slutförs under planeringsperioden eller skall implementeras de kommande åren vilket kräver resurser. Dit hör arbetet med de kyrkliga böckerna och förutsedda och nödvändiga förändringar av kyrkoordningen.
- **Den internationella verksamheten kräver ett stort engagemang.** Svenska kyrkan ingår i den världsvida kyrkan och har därför ett åtagande att engagera sig i kontakter med andra kyrkor och i flera stora internationella ekumeniska organisationer. Det är också tydligt att ett starkt sådant direkt engagemang är en förutsättning för att vårt arbete med internationell mission och diakoni skall ge det resultat vi önskar. Under planeringsperioden ökar den nationella nivåns stöd till internationell ekumenisk verksamhet både ekonomiskt och personellt.

Avslutande reflektioner

De utmaningar Svenska kyrkan har att möta kräver kunskap och handling från flera områden. Den nationella nivån måste därför gå mot en starkare integration av de olika verksamhetsområdena. Det ömsesidiga beroendet blir tydligt i samma takt som tillgångar både i form av kompetens och ekonomiska resurser blir knappare. Många av de förändringar som nu övervägs eller planeras berör flera olika styrande organ samtidigt. Kyrkostyrelsens arbete med att säkerställa dialog mellan olika organ, samordna planeringen och genomförandet av verksamheten samt svara för den gemensamma uppföljningen kommer att få allt större betydelse under den treårsperiod vi nu ser framför oss.

Budgeten i sammanfattning

Det budgetförslag som här presenteras innebär sammanfattningsvis en sänkning av intäkter, kostnader och avsättningar i förhållande till den rambudget som antogs av Kyrkomötet år 2001. Budgeten innebär också att värdesäkrad nivå på eget kapital understiger totalt eget kapital med cirka 160 miljoner kronor vid planeringsperiodens slut.

Viktiga budgetantaganden

I kommentarerna till rambudgetens huvuddelar nedan kommenteras de olika antaganden som ligger bakom budgeten. Här skall inledningsvis bara lyftas fram några av de viktigaste:

- en avkastning på kapitalförvaltningen på mellan 3,6 procent och 4,0 procent,
- avgiftsunderlaget ökar med inkomstutvecklingen i samhället enligt Kommunförbundets prognos för skatteunderlagets utveckling, dock justerat neråt med 1,5 procentenheter för hänsynstagande till minskande medlemsandel, demografiska förändringar m.m. Detta påverkar direkt intäkterna från den allmänna utjämningsavgiften,
- intäkten från den särskilda utjämningsavgiften påverkas av antagen låg utdelning från prästlönetillgångarnas fondförvaltning 2003 och 2004, delvis kompenserad av en svagt stigande utdelning från fastighetsdelen, samt
- avsättning till värdesäkring av eget kapital motsvarande 2 procent inflation.

Utvecklingen i dessa avseenden är i huvudsak given av yttre faktorer som konjunkturen och börsutveckling.

Osäkerheter

Rambudgeten är en uppskattning av den framtida ekonomin baserad på den kunskap som nu föreligger. Det finns dock stora osäkerheter i budgeten och följande exempel ger en uppfattning om betydelsen av olika budgetantaganden.

	Förändring med	Effekt på nettoresultatet
Allmän utjämningsavgift	1 öre	100 mkr
Medlemsandelen	1 %	7 mkr
Personalkostnader	1 %	2 mkr
Avkastning på värdepappersportföljen	1 %	30 mkr
Inflation (påverkar värdesäkringen)	1 %	35 mkr
Nationell finansiering	1 %	3 mkr

Den överlägset största osäkerheten gäller avkastningen på värdepappersportföljen, där utfallet för så korta perioder som tre år är mycket svårbedömt. Som framgår ovan har också varje procentenhet stor påverkan på resultatet.

Exempel på andra faktorer som kan komma att ha betydelse under planeringsperioden är en ökad konkurrens på insamlingsmarknaden, förändringar i skattesystemet, rekryteringsvårigheter, förändringar i församlingsstrukturen och politiska beslut kring offentliga bidrag. Även intäkterna från särskild utjämningsavgift baseras delvis på avkastningen från prästlönefonderna vilket gör även den budgetposten svårbedömd.

Översikt över den nationella nivåns ekonomi

Den totala rambudgeten omfattar hela den nationella nivån, dock med undantag för verksamhet bedriven i bolagsform, främst Svenska Kyrkans Utbildning AB. Det ekonomiska nettoresultatet i dotterbolagen planeras på en nivå som saknar betydelse för helheten. I rambudgeten ingår inte heller de kyrkoavgifter som överförs till församlingar, samfälligheter och stift via Kyrkkontot. Detta penningflöde ligger i storleksordningen 12 miljarder kronor årligen. Nationell nivå förvaltar anknutna stiftelser med totala tillgångar om drygt 100 miljoner kronor. Dessa är självständiga juridiska personer och ingår inte heller i rambudgeten. I de fall stiftelserna lämnar bidrag till nationell nivå ingår dock dessa bidrag bland de externa intäkterna i budgeten.

I följande text avses med *Nuvarande rambudget* den budget som antogs av Kyrkomötet år 2001 och avsåg 2002-2004 (KsSkr 2001:1). Alla belopp anges i miljoner kronor (mkr) där inte annat anges. Med förkortningen VO avses verksamhetsområde.

För att få en överblick över ekonomin har rambudgeten i följande tabell grupperats i ett fåtal komponenter. Det innebär en kraftig förenkling och det är viktigt att ta del av de följande förklaringarna för att rätt kunna tolka siffrorna.

Tabell: Översikt över den nationella nivåns ekonomi

Enhet: miljoner kr	Detalj-		Föreslagen rambudget			Nuvarande Rambudget	
	Utfall 2001	budget 2002	2003	2004	2005	2003	2004
Gemensam finansiering							
Allmän utjämningsavgift	617	656	686	713	854*	696	729
Särskild utjämningsavgift	209	155	135	157	182	220	225
Kapitalförvaltningsnetto	-661	123	105	110	129	221	237
Övrigt	46						
S:a gemensam finansiering	210	934	926	980	1165	1137	1191
<i>Förändr jämf m nuv ram</i>			-211	-211			
Användning							
Nationell finansiering	354	305	327	344	431	349	373
Individuella bidrag	407	439	340	350	350	440	440
Nto utjämn avgift/-bidrag	96	106	109	114	119	96	101
Värdesäkring	95	84	69	70	72	73	74
S:a användning	953	934	845	877	971	957	987
<i>Förändr jämf m nuv ram</i>			-112	-110			
Nettoresultat	-742	0	81	102	193*	180	204
<i>Förändr jämf m nuv ram</i>			-99	-102			

*) varav effekt av 1 öres höjning av allmän utjämningsavgift, 107 miljoner kronor.

Under rubriken *Gemensam finansiering* har samlats de intäkter som är gemensamma för den nationella nivån. Det finns även andra intäkter som kollekt, Sida-bidrag m.m., men dessa är öronmärkta för viss verksamhet. Dessa senare intäkter minskar behovet av medel från den gemensamma finansieringen och har "räknats av" från de olika poster som återfinns under rubriken *Användning*.

Av tabellen framgår att intäkterna från *Gemensam finansiering* nu bedöms bli ca 200 miljoner kronor lägre än i den nuvarande rambudgeten. Samtidigt budgeteras också nettokostnaderna under *Användning* ca 100 miljoner kronor lägre. Det leder till

att de budgeterade avsättningarna till kapitalet, *Nettoresultat*, sjunker med ca 100 miljoner kronor.

Allmän utjämningsavgift

Allmän utjämningsavgift utgår enligt 44 kap. 3 § Kyrkoordningen med 7 öre per 100 kronor av avgiftsunderlaget. I förslaget till rambudget aviserar Kyrkostyrelsen att det kan komma att finnas behov av en höjning av avgiften till 8 öre år 2005, vilket arbetats in i tabellmaterialet och ökat intäkterna år 2005 med 107 miljoner kronor. Frågan kräver emellertid ytterligare beredning under planeringsperioden då Kyrkostyrelsens bedömning av förändrade ekonomiska förutsättningar kan mötas på flera sätt. Alternativ skulle t.ex. de individuella bidragen inom utjämningsystemet kunna omprövas. Kyrkostyrelsens förslag avviker på den här punkten från Kyrkofondens styrelsens förslag om en höjning av avgiften år 2003.

Budgetbeloppets storlek påverkas förutom av avgiftsnivån av flera svårbedömda faktorer:

- a) Avgiften baseras på underlaget för kommunal inkomstskatt och påverkas därför av eventuella framtida förändringar av skattesystemet, t.ex. grundavdragets storlek. I budgeten har antagits oförändrade skatteregler i det här avseendet.
- b) Medlemsutvecklingen. Här har antagits 0,5 procent årlig minskning av medlemsandelen.
- c) Inkomstutvecklingen för genomsnittsledanden. Budgeten har här utgått från Kommunförbundets prognos för skatteunderlagets utveckling, vilken sedan justerats ner 1 procent för att beakta att medlemsandelen är lägre i tillväxtområdena och att tecken tyder på att utträdesfrekvensen kan vara högre för grupper med högre genomsnittsinkomster.

För ytterligare kommentarer kring allmän utjämningsavgift se även textavsnittet om VO Ekonomisk utjämning och kapitalförvaltning och bilaga 13 om utjämningsystemet.

Särskild utjämningsavgift

Särskild utjämningsavgift utgår enligt 44 kap. 3 § kyrkoordningen med 50 procent av den nettovinst som uppkommer vid stiftens förvaltning av prästlönstillgångarna. Utdelat belopp påverkas av resultatet av förvaltningen (av jord, skog och värdepapper) men också av egendomsnämndernas utdelningspolicy. Mot bakgrund av de senaste årens börsutveckling har budgeten baserats på en mycket försiktig bedömning av den utdelning som kan komma från värdepappersdelen under åren 2003 och 2004.

Den särskilda utjämningsavgiften ingår i budgeten för VO Ekonomisk utjämning och kapitalförvaltning.

Kapitalförvaltningsnetto

Kapitalförvaltningsnettot utgörs av avkastningen, efter avdrag av förvaltningskostnader, från förvaltningen av den nationella nivåns gemensamma finansiella tillgångar. Dessa utgörs till allra största delen av de medel som överfördes från den statliga Kyrkofonden 1 januari 2000.

Avkastningen för rambudgetåren har budgeterats i spannet 3,6 till 4,0 procent per år, vilket som långsiktig nivå är en försiktig bedömning. Avkastningen kan dock förväntas variera kraftigt mellan åren och prognoser för enskilda år är utomordentligt osäkra.

Kapitalförvaltningen ingår i VO Ekonomisk utjämning och kapitalförvaltning.

Övrigt

Utfallet i bokslutet för 2001 påverkades positivt av att vissa tidigare avsättningar kunde lösas upp eftersom alla åtaganden fullgjorts. Inga dylika effekter kan förväntas för budgetperioden.

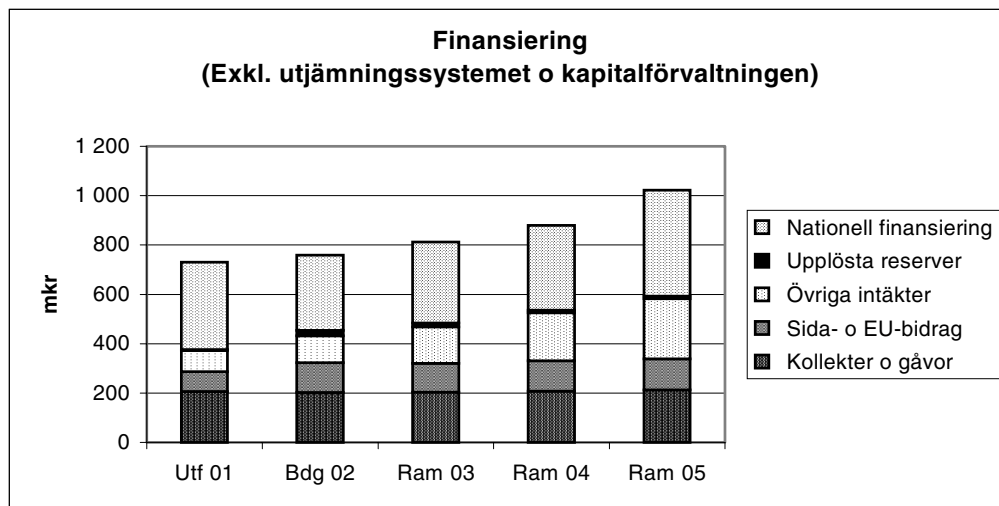
Nationell finansiering

En stor del av verksamheten på nationell nivå, ca 60 procent, finansieras med externa medel, som kollektor, bidrag m.m. Den allra största delen av dessa intäkter avser den internationella verksamheten. Resterande del finansieras ur de gemensamma intäkter som beskrivits ovan. Sambandet framgår av följande tabell. Observera att i kostnaderna ingår *inte* kostnaderna för utjämningsbidragen, generella och individuella, och inte heller för kapitalförvaltningen.

Tabell: Kostnader, externa intäkter och nationell finansiering

Enhet: miljoner kr	Detalj-		Föreslagen rambudget			Nuvarande Rambudget	
	Utfall 2001	Budget 2002	2003	2004	2005	2003	2004
Kostnader	731	758	812	880	1023	865	947
Finansiering från:							
Kollekter o gåvor	206	202	204	208	213	210	213
Sida- o EU-bidrag	81	121	117	123	125	122	135
Övriga intäkter	86	110	148	195	245	180	228
Upplösta reserver	4	21	15	10	10	5	-2
S:a extern finansiering	376	454	484	536	593	516	575
Nationell finansiering	354	305	328	344	430	349	373
S:a finansiering	731	578	812	880	1023	865	947

Följande graf illustrerar tabellmaterialet:

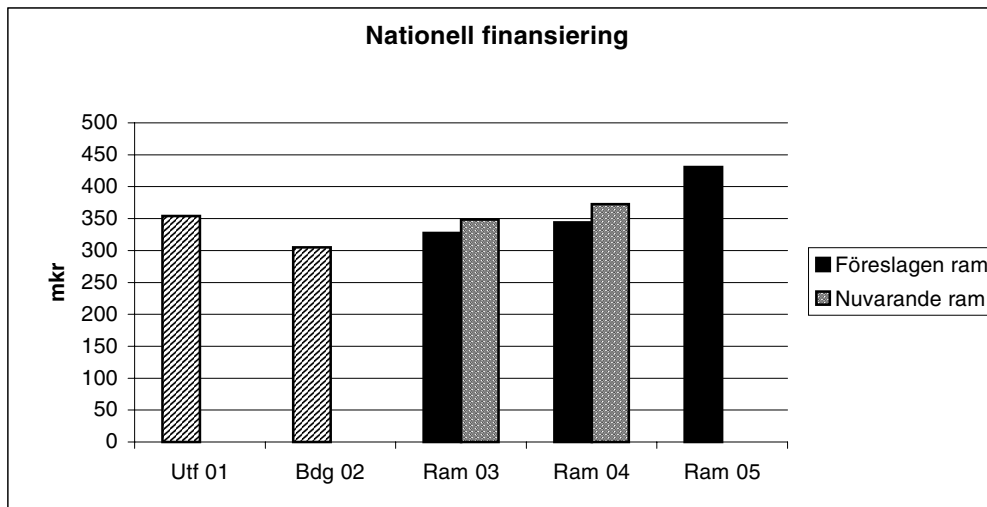
Storleken på det som här kallas *Nationell finansiering* beror dels av omfattningen på verksamheten, dess kostnader, dels av i vilken utsträckning den kan finansieras med externa medel.

Som framgår av tabellen ovan innebär den föreslagna rambudgeten lägre nivåer än i nuvarande rambudget i stort sett genomgående. Även de externa intäkterna har påverkats av nedgången på aktiemarknaden, framför allt posten *Övriga intäkter*. Här

ingår bidrag från stiftelser, såväl externa som de som förvaltas av nationell nivå, och dessa har budgeterats på en väsentligt lägre nivå än tidigare. Intäkterna påverkas också av att testamenterade värdepapper sjunkit i värde.

Den kraftiga årliga ökningen av *Övriga intäkter* beror helt på att här ingår statsbidraget till kyrkoantikvarisk ersättning, vilket är 100, 150 resp. 200 miljoner kronor för de tre åren.

Nationell finansiering ligger i ramförslaget 21 respektive 29 miljoner kronor under nuvarande ram, vilket innebär en sänkning med ca 7 procent. Om man emellertid justerar för att nationell finansiering behövt höjas för att kompensera för att vissa externa kapitalintäkter överförts till kapitalförvaltningsnettot samt för bortfallet av intäkter från Stödfonden (se närmare förklaring längre fram) är besparingen 12-13 procent. Relationen till nuvarande ram, tidigare utfall och detaljbudget framgår av följande graf:

Följande tabell visar hur stor nationell finansiering som budgeteras per VO.

Tabell: Nationell finansiering

Enhet: miljoner kr	Detalj-		Föreslagen rambudget			Nuvarande Rambudget	
	Utfall 2001	budget 2002	2003	2004	2005	2003	2004
ÄB o biskopsmötet	8	7	8	8	8	8	8
Kyrkomötet o KS	24	35	38	38	39	31	33
Budgetreserv			10	20	30	20	30
Teologi o ekumenik	15	18	21	20	20	22	21
Kyrkorätt o organisation	97	30	26	25	76	31	32
Svenska kyrkans inform.	37	28	25	25	41	34	34
Forskning	9	9	10	12	13	10	11
Kultur	4	3	4	4	4	4	4
Samiskt kyrkoliv	1	1	1	2	1	1	1
Ekon. utjämn. o kap. förv.	35	36	44	41	41	42	42
Kyrkolivets utveckling	66	82	82	82	83	76	78
SKUT	45	42	43	46	48	49	53
SKM	6	5	7	10	12	9	12
Lutherhjälpen	5	4	6	7	8	8	9
EFS Utland	4	4	4	4	5	5	6
Totalt	354	305	328	344	431	349	373

Kommentarer:

Närmare beskrivning av satsningar och sparåtgärder finns i budgetskrivelsen för respektive VO. Här ges endast några förklaringar till de större förändringarna.

VO Kyrkomötet och Kyrkostyrelsen: det ökade behovet av nationell finansiering beror på att vissa externa intäkter från värdepappersportföljen tidigare redovisats här men i den nya budgeten ingår i Kapitalförvaltningsnettot under VO Ekonomisk utjämning och kapitalförvaltning. Dessutom har utredningsanslaget flyttats hit från VO Kyrkorätt och organisation.

Budgetreserven har för 2003 och 2004 trappats ner i och med att planeringen "rullats fram" ett år och vissa budgetposter kunnat beloppsbestämmas. Därmed har de arbetas in i respektive VO:s budget och reserven kunnat sänkas.

VO Teologi och ekumenik: ökningen mellan 2001 och 2003 beror till största delen på ökade anslag till Kyrkornas världsråd och KEK (Konferensen för europeiska kyrkor).

VO Kyrkorätt och organisation: behovet av nationell finansiering har sjunkit, dels genom att utredningsanslaget flyttats till VO Kyrkomötet o Kyrkostyrelsen och dels genom besparingar inom bl.a. Kyrknätet och militär själavård. Ökningen år 2005 beror på kostnader för kyrkovalet.

VO Svenska kyrkans information: besparingar inom flera delar av verksamhetsområdet gör att finansieringsbehovet sjunkit med 26 procent år 2003 jämfört med tidigare ram. Ökningen år 2005 avser informationsinsatser inför kyrkovalet.

VO Forskning: i förhållande till nuvarande ram har här tillkommit kostnader för åtta nya doktorandstipendier.

Ekonomisk utjämning och kapitalförvaltning.: avser den del av verksamhetsområdet som inte är utjämning eller kapitalförvaltning utan omfattar kostnader för nationella administrativa system, som kyrkobokföring och organisationsregister, för administration av kyrkoantikvarisk ersättning, för Svenska kyrkans kanslistöd m.m.

Kostnadsökningen 2003 beror i första hand på tidigare ej beaktade pensionsåtaganden övertagna från den statliga Kyrkofonden.

VO Kyrkolivets utveckling: verksamhetsområdet har tidigare till betydande del finansieras genom bidrag från Stödfonden, en på nationell nivå förvalttad stiftelse. Stiftelsen bedöms under de närmaste åren inte kunna lämna någon utdelning, vilket innebär ett bortfall av extern finansiering med 14 miljoner kronor. Kostnaderna har skurits ned med 12-14 procent, men det har endast delvis kompenserat de minskade externa intäkterna.

VO SKUT: nationell finansiering har sänkts med 13 procent. Detta bortfall av finansiering kompenseras i viss mån genom ökad användning av verksamhetsområdets reserverade medel (överskott som uppstått under tidigare år). Kostnaderna beräknas därmed behöva sänkas med 7-8 procent jämfört med nuvarande rambudget.

VO Lutherhjälpen och VO SKM: ökningen år 2005 är uttryck för en ambition att med gemensamma medel finansiera en ökad del av verksamhetens kanslikostnad, i första hand den del som avser administration.

Individuella bidrag

Utöver de generella bidrag som betalas inom ramen för utjämningsystemet betalar VO Ekonomisk utjämning o kapitalförvaltning vissa bidrag som här grupperats under kyrkoordningens benämning *Individuella bidrag*. De är:

Tabell: Individuella bidrag

Enhet: miljoner kr	Detalj-		Föreslagen rambudget			Nuvarande	
	Utfall	budget	2003	2004	2005	Rambudget	2004
	2001	2002				2003	2004
Strukturbidrag	100	120	90	100	100	120	120
Stiftsbidrag	216	219	190	190	190	220	220
Kyrkobyggnadsbidrag	90	90	50	50	50	90	90
Extra utjämningsbidrag	1	10	10	10	10	10	10
Summa	407	439	340	350	350	440	440

En stor del av dessa bidrag finansieras bl.a. genom den särskilda utjämningsavgiften och neddragningarna ovan får ses mot bakgrund av de förväntade lägre intäkterna därifrån. Den höjning av strukturbidraget som ingår i nuvarande rambudget gjordes mot bakgrund av nya regler om ett tak för prästlönetillgångarnas konsolidering. Denna regel förväntades leda till en kraftig tillfällig ökning av intäkterna från särskild utjämningsavgift, som emellertid uteblivit till följd av börsutvecklingen.

Beträffande posten kyrkobyggnadsbidrag innebär förslaget en avvikelse från Kyrkofondens styrelses förslag som ligger 10 miljoner kronor högre.

Se även texten ovan under allmän utjämningsavgift och möjliga alternativ till höjning av den avgiften.

Netto utjämningsavgifter och -bidrag

Den del av utjämningsystemet som omfattar utjämning med avseende på inkomst-, kyrkounderhålls-, begravningsplats-, kyrkotillhörighets- och glesbygdkomponenterna är i stort sett självfinansierande genom att uttagna avgifter (intäkter för nationell nivå) motsvaras av ungefär lika stora utbetalda bidrag (kostnader för nationell nivå). Undantaget är glesbygdsdelen som endast har en "bidragssida", vilken dessutom ökat kraftigt sedan avskrivningskostnaden lagts in i beräkningsunderlaget. Exempel: år 2003

beräknas intäkterna från inkomstutjämnings-, kyrkounderhålls-, begravningsplats- och kyrkotillhörighetsavgifterna bli 590 miljoner kronor. Kostnaderna för motsvarande bidrag beräknas till 594 miljoner kronor var till kommer 105 miljoner kronor för glesbygdsbidraget, dvs. en nettokostnad för nationell nivå på 109 miljoner kronor. Se även bilaga 13 för en beskrivning av utjämningsystemet.

Värdesäkring

Enligt Kyrkoordningen 45 kap. 3 § skall kapitalet värdesäkras genom att ett belopp motsvarande värdeminskning till följd av inflationen läggs till kapitalet. Här har antagits en årlig inflation på 2 procent, vilket motsvarar Riksbankens inflationsmål.

Konsolidering

Eget kapital består av två delar, värdesäkrat och övrigt eget kapital. Den värdesäkrade delen består till att börja med av den nettoförmögenhet (3 232 miljoner kr) som 1 januari 2000 överfördes från den statliga Kyrkofonden. Till det beloppet har sedan lagts årliga avsättningar motsvarande värdeminskning till följd av inflationen.

Det nettoresultat som uppstår i verksamheten sedan avsättningen för värdesäkring skett avsätts till Övrigt eget kapital. Som framgått ovan innebär rambudgetförslaget ett nettoresultat på 81, 102 respektive 193 miljoner kr, vilket alltså innebär motsvarande förändringar av övrigt eget kapital. Beräkningen av övrigt eget kapital vid utgången av respektive år baseras, förutom på budgeterat nettoresultat under respektive år, på en prognos om att övrigt eget kapital vid utgången av år 2002 kommer att vara -540 miljoner kronor. Utvecklingen på finansmarknaden under inledningen av år 2002 visar en fortsatt nedgång. Prognosen för 2002 utgår från bedömd nivå vid utgången av maj och antagandet om att aktiemarknaden vid årets slut ligger på en oförändrad nivå, ett antagande som delas av många bedömare. Utvecklingen under tiden fram till årsskiftet kan dock komma att variera betydligt. Bedömningen av finansmarknadens utveckling är som angivits tidigare utomordentligt osäker. Förslaget till rambudget innebär, som framgår av följande tabell, att övrigt eget kapital är negativt ännu vid utgången av planeringsperioden, -164 miljoner kronor.

Tabell: Eget kapital och konsolidering

Enhet: miljoner kr	Detalj-		Föreslagen rambudget			Nuvarande Rambudget	
	Utfall 2001	Budget 2002	2003	2004	2005	2003	2004
31 dec. resp. år							
Värdesäkrat kapital	3 369	3 456	3 522	3 592	3 664	3 465	3 539
Övrigt eget kapital	-174	-255	-459	-357	-164*	696	900
<i>Totalt eget kapital</i>	3 196	3 201	3 063	3 235	3 501	4 161	4 439
Konsolidering %	95	93	87	90	96	120	125
<i>Årlig avsättning</i>							
till värdesäkring	95	84	69	70	72	73	74
till övrigt eget kapital**	-742	0	81	102	193*	180	204

*) varav effekt av 1 öres höjning av allmän utjämningsavgift, 107 miljoner kronor.

**) = nettoresultat

Med konsolidering avses här kvoten mellan totalt eget kapital och värdesäkrat eget kapital. En konsolidering över 100 procent innebär att det finns en buffert som bl.a.

kan absorbera de svårförutsägbara svängningarna i kapitalavkastningen. Kyrkostyrelsen kommer att tillsammans med Kyrkofondens styrelse arbeta vidare med frågor kring eget kapital för att bl.a. överväga behovet av kompletterande regler varefter frågan eventuellt får återkomma till Kyrkomötet.

Nettoresultat från kapitalförvaltning respektive löpande verksamhet

Det är också intressant att göra en analys av resultatet uppdelat på nettoresultat från kapitalförvaltningen respektive från den övriga löpande verksamheten. I kapitalförvaltningens resultat ingår då även kostnaden för värdesäkring av kapitalet. I de fall övrig löpande verksamhet i den här analysen uppvisar ett negativt nettoresultat betyder det att "uttag" görs ur kapitalet för att finansiera verksamheten. Vid positivt nettoresultat innebär det att överskott tillförs kapitalet.

Tabell: Nettoresultat från kapitalförvaltning resp. övrig verksamhet

Enhet: miljoner kr	Detalj-		Föreslagen rambudget			Nuvarande rambudget	
	Utfall	budget	2003	2004	2005	2003	2004
Kapitalförvaltningen	-756	39	36	40	57	148	163
Övrig löpande verksamhet	14	-39	45	62	136*	32	41
Nettoresultat	-742	0	81	102	193	180	204

*) varav effekt av 1 öres höjning av allmän utjämningsavgift, 107 miljoner kronor.

Som framgår av tabellen innebär rambudgeten årliga överskott i såväl kapitalförvaltningen som övrig löpande verksamhet, överskott vilka tillförs eget kapital.

Totala kostnader

Budgetramen läggs fast i termer av totala kostnader. Det är därför intressant att särskilt jämföra kostnaderna i förslaget med motsvarande i den nuvarande ramen.

Tabell: Totala kostnader

Enhet: miljoner kr	Detalj-		Föreslagen rambudget			Nuvarande Rambudget	
	Utfall	budget	2003	2004	2005	2003	2004
Utjämn syst, individ bidr	407	439	340	350	350	440	440
Utlandsverksamheten	369	421	409	421	433	431	449
Kyrkoantikvarisk ersättn	0	50	100	150	200	100	150
Budgetreserv	0	0	10	20	30	20	30
Övrigt	381	299	308	304	375	331	335
Summa	1 157	1 210	1 167	1 245	1 388	1 322	1 404
Utjämn syst, generell del	620	693	699	704	709	615	620
Totalt	1 777	1 903	1 866	1 949	2 097	1 937	2 024

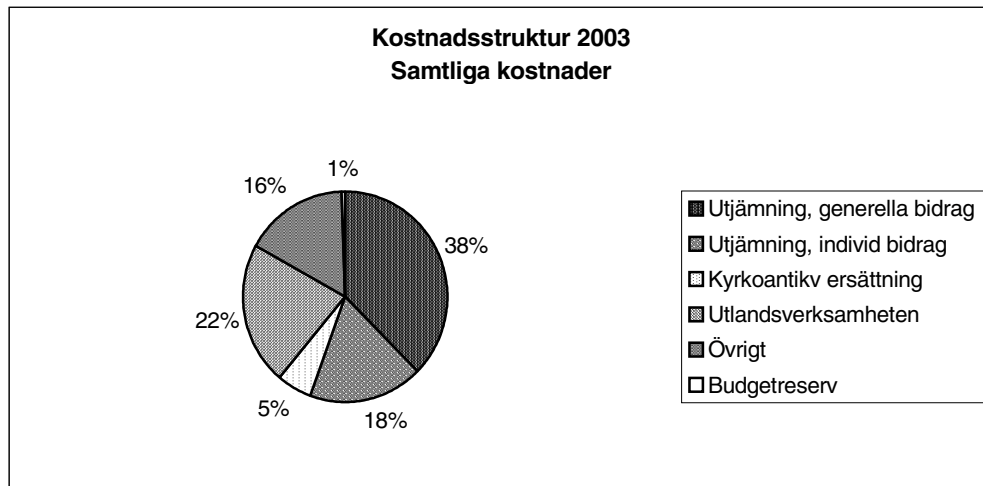
Av de totala kostnaderna utgörs ca 700 miljoner kr av de generella delarna i utjämningsystemet, vilkas storlek följer av beräkningsreglerna i utjämningsystemet. De ökade kostnaderna motsvaras här också av, i ungefär motsvarande grad, ökade intäkter i form av utjämningsavgifter. Övriga kostnader, summa 1 167 miljoner kronor år 2003, ligger 12 procent under nuvarande ram.

Kostnaderna för utlandsverksamheten (SKUT, Lutherhjälpen, SKM och EFS Utland) har sänkts till följd både av minskade externa intäkter och av minskad nationell finansiering. I viss mån kompenseras dock de minskade intäkterna genom ökat utnyttjande av tidigare avsatta medel.

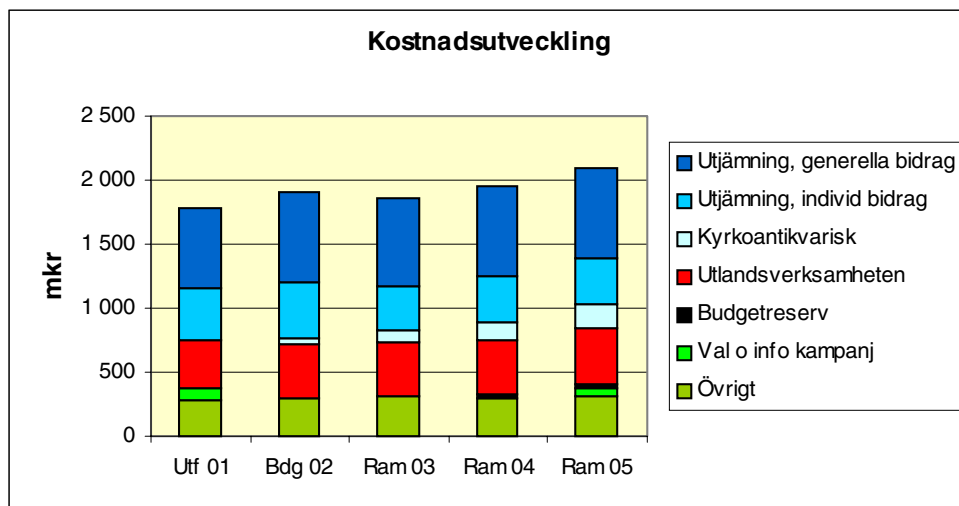
Kyrkoantikvarisk ersättning motsvaras av lika stora statsanslag. Kostnaderna för att administrera ersättningen ingår i raden *Övrigt*.

Den kraftiga ökningen av *Övrigt* år 2005 beror på kostnader för kyrkovalet, 50 miljoner kronor och en informationskampanj i anledning av detta, 16 miljoner kronor.

Följande graf ger en överblick över den relativa storleken på posterna i ovanstående tabell:

Följande graf visar de olika kostnadsgruppernas utveckling år för år. Kostnaderna för kyrkovalet och informationskampanjen har här brutits ut ur gruppen *Övrigt*. Vi ser att gruppen *Övrigt* ligger i stort sett oförändrad och att ökningen framför allt härrör från den kyrkoantikvariska ersättningen.

Bidrag till/kostnader avseende övriga nivåer i Svenska kyrkan

Stora delar av budgeten för nationell nivå utgörs av bidrag till andra nivåer i Svenska kyrkan, nämligen utjämningsystemets generella bidrag, 699 miljoner kronor och individuella bidrag, 330 miljoner kronor samt den kyrkoantikvariska ersättningen, 100 miljoner kronor. Samtliga värden avser år 2003.

Andra delar av budgeten avser kostnader som nationell nivå tar i stället för att övriga nivåer blir fakturerade sin andel. Exempel: avtal med Bonus Presskopia avseende kopiering 6 miljoner kronor, Kyrknätets infrastruktur 9 miljoner kronor, nationella administrativa system som kyrkobokföring och organisationsregister 18 miljoner kronor, Svenska kyrkans kanslistöd 3 miljoner kronor samt pensionsåtaganden avseende vissa prästtjänster 1 miljon kronor.

Ovanstående exempel svarar tillsammans för 63 procent av kostnadsbudgeten.

Budgetreserven

Som beskrevs inledningsvis i kapitlet finns stora osäkerheter i beräkningarna av intäkter och kostnader. Osäkerheten är naturligt nog större ju längre fram i planeringsperioden man kommer. I flera fall, som de där utredningar pågår, kan kostnadsökningar förutses men deras storlek eller det år då de inträffar kan ännu inte bestämmas. Om man i dessa fall lägger in reserver i berörda verksamhetsområdets rambudgetar kan detta lätt uppfattas som ett löfte om ett visst budgetutrymme. I stället har i rambudgeten en gemensam budgetreserv lagts in på VO Kyrkomötet och Kyrkostyrelsen om 10, 20 respektive 30 miljoner kronor för åren 2003, 2004 och 2005.

När rambudgeten nästa år "rullas fram" ett år kan säkrare bedömningar göras och konkreta belopp arbetas in i respektive verksamhetsområdes budget. Då sänks samtidigt budgetreserven för året, i princip med 10 miljoner kronor.

Budgetar per VO

I anslutning till budgetskrivelsen för respektive VO finns en sammanfattande budget. Dessa är utformade på likartat sätt och en förklaring till de begrepp som används finns i bilaga 14.

Rambudget i sammanfattning

Belopp anges i tkr	Utfall 2001	Detalj- budget 2002	Ram- budget 2003	Ram- budget 2004	Ram- budget 2005
INTÄKTER					
Utjämningsavgifter	1 350 126	1 398 127	1 411 302	1 460 052	1 625 954
Kollekter o gåvor	205 839	201 900	203 850	207 550	212 850
Bidrag, Sida	76 244	110 990	110 300	114 570	116 810
Bidrag, EU	4 487	9 660	6 620	8 630	8 630
Övriga bidrag	42 317	78 075	121 241	171 065	220 946
Finans- o kapitalförvaltning	-678 181	148 870	132 626	136 922	155 534
Övriga intäkter	28 708	18 013	14 119	12 019	12 185
S:A INTÄKTER	1 029 541	1 965 635	2 000 058	2 110 808	2 352 909
<i>jämf m nuv. rambudget</i>			-184 749	-192 439	
KOSTNADER					
Utjämningsbidrag	-1 027 605	-1 132 358	-1 038 913	-1 053 913	-1 058 913
Lämnade bidrag	-260 812	-347 276	-375 823	-435 618	-491 088
Övriga externa kostnader	-298 414	-208 544	-218 329	-213 198	-286 626
Personal, utland o past inst	-73 735	-74 168	-76 287	-78 398	-80 728
Övrig personal	-117 151	-140 433	-146 330	-147 432	-149 401
Budgetreserv	0	0	-10 000	-20 000	-30 000
S:A KOSTNADER	-1 777 489	-1 902 779	-1 865 682	-1 948 559	-2 096 757
<i>jämf m nuv. rambudget</i>			71 117	75 276	
DISPOSITIONER					
Förändring					
- Ändamålsdest medel	68 487	6 685	4 000	3 500	3 000
- Verksamhetsdest medel	-43 815	14 459	11 354	6 179	6 312
- Prisfallsreserv	76 100	0	0	0	0
- Värdesäkrat eget kapital	-94 960	-84 000	-69 000	-70 000	-72 000
S:A DISPOSITIONER	5 812	-62 856	-53 646	-60 321	-62 688
<i>jämf m nuv. rambudget</i>			14 421	15 334	
NETTORESULTAT	-742 136	0	80 729	101 928	193 465
<i>jämf m nuv. rambudget</i>			-99 212	-101 830	

Gemensamma inriktningsmål för den nationella nivån

Huvuddelen av arbetet på nationell nivå bedrivs inom kyrkokansliet. Kyrkokansliet är organiserat i verksamhetsområden som anpassas till de uppgifter Kyrkomötet uppdragit åt den nationella nivån att utföra. Varje verksamhetsområde styrs av en styrelse, nämnd eller råd som redovisar egna mål för de delar av verksamheten där ansvaret helt ligger inom verksamhetsområdet. Kyrkostyrelsen redovisar här de inriktningsmål som är gemensamma för alla delar av den nationella nivån. I bilaga 12 redovisas de effektmål som under planeringsperioden skall nås i syfte att nå inriktningsmålen.

Varje verksamhetsområde skall genomföra de aktiviteter som planerats för att den nationella nivån skall uppnå de gemensamma målen. Varje verksamhetsområde har också utgått från detta i sina beräkningar av resursbehov för planeringsperioden. Uppföljningen av aktiviteterna och dess effekter görs gemensamt och redovisas samlat i kommande verksamhetsberättelser. Ett verksamhetsområde har ansvaret för att samordna den uppföljning som krävs för att följa arbetet enligt de gemensamma inriktningsmålen.

Inriktningen för arbetet på Svenska kyrkans nationella nivå är:

Att arbeta för hela Svenska kyrkan

- Den nationella nivån skall stärka hela Svenska kyrkans samlade förmåga att förkunna evangelium i ord och handling.
- Den nationella nivån skall, på uppdrag av Kyrkomötet, möta de behov av insatser i kyrka och omvärld som identifieras i dialog med Svenska kyrkans stift och internationella partner.

Att vara Svenska kyrkans röst

- När Svenska kyrkans uppfattning uttalas ska det uppfattas som kompetent, sakkunnigt och med tydlig kyrklig profil.
- Svenska kyrkans tradition som brobyggare skall utvecklas och föras vidare i ett samhälle i förändring.

Att vara förankrade i Svenska kyrkan

- Alla delar av Svenska kyrkan skall känna till och ha förtroende för verksamheten på den nationella nivån.

Att hålla samman Svenska kyrkan

- Svenska kyrkans karaktär som evangelisk-luthersk, öppen, demokratisk och rikstäckande folkkyrka och som del av den världsvida kyrkan skall utvecklas.
- Svenska kyrkan skall anses vara en kommunikativ kyrka med stor trovärdighet
- Den nationella och internationella verksamheten i Svenska kyrkan och i kyrkokansliet skall vara väl integrerade och gemensamt bidra till att Svenska kyrkan utvecklas.
- Svenska kyrkan och dess församlingar skall kunna uppehålla en rikstäckande verksamhet.

Att ha en god administration

- Kansliets arbete skall präglas av god och långsiktig planering, snabb, kunnig och tillförlitlig handläggning samt effektiv sammanträdesadministration. Det är också ett gemensamt ansvar att kontinuerligt följa upp verksamheten och att ha en ändamålsenlig samordning med de organ med vilka den nationella nivån samverkar.
- Svenska kyrkan på nationell nivå skall uppfattas som en attraktiv arbetsgivare.

Verksamhetsområdet Ärkebiskopen och biskopsmötet

Allmänt om verksamhetsområdet

Verksamhetsområdet har två huvudprogram, Ärkebiskopen och VO-gemensamt.

Ärkebiskopen

Svenska kyrkan på nationell nivå svarar för Ärkebiskopens kostnader i enlighet med överenskommelse med Uppsala stift. Detta inbegriper lönekostnader för Ärkebiskopen, kostnader för resor och representation samt kostnader för ärkebiskopsgården.

Biskopsmötet

Till biskopsmötet hänförs kostnader för biskopsmötets sammanträden, kostnader för arbetsmaterial och för expertis i olika ärenden liksom för vissa gemensamma kostnader för chefsutbildning av biskoparna.

Den understödjande verksamheten

Inom kyrkokansliet finns avdelningen för ärkebiskopen vilken har till uppgift att biträda Ärkebiskopen, att utgöra sekretariat för biskopsmötet och den teologiska kommittén samt medverka i det ekumeniska arbetet och svara för massmedia-kontakter för Ärkebiskopen och biskopsmötet. Kostnaderna avser personal-, rese- och kontorskostnader. Här ingår vidare vissa gudstjänstkostnader samt kostnader för representation.

Budgeten inrymmer medel för Svenska kyrkans deltagande utomlands vid biskopsvigningar och andra högtider, kurser och konferenser. I budgeten ingår även fondmedel, vars avkastning enligt ändamålsbestämmelserna disponeras av Ärkebiskopen.

Verksamhetsområdets kostnader

Detaljbudget 2002	Rambudget 2003	Rambudget 2004	Rambudget 2005
8 120 tkr	8 110 tkr	8 403 tkr	8 677 tkr

Konsekvensanalys, prioriteringar och bedömning av ekonomiska resurser för verksamhetsområdet

Inga stora förändringar planeras av verksamheten och kostnaderna beräknas till i stort oförändrad nivå uppräknat med kostnadsutveckling.

Inriktningsmål:

Verksamhetsområdet omfattas av de gemensamma målen och har fått ett särskilt ansvar för uppföljning när det gäller ekumeniska överläggningar samt hur den nationella nivån uppfattas av kyrkans medlemmar. Därutöver är verksamhetsområdet styrt av de behov som identifieras av Ärkebiskop och biskopsmöte med det särskilda inriktningsmålet:

- Ärkebiskopen och biskopsmötet skall anse att det stöd de får är tillräckligt för att de skall kunna fungera väl.

Verksamhetsområdets rambudget

Ärkebiskopen och biskopsmötet

Belopp anges i tkr	Utfall 2001	Detalj- budget 2002	Ram- budget 2003	Ram- budget 2004	Ram- budget 2005
INTÄKTER					
EXTERN FINANSIERING					
Övriga bidrag	533	450	300	300	300
S:A EXTERN FINANSIERING	533	450	300	300	300
<i>Jämf m nuvarande rambudget</i>			0	0	
NATIONELL FINANSIERING					
<i>Jämf m nuvarande rambudget</i>	7 631	7 340	7 810	8 103	8 377
			310	110	
S:A INTÄKTER	8 164	7 790	8 110	8 403	8 677
KOSTNADER					
Lämnade bidrag	-168	-300	-300	-300	-300
Övriga externa kostnader	-2 762	-3 456	-2 685	-2 755	-2 815
Personal o kansli	-4 911	-4 364	-5 125	-5 348	-5 562
S:A KOSTNADER	-7 841	-8 120	-8 110	-8 403	-8 677
<i>Jämf m nuvarande rambudget</i>			-310	-110	
DISPOSITIONER					
Förändr ändamålsdest medel	-323	330	0	0	0
S:A DISPOSITIONER	-323	330	0	0	0
NETTORESULTAT					
	0	0	0	0	0
KOSTNAD per HUVUDPROGRAM					
VO-gemensamt	-4 236	-3 707	-4 440	-4 628	-4 802
ÄB och biskopsmötet	-3 605	-4 413	-3 670	-3 775	-3 875
S:A KOSTNADER	-7 841	-8 120	-8 110	-8 403	-8 677

Verksamhetsområdet Kyrkomötet och Kyrkostyrelsen

Allmänt om verksamhetsområdet

Verksamhetsområdet Kyrkomötet och Kyrkostyrelsen omfattar fyra huvudprogram:

- ◆ Kyrkomötets sammanträden
- ◆ Kyrkostyrelsen
- ◆ Nämnder och revision
- ◆ Vissa för verksamhetsområdet gemensamma intäkter och kostnader.

Kyrkostyrelsen ansvarar för Centrala kollektkontot och utfördelar rikskollekterna. Detta motsvarar huvuddelen av verksamhetsområdets budget.

Verksamhetsområdets kostnader

Detaljbudget 2002	Rambudget 2003	Rambudget 2004	Rambudget 2005
52 278 tkr	65 179 tkr	75 977 tkr	86 933 tkr

Väsentliga förändringar

- Ingen nationell medfinansiering av riksmöten planeras under perioden.
- Kyrkomötessessionerna kortas en dag per session i likhet med detaljbudgeten för 2002.

Konsekvensanalys, prioriteringar och bedömning av ekonomiska resurser för verksamhetsområdet

Kyrkomötets presidium har i januari 2002 beslutat att korta Kyrkomötets sessioner 2002 med en dag jämfört med tidigare planering. Kyrkostyrelsen gör tills vidare bedömningen att samma förkortning kan göras för åren 2003 till 2005, erfarenheterna från årets Kyrkomöte får visa vilka justeringar i förberedelsearbetet som krävs för att säkerställa goda förutsättningar för arbetet. Detta medför en besparing för Kyrkomötet främst vad avser lokalhyra samt kost, logi och traktamente för ledamöterna. Eftersom mängden ärenden inte förutses minska medför detta dock ökade krav på administrationen av Kyrkomötet. Kyrkokansliet kommer att omprioritera personella resurser för att säkerställa att Kyrkomötet kan genomföras på ett tillfredsställande sätt. Detta berör samtliga verksamhetsområden eftersom personella resurser för Kyrkomötet hämtas från hela kyrkokansliet.

Traditionen med riksmöten är viktig för Svenska kyrkan som folkkyrka. Men det minskade ekonomiska utrymmet för den nationella nivån medför att den nationella nivån inte kan bidra med finansiering av riksmöten under perioden.

Inom verksamhetsområdet budgeteras de tre av Kyrkomötet utsedda särskilda nämnderna Svenska kyrkans ansvarsnämnd för biskopar, Svenska kyrkans valprövningsnämnd och Svenska kyrkans överklagandenämnd. Efter de första två verksamhetsåren görs nu bedömningen att det administrativa stödet för Överklagandenämnden måste ökas medan anslagna medel kan justeras till att överensstämma med utfallet 2001.

Inom verksamhetsområdet finns ansvaret för rikskollekterna i Svenska kyrkan. Storleken på dessa kollektorer bedöms nu minska något för varje år under planeringsperioden vilket är en anpassning av de senaste årens utfall.

I och med årets rambudget har kostnaderna för tillfälliga utredningar flyttats från VO Kyrkorätt och organisation till VO Kyrkomötet och Kyrkostyrelsen. Detta för att samla externa kostnader för utredningsverksamheten under ett verksamhetsområde. Kostnaderna för utredningsverksamheten beräknas till 2 miljoner kronor per år, en årlig minskning med 1 miljon kronor jämfört med föregående rambudget. En betydande del av utredningsarbetet är den fortsatta beredningen förändringar av de kyrkliga böckerna.

Kostnaderna för den nationella nivån är svårare att förutse ju längre fram i tiden planeringen sträcker sig. Liksom förra året föreslås därför att en del av rambudgeten reserveras för den nationella nivån utan att knytas till något enskilda verksamhetsområde. På detta sätt blir det möjligt att ange den nationella nivåns förutsedda kostnader utan att Kyrkostyrelsen tvingas till många osäkra bedömningar om exakta kostnader för framtida verksamhet. Kyrkovalet 2005 medför extraordinära kostnader det året och i denna budget har dessa beaktats med antagandet att valsystemet huvudsakligen förblir oförändrat till 2005 års val. Men ytterligare förändringar i valsystemet kan komma att beslutas vilket ökar osäkerheten. Kyrkostyrelsen gör därför bedömningen att rambudgeten bör inrymma en reserv som är större i slutet av planeringsperioden än i början. Denna reserv föreslås uppgå till 10 miljoner kronor år 2003, 20 miljoner kronor för 2004 och 30 miljoner kronor år 2005.

Utöver denna budgetreserv föreslås Kyrkostyrelsen ha medel till förfogande uppgående till 10 miljoner kronor per verksamhetsår. Dessa Kyrkostyrelsens medel till förfogande får användas för oförutsedda kostnader under verksamhetsåret.

Inriktningsmål

Inriktningsmålen för verksamhetsområdet omfattas helt av de gemensamma inriktningsmålen.

Verksamhetsrådets rambudget

Kyrkomötet och Kyrkostyrelsen

Belopp anges i tkr	Utfall 2001	Detalj- budget 2002	Ram- budget 2003	Ram- budget 2004	Ram- budget 2005
INTÄKTER					
EXTERN FINANSIERING					
Kollekter o gåvor	13 757	11 500	12 050	12 050	12 050
Finans- o kapitalförvaltning	4 854	5 250	5 250	5 250	5 250
Övriga intäkter	327	200	200	200	200
S:A EXTERN FINANSIERING	18 939	16 950	17 500	17 500	17 500
<i>Jämf m nuvarande rambudget</i>			-5 180	-5 180	
NATIONELL FINANSIERING	24 079	35 328	47 679	58 477	69 433
<i>Jämf m nuvarande rambudget</i>			-3 682	-4 064	
S:A INTÄKTER	43 018	52 278	65 179	75 977	86 933
KOSTNADER					
Lämnade bidrag	-16 896	-23 514	-23 705	-23 705	-23 705
Övriga externa kostnader	-17 428	-17 565	-18 813	-19 140	-19 645
Personal o kansli	-8 822	-11 199	-12 661	-13 132	-13 583
Budgetreserv	0	0	-10 000	-20 000	-30 000
S:A KOSTNADER	-42 918	-52 278	-65 179	-75 977	-86 933
<i>Jämf m nuvarande rambudget</i>			8 862	9 244	
DISPOSITIONER					
Förändr verksamhetsdest medel	-100	0	0	0	0
S:A DISPOSITIONER	-100	0	0	0	0
NETTORESULTAT					
	0	0	0	0	0
KOSTNAD per HUVUDPROGRAM					
Kyrkomötets sammanträden	-14 602	-13 327	-13 000	-13 390	-13 800
Kyrkostyrelsen	-18 553	-27 730	-29 575	-29 590	-29 710
Budgetreserv	0	0	-10 000	-20 000	-30 000
Nämnder och revision	-3 055	-2 820	-2 775	-2 775	-2 835
VO-gemensamt	-6 708	-8 401	-9 829	-10 222	-10 588
S:A KOSTNADER	-42 918	-52 278	-65 179	-75 977	-86 933

Verksamhetsområdet Teologi och ekumenik

Allmänt om verksamhetsområdet

Svenska kyrkan skall, som en del av Kristi kyrka, verka för att de olika kyrkorna erkänner varandras dop och ämbete, känner igen den ena, heliga, apostoliska och allmänliga kyrkan i varandra och delar nattvardens sakrament. För att en sådan enhet skall kunna förverkligas och manifesteras lokalt, behöver medvetenheten om Svenska kyrkans ekumeniska vägval och förpliktelse vara hög på alla nivåer i kyrkan. Under föregående sekel blev Svenska kyrkans karaktär av brokyrka alltmer tydlig. Detta arv är förpliktande för framtiden med alla de nya utmaningar som Svenska kyrkan ställs inför. Verksamhetsområdet Teologi och ekumenik skall stödja stiftens i reflektionen över och förverkligandet av Svenska kyrkans ekumeniska förpliktelse. Det teologiska arbetet gäller även receptionen av kyrkliga samtalsdokument såsom *Guds vägar – judendom och kristendom* och *Homosexuella i kyrkan – ett samtalsdokument från Svenska kyrkans teologiska kommitté*. Arbetet på nationell nivå är uppdelat på fyra huvudprogram, Kyrkogemenskap, Ekumenik, Teologi och Övrigt.

Verksamhetsområdets kostnader

Detaljbudget 2002	Rambudget 2003	Rambudget 2004	Rambudget 2005
18 612 tkr	21 462 tkr*	20 828 tkr	21 028 tkr

*Under året anslås för Svenska kyrkans kostnader i samband med generalförsamlingar för LVF och KEK 800 tusen kronor vardera.

Väsentliga förändringar

- Anslaget för Svenska kyrkans representation vid Lutherska världsförbundets (LVF) och Konferensen för europeiska kyrkor (KEK) generalförsamlingar har minskats med 200 tusen kronor vardera, vilket medför färre delegater.
- Tjänsten för handläggning av religionsdialoger inrättas ej utan resurser för arbetet med religionsdialog säkerställs på annat sätt.
- Verksamhetsområdet byter namn till Teologi och ekumenik (i stället för Kristen enhet och teologi) eftersom det är en bredare benämning som kan inkludera även religionsdialogen.
- Teologiska kommitténs rapport Homosexuella i kyrkan skall bearbetas vidare inom Svenska kyrkan.

Konsekvensanalys, prioriteringar och bedömning av ekonomiska resurser för verksamhetsområdet

Trots minskade delegationer till generalförsamlingarna kan den särskilda ungdomsatsningen genomföras med utbildning av ekumeniskt intresserade yngre personer som sedan deltar i Svenska kyrkans delegationer till bl.a. generalförsamlingarna.

Tjänsten som handläggare för religionsdialoger kan ej inrättas. I stället har VO Teologi och ekumenik och VO Forskning inlett ett samarbete för att med tillgängliga resurser utveckla strategier och former för kompetenshöjning för Svenska kyrkans dialog och kontakter med andra religioner i det svenska samhället. VO Forsknings förändrade inriktning på sitt arbete ger också visst ökat utrymme för arbete kring religionsdialogen under planeringsperioden.

Minskningar i resurser på den nationella nivån för lokalekumenik medför att arbetet med modeller för lokal teologi och ekumenik på församlingsnivå sker i mindre omfattning än planerat och att måluppfyllelsen där flyttas fram i tiden. Ett prioriterat arbete under planeringsperioden blir det fortsatta arbetet kring kyrkan och homo-

sexualiteten. Arbetet med att förankra teologiska kommitténs rapport kommer att bli en modell för hur etiska och teologiska frågor kan analyseras och bearbetas inom kyrkan.

För att skapa utrymme för de nya arbetsuppgifter som det förutsedda avtalet med EKD (Evangelische Kirche in Deutschland) medför, sker en viss omfördelning av arbetsuppgifter mellan tjänsteinnehavare inom verksamhetsområdet.

Ett resurskrävande flerårigt arbete där verksamhetsområdet är djupt engagerat är den fortsatta beredningen av förändringarna av de kyrkliga böckerna.

Inriktningsmål

VO:t omfattas särskilt av det gemensamma inriktningsmålet ”Svenska kyrkans tradition som brobyggare skall utvecklas och föras vidare i ett samhälle i förändring”. Rörande detta inriktningsmål kommer VO:t också att ha ett särskilt uppföljningsansvar av uppsatta effektmål.

Verksamhetsrådets rambudget

Teologi och ekumenik

Belopp anges i tkr	Utfall 2001	Detalj- budget 2002	Ram- budget 2003	Ram- budget 2004	Ram- budget 2005
INTÄKTER					
EXTERN FINANSIERING					
Kollekter o gåvor	1 512	900	900	900	900
S:A EXTERN FINANSIERING	1 512	900	900	900	900
<i>Jämf m nuvarande rambudget</i>			0	0	
NATIONELL FINANSIERING					
	14 550	17 712	20 562	19 928	20 128
<i>Jämf m nuvarande rambudget</i>			-1 018	-722	
S:A INTÄKTER	16 062	18 612	21 462	20 828	21 028
KOSTNADER					
Lämnade bidrag	-11 308	-12 360	-13 060	-13 810	-13 810
Övriga externa kostnader	-1 392	-1 695	-3 405	-1 805	-1 805
Personal o kansli	-3 362	-4 557	-4 997	-5 213	-5 413
S:A KOSTNADER	-16 062	-18 612	-21 462	-20 828	-21 028
<i>Jämf m nuvarande rambudget</i>			1 018	722	
NETTORESULTAT	0	0	0	0	0
KOSTNAD per HUVUDPROGRAM					
VO gemensamt	-3 595	-4 817	-5 257	-5 473	-5 673
Ekumenik	-7 774	-9 055	-10 610	-10 560	-10 560
Kyrkogemenskap	-4 508	-4 535	-5 370	-4 570	-4 570
Teologi	-185	-205	-225	-225	-225
S:A KOSTNADER	-16 062	-18 612	-21 462	-20 828	-21 028

Verksamhetsområdet Kyrkorätt och organisation

Allmänt om verksamhetsområdet

Verksamhetsområdet avser sakkunskap i juridiska frågor i allmänhet och kyrkorättsliga frågor i synnerhet, främst för Kyrkostyrelsen, Kyrkofondens styrelse, nämnder och råd samt övriga enheter inom kyrkokansliet. Även sakkunskap beträffande kyrkobokföring, val- och indelningsfrågor samt totalförsvarsfrågor tillhör verksamhetsområdet. Till verksamhetsområdet hör också Kyrknätet. Utöver de angivna funktionerna ingår i verksamhetsområdet handläggning av ärenden som ansluter till dessa.

Verksamhetsområdets kostnader

Detaljbudget 2002	Rambudget 2003	Rambudget 2004	Rambudget 2005
34 861 tkr	30 845 tkr	29 330 tkr	80 170 tkr

Väsentliga förändringar

- 2001 års kyrkoval är genomfört.
- Den svenska militära organisationen minskar i stor utsträckning vilket förändrar behovet av insatser kring militär själavård.
- De lokala organens behov av stöd och hjälp i administrativa frågor ökar stadigt.
- Nytt kyrkoval skall hållas år 2005.
- Utredningsanslaget flyttas till VO Kyrkomötet och Kyrkostyrelsen.

Konsekvensanalys, prioriteringar och bedömning av ekonomiska resurser för verksamhetsområdet

Som en följd av den förändrade militära organisationen kommer kostnaderna för den militära själavården att kunna minska. Särskilda kostnader för genomförande av kyrkoval bortfaller under 2003. För åren 2004-2005 återkommer sådana kostnader. En ny upphandling av leverantörer av Kyrknätet förutses minska kostnaderna från 2004. Under perioden 2003-2005 kommer fortsatt prioritering att ske av den juridiska verksamheten samt arbetet med stöd och hjälp i administrativa frågor till kyrkans lokala organ. Vidare prioriteras arbetet med 2005 års kyrkoval. Behovet av ekonomiska resurser kommer att minska under 2003 och 2004 för att därefter öka på nytt.

Utredningsanslaget minskas med 1 miljon kronor samtidigt som hela budgetposten om 3 miljoner kronor flyttas till VO Kyrkomötet och Kyrkostyrelsen.

Inriktningsmål

VO:t har huvuddelen av sina mål inom de gemensamma målen där man kommer att ha ett särskilt uppföljningsansvar avseende stiftens möjligheter att påverka det arbete som utförs på den nationella nivån. Man har också ett särskilt ansvar för Kyrknätet där man har inriktningsmålet:

- Kyrknätet skall till lägsta möjliga kostnad samt med hög tillgänglighet och säkerhet fungera som Svenska kyrkans intranät.

Verksamhetsrådets rambudget

Kyrkorätt och organisation

Belopp anges i tkr	Utfall 2001	Detalj- budget 2002	Ram- budget 2003	Ram- budget 2004	Ram- budget 2005
INTÄKTER					
EXTERN FINANSIERING					
Övriga intäkter	8 584	4 600	4 600	4 600	4 600
S:A EXTERN FINANSIERING	8 584	4 600	4 600	4 600	4 600
<i>Jämf m nuvarande rambudget</i>			0	0	
NATIONELL FINANSIERING	96 680	30 261	26 245	24 730	75 570
<i>Jämf m nuvarande rambudget</i>			-4 758	-7 117	
S:A INTÄKTER	105 264	34 861	30 845	29 330	80 170
KOSTNADER					
Lämnade bidrag	-1 316	-1 273	-471	-421	-371
Övriga externa kostnader	-93 615	-21 846	-18 822	-16 875	-67 334
Personal o kansli	-11 088	-11 742	-11 552	-12 034	-12 465
S:A KOSTNADER	-106 019	-34 861	-30 845	-29 330	-80 170
<i>Jämf m nuvarande rambudget</i>			4 758	7 117	
DISPOSITIONER					
Förändr ändamålsdest medel	755	0	0	0	0
S:A DISPOSITIONER	755	0	0	0	0
NETTORESULTAT	0	0	0	0	0
KOSTNAD per HUVUDPROGRAM					
VO-gemensamt	-90 160	-15 508	-12 548	-12 544	-12 975
Kyrkorätt	-1 386	-314	-314	-314	-314
Organisation	-14 473	-19 039	-17 983	-16 472	-66 881
S:A KOSTNADER	-106 019	-34 861	-30 845	-29 330	-80 170

Verksamhetsområdet Svenska kyrkans information

Allmänt om verksamhetsområdet

I kyrkoordningen nämns gemensam information som ett av den nationella nivåns särskilda uppdrag. Enligt kyrkomötets beslut 1999 i samband med mål- och ramskrivelsen finns det ett vidgat informationsbehov för verksamhetsområdet Svenska kyrkans information. I arbetet ingår att:

- tydliggöra och förmedla Svenska kyrkans identitet och verksamhet för en bred allmänhet.
- påbörja arbetet med att tydligare visa vad Svenska kyrkan som trossamfund står för och utför i sitt arbete.
- utarbeta en informationsplanering och kommunikationspolicy för Svenska kyrkan.

I arbetet ingår också arbete kring media och medieutveckling. Att kyrkans röst hörs i samhällsdebatten är ett av Kyrkostyrelsen prioriterat arbete. Verksamhetsområdet skall bidra med medial kompetens och omvärldsanalys för detta.

Hållningen till och användningen av IT är en kritisk framgångsfaktor för varje rörelse. Utvecklingen inom området är svindlande snabb, och här har verksamhetsområdet Svenska kyrkans information en viktig uppgift. Webben är en unik kommunikationskanal, en möjlig källa till både kunskap och dialog med medlemmarna.

Kyrkomötet, Kyrkostyrelsen och kyrkokansliet skall bistås såväl med strategisk kommunikationsplanering som med löpande informationssatsningar. Gentemot stift och församlingar har Svenska kyrkans information på nationell nivå en stödjande och rådgivande roll. Verksamhetsområdet skall bidra till att kompetensutvecklingen på alla nivåer inom Svenska kyrkan främjas.

Verksamhetsområdets styrorgan är Kyrkostyrelsen.

Verksamhetsområdets kostnader

Detaljbudget 2002	Rambudget 2003	Rambudget 2004	Rambudget 2005
31 333 tkr	27 262 tkr	25 252 tkr	41 503 tkr

Väsentliga förändringar

- Inga breda informationskampanjer planeras för 2003 och 2004.
- Vikten av elektronisk kommunikation kommer att öka väsentligt under perioden och behöver tillföras ytterligare resurser.
- Arbetet gentemot massmedia kommer att stärkas ytterligare.
- Kyrkovalet 2005 innebär kostnader för information till medlemmar och allmänhet.

Konsekvensanalys, prioriteringar och bedömning av ekonomiska resurser för verksamhetsområdet

Den kommunikativa förmågan i Svenska kyrkan är skiftande och på sina håll låg. Mer stöd från den nationella nivån behövs och efterfrågas. Arbetet med att sprida och nå uppslutning kring ett gemensamt informationsarbete måste prioriteras även fortsättningsvis, men delvis ges nya former. Inga breda informationskampanjer kommer att genomföras de närmaste åren.

Arbetet med den gemensamma kommunikationspolicyn, som Kyrkostyrelsen gett verksamhetsområdet i uppdrag att göra, pågår och kommer att leda till en större samsyn kring Svenska kyrkans gemensamma informationsarbete. Inte minst det senaste året har dock visat att detta är ett långsiktigt arbete som kräver dialog på många områden och med många aktörer innan vi ser effekterna.

I samband med att gemensamma mål för kyrkokansliets olika verksamhetsområden formulerats har också de olika delarnas särarter tydliggjorts. Detta, tillsammans med ett prioriterat integrationsarbete mellan de nationella och internationella verksamhetsområdenas kommunikation, medför delvis förändrade förutsättningar. Det fortsatta arbetet med integrationen i kyrkokansliet kommer att ställa nya krav på hur vi formulerar oss kring Svenska kyrkans identitet, inom kyrkan och utanför.

Här har också ett arbete med de interna kommunikationskanalerna visat sig vara av stor vikt. Den tryckta informationen och tidskrifter som utges från kyrkokansliet genomgår en översyn. Svenska kyrkans huvudingång på Internet är ett av de grundläggande, sammanhållande elementen. Den webbmodell som antagits som gemensam för Svenska kyrkan kommer att spela en allt större roll. Dels som bas för gemensam utveckling, dels som gemensamt forum för kommunikation till medlemmarna. Detta är ett viktigt sammanhållande element för Svenska kyrkan.

För att satsningen på en internetportal – och på webben i övrigt – ska kunna bli en framtida framgångsfaktor tillförs detta område ytterligare resurser under perioden. Den tekniska utvecklingen går mycket snabbt, men det är framförallt på innehållssidan och i behovet av samordning mellan Svenska kyrkans olika delar, som de ökade behoven visar sig. Det är nu nödvändigt att säkerställa att den nationella nivån har tillräcklig egen kompetens och permanenta resurser för detta arbete.

Utvecklingen inom medieområdet är fortsatt expansiv och intresset från press, radio och TV för Svenska kyrkans verksamhet ökar. Också detta behöver mötas med förstärkta insatser under perioden. Utöver aktivt och uppsökande pressekreterarbete, sätts ytterligare fokus på utbildning och fortbildning. Det gäller såväl bland yrkesverksamma journalister som bland kyrkans egna anställda.

Det är framförallt genom massmedia och webb den externa kommunikationen bör ske under perioden. Under slutet av 2004 bör dock en beredskap för valåret 2005 byggas upp. Det är strategiskt viktigt att genom en större satsning på nytt uppmärksamma medlemmarna på att det är kyrkoyal och vad Svenska kyrkan har för betydelse för dem.

Till den externa kommunikationen bör också TV-mediet räknas. Här behövs ett intensifierat arbete under perioden, såväl strategiskt som när det gäller form och innehåll. Detta arbete skiljer sig från övrigt mediearbete, genom att det mindre tar sin utgångspunkt i nyheter och enskilda händelser, och mer i innehållsfrågor och kyrkans breda identitet. Insatser på detta område har unikt genomslag och kommer att prioriteras.

Arbetet med en ny grafisk profil kan inte prioriteras under planeringsperioden. Den grafiska profilen för Svenska kyrkan och för den nationella nivån som nu finns framtagen och som användes i samband med kyrkovalet 2001 kommer att vara den som används under perioden.

Såväl verksamhetsområdet Svenska kyrkans information som informationsavdelningen ställs inför många nya önskemål, uppgifter och utmaningar. En organisationsöversyn slutförs under 2002 och förutses ge grund för beslut som leder till att de förändringar i resurser och kompetens som krävs kan göras inom nu fastställda ramar.

Inriktningsmål

VO:t har inga särskilda inriktningsmål utöver de gemensamma. Man har dock ett särskilt uppföljningsansvar när det gäller många av de effektmål som relaterar till gemensamma inriktningsmål. Särskilt avser detta uppföljningsansvar hur arbetet på den nationella nivån sprids och uppfattas inom kyrkan och bland medlemmarna.

Verksamhetsrådets rambudget

Svenska kyrkans information

Belopp anges i tkr	Utfall 2001	Detalj- budget 2002	Ram- budget 2003	Ram- budget 2004	Ram- budget 2005
INTÄKTER					
EXTERN FINANSIERING					
Övriga intäkter	1 997	2 920	2 320	300	300
S:A EXTERN FINANSIERING	1 997	2 920	2 320	300	300
<i>Jämf m nuvarande rambudget</i>			2 020	-50	
NATIONELL FINANSIERING					
	37 280	28 413	24 942	24 952	41 203
<i>Jämf m nuvarande rambudget</i>			-8 828	-9 529	
S:A INTÄKTER	39 277	31 333	27 262	25 252	41 503
KOSTNADER					
Lämnade bidrag	-100	0	0	0	0
Övriga externa kostnader	-28 011	-16 345	-14 079	-13 010	-28 810
Personal o kansli	-11 166	-14 988	-13 183	-12 242	-12 693
S:A KOSTNADER	-39 277	-31 333	-27 262	-25 252	-41 503
<i>Jämf m nuvarande rambudget</i>			6 808	9 579	
NETTORESULTAT	0	0	0	0	0
KOSTNAD per HUVUDPROGRAM					
VO-gemensamt	-12 394	-17 135	-15 582	-13 572	-13 823
Information	-26 883	-14 198	-11 680	-11 680	-27 680
S:A KOSTNADER	-39 277	-31 333	-27 262	-25 252	-41 503

Verksamhetsområdet Forskning

Svenska kyrkans forskningsråd

Rådet inrättades 1989. Det är styrorgan under Kyrkostyrelsen. Dess instruktion anger uppgiften: att inventera behov av forskning, att initiera och prioritera forskningsprojekt, att fördela anslag till forskningsprojekt samt att informera om forskning och forskningsresultat.

Verksamhetsområdet

Allmänt om verksamhetsområdet

Forsknings- och studiearbetet skall inriktas på fördjupning men också tillämpning av olika temaområden till den forskning som bedrivs vid universitet och högskolor eller på andra håll inom samhälle och kyrka. Den skall därigenom inriktas på att säkra kvalitet vid bearbetning av frågor inom religion och kyrka av särskild betydelse för Svenska kyrkan.

Arbetet skall i stor utsträckning inriktas på nätverksforskning med universitet och högskolor, forskare i stiftet inom Svenska kyrkan, de nordiska folkkyrkornas forskningsavdelningar samt med Kyrkornas världsråd och Lutherska världsförbundet.

Forskningsverksamheten är indelad i två huvudprogram. För närvarande utgår denna indelning från förutsättningen att när kristendom och kyrka analyseras måste detta analysarbete bedrivas kontextuellt. Inriktningen på forskningarna blir därför alltid både kyrkoanalys och samhällsanalys. Kristendomen och kyrka är levande realiteter idag. Men kristendomen är också en historisk religion med sina religiösa urkunder, senare texter och traditioner. Här finns ett tvåtusenårigt perspektiv. Mellan nu och då finns en tradition som skall tolkas. Verksamhetsområdet skall beakta de viktiga skedena i denna tidsaxel. Dessa fyra utgångspunkter bestämmer inriktningen på de två hittillsvarande huvudprogrammen:

- Kyrkan i samhället – traditionstolkning
- Kyrkan i samhället – nutidstolkning

Medvetenhet om den ökade mångkulturaliteten utgör en femte utgångspunkt för verksamhetsområdets val av forskningsinriktning. Svenska kyrkans förändrade ställning i samhället och i förhållande till andra trossamfund och religiösa traditioner innebär många nya forskningsuppgifter varför de två hittillsvarande huvudprogrammen slås samman och ett nytt fasas in från och med 2003:

- Kyrka, teologi och samhälle
- Religion och religiositet i lokalsamhället

Huvudprogrammet *Religion och religiositet i lokalsamhället* studerar en ort i Sverige med avseende på hur människor där förhåller sig till tro, kyrka, religioner och andlighet. Programmet syftar till att ge bättre kunskap om:

- hur vanliga kyrkomedlemmars religiositet ser ut
- vad som händer i möten mellan olika religioner och andligheter
- vilka former av religiositet som ökar respektive minskar
- vilken roll kyrka och religion spelar i människors livsvärldar
- historiskt arv som tillgång och belastning för församlingen

Huvudprogrammet *Kyrka, teologi och samhälle* arbetar med frågor inom internationell omvärldsanalys, mission, ekumenik och religionsmöten, teologi, svensk

samhälls- och religionsanalys (inklusive analys av församlingsstatistik för Svenska kyrkan) samt frågor om modern svensk kyrkohistoria.

Verksamhetsområdets kostnader

Detaljbudget 2002	Rambudget 2003	Rambudget 2004	Rambudget 2005
10 015 tkr	10 237 tkr	12 342 tkr	13 885 tkr

Väsentliga förändringar

- Publikationsprogrammet (Tro & Tanke) har till följd av medelbrist lagts ned 2002, forskningsuppdraget gällande statistikinsamling kring förändringar rörande trossamfund och religioner i Sverige (utom Svenska kyrkan) avslutas vid utgången av 2002.
- Ett anslag för stöd till forskarstudier inrättas under planeringsperioden.
- Under perioden avslutas delprogrammet *Sveriges kyrkohistoria* (2003) samt projektet om *Bibeltolkning och bibelsyn* inom delprogrammet *Teologi och etik*.
- Avslutande av forskningsprojekt, omprioriteringar samt förändrade forskar-kompetenser medför nysatsningar inom två nya huvudprogram som successivt införs under perioden 2003-2005.

Konsekvensanalys, prioriteringar och bedömning av ekonomiska resurser för verksamhetsområdet

Inom befintliga kostnadsramar saknas nu utrymme för framställning av egna publikationer samt översättning till och från framför allt engelska. Information om resultaten av den forskning som bedrivs inom verksamhetsområdet får i stället publiceras i samarbete med bokförlag eller facktidsskrifter. Viss publicering flyttas också till Internet. Det finns heller inte utrymme för den begränsade forskarstipendieverksamhet som tidigare bedrivits (100 tusen kronor per år).

Under planeringsperioden inrättas dock ett nytt anslag för stöd till teologisk forskarutbildning för att stärka tillgången till medarbetare med hög kyrkorelevant forskarkompetens i Svenska kyrkan. För att denna satsning skall få önskat resultat krävs dock kompletterande åtgärder såväl på nationell nivå som på stifts- och församlingsnivå. Inom ramen för denna satsning stöds upp till åtta doktorandtjänster till en årlig kostnad av 1,1 miljoner kronor, 3,3 miljoner kronor respektive 4,3 miljoner kronor under planeringsperioden. Stödet når planerad omfattning 2005 och ligger då på en nivå som förutses behållas kommande år.

Inom ramen för budget 2003-2005 slutförs påbörjade forskningsåtaganden inom angivna tidsramar. Urfasningen av hittillsvarande forskningsprojekt, omprioriteringar av forskningsuppgifter, den delvis annorlunda forskningskompetensen samt Svenska kyrkans förändrade ställning i samhället gör att vi från och med 2003 påbörjar en omstrukturering av verksamheten i två nya huvudprogram. Medel nu knutna till projektet *Bibeltolkning och bibelsyn* kommer från och med 2004 omdestineras till främst det nya huvudprogrammet *Religion och religiositet i lokalsamhället*.

Inriktningsmål

- Verksamhetsområdet Forskning skall stödja Svenska kyrkan i dess teologiska reflektion dels över sin identitet, dels över sin nationella och internationella omvärld.

Verksamhetsområdets rambudget

Forskning

Belopp anges i tkr	Utfall 2001	Detalj- budget 2002	Ram- budget 2003	Ram- budget 2004	Ram- budget 2005
INTÄKTER					
EXTERN FINANSIERING					
Övriga bidrag	772	585	385	385	405
Finans- o kapitalförvaltning	23	0	0	0	0
Övriga intäkter	188	0	0	0	0
S:A EXTERN FINANSIERING	983	585	385	385	405
<i>Jämf m nuvarande rambudget</i>			-706	-714	
NATIONELL FINANSIERING	8 526	9 430	9 852	11 957	13 480
<i>Jämf m nuvarande rambudget</i>			-293	1 282	
S:A INTÄKTER	9 509	10 015	10 237	12 342	13 885
KOSTNADER					
Lämnade bidrag	-309	0	-1 100	-3 300	-4 300
Övriga externa kostnader	-1 558	-1 679	-1 390	-1 290	-1 535
Personal o kansli	-7 808	-8 336	-7 747	-7 752	-8 050
S:A KOSTNADER	-9 675	-10 015	-10 237	-12 342	-13 885
<i>Jämf m nuvarande rambudget</i>			1 149	-468	
DISPOSITIONER					
Förändr ändamålsdest medel	166	0	0	0	0
S:A DISPOSITIONER	166	0	0	0	0
<i>Jämf m nuvarande rambudget</i>			-150	-100	
NETTORESULTAT	0	0	0	0	0
KOSTNAD per HUVUDPROGRAM					
VO-gemensamt	-7 392	-7 948	-8 812	-11 317	-12 635
Nutidstolkning	-1 418	-1 166	-950	-950	-1 150
Traditionstolkning	-865	-901	-475	-75	-100
S:A KOSTNADER	-9 675	-10 015	-10 237	-12 342	-13 885

Verksamhetsområdet Kultur

Svenska kyrkans kulturråd

Svenska kyrkans kulturråd har i sin nuvarande form verkat sedan 1996. Vissa uppdrag följde med bildandet av rådet, som t.ex. frågor kring stöd till kulturtidskriften Vår Lösen, inrättandet av kulturstipendier och ansvaret för Svenska kyrkans medverkan i vissa större kulturevenemang. Under de år rådet arbetat har både de här nämnda uppdragen och en mängd nya arbetsområden utvecklats – som en tolkning av den instruktion som dåvarande Svenska kyrkans stiftelsen för rikskyrklig verksamhets (SFRV) styrelse fastställde. Så här beskrevs rådets huvuduppgift i denna instruktion:

”Kulturrådet skall verka för ett rikt, mångfaldigt och frimodigt kulturliv i Svenska kyrkan. Det skall främja dialogen kring religion och livsfrågor i det allmänna kulturlivet. Kulturrådet skall hålla nära kontakt med kulturarbetare, institutioner och organ, som är intressanta för och intresserade av en utveckling av kulturarbetet i Svenska kyrkan”

Rådet tillsätts av Kyrkostyrelsen. Det är ett expertorgan med ledamöter som representerar både bredd och specialiserad kompetens inom kulturområdet. Rådets ledamöter tillför därför helt avgörande resurser till rådets arbete, som genomförs med en mycket begränsad bemanning. Rådet styr över verksamhetsområde Kultur.

Verksamhetsområdet

Allmänt om verksamhetsområdet

När det gäller organisationen av arbetet sammanfaller verksamhetsområde och huvudprogram.

Verksamheten har hittills bedrivits inom delprogrammen Konstnärliga uttrycksformer som konst, film, teater, litteratur, dans och musik i relation till kyrkan och kyrkorummet; Journalistik – massmedia och livsfrågor; Kyrkliga kulturcentra; Kulturstipendier; Bevakning av kulturpolitiska frågor och Deltagande i större kulturevenemang.

Rådets verksamhet bedrivs utifrån tre olika perspektiv: det operativa, det stödjande och det långsiktigt strategiska. Det operativa arbetet bedrivs genom att rådet tar initiativ till eller går in i konkreta projekt inom områden där utvecklingsarbete tycks speciellt angeläget. Arbetet i samband med Bok & Bibliotek eller stöd till TV-produktioner kan utgöra exempel på detta. Samverkan med kyrkliga kulturinstitutioner, konsultativt stöd till stift/församlingar och kulturarbetare är exempel där rådet stödjer och stimulerar verksamhet som utförs av andra parter. Efterfrågan på konsultativt stöd och olika typer av insatser från VO Kultur är mycket stor såväl från enskilda kulturarbetare, kulturinstitutioner som från olika nivåer inom Svenska kyrkan och inom kyrkokansliet. Kulturstipendieverksamheten har haft en viktig roll för att inspirera en utveckling av kulturarbetet för såväl enskilda kulturarbetare som för stift/församlingar, även om rådet under 2002 inte har möjlighet att dela ut stipendier med hänvisning till bemanning och budgetläge. Under detta år utvärderas stipendieverksamheten.

Slutligen arbetar också rådet genom långsiktiga strategiska insatser för att skapa bättre förutsättningar för kulturarbetet i Svenska kyrkan. Här kan nämnas den av rådet initierade Utredningen om kyrkomusikens ställning som en del av det offentliga musiklivet i Sverige samt övrigt arbete kring kulturpolitiska frågor som är viktiga för kyrkan.

Verksamhetens kostnader

Detaljbudget 2002	Rambudget 2003	Rambudget 2004	Rambudget 2005
3 101 tkr	3 576 tkr	3 994 tkr	4 117 tkr

Väsentliga förändringar

- Kulturstipendier delas inte ut 2002 och inryms inte i den föreslagna budgeten för 2003–2005. Denna verksamhet skall nu utvärderas.
- Stiftelsen för Vår Lösen har under 2002 beslutat upphöra med utgivning av kulturtidskriften med samma namn, varför stödet från VO Kultur upphör. Nya samarbetspartner efterfrågar medverkan från Kulturrådet/VO Kultur i olika former. Här kan nämnas Moderna Museet, Sveriges Television, Statens konstråd, Ersta/Sköndal, Göteborg Film Festival, Högskolan för design och konsthantverk vid Göteborgs universitet.
- Efterfrågan på konsultativt stöd från olika nivåer inom Svenska kyrkan har ökat avsevärt.
- Efterfrågan på Svenska kyrkans medverkan i olika kultursammanhang ökar och verksamheten vidgas vilket ökar belastningen på kansliet.

Konsekvensanalys, prioriteringar och bedömning av ekonomiska resurser för verksamhetsområdet

När Kulturrådet startade sin verksamhet 1996 var det möjligt att med en handläggartjänst samt kansli- och informationstöd bygga upp verksamheten i nära samarbete med rådet, vars ledamöter också gjorde enskilda operativa insatser. Nu är rådets verksamhet tydligt etablerad och efterfrågan från samhällets kulturinstitutioner och kulturarbetare samt från olika nivåer inom Svenska kyrkan ökar avsevärt. Förväntan är idag att Svenska kyrkan på nationell nivå ska ha kompetens och resurser för samtal och samverkan kring aktuella kulturfrågor. Detta kan beskrivas som att rådets uppbyggnadsfas nu är avslutad och att verksamheten därför går in i ett nytt skede. För planeringsperioden föreslås verksamhetsområdet därför förfoga över två handläggartjänster.

Effektmålen för VO Kultur bygger på den instruktion som fastställdes för Kulturrådet 1996. Dessa effektmål är medvetet brett formulerade och kulturrådet kommer under de kommande åren att förfina sina mål så att de kan bidra till en starkare styrning av verksamheten.

Förstärkningen av bemanningen till två handläggartjänster är en förutsättning för att nå angivna effektmål. De effektmål som handlar om att främja Svenska kyrkans deltagande i den allmänna kulturdebatten prioriteras högt. Som ett exempel kan nämnas insatserna i samband med bl.a. Bok & Bibliotek. Att ha utvecklat strategier för Svenska kyrkans nationella arbete inom kulturområdet har också hög prioritet.

Utvärderingen av kulturstipendierna beräknas slutföras under 2002. Förutsatt att denna utvärdering visar på värdet av kulturstipendieverksamheten så återkommer Kyrkostyrelsen i detaljbudgeten för 2003 med förslag på hur den bör följas upp.

Inriktningsmål:

- Att Svenska kyrkan skall ha ett rikt, mångfaldigt och frimodigt kulturliv.
- Att Svenska kyrkan skall vara en viktig aktör i samhällets allmänna kulturliv.

Verksamhetsområdets rambudget

Kultur

Belopp anges i tkr	Utfall 2001	Detalj- budget 2002	Ram- budget 2003	Ram- budget 2004	Ram- budget 2005
INTÄKTER					
EXTERN FINANSIERING					
Övriga bidrag	6	0	0	0	0
S:A EXTERN FINANSIERING	6	0	0	0	0
<i>Jämf m nuvarande rambudget</i>			0	0	
NATIONELL FINANSIERING					
	3 605	3 101	3 576	3 994	4 117
<i>Jämf m nuvarande rambudget</i>			-99	15	
S:A INTÄKTER	3 611	3 101	3 576	3 994	4 117
KOSTNADER					
Lämnade bidrag	-1 189	-515	-500	-500	-500
Övriga externa kostnader	-879	-781	-855	-890	-927
Personal o kansli	-1 632	-1 805	-2 221	-2 604	-2 691
S:A KOSTNADER	-3 700	-3 101	-3 576	-3 994	-4 117
<i>Jämf m nuvarande rambudget</i>			99	-15	
DISPOSITIONER					
Förändr ändamålsdest medel	89	0	0	0	0
S:A DISPOSITIONER	89	0	0	0	0
NETTORESULTAT					
	0	0	0	0	0
KOSTNAD per HUVUDPROGRAM					
VO-gemensamt	-1 490	-1 710	-2 391	-2 774	-2 861
Kulturprojekt	-2 210	-1 391	-1 185	-1 220	-1 257
S:A KOSTNADER	-3 700	-3 101	-3 576	-3 994	-4 117

Verksamhetsområdet Samiskt kyrkoliv

Samiska rådet inom Svenska kyrkan

Samiska rådet som bildades 1996 har till uppgift att vara Svenska kyrkans centrala organ för främjande av samernas ställning i kyrka och samhälle utifrån visionen *att samernas sak blir kyrkans sak*.

Rådets första egentliga arbetsår var 1997. Rådet bedriver sin verksamhet inom Svenska kyrkans nationella nivå i nära samarbete med Luleå stift, varvid det beslutar självständigt om användningen av för rådet avsedda resurser. Dess verksamhet behöver dock finna sina former och dess plats i organisationen göras tydlig.

Rådet genomför sin verksamhet inom ramen för huvudprogrammet Samiskt kyrkoliv. Enligt sin instruktion från 1996 har rådet till uppgift:

- att främja den samiska kulturens egenart och dess uttryck i kyrkolivet och därvid särskilt uppmärksamma det samiska språkets ställning i gudstjänst- och andaktsliv,
- att med beaktande av samernas ställning som urbefolkning bevaka frågor rörande samernas rättsliga förhållanden i kyrka och samhälle, främst sådana som berör samernas likaberättigande inom Svenska kyrkan, något som också bör ske i ett internationellt och ekumeniskt perspektiv,
- att vara remissorgan vid behandling av samefrågor på riks- och stiftsnivå inom Svenska kyrkan,
- att inom ramen för de ekonomiska förutsättningar, som finns på riks- och stiftsnivå, främja utbildning och rekrytering för kyrkligt arbete bland samer samt vid behov ta initiativ till inrättande av prästerliga och diakonala befattningar för samebefolkningen,
- att främja och samordna arbetet med översättningar av kyrkohandbok, psalmbok och bibel liksom utgivning av lämplig andaktslitteratur och behövligt undervisningsmaterial och därvid samverka med berörda riks- och stifts kyrkliga organ,
- att eftersträva bredast möjliga samarbete med berörda organ och verksamheter i övriga Norden och på Kolahalvön i Ryssland.

Verksamhetsområdet

Allmänt om verksamhetsområdet

Verksamhetsområdet bedriver sin verksamhet i ett enda huvudprogram, Samiskt kyrkoliv.

Verksamhetens kostnader

Detaljbudget 2002	Rambudget 2003	Rambudget 2004	Rambudget 2005
1 330 tkr	1 373 tkr	1 700 tkr	1 428 tkr

Väsentliga förändringar

- Det intensiva arbetet med översättning av kyrkliga böcker har nått dithän att effektmålen om översättning och utveckling av skriftspråk kan betraktas att vara uppfyllda redan under år 2002.
- Målet att upprätta permanenta kyrkolokaler i Tärnasjön i Rans sameby har uppfyllts under år 2001 genom att man fått tillgång till en ”boda” och inköpt en tältkåta.

- Förberedelserna för Samiska kyrkodagar sommaren 2004 kommer att sätta prägel på arbetet även under år 2003.
- Arbetet med att öka kunskapen i Svenska kyrkan om samisk kultur och historia är en prioriterad uppgift.

Konsekvensanalys, prioriteringar och bedömning av ekonomiska resurser för verksamhetsområdet

Verksamheten är nu efter fem inledande år i full gång. Anställningen av en handläggare har inneburit en mycket god förstärkning men har också inneburit ökade förväntningar och större efterfrågan både från Svenska kyrkans olika delar och från den samiska befolkningen och samhället i övrigt.

Prioriteringarna under de kommande åren är i första hand genomförandet av samiska kyrkodagar under sommaren 2004. Deltagarna i mötet kommer från Sverige, Finland, Norge och Kolahalvön. Ansvar för förberedelserna åvilar främst Norge och Sverige. Rådets kostnader för dagarna är uppskattningsvis beräknade till 500 tusen kronor.

Uppgiften att öka kunskapen i Svenska kyrkan om samisk kultur och historia är en annan långsiktigt prioriterad uppgift, som ska ske i nära samverkan med partner både inom och utom kyrkan.

Inriktningsmål

- Att rådet är med och bevakar samernas ställning som urbefolkning så att deras rättsliga förhållanden i kyrka och samhälle uppmärksammas. Detta sker i ett internationellt och ekumeniskt perspektiv. Samiska rådet vill stärka den samiska identiteten.
- Samiska rådet vill lägga särskild vikt vid bruket av samiska i kyrkolivet.
- Samiska rådet vill verka för försoning mellan svenska kyrkan och det samiska folket.

Verksamhetsrådets rambudget

Samiskt kyrkoliv

Belopp anges i tkr	Utfall 2001	Detalj- budget 2002	Ram- budget 2003	Ram- budget 2004	Ram- budget 2005
INTÄKTER					
EXTERN FINANSIERING					
Insamlade medel	0	0	0	0	0
S:A EXTERN FINANSIERING	0	0	0	0	0
<i>Jämf m nuvarande rambudget</i>			-50	-50	
NATIONELL FINANSIERING	1 353	1 330	1 373	1 700	1 428
<i>Jämf m nuvarande rambudget</i>			17	303	
S:A INTÄKTER	1 353	1 330	1 373	1 700	1 428
KOSTNADER					
Lämnade bidrag	-111	0	0	0	0
Övriga externa kostnader	-518	-695	-700	-1 000	-700
Personal o kansli	-724	-635	-673	-700	-728
S:A KOSTNADER	-1 353	-1 330	-1 373	-1 700	-1 428
<i>Jämf m nuvarande rambudget</i>			33	-253	
NETTORESULTAT	0	0	0	0	0
KOSTNAD per HUVUDPROGRAM					
VO-gemensamt	-585	-635	-673	-700	-728
Samiska rådet	-768	-695	-700	-1 000	-700
S:A KOSTNADER	-1 353	-1 330	-1 373	-1 700	-1 428

Verksamhetsområdet Ekonomisk utjämning och kapitalförvaltning

Kyrkofondens styrelse

För förvaltning av kapitaltillgångar på kyrkans nationella nivå, bl.a. de tillgångar som 1 januari 2000 överfördes från den statliga Kyrkofonden, och för beslut i ärenden rörande utjämningsystemet finns ett särskilt organ på den nationella nivån, Kyrkofondens styrelse. Denna styrelse består av nio ledamöter och lika många ersättare. De väljs av Kyrkomötet. Bland ledamöterna har Kyrkomötet utsett en ordförande och två vice ordförande. Utöver att svara för de angivna uppgifterna fördelar Kyrkofondens styrelse också den ersättning som kyrkan erhåller av staten för bevarande av det kyrkliga kulturarvet. Styrelsen ansvarar också för vissa av systemen på den nationella nivån; kyrkobokföringssystemet, valsystemet och organisationsregistret.

Verksamhetsområdet

Allmänt om verksamhetsområdet

Verksamhetsområdet har uppgiften att förvalta värdepappersportföljen så effektivt som möjligt. Den skall vara placerad så att riskerna sprids och förmögenheten uppnår bästa möjliga uthålliga totalavkastning. Förvaltningen skall samtidigt ske i enlighet med kyrkans grundläggande värderingar och därmed också på ett etiskt försvarbart sätt. Förvaltningen skall resultera i att det egna kapitalet värdesäkras samt att verksamheten på nationell nivå kan finansieras.

Vidare svarar verksamhetsområdet för administrationen av Svenska kyrkans utjämningsystem och av den kyrkoantikvariska ersättningen. Utjämningsystemet skall säkerställa att det finns förutsättningar för att bedriva kyrklig verksamhet i hela landet och därmed bevara Svenska kyrkans rikstäckande karaktär. I enlighet med överenskommelser i samband med relationsändringen mellan stat och kyrka utbetalas kyrkoantikvarisk ersättning för att bidra till kyrkans vård av dess kulturhistoriska arv.

Slutligen ansvarar verksamhetsområdet för förvaltningen av de nationella datasystemen, organisationsregistret, valsystemet och kyrkobokföringssystemet.

Verksamhetsområdet är indelat i fem huvudprogram:

- Utjämning
- Kapitalförvaltning
- Kapitalförvaltning på uppdrag
- Kyrkoantikvarisk ersättning m.m.
- Nationella system

Verksamhetens kostnader

Detaljbudget 2002	Rambudget 2003	Rambudget 2004	Rambudget 2005
1 232 010 tkr	1 198 824 tkr	1 260 680 tkr	1 316 025 tkr

Väsentliga förändringar under åren 2003–2005

- Ökning av såväl intäkter som kostnader årligen med anledning av att den kyrkoantikvariska ersättningen beräknas höjas med 50 miljoner kronor årligen.
- Total minskning av utjämningsavgifter jämfört med tidigare planering för 2003 och 2004 på grund av att den särskilda utjämningsavgiften kan förväntas komma att påverkas av försämringar i förhållande till ett tidigare bedömt börsläge.
- Total minskning av utjämningsbidrag jämfört med tidigare planering för 2003 och 2004 på grund av sänkta kyrkobyggnadsbidrag, strukturbidrag och stiftsbidrag.
- Lägre förväntade intäkter från kapitalförvaltningen jämfört med tidigare planering för 2003 och 2004 på grund av en försiktigare bedömning av börsutvecklingen.
- Inga kostnader för oförutsett inom utjämningsystemet har budgeterats.
- Lägre kostnader för datorsystem på den nationella nivån jämfört med tidigare planering för 2003 och 2004 på grund av inställda projekt.
- Total minskning av den nationella finansieringen i övrigt jämfört med tidigare planering för 2003 och 2004.
- Den allmänna utjämningsavgiften kan komma att behöva höjas med ett öre från 2005 men frågan kräver ytterligare beredning.

Konsekvensanalys, prioriteringar och bedömning av ekonomiska resurser för verksamhetsområdet

Den största kostnadsposten inom verksamhetsområdet avser utbetalade bidrag inom ramen för utjämningsystemet. Dessa är till sin huvuddel bestämda av Kyrkomötet genom kyrkoordningen. På några punkter finns utrymme för ändrade prioriteringar oberoende av kyrkoordningens bestämmelser. Några av dessa punkter avser utjämningsfaktorer inom inkomstutjämnningen och kostnadsutjämnningen. Förändringar av dem medför samtida förändringar av intäkter och kostnader och påverkar således inte budgetens balans, med undantag av glesbygdsbidraget. På andra punkter, t.ex. stiftsbidrag, strukturbidrag, kyrkobyggnadsbidrag och extra utjämningsbidrag, finns däremot möjlighet till omprioriteringar. En minskning av beloppen för ett eller flera av dessa bidrag medför sänkta utbetalningar från utjämningsystemet till stift, församlingar och samfälligheter.

Utjämningsystemet är komplext och dess införande har föregåtts av ett omfattande utredningsarbete. Det nuvarande utjämningsystemet har efter en infasningsperiod kommit i fullt bruk år 2000. För närvarande sker en utvärdering av systemet genom en utredning som Kyrkostyrelsen tillsatt. Budgetförslaget utgår från det nuvarande utjämningsystemet.

Dessutom genomförs nu på uppdrag av 2001 års Kyrkomöte en utredning och analys om beräkningsgrunderna för den särskilda utjämningsavgiften, där Kyrkostyrelsen tillsatt en särskild expertgrupp för ändamålet. Rapportering kommer i enlighet med Kyrkomötets beslut att ske till innevarande års kyrkomöte.

Intäkterna från den särskilda utjämningsavgiften beräknades i föregående rambudget till väsentligt högre belopp än vad som nu kan förväntas. På motsvarande sätt fanns därför i föregående rambudget en höjning av stifts- och strukturbidragen. Mot bakgrund av den förutsedda intäktsminskningen samt det behov som finns av att återställa det värdesäkrade egna kapitalet föreslår Kyrkostyrelsen en sänkning av de individuella bidragen. Den enskilda åtgärd som kan ge en betydande effekt utan att det behöver upplevas som alltför kännbart är att kyrkobyggnadsbidragen minskas från 90 till 50 miljoner kronor per år. Förslaget innebär att stiftsbidrag, strukturbidrag och kyrkobyggnadsbidrag sammantaget årligen sänks med 100 respektive 90 miljoner

kronor jämfört med föregående rambudget. I förhållande till Kyrkofondens styrelses planeringsunderlag innebär Kyrkostyrelsens förslag en sänkning av kyrkobyggnadsbidragen med ytterligare 10 miljoner kronor.

Några av de projekt för utveckling av datorsystemen på den nationella nivån som tidigare planerats, bland annat införandet av elektroniska ID-handlingar och yrkeslegitimation för präster och diakoner, skjuts upp tills vidare.

Kyrkofondens styrelse har i sitt planeringsunderlag föreslagit att den allmänna utjämningsavgiften höjs med ett öre från 2003. Kyrkostyrelsen gör bedömningen att en sådan höjning bör aviseras i god tid och samordnas med förändringar i den nationella nivåns uppdrag i relation till stift och församlingar. Ett sådant arbete skulle kunna möjliggöra att en höjning av den allmänna utjämningsavgiften inte behöver innebära en generell höjning av kyrkoavgiften. Mot bakgrund av detta bör därför inte en höjning beslutas redan i år. Utifrån nu kända förhållanden gör Kyrkostyrelsen bedömningen att den ekonomiska situationen på sikt kräver en förändring i relationen intäkter/kostnader. En höjning av den allmänna utjämningsavgiften kan komma att behövas, men den vidare beredningen i samarbete med stiftet får visa om detta är den väg som skall väljas eller om det finns alternativa lösningar. I nu föreliggande rambudget har Kyrkostyrelsen redovisat konsekvensen av att en sådan höjning beslutas gälla från och med 2005.

Beträffande frågor kring eget kapital och konsolidering kommer Kyrkostyrelsen att tillsammans med Kyrkofondens styrelse arbeta vidare för att bl.a. överväga behovet av kompletterade regler. Mot bakgrund av att Svenska kyrkans värdepappersportfölj är långsiktig och att uppföljning av förvaltningsresultatet måste ske över en fortlöpande flerårsperiod konstaterar Kyrkostyrelsen att övrigt eget kapital under vissa perioder kan vara negativt. Med de ekonomiska antaganden som nu angetts i budgeten väntas det totala egna kapitalet vid planeringsperiodens utgång understiga värdesäkrat eget kapital med 164 miljoner kronor.

Inriktningsmål

- Strukturella olikheter som påverkar de ekonomiska grundförutsättningarna för att bedriva kyrklig verksamhet skall i viss mån utjämnas, så att Svenska kyrkan kan bibehållas rikstäckande geografiskt.
- De nationella systemen skall upprätthållas och utvecklas.
- Med bibehållen effektiv förvaltning skall en tydlig strävan vara att förvaltandet av Svenska kyrkans förmögenhet på nationell nivå sker i enlighet med positiva etiska kriterier.
- Organisatoriska delar av Svenska kyrkan och närstående organisationer skall erbjudas kapitalförvaltning enligt samma policy som gäller för kyrkofondens förmögenhet.
- Fördelningen av den kyrkoantikvariska ersättningen skall långsiktigt säkerställa att det kyrkliga kulturarvet kan bevaras.

Verksamhetsområdets rambudget

Ekonomisk utjämning och kapitalförvaltning

Belopp anges i tkr	Utfall 2001	Detalj- budget 2002	Ram- budget 2003	Ram- budget 2004	Ram- budget 2005
INTÄKTER					
EXTERN FINANSIERING					
Utjämningsavgifter	1 350 126	1 398 127	1 411 302	1 460 052	1 625 954
Övriga bidrag	0	50 000	100 000	150 000	200 000
Finans- o kapitalförvaltning	-693 134	135 000	120 000	125 000	144 000
Övriga intäkter	2 117	2 000	1 000	1 000	1 000
S:A EXTERN FINANSIERING	659 109	1 585 127	1 632 302	1 736 052	1 970 954
<i>Jämf m nuv. rambudget</i>			-143 727	-143 696	
NATIONELL FINANSIERING	-318 868	-269 117	-283 748	-303 445	-389 464
<i>Jämf m nuv. rambudget</i>			22 645	27 590	
S:A INTÄKTER	340 241	1 316 010	1 348 554	1 432 608	1 581 490
KOSTNADER					
Utjämningsbidrag	-1 027 605	-1 132 358	-1 038 913	-1 053 913	-1 058 913
Lämnade bidrag	-4 810	-50 000	-100 000	-150 000	-200 000
Övr. externa kostnader	-37 700	-31 533	-39 030	-35 590	-35 310
Personal o kansli	-13 723	-18 119	-20 881	-21 177	-21 802
S:A KOSTNADER	-1 083 838	-1 232 010	-1 198 824	-1 260 680	-1 316 025
<i>Jämf m nuv. rambudget</i>			17 871	10 276	
DISPOSITIONER					
Ändamålsdest medel	39 915	0	0	0	0
Verksamhetsdest medel	10 321	0	0	0	0
Prisfallsreserv	46 185	0	0	0	0
Värdesäkrat eget kapital	-94 960	-84 000	-69 000	-70 000	-72 000
S:A DISPOSITIONER	1 461	-84 000	-69 000	-70 000	-72 000
<i>Jämf m nuv. rambudget</i>			4 000	4 000	
NETTORESULTAT	-742 136	0	80 729	101 928	193 465
KOSTNAD per HUVUDPROGRAM					
VO-gemensamt	-13 686	-19 306	-21 401	-22 217	-22 862
Ekonomisk utjämning	-1 032 785	-1 132 358	-1 038 913	-1 053 913	-1 058 913
Kapitalförvaltning	-14 196	-12 000	-15 000	-15 000	-15 000
Kapitalförvaltning på uppdrag	0	-295	0	0	0
Kyrkoantikvarisk ersättning	0	-54 734	-105 160	-152 450	-202 650
Nationella administr system	-23 171	-13 317	-18 350	-17 100	-16 600
S:A KOSTNADER	-1 083 838	-1 232 010	-1 198 824	-1 260 680	-1 316 025

Verksamhetsområdet Kyrkolivets utveckling

Nämnden för kyrkolivets utveckling

Nämnden för kyrkolivets utveckling har enligt kyrkoordningen ett särskilt ansvar för de kyrkliga grundutbildningarna och för stödjande av stiftens arbete med att främja församlingens utveckling. Nämnden är styrorgan för verksamhetsområdet Kyrkolivets utveckling.

Delegationen för finskspråkigt arbete

Nämnden för kyrkolivets utveckling skall enligt sin instruktion utse en delegation för finskspråkigt arbete. Delegationen för finskspråkigt arbete skall enligt sitt reglemente särskilt fungera som samarbets- och serviceorgan åt stift och församlingar, stöd för församlingsgrupperna samt biträda vid rekrytering, utbildning och fortbildning. Delegationen skall också vara förbindelseorgan mellan Svenska kyrkan och sverigefinländarna samt utveckla förbindelserna mellan Svenska kyrkan och Evangelisk-lutherska kyrkan i Finland. De båda språkgrupperna är representerade i delegationen för att ömsesidigheten skall präglade arbetet från planering till genomförande.

Verksamhetsområdet

Allmänt om verksamhetsområdet

Verksamhetsområdet är indelat i de tre huvudprogrammen Gudstjänst, Undervisning och utbildning samt Diakoni och samhällsansvar. Dessa motsvarar församlingens grundläggande uppgift, som den är angiven i kyrkoordningen. Uppgiften att bedriva mission tolkas som kyrkans grundläggande sändning och uppdrag, vilket skall komma till uttryck i gudstjänst, undervisning och diakoni.

I verksamhetsområdet bedrivs också arbetet under Delegationen för finskspråkigt arbete samt det nationella arbetet som är knutet till Svenska kyrkans miljövern.

Delegationen för finskspråkigt arbete

Delegationen har ansvar för finskspråkigt arbete inom gudstjänstliv, diakoni, undervisning och mission samt information och kommunikation på nationell nivå. Arbetet med gudstjänstliv, diakoni och undervisning bedrivs i respektive huvudprogram inom verksamhetsområdet Kyrkolivets utveckling.

Svenska kyrkans miljövern

Arbetet med miljöfrågor på den nationella nivån drivs och samordnas genom Miljövärdet, vars uppgift är att:

- Till motiverade församlingar erbjuda verktyg för omställning till hållbar utveckling. Detta sker genom miljödiplomeringen.
- Erbjuder motivation på individuell basis.
- Påminna kyrkan om ansvaret att medverka till omställning till hållbar utveckling.
- Att vara spejare in i framtiden.

Verksamhetsområdets kostnader

Detaljbudget 2002	Rambudget 2003	Rambudget 2004	Rambudget 2005
86 657 tkr	86 587 tkr	86 149 tkr	86 918 tkr

Väsentliga förändringar

- Bedömningen är att Stödfonden inte kommer att ge några intäkter för år 2003. För 2004–2005 finns en intäkt samt en motsvarande kostnad. Avsikten är att fondmedlen i fortsättningen används till speciella projekt och inte främst bär ordinarie verksamhet.
- Utbildningsstipendierna till studerande på kyrkans grundkurs har tagits bort från halvårsskiftet 2002.
- Inget anslag är budgeterat till Svenska Bibelsällskapet. En viss nedskärning har skett av anslagen till Johannelunds teologiska högskola, Stora Sköndals musikhögskola och S:t Lukas stiftelsen.
- Den planerade projektledartjänsten för projektet om predikans roll har skurits bort.
- Projektet för att arbeta fram ett grunddokument kring kyrkorummet har skjutits fram i tiden och kommer då att involvera flera verksamhetsområden.
- Projektet Visuellt gudstjänst avslutas under år 2003 i och med att teckenspråkiga gudstjänstordningar för kyrkliga handlingar överlämnas till Kyrkomötet.
- Projektet för att utveckla en form för fortbildning av stiftens teckenspråkiga medarbetare i teckenspråk avslutas under år 2002. Därefter bekostar stiftelsen fortbildningen av teckenspråkiga medarbetare i enlighet med träffade överenskommelser.
- Två projektanställningar för arbetet med Miljödiplomering avslutas under 2003. En av dessa, teologtjänsten avslutas därmed. Tjänsten som miljösamordnare kommer att kvarstå delvis finansierad av diplomeringsavgifter. Möjlighet till fördjupad samverkan med Svenska kyrkans församlingsförbund kommer att prövas.
- Avtalen som slutits med diakoniinstitutioner och Strängnäs stift för Centrumbildningar, gäller till utgången av år 2002. En utvärdering av arbetet genomförs under våren 2002. Avtalen kommer att prolongeras ytterligare ett år för att tid ska ges att utveckla arbetet utifrån denna utvärdering. Ansvar för andlig vård inom kriminalvården och polispräster kommer dock att föras in redan för år 2003.
- Arbetet med diakoni och samhällsfrågor inom kyrkokansliet kommer att ha en minskad bemanning och inriktas på att bevaka och analysera utvecklingen samt att vara samtalspartner för stiftelsen.
- Inom kyrkomusikaliska området undersöks möjligheterna till mer effektiv samverkan med bl.a. EFS, Verbum och Sensus studieförbund vilket kan komma att innebära minskad kostnad.
- Pastoralinstitutet har fått utökad ram p.g.a. ökade lönekostnader och hyreskostnader.
- Genom projektanslag under tre år kommer nationell nivå att medverka till att stärka pilgrimsarbetet i hela Svenska kyrkan.

Konsekvensanalys, prioriteringar och bedömningar av ekonomiska resurser för verksamhetsområdet

De frågor som utgör nämndens främsta prioritering inför år 2005 är utbildning, rekrytering och barn och ungdomsperspektivet. Som ett resultat av översynen av de kyrkliga utbildningarna och utredningen Prästutbildning i förändring planeras bl.a. inrättandet av ett pedagogiskt råd, under 2003, som skall hålla samman och driva den kyrkliga grundutbildningen.

De förändrade ramarna inför budgeten 2002 har inneburit att resurserna i första hand har lagts på att avsluta redan pågående projekt medan nya utvecklingsprojekt inte kan påbörjas och genomföras. För att frigöra budgetutrymme återbesätts i möjligaste mån inte vakanser utan löses genom förändrad arbetsfördelning och genom att avstå från att utföra vissa arbetsuppgifter. Minskningen av anslagen berör främst huvudprogrammen Gudstjänst och Diakoni och samhällsansvar.

Inom huvudprogram Undervisning och Utbildning kommer en koncentration av arbetet att ske för att uppfylla målet att vid utgången av 2004 ha utbildat, i förhållande till Svenska kyrkans behov, präster, diakoner, församlingspedagoger och kyrkomusiker till att utifrån sin kompetens verka för att församlingens grundläggande uppgift blir utförd. För att klara besparingen har utbildningsstipendierna till studerande på kyrkans grundkurs tagits bort från halvårsskiftet 2002. Det övriga arbetet inom programmet får också minskade resurser vilket bl.a. innebär att arbetet för att uppmärksamma barns och ungas särställning i kristen tro inte kan drivas i den omfattning som varit önskvärt.

Inriktningsmålen anger att Kyrkolivets utveckling skall tillämpa framtidsinriktad omvärldsanalys samt vidare att främja en miljö där människor är subjekt i ett livslångt lärande. Förändringar såväl i samhällsstrukturen som i den kyrkliga organisationen och verksamheten ställer alla som är verksamma i kyrkan inför utmaningar av såväl tankemönster som handlingsalternativ. Den kompetensutveckling som ges till anställda, förtroendevalda och frivilliga inom kyrkan måste rusta medarbetarna att se och inta nya perspektiv.

Det långsiktiga strategiska arbetet bedrivs inom verksamhetsområdet medan det operativa arbetet sker i stiftet, på kyrkliga folkhögskolor, Sensus studieförbund, högskolor och universitet samt andra utbildningsanordnare. Översynen av de kyrkliga utbildningarna (ÖSUT) har föreslagit att ett pedagogiskt råd skall inrättas med mandat från stift och den nationella nivån att samordna den kyrkliga grundutbildningen och verksamhetsområdet vidtar nu de åtgärder som krävs för att ett sådant råd skall kunna inrättas 2003 om detta beslutas i den fortsatta beredningen av förslagen om de kyrkliga utbildningarna.

Minskningen av personella resurser inom arbetet med diakoni och samhällsfrågor kommer att innebära att den nationella nivån får en mer begränsad tillgång till egen specialistkompetens. Arbetet inriktas på att i huvudsak bevaka och kommunicera bl.a. regelförändringar och utvecklingstendenser internt och externt. Den nationella nivåns aktiva opinionsbildningsarbete med bland annat deltagande i konferenser och överläggningar och remissarbete måste minska i omfattning. Utöver arbetet inom de nationella centrubildningarna kommer frågorna om social ekonomi och hållbar utveckling, samt integration, att sättas främst. Däremot kommer arbetet med invandrar – och flyktingfrågor främst att skötas inom ramen för etablerade samarbeten med andra kyrkor och Rådgivningsbyrån för asylsökande och flyktingar. Också det sverige-finska arbetet får minskade resurser vilket leder till att vissa arbetsuppgifter måste tas bort. I arbetet med integration kommer dock även fortsättningsvis erfarenheterna från det sverige-finska arbetet att ha stor betydelse.

Det nationella arbetet måste som framgår ovan mer än tidigare lita till övriga aktörer i sammanhanget, inte minst det utvecklingsarbete som sker på stiftet och på diakoniinstitutioner och stadsmissioner. Arbetet med utbildningar rörande diskrimineringslagstiftningen som under år 2002 sker i samverkan mellan Svenska kyrkans församlingsförbund och kyrkokansliet får sedan drivas vidare av Svenska kyrkans församlingsförbund. Svenska kyrkans nationella nivå kommer att driva opinions-

arbetet genom våra samarbetsorganisationer som exempelvis Sveriges Kristna Råd, Hela Människan, Forum för frivilligt socialt arbete, Kvinnor i Svenska kyrkan, Rådgivningsbyrån för asylsökande och flyktingar, EU-kontoret och Rättvisemärkt.

Samtal pågår sedan flera år med Svenska Kyrkans Unga kring hur ansvaret för att driva barn- och ungdomsfrågor ska fördelas mellan nämnden och barn- och ungdomsrörelsen. Nämnden har under de senaste åren tagit ett växande ansvar för att stärka barn och ungdomsperspektivet i arbetet. Svenska Kyrkans Ungas arbete med rörelsens identitet öppnar möjligheter för att det under kommande år ska vara möjligt att hitta nya vägar att fördjupa samarbetet.

Inom gudstjänstarbetet prioriteras arbetet med ett grunddokument för gudstjänstrum, predikans roll och församlingssången. Det minskade utrymmet för särskilda projektmedel innebär dock en försening i detta arbete och att verksamhetsområdet i större utsträckning får bedriva arbetet med fasta resurser och tillsammans med andra verksamhetsområden. Ett arbete som påbörjas för att pågå till 2005 är att i samverkan med stiftet göra en fördjupad analys av det som står skrivet om gudstjänst, undervisning, diakoni och mission i församlingsinstruktionerna. Eftersom dessa arbetsuppgifter i mycket liten utsträckning kan tillföras särskilda resurser genom projektjänster får de dock hanteras inom ramen för befintliga personalresurser, vilket kommer att kräva förändringar i nuvarande arbetsuppgifter, och genom utvidgade samarbeten med bland annat pastoralinstitutet och verksamhetsområden.

Nämnden för kyrkolivets utveckling har haft ambitionen att fullfölja många omfattande åtaganden trots minskningar i tillgängliga resurser. Kyrkostyrelsen ber nämnden att fortsätta överväga vad som är en rimlig omfattning på den nationella nivåns åtaganden när det gäller arbetet med gudstjänstfrågor såsom de kyrkliga böckerna, församlingssången och predikan för att under planeringsperioden nå en bättre överensstämmelse mellan åtaganden och tillgängliga resurser.

Kyrkostyrelsen har strävat efter att besparingar på den nationella nivån inte skall leda till ökade kostnader för andra delar av kyrkan. I avvaktan på slutförda förhandlingar med Bonus Presskopia rymmer förslaget till rambudget därför en fortsatt nationell finansiering av upphovsrättsavtalet.

Inriktningsmål

Verksamheten ska bidra till kyrkolivets utveckling i Svenska kyrkan genom:

- att verksamhetsområdet tillämpar framtidsinriktad omvärldsanalys,
- att stödja stiftet när det gäller att främja ett varierat gudstjänstliv som bygger på de mångas delaktighet med syfte att upprätta och befria människor,
- att utveckla handlingsmodeller/metoder för medarbetare så att människor upprättas och befrias,
- att främja en miljö där människan är subjekt i ett livslångt lärande,
- att främja arbetet med Svenska kyrkans språkliga minoriteter genom att hävda rätten till ett eget språk och en egen kultur utifrån ett integrationsperspektiv,
- att rusta medarbetare som utifrån sin specialistkompetens uppmuntrar och tar tillvara den resurs som finns i församlingarna i vårt mångkulturella samhälle.

Verksamhetsområdets rambudget

Kyrkolivets utveckling

Belopp anges i tkr	Utfall 2001	Detalj- budget 2002	Ram- budget 2003	Ram- budget 2004	Ram- budget 2005
INTÄKTER					
EXTERN FINANSIERING					
Kollekter o gåvor	1 056	900	1 000	1 100	1 200
Övriga bidrag	10 492	1 282	1 552	770	420
Finans- o kapitalförvaltning	89	0	0	0	0
Övriga intäkter	1 978	1 870	1 920	1 970	2 070
S:A EXTERN FINANSIERING	13 615	4 052	4 472	3 840	3 690
<i>Jämf m nuvarande rambudget</i>			-13 615	-13 462	
NATIONELL FINANSIERING					
	65 837	81 592	82 115	82 309	83 228
<i>Jämf m nuvarande rambudget</i>			6 331	4 324	
S:A INTÄKTER	79 452	85 644	86 587	86 149	86 918
KOSTNADER					
Lämnade bidrag	-28 200	-27 885	-26 300	-27 300	-27 300
Övriga externa kostnader	-22 238	-25 878	-25 545	-24 350	-24 775
Personal, Pastoralinstituten	-7 038	-7 608	-8 026	-8 500	-8 650
Övrig personal o kansli	-22 012	-25 286	-26 716	-25 999	-26 193
S:A KOSTNADER	-79 488	-86 657	-86 587	-86 149	-86 918
<i>Jämf m nuvarande rambudget</i>			7 709	9 563	
DISPOSITIONER					
Förändr ändamålsdest medel	36	1 013	0	0	0
S:A DISPOSITIONER	36	1 013	0	0	0
<i>Jämf m nuvarande rambudget</i>			-425	-425	
NETTORESULTAT	0	0	0	0	0
KOSTNAD per HUVUDPROGRAM					
VO-gemensamt	-24 643	-28 217	-29 442	-29 589	-30 768
Gudstjänst	-8 125	-9 592	-10 075	-10 130	-10 500
Utbildning/undervisning	-38 844	-41 791	-39 480	-39 050	-38 550
Diakoni	-7 876	-7 057	-7 590	-7 380	-7 100
S:A KOSTNADER	-79 488	-86 657	-86 587	-86 149	-86 918

Verksamhetsområdet Verksamhet bland svenskar i utlandet

Nämnden för Svenska kyrkan i utlandet

Nämnden för Svenska kyrkan i utlandet (SKUT) skall svara för Svenska kyrkans arbete bland svenskar i utlandet. Nämnden ansvarar därvid, på Kyrkomötets uppdrag självständigt för verksamhetens omfattning och inriktning i enlighet med vad som föreskrivs i instruktionen.

Verksamheten bedrivs inom ramen för av Kyrkoostyrelsen fastställd administrativ policy. Nämnden skall planera och utveckla Svenska kyrkans verksamhet bland svenskar i andra länder. Härvid har nämnden uppdraget:

- att ansvara för Svenska kyrkans verksamhet på platser där det finns ett betydande antal svenska sjömän, turister och/eller utlandssvenskar samt i anslutning härtill förekommande lokala ekumeniska kontakter,
- att ansvara för Svenska kyrkans samarbete med motsvarande organ på ett nordiskt och internationellt plan,
- att ansvara för Svenska kyrkans samarbete med Handelsflottans kultur- och fritidsråd,
- att i samverkan med Svenska kyrkans övriga utrikesorgan utveckla ekumeniska och internationella kontakter,
- att genom sina ombud och på annat sätt förmedla kunskap till församlingar och enskilda om nämndens verksamhet,
- att svara för rekrytering och utbildning av den utlandsbaserade personalen inom nämndens ansvarsområde,
- att samla in och fördela medel för den verksamhet som bedrivs inom nämnden, och
- att främja jämställdheten mellan män och kvinnor inom nämndens ansvarsområde.

Verksamhetsområdet

Allmänt om verksamhetsområdet

Verksamhetsområdet är organiserat i fyra övergripande huvudprogram:

- Verksamhetsutveckling
- Utlandspersonal
- Utlandsekonomi
- Sverigearbete

På nivån under huvudprogrammen finns i vissa fall delprogram i vilka verksamheterna organiseras i enlighet med nämndens prioriteringar.

Verksamhetens kostnader

Detaljbudget 2002	Rambudget 2003	Rambudget 2004	Rambudget 2005
64 399 tkr	62 479 tkr	63 546 tkr	65 369 tkr

Varav nationell finansiering

Detaljbudget 2002	Rambudget 2003	Rambudget 2004	Rambudget 2005
41 617 tkr	42 520 tkr	46 067 tkr	48 000 tkr

Väsentliga förändringar

- Förslaget från utredningen om Svenska kyrkan i utlandet (Svenska kyrkans utredningar 2001:1) har nu remissbehandlats och Kyrkostyrelsen har lämnat ett förslag till 2002 års Kyrkomöte.
- Arbetet med församlingsinstruktioner för utlandsförsamlingarna slutförs under perioden.
- Nationell finansiering av verksamheten minskas. Konsekvenserna av detta preciseras efter överläggningar med de lokala kyrkoråden.

Konsekvensanalys, prioriteringar och bedömning av ekonomiska resurser för verksamhetsområdet

Först i arbetet med detaljbudgeten för 2003 och i mål- och rambudgetarbetet för kommande perioder är det möjligt att ta full hänsyn till de slutliga konsekvenserna av SKUT-utredningen. Framför allt i 2003 års mål- och rambudgetskrivelse kommer Kyrkostyrelsen att redovisa de långsiktiga konsekvenserna av den lösning som väljs.

När det gäller verksamheten bland svenskar i utlandet gör Kyrkostyrelsen bedömningen att sänkningen av nivån på den nationella finansieringen inte är tillfällig. Denna verksamhet kräver dock lång tid för anpassning av verksamheten till nya ekonomiska förutsättningar. Då SKUT:s verksamhet i stor utsträckning består av stöd till pågående ”församlingsverksamhet”, främst genom tilldelning av personella resurser, kommer den föreslagna nedskärningen av nationell finansiering att kunna få till konsekvens en begränsning i möjligheter att fortsätta bedriva verksamhet på vissa platser om inte bortfallet av nationell finansiering i framtida planeringsarbete kan kompenseras genom organisatoriska förändringar eller ökad lokal finansiering.

Ungefär 50 procent av den totala budgeten för församlingsverksamheten tillförs direkt från utlandsförsamlingarna. Detta medför att de slutliga konsekvenserna av en minskad nationell finansiering inte kan förutses omedelbart. Överläggningar mellan SKUT och utlandsförsamlingarna bör inriktas på att i första hand hitta alternativa finansieringsvägar och i andra hand hitta de besparingar som minst påverkar uppnående av centrala mål.

De lokala förutsättningarna för verksamheten medför att en minskning av nationell finansiering av verksamheten bland svenskar i utlandet kräver en nedtrappningsperiod på mellan 1 och 5 år. Under nertrappningsperioden kan verksamheten delvis finansieras genom att tidigare ej förbrukade ändamålsdestinerade medel nu förbrukas med mellan tre och fem miljoner kronor årligen under den kommande femårsperioden. Förslaget i denna budget innebär därför en minskning av den nationella finansieringen med 13 procent vilket med nyttjande av ändamålsdestinerade medel innebär en minskning av stöd till församlingsverksamheten med 7–8 procent.

Kyrkostyrelsen konstaterar att den avveckling av ändamålsdestinerade medel som här föreslås förutsätter att oförutsedda kostnader inom verksamheten bland svenskar i utlandet hanteras på samma sätt som andra oförutsedda kostnader på den nationella nivån. Kyrkostyrelsen menar att detta är en rimlig och hanterlig ordning.

Det pågående arbetet med framtagande av församlingsinstruktioner kommer under perioden att medföra en precisering av målen för verksamheten och i förekommande fall anpassa dessa till de lokala förutsättningarna vilket förbättrar möjligheterna till uppföljning och styrning av verksamheten.

Inriktningsmål

- Svenska kyrkan i utlandet skall med inriktning på gudstjänstliv, undervisning, diakoni och mission ansvara för att Svenska kyrkans verksamhet bland svenskar i

utlandet bedrivs i enlighet med av Kyrkomötet given instruktion och i den tradition som kännetecknar Svenska kyrkan av idag, genom att ta till vara de speciella förutsättningar som föreligger för att i ord och handling nå svenskar i utlandet.

- Svenska kyrkan i utlandet skall medverka till utlandskyrkans förankring i hemmakyrkan och bland allmänheten och för ökande bidrag till verksamheten.
- En flexibel utlandsverksamhet som bäst motsvarar behoven skall vara säkerställd.
- Verksamhetsplatserna skall vara försedda med personal, med rätt kompetens för den aktuella verksamheten och som ges goda förutsättningar för uppdraget.
- Den ekonomiska ram inom vilken verksamheten bedrivs skall vara finansierad.

Verksamhetsområdets rambudget

Verksamhet bland svenskar i utlandet

Belopp anges i tkr	Utfall 2001	Detalj- budget 2002	Ram- budget 2003	Ram- budget 2004	Ram- budget 2005
INTÄKTER					
EXTERN FINANSIERING					
Kollekter o gåvor	13 507	12 000	12 000	12 000	12 000
Övriga bidrag	2 933	2 100	1 050	1 050	1 050
Finans- o kapitalförvaltning	1 731	120	884	594	474
Övriga intäkter	783	1 851	1 025	835	845
S:A EXTERN FINANSIERING	18 954	16 071	14 959	14 479	14 369
<i>Jämf m nuvarande rambudget</i>			-1 047	-1 277	
NATIONELL FINANSIERING					
	44 960	41 617	42 520	46 067	48 000
<i>Jämf m nuvarande rambudget</i>			-6 354	-6 884	
S:A INTÄKTER	63 914	57 688	57 479	60 546	62 369
KOSTNADER					
Lämnade bidrag	-8 142	-7 033	-5 487	-4 882	-4 602
Övriga externa kostnader	-6 820	-8 994	-6 899	-6 873	-6 928
Utlandspersonal	-35 241	-35 277	-36 361	-37 498	-39 078
Personal o kansli	-10 706	-13 095	-13 732	-14 293	-14 761
S:A KOSTNADER	-60 909	-64 399	-62 479	-63 546	-65 369
<i>Jämf m nuvarande rambudget</i>			4 759	5 761	
DISPOSITIONER					
Förändr ändamålsdest medel	300	0	0	0	0
Förändr verksamhetsdest medel	-6 564	6 711	5 000	3 000	3 000
Förändr prisfallsreserv	3 259	0	0	0	0
S:A DISPOSITIONER	-3 005	6 711	5 000	3 000	3 000
<i>Jämf m nuvarande rambudget</i>			2 642	2 400	
NETTORESULTAT	0	0	0	0	0
KOSTNAD per HUVUDPROGRAM					
VO-gemensamt	-11 478	-14 251	-14 811	-15 372	-15 840
Utlandsekonomi	-42 467	-41 612	-41 099	-41 741	-43 127
Sverige	-1 602	-3 939	-2 025	-2 025	-2 025
Utlandspersonal	-4 408	-4 597	-4 544	-4 408	-4 377
Verksamhetsutveckling	-954	0	0	0	0
S:A KOSTNADER	-60 909	-64 399	-62 479	-63 546	-65 369

Verksamhetsområdet Internationell mission och diakoni

Nämnden för internationell mission och diakoni samt EFS-rådet

Kyrkomötet 2001 beslutade att ersätta nämnderna för Svenska kyrkans mission och Lutherhjälpen med Nämnden för internationell mission och diakoni. Förändringen gäller från den dag då Kyrkomötet väljer ledamöter till styrelser och nämnder för nästa mandatperiod.

Nämndens uppgift är att, med utgångspunkt i det uppdrag som har givits Svenska kyrkans mission och Lutherhjälpen, samordna, planera och utveckla Svenska kyrkans och dess församlingars arbete, engagemang och finansiering för internationell mission och diakoni. Nämnden skall också stödja Kyrkostyrelsen i dess uppdrag rörande frågor inom nämndens ansvarsområde.

Tills förändringen trätt i kraft fungerar de tidigare nämnderna.

Evangeliska Fosterlands-Stiftelsen har inbjudits att delta i den gemensamma nämndens arbete. I väntan på EFS ställningstagande finns EFS-rådet kvar. EFS styrelse beslutar om övergripande mål och uppdragsbeskrivning för EFS-rådet som antar inriktningsmål, bekräftar effektmål och samordnar EFS-rörelsens engagemang för utlandsverksamheten. Kyrkokansliet verkställer de beslut som rådet fattar avseende EFS utlandsverksamhet och dess ändamålsdestinerade medel.

Verksamhetsområdet

Allmänt om verksamhetsområdet

Svenska kyrkan är en del av den världsvida kyrkan. Förenad med kyrkan i andra länder och förpliktad till kyrkans synliga enhet delar Svenska kyrkan uppdraget att lovsjunga Gud, tjäna fred och rättvisa, värna skapelsen, väcka och bevara levande kristen tro.

Svenska kyrkans nämnd för internationell mission och diakoni skall fortsätta att personellt och ekonomiskt samverka med andra kyrkor och organisationer, för att bidra till läkedom och helhet. På detta sätt kanaliseras Svenska kyrkan på nationell nivå det engagemang som uttrycks genom Lutherhjälpen, SKM och EFS.

Församlingens grundläggande uppgift är en utgångspunkt för hela Svenska kyrkans arbete, inte bara på nationell nivå utan också i det internationella arbetet. Genom samverkan i den världsvida kyrkan och andra nätverk finns Svenska kyrkan med i ett globalt arbete för utveckling av såväl kyrko- och församlingsarbete som av hållbara samhällen. Det handlar om att i ord och handling visa på evangeliet om Guds befriande kärlek genom Jesus Kristus.

Vägledande för Svenska kyrkans arbete med internationell mission och diakoni är *Delaktighet och öppenhet, Ekumeniskt förhållningssätt, Relationer och ömsesidighet samt Utsattas tolkningsföreträde*. Tyngdpunkten i utlandsverksamheten ligger i samarbete med de kyrkor och ekumeniska organisationer som under lång tid byggts upp av Lutherhjälpen, SKM och EFS.

Verksamheten bedrivs inom fem huvudprogram:

- *Kyrkosamverkan och utvecklingssamarbete*, med huvuduppgift att i samverkan med internationella partner stärka det kristna vittnesbördet i ord och handling.

- *Katastrof*, med huvuduppgift att i samarbete med det internationella nätverket Action by churches together, ACT, förmedla hjälp i katastrofsituationer.
- *Kommunikation och insamling*, med huvuduppgift att informera om verksamheten för att skapa opinion, motivera engagemang och samla in medel för att finansiera huvuddelen av arbetet.
- *Församlingsutveckling och folkbildning*, med huvuduppgift att i församlingar och stift väcka och fördjupa engagemanget för internationell mission och diakoni.
- *Analys, policy och påverkan*, med huvuduppgift att stärka Svenska kyrkans kompetens i analys och policyfrågor i frågor som rör internationell mission och diakoni, samt skapa förutsättningar för ett kunnigt och effektivt påverkansarbete.

I samband med övergången till en nämnd sammanförs de tidigare verksamhetsområdena Internationell mission och Internationell diakoni. Parallellt med framtagandet av denna mål och rambudget genomförs konsekvensutredningar bland annat omkring strukturen för målarbete och budget. Vidare utreds frågan om hur övergången till ett gemensamt styrorgan kan underlätta för SKM, Lutherhjälpen och EFS att på ett bättre sätt än tidigare profilera sina särarter. I väntan på utfallet av detta arbete redovisas tre separata rambudgetar.

Verksamhetsområdets kostnader

Detaljbudget 2002	Rambudget 2003	Rambudget 2004	Rambudget 2005
356 751 tkr	346 696 tkr	357 246 tkr	367 534 tkr

Varav nationell finansiering

Detaljbudget 2002	Rambudget 2003	Rambudget 2004	Rambudget 2005
12 993 tkr	17 076 tkr	21 229 tkr	24 500 tkr

Väsentliga förändringar

- I och med att den nya nämnden för internationell mission och diakoni inrättas intensifieras arbetet med att utveckla tematisk styrning av arbetet.
- Inrättandet av en nämnd ökar möjligheterna att svara upp mot behovet av ökad profilering av respektive verksamhet – SKM, Lutherhjälpen och EFS.
- I den inledande delen av perioden krävs en begränsning av verksamheten på grund av minskade inkomster fördelade på minskat insamlingsresultat, lägre utdelning av kapital- och fondförvaltning, neddragning av nationell finansiering samt svårare villkor för EU-ansökningar.
- Det inledda arbete på ökat fokusering i den internationella verksamheten – färre antal partner och projekt, tydligare geografisk arbetsfördelning fördelning etc. – fortsätter.
- En politisk osäkerhet i flera av de regioner Svenska kyrkan är verksam, inte minst i Mellanöstern, Etiopen och Zimbabwe, medför ett konstant behov av förändringsförmåga.

Konsekvensanalys, prioriteringar och bedömning av ekonomiska resurser för verksamhetsområdet

Övergången till ett styrorgan istället för tre innebär möjligheter till både ökad samordning och ökad profilering, större helhetssyn och bättre balans mellan ambitioner och resurser.

Samtidigt innebär förändringen att viss översyn och vissa omprioriteringar av resurserna behöver göras, bl.a. av kommunikations- och insamlingsarbetet.

Sedan mål och rambudgeten för 2002-2004 gjordes har förutsättningarna för finansiering av verksamheten förändrats. Nedgången på kapitalmarknaderna påverkar inte bara andelen nationell finansiering, utan medför – på en redan ansträngd insamlingsmarknad – att gåvomedel och testamenten minskar, liksom avkastningen av fond- och kapitalförvaltning. Den garanterade räntan ger en avkastning på kapitalet motsvarande marknadsräntan. Vidare har arbetet med ansökningar av bidrag från EU visat sig vara betydligt mer komplicerat än vad som tidigare bedömts.

Inför 2003 och 2004 görs en översyn av Svenska kyrkans närvaro i olika områden. Ambitionen är att fokusera arbetet så de tre verksamheterna SKM, Lutherhjälpen och EFS bättre kompletterar varandra och fördelar arbetet mellan varandra på ett mer effektivt sätt. Vidare fortsätter ansträngningarna att reducera antalet partner och projekt. Det är nödvändigt inte bara av ekonomiska skäl, utan för att nå en nivå som är rimlig i förhållande till de personella resurser som finns så att relationerna kan värnas och utvecklas på ett för alla parter ansvarsfullt sätt.

De särskilda satsningar som görs rör i hög utsträckning policy- och påverkansarbetet där uppbyggnaden av tematisk kompetens och styrning fortsätter. Här ingår också ökat arbete med försoning och konflikthantering, vilket under en period koncentreras kring konflikten i Mellanöstern.

Under perioden kommer överväganden att ske omkring frågan att inrätta ett rådgivande internationellt organ, sammansatt av Lutherhjälpens, SKM:s och EFS partner.

Minskningen av nationell finansiering har begränsade effekter för verksamhetsområdet. Men minskningen av den nationella finansieringen förstärks av effekterna av andra inkomstbortfall och varje minskning av de totala intäkterna drabbar verksamheten på ett märkbart sätt – ytterst hos våra partner i tredje världen.

Tidigare beslutade konsekvenser av intäktsbortfall har för 2002 inneburit att två missionärstjänster inte kan tillsättas samt att satsningen på hälso- och sjukvårdsarbete, livsmedelssäkerhet minskas något och att bidragen till Lutherska världsförbundet för insatser i Mellanöstern blivit mindre än vad som ursprungligen budgeterades.

Verksamhetsrådets kanslikostnader (exkl. EFS Utland) uppgår till cirka 60 miljoner kronor. Detta belopp innefattar kostnader för administration, informations-, insamlings- och opinionsarbete liksom handläggningskostnader för projektverksamhet. I kansliet pågår ett arbete med att definiera administrationskostnaden och dess nivå. Såväl Sida som Stiftelsen för insamlingskontroll (SFI) arbetar med olika definitioner av begreppet och det är av intresse att göra jämförelser med dessa. Under planeringsperioden ökar den nationella finansieringen och uppgår vid periodens slut till 20 miljoner kronor – en nivå som väl överstiger den av SFI f.n. definierade administrationskostnaden.

Det är nödvändigt att en betydande del av de administrativa kostnaderna för den internationella verksamheten finansieras nationellt. Samtidigt är det nödvändigt att begränsa hur stor denna nationella finansiering blir beroende på vilka resurser som är tillgängliga på nationell nivå. Kommande överläggningar mellan den nya Nämnden för internationell mission och diakoni och Kyrkostyrelsen bör senast under 2003 leda till att ett preciserat och gemensamt mål för nivån på den nationella finansieringen av Svenska kyrkans arbete med internationell mission och diakoni kan presenteras.

En systemrevision av Svenska kyrkans internationella arbete som genomförts i Sidas regi har gett värdefulla rekommendationer rörande hur Svenska kyrkans långsiktiga och multilaterala arbetssätt kan utvecklas. Rekommendationerna från systemrevisionen skall följas upp under perioden.

Inriktningsmål

De nuvarande styrorganen för respektive Lutherhjälp, SKM och EFS Utland har formulerat nedanstående inriktningsmål för verksamheterna. Det ankommer på den nya gemensamma nämnden att bearbeta dessa till gemensamma mål.

Lutherhjälp

- Lutherhjälp skall utifrån kyrkans diakonala uppdrag, i samarbete med partner, främja människovärdiga livsvillkor samt avslöja och bekämpa orättvisor, fattigdom och förtryck.
- Lutherhjälp skall ge förutsättningar för social utjämning och hållbar utveckling samt ge människor möjligheter att uttrycka engagemang och solidaritet.
- Lutherhjälp skall medverka till att människor och deras personliga och ekonomiska resurser står i centrum i allt förändringsarbete.
- Lutherhjälp skall stärka individers och institutioners vilja och handlingskraft att avslöja och förändra orättfärdiga strukturer.

SKM

- Svenska kyrkans mission skall genom delande och samverkan i den världsvida kyrkan förmedla evangeliet om Guds rike, om befrielsen i Kristus och om ett nytt liv i den heliga Anden.
- Svenska kyrkans mission skall bygga och vårda djupa, varaktiga och ömsidiga relationer mellan kyrkor, stift och församlingar i den världsvida kyrkan och därigenom ge möjligheter till delande av såväl andliga som materiella resurser.
- Svenska kyrkans mission skall väcka och fördjupa Svenska kyrkans församlingars engagemang för internationell mission och ge dem förutsättningar att uttrycka sitt engagemang i handling.
- Svenska kyrkans mission skall genom reflektion och dialog inom Svenska kyrkan och i ekumenisk samverkan formulera teologi och strategier för mission i vår tid.
- Svenska kyrkans mission skall tillsammans med kyrkor och organisationer stärka det kristna vittnesbördet genom att arbeta för internationell rättvisa, mänskliga rättigheter, jämställdhet mellan kvinnor och män samt ett ansvarigt förhållningssätt gentemot skapelsen.

EFS Utland

- Medverka till fördjupning av kristen tro, ekumenisk samverkan, evangelisation och förnyelse.
- Medverka till förbättrad utbildning av präster och ledare i kyrkan.
- Medverka till en effektivare hälso- och sjukvård för utsatta grupper.
- Medverka till att ge förutsättningar för fattiga människor att själva möta sina basbehov.
- Ha beredskap att möta akuta basbehov i kris- och katastrofsituationer.
- Kalla, förbereda och sända missionärer.

Verksamhetsområdets rambudget

Internationell mission och diakoni.

Verksamhetsområdets rambudget består av tre delar, budgeten för Internationell mission (SKM), Internationell diakoni (Lutherhjälpen) och EFS Utland.

Internationell mission

Belopp anges i tkr	Utfall 2001	Detalj- budget 2002	Ram- budget 2003	Ram- budget 2004	Ram- budget 2005
INTÄKTER					
EXTERN FINANSIERING					
Kollekter o gåvor	54 714	56 700	56 400	56 400	56 400
Bidrag, Sida	30 107	29 040	33 900	35 000	35 040
Övriga bidrag	5 158	4 247	1 600	2 100	2 100
Finans- o kapitalförvaltning	2 908	2 500	1 912	1 746	1 663
Övriga intäkter	1 301	624	0	0	0
S:A EXTERN FINANSIERING	94 188	93 111	93 812	95 246	95 203
<i>Jämf m nuvarande rambudget</i>			-8 888	-10 654	
NATIONELL FINANSIERING	5 502	4 739	6 800	9 600	12 000
<i>Jämf m nuvarande rambudget</i>			-1 700	-2 400	
S:A INTÄKTER	99 690	97 850	100 612	104 846	107 203
KOSTNADER					
Lämnade bidrag	-43 334	-42 781	-39 500	-40 000	-41 000
Övriga externa kostnader	-15 035	-11 935	-12 700	-13 550	-13 900
Utlandspersonal	-24 679	-22 505	-22 500	-22 800	-23 200
Övrig personal o kansli	-22 439	-27 345	-30 077	-30 577	-31 716
S:A KOSTNADER	-105 487	-104 566	-104 777	-106 927	-109 816
<i>Jämf m nuvarande rambudget</i>			8 423	10 612	
DISPOSITIONER					
Förändr ändamålsdest medel	23 570	2 417	2 000	1 500	1 000
Förändr verkshetsdest medel	-23 216	4 299	2 164	581	1 613
Förändr prisfallsreserv	5 443	0	0	0	0
S:A DISPOSITIONER	5 797	6 716	4 164	2 081	2 613
<i>Jämf m nuvarande rambudget</i>			2 164	2 442	
NETTORESULTAT	0	0	0	0	0
KOSTNAD per HUVUDPROGRAM					
VO-gemensamt	-24 427	-29 202	-32 677	-33 227	-34 416
Kyrkosamverkan	-72 663	-64 267	-62 000	-62 800	-64 200
Församlingsutveckling & folkbildning	-1 166	-3 281	-1 700	-2 500	-2 500
Kommunikation & insamling	-6 681	-6 881	-6 900	-6 900	-7 200
Analys, policy o påverkan	-550	-935	-1 500	-1 500	-1 500
S:A KOSTNADER	-105 487	-104 566	-104 777	-106 927	-109 816

Internationell diakoni

Belopp anges i tkr	Utfall 2001	Detalj- budget 2002	Ram- budget 2003	Ram- budget 2004	Ram- budget 2005
INTÄKTER					
EXTERN FINANSIERING					
Kollekter o gåvor	121 293	119 900	121 500	125 100	130 300
Bidrag, Sida	44 386	79 076	74 250	76 350	78 550
Bidrag, EU	4 487	9 660	6 620	8 630	8 630
Övriga bidrag	4 544	1 500	900	1 400	1 400
Finans- o kapitalförvaltning	5 375	6 000	4 579	4 332	4 148
Övriga intäkter	2 470	636	0	0	0
S:A EXTERN FINANSIERING	182 555	216 772	207 849	215 812	223 028
<i>Jämf m nuvarande rambudget</i>			-14 151	-17 488	
NATIONELL FINANSIERING					
	4 958	4 270	6 000	7 200	8 000
<i>Jämf m nuvarande rambudget</i>			-1 500	-1 800	
S:A INTÄKTER	187 513	221 042	213 849	223 012	231 028
KOSTNADER					
Lämnade bidrag	-134 199	-171 939	-158 500	-164 000	-168 000
Övriga externa kostnader	-21 485	-23 947	-27 850	-29 050	-31 000
Utlandspersonal	-718	-1 092	-3 000	-3 000	-3 000
Övrig personal o kansli	-22 591	-30 438	-30 689	-31 560	-32 727
S:A KOSTNADER	-178 993	-227 416	-220 039	-227 610	-234 727
<i>Jämf m nuvarande rambudget</i>			9 461	12 271	
DISPOSITIONER					
Förändr ändamålsdest medel	2 322	2 925	2 000	2 000	2 000
Förändr verksamhetsdest medel	-32 056	3 449	4 190	2 598	1 699
Förändr prisfallsreserv	21 213	0	0	0	0
S:A DISPOSITIONER	-8 521	6 374	6 190	4 598	3 699
<i>Jämf m nuvarande rambudget</i>			6 190	7 017	
NETTORESULTAT	0	0	0	0	0
KOSTNAD per HUVUDPROGRAM					
VO-gemensamt	-25 553	-31 629	-34 089	-35 010	-36 227
Utvecklingssamarbete	-131 895	-126 797	-116 500	-120 000	-124 000
Katastrof	0	-44 025	-45 000	-47 000	-47 000
Församlingsutveckling & folkbildning	-1 857	-3 854	-2 400	-2 500	-2 500
Kommunikation & insamling	-16 047	-16 909	-17 050	-18 100	-20 000
Analys, policy o påverkan	-3 641	-4 202	-5 000	-5 000	-5 000
S:A KOSTNADER	-178 993	-227 416	-220 039	-227 610	-234 727

EFS Utland

	Utfall 2001	Detalj- budget 2002	Ram- budget 2003	Ram- budget 2004	Ram- Budget 2005
INTÄKTER					
EXTERN FINANSIERING					
Bidrag, Sida	1 751	2 874	2 150	3 220	3 220
Bidrag, EFS	17 695	17 911	15 454	15 060	15 271
Övriga intäkter	585	0	0	0	0
S:A EXTERN FINANSIERING	20 031	20 785	17 604	18 280	18 491
<i>Jämf m nuvarande rambudget</i>			1 547	1 138	
NATIONELL FINANSIERING	3 908	3 984	4 276	4 429	4 500
<i>Jämf m nuvarande rambudget</i>			-1 069	-1 107	
S:A INTÄKTER	23 939	24 769	21 880	22 709	22 991
KOSTNADER					
Lämnade bidrag	-10 512	-9 676	-7 600	-8 100	-7 900
Övriga externa kostnader	-1 362	-838	-1 100	-1 120	-1 130
Utlandspersonal	-6 059	-7 686	-5 700	-5 900	-6 100
Övrig personal o kansli	-5 995	-6 569	-7 480	-7 589	-7 861
S:A KOSTNADER	-23 929	-24 769	-21 880	-22 709	-22 991
<i>Jämf m nuvarande rambudget</i>			-478	-31	
DISPOSITIONER					
Förändr ändamålsdest medel	-10	0	0	0	0
S:A DISPOSITIONER	-10	0	0	0	0
NETTORESULTAT	0	0	0	0	0
KOSTNAD per HUVUDPROGRAM					
VO-gemensamt	-6 246	-7 007	-8 080	-8 209	-8 491
Utland	-17 683	-16 862	-13 300	-14 000	-14 000
Katastrof	0	-500	0	0	0
Analys, policy o påverkan	0	-400	-500	-500	-500
S:A KOSTNADER	-23 929	-24 769	-21 880	-22 709	-22 991

Bilaga 1

Kyrkostyrelsens planeringsunderlag för periodens verksamhet – verksamhetsområdet Kyrkomötet och Kyrkostyrelsen

Huvudprogram Kyrkomötets sammanträden

Kyrkomötet är Svenska kyrkans högsta beslutande organ. Dess uppgifter är fastlagda i kyrkoordningens 10–11 kapitel. Arbetet styrs också av den av Kyrkomötet antagna arbetsordningen för Kyrkomötet (SvKB 1999:3).

Kyrkomötet har 251 ledamöter och sammanträder i två sessioner årligen och sammanlagt högst tio dagar. Från och med 2002 gäller kyrkoordningens grundbestämmelser att sessionerna äger rum i september och oktober. Enligt planerna kommer det för 2002 att bli den 18–21 september och den 23–26 oktober i Uppsala. Huvudposterna i kostnaderna för Kyrkomötets sammanträden är arvoden och ersättningar till ledamöterna samt lokalkostnader. Dessutom finns medel för information och utbildning. Kostnaderna för Kyrkomötets sammanträden uppgår 2003 till 13 miljoner kronor, 2004 till 13,4 miljoner kronor och 2005 till 13,8 miljoner kronor. I förhållande till rambudgeten för 2002–2004 har en besparing gjorts genom att kyrkomötesessionerna kortats med en dag per session. Därigenom minskas kostnader för ersättning till ledamöter och lokalhyror. Men eftersom mängden ärenden inte förutses minskas medför detta högre krav på det förberedelsearbete inför Kyrkomötet som kyrkokansliet ansvarar för. Kyrkostyrelsen gör bedömningen att denna förkortning kan göras samtliga sessioner under planeringsperioden även om erfarenheterna från årets kyrkomöte leder till förändringar i förberedelsearbetet inför Kyrkomötet.

Effektmål

Det föreligger inga särskilda skäl att fortsatt prioritera arbetet med att förankra Kyrkomötet som beslutande organ inom Svenska kyrkan. Verksamhetsområdets övriga effektmål kommer att dokumenteras och uppnås i form av kvalitetsmål (se Gemensamma mål).

Huvudprogram Kyrkostyrelsen

Kyrkostyrelsen leder och samordnar förvaltningen av den nationella nivåns uppgifter så som dessa är beskrivna i kyrkoordningens fjärde avdelning. Kyrkostyrelsen är Kyrkomötets beredande och verkställande organ och består av 14 av Kyrkomötet valda ledamöter samt ärkebiskopen som ordförande. Kyrkostyrelsen företräder Svenska kyrkan nationellt och internationellt och har också uppgiften att genom remissvar, uttalanden och officiella kontakter vara kyrkans samlade röst i samhället.

Verksamhetsområdet ansvarar även för Centrala kollektkontot över vilket alla riks- och stiftskollekter redovisas och förmedlas. Kyrkostyrelsen beslutar varje år om rikskollekter i Svenska kyrkan. I budgeten är de inkomna rikskollekterna ändamålsdestinerade medel, som antingen utbetalas som lämnade bidrag till mottagande organisation eller disponeras inom den nationella nivåns budget för det ändamål till vilka de tagits upp. Trenden är att rikskollekterna generellt minskar med cirka 3 procent per år med stora variationer bl.a. beroende på omvälvande händelser och katastrofer internationellt.

Tillsammans med Svenska kyrkans församlingsförbund intensifieras arbetet med att utveckla en branschanpassad god redovisningssed inom Svenska kyrkan. Arbetet bedrivs i nära samverkan med en referensgrupp och genom informella avstämningar

med Bokföringsnämnden. På motsvarande sätt sker arbete med utveckling av god revisionssed inom Svenska kyrkan i nära samverkan med revisionsbranschen. För detta arbete har årligen budgeterats 150 tusen kronor under planeringsperioden. Det arbete med långsiktig kvalitetssäkring av Svenska kyrkans verksamhet i övrigt som beslutades i förra Mål- och rambudgetbeslutet kommer att inledas under 2004 för att fördjupas 2005. Inledningsvis är strävan där att skapa en överblick över vilka verksamheter som främst behöver kvalitetssäkras samt skapa en samsyn mellan kyrkliga organisationer på riks- och stiftsnivå om hur kvalitetssäkringsarbetet bör drivas vidare.

I och med detta års skrivelse har kostnaderna för utredningsarbetet flyttats från VO Kyrkorätt och organisation till detta VO. Denna budgetpost har minskats med en miljon kronor årligen vilket motsvarar förutsett behov av extern utredningsverksamhet under planeringsperioden. Under 2002 har två sedan tidigare beslutade utredartjänster kunnat tillsättas vilket förstärker de interna resurserna för utredningsverksamhet.

Arbetet med att utveckla och fördjupa formerna för Svenska kyrkans röst i det offentliga samtalet drivs vidare. Det finns en förväntan från kyrkans medlemmar och från samhället i övrigt att höra vad Svenska kyrkan har att säga i olika frågor. Här finns emellertid vissa komplikationer. Svenska kyrkan är en demokratisk folkkyrka samtidigt som biskoparna har ansvar för att se till att kyrkan är trogen sitt uppdrag och sin bekännelse. Vidare är den enskilda människan enligt luthersk tradition myndig att själv ta ställning i moraliska frågor med hjälp av sitt samvete. Detta gör det angeläget att reflektera över på vilket sätt och i vilka frågor som Svenska kyrkan skall göra officiella ställningstaganden.

Särskilda effektmål

- Ett arbete med långsiktig kvalitetssäkring av Svenska kyrkans verksamhet inleds.

Gemensamma effektmål

Verksamhetsområdet styrs i huvudsak av effektmål kopplade till de gemensamma inriktningsmålen men har inget särskilt uppföljningsansvar för något av dessa mål.

Huvudprogram Nämnder och revision

Med nämnder avses i detta sammanhang de tre av Kyrkomötet utsedda särskilda nämnderna Ansvarsnämnden för biskopar, Valprovningnämnden och Överklagandenämnden. Med revision avses den i kyrkoordningen föreskrivna revisionen för Svenska kyrkans nationella nivå. I rambudgeten anslås särskilda medel för arvodering av sekreterare och ledamöter i nämnderna. Det stöd som krävs för administration såsom diarieföring m.m. belastar verksamhetsområdets samlade budget. Denna administration förutses dock utökas något under planeringsperioden för att möta särskilt överklagandenämndens behov.

Svenska kyrkans ansvarsnämnd för biskopar

Ansvarsnämnden för biskopar utses av Kyrkomötet. Nämnden skall självständigt fullgöra de uppgifter som anges i 14 kap. kyrkoordningen. Någon särskild instruktion finns inte. Under 2000 och 2001 har tendensen varit att antalet ärenden ökat något hos nämnden och denna trend förväntas fortsätta. För nämndens arbete har 90 tusen kronor budgeterats för vart och ett av åren i perioden.

Svenska kyrkans valprövningsnämnd

Valprövningsnämnden utses av Kyrkomötet. Nämnden skall självständigt fullgöra de uppgifter som anges i 15 kap. kyrkoordningen. Någon särskild instruktion finns inte. Det är ännu för tidigt att med någon säkerhet bedöma verksamhetens omfattning med undantag av att det får antas att ärendeflödet ökar de år kyrkliga val ordnas. Under år 2000 hade nämnden två ärenden, under 2001 hade man 58 ärenden. För år mellan val förutses ett väsentligt lägre antal ärenden. För åren mellan valår har 60 tusen kronor budgeterats medan det för valåret 2005 har budgeterats 120 tusen kronor.

Svenska kyrkans överklagandenämnd

Det föreskrivs i lagen om Svenska kyrkan att det inom Svenska kyrkan skall finnas ett organ för överprövning. Överklagandenämnden utses av Kyrkomötet. Nämnden skall självständigt fullgöra de uppgifter som anges i 16 kap. kyrkoordningen. Någon särskild instruktion finns inte. Under år 2000 behandlades 32 ärenden, år 2001 behandlades 52 ärenden. Några av dessa ärenden är mycket omfattande och tidskrävande. De resursförstärkningar som planeras under planeringsperioden avser främst kansliresurser medan medlen för arvodering av sekreterare och ledamöter förutses vara oförändrade jämfört med utfallet 2001. För vart och ett av åren i perioden har budgeterats 175 tusen kronor.

Revision

Enligt kyrkoordningen skall Kyrkomötet för revisionen av Svenska kyrkans nationella nivå utse sju revisorer varav en skall vara auktoriserad. Utöver gällande lagstiftning har revisorerna att arbeta enligt de särskilda revisionsbestämmelser som finns i 52 kap. kyrkoordningen. Med ledning av utfall tidigare år har kostnaderna för den nationella nivåns revision budgeterats till 2,3 miljoner kronor för vart och ett av åren 2003–2005.

Bilaga 2

Kyrkostyrelsens planeringsunderlag för periodens verksamhet – verksamhetsområdet Teologi och ekumenik

Största delen av budget och arbetsinsatser åtgår till att upprätthålla och utveckla det samarbete som följer av de avtal som Svenska kyrkan ingått med andra kyrkor och med ekumeniska organisationer.

Huvudprogram Kyrkogemenskap

Programmet syftar till fördjupning av utbytet och gemenskapen med de kyrkor med vilka Svenska kyrkan redan träffat bindande avtal. Sådana har Svenska kyrkan träffat med kyrkorna inom Lutherska världsförbundet (LVF), inom Borgågemenskapen, samt med Metodistkyrkan i Sverige och Filippinska oberoende kyrkan (IFI).

Effektmål:

- Under perioden, senast 2005, har receptionen av Borgåavtalet utvecklats, så att stift och församlingar blivit än mer engagerade i gemenskapen.
- Under 2005 har Svenska kyrkan reglerat förhållandena till de utländska lutherska kyrkor som verkar i Sverige.

Huvudprogram Ekumenik

Programmet avser de dialoger och det samarbete som Svenska kyrkan har med olika kyrkor med sikte på att uppnå kyrkogemenskap. Svenska kyrkan är medlem och arbetar i en rad ekumeniska organisationer såsom Kyrkornas världsråd (KV), Konferensen för Europeiska kyrkor (KEK), Nordiska ekumeniska rådet (NER) och Sveriges kristna råd (SKR). Svenska kyrkan för därtill bilaterala samtal med Svenska Missionsförbundet, samt agerar värd för årliga samtalsdagar för ortodoxa och österländska kyrkor i Sverige.

Effektmål:

- År 2005 har Svenska kyrkans kontakter med den ortodoxa kyrkofamiljen nått en högre grad av samordning och fördjupning till förmån för den ömsesidiga förståelsen.
- År 2004 har Svenska kyrkan tillsammans med den Evangelisk-lutherska kyrkan i Finland reglerat och fördjupat samarbetet med Evangelische Kirche in Deutschland (EKD).
- Det av Kyrkornas världsråds utlysta *Decade to Overcome Violence* (Årtionde för övervinnande av våld) har förankrats och börjat bära frukt i stift och församlingar.
- År 2005 har Svenska kyrkans samarbete och teologiska utbyte med den romersk katolska kyrkan fördjupats till förmån för den ömsesidiga förståelsen.
- År 2005 har Svenska kyrkans samarbete och teologiska utbyte med frikyrkofamiljen fördjupats till förmån för den ömsesidiga förståelsen.

Huvudprogram Teologi

Programmet omfattar den fortlöpande teologiska reflektionen över Svenska kyrkans identitet som evangelisk-lutherskt trossamfund och dess ekumeniska uppgift. Till detta huvudprogram hör även arbetet med sådana teologiska frågor som är av särskild aktualitet och betydelse för Svenska kyrkan. Det fortsatta arbetet med rapporten

Homosexuella i kyrkan kommer att bedrivas på ett sådant sätt att det kan utgöra modell för hur teologiska och etiska frågor kan bearbetas inom Svenska kyrkan i dag.

Effektmål:

- År 2005 har kunskapen och medvetenheten om Svenska kyrkans ekumeniska förpliktelse och strategi ökat bland såväl anställda som förtroendevalda på olika nivåer i kyrkan.
- År 2005 har arbetet med att förankra modeller för ett brett arbete med lokal teologi, etik och ekumenik på stiftsnivå inletts. Dessa modeller skall tjäna som redskap för receptionen av den ekumenik som bedrivs inom alla huvudprogrammen.
- 2005 har Svenska kyrkan utarbetat ett program för religionsmöten med särskild hänsyn till muslimernas växande antal i landet.
- Under perioden har formerna för receptionen av Svenska kyrkans olika samtalsdokument utvecklats, så att fruktbara samtal förs på alla nivåer i Svenska kyrkan.

Huvudprogram Övrigt

Programmet innefattar delegationsresor, delegationsbesök och liknande aktiviteter.

Effektmål:

- Under perioden har delegationsresor, besök och liknande aktiviteter integrerats ännu mer i den övriga verksamheten inom huvudprogrammen ekumenik och kyrkogemenskap.

Bilaga 3

Kyrkostyrelsens planeringsunderlag för periodens verksamhet – verksamhetsområdet Kyrkorätt och organisation

Verksamhetsområdet innefattar huvudprogrammen Kyrkorätt och Organisation samt vissa gemensamma arbetsuppgifter. Bland dessa finns utgivningen av Svenska kyrkans bestämmelser. Budgetförslaget bygger på att bestämmelserna från år 2004 utges endast elektroniskt.

Huvudprogram Kyrkorätt

Programmet skall verka för att upprätthålla en hög nivå i fråga om juridisk sakkunskap, särskilt kyrkorättslig sådan, på alla områden som rör Svenska kyrkan på dess nationella nivå och svara för att god service ges till den nationella nivåns olika organ, till kyrkokansliet och till stift, församlingar och enskilda närhelst sådan sakkunskap efterfrågas.

Inom huvudprogrammet sker bl.a. arbetet med kyrkliga bestämmelser. I enlighet med vad som har varit förutsatt i kyrkoordningen har Kyrkostyrelsen beslutat om kompletterande bestämmelser på i stort sett alla de områden där Kyrkostyrelsen har givits en sådan befogenhet. Vad som främst kan föranleda nya eller ändrade bestämmelser under den nu aktuella perioden är beslut som kan komma att fattas av Kyrkomötet i olika frågor, t.ex. när det gäller införande av obligatorisk clearing vid vigsel och dop samt inom ramen för den allmänna översyn av kyrkoordningen där förslag i vissa delar föreläggs årets Kyrkomöte. Det kan också förutses att den avslutade SKUT-utredningen och några av de nu pågående utredningarna kan komma att föranleda nya bestämmelser.

En annan mycket väsentlig arbetsuppgift inom huvudprogrammet är att bistå med juridisk sakkunskap i det arbete som bedrivs på kyrkans nationella nivå. Det finns en växande efterfrågan på juridisk granskning och bedömning, exempelvis när det gäller avtalskrivning och upphandling som sker inom de olika verksamhetsområdena.

Likaså kan det förväntas att det finns ett fortsatt behov av juridisk rådgivning hos stift, församlingar och samfälligheter i olika kyrkorättsliga frågor, liksom utbildningsinsatser när det gäller sådana frågor. Arbetet sker i viss utsträckning genom handläggning av juridiska ärenden och genom direkt deltagande i kurser av olika slag, men till stor del som konsultativa insatser i förhållande till stift, församlingar och samfälligheter.

En annan växande arbetsuppgift är arbetet med den centrala samrådsgrupp som har bildats för att hantera frågor kring den antikvariskt värdefulla kyrkliga egendomen, ett arbete som kan förväntas bli mer intensivt vartefter den kyrkoantikvariska ersättningen ökar i betydelse.

Flera av huvudprogrammets inriktningsmål från tidigare år har bortfallit, då dessa numera omfattas av de för nationella nivån föreslagna gemensamma inriktningsmålen. Även effektmålen har bortfallit. De tidigare effektmålen innehöll tidsfrister för olika åtgärder. Dessa har ersatts av de kvalitetsmål för verksamhetsområdet som kommer att införas i enlighet med de gemensamma målen. Sannolikt kommer följderna dock att bli en viss förlängning av de hittills gällande fristerna. Detta eftersom resurserna för kyrkokansliet allmänt sett minskar.

Huvudprogram Organisation

Programmet skall verka för att vissa, för Svenska kyrkan viktiga gemensamma funktioner, såsom kanslistödet, Kyrknätet, det centrala tillhörighets- och referensregistret liksom den kyrkliga beredskapen, hanteras korrekt och effektivt och att de svarar mot de krav som ställs på dem i olika tider och situationer. Programmet skall också verka för att – genom de utredningar och projekt som hör till programmet – ge beslutsfattare på den nationella nivån goda beslutsunderlag.

Huvudprogrammet består av delprogrammen Kanslistöd, Kyrknätet infrastruktur, Kyrkobokföring, Krisberedskap och totalförsvaret samt Val och indelning.

Kanslistödet, är en nyinrättad funktion inom kyrkokansliet sedan den 1 oktober 2001. Huvuduppgiften är att vara en gemensam kundtjänst för frågor kopplade till Svenska kyrkans gemensamma system både avseende teknik och verksamhetsinnehåll (regelverk). Med Svenska kyrkans system avses: Kyrknätet samt de administrativa system som använder Kyrknätet som bärare, dvs. kyrkobokföringssystemet, organisationsregistret, kyrkkontot och valsystemet. Målet är att bygga upp långsiktiga relationer till enheterna runt om i landet. Funktionen, som är en vidareutveckling av den s.k. front office som tidigare tillhandahållits av SEMA Group för kyrkobokföringen och Data Ductus för kyrknätet, har visat sig fylla ett stort behov i den kyrkliga organisationen och efterfrågan på dess tjänster är i starkt ökande. Vid utgången av januari 2002 hade 782 av Svenska kyrkans 936¹ enheter kontaktat Svenska kyrkans kanslistöd vid minst ett tillfälle. Sammanlagt hade ca 4 000 ärenden² aktualiserats.

För perioden 2003–2005 kan ett antal händelser förutses som kräver insatser från kanslistödet. Trycket mot kanslistödet torde bli högre än det varit hittills.

Utöver de resurser som läggs på systemet för **kyrkobokföring** inom verksamhetsområdet Ekonomisk utjämning och kapitalförvaltning har hittills funnits ett mindre årligt belopp för vissa konsultinsatser. Denna resurs har visat sig helt otillräcklig – särskilt mot bakgrund av det allmänna behovet av en kraftig ambitionshöjning vad avser kvalitén i kyrkobokföringen i den kyrkliga organisationen. Behovet sträcker sig över hela verksamheten – och särskilt vad gäller utbildning och fortbildning. Kanslistödets redovisade ca. 4 000 ärenden under tiden oktober 2001–januari 2002, varav mer än en tredjedel kyrkobokföringsfrågor, är i sammanhanget ett belysande exempel. En satsning måste här till då systemet ligger till grund för den kyrkliga avgiftsdebiteringen.

Kyrkostyrelsen har med stöd av Kyrkomötets föregående beslut om mål och rambudget avgjort att **Kyrknätet** skall vara en huvudplattform för elektronisk information m.m. inom Svenska kyrkan. Detta ställer höga krav på systemets tillgänglighet, användarvänlighet och säkerhet. Av detta följer i sin tur krav på ständig bevakning av utvecklingen på IT-området, där varje ambitionsminskning måste vägas mot de krav på plattformen som uppställts. Kyrknätets nära relation till kanslistödet och dettas mål förstärker denna bild.

Från år 2004 kan en påtaglig besparingseffekt uppnås när det hittills gällande samlade avtalet om kyrkobokföring och kyrknät kan förväntas ha upphört att gälla och effekten av ett mera tidsenligt och kostnadseffektivt avtal med en teleoperatör har slagit igenom. Den bedömda besparingen här är 3 miljoner kronor på årsbasis. På kort sikt finns vissa mindre besparingar att göra, vilka dock behöver tas i anspråk för det nyss nämnda arbetet med kyrkobokföringen.

¹ Enligt 2001 års indelning.

² Ett ärende är detsamma som en fråga att besvara/ett problem att lösa. Ett ärende kan på så vis innehålla flera telefonsamtal och åtgärdsförslag tills frågan är löst.

Den främsta uppgiften i verksamheten för **krishantering och totalförvarsfrågor** är att skapa de allmänna förutsättningarna för en god förmåga i Svenska kyrkan att bedriva sin verksamhet i såväl fredstida kriser som vid höjd beredskap. Detta sker i samverkan med statliga myndigheter och andra organ.

Verksamheten skall således skapa förutsättningar för en god beredskap såväl i den kyrkliga organisationen i stort som på den nationella nivån. Denna uppgift omfattar såväl svåra fredstida händelser som landets försvar i kris- och krigssituationer. Omfattningen av denna senare del av uppgiften är dock beroende av hotbilden. Med hänsyn till det nuvarande omvärldsläget, har försvarsdimensionen inte samma betydelse som tidigare.

Det är allmänt omvittnat att Svenska kyrkan har en stor betydelse vid olyckor och svåra händelser. Man måste därför utgå från att efterfrågan på Svenska kyrkans biträde i den samhällliga krishanteringen kommer att öka, vilket i sin tur ställer ökade krav på den kyrkliga beredskapen. Inom Svenska kyrkan finns därtill uttryckliga förväntningar om ett nationellt stöd och en hög ambition i beredskapsarbetet.

Totalförsvaret, i vilken den civila beredskapen är en del, genomgår nu den största förändringen på nära nog ett sekel. Även om värnandet av landets frihet kvarstår som en grundläggande uppgift, har en dramatisk fokusförskjutning skett med det kalla krigets slut från denna huvuduppgift till internationella uppgifter och – särskilt för den civila beredskapen – till uppgifter vid svåra samhällspåfrestningar. Grundläggande beslut har tagits av riksdagen om den civila beredskapens roll och uppgifter och den närmare strukturen kommer att regleras i en kommande proposition under våren 2002. Denna struktur kommer att innebära en allmän orientering mot en bred samverkan när det gäller samhällets sårbarhet och krishantering i fred och ett samtidigt uppbrott från det snart tjuugoåriga sektorsvisa funktionstänkandet.

De beslutade och kommande förändringarna kommer också att få konsekvenser för huvudprogrammets vidkommande.

Under innevarande år får således den nya huvudmannen för den civila beredskapen – Krishanteringsmyndigheten – ta över ansvaret för ledningen och samordningen av trossamfundens beredskap från Överstyrelsen för civil beredskap (ÖCB), som läggs ned den 1 juli. Myndigheten skall sedan för sin del utforma och utveckla sin samverkan med trossamfundet, där Svenska kyrkan av naturliga skäl intar en särställning. Hur denna samverkan skall utformas och utvecklas är för närvarande, oklart, men en utgångspunkt torde bli det arbete som idag bedrivs av ÖCB på området.

Vissa redan för innevarande år av Kyrkostyrelsen beslutade besparingar på området föranleder att tidigare uppställda effektmål måste överges eller omformuleras. Målet att till år 2004 ha uppnått en god förmåga inom den kyrkliga organisationen till egen krisledning och samverkan med samhället vid olyckor och svåra händelser är ett sådant exempel. Samma förhållande gäller målet om organisationens kännedom om fastställda inomkyrkliga och samhällliga mål för beredskapsarbetet, liksom förmågan hos kyrkokansliet att samordna och leda en nationellt övergripande kyrklig insats.

En särskild fråga gäller den militära själavården, som hanteras inom huvudprogrammet och där konsekvenserna av den i vissa stycken genomförda omorganisationen inom Försvarsmakten nu måste tas. De nu utgående anslagen till den militära själavården måste ses över i ljuset av den resursbrist som uppstått för den inomkyrkligt bedrivna verksamheten och den förändring som nu övergår Försvarsmakten med anledning av de olika försvarsbesluten 1999, 2000 och 2001.

När det gäller **val och indelning** kommer inga större insatser att behöva göras under år 2003. Under 2004 måste förberedelsearbetet för 2005 års kyrkoval igångsättas. Under år 2005 skall detta val genomföras. Under samma år kan åtskilligt arbete förknippat med indelningsförändringar förväntas.

Även inom detta huvudprogram har effektmål som avser tidsfrister för olika åtgärder bortfallit under hänvisning till det gemensamma effektmålet att kvalitetsmål för kyrkokansliets arbete skall införas.

Särskilda effektmål

- Kanslistödets kunder skall vara fortsatt nöjda med servicenivå och kvalitet på dess tjänster.
- Kyrkobokföringen skall ha uppnått en hög kvalitet 2004.
- Registren skall till sin utformning och sitt innehåll svara mot de krav som ställs av olika användare.
- En majoritet av Kyrknätets användare skall vara nöjda med nätets funktion och service.
- Huvuddelen av den kyrkliga organisationen skall i stort år 2005 ha uppnått en godtagbar förmåga till egen krisledning och samverkan med samhället vid olyckor och andra svåra händelser. Om möjligt skall detta ske genom övningar och utbildning.
- Kyrkokansliet skall år 2003 ha en fungerande organisation för att kunna samordna och leda en nationellt övergripande insats vid en svår påfrestning på samhället i fred.
- Stift, församlingar och samfälligheter skall år 2005 ha god kännedom om fastställda inomkyrkliga och samhälleliga mål för beredskapsarbete.

Gemensamma effektmål

Utöver verksamhetsområdets egna effektmål skall följande gemensamma effektmål följas upp av verksamhetsområdet under planeringsperioden:

- Samtliga stiftskanslier skall 2003 ange att de uppfattar att de har en tillräcklig möjlighet att påverka det arbete som utförs/planeras inom den nationella nivån.

Bilaga 4

Kyrkostyrelsens planeringsunderlag för periodens verksamhet – verksamhetsområdet Svenska kyrkans information

Svenska kyrkans information på nationell nivå

De förändrade relationerna mellan kyrka och stat har inneburit en ny roll för Svenska kyrkan. Samtidigt fortsätter Svenska kyrkan traditionen att vara folkkyrka i sin samtid. Ett redskap för att tydliggöra dessa samband och att delaktiggöra medlemmarna är information och kommunikation. Kommunikation har en avgörande, sammanhållande funktion för Svenska kyrkan.

En positiv syn på Svenska kyrkans uppdrag, liksom på kyrkans sätt att utföra detta, stärker också viljan att tillhöra Svenska kyrkan. Detta påpekade Centralstyrelsen redan 1999, och gav verksamhetsområdet Svenska kyrkans information uppdraget att arbeta med dessa frågor. Kommunikationen med medlemmarna är strategisk.

Extern kommunikation är en viktig väg till detta mål. Kampanjerna ”Plats för eftertanke” och ”Letar du på rätt ställe” har bedrivits med stor framgång i mottagargrupperna. Kännedomen om kyrkovalet 2001 var unikt hög bland medlemmarna. Två tredjedelar av målgruppen uppskattade innehåll och tilltal i den senaste kampanjen.

Att kyrkovalet 2005 åtföljs av en större satsning som på nytt uppmärksammar medlemmarna på att det är kyrkovalet och vad Svenska kyrkan har för betydelse för människor i allmänhet är ett strategiskt viktigt vägval. En extern kampanj har ett kraftfullt genomslag, och är dokumenterat framgångsrik i målgruppen.

Under mellanperioden bör medlemmarnas attityder till Svenska kyrkan, ut- och inträdessiffror följas noggrant. Kompletterande och riktade satsningar kan komma att behövas. Denna tid bör också användas till en långsiktig kommunikationsplanering, där särarten i de olika nivåerna i Svenska kyrkan särskilt belyses. Kommunikationsmedvetandet är i många församlingar lågt, och stiftens har olika attityder och infallsvinklar när det gäller kommunikation. Ett större samlat arbete behövs för att framgångsrikt kunna möta medlemmarnas berättigade anspråk när det gäller kommunikation från Svenska kyrkan.

Inom ramen för detta bör de interna kommunikationskanalerna i Svenska kyrkan ägnas särskild uppmärksamhet. En genomlysning av kyrkokansliets publikationer pågår, men behöver kompletteras med fler infallsvinklar.

Det gäller bland annat den internationella kommunikationen. Integration mellan nationell och internationell kommunikation praktiseras redan i kyrkokansliets organisation. Det finns flera samordningsfördelar att dra genom att också titta på kommunikationens form och innehåll.

Parallell publicering är en av flera vägar för att nå effektivisering i arbetet. Men en mångfald av innehåll ska nå en mångfald av målgrupper, och detta bör under perioden ägnas särskild analys. Antalet trycksaker bör under perioden minska.

Den elektroniska kommunikationen är en föregångare. Genom lanseringen av Svenska kyrkans huvudingång på Internet har ett första steg till gemensam kommunikation för Svenska kyrkan tagits. I den av Kyrkostyrelsen antagna ”Webbmodell för Svenska kyrkan” läggs ytterligare grund för gemensamma satsningar och möjlighet för profilering av kyrkans olika delar.

För att denna ska kunna komma till fullt uttryck behöver dock ytterligare resurser sättas till. Dels för att skapa de praktiska förutsättningarna för samordning och den redaktionella bedömning som krävs. Dels för att strategiskt arbeta med den elektroniska kommunikationen i perspektivet hela Svenska kyrkans bästa.

Alltfler frågor efter kyrkans röst i samhällsdebatten. Det senaste året har inneburit ett unikt genomslag för Svenska kyrkan i media. Bakom detta ligger stora insatser med utbildning och medieträning, uppsökande verksamhet, strategiskt och löpande pressekreterarbete. Detta bör ytterligare stärkas under perioden.

Tillsammans med andra verksamhetsområden pågår också en genomlysning av vad detta att vara kyrkans röst utåt, nationellt och internationellt, innebär och hur detta arbete ska få ytterligare genomslag.

Utöver de satsningar som utgör basen i mediearbetet, har ett samarbete inletts med Svenska kyrkan i Göteborg i samband med Bok och biblioteksmässan. Detta är den i särklass största mediehändelsen på det kulturella området under året i Sverige, och ett självklart tillfälle att bedriva särskild verksamhet gentemot journalister och andra opinionsbildare.

De kommunikationsseminarier som ordnats de senaste åren, till exempel KOM 2001 och KOM 2002 med elektronisk inriktning, samlar stora skaror av Svenska kyrkans folk och bör fortsätta. Detta är ett exempel på sammanbindande arbete som riktar sig till hela Svenska kyrkan, och detta bör ytterligare kunna fördjupas.

Bildarbetet är fortsatt en strategisk resurs. Detta arbete inriktas allt mer på att göra bilden av Svenska kyrkan spridd och använd. Också här krävs samordning och gemensamt synsätt i Svenska kyrkan för att arbetet ska bli framgångsrikt, och strategier för detta utarbetas.

Under huvudprogrammet Svenska kyrkans information finns sju delprogram. De är:

- Omvärld
- Identitetsutveckling
- Extern kommunikation
- Inomkyrklig kommunikation
- Massmedia
- Elektronisk kommunikation
- Intern kommunikation

Tillkommande arbetsuppgifter under den aktuella perioden

För att kunna stärka kommunikationen för hela Svenska kyrkan, och på sikt åstadkomma den kommunikationspolicy som Kyrkostyrelsen har beställt, finns behov av ett grundläggande arbete kring de olika identiteter under vilka Svenska kyrkan kommunicerar. Utöver "Svenska kyrkan" ska här särskilt nämnas det arbete som sker under namnen Lutherhjälpen och SKM. SKUT-utredningens resultat och remisser bör särskilt beaktas ur kommunikativt hänseende.

Ett arbete kring de gemensamma målen för kyrkokansliet och nationell nivå har högsta prioritet.

Till detta hör också arbetet med att hitta vägar för att stärka kommunikationsmedvetandet på församlingsnivå. En gemensam syn på vad det innebär att vara Svenska kyrkan idag, och ett medlemsperspektiv i alla led är av största vikt.

Den elektroniska kommunikationen är inte en tillkommande arbetsuppgift men har en sådan dignitet att omfattningen av den kan komma att öka betydligt under perioden. Detta kan också medföra förskjutningar och förändringar i prioriteringarna av annat arbete. Det är nödvändigt att här ha god egen kompetens och inte vara beroende av externa resurser.

Journalister och mediearbetare har i många fall dåliga kunskaper om kyrka och livsåskådning. Detta är en nyckelfråga för att kommunikationen från Svenska kyrkan på sikt ska bli framgångsrik. Flera olika insatser behövs på detta område. I ett

samarbete med Ersta/Sköndal inleds under perioden en satsning för att belysa frågan om människosyn i det dubbla perspektivet Svenska kyrkans budskap – journalisternas egna frågor.

TV-mediet har ett unikt genomslag i mottagargrupperna. Här har Svenska kyrkan genom sin bredd och verksamhet en unik potential, som ännu inte utnyttjats till fullo. Arbetet med detta bör förstärkas under perioden även om det i dag inte går att göra några säkra bedömningar av hur stora resurser detta arbete kräver.

Informationsservice

Trycket på Informationsservice har under det senaste året ökat markant. Under fjolåret besvarades drygt 38 000 frågor, en ökning med närmare 4 000. Komplexiteten i frågeställningarna ökar också. Det är *Svenska kyrkans* uppfattningar och ståndpunkter som efterfrågas. Informationsservice erfar i sitt dagliga arbete medlemmarnas förväntan på en tydlig och gemensam information, och en nationell nivå som kan ge tydliga besked.

Den formella och juridiska informationsgivningen har under året övertagits av Kanslistöd, knutet till VO Kyrkorätt och organisation; det samlade antalet frågor till nationell nivå är alltså starkt ökande.

Informationsservice svarar också för ett nätverk av information inom kyrkokansliet för att de svar som utgår från den nationella nivån ska vara snabba och korrekta.

Andra kansliuppgifter som sköts av Informationsservice är studiebesök, utställningar, beställningar av material från kyrkokansliet och viss massmedieservice. En databas med samlad information från kyrkokansliets verksamheter är under uppbyggnad.

Särskilda effektmål

Verksamhetsområdet har inga egna effektmål utöver de gemensamma.

Gemensamma effektmål

Verksamhetsområdet är beroende av många insatser för att nå uppsatta mål och verksamheten omfattas i sin helhet av de gemensamma målen. Verksamhetsområdet ansvarar för uppföljning av följande effektmål under planeringsperioden. Utifrån vad som nu är känt om hur Svenska kyrkan och den nationella nivån uppfattas i målgrupperna har målen korrigerats jämfört med tidigare år. Detta är inte uttryck för en sänkt ambitionsnivå utan för en bedömning av vad som är möjligt att uppnå under perioden med tillgängliga resurser.

- År 2004 skall ytterligare minst 13 procent av medlemmarna uppges att de bedömer att Svenska kyrkan vill ha en positiv relation till medlemmarna.
- År 2005 skall 60 procent av Svenska kyrkans medlemmar uppleva att de har tillgång till Svenska kyrkans gemensamma information.
- År 2004 skall ytterligare minst 10 procent av medlemmarna uppleva att Svenska kyrkan deltar aktivt och kunnigt i samhällssamtalet.
- På samtliga stiftskanslier skall det från våren 2003 finnas aktuella uppgifter om de projekt som genomförs och planeras inom kyrkokansliet.
- 75 procent av församlingar och samfälligheter skall från 2004 anse att de får tillgång till tillräcklig och användbar information om det arbete som bedrivs på kyrkokansliet.

Bilaga 5

Forskningsrådets planeringsunderlag för periodens verksamhet

Huvudprogram Kyrkan i samhället – traditionstolkning

Under huvudprogrammet sorterar delprogrammen *Sveriges kyrkohistoria* och *Svenska kyrkans samtids historia*. Det förra delprogrammet syftar till att belysa den svenska kristna traditionen i ett tusenårsperspektiv, från missionstid till nutid. Det andra delprogrammet skall dokumentera den forskning som finns om svensk samhällsutveckling från 1930-tal till nutid och fördjupa frågeställningarna kring Svenska kyrkans agerande i avgörande ideologiska frågeställningar.

Effektmål

- Att till 2004 genom de två delprogrammen ha ökat kunskapen om Svenska kyrkans och den kristna traditionens betydelse i svensk samhällsutveckling.
- Att verket *Sveriges kyrkohistoria* före 2004 skall finnas i alla svenska kommuners skol- och folkbibliotek och kunna användas som referensmaterial i skolans undervisning, i kyrklig fortbildning och i lokal studieverksamhet.
- Att de åtta volymerna skall användas i undervisning vid universitet och högskolor.
- Att år 2004 det skall finnas material tillgängligt inom Svenska kyrkan som belyser Svenska kyrkans ställningstaganden i ideologiska samhällsfrågor i svensk folkhemsutveckling.

Huvudprogram Kyrkan i samhället – nutidstolkning

Detta huvudprogram är i huvudsak samtidsinriktat och arbetar med frågor inom Internationell omvärldsanalys, mission, ekumenik och religionsmöten, teologi och etik samt svensk samhälls- och religionsanalys. Här ingår också insamling och analys av församlingsstatistik för Svenska kyrkan. Under huvudprogrammet sorterar delprogrammen *Internationell omvärldsanalys*, *missiologi*, *religionsteologi* och *ekumenisk teologi*, *Teologi och etik* och *Svensk samhälls- och religionsanalys*.

Effektmål

- År 2003 skall medlemmar och anställda bland Svenska kyrkans teologer ha tillgång till ett kvalitativt bra grundmaterial om religionsteologiska frågor, kopplat till det egna arbetet med religionsmöten lokalt.
- År 2004 skall medlemmar och anställda i Svenska kyrkan ha tillgång till teologiskt reflekterat material om konversioner och dubbelt medlemskap.
- År 2004 skall medlemmar och anställda i Svenska kyrkan ha tillgång till forskningsresultat som rör bibeltolkning och bibelbruk. Särskilt gäller det frågan om kyrkans förhållande till sin lära och tradition.
- Att år 2003 medlemmar och anställda i Svenska kyrkan skall ha tillgång till forskningsresultat rörande kvinnors underordning i kyrka och teologi.
- Att Svenska kyrkans församlingar från år 2003 skall ha tillgång till och kunna använda församlingsstatistiken som planeringsinstrument för församlingsarbetet.
- Att från år 2003 skall ett relevant urval av samfunds- och kyrkostatistik vara tillgänglig på Svenska kyrkans hemsida.

Huvudprogram: Religion och religiositet i lokalsamhället (från och med 2004, förbereds under 2003)

Huvudprogrammet studerar en ort i Sverige med avseende på hur människor där förhåller sig till tro, kyrka, religioner och andlighet. I huvudprogrammet deltar forskare från VO Forskning med inriktning på sociologi, teologi, religionsmöte, nationell och internationell omvärldsanalys samt historia. Som ett uttryck för nätverksforskning kommer dessutom forskare utanför kyrkokansliet att delta. Huvudprogrammet syftar till att ge bättre kunskap om:

- hur vanliga kyrkomedlemmars religiositet ser ut
- vad som händer i möten mellan olika religioner och andligheter
- vilka former av religiositet som ökar respektive minskar
- vilken roll kyrka och religion spelar i människors livsvärldar
- historiskt arv som tillgång och belastning för församlingen

Eftersom studien genomförs av forskare inom olika discipliner kommer ett antal olika metoder att användas:

- sociologiska för att ge överblick
- kvalitativa intervjuer för att ge djupare kunskap
- historiska metoder för att förklara förändringar över tid och sätta in det lokala i en större kontext
- filosofisk och etisk analys för att förstå innehållet i texter och iakttagelser

Under huvudprogrammet sorterar delprogrammen Kyrkor i lokalsamhället och Religioner och alternativ andlighet i lokalsamhället

Huvudprogram: Kyrka, teologi och samhälle (från och med 2004, förbereds under 2003)

Detta huvudprogram arbetar med frågor inom internationell omvärldsanalys, mission, ekumenik och religionsmöten, svensk samhälls- och religionsanalys (inklusive analys av församlingsstatistik för Svenska kyrkan) teologi samt frågor om modern svensk kyrkohistoria. Under huvudprogrammet sorterar delprogrammen *Svenska kyrkan och ideologierna*, *Dialog i vår tid*, *Teologi och kön*, *Kyrka och mänskliga rättigheter*, *Användning av Svenska kyrkans statistikdatabas*, *Religionssociologiska framtidsstudier*, *Kristen identitet i kris: fokus Mellanösterns kristna*.

Effektmål:

- Under 2003 föreligger en planering av forskningsprojekt inom respektive delprogram under de nya huvudprogrammen.
- 2003 är nya effektmål i anknytning till den delvis förändrade forskningsverksamheten formulerade för perioden 2004-2005.

Bilaga 6

Kulturrådets planeringsunderlag för periodens verksamhet

Huvudprogram Kultur

När det gäller organisationen av arbetet sammanfaller verksamhetsområde och huvudprogram.

Verksamheten har hitintills bedrivits inom följande delprogram:

- Konstnärliga uttrycksformer som konst, film, teater, litteratur, dans och musik i relation till kyrkan och kyrkorummet
- Journalistik – massmedia och livsfrågor
- Kyrkliga kulturcentra
- Kulturstipendier
- Bevakning av kulturpolitiska frågor
- Deltagande i större kulturevenemang

Under perioden 2003–2005 kommer delprogrammen att uppdateras och omformuleras.

Effektmål

Alla effektmål berörs av VO Kulturs olika uppdrag och verksamheter, oavsett resurstilldelning, men effekttuppfyllelsen blir väldigt olika beroende på hur mycket utvecklingsarbete som kan bedrivas. Under den aktuella perioden strävar VO Kultur efter att uppnå följande:

- Att för Svenska kyrkan och samhället ha belyst och tydliggjort teologiska utgångspunkter för kyrkans kulturarbete samt stimulera till teologisk reflektion kring konstnärliga uttryck i samtiden.
- Att för Svenska kyrkan ha bevakat kulturpolitiska frågor.
- Att för Svenska kyrkan bevaka sådana kulturarvsfrågor där ansvarsfördelningen mellan kyrka och samhälle är oklar.
- Att ha främjat Svenska kyrkans deltagande i den allmänna kulturdebatten.
- Att ha erbjudit stöd till stift/församlingar angående kulturfrågor.
- Att ha erbjudit stöd till kulturarbetare och kulturinstitutioner för kontakter med Svenska kyrkan.
- Att ha utvecklat strategier för Svenska kyrkans nationella arbete inom kulturområdet.

Samtliga dessa effektmål är möjliga att utvärdera. Detta går att göra från en enkel skala med ”ja till nej-svar” till en avancerad analys av i vilken utsträckning och på vilket sätt effektmålet har uppnåtts. Kulturrådet behöver dock förfina målen så att de på ett tydligare sätt fungerar styrande för rådets verksamhet. Arbetet med detta slutförs under 2003.

Förslag

Grundbemanningen inom VO Kultur har från starten 1996 utgjorts av en handläggartjänst. Från 1 januari 2001 till 30 mars 2004 har en utökning inom ordinarie budget gjorts med en projektjänst (50 procent). Rådet bedömer att förstärkningen av kansliresurser är helt avgörande för att VO Kultur i rimlig utsträckning ska kunna svara mot de ständigt ökande förväntningarna.

I förslaget till budget finns två handläggartjänster. Utvärderingen av kulturstipendierna beräknas slutföras under 2002. Om Kulturstipendierna återinförs måste detta kompletteras med administrativa resurser för handläggningen av stipendierna.

Bilaga 7

Samiska rådets planeringsunderlag för periodens verksamhet

Huvudprogram Samiskt kyrkoliv

Arbetet som bärs av visionen att göra samernas sak till kyrkans sak rymmer som sin främsta uppgift att bygga och fördjupa olika slags nätverk, inom och utom Sverige. En numera återkommande tradition är sommarens konfirmationsläger som tar emot alltfler deltagare, Konfirmationshögtiden har blivit den största samiska sammankomsten och samlar 5-600 besökare.

Effektmål

Verksamheten skall bedrivas så att följande mål uppnås.

- I Jarien i Saarivuoma sameby ska år 2004 en permanent kyrkolokal ha uppförts, utformad enligt samisk tradition. Detta skall ha skett i samråd med samebyn och den lokala församlingen.
- År 2004 ska invigning ske av ett konstverk som Lars Levi Sunna skapat på rådets uppdrag, för att stärka den samiska kyrkokonsten.
- I slutet av år 2004 ska alla kyrkliga grundutbildningar rymma undervisning om samisk kultur och historia.
- Sommaren år 2004 ska Samiska kyrkodagar genomföras, med deltagare från Sverige, Finland, Norge och Kolahalvön.
- År 2005 ska det samiska krisnätverket vara känt i hela Svenska kyrkan.
- År 2005 ska samer ha rekryterats till kyrkliga grundutbildningar för tjänst i Svenska kyrkan.
- År 2005 ska samefrågor finnas speglade i Kyrkans Tidning och stiftens tidningar.

Bilaga 8

Kyrkofondens styrelses planeringsunderlag för periodens verksamhet

Kyrkofondens styrelses övergripande utgångspunkter

Denna bilaga utgör Kyrkofondens styrelses – enligt 51 kap. 5 § första stycket kyrkoordningen – upprättade förslag till budget för Svenska kyrkan 2003–2005 vad gäller VO Ekonomisk utjämning och kapitalförvaltning. De riktlinjer som varit vägledande för styrelsens förslag återges nedan. Kyrkofondens styrelse har beaktat synpunkter som framkommit vid budgetrådslag med övriga styrande organ på kyrkans nationella nivå. De siffermässiga konsekvenserna framgår av tabellen i slutet av denna bilaga.

Budgetförslaget för kyrkofonden bygger på följande överväganden

Kyrkofondens styrelse föreslår att den allmänna utjämningsavgiften höjs med ett öre till åtta öre. I övrigt föreslås att intäkter från den allmänna utjämningsavgiften budgeteras efter samma riktlinjer som föregående år. Den senaste prognosen från Kommunförbundet avseende skatteunderlagets utveckling har här använts som uppräkningsfaktor. Eftersom trenden är att antalet utträden ur Svenska kyrkan ökar har Kommunförbundets prognos om skatteunderlagets utveckling dock räknats mer med 0,5 procentenheter för att ta hänsyn till den minskning av skatteunderlaget som utträdena medför. Ökningen av utträden visas särskilt bland män och utifrån antagandet att de som utträder har högre inkomster än den genomsnittliga tillhöriga har Kyrkofondens styrelses prognos räknats ner med ytterligare 0,5 procentenheter jämfört med Kommunförbundets prognos. Slutligen har Kyrkofondens styrelse räknat ner Kommunförbundets prognos med 0,5 procentenheter på grund av de effekter på skatteunderlaget som befolkningsomflyttning från landsbygd till stadsområden innebär.

Kyrkofondens styrelse föreslår att avkastningen på kyrkofonden beräknas till 3,6 procent före avsättning till värdesäkring för inflation, dvs. en real avkastning på 1,6 procent räknat på det bedömda marknadsvärdet den 1 januari 2003 (med antagandet om en inflation på 2 procent räknat på det värdesäkrade egna kapitalet den 1 januari 2003). Detta budgetförslag ligger således 4,4 procentenheter under Kyrkofondens styrelses långsiktiga mål för förvaltarnas placeringar, vilket motiveras av läget på kapitalmarknaden.

Det kapital som den 1 januari 2000 överfördes till Svenska kyrkan definieras som Svenska kyrkans värdesäkrade egna kapital och uppgick då till 3 232 miljoner kronor. Enligt 45 kap. 2 § kyrkoordningen skall ”kyrkofonden bevaras till sitt kapital och förvaltas utan sammanblandning med andra medel”. Värdesäkring sker genom att till kapitalet förs i varje bokslut ett belopp som motsvarar inflationen. Den 31 december 2001 uppgick det värdesäkrade egna kapitalet till 3 369 miljoner kronor. På grund av börsfallet var emellertid totalt eget kapital vid denna tidpunkt lägre än det angivna beloppet. Mellanskillnaden, 174 miljoner kronor, utgörs av negativt övrigt eget kapital. Enligt Kyrkofondens styrelses mening är det i denna situation viktigast att snarast återfylla det för närvarande negativa övriga egna kapitalet.

Utöver en värdesäkring för beräknad inflation anser Kyrkofondens styrelse att det måste finnas en reserv för en minskning av värdet på aktieportföljen till följd av börsnedgångar. Denna syftar ytterst till att kyrkofonden skall kunna leverera det

kapital som erfordras för finansiering av den nationella nivån av Svenska kyrkan även om avkastningen på kyrkofondens kapital skulle bli lägre än beräknat. Utifrån styrelsens arbete med beräkningsgrunder för särskild utjämningsavgift har ett mål formulerats om en sådan reserv på 40 procent. Därmed avses att övrigt eget kapital tillsammans med ej bokförda övervärden i värdepappersportföljen bör uppgå till 40 procent av det värdesäkrade egna kapitalet. I princip skall därför detta beaktas tills detta mål uppnåtts.

Kyrkofondens styrelse är medveten om att en konsolidering om 40 procent inte kan uppnås i budgeten för perioden 2003-2005. Kyrkofondens styrelse avser att i mål och rambudget för åren 2004-2006 återkomma i frågan om erforderlig konsolidering. Sammanfattningsvis finner Kyrkofondens styrelse att de ändrade förutsättningarna på intäktssidan gör att Kyrkomötets preliminära budgetramar för 2003 och 2004 rimligen inte kan uppå till motsvarande belopp i nu gällande planering.

Huvudprogram Utjämningsystemet

Huvuduppgifter inom huvudprogrammet är att upprätthålla utjämningsystemet i enlighet med bestämmelserna i kyrkoordningen. Systemet styrs i största utsträckning av dessa bestämmelser, varvid uppgiften inom verksamhetsområdet är att verkställa vad Kyrkomötet genom kyrkoordningen har bestämt. På vissa punkter har emellertid Kyrkomötet uppdragit till Kyrkofondens styrelse att besluta. Detta gäller t.ex. vissa utjämningsfaktorer i fråga om kostnadsutjämningsbidragen, beslut om extra utjämningsbidrag samt fördelning av kyrkobyggnadsbidrag. Utbetalningen av kyrkoavgifterna sker genom bank via det s.k. Kyrkkontot, där varje stift, församling och samfällighet som skall erhålla sådana avgiftsmedel har tilldelats ett dispositionsnummer. Som ansvarig bank för Kyrkkontot har Nordea AB upphandlats.

En utvärdering av det nuvarande utjämningsystemet pågår genom en av Kyrkostyrelsen tillsatt utredning. I avvaktan på resultaten av denna utvärdering anser Kyrkofondens styrelse att annat är marginella förändringar av utjämningsystemet inte bör göras. Som tidigare anförts föreslår styrelsen att den allmänna utjämningsavgiften skall höjas med ett öre fr.o.m. år 2003. I övrigt bedömer styrelsen att intäkterna från den allmänna utjämningsavgiften kan budgeteras efter Kommunförbundets uppräkningsfaktorer för skatteunderlaget vilket här tillämpas på avgiftsunderlaget för medlemmarna. Hänsyn till den fallande medlemsandelen bör också tas. Beträffande den särskilda utjämningsavgiften räknas här inte med utdelningar från prästlönefonderna 2003 men däremot oförändrad avkastning från prästlönefastigheterna. Beträffande de individuella bidragen i utjämningsystemet bedömer styrelsen att dessa på grund av det ansträngda budgetläget behöver minskas.

Utgämningsavgifterna

Utgämningsystemets intäkter av generella inkomst- och kostnadsutjämningsavgifter beräknas för åren 2003-2005 till cirka 590 miljoner kronor per år. Den allmänna utjämningsavgiften beräknas under åren 2003-2005 ge cirka 784, 814 respektive 854 miljoner kronor till utjämningsystemet. Denna beräkning grundas på den föreslagna nivån för avgiften, dvs. 8 öre per etthundra kronor av avgiftsunderlaget, prognos av avgiftsunderlagets utveckling samt bedömning av det årliga nettoutrådet ur kyrkan. Den särskilda utjämningsavgiften beräknas åren 2003-2005 ge 135, 157 respektive 182 miljoner kronor, vilket är en kraftig minskning jämfört med föregående års planering för 2003 och 2004 då 220 respektive 225 miljoner kronor antogs. Denna minskning beror på att utdelningar från prästlönefonderna på grund av borsläget antas minskas kraftigt.

Inkomst- och kostnadsutjämningsavgifterna, den allmänna och den särskilda utjämningsavgiften utgör tillsammans de totala utjämningsavgifterna. För 2003-2005 beräknas de till 1 509, 1 562 respektive 1 626 miljoner kronor. Motsvarande belopp i föregående års planering för 2003 och 2004 uppgick till 1 440 respektive 1 478 miljoner kronor.

Utjämningsbidragen

Utjämningsystemets kostnader för generella inkomst- och kostnadsutjämningsbidrag beräknas för åren 2003-2005 till cirka 699, 704 respektive 709 miljoner kronor.

Inkomst- och kostnadsutjämningsbidragen är som princip konstruerade så att avgifter och bidrag skall motsvara varandra. Utjämningsystemets intäkter av avgifterna under ett år skall i princip vara lika stora som systemets kostnader för bidragen. Den skillnad mellan intäkter och kostnader som de angivna beloppen ger uttryck för är därför helt att hänföra till glesbygdsbidragen.

För åren 2003-2005 beräknas kyrkobyggnadsbidraget till 60, 60 respektive 60 miljoner kronor. Motsvarande belopp för stiftsbidraget är 190, 190 respektive 190 miljoner kronor och beträffande strukturbidraget 90, 100 respektive 100 miljoner kronor. För år 2003-2005 föreslås 10 miljoner kronor utgå som extra utjämningsbidrag för vart och ett av åren. För 2003-2005 beräknas således summan av utjämningsystemets individuella bidrag uppgå till 350, 360 respektive 360 miljoner kronor. Motsvarande belopp i föregående års planering för 2003 och 2004 uppgick till 440 miljoner kronor per år. Denna stora skillnad beror på att förutsättningarna på intäktssidan avseende kapitalförvaltning ändrats dramatiskt jämfört med föregående år.

Summan av de generella inkomst- och kostnadsutjämningsbidragen och de individuella bidragen inom utjämningsystemet beräknas för 2003-2005 uppgå till 1 049, 1 064 respektive 1 069 miljoner kronor. Motsvarande belopp i föregående års planering för 2003 och 2004 uppgick till 1 055 respektive 1 060 miljoner kronor.

Huvudprogrammen Kapitalförvaltning och kapitalförvaltning på uppdrag

Eftersom en aktiv värdepappersförvaltning bedrivs, kommer marknadsvärdet på kyrkofonden att ligga nära det bokförda värdet där även avkastningen hänförlig till aktiernas värdetillväxt kommer att synas direkt i bokföringen. I budgeten räknas för 2003-2005 med en real avkastning på 1,6 procent årligen. För 2003-2005 beräknas finansnettot till 120, 128 respektive 151 miljoner kronor. Detta är en kraftig minskning jämfört med föregående års antaganden för 2003-2004 då 233 respektive 249 miljoner kronor antogs.

Också andra nationella kapitaltillgångar än kyrkofondskapitalet förvaltas inom verksamhetsområdets ram. På uppdrag skall vidare prästlönefondsmedel kunna förvaltas. Nettointäkterna från den externa kapitalförvaltningen utgörs av förvaltararvoden från organisationer som gett Svenska kyrkan på den nationella nivån i uppdrag att förvalta deras medel. För 2003-2005 beräknas dessa intäkter till 1 miljon kronor per år.

Samtliga medel som förvaltas inom huvudprogrammen skall förvaltas på ett etiskt försvarbart sätt. Kyrkofondens styrelse fullföljer det av Kyrkostyrelsen inledda arbetet kring etisk kapitalplacering.

Effektmål

- Kyrkofondskapitalet och andra medel som förvaltas inom huvudprogrammet skall förräntas med minst 1-2 procent över jämförelseindex.
- Kapitaluppbyggnad skall ske till dess att kyrkofondskapitalet uppnår en konsolidering om 40 procent.

Huvudprogram Kyrkoantikvarisk ersättning m.m.

Den kyrkoantikvariska ersättningen som Svenska kyrkan erhåller av staten skall enligt kulturminneslagen fördelas mellan stiftet och användas till vård och underhåll av kyrkliga kulturminnen. Ett inomkyrkligt regelsystem om handläggning av kyrkoantikvarisk ersättning har beslutats av styrelsen under våren 2001, där tanken är att i framtiden försöka samordna handläggningen av kyrkoantikvarisk ersättning med handläggningen av kyrkobyggnadsbidragen. För att underlätta administration och återredovisning av förbrukningen av ersättningen till staten pågår för närvarande intrimning av det på den nationella nivån redan använda projekthanteringssystemet. Kostnader för bokslutsstatistiken avseende de olika kyrkliga organens (församlingar, samfälligheter, stift, nationell nivå) ekonomiska förvaltning, den s.k. Nyckeln till Svenska kyrkans verksamhet och ekonomi, ingår i huvudprogrammet. Bland tänkbara besparingar har Kyrkofondens styrelse övervägt att inte låta trycka bokslutsstatistiken utan endast tillhandahålla det material som nu ingår i Nyckeln i elektronisk form. Kyrkofondens styrelse avser att ytterligare pröva om en besparing kan göras genom att låta publicera materialet i tryckt form endast vartannat år. Men budgetförslaget innebär att bokslutsstatistiken år 2003 (avseende 2002 års verksamhet) skall tillhandahållas på samma sätt som gäller för 2001 års verksamhet, dvs. genom den då omgjorda versionen av Nyckeln.

Kyrkofondens styrelse gör bedömningen att det är av central betydelse för långsiktigt goda förutsättningar för Svenska kyrkans vård av det kyrkoantikvariska arvet att nyttjandet av den kyrkoantikvariska ersättningen uppfattas som kompetent och värdefullt av såväl berörda myndigheter som av allmänheten.

År 2003 erhåller Svenska kyrkan 100 miljoner kronor i kyrkoantikvarisk ersättning, 2004 150 miljoner kronor och 2005 200 miljoner kronor.

Effektmål

- År 2005 skall högst 10 procent av ansökningarna om kyrkoantikvariskt bidrag bedömas som olämpliga av behöriga myndigheter.
- Från 2003 skall samtliga organisatoriska delar av Svenska kyrkan redovisa årets resultat och de ekonomiska förutsättningarna för den kyrkliga verksamhet man ansvarar för.

Huvudprogram Nationella system

Huvudprogrammet upptar de systemkostnader och kostnader för upprätthållande av register som den nationella nivån i första hand med anledning av den ändrade kyrkostatrelationen bär. Den nationella nivån har genom Kyrkofondens styrelse ansvaret för organisationsregistret, valsystemet och kyrkobokföringsregistret. Med hänsyn till rättssäkerheten för den enskilde medlemmen, registrens legala betydelse för den samlade kyrkliga ekonomin liksom de organisatoriska enheternas möjligheter att verka, måste de nu pågående översynerna och kvalitetsförbättringarna fortsätta med oförminskad ambition. Av dessa skäl och i syfte att långsiktigt säkerställa kvaliteten pågår exempelvis ett utvecklingsarbete av ett nytt kyrkobokföringssystem som beräknas tas i bruk per den 1 oktober 2003. Vad gäller organisationsregistret skall

detta vidareutvecklas för att uppfylla de krav kyrkoordningen ställer på upprättandet av verksamhetsregister inom Svenska kyrkan. Till detta arbete är knutet ett projekt avseende en gemensam adressrutin för i första hand kyrkokansliet, som – fullt utbyggd – förutses kunna minska de totala kostnaderna för adressering och inhämtning av uppgifter, men också skapa förutsättningar för en bättre översiktlighet av målgrupper och gemensamma behov.

Effektmål

- Samtliga användare på den nationella nivån skall 2005 anse att de nationella systemen erbjuder nödvändig funktionalitet.
- En majoritet av de lokala användarna av de nationella systemen skall 2005 anse att systemen erbjuder nödvändig funktionalitet.

Kyrkofondens styrelses förslag till budget

Ekonomisk utjämning och kapitalförvaltning

Belopp anges i tkr	Utfall 2001	Detalj- budget 2002	Ram- budget 2003	Ram- budget 2004	Ram- budget 2005
INTÄKTER					
EXTERN					
FINANSIERING					
Utjämningsavgifter	1 350 126	1 398 127	1 509 288	1 561 860	1 625 954
Övriga bidrag	0	50 000	100 000	150 000	200 000
Finans- o kapitalförvalt.	-693 134	135 000	120 000	125 000	144 000
Övriga intäkter	2 117	2 000	1 000	1 000	1 000
S:A EXTERN	659 109	1 585 127	1 730 288	1 837 860	1 970 954
FINANSIERING					
<i>Jämf m nuv. rambudget</i>			-45 741	-41 888	
NATIONELL	-318 868	-269 117	-283 748	-303 445	-389 464
FINANSIERING					
<i>Jämf m nuv. rambudget</i>			22 645	27 590	
S:A INTÄKTER	340 241	1 316 010	1 446 540	1 534 415	1 581 490
KOSTNADER					
Utjämningsbidrag	-1 027 605	-1 132 358	-1 048 913	-1 063 913	-1 068 913
Lämnade bidrag	-4 810	-50 000	-100 000	-150 000	-200 000
Övriga ext. Kostnader	-37 700	-31 533	-39 030	-35 590	-35 310
Personal o kansli	-13 723	-18 119	-20 881	-21 177	-21 802
S:A KOSTNADER	-1 083 838	-1 232 010	-1 208 824	-1 270 680	-1 326 025
<i>Jämf m nuv. rambudget</i>			7 871	276	
DISPOSITIONER					
Ändamålsdest medel	39 915	0	0	0	0
Verksamhetsdest medel	10 321	0	0	0	0
Förändr prisfallsreserv	46 185	0	0	0	0
Förändr värdesäkrat eget kapital	-94 960	-84 000	-69 000	-70 000	-72 000
S:A DISPOSITIONER	1 461	-84 000	-69 000	-70 000	-72 000
<i>Jämf m nuv. rambudget</i>			4 000	4 000	
NETTORESULTAT	-742 136	0	168 716	193 736	183 465
KOSTNAD per HUVUDPROGRAM					
VO-gemensamt	-13 686	-19 306	-21 401	-22 217	-22 862
Ekonomisk utjämning	-1 032 785	-1 132 358	-1 048 913	-1 063 913	-1 068 913
Kapitalförvaltning	-14 196	-12 000	-15 000	-15 000	-15 000
Kapitalförvaltning på uppdrag	0	-295	0	0	0
Kyrkoantikvarisk ers.	0	-54 734	-105 160	-152 450	-202 650
Nationella adm. system	-23 171	-13 317	-18 350	-17 100	-16 600
S:A KOSTNADER	-1 083 838	-1 232 010	-1 208 824	-1 270 680	-1 326 025

Bilaga 9

Nämnden för kyrkolivets utvecklings planeringsunderlag för periodens verksamhet

Vo-gemensamma effektmål

- Före utgången av 2004, i samarbete med angränsade verksamhetsområden och organ ha beskrivit, analyserat och kommunicerat viktiga områden i kyrka och samhälle, och särskilt uppmärksamma den särställning Barn och Unga har i kristen tro.
- Före utgången av 2004 ha vidareutvecklat mötesplatser och nätverk för kyrkokansli, stift och skolor som bidrar till kunskapsutveckling om pedagogiskt arbete, livstydning och trostolkning för såväl anställda, förtroendevalda som frivilliga.
- Före utgången av 2005 genom nära samverkan med stiftet ha gjort en fördjupad analys av det som sägs om gudstjänst, undervisning, diakoni och mission i församlingsinstruktionerna. Genom ökad kunskap om församlingarnas behov kan stiftet erbjudas adekvat stöd.

A: Svenska kyrkans miljövern

Arbetet med miljöfrågor på den nationella nivån drivs och samordnas genom Miljövärdet, vars uppgift är att:

- Till motiverade församlingar erbjuda verktyg för omställning till hållbar utveckling. Detta sker genom miljödiplomeringen.
- Erbjuder motivation på individuell basis.
- Påminna kyrkan om ansvaret att medverka till omställning till hållbar utveckling.
- Att vara spejare in i framtiden.

Effektmål

- År 2006 ska 500 organisatoriska enheter ha fått sitt eget miljödiplom för nivå 1 och miljödiplomeringen vara självfinansierande.
- År 2012 ska merparten av kyrkans organisatoriska enheter ha någon form av ledningssystem och då helst svenska kyrkans miljödiplomering.

B: Huvudprogram Gudstjänst

Gudstjänsten är kyrkolivets centrum, där församlingen möter Gud i Ordet och sakramenten. ... Gudstjänsten är hela församlingens gåva och uppgift.

Huvudprogrammets löpande uppgifter består främst av arbete med gudstjänstråd, musikråd och Svenska kyrkans gudstjänstböcker även på finska, samiska och teckenspråk, samt fortlöpande dialog med stiftet i frågor som gäller fortbildning och utveckling, vidareutveckling av Svenska kyrkans gudstjänstbank på Svenska kyrkans hemsida, ekumeniska och internationella gudstjänstkontakter, samt att följa utvecklingen inom gudstjänst, kyrkomusik, kulturrådets musikutredning och musik med barn och unga inom kyrkan.

Under perioden genomförs inom huvudprogrammet projekt som syftar till att stärka och utveckla församlingssången, avsluta arbetet med ett psalmbokstillägg, avsluta arbetet med det ekumeniska musikbibelprojektet, fortsätta arbetet med internationell kyrkomusik och liturgi, initiera en utveckling av finskspråkig kyrko-

musikalisk verksamhet, implementera den finska psalmboken, arbeta med gudstjänstens teologi även på finska, fördjupa analysen av det som sägs om gudstjänsten i församlingsinstruktionerna, utveckla arbetsmetoder och material för gudstjänstgrupper, utveckla metodmaterial för gudstjänst i mångkulturell miljö, utveckla metod- och inspirationsmaterial för lekmanaledd gudstjänst, utveckla metoder och kontakter kring arbete med dans i gudstjänsten, analysera och utveckla frågor som rör predikans form, roll och funktion i gudstjänsten, samt fullfölja arbetet med ett policydokument för kyrkorummet.

Effektmål

- att före utgången av 2004 ha inspirerat stiftens till att stödja de lokala gudstjänstgrupperna, med syfte att utveckla gudstjänstlivet i respektive närmiljö,
- att före utgången av 2004 ha givit stöd till stift och församlingar i kontakt med antikvariska myndigheter genom ett policydokument för kyrkorummet,
- att före utgången av 2005 ha stött stiftens med ett utvecklings- och metodarbete i avsikt att vitalisera Svenska kyrkans musikliv i en mångkulturell miljö, med särskilt fokus på församlingssången,
- att före utgången av 2005 ha uppmärksammat stiftens på frågor kring predikans form, roll och funktion i gudstjänsten.

Utifrån effektmålen är huvudprogrammets prioriterade uppgifter att under perioden erbjuda stöd för stiftens implementering de översedda och reviderade gudstjänstböckerna, att genomföra översättningar av böckerna till våra officiella minoritetsspråk, att utveckla metoder och material för att stärka församlingssången, att utveckla predikans roll och funktion i gudstjänsten samt att fullfölja arbetet med ett policydokument för kyrkorummet.

Att lyfta fram dessa tre områden under perioden bör enligt huvudprogrammets bedömning ske på följande sätt: 1) arbetet med gudstjänstböckerna sker under hela perioden, 2) stärkandet av församlingssången sker under hela perioden, men erfordrar särskild projektledning, 3) arbetet med predikan erfordrar särskilda resurser. Slutsatsen är att huvudprogrammets resurser något behöver förstärkas under mål- och ramperiodens avslutande del.

Gjorda prioriteringar ryms inom den givna ramen och inom de tjänster och projektanställningar som omfattas av framlagd budget.

Flera väsentliga förändringar kan noteras i mål- och ramskrivelsen för 2003-2005 i förhållande till skrivelsen för 2002-2004. Den ekonomiska situationen har medfört att flera större projekt nu får sträckas ut över längre tid eller genomföras i mindre omfattning än tidigare planerat. Exempel på sådana projekt är stärkandet av församlingssången, arbetet med internationell liturgi- och musikutveckling, gudstjänst i mångfald och predikans roll och funktion i gudstjänsten. Arbetet i dessa projekt påverkas märkbart av den förändrade budgetsituationen. I effektmålen kommer detta till synes i att målen har framflyttats.

I denna mål- och ramskrivelse har uppdraget att utveckla teckenspråkig gudstjänstordning ansetts uppfyllt i och med utgången av 2003. Ordningar för gudstjänst och kyrkliga handlingar har då utarbetats och behandlats av Kyrkomötet. Inga medel för utveckling av teckenspråkig gudstjänst finns avsatta för åren 2004 och 2005 i denna budget.

Ett nytt effektmål finns med i denna skrivelse. Det avser att före utgången av 2005 ha uppnått en fördjupad analys av det som står skrivet om gudstjänstlivet i försam-

lingsinstruktionerna. För att nå fram till detta mål behövs samverkan med stiftens under hela perioden.

Arbetet med ett policydokument för kyrkorummet kommer att påbörjas under hösten 2002 och har därigenom skjutits mer än ett år framåt i tiden. Detta blir främst synligt i rambudget för år 2004 som härigenom inte kan minskas i förhållande till 2003 års budget lika mycket som det var tänkt från början. Detta projekt kommer nu att ekonomiskt belasta hela 2004.

C: Huvudprogram Undervisning och utbildning

Målet för lärande och undervisning i Svenska kyrkan är att, med utgångspunkt i en helhetssyn på människan och en helhetstolkning av det kristna budskapet, en relation mellan människan och hennes skapare och frälsare upprättas.

En stor utmaning för Svenska kyrkan är att finna former där medlemmar ges möjlighet att aktivt vara med och forma dagens och framtidens kyrka. Inte minst gäller det barn och ungdomar.

Inom huvudprogrammet ligger ansvaret för det pedagogiska utvecklingsarbetet inom Svenska kyrkan vilket omfattar såväl barn, unga som vuxna. I detta ligger bl.a. skolfrågorna med såväl skolkyrkoarbetet som det skolpolitiska arbetet, konfirmandarbetet, högskolearbetet, integrering av Lutherhjälpen, Svenska kyrkans mission och SKUT samt ekumenik, stipendieprogrammen, vuxenkonfirmationen och folkbildningen. För att stimulera Svenska kyrkans barnverksamhet till att finna nya vägar, nu när vi i Sverige har allmän förskola från 4 års ålder, har vi en särskild hemsida Idétorg barn vilken ger såväl information som möjlighet till reflektion.

Den nyinförda Lagen om registerkontroll av personal som skall anställas för att arbeta i förskola och skola har väckt funderingar om hur vi i kyrkans arbete skall kunna försäkra oss om att barn och ungdomar inte blir utsatta. Därför tillsattes under år 2002 en projektgrupp som arbetar med att ta fram ett utbildningsmaterial för förtroendevalda, kyrkoherdar, anställda och frivilliga. Materialet skall vara en etisk vägledning i arbetet med barn och ungdomar. Fokus i materialet sätts på att förebygga och kunna se samt våga handla mot sexuella övergrepp på barn. Församlingsförbundet och stiftens kommer att anordna utbildningar kring dessa frågor. Under år 2003 kommer projektgruppen att anordna utbildningsdagar för bl.a. stiftsansställda kring det nya materialet.

Ett omfattande utvecklingsprojekt avseende konfirmandarbete för unga med särskilda behov kommer att avslutas under perioden. Projektet syftar till att öka förståelsen för dessa ungdomar, ta vara på de pedagogiska erfarenheter som finns samt att bidra till kompetensutvecklingen inom detta område.

Vidare inom huvudprogrammet ligger ansvaret för den samlade utbildningsplaneringen för tjänst i Svenska kyrkan. Arbetet med de kyrkliga grundutbildningarna omfattar, Svenska kyrkans grundkurs, de fyra profiltutbildningarna samt rekryteringsfrågor. Uppdraget är att utbilda blivande diakoner, församlingspedagoger, kyrkomusiker och präster till att utifrån sin kompetens verka för att församlingens grundläggande uppgift blir utförd. Utifrån utredningarna Översyn av de kyrkliga utbildningarna och Prästutbildning i förändring kommer ett omfattande utvecklingsarbete att ske.

Det antal som utbildas skall motsvara Svenska kyrkans behov. Därför kommer det nu när 40-talisterna går i pension att krävas en omfattande rekrytering av blivande diakoner, församlingspedagoger, kyrkomusiker och präster. För att stödja och

utveckla arbetet med att rekrytera till utbildning och tjänst i Svenska kyrkan bedrivs ett treårigt rekryteringsprojekt som påbörjades redan under år 2002.

Vid Pastoralinstituten i Lund och Uppsala, som också ligger inom huvudprogrammets verksamhetsansvar, bedrivs pastoral profilutbildning.

Kompetensutveckling är ytterligare ett ansvar som ligger inom huvudprogrammet, den omfattar såväl anställda, förtroendevalda som frivilliga medarbetare.

För att verksamheten skall kunna nå de fastställda effektmålen krävs en nära och bred samverkan med bl.a. stift, utbildningsanordnare av de kyrkliga yrkesutbildningarna, och andra kyrkliga organisationer.

Effektmål

- Vid utgången av 2005 ha skapat en organisation för kontinuerlig utveckling av de kyrkliga utbildningarna.
- Vid utgången av 2005 hos grundskole-, gymnasieelever och övriga studenter ökat medvetandet om Svenska kyrkan som arbetsplats och därmed ökat intresset för Svenska kyrkans utbildningar.
- Före utgången av 2003, i samverkan med Svenska kyrkans internationella nämnd ökat kunskap, kompetens och engagemang i stiftens avseende kyrkosamverkan, internationell mission och diakoni exempelvis genom stipendieprogrammen.

D: Huvudprogram Diakoni och samhällsansvar

Diakoni är uppdraget till kyrkan, grundad i Kristi kärlek, att genom delaktighet, respekt och ömsesidig solidaritet möta varandra i utsatta livssituationer.

Uppdraget förutsätter en aktiv växelverkan mellan teologi och praktiska erfarenheter och en ständigt pågående omvärldsanalys, i vilken marginaliserades erfarenheter tas på allvar. Det är för trovärdigheten också avgörande att de nationella och de internationella verksamhetsområdena är väl integrerade och samverkar på ett tydligt sätt.

Huvudprogrammet Diakoni och samhällsansvar har till uppgift att till stiftens och Kyrkostyrelsen ge stöd i samhällsfrågor. Arbetet syftar till människors upprättelse och befrielse, respekt för mänsklig värdighet och stärkande av möjligheter till växande och mognad samt allas delaktighet i kyrkans liv och i samhällslivet, nationellt och internationellt.

Den snabba samhällsutvecklingen ställer stora krav på stift och församlingar. Det svenska samhället genomgår liksom andra samhällen en genomgripande omvandling på grund av integreringen inom EU och globaliseringen. Befolkningens sammansättning ändras till följd av invandring vilket ställer krav på ökad medvetenhet om nödvändigheten av ömsesidig integration. Sociala motsättningar med ökade inslag av våld, marginalisering och etniska konflikter är uppenbara risker för det demokratiska samhället. Den globaliserade ekonomin ändrar i snabb takt förutsättningarna för välfärdssamhället och människors levnadsvillkor. Miljöfrågor kan inte begränsas till nationella insatser. Utmaningen är hur samhällen i framtiden kan vara hållbara där sociala frågor, ekonomi och miljö förstås i en helhet.

Nämnden för kyrkolivets utveckling har beslutat att för huvudprogrammet prioritera samarbetet med de nationella uppdragsverksamheterna vid diakoniinstitutionerna samt arbetet med integration, social ekonomi, mänskliga rättigheter och hållbar utveckling. De minskade resurserna tvingar huvudprogrammet att göra en snäv tolkning av de ovannämnda prioriterade områdena.

Arbetet med att förnya avtalen med diakoniinstitutionerna och Strängnäs stift för Centrumbildningar kommer att pågå under år 2003 med utgångspunkt från den utvärdering av arbetet som genomförs under år 2002.

Effektmål

- att före utgången av år 2005, i stiftens ha förankrat arbetet med deklARATIONER och konventioner om mänskliga rättigheter och dess konsekvenser så att dessa kan användas som ett instrument i arbetet med människors upprättelse och värdighet.
- att stift och församlingar före utgången av år 2004 ska bekräfta att de fått stöd i arbetet med egna ställningstaganden och prioriteringar vad gäller frågor om social ekonomis roll inom det framtida välfärdssamhället.
- Att före utgången av år 2005 ha erbjudit stiftens fördjupad kunskap om integrationsfrågor genom användning av erfarenheter från det sverige-finska arbetet.

Huvudprogrammets löpande verksamhet består främst av teologisk reflektion, bevakning av arbetsområdena, dialog med stift och andra kyrkliga organisationer samt samarbete med nätverk och organisationer ur det övriga samhället,. Under perioden genomförs verksamhet som syftar till att stärka arbetet med mänskliga rättigheter, diskriminering på grund av kön, sexuell läggning, ålder, handikapp och etnicitet, diakonalt utvecklingsarbete där perspektivet bl.a. är utsatthet, socialt hållbara samhällen där frågor om social ekonomi, social redovisning och sysselsättning ingår samt globalisering, hållbar livsstil och ökad konsumentmedvetenhet. All verksamhet bygger på ett aktivt ömsesidigt utbyte med organisationer och nätverk även utanför Sverige.

Bilaga 10

Nämnden för Svenska kyrkan i utlandets planeringsunderlag för periodens verksamhet

Huvudprogram Verksamhetsutveckling

Huvudprogrammet skall arbeta med frågor som rör utvecklingen av Svenska kyrkans arbete bland svenskar i utlandet. Målet är att stödja utlandsförsamlingarna att i och genom gudstjänstliv, undervisning, diakoni och mission bedriva en verksamhet anpassad till de aktuella behoven. I detta sammanhang är det väsentligt att både kvalitets- och kvantitetsfrågorna också får sin rätta plats. Som exempel på detta kan nämnas att det finns kvalitetsaspekter på att det upprätthålls rimliga relationer mellan antalet besök och den tjänstevolymer som finns på verksamhetsplatsen.

Stöd till den lokala församlingsutvecklingen blir en viktig del i uppföljningen av församlingsinstruktionerna, som under perioden blir en ny uppgift.

Antalet svenskar i utlandet ökar i takt med samhällets globalisering. Huvudprogrammet syftar till att ge ett så bra beslutsunderlag som möjligt när frågor om nuvarande och eventuellt nya verksamhetsplatser ställs mot varandra. Inom ramen för huvudprogrammet skall också en kontinuerlig omvärldsbevakning ske.

Metoder

Instrument för detta skall bl.a. vara regelbunden inhämtning och bearbetning av verksamhetsstatistik, analys av kyrkornas verksamhetsberättelser och övriga rapporter samt regelbundna besöksresor.

Omvärldsanalysen skall bl.a. ske genom att kontakt upprätthålles med svenska utlandsmyndigheter, med svenska företag med internationell verksamhet, med sjöfartsnäringen och med turist- och resebranschen. Fortlöpande kontakt skall också hållas med verksamhetsområdet Internationell mission och diakoni.

Under perioden kommer det påbörjade arbetet med Församlingsinstruktioner att slutföras i sin första omgång och för varje verksamhetsplats utgöra grunden för analys och utveckling lokalt och centralt av verksamhetens inriktning och ramar. Med stöd från olika delar av Svenska kyrkan, såsom diakoni-, profil- och stiftsutbildningar planeras utbildning och fortbildning av personal och frivilliga i utlandskyrkornas verksamhet.

Huvudprogrammet verksamhetsutveckling påverkas starkt av den aviserade nedskärningen av nationella bidraget, vars genomförande blir en huvudfråga om neddragningen skall genomföras fullt ut, samt avvaktas SKUT-utredningens förslag och de beslut som förväntas i Kyrkomötet under hösten 2002.

Effektmål

- Samtliga verksamhetsplatser skall under en fyraårsperiod ha fått uppföljningsbesök.
- Tolkningsredskap för redovisning av omvärlds- och verksamhetsanalys vidareutvecklas och skall tillsammans med modell för samordning av verksamhetsberättelser, reserapporter och annan inkommande rapportering vara framtagen senast år 2003.
- Församlingsinstruktioner skall föreligga för varje verksamhetsplats vid utgången av 2003.

- Senast vid utgången av 2005 skall det finnas avtal mellan nämnden och alla utlandsförsamlingar som beskriver hur församlingsinstruktionerna uppfylls.

Huvudprogram Utlandspersonal

Den utsända personalen är verksamhetens viktigaste resurs. Det blir därmed väsentligt att rekrytering sker så att verksamhetsplatserna tillförs så goda medarbetare som möjligt. För att underlätta för den utsända personalen att utföra sina uppgifter, är det viktigt att det finns väl fungerande personaladministrativa rutiner.

Introduktionsutbildning och fortbildning har stor betydelse och skall därför ges tillräckligt utrymme inom huvudprogrammet.

Inom huvudprogrammet är många frågor av avtals- eller personalpolitisk karaktär och därför gemensamma för all den utlandspersonal som är anställd av Svenska kyrkan.

Den aviserade neddragningen av nationellt anslag samt Kyrkomötets beslut 2002 kommer att i hög grad inverka på och styra programmets verksamhet.

Metoder

Rekryteringen underlättas genom att ett intresseregister hålls aktuellt och genom att årlig rekryteringshelg anordnas. Samverkan sker med de rekryteringshandläggare som arbetar inom de övriga internationella verksamhetsområdena.

Genom att:

- anordna introduktions- och utbildningsvecka för nyanställd personal,
- enligt rullande schema kalla den utsända personalen till arbetslagskonferenser,
- prästerna vart tredje år kallas till särskilt möte,
- uppföljning sker efter avslutad tjänstgöring vid årlig samling för hemkomna och föreståndarnas avrapportering i nämnden.

Effektmål Rekrytering

- Vid utgången av 2003 ha utvecklat modeller för samarbete med lokala kyrkoråd respektive föreståndare vid tillsättningsförfarandet av ny personal, modeller som fungerar tillfredsställande för kansli och inblandade parter.

Effektmål Utbildning/fortbildning

- Regelbundna konferenser för utlandspersonalen,
- Vid utgången av 2003 finns ett utvecklat samarbete med ombudsorganisationen och stiftskanslierna för tillvaratagande av hemvändande personal.

Effektmål Arbetsmiljöfrågor

- I enlighet med Kyrkokansliets generella arbetsmiljöprogram utveckla metoder för att kontinuerligt öka medvetenheten i arbetsmiljöfrågor.

Huvudprogram Utlandsekonomi

Även om verksamhetsplatserna bär en stor del av sina egna kostnader, är den ekonomistyrning som sker från Sverige väsentlig. Det gäller de ramanslag som fördelas, liksom frågan om kapitalbildningen vid verksamhetsplatserna. Inom huvudprogrammet bevakas hur intäkterna fördelas mellan nationell finansiering och den insamling som sker i Sverige. Förvaltning av SKUT:s utlandsfastigheter är också en viktig del av huvudprogrammet. Den aviserade neddragningen av det nationella anslaget samt

Kyrkomötets beslut 2002 kommer i hög grad att påverka och förändra programmets verksamhet.

Metoder

Ekonomistyrningen sker dels genom ledning och samordning av verksamhetsplatsernas budget- och bokslutsarbete, dels genom de verksamhets- och reparationsanslag som beviljas över SKUT:s budget. Härvid sker också bevakning av hur den andel som används för utlandsverksamheten förhåller sig till budgetens totala omslutning.

Effektmål

- Omsättningshastigheten på det kapital som finns vid verksamhetsplatserna skall år 2005 inte ha minskat i förhållande till det som gällde under år 2001. Omsättningshastigheten definieras som summa intäkter totalt vid verksamhetsplatserna dividerat med totala egna kapitalet.
- Ramanslagens andel av den totala kostnaden för utlandsverksamheten skall vara 8 procent enligt 2003 års budget vid utgången av 2005. Minskningen påföres anslagen för reparationer och underhåll av utlandsfastigheter.
- Minst 80 procent av budgetkostnaden skall 2005 hänföras till utlandsverksamheten. (? i vilken form detta kan vara kvar efter nedskärningarna)

Huvudprogram Sverigearbetet

Den verksamhet som SKUT bedriver är en fortsättning av det arbete som Svenska kyrkans församlingar i Sverige utför. Många av de människor som kommer till SKUT:s verksamhetsplatser tillhör en svensk hemmaförsamling. För SKUT är det därför av stor betydelse att upprätthålla en levande kontakt med församlingarna i Sverige genom de kanaler som byggs via ombudsarbete, hemvändande personal och stifts- och församlingsmedarbetare. För att arbeta med dessa frågor har SKUT ett huvudprogram för Sverigearbete. Huvudprogrammet är indelat i tre olika delprogram för att fånga upp viktiga aspekter av Sverigearbetet. Det är delprogram för kommunikation och media, insamling och församlingsutveckling och folkbildning.

Arbetet med information och insamling, liksom ombudsarbetet, är delar av en samordnad insats. Arbetet inom vart och ett av de tre delprogrammen skall ske i samverkan med de båda övriga.

Effektmålen har till viss del förändrats till följd av att generella eller riktade opinionsmätningar kräver alltför stora ekonomiska insatser och därför inte kan genomföras årligen.

Effektmål Kommunikation och media

- År 2003 skall det finnas utarbetade metoder för att utlandspersonalen skall ha ett kommunikationstänkande och vara en aktiv del i det totala informationsarbetet för Svenska kyrkan både utomlands och i Sverige.
- År 2004 skall 75 procent av Svenska kyrkans förtroendevalda och anställda ha kännedom om Svenska kyrkans i utlandet verksamhet och 75 procent av dem skall ha positiv attityd till verksamheten. (Samordnas i gemensamt mål?)
- År 2005 skall riktade informationsinsatser till alla församlingars ungdomsgrupper ha genomförts.
- Att vid utgången av år 2005, i samarbete med utlandsförsamlingarna och tillgängliga resurser i Sverige, uppnått att resande till SKUT:s verksamhetsplatser känner till dessa.

Effektmål Insamling

- att SKUT skall år 2005 ha minst 1400 aktiva givare, av dessa skall 60 procent vara regelbundna givare.
- SKUT skall under perioden 2003-2005 ha samlat in minst 12,5 miljoner kronor per år. Av de insamlade medlen skall minst 80 procent komma från församlingar och stift.

Effektmål Församlingsutveckling och folkbildning

- År 2005 ska samarbetsavtal upprättats med samtliga stift beträffande Svenska kyrkans internationella arbete.
- År 2005 ska en majoritet av Svenska kyrkans församlingar uppfatta sig som en del i den världsvida kyrkan.

Bilaga 11

Nämnden för Svenska kyrkans missions, Nämnden för Lutherhjälpens och EFS-rådets planeringsunderlag för periodens verksamhet

Förutsättningar för verksamheten

Svenska kyrkan är en del av den världsvida kyrkan och delar den kristna bekännelsen och lovsången till en treenig gud.

Kyrkan finns inte till för sin egen skull, utan är sänd av Gud i världen med uppdraget att i ord och handling visa på evangeliet om Guds befriande kärlek genom Jesus Kristus. Kyrkan skall upprätta tecken på Guds rike genom att visa på vägar till försoning och upprättelse för människor i relation till Gud, till varandra och till hela skapelsen. I den kristna tron finns en envis strävan att aldrig ge sig förrän hela skapelsen är räddad från ondska och djävulskap. Det är i denna gudomliga strävan till befrielse och helande som kyrkan har sin mission.

En kyrka som fullgör sitt uppdrag verkar för ett rättfärdigt sätt att förvalta allt det Gud givit i skapelsen, strävar efter en rättvis fördelning av världens resurser, värnar varje människas värdighet och hävdar sanning, rätt och fred. Genom ekumeniskt och globalt samarbete kan kyrkan möta dagens trender och bistå, skydda och stärka de mest utsatta. Hennes globala natur och befriande tro är gudagivna resurser i det arbetet. Kyrkans uppdrag är ett och detsamma, lokalt, nationellt och globalt.

Gränsöverskridande

Enligt kyrkoordningen är församlingens grundläggande uppgift att fira gudstjänst, bedriva undervisning samt utöva diakoni och mission. Syftet är att människor skall komma till tro på Kristus och leva i tro i en kristen gemenskap som skapas och fördjupas, Guds rike utbreddas och skapelsen återupprättas. Församlingens grundläggande uppgift utgör ett mönster för Svenska kyrkan, inte bara på nationell nivå utan också i det internationella arbetet. Genom samverkan i den världsvida kyrkan och andra nätverk finns Svenska kyrkan med i ett globalt arbete för utveckling av såväl kyrko- och församlingsarbete som av hållbara samhällen.

Guds mission kan inte begränsas till det som kyrka och församling gör, den går utöver dess gränser. Samtidigt måste det finnas en bärkraftig gemenskap för att kyrkan skall kunna leva i mission. Missionsuppdraget innebär därför att bygga upp en gränsöverskridande gemenskap i vilken både vittnesbörd och tjänst har sin plats.

I det internationella arbetet vill Svenska kyrkan stödja lokala självständiga kyrkor. Tyngdpunkten i verksamheten ligger i samarbete med kyrkor och ekumeniska organisationer och nätverk. En viktig uppgift i detta sammanhang är att förbereda, sända och ta emot missionärer. Dessa krymper avståndet mellan samverkande parter och hjälper dem att lära känna varandra bättre. De blir tecken på solidaritet och brobyggare mellan olika kulturer och olika sätt att vara kyrka.

Delande gemenskap

Kyrkan är en delande gemenskap. Bibeln använder bilden av en kropp och dess lemmar som uttryck för den organiska samhörighet och det ömsesidiga beroende som denna gemenskap förutsätts bäras av. I denna gemenskap finns olika slags resurser – mänskliga, andliga och materiella. Dessa skall delas så att de används där de bäst behövs. Denna insikt måste präglade det internationella samarbetet så att de som sett sig

som givare också blir medvetna om sina behov och att de som sett sig som mottagare ser att de har mycket att ge.

Jesus identifierade sig med de utsatta. Diakoni är att möta utsattas behov och att se på världen med deras ögon. Det är också att motverka strukturer och system som leder till marginalisering. Därför är det inte tillräckligt att ge bröd till den hungrande eller att stanna vid att mildra symptom. Kyrkan är kallad att ställa frågor om orsakerna och vara beredd att arbeta för förändringar av orättfärdiga strukturer. I det diakonala uppdraget ligger att verka för en förändring av människors sätt att tänka om sina egna möjligheter och därigenom skapa hopp och framtidstro. Människors utsatthet kan bara minskas genom ett antal samverkande strategier, där enskilda människor, kyrkor, folkrörelser, organisationer och statliga institutioner av god vilja samarbetar. I en värld där det finns klyftor mellan rika och fattiga, både inom och mellan länder, måste nationell och internationell diakoni samverka och söka gemensamma lösningar.

Utgångspunkter och strategiska områden

Vägledande för Svenska kyrkans arbete med internationell mission och diakoni skall vara följande utgångspunkter:

Delaktighet och öppenhet

Människors initiativ, vilja och delaktighet är avgörande för att förändringar skall äga rum. Därför är dialog och öppenhet den nödvändiga utgångspunkten för ett långsiktigt och varaktigt arbete. Det innebär att Svenska kyrkans relationer skall präglas av insikten om allas lika värde och respekt för varandras integritet.

Ekumeniskt förhållningssätt

Kyrkans uppdrag är ett och detsamma, oberoende av konfessionella och organisatoriska gränser. Därför är arbetet för kyrkans enhet en central del av uppdraget. Det innebär att Svenska kyrkan i sitt arbete och sina relationer skall vara lyhörd för andras trosuppfattningar, inställd på dialog samt sträva efter samarbete och samförstånd, också för att själv kunna utvecklas.

Relationer och ömsesidighet

Svenska kyrkan är i behov av stöd och erfarenheter från sina partner. Därför handlar inte den internationella verksamheten främst om att ge, utan minst lika mycket om att få. Det innebär att det ömsesidiga beroendet måste erkännas och bejakas för att vi skall kunna mötas som jämbördiga parter i den världsvida kyrkan.

Utsattas tolkningsföretråde

Solidaritet med utsatta människor, i dag och med kommande generationer, är en fundamental utgångspunkt för kyrkans verksamhet. Det innebär att Svenska kyrkan i sitt arbete och i sina relationer skall ge den utsatte tolkningsföretråde och arbeta för upprättelse av den som blivit berövad sin rätt till ett fullvärdigt liv. Detta är grundläggande i kampen för social och ekonomisk rättvisa, för en ekologiskt hållbar utveckling och för jämställdhet mellan könen.

Med utgångspunkt i inriktningsmål och bärande principer struktureras verksamheten inte bara i huvud- och delprogram, utan också i ett antal strategiska områden som utgör styrmedel för dessa:

- Ekonomisk och social rättvisa.
- Kyrko- och församlingsutveckling.
- Mobilisering av lokala resurser.
- Religions- och kulturmöte.
- Demokrati och folkrätt med särskild inriktning på mänskliga rättigheter.
- Teologisk utbildning och reflektion.
- Ekologiskt hållbar utveckling och rätten till mat.
- Försoning och konfliktförebyggande.
- Hälso- och befolkningsfrågor med särskild inriktning på Hiv/Aids.

Evangeliska Fosterlands-Stiftelsen

EFS utlandsarbete administreras tillsammans med Svenska kyrkans övriga arbete för internationell mission och diakoni, vilket medför att de olika verksamheternas erfarenheter berikar varandra i det vardagliga arbetet. En stor del av det som i övrigt finns i denna skrivelse berör således även EFS.

EFS utlandsutredning, som inte arbetat inom ramen för Svenska kyrkan på nationell nivå, utan på EFS styrelses uppdrag, lade fram sin slutrapport i november 2001. Styrelsen tillsatte omedelbart en beslutsberedning för att formulera konkreta beslut. Beslutsberedningens arbete slutredovisades i april 2002 och styrelsen beslutade då att följande områden skall prioriteras när det gäller nya kallelser till EFS:

- *Utbildning.* Utbildningsinsatser riktade mot utbildning av utbildare, lärare och ledare. Det kan gälla lekmän, präster/evangelister, barn- och ungdomsledare, hälso- och sjukvårdspersonal och andra utbildare/lärare.
- *Relationer.* Relationsskapande som främjar ömsesidigt beroende. Arbete med utbytesprogram för unga, volontärer i olika åldrar, vänförsamlingar, missionärer/co-workers (långsiktigt arbete), utbildningsutbyte och arbete tillsammans med invandrare i Sverige.
- *Nå vidare med evangeliet.* Kommunicera evangeliet i första hand i samarbete med systerkyrkor och utländska partner och att bidra till den kristna kyrkans kallelse att gå vidare med evangeliet till alla folk.

Styrelsen beslutade också att uppdra åt missionsföreståndaren att genom förhandling utarbeta villkor och riktlinjer för EFS medverkan i Nämnden för internationell mission och diakoni för slutligt beslut i EFS styrelse i juni 2002, samt då även redovisa konsekvensen av att inte gå in i nämnden utan fortsätta som nu.

Under 2002 och genom hela mål och ramperioden kommer konsekvenserna av styrelsens beslut att ytterligare bearbetas och implementeras.

Huvudprogram Kyrkosamverkan och utvecklingssamarbete

Huvudprogrammets huvuduppgift är att i samverkan med internationella partner stärka det kristna vittnesbördet i ord och handling.

Löpande verksamhet

Tyngdpunkten i huvudprogrammets arbete ligger i direkt samverkan med kyrkor, ekumeniska organisationer och nätverk samt regionala och nationella kristna råd. Kontakterna kännetecknas av ett långsiktigt kyrko- och utvecklingssamarbete med partner som Svenska kyrkan har varit med att grunda eller haft långvariga relationer till samt med nyare partner vars arbete är inriktat på frågor som rör Svenska kyrkans prioriteringar inom internationell mission och diakoni. Centralt i dessa kontakter är

strävan efter att fördjupa ett gemensamt idésamtal om att vara delar av Kristi kropp och att söka former för ömsesidigt utbyte och delande av resurser.

Samarbetet sker främst genom ekonomiskt stöd till organisationers långsiktiga kyrko- och utvecklingssamarbete samt sändande av personal. Andra viktiga delar är påverkansarbete, utbytesprogram, planering och genomförande av, samt deltagande i, konferenser och partnersammansatta samråd.

Samarbetet förutsätter en kontinuerlig och nära relation som kräver mycket tid och en medveten strävan efter fördjupande av relationen genom bland annat samtal kring mål och verksamhet. Vid regelbundna – oftast årliga – besök av handläggare görs mycket av arbetet med planering och uppföljning. En stor del av de löpande insatserna sker i form av stöd till integrerade utvecklingsprogram utifrån regionala och lokala behov, inriktade på folkbildning, teologisk utbildning, demokratiutveckling, landsbygds- och storstadsutveckling m.m.

I den löpande uppföljningen och utvärderingen handlar det mycket om att bedöma effekten av det arbete som genomförts i de projekt och program som samarbetet bedrivs i. Även om de genomförda aktiviteterna låter sig beskrivas, kan effekten av dem vara svårare att komma åt, särskilt när det handlar om förändringar eller andra effekter som först visar sig på lång sikt och inte med säkerhet kan kopplas till genomförandet av en viss insats. Svenska kyrkan står i dialog med såväl Sida som Kyrkornas världsråd och Lutherska världsförbundet kring frågor om metoder och modeller för utvärdering och uppföljning.

Huvudprogrammet är indelat i delprogrammen Afrika, Asien, Europa, Globalt, Latinamerika, Mellanöstern och Missionärer. Under perioden kommer ett arbete att ske med sikte på att öka den tematiska styrningen av verksamheten.

Särskild verksamhet

En systemrevision av Svenska kyrkans internationella arbete som genomförts i Sidas regi har gett värdefulla rekommendationer rörande hur Svenska kyrkans långsiktiga och multilaterala arbetssätt kan utvecklas. Bl.a. nämns behovet av förbättrad omvärldsanalys och effektivvärdering, en tydligare närvaro och inflytande i Kyrkornas världsråd och Lutherska världsförbundet samt en jämnare arbetsbelastning mellan olika medarbetargrupper. Rekommendationerna från systemrevisionen skall följas upp under perioden.

Globaliseringen ger nya förutsättningar för samarbete och utveckling, men även för marginalisering. Det är därför av största vikt att Svenska kyrkan uppmärksammar dessa sidoeffekter i sina relationer och insatser. Arbetet att tillsammans med partner bestämma verksamhetens inriktning, sätta gemensamma mål och definiera respektive roller i samarbetet ska därför intensifieras. Det är också viktigt att stimulera till kontakter mellan partner, liksom deras egen organisations- och kapacitetsutveckling.

Missionärer behövs både för att fylla partners behov och för att bygga fördjupade och varaktiga relationer. Därför är det viktigt med en fördjupad ideologisk reflektion och diskussion kring missionärens roll. Partners och Svenska kyrkans behov behöver vägas samman såväl med möjligheten att rekrytera lämpliga och villiga personer som med kostnadsutvecklingen kring utsänd personal.

De flesta av Svenska kyrkans partner befinner sig i situationer som är ekonomiskt, religiöst och politiskt problematiska. Ett starkt civilt samhälle är en nödvändig förutsättning för en demokratisk samhällsutveckling. Utsatta grupper måste bli medvetna om sin situation och genom att de folkliga basorganisationerna stärks kan de börja göra sin röst hörd. Församlingar och lokala organisationer har här en viktig roll och pedagogiska modeller bör vidareutvecklas och förfinas för att tillvarata

människors inneboende resurser. I detta sammanhang skall Svenska kyrkan fortsätta synliggöra kyrkornas och religionens roll som värde- och identitetsbärare i det civila samhället, inte minst som uppföljning av arbetet med att fördjupa och vidga kriterierna i förhållande till Sida.

Det långsiktiga kyrko- och utvecklingssamarbetet handlar idag alltmer om att ta fram lokala modeller för hållbara förändringar och fördjupade relationer och inte bara om att vara ett instrument för resursöverföring. Under senare år har samtalen och verksamheten inriktats med tyngdpunkt på tematiska strategiska prioriterade områden som leder till ekologiskt och socialt hållbara förändringar. För den fortsatta planeringen måste en strategisk koncentration av både tematiska prioriterade områden och geografiska avgränsningar göras. Det innebär att det samarbete som inte står i relation till dessa håller på att avvecklas. Denna förändringsprocess kan ta fem till tio år.

Under perioden kommer förutsättningarna för ett fördjupat samarbete med ortodoxa och orientaliska kyrkor att utredas. Detta mot bakgrund av den positiva och brobyggjarroll som Svenska kyrkan kan ha i relation till det spända ekumeniska klimat som råder i Europa, vilket i sin tur också har kopplingar till den ekonomiska och politiska klyfta som idag finns mellan det ortodoxa och det västliga Europa.

I det allmänna arbetet för fred och försoning har Svenska kyrkans partner en viktig roll att spela, inte minst med tanke på den kontext av orättvisor, spänningar och i vissa fall krig som ett flertal av dessa befinner sig i. Den världsvida kyrkan är bärare av försoningens teologi vilket gör det möjligt för kyrkan och dess företrädare att på ett trovärdigt sätt söka dialog i frågor om fred och försoning. Behovet av en samlad förståelse kring detta arbete är tydligt och under perioden skall former för en strategi ha utarbetats.

Svenska kyrkan har under 2001-2002 på ett särskilt sätt uppmärksammat situationen i Sudan och fokuserat på oljeexploateringen i landet och kyrkornas roll för fred och försoning. Detta engagemang skall nu förankras i det löpande arbetet.

De globala miljöproblemen drabbar alla, men de fattigare delarna av världen i synnerhet. Inte minst den utvecklade världens utsläpp av växthusgaser kommer att drastiskt förändra många u-länders livsbetingelser. Behovet av att tillsammans med partner bearbeta begreppet ekologiskt hållbar utveckling är stort och ska prioriteras.

Den ökade satsningen på lokal resursmobilisering med sparande och krediter fortsätter under perioden, bl.a. i nära samarbete med de ekumeniska lånefonderna Oikocredit och ECLOF. Målet är att 15 procent av Lutherhjälpens internationella anslag senast 2004 kanaliseras till utvecklingsarbete där sparande och krediter utgör en viktig komponent. I Sydafrika, Zimbabwe, Tanzania och Indien skall särskilda satsningar göras under perioden.

Som ett led i att finna ny finansiering och forum för diskussion om de internationella solidaritets- och utvecklingsfrågorna fortsätter det strategiska och praktiska arbetet med att närma sig EU. För att underlätta EU-finansieringen har tillsammans med de nordiska kyrkornas biståndsorganisationer två konsortier bildats, ett för Peru och ett för Bangladesh. Under 2003-2004 kommer EU-medel att sökas även för andra projekt inom huvudprogrammet.

Svenska Teologiska Institutet i Jerusalem är en plats där möjligheter ges till en ökad reflektion och fördjupad förståelse i mötet med människor av annan tro, vilket kan ge människor i Svenska kyrkan verktyg till att hantera såväl svårigheter och möjligheter i det mångkulturella och mångreligiösa mötet i Sverige. Ansvarsfördelningen mellan STI och Kyrkokansliet behöver klarläggas under perioden.

Effektmål

- Att huvudprogrammet senast 2003, i linje med systemrevisionens rekommendationer, skall ha förbättrat kvalitén på sin verksamhet och uppnått en jämnare arbetsbelastning.
- Att det 2003 föreligger en ny missionärspolicy som bland annat innefattar en analys av framtida resurser och behov av utsända missionärer.
- Att till 2003 ha utvecklat ett fungerande samråd mellan EFS partner.
- Att 15 procent av Lutherhjälpens internationella anslag senast 2004 kanaliseras till utvecklingsarbete där sparande och krediter utgör en viktig komponent.
- Att Svenska kyrkan senast 2004 etablerat en tydlig roll i förhållande till EU, både för påverkansarbetet i de internationella solidaritets- och utvecklingsfrågorna och i finansiering av utvecklingsarbetet.
- Att senast 2004 ha funnit former för en tematisk styrning av huvudprogrammet.
- Att ömsesidigheten i partnerrelationen senast 2005 skall ha förtydligats både praktiskt och innehållsmässigt.
- Att partners organisatoriska kapacitet ska ha stärkts till 2005, så att dessa på ett bättre sätt kan genomföra ett hållbart utvecklings- och påverkansarbete.

Huvudprogram Katastrof

Huvudprogrammets huvuduppgift är att i samarbete med det internationella nätverket Action by Churches Together, ACT, förmedla hjälp i katastrofsituationer.

Löpande verksamhet

I alla katastrofsituationer, antingen de är akuta eller långvarigt pågående, vill Svenska kyrkan arbeta tillsammans med befintliga lokala strukturer genom att stärka dessa. De flesta katastrofer har flera orsaker och är därför komplexa till sin natur. Därför måste insatserna redan från början präglas av ett långsiktigt tänkande. De psykosociala, religiösa och kulturella behoven skall uppmärksammas och speciell kompetens inom området inskaffas.

Katastrofarbete får aldrig bli isolerade företeelser utan skall ses i ett större sammanhang med både förebyggande och förberedande komponenter, väl integrerade i det långsiktiga arbetet. Kopplingen mellan akuta katastrofinsatser och det långsiktiga utvecklingsarbetet sker främst genom ACT och i samarbete med lokala kyrkor och kyrkorelaterade organisationer. Beredskap finns för katastrofinsatser i Afrika, Asien, Latin- och Centralamerika, Mellanöstern och Europa.

Genom massmedial uppmärksamhet attraherar katastrofinsatser ofta mycket pengar och engagemang. Det ligger därför ett stort ansvar i huvudprogrammet att ta vara på församlingarnas engagemang och behov av information om Svenska kyrkans katastrofarbete.

Det finns även en stor utmaning i att göra komplexiteten med katastrofer och konflikter synliga och att driva dessa frågor även på hemmaplan för att skapa större förståelse för katastrofbiståndets villkor.

Sidafinansierade anslag för katastrof sker genom årliga ansökningar om medel för smärre humanitära insatser, samt genom särskilda ansökningar under året. Katastrofmedel från EU skall också kunna förmedlas.

Särskild verksamhet

2002 innebär en nysatsning på katastrofarbetet. En fortsatt uppbyggnad och utformning av huvudprogrammet sker under hela perioden. Framför allt gäller det

satsningen på personalbistånd, vilket skall utgöra en särskild kompetens för att möta de psykosociala behoven i katastrofarbetet.

Detta innebär att Svenska kyrkan, bl.a. utifrån ett arbete Kyrkokansliet gjort i samverkan med Vårsta, skall till ACT bidra med personal i katastrofinsatser enligt följande:

- Personal med en specialkompetens för psykosocial rehabilitering och krishantering. De skall användas i väl avgränsade och akuta katastrofinsatser, t.ex. upprättande av flyktingläger, och ha en samordningsfunktion med ansvar för att de psykosociala aspekterna i katastrofinsatsen får samma dignitet och prioritering som mer handfasta återuppbyggnadsfrågor.
- Personal med en generell kompetens om psykosocial rehabilitering men med en annan specialkompetens. Till exempel en elektriker som genomgått utbildning i psykosocial rehabilitering.
- Personal i utvärderings- och planeringsarbeten i den mån de efterfrågas av ACT.
- Personal med kompetens att bearbeta frågor kring religionens och kulturens betydelse för individers identitet och återskapande av fungerande samhällen.

Effektmål

- Att Svenska kyrkan år 2005 har ett brett förtroende bland svenskar och svenska myndigheter vad gäller kapacitet att förmedla katastrofhjälp.
- Att senast år 2005 alla katastrofinsatser är utformade så att de bidrar till en fortsatt långsiktig och hållbar utveckling.
- Att Svenska kyrkan år 2005 har en aktiv roll i samarbetet inom de ekumeniska nätverken för katastrofinsatser, genom deltagande i arbetsgrupper och styrorgan.

Huvudprogram Kommunikation och insamling

Huvudprogrammets huvuduppgift är att informera om verksamheten för att skapa opinion, motivera engagemang och samla in medel för att finansiera huvuddelen av arbetet. (För EFS del hanteras denna verksamhet inte primärt av Kyrkokansliet, utan av EFS kansli.)

Löpande verksamhet

Genom kommunikation kan Svenska kyrkans identitet, uppdrag och utveckling göras tydlig och känd för människor. En dialog om det fortsatta uppdraget är en grund för människors känsla av delaktighet och vilja att dela med sig av tid, engagemang och pengar. Det är viktigt att fortlöpande utarbeta metoder som stimulerar till ett regelbundet och självklart delande/givande såväl för enskilda som för församlingar och grupper.

Opinionsbildningen bedrivs aktivt genom egen tidningsproduktion till olika målgrupper, webbplatser, aktivt pressekreterarbete gentemot allmänna redaktioner och samordning av egna resurser för deltagande med debattinlägg i olika medier. Produktionsstöd ges till TV-reportage som berör SKM:s och Lutherhjälpens verksamhet.

Kommunikationsarbetet bedrivs också genom nyhetsbrev till ombud och andra målgrupper, produktion av trycksaker, annonser, utställningar och filmer, kontakter och samarbete med massmedia. Allt mer arbete sker elektroniskt på webbplats och via e-post, vilket ställer stora krav på nära nog dagliga uppdateringar. Utvecklingsarbetet av SKM:s och Lutherhjälpens webbplats är därför en fortlöpande uppgift som med säkerhet kommer att ta en större del av de samlade resurserna i anspråk framöver.

Ett kontinuerligt arbete med information och kontakter med enskilda givare, församlingar och grupper pågår under hela året. Särskilda satsningar görs vid den årliga julinsamlingen och fasteaktionen då en stor del av årets insamlade medel för SKM respektive Lutherhjälpen samlas in. Att på olika sätt stimulera till goda riks-, stifts- och församlingskollekt är en fortsatt viktig uppgift, liksom att rekrytera nya och behålla befintliga givare. Insamlingsmål för varje målgrupp och insamlingsaktivitet formuleras och det ekonomiska resultatet utvärderas varje månad.

Särskild verksamhet

Integrerat arbetssätt och profilerande kommunikation

För att kunna stärka Svenska kyrkans roll som aktör i det offentliga samtalet kring utvecklingsfrågor, människorättsfrågor och rättvisefrågor är en tydlig kommunikation avgörande, där Svenska kyrkans mission och Lutherhjälpen profilerar sina särarter och positioner på olika sätt. En av de viktigaste förutsättningarna för huvudprogrammet är därför att utveckla och förbättra det integrerade arbetssättet, där utlandsverksamheten och Sverigearbetet tydligt arbetar tillsammans. Under perioden behöver ett genomgripande arbete göras, där SKM:s och Lutherhjälpens olika roller återspeglas i en profilerad kommunikation.

Insamlingsanalys

Bidrag från församlingar och stift behöver bli en ökande andel av SKM:s insamlade medel. Därför skall sådana bidrag stimuleras så att en starkare bas för SKM:s arbete säkras. Lutherhjälpen, som den del av Svenska kyrkans internationella arbete som är mest känd bland allmänheten, har god möjlighet till bredare opinionsbildning och insamling, vilket också medför ett ansvar för att kommunicera Svenska kyrkans värderingar och erfarenheter från samverkan i den världsvida kyrkan.

Tendenserna för SKM är att intäkterna från testamenten ökar medan rekrytering av nya givare går trögt och innebär stora kostnader. Ett insamlingsmål på 58 miljoner kronor är därför en realistisk nivå. De nedåtgående trender som vi länge kämpat med gör det oralistiskt att räkna med successivt ökande insamlingsresultat. Även Lutherhjälpen ser liknande tendenser men det bör ändå vara möjligt att öka insamlingsresultatet under perioden. Det betyder att det blir särskilt viktigt för SKM att satsa stor kraft på insamlingsanalys så resurserna sätts in där de ger störst nytta och att identifiera framtida finansieringsmöjligheter. En särskild satsning på ökade församlingsanslag kommer också att göras för SKM medan Lutherhjälpen fokuserar särskilt på att uppgradera befintliga givare och förbättra givarvårdsprogrammet inför nya värvningssatsningar.

Tidskriftsöversyn

Under perioden skall en översyn av den internationella missionens och diakonins tidskrifter göras för att säkerställa att verksamhetens behov av opinionsbildning, kommunikation och insamling tillvaratas på bästa sätt. Översynen bör genomföras under 2003 och eventuella förändringar i berörda publikationers innehåll, utformning, periodicitet och målgrupper kan få effekt tidigast 2004 eller 2005.

Effektmål

- Att Svenska kyrkans internationella arbete genom Lutherhjälpens och Svenska kyrkans mission skall uppfattas som trovärdigt, aktivt och angeläget av Svenska kyrkans församlingar.

- Att 80 procent av svenska folket skall känna till Lutherhjälpen år 2005 och att 70 procent av dem skall uppleva att Lutherhjälpens verksamhet är trovärdig, aktivt och angeläget.
- Att av insamlade medel för Svenska kyrkans mission skall år 2005 minst 80 procent komma från församlingar och stift.

Huvudprogram Församlingsutveckling och folkbildning

Huvudprogrammets huvuduppgift är att i församlingar och stift väcka och fördjupa engagemanget för internationell mission och diakoni. (För EFS del hanteras denna verksamhet inte primärt av Kyrkokansliet, utan av EFS kansli.)

Löpande verksamhet

Med folkbildning som huvudmetod och stiften och kyrkliga utbildningsinstitutioner som främsta målgrupp utvecklas och förankras en gemensam förståelse av vad internationell mission och diakoni innebär i församlingarnas utvecklingsarbete. En omfattande del av arbetet består av att utveckla, stödja och samordna utbildning och mötesplatser av olika slag: ombudsutbildning, kyrkliga profilutbildningar, utbildning av förtroendevalda och kyrkligt anställda men även tematisk utbildning för andra yrkeskategorier. Samverkan sker i ökad grad med universitet, högskolor och folkhögskolor.

Som en del av detta arbete ingår materialproduktion av olika slag. Här pågår en översyn av arbetsfördelningen inom hela verksamhetsområdet vilket troligen kommer att innebära ett större samordningsansvar för detta huvudprogram.

I samarbete med stiften och internationella partner genomförs utbytesprogram av pilotkaraktär, främst för unga människor. Stipendiatprogrammet för ungdomar är ett exempel på förnyelse inom givna ramar, liksom programarbetet med internationella gäster som en metod för utbildningsverksamhet.

Särskild verksamhet

I början av perioden kommer huvudfokus att vara att inom ramen för projektet "Vårt gemensamma uppdrag" utveckla former för ett ökat samarbete med stiften och olika institutioner och organ på den nationella nivån. Detta sker i samverkan med verksamhetsområdena Kyrkolivets utveckling och Svenska kyrkan i utlandet och syftet är att förskjuta målgruppsstyngdpunkten från församlingar till stiften samt finna former för en mer reglerad samverkan mellan respektive stift och den nationella nivån.

Detta innebär en ökad satsning på ytterligare integration inom den nationella nivån. Mot slutet av perioden bör en tydlig förändring vara påbörjad som syftar till att det internationella verksamhetsområdets arbete blir alltmer integrerat i verksamhetsområdet Kyrkolivets utveckling.

Under perioden sker en intensifierad satsning på barn och unga för att utveckla former för barns och ungas delaktighet i och engagemang för internationell mission och diakoni. Detta sker i samverkan med Svenska kyrkans unga, Sensus studieförbund med flera aktuella aktörer.

Sidas stöd för informations- och utbildningsinsatser har utvecklats och förändrats till sin form. Under perioden skall särskilda samverkansprojekt utvecklas, främst i samverkan med Sensus studieförbund, vilka genomförs under förutsättning att Sidamedel beviljas. Det som är ordinarie löpande verksamhet kommer inte att Sidafinansieras. Därför behöver nya möjligheter till ökad finansiering prövas.

Formerna för den framtida verksamheten inom Svenska teologiska institutet i Jerusalem utreds under år 2002. Beredskap finns att utnyttja STI i kommande

kursverksamhet men för närvarande, inte minst på grund av det osäkra politiska läget i regionen, är det svårt att se arten och omfånget av detta liksom att kunna fastställa en realistisk kostnads- och intäktsnivå.

Effektmål

- Att det senast år 2003 finns samarbetsavtal med samtliga stift beträffande Svenska kyrkans arbete med internationell mission och diakoni.
- Att Svenska kyrkans församlingar, så många att de motsvarar en majoritet av Svenska kyrkans medlemmar, senast år 2005 beskriver sig som delaktiga i den världsvida kyrkan genom djup kunskap, starkt engagemang, delaktighet i påverkansarbete och praktiskt delande av resurser.

Huvudprogram Analys, policy och påverkan

Huvudprogrammets huvuduppgift är att stärka Svenska kyrkans kompetens i analys och policyfrågor i frågor som rör internationell mission och diakoni, samt skapa förutsättningar för ett kunnigt och effektivt påverkansarbete.

Löpande verksamhet

Svenska kyrkans röst och värderingar efterfrågas alltmer i den svenska debatten. Det är dock inte självklart att kyrkan alltid skall besvara dessa propåer. Det är inte heller självklart hur Svenska kyrkan skall gå in i diskussionen. Därför är det av stor vikt att tydliggöra utgångspunkter för påverkansarbetet. En grundläggande utgångspunkt för huvudprogrammet är teologisk reflektion och erfarenheter som kyrkan gör såväl i andra länder som i vårt eget land. En annan viktig utgångspunkt är att avläsa riktningen för samhällsutvecklingen lokalt, nationellt och globalt för att i rätt tid och med rätt metoder söka vara med och driva samhällsutvecklingen åt det håll som vi önskar.

Huvudprogrammet skall bidra till kompetenshöjning inom organisationen och till långsiktigt policyarbete. Analys- och policydokument skall säkerställa kvaliteten i verksamheten och vara vägledande för övriga huvudprogram. Programmet är under utbyggnad och tar under 2002 fastare form och struktur. Även under 2003 finns behov av arbete med definitioner, avgränsningar och strategier för verksamheten.

Påverkansarbetet har två viktiga målgrupper, beslutsfattare och allmänheten. Målet är att långsiktigt påverka strukturer och politiska processer. Om detta skall vara möjligt krävs hög kompetens och kontinuitet. Opinionsbildning är ett viktigt redskap för att åstadkomma det förändringstryck som är nödvändigt för att påverka beslutsprocesser.

Påverkansarbetet måste ske i ömsesidighet med våra partners. Påverkansarbetet i vårt eget land behöver därför länkas till ett sådant arbete hos våra partners och syskonkyrkor. Inom detta område utvecklas ett nära samarbete med huvudprogrammet Kyrkosamverkan och utvecklingsarbete. Programmet skall bidra till uppbyggnad av kompetens och utveckling av metoder på området.

Av stor vikt är att kunskap och erfarenheter knyts till organisationen och inte enbart till enskilda individer. Det är också viktigt att analys-, policy- och påverkansarbetet sker integrerat med övriga verksamhetsområden inom kyrkokansliet. Programmet skall bidra till att utveckla och genomföra begreppet ”lärande organisation”. Vidare är samarbete med ekumeniska nätverk viktigt, liksom med andra enskilda organisationer.

Särskild verksamhet

Ekonomisk och social rättvisa

Analys- policy och påverkansarbetet med ekonomisk och social rättvisa bedrivs med inriktning på flera olika huvudområden; Handel och livsmedelssäkerhet, skulder, fattigdomsstrategier och global finansiell arkitektur samt Globaliseringsfrågorna. Arbetet med policydokument och debattartiklar är viktiga metoder, liksom dialog med beslutsfattare. Arbetet inom ramen för Föreningen för rättvisemärkt är en annan viktig metod. Under perioden kommer former för dialog med näringslivet kring frågor om ekonomisk och social rättvisa att utvecklas. Ett nära samarbete med Huvudprogram Församlingsutveckling och folkbildning är en förutsättning för att skapa en bredare förståelse för Svenska kyrkans arbete med frågorna samt för ett effektivt påverkansarbete.

Kyrko- och församlingsutveckling

Ett viktigt område att utveckla är påverkansarbete och kapacitetsuppbyggnad hos våra partner, och det bör ske i nära samverkan med dessa. Partnerperspektivet är viktigt och processen kommer att beröra många känsliga frågor – vänstiftsrelationer, bilateralt kontra multilateralt arbetssätt etc. – som dels måste lösas, dels förankras väl.

Mobilisering av lokala resurser

Historiskt har bistånd primärt handlat om överföring av resurser i form av gåvor. Det har ofta skapat negativa beroendeförhållanden trots att detta inte varit avsikten. Lutherhjälpen har sedan några år prövat andra vägar för bistånd i form av stöd till lokala kapitalmarknader. Detta sker genom samarbete med internationella ekumeniska organisationer och genom stöd till spar- och kreditaktiviteter i lokala utvecklingsprogram. Under perioden skall en vidareutveckling av denna verksamhet ske. En betydelsefull delkomponent är mikrofinansverksamhet, som idag är ett av de viktigaste nya utvecklingsverktygen.

Religions- och kulturmöte samt Teologisk utbildning och reflektion

Under perioden kommer ett projekt bedrivs för att analysera behov och förutsättningar för arbete med teologisk utbildning. Såväl partners behov som svenska kontaktytor kommer att ligga till grund för analysen. Arbetet med missionsteologisk reflektion intensifieras. Det är viktigt för att bidra till en integrerad teologisk reflektion i Kyrkokansliet som helhet, liksom för att medlemmar i Svenska kyrkan skall uppfatta att SKM och EFS är centrala aktörer i det missionsteologiska arbetet.

Demokrati och folkrätt med särskild inriktning på mänskliga rättigheter

Under perioden ägnas särskild uppmärksamhet åt situationen i Israel och på de ockuperade palestinska områdena. Arbetet kommer att ske inom ramen för medlemskapet i Kyrkornas världsråd, och Svenska kyrkan kan genom Sveriges kristna råd och i sin karaktär av majoritetskyrka ta viktiga initiativ för att nå andra folk-rörelser och sekulära organisationer i gemensamt arbete för att häva ockupationen. Svenska kyrkan kan även bygga broar till andra religiösa samfund, inte minst judiska och muslimska gemenskaper, som vill samarbeta för att förverkliga mänskliga rättigheter och folkrätt i Israel och Palestina.

Under 2003 förväntas Wienmötet om mänskliga rättigheter 1993 att uppmärksammas både i Sverige och internationellt, vilket medför insatser från Svenska kyrkan.

Mot bakgrund av bl.a. händelseutvecklingen i Zimbabwe 2001-2002 finns det anledning att bearbeta frågeställningar som relaterar till förståelsen av demokrati och dess förutsättningar.

Ekologiskt hållbar utveckling och rätten till mat

Utgångspunkter för det internationella verksamhetsområdets arbete med miljöfrågor kommer att utvecklas under perioden. Det är i detta arbete av stor vikt att länka arbetet till Svenska kyrkans miljövern. Programmet kommer ha en särskild inriktning på klimatfrågan och dess koppling såväl till livsstilsfrågor som utvecklingsfrågor och livsmedelssäkerhet. Arbete med policydokument och debattartiklar är viktiga metoder, liksom dialog med beslutsfattare.

Försoning och konfliktförebyggande

Under perioden kommer en policy för det konfliktförebyggande arbetet att tas fram och relationen till Liv- och fredsinstitutet utvecklas.

Händelserna efter terrorattacken i USA den 11 september 2001 visar på behovet av fördjupad och långsiktig diskussion kring den globala utvecklingen, frågan om grundläggande orsaker till terrorism, sambandet mellan religion och politik etc., i vilken Svenska kyrkan bör delta aktivt.

Hälso- och befolkningsfrågor med särskild inriktning på Hiv/Aids

Ett arbete med att ta fram en policy för aidsrelaterade frågor har inletts i kansliet, vilket kommer att få ökad prioritet under perioden. Problemet är mångfacetterat och behöver angripas från en mängd olika håll och finnas med som en del inom alla prioriterade områden. Vidare kommer en övergripande policy- och strategi för arbetet med hälso- och befolkningsrelaterade områden att utarbetas senast 2005.

Effektmål

- Att senast år 2003 skall definitioner och avgränsningar för verksamhetsområdets bärande principer och strategiska områden ha utarbetats.
- Att senast år 2003 skall grundläggande policies och utgångspunkter för de strategiska områdena och dess innefattande tematiska områden och projekt, vilka skall ligga till grund för ställningstaganden och utåtriktad verksamhet, ha utarbetats.
- Att Svenska kyrkans inflytande över beslutsprocesser i samhället med anknytning till verksamhetens strategiska områden skall öka till år 2005.
- Att Svenska kyrkan av allmänheten uppfattas som kunnig, trovärdig och viktig i påverkansarbete med anknytning till verksamhetens strategiska områden.

Bilaga 12

Kyrkostyrelsens planeringsunderlag för kyrkokansliets organisation och funktioner

Kyrkokansliet

För den nationella verksamhetens genomförande finns kyrkokansliet i Uppsala. Kansliet omfattar tio avdelningar. Avdelningarna är utformade så att avdelningens personal besitter kompetens inom gemensamma fackområden. Avdelningarna är:

- Avdelningen för ärkebiskopen
- Avdelningen för kyrkorätt och organisation
- Avdelningen för information och insamling
- Avdelningen för kyrkolivets utveckling
- Avdelningen för Svenska kyrkan i utlandet
- Avdelningen för internationell mission och diakoni samt ekumenik
- Avdelningen för forskning och kultur
- Avdelningen för ledning och planering
- Personalavdelningen
- Ekonomi- och finansavdelningen

Kostnaderna för kansliet (löner, lönebikostnader, lokaler, kontorsutrustning, rekrytering, utbildning etc.) beräknas för år 2003 till 176 miljoner kronor, för 2004 till 182 miljoner kronor och för 2005 till 188 miljoner kronor. Detta är en ökning av kanslikostnaderna med mellan 5 och 10 procent vilket huvudsakligen förklaras av att justeringar gjorts så att projektjänster omvandlats till tjänster inom kyrkokansliet. Omräknat till årsarbetare omfattar Kyrkokansliet 242 tjänster.

Kyrkokansliet är utformat som en så kallad matrisorganisation. Varje befattning vid kyrkokansliet är knuten till en avdelning men kan utgöra en resurs för ett eller flera verksamhetsområden eller funktioner.

Kyrkokansliets funktioner

Det finns fyra centrala funktioner i kyrkokansliet och från och med 2002 är Kyrkostyrelsen styrorgan för dessa i stället för den upphörda Förvaltningsdelegationen. Funktionerna är resurser för arbetet i samtliga avdelningar och verksamhetsområden och har också direktivrätt inom sina respektive områden. Funktionerna är:

- ◆ Lednings- och planeringsfunktionen,
- ◆ Personalfunktionen,
- ◆ Ekonomi- och finansfunktionen samt
- ◆ Arkiv- och biblioteksfunktionen.

För samtliga funktioner är det huvudsakligen de gemensamma inriktnings- och effektmålen som styr verksamheten. Vidare kommer Kyrkostyrelsen under 2002 och 2003 fastställa och säkerställa efterföljd av de kvalitetskrav som är rimliga att ställa på funktionernas verksamhet.

Lednings- och planeringsfunktionen

Funktionens huvuduppgift är att svara för samordnings- och planeringsarbetet i relation till den samlade ledningen av kyrkokansliets arbete. Till funktionen hör också utveckling och underhåll av gemensamma administrativa rutiner i kyrkokansliet.

Personalfunktionen

Personalfunktionens uppdrag gäller de strategiska personalfrågorna inom organisationen i sin helhet, dvs. såväl Sverige- som utlandsplacerad personal och omfattar personal- och lönepolitik, ledarskap, arbetsorganisation, kompetensförsörjning, arbetsmiljö samt arbetsrätt. Det gäller även delområden och löpande personalarbete som förhandling, psykosociala frågor, rekrytering, avveckling, lönerevision och jämställdhet.

Funktionen bistår organisationens chefer med konsultativt stöd i strategiska och löpande personalfrågor utifrån de behov verksamheten står i och är i begrepp att möta.

Särskilda effektmål för Personalfunktionen

Personalfunktionen arbetar för inriktningsmålet Svenska kyrkan på nationell nivå skall uppfattas som en attraktiv arbetsgivare. Målet för funktionen är att:

- Kyrkokansliets chefer anser att personalfunktionen är professionell och effektiv och att de har relevanta arbetsverktyg och utbildning för att utöva chefs- och ledarskap.

Funktionen har vidare uppföljningsansvar för några organisationsgemensamma mål främst riktade till avdelningarna.

- Minst 90 procent av de anställda på nationell nivå skall 2005 anse att de har en utvecklande arbetsmiljö.
- Minst 85 procent av de anställda på nationell nivå skall 2005 anse att de ha en god arbetssituation när det gäller arbetsbelastningen.
- Sjukfrånvaron på kyrkokansliet skall vara lägre än 5 procent.

Ekonomi- och finansfunktionen

Funktionens uppdrag avser ekonomi- och finansfrågorna i vid mening inom organisationen som helhet, vilket bl. a. omfattar ekonomistyrningsfrågor, strategiskt stöd inom ekonomi- och finansområdet, löpande ekonomi- och finanshantering, IT-, skatte- och upphandlingsfrågor liksom intendenturuppgifter och lokalförsörjning. I flera av dessa områden utförs arbetet för hela Svenska kyrkans räkning. Arbetet sker utifrån den situation och de behov verksamheten står inför nu och i framtiden.

Funktionen har uppföljningsansvar för ett gemensamt effektmål:

- År 2004 skall Svenska kyrkan på regional och lokal nivå fått tre erbjudanden på det förvaltningsmässiga området som syftar till att ge samordningsfördelar för Svenska kyrkan som helhet. Under de första två åren ett erbjudande gäller skall minst 20 procent av aktuella enheter börjat nyttja erbjudandet.

Arkiv- och biblioteksfunktionen

Arkivfunktionen är en gemensam resurs med uppgift att verka för en god och enhetlig arkivvård och diarieföring vid kyrkokansliet.

Biblioteksfunktionen är kyrkokansliets gemensamma funktion för anskaffning av informationsbärande material i form av böcker, tidningar, tidskrifter, filmer, CD, bibliografiska databaser m. m. till kyrkokansliets personal. Genom biblioteket skall också fjärrinlåning kunna genomföras liksom extern utlåning.

Särskilda effektmål för Arkiv- och biblioteksfunktionen:

- Bevarandet av de omfattande bestånden av bilder (fotografier) förvarade vid kyrkokansliet är säkerställt genom det bildarkivprojekt som bedrivs under perioden 2001-2003. Bilderna är även sökbara och lätt tillgängliga för kansliets personal, forskare och allmänheten.
- År 2005 skall samtliga mottagna arkivhandlingar vara ordnade i enlighet med gällande kvalitetsmål.

Väsentliga förändringar

- I och med avvecklingen av Förvaltningsdelegationen är Kyrkostyrelsen styrorgan för samtliga funktioner.
- Funktionerna har fått ett särskilt uppföljningsansvar för ett antal effektmål relaterade till de gemensamma inriktningssmålen.
- Ett planerat beslutat filmarkivprojekt kan ej finansieras under planeringsperioden.
- Mängden arkivhandlingar och begärda sökningar i arkiven ökar mer än förutsett.

Konsekvensanalys, prioriteringar och bedömning av ekonomiska resurser för verksamheten

Ledning och planering

Från hösten 2002 kommer styrorganen för den nationella nivån att vara nyvalda. Detta innebär att omfattande utbildningsinsatser måste genomföras för att säkerställa att nyvalda ledamöter får en god kännedom om de styrmedel som finns för den nationella nivån och därmed kan fullgöra sitt uppdrag på ett tillfredsställande sätt.

Utöver detta behöver arbetet med de gemensamma administrativa rutinerna och planeringsarbetets olika faser spridas bland och bli väl kända av alla som arbetar inom den nationella nivån.

Personal

Under den aktuella budgetperioden krävs åtgärder så att nya och befintliga medarbetare uppfattar Svenska kyrkan på nationell nivå vara en attraktiv arbetsgivare med en modern personalpolitik med bl.a. möjlighet till flexibelt arbetssätt, kompetensutveckling och reflektion. Det är även viktigt att organisationens medarbetare anses attraktiva av andra arbetsgivare. Samarbetet med externa resurser och nätverk är en viktig del i att finna nya medarbetare men också för att möjliggöra för befintlig personal att fortsätta sin karriär hos annan arbetsgivare. Under perioden skall möjligheterna att bygga upp ett system för långsiktig kompetensförsörjning prövas samt åtgärder rörande relevanta villkor ses över. Frågan om individuella kompetenskonton kommer att följas under perioden. Ekonomiska medel för kompetenskonton är dock ej inräknad i budgetramen för funktionen.

Ekonomi och finans

Arbetet karaktäriseras av en snabb förändringstakt bl. a. till följd av interna och externa intressenters krav och önskemål, lagstiftningsförändringar och utvecklingen inom redovisnings- och IT-området. Arbetet ställer krav på stor flexibilitet, bl. a. för anpassning av ekonomimodell, styrnings- och IT-lösningar. Efter flera år av intensiv förändring och nyutveckling är det viktigt att konsolidera och strukturera arbetet och därmed säkra långsiktiga lösningar som svarar mot organisationens behov av smidighet och effektivitet. Häri ingår att arbeta med utformning av strategier, direktiv och rutiner.

Samarbetet med andra delar av Svenska kyrkan på det ekonomiadministrativa området behöver förstärkas och utvecklas under perioden. Här kan särskilt nämnas arbetet tillsammans med Svenska kyrkans församlingsförbund avseende t.ex. upphandlingar för hela Svenska kyrkans räkning.

Arbetet inom funktionen förutsätter en samlad kompetens inom specialområden på det ekonomiadministrativa området, liksom definierade behov avseende redovisnings- och skattefrågor, budgetering, analys, finansiella frågor, IT-lösningar, upphandling, lokalförsörjning m.m. Rekrytering och utveckling av medarbetare samt investeringar i system för uppföljning, utvärdering och styrning av verksamheten har skett och detta arbete kommer att fullföljas under perioden.

Arkiv och bibliotek

Kostnaderna för åren 2003-2005 för aktiviteter relaterade till diarietföringen och arkivvården beräknas uppgå till respektive år 430, 450 och 470 tkr. För 2003 finns 202 tkr avsatta för det bildarkivprojekt som påbörjats under år 2001.

Arkivfunktionen har fått en kraftigt ökad arbetsbelastning genom ett ökat antal förfrågningar och leveranser av arkivhandlingar till kyrkokansliets arkiv liksom ökad rådgivning rörande kansliets diariesystem och utbildning av användare. Under planeringsperioden prioriteras att nytillkomna handlingar ordnas samt att arkivfunktionens möjligheter att vara kansliet behjälpliga i återsökningar bibehålls, men på en något lägre nivå än hittills. Mängden äldre arkivhandlingar som ej ordnats kommer dock att öka under perioden vilket leder till att återsökningar bland sådana handlingar kommer att ta längre tid än vad som annars varit fallet.

Bildarkivprojektets start försenades kraftigt vilket medför att det behöver förlängas motsvarande under 2003 varför resurser för detta avsätts.

Det planerade projektet för säkerställande av arkivets filmmaterial kan dock inte genomföras i nuvarande budgetläge utan skjuts på framtiden. Detta innebär att det finns en viss risk för att särskilt äldre filmer bryts ner ytterligare samt att detta material förblir otillgängligt för visning.

Effektmål hänförliga till de gemensamma inriktningmålen

Den nationella nivån skall arbeta för hela Svenska kyrkan.

Effektmål under planeringsperioden:

- År 2005 skall samtliga verksamhetsområden i kyrkokansliet och minst 20 procent av församlingar/samfälligheter uppge att de aktivt använt och haft god nytta av omvärldsanalyser och prognoser från den nationella nivån.
(Gemensam uppföljning Forskning, ansvariga VO Forskning, Internationell mission och diakoni, Kyrkolivets utveckling, Ekonomisk utjämning och kapitalförvaltning).
- Minst 11 stiftskanslier skall 2003 ange att de har en tillräcklig möjlighet att påverka det arbete som utförs/planeras inom den nationella nivån.
(Gemensam uppföljning Kyrkorätt och organisation, ansvariga VO Kyrkolivets utveckling, Internationellt mission och diakoni, Kyrkorätt och organisation, Forskning, Kultur, Teologi och ekumenik).
- År 2004 skall Svenska kyrkan på regional och lokal nivå fått tre erbjudanden på det förvaltningsmässiga området som syftar till att ge samordningsfördelar för Svenska kyrkan som helhet. Under de första två åren ett erbjudande gäller skall minst 20 procent av aktuella enheter ha börjat nyttja erbjudandet.
(Gemensam uppföljning Ekonomifunktionen, ansvariga VO Ekonomisk utjämning och kapitalförvaltning, Kyrkorätt och organisation, Kyrkolivets utveckling, Ekonomifunktionen).
- År 2005 skall minst 50 procent av personalen i Kyrkokoansliet anse att de är väl förtrogna med hur de egna arbetsuppgifterna är relaterade till Svenska kyrkans förkunnande av evangelium i ord och handling.
(Gemensam uppföljning Personalfunktionen, ansvariga samtliga avdelningar).

Den nationella nivån skall vara Svenska kyrkan röst.

Effektmål under planeringsperioden:

- År 2004 skall berörda handläggare vid den nationella nivån känna till de samarbetsavtal som Svenska kyrkan tecknat med internationella partner och anse att den prioritering som den nationella nivån gör avseende avtalade och andra samarbeten/samaråd är rimlig i relation till tillgängliga resurser.
(Gemensam uppföljning Teologi och ekumenik, ansvariga VO Teologi och ekumenik, ÅB och biskopsmötet, Kyrkolivets utveckling, Forskning, Internationell mission och diakoni).
- År 2004 skall ytterligare minst 10 procent av medlemmarna uppleva att Svenska kyrkan deltar aktivt och kunnigt i samhällssamtalet.
(Gemensam uppföljning Svenska kyrkans information, ansvariga VO Svenska kyrkans information, ÅB och biskopsmötet, Internationell mission och diakoni, Kyrkolivets utveckling).

Den nationella nivån skall vara förankrad i Svenska kyrkan.

Effektmål under planeringsperioden:

- På samtliga stiftskanslier skall det från våren 2003 finnas aktuella uppgifter om de projekt som genomförs och planeras inom kyrkokansliet.
(Gemensam uppföljning Svenska kyrkans information, ansvariga samtliga VO:n)
- Minst 75 procent av församlingar och samfälligheter skall från 2004 anse att de får tillgång till tillräcklig och användbar information om det arbete som bedrivs

på kyrkokansliet.

(Gemensam uppföljning Svenska kyrkans information, ansvariga VO Svenska kyrkans information, Kyrkolivets utveckling, Internationellt och Teologi och ekumenik).

Den nationella nivån skall hålla samman Svenska kyrkan.

Effektmål under planeringsperioden:

- År 2004 skall ytterligare minst 13 procent av medlemmarna uppge att de bedömer att Svenska kyrkan vill ha en positiv relation till medlemmarna.
(Gemensam uppföljning Svenska kyrkans information, ansvariga VO Svenska kyrkans information, ÄB och biskopsmötet, Kyrkolivets utveckling)
- År 2005 skall minst 60 procent av Svenska kyrkans medlemmar uppleva att de har tillgång till Svenska kyrkans gemensamma information.
(Gemensam uppföljning Svenska kyrkans information, ansvariga VO Svenska kyrkans information)
- År 2005 skall samtliga styrorgan uppleva att de får beslutsunderlag som bygger på såväl nationell som internationell kunskap och erfarenhet.
(Gemensam uppföljning Kyrkorätt och organisation, ansvariga VO Internationellt, Kyrkolivets utveckling, Verksamhet bland svenskar i utlandet, Kyrkorätt och organisation).

Den nationella nivån skall ha en god administration

Effektmål under planeringsperioden:

- Samtliga funktioner och verksamhetsområden inom kyrkokansliet skall år 2003 ha dokumenterat och implementerat fastställda kvalitetsmål för sin verksamhet.
(Uppföljning Ekonomifunktionen, särskilt ansvar samtliga VO:n)
- Ledamöterna i Kyrkomötet, styrelser, nämnder och råd skall anse att de har tillräckligt stöd från kyrkokansliet i fullgörandet av sina uppdrag i respektive styrorgan.
(Uppföljning Ledning och planering, särskilt ansvar VO Kyrkomöte och Kyrkostyrelse, Kyrkolivets utveckling, Internationellt)
- Minst 80 procent av de anställda på den nationella nivån skall (2003) anse att de har en god arbetssituation när det gäller arbetsbelastningen och meningsfullhet i arbetsuppgifterna.
(Uppföljning Personalfunktionen, särskilt ansvar samtliga VO:n).

Bilaga 13

En beskrivning av utjämningsystemet

Avsikten med utjämningsen är att de församlingar och samfälligheter som har goda ekonomiska förutsättningar skall dela med sig till de församlingar och samfälligheter som är sämre lottade.

Utgjämningen innehåller såväl generella som individuella komponenter. Generella komponenter ger t.ex. avgifter och bidrag för avgiftskraft, kyrkobyggnader, begravningsplatser och andel medlemmar av befolkningen i församlingen. Till vissa församlingar och samfälligheter utgår generella glesbygdsbidrag. Individuella bidrag är kyrkobyggnadsbidrag och strukturbidrag till församlingar och samfälligheter, stiftsbidrag till stiftet samt extra utjämningsbidrag.

Utgjämningssystemet innebär således att kyrkoavgiftsmedel, som av medlemmarna har betalats in till den egna församlingen eller samfälligheten, i viss mån omfördelas till andra församlingar och samfälligheter samt till stiftet. Likaså tas en del av prästlönetillgångarnas avkastning, som annars skulle tillfalla endast vissa andelsägande församlingar och samfälligheter, i anspråk för utjämningsen.

Den ekonomiska utjämningsen sker via VO Ekonomisk utjämningsen och kapitalförvaltning. Dit inflyter även avkastningen på kapitalförvaltningen. Utjämnings-systemets generella delar beslutas huvudsakligen av Kyrkomötet genom kyrkoordningen.

Utgjämningssystemets generella delar

Utgjämningssystemets generella delar består av dels inkomst- och kostnadsutjämningsen, dels glesbygdsbidrag, dels utjämningsavgifter. Inkomst- och kostnadsutjämningsen består av såväl avgifter som bidrag.

De olika komponenterna i inkomst- och kostnadsutjämningsen:

- avgiftskraft per medlem i församlingen eller samfälligheten jämfört med ett riksgenomsnitt. Ger underlag för inkomstutjämningsen avseende avgiftsbetalande medlemmars inkomstskillnader.
- antal medlemmar per kyrkobyggnad i församlingen eller samfälligheten jämfört med ett riksgenomsnitt. Ger underlag för kostnadsutjämningsen avseende underhåll av kyrkobyggnader.
- antal invånare per begravningsplats i församlingen eller samfälligheten jämfört med ett riksgenomsnitt. Ger underlag för kostnadsutjämningsen avseende underhåll av begravningsplatser.
- andel medlemmar av de folkbokförda i församlingen eller samfälligheten jämförd med ett riksgenomsnitt. Ger underlag för kostnadsutjämningsen av verksamhet riktad mot dem som inte är medlemmar i Svenska kyrkan.

För alla komponenterna gäller att utjämningsen sker i riktning mot ett riksgenomsnitt, så att den församling eller samfällighet vars värde på någon av de strukturella parametrarna ovan är lägre än riksgenomsnittet får bidrag från systemet medan den församling eller samfällighet vars värde är högre än riksgenomsnittet får betala en avgift till systemet. Detta innebär att församlingarna själva svårligen kan påverka de avgifter och bidrag som de får respektive betalar till systemet. Utjämningsen är dock inte fullständig utan avser en del av de grundbelopp som uppkommer när jämförelser mot riksgenomsnittet avseende en viss komponent görs. Vidare påverkas kostnads-

utjämningsen av vissa justeringar som görs och som avser t. ex. byggnadsmaterialet hos en kyrkobyggnad eller hur en begravningsplats är belägen.

Glesbygdsbidraget innehåller följande komponenter:

- befolkningstäthet och tätortsgrad
- energikostnader
- kostnader för kallortstillägg för löner

De olika komponenterna avses spegla de merkostnader som glesbygdsförsamlingar drar jämfört med övriga församlingar till följd av glesbygdsfaktorn. Inte heller i dessa delar är emellertid utjämningsen fullständig så att församlingar och samfälligheter i glesbygden får full täckning för sina extra kostnader.

Utjämningsavgiften utgår som allmän sådan avgift och som särskild avgift. Den allmänna utjämningsavgiften betalas av alla församlingar och samfälligheter i förhållande till deras intäkter av kyrkoavgift. Den särskilda utjämningsavgiften betalas av stiftet i förhållande till avkastningen av prästlönetillgångarna.

Utjämningsystemets intäkter av inkomst- och kostnadsutjämningsavgifter beräknas för år 2003 till drygt 590 miljoner kronor. Utjämningsystemets kostnader för inkomst- och kostnadsutjämningsbidrag beräknas för år 2003 till knappt 699 miljoner kronor.

Som framgått är inkomst- och kostnadsutjämningsen som princip konstruerad så att avgifter och bidrag skall motsvara varandra. Utjämningsystemets intäkter av avgifterna under ett år skall i princip vara lika stora som systemets kostnader för bidragen. Den skillnad mellan intäkter och kostnader som de angivna beloppen ger uttryck för är därför helt att hänföra till glesbygdsbidragen. I denna del förekommer ju inga intäkter till utjämningsystemet.

Den allmänna utjämningsavgiften beräknas under år 2003 ge drygt 686 miljoner kronor till utjämningsystemet. Denna beräkning grundas på den enligt kyrkoordningen gällande nivån för avgiften, dvs. 0,07 procent av de medlemmarnas beskattningsbara inkomster, samt prognos av skatteunderlagets utveckling. Den särskilda utjämningsavgiften beräknas ge 135 miljoner kronor.

Inkomst- och kostnadsutjämningsavgifterna, den allmänna och den särskilda utjämningsavgiften utgör tillsammans de totala utjämningsavgifterna. För 2003 beräknas de till 1 411 miljoner kronor.

Utjämningsystemets individuella delar

Som nämnts innehåller utjämningsystemet också individuella delar, där bidrag utgår efter särskild prövning. Till församlingarna och samfälligheterna utgår därvid bl.a. kyrkobyggnadsbidrag. Sådana bidrag fördelas av stiftsstyrelserna efter ansökan från de församlingar eller samfälligheter som har behov av bidrag. Kyrkofondens styrelse fördelar kyrkobyggnadsbidragsmedel till stiftsstyrelserna för vidare fördelning till församlingar och samfälligheter. För år 2003 föreslås 50 miljoner kronor utgå som kyrkobyggnadsbidrag.

Till utjämningsystemets individuella delar skall också hänföras de bidrag som utgår till stiftet, stiftsbidrag och strukturbidrag. Dessa bidrag avser dels stiftens egen verksamhet, dels att ge stiftet möjlighet att stödja församlingar och samfälligheter genom s.k. strukturbidrag. Stifts- och strukturbidragen föreslås i rambudgeten för 2003 uppgå till sammanlagt 280 miljoner kronor.

Vidare kan extra utjämningsbidrag utgå till församlingar, samfälligheter och stift efter särskilt beslut av Kyrkofondens styrelse. Bidragen skall enligt kyrkoordningen

utgå när övriga utjämningsåtgärder inte ger en tillfredsställande utjämnings effekt. För år 2003 föreslås högst 10 miljoner kronor utgå som extra utjämningsbidrag.

Summan av de generella inkomst- och kostnadsutjämningsbidragen och de individuella bidragen inom utjämningsystemet beräknas uppgå till 1 039 miljoner kronor 2003.

Sammanställning av utjämningsystemet

Belopp anges i tusen kronor, förslag till rambudget för 2003

Intäkter på nationell nivå		Kostnader på nationell nivå	
Allmän utjämningsavgift	685 904		
Särskild utjämningsavgift	135 000		
Inkomst- o kostnadsutjämningsavgifter		Inkomst- o kostnadsutjämningsbidrag	
Inkomstutjämningsavgift	268 109	Inkomstutjämningsbidrag	267 969
Kyrkunderhållsavgift	76 076	Kyrkunderhållsbidrag	85 808
Begravningsplatsavgift	125 117	Begravningsplatsbidrag	119 232
Kyrkotillhörighetsavgift	121 096	Kyrkotillhörighetsbidrag	120 904
	590 398	Glesbygdsbidrag	105 000
			698 913
		Individuella bidrag	
		Stiftsbidrag	190 000
		Strukturbidrag	90 000
		Kyrkobyggnadsbidrag	50 000
		Extra utjämningsbidrag	10 000
			340 000
Totalt	1 411 302		1 038 913

Bilaga 14

Begreppsförklaringar och läsanvisning

Följande text syftar till att förklara vissa av de begrepp som används i de tabeller som sammanfattar resp. VO:s rambudget.

Tecken

Kostnader och resultatförsämrande dispositioner anges genomgående med minustecken. Vid jämförelser med nuvarande rambudget anges förändringar som försämrar nettoresultatet med minustecken. Om till exempel de externa intäkterna nu budgeteras lägre än förut anges det med minustecken, sak samma om kostnaderna budgeteras högre. I båda fall handlar det om en resultatförsämring.

Kolumner

Utfall 2001 – innehåller utfall enligt årsbokslutet för år 2001.

Detaljbudget 2002 – visar detaljbudgeten för år 2002.

Rambudget 2003, 2004 och 2005 – innehåller värden för dessa år framtagna på basis av den kunskap som nu föreligger och skiljer sig därför från de budgetvärden för dessa år som presenterades i budgetskrivelsen KsSkr 2001:1 (nuvarande rambudget).

Utjämningsavgifter

Allmän utjämnings-, inkomstutjämnings-, kyrkounderhålls-, begravningsplats-, kyrkotillhörighets- och särskild utjämningsavgift.

Finans- o kapitalförvaltning

- räntor och utdelningar på kapitalplaceringar,
- vinster/förluster vid försäljning av värdepapper,
- värdestegring/-minskning på värdepappersportföljen
- kostnadsräntor för ev. upplåning inom finans- och kapitalförvaltningen, samt
- courtage och andra transaktionskostnader vid köp och försäljning.

Nationell finansiering

Den del av ett verksamhetsområdes kostnader som inte täcks av externa intäkter eller genom att ta i anspråk tidigare gjorde avsättningar utan måste bestridas ur de gemensamma intäkterna på nationell nivå.

Övriga externa kostnader

Detta är exempelvis köpta tjänster, porto, telefon, resor, avskrivningar, lokalhyra, informationsmaterial m.m.

Personal, utland o past inst

Lön, sociala kostnader, utbildning m.fl. personalrelaterade kostnader för utlandsanställd personal och personal vid pastoralinstitutet.

Övrig personal

Lön, sociala kostnader, utbildning m.fl. personalrelaterade kostnader för tillsvidareanställd och visstidsanställd personal. Denna budgetpost återfinns endast i budgeten för nationell nivå totalt.

Personal o kansli

Lön, sociala kostnader, utbildning m.fl. personalrelaterade kostnader för tillsvidare- och visstidsanställd personal. Här ingår även övriga kanslikostnader för verksamhetsområdet, som kostnader för lokaler, möbler, datorer och IT-system, telefon, reception, porto, kontorsmaterial, personalrekrytering/-avveckling/-utveckling etc.

Dispositioner

Uppträder under tre underrubriker

1) Förändring av ändamålsdestinerade medel

Med ändamålsdestinerade medel avses gåvor eller bidrag som lämnats för ett visst bestämt ändamål, exempelvis barnhem i Indien. Om sådana medel inte hinner förbrukas det år då de erhålls görs en avsättning i bokslutet, vilket tar sig uttryck i en resultatförsämrande post under rubriken "Förändring av ändamålsdestinerade medel". När de sedan används ett senare år görs en upplösning av denna avsättning, vilket då uppträder som en resultatförbättrande post.

2) Förändring av verksamhetsdestinerade medel

Med verksamhetsdestinerade medel avses medel som endast får användas för viss verksamhetsgren. Om sådana medel inte hinner förbrukas det år då de erhålls görs en avsättning i bokslutet, vilket tar sig uttryck i en resultatförsämrande post under rubriken "Förändring av verksamhetsdestinerade medel". När de sedan används ett senare år görs en upplösning av denna avsättning, vilket då uppträder som en resultatförbättrande post.

3) Avsättning till värdesäkrat eget kapital

Denna resultatpost uppträder endast inom VO Ekonomisk utjämning och kapitalförvaltning och avser värdesäkring enligt 45 kap. 3 § kyrkoordningen. Med det avses en avsättning till värdesäkrat eget kapital stor nog att kompensera för den värdeminskning som uppstått till följd av inflationen.

Nettoresultat

Detta är det resultat som kvarstår efter att från intäkterna avräknats alla kostnader och nettot av dispositioner. Beloppet kommer att vid årsboksluten läggas till det egna kapitalet.

Huvudprogram

För varje verksamhetsområde specificeras summa kostnader per huvudprogram. Vid tolkningen av den uppgiften skall observeras att kostnaden för kanslipersonalen genomgående redovisas under huvudprogram VO-gemensamt.

Bilaga 15

Budgetöversikt 2003

Se nästa sida

	ÅB och Bisk m	Kyrko- och kyrkost	Teologi och ekumenik	Kyrkorätt och organis	Svenska kyrkans inform	Forskning	Kultur	Samiskt kyrko- liv	Uttjämningssystemet	Kapitalförvaltning	Ekonomisk utjämn	Kyrko- livets utveck	Svenskar i utlandet	Internat mission SKM	Internat diakoni LH	EFS Utland	Kansli	Totalt
EXTERN FINANSIERING																		
Uttjämningssavgifter									1 411 302									1 411 302
Kollekter o gåvor		12 050	900									1 000	12 000	56 400	121 500			203 850
Bidrag, Sida														33 900	74 250	2 150		110 300
Bidrag, EU															6 620			6 620
Finans- o kapitalförvaltning	300	5 250			385					100 000		1 552	1 050	1 600	900	15 454		121 241
Övriga intäkter		200		4 600	2 320						1 000	1 920	1 025	1 912	4 579		3 054	132 626
S:A EXTERN FINANSIERING	300	17 500	900	4 600	2 320	385			1 411 302	120 000	101 000	4 472	14 959	93 812	207 849	17 604	3 054	2 000 058
NATIONELL FINANSIERING	7 810	47 679	20 562	26 245	24 942	9 852	3 576	1 373	-327 660		43 911	82 115	42 520	6 800	6 000	4 276		0
KOSTNADER																		
Uttjämningssavgifter									-1 038 913									-1 038 913
Lämnade bidrag	-300	-23 705	-13 060	-471		-1 100	-500				-100 000	-26 300	-4 787	-39 500	-158 500	-7 600		-375 823
Övriga externa kostnader	-2 685	-18 813	-3 405	-18 822	-14 079	-1 390	-855	-700		-15 000	-24 030	-25 545	-6 899	-12 700	-27 850	-1 100	-44 457	-218 329
Personalkostnader												-8 026	-37 061	-22 500	-3 000	-5 700		-76 287
Personal o kansli	-5 125	-12 661	-4 997	-11 552	-13 183	-7 747	-2 221	-673			-20 881	-26 716	-13 732	-30 077	-30 689	-7 480	41 402	-146 330
Budgetreserv		-10 000																-10 000
S:A KOSTNADER	-8 110	-65 179	-21 462	-30 845	-27 262	-10 237	-3 576	-1 373	-1 038 913	-15 000	-144 911	-86 587	-62 479	-104 777	-220 039	-21 880	-3 054	-1 865 682
DISPOSITIONER																		
Förändr ändamålsdest medel														2 000	2 000			4 000
Förändr verksamhetsdest medel													5 000	2 164	4 190			11 354
Förändr värdesäkrat eget kapital										-69 000								-69 000
S:A DISPOSITIONER										-69 000				4 164	6 190			-53 646
NETTORESULTAT	0	0	0	0	0	0	0	0	44 729	36 000	0	0	0	0	0	0	0	80 729

Utdrag ur Kyrkostyrelsens protokoll

Utdrag ur protokoll fört vid Kyrkostyrelsens sammanträde den 19 juni 2002.

Närvarande: Ärkebiskop KG Hammar, ordförande och ledamöterna Stina Eliasson, Sven-E. Kragh, Birgitta Ericsson Löfgren, Ulla Carlson, Gunvor Hagelberg, Curt Forsbring, Christina Hjertén, Britt Louise Agrell, Birgith Wiklund Molberg, Bengt Linnvall, Margarethe Isberg, Marianne Kronberg och Britas Lennart Eriksson samt tjänstgörande ersättaren Nils Fredrik Aurelius.

Föredragande: Generalsekreterare Leni Björklund.

Kyrkostyrelsen beslöt

att uppdra åt styrelsens ordförande att efter avslutad MBL-förhandling fatta beslut om Kyrkostyrelsens skrivelse KsSkr 2002:1.

att uppdra åt styrelsens ordförande att besluta att till Kyrkomötet avge skrivelsen 2002:1, Mål och rambudget för Svenska kyrkans nationella nivå åren 2003–2005.

Utdrag ur delegationsprotokoll.

Utdrag ur delegationsprotokoll fört den 25 juni 2002.

Närvarande: Ärkebiskop KG Hammar.

Föredragande: Christina Bexell.

Kyrkostyrelsens ordförande beslöt

att till Kyrkomötet avge skrivelsen Mål och rambudget för Svenska kyrkans nationella nivå åren 2003–2005.

Det antecknades att ledamöterna Marianne Kronberg, Curt Forsbring, Christina Hjertén och Nils Fredrik Aurelius anmält reservation mot innehållet i Mål- och rambudgetskrivelsen enligt vad som framgår nedan.

Kyrkostyrelsens majoritet öppnar i förslaget till Mål och rambudget för en höjning av den allmänna utjämningsavgiften år 2005. Budgetantagandena för 2005 bygger också på att 100 miljoner kronor tillförts genom denna tänkbara höjning.

Vi avvisar detta och reserverar oss mot beslutet om budgetramar för 2005, som utgår från en höjning av den allmänna avgiften med 1 öre. Vi anser att budgetramen för 2005 måste bygga på nuvarande avgiftsnivå. I stort sett hela skrivelsen om Mål och rambudget för kommande planeringsperiod kännetecknas av mycket stor osäkerhet. Samma osäkerhet finns på såväl den regionala som den lokala nivån. Vi ansluter oss till motiveringen i den reservation som lämnades av en minoritet i Kyrkofondens styrelse mot beslutet att föreslå en höjning av den allmänna avgiften. Det är en främmande tanke att i nuvarande ekonomiska situation begära att församlingar och samfälligheter skulle öka sitt bidrag till den nationella nivån genom en höjning av den allmänna utjämningsavgiften, på grund av osäkerhet om den ekonomiska utvecklingen och för att den nationella nivån ska slippa göra ytterligare besparingar och prioriteringar.

Vi reserverar oss till förmån för beslutet

att Kyrkomötet medger planeringsramen för 2005 till 1 997 miljoner kronor.

Kyrkostyrelsen överlämnar denna skrivelse till Kyrkomötet.

Uppsala den 17 april 2002

KG Hammar

Leni Björklund

Skrivelsens huvudsakliga innehåll

I skrivelsen läggs verksamhetsberättelse och årsredovisning för Svenska kyrkans nationella nivå avseende verksamhetsåret 2001 fram. När det för sammanhangets skull varit naturligt sträcker sig redogörelsen även in på år 2002.

Kyrkostyrelsens skrivelse KsSkr 2002:2 består av den tryckta *SVENSKA KYRKAN nationell nivå. Årsredovisning 2001* samt bilagor enligt innehållsförteckningen.

Innehåll

Skrivelsens huvudsakliga innehåll	1
Förslag till Kyrkomötets beslut	5
Förvaltningsberättelse	6
Bilaga 1. Svenska kyrkans nationella nivå Verksamhetsområde Kyrkomötet och Kyrkostyrelsen Årsrapport 2001.....	70
Resultatrapport Svenska kyrkans nationella nivå, VO: Kyrkomötet och Kyrkostyrelsen	74
Bilaga 2. Svenska kyrkans nationella nivå Verksamhetsområde Ärkebiskopen och Biskopsmötet Årsrapport 2001.....	75
Resultatrapport Svenska kyrkans nationella nivå, VO: Ärkebiskopen och Biskopsmötet	77
Bilaga 3. Svenska kyrkans nationella nivå Verksamhetsområde Kyrkorätt och organisation Årsrapport 2001	78
Resultatrapport Svenska kyrkans nationella nivå, VO: Kyrkorätt och organisation.....	81
Bilaga 4. Svenska kyrkans nationella nivå Verksamhetsområde Ekonomisk utjämnning och kapitalförvaltning Årsrapport 2001	82
Resultatrapport Svenska kyrkans nationella nivå, VO: Ekonomisk utjämnning och kapitalförvaltning	85
Bilaga 5. Svenska kyrkans nationella nivå Verksamhetsområde Kristen enhet och teologi Årsrapport 2001	86
Resultatrapport Svenska kyrkans nationella nivå, VO: Kristen enhet och teologi.....	88
Bilaga 6. Svenska kyrkans nationella nivå Verksamhetsområde Svenska kyrkans information Årsrapport 2001	89
Resultatrapport Svenska kyrkans nationella nivå, VO: Svenska kyrkans information.....	92
Bilaga 7. Svenska kyrkans nationella nivå Verksamhetsområde Kyrkolivets utveckling Årsrapport 2001	93
Resultatrapport Svenska kyrkans nationella nivå, VO: Kyrkolivets utveckling .	101
Bilaga 8. Svenska kyrkans nationella nivå Verksamhetsområde Verksamhet bland svenskar i utlandet/SKUT Årsrapport 2001	102
Resultatrapport Svenska kyrkans nationella nivå, VO: Verksamhet bland svenskar i utlandet.....	107
Bilaga 9. Svenska kyrkans nationella nivå Verksamhetsområde Internationell diakoni/Lutherhjälpen Årsrapport 2001.....	108
Resultatrapport Svenska kyrkans nationella nivå, VO: Internationell diakoni/Lutherhjälpen	114

Bilaga 10. Svenska kyrkans nationella nivå Verksamhetsområde Internationell mission/SKM Årsrapport 2001	115
Resultatrapport Svenska kyrkans nationella nivå, VO: Internationell mission/SKM	120
Bilaga 11. Svenska kyrkans nationella nivå Verksamhetsområde EFS Utland Årsrapport 2001	121
Resultatrapport Svenska kyrkans nationella nivå, VO: EFS Utland.....	124
Bilaga 12. Svenska kyrkans nationella nivå Verksamhetsområde Forskning Årsrapport 2001	125
Resultatrapport Svenska kyrkans nationella nivå, VO: Forskning.....	129
Bilaga 13. Svenska kyrkans nationella nivå Verksamhetsområde Kultur Årsrapport 2001	130
Resultatrapport Svenska kyrkans nationella nivå, VO: Kultur	133
Bilaga 14. Svenska kyrkans nationella nivå Verksamhetsområde Samiskt kyrkoliv Årsrapport 2001	134
Resultatrapport Svenska kyrkans nationella nivå, VO: Samiskt kyrkoliv	137
Bilaga 15. Resultatrapport totalt samtliga verksamhetsområden	138
Bilaga 16. Svenska Kyrkans Utbildning AB, Org. nr 556427-5823 Årsredovisning för räkenskapsåret 2001	139
Förvaltningsberättelse.....	139
Noter	145
Bilaga 17. Svenska Kyrkans Förvaltnings AB, Org. nr 556047-5773 Årsredovisning och koncernredovisning för räkenskapsåret 2001	151
Förvaltningsberättelse.....	151
Noter, gemensamma för moderbolag och koncern	162
Bilaga 18. Kyrkans Hus AB, Org. nr 556427-5799 Årsredovisning för räkenskapsåret 2001	174
Förvaltningsberättelse.....	174
Noter	179
Bilaga 19. Kyrknätet AB, Org. nr 556532-8811 Årsredovisning för räkenskapsåret 2001	186
Förvaltningsberättelse.....	186
Noter	191
Utdrag ur Kyrkostyrelsens protokoll	195

Förslag till Kyrkomötets beslut

Kyrkomötet föreslås att i enlighet med revisorernas tillstyrkan besluta

- att* fastställa årsredovisningen för Svenska kyrkans nationella nivå och koncernredovisningen för Trossamfundet Svenska kyrkan år 2001.
- att* bevilja Kyrkostyrelsens ledamöter ansvarsfrihet för räkenskapsåret 2001.

Förvaltningsberättelse

Svenska kyrkan i korthet

Svenska kyrkan är en evangelisk-luthersk, öppen, demokratisk folkkyrka, dit alla är välkomna att vara med, ta initiativ och dela ansvar. Mer än åtta av tio svenskar är medlemmar i Svenska kyrkan, vilket gör den till Sveriges största medlemsorganisation.

Församlingsarbetet är grunden

Svenska kyrkans grundläggande arbete utförs i de ca 2 200 församlingarna runtom i landet. Församlingens kärna är att fira gudstjänst, bedriva undervisning samt utöva diakoni och mission. Dessa uppgifter uttrycks på en mängd olika sätt: nattvardsmässor, symöten, prova-på-körer och konfirmandläger varvas med föredrag, babysång, aktionsgrupper och hembesök. Varje församling är självbestämmande och dess verksamhet utgår från medlemmarnas behov och förutsättningar. I varje församling finns en kyrkoherde, som tillsammans med det demokratiskt valda kyrkorådet ansvarar för församlingens arbete.

Stiften stödjer församlingarna

Svenska kyrkans församlingar delas in i 13 stift. Stiftens huvuduppgift är att ge råd och stöd till församlingarna, se till att deras verksamhet följer kyrkoordningen (Svenska kyrkans regelverk), samt erbjuda fortbildning för de anställda. Dessutom förvaltar stiftet Svenska kyrkans jord- och skogsbestånd och en stor del av kyrkans övriga ekonomiska tillgångar.

Varje stift leds av en biskop. Biskopen viger präster och diakoner till tjänst i kyrkan, följer dem i deras uppdrag och gör personliga besök i stiftets församlingar. Stiftets högsta beslutande organ är det demokratiskt valda stiftsfullmäktige. Stiftsfullmäktige utser i sin tur en stiftsstyrelse, som är stiftets verkställande organ.

Nationella nivå för det gemensamma

Svenska kyrkans nationella nivå ansvarar för de frågor som är gemensamma för hela Svenska kyrkan. Dit hör t.ex. kyrkliga utbildningar, ekumeniska relationer, samordning av den internationella verksamheten, informationsarbete och kulturfrågor. Dessutom skall Svenska kyrkans nationella nivå fungera som kyrkans röst i det offentliga samtalet, såväl i Sverige som internationellt.

Den nationella nivåns arbete styrs av Svenska kyrkans högsta beslutande organ, Kyrkomötet och utförs till största delen i kyrkokansliet i Uppsala. Där finns ca 250 anställda, som leds av Svenska kyrkans generalsekreterare Leni Björklund. Utöver dessa finns lika många anställda som arbetar för Svenska kyrkan utomlands. I kyrkokansliet finns också ärkebiskopen och hans närmaste medarbetare. Ärkebiskop KG Hammar är Svenska kyrkans främste företrädare.

Ekonomi och förvaltning

Svenska kyrkans verksamhet finansieras till övervägande del genom den kyrkoavgift som alla medlemmar betalar via skattsedel. Kyrkoavgiftens storlek bestäms lokalt i varje församling. Personer som inte är medlemmar i Svenska kyrkan betalar en särskild begravningsavgift som täcker kostnaderna för begravningsverksamheten. Svenska kyrkan har en förmögenhet om drygt 30 miljarder kronor. En del av dessa tillgångar – t.ex. kyrkans skog – ger avkastning medan andra tillgångar, kyrkobyggnader, församlingsgårdar och begravningsplatser, medför kostnader. Svenska kyrkan förvaltar sina tillgångar så att kravet på god avkastning tillgodoses. Förvaltningen sker också med etiska hänsyn, i enlighet med kyrkans grundläggande värderingar.

Del av den världsvida kyrkan

Svenska kyrkan är rikstäckande och har ca 7,4 miljoner medlemmar. Relationsförändringen till staten, som trädde i kraft den 1 januari 2000, har lett till att många tagit ett aktivt beslut om sitt medlemskap. Under år 2001 ökade utträdena, medan antalet inträden i stort sett var oförändrade.

Svenska kyrkan är också en del av den världsvida kyrkan och har långa och djupa relationer till kyrkor i alla världsdelar. Genom Svenska kyrkans mission, Lutherhjälpen och EFS Utland samarbetar Svenska kyrkan för rättvisa, fred, försoning och en hållbar utveckling. Svenska kyrkans i utlandet församlingar finns på mer än 40 platser i världen och är till för alla svenskar som befinner sig utomlands.

Under ett år firas i Svenska kyrkan 350 000 gudstjänster och dessutom samlas man till drygt 135 000 dop, vigslar, begravningar och konfirmationsgudstjänster. Knappt 140 miljoner kronor samlas in genom kollekter varje år och dessa utgör ändå bara en del av församlingarnas och stiftens totala insamlade medel. Det finns ungefär 60 000 förtroendevalda och ca 25 000 anställda i Svenska kyrkan. Vid sidan av dessa finns några hundratusen som engagerar sig *ideellt* i Svenska kyrkans arbete. Enbart körverksamheten omfattar 100 000 personer. Såväl siffror som verksamhet visar att Svenska kyrkan är en folkkyrka, som kan jämföras med få andra organisationer i Sverige.¹⁾

¹⁾ Siffror i detta stycke avseende gudstjänster, kyrkliga handlingar och kollekter återger 2000 års församlingsstatistik, eftersom årsredovisningen produceras innan 2001 års statistik är sammanställd.

Ärkebiskopen: Där gudsbild och människosyn möts

»Det vi har sett och hört förkunnar vi för er, för att också ni skall vara med i vår gemenskap, som är en gemenskap med Fadern och hans son Jesus Kristus.«

FÖRSTA JOHANNESBREVET 1:3

Den kristna tron på en treenig Gud är en tro på att Gud i sitt djupaste väsen är gemenskap. Inte bara gemenskap i allmänhet utan den mest kvalificerade form av gemenskap vi känner. »Gud är kärlek« skriver Första Johannesbrevets författare som en sammanfattande höjdpunkt i det bibliska dramat. Gud är gemenskap, och Gud vill gemenskap. Därför är alla de viktiga bibliska och teologiska begreppen till sitt väsen relationsord: rättfärdighet och rättvisa, frälsning och befrielse, synd och skuld, dom och förlåtelse. Som Guds avbild är människan en relationsvarelse. Hennes bestämmelse är att leva i harmoni med Gud, skapelsen, medmänniskan och sig själv. Hennes olycka är att hon söker sitt eget i en relationsförstörande självupptagenhet. Och hennes möjlighet är att hon befrias från sig själv och frigörs till förnyade relationer.

Kyrkans uppgift är att inbjuda till den skänkta gemenskap som tron innebär. Det är en gemenskap med Gud och en delaktighet i den inomtrinitariska gemenskapen, så som brevskrivaren ovan uttryckt det. Den gudomliga gemenskapen är förebildlig. Det framgår rent språkligt när det grekiska ordet för gemenskap, *koinonia*, översätts till latinets *societas*, som vårt ord social kommer ifrån. Kristen tro är alltså relationsskapande, gemenskapsbildande, samhällsbyggande. När begreppet *gemenskap* väljs som övergripande tema för årsredovisningen för Svenska kyrkans nationella nivå, är det angeläget att utgångspunkten tas i mötet mellan den kristna gudsbilden och den kristna människosynen. Allt handlar om att söka återspegla vad vi tror om Gud i våra kyrkliga och mellanmänniska sammanhang, att låta *koinonia* bli *societas*. Så kan vi se och granska vårt arbete på den nationella nivån med gemenskapsreflekterandet som grundton och förtecken, tacka Gud för det som blev till välsignelse och lämna misslyckandena i nådens djupa hav (vilket inte är detsamma som att sopa problemen under mattan!).

Administration och planering, personalfrågor, ekonomi och budget, kyrkorätt och organisation, kyrkolivets utveckling ute och hemma, ekumeniskt och internationellt arbete, information, forskning och kulturmöten, allt och alla inblandade samverkar i det stora relationsreparationsarbete som Kristi kyrka utgör. Det handlar om att skapa gemenskap på nådens grund och med självutgivande kärlek som kitt i gemenskaps-

bygget. Det kan handla om kyrkoledningens relation till kyrkans medlemmar, kyrkokansliets till stift och församlingar. Det kan handla om de inbördes relationerna inom kansli, beslutsorgan och arbetsgrupper. Men det handlar också om många möten med samhällsorgan, organisationer i det civila samhället och enskilda människor. Det handlar om vår kyrka som en av många, ekumeniska relationer och ansträngningar att bättre synliggöra den enhet Kristus skänkt sin kyrka. Det handlar också om oss själva och vår kyrka som en del av den globala gemenskapen, den ena och enda mänskligheten som har en jord att dela livsmöjligheter och framtid på.

Det grekiska ordet för gemenskap, *koinonia*, betyder också delaktighet. Det är inte alltid lätt att veta vilken översättning, gemenskap eller delaktighet som är den rätta. (Se t.ex. Filipperbrevet 2:1!) Men däremot är det helt klart att begreppen är oskiljaktiga. Det går inte att tänka sig gemenskap utan delaktighet. Delaktighet skapar gemenskap. Därmed har vi också det främsta instrumentet för vår uppgift att bygga gemenskap antydd. Det handlar om att möjliggöra delaktighet, globalt och nationellt, personligt och organisatoriskt, på alla nivåer och i alla sammanhang. Det handlar om att göra precis som Gud gör. Gud upprättar och återskapar gemenskapen mellan Gud och oss genom att skänka delaktighet i sig själv genom Kristus i den heliga Anden. När grundrelationen väl är helad läker de andra ut av sig själva. När vi inte klarar av varandra tyder detta på att grundrelationen är trasig. Instrumentet bär alltså också på en prioritering! Har vi bara den klar för oss tål vi nog både framgångar och motgångar.

KG Hammar

ÄRKEBISKOP

KYRKOSTYRELSENS ORDFÖRANDE

Generalsekreteraren: Glädjen i att vara del av en större gemenskap

2001 skulle mycket kretsa kring kyrkovalet. Det visste vi från början. Att få hela processen att fungera så som Kyrkomötet beslutat var en stor uppgift. Många erfarna experter på valorganisation, datasystem för val, hantering av vallängder och distribution av röstkort, för att nämna en liten del av allt som skulle klaffa, hade direkt sagt oss att uppgiften var omöjlig. Vi fick rådet att skjuta upp kyrkovalet ett par år med tanke på komplexiteten. 3000 val och nästan 80 000 kandidater, en flerdubbling jämfört med våra allmänna val. Omöjligt, menade man.

Och ändå gick det så bra! Den grupp i kyrkokansliet som arbetat med detta har gjort storverk. Men deras arbete hade inte blivit så framgångsrikt om inte många ansvarskännande och skickliga handläggare och valarbetare ute i stift och församlingar också gjort sitt yttersta för att det hela skulle fungera. Av och till tornade orosmolnen upp sig. Och schemat var pressat redan från början. Stressen påtaglig. Men svårigheterna gick oftast att lösa när alla arbetade tillsammans och då vi utan prestige kunde gå in i varandras uppgifter och hjälpas åt – antingen vi fanns i stift, församlingar eller på nationell nivå.

Så har det fungerat med alla de tillkommande uppgifter vi måst lösa i samband med relationsändringen. Kunskapen i departement och myndigheter om hur dessa frågor tidigare handlagts har alltför snabbt skingrats. Vi har själva måst finna lösningar på alla de nya uppgifterna och alla delar av Svenska kyrkan har behövt ställa upp och praktiskt arbeta med genomförandet. Relationsändringen är en stor förändring. Det måste vi inse. Processerna vi gått igenom de senaste åren visar hur många, både praktiska och strategiskt viktiga uppgifter samhället, särskilt staten, tidigare utfört för Svenska kyrkans räkning. Uppgifter som vi nu själva får ta fullt ansvar för. Jämsides med allt övrigt som krävs för att vara Svenska kyrkan.

Den lärdom vi nu kan ta med oss från detta kritiska skede i vår kyrkas utveckling är hur nära förbundna Svenska kyrkans olika delar är med varandra. Det blir ingen Svenska kyrkan om inte alla delarna finns med. En församling kan inte vara en del av Svenska kyrkan utan banden till stift och den nationella nivån. Och banden och det ömsesidiga beroendet finns också mellan de andra nivåerna. Även om varje del hela tiden strävar efter stor frihet och självständighet så har den praktiska erfarenheten de senaste åren ändå visat att lojaliteten och samhörighetskänslan är det som väger tyngst om den egna friheten blir problem för Svenska kyrkan som helhet. Det är en viktig insikt. Kan vi vidareutveckla den gemenskapen kan vi säkert framgent förenkla en del av det regelverk som i dag bidrar till att hålla samman Svenska kyrkan.

Dessa positiva erfarenheter från samarbetet under processerna kring relationsändringen bådär gott för framtiden. Jag hoppas också att allt fler har upptäckt att man sällan är så ensam som man tror. Även om man sitter ensam i sin del av Svenska kyrkan och sliter med sina arbetsuppgifter så finns det personer i andra delar av landet som har liknande uppgifter som man både kan dela erfarenheter med och få hjälp av. Allt fler har säkert också upptäckt att vi som verkar i Svenska kyrkan är ganska hjälpsamma och bussiga mot varandra.

Det svåra är ofta att faktiskt be varandra om hjälp. Alltför många känner det som ett professionellt misslyckande. Det är dumt. I vårt samhälle är kunskapstillväxten explosionsartad och den sprids snabbt genom våra nya medier. Internationaliseringen

ökar också komplexiteten. Vi måste veta mycket mer om vad som sker ute i världen eftersom det numera direkt påverkar vår vardag. Sammantaget gör detta att ingen längre är så duktig att den klarar allt själv – om det någonsin varit så. Ingen nivå i kyrkan klarar sig heller på egen hand. Ingen yrkesgrupp inom Svenska kyrkan klarar sig utan de andra. Och utan engagerade förtroendevalda och lekmän blir det inte mycket till levande kyrka.

Detta vet vi nu. Och den positiva insikten om att idag gäller lagarbete ska vi ha med oss när vi på olika sätt formar Svenska kyrkans framtid.

Arbetet med relationsändringen ger oss också dagliga exempel på hur starka banden i vår kyrka är mellan teologi och förvaltning. Vår ekonomiska förvaltning granskas utifrån Svenska kyrkans uppdrag i sin helhet. Hur uttrycks evangeliet i vårt värdepappersinnehav? Vår människosyn granskas efter hur vi i vardagen lyckas som arbetsgivare. Hur bemöter de som verkar i kyrkan varandra? Förtroendet för Svenska kyrkan bygger på att man litar på att vi försöker leva som vi lär. Även om man har förståelse för att människor kan göra fel så litar både medlemmar och omvärld på att vi gör allt för att bättra oss och lära av misstagen.

Att vara en öppen, demokratisk folkkyrka innebär granskning – och i dagens samhälle är den ofta ifrågasättande. Det är både tufft och tidskrävande för den som granskas. Men vetskapen om att vi vill vara öppna och törs utsätta oss för granskning är också ett stöd för oss som verkar i Svenska kyrkan att vara noga med både vad vi gör och hur vi gör det. I längden ger det goda resultat.

Arbetet i kyrkokansliet det gångna året har självklart också handlat mycket om att arbeta med en helhetssyn på uppgiften. Att lära sig mer om vad arbetskamrater på andra enheter kan och pröva på vad samarbete över de tidigare verksamhetsgränserna kan ge. Det är tidskrävande i starten att vidga sitt perspektiv. Men av ett kyrkokansli i en samlad folkkyrka, som ska finnas i hela landet och som har sin rot i den världsvida kyrkan, krävs att man ger sig tid att knyta samman erfarenheterna från arbetet i Sverige med det vi lär i det internationella arbetet. Och att låta dessa erfarenheter befrukta varandra. Så att något nytt kan växa fram.

Samspelet mellan kyrkokansliet och stiftens har vi också upplevt för svagt och därför har vi ökat kontakterna för att få mer av gemensam planering och gemensamt agerande. Detta samspel kommer att växa år från år. Det kommer vi att ha nytta av inte bara när resurserna är mindre än insikten om allt vi borde göra. Genom samarbetet mellan stiftens och den nationella nivån ökar möjligheterna att känna och nyttja vår egen kyrkas mångfald och rikedom för att utveckla henne så att vi bättre kan möta de behov av andlighet våra medlemmar har. Så att var och en av oss kan känna hopp och livsmod i vardagen. Och en glädje i att vara en del av en större gemenskap.

Leni Björklund

GENERALSEKRETERARE

Svenska kyrkan – Organisation och ekonomi

Organisation

Från den 1 januari 2000 bedrivs Svenska kyrkans verksamhet på nationell nivå inom ramen för ett helt nytt rättssubjekt – registrerat trossamfund. Detta omfattar den verksamhet som tidigare bedrivits inom de fyra statliga myndigheterna Kyrkofondens styrelse, Ärkebiskopsämbetet, Kyrkomötet och Svenska kyrkans Centralstyrelse samt inom Svenska kyrkans stiftelse för rikskyrklig verksamhet.

Svenska kyrkans nationella nivå ansvarar för kyrkans gemensamma angelägenheter i fråga om inomkyrklig normgivning, överprövning av beslut, gemensam information, utbildning, samråd, ekumeniska relationer samt internationell diakoni och mission. Till uppgiften hör också att vara kyrkans röst utåt, såväl i det svenska samhället som internationellt.

Svenska kyrkans högsta beslutande organ är Kyrkomötet, som genom sina 251 valda ledamöter årligen beslutar om övergripande frågor för Svenska kyrkan. För en period av fyra år utses Kyrkostyrelsen, som har beredande, förvaltande och verkställande uppgifter.

Direkt utsedda av Kyrkomötet finns dessutom följande organ på den nationella nivån: Kyrkofondens styrelse, Nämnden för kyrkolivets utveckling, Nämnden för Svenska kyrkan i utlandet, Nämnden för Svenska kyrkans mission, Nämnden för internationell diakoni, Svenska kyrkans ansvarsnämnd för biskopar, Svenska kyrkans valprövningsnämnd samt Svenska kyrkans överklagandenämnd. Även Kyrkostyrelsen utser organ på nationell nivå: Svenska kyrkans forskningsråd, Svenska kyrkans kulturråd, Samiska rådet inom Svenska kyrkan samt Rådet för Evangeliska Fosterlands-Stiftelsens utlandsverksamhet.

För att verkställa uppgifterna på den nationella nivån i Svenska kyrkan finns kyrkokansliet, i Kyrkans hus i Uppsala. Verksamheten bedrivs i 14 verksamhetsområden: Ärkebiskopen och biskopsmötet, Kyrkomötet och Kyrkostyrelsen, Kristen enhet och teologi, Kyrkorätt och organisation, Svenska kyrkans information, Forskning, Kultur, Samiskt kyrkoliv, Ekonomisk utjämning och kapitalförvaltning, Kyrkolivets utveckling, Verksamhet bland svenskar i utlandet, Internationell mission, Internationell diakoni samt EFS Utland. Varje verksamhetsområde är knutet till en styrelse, en nämnd, ett råd eller direkt till Kyrkostyrelsen. Kansliet arbetar i en matrisorganisation och tio avdelningar svarar för verksamhetens kompetensförsörjning.

Koncernen

Svenska kyrkans nationella nivå utgör en koncern, i och med att den äger dotterföretag. Koncernen består, förutom av den verksamhet som bedrivs inom de 14 verksamhetsområdena på modernivån, av det helägda dotterföretaget Svenska Kyrkans Utbildning AB samt av Svenska Kyrkans Förvaltnings AB (SKF AB). SKF AB innehar i sin tur de helägda dotterföretagen Kyrkans Hus AB och Kyrknätet AB.

Svenska Kyrkans Utbildning AB

Företagets verksamhet omfattar konferens-, utbildnings- samt kursverksamhet och skall i första hand svara mot de utbildningsbehov som är av rikskyrkligt och allmänt intresse.

Svenska Kyrkans Förvaltnings AB

Företaget äger och förvaltar fastigheten Fjärdingen 15:2 i Uppsala och förser i denna fastighet kyrkokansliet med kontorslokaler.

Kyrkans Hus AB

Företaget, som hyr ut inventarier och datorutrustning, tillhandahåller kontorsservice, ekonomiförvaltningstjänster, personalmatsal samt försäljning av profilprodukter, har vid halvårsskiftet 2001 överfört verksamheten till modernivån.

Kyrknätet AB

Företaget, vars verksamhet omfattar drift av Svenska kyrkans datanät och kyrkobokföringssystem, har vid halvårsskiftet 2001 överfört verksamheten till modernivån. Nätverket omfattar 48 anslutna Exchangeservrar och 180 lokala nätverk med drygt 11 000 användare.

I koncernen finns intresseföretagen Svenska kyrkans Fond AB, Verbum AB, där innehavet ökat under året, Sackeus AB och Svenska Kyrkans Press AB. Under året har dessutom ett nytt intresseföretag tillkommit – Humanix Holding AB.

Övergripande kommentarer till resultatet

Koncernens verksamhet kan i huvudsak fördelas till fem områden – ekonomisk utjämning, likviditets- och kapitalförvaltning, utlandsverksamhet, Sverigeverksamhet samt verksamhet i bolagsform.

Uppgifter inom parentes avser föregående år.

Ekonomisk utjämning

Totalt har under året uppburits kyrkoavgifter på 10,6 (10,2) miljarder kronor. Avgifterna överförs i fasta månadsbelopp från Riksskatteverket till Svenska kyrkan på nationell nivå. Större delen av beloppet, 9,5 (9,1) miljarder kronor, överförs direkt till respektive församlings, samfällighets eller stifts konto inom det s.k. Kyrkkontot.

För utjämning mellan församlingar, samfälligheter och stift med olika ekonomiska förutsättningar omfördelas medel inom utjämningsystemet. Under verksamhetsåret tillfördes systemet 1 141 (1 059) miljoner kronor i form av utjämningsavgifter och 209 (224) miljoner kronor från stiftens förvaltning av prästlönetillgångar genom särskild utjämningsavgift. Till församlingar, samfälligheter och stift har utbetalats 1 028 (985) miljoner kronor, varav 316 (328) miljoner kronor som stifts- och strukturbidrag.

Likviditets- och kapitalförvaltning

Extern förvaltning

Genom åtta externa kapitalförvaltare i Sverige och utlandet förvaltas vid årets utgång ett kapital med ett marknadsvärde på 2,9 (3,4) miljarder kronor. Enligt gällande placeringspolicy, fastställd av Kyrkofondens styrelse, har normalportföljen en fördelning om 35 procent utländska aktier, 35 procent svenska aktier och 30 procent svenska räntebärande värdepapper.

Förvaltningen av utländska aktier sker genom ABN Amro i Amsterdam, Dresdner RCM i London och Fidelity i Boston. De svenska förvaltarna är Nordea (svenska aktier och svenska räntebärande värdepapper), Carlson, Catella och Lancelot (svenska aktier) samt Alfred Berg (svenska räntebärande värdepapper). Catella och Lancelot är nya förvaltare från och med juni 2001. Dessa ersatte Alfred Bergs aktieförvaltning. Förvaringen av värdepappren sker i två depåbanker, där State Street förvarar de utländska värdepappren och SEB förvarar de svenska värdepappren.

Egen förvaltning

Värdepappersportföljen som förvaltas i egen regi har vid årets utgång ett marknadsvärde på 1,4 (1,2) miljarder kronor. Förvaltningen sker i enlighet med fastställd policy, dels den ovan beskrivna och dels den policy som fastställts av Förvaltningsdelegationen, ett organ under Kyrkostyrelsen. Den senare policyn avser främst verksamhetsdestinerade medel inom utlandsarbetet och innebär att 25 procent kan användas för ideella placeringar. Med ideella placeringar avses att social, inte endast ekonomisk, avkastning ligger till grund för placeringsbesluten.

Förutom att Svenska kyrkan förvaltar den egna värdepappersportföljen sker förvaltning av cirka 115 (183) miljoner kronor för samtliga stiftelser med anknuten förvaltning.

Etiska placeringar

Under året har det Etiska rådet påbörjat sitt arbete. En särskild utredning om etiska placeringar har genomförts under året och i februari 2002 har en konferens om förvaltarskap och etiska placeringar genomförts med deltagare från hela Svenska kyrkan. Arbetet syftar bl.a. till att utveckla finanspolicyn med positiva kriterier som tydliggör etiska motiv till investeringsbeslut.

Förvaltning av aktier och räntebärande värdepapper

Världsindex gick under året ned med 18 procent (-5 procent) och mätt i svenska kronor gick världsindex ned med 8 procent (-6 procent). De svagaste branscherna var informationsteknologi (-30 procent) och telekommunikation (-26 procent). De minst svaga branscherna var råvaror (-7 procent) och energi (-9 procent). Stockholmsbörsen gick ned med 17 procent (-12 procent). De branscher som utvecklades svagast var informationsteknologi (-54 procent) och telekommunikation (-39 procent). De starkaste branscherna var konsumentvaror (+43 procent) och råvaror (+33 procent).

Börsutvecklingen var genomgående negativ under året. I Norden gick Köpenhamn ned med 14 procent, Oslo med 15 procent, Helsingfors med 33 procent och Norden som helhet med 25 procent. Europa visade en nedgång med 21 procent. I USA gick Dow Jones och s&p 500 ned med 12 procent och Nasdaq med 20 procent. I fjärran Östern har utvecklingen varit likartad.

Nedgången i världsekonomin blev djupare än förväntat. Vinsterna för företagen sjönk och efter terroristattacken den 11 september bredde pessimismen ut sig generellt. Räntesänkningarna från västvärldens centralbanker hade liten effekt på konjunkturutvecklingen under året. Till följd av de sjunkande börskurserna blev värderingarna till slut attraktiva och aktiekurserna steg från 21 september fram till årsskiftet.

Den externa förvaltningen gav en avkastning för året på -10 procent. De utländska aktieförvaltarna uppnådde en avkastning på -13 procent. De svenska aktieförval-

tarna uppnådde en avkastning på -20 procent. Förvaltningen i räntebärande svenska värdepapper uppnådde en avkastning på 4 procent.

Den egna förvaltningen gav en avkastning på -12 procent. Förvaltning av aktier uppnådde en avkastning på -27 procent. Förvaltningen i räntebärande svenska värdepapper uppnådde en avkastning på 3 procent. Grundläggande strategi för den egna aktieförvaltningen är att fokusera på enskilda aktier med låg fundamental värdering. Fokus har under året skiftat över från tillväxt till värdeansats.

De sex största noterade utländska innehaven var vid årsskiftet – Microsoft (31 miljoner kronor), Citigroup (27 miljoner kronor), General Electric (25 miljoner kronor), Pfizer (24 miljoner kronor), Vodafone (21 miljoner kronor) samt American International Group (19 miljoner kronor).

De sex största noterade svenska innehaven var vid årsskiftet – Ericsson (205 miljoner kronor), Hennes & Mauritz (99 miljoner kronor), Nokia (58 miljoner kronor), SCA (46 miljoner kronor), AstraZeneca (43 miljoner kronor) samt Skandia (41 miljoner kronor).

Den långfristiga värdepappersportföljen värderas till marknadsvärde på balansdagen. Principen för värdering av värdepappersportföljen är anskaffningsvärde, men om vid en kollektiv värdering av respektive tillgångsslag i portföljen, detta bedöms ha ett värde som varaktigt understiger anskaffningsvärdet sker en nedskrivning. Detta har inneburit att värdepappersportföljen vid årsskiftet skrivits ned med 298 miljoner kronor. Nettoresultat från likviditets- och kapitalförvaltningen är, inklusive nedskrivning, minus 681 miljoner kronor.

Under år 2002 har den negativa utvecklingen på Stockholmsbörsen hittills fortsatt varvid index per 31 mars gått ned med cirka 3 procent, medan världsindex är oförändrat.

Förvaltning ideella innehav

Den ideella portföljen innehåller andelar i Oikocredit, utlåning till Stiftelsen Kyrkornas u-fond, aktier i företagen Biosensor Applications Sweden AB och M.E.T.A. AB.

Oikocredit och Stiftelsen Kyrkornas u-fond finansierar projekt i tredje världen, t.ex. finansiering av fiskebåt till fiskekooperativ. Biosensor har utvecklat en konstgjord hundnos för användning i minröjning, men även vid tullstationer och flygplatser för att lokalisera vapen och narkotika. M.E.T.A. har tagit fram ett verktyg för att beakta etiska perspektiv i förvaltning av värdepapper.

För investeringen har verksamhetsdestinerade medel inom Lutherhjälpen (23 miljoner kronor) och Svenska kyrkans mission (16 miljoner kronor) använts.

På andelarna i Oikocredit har erhållits 2 procent i utdelning och på reverserna i Kyrkornas u-fond har erhållits 2 procent i ränta.

Utlandsverksamhet

Den nationella nivåns utlandsverksamhet bedrivs inom fyra verksamhetsområden: Verksamhet bland svenskar i utlandet (SKUT), Internationell diakoni (Lutherhjälpen), Internationell mission (SKM) samt EFS Utland. Verksamheten finansieras i huvudsak genom kollekter och gåvor utom beträffande SKUT där en stor del finansieras nationellt och EFS Utland, som väsentligen finansieras genom bidrag från Evangeliska Fosterlands Stiftelsen. Lutherhjälpen och SKM har även en betydande andel Sida-finansiering.

Kollekter och gåvor har för dessa verksamheter uppgått till 190 (189) miljoner kronor, varav Lutherhjälpen svarar för 121 (121) miljoner kronor.

Sida-bidragen har uppgått till 76 (89) miljoner kronor, fördelat med 44 (55) miljoner kronor på Lutherhjälpen, 30 (32) miljoner kronor på SKM och 2 (2) miljoner kronor på EFS Utland. Nivån är 15 procent lägre än 2000, vilket bl.a. förklaras av färre katastrofinsatser. Av Lutherhjälpens totala intäkter svarar Sida-bidragen för 24 (29) procent, motsvarande värde för SKM är 30 (32) procent.

Verksamheterna har med 59 (57) miljoner kronor finansierats nationellt, varav 45 (44) miljoner kronor avser SKUT.

De totala kostnaderna för verksamheten är 369 (349) miljoner kronor, varav SKUT 61 (56) miljoner kronor, Lutherhjälpen 179 (180) miljoner kronor, SKM 105 (93) miljoner kronor och EFS Utland 24 (20) miljoner kronor. Ökningen mot föregående år är i första hand en följd av att kostnadsnivån år 2000 reducerades med återbetalning av Alecta-medel med 19 miljoner kronor.

Sammantaget har kostnaderna väl matchat intäkterna och från tidigare år reserverade medel har inte behövt tas i anspråk. I stället har 6 miljoner kronor reserverats för framtiden.

Verksamhet i Sverige

Kostnaden för övrig verksamhet på nationell nivå har varit 361 (245) miljoner kronor. Däri ingår 79 miljoner kronor avseende kyrkovalet 2001. Den ackumulerade nettokostnaden för valet under åren 2000 och 2001 är 82,5 miljoner kronor och avser främst tryck och distribution (42 miljoner kronor) samt IT-system (33 miljoner kronor). Av de totala kostnaderna hänför sig de största beloppen till verksamhetsområdet Kyrkorätt och organisation, 106 (21) miljoner kronor, där kyrkovalet och kyrknätet ingår, och till verksamhetsområdena Kyrkolivets utveckling, 79 (77) miljoner kronor och Svenska kyrkans information, 39 (34) miljoner kronor.

Verksamheten har haft externa intäkter, totalt 56 (55) miljoner kronor. Här ingår utdelning från Stiftelsen Svenska kyrkans centralråds stödfond med 9 (15) miljoner kronor, vilket bidragit till finansieringen av verksamhetsområdet Kyrkolivets utveckling. 14 (16) miljoner kronor utgörs av rikskollekter vilka upptagits till förmån för verksamhet utanför den nationella nivån och där motsvarande belopp också redovisas som lämnade bidrag.

Verksamhet i bolagsform

Utbildningsfrågor av rikskyrkligt och allmänt intresse hanteras inom Svenska kyrkans Utbildning AB i Sigtuna. Tidigare verksamhet i Kyrkans Hus AB och Kyrknätet AB har under året överförts till moderföretaget.

Dispositioner och eget kapital

Under året har netto 102 (156) miljoner kronor återförts från avsatta verksamhets- och ändamålsdestinerade medel, varav 50 miljoner kronor avser upplösning av reserver övertagna från den statliga Kyrkofonden och där inga ytterligare åtaganden föreligger. Till följd av att värdepappersportföljen skrivits ned till marknadsvärde har en prisfallsreserv på 76 miljoner kronor upplösts.

Till värdesäkrat eget kapital, den ursprungliga nettoförmögenhet som den 1 januari 2000 överfördes från den statliga Kyrkofonden, har i enlighet med Kyrkoordningen avsatts 95 (42) miljoner kronor motsvarande inflationen mätt som förändring i konsumentprisindex.

Det kapital som överfördes till Svenska kyrkan övertogs vid en tidpunkt då den svenska aktiemarknaden var högt värderad. Enligt Kyrkoordningen skall nettoförmögenheten bevaras till sitt kapital. Detta innebär att Svenska kyrkans värdepappersportfölj är långsiktig och uppföljning av förvaltningsresultat måste ske över en förlöpande flerårsperiod. Uppgångar och nedgångar på kapitalmarknaderna gör att utvecklingen på det totala egna kapitalet inte sammanfaller med utvecklingen på den värdesäkrade delen. Detta betyder att förändringen av övrigt eget kapital, som avspeglar nettoresultatet av kapitalförvaltningen och övrig verksamhet, under vissa perioder kan vara negativ. Därmed kan också övrigt eget kapital enligt balansräkningen tillfälligt vara negativt.

Årets verksamhet i koncernen innebär att övrigt eget kapital har minskat med 744 miljoner kronor, vilket leder till att övrigt eget kapital vid utgången av år 2001 är minus 168 miljoner kronor. Därmed har resterande prisfallsreserv från föregående år på 420 miljoner kronor upplösts.

Stiftelser med anknuten förvaltning

Svenska kyrkan på nationell nivå förvaltar dels de tre utrikesstiftelserna Stiftelsen Svenska kyrkans mission, Stiftelsen Svenska kyrkan i utlandet samt Stiftelsen Lutherhjälpen, dels ett stort antal s.k. avkastningsstiftelser där den största är Stiftelsen Svenska kyrkans centralråds stödfond för rikskyrklig verksamhet (Stödfonden). Avkastningsstiftelsernas tillgångar hade vid årsskiftet ett marknadsvärde på 115 (183) miljoner kronor. Avkastningen tillförs, efter värdesäkring, till stor del den verksamhet som bedrivs inom Svenska kyrkan på nationell nivå. I avkastningen ingår såväl direktavkastning som realisationsvinster för att på bästa möjliga sätt tillgodose donators vilja. Under året har Svenska kyrkan på nationell nivå erhållit 16 (23) miljoner kronor, varav 9 (15) miljoner kronor härrör från Stödfonden.

Resultat och ställning

Resultatet av verksamheten samt ställningen vid räkenskapsårets utgång framgår i övrigt av efterföljande resultat- och balansräkningar med noter.

Ärkebiskopen och Biskopsmötet

Verksamhetsområdet Ärkebiskopen och biskopsmötet har som uppgift att biträda ärkebiskopen, utgöra sekretariat för biskopsmötet och den teologiska kommittén samt medverka i det ekumeniska arbetet och svara för massmediakontakter kring ärkebiskopen och biskopsmötet.

Ärkebiskopen är Svenska kyrkans främste företrädare utåt, i det svenska samhället och i internationella sammanhang. Dessutom är ärkebiskopen ordförande i biskopsmötet och i Kyrkostyrelsen. Ungefär varannan månad samlas de 13 biskoparna och ärkebiskopen i biskopsmötet för att dela erfarenheter och samtala kring de frågor och förväntningar som hör samman med biskoparna i deras speciella roll. Biskopsmötet har två specifika ansvarsområden: dels att yttra sig inför beslut i teologiska och ekumeniska frågor av större vikt, dels att som kollegium ha tillsyn över biskoparnas verksamhet.

Verksamhetsområdet erfar en alltjämt ökande uppmärksamhet från massmedia. Då 2001 var ett år fyllt av omvälvande händelser i både Sverige och omvärlden, kom

Svenska kyrkans medverkan att efterfrågas från många håll. Såväl ärkebiskopen som biskoparna medverkade i samtalsprogram, nyhetssändningar och debattprogram ett flertal gånger under året – inte minst i samband med kyrkovalet, terrorattackerna mot USA och de efterföljande bombningarna av Afghanistan. En fördjupad reflektion kring informations- och kommunikationsstrategier pågår, särskilt inom det chefsutvecklingsprogram som biskoparna genomgår.

Gemensamt kinabesök

I november reste en delegation bestående av elva representanter från Svenska kyrkan, under ledning av biskop Claes-Bertil Ytterberg, till Kina. Resan gick från Beijing till Shanghai, Nanjing och Hong Kong. Syftet var att fördjupa den dialog som länge pågått mellan China Christian Council (CCC) och Svenska kyrkan. Svenska kyrkans mission har länge gett stöd till teologiutbildning och sociala projekt riktade mot barn och äldre. Svenska kyrkan stödjer även tryckning av biblar och utsändning av engelsklärare till kinesiska skolor.

Årets besök var ett led i strävandet att ytterligare stärka gemenskapen med kyrkan i Kina. Man besökte bl.a. de svenska församlingarna i Kina, teologiska seminarier, gudstjänster, svenska ambassaden samt Amity Press, där en ny bibel trycks varje sekund! Resans officiella höjdpunkt var mötet med CCC i Nanjing. Hela besöket präglades av goda samtal och öppningar för fortsatt dialog.

Teologiskt utbyte

År 2000 var en delegation från Svenska kyrkan gäster hos den irländska anglikanska kyrkan, Church of Ireland. I slutet av november 2001 återgäldades detta besök då kyrkokansliet gästades av en delegation från Church of Ireland. Besöket omfattade överläggningar om kyrkolivet – särskilt om Svenska kyrkans förändrade relation till staten – med olika representanter för svensk kyrkoledning.

I augusti reste en grupp, på ärkebiskopens uppdrag men under ledning av biskop Claes-Bertil Ytterberg, till Kosovo. Resans ändamål var dels att besöka den svenska bataljonen i KFOR-styrkorna, dels att föra diskussioner med ledare för de katolska och serbisk-ortodoxa kyrkorna och för provinsens muslimer.

Kyrkomötet och Kyrkostyrelsen

Verksamhetsområdet Kyrkomötet och Kyrkostyrelsen ansvarar främst för Kyrkomötets sammanträden och Kyrkostyrelsens arbete. Inom verksamhetsområdet finns också Svenska kyrkans ansvarsnämnd för biskopar, Svenska kyrkans valprovsnämnd samt Svenska kyrkans överklagandenämnd. Allt arbete syftar till att öka Svenska kyrkans samlade förmåga att förkunna och levandegöra evangelium i ord och handling.

Kyrkomötet är Svenska kyrkans högsta beslutande organ. Det består av 251 ledamöter och sammanträder i två sessioner årligen. Kyrkomötet beslutar om sådant som gäller gemensamt för hela Svenska kyrkan, t.ex. kyrkoordning, gudstjänstböcker, medlemstillhörighet och uppdragen som biskop, präst och diakon. Kyrkomötet beslutar också om den kyrkliga organisationen och fastställer mål och rambudget för verksamheten på nationell nivå.

Kyrkostyrelsen är Kyrkomötets beredande och verkställande organ och består av 14 ledamöter samt ärkebiskopen som självskrivnen ordförande. Kyrkostyrelsen leder och

samordnar den nationella nivåns uppgifter, företräder Svenska kyrkan som helhet och fungerar som Svenska kyrkans samlade röst i samhället.

Gemensamt uttalande från Kyrkomötet

Under 2001 samlades Kyrkomötet i maj och september. Det andra och sista mötet öppnades den 17 september, alltså endast några dagar efter terrordåden mot New York och Washington, vilket föranledde Kyrkomötet att göra följande uttalande: »Svenska kyrkans kyrkomöte uttrycker sin sorg och bestörtning över de terrordåd som ägt rum i USA. Kyrkomötet anmodar varje församling i Sverige att innesluta de drabbade i sin förbön. Kyrkomötet tar i gemenskap med kristna kyrkor världen över avstånd från all terror, oavsett dess orsaker och vem som ligger bakom. Världssamfundet som helhet måste dela ansvaret för att förebygga och förhindra fortsatta terrordåd. Kyrkomötet vädjar om eftertanke och återhållsamhet, så att oskyldiga inte kommer till skada, konflikterna förvärras och världsreligionerna ställs mot varandra. Vi tar avstånd från att enskilda personer utsätts för trakasserier på grund av sin religionstillhörighet. Utifrån trons källor och hopp är kristna och muslimer kallade att tillsammans med andra gudstillbedjare forma en värld av rättvisa och fred. Svenska kyrkan vill genom fortsatta internationella insatser ge sitt bidrag till en utveckling av frihet, samförstånd och demokrati.«

Dagen före Kyrkomötets andra session under 2001 hade Svenska kyrkans första val i egen regi genomförts, vilket också var ett hett samtalsämne bland deltagarna, särskilt det glädjande höga valdeltagandet. Vid denna session avtackades Carl Gustaf von Ehrenheim efter nästan 20 år som ledamot och sju år som ordförande i Kyrkomötet.

Eftersom Kyrkomötet endast sammanträder under knappa två veckor per år ligger det stora löpande arbetet på Kyrkostyrelsen. Kyrkostyrelsens övergripande ansvar har efter relationsförändringen blivit tydligare. Under året sammanträdde Kyrkostyrelsen vid tio ordinarie tillfällen samt vid ett antal överläggningar med andra kyrkliga och samhällliga organ såsom biskopsmötet, Svenska kyrkans församlingsförbund, Jämställdhetsombudsmannen, m.fl.

Ökad mängd ärenden

Överklagandenämnden skall som sista instans pröva överklaganden av vissa beslut fattade på lägre nivåer i kyrkan. Ansvarsnämnden för biskopar behandlar frågor om biskopars utövning av sin tjänst. Valprövningsnämnden tar upp överklaganden av val inom Svenska kyrkan.

En tydlig förändring efter år 2000 är den ökande mängden ärenden hos Överklagandenämnden. Flera av dessa ärenden leder till vägledande beslut som domkapitlen i stiftet har nytta av, t.ex. om hur kyrkoordningen skall tolkas. På sikt kan det göra att antalet ärenden åter minskar.

Under den senare delen av året hade Valprövningsnämnden sin absoluta arbetstopp. Efter kyrkovalet den 16 september fick nämnden in ett 60-tal ärenden som kom att leda till sex omval.

Kristen enhet och teologi

Inom verksamhetsområdet Kristen enhet och teologi behandlas frågor som rör hela Svenska kyrkans nationella och internationella arbete. Arbetet bedrivs bl.a. inom de konfessionella och ekumeniska organisationerna, samt genom dialoger och utbyten av

olika slag. Dialoger förs med svenska frikyrkosamfund, till exempel i ett permanent samarbetsråd med Svenska Missionsförbundet. Årliga samtal förs även med de ortodoxa och österländska kyrkorna i Sverige. Den teologiska reflektionen är nödvändig för det ekumeniska arbetet, liksom för religionsdialoger. För den teologiska reflektionen har Svenska kyrkans teologiska kommitté visat sig vara viktig, till exempel för utarbetandet av samtalsdokumentet *Guds vägar*, som behandlar förhållandet mellan kristendom och judendom.

Dialog och samtal i evangeliets ljus

Konferensen för Europeiska kyrkor (KEK) har till uppgift att bygga broar mellan människor, kyrkor och kulturer i Europa. KEK är också kyrkornas samlade röst gentemot beslutsförfattare i EU, Europarådet och OSSE. På det ekumeniska mötet i Strasbourg i april 2001 undertecknades ett gemensamt dokument av KEK och de katolska biskopskonferenserna. Dokumentet, *Charta Oecumenica – Riktlinjer för växande samarbete mellan kyrkorna i Europa*, är en överenskommelse om att gemensamt verka för europeisk kyrklig enhet. För första gången sedan 1000-talet har de kyrkliga traditionerna i öst och väst enats om gemensamma riktlinjer för tjänst och vittnesbörd i Europa. I dokumentet sägs bl.a. att man då splittring hotar måste »söka dialog och samtala om frågorna tillsammans i evangeliets ljus«. En sådan dialog måste utgå från en beredskap till förändring och ömsesidig respekt.

Kamp mot våld och intolerans

Under 2001 upprättades olika nätverkskontakter till stöd för arbetet med det av Kyrkornas världsråd utlysta *Decade to Overcome Violence* (Årtionde för övervinnande av våld). Årtiondet 2001–2010 skall för alla medlemskyrkor i Kyrkornas världsråd präglas av en strävan efter fred och en kamp mot våld i dess olika gestalter. Det är en inbjudan till kyrkor, organisationer och individer att enas och gemensamt arbeta för fred, som i första hand skall ta form genom medlemskyrkornas engagemang.

Kyrkoledarkonferens inom Borgå

I slutet av november anordnades ett möte med kyrkoledare inom Borgågemenskapen, som är en sammanslutning av episkopala kyrkor med gemensamma drag vad gäller historia, liturgi, identitet och missionssyn. Mötet innebar överläggningar för ärkebiskopar och motsvarande presiderande biskopar, med den svenske ärkebiskopen som värd i Uppsala. Överläggningarna behandlade vidareutveckling av samarbetet inom Borgågemenskapen och den fortsatta teologiska reflektionen, på grundval av den gemensamma teologiska konferensen i Durham sommaren 2000. Vidare initierades ett samtal om diakonatets ställning inom Borgåkyrkorna utifrån en kartläggning av den senaste tidens utveckling på detta område.

Mötesplatser skapar trygghet och öppenhet

I tider av kris och katastrof framstår de internationella mötesplatserna för människor från olika situationer och sammanhang som livsavgörande. Här byggs ömsesidigt förtroende och förståelse för varandras situation. Här formas allianser som gensvar på krig, förtryck, diskriminering och katastrofer. I mötet med andra växer också förståelsen för den egna tron och identiteten. Svenska kyrkan är en aktiv medlem i Kyrkornas världsråd, som samordnar mer än 340 kyrkor från alla världens regioner. Den romersk-katolska kyrkan deltar i det ekumeniska arbetet på olika nivåer och som full-

värdig medlem i kommissionen för *Faith and Order*. I allt större utsträckning har under året förekommit dia-log och samarbete mellan Kyrkornas världsråd och organisationer och företrädare för olika religionsfamiljer. Inte minst efter terrorattackerna den 11 september har samarbetet mellan världsreligionerna förstärkts. I detta samarbete har Kyrkornas världsråd gjort stora insatser, för att bistå medlemskyrkorna i deras lokala möten och samarbete med människor av olika tro. Svenska kyrkans stöd till Kyrkornas världsråd är därför ett viktigt stöd till framväxten av ömsesidig tillit och förtroende i världen.

En annan viktig mötesplats utgörs av Lutherska världsförbundet (LVF). Här har de lutherska kyrkorna från Asien och Afrika under året stått i intensiv dialog med öst- och centraleuropeiska lutherska kyrkor. Svenska kyrkan har under året sökt större samverkan även med kyrkor från Nordamerika och övriga Västeuropa. I den kyrkogemenskap (*communio*) som LVF utgör spelar den lilla lutherska kyrkan i Jerusalem en viktig roll som brobyggare, både till de andra kristna kyrkorna i Jerusalem och som brobyggare till andra religionsfamiljer – såväl muslimska som judiska. Den svåra situation som de palestinska kristna under året upplevt under en hårdnande ockupation har krävt större engagemang från den lutherska gemenskapen, där inte minst Svenska kyrkan spelat en aktiv roll. Svenska kyrkans strävan efter större samverkan mellan Kyrkornas världsråd och Lutherska världsförbundet har gjort vissa framsteg i utbyte mellan personal, men knappast organisatoriskt. Fortfarande upplever de små kyrkorna i framför allt Afrika, Asien, Latinamerika och östra Europa att LVF är en ovärderlig mötesplats för kyrkor som annars skulle riskera att deras röst inte blev hörd.

Kyrkorätt och organisation

Verksamhetsområdet Kyrkorätt och organisation avser sakkunskap i juridiska frågor för Kyrkostyrelsen och Kyrkofondens styrelse, samt nämnder och råd på nationell nivå. Till verksamheten hör även sakkunskap beträffande kyrkobokföring, val- och indelningsfrågor samt totalförsvarsfrågor.

Kyrkoval 2001

Verksamhetsområdets största enskilda arbetsuppgift under året var genomförandet av Svenska kyrkans första val i egen regi. En omfattande central valadministration skulle byggas upp för att stödja stiftens valorganisation. Detta arbete påbörjades redan under 2000 och kunde inte börja avvecklas förrän senare delen av hösten 2001. En utvärdering av valarbetet har genomförts och skall redovisas i en särskild skrivelse till 2002 års Kyrkomöte. Utvärderingen bygger bl.a. på uppgifter från stiftet, nomineringsgrupperna och de lokala valnämnderna.

Valdeltagandet var i genomsnitt 14 procent, både för valet till Kyrkomötet och till övriga nivåer. Av valets 36 090 ordinarie platser kunde 35 896 platser besättas, vilket lämnade 194 platser obesatta. Ett val till kyrkofullmäktige fick göras om på grund av allvarliga avvikelser från föreskriven ordning (förhandsröster lades av misstag i fel urna), och fem val har fått göras om på grund av att stiftet inte kunnat utse något beslutande organ efter den första valomgången.

Juridiskt stöd

Vid sidan av valarbetet har fortlöpande arbete bedrivits. I detta ingår bl.a. att stödja stift, församlingar och övriga verksamhetsområden på den nationella nivån med juri-

diska sakkunskaper. Genom att Svenska kyrkan nu rättsligt sett står på egna ben och har övertagit en rad frågor som tidigare sköts av statliga myndigheter har de juridiska frågorna fått en större betydelse än tidigare, och med kyrkoordningen har kyrkan nu även fått sitt eget regelverk. Verksamhetsområdet får många frågor från stift och församlingar om hur kyrkoordningen skall hanteras i det dagliga arbetet.

Höjd beredskap

En av huvuduppgifterna för kyrkorätt och organisation är totalförsvarsfrågor, där det bl.a. ingår att stödja stift och församlingar i frågor om kris- och katastrofhantering. I samband med terrorattackerna mot USA kom beredskapen kring eventuella svenska mål för attentat att höjas. Detta skedde även inom Svenska kyrkan – Sveriges kyrkobyggnader kunde utsättas för regelrätta terroråd. Under år 2001 framlades en utredning om kris- och katastrofberedskapen i *Svenska kyrkans krishantering – den kyrkliga beredskapen i förändring*. Förslagen i denna utredning är nu under beredning.

Svenska kyrkans information

Svenska kyrkans informations övergripande uppdrag är att arbeta för att Svenska kyrkan skall uppfattas som en kommunicerande kyrka och att dess medlemmar skall uppleva att kyrkan vill ha en god relation till dem.

Verksamhetsområdet är omfattande och består av flera delar. Dels arbetar man med fortlöpande uppgifter som pressarbete, informationsgivning, omvärldsbevakning, webb och presentationsmaterial, dels pågår olika projekt för att vidareutveckla och effektivisera det kommunikativa arbetet. Dessutom drivs mer kortsiktiga projekt som ett led i att uppnå de långsiktiga målen.

Letar du på rätt ställe?

År 2001 visade sig bli ett år då Svenska kyrkan mer än någonsin tidigare förekom i media och samhällsdebatt. En av orsakerna till detta var den profileringskampanj som startade i maj 2001 och pågick fram till kyrkovalet i september. Kampanjen handlade dels om att stärka kommunikationen med medlemmarna, dels om att uppmärksamma kyrkovalet. Syftet med kampanjen var att utmana och väcka känslor, väcka tankar kring våra mänskliga behov och vart vi vänder oss för att tillfredsställa dem – och samtidigt visa att Svenska kyrkan erbjuder ett annat alternativ. Sju teman valdes ut: hopp, tröst, trygghet, gemenskap, glädje, bekräftelse, lugn och ro. På sobra bilder av vardagliga ting som chokladkakor, skraplotter och kreditkort fick dessa sju värdeord gestalta varumärken och förhoppningsvis väcka en tanke hos betraktaren. Kampanjens webbplats innehöll texter om hur Svenska kyrkans tro och verksamhet relaterar till dessa mänskliga värden.

Eftersom många medlemmar har ett intryck av kyrkan som traditions- och värdekonserverande var kampanjen också ett led i arbetet med att visa på en ny bild av Svenska kyrkan. Genom att fokusera på våra grundläggande behov kommunicerades evangeliet tydligare i *Letar du på rätt ställe?* än i den föregående kampanjen *Plats för eftertanke*. Ett annat uppdrag för kampanjen var att uppmärksamma kyrkans medlemmar på det stundande kyrkovalet. En undersökning som gjordes strax efter valet visade att 98,2 procent av de tillfrågade hade kännedom om att det var kyrkovalet den 16 september. Den informationsbroschyr som skickades ut i augusti om Svenska kyrkan och kyrkovalet hade lästs av hela 95 procent.

Eftersom det är omöjligt att kommunicera med alla Svenska kyrkans medlemmar samtidigt koncentrerades denna kampanj till en specifik målgrupp: de medlemmar som är intresserade av Svenska kyrkan, men inte aktiva kyrkobesökare. Denna grupp har generellt ingen stor kunskap om kyrkans verksamhet. Eftersom rösträttsåldern sänkts till 16 år valdes ungdomar ut som en särskild målgrupp. Annonser och utomhusreklam kombinerades med radioreklam i de »unga« kanalerna. Kampanjen förankrades inomkyrkligt på olika nivåer och skapade tämligen stor uppmärksamhet i medierna. Profileringskampanjen utgjorde dock bara en del av den externa kommunikationen under året. Alla verksamhetsområdets delar samverkade för att kommunicera en öppen, demokratisk, gemensam folkkyrka.

Nationellt engagemang

Verksamhetsområdets absolut största uppdrag under året var informationsarbetet kring kyrkovalet. På olika sätt kom all övrig verksamhet att påverkas av detta. Förra gången det var kyrkoval i Sverige, 1997, var valdeltagandet 10,4 procent. Utsikterna att kunna bibehålla det procenttalet ansågs inte så stora eftersom de traditionella väljarna successivt försvunnit, samtidigt som antalet röstberättigade utökats genom sänkningen av rösträttsåldern till 16 år. Visserligen var det inte Svenska kyrkans informations uppdrag att försöka höja valdeltagandet, utan endast att öka kännedomen om kyrkovalet. Själva valargumentationen lämnades till nomineringsgrupperna. När så Sverigedemokraterna tillkännagav att de tänkte ställa upp i kyrkovalet aktualiserades både valet i sig och de demokratiska värdena. En debatt kring kyrkans roll i samhället blossade upp och diskussionerna var såväl teoretiska som känslomässiga.

Antalet pressklipp om valet var drygt 2000 under perioden januari–november 2001. Under samma period förekom 200 radioinslag och 100 tv-inslag med kyrkovalet som tema. Detta kan ses som resultat av ett aktivt, uppsökande pressarbete med personliga besök på tidningsredaktioner runtom i landet, utskick av pressmeddelanden, artiklar, uppslag och idéer om hur värdeorden i *Letar du på rätt ställe?* kan kopplas till Svenska kyrkans kärnverksamhet. Till detta lades alltid en faktaruta om kyrkovalet. Efter att de slutgiltiga resultaten sammanställts kunde det konstateras att 14,2 procent av de röstberättigade röstat, vilket innebar en ökning med nästan 40 procent! Det höga valdeltagandet visar på svenska folkets engagemang och vilja att både värna sin folkkyrka och de demokratiska idealen.

Svenska kyrkans InformationService besvarade under året ca 39 000 frågor från allmänheten. Detta innebar en ökning med 4 000 frågor, vilket troligtvis berodde på kyrkovalet.

»Vi måste arbeta med sorgen tillsammans«

Svenska kyrkans information har under två års tid kommunicerat teman som *Plats för eftertanke* och *gemenskap, tröst, trygghet* och *hopp*. I samband med höstens tragiska händelser runtom i världen kom sådana värden att hamna i omedelbart fokus. Över hela Sverige hölls kyrkorna öppna för människor att mötas, be, samtala, tända ett ljus eller bara sitta ner en stund. Präster och diakoner fanns tillhands för att lyssna och trösta. På så vis kom Svenska kyrkan att kommunicera sitt budskap *genom sig själv*, genom att vara en mötesplats och en folkets kyrka.

Onsdagen den 12 september skulle en heldags chatt (ett diskussionsforum på Internet) genomföras i samarbete med Aftonbladets nätupplaga, *aftonbladet.se*. Tanken var att ge besökaren en möjlighet att ställa frågor om Svenska kyrkan och kyrkovalet till de medverkande, som var församlingspedagoger, präster, verksamhets-

chefer och teologer. Men dagen efter terrordåden mot USA var allas känslor upprörda och frågorna kom helt och hållet att handla om rädsla, oro, ondska och förlåtelse. Svaren var entydiga om gemensamt sorgearbete och försoning. Här fanns alltså kyrkan tillhands för människors behov, i ett tidigare oprövat forum. Svenska kyrkans roll som aktiv deltagare i samhällsdebatten kombinerades med uppdraget att finnas till för alla människor, mitt i vardagen, mitt i livet.

Ingång till hela Svenska kyrkan

Under året startade ett projekt kring Svenska kyrkans webbportal. Portalen skall fungera som en huvudingång för hela Svenska kyrkans webbvärld och enkelt leda användaren vidare till andra webbplatser både inom och utanför kyrkan. Vidare skall webbportalen – både i intryck och innehåll – svara mot besökarens såväl emotionella som rationella behov. Den skall också återspegla Svenska kyrkans mångfald. Projektet är mycket omfattande och en första version av den nya huvudingången är planerad att lanseras i slutet av sommaren 2002.

Den mediala kyrkan

Idag görs runt hälften av alla gudstjänstbesök via etermedierna. Varje dag följer en miljon människor andakter och gudstjänster i radio och tv. Svenska kyrkans information verkar för fler direktsända gudstjänster i Sveriges Television. Överhuvudtaget är tv ett mycket viktigt forum för livsåskådnings- och existentiella frågor, vilket tydliggjordes under 2001.

Flera gånger under året fick Svenska kyrkan ett stort genomslag i samhällsdebatten. Svenska kyrkans information fortsätter sitt aktiva arbete emot en god kommunikation med medierna.

En ökad medvetenhet om vad Svenska kyrkan står för och vilken verksamhet den bedriver bör ses som ett mål i sig. Ökad kunskap ger ökad medvetenhet, vilket leder till starkare engagemang och ställningstagande för en folkkyrka. Oavsett vilken ståndpunkt man intar måste det betraktas som positivt att Svenska kyrkans medlemmar vill reflektera kring sin kyrka och sitt medlemskap.

Forskning

Svenska kyrkans forskningsarbete består av flera olika delar: samhälls- och religionssanalys, kyrkoanalys, teologi, kyrkohistoria, internationell omvärldsanalys, religionsteologi, missionsteologi och ekumenik, publikationsverksamhet, stipendieprogram, bibeltolkning och bibelbruk, samt kvalitetsutveckling. Forskningsrådet, som leder arbetet, är ett expertorgan med egen forskningskompetens. Dess ledamöter innehar tjänster vid universitet och inom kyrkan och deras specialområden återfinns inom humaniora, samhällsvetenskap och teologi. I olika utsträckning bidrar ledamöterna också med personliga forskningsinsatser. Forskningsverksamheten skall vara till stöd och stimulans för hela kyrkan, inte minst för stift och församlingar.

Feministteologi och bibeltolkning

Under det gångna året arrangerades två stora konferenser. Den ena handlade om bibeltolkning och bibelsyn och hade rubrikerna *From Ethics of Biblical Interpretation to the Practice of Scriptural Criticism* och *What Does It Mean to Interpret the Bible Theologically?*. Deltagarna var tjugosex forskare från hela landet i exegetik,

hermeneutik och systematisk teologi, samt professor Daniel Patte från Nashville University och professor Francis Watson från University of Aberdeen. Syftet var dels att inventera och informera om vilken bibelhermeneutisk forskning som pågår i Sverige, dels att inspirera till samtal och ny forskning om frågor av betydelse för kyrkans bibel användning. Den andra konferensen, som ägde rum i oktober 2001, handlade om kyrkans över- och underordningsproblematik. Rubriken var *Var kan jag finna en nådig Gud? Om teologiskt förtryck, över- och underordning*. Ett tjugotal feministteologer från hela landet deltog i konferensen, både från den kyrkliga och den akademiska sfären. Dessutom deltog en representant från JämO. Avsikten var att bearbeta över- och underordningsproblematiken i Bibeln, i vår evangeliska tradition, i den nutida kyrkoorganisationen och i nutida teologi. Båda dessa konferenser föll mycket väl ut och gav stoff för framtida forskning och debatt.

Religionsteologi i vardagen

Terrorattackerna mot USA och de efterföljande bombningarna av Afghanistan under hösten 2001 aktualiserar i högsta grad frågor om religionsmöten och kulturmöten. Forskning kring religionsteologiska frågor får andra dimensioner när något sådant inträffar. Det blir helt enkelt omöjligt att skjuta ifrån sig dessa frågor. På så sätt hamnar religionsteologin mitt i verkligheten och får en helt annan, praktisk, dimension.

Under 2001 påbörjades ett projekt om religionsdialog i församlingen. Fyra pilotförsamlingar från Stockholm, Göteborg, Malmö och Norrköping deltog i en studieresa till Birmingham. Projektet skall redovisas under 2002 i form av en forskningsrapport och ett studiematerial för Sensus.

I kyrkovalets efterdyningar

Inom samhälls- och religionsanalysen utförs kvantitativa och kvalitativa analyser av det svenska samhället och den religiösa miljö där Svenska kyrkan verkar. Det innebär alltså en omvärldsanalys av den svenska samhällsutvecklingen och kyrkornas ställning i dagens samhälle. Dessutom skall den religionssociologiska analysen förse Svenska kyrkan med relevant statistiskt material, och såväl kvantitativa som kvalitativa analyser och presentationer av Svenska kyrkans verksamhet på olika nivåer. För närvarande pågår ett projekt om samkörning av statistikdatabaserna. Målet är att all församlingssstatistik skall kunna samlas in digitalt, via elektroniska formulär på Internet. Forskningsverksamhetens sociologer arbetar dessutom med analys och statistik kring kyrkovalet.

Kultur

Svenska kyrkans kulturråd är ett expertorgan med ledamöter som representerar både bredd och specialkompetens inom kulturområdet. Rådet har till uppgift att verka för ett mångfaldigt och frimodigt kulturliv i Svenska kyrkan, samt främja dialogen kring religion och livsfrågor i det allmänna kulturlivet. Kulturrådet skall stå i nära kontakt med de kulturarbetare, institutioner och organ som är intressanta för, och intresserade av, en utveckling av Svenska kyrkans kulturarbete.

I det fortlöpande arbetet ingår bl.a. att dela ut kulturstipendier samt ansvara för kyrkans medverkan i vissa större kulturevenemang. Under år 2001 deltog Svenska kyrkan i bl.a. Bok & Biblioteksmässan, projektet Arkitekturåret 2001 och tv-serien *Moderna kyrkorum*. Andra stora satsningar under året var en påbörjad utredning

om kyrkomusikens roll i det offentliga musiklivet, en seminariserie om stiftens som kulturbärare, en mediautbildning för journalister samt inrättandet av Svenska kyrkans filmpris.

Ekumenisk manifestation på bok & bibliotek

Genom verksamhetsområdet Kultur och projektet Kultursamverkan i Göteborgs Stift lägger Svenska kyrkan en hel del resurser på arbetet med Bok & Bibliotek i Göteborg. I samverkan med bl.a. Svenska Bibelsällskapet arrangeras föreläsningar, seminarier, montrar och ett bibeltorg under samlingsnamnet *Tro på 2000-talet*. Under 2001 års Bok & Bibliotek deltog totalt 11 000 besökare i Svenska kyrkans olika aktiviteter. Alla seminarier under mässan kom att påverkas av terrorattentaten mot USA, som inträffade samma vecka. En gemensam manifestation för fred genomfördes med bl.a. ärkebiskopen, biskopen i den katolska kyrkan, förre ordföranden i Sveriges Muslimska Förbund samt överrabbinen i Judiska församlingen.

Kyrkorummet som mötesplats

Verksamhetsområdet arbetar just nu särskilt med frågor som rör kyrkorummets funktion och betydelse. Under året uttrycktes detta bl.a. i Svenska kyrkans medverkan i Arkitekturåret 2001. I samverkan med Arkitekturmuseet anordnades bl.a. ett seminarium med rubriken *Är arkitekten framtidens teolog?*. Medverkade gjorde såväl journalister som teologer och arkitekter. Tillsammans med Stiftsgården Stjärnholm arrangerades i november ett symposium, där även Sörmlands museum och Örebro läns museum var medarrangörer. Rubriken var *Rum för Gud och människa*.

Ytterligare ett uttryck för det stora intresset kring kyrkorummet är den programserie i Sveriges Television, *Moderna kyrkorum*, som sändes i slutet av 2001 och som fick stöd från Svenska kyrkan. I tio korta avsnitt beskrevs de många vågade – och omdiskuterade – kyrkobyggen som genomfördes under miljonprogramåren på 60- och 70-talen. Flera av Sveriges främsta kyrkoarkitekter presenterades i programmen.

Frågan om kyrkorummet tar upp alla aspekter av arbetet inom verksamhetsområdet Kultur. Fokus ligger främst på kyrkorummets betydelse som mötesplats i vardagen och på upplevelsen av kyrkorummet. I samband med händelserna kring den 11 september aktualiserades frågan om kyrkorummets betydelse på nytt. Människor sökte sig till kyrkorum runt om i Sverige för att samtala, tända ljus, be och försöka förstå. Idag finns inga andra offentliga rum som har sådan spridning över landet som kyrkorummen. De är en viktig del av vårt gemensamma kulturarv.

En annan fråga, som också har beröringspunkter med kyrkorummet, är den påbörjade *Utredningen om kyrkomusikens ställning som en del av det offentliga musiklivet i Sverige*. Kyrkans musikliv är omfattande och levande. Utredningen skall bl.a. genomföra en kartläggning av Svenska kyrkans konsertverksamhet, för att sedan kunna analysera kyrkomusikens ställning i det offentliga musiklivet idag och komma med förslag om hur den kan stärkas. Ett viktigt inslag i utredningen är att belysa hur kyrkan betraktar sitt kulturpolitiska ansvar, men också hur samhället ser på kyrkans offentliga musikverksamhet. Arbetet skall presenteras i april 2003 som en del i Svenska kyrkans serie av utredningspublikationer.

Tre roller

Verksamhetsområdet har tre roller. Den konsultativa rollen innefattar allt fortlöpande arbete gentemot Svenska kyrkans församlingar, stift och nationella nivå samt enskilda

kulturarbetare och kulturinstitutioner. Till exempel delades 13 nya kulturstipendier ut under året. Bland stipendiaterna fanns bl.a: Sorsele församling, som vill stödja det samiska konsthantverkets uttryck inom Svenska kyrkan; danspedagog Cecilia Björklund Dahlgren, som vill utveckla dansens ställning i kyrkans barn- och ungdomsverksamhet; fotograf Magnus Rosshagen, som arbetar med att dokumentera S:ta Clara kyrkas arbete med samhällets utsatta. Den strategiska rollen belystes i det påbörjade arbetet med musikutredningen, medan den operativa rollen främst kommer till uttryck i arbetet med Bok & Bibliotek och i det nystartade samarbetet med Göteborgs filmfestival.

Samiskt kyrkoliv

Samiska rådet inom Svenska kyrkan har till uppgift att vara Svenska kyrkans centrala organ för främjandet av samernas ställning i kyrka och samhälle, utifrån visionen att samernas sak skall vara kyrkans sak. Verksamhetens mål är att bevaka samernas ställning som urbefolkning så att deras förhållanden i kyrka och samhälle uppmärksammas, i ett internationellt och ekumeniskt perspektiv. Dessutom skall den samiska kulturens egenart främjas och samernas rättsliga förhållanden i kyrka och samhälle bevakas. Samiska uttryck i kyrkolivet – i synnerhet det samiska språkets ställning i gudstjänst- och andaktsliv – skall ges särskilt stöd. Översättningsarbetet med kyrkliga böcker samt undervisningsmaterial är prioriterade uppgifter. Ett mål är att Bibeln skall kunna läsas på samiska och att psalmer och sånger skall kunna sjungas på samiska. Arbetet med att stärka den samiska identiteten genomsyrar hela verksamheten.

Stöd i kris

Ett viktigt led i förstärkningen av arbetet med att bevaka samiska frågor inom Svenska kyrkan var rekryteringen och anställningen av en heltidsanställd handläggare i början av 2001. Under år 2000 inleddes arbetet med att bygga upp ett samiskt krisnätverk, och under 2001 har detta arbete fortsatt. I nätverket finns idag ca 35 personer som är beredda att erbjuda stöd för samer i utsatta situationer. Stödpersonerna finns spridda över hela landet. Under året genomfördes en utbildning av dessa personer på Vårsta kris- och katastrofcentrum i Härnösand.

Berikande konst

Det är också ett mål att den samiska kyrkokonsten skall uppmärksammas på ett sådant sätt att det berikar svenskt kyrkoliv. Under 2001 har detta bl.a. gjorts genom att Samiska rådet har beviljat medel till konstnären Lars-Levi Sunna att utforma en träskulptur. Konstprojektet bär flera olika arbetsnamn: *Muorra Ipmil* (Träguden), *Kiedke Ipmel* (Stenguden) *Lit'to Muorra* (Försonings-/Förbundsträdet) och *Det kristna korset*. Ett annat led i årets arbete med konstfrågor var deltagande i ett seminarium om samisk kyrkokonst i Trondheim.

Ekonomisk utjämning och kapitalförvaltning

Svenska kyrkan har ett utjämningsssystem. Avsikten med utjämnningen är att de församlingar och samfälligheter som har goda ekonomiska förutsättningar skall dela med sig till de församlingar och samfälligheter som är sämre lottade.

Utjämnningen innehåller såväl generella som individuella komponenter. Generella

komponenter ger avgifter och bidrag för avgiftskraft, kyrkobyggnader, begravningsplatser och andel medlemmar av befolkningen i församlingen. Till vissa församlingar och samfälligheter utgår även generella glesbygdsbidrag. Individuella bidrag är kyrkobyggnadsbidrag och strukturbidrag till församlingar och samfälligheter, stiftsbidrag till stiftet samt extra utjämningsbidrag.

För förvaltningen av kapitaltillgångar på kyrkans nationella nivå, och för handläggningen av ärenden inom utjämningsystemet, svarar Kyrkofondens styrelse. I början av 2001 beslutade Kyrkofondens styrelse om nya beräkningsgrunder för särskild utjämningsavgift. Styrelsen fördelar också kyrkobyggnadsbidrag till stiftsstyrelserna för vidare fördelning till församlingar och samfälligheter.

Vård av det kyrkliga kulturarvet

Svenska kyrkan samarbetar med Riksantikvarieämbetet när det gäller vården av det kyrkliga kulturarvet, som i första hand utgörs av landets kyrkobyggnader. Från och med år 2002 betalar staten en särskild kyrkoantikvarisk ersättning till Svenska kyrkan för vården av det kyrkliga kulturarvet.

Nyckel till Svenska kyrkan

Publikationen *Nyckeln till Svenska kyrkan – verksamhet och ekonomi*, som bygger på den boksluts-, personal- och verksamhetsstatistik som församlingar, samfälligheter och stift lämnar årligen, har omarbetats. Den första versionen av Svenska kyrkans statistikdatabas, som bl.a. grundas på de uppgifter som finns i publikationen, har byggts upp och testkörts under året.

Börsnedgång

Konjunkturedgången 2001 medförde en negativ utveckling på aktiemarknaden. Nedgången förstärktes i samband med terrorattackerna mot USA. Detta påverkade Svenska kyrkans ekonomi.

Kyrkolivets utveckling

Svenska kyrkans nämnd för kyrkolivets utveckling har tre huvudsakliga ansvarsområden: gudstjänst; utbildning och undervisning; diakoni och samhällsansvar. Ett särskilt ansvar finns för att stödja stiftens främjande av församlingarnas liv och utveckling. Till detta hör arbetet med de kyrkliga böckerna och de kyrkliga grundutbildningarna. Allt arbete sker i nära samverkan med stift och utbildningsanordnare, men också med andra kyrkor och samarbetspartners – såväl nationellt som internationellt. Andra viktiga uppgifter är att erbjuda rumsliga och elektroniska mötesplatser för samtal och lärande, samt att aktivt bevaka vad som sker hos myndigheter och i övriga verksamheter på Svenska kyrkans nationella nivå. Ett barn- och ungdomsperspektiv skall prägla allt arbete inom Kyrkolivets utveckling.

Projekt om församlingsinstruktionen

Varje församling inom Svenska kyrkan har ett ansvar att upprätta en församlingsinstruktion kring sin inriktning och verksamhet. Under året avslutades det treåriga samverkansprojektet med stiftet om församlingsinstruktionen. Projektet syftade till att inspirera till användandet av församlingsinstruktionsarbetet som ett instrument för

nyttänkande. Dessutom ville man skapa mötesplatser för stiftens, nationella nivå, andra organisationer och förtroendevalda, samt samarbeta med Sensus. Resultatet av projektet är ett ökat samarbete med stiftens, ett samarbete med Sensus kring fyra pedagogiska häften, en ny publikationsserie från kyrkokansliet med rubriken *Svenska kyrkan och uppgiften*, en gemensam elektronisk kommunikation samt ett forskningsprojekt.

Tankar om barn och ungdomar

Med anledning av riksdagsbeslutet om maxtaxa och allmän förskola från fyra års ålder har man, helt enligt stiftens önskemål, satsat på att inspirera till utveckling av församlingarnas barnverksamhet. En särskild arbetsgrupp har arbetat med dessa frågor och i början av 2002 lanserades en ny webbplats, *Idétorg Barn*. Webbplatsen är tänkt att fungera som ett stöd för församlingarna att våga tänka nytt och konstruktivt när det gäller barnverksamheten.

Svenska kyrkans skolarbete är en bred verksamhet som berör många olika åldrar och områden. Ett gott samarbete med skolan är en av kyrkans viktigaste framtidsfrågor. På högstadie- och gymnasieskolor har kyrkan en uppgift i att möta tonåringars funderingar kring livsfrågor. I mars 2001 utkom det fjärde och sista häftet i serien *Grunddokument för Svenska kyrkans undervisning*. Under titeln *När skola och kyrka möts* behandlas frågor som praktiska förutsättningar för skolkyrkoarbete, pedagogiska aspekter, metodik, ekumenik, samt hur skola och församling, i ett historiskt perspektiv, relaterat till varandra. Grunddokumenten är viktiga redskap i arbetet med församlingsinstruktionen runt om i landets församlingar.

Under året startade två tvååriga projekt med inriktning på barn och ungdomar. Det ena är ett projekt kring konfirmander med funktionshinder. Det är viktigt att alla som arbetar med konfirmander har kunskap om handikappfrågor. Om den lokala församlingen inte har resurser eller möjlighet att ta emot en funktionshindrad konfirmand, bör man alltid veta vilka andra möjligheter Svenska kyrkan kan erbjuda. Syftet med projektet är att göra en kartläggning av vad stift och församlingar idag gör för funktionshindrade konfirmander, samt en översyn av behovet av metodutveckling. Det andra projektet syftar till en kunskaps- och beredskapshöjning i stift och församlingar för arbete med förebyggande diakoni bland barn och ungdomar.

Förnyad kommunikation

I takt med att samhället, kyrkan och medierna förändras och utvecklas behöver verksamhetsområdet Kyrkolivets utveckling förnya sin kommunikation. Under hösten 2001 startade ett projekt kring översyn av de tidskrifter som ges ut. Målet är att bättre kunna kommunicera med målgrupperna via ett färre antal tidskrifter. De tidskrifter som ingår i översynen är *Mitt i församlingen*, *Barn och familj*, *Aktuellt för konfirmandarbetet*, *Ankkuri*, *De dövas kyrkblad* samt *Pedal*. Dessa är olika till sin karaktär och har olika lång historia. Projektet skall avslutas i juni 2002, och målet är att ta fram alternativa, konkreta handlingsförslag för kommunikationsarbetet i ett tioårsperspektiv.

Under året tillsattes en ny redaktör för tidskriften *Mitt i församlingen* och nätverksbladet *Pedal*. *Mitt i församlingen* vänder sig till anställda och frivilliga inom Svenska kyrkans församlingar, medan *Pedal* lyfter pedagogiska frågor och vänder sig till församlings- och stiftspedagoger.

Översyn av de kyrkliga utbildningarna

Sedan november 1999 har en översyn av de kyrkliga utbildningarna pågått, och slutrapporten för projektet kommer att publiceras inom serien *Svenska kyrkans utredningar* i mars 2002. Översynen har i första hand syftat till att vidareutveckla Svenska kyrkans utbildningar för blivande präster, diakoner, församlingspedagoger och kyrkomusiker. Utredningen innehåller dels ett förslag till varsam revidering av utbildningsvägarna utifrån den utvärdering som tidigare gjorts under namnet *Rätt kurs?* och dels ett förslag om försök till en gemensam församlingsutbildning för de fyra yrkesgrupperna.

Samverkan med stiftet

Kyrkoordningen ger stiftet delvis nya framtidsuppgifter kring utvecklingen av kyrkolivet. Därför måste samspelet mellan verksamhetsområdet Kyrkolivets utveckling och de 13 stiftet stärkas. Under året gjordes bland annat gemensamma studiebesök på stiftskanslierna, med samtal kring frågor som internationellt arbete och församlingsinstruktionen. Mötena med stiftet har även stärkt samverkan mellan kyrkokansliets olika verksamhetsområden. Avsikten är att detta samarbete skall generera mötesplatser och former för hur stiftet kan medverka i planering och utvärdering av verksamheten på nationell nivå.

Svenska kyrkans miljöarbete

Arbetet med miljöfrågor på den nationella nivån drivs och samordnas genom Svenska kyrkans miljövern. Arbetets främsta mål är att genomföra miljödiplomerings av Svenska kyrkan, genom stöd åt stiftens miljösamordnare och diplomerare. Just nu pågår ett treårigt samarbetsprojekt, kallat *Klimat.nu*, som lyfter frågor kring den enskildes livsstil och konsumtionsmönster och vilka konsekvenser detta får för miljön. Projektet är ett samarbete mellan Svenska kyrkan, Röda Korset, Svenska FN-förbundet, Folkbildningsrådet och Svenska Naturskyddsföreningen. Genom dessa organisationer inbjuds enskilda individer, organisationer och företag att delta i satsningen. *Klimat.nu* syftar till att skapa insikt och debatt om hur vi lever och att visa på positiva exempel till förändring. Projektet har bl.a. en webbplats där besökaren kan avge ett personligt klimatlöfte som visar att konkreta åtgärder resulterar i minskning av koldioxidutsläpp. Riksdagen och regeringen utmanas att agera snabbare och mer handlingskraftigt för att minska de svenska koldioxidutsläppen. Förslaget till svensk klimatstrategi är att utsläppen av växthusgas skall halveras till år 2050, jämfört med 1990.

Språk i kyrkan

Delegationen för finskspråkigt arbete skall fungera som samarbets- och serviceorgan åt stift och församlingar, som stöd för församlingsgrupperna samt biträda vid rekrytering, utbildning och fortbildning. Delegationen skall vidare vara förbindelseorgan mellan Svenska kyrkan och sverigefinländarna samt utveckla förbindelserna mellan Svenska kyrkan och Den evangelisk-lutherska kyrkan i Finland. Gruppen består av representanter för båda språkgrupperna och har ansvar för informationsfrågor relaterade till kyrkans finskspråkiga arbete. Bland annat ger man ut tidskriften *Ankkuri*. Inom det långsiktiga projektet *Livets teologi* gick under hösten en enkätundersökning ut till första och andra generationens finska invandrare. Undersökningen innehåller en rad frågor om de finska invandrarnas livssituation och livssyn. Det insamlade materialet skall publiceras i ett temanummer av *Mitt i församlingen* under hösten 2002.

Bibelns Markusevangelium översattes under året till teckenspråk. Det fleråriga pro-

jektet *Visuell gudstjänst* har fortsatt och beräknas slutföras under 2003. I samarbete med Härnösands folkhögskola drivs en teckenspråkig kompetensutveckling för präster, diakoner och andra församlingsanställda som arbetar med Svenska kyrkans teckenspråkiga verksamhet. Under våren genomfördes även en enkätundersökning gentemot stift, medarbetarlag, dövföreningar m.fl., angående deras uppfattning om utvecklingen av – och framtida organisation för – det nationella uppdraget Dövkyrkan. Resultaten visar att verksamheten betraktas som god och välfungerande, samt att man är nöjd med att det nationella uppdraget är förlagt till Strängnäs stift.

Social ekonomi

Under de senaste åren har frågorna om social ekonomi, dvs. organiserat samhälleligt arbete utanför den offentliga sektorn, blivit alltmer aktuella. Församlingarna får ofta förfrågningar om olika samhällsinsatser, och det finns ett behov av utbildning och kunskapsutbyte. Arbetet med att samla kunskap, erbjuda utbildning och litteratur som stöd för stiftens kring detta är en prioriterad uppgift i verksamheten.

I samband med konferensen *The Social Capital of the Future* i Göteborg i början av sommaren 2001 arrangerades ett ekumeniskt diakoniråd för att försöka påverka debatten kring socialekonomifrågor. Det är en generell uppgift för verksamhetsområdet att bevaka EU-debatten kring välfärdsutveckling – detta görs bl.a. genom samarbete med Kyrkornas världsråds EU-kontor och organisationer som Eurodiaconia. Frågor om social ekonomi, global ekonomi (t.ex. Rättvis handel) och miljöfrågor är tätt sammanvävda, och får en allt större betydelse i det civila samhället.

Verksamhet bland svenskar i utlandet

Nämnden för Svenska kyrkan i utlandet ansvarar för planering och utveckling av Svenska kyrkans verksamhet bland svenskar i andra länder. Med inriktning på gudstjänstliv, undervisning, diakoni och mission bedrivs arbete bland svenskar i utlandet. Svenska kyrkan i utlandet har verksamhet på ca 120 platser i 25 länder runtom i världen, och har som övergripande mål att stödja och bedriva kyrklig verksamhet bland svenskar och nordbor i utlandet.

Verksamheten är en förlängning av det arbete som utförs av Svenska kyrkans församlingar i Sverige. Många av de människor som kommer till utlandskyrkornas verksamhetsplatser tillhör en svensk hemmaförsamling, och det är betydelsefullt att upprätthålla en levande kontakt med, och få stöd av, församlingarna i Sverige via ombudsarbete, hemvändande personal samt stifts- och församlingsmedarbetare.

125 år av möten

Under året firade Svenska kyrkan i utlandet 125-årsjubileum med temat *125 år av möten*. Idag ökar antalet svenskar i utlandet i takt med samhällets globalisering, och för många av dem blir utlandskyrkan en viktig mötesplats. På senare år har det ursprungliga arbetet, som främst riktades till sjöfararna, minskat till förmån för verksamhet som motsvarar behoven hos dagens besökare. Precis som i en församling i Sverige har man gudstjänster, dop, vigslar, barn- och ungdomsaktiviteter, samtalsgrupper och programkvällar, men det kännetecknande för utlandskyrkan är den »öppna« verksamheten och det uppsökande arbetet. Diakoni i form av besök hos ensamma och utsatta – vare sig det är i hem, ombord på båtar, på hotell, på sjukhus eller i fängelser – är stora och viktiga uppgifter för personalen. Antalet besökare och deltagare i

utlandskyrkornas verksamhet växer ständigt, samtidigt som de missionerande och diakonala insatserna blir allt fler. Detta måste ses som en indikation på det stora behovet av Svenska kyrkans närvaro bland sina utlandsmedlemmar.

Tröst och stöd i katastrofens mitt

Verksamhetsåret 2001 påverkades starkt av olika händelser runt om i världen. Efter de fruktansvärda terrordåden i USA strömmade människor till Svenska kyrkan i New York. Kyrkans personal sattes under hård press, vilket de klarade på ett utmärkt sätt till stöd och tröst för många medmänniskor. Kyrkan blev den plats dit människor kom med sin oro och sina frågor.

Lars Gustafsson, som tjänstgjorde som komminister i Svenska kyrkan i New York, berättar hur svenska företag kontaktade kyrkan för gruppsamtal med anställda, samtidigt som kyrkans besöksantal fördubblades. »Människor hade behov av att prata och uttrycka känslor på sitt eget språk och svenskar som aldrig hade klivit över en kyrkas tröskel kom till kapellet och tände ljus«, säger Lars Gustafsson, som även arbetade förebyggande med samtalsgrupper och undervisning kring trauma och krisbearbetning. Veckan efter händelsen höll Svenska kyrkan i New York gudstjänst varje kväll.²⁾

En kris kan vara omfattande och beröra många människor, men en kris kan också vara en händelse i en enskild människas liv. Händelser som den i New York visar på det stora behovet av hjälp och stöd i krissituationer. Eftersom Sveriges ambassader inte har tillräckliga resurser för krishantering, får de svenska utlandskyrkorna ofta en viktig roll i liknande sammanhang. I samband med terrorattacken i New York och flygkraschen i Milano kom den fortlöpande kris- och katastrofverksamhet som bedrivs inom Svenska kyrkan i utlandet att aktualiseras. Också andra utlandskyrkor, och de ekumeniska vardagskontakter som knyts där, blev uppmärksammade. Så blev t.ex. den norsk-svenska kyrkan i Dubai, där oron var stor under hösten, en tillflyktsort för skandinaverna i ett annat hörn av världen. I februari gjorde personalen vid Svenska kyrkan i Köpenhamn en betydelsefull krishanteringsinsats i samband med den svåra bussolycka som blev mycket uppmärksammad i media.

Sofiakyrkan i Paris 375 år

Den sjuätte oktober firade Svenska kyrkans äldsta utlandskyrka, Sofiakyrkan i Paris, 375-årsjubileum. Svenska kyrkan i utlandet representerades av direktor Jan Madestam och Erna Arhag, ledamot av Nämnden för Svenska kyrkan i utlandet. Jubileet firades i kyrkans lokaler med seminarier, panelsamtal och festligheter. Samtalen handlade bl.a. om hur det är att leva i ett katolskt samhälle och om kulturella och religiösa skillnader i »blandäktenskap« mellan katoliker och protestanter. Församlingssalen var fylld till brädden och Sveriges ambassadör i Paris, Örjan Berner, passade på att tacka Svenska kyrkan för dess »utomordentliga insatser«. Trots sin höga ålder har Svenska Sofiakyrkans verksamhet aldrig varit populärare än nu!

Ökat intresse

Svenska kyrkans i utlandet verksamhet på nationell nivå skall skapa förutsättningar för en väl fungerande utlandskyrka och göra denna känd och understödd inom Sveriges gränser. De omvälvande världshändelserna under hösten 2001 intensifierade kontakterna mellan kyrkokansliet och de olika utlandskyrkorna. Med kort varsel arrangerade kansliet gemensamma träffar för erfarenhetsutbyte och uppföljningssamtal, för den utlandspersonal som direkt berörts av katastroferna. Generellt kom de tragiska hän-

delserna även att medföra en bred och nyanserad mediabevakning, som inneburit att utlandskyrkornas verksamhet och betydelse lyfts fram och betonats.

²⁾ Källa: Lena Hanson: »Svenska kyrkan och det sociala arbetet utomlands«, *Socionomen* (nr 1, 2002).

Lutherhjälpen, SKM och EFS Utland

Internationell mission och diakoni

Svenska kyrkans arbete med internationell mission och diakoni bedrivs av tre huvudaktörer: Svenska kyrkans mission (SKM), Lutherhjälpen och EFS Utland.

Att möta världen

SKM är Svenska kyrkans redskap för *internationell mission* och skall samordna och inspirera stiftens och församlingarnas internationella missionsengagemang. Det innebär att bidra till att skapa förutsättningar för möten mellan församlingar i Svenska kyrkan och den världsvida kyrkan. Dessa möten är ett ömsesidigt utbyte av tro, erfarenheter och resurser. Verksamheten inrymmer samarbete kring flera olika delar av missionsuppdraget. SKM vill betona att mission är *hela* kyrkans ansvar och en integrerad del av dess vardagliga verksamhet. I första hand skall Svenska kyrkans internationella missionsarbete ske i samverkan med andra kyrkor, ekumeniska organisationer och nätverk. SKM betonar det teologiska arbetet och förankringen i den lokala kulturen.

Lutherhjälpen är Svenska kyrkans samordnande organ för katastrof- och utvecklingsamarbete, vilket kan samlas under begreppet *internationell diakoni*. Diakoni innebär att identifiera sig med de fattiga och förtryckta, att stå på deras sida i kampen för människovärde, mänskliga rättigheter, utveckling, befrielse och rättvisa. Verksamheten skall eftersträva ökad satsning på opinionsbildning, dialog och påverkan i relation till fattigdomens orsaker, som handelsfrågor, biståndsfrågor och miljöfrågor. Lutherhjälpen har fyra huvudsakliga inriktningar: lokal resursmobilisering, ekologiskt hållbar utveckling, livsmedelssäkerhet samt ekonomisk och social rättvisa.

EFS utland

EFS står för Evangeliska Fosterlands-Stiftelsen, som är en självständig organisation inom Svenska kyrkan med betoning på mission och individuellt engagemang. Det utlandsarbete som EFS bedriver samadministreras med SKM och Lutherhjälpen på Svenska kyrkans nationella nivå. Utlandsverksamhet finns i Eritrea, Etiopien, Indien, Malawi, Sudan och Tanzania, och i samtliga av dessa länder samarbetar man med lokala lutherska kyrkor. Till exempel driver man ett utbytesprogram för ungdomar. Syftet är att skapa personliga kontakter och gemenskap mellan ungdomar i Sverige och dessa länder, samt att de svenska ungdomarna efter utlandsvistelsen skall kunna verka för att stimulera missionsengagemanget på hemmaplan.

Samarbete för utveckling

På senare år har Svenska kyrkan initierat allt fler projekt kring utvecklingsamarbete, eftersom man vill lägga större vikt vid arbetet för påverkan och förändring av de strukturer som skapar och bidrar till människors utsatthet.

Lutherhjälpen vill gärna stödja och utveckla arbetet inom olika nätverk. Svenska kyrkan driver en långsiktig och ömsesidig samverkan med Kyrkornas världsråd och

Lutherska världsförbundet. När det gäller Lutherhjälpens katastrofarbete arbetar man enbart inom det internationella nätverket *Action by Churches Together* (ACT). Till exempel samordnades Svenska kyrkans hjälparbete i Afghanistan under året helt och hållet genom ACT. Samtliga av medlemskyrkorna i ACT bidrar med medel, men katastrofinsatserna organiseras i högkvarteret i Genève.

Hur kyrkans mission i världen skall uttryckas kan inte slås fast en gång för alla. När världen förändras kan det bli nödvändigt att överge gamla handlingslinjer och söka nya vägar. De första missionärerna åkte ut som pionjärer för ca 100 år sedan med uppdraget att grunda kyrkor i Afrika och Asien. De kyrkorna är numera självständiga med inhemska kyrkoledningar. Sedan några år pågår en utveckling av Svenska kyrkans missionspolicy för att rekrytering och utbildning av missionärer bättre skall motsvara nutida och framtida behov i den världsvida kyrkan. Tillsammans med sina partner i den världsvida kyrkan söker Svenska kyrkan medarbetare som vill stå i den gränsöverskridande kyrkans tjänst.

Katastrofhjälp

Lutherhjälpens största biståndsinsatser gick under 2001 till Zimbabwe, Indien och Afghanistan. Under året drabbades delar av Zimbabwe av svår torka, vilket ledde till att skörden blev mycket dålig. Bristen på livsmedel ledde till utbredd undernäring bland befolkningen, särskilt bland skolbarn. Lutherhjälpens bistånd gick framför allt till skolor, i form av mat och livsmedel. I oktober 2001 drabbades den indiska delstaten Andhra Pradesh av en cyklon, vilket ledde till översvämning av sju distrikt. Många människor drunknade och över 87 000 hus skadades. Lutherhjälpens bistånd gick främst till fattiga hushåll och människor som förlorat sina försörjningsmöjligheter p.g.a. översvämningarna.

Redan under våren 2001 anslog Lutherhjälpen pengar till katastrofhjälp i Afghanistan genom ACT. Efter mer än tjugo år av krigstillstånd, torka, ekonomisk kris och avsaknad av infrastruktur var afghanernas situation alarmerande redan innan bombningarna inleddes. I oktober 2001 anslog Lutherhjälpen ytterligare två miljoner kronor till de krigsdrabbade i Afghanistan. Cirka 7,5 miljoner människor uppskattades vara i desperat behov av hjälp – av dessa var 20 procent barn under fem år.

Ökad delaktighet

Lutherhjälpen och SKM vill verka för att stärka stiften som delaktiga bärare av Svenska kyrkans internationella arbete. Tidigare har internationella frågor framför allt drivits på församlings- och nationell nivå, men arbetet inriktas nu mot att söka tydligare modeller för samarbete med de 13 stiften, vilka efter relationsförändringen fått nya möjligheter att arbeta med internationella frågor. Under 2001 gjordes personliga besök hos stiften för att bygga kontaktnät.

Kyrkomötet har fattat beslut om ett gemensamt styrorgan för SKM och Lutherhjälpen, nämligen Nämnden för internationell mission och diakoni. Den nya nämnden kommer att väljas av det nyvalda Kyrkomötet i september 2002.

SKM:s julinsamling 2001, med temat *Befrielse till kropp och själ*, resulterade i 24,2 miljoner kronor från givare runt om i Sverige. Resultatet av Lutherhjälpens fasteaktion 2001 blev 43 miljoner kronor. Fasteaktionens fokus låg på ekologiskt hållbar utveckling, med projekt såsom trädplantering i Mauretaniens öken och utveckling av nya bevattningsmetoder i Etiopien.

Opinion och påverkan

Utgångspunkten för Svenska kyrkans opinionsbildande verksamhet är att försöka påverka samhällsdebatten och de beslutsfattare, myndigheter och institutioner på olika nivåer som har makt att förändra orättfärdiga strukturer. En viktig del av arbetet är därför att skapa dialog kring effekter och konsekvenser av olika beslut, samt att presentera möjliga alternativ som utarbetats inom Svenska kyrkans internationella nätverk.

Sveriges ordförandeskap i EU aktualiserade Svenska kyrkans uppdrag att agera för biståndsfrågor, fattigdomsbekämpning och globaliseringsfrågor. Svenska kyrkan och Kyrkornas världsråd har ett tydligt uppdrag att försöka påverka Europaparlamentet inom dessa områden. I slutet av maj 2001 lanserades ett europeiskt manifest för fred i Sudan, som undertecknades av drygt 40 europeiska människorätts- och kyrkliga organisationer – bland annat Lutherhjälpens. Manifestet innehöll en rad uppmaningar till de oljebolag som är verksamma i området om att aktivt verka för minskade investeringar i Sudans oljesektor som ett nödvändigt steg på vägen mot fred.

Lutherhjälpens och ACT:s katastrofinsatser i Afghanistan kombinerades med skarp kritik i samhällsdebatten från Svenska kyrkans sida, både individuellt och i samverkan med Kyrkornas världsråd. Den främsta kritiken riktades mot USA:s bombningar av Afghanistan och mot polariseringen av kristendom mot islam. Även situationen i Mellanöstern föranledde flera debattinlägg från Svenska kyrkan under året.

Upptrappad konflikt

Mellanösternfrågan kom under året att bli mycket speciell för både Lutherhjälpens och SKM. I november 2001 föranledde den upptrappade konflikten mellan Israel och Palestina Lutherhjälpens att anslå en miljon kronor till Augusta Victoria-sjukhuset i östra Jerusalem. Pengarna kanaliserades genom lokala samarbetspartners inom ACT och Kyrkornas världsråd. Över 11 000 människor hade skadats i striderna, och för att kunna hjälpa de många lidande behövde sjukhuset extra medel – både för att klara av det ökande antalet patienter och för att upprätthålla de fungerande operationsenheterna. Eftersom vägspärrar och andra restriktioner hindrar många palestinier att ta sig till sjukhus, gick en del av pengarna till att bygga ut vårdverksamheten med mobila sjukvårdsteam som kan resa ut till byarna i området.

Svenska Teologiska Institutet i Jerusalem (STI), som drivs av SKM, arbetar vanligtvis med att främja religionsdialog och ökad förståelse mellan de religiösa traditioner som samexisterar i dagens Jerusalem. Under år 2000 kunde STI utöka sin verksamhet, men år 2001 tvingade den alltmer akuta konflikten mellan Israel och Palestina fram helt andra arbetsmetoder. Inför verksamhetsåret 2002 har man beslutat att inte genomföra planerad kursverksamhet – tvärtom har verksamheten trappats ned och personalstyrkan reducerats. Dessa insatser görs för att man skall kunna lägga desto mer resurser på STI under 2003, förutsatt att konfliktsituationen i Mellanösternområdet mattas av.

Religionsfrågan central

Händelserna kring den 11 september aktualiserade flera av de frågor som Svenska kyrkan driver i sitt internationella arbete. Under hela året förde Svenska kyrkan fortsatta samtal med Sida, och båda parterna är överens om att en religionsaspekt måste inkluderas i det gemensamma biståndsarbetet. Måndagen den 10 september arrangerades ett större seminarium kring religionsfrågan. Det som skedde dagen därpå visade sig få en avgörande betydelse för debatten om religionsmöten, religionsdialog och samverkan – teman som kom att bli högst aktuella i det offentliga samtalet under hela hösten.

Resultat och balansräkningar samt noter – Koncernen

Koncernresultaträkning

Belopp i tkr	Not	2001	2000
	1		
<i>Intäkter</i>			
Utjämningsavgifter	2	1 350 126	1 283 450
Kollekter och gåvor	3	205 838	204 474
Erhållna bidrag	4	123 048	138 837
Netto likviditets- och kapitalförvaltning	5	-681 231	109 199
Övriga intäkter		40 939	44 548
<i>Summa</i>		<u>1 038 720</u>	<u>1 780 508</u>
<i>Kostnader</i>			
Utjämningsbidrag	2	-1 027 605	-985 357
Lämnade bidrag	6	-260 813	-435 091
Övriga externa kostnader	8	-301 387	-202 365
Personalkostnader	9, 10, 11	-192 607	-141 356
Avskrivningar av materiella och immateriella anläggningstillgångar	12	-7 867	-9 962
<i>Summa</i>		<u>-1 790 279</u>	<u>-1 774 131</u>
<i>Andel i intresseföretagens resultat</i>		2 258	12 655
Resultat före finansiella poster		-749 301	19 032
<i>Finansiella poster</i>			
Räntekostnader		-3 874	-3 979
<i>Minoritetens andel av årets resultat</i>		2 081	-1 973
Resultat före skatt		-751 094	13 080
Intresseföretagens skatt på årets resultat		27	-3 556
Resultat före dispositioner		-751 067	9 524
<i>Dispositioner</i>			
Förändring verksamhets- och ändamålsdestinerade medel	13	101 974	155 527
Förändring värdesäkrat eget kapital	14	-94 960	-42 022
<i>Summa</i>		<u>7 014</u>	<u>113 505</u>
Förändring övrigt eget kapital	14	-744 053	123 029

Koncernbalansräkning

Belopp i tkr	Not	2001-12-31	2000-12-31
	1		
Tillgångar			
<i>Anläggningstillgångar</i>			
<i>Immateriella anläggningstillgångar</i>			
Balanserade utgifter för utvecklingsarbeten	15	3 271	464
<i>Materiella anläggningstillgångar</i>			
Byggnader och mark	16	127 828	130 641
Inventarier	17	8 579	9 755
<i>Summa</i>		136 407	140 396
<i>Finansiella anläggningstillgångar</i>			
Andelar i intresseföretag	19	66 593	60 817
Andra långfristiga värdepappersinnehav	20	3 915 618	4 236 966
Övriga långfristiga fordringar		38 836	27 130
<i>Summa</i>		4 021 047	4 324 913
Summa anläggningstillgångar		4 160 725	4 465 773
<i>Omsättningstillgångar</i>			
<i>Kortfristiga fordringar</i>			
Kundfordringar		14 073	4 334
Fordringar hos intresseföretag		–	991
Övriga kortfristiga fordringar		33 860	31 289
Förutbetalda kostnader och upplupna intäkter	21	42 555	42 356
<i>Summa</i>		90 488	78 970
<i>Kortfristiga placeringar</i>	22	299 373	494 995
<i>Kassa och bank</i>	23	136 801	119 401
Summa omsättningstillgångar		526 662	693 366
SUMMA TILLGÅNGAR		4 687 387	5 159 139

Koncernbalansräkning

Belopp i tkr	Not	2001-12-31	2000-12-31
EGET KAPITAL OCH SKULDER			
<i>Eget kapital</i>	14		
Värdesäkrat eget kapital		3 369 428	3 274 469
Övrigt eget kapital		-167 544	576 509
<i>Summa</i>		<u>3 201 884</u>	<u>3 850 978</u>
<i>Minoritetsintressen</i>		28 194	30 275
<i>Avsättningar</i>			
Avsättningar för pensioner		1 951	1 407
Övriga avsättningar	13	278 203	380 176
<i>Summa</i>		<u>280 154</u>	<u>381 583</u>
<i>Långfristiga skulder till kreditinstitut</i>		65 356	67 203
<i>Kortfristiga skulder</i>			
Leverantörsskulder		32 668	27 042
Övriga kortfristiga skulder	23	1 007 384	764 729
Upplupna kostnader och förutbetalda intäkter	24	71 747	37 329
<i>Summa</i>		<u>1 111 799</u>	<u>829 100</u>
SUMMA EGET KAPITAL OCH SKULDER		4 687 387	5 159 139
<i>Ställda säkerheter</i>	25	86 403	87 766
<i>Ansvarsförbindelser</i>	26		

Moderföretaget

Moderföretagets resultaträkning

Belopp i tkr	Not	2001	2000
	1		
<i>Intäkter</i>			
Utjämningsavgifter	2	1 350 126	1 283 450
Kollekter och gåvor	3	205 838	204 474
Erhållna bidrag	4	123 048	138 837
Netto likviditets- och kapitalförvaltning	5	-678 178	111 350
Övriga intäkter	7	25 579	12 443
<i>Summa</i>		<u>1 026 413</u>	<u>1 750 554</u>
<i>Kostnader</i>			
Utjämningsbidrag	2	-1 027 605	-985 357
Lämnade bidrag	6	-260 813	-435 091
Övriga externa kostnader	7, 8	-291 610	-198 650
Personalkostnader	9, 10, 11	-190 656	-128 093
Avskrivningar av materiella och immateriella anläggningstillgångar	12	-2 816	-1 117
<i>Summa</i>		<u>-1 773 500</u>	<u>-1 748 308</u>
Resultat före finansiella poster		-747 087	2 246
<i>Finansiella poster</i>			
Räntekostnader		-863	-706
Resultat före dispositioner		-747 950	1 540
<i>Dispositioner</i>			
Förändring verksamhets- och ändamålsdestinerade medel	13	100 773	155 527
Förändring värdesäkrat eget kapital	14	-94 960	-42 022
<i>Summa</i>		<u>5 813</u>	<u>113 505</u>
Förändring övrigt eget kapital	14	-742 137	115 045

Moderföretagets balansräkning

Belopp i tkr	Not	2001-12-31	2000-12-31
	1		
Tillgångar			
<i>Anläggningstillgångar</i>			
<i>Immateriella anläggningstillgångar</i>			
Balanserade utgifter för utvecklingsarbeten	15	3 271	–
<i>Materiella anläggningstillgångar</i>			
Byggnader och mark	16	49 012	50 033
Inventarier	17	7 805	297
<i>Summa</i>		<u>56 817</u>	<u>50 330</u>
<i>Finansiella anläggningstillgångar</i>			
Andelar i koncernföretag	18	19 344	19 344
Fordringar hos koncernföretag		2 000	5 000
Andelar i intresseföretag	19	60 233	53 698
Andra långfristiga värdepappersinnehav	20	3 915 618	4 236 563
Övriga långfristiga fordringar		38 836	27 130
<i>Summa</i>		<u>4 036 031</u>	<u>4 341 735</u>
Summa anläggningstillgångar		4 096 119	4 392 065
<i>Omsättningstillgångar</i>			
<i>Kortfristiga fordringar</i>			
Kundfordringar		12 495	1 519
Fordringar hos koncernföretag		3 000	–
Övriga kortfristiga fordringar		33 156	28 479
Förutbetalda kostnader och upplupna intäkter	21	41 031	40 114
<i>Summa</i>		<u>89 682</u>	<u>70 112</u>
<i>Kortfristiga placeringar</i>	22	299 373	493 002
<i>Kassa och bank</i>	23	136 777	119 260
Summa omsättningstillgångar		525 832	682 374
SUMMA TILLGÅNGAR		4 621 951	5 074 439

Moderföretagets balansräkning

Belopp i tkr	Not	2001-12-31	2000-12-31
EGET KAPITAL OCH SKULDER			
<i>Eget kapital</i>	14		
Värdesäkrat eget kapital		3 369 428	3 274 469
Övrigt eget kapital		-173 612	568 525
<i>Summa</i>		<u>3 195 816</u>	<u>3 842 994</u>
<i>Avsättningar</i>			
Avsättningar för pensioner		1 951	1 407
Övriga avsättningar	13	<u>278 203</u>	<u>378 976</u>
<i>Summa</i>		280 154	380 383
<i>Långfristiga skulder till kreditinstitut</i>		10 356	12 203
<i>Kortfristiga skulder</i>			
Leverantörsskulder		31 396	19 904
Skulder till koncernföretag		32 651	26 163
Skulder till intresseföretag		-	530
Övriga kortfristiga skulder	23	1 000 781	759 538
Upplupna kostnader och förutbetalda intäkter	24	<u>70 797</u>	<u>32 724</u>
<i>Summa</i>		1 135 625	838 859
SUMMA EGET KAPITAL OCH SKULDER		4 621 951	5 074 439
<i>Ställda säkerheter</i>	25	26 403	27 766
<i>Ansvarsförbindelser</i>	26		

Not 1 . Redovisnings- och värderingsprinciper

Alla belopp är angivna i tusentals kronor (tkr).

Svenska kyrkans årsredovisning har upprättats enligt Årsredovisningslagen (1995:1554) och Bokföringsnämndens (BFN) allmänna råd.

För att uppnå en rättvisande bild av verksamhetens särskilda inriktning har, i enlighet med Årsredovisningslagen, en anpassning skett beträffande uppställningsformen för resultaträkning.

Netto likviditets- och kapitalförvaltning

Intäkter från likviditets- och kapitalförvaltningen redovisas gemensamt under intäkter då en uppdelning av resultatet för omsättnings- och anläggningstillgångar ej skulle ge en rättvisande bild.

Dispositioner

Under dispositioner redovisas nettot av ianspråktaga och avsatta ändamåls- och verksamhetsdestinerade medel. Med verksamhetsdestinerade medel avses medel som endast får användas för viss verksamhetsgren. Med ändamålsdestinerade medel avses medel som är avsedda för visst specifikt ändamål inom en verksamhetsgren. Dessutom redovisas här den avsättning som enligt Kyrkoordningen, kap 45, årligen ska ske för värdesäkring av eget kapital.

Öppningsbalans

Trossamfundet Svenska kyrkan bildades den 1 januari 2000. Svenska kyrkan övertog då tillgångar och skulder samt rättigheter och skyldigheter från de fyra statliga myndigheterna, Kyrkofondens styrelse, Årkebiskopsämbetet, Svenska kyrkans Centralstyrelse och Kyrkomötet, samt från Svenska kyrkans stiftelse för rikskyrklig verksamhet. De tillgångar och skulder som övertogs värderades till ett försiktigt bedömt marknadsvärde och intogs som öppningsbalans.

Värdesäkrat eget kapital

Värdesäkrat eget kapital i Svenska kyrkan på nationell nivå utgörs av den nettoförmögenhet som den 1 januari 2000 överfördes från den statliga Kyrkofonden.

Koncernredovisning

Koncernredovisning har upprättats enligt Redovisningsrådets rekommendation (RR1:00) om koncernredovisning och med tillämpning av förvärvsmetoden. I koncernredovisningen ingår dotterföretag där moderföretaget direkt eller indirekt innehar mer än 50% av rösterna.

Intresseföretagsredovisning

Som intresseföretag beaktas de företag där koncernen har ett långsiktigt ägarintresse och där moderföretaget direkt eller indirekt innehar mer än 20% av rösterna för samtliga aktier. Andelar i intresseföretag redovisas enligt den s.k. kapitalandelsmetoden. Skillnaden mellan intresseföretagets redovisade värde i koncernen och koncernens andel av intresseföretagets egna kapital utgör negativ goodwill, vilken från och med år 2001 löses upp över 5 år.

Minoritetsintressen

Minoritetens andel av eget kapital redovisas i en särskild post mellan eget kapital och avsättningar.

Resultatredovisning

Svenska kyrkans nationella nivå ansvarar för fördelningen av de kyrkoavgifter som Riksskatteverket uppbär för Svenska kyrkans räkning. Den del av kyrkoavgifterna som överförs till församlingar, samfälligheter och stift redovisas endast över balansräkningen.

Intäkter redovisas till det verkliga värde av vad som erhållits eller kommer att erhållas. Kollektor och gåvor samt bidrag intäktsförs som huvudregel när gåvan sakrättsligt är genomförd.

Kollekter och gåvor

Med kollektor och gåvor avses i huvudsak insamlade medel från allmänheten som ställs till Svenska kyrkans förfogande. Gåvor och testamenten som utgörs av annat än kontanta medel värderas till marknadsvärde. I det fall tillgången avyttras i nära anslutning till gåvotillfället värderas tillgången till faktiskt erhållen likvid. Aktier erhållna genom gåva eller testamente värderas till marknadsvärde vid tidpunkten för överföring till Svenska kyrkans depå.

Erhållna bidrag

Med begreppet bidrag avses medel som erhållits av externa bidragsgivare och där bidraget grundas på avtal eller liknande handling samt där återrapporteringskyldighet föreligger.

Bidrag från Sida redovisas i enlighet med BFN R 5, Redovisning av statliga stöd, och skuldförs till dess att de kostnader som bidraget ska täcka uppkommit varvid intäktsföring sker.

Svenska kyrkan erhåller enligt Lag om svenska kyrkan (1998:1591), Lag om införande av Lag om svenska kyrkan (1998:1592), Kyrkoordningen (fastställd av Kyrkomötet 12 juni 1999) samt bestämmelser i stiftelseurkunder, utdelning från ett stort antal stiftelser och stiftelseliknande rättssubjekt. Intäktsföring av den utdelning som Svenska kyrkan erhåller sker i samband med att medlen överförs till Svenska kyrkan. Detta sker i princip året efter intjänandeåret.

Dispositioner

I vissa fall är intäkter förenade med villkor som innebär att medlen skall användas för visst angivet ändamål eller viss angiven verksamhet. I de fall intäkten inte kunnat användas för det angivna ändamålet eller verksamheten under året avsätts medlen under dispositioner i resultaträkningen och redovisas som avsättningar i balansräkningen. När utbetalning sker till det angivna ändamålet eller verksamheten ianspråk tas de avsatta medlen under dispositioner.

Anläggningstillgångar

Materiella och immateriella anläggningstillgångar avskrivs över den bedömda ekonomiska livslängden. Följande avskrivningstider tillämpas:

Byggnader	50 år
Kontorsmöbler	10 år
Kontorsmaskiner	5 år
Datorprogram	4 år
Datorer	3 år

Datorprogram som ej är egenutvecklade kostnadsförs vid anskaffningen.

Avskrivningar enligt plan beräknas på de ursprungliga anskaffningsvärdena och den ursprungligen beräknade ekonomiska livslängden.

Anläggningstillgångar har under året överförts från dotterföretag till moderföretaget till marknadsvärde. I dotterföretagen har vissa anläggningstillgångar, i samband med inventering, kostnadsförts på grund av ändrad bedömning avseende klassificering.

Utvecklingsarbeten

Utgifter för utvecklingsarbeten av datorprogram kostnadsförs vanligtvis löpande när de uppkommer. Vissa större utvecklingsprojekt som har ansetts vara av väsentligt värde under kommande år har aktiverats i balansräkningen som Balanserade utgifter för utvecklingsarbeten.

Leasingavtal

Samtliga leasingavtal, oavsett om de är finansiella eller operationella, redovisas som hyresavtal (operationella leasingavtal).

Finansiella anläggningstillgångar

Värdepapper i form av aktier, obligationer och andra långfristiga värdepappersinnehav värderas till anskaffningsvärde minskat med eventuell nedskrivning vid varaktigt bedömd värdenedgång.

Om, efter en kollektiv värdering av respektive aktier, obligationer eller andra långfristiga värdepappersinnehav, dessa varaktigt bedöms ha ett värde understigande anskaffningsvärdet sker nedskrivning.

Med ideella placeringar avses placeringar där förutom ekonomisk även social avkastning legat till grund för placeringsbeslutet. Ideella placeringar återfinns i balansräkningen under posterna Andra långfristiga värdepappersinnehav samt Övriga långfristiga fordringar.

Fordringar

Fordringar har tagits upp till de belopp varmed de beräknas inflyta.

Fordringar och skulder i utländsk valuta

Fordringar och skulder i utländsk valuta värderas enligt balansdagens kurs. I de fall valutasäkringsåtgärd genomförts, t.ex. terminssäkring, används terminskursen.

Kortfristiga placeringar

Kortfristiga placeringar värderas till anskaffningsvärde vid förvärvet. Skillnaden mellan anskaffningsvärde och inlösenvärde periodiseras så att den effektiva räntan vid förvärvet är konstant över innehavstiden.

Avsättningar

Med avsättningar avses förpliktelse på balansdagen som är säkra eller sannolika till sin förekomst men ovissa till belopp eller till den tidpunkt då de skall infrias.

Övriga avsättningar delas upp på verksamhets- och ändamålsdestinerade medel.

Not 2. Utjämningsavgifter och utjämningsbidrag

<i>Koncernen och moderföretaget</i>	2001	2000
Regler om ekonomisk utjämning återfinns i Kyrkoordningens 44:e kapitel. Församlingarna betalar en allmän utjämningsavgift som uppgår till 7 öre per 100 kronor av avgiftsunderlaget. Den särskilda utjämningsavgiften uppgår till 50% av den nettovinst som uppkommer vid förvaltningen av de s.k. prästlönetillgångarna.		
<i>Utgjämningsavgifter</i>		
Allmän utjämningsavgift	616 679	587 160
Särskild utjämningsavgift	209 289	224 037
Inkomstutjämningsavgift	234 554	217 974
Kostnadsutjämningsavgift för		
– Kyrkunderhåll	59 560	52 614
– Begravningsplatser	116 999	97 437
– Andel medlemmar	113 045	104 228
	<u>289 604</u>	<u>254 279</u>
Summa utjämningsavgifter	1 350 126	1 283 450
<i>Utgjämningsbidrag</i>		
Inkomstutjämningsbidrag	-234 697	-218 073
Kostnadsutjämningsbidrag för		
– Kyrkunderhåll	-66 867	-59 076
– Begravningsplatser	-110 712	-92 144
– Andel medlemmar	-112 673	-99 295
– Glesbygd	-95 284	-82 804
	<u>-385 536</u>	<u>-333 319</u>
Stiftsbidrag	-215 870	-223 544
Strukturbidrag	-100 010	-104 980
Kyrkobyggnadsbidrag	-90 000	-103 316
Extra utjämningsbidrag	-1 492	-2 125
	<u>-407 372</u>	<u>-433 965</u>
Summa utjämningsbidrag	-1 027 605	-985 357

Not 3. Kollektor och gåvor

<i>Koncernen och moderföretaget</i>	2001	2000
Kollekter och gåvor fördelar sig enligt följande		
<i>Kollekter</i>		
Rikskollekter	66 960	68 150
Stiftskollekter	1 253	1 205
Församlingskollektor	32 528	32 859
	<hr/>	<hr/>
	100 741	102 214
<i>Gåvor</i>		
Testamenten	39 589	35 914
Övriga gåvor	65 508	66 346
	<hr/>	<hr/>
	105 097	102 260
Summa kollektor och gåvor	205 838	204 474
Antal inkomna testamentsärenden	147	152

Not 4. Erhållna bidrag

<i>Koncernen och moderföretaget</i>	2001	2000
Erhållna bidrag fördelar sig enligt följande		
<i>Svenska bidrag</i>		
Sidabidrag för		
– Utvecklingssamarbete	49 845	55 909
– Katastrofbistånd	8 879	12 754
– Volontärer	7 672	6 604
– Administration	5 915	6 821
– Information och opinion	2 269	2 963
– Övrigt	1 665	3 456
	<hr/> 76 245	<hr/> 88 507
Stiftelser		
– Förvaltade av Svenska kyrkan på nationell nivå	15 842	23 445
– Övriga stiftelser	2 037	1 173
	<hr/> 17 879	<hr/> 24 618
Övriga svenska organisationer och företag	24 127	23 367
Summa svenska bidrag	118 251	136 492
<i>Internationella bidrag</i>		
Europeiska unionen	4 487	1 645
Övriga internationella bidrag	310	700
Summa internationella bidrag	4 797	2 345
Summa erhållna bidrag	123 048	138 837

Not 5. Netto likviditets- och kapitalförvaltning

<i>Koncernen</i>	2001	2000
Utdelningar		
– Ideella placeringar	690	391
– Kapitalplaceringsaktier	45 900	32 203
Realisationsresultat vid försäljning		
– Ideella placeringar	–	3 374
– Kapitalplaceringsaktier	-455 548	-27 866
– Övriga placeringar	-16 078	4 932
Nedskrivning aktier	-291 809	–
Nedskrivning obligationer	-6 549	–
Ränteintäkter	108 662	124 861
Räntekostnader	-67 374	-41 972
Övriga finansiella intäkter	4 715	15 774
Övriga finansiella kostnader	-3 840	-2 498
Summa	-681 231	109 199

Moderföretaget

Utdelningar		
– Ideella placeringar	690	391
– Intresseföretag	3 644	2 605
– Kapitalplaceringsaktier	45 900	32 203
Realisationsresultat vid försäljning		
– Ideella placeringar	–	3 374
– Kapitalplaceringsaktier	-455 548	-27 866
– Övriga placeringar	-16 078	4 932
Nedskrivning aktier	-291 809	–
Nedskrivning obligationer	-6 549	–
Ränteintäkter	108 071	124 407
Räntekostnader	-67 374	-41 972
Övriga finansiella intäkter	4 715	15 774
Övriga finansiella kostnader	-3 840	-2 498
Summa	-678 178	111 350

Not 6. Lämnade bidrag

<i>Koncernen och moderföretaget</i>	2001	2000
Utvecklingssamarbete, katastrofbistånd och kyrkosamverkan i utlandet	-184 140	-202 233
Svenska kyrkor i utlandet	-7 039	-7 952
Verksamhet i Sverige*	-69 634	-224 906
Summa lämnade bidrag	-260 813	-435 091

* År 2000 ingick bidrag om 155 mkr avseende det s.k. Miljardprogrammet.

Not 7. Inköp och försäljning mellan koncernföretag

<i>Moderföretaget</i>	2001	2000
Av moderföretags omsättning avser försäljning till andra koncernföretag	1 942	–
Av moderföretagets inköp avser inköp från andra koncernföretag	31 272	52 957

Not 8. Leasingavtal

<i>Koncernen</i>	2001	2000
Leasingkostnader	2 802	3 935

Moderföretaget

Leasingkostnader	1 767	2 257
------------------	-------	-------

Hyra för lokaler ingår ej.

Not 9. Löner, andra ersättningar och sociala kostnader

	Löner och andra er- sättningar	Sociala kostnader	(varav pensions- kostnader)	Löner och andra er- sättningar	Sociala kostnader	(varav pensions- kostnader)
	2001	2001	2001	2000	2000	2000
<i>Koncernen</i>						
Styrelser, generalsekreterare och verkställande direktörer *	2 294	1 186	456	2 126	1 294	599
Förtroendevalda som inte ingår i styrelsen ovan	4 934	1 597	–	4 512	1 486	–
Övriga anställda	115 734	46 589	14 250	105 578	41 431	9 172
<i>Summa</i>	122 962	49 372	14 706	112 216	44 211	9 771

Avtal föreligger med den verkställande direktören i Svenska Kyrkans Utbildning AB om att vid uppsägning från företagets sida kan, utöver uppsägningstiden, ett avgångsvederlag motsvarande maximalt 6 månadslöner utgå.

Moderföretaget

Styrelse och generalsekreterare *	1 980	1 083	445	1 765	986	410
Förtroendevalda som inte ingår i styrelsen ovan	4 934	1 597	–	4 512	1 486	–
Övriga anställda	114 714	46 258	14 156	96 464	37 686	8 597
<i>Summa</i>	121 628	48 938	14 601	102 741	40 158	9 007

Inga avtal om avgångsvederlag eller om pensionsavgång föreligger med ledande befattningshavare.

* Här ingår lön till styrelsens ordförande.

Not 10. Medelantalet anställda och lönekostnader per land

<i>Koncernen och moderföretaget</i>	2001				2000			
	<i>Kvinnor</i>	<i>Män</i>	<i>Totalt</i>	<i>Lönekostnad</i>	<i>Kvinnor</i>	<i>Män</i>	<i>Totalt</i>	<i>Lönekostnad</i>
<i>Afrika</i>								
Etiopien	5	3	8	1 513	6	4	10	1 840
Sydafrika	4	3	7	757	3	3	6	891
Tanzania	9	6	15	3 258	9	5	14	3 355
Zimbabwe	6	2	8	1 420	5	1	6	1 040
Mocambique	1	1	2	432	1	1	2	318
<i>Asien</i>								
Filippinerna	2	1	3	476	2	1	3	478
Hong kong	2	1	3	723	1	1	2	578
Indien	3	2	5	772	3	3	6	1 077
Kina	2	1	3	420	2	1	3	456
Singapore	1	1	2	462	1	1	2	441
Thailand	1	1	2	518	1	2	3	545
<i>Australien</i>								
	2	2	4	782	2	2	4	759
<i>Europa</i>								
Belgien	6	4	10	1 750	6	4	10	1 538
Danmark	5	5	10	1 977	4	5	9	1 627
Finland **	–	1	1	132	–	–	–	–
Frankrike	4	3	7	1 105	4	2	6	943
Grekland	1	2	3	524	1	2	3	463
Holland	4	3	7	946	4	3	7	941
Italien	1	2	3	418	1	2	3	459
Polen	1	1	2	455	1	1	2	362
Schweiz	2	2	4	558	3	3	6	716
Spanien	11	6	17	3 123	11	6	17	2 756
Storbritanien	7	5	12	2 428	7	6	13	2 369
Tyskland	6	4	10	1 689	7	6	13	1 887
Österrike	3	1	4	615	3	1	4	598
<i>Latinamerika</i>								
Brasilien	2	1	3	835	2	1	3	690
Costa Rica	2	2	4	1 006	1	1	2	503
El Salvador	1	1	2	325	1	1	2	512
Guatemala	1	1	2	350	1	1	2	504
Peru	1	1	2	587	1	1	2	552
<i>Mellanöstern</i>								
Egypten	1	1	2	619	1	1	2	409
Förenade Arabemiraten	2	2	4	776	2	2	4	658
Israel	3	4	7	1 502	2	2	4	856
Västbanken	1	1	2	448	1	1	2	373
<i>Nordamerika</i>								
USA	7	4	11	2 239	8	4	12	1 982

<i>Koncernen och moderföretaget</i>	2001				2000			
	<i>Kvinnor</i>	<i>Män</i>	<i>Totalt</i>	<i>Lönekostnad</i>	<i>Kvinnor</i>	<i>Män</i>	<i>Totalt</i>	<i>Lönekostnad</i>
Korttidsanställda *	3	2	5	889	1	4	5	1 125
Summa utland	113	83	196	36 829	109	85	194	34 601
Sverige	194	102	296	79 298	156	86	242	63 084
Summa moderföretaget	307	185	492	116 127	265	171	436	97 685
Summa koncernföretag	4	2	6	1 334	26	16	42	9 451
Summa koncernen	311	187	498	117 461	291	187	478	107 136

* Avser personer utsända för katastrofinsatser och anställda med studielön.

** Till och med oktober 2000 var prästtjänsten i Helsingfors statlig.

Not 11. Företagsanknutna medel

Koncernen och moderföretaget

Moderföretagets ITP-premier kommer att reduceras med hjälp av de företagsanknutna medel som beräknas kunna utnyttjas under åren 2002–2004 (2001–2003). Nuvärdesberäkning av de företagsanknutna medlen är gjord i enlighet med Bokföringsnämndens vägledning om återbäring av överskottsmedel i Alecta, f.d. SPP, (BFNAR 2000:1).

Not 12. Avskrivningar av materiella och immateriella anläggningstillgångar

<i>Koncernen</i>	2001	2000
Datorprogram	-277	-559
Byggnader	-2 813	-2 820
Inventarier	-4 777	-6 583
Summa	-7 867	-9 962
<i>Moderföretaget</i>		
Byggnader	-1 021	-1 028
Inventarier	-1 795	-89
Summa	-2 816	-1 117

Not 13. Verksamhets- och ändamålsdestinerade medel – övriga avsättningar

<i>Koncernen</i>	2001	2000
Avsättning vid årets ingång	380 176	534 503
Förändring från årets verksamhet, moderföretaget	-100 773	-155 527
Avsättning för omstruktureringsåtgärder, koncernföretag	-1 200	1 200
Belopp vid årets utgång	278 203	380 176
<i>Moderföretaget</i>		
Avsättning vid årets ingång	378 976	534 503
Förändring från årets verksamhet	-100 773	-155 527
Belopp vid årets utgång	278 203	378 976
<i>Ändamålsdestinerade medel</i>		
Avsättning vid årets ingång	117 867	295 494
Återföring av tidigare års avsättning	-82 429	-186 383
Årets avsättning	5 131	8 400
Räntegottgörelse	400	356
Belopp vid årets utgång	40 969	117 867
<i>Fördelning per verksamhetsområde vid årets utgång</i>		
Ekonomisk utjämning och kapitalförvaltning	6 719	55 046
Kyrkolivets utveckling	3 027	3 064
Internationell mission	13 646	37 214
Internationell diakoni	10 484	13 049
Övriga verksamhetsområden	7 093	9 494
Summa fördelning vid årets utgång	40 969	117 867
<i>Verksamhetsdestinerade medel</i>		
Avsättning vid årets ingång	261 109	239 009
Förändring från årets verksamhet	-23 875	22 100
Belopp vid årets utgång	237 234	261 109
<i>Fördelning per verksamhetsområde vid årets utgång</i>		
Ekonomisk utjämning och kapitalförvaltning	–	10 321
Verksamhet bland svenskar i utlandet	25 304	27 697
Internationell mission	78 600	74 572
Internationell diakoni	132 530	148 519
Övriga verksamhetsområden	800	–
Summa fördelning vid årets utgång	237 234	261 109

<i>Ekonomisk utjämning och kapitalförsäkring</i>		
Avsättning vid årets ingång	10 321	10 321
Förändring från årets verksamhet	-10 321	-
	<u>0</u>	<u>10 321</u>
Varav intecknade medel	-	10 321
<i>Verksamhet bland svenskar i utlandet</i>		
Avsättning vid årets ingång	27 697	23 186
Förändring från årets verksamhet	-2 393	4 511
	<u>25 304</u>	<u>27 697</u>
Varav intecknade medel	-	15 986
Återstår ej intecknade medel	25 304	11 711
	<u>25 304</u>	<u>27 697</u>
<i>Internationell mission</i>		
Avsättning vid årets ingång	74 572	67 993
Förändring från årets verksamhet	4 028	6 579
	<u>78 600</u>	<u>74 572</u>
Varav använt för ideella placeringar	15 503	15 038
Varav intecknade medel	34 716	27 454
Återstår ej intecknade medel	28 381	32 080
	<u>78 600</u>	<u>74 572</u>
<i>Internationell diakoni</i>		
Avsättning vid årets ingång	148 519	137 488
Förändring från årets verksamhet	-15 989	11 031
	<u>132 530</u>	<u>148 519</u>
Varav använt för ideella placeringar	23 881	21 726
Varav intecknade medel	10 778	48 045
Återstår ej intecknade medel	97 871	78 748
	<u>132 530</u>	<u>148 519</u>
<i>Övriga verksamhetsområden</i>		
Avsättning vid årets ingång	-	21
Förändring från årets verksamhet	800	-21
	<u>800</u>	<u>0</u>

Not 14. Värdesäkrat eget kapital – övrigt eget kapital

<i>Koncernen</i>	2001	2000
<i>Värdesäkrat eget kapital</i>		
Belopp vid årets ingång	3 274 469	3 232 447
Förändring från årets verksamhet	94 960	42 022
Belopp vid årets utgång	3 369 428	3 274 469
<i>Övrigt eget kapital</i>		
Belopp vid årets ingång	576 509	453 480
Förändring från årets verksamhet	-744 053	123 029
Belopp vid årets utgång	-167 544	576 509
Summa eget kapital vid årets utgång	3 201 884	3 850 978
 <i>Moderföretaget</i>		
<i>Värdesäkrat eget kapital</i>		
Belopp vid årets ingång	3 274 469	3 232 447
Förändring från årets verksamhet	94 960	42 022
Belopp vid årets utgång	3 369 428	3 274 469
<i>Övrigt eget kapital</i>		
Belopp vid årets ingång	568 525	453 480
Förändring från årets verksamhet	-742 137	115 045
Belopp vid årets utgång	-173 612	568 525
Summa eget kapital vid årets utgång	3 195 816	3 842 994

Not 15. Immateriella anläggningstillgångar*Balanserade utgifter för utveckling av dataprogram.*

<i>Koncernen</i>	2001	2000
Ingående anskaffningsvärden	6 355	6 341
Årets balanserade utgifter	3 271	14
Försäljningar och utrangeringar	-2 562	-
Utgående ackumulerade anskaffningsvärden	<u>7 064</u>	<u>6 355</u>
Ingående avskrivningar	-5 891	-5 332
Försäljningar och utrangeringar	2 375	-
Årets avskrivningar	-277	-559
Utgående ackumulerade avskrivningar	<u>-3 793</u>	<u>-5 891</u>
Utgående restvärde enligt plan	3 271	464

Moderföretaget

Ingående anskaffningsvärden	-	-
Årets balanserade utgifter	3 271	-
Utgående ackumulerade anskaffningsvärden	<u>3 271</u>	<u>-</u>
Utgående restvärde enligt plan	3 271	-

Not 16. Byggnader och mark

<i>Koncernen</i>	2001	2000
Ingående anskaffningsvärden	140 231	139 420
Årets om- och tillbyggnad	–	811
Utgående ackumulerade anskaffningsvärden	140 231	140 231
Ingående avskrivningar	-9 590	-6 770
Årets avskrivningar	-2 813	-2 820
Utgående ackumulerade avskrivningar	-12 403	-9 590
Utgående restvärde enligt plan	127 828	130 641

Moderföretaget

Ingående anskaffningsvärden	51 061	50 464
Årets om- och tillbyggnad	–	597
Utgående ackumulerade anskaffningsvärden	51 061	51 061
Ingående avskrivningar	-1 028	–
Årets avskrivningar	-1 021	-1 028
Utgående ackumulerade avskrivningar	-2 049	-1 028
Utgående restvärde enligt plan	49 012	50 033

*Bokförda värden i koncernen och moderföretaget**Koncernen*

Fjärdingen 15:2, Uppsala	78 816	80 608
--------------------------	--------	--------

Moderföretaget

Svenska Teologiska Institutet i Jerusalem	32 538	33 216
Fastigheten Svenska kyrkan i Paris	8 794	8 977
Ärkebiskopsgården i Uppsala	7 680	7 840

Not 17. Inventarier

<i>Koncernen</i>	2001	2000
Ingående anskaffningsvärden	37 465	35 662
<i>Årets förändring</i>		
– Inköp	4 141	3 860
– Försäljningar och utrangeringar	-2 552	-2 057
Utgående ackumulerade anskaffningsvärden	39 054	37 465
Ingående avskrivningar	-27 710	-23 041
<i>Årets förändring</i>		
– Försäljningar och utrangeringar	2 012	1 914
– Årets avskrivningar	-4 777	-6 583
Utgående ackumulerade avskrivningar	-30 475	-27 710
Utgående restvärde enligt plan	8 579	9 755
<i>Moderföretaget</i>		
Ingående anskaffningsvärden	386	346
<i>Årets förändring</i>		
– Inköp	9 303	40
Utgående ackumulerade anskaffningsvärden	9 689	386
Ingående avskrivningar	-89	–
<i>Årets förändring</i>		
– Årets avskrivningar	-1 795	-89
Utgående ackumulerade avskrivningar	-1 884	-89
Utgående restvärde enligt plan	7 805	297

Not 18. Andelar i koncernföretag

<i>Moderföretaget</i>	<i>Org nr</i>	<i>Säte</i>		
Svenska Kyrkans Förvaltnings AB	556047-5773	Uppsala		
– Kyrkans Hus AB	556427-5799	Uppsala		
– Kyrknätet AB	556532-8811	Uppsala		
Svenska Kyrkans Utbildning AB	556427-5823	Sigtuna		
			Kapital- andel %	Rösträtts- andel %
				Antal aktier
				Bokfört värde
Svenska Kyrkans Förvaltnings AB			40 *	58,6
– Kyrkans Hus AB			100	100
– Kyrknätet AB			100	100
Svenska Kyrkans Utbildning AB			100	100
Summa utgående bokfört värde				
				1 000
				476
				19 344

* Övriga ägare är Stiftelsen Svenska Kyrkans Mission, Stiftelsen Lutherhjälpen samt Stiftelsen Svenska Kyrkan i Utlandet, samtliga med anknuten förvaltning till Svenska kyrkan på nationell nivå.

Not 19. Andelar i intresseföretag

<i>Koncernen och moderföretaget</i>			<i>Org nr</i>	<i>Säte</i>				
					<i>Koncernen</i>		<i>Moderföretaget</i>	
	<i>Kapital- andel %</i>	<i>Rösträtts- andel %</i>	<i>Antal aktier</i>	<i>Bokfört värde 2001</i>	<i>Bokfört värde 2000</i>	<i>Bokfört värde 2001</i>	<i>Bokfört värde 2000</i>	
Humanix Holding AB	27	22	40	650	–	1 600	–	
Svenska Kyrkans Fond AB	40	40	20 000	2 022	2 022	2 000	2 000	
Svenska Kyrkans Press AB	21	21	11 360	2 866	2 866	2 413	2 413	
Sackeus AB	37	37	555	–	625	–	–	
Verbum AB	39	39	485 908	61 055	55 304	54 220	49 285	
<i>Summa</i>				66 593	60 817	60 233	53 698	

Skillnaden mellan redovisat värde i koncernen och koncernens andel av intresseföretagens egna kapital uppgår till 9 717 (10 460) tkr.

	<i>Bokfört värde 2001</i>	<i>Bokfört värde 2000</i>
<i>Koncernen</i>		
Ingående anskaffningsvärde	60 817	49 692
Årets inköp av andelar	6 535	11 125
Årets nedskrivning av andelar	-625	–
Årets resultatandel m.m.	-134	–
<i>Utgående bokfört värde</i>	66 593	60 817

Moderföretaget

	<i>Bokfört värde 2001</i>	<i>Bokfört värde 2000</i>
Ingående anskaffningsvärde	53 698	43 198
Årets inköp av andelar	6 535	10 500
<i>Utgående bokfört värde</i>	60 233	53 698

Årets inköp av andelar avser Humanix Holding AB, 1 600 tkr, och Verbum AB, 4 935 tkr.
Årets nedskrivning av andelar avser Sackeus AB.

Not 20. Andra långfristiga värdepappersinnehav

Koncernen och moderföretaget 2001 2000

Värdepappersförvaltningen består av två delar, extern och egen förvaltning.

Ingående anskaffningsvärde	4 236 563	2 780 228
Årets förändring	-22 587	1 456 335
Utgående anskaffningsvärde i moderföretaget	4 213 976	4 236 563

Avgår nedskrivning aktier	-291 809	-
Avgår nedskrivning obligationer	-6 549	-
Utgående bokfört värde i moderföretaget	4 236 563	

Tillkommande värdepapper i koncernen	-	403
Utgående bokfört värde i koncernen	3 915 618	4 236 966

Varav

– Svenska aktier	1 607 494	1 719 390
– Utländska aktier	1 242 130	1 327 888
– Svenska obligationer och övriga räntebärande instrument	1 333 368	1 159 974
– Ideella placeringar	30 984	29 714
– Avgår nedskrivning aktier	-291 809	-
– Avgår nedskrivning obligationer	-6 549	-
	3 915 618	4 236 966

Marknadsvärden

– Svenska aktier	1 367 373	1 494 861
– Utländska aktier	1 190 442	1 368 029
– Svenska obligationer och övriga räntebärande instrument	1 326 819	1 207 382
– Ideella placeringar	33 272	30 633
Summa marknadsvärde	3 917 906	4 100 905

Under övriga långfristiga fordringar finns en ideell placering i form av utlåning till Stiftelsen Kyrkornas u-fond om 8 100 tkr.

Under upplupna intäkter finns 30 944 tkr i upplupen ränta.

Andra långfristiga värdepapper fördelat på extern och egen förvaltning

Bokförda värden hänförliga till

– Extern förvaltning	3 016 480	3 436 226
– Egen förvaltning	1 197 496	800 740
– Avgår nedskrivning aktier	-291 809	-
– Avgår nedskrivning obligationer	-6 549	-
Summa bokfört värde	3 915 618	4 236 966

Marknadsvärden hänförliga till

– Extern förvaltning	2 860 852	3 342 269
– Egen förvaltning	1 057 054	758 636
Summa marknadsvärde	3 917 906	4 100 905

Redogörelse för portföljens sammansättning i övrigt framgår av förvaltningsberättelsen.

Not 21. Förutbetalda kostnader och upplupna intäkter

<i>Koncernen</i>	2001	2000
Upplupna ränteintäkter	30 944	28 304
Övriga förutbetalda kostnader	6 387	5 536
Förutbetalda hyror och leasingavgifter	952	1 023
Förutbetalda bidrag	55	472
Förutbetalda nättjänster	–	1 695
Övriga upplupna intäkter	4 217	5 326
Summa	42 555	42 356

Moderföretaget

Upplupna ränteintäkter	30 944	28 279
Övriga förutbetalda kostnader	5 996	5 536
Förutbetalda hyror och leasingavgifter	712	651
Förutbetalda bidrag	55	472
Övriga upplupna intäkter	3 324	5 176
Summa	41 031	40 114

Not 22. Kortfristiga placeringar

<i>Koncernen</i>	2001	2000
Dagslån	–	150 000
Certifikat/statsskuldväxlar	299 373	344 995
Summa	299 373	494 995

Moderföretaget

Dagslån	–	150 000
Certifikat/statsskuldväxlar	299 373	343 002
Summa	299 373	493 002

Not 23. Kassa och bank – kortfristiga skulder*Koncernen och moderföretaget*

Moderföretaget innehar ett centralkonto i Nordea, Kyrkkontot, som samtliga ekonomiska enheter inom Svenska kyrkan är anslutna till och som bl.a. används för utbetalning av kyrkoavgiften. Svenska kyrkan har en beviljad kredit på 50 000 (50 000) tkr. Per 2001-12-31 var inget utnyttjat.

På balansdagen finns en skuld till de ekonomiska enheterna på 951 225 tkr (707 320) tkr.

Vidare innehar moderföretaget ett koncernkonto i Föreningssparbanken. Koncernens kredit uppgår till 15 000 (15 000) tkr. Per 2001-12-31 var inget (631 tkr) utnyttjat.

Not 24. Upplupna kostnader och förutbetalda intäkter

<i>Koncernen</i>	2001	2000
Kostnader kyrkoval 2001	26 861	–
Förvaltararvode och depåavgift	11 225	4 612
Upplupna löner	9 192	8 436
Upplupna sociala avgifter	5 742	4 809
Konsultarvoden	3 983	1 839
Utländsk skatt	1 650	1 563
Förutbetalda intäkter	480	–
Glesbygdsbidrag	–	2 446
Övriga upplupna kostnader	12 614	13 624
Summa	71 747	37 329

Moderföretaget

Kostnader kyrkoval 2001	26 861	–
Förvaltararvode och depåavgift	11 225	4 612
Upplupna löner	9 178	7 422
Upplupna sociala avgifter	5 700	4 475
Konsultarvoden	3 983	1 839
Utländsk skatt	1 650	1 563
Glesbygdsbidrag	–	2 446
Övriga upplupna kostnader	12 200	10 367
Summa	70 797	32 724

Not 25. Ställda säkerheter

<i>Koncernen</i>	2001	2000
Pantsatt värdepappersdepå *	11 403	12 766
Pantsatt penningmarknadsdepå **	15 000	15 000
Fastighetsinteckningar	60 000	60 000
Summa	86 403	87 766

Moderföretaget

Pantsatt värdepappersdepå *	11 403	12 766
Pantsatt penningmarknadsdepå **	15 000	15 000
Summa	26 403	27 766

* Ställd pant avser säkerhet för långfristiga skulder.

** Ställd pant avser kredit i koncernkonto.

Not 26. Ansvarsförbindelser

<i>Koncernen och moderföretaget</i>	2001	2000
– Kyrkliga samfälligheter, församlingar och stift avseende lån till pensionsskuld och löneskatt		
– i Nordea	247 946	247 946
– i Föreningssparbanken	97 665	128 523
– i övriga banker	74 394	86 505
Summa	420 005	462 974
ELCMS, Malaysia i Oikocreditlån	–	318

Åtagande för präster avseende intjänad pensionsrätt och eventuella avgångsförmåner som enligt övergångsregler har statliga pensionsvillkor.

Styrelsen för Trossamfundet Svenska kyrkan

Uppsala den 18 april 2002

KG Hammar

ORDFÖRANDE

Levi Bergström

Birgitta Ericsson Löfgren

Curt Forsbring

Birgith Wiklund Molberg

Marianne Kronberg

Stina Eliasson

Ulla Carlson

Christina Hjertén

Bengt Linvall

Britas Lennart Eriksson

Sven-E. Kragh

Gunvor Hagelberg

Britt Louise Agrell

Margarethe Isberg

Vår revisionsberättelse har avgivits

Uppsala den 22 april 2002

Gunborg Engman-Ericsson

ORDFÖRANDE

Conny Tyrberg

Ingemar Åhs

Karl-Erik Nibell

Christina Pregmark Gyberg

Barbro Ingvall

Jan-Olof Lindberg

AUKTORISERAD REVISOR

Revisionsberättelse

Till Kyrkomötet i Trossamfundet Svenska kyrkan Org. nr 252002-6135

Vi har granskat årsredovisningen, koncernredovisningen och bokföringen samt Kyrkostyrelsens förvaltning i Trossamfundet Svenska kyrkan på nationell nivå för år 2001. Det är Kyrkostyrelsen som har ansvaret för räkenskapshandlingarna och förvaltningen. Vårt ansvar är att uttala oss om årsredovisningen, koncernredovisningen och förvaltningen på grundval av vår revision.

Revisionen har utförts i enlighet med god revisionssed i Sverige och med iakttagande av särskilda föreskrifter i kyrkoordningen. Det innebär att vi planerat och genomfört revisionen för att i rimlig grad försäkra oss om att årsredovisningen och koncernredovisningen inte innehåller väsentliga fel samt att verksamheten skötts på ett ändamålsenligt och från ekonomisk synpunkt tillfredsställande sätt och att den interna kontrollen varit tillräcklig. En revision innefattar att granska ett urval av underlagen för belopp och annan information i räkenskapshandlingarna och övriga handlingar. I en revision ingår också att pröva redovisningsprinciperna och Kyrkostyrelsens tillämpning av dem samt att bedöma den samlade informationen i årsredovisningen och koncernredovisningen. Som underlag för vårt uttalande om ansvarsfrihet har vi granskat väsentliga beslut, åtgärder och förhållanden på nationella nivån för att kunna bedöma om den nationella nivån skött sin verksamhet på ett ändamålsenligt och från ekonomisk synpunkt tillfredsställande sätt och om den interna kontrollen varit tillräcklig. Vi anser att vår revision ger oss rimlig grund för våra uttalanden nedan.

Årsredovisningen och koncernredovisningen har upprättats i enlighet med årsredovisningslagen och ger därmed en rättvisande bild av den nationella nivåns resultat och ställning i enlighet med god redovisningssed i Sverige.

Vår granskning i enlighet med särskilda föreskrifter i kyrkoordningen har inte givit anledning till anmärkning. Enligt kyrkoordningen skall kyrkofonden bevaras till sitt kapital samt vara placerad på ett sådant sätt att riskerna sprids och att fonden uppnår bästa möjliga uthålliga totalavkastning. Som framgår av förvaltningsberättelsen (sidorna 16–17), har Kyrkostyrelsen tolkat detta så att kapitalet skall vara bevarat över tiden. Detta innebär att summa eget kapital under vissa perioder kan komma att understiga »Värdesäkrat eget kapital«, vilket är fallet per 2001-12-31. Vare sig Kyrkoordningen eller förarbetena ger närmare vägledning för tolkning av begreppet »Värdesäkrat eget kapital«. Kyrkostyrelsens tolkning har bl.a. underbyggts av jämförelser med andra organisationer samt den historiska utvecklingen av värdepappersmarknaden vilket ger stöd för tillämpad princip.

Vi tillstyrker att Kyrkomötet fastställer årsredovisningen och koncernredovisningen samt beviljar Kyrkostyrelsens ledamöter ansvarsfrihet för räkenskapsåret.

Uppsala den 22 april 2002

Gunborg Engman-Ericsson

ORDFÖRANDE

Conny Tyrberg

Ingemar Åhs

Karl-Erik Nibell

Christina Pregmark Gyberg

Barbro Ingwall

Jan-Olof Lindberg

AUKTORISERAD REVISOR

Bilaga 1. Svenska kyrkans nationella nivå

Verksamhetsområde Kyrkomötet och Kyrkostyrelsen

Årsrapport 2001

Verksamhetsområdet omfattar följande huvudprogram:

- ◆ Huvudprogram Verksamhetsområdesgemensamt för Kyrkomötet (gemensamma intäkter, viss finans- och likviditetsförvaltning samt andel av kansli)
- ◆ Huvudprogram Kyrkomötesarrangemanget
- ◆ Huvudprogram Nämnder och revision. Med nämnder avses här Svenska kyrkans ansvarsnämnd för biskopar, Svenska kyrkans valprovsnämnd och Svenska kyrkans överklagandenämnd
- ◆ Huvudprogram Kyrkostyrelsen. I detta huvudprogram redovisas, förutom Kyrkostyrelsens kostnader och förfogandemedel även rikskollekterna i Svenska kyrkan

Verksamhetsområdets mål

Inriktningsmål

- ◆ Arbetet inom verksamhetsområdet syftar till att öka Svenska kyrkans samlade förmåga att förkunna och levandegöra evangelium i ord och handling.

Verksamhet och måluppfyllelse

Kyrkomötet har sammanträtt den 15–18 maj och den 18–21 september i Uppsala och behandlat tio skrivelser från Kyrkostyrelsen och 108 motioner från ledamöterna. Kyrkomötets beslut har resulterat i 33 skrivelser till Kyrkostyrelsen samt två uppdrag till Kyrkomötets presidium. Kyrkostyrelsen har fattat de första besluten i oktober 2001 med anledning av Kyrkomötets skrivelser (se vidare skrivelsen KsSkr 2002:3).

De av Kyrkomötet valda revisorerna har under året slutfört revisionen av 2000 års verksamhet på Svenska kyrkans nationella nivå inklusive specialgranskningar av data och verksamhetsstyrning samt förberett revisionen av 2001. Revisorerna har också överlagt med Kyrkostyrelsen. Därvid har bl.a. Kyrkostyrelsens övergripande ansvar för den nationella nivåns arbete klarlagts.

Ansvarsnämnden för biskopar har haft tre sammanträden och handlagt nio ärenden. Detta motsvarar 2000 års ärendemängd. Valprovsnämnden har haft sex sammanträden och handlagt 55 överklaganden av 2001 års kyrkoval. Rimligen innebär detta en verksamhetstopp som inte återkommer förrän i anslutning till nästa kyrkoval. Det kan konstateras att antalet överklaganden av kyrkovalet har varit avsevärt fler än vid förra kyrkovalet, då det fanns 15 överklaganden. Överklagandenämnden har haft 14 sammanträden och avgjort 52 ärenden. Mycket talar för att ärendemängden är i stigande fas.

Utöver sina sammanträden har Kyrkostyrelsen haft överläggningar med Biskopsmötet, Kyrkomötets presidium, Kyrkofondens styrelse, Svenska kyrkans församlingsförbund, Jämställdhetsombudsmannen och företrädare för Ansgarsliden samt genomfört budgetrådslag med samtliga styrelser, nämnder och råd på den nationella nivån. I november har domkapitelsöverläggningar arrangerats.

Förvaltningsdelegationen har haft sex sammanträden. Tendensen med allt färre ärenden har stått sig under året och Kyrkostyrelsen har i december för sin del beslutat att upplösa delegationen.

Effektmål

- ◆ Samtliga nivåer inom Svenska kyrkan bejakar Kyrkomötets auktoritet som Svenska kyrkans högsta beslutande organ.

Kyrkomötets främsta uppgift är att fastställa kyrkoordning. En inventering med samtliga domkapitel i november 2001 visar att kyrkoordningen följs i stift och församlingar.

- ◆ Från år 2001 äger Kyrkomötets ärenden hög prioritet i arbetet i beslutsorganen på nationell nivå och i Kyrkokansliet.

Målet är uppnått genom att fastare rutiner tillämpas.

- ◆ Beslutande organ på nationell nivå bejakar Kyrkostyrelsens auktoritet som Svenska kyrkans högsta verkställande organ.

Den syn på Kyrkostyrelsens roll och ansvar som ligger i detta mål har ännu ej helt implementerats. Bland annat har Kyrkostyrelsens övergripande ansvar för hela den nationella nivåns verksamhet i exempelvis revisionsavseende ifrågasatts inom nämnder och även i Kyrkomötet, vilket kan vara naturligt då det skiljer sig från tidigare kommunal praxis.

- ◆ Kyrkostyrelsens arbete präglas av god och långsiktig planering, snabb, kunnig och tillförlitlig handläggning, effektiv sammanträdesadministration, kontinuerlig uppföljning och ändamålsenlig samordning med de övriga organ med vilka styrelsen samverkar.

Målet är inte uppnått i alla delar. Rutinerna för uppföljning behöver ses över så att ärendebalansen stäms av tätare och återrapporteringen från verksamhetsområdena till Kyrkostyrelsen därmed förbättras.

- ◆ Styrelser, nämnder och råd på Svenska kyrkans nationella nivå planerar utifrån en övergripande årscykel för de gemensamma processerna.

Målet är uppfyllt. En årscykel har utvecklats som alla styrorgan följer.

- ◆ Från år 2001 menar Kyrkomötet att samstämmigheten mellan mål, verksamhet och resurser i den kyrkliga riksorganisationen förstärks.

Målet har inte uppnåtts och 2001 års kyrkomöte har påpekat brister i dessa avseenden. Genom förbättrat arbete med målstyrning inför mål- och ramarbetet och tydligare återredovisning i förhållande till uppsatta mål sker ett successivt arbete för att uppnå målet.

- ◆ År 2001 planeras, genomförs och utvärderas verksamheterna enligt ett gemensamt och integrerat arbetssätt i hela Kyrkokansliet.

Målet är delvis uppnått. Brister finns i fråga om gemensamt och integrerat synsätt, framför allt i fråga om utvärdering. I det fortsatta arbetet mot detta mål kommer frågan om utvärdering och former för denna att fokuseras.

- ◆ Arbetet med att styra den nationella nivåns verksamhet utifrån ett anpassat mål- arbete har år 2001 avlastat styrelser och nämnder och tydliggjort rollfördelningen mellan styrorgan och verksamheten.

Målet är delvis uppnått. Flera styrorgan har rapporterat att de avlastats detaljfrågor till förmån för de principiella och långsiktiga ärendena. Rollfördelningen mellan styr-

organ och kansli kommer att belysas i utbildningen för nya förtroendevalda efter 2002 års kyrkomöte.

- ◆ Från år 2001 har kyrkomöte och kyrkostyrelse säkerställt att den ekonomiska förvaltningen sker enligt de etiska principer som anges i kyrkoordningen.

Målet har inte uppnåtts. Kyrkostyrelsen och Kyrkofondens styrelse har haft återkommande samråd i syfte att säkerställa att målet nås, men arbetet har delvis fått stå tillbaka för de resurser som kyrkovalet krävt. Inom Kyrkostyrelsens projekt för etisk kapitalförvaltning pågår nu arbete med en placeringspolicy för Svenska kyrkans nationella nivå.

- ◆ De tre särskilda nämnderna, Svenska kyrkans valprovsnämnd, Svenska kyrkans ansvarsnämnd för biskopar och Svenska kyrkans överklagandenämnd, får erforderligt stöd för att kunna utveckla sin verksamhet och finna ändamålsenliga former för den.

Målet har på nuvarande verksamhetsnivå uppnåtts vad avser Ansvarsnämnden och Valprovsnämnden. Beträffande Överklagandenämnden tyder mycket på att sekreterarfunktionen och det administrativa stödet är underdimensionerat. Frågan kommer att ses över.

Ekonomisk resultatanalys

Nettokostnaden för verksamhetsområdet är 6,8 miljoner kronor lägre än budget trots att resultatet från finans- och likviditetsförvaltningen är 5,2 miljoner kronor sämre än budget. Detta beror främst på att Kyrkostyrelsens förfogandemedel inte har behövt utnyttjas i någon större omfattning. Vidare har 2001 års kyrkomötes-sessioner kunnat genomföras till en kostnad som ligger 1,1 miljoner kronor under budget. Bland annat har tryck- och personalkostnaderna blivit lägre samtidigt som arvodeskostnaderna varit budgeterade i överkant. Även Kyrkostyrelsens kostnader har varit lägre än budget. Avvikelsen utgörs av lägre reskostnader, lägre kostnad för årsredovisning samt personals sjukledighet. Viss förtroendemannautbildning har uppskjutits till den nya mandatperioden. Vakanser i kansliorganisationen har gjort att kanslikostnaden varit 1,2 miljoner kronor under budget.

Rikskollekterna visar en fortsatt fallande tendens.

Väsentliga händelser efter årsskiftet

Då Kyrkomötets nya mandatperiod inte börjar förrän den 1 mars 2002 och planeringen för 2002 års kyrkomöte inte kunnat anstå har det avgående presidiet i januari 2002 fattat de beslut som enligt Kyrkomötets arbetsordning fordras för att ledamöterna skall kunna kallas och planeringen fortgå. Därvid har, som ett led i besparingarna för 2002, Kyrkomötet kortats med två dagar, något som starkt ökar kraven på kyrkokansliets förberedelser av kyrkomötes-sessionerna och påverkar årets arbete i övrigt.

Som ett led i det fortsatta arbetet med etisk kapitalförvaltning har ett seminarium genomförts i februari med 100-talet deltagare från hela landet.

Ledamöter och ersättare i Kyrkostyrelsen

Ordinarie ledamöter

Ärkebiskop KG Hammar, ordförande, landstingsrådet Levi Bergström, 1:e vice ordförande, f. riksdagsledamot Stina Eliasson, 2:e vice ordförande, domprost Margarethe Isberg, stiftsdirektor Britas Lennart Eriksson, avdelningschef Birgith Wiklund

Molberg, speciallärare Birgitta Ericsson Löfgren, lektor Curt Forsbring, prosten Ulla Carlson, chefredaktör Marianne Kronberg, prosten Sven-E. Kragh, leg. sjuksköterskan Christina Hjertén, advokat Britt Louise Agrell, förvaltningschef Gunvor Hagelberg, kontraktsprosten Bengt Linvall.

Ersättare

Biskop Claes-Bertil Ytterberg, 1:e sekreterare vid samhällsmedicinsk enhet Marianne Upmark, redaktör BoLennart Anbäcken, exploateringsassistent Ann-Christine Andersson, Ystad, kyrkoherde Torgny Larsson, f. kommunalrådet Marianne Rosenkvist (avliden den 4 september 2001), kyrkokamrer Ulla Samuelsson, riksdagsledamoten Nils Fredrik Aurelius, hovrättsfiskal Catharina Månsson, hovrättsrådet Robert Schött, komminister Daniel Tisell, kommunalrådet Gunnar Sibbmark, kyrkoherde Martin Cruce (fr.o.m. den 21 september 2001), riksdagsledamoten Jan-Erik Ågren, kontraktsprosten Anders Reinholdsson, stiftskonsulent Anna Lundblad Mårtensson.

Kyrkostyrelsen har sammanträtt den 25 januari, 1 februari, 28 februari–1 mars, 29 mars, 9 april, 16 och 18 maj, 20 juni, 17–21 september, 24 oktober och den 13 december.

Anders Lindberg

Verksamhetsområdeschef

Resultatrapport Svenska kyrkans nationella nivå, VO: Kyrkomötet och Kyrkostyrelsen

Enhet: 1000-tal kronor	Utfall	Budget	Bdg avv.	%	Budget	Utf fg år
	akt. period	akt. period	akt. period		helår	akt. period
EXTERN FINANSIERING						
Kollekter o gåvor	13 757	12 050	1 707	-14	12 050	13 501
Övriga erhållna bidrag	1	0	1	-	0	337
Netto kapital- o finansförv	4 854	10 092	-5 238	52	10 092	513
Övriga intäkter	327	200	127	-64	200	6 768
S:A EXTERN FINANSIERING	18 939	22 342	-3 403	15	22 342	21 119
INTERN FINANSIERING						
Nationell finansiering	24 078	30 842	-6 764	22	30 842	20 514
S:A INTERN FINANSIERING	24 078	30 842	-6 764	22	30 842	20 514
KOSTNADER						
Lämnade bidrag	-16 896	-23 350	6 454	28	-23 350	-15 426
Övriga externa kostnader	-17 428	-19 234	1 806	9	-19 234	-27 372
Personalkostnader	-2 800	-3 350	550	16	-3 350	-2 918
Företagsankn medel (SPP)	228	0	228	-	0	10 914
Kanslikostnader	-6 022	-7 250	1 228	17	-7 250	-5 747
S:A KOSTNADER	-42 917	-53 184	10 267	19	-53 184	-40 549
DISPOSITIONER						
Förändr ändamålsdest medel	0	0	0	-	0	138
Förändr verksamh dest medel	-100	0	-100	-	0	0
Förändr fritt eget kapital	0	0	0	-	0	-1 223
S:A DISPOSITIONER	-100	0	-100	-	0	-1 085
NETTO RESULTAT	0	0	0	-	0	0
KOSTNADER per HUVUDPROGRAM						
VO-gemensamt för Kyrkomötet	-6 707	-7 500	793	11	-7 500	4 613
Kyrkomötesarrangemanget	-14 602	-15 717	1 115	7	-15 717	-14 973
Nämnder och revision	-3 055	-2 930	-125	-4	-2 930	-2 283
Kyrkostyrelsen	-18 553	-27 037	8 484	31	-27 037	-27 906
SUMMA KOSTNADER	-42 917	-53 184	10 267	19	-53 184	-40 549

Nationell finansiering utgör det belopp som tillförts från Verksamhetsområde Ekonomisk utjämning för att täcka nettokostnaden (kostnader minus extern finansiering) för årets verksamhet. Om nationell finansiering är lägre än budget betyder det med andra ord att nettokostnaderna varit lägre än budget.

Kostnader anges med -. Negativt nettoresultat betyder alltså att kostnaderna överstiger intäkterna. Negativ budgetavvikelse betyder sämre resultat än budgeterat.

Bilaga 2. Svenska kyrkans nationella nivå

Verksamhetsområde Ärkebiskopen och Biskopsmötet

Årsrapport 2001

Verksamhet och måluppfyllelse

Verksamhetsområdets uppgift är att biträda ärkebiskopen, utgöra sekretariat för Biskopsmötet och för Teologiska kommittén samt att medverka i såväl det teologiska som det ekumeniska arbetet. Verksamhetsområdet svarar också för massmedia-kontakter kring ärkebiskop och biskopsmöte.

Ärkebiskopen har i början av året genomfört en resa till Centralamerika med besök i Costa Rica, Guatemala, El Salvador och Kuba. I augusti reste en grupp ledd av biskop Claes Bertil Ytterberg på ärkebiskopens uppdrag till Kosovo för att dels besöka den svenska bataljonen i KFOR-styrkorna dels överlägga med ledare för den katolska kyrkan, den serbisk-ortodoxa kyrkan och för muslimerna i provinsen. Under november har en delegation, som på ärkebiskopens uppdrag leddes av biskop Claes Bertil Ytterberg, genomfört en resa till Kina. Delegationen besökte Kinas kristna råd i Beijing, Shanghai och Nanjing. Samtliga resor har följts upp genom tidningsartiklar, massmediakontakter och andra kontakter av skilda slag, bl.a. med den svenska regeringen.

Under året har Biskopsmötet varit samlat till fem större sammanträden, en tredagars retreat och deltagit i Läronämndens och Kyrkomötets arbete under maj och september månad. Biskoparna har vid två tillfällen deltagit i det chefsutvecklingsprogram som pågår fram till och med utgången av år 2002.

Ett biskopsbrev, *Det heliga rummet – om upplåtelse av kyrka*, har publicerats under året och vidare har ett dokument kring prästers konsultverksamhet sänts ut till prästerna i samtliga stift.

I juni har samtliga nordiska biskopar samlats till ett veckolångt möte i Vadstena. I augusti har domprosten Tony Guldbrandzén vigts till biskop i Härnösands stift. Vid vigningsgudstjänsten i Uppsala domkyrka deltog bland många företrädare för de nordiska folkkyrkorna och för kyrkorna inom Borgågemenskapen. De främsta företrädarna för Borgåkyrkorna har också samlats under hösten till överläggningar i Uppsala och i samband därmed gästades Svenska kyrkan av en delegation från den irländska kyrkan.

Såväl ärkebiskopen som Biskopsmötet har uppmärksammats medialt alltmer och en fördjupad reflektion kring informations- och kommunikationsstrategier har påbörjats. Detta arbete fortsätter och det chefsutvecklingsprogram som pågår har en betydelsefull roll i sammanhanget.

Vidare har relationen mellan verksamhetsområdet och verksamhetsområdet Kristen enhet och teologi stärkts på skilda sätt, så att samordningen av det teologiska och ekumeniska arbetet skall bli tydligare. Ambitionen har varit att stärka det teologiska arbetet vid kyrkokansliet och att skapa redskap och förutsättningar för fördjupat teologiskt och ekumeniskt arbete i stift och församlingar. Detta som ett led i arbetet med att förbättra den kyrkoordningsfästa processen mellan kyrkostyrelse och biskopsmöte i teologiska och ekumeniska frågor.

Ekonomisk resultatanalys

Nettokostnaden för verksamhetsområdet har varit 0,1 miljoner kronor lägre än budget, vilket avspeglas i ett i motsvarande mån lägre behov av nationell finansiering. Kostnaderna för Biskopsmötet har överskridits på grund av högre kostnader än beräknat för biskoparnas chefsutvecklingsprogram, men detta har korrigerats genom lägre kostnader inom övriga delar av verksamhetsområdet.

Bo Larsson

Verksamhetsområdeschef

Resultatrapport Svenska kyrkans nationella nivå, VO: Ärkebiskopen och Biskopsmötet

Enhet: 1000-tal kronor	Utfall	Budget	Bdg avv.	%	Budget	Utf fg år
	akt. period	akt. period	akt. period		helår	akt. period
EXTERN FINANSIERING						
Övriga erhållna bidrag	533	300	233	-78	300	276
S:A EXTERN FINANSIERING	533	300	233	-78	300	276
INTERN FINANSIERING						
Nationell finansiering	7 630	7 761	-131	2	7 761	7 198
S:A INTERN FINANSIERING	7 630	7 761	-131	2	7 761	7 198
KOSTNADER						
Lämnade bidrag	-168	-300	132	44	-300	-227
Övriga externa kostnader	-2 762	-2 980	219	7	-2 980	-2 906
Personalkostnader	-1 264	-940	-324	-35	-940	-1 209
Kanslikostnader	-3 647	-3 841	194	5	-3 841	-3 523
S:A KOSTNADER	-7 841	-8 061	220	3	-8 061	-7 865
DISPOSITIONER						
Förändr ändamålsdest medel	-323	0	-323	-	0	391
S:A DISPOSITIONER	-323	0	-323	-	0	391
NETTO RESULTAT	0	0	0	-	0	0
KOSTNADER per HUVUDPROGRAM						
VO-gem. för ÄB och Biskopsmöte	-4 236	-4 591	355	8	-4 591	-4 552
Ärkebiskopen och Biskopsmötet	-3 605	-3 470	-135	-4	-3 470	-3 313
SUMMA KOSTNADER	-7 841	-8 061	220	3	-8 061	-7 865

Nationell finansiering utgör det belopp som tillförts från Verksamhetsområde Ekonomisk utjämning för att täcka nettokostnaden (kostnader minus extern finansiering) för årets verksamhet. Om nationell finansiering är lägre än budget betyder det med andra ord att nettokostnaderna varit lägre än budget.

Kostnader anges med -. Negativt nettoresultat betyder alltså att kostnaderna överstiger intäkterna. Negativ budgetavvikelse betyder sämre resultat än budgeterat.

Bilaga 3. Svenska kyrkans nationella nivå

Verksamhetsområde Kyrkorätt och organisation

Årsrapport 2001

Verksamhetsområdet omfattar följande huvud- och delprogram:

- ◆ Huvudprogram Kyrkorätt
 - delprogram Utgivning av kyrkliga bestämmelser
 - delprogram Juridiska ärenden i övrigt
 - delprogram Juridisk rådgivning till stift och församlingar
- ◆ Huvudprogram Organisation
 - delprogram Kyrkobokföring
 - delprogram Val- och indelningsfrågor
 - delprogram Vissa andra organisationsfrågor för den samlade kyrkan
- ◆ Huvudprogram Totalförsvarsfrågor och säkerhetsskydd
 - delprogram Kyrklig beredskap
 - delprogram Militär själavård
 - delprogram Säkerhetsskydd

Verksamhetsrådets mål

Inriktningsmål

- ◆ Beslutade bestämmelser skall utges korrekt och effektivt.
- ◆ Juridiska ärenden skall handläggas rättssäkert och effektivt samt med teologisk medvetenhet.
- ◆ På begäran skall stift, församlingar och samfälligheter erhålla råd i juridiska frågor.
- ◆ Kyrkobokföringsärenden skall handläggas korrekt och effektivt.
- ◆ En valorganisation skall skapas i enlighet med kyrkoordningens bestämmelser om direkta val.
- ◆ Indelningsärenden skall handläggas korrekt och effektivt.
- ◆ Stödet till stift och församlingar på kris- och katastrofområdet, med särskild inriktning på svåra fredstida händelser och höjd beredskap, skall fördjupas.
- ◆ Sådana ärenden om militär själavård som ankommer på Kyrkostyrelsen skall handläggas effektivt.
- ◆ Kyrkokansliets behov av säkerhetsskydd skall tillgodoses.

Verksamhet och måluppfyllelse

Verksamhetsrådets största enskilda arbetsuppgift under året har varit genomförandet av 2001 års kyrkoval. Detta har genomförts i god överensstämmelse med kyrkoordningens bestämmelser. Valdeltagandet var både för valet till Kyrkomötet och för valet i genomsnitt drygt 14 procent (valdeltagandet vid 1997 års kyrkoval var ca 10 procent). Av valets 36 090 ordinarie platser kunde 35 896 platser besättas, vilket lämnar 194 platser obesatta. Ett val till kyrkofullmäktige har fått göras om på grund av allvarliga avvikelser från föreskriven ordning (förhandsröster lades av misstag i fel urna), fem val har fått göras om på grund av att sammanräkningen inte kunde slutföras. En utförlig utvärdering av valet presenteras för Kyrkomötet i en särskild skrivelse.

Därutöver har i första hand löpande verksamhet bedrivits.

Utredningen om *Svenska kyrkan i utlandet. Organisation och uppgifter* har slutförts under året och ärendet överlämnas som en skrivelse till 2002 års kyrkomöte. Inom ett särskilt projekt har arbete skett rörande etiska frågor i kyrkans kapitalförvaltning. Vidare har en utredning om kris- och katastrofberedskapen i Svenska kyr-

kan, *Krishantering – den kyrkliga beredskapen i förändring*, framlagts under året. Den vidare hanteringen av de olika förslagen bereds för närvarande. Utredningen om församlingspedagogernas ställning som skulle slutföras under 2001 kommer att slutföras först under början av 2002.

Effektmål

- ◆ Beslutade bestämmelser skall utges inom en månad från det att dokumenterat beslut föreligger.
- ◆ Juridiska ärenden som har inkommit eller på annat sätt aktualiserats mer än tre veckor före ett sammanträde med Kyrkostyrelsen skall läggas fram för beslut vid detta sammanträde. Om styrelsen har inrättat ett särskilt förtroendevalt beredningsorgan, skall treveckorstiden i stället räknas i förhållande till sammanträde hos beredningsorganet.
- ◆ Framställda frågor i juridiska ärenden från stift, församlingar eller samfälligheter skall besvaras inom en vecka.
- ◆ Inkomna kyrkobokföringsärenden skall handläggas inom en vecka.
- ◆ Förfrågningar om uppgifter ur kyrkobokföringsregistren skall besvaras senast dagen efter att de framställts.

De nu angivna effektmålen avser tidsfrister för olika åtgärder. I stor utsträckning har de förelagda tiderna kunnat hållas, även om någon fullständig måluppfyllelse inte har uppnåtts på grund av mängden ärenden i förhållande till tillgängliga resurser.

- ◆ Valorganisationen skall förberedas så att allmänna kyrkliga val kan äga rum i september 2001.

Målet har uppfyllts genom att kyrkovalet har ägt rum den 16 september 2001. För en närmare utvärdering av valet hänvisas till en särskild skrivelse till Kyrkomötet.

- ◆ Minst en inomkyrklig beredskapsövning med stiftens skall ledas och genomföras. Övningsprojektet *Svenska kyrkans stift vid stora olyckor och katastrofer* har kunnat implementeras i drygt hälften av stiftens. Även andra kontakter med stiftens har förekommit. Alla stift har därför under året varit involverade i någon form av nationellt anordnad övningsverksamhet. Målet har således i huvudsak uppfyllts.

- ◆ Den militära själavården skall finansieras i enlighet med avtal om detta med Försvarmakten.

Målet har uppfyllts genom utbetalningar till Försvarmakten i enlighet med avtalet.

- ◆ Stiftens och församlingarnas behov av rådgivning i säkerhetsskyddsfrågor skall tillgodoses.

Till nationella nivå framställda frågor om säkerhetsskydd har besvarats. Någon utredning av de föreliggande behoven har inte skett och finns inte inlagd i planeringen. Det går därför inte att bedöma om detta mål har uppfyllts.

- ◆ Råd och rekommendationer avseende hantering av sekretessbelagda handlingar skall utarbetas i samråd med stiftens och vara klara senast 2001.

Utarbetandet av råd och rekommendationer har försenats på grund av andra angelägna arbetsuppgifter för befintlig personal. Tillgången av medel inom huvudprogrammet Totalförsvaret och säkerhetsskydd har inte möjliggjort anställning av extra personal för denna uppgift. Målet har således inte uppfyllts. Något behov av särskild utvärdering,

som i och för sig var planerad, har mot denna bakgrund inte förelegat. Planen är att målet i stället kommer att uppfyllas under 2002.

- ◆ Kyrkokansliets behov av IT-skydd skall vara genomgånget och tillgodosett vid utgången av år 2001.

Behovet av IT-skydd har utretts och till sina väsentliga delar åtgärdats. Utvärdering har skett genom att en särskild rapport har upprättats och tillställts generalsekreteraren.

Ekonomisk resultatanalys

Nettokostnaden för verksamhetsområdet och därmed den nationella finansieringen har varit 10,5 miljoner kronor lägre än budget beroende på att nettokostnaden för kyrkovalet blivit högre än budgeterat. Budgeten lades under hösten 2000 när avtalade priser ännu inte förhandlats fram och delvis mot bakgrund av vad som visat sig vara felaktig information om RSV:s valsysteemkostnader. Delförklaringar till överdraget är att kostnaderna för utvecklingen av IT-systemet blivit avsevärt högre än beräknat, att efterfrågan på valsedlar och valmaterial överstigit prognoserna samt att en informationsbroschyr måste tryckas om. Den bruttokostnad för valsystemet som belastat verksamhetsområdet är 79 miljoner kronor, varifrån dock avgår de 5 miljoner kronor som fakturerats för valsedelskostnader.

Samtidigt har kostnaderna för den juridiska verksamheten, för kansliet och för Kyrknätet varit lägre än budget, i det senare fallet främst genom att kostnaderna för utvecklingen av Kyrknätet AB kunnat täckas av balanserade överskott inom det bolaget.

Lars Friedner

Verksamhetsområdeschef

Resultatrapport Svenska kyrkans nationella nivå, VO: Kyrkorätt och organisation

Enhet: 1000-tal kronor	Utfall	Budget	Bdg avv.	%	Budget	Utf fg år
	akt. period	akt. period	akt. period		helår	akt. period
EXTERN FINANSIERING						
Övriga erhållna bidrag	0	100	-100	100	100	4 186
Övriga intäkter	8 584	4 575	4 009	-88	4 575	0
S:A EXTERN FINANSIERING	8 584	4 675	3 909	-84	4 675	4 186
INTERN FINANSIERING						
Nationell finansiering	96 680	86 140	10 540	-12	86 140	8 590
S:A INTERN FINANSIERING	96 680	86 140	10 540	-12	86 140	8 590
KOSTNADER						
Lämnade bidrag	-1 316	-1 317	1	0	-1 317	-4 654
Övriga externa kostnader	-93 615	-81 392	-12 223	-15	-81 392	-9 711
Personalkostnader	-3 138	-1 991	-1 148	-58	-1 991	-994
Kanslikostnader	-7 949	-9 152	1 203	13	-9 152	-5 465
S:A KOSTNADER	-106 019	-93 852	-12 167	-13	-93 852	-20 824
DISPOSITIONER						
Förändr ändamålsdest medel	755	3 037	-2 282	75	3 037	-493
S:A DISPOSITIONER	755	3 037	-2 282	75	3 037	-493
NETTO RESULTAT	0	0	0	-	0	-8 541
KOSTNADER per HUVUDPROGRAM						
VO-gem. för Kyrkorätt och org.	-7 949	-9 152	1 203	13	-9 152	-5 465
Kyrkorätt	-4 457	-7 506	3 049	41	-7 506	-5 141
Organisation	-92 015	-75 587	-16 428	-22	-75 587	-8 541
Totalförsvar o säkerhetsskydd	-1 598	-1 607	9	1	-1 607	-1 677
SUMMA KOSTNADER	-106 019	-93 852	-12 167	-13	-93 852	-20 824

Nationell finansiering utgör det belopp som tillförts från Verksamhetsområde Ekonomisk utjämning för att täcka nettokostnaden (kostnader minus extern finansiering) för årets verksamhet. Om nationell finansiering är lägre än budget betyder det med andra ord att nettokostnaderna varit lägre än budget.

Kostnader anges med -. Negativt nettoresultat betyder alltså att kostnaderna överstiger intäkterna. Negativ budgetavvikelse betyder sämre resultat än budgeterat.

Bilaga 4. Svenska kyrkans nationella nivå Verksamhetsområde Ekonomisk utjämning och kapital- förvaltning

Årsrapport 2001

Verksamhetsområdet omfattar följande huvud- och delprogram:

- ◆ Huvudprogram Ekonomisk utjämning
 - delprogram Församlingsnivå
 - delprogram Stiftsnivå
 - delprogram Nationell nivå
- ◆ Huvudprogram Kapitalförvaltning
- ◆ Huvudprogram Extern kapitalförvaltning
- ◆ Huvudprogram Verksamhetsområdesgemensamt

Verksamhetsområdets mål

Inriktningsmål

- ◆ Utjämningssystemet skall fungera i enlighet med kyrkoordningen.
- ◆ Underlag för bedömningen av Svenska kyrkans samlade ekonomi skall upprättas.
- ◆ Stift, församlingar och samfälligheter skall i enlighet med kyrkoordningen förses med prognoser över väntade kyrkoavgiftsintäkter.
- ◆ Utbetalning av kyrkoavgiftsmedel skall ske i enlighet med kyrkoordningen.
- ◆ Kyrkobokföringssystemet skall upprätthållas och vidareutvecklas.
- ◆ Kyrkofondens förmögenhet skall förvaltas så effektivt som möjligt, varvid den skall vara placerad så att riskerna sprids och förmögenheten uppnår bästa möjliga uthålliga totalavkastning. Förvaltningen skall samtidigt ske på ett etiskt försvarbart sätt och i enlighet med kyrkans grundläggande värderingar.
- ◆ Andra kapitaltillgångar än kyrkofonden skall – inom ramen för de särskilda föreskrifter som kan gälla för dessa – förvaltas på samma sätt som kyrkofonden.

Verksamhet och måluppfyllelse

En stor uppgift under året har varit förberedelser för den kommande fördelningen av kyrkoantikvarisk ersättning. De biskopsgårdar som nationella nivån alltjämt i början av år 2001 var ägare till har under året överlämnats till respektive stift.

Publikationen *Nyckeln till Svenska kyrkan – verksamhet och ekonomi*, som innehåller både ekonomiska redogörelser och nyckeltal på boksluts-, personal- och verksamhetsstatistik som församlingar, samfälligheter och stift lämnar årligen, är en ny utgåva. Tidigare har de ekonomiska redogörelserna och nyckeltalen redovisats i separata utgåvor.

Svenska kyrkans statistikdatabas version 1, som bl.a. utmynnar från de uppgifter som finns i "Nyckeln", har varit i ett uppbyggnadsskede och testkörts under året.

Kyrkofondens styrelse beslutade i början av året om nya beräkningsgrunder för särskild utjämningsavgift. De nya beräkningsgrunderna tar viss hänsyn även till värdestegring på prästlönefonderna.

I övrigt har huvudsakligen löpande ärenden handlagts.

Effektmål

- ◆ Generella bidrag och avgifter inom utjämningsystemet skall – i enlighet med kyrkoordningen – betalas ut respektive tas in genom månatlig avräkning mot infly-

tande kyrkoavgiftsmedel, dock med en speciell betalningsrutin för den särskilda utjämningsavgiften.

Ut- och inbetalning av bidrag respektive avgifter har skett i enlighet med kyrkoordningens bestämmelser. Målet har således uppfyllts.

- ◆ Individuella bidrag inom utjämningsystemet skall utbetalas inom två veckor från det att dokumenterat beslut i ärendet föreligger.

Utbetalning av individuella bidrag har skett omgående efter att justerat protokoll över beslutet att bevilja bidrag förelegat. Målet har således uppfyllts.

- ◆ Ekonomisk statistik för stift, församlingar och samfälligheter skall föreligga senast åtta månader efter verksamhetsårets slut.

Den ekonomiska statistiken förelåg inte i slutlig form inom den förelagda tiden. Skälet till förseningen har i första hand varit att ett antal församlingar och samfälligheter lämnat sina uppgifter senare än som begärts. Från 86 församlingar och samfälligheter har uppgifterna helt uteblivit, att jämföra med bokslut 1999 då 56 ekonomiska redogörelser uteblev. Målet har därför inte uppfyllts. Det kan föreligga skäl att för kommande år utnyttja kyrkoordningens möjligheter till förseningsavgifter i dessa fall.

- ◆ Inflytande kyrkoavgiftsmedel skall samma dag vidarebefordras till stift, församlingar och samfälligheter.

Fördelningen av kyrkoavgiftsmedel sker genom att stift, församlingar och samfälligheter har getts tillgång till s.k. dispositionsnummer inom ett Svenska kyrkans bankkonto, kyrkkontot. Medlen sätts in på detta konto omedelbart när de överförs till kyrkan från Skattemyndigheten. Målet har således uppfyllts.

- ◆ Överföring av folkbokföringsuppgifter till kyrkobokföringen skall ske med en fördröjning om högst två veckor.

Några nämnvärda fördröjningar i överföringarna av folkbokföringsuppgifter till kyrkobokföringen har inte förelegat under året. Målet har således uppfyllts.

- ◆ Kyrkofondskapitalet och andra medel som förvaltas inom verksamhetsområdet skall förräntas i minst samma mån som andra kapital av liknande slag i det svenska samhället.

Den ackumulerade avkastningen för svenska förvaltare uppgick till -7,66 procent, medan jämförelseindex uppgick till -6,08 procent för 2001. Den ackumulerade avkastningen för utländska förvaltare uppgick till -14,14 procent, medan jämförelseindex uppgick till -7,52 procent för 2001. Målet har således inte uppfyllts.

Ekonomisk resultatanalys

Verksamhetsområdets resultat, som avspeglas i förändringen av övrigt eget kapital, är avsevärt sämre än budget, -833 miljoner kronor.

Orsaken till detta är att intäkterna från kapital- och finansförvaltningen varit -693 miljoner kronor eller 936 miljoner kronor lägre än budget. Underskottet beror på den kraftiga nedgång som skett på världens aktiebörser under år 2001. Kyrkofondens styrelse har med anledning av utvecklingen övervägt förändring av den gällande placeringspolicyn men inte funnit skäl till ändring av den hittillsvarande linjen, placering till 70 procent i aktier och till 30 procent i räntebärande värdepapper. Kyrkofondens styrelse har gjort bedömningen att denna placeringspolicy långsiktigt alltså är den mest lämpliga.

Hela värdepappersportföljen har skrivits ned till marknadsvärden, vilket gör att resultatet påverkats av orealiserade värdeminskningar under såväl 2000 som 2001. Av kapital- och finansnettot på -693 miljoner kronor utgör 372 miljoner kronor realiserade förluster under år 2001 och 132 miljoner kronor orealiserade förluster hänförliga till samma år.

Kapitalförvaltningen har därutöver belastats av en högre kostnad än budgeterat, 46 miljoner kronor, för värdesäkring av eget kapital till följd av högre inflation. Samtidigt har en prisfallsreserv på 46 miljoner kronor upplöst. Sammantaget innebär detta att resultatet från kapitalförvaltningen, netto efter förvaltningskostnader, är 938 miljoner kronor sämre än budget.

Intäkter och kostnader för utjämningsystemet har överensstämt väl med budget och nettot har varit 13 miljoner kronor bättre än budget, tack vare en något högre intäkt från den allmänna utjämningsavgiften och låga kostnader för extra utjämningsbidrag.

Resultatet har också förbättrats med 45 miljoner kronor genom att tidigare reserveringar för miljardprogrammet, kyrkobyggnadsbidrag och kyrkorestaureringsfond upplösts sedan definitiva kostnaderna nu kunnat överblickas. Vidare har en budgetreserv inom utjämningsystemet på 15 miljoner kronor inte utnyttjats.

Kostnaden för nationell finansiering har varit 11 miljoner kronor lägre än budget, vilket avspeglar en lägre kostnadsnivå och därmed lägre finansieringsbehov inom övriga verksamhetsområden.

Kostnaden för utveckling av de nationella administrativa systemen har varit lägre än budget genom att de personella resurserna för att driva IT-projekt måste koncentreras på utvecklingen av valsystemet. Detta tillsammans med vakanser i kansliorganisationen har gjort att kostnaderna för huvudprogram VO-gemensamt varit 21 miljoner kronor lägre än budget.

Väsentliga händelser efter årsskiftet

Efter årsskiftet har utbetalningen av kyrkoantikvarisk ersättning inletts. Svenska kyrkans statistikdatabas, version 1, har kommit i bruk.

Ledamöter och ersättare i Kyrkofondens styrelse

Ordinarie ledamöter

Civilekonom Bertil Persson, ordförande, kontraktsprost Sten Johansson, 1:e vice ordförande, överförmyndare Lars Rydje, 2:e vice ordförande, handelsanställd Monika Köpsén, kontraktsprost Gunnar Prytz, kanslichef Suzanne Fredborg, universitetsadjunkt Monika Sandström, komminister Dag Sandahl, överförmyndare Urban Gibson.

Ersättare

F. landshövding Görel Bohlin, sjuksköterskan Berit Möllebäck, utredningssekreterare Vanja Björsson, institutionschef Jösta Claeson, FM Christina Mårtensson, förvaltningschef Staffan Holmgren, lantbrukare Gösta Ång, revisionsledare Per Lindberg, civilekonom Ulf Perbo.

Kyrkofondens styrelse har sammanträtt den 8 januari, 24 januari, 15 mars, 22 mars, 5 juni, 7 september, 23 oktober och den 12 december.

Lars Friedner

Verksamhetsområdeschef

Resultatrapport Svenska kyrkans nationella nivå, VO: Ekonomisk utjämning och kapitalförvaltning

Enhet: 1000-tal kronor	Utfall	Budget	Bdg avv.	%	Budget	Utf fg år
	akt. period	akt. period	akt. period		helår	akt. period
EXTERN FINANSIERING						
Utjämningsavgifter	1 350 126	1 340 153	9 973	-1	1 340 153	1 283 450
Netto kapital- o finansförv	-693 134	243 000	-936 134	-	243 000	103 300
Övriga intäkter	2 117	2 000	117	-6	2 000	1 764
S:A EXTERN FINANSIERING	659 109	1 585 153	-926 044	58	1 585 153	1 388 513
INTERN FINANSIERING						
Nationell finansiering	-318 868	-329 998	11 130	3	-329 998	-200 978
S:A INTERN FINANSIERING	-318 868	-329 998	11 130	3	-329 998	-200 978
KOSTNADER						
Utjämningsbidrag	-1 027 605	-1 030 327	2 722	0	-1 030 327	-985 357
Lämnade bidrag	-4 810	0	-4 810	-	0	-159 585
Övriga externa kostnader	-37 701	-67 612	29 912	44	-67 612	-40 028
Personalkostnader	-1 976	-2 400	424	18	-2 400	-1 042
Kanslikostnader	-11 748	-14 998	3 250	22	-14 998	-8 319
S:A KOSTNADER	-1 083 840	-1 115 337	31 497	3	-1 115 337	-1 194 331
DISPOSITIONER						
Förändr ändamålsdest medel	39 915	0	39 915	-	0	171 180
Förändr verksamh dest medel	10 321	0	10 321	-	0	0
Förändr prisfallsreserv	46 185	0	46 185	-	0	0
Förändr värdesäkrat eget kap	-94 960	-49 079	-45 881	-93	-49 079	-42 022
Förändr övrigt eget kapital	742 136	-90 739	832 875	-	-90 739	-113 822
S:A DISPOSITIONER	743 599	-139 818	883 417	-	-139 818	15 336
NETTO RESULTAT	0	0	0	100	0	8 541
KOSTNADER per HUVUDPROGRAM						
VO-gem. Ek.utj/kapitalförvaltn	-36 857	-57 715	20 858	36	-57 715	-191 590
Ekonomisk utjämning	-1 032 786	-1 045 327	12 541	1	-1 045 327	-991 914
Kapitalförvaltning	-14 197	-12 000	-2 197	-18	-12 000	-10 827
Extern kapitalförvaltning	0	-295	295	100	-295	0
SUMMA KOSTNADER	-1 083 840	-1 115 337	31 497	3	-1 115 337	-1 194 331

Kostnader anges med -. Negativt nettoresultat betyder alltså att kostnaderna överstiger intäkterna. Negativ budgetavvikelse betyder sämre resultat än budgeterat.

Bilaga 5. Svenska kyrkans nationella nivå Verksamhetsområde Kristen enhet och teologi Årsrapport 2001

Verksamhetsområdet omfattar följande huvudprogram:

- ◆ Huvudprogram Kyrkogemenskap
- ◆ Huvudprogram Ekumenik
- ◆ Huvudprogram Teologi
- ◆ Huvudprogram Övrigt

Verksamhetsområdets mål

Inriktningsmål

- ◆ Svenska kyrkan skall, som en del av Kristi kyrka, verka för att de olika kyrkorna erkänner varandras dop och ämbete, känner igen den ena, heliga, apostoliska och allmänneliga kyrkan i varandra och delar nattvardens sakrament.

Verksamhet och måluppfyllelse

Kyrkogemenskap syftar till fördjupning av utbytet och gemenskapen med de kyrkor med vilka Svenska kyrkan redan träffat bindande avtal.

Ekumenik avser de dialoger och det samarbete som Svenska kyrkan bedriver med olika kyrkor med sikte på att uppnå kyrkogemenskap.

Teologi omfattar den fortlöpande teologiska reflektionen över Svenska kyrkans identitet som evangelisk-lutherskt trossamfund och dess ekumeniska uppgift. Till detta huvudprogram hör även arbete med sådana teologiska frågor som är av särskild aktualitet och betydelse för Svenska kyrkan.

De uppsatta målen har delvis uppnåtts.

En arbetsgrupp har tillsatts för att reglera förhållandena mellan Svenska kyrkan och i landet verksamma evangeliska utlandskyrkor. Därtill har ett rådslag för ekumenik tillskapats, som skall samlas årligen alternerande mellan stiftet. Genom inrättandet av en halvtidstjänst, placerad vid det ekumeniska centret i Stockholm och med särskild inriktning på de för kyrkorna gemensamma samhällsfrågorna, har kvaliteten kunnat höjas på Svenska kyrkans engagemang i Sveriges Kristna Råd.

I november besökte en delegation från Svenska kyrkan Kina, under ledning av biskop Claes Bertil Ytterberg. Samtal fördes med Kinas kristna råd.

Under året har en grupp teologer från Den oberoende filippinska kyrka (IFI) besökt Svenska kyrkan som ett led i samarbetet och utbytet mellan de två kyrkorna.

Effektmål

- ◆ Inför Borgågemenskapens kyrkoledareöverläggningar i Estland 2002 skall sakområdeshandläggare på stifts- och nationell nivå samlas till överläggningar i syfte att fördjupa samarbetet inom gemenskapen. Detta gäller i synnerhet handläggare av utbildnings-, ungdoms- och diakonala frågor.

Inom huvudprogram Kyrkogemenskap har ett kyrkoledarmöte för Borgåkyrkorna hållits i Uppsala. I anslutning till detta har ett delegationsbesök från den irländska kyrkan genomförts. Den särskilda ungdomssatsningen har ännu inte påbörjats. Det planerade ungdomsmötet 2003 kommer sannolikt att flyttas fram till 2004 för att inte kollidera med de olika generalförsamlingar som äger rum det året och som också skall ha förstärkt ungdomsrepresentation.

Under en stor del av året har handläggartjänsten för teologi och Borgågemenskapen inte varit besatt, vilket resulterat i att t.ex. delar av planerad verksamhet inom Borgågemenskapen har senarelagts.

◆ Inom de närmaste åren har en officiell dialog med en enskild ortodox kyrka påbörjats. Inom huvudprogram Ekumenik har en överenskommelse träffats mellan Svenska kyrkan och Serbiska ortodoxa kyrkan i Sverige angående en officiell dialog som påbörjas 2002.

◆ Före år 2002 har tillsammans med den evangelisk-lutherska kyrkan i Finland genomförts en officiell dialog med De evangeliska kyrkorna i Tyskland (EKD – Evangelische Kirche in Deutschland).

En officiell dialog med EKD har påbörjats i syfte att uppnå kyrkogemenskap och ett fördrag väntas föreligga under år 2002. Ärendet överlämnas till ett kommande kyrkomöte.

◆ Inom det närmaste decenniet har olika nätverkskontakter utvecklats och samtliga stift uppsökts till stöd för arbetet med det av Kyrkornas världsråd utlysta *Decade to Overcome Violence* (Årtionde för övervinnande av våld).

Nätverkskontakter har upprättats med Härnösands, Linköpings och Lunds stift. I Lunds stift har ett ungdomsläger genomförts under sommaren med särskild inriktning på att övervinna våldet i Mellanöstern. Ett nätverk håller på att bildas kring Kyrkornas världsråds särskilda fokus på att övervinna den olagliga ockupationen i Palestina.

◆ Före 2003 har ett material om Svenska kyrkans ekumeniska vägval för och i framtiden framställts och förankrats i syfte att öka medvetenheten bland såväl anställda som förtroendevalda på olika nivåer i kyrkan om vår ekumeniska förpliktelse och förhållningssätt.

Inom huvudprogram Teologi har arbetet med ett material om Svenska kyrkans ekumeniska vägval inletts genom en påbörjad revision av de ekumeniska riktlinjerna.

Ekonomisk resultatanalys

Nettokostnaden för verksamhetsområdet och därmed behovet av nationell finansiering har varit 0,7 miljoner kronor lägre än budget, framför allt genom att kostnaderna för kansliet har varit lägre än budgeterat. Det senare beror i första hand på att den teologiska sekreteraren delvis haft andra arbetsuppgifter och delvis varit partiellt tjänstledig.

Intäkten från rikskollekten till Kyrkornas världsråd och den europeiska kyrkokonferensen (KEK) har varit 0,6 miljoner kronor högre än budget. Detta har dock inneburit en motsvarande högre kostnad för lämnade bidrag under huvudprogrammet Ekumenik och påverkar därmed inte årets nettoresultat.

Väsentliga händelser efter årsskiftet

Kartläggning av förutsättningarna för en dialog med företrädare för islam har påbörjats. Delegationen till Lutherska världsförbundets generalförsamling 2003 har utsetts med ett betydande inslag av ungdomsdelegater.

Carl Axel Aurelius

Verksamhetsområdeschef

Resultatrapport Svenska kyrkans nationella nivå, VO: Kristen enhet och teologi

Enhet: 1000-tal kronor	Utfall	Budget	Bdg avv.	%	Budget	Utf fg år
	akt. period	akt. period	akt. period		helår	akt. period
EXTERN FINANSIERING						
Kollekter o gåvor	1 512	900	612	-68	900	1 289
Övriga erhållna bidrag	0	0	0	-	0	150
S:A EXTERN FINANSIERING	1 512	900	612	-68	900	1 439
INTERN FINANSIERING						
Nationell finansiering	14 550	15 273	-723	5	15 273	13 095
S:A INTERN FINANSIERING	14 550	15 273	-723	5	15 273	13 095
KOSTNADER						
Lämnade bidrag	-11 308	-10 340	-968	-9	-10 340	-10 809
Övriga externa kostnader	-1 392	-2 100	708	34	-2 100	-1 133
Personalkostnader	-115	0	-115	-	0	-141
Kanslikostnader	-3 247	-3 733	486	13	-3 733	-2 472
S:A KOSTNADER	-16 062	-16 173	111	1	-16 173	-14 555
DISPOSITIONER						
Förändr verksamh dest medel	0	0	0	-	0	21
S:A DISPOSITIONER	0	0	0	-	0	21
NETTO RESULTAT	0	0	0	-	0	0

KOSTNADER per HUVUDPROGRAM

VO-gem. för Kristen enhet/teol	-3 594	-4 193	599	14	-4 193	-3 029
Kyrkogemenskap	-4 508	-4 635	127	3	-4 635	-4 632
Ekumenik	-7 774	-6 920	-854	-12	-6 920	-6 670
Teologi	-186	-425	239	56	-425	-224
SUMMA KOSTNADER	-16 062	-16 173	111	1	-16 173	-14 555

Nationell finansiering utgör det belopp som tillförts från Verksamhetsområde Ekonomisk utjämning för att täcka nettokostnaden (kostnader minus extern finansiering) för årets verksamhet. Om nationell finansiering är lägre än budget betyder det med andra ord att nettokostnaderna varit lägre än budget.

Kostnader anges med -. Negativt nettoresultat betyder alltså att kostnaderna överstiger intäkterna. Negativ budgetavvikelse betyder sämre resultat än budgeterat.

Bilaga 6. Svenska kyrkans nationella nivå

Verksamhetsområde Svenska kyrkans information

Årsrapport 2001

Verksamhetsområdet omfattar följande huvudprogram:

- ◆ Huvudprogram Svenska kyrkans information på nationell nivå

En ny delprogramstruktur har inför året tillskapats för att bättre motsvara verksamhetens inriktning:

- delprogram Omvärld
- delprogram Identitetsutveckling
- delprogram Massmedia
- delprogram Elektronisk kommunikation
- delprogram Extern kommunikation
- delprogram Inomkyrklig kommunikation
- delprogram Intern kommunikation

Verksamhetsområdets mål

Inriktningsmål

- ◆ Svenska kyrkan skall uppfattas som en kommunicerande kyrka med stor trovärdighet.

Verksamhet och måluppfyllelse

Arbetet under 2001 har haft tydligt fokus på inriktningsmål och effektmål. Flera analyser och utvärderingar har visat att dessa ansträngningar har haft god eller mycket god effekt. Några exempel: 95 procent av medlemmarna uppger att de fått och läst den folder med valinformation som skickats ut i samband med kyrkovalet. 62 procent av dem som sett kampanjen *Letar du på rätt ställe* uppger att de tycker om vad de ser, och förstår budskapet. En utvärdering av hur arbetet tagits emot i stift och församlingar visar dock att kampanjen haft lägre användning än planerat. Budskapet har haft större genomslag bland medlemmar och folk i allmänhet än bland anställda. Medias intresse i samband med kyrkovalet har analyserats i särskild ordning och visar att mer än 2 000 tidningsartiklar har skrivits om kyrkovalet, och att de kyrkliga företrädarna varit aktiva och kunniga.

Arbetet har under hela året präglats av kyrkovalet. Det gäller kampanjen *Letar du på rätt ställe*, mediarbetet och det inomkyrkliga informationsarbetet, t.ex. genom kommunikationsseminariet *KOM 2001*. Detta möttes med stort intresse och mer än 300 förtroendevalda och anställda deltog. Ett aktivt samarbete har också skett med Svenska Kyrkans Unga kring ungdomars möjligheter till kunskap om och engagemang i kyrkan. I ett särskilt samarbete med Aftonbladet den 12 september erbjöds chat-möjligheter mellan allmänheten och företrädare för Svenska kyrkan. Samtalet kom mycket att handla om kyrkans budskap och självavårdande uppgift, eftersom tidpunkten sammanföll med tragedin i USA. Också det egna webbarbetets huvudinriktning har varit att möta kraven i samband med kampanj och val.

Mediarbetet har varit intensivt med uppsökande verksamhet på många redaktioner och stöd till stiftens pressekreterare. Medieanalysen visar att ungefär 1 000 journalister i Sverige skrivit om kyrkovalet och många av dem har hört av sig direkt till kyrkokansliet för information. Medias intresse för kyrkan har överhuvudtaget varit mycket stort under året i så vitt skilda frågor som etisk ekonomi, homosex, ärkebiskopens rätt att uttala sig i olika frågor och in- och utträden i Svenska kyrkan.

Fokuseringen kring valet, och för att kunna möta massmedias och medlemmars frågor, har inneburit att andra planerade aktiviteter fått senareläggas. Detta gäller framför allt arbetet med Svenska kyrkans huvudingång på Internet, som kunnat drivas planenligt först under tredje tertialet. Detta gäller också uppdatering av informationskrifter och annat material samt de olika uppdragen inom området identitetsutveckling.

Arbetet med den kommunikativa plattformen har delvis sammanfallit med förarbetet i valkommunikationen. Den delen av arbetet har uppfyllts. Att få bred och djup enighet kring en kommunikativ plattform har dock visat sig svårare och kräva mer förankring än tidigare kunnat förutses, varför en ny form av metodik kommer att prövas. Detta sker under 2002. En samordning med de internationella verksamhetsområdena kommer här att ske.

Förstagångsväljarna har på flera sätt ägnats särskild uppmärksamhet, vilket har haft mätbar effekt.

Digitaliseringen av kyrkokansliets bilder har pågått under hela 2001 och en skiss till lösning av arkiv- och bildbyråfrågan har presenterats i samband med detaljbudgetarbetet 2002. Denna är en del av det sparbetning som verksamhetsområdet utför under 2002.

Effektmål

- ◆ 2003 skall 50 procent av medlemmarna uppleva att Svenska kyrkan vill ha en positiv relation till sina medlemmar.
- ◆ 2003 skall 80 procent av Sveriges befolkning uppleva att de har tillgång till den information de behöver om Svenska kyrkan.
- ◆ 2003 skall 70 procent av medlemmarna uppleva att Svenska kyrkan deltar aktivt och kunnigt i samhällssamtalet.

En utvärdering planeras ske via TEMO under våren 2002. Denna utvärdering kommer, tillsammans med resultatet från utvärderingen som har gjorts under 2001, att ligga till grund för en mer genomgripande analys av hur väl målen uppnåtts.

- ◆ Att 90 procent eller mer av de som kontaktar Informationservice skall anse att de har fått värdefull hjälp.
- ◆ Att 80 procent av alla ärenden skall behandlas inom ett dygn.
- ◆ Att 90 procent av kunderna hos Informationservice skall känna att den personal de har kontakt med har tillräckliga kunskaper.

Antalet samtal, fax och e-postbrev till Svenska kyrkans informationservice har ökat från ungefär 33 000 till 38 000 under året. Frågorna har inte bara visat en ökning i antal utan också i komplexitet. Många frågor om kyrkans uppdrag och innehåll och om sitt medlemskap.

Kontinuerliga undersökningar under året har visat att målen nåtts. En djupare utvärdering av verksamheten med fokus på kvalitet är budgeterad för år 2002.

Ekonomisk resultatanalys

Nettokostnaden för verksamhetsområdet är 8,4 miljoner kronor lägre än budget, vilket framförallt beror på lägre kostnader för den externa kommunikationen. Dels handlar det om den externa kampanj av "eftervalskaraktär" som planerades för slutet av året och där ett aktivt beslut togs i samband med sparbetning. En färdig minikampanj budgeterad till drygt 2 miljoner kronor lades i malpåse. Dels handlar det om lägre kostnader för TV-produktioner och framförallt om en senarelagd produktion av satsningen *Guds boningar*. Ytterligare ett par planerade projekt på TV-sidan har framskjutits och ligger på andra sidan årsskiftet.

Eftersom tyngdpunkten i arbetet har lagts kring valkommunikationen har arbetet med den elektroniska kommunikationen och Svenska kyrkans huvudingång på Internet försenats. Budgetutrymmet har därför bara delvis tagits i anspråk. Detta arbete har tagit ordentlig fart efter valet och sker nu programenligt.

Kommunikationen i samband med kyrkovalet är också skälet till att aktiviteterna inom delprogram Identitetsutveckling inte har prioriterats. Trycksaker och annan planerad produktion har skjutits på framtiden och kostnaderna har under året varit avsevärt lägre än budgeterat.

Väsentliga händelser efter årsskiftet

År 2001 har i och med kyrkovalet varit ett unikt och extremt år för verksamhetsområdet. Efter valet har verksamheten gått in i mer gängse banor, vilket avsevärt påverkar möjligheten att genomföra planerad verksamhet. Samtidigt har utvärderingarna inom områdena media, inomkyrkligt och externt mottagande av kampanj och annan verksamhet i samband med valet, satt fokus på frågor där det kan finnas anledning att i framtiden ändra eller förstärka arbetssätten.

Både den hårda arbetsbelastningen i samband med kyrkovalet och den åtstramade budget som anbefalldes i slutet av 2001 har påkallat vikten av en organisationsöversyn av informationsarbetet. Denna tog sin början redan före årsskiftet och blir ett viktigt instrument för den fortsatta verksamheten.

Den elektroniska kommunikationen, framförallt utvecklingen av huvudingången *Svenska kyrkan på Internet*, står i fokus för verksamheten under 2002. Detta kommer att påverka arbetet väsentligt, inte bara under året utan också inför framtiden.

Ingrid Andersson

Verksamhetsområdeschef

Resultatrapport Svenska kyrkans nationella nivå, VO: Svenska kyrkans information

Enhet: 1000-tal kronor	Utfall	Budget	Bdg avv.	%	Budget	Utf fg år
	akt. period	akt. period	akt. period		helår	akt. period
EXTERN FINANSIERING						
Övriga erhållna bidrag	0	0	0	-	0	2 400
Övriga intäkter	1 997	2 417	-420	17	2 417	1 158
S:A EXTERN FINANSIERING	1 997	2 417	-420	17	2 417	3 558
INTERN FINANSIERING						
Nationell finansiering	37 281	45 700	-8 419	18	45 700	28 756
S:A INTERN FINANSIERING	37 281	45 700	-8 419	18	45 700	28 756
KOSTNADER						
Lämnade bidrag	-100	0	-100	-	0	-1 183
Övriga externa kostnader	-28 012	-38 069	10 057	26	-38 069	-21 815
Personalkostnader	-2 139	-2 367	228	10	-2 367	-3 424
Kanslikostnader	-9 027	-9 681	654	7	-9 681	-7 562
S:A KOSTNADER	-39 277	-50 117	10 840	22	-50 117	-33 984
DISPOSITIONER						
Förändr ändamålsdest medel	0	2 000	-2 000	100	2 000	1 670
S:A DISPOSITIONER	0	2 000	-2 000	100	2 000	1 670
NETTO RESULTAT	0	0	0	-	0	0
KOSTNADER per HUVUDPROGRAM						
VO-gem. för Svk information	-12 395	-13 297	902	7	-13 297	-8 942
Svenska kyrkans information	-26 882	-36 820	9 938	27	-36 820	-25 042
SUMMA KOSTNADER	-39 277	-50 117	10 840	22	-50 117	-33 984

Nationell finansiering utgör det belopp som tillförts från Verksamhetsområde Ekonomisk utjämning för att täcka nettokostnaden (kostnader minus extern finansiering) för årets verksamhet. Om nationell finansiering är lägre än budget betyder det med andra ord att nettokostnaderna varit lägre än budget.

Kostnader anges med -. Negativt nettoresultat betyder alltså att kostnaderna överstiger intäkterna. Negativ budgetavvikelse betyder sämre resultat än budgeterat.

Bilaga 7. Svenska kyrkans nationella nivå

Verksamhetsområde Kyrkolivets utveckling

Årsrapport 2001

Verksamhetsområdet omfattar följande huvudprogram:

- ◆ Huvudprogram Undervisning och utbildning
- ◆ Huvudprogram Gudstjänst
- ◆ Huvudprogram Diakoni och samhällsansvar
- ◆ Huvudprogram Verksamhetsområdesgemensamt.

Verksamhetsområdets mål

Inriktningsmål

- ◆ Att främja ett varierat gudstjänstliv som bygger på de mångas delaktighet med syfte att upprätta och befria människor.
- ◆ Att utveckla handlingsmodeller/metoder för medarbetare så att människor upprättas och befrias.
- ◆ Att främja en miljö där människan är subjekt i ett livslångt lärande.
- ◆ Att främja arbetet med Svenska kyrkans språkliga minoriteter genom att hävda rätten till ett eget språk och en egen kultur utifrån ett integrationsperspektiv.
- ◆ Rusta medarbetare som utifrån sin specialistkompetens uppmuntrar och ger alla möjlighet till delaktighet i vårt mångkulturella samhälle.

Verksamhet och måluppfyllelse

Verksamheten formas utifrån ett nära, målmedvetet och strategiskt samarbete med stiftet, vars önskemål och behov är den främsta utgångspunkten för arbetets uppbyggnad och utformning. Arbetet syftar till att stödja stiftet i deras arbete att främja och ha tillsyn över församlingarnas uppgift att fira gudstjänst, bedriva undervisning samt utöva diakoni och mission. I detta ingår att ta ansvar för Svenska kyrkans samlade utbildningsplanering, uppföljning av efterfrågan av tjänster och att stödja arbetet med rekrytering till kyrkliga tjänster och kyrkliga grundutbildningar samt att därvid främja jämställdheten inom Svenska kyrkan.

En delegation för finskspråkigt arbete skall fungera som samarbets- och serviceorgan åt stift och församlingar och som stöd för församlingsgrupperna samt biträda vid rekrytering, utbildning och fortbildning. Delegationen skall också vara förbindelseorgan mellan Svenska kyrkan och sverigefinländarna samt utveckla förbindelserna mellan Svenska kyrkan och den evangelisk-lutherska kyrkan i Finland.

Uppgifter som kontinuerligt åvilar den nationella nivån är t.ex. att aktivt bedriva omvärldsanalys och uppmärksamma framtidsfrågor, att bidra med kompetens som stiftet inte själva har, att som förvaltare av ett vidare perspektiv, både på kyrkan och samhället, tjäna som stiftets samtalspartner. Andra viktiga uppgifter är att erbjuda mötesplatser för samtal och lärande och att aktivt bevaka vad som sker hos myndigheter och i övrigt på riksnivån.

Arbetet har under året genomförts med god måluppfyllelse. Den hastigt förändrade ekonomiska situationen kommer dock att innebära att tidplanen för ett par projekt måste att skjutas framåt. Till det arbete som sedan en tid pågår för att skapa tydligare rutiner för beställningar från stiftet hör att finna former för stiftskansliernas regelbundna utvärdering av verksamheten.

I stor utsträckning har verksamheten genomförts med god måluppfyllelse i enlighet med planerna. Av verksamhet som inte kunnat genomföras under året är främst att

projektgruppen för policydokument för gudstjänstrum inte kunnat inleda sitt arbete. Remissarbetet kring *Visuell gudstjänst* har inte kunnat genomföras med den breda process som planerats. Arbetet med gudstjänstutveckling har försenats p.g.a. vakans, det gäller främst gudstjänstrådet, arbetet med stöd till gudstjänstgrupper och projektet *Gudstjänst i mångfald*. Revidering av skriften *Svenska kyrkans diakoni* har försenats och genomförs under 2002. Projektet för konfirmander med särskilda behov och för barn- och ungdomsdiakoni genomförs både något försenade och i mindre omfattning än planerat p.g.a. lägre extern finansiering än budgeterat.

Effektmål

Verksamheten inom delegationen för finskspråkigt arbete skall år 2003 ha uppnått följande mål:

- ◆ Att finskspråkigas behov tydligt uppmärksammas i arbetet med församlingsinstruktionen.
- ◆ Att de finskspråkigas behov tydligt uppmärksammas i stiftens och församlingarnas tjänsteorganisation.
- ◆ Att finskspråkigas frågor och villkor skall ingå i stiftens fortbildningar.

Arbetet med församlingsinstruktionen har stärkt integrationen av det finskspråkiga arbetet i församlingarnas pastorala ansvarsområde. Ansvarsfördelningen mellan stiftens främjandeuppdrag och församlingarnas pastorala ansvar för sina finskspråkiga medlemmar har ytterligare tydliggjorts. Utvärderingen av församlingsinstruktionerna bör utvisa om det i kyrkoordningen behövs förtydliganden för att garantera rimliga möjligheter till verksamhet på modersmålet för finskspråkiga tillhöriga.

Frågor kring tjänster för sverigefinländare är avgörande för verksamhetens utveckling. Det återstår fortfarande mycket arbete för att målet skall nås. Antalet tjänster för sverigefinländare har ökat på senare år, men står inte i rimlig proportion till antalet finskspråkiga medlemmar.

Delegationen har på grund av arbetet med församlingsinstruktionen kunnat rikta mindre uppmärksamhet på finskspråkigas fortbildningsfrågor. Behov har dock uppmärksamrats i församlingsinstruktionsarbetet och vid de årliga överläggningarna med stiftsadjunkterna och konsulenterna för finskspråkigt arbete.

- ◆ Att information mellan majoritet och minoritet effektiviseras bl.a. genom fortsatt utgivning av tidningen *Ankkuri*.

Tidningen *Ankkuri* är föremål för den tidskriftsöversyn som pågår inom verksamhetsområde Kyrkolivets utveckling. Samtidigt har samtal förts med Svenska Kyrkans Press för att finna effektivare vägar att dels bevaka sverigefinländarnas intressen i Kyrkans Tidning dels söka möjligheter att skapa en ny tidskrift för att nå bredare grupper av sverigefinländare.

Verksamheten i huvudprogram Utbildning och undervisning skall år 2003 ha uppnått följande mål:

- ◆ Att stiftens har spridit och utvecklat kunskap om de av nämnden fastställda grunddokumenten för undervisning och lärande i Svenska kyrka.

Under tiden december 2001–januari 2002 har telefonintervjuer med stift och kyrkliga utbildningar genomförts av en extern utvärderare. Uppdraget har dels varit att undersöka i vilken utsträckning stiftens använder grunddokumenten i sin verksamhet dels att

ta reda på om stiftens önskar kompletterande material eller annat stöd vad gäller dessa dokument.

Undersökningen har med stor tydlighet visat att stiftens använder och sprider dokumenten i hög utsträckning. Man använder dem i samband med utbildningsdagar, i arbetslag, vid besök i församlingar, i samband med arbete med församlingsinstruktionen, osv. Även profiltutbildningarna använder sig av dokumenten, inte alltid i de lokala kursplanerna, men som arbetsredskap och för egen reflektion. Församlingspedagogutbildningarna menar att dokumenten inte tillfört så mycket nytt, men överensstämmer med deras egen pedagogiska grundsyn. Ett par kritiska röster har hörts, framför allt från prästutbildningen.

Målet har uppnåtts.

- ◆ Att stiftens via stipendieprogrammen arbetar för att öka engagemang, kunskap och kompetens avseende kyrkosamverkan, internationell mission och diakoni.

Målet formulerades 1998 med avsikten att verksamhetsområde Kyrkolivets utveckling skulle gå in i ett delansvar för den stipendieverksamhet som Svenska kyrkans mission och Lutherhjälpen bedriver. Så har inte skett. Stipendiehandläggaren har dock arbetat nära verksamhetsområdets arbete bland barn och ungdom. Målet är inte längre aktuellt för verksamhetsområdet.

- ◆ Att i förhållande till stiftens behov utbilda präster, diakoner, församlingspedagoger och kyrkomusiker till att utifrån sin kompetens uppmuntra och ge alla möjlighet till delaktighet.

Under året har utbildning bedrivits bland följande antal studerande (med år 2000 som jämförelsetal): grundkursen 315 (342), karitativ profiltutbildning 37 (54), pedagogisk profiltutbildning 39 (17), pastoral profiltutbildning 59 (56), kyrkomusikerutbildning 136, varav 57 på halvfart (137 respektive 55). För dagens behov är måluppfyllelsen rimligt god, men med tanke på de kommande stora pensionsavgångarna för 40-talisterna leder nuvarande omfattning av utbildning troligen till stor brist på utbildade församlingsanställda längre fram. Ett projekt har under året förberetts för att stärka rekryteringen.

I samarbete med Härnösands folkhögskola har en teckenspråkig kompetensutveckling drivits för präster, diakoner och andra församlingsanställda som arbetar med Svenska kyrkans teckenspråkiga arbete.

- ◆ Att kyrkokansli, stift och skolor utvecklar mötesplatser och nätverk för erfarenhets- och kunskapsutveckling rörande pedagogik, livstydning och trostolkning.

Behoven av nätverk och mötesplatser där pedagogisk kunskap och reflektion kring trostolkning och livstydning kan utvecklas är stort. Målet har uppfyllts genom att en rad olika mötesplatser skapats, t.ex. vid konferenser, fortbildningar och seminarier, genom elektroniska arbetsytor och utvecklande av olika pedagogiska nätverk. Utvärderingen av hur skolor och stift använder de pedagogiska dokumenten, som nämnts ovan, har med stor tydlighet visat att det pedagogiska utvecklingsarbetet i stort värderas högt av stift och skolor.

- ◆ Att de kyrkliga profiltutbildningarna tillsammans med såväl verksamhetsområdena Forskning som Kyrkolivets utveckling utvecklar forskningsanknytningen av respektive utbildningar.

Under året har ingen utveckling av utbildningarnas forskningsanknytning skett tillsammans med de nämnda verksamhetsområdena, då arbetet med översynen av de kyrkliga utbildningarna har prioriterats.

- ◆ Att förändringar i kyrka och samhälle analyseras av verksamhetsområdena för Kyrkolivets utveckling, Kristen enhet och teologi samt Forskning i syfte att identifiera och fördjupa kunskap om för kyrkans framtid viktiga utvecklingsområden. Detta gemensamma och verksamhetsområdesöverskridande samarbete har ännu inte kommit till stånd.

Verksamheten i huvudprogram Diakoni och samhällsansvar skall år 2003 ha uppnått följande mål:

- ◆ Att Svenska kyrkan på nationell nivå och stiftsnivå har engagerats i samhällsanalys och påverkan i för perioden aktuella frågor som Sveriges ordförandeskap i EU, Social summit, aktuella evenemang inom Världsbanken IMF, WTO.

Flera frågor som har varit aktuella under Sveriges ordförandeskap i EU första halvåret 2001 finns inom huvudprogrammets effektmål, vilket innebär att fortsatt bevakning och engagemang kommer att krävas.

Arbetet kring social ekonomi har intensifierats och en EU-konferens, *The social Capital of the Future*, har genomförts i Gävle den 7–9 juni. I samband med denna konferens har ett nationellt ekumeniskt diakoniråd arrangerats i samverkan inom Sveriges Kristna Råd. Som en del i arbetet med samhällsanalys och påverkan har under våren projektet *Meeting Point Sweden* genomförts, en process av reflektion och erfarenhetsutbyte mellan svenska social-ekonomiprojekt och andra samarbetsparter omkring utveckling och globalisering.

För att öka människors kunskap om rättvis handel och möjligheten att påverka genom ändrade konsumtionsmönster har en mobiliseringskampanj genomförts i samarbete med medlemsorganisationerna i föreningen för *Rättvisemärkt*. Påverkansarbete kring skuldavskrivningsfrågor, *Jubel 2000*, har i samverkan med Svenska kyrkans mission och Lutherhjälpen på olika sätt fortsatt under året. Deltagande i aktioner kring mötena i WTO, G8 osv. har skett.

Samarbetet med *Kyrkornas EU-kontor* liksom *Eurodiaconia* och CCME (*Churches' Commission for Migrants of Europe*) är en viktig länk i bevakningen av EU-frågor. Synpunkter har lämnats på EG-kommissionens förslag till olika direktiv, som miniminormer för mottagande av asylsökande i medlemsstaterna och om varaktigt bosatta tredjelands-medborgares rättsliga ställning.

- ◆ Att verksamheter har genomförts som möjliggör våra målgruppers delaktighet i kyrkan och samhället i syfte att motverka ökade klyftor.

Verksamhet har genomförts i enlighet med målet. Ett projekt som har startats under hösten 2001 är *Vad händer med barn- och ungdomar utifrån ett diakonalt perspektiv med anledning av Valfärdsbokslutet*. Det har fokus på kyrkans sociala ansvar och roll, men även på att utveckla metoder för att höja beredskapen i stift och indirekt i församlingar att arbeta med förebyggande diakoni med barn och ungdomar. Finansieringen är i dagsläget fortfarande inte helt klar.

Nationella samlingar för stiftens kontaktpersoner för arbetet mot sexuella övergrepp har genomförts. På inbjudan av Bräcke Diakonigård och de tre sydligaste stiftens har verksamhetsområdet gått in i samarbete kring projektet *Själavård för utnyttjade* som startat under hösten.

- ◆ Att modeller har skapats för arbete med internationella konventioner och deklARATIONER relaterat till mänskliga rättigheter.

Tillsammans med Församlingsförbundet har ett informationsarbete kring diskrimineringslagstiftningen inletts. Utbildningar har genomförts för stiftens och den nationella nivån. Fördjupning och vidareplanering kring MR-konventioner pågår.

- ◆ Att gemensamma projekt kring diakonal utveckling genomförts 1–2 ggr/år inom huvudprogrammet.

Hösten år 2000 gjordes en utvärdering av hur materialet till *Diakonins dag* tagits emot och använts genom åren. Utvärderingen genomfördes i samarbete med forskningsavdelningen och visar med stor tydlighet att diakonerna tar del av materialet och uppskattar det. Det material om aktuella samhällsfrågor som gemensamt har arbetats fram inför *Diakonins dag* år 2001 har formats utifrån de behov som framkom i utvärderingen. Ett annat gemensamt arbete som har påbörjats under hösten är att utveckla hemsidan *Diakoni och samhällsfrågor*. Målet är därmed uppfyllt för 2001.

- ◆ En fortsatt utvecklad och synliggjord nationell uppdragsverksamhet vid diakoniinstitutioner och ett stift i syfte att stödja och samverka med stift, församlingar och olika samhällsorgan.

En enkät har genomförts under våren för att undersöka hur stift, medarbetarlag, dövföreningar m.fl. uppfattat utvecklingen av och den framtida organisationen för det nationella uppdraget *Dövkyrkan*. Enkäten har tydligt visat utifrån sina målgrupper att man är nöjd med att nationell verksamhet bedrivs genom ett stift och att verksamheten väl uppfyller kraven. Målet har uppfyllts avseende denna centrumbildning. Verksamheten uppfattas tydligt som nationell och verksamheten ges en god utvärdering.

Under hösten 2001 har förberedelser gjorts för en utvärdering under våren 2002 av de övriga nationella uppdragen inför uppsägning och eventuellt förnyande av avtalen.

Verksamheten i huvudprogram Gudstjänst skall år 2003 ha uppnått följande mål:

- ◆ Att alla stift tillsammans med kyrkosångsförbundet och SKS-distrikten har startat ett utvecklings- och inspirationsarbete på församlingssångens område med syftet att vitalisera och öka delaktigheten i församlingssången i den lokala församlingen.

Ett inspirationsarbete på församlingssångens område har påbörjats, men kommer på grund av ekonomiska skäl att få en mer utdragen tidsplan. Målet kommer därför inte att vara uppnått till 2003.

- ◆ Att i samverkan med stiftens ha arbetat fram utbildnings- och inspirationsmaterial för församlingarnas gudstjänstgrupper.

Arbetet har påbörjats genom en inventering av befintligt material.

- ◆ Att ha genomfört en bedömning av kyrkomusikens ställning och framtid i Svenska kyrkan.

Musikrådet har genomfört en utredningsarbete och under året publicerat boken *Musiken i Svenska kyrkans församlingar*. Boken har rönt stort intresse i församlingarna och fått stor spridning. Arbetet i den pågående kyrkomusikutredningen, som skall presenteras 2003, följs genom att kyrkomusikhandläggaren deltar i arbetet.

- ◆ Att i samverkan med lekmannarörelser och stift ha utvecklat arbetsmodeller för lekmanaledd gudstjänst som en del av församlingens gudstjänstliv.

Målet har inte uppnåtts. Under året har ett par seminarier med företrädare för lekmannarörelser inom Svenska kyrkan hållits. En produktionsplan har upprättats som omfattar en bokbordsskrift kring den lekmanaledda gudstjänstens teologi och en

handbok som ger stöd till arbetet med lekmanaledd gudstjänst i församlingen. Arbetet är för närvarande vilande i väntan på en översedd kyrkohandbok.

- ◆ Att i samverkan med stift, antikvariska myndigheter, Svenska kyrkans kulturråd och avdelning för kyrkorätt ha arbetat fram ett underlag till församlingar som skall bygga om, renovera eller nybygga kyrkorum.

Under året skulle arbetet med ett policydokument ha påbörjats. En projektgrupp har utsetts och rekryteringen av en heltidsanställd projektledare genomförts, men innan anställningen skett och ett första möte hållits fick arbetet skjutas på framtiden på grund av ändrade ekonomiska förutsättningar.

- ◆ Att i samverkan med ett eller flera stift ha genomfört en analys av gudstjänstlivets förändrade situation i mångkulturella miljöer utifrån ett delaktighetsperspektiv.

Ett samarbetsprojekt har inletts med Stockholms stift, *Gudstjänst i mångfald*. Projektet syftar till att genomföra en analys och dokumentera hur arbetet med gudstjänsten kan ske i församlingar där gudstjänstfirarna har olika kulturell och etnisk bakgrund.

- ◆ Att tillsammans med Svenska kyrkans forskningssekretariat och ett eller flera stift har utvecklat modeller för hur församlingarna skall kunna använda kyrkostatistiken till pastorala analyser och handlingsplaner.

Under året har ett arbete genomförts tillsammans med Svenska kyrkans forskningssekretariat. Gudstjänststatistiken finns nu tillgänglig på nätet. Under 2002 kommer ett nummer av *Mitt i församlingen* att ge underlag till de församlingar som mer aktivt vill arbeta med befintlig statistik. Arbetet kommer att utvecklas vidare.

- ◆ Att ha påbörjat ett arbete med ett psalmbokstillägg.

En arbetsgrupp har tillsatts och har inlett sitt arbete.

- ◆ Att ha genomfört ett arbete med att förmedla internationell musik- och liturgiutveckling till stiftens fortbildningar.

Arbetet har inriktats på barn och unga och ett utbyte med de katolska och reformerta kyrkorna på Kuba har inletts i samverkan med Svenska kyrkans mission och Svenska Kyrkans Unga.

- ◆ Att ha genomfört ett implementeringsarbete av de kyrkliga böckerna inklusive predikofortbildning.

Arbetet med de kyrkliga böckerna har under året stått stilla i väntan på Kyrkostyrelsens ställningstagande när det gäller de inkomna remissvaren. Det fortsatta arbetet med kyrkohandbokens musikdel, "glad, folklig och enkel" mässh musik, har blivit en del av projektet *Gudstjänst i mångfald* i samverkan med Stockholms stift. Arbetet med predikans roll och funktion i gudstjänsten skulle startat under hösten 2001, men på grund av den nya ekonomiska situationen har detta projekt skjutits på framtiden.

Ekonomisk resultatanalys

Nettokostnaden för verksamhetsområdet och därmed storleken på den nationella finansieringen är 4,1 miljoner kronor lägre än budget trots att utdelningen från Stödfonden varit 5,6 miljoner kronor lägre än budgeterat. Överskotten mot budgeten hänför sig framför allt till:

- Huvudprogram Utbildning där bland annat utbildningsanslag och utbildningsstipendier varit lägre än budget.

- Huvudprogram Gudstjänst där bl.a. kostnaderna för teckenspråkig gudstjänstordning och Bonusavtalet varit låga.
- Verksamhetsområde Gemensamt där Miljövärnet haft högre intäkter från kollekter och anslag men också lägre kostnader än budgeterat.

Överskotten har olika orsaker:

- Medveten budgetering i överkant eftersom behoven inte gått att förutse, (grundkursstipendier och kostnaden för en döv prästkandidat).
- Försenade eller uteblivna anställningar beroende på svårighet att fortsätta avbruten rekrytering på grund av besparingskrav, eller nedskärning av projekttid på grund av utebliven extern finansiering (teckenspråkiga medarbetare, projektledare för arbetet med policydokument för kyrkorum, konfirmandprojektet och projektet för barn- och ungdomsdiakoni).
- Förseningar av arbete beroende på att en bredare förankringsprocess krävts än beräknat, att en längre vakans uppstått eller att andra arbetsuppgifter prioriterats (miljödiplomeringsarbetet, arbetsgruppen för kyrkorumpolicy, revidering av Svenska kyrkans diakoni).
- Mindre kostnader än budgeterat beroende på att verksamheten är ny och under uppbyggnad och kostnaderna varit svåra att förutse (teckenspråksfortbildning, översynen av de kyrkliga utbildningarna).
- Minskade kostnader beroende på ett bättre tillvaratagande av samverkansmöjligheter. Detta syns i årets bokslut på fler områden än tidigare (t.ex. att magisterexamen bekostas av Läraryhöskolan, mycket låga kostnader för genomförande av Diakoniforum, stift har gått in och samfinansierat fortbildning).
- Medveten sparsamhet utifrån den bekymmersamma ekonomiska situationen.

Väsentliga händelser efter årsskiftet

Den nedskärning som gjorts i detaljbudget för 2002 i förhållande till den av Kyrkomötet beslutade ramen innebär försening av måluppfyllelsen på flera områden. Ytterligare nedskärningar måste göras inför år 2003–2005. I den första nedskärningen skars främst bland externa utgifter och ännu inte inlett utvecklingsarbete. För år 2003 kommer nedskärningen att ske på kansliet, vilket kommer att innebära begränsade resurser i verksamheten men förhoppningsvis tydligare prioriteringar och ännu bättre tillvaratagande av möjligheter till samverkan.

Ledamöter och ersättare i Nämnden för kyrkolivets utveckling

Ordinarie ledamöter

Socionom Catarina Agrell, ordförande, prefekt Olof Lönneborg, diakon Britt Andersson, prost em. Glenn Håkansson, 2:e vice ordförande, fil.dr Kjell Söderberg, församlingspedagog Anna-Lena Forsdahl, 1:e vice ordförande, fältprost Sten Elmsberg, socionom, diakon Kerstin Kedvall, adjunkt Margareta Nybelius.

Ersättare

Adjunkt Börje Henriksson, kanslisekreterare Mari Lönnerblad, enhetschef Lars Johnsson, fil.lic. Sigvard Härnring, konsult Margareta Holmberg, rektor Göran Wahlström, diakon Gunilla Persson, komminister Lena Petersson, resekonsult Fredrik Sandström.

KsSkr 2002:2

Bilaga 7

Adjungerad ledamot från Biskopsmötet

Biskop Karl-Johan Tyrberg, ordinarie t.o.m. våren, biskop Caroline Krook, ersättare.
Fr.o.m. hösten 2001 biskop Tony Guldbrandzén, ordinarie.

Nämnden för kyrkolivets utveckling har sammanträtt den 15 februari, 15 mars, 9 maj,
11 september, 25 oktober och den 13–14 december.

Margaretha Hemström

Verksamhetsområdeschef

Resultatrapport Svenska kyrkans nationella nivå, VO: Kyrkolivets utveckling

Enhet: 1000-tal kronor	Utfall	Budget	Bdg avv.	%	Budget	Utf fg år
	akt. period	akt. period	akt. period		helår	akt. period
EXTERN FINANSIERING						
Kollekter o gåvor	1 056	850	206	-24	850	987
Övriga erhållna bidrag	10 492	16 872	-6 380	38	16 872	18 564
Netto kapital- o finansförv	90	0	90	-	0	95
Övriga intäkter	1 978	1 620	358	-22	1 620	2 301
S:A EXTERN FINANSIERING	13 615	19 342	-5 727	30	19 342	21 947
INTERN FINANSIERING						
Nationell finansiering	65 837	69 954	-4 117	6	69 954	54 980
S:A INTERN FINANSIERING	65 837	69 954	-4 117	6	69 954	54 980
KOSTNADER						
Lämnade bidrag	-28 200	-31 731	3 531	11	-31 731	-28 514
Övriga externa kostnader	-22 240	-27 273	5 033	18	-27 273	-20 830
Personalkostnader	-10 837	-11 241	404	4	-11 241	-9 417
Kanslikostnader	-18 211	-19 571	1 360	7	-19 571	-18 313
S:A KOSTNADER	-79 489	-89 816	10 327	11	-89 816	-77 074
DISPOSITIONER						
Förändr ändamålsdest medel	36	520	-484	93	520	148
S:A DISPOSITIONER	36	520	-484	93	520	148
NETTO RESULTAT						
	0	0	0	-	0	0
KOSTNADER per HUVUDPROGRAM						
VO-gem. Kyrkolivets utveckling	-24 643	-27 094	2 451	9	-27 094	-24 598
Diakoni och samhällsansvar	-7 876	-8 329	452	5	-8 329	-8 065
Utbildning o undervisning	-38 844	-44 104	5 260	12	-44 104	-35 608
Gudstjänst	-8 125	-10 289	2 164	21	-10 289	-8 803
SUMMA KOSTNADER	-79 489	-89 816	10 327	11	-89 816	-77 074

Nationell finansiering utgör det belopp som tillförts från Verksamhetsområde Ekonomisk utjämning för att täcka nettokostnaden (kostnader minus extern finansiering) för årets verksamhet. Om nationell finansiering är lägre än budget betyder det med andra ord att nettokostnaderna varit lägre än budget.

Kostnader anges med -. Negativt nettoresultat betyder alltså att kostnaderna överstiger intäkterna. Negativ budgetavvikelse betyder sämre resultat än budgeterat.

Bilaga 8. Svenska kyrkans nationella nivå Verksamhetsområde Verksamhet bland svenskar i utlandet/SKUT Årsrapport 2001

Verksamhetsområdet omfattar följande huvud- och delprogram:

- ◆ Huvudprogram Verksamhetsutveckling
- ◆ Huvudprogram Utlandspersonal
 - delprogram Rekrytering
 - delprogram Utbildning/fortbildning
 - delprogram Arbetsmiljöfrågor
- ◆ Huvudprogram Utlandsekonomi
- ◆ Huvudprogram Sverigearbete
 - delprogram Kommunikation/media
 - delprogram Insamling
 - delprogram Utbildning-folkbildning

Verksamhetsområdets mål

Inriktningsmål

- ◆ SKUT skall med inriktning på gudstjänstliv, undervisning, diakoni och mission bedriva Svenska kyrkans verksamhet bland svenskar i utlandet i enlighet med av Kyrkomötet given instruktion och i den tradition som kännetecknar Svenska kyrkan av i dag, genom att ta till vara de speciella förutsättningar som föreligger för att i ord och handling nå ut med evangeliet till svenskar i utlandet.
- ◆ SKUT skall verka för utlandskyrkans förankring i hemmakyrkan och bland allmänheten och för ökande bidrag till verksamheten.
- ◆ En flexibel verksamhet som bäst motsvarar behoven skall vara säkerställd.
- ◆ Verksamhetsplatserna skall vara försedda med personal med rätt kompetens för den aktuella verksamheten och som ges goda förutsättningar för uppdraget.
- ◆ Den ekonomiska ram inom vilken verksamheten bedrivs skall vara finansierad.
- ◆ SKUT:s verksamhet skall vara känd och bejakad.

Verksamhet och måluppfyllelse

Det huvudsakliga målet för Svenska kyrkan i utlandet är att stödja och bedriva kyrklig verksamhet bland svenskar och nordbor i utlandet. Detta mål har under år 2001 uppfyllts med mycket tillfredsställande resultat. I utlandsförsamlingarnas verksamhet är den stora mängden deltagare i gudstjänster och undervisning och de växande missionerande och diakonala insatserna bevis på behovet av Svenska kyrkans närvaro bland sina medlemmar utomlands.

Ett par stora och tragiska händelser i världen har i hög grad involverat SKUT:s personal och församlingar. Terroristattacken i New York satte kyrka och personal under stark press i uppgiften att stödja och trösta många medmänniskor. Flygolyckan på flygplatsen i Milano blev ännu ett tillfälle där utsänd SKUT-personal fick göra en stor insats i en ytterlig krissituation. Dessa händelser har satt stor press inte bara på de närliggande kyrkorna utan har blivit tillfällen då människor mer än vanligt sökt stöd och tröst i de svenska utlandskyrkorna runt om i världen. De nog så viktiga ordinarie ekumeniska vardagskontakterna, som varje utlandsförsamling står i, har också blivit särskilt betydelsefulla i krissituationerna och givit ömsesidigt stöd och fördjupade kontakter.

Verksamheten i Sverige och på kyrkokansliet har i enlighet med målen syftat till att skapa förutsättningar för en väl fungerande utlandsförsamling och göra denna känd och understödd i hemlandet. Under året har SKUT:s 125-årsjubileum firats och präglat verksamheten positivt under vårterminen och aktiviteterna runt den första rikskollekten på påskdagen. För SKUT generellt har de tragiska händelserna under hösten inneburit en ovanligt bred och positiv mediabevakning, som lyft fram och understrukit utlandsförsamlingarnas verksamhet och betydelse. Kanske det tydligaste uttrycket under jubileumsåret för en verksamhet vars betydelse ständigt växer.

De uppsatta målen har i stort uppfyllts.

Effektmål

Huvudprogram Verksamhetsutveckling:

- ◆ Att besöka samtliga verksamhetsplatser under en fyraårsperiod, varav minst åtta under 2001.

Nämndens besöksresor till Antwerpen, Bryssel, Nice, Paris, Fuengirola, Torre Vieja, Wien, Milano, Sao Paulo, Rio de Janeiro, Buenos Aires, Santiago samt inplanerade biskopsvisitationer i Schweiz, Polen och Kina har utförts och rapporterats i nämnden, där särskilt upptagna punkter följs upp. Årets mål har därmed uppnåtts och vid mandatperiodens slut kommer samtliga verksamhetsplatser att ha besökts.

- ◆ Att använda befintliga och utveckla tolkningsredskap för redovisning av verksamhets- och omvärldsanalys, framtagning av modell för samordning av verksamhetsberättelser, reserapporter och övrig rapportering, varav sistnämnda modell skall vara klar senast 2003.

Utöver de ordinarie statistik-, besöks- och verksamhetsrapporterna har det omfattande arbetet med församlingsinstruktioner för SKUT:s samtliga verksamhetsplatser påbörjats och beräknas vara slutfört under 2003.

Huvudprogram Utlandspersonal:

- ◆ Att utsänd personal vid samtliga verksamhetsplatser regionvis skall ha samlats till arbetslagskonferenser senast under 2001.

Målet att samla all utsänd personal till regionvisa konferenser har redan tidigare uppnåtts. Under året har personalen i Asien, Australien och halva personalstyrkan i Europa deltagit i arbetslagskonferenser. Asienkonferensen har som tidigare skett i samarbete med Norska kyrkan i utlandet.

- ◆ Att under 2001 ha upprättat en handlingsplan rörande arbetsmiljöfrågor och gjort denna känd.

Arbetsmiljöfrågorna har förts in i introduktionsutbildningen samt följts upp vid personalkonferenserna. Genom att lokala handlingsplaner och befattningsbeskrivningar tagits fram har målet uppnåtts.

- ◆ Att utveckla för inblandade parter metoder för samarbetet mellan nämnd/kansli, lokala kyrkoråd respektive föreståndare vid tillsättningsförfarandet i samband med tillsättning av ny personal, som senast föreligger 2003.

Olika rekryteringsmodeller har prövats, vilka involverar alla inblandade parter. Fungerande metoder beräknas föreligga 2003.

- ◆ Att vid utgången av 2003 ha utvecklat ett samarbete med ombuds- och stiftsorganen för tillvaratagande av hemvändande personal.

I det för den internationella verksamheten gemensamma programmet med besök i samtliga stift, vilket avslutas i första fasen under våren 2002, har detta samarbete påbörjats. Också i det gemensamma arbetet med de internationella ombuden är detta mål på god väg att uppnås.

Huvudprogram Utlandsekonomi:

- ◆ Att omsättningshastigheten på kapital vid verksamhetsplatserna inte skall minska. Genom styrning i budget och kontinuerlig uppföljning har detta mål i stor sett uppnåtts.

- ◆ Att de utsända ramanslagens andel av totala kostnaden för utlandsverksamheten skall minska från 13 till 11 procent vid utgången av 2002 och att överföring sker i samma grad till förmån för reparationer och underhåll av fastigheter.

Ekonomiskt ger utlandsverksamheten fortsatt positiva resultat i de lokala insamlingsaktiviteterna, vilket gjort det möjligt att under 2001 uppnå målet.

- ◆ Att minst 80 procent av budgetkostnaden 2003 skall hänföras till utlandsverksamheten.

Målet var inte uppnått i budget för 2001, och ser inte ut att kunna uppnås på grund av de minskande anslagen och de bestående kanslikostnaderna. Utvecklingen och utökningen av Svenska kyrkans närvaro i takt med de ökande behoven runt om i världen kräver mer än dagens anslagsnivå.

Huvudprogram Sverigearbete:

Delprogram kommunikation och media:

- ◆ Att till utgången av 2002 skall 75 procent av svenska folket känna till SKUT och 50 procent av dem uppfatta verksamheten som angelägen.
- ◆ Att till utgången av 2002 skall 75 procent av Svenska kyrkans förtroendevalda ha kunskap om SKUT:s verksamhet och 75 procent av dem ha positiv attityd till verksamheten.
- ◆ Att till utgången av 2002 skall 60 procent av församlingarnas ungdomsgrupper ha fått information om SKUT:s verksamhet.
- ◆ Att till utgången av 2002 skall 75 procent av kyrkans anställda ha kunskap om SKUT:s verksamhet och 75 procent av dem ha positiv attityd till densamma.

De uppsatta målen är troligen väl optimistiska och delvis för omfattande för att helt kunna följas upp. Genom riktade informationsinsatser till Svenska kyrkans förtroendevalda, anställda och ungdomsgrupper görs försök att nå målen. Med årets speciella mediabevakning kan man förmoda att även allmänheten har nåtts och ser positivt på SKUT:s verksamhet i större omfattning än tidigare. Uppföljningen av måluppfyllelsen har skett genom för kyrkokansliet gemensamma enkäter och deltagande i TEMO-undersökningar. Bevakningen av pressklipp har också gett en kontinuerlig uppföljning av bilden i media.

- ◆ Att vid utgången av 2003 skall all utlandspersonal deltagit i fortbildning inom kommunikation och IT för att stärka informationsarbetet ute och hemma samt att 80 procent av alla utlandskyrkor skall ha egen hemsida.

Kyrkokansliets informationsenhet och IT-experten har kontinuerligt arbetat med att få hemsidor för alla utlandskyrkor och hålla dessa uppdaterade. Detta har skett i sam-

band med utlandspersonalens introduktions- och fortbildningsveckor och med särskilda insatser, vilket gör att målen bör kunna uppnås under 2003.

Delprogrammet Insamling:

- ◆ Att antalet regelbundna givare vid utgången av 2002 skall ha ökat med 10 procent jämfört med slutat av 1999.

- ◆ Att årligen samla in minst 12 miljoner kronor.

Antalet regelbundna givare har inte ökat och målet kan bli svårt att nå under 2002. Däremot har den totala insamlingen givit ett par miljoner mer genom att kollekter och testamenten ökat.

- ◆ Att vid utgången av 2002 skall 80 procent av församlingar, ombud och gåvogivare ha stort förtroende för att insamlade medel används på avsett sätt och vara helt tillfreds med den information de får.

I informationsarbetet riktat till de respektive grupperna har de delgivits medlens användning och genom enkäter följs förtroendet upp.

För delprogram Internationell folkbildning skall följande mål vara uppfyllda 2003:

- ◆ Att det i alla Svenska kyrkans församlingar skall finnas valda ombud för SKUT och minst 75 procent av dem vara väl införstådda med sitt uppdrag.

- ◆ Att det skall finnas en konkret samverkan mellan ombud, stiftstyrelse och tjänsteman när det gäller Svenska kyrkans internationella åtaganden.

Genom att det gemensamma ombudsmaterialet *Frivillighetens former* har tagits fram föreligger ett pedagogiskt material för den internationella ombudsverksamheten. Med riktade insatser till kyrkoråden arbetas för att ombud skall utses i alla församlingar och inom respektive stiftsgrupper följer man upp val och utbildningsinsatser. I samband med de ovan nämnda stiftsbesöken har den konkreta samverkan påbörjats och kontaktpersoner utsetts.

- ◆ En genomtänkt årsplan för utbildning och information för unga människor under 30 år skall vara etablerad.

Detta arbete kommer att påbörjas under 2002.

- ◆ Minst 75 procent av alla församlingar/pastorat och stift skall ta till vara den resurs som årets hemkomna SKUT-medarbetare utgör.

I satsningarna på ombudsverksamheten, uttryckt bl.a. i *Frivillighetens former*, har detta arbete påbörjats, liksom i de pågående stiftskontakterna. Arbetet kommer att vidareutvecklas i samarbete med de övriga internationella verksamheterna.

Ekonomisk resultatanalys

Årets externa intäkter är ca två miljoner högre än såväl budget som föregående års värden. De viktigaste orsakerna är en extraordinär intäkt från den nu avslutade försäljningen av kyrkolokalerna i Hirtshals samt ökade testamentsintäkter och församlingskollekter. Övriga former av givande och enskilda gåvor har en vikande tendens.

Den stora insamlingsverksamheten utomlands, som inte ingår i detta bokslut, måste dock nämnas då mer än hälften av den totala verksamhetens ekonomi utgörs av dessa medel, som också fortsätter att öka år från år. Detta gör att nuvarande verksamhetsomfattning har kunnat bibehållas trots de ofrånkomligt ökande kostnaderna.

Kostnader för utlandspersonal har blivit något lägre än budgeterat på grund av att sociala avgifter i den nya situationen, med den utsända personalen skriven utomlands,

är omöjlig att exakt beräkna i förväg. Kostnaden för en av personalkonferenserna har blivit något lägre än beräknat, liksom kostnaden för underhållsanslag.

Resterande lager av trycksaker och material debiteras först när de beställs och innebär att nuvarande överskott på dessa poster inom Sverigeprogrammet budgeteras vidare för nästa år.

Sammantaget har detta inneburit att netto 3,0 miljoner kronor kunnat föras till SKUT:s avsättningar.

Väsentliga händelser efter årsskiftet

Funderingarna inför framtiden är givetvis starkt knutna till SKUT-utredningen, som varit på remiss och kommer att presenteras för Kyrkomötet under 2002 för beslut om den framtida inriktningen.

Särskilt oroande har det beskurna nationella anslaget till SKUT:s verksamhet under 2002 blivit. Nämnden för SKUT anser det nödvändigt att anslaget till denna form av både långsiktig och krisberedd församlingsverksamhet blir knuten och säkrad till en bestämd ambitionsnivå i verksamheten. Skulle den i rambudgeten för de närmaste åren beslutade anslagsnivån inte kunna upprätthållas, måste aktiva verksamhetsplatser avvecklas. I en tid då allt tyder på en fortsatt ökande internationalisering och där utlandskyrkornas verksamhet efterfrågas alltmer, är kyrkans närvaro utomlands en betydande framtidsfråga för hemmakyrkan.

Ledamöter och ersättare i Nämnden för Svenska kyrkan i utlandet

Ordinarie ledamöter

F. riksdagsledamoten Karin Israelsson, ordförande, utredare Inger Krantz, 1:e vice ordförande, kanslist Reidar Gustafsson, utredningschef Lars Starkerud, kontraktsprost Björn-Eric Carlsson, 2:e vice ordförande, konsult Erna Arhag, lärare Elsa Spännar, kontraktsprost Jan Anders Jansson, landstingspolitiker Monica Karlsson.

Ersättare

Fritidsassistent Ann-Charlotte Svensson, assistent Kerstin Björk, f. ombudsman Johan Holm (t.o.m. 17 maj 2001), ombudsman Chang Strömberg (fr.o.m. 18 maj 2001), redaktör Bengt Olof Dike, inköpare Kristina Sandström, komminister Sonja Grunselius, kyrkogårdsföreståndare G Olof Kjellström, kyrkoherde Lars Ekblad, bitr. partisekreterare Susann Torgerson.

Nämnden för Svenska kyrkan i utlandet har sammanträtt den 26 januari, 15 mars, 17 maj, 1 juni, 1–2 oktober och den 27 november. Nämnden har därutöver arbetat genom sitt arbetsutskott och sitt tillsättningsutskott.

Jan Madestam

Verksamhetsområdeschef

Resultatrapport Svenska kyrkans nationella nivå, VO: Verksamhet bland svenskar i utlandet

Enhet: 1000-tal kronor	Utfall	Budget	Bdg avv.	%	Budget	Utf fg år
	akt. period	akt. period	akt. period		helår	akt. period
EXTERN FINANSIERING						
Kollekter o gåvor	13 507	12 500	1 007	-8	12 500	13 573
Övriga erhållna bidrag	2 933	1 471	1 461	-99	1 471	1 412
Netto kapital- o finansförv	1 731	2 183	-452	21	2 183	1 097
Övriga intäkter	783	552	231	-42	552	996
S:A EXTERN FINANSIERING	18 954	16 706	2 247	-13	16 706	17 078
INTERN FINANSIERING						
Nationell finansiering	44 960	44 960	0	0	44 960	43 960
S:A INTERN FINANSIERING	44 960	44 960	0	0	44 960	43 960
KOSTNADER						
Lämnade bidrag	-8 142	-9 444	1 303	14	-9 444	-9 291
Övriga externa kostnader	-6 821	-7 445	624	8	-7 445	-6 350
Personalkostnader	-35 410	-36 041	631	2	-36 041	-33 440
Företagsankn medel (SPP)	0	0	0	-	0	2 669
Kanslikostnader	-10 537	-11 508	971	8	-11 508	-9 816
S:A KOSTNADER	-60 909	-64 438	3 529	5	-64 438	-56 227
DISPOSITIONER						
Förändr ändamålsdest medel	300	1 740	-1 440	83	1 740	-300
Förändr verksamh dest medel	-6 564	1 032	-7 596	-	1 032	-1 736
Förändr prisfallsreserv	3 259	0	3 259	-	0	-2 775
S:A DISPOSITIONER	-3 005	2 772	-5 777	-	2 772	-4 811
NETTO RESULTAT	0	0	0	-	0	0
KOSTNADER per HUVUDPROGRAM						
VO-gem. Verks bl sv i utl/SKUT	-11 479	-12 513	1 034	8	-12 513	-8 383
Utlandsekonomi (kyrkorna)	-42 467	-43 679	1 213	3	-43 679	-39 862
Utlandspersonal	-4 408	-4 726	318	7	-4 726	-4 193
Sverige	-1 601	-2 552	950	37	-2 552	-1 729
Verksamhetsutveckling	-955	-969	14	1	-969	-2 060
SUMMA KOSTNADER	-60 909	-64 438	3 529	5	-64 438	-56 227

Kostnader anges med -. Negativt nettoresultat betyder alltså att kostnaderna överstiger intäkterna. Negativ budgetavvikelse betyder sämre resultat än budgeterat.

Bilaga 9. Svenska kyrkans nationella nivå

Verksamhetsområde Internationell diakoni/Lutherhjälpen

Årsrapport 2001

Lutherhjälpen är Svenska kyrkans organ för internationellt utvecklingssamarbete, flyktinghjälp och katastrofinsatser. Lutherhjälpen skall samordna Svenska kyrkans och dess församlingars arbete för internationell diakoni.

Verksamhetsområdet omfattar följande huvud- och delprogram:

- ◆ Huvudprogram Utland
 - delprogram Afrika
 - delprogram Asien
 - delprogram Europa
 - delprogram Globalt
 - delprogram Katastrof
 - delprogram Latinamerika
 - delprogram Mellanöstern
- ◆ Huvudprogram Sverige
 - delprogram Insamling
 - delprogram Kommunikation/media
- ◆ Huvudprogram Analys, policy och påverkan
 - delprogram Analys/policy
 - delprogram Folkbildning/utbildning
 - delprogram Påverkan

Verksamhetsområdets mål

Inriktningsmål

- ◆ Lutherhjälpen skall utifrån kyrkans diakonala uppdrag, i samarbete med partner, främja människovärdiga livsvillkor samt avslöja och bekämpa orättvisor, fattigdom och förtryck.
- ◆ Lutherhjälpen skall ge förutsättningar för social utjämning och hållbar utveckling samt ge människor möjligheter att uttrycka engagemang och solidaritet.
- ◆ Lutherhjälpen skall medverka till att människor och deras personliga och ekonomiska resurser står i centrum i allt förändringsarbete.
- ◆ Lutherhjälpen skall stärka individers och institutioners vilja och handlingskraft att avslöja och förändra orättfärdiga strukturer.

Verksamhet och måluppfyllelse

Effektmål

Effektmålen i mål och rambudget för 2001–2003 är satta på delprogramnivå och är för många för att listas här. Ett arbete pågår med att utveckla mer styrande, fokuserade och utvärderingsbara effektmål. Detta kommer att få genomslag i rapporteringen från 2002 och framåt. Några effektmål har dock definierats för särskild utvärdering under år 2001.

- ◆ Vidga kriterierna för samarbetet med Sida.

Samtalet med Sida om att fördjupa och vidga kriterierna för samarbetet har fortsatt. De områden som berörs i samarbetet är ekonomi, social utveckling, mänskliga rättigheter, humanitära frågor och organisationsutveckling. Däremot finns normalt inget samarbete kring frågor om tro, teologi, religion och etik etc. Eftersom kyrkornas och

religionens roll som värdebärare i det civila samhället får en allt större betydelse är det viktigt att finna strategier för att utveckla den rollen. Processen har fortsatt under året, dels genom det pågående samtalet dels med praktiska exempel tillsammans med partner i regionerna.

Svenska kyrkan har den 10 september arrangerat ett större seminarium tillsammans med Sida, UD och andra kristna ramorganisationer om religionens roll i konflikter. Händelserna den 11 september underströk ytterligare relevansen av dessa frågor. Det föreligger i dag en betydligt större samsyn i dessa frågor mellan Svenska kyrkan och Sida och måluppfyllelsen för 2001 är god.

◆ Stärka stiftens ansvar för det internationella arbetet.

Projektet *Vårt gemensamma uppdrag* (tidigare *Stiften i fokus*) har fokuserats på att utveckla samarbetet mellan den nationella och den regionala nivån vad gäller Svenska kyrkans internationella arbete. Projektet har lanserats i stiftet med gott resultat. Samtliga stift har besökts för enskilda samtal om vilka behov och möjligheter som finns. Målet är att det år 2004 i alla stift skall finnas en tydlig samverkan mellan ombudsorganisation, stiftsstyrelse och tjänstemän för Svenska kyrkans internationella arbete. Arbetet under 2001 har lagt en god grund för att målet skall vara nått 2004.

◆ Utveckla samspelet mellan nationella och internationella diakonala erfarenheter.

I samverkan med nationella och internationella partner har en resa genom Sverige på temat social ekonomi genomförts. En referensgrupp med personer från kyrkokansliets olika verksamhetsområden, från några stift, en diakoniinstitution och Församlingsförbundet har under året arbetat med att utveckla dialogen mellan anställda och förtroendevalda samt mellan ansvariga för verksamhet respektive ekonomisk förvaltning när det gäller frågor om social ekonomi. Vidare har Nämnden för kyrkolivets utveckling och Nämnden för internationell diakoni/Lutherhjälpen genomfört en gemensam studie genom att i korsvisa grupper besöka tre nationella och tre internationella diakonala projekt. I anslutning till detta har två seminarier arrangerats för deltagarna om Svenska kyrkans diakoniförståelse. Det föreligger i dag en ökad kunskap om sambandet mellan internationell och nationell diakoni i såväl nämnder som kyrkokansli. För att nå målet om ett utvecklat samspel krävs fortsatta insatser och fördjupning av omvärldsanalysen.

Övriga verksamhetskommentarer

Huvudprogram Utland

Det allmänna säkerhetsläget i världen har förändrats efter terrordåden i USA den 11 september. Redan tidigare var den politiska situationen i flera av Lutherhjälpens samarbetsländer och -regioner ansträngd, t.ex. i Zimbabwe och Mellanöstern, vilket allmänt har påverkat möjligheten att arbeta och därmed måluppfyllelsen, inte minst med mänskliga rättigheter. Mellan Etiopien och Eritrea slöts år 2000 ett fredsavtal, men umgänget länderna emellan är fortfarande mycket spänt. Den långa konflikten inom Mekane Yesus-kyrkan i Etiopien har gått in i en ny fas då en grupp bestående av flera församlingar i Addis Abeba-området registrerat sig som egen kyrka.

Jordbävningkatastrofer i Centralamerika och Indien har medfört extra insatser för att bistå i den akuta situationen och den första återuppbyggnadsfasen. Sammanlagt har 18,9 miljoner kronor anslagits av både insamlade medel och Sida-medel till olika katastrofinsatser. De flesta insatserna har varit akuta, men anslag har också lämnats till rehabiliteringsinsatser i t.ex. Kosovo och Västafrika. Merparten av medlen har kanaliserats genom *Action by Churches Together* (ACT). En modell för psykosocial

rehabilitering i katastrofsituationer, som tagits fram i samarbete med Vårsta kriscentrum, har vidareutvecklats under 2001, vilket stärkt måluppfyllelsen för denna särskilda del av katastrofarbetet.

Hösten 2000 påbörjades en speciell satsning på Sudan och kyrkans roll i arbetet för fred. Frågan fick under våren stor uppmärksamhet i media genom att *Christian Aid* presenterade en rapport om oljebolagens intressen i Sudan och deras inverkan på landets utdragna krig. Svenska kyrkan kunde genom denna satsning snabbt och kvalificerat bidra till debatten, vilket stärkt måluppfyllelse vad gäller påverkansarbetet. Efter händelserna den 11 september har frågorna om fred i Sudan åter blivit aktuella.

Inom de ekumeniska och multilaterala nätverken pågår ett långsiktigt arbete med att tydliggöra rollfördelningen mellan Kyrkornas världsråd (KV) och Lutherska världsförbundet (LVF). En arbetsgrupp har tillsatts för att finna vägar till ökad samverkan inom olika områden. Bland annat har KV arrangerat en stor internationell konferens i Nairobi i november för att mobilisera kyrkornas erfarenheter och resurser i kampen att förebygga spridningen av HIV/aids.

Under hösten 2001 har, på uppdrag av Sida, en systemrevision genomförts för att granska tillförlitligheten i Svenska kyrkans system för verksamhets- och ekonomistyrning samt rapportering och för att bidra till Svenska kyrkans fortsatta förändringsarbete. Revisionen, vars slutrapport har presenterats i januari 2002, bekräftade Svenska kyrkans ekonomi- och finansstyrning som god. Den bejakade också betydelsen av det långsiktiga och multilaterala arbetssätt som Svenska kyrkan prioriterar. De förslag till förbättringar man presenterade rörde främst möjligheter att bättre ta tillvara de internationella erfarenheterna i omvärldsanalys samt ytterligare utveckla den matrisorganisation vi arbetar i. Detta inte minst för att nå en jämnare arbetsbelastning mellan olika medarbetargrupper. Systemrevisionen beslutades sedan mål och ram fastställdes och har tagit resurser i anspråk som påverkar måluppfyllelsen. Samtidigt har revisionen tillfört viktiga redskap för den fortsatta målstyrningen.

Huvudprogram Sverige

Arbetet med ett gemensamt webbprojektet för Lutherhjälpen och Svenska kyrkans mission har pågått under året och samordnats med projektet om en gemensam huvudingång för Svenska kyrkan.

Temos organisationsindex som har genomförts under hösten visade att 70 procent av svenskarna känner till Lutherhjälpen och att sammanlagt 87 procent hört talas om Lutherhjälpen. Enligt uppställda mål skall 75 procent känna till Lutherhjälpen år 2003.

Projektet för omarbetning av insamlingssystemet har skjutits upp till nästa år, främst p.g.a. brist på personalresurser. En autogirokampanj har genomförts under året med lyckat resultat. I samband med utvärderingen konstaterades att tonen i genomförandet delvis behöver justeras till kommande kampanjer så att den bättre stämmer med Lutherhjälpens profil.

Huvudprogram Analys, policy och påverkan

Verksamheten har första delen av året hämmats av vakanser. Under hösten har situationen förbättrats då några av de verksamhetskritiska tjänsterna tillsatts, framför allt den tjänst som har att bära huvudprogramansvaret. Under 2002 kommer ytterligare några viktiga tjänster att besättas.

En viktig del av påverkansarbetet har skett inom ramen för föreningen *Rättvisemärkt* och nätverket *Jubel 2000*. Avsikten med arbetet med *Jubel 2000* är att sätta fokus på skuldfrågorna, insatt i ett sammanhang. Kritik mot enfrågekampanjer, som bl.a. kommit från jubelnätverkets partner *Jubilee South*, har understrukit behovet av

en helhetssyn. Detta stämmer också väl med Lutherhjälpens integrerade arbetssätt. En attityd- och kännedomsundersökning har genomförts med syfte att utvärdera hur arbetet med *Jubel 2000* och *Rättvisemärkt* mottagits och fått genomslag i församlingarna. Resultatet har visat att en majoritet av de tillfrågade ansett att det ingår i Svenska kyrkans uppdrag att arbeta med dessa frågor.

Inom en rad områden med anknytning till ekonomisk och social rättvisa, ekologiskt hållbar utveckling och livsmedelssäkerhet har Lutherhjälpen, ofta i samverkan med andra enskilda organisationer, bedrivit opinionsarbete och stått i dialog med beslutsfattare. Klimatförändringarnas effekter för u-länderna och frågans koppling till livsstilsfrågorna har analyserats och presenterats i seminarier och föredrag. Vidare har klimatfrågan lyfts fram i en rad artiklar och remisser. Under hösten har KV arrangerat en konferens om kopplingarna mellan biståndsfrågor och klimatfrågan där Lutherhjälpen var representerat.

Utredningsarbetet om framtida globala utvecklingsstrategier (*Globkom*) har bevakats och de stora möjligheter till påverkan som funnits tillvaratagits.

Under hösten 2001 har en rad aktiviteter förberetts inför Lutherhjälpens fasteaktion 2002 om livsmedelssäkerhet. Bland dessa kan nämnas en film om risker och möjligheter med genmodifierade grödor. Vidare har det spel om livsmedelssäkerhet som tagits fram inom ramen för jubelnätverket, och som mött stor framgång i skolvärlden, nu helt och hållet överfört till Lutherhjälpens regi.

En konferens har genomförts tillsammans med Svenska kyrkans mission och Svenska Kyrkans Unga där 50 deltagare diskuterat unga människors möjlighet att vara en aktiv del av den världsvida kyrkan.

Alternativa biståndsformer

Med anledning av förra årets verksamhetsberättelse efterfrågade Kyrkomötet en fylligare beskrivning av utvecklingen gällande Svenska kyrkans åtaganden i ekumeniska fonder. Därför lämnas i det följande en mer detaljerad rapport än vad som normalt är fallet i årsrapporten. Verksamheten kopplar till effektmålet "att alternativa biståndsformer, såsom sparande och krediter, som en del av långsiktigt utvecklingssamarbete skall ha vidareutvecklats i samarbete med internationella ekumeniska organisationer och nätverk".

I södra Zimbabwe har de lokala sparbankerna fortsatt att utvecklas i positiv riktning. *Masase SACCO*, som är den mest drivande sparbanken, har det senaste året ökat sin inlåning från 900 000 ZWD till runt 4 miljoner ZWD.

I Tanzanias evangelisk-lutherska kyrkas nordvästra stift stöder Svenska kyrkan genom Lutherhjälpen en testverksamhet med lokala sparbanker för enbart ungdomar. En första utvärdering kommer att ske sommaren 2002. Stöd utgår även till kyrkans centrala arbete för att förstärka befintliga sparbanker samt att starta nya ute i stiftet.

Under hösten har Svenska kyrkan tillsammans med LVF i Genève, *Finn Church Aid* (FCA) och *Rangpur Dinajpur Rural Service* i Bangladesh (RDRS) genomfört ett seminarium för att öka spar- och kreditkompetensen hos LVF-kontorens handläggare. Seminariet kom även att fungera som ett syd-sydutbyte. För många deltagare blev det ett incitament till att ändra inriktningen på arbetet hemma bl.a. genom att lyfta fram sparandets betydelse. Under seminariet väcktes ett förslag om att centralt inom LVF utse en mikrofinanssamordnare. På en direkt förfrågan har Svenska kyrkan ställt sig positiv till att diskutera ett avtal som skulle innebära att kyrkokansliets tematiker för lokal resursmobilisering på deltid skulle fungera som en sådan samordnare.

Under året skulle en utvärdering av avtalen till Sydafrika- och Indienfonden ske. Samtal har förts med *Ekumeniska u-bankens* (Oikocredit) ledning om en omskrivning av avtalen. De områden som bedömts som viktiga att speciellt se över handlar om

lokala kreditfonder i lokal valuta, lokalt ägande och lokala investeringar och spar-medel. Omskrivningsarbetet har dock tagit längre tid än beräknat. Under våren 2002 kommer fortsatta förhandlingar att ske och en avrapportering till Nämnden för internationell diakoni/Lutherhjälpen att lämnas.

Såvitt nu kan bedömas kommer till Sydafrikafonden utbetalda fondmedel att förbrukas under året. Hitintills har 475 000 EURO utbetalats medan 777 000 EURO beviljats men ännu inte utbetalats. Under behandling ligger låneansökningar på totalt 2 miljoner EURO. För att klara den ökande volymen kreditansökningar har kontoret i början av året fått personalförstärkning.

I Indienfonden betalas beviljade lån ut i USD för att i ett senare skede överförs till lokal valuta. Arbetet med att få fonden registrerad som en lokal fond pågår, bl.a. i samarbete med *Ekumeniska lånefonden* (ECLOF) och nyinsatta konsulter. Vid årsskiftet var 3,5 miljoner EURO beviljade, bl.a. till mikrofinansinstitutioner. Av dessa hade 2,3 miljoner EURO ännu inte utbetalats.

Under året har Svenska kyrkan genom sina representanter deltagit i ECLOF:s, Oikocredits och *Kyrkornas U-fonds* styrelsesammanträden, liksom i Oikocredits årsmöte samt i en arbetsgrupp för utformning av strategier för Oikocredits framtida inriktning och organisation. Nämnas kan också att Oikocredit och ECLOF har tecknat ett avtal om utvidgat samarbete, något Svenska kyrkan arbetat för de senaste åren. Kyrkornas U-fond har under året stärkts genom ökad inlåning från framför allt Svenska kyrkans församlingar. Det kapital Svenska kyrkan genom Lutherhjälpen och Svenska kyrkans mission placerat i U-fonden utgjorde vid årets ingång cirka hälften och vid utgången en fjärdedel av U-fondens inlåning.

Svenska kyrkan ingår även i styrelsen för *AfriCap Sweden AB*, som är ett dotterbolag till U-fonden. Målsättningen för bolaget är att samla in medel i Sverige genom aktieköp i bolaget. Under en 10-årsperiod kommer dessa medel sedan att lånas ut via *AfriCap* till mikrofinansorganisationer i Afrika. Svenska kyrkan har tecknat sig för aktier i *AfriCap Sweden AB* till ett värde av 500 000 kronor. Totalt skall 20 miljoner kronor tecknas i Sverige, av vilka Sida bistår med 15 miljoner.

Svenska kyrkan har deltagit i en europeisk arbetsgrupp för mikrofinans. Gruppen har lämnat ett policydokument till Lutherhjälpens europeiska samarbetsorgan *Aprodevs* styrelse, med avsikten att medlemsorganisationerna utifrån detta underlag skall utarbeta riktlinjer för den egna mikrofinansverksamheten.

I slutet av året inbjöds Svenska kyrkan att delta i en svensk arbetsgrupp för mikrofinans. Gruppen skall utforma förslag till ett framtida nätverk för svenska organisationer som stöder någon form av mikrofinansaktiviteter. En av initiativtagarna till ett sådant nätverk är Sida, som dock inte kan fungera som huvudman.

Ekonomisk resultatanalys

Årets resultat före dispositioner är 31 miljoner kronor bättre än budget.

Kostnaderna för utlandsprogrammet är 43 miljoner kronor lägre än budget, vilket främst beror på förseningar i projekten och lågt ianspråktagande av ospecificerade medel för utveckling och katastrof. Av avvikelser avser 20 miljoner kronor förseningar avseende mikrokreditprogrammen i Sydafrika och Indien. Som en följd av detta har utnyttjade Sida-bidrag och EU-bidrag varit 23 miljoner kronor lägre än budget.

Genom att många projektanslag är bundna i utländsk valuta, ingår i kostnaderna för utlandsprogrammet en merkostnad på 3,7 miljoner kronor till följd av kronans försvagning mot framför allt USD. Detta får anses lågt i förhållande till omslutning och senare års utfall.

Kostnaderna inom huvudprogrammen Sverige samt Analys, policy och påverkan och VO-gemensamt har varit 6 miljoner kronor lägre än budget, vilket främst beror på vakanser men också på att planerad extern finansiering uteblivit och aktiviteter därför inställts eller begränsats. Omläggningen av trycksaksproduktionen har inneburit att kostnader infaller senare än tidigare, vilket också bidragit till låga kostnader under året. En omarbetning av insamlingsystemet som budgeterats till en halv miljon kronor har skjutits upp till nästa år.

Insamlingsresultatet är 2,3 miljoner kronor bättre än budget, tack vare fortsatt höga testamentsintäkter. Den del som utgörs av kollektor och enskilda gåvor har däremot utvecklats sämre än budget och 1 procent sämre än föregående år.

Väsentliga händelser efter årsskiftet

Från och med årsskiftet arbetar Lutherhjälpen med fem huvudprogram:

- Huvudprogram Utvecklingssamarbete
- Huvudprogram Katastrof
- Huvudprogram Analys, policy och påverkan
- Huvudprogram Kommunikation och insamling
- Huvudprogram Församlingsutveckling och folkbildning

Denna förändring innebär ett bredare och tydligare verksamhetsansvar i matrisorganisationen och stärker därmed möjligheterna till styrning och måluppfyllelse.

I början av året har arbetet intensifierats inför inrättandet av ett gemensamt styrorgan för Lutherhjälpen och Svenska kyrkans mission.

Ledamöter och ersättare i Nämnden för internationell diakoni/Lutherhjälpen

Ordinarie ledamöter

Biskop Anders Wejryd, ordförande, mikrobiolog Ingegerd Gustafsson, 1:e vice ordförande, granskare Suzanne Fredborg, Åke Sjöström, 2:e vice ordförande, sjukgymnast Birgitta Amnéus, biolog och författare Stefan Edman, lantbrukare Birgitta Josefson-Hultgren, kontraktsprost John Liljeblad, driftsledare Lars Öhlén.

Ersättare

Sjuksköterska Margareta Appel, teol. kand. Jenny Alge, komminister Lasse Blom, flyktingsekreterare Renée Danielsson, kontraktsprost Lena Dour, studerande Jennie Nordin, ingenjör Mattias Sahlman, läkare Christer Säll, lärare Evy Åberg.

Nämnden för internationell diakoni/Lutherhjälpen har sammanträtt den 15–16 februari, 14 mars, 12–13 juni, 26 september och den 21–22 november. Samtliga sammanträden har delvis varit gemensamma med Nämnden för internationell mission/SKM.

Peter Weiderud

Verksamhetsområdeschef

Resultatrapport Svenska kyrkans nationella nivå, VO: Internationell diakoni/Lutherhjälpen

Enhet: 1000-tal kronor	Utfall	Budget	Bdg avv.	%	Budget	Utfög år
	akt. period	akt. period	akt. period		helår	akt. period
EXTERN FINANSIERING						
Kollekter o gåvor	121 293	119 000	2 293	-2	119 000	120 749
Bidrag, Sida	44 386	66 277	-21 891	33	66 277	54 542
Bidrag, EU	4 487	5 249	-762	15	5 249	1 645
Övriga erhållna bidrag	4 544	2 500	2 044	-82	2 500	3 843
Netto kapital- o finansförv	5 375	7 800	-2 425	31	7 800	4 379
Övriga intäkter	2 470	0	2 470	-	0	24
S:A EXTERN FINANSIERING	182 556	200 826	-18 270	9	200 826	185 183
INTERN FINANSIERING						
Nationell finansiering	4 958	4 958	0	0	4 958	4 579
S:A INTERN FINANSIERING	4 958	4 958	0	0	4 958	4 579
KOSTNADER						
Lämnade bidrag	-134 199	-174 865	40 666	23	-174 865	-146 662
Övriga externa kostnader	-21 485	-26 757	5 272	20	-26 757	-18 548
Personalkostnader	-1 485	-2 106	620	29	-2 106	-2 296
Företagsankn medel (SPP)	0	0	0	-	0	6 524
Kanslikostnader	-21 824	-24 508	2 684	11	-24 508	-19 489
S:A KOSTNADER	-178 994	-228 236	49 242	22	-228 236	-180 471
DISPOSITIONER						
Förändr ändamålsdest medel	2 322	0	2 322	-	0	1 741
Förändr verksamh dest medel	-32 056	22 452	-54 508	-	22 452	5 212
Förändr prisfallsreserv	21 213	0	21 213	-	0	-16 244
S:A DISPOSITIONER	-8 520	22 452	-30 972	-	22 452	-9 291
NETTO RESULTAT	0	0	0	-	0	0
KOSTNADER per HUVUDPROGRAM						
VO-gem. Internat. diakoni / LH	-25 552	-27 427	1 874	7	-27 427	-16 407
Utland	-131 896	-174 809	42 913	25	-174 809	-146 562
Sverige	-16 047	-18 246	2 198	12	-18 246	-14 191
Analys, policy och påverkan	-5 498	-7 755	2 257	29	-7 755	-3 311
SUMMA KOSTNADER	-178 994	-228 236	49 242	22	-228 236	-180 471

Kostnader anges med -. Negativt nettoresultat betyder alltså att kostnaderna överstiger intäkterna. Negativ budgetavvikelse betyder sämre resultat än budgeterat.

Bilaga 10. Svenska kyrkans nationella nivå

Verksamhetsområde Internationell mission/SKM

Årsrapport 2001

Svenska kyrkans mission (SKM) har sedan tillkomsten varit en kyrkominion och betonar därmed att mission är hela kyrkans ansvar och en integrerad del av kyrkans verksamhet. SKM skall samordna Svenska kyrkans och dess församlingars arbete med internationell mission.

Verksamhetsområdet omfattar följande huvud- och delprogram:

- ◆ Huvudprogram Utland
 - delprogram Afrika
 - delprogram Asien
 - delprogram Europa
 - delprogram Globalt
 - delprogram Latinamerika
 - delprogram Mellanöstern
 - delprogram Missionärer
- ◆ Huvudprogram Sverige
 - delprogram Insamling
 - delprogram Kommunikation och media
- ◆ Analys, policy och påverkan
 - delprogram Analys och policy
 - delprogram Folkbildning/utbildning
 - delprogram Påverkan

Verksamhetsområdets mål

- ◆ Svenska kyrkans mission skall genom delande och samverkan i den världsvida kyrkan förmedla evangeliet om Guds rike, om befrielsen i Kristus och om ett nytt liv i den heliga Anden.
- ◆ Svenska kyrkans mission skall bygga och vårda djupa, varaktiga och ömsesidiga relationer mellan kyrkor, stift och församlingar i den världsvida kyrkan och därigenom ge möjligheter till delande av såväl andliga som materiella resurser.
- ◆ Svenska kyrkans mission skall väcka och fördjupa Svenska kyrkans församlingars engagemang för internationell mission och ge dem förutsättningar att uttrycka sitt engagemang i handling.
- ◆ Svenska kyrkans mission skall genom reflektion och dialog inom Svenska kyrkan och i ekumenisk samverkan formulera teologi och strategier för mission i vår tid.
- ◆ Svenska kyrkans mission skall tillsammans med kyrkor och organisationer stärka det kristna vittnesbördet genom att arbeta för internationell rättvisa, mänskliga rättigheter, jämställdhet mellan kvinnor och män samt ett ansvarigt förhållningssätt gentemot skapelsen.

Verksamhet och måluppfyllelse

Effektmål

Effektmålen i mål och rambudget för 2001–2003 är satta på delprogramnivå och är för många för att listas här. Ett arbete pågår med att utveckla mer styrande, fokuserade och utvärderingsbara effektmål. Detta kommer att få genomslag i rapporteringen från 2002 och framåt. Några effektmål har dock definierats för särskild utvärdering under år 2001.

◆ Vidga kriterierna för samarbetet med Sida.

Samtalet med Sida om att fördjupa och vidga kriterierna för samarbetet har fortsatt. De områden som berörs i samarbetet är ekonomi, social utveckling, mänskliga rättigheter, humanitära frågor och organisationsutveckling. Däremot finns normalt inget samarbete kring frågor om tro, teologi, religion och etik etc. Eftersom kyrkornas och religionens roll som värdebärare i det civila samhället får en allt större betydelse är det viktigt att finna strategier för att utveckla den rollen. Processen har fortsatt under året, dels genom det pågående samtalet dels med praktiska exempel tillsammans med partner i regionerna.

Svenska kyrkan har den 10 september arrangerat ett större seminarium tillsammans med Sida, UD och andra kristna ramorganisationer om religionens roll i konflikter. Händelserna den 11 september underströk ytterligare relevansen av dessa frågor. Det föreligger i dag en betydligt större samsyn i dessa frågor mellan Svenska kyrkan och Sida och måluppfyllelsen för 2001 är god.

◆ Stärka stiftens ansvar för det internationella arbetet.

Projektet *Vårt gemensamma uppdrag* (tidigare *Stiften i fokus*) har fokuserats på att utveckla samarbetet mellan den nationella och den regionala nivån vad gäller Svenska kyrkans internationella arbete. Projektet har lanserats i stiftet med gott resultat. Samtliga stift har besökts för enskilda samtal om vilka behov och möjligheter som finns. Målet är att det år 2004 i alla stift skall finnas en tydlig samverkan mellan ombudsorganisation, stiftsstyrelse och tjänstemän för Svenska kyrkans internationella arbete. Arbetet under 2001 har lagt en god grund för att målet skall vara nått 2004.

◆ Antalet missionärer skall ej understiga 70.

Under året har 74 missionärer varit i tjänst, 15 nya har tillträtt, 18 avslutat sin tjänst och 18 förnyat sina kontrakt för ytterligare en period. Förändringar i samhället påverkar rekryteringen av nya missionärer. En analys av de ändrade förutsättningarna för att rekrytera och sända ut personal har påbörjats. Bl.a. har arbetet med att ta fram ett diskussionsunderlag inletts. Vissa beräkningar har gjorts över vad det nya kollektivavtalet för utlandspersonal innebär i kostnadshänseende, men jämförande uppgifter för en längre period behöver tas fram. Måluppfyllelse föreligger för 2001.

Övriga verksamhetskommentarer

Huvudprogram Utland

Det allmänna säkerhetsläget i världen har förändrats efter terrordåden i USA den 11 september. Redan tidigare var den politiska situationen i flera av Svenska kyrkans missions samarbetsländer och -regioner ansträngd, t.ex. i Zimbabwe och Mellanöstern. Mellan Etiopien och Eritrea slöts år 2000 ett fredsavtal, men umgänget länderna emellan är fortfarande mycket spänt, vilket försvårat måluppfyllelsen. Den långa konflikten inom Mekane Yesus-kyrkan i Etiopien har gått in i en ny fas då en grupp bestående av flera församlingar i Addis Abeba-området registrerat sig som egen kyrka.

Verksamheten vid Svenska Teologiska Institutet i Jerusalem (STI) har på grund av det allmänna säkerhetsläget och den politiska situationen inte kunnat genomföras som planerat, vilket vållat STI allvarligt ekonomiskt avbräck. I samband med planeringen av verksamheten för 2002 har det blivit nödvändigt att på kort sikt förändra formerna och reducera kostnaderna för verksamheten för att på lång sikt inte äventyra STI:s framtid. I november har därför Nämnden för internationell mission/SKM beslutat att inte bedriva planerad kursverksamhet under 2002 och att reducera organisationen till den nivå som erfordras för en närvaro – dialog med judiska företrädare,

gästverksamhet och arbete med svenskar i området – och som ger beredskap för ett återställande av kursverksamheten när omständigheterna så medger.

Svenska kyrkans mission har genom sin samverkan med Kyrkornas världsråd (KV) och Lutherska världsförbundet (LVF) gjort ett historiskt vägval genom att alltid relatera som kyrka till andra kyrkor och inte som självständigt missionssällskap eller biståndsorgan. Det multilaterala arbetssättet är ett viktigt instrument för rättvisa och en rättvis fördelning av resurser mellan kyrkor och olika lokala gemenskaper.

Under hösten 2001 har, på uppdrag av Sida, en systemrevision genomförts för att granska tillförlitligheten i Svenska kyrkans system för verksamhets- och ekonomistyrning samt rapportering och för att bidra till Svenska kyrkans fortsatta förändringsarbete. Revisionen, vars slutrapport har presenterats i januari 2002, bekräftade Svenska kyrkans ekonomi- och finansstyrning som god. Den bejakade också betydelsen av det långsiktiga och multilaterala arbetssätt som Svenska kyrkan prioriterar. De förslag till förbättringar man presenterat rörde främst möjligheter att bättre ta tillvara de internationella erfarenheterna i omvärldsanalys samt ytterligare utveckla den matrisorganisation vi arbetar i. Detta inte minst för att nå en jämnare arbetsbelastning mellan olika medarbetargrupper. Systemrevisionen har beslutats sedan mål och ram fastställts och har tagit resurser i anspråk som påverkar måluppfyllelsen. Samtidigt har revisionen tillfört viktiga redskap för den fortsatta målstyrningen.

Huvudprogram Sverige

Arbetet med ett gemensamt webbprojektet för Lutherhjälpen och Svenska kyrkans mission har pågått under året och har samordnats med projektet om en gemensam huvudingång för Svenska kyrkan.

Julinsamlingen har gett ett gott resultat och många nya givare. Ett ökat resultat från församlingskollektorer har varit en positiv trend under året som visat att Svenska kyrkans mission har en stark förankring i församlingslivet. Det är dock tydligt att insamlingsmålet för 2001 varit för högt satt samt att effektmålet om 16 000 aktiva givare i Svenska kyrkans missions register varit orimligt högt. Svenska kyrkans mission har också svårt att hålla den 10-procentgräns som Stiftelsen för Insamlingskontroll satt för insamlingskostnader, då det krävs allt större investeringar för att värva nya givare.

Effektmålet att 60 procent av ombud, kyrkoråd och anställda skall känna till inriktningen på Svenska kyrkans missions arbete har däremot varit lågt satt och uppnåddes redan år 2000.

Det har varit ett intensivt mediaår för Svenska kyrkans mission, särskilt i slutet av året med speglingen av beslutet om förändringarna av STI. Detta har gett erfarenheter som visar på vikten av att press- och kommunikationsaspekten tidigt vägs in i viktiga frågor.

Huvudprogram Analys, policy och påverkan

Verksamheten har första delen av året hämmats av vakanser. Under hösten har situationen förbättrats då några av de verksamhetskritiska tjänsterna tillsatts, framför allt den tjänst som har att bära huvudprogramansvaret. Under 2002 kommer ytterligare några viktiga tjänster att besättas.

Påverkansarbetet har bedrivits i samarbete med Lutherhjälpen, som är drivande med Svenska kyrkans mission som delfinansiär, och har huvudsakligen skett inom ramen för föreningen *Rättvisemärkt* och nätverket *Jubel 2000*. En attityd- och kännedomundersökning av hur arbetet med *Jubel 2000* och *Rättvisemärkt* mottagits i församlingarna har visat på ett stort gensvar. Detta har bekräftat vikten av information och utbildning. Stift och församlingar behöver få stöd till utveckling av verktyg som

möjliggör ett konkret och lokalt engagemang, vilket bidrar till ökad social och ekonomisk rättvisa.

En konferens har genomförts tillsammans med Lutherhjälpen och Svenska Kyrkans Unga där 50 deltagare diskuterat unga människors möjlighet att vara en aktiv del av den världsvida kyrkan.

Omvandlingen av stipendieprogrammet till ett tydligare utbytesprogram har försenats ett år eftersom partnerkyrkorna behövt mer förberedelsestid. Den andra delen av utbytet, med utsändande av svenska ungdomar under hösten, genomförs dock.

Under hösten har ett projekt inletts för att utveckla en policy för kyrkornas roll och ansvar i arbetet med HIV/aids. Projektet har bidragit till stärkt måluppfyllelse på hälso- och sjukvårdsområdet.

Arbetet med att skapa en teologisk plattform för huvudprogrammet har inletts under hösten.

Ekonomisk resultatanalys

Resultatet före dispositioner är 2,4 miljoner kronor sämre än budget.

Kostnaderna för utlandsprogrammet har varit 1,6 miljoner kronor lägre än budget, men samtidigt har Sida-anlagen till programmet varit 2,5 miljoner lägre. Nettot 0,9 miljoner har negativt påverkat årets resultat. Särskilt två faktorer har bidragit till detta.

STI redovisar ett totalt underskott på 5 miljoner kronor. Underskottet har begränsats genom de riktade insamlingar som genomförts. Dessa måste dock betraktas som tillfälliga förstärkningar, i synnerhet mot bakgrund av det komplicerade politiska läget i regionen. Till ovanstående kostnad för STI skall dessutom läggas de kostnader som finns i kyrkokansliet för insamling, information och programansvar. Dessa har under det gångna året varit större än normalt.

Kostnaden för utlandspersonal har stigit beroende på ökade kostnader för lönetillägg för lokal kostnadsutveckling, skolgång för medföljande barn m.m.

Kostnaderna inom huvudprogrammen Sverige samt Analys, policy och påverkan och VO-gemensamt har varit 4,8 miljoner kronor lägre än budget, vilket främst beror på vakanser men också på periodiseringseffekter och osäkerheter i budgeteringen omkring Kyrkotjänstavtalets genomslag på verksamheten. Avtalet innebär att kostnaderna uppstår när material används och inte när det produceras.

Insamlingsresultatet är 6,7 miljoner kronor sämre än budget. Underskottet skall dock ses tillsammans med överskottet på 2 miljoner för Övriga erhållna bidrag, vari ingår anslag som i budgeten inräknats under gåvor. Den del av insamlingsresultatet som består av enskilda gåvor och rikskollekter är lägre än såväl budget som föregående år. Däremot ökar församlingskollekterna, vilket visar på en viktig förankring i församlingslivet.

Väsentliga händelser efter årsskiftet

Från och med årsskiftet arbetar SKM med fyra huvudprogram:

- Huvudprogram Kyrkosamverkan
- Huvudprogram Analys, policy och påverkan
- Huvudprogram Kommunikation och insamling
- Huvudprogram Församlingsutveckling och folkbildning

Denna förändring innebär ett bredare och tydligare verksamhetsansvar i matrisorganisationen och stärker därmed möjligheterna till styrning och måluppfyllelse.

I början av året har arbetet intensifierats inför inrättandet av ett gemensamt styrorgan för Lutherhjälpen och Svenska kyrkans mission.

Ledamöter och ersättare i Nämnden för internationell mission/SKM*Ordinarie ledamöter*

Biskop Jonas Jonson, ordförande, komminister Pernilla Myrelid, 1:e vice ordförande, internationell sekreterare Inger Aasa-Marklund, 2:e vice ordförande, läkare Peter Iveroth, docent Sten Jagell, lektor Sven Janson, distriktssköterska/konsult Jill Kennedy, sjukskötare Timmy Leijen, kyrkoherde Ulf Sjögren.

Ersättare

Agronom Lars-Olof Bårström, lektor Anita Diehl, kontraktsprost Börje Finnstedt, läkare Astrid Fjellström, konsthantverkare Elisabeth Ganestål, montessorilärare Marija Kogler-Johnsson, landstingsrådssekreterare Annette Lundquist Larsson, leg. psykolog Helena Lind, biskop Lars-Göran Lönnermark.

Nämnden för internationell mission/SKM har sammanträtt den 15–16 februari, 14 mars, 12–13 juni, 26 september och den 21–22 november. Samtliga sammanträden har delvis varit gemensamma med Nämnden för internationell diakoni/Lutherhjälpen.

Peter Weiderud

Verksamhetsområdeschef

Resultatrapport Svenska kyrkans nationella nivå, VO: Internationell mission/SKM

Enhet: 1000-tal kronor	Utfall	Budget	Bdg avv.	%	Budget	Utf g år
	akt. period	akt. period	akt. period		helår	akt. period
EXTERN FINANSIERING						
Kollekter o gåvor	54 714	61 400	-6 686	11	61 400	54 374
Bidrag, Sida	30 107	32 577	-2 470	8	32 577	31 802
Övriga erhållna bidrag	5 158	3 138	2 020	-64	3 138	5 285
Netto kapital- o finansförv	2 909	5 850	-2 941	50	5 850	1 966
Övriga intäkter	1 301	0	1 301	-	0	1 768
S:A EXTERN FINANSIERING	94 189	102 965	-8 776	9	102 965	95 196
INTERN FINANSIERING						
Nationell finansiering	5 502	5 502	0	0	5 502	5 081
S:A INTERN FINANSIERING	5 502	5 502	0	0	5 502	5 081
KOSTNADER						
Lämnade bidrag	-43 334	-48 799	5 465	11	-48 799	-49 056
Övriga externa kostnader	-15 034	-12 238	-2 796	-23	-12 238	-14 510
Personalkostnader	-25 231	-26 087	856	3	-26 087	-20 220
Företagsankn medel (SPP)	0	0	0	-	0	10 083
Kanslikostnader	-21 887	-24 761	2 874	12	-24 761	-19 969
S:A KOSTNADER	-105 486	-111 885	6 399	6	-111 885	-93 672
DISPOSITIONER						
Förändr ändamålsdest medel	23 568	418	23 150	-	418	-26
Förändr verksamh dest medel	-23 216	3 000	-26 216	-	3 000	-3 750
Förändr prisfallsreserv	5 443	0	5 443	-	0	-2 829
S:A DISPOSITIONER	5 795	3 418	2 377	-70	3 418	-6 605
NETTO RESULTAT	0	0	0	-	0	0
KOSTNADER per HUVUDPROGRAM						
VO-gem Internat mission / SKM	-24 426	-26 896	2 470	9	-26 896	-12 124
Utland	-72 664	-74 307	1 643	2	-74 307	-72 436
Sverige	-6 680	-8 038	1 357	17	-8 038	-7 775
Analys, policy och påverkan	-1 716	-2 645	929	35	-2 645	-1 338
SUMMA KOSTNADER	-105 486	-111 885	6 399	6	-111 885	-93 672

Kostnader anges med -. Negativt nettoresultat betyder alltså att kostnaderna överstiger intäkterna. Negativ budgetavvikelse betyder sämre resultat än budgeterat.

Bilaga 11. Svenska kyrkans nationella nivå

Verksamhetsområde EFS Utland

Årsrapport 2001

Evangeliska Fosterlands-Stiftelsen (EFS) vill betona alla kristnas gemensamma uppgift att leva i mission. Därför riktas insatserna till sådant som kan uppmuntra och skapa personligt engagemang för mission, liksom insatser som skapar konstruktiva förutsättningar för att kanalisera och förverkliga vår del i det globala missionsuppdraget. Arbetet sker i samverkan med kyrkor, ekumeniska organisationer och andra partner i världen.

Verksamheten regleras genom avtal mellan Svenska kyrkan och EFS. Verksamhetsområdet omfattar följande huvud- och delprogram:

- ◆ Huvudprogram Utland
 - delprogram Afrika (östra Afrika och Afrikas horn)
 - delprogram Asien (Indien)
 - delprogram Missionärer

Verksamhetsområdets mål

Inriktningsmål

Inriktningsmålen är formulerade tillsammans med sex prioriterade områden:

- ◆ Kyrko- och församlingsutveckling: medverka till fördjupning av kristen tro, ekumenisk samverkan, evangelisation och förnyelse.
- ◆ Teologisk utbildning och reflektion: medverka till förbättrad utbildning av präster och ledare i kyrkan.
- ◆ Hälso- och sjukvård: medverka till en effektivare hälso- och sjukvård för utsatta grupper.
- ◆ Integrerade utvecklingsprogram: medverka till att ge förutsättningar för fattiga människor att själva möta sina basbehov.
- ◆ Katastrofarbete: ha beredskap att möta akuta basbehov i kris- och katastrofsituationer.
- ◆ Missionärer: kalla, förbereda och sända missionärer.

Verksamhet och måluppfyllelse

Effektmål

Effektmålen i mål och rambudget för 2001–2003 är satta på delprogramnivå och är för många för att listas här. Ett arbete pågår med att utveckla mer styrande, fokuserade och utvärderingsbara effektmål. Detta kommer att få genomslag i rapporteringar från 2002 och framåt. Några effektmål har dock definierats för särskild utvärdering under år 2001.

- ◆ Vidga kriterierna för samarbetet med Sida.

Samtalet med Sida om att fördjupa och vidga kriterierna för samarbetet har fortsatt. De områden som berörs i samarbetet är ekonomi, social utveckling, mänskliga rättigheter, humanitära frågor och organisationsutveckling. Däremot finns normalt inget samarbete kring frågor om tro, teologi, religion och etik etc. Eftersom kyrkans och religionens roll som värdebärare i det civila samhället får en allt större betydelse är det viktigt att finna strategier för att utveckla den rollen. Processen har fortsatt under året, dels genom det pågående samtalet dels med praktiska exempel tillsammans med partner i regionerna.

Svenska kyrkan har den 10 september arrangerat ett större seminarium tillsammans med Sida, UD och andra kristna ramorganisationer om religionens roll i konflikter. Händelserna den 11 september underströk ytterligare relevansen av dessa frågor. Det

föreligger i dag en betydligt större samsyn i dessa frågor mellan Svenska kyrkan och Sida och måluppfyllelsen för 2001 är god.

◆ Kalla, förbereda och sända missionärer.

Under året har 20 missionärer varit i tjänst, 4 nya har tillträtt, 7 avslutat sin tjänst och 7 förnyat sina kontrakt för ytterligare en period. Förändringar i samhället påverkar rekryteringen av nya missionärer. En analys av de ändrade förutsättningarna för att rekrytera och sända ut personal har påbörjats. Bl.a. har arbetet med att ta fram ett diskussionsunderlag inletts. Vissa beräkningar har gjorts över vad det nya kollektivavtalet för utlandspersonal innebär i kostnadshänseende, men jämförande uppgifter för en längre period behöver tas fram. Måluppfyllelse föreligger för 2001.

◆ EFS framtidsutredning för utlandsarbetet.

Utredningen har formellt skett inom ramen för Svenska kyrkan på nationell nivå på EFS styrelsens uppdrag. Under året har en konsultation med utländska partner samt ett missionsforum genomförts. Utredningen har avslutats under hösten, men EFS styrelse har utsett en särskild grupp för att konkretisera utredningens slutsatser. Detta arbete förväntas vara färdigt under våren 2002. Måluppfyllelsen kan därför utvärderas först 2002.

Övriga verksamhetskommentarer

Det allmänna säkerhetsläget i världen har förändrats efter terrordåden i USA den 11 september. Redan tidigare var den politiska situationen i flera av EFS samarbetsländer ansträngd. Mellan Etiopien och Eritrea slöts år 2000 ett fredsavtal, men umgänget länderna emellan är fortfarande mycket spänt, vilket påverkat måluppfyllelsen. Den långa konflikten inom Mekane Yesus-kyrkan i Etiopien har gått in i en ny fas då en grupp bestående av flera församlingar i Addis Abeba-området registrerat sig som egen kyrka.

Under 2001 har ett antal större engångsinsatser genomförts i Etiopien och Eritrea som syftade till att stärka samarbetskyrkornas möjlighet att genomföra sitt arbete. Det handlade t.ex. om stöd till byggnationen av Mekane Yesus-kyrkans nya studenthem i Mersa som ersätter de hårt termitansatta lokalerna i Wurgesa i North Central Ethiopia Synod, stöd till de avslutande tillbyggnationerna av Nakamte Christian Education College samt renoveringsarbeten på Belessa Training Centre i Eritrea. I samtliga fall har arbetet påbörjats under 2001 och förväntas avslutas under 2002.

Hösten 2000 har en speciell satsning på Sudan och kyrkans roll i arbetet för fred påbörjats. Frågan fick under våren stor uppmärksamhet i media genom att *Christian Aid* presenterade en rapport om oljebolagens intressen i Sudan och deras inverkan på landets utdragna krig. Svenska kyrkan kunde genom denna satsning snabbt och kvalificerat bidra till debatten. Efter händelserna den 11 september har frågorna om fred i Sudan åter blivit aktuella.

Uppföljningen av konsultationen mellan EFS och Evangelisk-lutherska kyrkan i Madhya Pradesh (ELCMP), som hölls i Indien hösten 2000, har försenats då det tagit tid för ELCMP att bilda en arbetsgrupp och att reagera på utkastet från EFS. Dock finns nu ett förslag till överenskommelse som kan undertecknas under våren 2002. En handlingsplan för hur den skall följas upp håller på att arbetas fram.

Under hösten 2001 har, på uppdrag av Sida, en systemrevision genomförts för att granska tillförlitligheten i Svenska kyrkans system för verksamhets- och ekonomistyrning samt rapportering och för att bidra till Svenska kyrkans fortsatta förändringsarbete. Revisionen, vars slutrapport har presenterats i januari 2002, bekräftade Svenska kyrkans ekonomi- och finansstyrning som god. Den bejakade också betydelsen av det långsiktiga och multilaterala arbetssätt som Svenska kyrkan prioriterar. De

förslag till förbättringar man presenterat rörde främst möjligheter att bättre ta tillvara de internationella erfarenheterna i omvärldsanalys samt ytterligare utveckla den matrisorganisation vi arbetar i. Detta inte minst för att nå en jämnare arbetsbelastning mellan olika medarbetargrupper. Systemrevisionen beslutades sedan mål och ram fastställdes och har tagit resurser i anspråk som påverkar måluppfyllelsen. Samtidigt har revisionen tillfört viktiga redskap för den fortsatta målstyrningen.

Ekonomisk resultatanalys

Kostnaderna har varit 7,1 miljoner kronor lägre än budget, vilket främst beror på lågt ianspråktagande av ospecificerade medel för utveckling och katastrof och senarelagda rekryteringar. Till Indien har i stort sett inga utbetalningar skett på grund av försening i partnernes återrapportering. Intäkterna från Sida och EFS har därmed också reducerats.

Väsentliga händelser efter årsskiftet

Från och med årsskiftet arbetar EFS Utland med tre huvudprogram:

- Huvudprogram Utland
- Huvudprogram Katastrof
- Huvudprogram Analys, policy och påverkan

Denna förändring innebär ett bredare och tydligare verksamhetsansvar i matrisorganisationen och stärker därmed möjligheterna till styrning och måluppfyllelse.

I början av året har arbetet intensifierats inför inrättandet av ett gemensamt styrorgan för Lutherhjälpen och Svenska kyrkans mission, till vilket EFS också inbjudits. Frågan om EFS medverkan kommer att hanteras i relation till uppföljningen av EFS utlandsutredning

Ledamöter i EFS-rådet

Ledamöter t.o.m. 28 juni 2001:

Civilingenjör Rey Råwall, ordförande, utbildningsledare Berit Hofgren, 1:e vice ordförande, pastor Torbjörn Arvidsson, 2:e vice ordförande, teol. stud. David Castor, sekreterare Åsa Dencker, studerande Jenny Edström, civilingenjör Ingemar Falk, teol. stud. Fredrik Hedlund, diakonikonstulent Anna-Greta Johansson, folkhögskolelärare Kersti Karlsson, folkskollärare Margareta Olsson Lindström, ingenjör Börje Lund, forskare Lennart Möller, reparatör Ove Ohlsson, teol. stud. ungdomspastor Anders Sandberg.

Ledamöter fr.o.m. 29 juni 2001:

Civilingenjör Rey Råwall, ordförande, pastor Torbjörn Arvidsson, 1:e vice ordförande, folkhögskolelärare Kersti Karlsson, 2:e vice ordförande, ingenjör Anders Bergner, sekreterare Åsa Dencker, civilingenjör Ingemar Falk, församlingsassistent Thomas Hansson, diakonikonstulent Anna-Greta Johansson, folkskollärare Margareta Olsson Lindström, forskare Lennart Möller, lärare Tomas Nygren, reparatör Ove Ohlsson, domkyrkokomminister Carl-Erik Sahlberg, ungdomspastor Anders Sandberg, ingenjör Lennart Simonsson.

EFS-rådet är i personunion med EFS styrelse och har sammanträtt den 3–4 mars, 7–8 april, 1–2 juli, 22–23 september och den 24–25 november.

Peter Weiderud

Verksamhetsområdeschef

Resultatrapport Svenska kyrkans nationella nivå, VO: EFS Utland

Enhet: 1000-tal kronor	Utfall	Budget	Bdg avv.	%	Budget	Utf fg år
	akt. period	akt. period	akt. period		helår	akt. period
EXTERN FINANSIERING						
Bidrag, Sida	1 751	3 961	-2 210	56	3 961	2 162
Övriga erhållna bidrag	17 695	22 208	-4 513	20	22 208	10 640
Netto kapital- o finansförv	0	0	0	-	0	-27
Övriga intäkter	585	0	585	-	0	480
S:A EXTERN FINANSIERING	20 031	26 169	-6 138	23	26 169	13 255
INTERN FINANSIERING						
Nationell finansiering	3 908	4 812	-904	19	4 812	3 604
S:A INTERN FINANSIERING	3 908	4 812	-904	19	4 812	3 604
KOSTNADER						
Lämnade bidrag	-10 512	-13 945	3 433	25	-13 945	-8 218
Övriga externa kostnader	-1 362	-281	-1 081	-	-281	-1 215
Personalkostnader	-6 098	-9 894	3 796	38	-9 894	-5 098
Kanslikostnader	-5 956	-6 860	904	13	-6 860	-5 399
S:A KOSTNADER	-23 929	-30 981	7 052	23	-30 981	-19 930
DISPOSITIONER						
Förändr ändamålsdest medel	-10	0	-10	-	0	3 071
S:A DISPOSITIONER	-10	0	-10	-	0	3 071
NETTO RESULTAT	0	0	0	-	0	0
KOSTNADER per HUVUDPROGRAM						
VO-gem. för EFS Utland	-6 245	-7 176	932	13	-7 176	-5 614
Utland	-17 684	-23 805	6 121	26	-23 805	-14 299
Analys, policy, påverkan	0	0	0	-	0	-16
SUMMA KOSTNADER	-23 929	-30 981	7 052	23	-30 981	-19 930

Nationell finansiering utgör det belopp som tillförts från Verksamhetsområde Ekonomisk utjämning för att täcka nettokostnaden (kostnader minus extern finansiering) för årets verksamhet. Om nationell finansiering är lägre än budget betyder det med andra ord att nettokostnaderna varit lägre än budget.

Kostnader anges med -. Negativt nettoresultat betyder alltså att kostnaderna överstiger intäkterna. Negativ budgetavvikelse betyder sämre resultat än budgeterat.

Bilaga 12. Svenska kyrkans nationella nivå

Verksamhetsområde Forskning

Årsrapport 2001

Verksamhetsområdet omfattar följande huvud- och delprogram:

- ◆ Huvudprogram Kyrkan i samhället–traditionstolkning
 - delprogram Sveriges kyrkohistoria
 - delprogram Svenska kyrkans samtidshistoria
- ◆ Kyrkan i samhället–nutidstolkning
 - delprogram Internationell omvärldsanalys
 - delprogram Missiologi
 - delprogram Religionsteologi och ekumenisk teologi
 - delprogram Teologi och etik
 - delprogram Svensk samhälls- och religionsanalys

Därtill kommer det för båda huvudprogrammen gemensamma delprogrammet Publiceringsverksamhet.

Verksamhetsområdets mål

Inriktningsmål

- ◆ Forsknings- och studiearbetet skall vara en fördjupning men också tillämpning av olika temaområden till den forskning som bedrivs vid universitet och högskolor eller på andra håll inom samhälle och kyrka för att därmed tillgodose kvaliteten vid bearbetning av frågor inom religion och kyrka av särskilt intresse för Svenska kyrkan.
- ◆ Forskningsverksamheten skall vara till stöd och stimulans för stift och församlingar.
- ◆ Forskningsverksamheten skall innehållsmässigt stärka kvaliteten vid övriga verksamhetsområden inom den rikskyrkliga kansliorganisationen genom att aktivt bistå med handlednings- och utredningsuppdrag samt att arbeta på ett integrerat sätt.
- ◆ Forskningsverksamheten skall bedrivas som fördjupad nätverksforskning med stiftet inom Svenska kyrkan och därutöver särskilt med forskningsenheter i Sverige, de nordiska kyrkorna, Kyrkornas världsråd och Lutherska världsförbundet.

Verksamhet och måluppfyllelse

Inriktningen på de två huvudprogrammen är gemensamt formulerade ”att förse Svenska kyrkan med resursmaterial av god vetenskaplig kvalitet såväl för kyrkokansliet som för Svenska kyrkan i vidare mening”. Sammanfattande för de två programmens effektmål gäller, att genom att få tillgång till forskningsresultat och studiematerial på olika temaområden inom forskningsverksamheten skall kunskapen på dess områden ha ökat hos olika målgrupper.

De två huvudprogrammen har ett gemensamt delprogram, Publiceringsverksamhet, som huvudsakligen genom publikationen *Tro & Tanke* har som mål att förmedla forskningsinformation. Åtta nummer per år utkommer, med två nummers försening 2001 på grund av försenade manuskriptleveranser.

Forskarstipendier har under året utdelats till tre externa forskare, sammanlagt 175 000 kr.

Effektmål

Huvudprogram Kyrkan i samhället–traditionstolkning

- ◆ Kunskapen om kristendomen i Sverige i ett tusenårigt perspektiv, hos olika målgrupper inom kristna samfund, i skolans religionsundervisning samt bland föreläsare för kultur- och religionsdebatten har ökat.

Detta sker genom publicering av åtta volymer i serien *Sveriges kyrkohistoria*. Böckerna är epokinriktade och utges i samarbete med Verbum Förlag. Under år 2001 har volymen sex utkommit med titeln *Romantikens och liberalismens tid*, som handlar om första hälften av 1800-talet. Samtidigt har arbetet med den försenade fjärde volymen (1600-talet) intensifierats och arbetet med de avslutande två volymerna sju och åtta fortsatt planerligt. Effektmålet kan mätas genom de genomgående mycket positiva recensioner denna volym liksom de tidigare fyra publicerade fått. Samtidigt har alla mål inte nåtts på grund av att en volym blivit kraftigt försenad. Projektet avslutas 2003.

- ◆ Genom att ha fått tillgång till studiematerial och forskningsresultat har förtroendevaldas kunskaper om olika företeelser i Svenska kyrkan och det svenska samhället, om Svenska kyrkans ställningstagande till olika kyrko- och samhällsföreteelser i tiden efter andra världskriget ökat.

Målet skall nås genom forskningar, seminarier, konferenser och publikationer. Verksamheten har genomförts som planerats. Samtidigt har under året ett tidigare samnordiskt projekt om de nordiska lutherska folkkyrkorna under perioden från andra världskriget till omkring 1970 avslutats. Detta projekt har slutredovisats i boken *Nordiske Folkekirker i opbrud. National identitet og international nyorientering efter 1945* och har utvärderats mycket positivt av Nordiska Ministerrådet, som beviljat forskningsmedel. Boken har bl.a. presenterats för Nordiska biskopsmötet.

Verksamheten skall pågå ytterligare två år och först då kan effekten utvärderas.

Huvudprogram Kyrkan i samhället–nutidstolkning:

- ◆ Att år 2002 skall medlemmar och anställda bland Svenska kyrkans teologer ha tillgång till forsknings- och studieresultat som de menar ha givit dem ökad kunskap och förståelse för missiologins relevans för kyrkans självförståelse.
- ◆ Att år 2002 skall medlemmar och anställda bland Svenska kyrkans teologer ha tillgång till ett kvalitativt gott grundmaterial om religionsteologiska grundfrågor, kopplat till det egna arbetet med religionsmöten lokalt.
- ◆ Att Svenska kyrkan skall vara delaktig och drivande i internationell ekumenikforskning både i relation till Kyrkornas världsråd och Lutherska världsförbundet.

Detta har för 2001 uppnåtts genom seminarier, föreläsningar i samband med fortbildning, artiklar och ett nätverksarbete med församlingar om religionsdialog. Som studiematerial har publicerats *Mission – ett spel med många röster* och *Samtal om religionsteologi* (Tro & Tanke). Arbetet fortsätter med samma inriktning under 2002, men med förstärkning genom forskartjänst i internationell omvärldsanalys.

- ◆ Att medlemmar och anställda i Svenska kyrkan skall ha kännedom om de forskningsresultat som föreligger angående kyrkans sociala ansvar.
- ◆ Att år 2002 Svenska kyrkan genom forskning om bioetik skall ha tillgång till ett dokument som tydliggör kyrkans hållning i djuretiska frågor.

Under året har genomförts ett antal konferenser och seminarier och skapats forskargrupper med inriktning på publikationer kring teman rörande bibelsyn och bibeltolkning, att ge tillgång till forskningsresultat rörande kvinnors underordning i kyrka och teologi samt rörande djuretiska frågor. Publikationen *Bibeltolkning och bibelbruk – en bibliografi* rör det första temat. De djuretiska frågorna har behandlats bl.a. i skrif-

terna *Djuretik i teori och praxis* (Tro & Tanke) och *Det heliga livet – har djuren en själ?* Målen för 2001 har uppnåtts och arbetet fortsätter 2002–2004. Ett omfattande arbete har lagts ned för Teologiska kommittén i utarbetandet av samtalsdokumentet *Homosexuella i kyrkan*. Teologiska kommittén bearbetar också de sociala etiska frågeställningarna.

- ◆ Att Svenska kyrkans församlingar har tillgång till och använder församlingsstatistiken som planeringsinstrument för församlingsarbetet.
- ◆ Att församlingarna skall kunna ställa församlingsstatistiken i relation till svensk religions- och samhällsutveckling.

Församlingsstatistiken för år 2000 har insamlats och bearbetats under året och publicerats med analyser i boken *Då, nu och sedan. Perspektiv på Svenska kyrkans statistik 2000* (Tro & Tanke) samt i *Nyckel till Svenska kyrkan – verksamhet och ekonomi 2000*. Ett mått på måluppfyllelse utgår från församlingars och stifts efterfrågan av statistiken. Denna efterfrågan har märkts genom att drygt 400 pastorat prenumererat på *Pastoratsstatistikpaketen* och att ca 50 kontrakt prenumererat på kontraktens motsvarighet. Dessutom har kontinuerligt specialuppgifter från olika nivåer inom Svenska kyrkan efterfrågats.

Under år 2001 har ett omfattande utvecklingsarbete skett vad avser kyrkans församlingsstatistik. Detta syftar till att göra statistiken tillgänglig på Kyrknätet samt att insamlingen av uppgifter skall ske via Kyrknätet. Härigenom ges församlingarna större möjligheter än tidigare att tillämpa den kunskap som statistiken erbjuder.

Ett delmål har därmed uppnåtts.

- ◆ Från år 2002 har Svenska kyrkans församlingar tillgång till kvalitativa analyser vilka underlättar deras eget arbete med omvärldsanalys så som föreskrivs i församlingsinstruktionerna.

Under året har utkommit *Det religiösa Sverige. Gudstjänst- och andaktsliv under ett veckoslut kring millennieskiftet*. En forskargrupp under ledning av avdelningens forskare analyserar här hur kartbilden för all religiös aktivitet i Sverige ser ut. Undersökningen svarar mot effektmålet religionsanalys.

På grund av vakans på tjänst har den nationella omvärldsanalysen inte kunnat genomföras som planerat. Tjänsten har nu tillsatts och arbetet med omvärldsanalysen kan därmed fördjupas på ett nytt sätt.

Ekonomisk resultatanalys

Nettokostnaden för verksamhetsområdet är 0,7 miljoner kronor lägre än budget, vilket i huvudsak beror på lägre kanslikostnader till följd av vakanser. Lägre övriga intäkter beror på en omläggning av redovisningen för *Tro & Tanke*, vilket medfört motsvarande lägre kostnader under huvudprogram Kyrkan i samhället – nutidstolkning.

Väsentliga händelser efter årsskiftet

Beslut har i samband med budgetnedskärningar tagits om nedläggning av *Tro & Tanke* från och med årsskiftet. Detta innebär att nya vägar får sökas för forskningsinformationen.

Ledamöter i Svenska kyrkans forskningsråd

Biskop Martin Lind, ordförande, professor Eva Haettner Aurelius, vice ordförande, lektor Göran Agrell, FD Gunnel Cederlöv, professor Carl Henrik Grenholm, professor

KsSkr 2002:2

Bilaga 12

Göran Gustafsson, professor Egil Johansson, docent Dag Sandahl, professor Catharina Stenqvist.

Forskningsrådet har sammanträtt den 2 februari, 2 maj, 3 oktober och den 4 december. Därutöver har en utbildningsresa genomförts till England den 2–5 maj och ett seminarium hållits den 3 december med inbjudna forskare från stiftet.

Ingmar Brohed

Verksamhetsområdeschef

Resultatrapport Svenska kyrkans nationella nivå, VO: Forskning

Enhet: 1000-tal kronor	Utfall	Budget	Bdg avv.	%	Budget	Utf fg år
	akt. period	akt. period	akt. period		helår	akt. period
EXTERN FINANSIERING						
Övriga erhållna bidrag	772	875	-103	12	875	1 269
Netto kapital- o finansförv	23	0	23	-	0	22
Övriga intäkter	188	690	-502	73	690	772
S:A EXTERN FINANSIERING	983	1 565	-582	37	1 565	2 063
INTERN FINANSIERING						
Nationell finansiering	8 526	9 262	-736	8	9 262	7 300
S:A INTERN FINANSIERING	8 526	9 262	-736	8	9 262	7 300
KOSTNADER						
Lämnade bidrag	-309	-175	-134	-76	-175	-200
Övriga externa kostnader	-1 559	-2 199	640	29	-2 199	-1 582
Personalkostnader	-1 247	-1 633	386	24	-1 633	-1 059
Kanslikostnader	-6 560	-7 085	525	7	-7 085	-6 455
S:A KOSTNADER	-9 675	-11 092	1 417	13	-11 092	-9 295
DISPOSITIONER						
Förändr ändamålsdest medel	166	265	-99	37	265	-67
S:A DISPOSITIONER	166	265	-99	37	265	-67
NETTO RESULTAT	0	0	0	-	0	0
KOSTNADER per HUVUDPROGRAM						
Vo-gem. för Forskning	-7 393	-8 050	657	8	-8 050	-7 247
Kyrkan i samh: Nutidstolkning	-1 418	-2 075	657	32	-2 075	-946
Kyrkan i samh: Traditionstolkn	-864	-967	103	11	-967	-1 102
SUMMA KOSTNADER	-9 675	-11 092	1 417	13	-11 092	-9 295

Nationell finansiering utgör det belopp som tillförts från Verksamhetsområde Ekonomisk utjämning för att täcka nettokostnaden (kostnader minus extern finansiering) för årets verksamhet. Om nationell finansiering är lägre än budget betyder det med andra ord att nettokostnaderna varit lägre än budget.

Kostnader anges med -. Negativt nettoresultat betyder alltså att kostnaderna överstiger intäkterna. Negativ budgetavvikelse betyder sämre resultat än budgeterat.

Bilaga 13. Svenska kyrkans nationella nivå Verksamhetsområde Kultur Årsrapport 2001

Verksamhetsområdet omfattar följande huvud- och delprogram:

- ◆ Huvudprogram Kultur
 - delprogram Konstnärliga uttrycksformer som konst, film, teater, litteratur, dans och musik i relation till kyrkan och kyrkorummet
 - delprogram Journalistik–massmedia och livsfrågor
 - delprogram Kyrkliga kulturcentra
 - delprogram Kulturstipendier
 - delprogram Bevakning av kulturpolitiska frågor
 - delprogram Deltagande i större kulturevenemang.

Verksamhetsområdets mål

Inriktningsmål

- ◆ Att belysa och tydliggöra teologiska utgångspunkter för kyrkans kulturarbete samt stimulera till teologisk reflektion kring konstnärliga uttryck i samtiden.
- ◆ Att bevaka sådana kulturarvsfrågor där den framtida ansvarsfördelningen mellan kyrka och samhälle är oklar.
- ◆ Att reflektera kring samhällets kulturklimat och bevaka kulturpolitiska frågor.
- ◆ Att främja deltagande i den allmänna kulturdebatten.
- ◆ Att utveckla strategier för kyrkans insatser, sett ur rikskyrkligt perspektiv.

Verksamhet och måluppfyllelse

Effektmål

- ◆ Den konsultativa rollen dels gentemot församlingar och stift dels gentemot enskilda kulturarbetare och kulturinstitutioner, erbjuds i minst samma omfattning som tidigare.

Målet har väl uppnåtts genom att tid avsatts för rådgivning i form av telefonsamtal och planerade träffar/överläggningar med enskilda eller företrädare för församlingar och institutioner. Andra verksamhetsområden inom kyrkokansliet har också i större utsträckning än tidigare tagit konsultativa tjänster i anspråk. Detta har skett bl.a. i samband med en TV-produktion kring moderna kyrkorum, genom medverkan i planeringsarbetet inför ett omfattande projekt kring kyrkobyggnader samt i planeringen av ett nordiskt kyrkorumsseminarium, som kommer att hållas augusti 2002.

- ◆ Samarbetet med Statens Konstråd utvecklas för att församlingar skall kunna få stöd när det gäller beställning av konstnärlig utsmyckning.
- ◆ Seminarier erbjuds och kontaktnät utvecklas med bl.a. konstnärer, teaterfolk, filmintresserade kring frågor av gemensamt intresse – gärna i samarbete med olika kyrkliga kulturinstitutioner.

Samarbetet med Statens Konstråd har under året varit begränsat. Däremot har kontakterna med KRO (Konstnärernas Riksorganisation) fortsatt, i syfte att pröva nya vägar att ytterligare främja utställningsverksamheten i församlingar.

Ett antal seminarier har anordnats där Svenska kyrkan varit initiativtagare eller samarbetspart. Bl.a. har det skett i samarbete med *Arkitekturåret 2001*/Arkitekturmuseet i Stockholm vid ett seminarium i april med rubriken *Är arkitekten framtidens teolog?* Inom samma område har i oktober ett symposium anordnats på stiftsgården

Stjärnholm med rubriken *Rum för Gud och människor*. Stöd har också getts till ett seminarium i Lund kring kyrka–dans. Under våren har ett filmseminarium anordnats i Örebro med *teologi–kyrka–film* som tema.

Under året har ett samarbete utvecklats med Högskolan för design och konst i Göteborg där studenterna fått inspiration och kunskap för sina specialarbeten kring kyrkorum. En bokproduktion, *Christ for all people*, med Kristusbilder från ett sextio-tal nationer har genom verksamhetsrådets försorg också kommit att innehålla bidrag från Sverige.

Samtliga dessa aktiviteter har inneburit att kontaktnäten med konstnärer, arkitekter, filmintresserade m.fl. har utvecklats och målen för 2001 uppnåtts.

◆ En utredning kring kyrkomusiken i framtiden föreligger 2003.

Beslut har fattats av Kyrkostyrelsen i mars om den länge planerade kyrkomusikutredningen, *Utredningen om kyrkomusikens ställning som en del av det offentliga musikalivet i Sverige*, och utredningens första sammanträde har hållits i augusti.

◆ Ett arbetet för att formulera en kulturteologisk plattform för kyrkans kulturarbete igångsätts och någon form av resultat föreligger 2002.

Detta arbete har fortsatt under året och bör avslutas under 2002.

◆ Stödet till kulturtidskriften *Vår Lösen* fortsätter.

I början av året har utgivningen av *Vår Lösen* upphört, främst av ekonomiska skäl. Flera huvudmän/stiftare har dragit tillbaka eller kraftigt sänkt sina bidrag. Dock har ett omfattande arbete lagts ner från kyrkokansliets sida för att finna former för en nystart av en kulturtidskrift i *Vår Lösen*'s anda. För närvarande vilar detta ärende.

◆ Stöd till seminarier, fortbildning och retreatar för journalister fortsätter – i avvaktan på åtgärder som följer av den nu aktuella mediautredningens förslag.

Under året har bl.a. en fempoängskurs, med tema *Mediesambälle, religion och värderingar – en utbildning kring värdefrågorna i media*, genomförts för journalister tillsammans med Sigtunastiftelsen och Teologiska Institutionen vid Uppsala universitet.

◆ Frågorna kring Skeppsholmskyrkan bevakas.

Denna fråga har åter varit aktuell bl.a. inför den renovering av kyrkan som igångsätts under året. Ansvaret för den fortsatta kontakten med Statens Fastighetsverk har av Kyrkostyrelsen överförts till Stockholms stift.

◆ Kulturstipendier erbjuds, om möjligt årligen, till kulturarbetare (enskilda eller grupper) och till församlingar och organisationer inom Svenska kyrkan.

En viktig del av såväl det konsultativa som det långsiktigt strategiska arbetet har varit kulturstipendieverksamheten. Under våren har Svenska kyrkans kulturstipendier utlysts och resulterat i 231 ansökningar. 13 stipendier har utdelats.

◆ En översyn över de ekonomiska villkoren för kulturarbetet inom Svenska kyrkan, hinder och utvecklingsmöjligheter, föreligger 2003. Däri ingår en översyn över de ekonomiska villkoren för kulturarbetare av olika slag (konstnärer, musiker, skådespelare, författare m.fl.) som anlitas t.ex. i församlingar.

Detta strategiskt viktiga arbete har kunnat påbörjas endast i mycket begränsad omfattning, med hänvisning till den låga bemanningen inom verksamhetsområdet.

- ◆ Svenska kyrkans medverkan vid Bok&Biblioteksmässan i Göteborg säkras, i kontakt i första hand med Göteborgs stift.

Samarbetet med Göteborgs stift har utvecklats och stiftet har fått ekonomiskt stöd från den nationella nivån. Vid bokmässan i september har en stor mängd seminarier och scenprogram samt kulturaktiviteter runt om i Göteborg anordnats. Aktiviteterna var välbesökta, ca 11 000 besök noterades.

Under slutet av året har ett samarbete inletts med Göteborgs Film Festival, inför festivalen 2002, och har innefattat bl.a. seminarier. Ett nyinstiftat filmpris, som Kyrkostyrelsen fattade beslut om i december, har utdelats.

I slutet av året har kontakt också tagits med Moderna Muséet kring ett eventuellt samarbete.

Ekonomisk resultatanalys

Nettokostnaden för verksamhetsområdet och därmed storleken på den nationella finansieringen har legat mycket nära budget, knappt 0,1 miljoner kronor lägre, trots att verksamheten belastats med några eftersläpande kostnader för år 2000.

Väsentliga händelser efter årsskiftet

Efterfrågan på information om kulturstipendierna för 2002 har varit mycket stor, vilket tydligt visar att förväntan och medvetenhet nu finns om dessa stipendier, både bland kulturarbetare och stift/församlingar/institutioner.

Ledamöter i Svenska kyrkans kulturråd

Högskolelektor Björn Skogar, ordförande, författare Marie Louise Ramnefalk, vice ordförande, konstnär Eva Asp, musikkonsulent Anders Lindström, prästen Sven Milltoft, kultursekreterare Britta Netterfors, biskop Claes Bertil Ytterberg, illustratör Irja Åsling. Under året har utbildningsledaren Johannes Johansson lämnat rådet.

Kulturrådet har sammanträtt den 1 februari, 26 april, 5 juni, 28 september och den 7 december.

Ingmar Brohed

Verksamhetsområdeschef

Resultatrapport Svenska kyrkans nationella nivå, VO: Kultur

Enhet: 1000-tal kronor	Utfall	Budget	Bdg avv.	%	Budget	Utf fg år
	akt. period	akt. period	akt. period		helår	akt. period
EXTERN FINANSIERING						
Övriga erhållna bidrag	6	0	6	-	0	322
S:A EXTERN FINANSIERING	6	0	6	-	0	322
INTERN FINANSIERING						
Nationell finansiering	3 605	3 675	-70	2	3 675	2 633
S:A INTERN FINANSIERING	3 605	3 675	-70	2	3 675	2 633
KOSTNADER						
Lämnade bidrag	-1 189	-1 250	61	5	-1 250	-615
Övriga externa kostnader	-879	-783	-96	-12	-783	-1 103
Personalkostnader	-399	-250	-149	-60	-250	-231
Kanslikostnader	-1 233	-1 392	159	11	-1 392	-1 181
S:A KOSTNADER	-3 700	-3 675	-25	-1	-3 675	-3 131
DISPOSITIONER						
Förändr ändamålsdest medel	89	0	89	-	0	176
S:A DISPOSITIONER	89	0	89	-	0	176
NETTO RESULTAT	0	0	0	-	0	0
KOSTNADER per HUVUDPROGRAM						
VO-gem. för Kultur	-1 489	-1 652	163	10	-1 652	-1 430
Kultur	-2 211	-2 023	-188	-9	-2 023	-1 700
SUMMA KOSTNADER	-3 700	-3 675	-25	-1	-3 675	-3 131

Nationell finansiering utgör det belopp som tillförts från Verksamhetsområde Ekonomisk utjämning för att täcka nettokostnaden (kostnader minus extern finansiering) för årets verksamhet. Om nationell finansiering är lägre än budget betyder det med andra ord att nettokostnaderna varit lägre än budget.

Kostnader anges med -. Negativt nettoresultat betyder alltså att kostnaderna överstiger intäkterna. Negativ budgetavvikelse betyder sämre resultat än budgeterat.

Bilaga 14. Svenska kyrkans nationella nivå Verksamhetsområde Samiskt kyrkoliv Årsrapport 2001

Verksamhetsområdet omfattar följande huvud- och delprogram:

- ◆ Huvudprogram Samiskt kyrkoliv
 - delprogram Kyrkliga böcker på samiska
 - delprogram Utbildning
 - delprogram Rekrytering
 - delprogram Kyrkkåtor och Kyrklig samekonst
 - delprogram Kontakter–internordiska, internationella, ekumeniska.

Verksamhetsrådets mål

Inriktningsmål

- ◆ Att bevaka samernas ställning som urbefolkning så att deras förhållanden i kyrka och samhälle uppmärksammas. Detta skall ske i ett internationellt och ekumeniskt perspektiv. Verksamheten syftar till att stärka den samiska identiteten.
- ◆ Samiska rådet vill lägga särskild vikt vid bruket av samiska i kyrkolivet.

Verksamhet och måluppfyllelse

Samiska rådet har till uppgift att vara Svenska kyrkans organ för främjande av samernas ställning i kyrka och samhälle utifrån visionen att samernas sak blir kyrkans sak.

Avtalet med Luleå stift om att hålla Samiska rådet med kanslifunktion har upphört 1 juli 2001 och kansliet har åter förlagts till Uppsala.

Den viktigaste händelsen under året har varit rekrytering och anställning av en heltidsanställd handläggare. Detta innebär en tydlig förstärkning av arbetet med att bevaka samiska frågor inom Svenska kyrkan.

Effektmål

- ◆ I hemmen och i skolorna skall Bibeln kunna läsas på samiska. Hela Nya testamentet finns nu översatt till både lulesamiska och nordsamiska. Markusevangeliet finns översatt till sydsamiska. Målet är därmed uppfyllt.

- ◆ Psalmer och sånger skall kunna sjungas på samiska.

I en skrivelse till Kyrkomötet år 2002 kommer ett urval ur *Den svenska psalmboken* på lulesamiska att föreligga, kompletterad med några psalmer med text och musik med samiska rötter. Detta innebär att målet kommer att vara uppnått under år 2002.

- ◆ Det samiska skriftspråket skall ha utvecklats för att räddas till kommande generationer. Den samiska identiteten skall ha stärkts.

Översättningsarbetet av de kyrkliga böckerna innebär en tydlig utveckling av det samiska skriftspråket. Särskilt gäller det den ordbok som har framställts i anknytning till den lulesamiska översättningen av Nya testamentet och som kommer att tryckas under 2002. I en skrivelse till Kyrkomötet år 2002 kommer en översättning av *Den svenska kyrkohandboken* till lulesamiska att föreligga. Under år 2002 kommer också arbetet med översättningen av lulesamiska psalmer att slutföras. Därmed kommer målet att vara uppfyllt.

Arbetet med att stärka den samiska identiteten har genomfyrat hela verksamheten. Ett samiskt konfirmandläger har genomförts i Saxnäs under tre sommarveckor. Arbe-

tet med att bygga upp ett samiskt krisnätverk är också ett tydligt uttryck för att stärka den samiska identiteten. I nätverket finns i dag 30–35 personer, spridda över hela landet, som är beredda att erbjuda stöd för samer i utsatta situationer. En utbildning har genomförts för dessa personer genom Vårsta kris- och katastrofcentrum.

- ◆ I Jarien i Saarivuoma sameby och i Tärnasjön i Rans sameby skall permanenta kyrkolokaler har uppförts utformade enligt samisk tradition. Detta skall ha skett i samråd med samebyarna och de lokala församlingarna.

Detta mål kräver ekonomiska resurser som hittills saknats. Det har heller inte visat sig möjligt att få tillgång till kyrkobyggnadsbidrag för detta ändamål. Därför har ingenting kunnat göras för att uppfylla målet. Målet kvarstår.

- ◆ Den samiska kyrkokonsten skall ha uppmärksammats på ett sådant sätt att det berikar svenskt kyrkoliv.

Den samiska kyrkokonsten har uppmärksammats bl.a. genom att medel beviljats till konstnären Lars-Levi Sunna att utforma en träskulptur, som skall användas för en vandringsutställning. Han kallar projektet för *Muorra Ipmil, Kiedke Ipmel lit to muorra* (Från träguden och stenguden till tillitens, försoningens gud eller förbunds-trädet – det kristna korset). Rådet har under året deltagit i ett seminarium om samisk kyrkokonst. Målet är därmed nått för 2001.

- ◆ Samerna skall ha blivit representerade i officiella delegationer och åtaganden som Svenska kyrkan gjort vid t.ex. Kyrkornas världsråds, Lutherska världsförbundets och Konferensens för europeiska kyrkor generalförsamlingar angående urbefolkningar (urfolk) ha följts upp.

Detta har inte varit aktuellt under året.

Ekonomisk resultatanalys

Att rådet nu har en anställd handläggare har inneburit en mycket värdefull förstärkning för arbetet. Bokslutets siffror synliggör en intensiv verksamhet. Efter att under fem år, sedan Samiska rådet bildades 1996, ha redovisat överskott mot budget har verksamhetsområdets nettokostnad detta år varit 0,2 miljoner kronor högre än budget, vilket avspeglas i en högre nationell finansiering.

Den mest kostsamma verksamheten har varit arbetet med att översätta kyrkohandboken och ett urval psalmer samt att göra en ordbok till den lulesamiska översättningen av Nya testamentet. Detta arbete har skett i nära samverkan med huvudprogram Gudstjänst inom verksamhetsområdet Kyrkolivets utveckling. Det hade varit möjligt att också samverka finansiellt och därmed undvika underskott, men genom att inte göra så, synliggörs verksamheten ännu tydligare.

Det fondanslag från Tora Olssons fond som finns upptaget i budgeten har sedan det beviljades under 1999 förvaltats av Luleå stift. Medlen har ännu inte utnyttjats, men kommer att användas under våren 2002.

Ledamöter och ersättare i Samiska rådet inom Svenska kyrkan

Ordinarie ledamöter

Renägare Ellen Kristina Sara Kuorak, predikant Per Gustav Vasara, kanslichef Birgitta Nilsson Kuoljak vice ordförande, renägare Anne-Marie Åhrén, adjunkt Johannes Marainen, ordförande, f. kontraktsprost Johan Mäarak, biskop Rune Backlund, f. riksdagsledamoten Stina Eliasson.

Ersättare

Studeraende Sylvia Simma, renägare Sara Eugenia Blind, slöjdare Anna Lisa Pirtsi-Sandberg, evangelist Gösta Bergkvist, handläggare Laila Svedjebratt, kyrkoherde Bo Lundmark, renägare Aina Jonsson, biskop Tony Guldbbrandzén, f. direktor Lester Wikström.

Samiska rådet inom Svenska kyrkan har sammanträtt den 5 februari, 28 augusti och den 3–4 december.

Margareta Hemström

Verksamhetsområdeschef

Resultatrapport Svenska kyrkans nationella nivå, VO: Samiskt kyrkoliv

Enhet: 1000-tal kronor	Utfall	Budget	Bdg avv.	%	Budget	Utf fg år
	akt. period	akt. period	akt. period		helår	akt. period
EXTERN FINANSIERING						
Övriga erhållna bidrag	0	175	-175	100	175	0
S:A EXTERN FINANSIERING	0	175	-175	100	175	0
INTERN FINANSIERING						
Nationell finansiering	1 353	1 159	194	-17	1 159	688
S:A INTERN FINANSIERING	1 353	1 159	194	-17	1 159	688
KOSTNADER						
Lämnade bidrag	-111	-723	612	85	-723	-650
Övriga externa kostnader	-518	0	-518	-	0	0
Personalkostnader	-139	0	-139	-	0	0
Kanslikostnader	-585	-611	26	4	-611	-38
S:A KOSTNADER	-1 353	-1 334	-19	-1	-1 334	-688
NETTO RESULTAT	0	0	0	-	0	0

KOSTNADER per HUVUDPROGRAM

VO-gem. för Samiskt kyrkoliv	-585	-611	26	4	-611	-38
Samiskt kyrkoliv	-768	-723	-45	-6	-723	-650
SUMMA KOSTNADER	-1 353	-1 334	-19	-1	-1 334	-688

Nationell finansiering utgör det belopp som tillförts från Verksamhetsområde Ekonomisk utjämning för att täcka nettokostnaden (kostnader minus extern finansiering) för årets verksamhet. Om nationell finansiering är lägre än budget betyder det med andra ord att nettokostnaderna varit lägre än budget.

Kostnader anges med -. Negativt nettoresultat betyder alltså att kostnaderna överstiger intäkterna. Negativ budgetavvikelse betyder sämre resultat än budgeterat.

Bilaga 15. Resultatrapport totalt samtliga verksamhets- områden

Enhet: 1000-tal kronor	Utfall akt. period	Budget akt. period	Bdg avv. akt. period	%	Budget helår	Utf fg år akt. period
EXTERN FINANSIERING						
Utjämningsavgifter	1 350 126	1 340 153	9 973	-1	1 340 153	1 283 450
Kollekter o gåvor	205 838	206 700	-862	0	206 700	204 474
Bidrag, Sida	76 245	102 815	-26 570	26	102 815	88 506
Bidrag, EU	4 487	5 249	-762	15	5 249	1 645
Övriga erhållna bidrag	42 316	47 639	-5 323	11	47 639	48 685
Netto kapital- o finansförv	-678 178	268 925	-947 103	-	268 925	111 349
Övriga intäkter	25 580	15 043	10 537	-70	15 043	12 443
S:A EXTERN FINANSIERING	1 026 413	1 986 524	-960 111	48	1 986 524	1 750 553
KOSTNADER						
Utjämningsbidrag	-1 027 605	-1 030 327	2 722	0	-1 030 327	-985 357
Lämnade bidrag	-260 813	-316 239	55 427	18	-316 239	-435 092
Övriga externa kostnader	-295 289	-322 743	27 454	9	-322 743	-200 473
Personalkostnader	-190 885	-213 361	22 476	11	-213 361	-158 284
Företagsankn medel (SPP)	228	0	228	-	0	30 191
S:A KOSTNADER	-1 774 363	-1 882 670	108 307	6	-1 882 670	-1 749 014
DISPOSITIONER						
Förändr ändamålsdest medel	68 487	9 480	59 007	-	9 480	177 628
Förändr verksamh dest medel	-43 814	26 484	-70 298	-	26 484	-252
Förändr bundet eget kapital	-94 960	-49 079	-45 881	-93	-49 079	-42 022
Förändr prisfallsreserv	76 101	0	76 101	-	0	-21 848
Förändr fritt eget kapital	742 136	-90 739	832 875	-	-90 739	-115 045
S:A DISPOSITIONER	747 950	-103 854	851 804	-	-103 854	-1 539
NETTO RESULTAT	0	0	0	100	0	0

Kostnader anges med -. Negativt nettoresultat betyder alltså att kostnaderna överstiger intäkterna. Negativ budgetavvikelse betyder sämre resultat än budgeterat.

Bilaga 16. Svenska Kyrkans Utbildning AB, Org. nr 556427-5823 Årsredovisning för räkenskapsåret 2001

Styrelsen och verkställande direktören avger följande årsredovisning.

Om inte annat särskilt anges, redovisas alla belopp i tusental kronor.

Förvaltningsberättelse

Bolagets uppgift

Svenska Kyrkans Utbildning AB (SKUAB) är ett serviceorgan som i första hand skall svara mot de utbildningsbehov som har rikskyrkligt och allmänt intresse. SKUAB strävar efter ett nära samarbete med olika organ inom Svenska kyrkan för att ge verksamheten bredd och efterfrågat innehåll. Utgångspunkten för verksamheten inom SKUAB är Svenska kyrkans teologiska och ideologiska grundsyn. Verksamheten riktar sig särskilt mot förtroendevalda inom Svenska kyrkan och anställda som ej tillhör kyrkans vagningsjänst.

Ägarförhållanden

Svenska Kyrkans Utbildning AB är helägt dotterbolag till Trossamfundet Svenska kyrkan, organisationsnummer 252002-6135.

Verksamheten under räkenskapsåret

Bolaget har hyrt delar av kurs- och konferensanläggningen Ansgarsliden i Sigtuna av Stiftelsen Svenska kyrkans utbildningscentrum i Sigtuna (SKUC). Verksamheten har bedrivits i egen regi avseende kurser och seminarier samt genom avtal med den utomstående entreprenören Amica avseende hotell och konferens.

Kurser och seminarier

Bolaget har arrangerat kurser och utbildningar samt uppdragsutbildningar i Sigtuna och på andra orter. Den egna kursverksamheten har förnyats till innehåll och nya kursledning har engagerats.

Verksamheten är fördelad tematiskt enligt följande:

- ◆ *Kyrka och församling.* Fortbildningskurser för kyrkvaktmästare, församlingssvårdinnor, kyrkvårdar och kyrkoråd, introduktionskurs för nyanställda inom Svenska kyrkan, chefs- och ledarskapsutbildning samt seminarium i kyrkorätt.
- ◆ *Kultur, gender och livsfrågor.* Kvinnokurser, kurser i heliga danser samt olika uppdrag.
- ◆ *Samverkanskurser och projekt.* Predikofortbildning 2000-2002, Predikofortbildning 2003-2005, seminarium om Konfirmand 2015, seminarieriet Liv & Samtid.
- ◆ *Media och information.*
- ◆ *Kyrkobokföringskurser.*

Administrationsuppdrag

Bolaget har under 2001 skött kursadministrationen för Svenska Teologiska Institutet i Jerusalem på uppdrag av Svenska kyrkans mission. Bolaget har även administrerat Lutherhjälpens och Svenska kyrkans missions representantskap 2001.

Bolaget har i sin verksamhet samverkat med bland annat Nämnden för Kyrkolivets utveckling, Stiftelsen Fjellstedtska skolan och Kyrkans Tidning.

Hotell och konferens

Målsättningen för hotell och konferensverksamheten är att skapa en god ekonomisk grund och erbjuda den externa marknaden tillgång till Ansgarsliden med dess speciella karaktär och historia. Ansträngningar har gjorts för att stärka Ansgarslidens uppgift som konferensanläggning för Svenska kyrkan. Fortsatta bemödanden har gjorts för att utveckla kvaliteten avseende service och faciliteter. Totalt sålda rum under 2001 uppgick till 9.529 (2000: 9.674) med en beläggning måndag till fredag (fyra nätter) om 41,5 % (42%) och total beläggning hela året måndag till söndag om 30,5 % (31%).¹

Väsentliga händelser under räkenskapsåret

Från den 1 mars har avtal slutits med Amica AB rörande fortsatt drift av Hotell och konferensverksamheten. I samband därmed har en renodling skett av organisationen, så att entreprenören övertagit personal som arbetat inom kök, servis och reception och redovisning av denna del av verksamheten sker inom Amicas rörelse. Till följd av avtalet har bolagets omsättning minskat. Avtalet löper intill utgången av år 2003.

Efter överläggningar med Stiftelsen Svenska Kyrkans utbildningscentrum i Sigtuna (SKUC) har överenskommelse träffats om övergång av viss personal inom kurssekretariatet från bolaget till SKUC och sekretariatet svarar för kursverksamhet inom båda rörelserna.

Under år 2001 har en väsentlig konjunkturedgång skett och konferensmarknaden vidkänts kraftiga minskningar. Terrorattacken den 11 september har ytterligare bidragit till en sådan nedgång. Ansgarsliden har mindre än andra anläggningar drabbats härav. Någon ökning av försäljning har dock ej kunnat ske. För Ansgarsliden märktes en kraftig försvagning först i december månad.

Framtida utveckling

Förnyelsen och utvecklingen av kurser och seminarier och dessas innehåll har fortsatt och bolaget erbjuder under 2002 ett flertal nya kurser. Målsättningen är att ytterligare öka egna kurser och seminarier.

Under sommarperioden har i första hand Mellangården använts som vandrarhem inom STF. Brandmyndigheterna godkänner ej längre rummen som hotellrum med åtföljande krav på omfattande ombyggnad av utrymningsvägar varför denna del av verksamheten ej längre kan genomföras.

¹ Redovisningen sker i enlighet med normala principer inom branschen.

Flerårsjämförelse

Bolagets ekonomiska utveckling i sammandrag.

	2001	2000	1999	1998	1997
Nettoomsättning tkr	12 487	20 674	24 984	20 348	16 040
Resultat efter finansiella poster tkr	15	586	366	-2 990	-2 523
Balansomslutning tkr	4 762	9 841	8 928	5 329	9 943
Antal anställda	5	13	13	16	15
Soliditet %	64,6	32	27,7	2,1	1
Avkastning på totalt kapital %	0,3%	6%	4%	0	0
Avkastning på eget kapital %	0,5%	19%	15%	0	0

Förslag till vinstdisposition

Till bolagsstämmans förfogande står följande vinstmedel:

Balanserade vinstmedel	2.942.869
Årets vinst	<u>14.561</u>
	2.957.430

Styrelsen och verkställande direktören föreslår
att vinstmedlen disponeras så
att i ny räkning överförs

2.957.430

Resultaträkning	Not	2001	2000
	1		
<i>Rörelsens intäkter m m</i>			
Nettoomsättning		<u>12.487</u>	<u>20.674</u>
Summa intäkter m m		12.487	20.674
<i>Rörelsens kostnader</i>			
Råvaror, förnödenheter och andra direkta verksamhetskostnader		-2.765	-8.924
Övriga externa kostnader	2, 3	-6.854	-6.152
Personalkostnader	4	-1.950	-3.705
Avskrivningar av materiella anläggningstillgångar		<u>-1.065</u>	<u>-1.417</u>
Summa rörelsens kostnader		-12.634	-20.198
Rörelseresultat		-147	476
<i>Resultat från finansiella investeringar</i>			
Ränteintäkter från koncernföretag		120	149
Övriga ränteintäkter		42	-
Räntekostnader till koncernföretag		-	-36
Övriga finansiella kostnader		<u>-</u>	<u>-3</u>
Summa resultat från finansiella investeringar		162	110
Årets vinst		15	586

Balansräkning	Not	2001-12-31	2000-12-31
	1		
Tillgångar			
<i>Anläggningstillgångar</i>			
<u>Materiella anläggningstillgångar</u>			
Inventarier, verktyg och installationer	5	<u>774</u>	<u>1.544</u>
Summa anläggningstillgångar		774	1.544
<i>Omsättningstillgångar</i>			
<u>Varulager m m</u>			
Varulager		-	100
<u>Kortfristiga fordringar</u>			
Kundfordringar		831	1.601
Fordringar hos moderföretag	6, 7	1.232	4.510
Övriga kortfristiga fordringar		617	-
Förutbetalda kostnader och upplupna intäkter	8	<u>1.284</u>	<u>82</u>
		3.964	6.193
<u>Kortfristiga placeringar</u>		-	1.993
<u>Kassa och bank</u>	6	24	11
Summa omsättningstillgångar		3.988	8.297
Summa tillgångar		4.762	9.841

Balansräkning	Not	2001-12-31	2000-12-31
Eget Kapital och skulder			
Eget kapital			
<u>Bundet eget kapital</u>			
Aktiekapital (1000 aktier á nom 100 kr)		100	100
Reservfond		<u>20</u>	<u>20</u>
		120	120
<u>Fritt eget kapital</u>			
Balanserat resultat		2.943	2.356
Årets vinst		<u>15</u>	<u>586</u>
		2.958	2.942
Summa eget kapital		3.078	3.062
<u>Långfristiga skulder</u>			
Övriga långfristiga skulder	7	<u>-</u>	<u>3.000</u>
Summa långfristiga skulder		0	3.000
<u>Kortfristiga skulder</u>			
Skulder till koncernföretag		-	119
Förskott från kunder		-	295
Leverantörsskulder		905	1.887
Övriga kortfristiga skulder		22	401
Upplupna kostnader och förutbetalda intäkter	9	<u>757</u>	<u>1.077</u>
Summa kortfristiga skulder		1.684	3.779
Summa eget kapital och skulder		4.762	9.841
Ställda säkerheter		Inga	Inga
Ansvarsförbindelser	10	2.000	2.000

Noter

Not 1 Redovisningsprinciper

Svenska Kyrkans Utbildning AB:s årsredovisning har upprättats enligt Årsredovisningslagen och Bokföringsnämndens allmänna råd. Om inte annat framgår är principerna oförändrade i jämförelse med föregående år.

Fordringar

Fordringar upptas till det belopp som efter individuell prövning beräknas bli betalt.

Varulager

Varulagret värderas, med tillämpning av först-in först-ut-principen, till det lägsta av anskaffningsvärdet och det verkliga värdet på balansdagen.

Leasingavtal

Samtliga leasingavtal, oavsett om de är finansiella eller operationella, redovisas som hyresavtal (operationella leasingavtal).

Anläggningstillgångar

Materiella anläggningstillgångar avskrivs systematiskt över den bedömda ekonomiska livslängden. Härvid tillämpas följande avskrivningstider:

	Antal år
Inventarier	5
Datorer med tillbehör	3

Not 2 Ersättning till revisorer

	2001	2000
Lagstadgad revision	86	112
Andra uppdrag än lagstadgad revision	<u>67</u>	<u>68</u>
	153	180

Not 3 Leasingkostnader

	2001	2000
Bolagets leasingkostnader uppgår under året till	40	212

Not 4 Medelantal anställda, löner, andra ersättningar och sociala avgifter

	2001	2000
Medelantalet anställda, med fördelning på kvinnor och män uppgår till		
Kvinnor	4	12
Män	<u>1</u>	<u>1</u>
Totalt	5	13
Löner och ersättningar uppgår till		

Styrelsen och verkställande direktören	306	-
Övriga anställda	<u>1.020</u>	<u>2.625</u>
Totala löner och ersättningar	1.326	2.625
Sociala avgifter enligt lag och avtal	420	897
Pensionskostnader (varav för styrelse och verkställande direktör 11 (0))	<u>56</u>	<u>85</u>
Totala löner, ersättningar, sociala avgifter och pensionskostnader	1.802	3.607

Föregående år avlönades verkställande direktören genom SKUC varför inga lönekostnader finns för år 2000.

För drift av restaurang- och hotelldelen anlitas entreprenör, som i verksamheten sysselsatt ca 18 (7) personer under 2001 fördelade på 6 (3) män och 12 (4) kvinnor.

Avtal med verkställande direktör föreligger med innebörden att efter en uppsägningstid om sex månader kan ett avgångsvederlag uppgående till sex månadslöner utgå vid uppsägning från bolagets sida.

Not 5 Inventarier, verktyg och installationer

	2001	2000
Ingående anskaffningsvärden	4.415	5.035
Årets förändringar		
- Inköp	294	592
- Utrangeringar	<u>-</u>	<u>-1.212</u>
Utgående ackumulerade anskaffningsvärden	4.709	4.415
Ingående avskrivningar	-2.871	-2.666
Årets förändringar		
- Avskrivningar	-1.064	-1.097
- Utrangeringar	<u>-</u>	<u>892</u>
Utgående ackumulerade avskrivningar	-3.935	-2.871
Utgående restvärde enligt plan	774	1.544

Not 6 Fordringar hos moderföretag

Bolaget har ett underkonto i Trossamfundet Svenska kyrkans koncernkonto. Internkredit om 4.000 tusen kronor (4.000) föreligger. Per 2001-12-31 förelåg ett positivt saldo på koncernkonto om 4.184 tusen kronor (4.165).

Not 7 Långfristiga skulder

Under 1999 erhöll bolaget ett treårigt ränte- och amorteringsfritt lån om 3.000 tusen kronor från moderbolaget. Då lånet ska återbetalas under 2002 redovisas lånet netto mot kortfristiga fordringar gentemot moderbolaget.

Not 8 Förutbetalda kostnader och upplupna intäkter

	2001-12-31	2000-12-31
Upplupen intäkt Amica	892	-
Övriga interimfordringar	<u>392</u>	<u>82</u>
Summa	1.284	82

Not 9 Upplupna kostnader och förutbetalda intäkter

	2001-12-31	2000-12-31
Förutbetalda intäkter Amica	480	346
Upplupna semesterlöner	14	189
Upplupna sociala avgifter och särskild löneskatt	42	62
Övriga interimsskulder	<u>221</u>	<u>480</u>
Summa	757	1.077

Not 10 Ansvarsförbindelser

	2001-12-31	2000-12-31
Villkorat aktieägartillskott	2.000	2.000

KsSkr 2002:2

Bilaga 16

Svenska kyrkans Utbildning AB

Org. nr 556427-5823

Sigtuna 2002-03-06

Lars-G. Ståhl
Ordförande

BoLennart Anbäcken

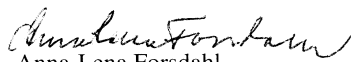
Anders Reinholdsson

Klas Hansson
Verkställande direktör

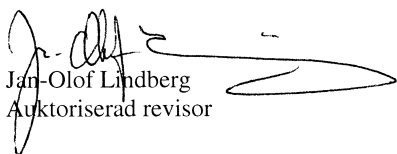
Birgitta Ericsson Löfgren

Anna-Lena Forsdahl

Vår revisionsberättelse har avgivits 2002-03-24.

Öhrlings PricewaterhouseCoopers AB

Jan-Olof Lindberg
Auktoriserad revisor

Öhrlings

PRICEWATERHOUSECOOPERS **Revisionsberättelse****Till bolagsstämman i****Svenska Kyrkans Utbildning AB**

Org. nr 556427-5823

Vi har granskat årsredovisningen, koncernredovisningen och bokföringen samt styrelsens och verkställande direktörens förvaltning i Svenska Kyrkans Utbildning AB för år 2001. Det är styrelsen och verkställande direktören som har ansvaret för räkenskapshandlingarna och förvaltningen. Vårt ansvar är att uttala oss om årsredovisningen, koncernredovisningen och förvaltningen på grundval av vår revision.

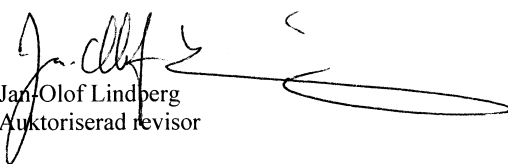
Revisionen har utförts i enlighet med god revisionsssed i Sverige. Det innebär att vi planerat och genomfört revisionen för att i rimlig grad försäkra oss om att årsredovisningen inte innehåller väsentliga fel. En revision innefattar att granska ett urval av underlagen för belopp och annan information i räkenskapshandlingarna. I en revision ingår också att pröva redovisningsprinciperna och styrelsens och verkställande direktörens tillämpning av dem samt att bedöma den samlade informationen i årsredovisningen. Som underlag för vårt uttalande om ansvarsfrihet har vi granskat väsentliga beslut, åtgärder och förhållanden i bolaget för att kunna bedöma om någon styrelseledamot eller verkställande direktören är ersättningskyldig mot bolaget. Vi har även granskat om någon styrelseledamot eller verkställande direktören på annat sätt har handlat i strid med aktiebolagslagen, årsredovisningslagen eller bolagsordningen. Vi anser att vår revision ger oss rimlig grund för våra uttalanden nedan.

Årsredovisningen har upprättats i enlighet med årsredovisningslagen och ger därmed en rättvisande bild av bolagets och koncernens resultat och ställning i enlighet med god redovisningssed i Sverige.

Vi tillstyrker att bolagsstämman fastställer resultaträkningen och balansräkningen, disponerar vinsten enligt förslaget i förvaltningsberättelsen och beviljar styrelsens ledamöter och verkställande direktören ansvarsfrihet för räkenskapsåret.

Uppsala den 24 mars 2002

Öhrlings PricewaterhouseCoopers AB

Jan-Olof Lindberg
Auktoriserad revisor

GRANSKNINGSRAPPORT

Till bolagsstämman i Svenska Kyrkans Utbildning AB

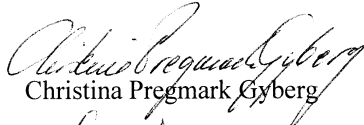
(org nr 556427-5823)

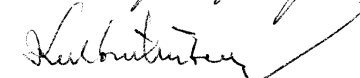
Vi har granskat bolagets verksamhet under 2001. Granskningen har utförts enligt god sed.

Vi har vid vår granskning funnit att bolagets verksamhet sköts på ett ändamålsenligt och från ekonomisk synpunkt tillfredsställande sätt samt att bolagets kontroll varit tillräcklig. Vi finner därför inte anledning till anmärkning mot styrelsens ledamöter eller verkställande direktören.

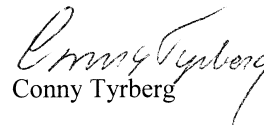
Uppsala den 22 april 2002

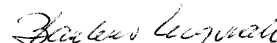

Gunborg Engman-Ericsson

Christina Pregmark Gyberg

Karl-Erik Nibell

Ingemar Åhs

Conny Tyrberg

Barbro Ingwall

Bilaga 17. Svenska Kyrkans Förvaltnings AB, Org. nr 556047-5773 Årsredovisning och koncernredovisning för räkenskapsåret 2001

Styrelsen och verkställande direktören avger följande årsredovisning och koncernredovisning.

Om inte annat särskilt anges, redovisas alla belopp i tusental kronor.

Förvaltningsberättelse

Verksamhetsinriktning

Bolaget förvaltar och underhåller fastigheten Fjärdingen 15:2. Bolaget förser i denna fastighet sina ägare, den rikskyrkliga organisationen, med kontorslokaler samt tillhandahåller via dotterbolaget Kyrkans Hus AB kontorsservice inklusive kontors- och datorutrustning. Även Föreningen Uppsala U-landsbod, Svenska Kyrkans Unga, Evangeliska Fosterlandsstiftelsen, Kvinnor i Svenska kyrkan, Sveriges Kyrkosångsförbund och Kvinnor för Mission förhyr lokaler i fastigheten. Bolaget administreras av personal i Trossamfundet Svenska kyrkan.

Ägare

Bolaget är dotterbolag till Trossamfundet Svenska kyrkan, som innehar 58,6% av rösterna och ägt 40% av kapitalet. Övriga ägare är Stiftelsen Svenska kyrkans mission (SKM) 17,25% av rösterna och 25% av kapitalet, Stiftelsen Lutherhjälpen 17,25% av rösterna och 25% av kapitalet samt Stiftelsen Svenska kyrkan i utlandet (SKUT) 6,9% av rösterna och 10% av kapitalet.

Flerårsjämförelse

Bolagets ekonomiska utveckling i sammandrag.

	2001	2000	1999	1998	1997
Nettoomsättning	7.176	6.890	7.685	6.769	7.204
Resultat efter finansiella poster	-866	423	23	-2.610	351
Balansomslutning	80.920	81.823	80.753	82.304	83.185
Soliditet %	31	32	31	30	32
Avkastning på eget kapital %	neg	1	neg	1	neg
Investeringar		214	135	135	31
Antal anställda	1	1	1	1	2

Nyckeltalsdefinitioner framgår av not 1

Koncernen

Den 1 januari 2000 ändrades relationen mellan Svenska kyrkan och staten varvid det Registrerade Trossamfundet Svenska kyrkan bildades den 1 januari 2000. I samband med bildandet av Trossamfundet Svenska kyrkan överlät den förutvarande moderstiftelsen SFRV sina aktierna i SKF-koncernen till Svenska kyrkan. Bolaget är från och med 1 januari 2000 ett dotterbolag till Svenska kyrkan. Den sedan år 2000 påbörjade

utredningen med syfte att göra en översyn av vilka verksamheter som tidigare bedrivits i bolagsform som i framtiden bör bedrivas direkt av Trossamfundet Svenska kyrkan slutfördes under 2001. Därvid fattades beslut att vid halvårsskiftet 2001 överföra verksamheterna i Kyrkans Hus AB och Kyrknätet AB till Trossamfundet Svenska kyrkan.

Koncernen består förutom av moderbolaget av de helägda dotterbolagen Kyrkans Hus AB och Kyrknätet AB.

Kyrkans Hus AB

Bolagets verksamhet omfattar uthyrning av inventarier- och datautrustning, datatjänster, samordning av telefoni och posthantering samt tillhandahållande av ekonomiförvaltningstjänster. Bolaget redovisar för året ett positivt resultat om 96 tusen kronor. Som en konsekvens av beslutet att överföra verksamheten till Trossamfundet Svenska kyrkan är bolaget i princip vilande sedan 30 juni 2001.

Kyrknätet AB

Bolaget, som startade sin verksamhet 1996, skall svara för drift och utveckling av Svenska kyrkans gemensamma datasystem samt ävensom idka därmed förenlig verksamhet. Detta innebär bland annat att bolaget har att svara för drift av Svenska kyrkans kyrkobokföringssystem och datanät enligt avtal med Trossamfundet Svenska kyrkan. Datanätverket har 48 anslutna Exchangeservrar och 200 lokala nätverk med sammantaget drygt 11000 användare. Som en konsekvens att överföra verksamheten till Trossamfundet Svenska kyrkan är bolaget i princip vilande sedan 30/6 2001.

Koncernens ekonomiska utveckling i sammandrag.

	2001	2000	1999	1999	1997
Nettoomsättning	37.198	65.273	73.864	70.941	66.182
Resultat efter finansiella poster	-3.468	3.288	746	-1.348	3.508
Balansomslutning	88.598	99.400	75.284	97.382	105.017
Soliditet %	30	31	28	27	26
Avkastning på eget kapital %	neg	14	3	neg	15
Investeringar		3.456	3.800	4.424	11.807
Antal anställda	1	29	39	39	43

Nyckeltalsdefinitioner framgår av not 1

I slutet av 1996 ingicks ett avtal mellan de fyra rikskyrkliga stiftelserna SFRV, SKM, SKUT och LH med innebörden att i princip all verksamhet från och med 1 januari 1997 bedrivs inom SFRV-koncernen vilket för SKF:s dotterbolag Kyrkans Hus AB inneburit tillkommande verksamheter samt medfört en ökning av antalet anställda med 34 st och en ökning av nettoomsättningen med drygt 20 Mkr under 1997. För SKF-koncernen tillkom under 1997 Sackeus AB:s verksamhet, vilket också förklarar ökningen under 1997 för antal anställda, nettoomsättning och balansomslutning. Under år 2000 har dock aktiemajoriteten i Sackeus AB avyttrats, varvid bolaget ej längre ingår i koncernen.

Väsentliga händelser under räkenskapsåret*Koncernen och moderföretaget*

Som en konsekvens av beslutet att överföra verksamheten i Kyrkans Hus AB och Kyrknätet AB till Trossamfundet Svenska Kyrkan har per 1/7 2001 verksamheten i bolagen överförts till Trossamfundet Svenska kyrkan och per 31 december 2001 är bolagen i princip vilande.

Per 2001-12-31 har samtliga aktier i Sackeus AB värderats till 0 kr. Bolaget, som förvärvades 96-12-27, bedriver import och försäljning av varor från producentgrupper i tredje världen. Idén är att arbeta för rättvisa handelsrelationer. Kvarvarande ägarandel uppgår till 37%. Sackeus AB redovisas som intresseföretag. Sackeus styrelse har beslutat att upprätta en kontrollbalansräkning per 31 december 2001.

Väsentliga händelser efter räkenskapsårets utgång samt framtida utveckling

Styrelsen har vid sammanträde den 19 mars 2002 fattat beslut om fusion med dotterbolagen Kyrkans Hus AB och Kyrknätet AB under år 2002.

Förslag till vinstdisposition

Koncernens fria egna kapital enligt koncernbalansräkningen uppgår till 25 238 tusen kronor. Avsättning till bundna reserver erfordras ej.

Till bolagsstämmans förfogande står följande vinstmedel:

Balanserade vinstmedel	24.713.861
Årets resultat	<u>865.916</u>
	23.847.945
Styrelsen och verkställande direktören föreslår att vinstmedlen disponeras så att i ny räkning överföres	23.847.945

Koncernresultaträkning	Not	2001	2000
	1		
<i>Rörelsens intäkter</i>			
Nettoomsättning	19, 2	37.198	65.273
Övriga intäkter		<u>51</u>	<u>9</u>
		37.249	65.282
<i>Rörelsens kostnader</i>			
Varukostnader		-343	-2.386
Övriga externa kostnader	3, 4	-32.930	-40.104
Personalkostnader	5	-62	-9.558
Avskrivning av materiella och immateriella anläggningstillgångar	6	<u>-3.575</u>	<u>-7.017</u>
Summa rörelsens kostnader		-36.910	-59.065
Rörelseresultat	2	339	6.217
<i>Resultat från finansiella investeringar</i>			
Resultat från andelar i intresseföretag	7	-1.225	-
Ränteintäkter		424	344
Räntekostnader		<u>-3.006</u>	<u>-3.273</u>
Summa resultat från finansiella investeringar		-3.807	-2.929
Resultat efter finansiella investeringar		-3.468	3.288
Årets resultat		-3.468	3.288

Koncernbalansräkning	Not	2001-12-31	2000-12-31
	1		
Tillgångar			
<i>Anläggningstillgångar</i>			
<u>Immateriella anläggningstillgångar</u>			
Datorprogram	8	-	464
<u>Materiella anläggningstillgångar</u>			
Byggnader och mark	9	59.106	60.487
Inventarier och IT-utrustning	10, 11	-	<u>7.914</u>
		59.106	68.401
<u>Finansiella anläggningstillgångar</u>			
Kapitalandel intresseföretag	12	-	625
Övriga långfristiga värdepappersinnehav	13	=	<u>403</u>
		0	1.028
Summa anläggningstillgångar		59.106	69.893
<i>Omsättningstillgångar</i>			
<u>Varulager mm</u>			
Varulager		-	278
<u>Kortfristiga fordringar</u>			
Kundfordringar		747	1.183
Fordringar hos moderföretag	14, 15	28.418	21.684
Fordringar hos koncernföretag		-	119
Fordringar intresseföretag		-	1.521
Övriga kortfristiga fordringar		87	2.432
Förutbetalda kostnader och upplupna intäkter	16	<u>240</u>	<u>2.160</u>
		29.492	29.099
<u>Kassa och bank</u>	14	-	130
Summa omsättningstillgångar		29.492	29.507
Summa tillgångar		88.598	99.400

Koncernbalansräkning	Not	2001-12-31	2000-12-31
Skulder och eget kapital			
<i>Eget kapital</i>	17		
<u>Bundet eget kapital</u>			
Aktiekapital		1.000	1.000
Bundna reserver		<u>220</u>	<u>2.366</u>
		1.220	3.366
<u>Fritt eget kapital</u>			
Fria reserver		28.706	23.272
Årets resultat		<u>-3.468</u>	<u>3.288</u>
		25.238	26.560
Summa eget kapital		26.458	29.926
<i>Avsättningar</i>			
Omstruktureringsreserv		-	<u>1.200</u>
Summa avsättningar		0	1.200
<i>Långfristiga skulder</i>			
Banklån		<u>55.000</u>	<u>55.000</u>
Summa långfristiga skulder		55.000	55.000
<i>Kortfristiga skulder</i>			
Leverantörsskulder		367	5.251
Övriga kortfristiga skulder		6.580	4.790
Upplupna kostnader och förutbetalda intäkter	18	<u>193</u>	<u>3.233</u>
		7.140	13.274
Summa skulder och eget kapital		88.598	99.400
Ställda säkerheter			
Fastighetsinteckningar		60.000	60.000
Ansvarsförbindelser		Inga	Inga

Kassaflödesanalys för koncernen	Not	2001	2000
<i>Rörelsen</i>			
Rörelsens intäkter		37.249	65.282
Rörelsens kostnader exklusive avskrivningar		-33.935	-52.049
Övriga ej likvidpåverkande poster		<u>-1.200</u>	<u>25</u>
Bruttovinst		2.114	13.258
<u>Förändring av rörelsekapital</u>			
Ökning (-) resp minskning (+) av varulager		278	2.627
Ökning (-) resp minskning (+) av rörelsefordringar		-423	-9.346
Ökning (+) resp minskning (-) av rörelseskulder		<u>-6.026</u>	<u>804</u>
Förändring av rörelsekapital		-6.171	-5.915
Ränteintäkter		454	344
Räntekostnader		<u>-3.114</u>	<u>-3.273</u>
Finansiella intäkter och kostnader		-2.660	-2.929
Nettoförändring av likvida medel från rörelsen		-6.717	4.414
<i>Investeringar</i>			
Försäljning av immateriella anläggningstillgångar		187	-
Inköp av immateriella anläggningstillgångar		-	-14
Försäljning av materiella anläggningstillgångar		5.997	143
Inköp av materiella anläggningstillgångar		-	-3.442
Investeringar i finansiella anläggningstillgångar		-	-1.028
Försäljning av finansiella anläggningstillgångar		<u>403</u>	<u>-</u>
Nettoförändring av investeringar		6.587	-4.341
Nettoförändring av likvida medel från rörelsen efter investeringar		-130	73
Förändring av likvida medel		-130	73
Likvida medel vid årets början		<u>130</u>	<u>57</u>
Likvida medel vid årets slut	14	0	130

Moderbolagets resultaträkning	Not	2001	2000
	1		
<i>Rörelsens intäkter m m</i>			
Nettoomsättning	19	7.176	6.890
Övriga rörelseintäkter		<u>51</u>	<u>-</u>
Summa intäkter m m		7.227	6.890
 <i>Rörelsens kostnader</i>	19		
Externa kostnader	4	-2.668	-2.549
Personalkostnader	5	-11	-59
Avskrivningar av materiella anläggningstillgångar	6	<u>-1.381</u>	<u>-1.381</u>
Summa rörelsens kostnader		-4.060	-3.989
 Rörelseresultat		3.167	2.901
 <i>Resultat från finansiella investeringar</i>	7		
Resultat från andelar i koncernföretag		-363	-
Resultat från andelar i intresseföretag		-899	-
Resultat vid försäljning av aktier i dotterföretag		-	462
Ränteintäkter		235	187
Räntekostnader		<u>-3.006</u>	<u>-3.127</u>
		-4.033	-2.478
 Resultat efter finansiella poster		-866	423
 Årets resultat		-866	423

Moderbolagets balansräkning	Not	2001-12-31	2000-12-31
	1		
Tillgångar			
<i>Anläggningstillgångar</i>			
<u>Materiella anläggningstillgångar</u>			
Byggnader och mark	9	59.106	60.487
<u>Finansiella anläggningstillgångar</u>			
Aktier i dotterbolag	20	12.497	12.860
Aktier i intresseföretag	12	-	299
		12.497	13.159
Summa anläggningstillgångar		71.603	73.646
<i>Omsättningstillgångar</i>			
<u>Kortfristiga fordringar</u>			
Kundfordringar		237	6
Fordringar hos moderföretag	14	8.753	5.460
Fordringar hos dotterföretag		-	696
Fordringar hos intresseföreta		-	1.521
Övriga kortfristiga fordringar		88	404
Förutbetalda kostnader och upplupna intäkter	16	240	90
Summa omsättningstillgångar		9.318	8.177
Summa tillgångar		80.921	81.823

Moderbolagets balansräkning	Not	2001-12-31	2000-12-31
Eget kapital och skulder			
<i>Eget kapital</i>			
<u>Bundet eget kapital</u>			
Aktiekapital (1.000 aktier à 1.000 kr)	21	1.000	1.000
Reservfond		<u>200</u>	<u>200</u>
		1.200	1.200
<u>Fritt eget kapital</u>			
	17		
Balanserat resultat		24.714	24.291
Årets resultat		<u>-866</u>	<u>423</u>
		23.848	24.714
Summa eget kapital		25.048	25.914
<i>Avsättningar</i>			
Övriga avsättningar		=	<u>500</u>
Summa avsättningar		0	500
<i>Långfristiga skulder</i>			
Banklån		<u>55.000</u>	<u>55.000</u>
Summa långfristiga skulder		55.000	55.000
<i>Kortfristiga skulder</i>			
Leverantörsskulder		212	156
Övriga kortfristiga skulder		513	-
Upplupna kostnader och förutbetalda intäkter	18	<u>148</u>	<u>253</u>
Summa kortfristiga skulder		873	409
Summa eget kapital och skulder		80.921	81.823
Ställda säkerheter			
Fastighetsinteckningar		60.000	60.000
Ansvarsförbindelser			
		Inga	Inga

Finansieringsanalys för moderbolaget	Not	2001	2000
Rörelsen			
Rörelsens intäkter exklusive realisationsresultat		7.227	6.890
Rörelsens kostnader exklusive avskrivningar		-3.279	-2.608
Övriga ej likvidpåverkande poster		<u>-500</u>	<u>500</u>
Bruttovinst		3.448	4.782
<u>Förändring av rörelsekapital</u>			
Ökning (-) resp minskning (+) av rörelsefordringar		-1.141	-4.072
Minskning (-) resp ökning (+) av rörelseskulder		<u>444</u>	<u>-548</u>
Förändring av rörelsekapital		-697	-4.620
Ränteintäkter		235	187
Räntekostnader		<u>-2.986</u>	<u>-3.128</u>
Finansiella intäkter och kostnader		-2.751	-2.941
Koncernbidrag netto efter skatt		-	700
Nettoförändring av likvida medel från rörelsen		0	-2.079
<i>Investeringsverksamheten</i>			
Investeringar i materiella anläggningstillgångar		-	-214
Omklassificering av fordran dotterföretag/intresseföretag		-	1.400
Förändringar i koncernens sammansättning		<u>-</u>	<u>893</u>
Nettoförändring av investeringar		0	2.079
Förändring av likvida medel		<u>0</u>	<u>0</u>
Likvida medel vid årets slut	14	0	0

Noter, gemensamma för moderbolag och koncern

Not 1 Redovisningsprinciper

Tillämpade redovisnings- och värderingsprinciper överensstämmer med årsredovisningslagen och Bokföringsnämndens allmänna råd. Om inte annat framgår är principerna oförändrade i jämförelse med föregående år.

Koncernredovisning

I koncernredovisningen ingår dotterföretag där moderbolaget innehar mer än 50 % av rösterna.

Koncernens bokslut är upprättat enligt förvärvsmetoden, vilket innebär att dotterföretagens egna kapital vid förvärvet, fastställt som skillnaden mellan tillgångarnas och skuldernas verkliga värde, elimineras i sin helhet. I koncernens egna kapital ingår härigenom endast den del av dotterföretagens egna kapital som tillkommit efter förvärvet.

Om det koncernmässiga anskaffningsvärdet för aktierna understiger det i förvärvsanalysen upptagna värdet av företagets nettotillgångar, har skillnadsbeloppet redovisats som negativ koncernmässig goodwill under långfristiga skulder.

Intresseföretagsredovisning

Som intresseföretag betraktas de företag, där koncernen har ett långsiktigt ägarintresse och där moderföretaget innehar minst 20% av rösterna för samtliga aktier. Kapitalandelar i intresseföretag redovisas enligt den s.k. kapitalandelsmetoden.

Kapitalandelsmetoden innebär att konsolidering huvudsakligen sker på separata rader i koncernresultaträkningen och koncernbalansräkningen.

I koncernens balansräkning upptas aktier i intresseföretag i posten kapitalandel intresseföretag. Det bokförda värdet på aktieinnehaven förändras med moderföretagets andel av respektive företags resultat efter skatt reducerat med erhållna utdelningar.

Fordringar

Fordringar upptas till det belopp, som efter individuell bedömning beräknas bli betalt.

Varulager

Varulagret värderas, med tillämpning av först-in först-ut principen, till lägsta värdets princip.

Anläggningstillgångar

Materiella och immateriella anläggningstillgångar avskrivs systematiskt över den bedömda ekonomiska livslängden. Härvid tillämpas följande avskrivningstider:

	Antal år
Byggnader	50
Kontorsmöbler	10
Datorprogram	4
Kontorsmaskiner	5
Datorer	3

De datorprogram som ej är egenutvecklade eller datorprogram vilka i sin helhet finansierats genom engångsersättningar kostnadsförs direkt vid anskaffningen.

Negativ goodwill

Koncernmässig negativ goodwill hänförlig till förvärv av dotterbolag upplöses i takt med att förlust uppstår, dock över maximalt 3 år. Per 2000-12-31 var all negativ goodwill upplöst.

*Nyckeltalsdefinitioner*Soliditet

Eget kapital i förhållande till balansomslutningen.

Avkastning på eget kapital

Resultat efter finansiella poster i förhållande till ingående eget kapital.

Not 2 Nettoomsättningens och rörelseresultatets fördelning på koncernbolag

	2001	2000
Nettoomsättningen fördelar sig på koncernbolag enligt följande:		
<i>Koncernen</i>		
Moderbolaget	7.176	6.890
Kyrkans Hus AB	18.518	39.398
Kyrknätet AB	12.992	22.322
Koncernjusteringar	<u>-1.488</u>	<u>-3.337</u>
Summa	37.198	65.273

Rörelseresultatet fördelar sig på koncernbolag enligt följande:

<i>Koncernen</i>		
Moderbolaget	3.167	2.901
Kyrkans Hus AB	-1.695	1.745
Kyrknätet AB	-1.133	489
Koncernjusteringar (upplösning av negativ goodwill mm)	<u>-</u>	<u>1.082</u>
Summa	339	6.217

Not 3 Övriga externa kostnader

Övriga externa kostnader har reducerats med upplösning av negativ goodwill om 0 (1.149) tusen kronor.

Not 4 Ersättning till revisorerna

	2001	2000
<i>Koncernen</i>		
Revision	57	157
Andra uppdrag än revisionsuppdraget	<u>-</u>	<u>348</u>
	57	505
<i>Moderbolaget</i>		
Revision	<u>16</u>	<u>67</u>
	16	67

Not 5 Medelantal anställda, löner, andra ersättningar och sociala avgifter

	2001	2000
Medelantalet anställda, med fördelning på kvinnor och män uppgår till		
<i>Koncernen</i>		
Kvinnor	-	14
Män	<u>1</u>	<u>15</u>
Totalt för koncernen	1	29
<i>Moderbolaget</i>		
Män	<u>1</u>	<u>1</u>
Totalt för moderbolaget	1	1
<i>Koncernen</i>		
Löner och ersättningar uppgår till		
Styrelsen och verkställande direktören	8	361
Övriga anställda	-	<u>6.489</u>
Totala löner och ersättningar	8	6.850
Sociala avgifter enligt lag och avtal	3	2.273
Pensionskostnader (varav för styrelse och verkställande direktör 0 (96))	<u>49</u>	<u>490</u>
Totala löner, ersättningar, sociala avgifter och pensionskostnader för koncernen	60	9.613

Personalkostnader har reducerats med allokerade SPP-medel om 93 tusen kronor.

Moderbolaget

Löner och ersättningar uppgår till		
Styrelse och verkställande direktören	8	24
Övriga anställda	-	<u>20</u>
Totala löner och ersättningar	8	44
Sociala avgifter enligt lag och avtal	<u>3</u>	<u>15</u>
Totala löner, ersättningar, sociala avgifter och pensionskostnader för moderbolaget.	11	59

Not 6 Avskrivningar av materiella och immateriella anläggningstillgångar

	2001	2000
<i>Koncernen</i>		
Datorprogram	-277	-559
Byggnader	-1.381	-1.381
Inventarier och IT-utrustning	<u>-1.917</u>	<u>-5.077</u>
	-3.575	-7.017
Moderbolaget		
Byggnader	<u>-1.381</u>	<u>-1.381</u>
	-1.381	-1.381

Not 7 Finansiella intäkter och kostnader

	2001	2000
<i>Koncernen</i>		
<u>Resultat från andelar intresseföretag</u>		
Nedskrivning andelar	-625	-
Nedskrivning fordran/lämnade aktieägartillskott	-1.100	-
Ianspråkstagande omstruktureringsreserv	<u>500</u>	=
	-1.225	0
<u>Finansiella intäkter</u>		
Resultat från övriga värdepapper och fordringar som är anläggningstillgångar	159	22
Ränteintäkter externa	10	2
Ränteintäkter från intresseföretag	-	70
Ränteintäkter från moderföretag	<u>255</u>	<u>246</u>
	424	340
<u>Finansiella kostnader</u>		
Räntekostnader externa	-2.993	-3.140
Räntekostnader från moderföretag	-	-133
Räntekostnader från intresseföretag	<u>-13</u>	=
	-3.006	-3.273
	-3.807	-2.933
<i>Moderbolaget</i>		
<u>Nedskrivning andelar i koncernföretag</u>	-363	-
<u>Resultat från andelar intresseföretag</u>		
Nedskrivning andelar	-299	-
Nedskrivning fordran/lämnade aktieägartillskott	-1.100	-
Ianspråktagande omstruktureringsreserv	<u>500</u>	=
	-899	0

Finansiella intäkter

Resultat från övriga värdepapper och fordringar som är anläggningstillgångar	-	462
Ränteintäkter från moderföretag	235	117
Ränteintäkter från intresseföretag	<u>-</u>	<u>70</u>
	235	649

Finansiella kostnader

Räntekostnader externa	<u>-3.006</u>	<u>-3.127</u>
	-3.006	-3.127
	-4.033	-2.478

Not 8 Datorprogram

	2001	2000
<i>Koncernen</i>		
Ingående anskaffningsvärden	6.355	6.341
Årets förändringar		
- Aktiverade utgifter	<u>-6.355</u>	<u>14</u>
Utgående ackumulerade anskaffningsvärden	0	6.355
Ingående avskrivningar	-5.891	-5.332
Årets förändringar		
- Försäljningar och utrangeringar	6.168	-
- Avskrivningar	<u>-277</u>	<u>-559</u>
Utgående ackumulerade avskrivningar	0	-5.891
Utgående restvärde enligt plan	0	464
Fördelning av utgående restvärde enligt plan;		
Insamlingssystem (ISAM)	-	115
Projekthanteringssystem (PHS)	-	207
Kyrkobyggnadsbidragssystem (KBBS)	-	<u>142</u>
Utgående restvärde enligt plan	0	464

Not 9 Byggnader och mark

	2001	2000
<i>Koncernen och moderbolaget</i>		
Ingående anskaffningsvärden	69.049	68.835
Årets förändringar		
- Inköp	<u>-</u>	<u>214</u>
Utgående ackumulerade anskaffningsvärden	69.049	69.049
Ingående avskrivningar	-8.562	-7.181
Årets förändringar		
- Avskrivningar	<u>-1.381</u>	<u>-1.381</u>
Utgående ackumulerade avskrivningar	-9.943	-8.562
Utgående restvärde enligt plan	59.106	60.487

Taxeringsvärde ej åsatt.

Not 10 Inventarier och IT-utrustning

	2001	2000
<i>Koncernen</i>		
Ingående anskaffningsvärden	32.664	30.281
Årets förändringar		
- Inköp	1.160	3.228
- Försäljningar och utrangeringar	<u>-33.824</u>	<u>-845</u>
Utgående ackumulerade anskaffningsvärden	0	32.664
Ingående avskrivningar	-24.750	-20.375
Årets förändringar		
- Försäljningar och utrangeringar	26.667	702
- Avskrivningar	<u>-1.917</u>	<u>-5.077</u>
Utgående ackumulerade avskrivningar	0	-24.750
Utgående restvärde enligt plan	0	7.914

Not 11 Leasingavtal

Leasingavgift har under året uppgått till 995 (1.466). Vid årets utgång föreligger inga leasingavgifter i bolagen.

Not 12 Aktier i intresseföretag

Uppgifter om intresseföretagens organisationsnummer och säte

	Org nr	Säte
Sackeus AB	556275-0405	Stockholm
	2001	2000
<i>Koncernen</i>		
Ingående anskaffningsvärden	625	-
Årets förändringar		
- Omklassificeringar	-	625
- Årets nedskrivningar	<u>-625</u>	<u>-</u>
Utgående bokfört värde	0	625
<i>Moderföretaget</i>		
Ingående anskaffningsvärden	299	-
Årets förändringar		
- Omklassificeringar	-	299
- Årets nedskrivningar	<u>-299</u>	<u>-</u>
	0	299

	Kapital- andel %	Rösträtts- andel %	Bokfört värde	Antal andelar	Bokfört värde i koncernen
Sackeus AB	37	37		555	

Not 13 Övriga långfristiga värdepappersinnehav

	2001	2000
<i>Koncernen</i>		
Ingående anskaffningsvärden	403	-
Årets förändringar		
- Tillkommande värdepapper	-	403
- Försäljningar	<u>-403</u>	<u>-</u>
	0	403

Not 14 Kassa och bank

Bolaget innehar ett underkonto i Trossamfundet Svenska kyrkans koncernkonto. Internkredit om 10 (10) miljoner kronor föreligger. Per 2001-12-31 var inget utnyttjat. Koncernens totala beviljade internkreditlimiter uppgår till 30 (30) miljoner kronor. Per 2001-12-31 var 10.653 (5.173) tusen kronor utnyttjat. Koncernkontot redovisas under mellanhavande med moderföretag.

Not 15 Uppgifter om moderföretag

Moderföretag i den största koncern där Svenska Kyrkans Förvaltnings AB är dotterföretag och koncernredovisning upprättas är Trossamfundet Svenska kyrkan, org nr 252002-6135, Uppsala.

Not 16 Förutbetalda kostnader och upplupna intäkter

	2001-12-31	2000-12-31
<i>Koncernen</i>		
Förutbetalda hyror och leasingavgifter	240	372
Förutbetalda nättjänster	-	1.695
Upplupna ränteintäkter	-	25
Övriga poster	<u>-</u>	<u>68</u>
Summa	240	2.160
 <i>Moderbolaget</i>		
Förutbetalda hyror	<u>240</u>	<u>90</u>
Summa	240	90

Not 17 Förändring av eget kapital

	2001	2000
<i>Koncernen</i>		
Bundet eget kapital		
<u>Aktiekapital</u>		
Belopp vid årets ingång	<u>1.000</u>	<u>1.000</u>
Belopp vid årets utgång	1.000	1.000
 <u>Bundna reserver</u>		
Belopp vid årets ingång	2.366	200
Förskjutning mellan bundet och fritt eget kapital	<u>-2.146</u>	<u>2.166</u>
Belopp vid årets utgång	220	2.366
 Summa bundet eget kapital vid årets utgång	1.220	3.366
 Fritt eget kapital		
Belopp vid årets ingång	26.560	25.438
Förskjutningar mellan bundet och fritt eget kapital	2.146	-2.166
Årets resultat	<u>-3.468</u>	<u>3.288</u>
Summa fritt eget kapital vid årets utgång	25.238	26.560
 <i>Moderföretag</i>		
Fritt eget kapital		
Belopp vid årets ingång	24.714	23.591
Erhållet koncernbidrag	-	700
Årets resultat	<u>-866</u>	<u>423</u>
Summa fritt eget kapital vid årets utgång	23.848	24.714

Not 18 Upplupna kostnader och förutbetalda intäkter

	2001-12-31	2000-12-31
<i>Koncernen</i>		
Upplupna räntekostnader	128	108
Upplupna semesterlöner	-	1.014
Upplupna sociala avgifter	-	334
Upplupna nätdriftskostnader	-	243
Pensionsavsättning inklusive löneskatt	-	68
Övriga poster	<u>65</u>	<u>1.466</u>
Summa	193	3.233
 <i>Moderbolag</i>		
Upplupna räntekostnader	128	108
Övriga poster	<u>20</u>	<u>145</u>
Summa	148	253

Not 19 Inköp och försäljningar mellan koncernföretag

	2001	2000
<i>Koncernen</i>		
Av koncernens nettoomsättning avser försäljning till moderföretag, Trossamfundet Svenska kyrkan	31.272	43.342
Av koncernens nettoomsättning avser försäljning till koncernföretag	<u>1.487</u>	<u>3.337</u>
	32.759	46.679
Av koncernens inköp avser inköp från moderföretag, Trossamfundet Svenska kyrkan	1.942	25
Av koncernens inköp avser inköp från koncernföretag	<u>1.582</u>	<u>3.009</u>
	3.524	3.034
<i>Moderbolaget</i>		
Av bolagets nettoomsättning avser försäljning till dotterföretag	191	567
Av bolagets nettoomsättning avser försäljning till moderföretag	<u>6.011</u>	<u>5.390</u>
	6.202	5.957
Av bolagets inköp avser inköp från moderföretag, Trossamfundet Svenska kyrkan	<u>308</u>	=
	308	0

Not 20 Aktier i dotterföretag

Uppgifter om dotterföretagens organisationsnummer och säte

	Org nr	Säte
Kyrkans Hus AB	556427-5799	Uppsala
Kyrknätet AB	556532-8811	Uppsala

	2001	2000
Ingående anskaffningsvärden	12.860	13.590
Årets förändringar		
- Försäljning	-	-431
- Omklassificering	-	-299
- Nedskrivning	<u>-363</u>	<u>-</u>
Utgående bokfört värde	12.497	12.860

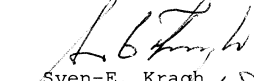
	Kapital- andel %	Rösträtts- andel %	Antal aktier	Bokfört värde	Andel av eget kapital
Kyrkans Hus AB	100,0	100,0	100	12.397	12.397
Kyrknätet AB	100,0	100,0	100	<u>100</u>	<u>1.510</u>
Summa				12.497	13.907

Not 21 Aktiekapital

Aktiekapitalet består av 50 st A-aktier à nom 1.000 kr motsvarande 10 röster per aktie och 950 st B-aktier à nom 1.000 kr motsvarande 1 röst per aktie.

Svenska Kyrkans Förvaltnings AB
Org nr 556047-5773

Uppsala 2002-03-19

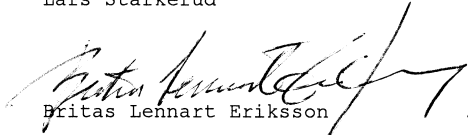

Sven-E. Kragh

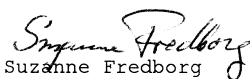

Lars G. Ståhl

Sven Janson

Gerhard Egerhag

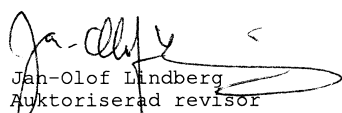

Lars Starkerud

Britas Lennart Eriksson

Suzanne Fredborg

Vår revisionsberättelse har avgivits 2002-04-22

ÖHRLINGS PRICEWATERHOUSECOOPERS AB

Jan-Olof Lindberg
Auktoriserad revisor

Öhrlings

Revisionsberättelse

Till bolagsstämman i

Svenska Kyrkans Förvaltnings AB

Org nr 556047-5773

Vi har granskat årsredovisningen, koncernredovisningen och bokföringen samt styrelsens och verkställande direktörens förvaltning i Svenska Kyrkans Förvaltnings AB för år 2001. Det är styrelsen och verkställande direktören som har ansvaret för räkenskapshandlingarna och förvaltningen. Vårt ansvar är att uttala oss om årsredovisningen, koncernredovisningen och förvaltningen på grundval av vår revision.

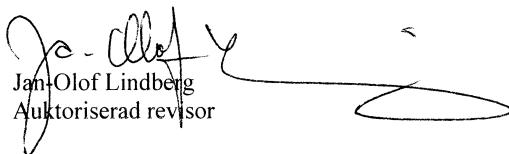
Revisionen har utförts i enlighet med god revisionssed i Sverige. Det innebär att vi planerat och genomfört revisionen för att i rimlig grad försäkra oss om att årsredovisningen och koncernredovisningen inte innehåller väsentliga fel. En revision innefattar att granska ett urval av underlagen för belopp och annan information i räkenskapshandlingarna. I en revision ingår också att pröva redovisningsprinciperna och styrelsens och verkställande direktörens tillämpning av dem samt att bedöma den samlade informationen i årsredovisningen och koncernredovisningen. Som underlag till vårt uttalande om ansvarsfrihet har vi granskat väsentliga beslut, åtgärder och förhållanden i bolaget för att kunna bedöma om någon styrelseledamot eller verkställande direktören är ersättningskyldig mot bolaget. Vi har även granskat om någon styrelseledamot eller verkställande direktören på annat sätt har handlat i strid med aktiebolagslagen, årsredovisningslagen eller bolagsordningen. Vi anser att vår revision ger oss rimlig grund för våra uttalanden nedan.

Årsredovisningen och koncernredovisningen har upprättats i enlighet med årsredovisningslagen och ger därmed en rättvisande bild av bolagets och koncernens resultat och ställning i enlighet med god redovisningssed i Sverige.

Vi tillstyrker att bolagsstämman fastställer resultaträkningen och balansräkningen för moderbolaget och för koncernen, disponerar vinsten i moderbolaget enligt förslaget i förvaltningsberättelsen och beviljar styrelsens ledamöter och verkställande direktören ansvarsfrihet för räkenskapsåret.

Uppsala den 22 april 2002

ÖHRLINGS PRICEWATERHOUSECOOPERS AB

Jan-Olof Lindberg
Auktoriserad revisor

GRANSKNINGSRAPPORT

Till bolagsstämman i Svenska Kyrkans Förvaltnings AB

(org nr 556047-5773)

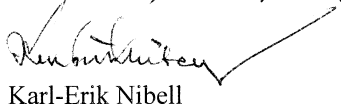
Vi har granskat bolagets verksamhet under 2001. Granskningen har utförts enligt god sed.

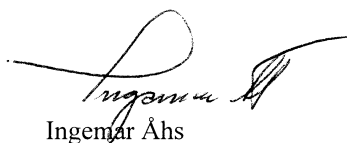
Vi har vid vår granskning funnit att bolagets verksamhet sköts på ett ändamålsenligt och från ekonomisk synpunkt tillfredsställande sätt samt att bolagets kontroll varit tillräcklig. Vi finner därför inte anledning till anmärkning mot styrelsens ledamöter eller verkställande direktören.

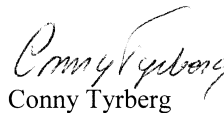
Uppsala den 22 april 2002

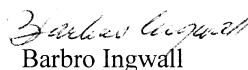

Gunborg Engman-Ericsson

Christina Pregmark Gyberg

Karl-Erik Nibell

Ingemar Åhs

Conny Tyrberg

Barbro Ingwall

Bilaga 18. Kyrkans Hus AB, Org. nr 556427-5799

Årsredovisning för räkenskapsåret 2001

Styrelsen och verkställande direktören avger följande årsredovisning.

Om inte annat särskilt anges, redovisas alla belopp i tusental kronor.

Förvaltningsberättelse

Information om verksamheten

Bolaget bedriver sedan senare delen av 1994, då den rikskyrkliga organisationen flyttade samman i den egna fastigheten Kyrkans Hus (Fjärdingen 15:2) i Uppsala, följande verksamheter;

- uthyrning av inventarier- och datorutrustning,
- lokal- och kontorsservice,
- samordning av telefoni och posthantering,
- tillhandahållande av personalmatsal,
- uthyrning och försäljning av videofilmer huvudsakligen producerade av den rikskyrkliga organisationen.

Under 1997 tillkom följande verksamheter;

- produktion av profilprodukter,
- tillhandahållande av ekonomiförvaltningstjänster samt
- tillhandahållande av datatjänster.

Från och med år 2001 har hanteringen av videofilmer och profilprodukter överlåtits till Verbum AB.

Den sedan år 2000 påbörjade utredningen med syfte att göra en översyn av vilka verksamheter som tidigare bedrivits i bolagsform som i framtiden bör bedrivas direkt av Trossamfundet Svenska kyrkan slutfördes under 2001. Därvid fattades beslut att vid halvårsskiftet överföra verksamheten till Trossamfundet Svenska kyrkan.

Väsentliga händelser under räkenskapsåret

Den 1 januari 2000 ändrades relationen mellan Svenska kyrkan och staten varvid Trossamfundet Svenska kyrkan bildades den 1 januari 2000. I samband med bildandet av Trossamfundet Svenska kyrkan överlät den förutvarande moderstiftelsen SFRV sina aktier i SKF-koncernen till Svenska kyrkan. Kyrkans Hus AB är därför sedan 1 januari 2000 ett dotterbolag till Trossamfundet Svenska kyrkan.

Som ett led i den planerade överlåtelsen överfördes all personal per den 1/1 2001 till Trossamfundet Svenska kyrkan och per den 1/7 2001 överläts samtliga materiella och immateriella anläggningstillgångar. Året har i övrigt i mycket hög grad präglats av arbetet med överföring av verksamheten till Trossamfundet Svenska kyrkan. Per 31/12 2001 är bolaget i princip vilande.

Ägarförhållanden och koncernstruktur

Bolaget är helägt dotterbolag till Svenska Kyrkans Förvaltnings AB (SKF AB) som i sin tur är ett dotterbolag till Trossamfundet Svenska kyrkan som innehar 58,6% av rösterna och 40% av kapitalet. Övriga ägare är Stiftelsen Svenska kyrkans mission (SKM) 17,25% av rösterna och 25% av kapitalet, Stiftelsen Lutherhjälpen 17,25% av rösterna och 25% av kapitalet, Stiftelsen Svenska kyrkan i utlandet (SKUT) 6,9% av rösterna och 10% av kapitalet.

Flerårsjämförelse

Bolagets ekonomiska utveckling i sammandrag.

	2001	2000	1999	1998	1997
Nettoomsättning	18.518	39.407	34.243	34.576	39.455
Resultat efter finansiella poster	-1.504	1.636	723	-187	3.721
Balansomslutning	18.287	24.338	19.724	19.442	22.175
Soliditet %	68	50	66	63	57
Avkastning på eget kapital %	neg	13	6	neg	29
Investeringar	-	3.242	3.350	3.783	2.648
Antal anställda	-	28	32	32	35

Nyckeltalsdefinitioner framgår av not 1

Investeringar

Årets investeringar i inventarier uppgick till 0 (3,2) miljoner kronor.

Väsentliga händelser efter räkenskapsårets utgång

Styrelsen har vid sammanträde den 19 mars 2002 fattat beslut om fusion med moderbolaget Svenska Kyrkans Förvaltnings AB under år 2002.

Förslag till vinstdisposition

Till bolagsstämmans förfogande står följande vinstmedel:

Balanserade vinstmedel	12.181.330
Årets resultat	<u>96.190</u>
	12.277.520
Styrelsen och verkställande direktören föreslår att vinstmedlen disponeras så att i ny räkning överföres	12.277.520

Resultaträkning	Not	2001	2000
	1		
<i>Rörelsens intäkter m m</i>			
Nettoomsättning	2	<u>18.518</u>	<u>39.407</u>
Summa intäkter m m		18.518	39.407
<i>Rörelsens kostnader</i>	2		
Varukostnader		-343	-2.386
Övriga externa kostnader	3, 4	-17.703	-21.525
Personalkostnader	5, 6	-51	-9.499
Avskrivningar av materiella och immateriella anläggningstillgångar	7	<u>-2.116</u>	<u>-4.252</u>
Summa rörelsens kostnader		-20.213	-37.662
Rörelseresultat		-1.695	1.745
<i>Resultat från finansiella investeringar</i>			
Resultat från övriga värdepapper och fordringar som är anläggningstillgångar	8	164	26
Ränteintäkter moderföretag		20	7
Övriga finansiella intäkter		7	1
Räntekostnader moderföretag		-	-130
Övriga finansiella kostnader		<u>-</u>	<u>-13</u>
Summa resultat från finansiella investeringar		191	-109
Resultat efter finansiella poster		-1.504	1.636
Bokslutsdispositioner	9	1.600	-1.600
Årets vinst		96	36

Balansräkning	Not	2001-12-31	2000-12-31
	1		
Tillgångar			
<i>Anläggningstillgångar</i>			
<u>Immateriella anläggningstillgångar</u>			
Datorprogram	10	-	464
<u>Materiella anläggningstillgångar</u>			
Inventarier och IT-utrustning	11, 3	-	7.779
<u>Finansiella anläggningstillgångar</u>			
Långfristiga värdepappersinnehav	12	=	<u>402</u>
Summa anläggningstillgångar		0	8.645
<i>Omsättningstillgångar</i>			
<u>Varulager m m</u>			
Varulager		-	278
<u>Kortfristiga fordringar</u>			
Kundfordringar		-	563
	13,		
Fordringar hos moderföretag	14	17.777	12.947
Fordringar hos koncernföretag		-	1.220
Övriga fordringar		510	189
Förutbetalda kostnader och upplupna intäkter	15	<u>-</u>	<u>375</u>
		18.287	15.294
<u>Kassa och bank</u>	14	-	121
Summa omsättningstillgångar		18.287	15.693
Summa tillgångar		18.287	24.338

Balansräkning	Not	2001-12-31	2000-12-31
Eget kapital och skulder			
<i>Eget kapital</i>			
<u>Bundet eget kapital</u>			
Aktiekapital (1.000 aktier à 100 kr)		100	100
Reservfond		<u>20</u>	<u>20</u>
		120	120
<u>Fritt eget kapital</u>	16		
Balanserat resultat		12.181	12.146
Årets vinst		<u>96</u>	<u>36</u>
		12.277	12.182
Summa eget kapital		12.397	12.302
<i>Obeskattade reserver</i>			
Obeskattade reserver	9	=	<u>1.600</u>
Summa obeskattade reserver		0	1.600
<i>Avsättningar</i>			
Övriga avsättningar	17	=	<u>700</u>
Summa avsättningar		0	700
<i>Kortfristiga skulder</i>			
Leverantörsskulder		155	1.866
Skulder till moderföretag		-	696
Skulder till övriga koncernföretag		1.826	-
Övriga skulder		3.879	4.457
Upplupna kostnader och förutbetalda intäkter	18	<u>30</u>	<u>2.717</u>
Summa kortfristiga skulder		5.890	9.736
Summa eget kapital och skulder		18.287	24.338
Ställda säkerheter		Inga	Inga
Ansvarsförbindelser		Inga	Inga

Noter

Not 1 Redovisningsprinciper

Kyrkans Hus AB:s årsredovisning har upprättats enligt Årsredovisningslagen och Bokföringsnämndens allmänna råd. Om inte annat framgår är principerna oförändrade i jämförelse med föregående år.

Fordringar

Fordringar upptas till det belopp, som efter individuell bedömning beräknas bli betalt.

Varulager

Varulagret värderas, med tillämpning av först-in först-ut principen, enligt lägsta värkets princip.

Anläggningstillgångar

Materiella och immateriella anläggningstillgångar avskrivs systematiskt över den bedömda ekonomiska livslängden. Härvid tillämpas följande avskrivningstider:

	Antal år
Kontorsmöbler	10
Datorprogram	4
Kontorsmaskiner	5
Datorer	3

De datorprogram som ej är egenutvecklade kostnadsförs direkt vid anskaffningen.

Nyckeltalsdefinitioner

Soliditet

Eget kapital i förhållande till balansomslutningen.

Avkastning på eget kapital

Resultat efter finansiella poster i förhållande till ingående eget kapital.

Not 2 Inköp och försäljning mellan koncernföretag

	2001	2000
Av bolagets nettoomsättning avser försäljning till moderföretag, Trossamfundet Svenska kyrkan	14.742	28.475
Av bolagets nettoomsättning avser försäljning till andra koncernföretag	<u>1.294</u>	<u>2.647</u>
	16.036	31.122
Av bolagets inköp avser inköp från moderföretag, Trossamfundet Svenska kyrkan	1.289	-
Av bolagets inköp avser inköp från andra koncernföretag	<u>288</u>	<u>362</u>
	1.577	362

Not 3 Leasing

Leasingavgifterna har under året uppgått till 995 (1.466). Vid årets utgång föreligger inga leasingavtal i bolaget.

Not 4 Ersättning till revisorerna

	2001	2000
Ersättning för revision	39	145
Andra uppdrag än revisionsuppdraget	<u>-</u>	<u>84</u>
	39	229

Not 5 Medelantal anställda, löner, andra ersättningar och sociala avgifter

	2001	2000
Medelantalet anställda, med fördelning på kvinnor och män uppgår till		
Kvinnor	-	14
Män	<u>-</u>	<u>14</u>
Totalt	0	28
Löner och ersättningar uppgår till		
Styrelsen och verkställande direktören	-	337
Övriga anställda	<u>-</u>	<u>6.469</u>
Totala löner och ersättningar	0	6.806
Sociala avgifter enligt lag och avtal	-	2.258
Pensionskostnader (varav för styrelse och verkställande direktör 0 (96))	<u>49</u>	<u>490</u>
Totala löner, ersättningar, sociala avgifter och pensionskostnader för koncernen	49	9.554

Not 6 Avtal om avgångsvederlag m.m.

Inga avtal föreligger om avgångsvederlag med ledande befattningshavare. Dock har avtal ingåtts med verkställande direktören avseende pensionsavgång innebärande att denne efter förordnandets utgång 2002-04-30 erhåller 2 månaders avtalspension.

Not 7 Avskrivningar av materiella och immateriella anläggningstillgångar

	2001	2000
Datorprogram	277	559
Inventarier och IT-utrustning	<u>1.839</u>	<u>3.693</u>
	2.116	4.252

Not 8 Resultat från övriga värdepapper och fordringar som är anläggningstillgångar

	2001	2000
Räntor	57	26
Realisationsvinst försäljning värdepapper	<u>107</u>	=
Summa	164	26

Not 9 Obeskattade reserver

	2001-12-31	2000-12-31
Akkumulerad skillnad mellan bokförda avskrivningar och avskrivningar enligt plan	-	1.600

Not 10 Datorprogram

	2001	2000
Ingående anskaffningsvärden	2.890	2.876
Årets förändringar		
- Försäljning och utrangering	<u>-2.890</u>	<u>14</u>
Utgående ackumulerade anskaffningsvärden	0	2.890
Ingående avskrivningar	-2.426	-1.867
Årets förändringar		
- Avskrivningar	277	-559
- Försäljning och utrangering	<u>2.149</u>	<u>-</u>
Utgående ackumulerade avskrivningar	0	-2.426
Utgående restvärde enligt plan	0	464
Fördelning av utgående restvärde enligt plan;		
Insamlingssystem	-	115
Projekthanteringssystem (PHS)	-	207
Kyrkobyggnadsbidragssystem (KBBS)	=	<u>142</u>
	0	464

Not 11 Inventarier och IT-utrustning

	2001	2000
Ingående anskaffningsvärden	26.347	23.322
Årets förändringar		
- Inköp	1.147	3.228
- Försäljning och utrangering	<u>-27.494</u>	<u>-203</u>
Utgående ackumulerade anskaffningsvärden	0	26.347

Ingående avskrivningar	-18.568	-15.039
Årets förändringar		
- Årets avskrivningar	-1.839	-3.529
- Försäljning och utrangering	<u>20.407</u>	<u>-</u>
Utgående ackumulerade avskrivningar	0	-18.568
Utgående restvärde enligt plan	0	7.779
Fördelning av utgående restvärde enligt plan;		
Kontorsinventarier mm	-	4.074
IT-utrustning	=	<u>3.705</u>
	0	7.779

Not 12 Långfristiga värdepappersinnehav

	2001	2000
Ingående anskaffningsvärden	402	-
Årets förändringar		
- Försäljning värdepapper	<u>-402</u>	<u>402</u>
Utgående bokfört värde	0	402
Varav obligationer		
- Bokfört värde	-	402
- Marknadsvärde	-	535

Not 13 Uppgifter om moderföretag

Moderföretag i den största koncern där Kyrkans Hus AB är dotterföretag och koncernredovisning upprättas är Trossamfundet Svenska kyrkan, 252002-6135, Uppsala. Moderföretag i den minsta koncern där Kyrkans Hus AB är dotterföretag och koncernredovisning upprättas är Svenska Kyrkans Förvaltnings AB, 556047-5773, Uppsala.

Not 14 Kassa och bank

Bolaget innehar, förutom postgirokonto, ett underkonto i Trossamfundet Svenska kyrkans koncernkonto. Internkredit om 10 miljoner kronor föreligger. Per 2001-12-31 var inget (inget) utnyttjat. Koncernkontot redovisas under mellanhavande med moderföretaget.

Not 15 Förutbetalda kostnader och upplupna intäkter

	2001-12-31	2000-12-31
Förutbetalda leasingavgifter	-	282
Upplupna intäktsräntor	-	26
Övriga förutbetalda kostnader	=	<u>67</u>
Summa	0	375

Not 16 Förändring av fritt eget kapital

	2001-12-31	2000-12-31
Belopp vid årets ingång	12.182	12.846
Lämnade koncernbidrag	-	-700
Årets resultat	<u>96</u>	<u>36</u>
Belopp vid årets utgång	12.278	12.182

Not 17 Övriga avsättningar

	2001-12-31	2000-12-31
Beslutade omstruktureringsåtgärder	-	700

Not 18 Upplupna kostnader och förutbetalda intäkter

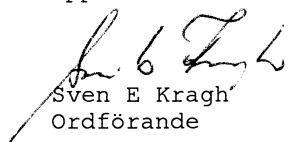
	2001-12-31	2000-12-31
Upplupna semesterlöner och övriga löner	-	1.014
Upplupna sociala avgifter	-	334
Pensionsavsättning inklusive löneskatt	-	68
Övriga poster	<u>30</u>	<u>1.302</u>
Summa	30	2.718

KsSkr 2002:2

Bilaga 18

Kyrkans Hus AB
Org nr 556427-5799

Uppsala 2002-03-19

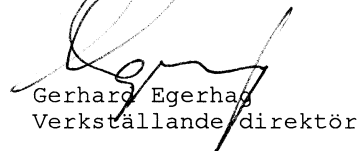

Sven E Kragh
Ordförande

Catarina Agrell

Suzanne Fredborg

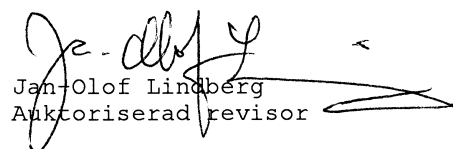

Sven Jansson

Lars Ståkerud

Gerhard Egerhag
Verkställande direktör

Vår revisionsberättelse har avgivits 2002-04-22

Öhrlings PricewaterhouseCoopers AB

Jan-Olof Lindberg
Auktoriserad revisor

Öhrlings

PRICEWATERHOUSECOOPERS **Revisionsberättelse****Till bolagsstämman i****Kyrkans Hus AB**

Org nr 556427-5799

Vi har granskat årsredovisningen och bokföringen samt styrelsens och verkställande direktörens förvaltning i Kyrkans Hus AB för år 2001. Det är styrelsen och verkställande direktören som har ansvaret för räkenskapshandlingarna och förvaltningen. Vårt ansvar är att uttala oss om årsredovisningen och förvaltningen på grundval av vår revision.

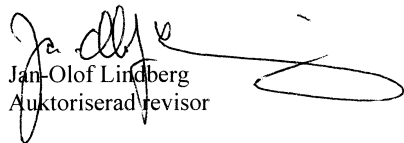
Revisionen har utförts i enlighet med god revisions sed i Sverige. Det innebär att vi planerat och genomfört revisionen för att i rimlig grad försäkra oss om att årsredovisningen inte innehåller väsentliga fel. En revision innefattar att granska ett urval av underlagen för belopp och annan information i räkenskapshandlingarna. I en revision ingår också att pröva redovisningsprinciperna och styrelsens och verkställande direktörens tillämpning av dem samt att bedöma den samlade informationen i årsredovisningen. Som underlag till vårt uttalande om ansvarsfrihet har vi granskat väsentliga beslut, åtgärder och förhållanden i bolaget för att kunna bedöma om någon styrelseledamot eller verkställande direktören är ersättningskyldig mot bolaget. Vi har även granskat om någon styrelseledamot eller verkställande direktören på annat sätt har handlat i strid med aktiebolagslagen, årsredovisningslagen eller bolagsordningen. Vi anser att vår revision ger oss rimlig grund för våra uttalanden nedan.

Årsredovisningen har upprättats i enlighet med årsredovisningslagen och ger därmed en rättvisande bild av bolagets resultat och ställning i enlighet med god redovisnings sed i Sverige.

Vi tillstyrker att bolagsstämman fastställer resultaträkningen och balansräkningen, disponerar vinsten enligt förslaget i förvaltningsberättelsen och beviljar styrelsens ledamöter och verkställande direktören ansvarsfrihet för räkenskapsåret.

Uppsala den 22 april 2002

ÖHRLINGS PRICEWATERHOUSECOOPERS AB

Jan-Olof Lindberg
Auktoriserad revisor

Bilaga 19. Kyrknätet AB, Org. nr 556532-8811

Årsredovisning för räkenskapsåret 2001

Styrelsen avger följande årsredovisning.

Om inte annat särskilt anges, redovisas alla belopp i tusental kronor.

Förvaltningsberättelse

Information om verksamheten

Bolaget, som startade sin verksamhet 1996, skall svara för drift och utveckling av Svenska kyrkans gemensamma datasystem samt ävensom idka därmed förenlig verksamhet. Detta innebär bland annat att bolaget har att svara för drift av Svenska kyrkans kyrkobokföringssystem och datanät enligt avtal med Trossamfundet Svenska kyrkan.

Detta IT-system "Svenska kyrkans intranet", som i allt väsentligt togs i bruk i september 1997, skall, förutom för hanteringen av kyrkobokföringen, användas för datorbaserad kommunikation inom Svenska kyrkan och med omvärlden.

Den sedan år 2000 påbörjade utredningen med syfte att göra en översyn av vilka verksamheter som tidigare bedrivits i bolagsform som i framtiden bör bedrivas direkt av Trossamfundet Svenska kyrkan slutfördes under 2001. Därvid fattades beslut att vid halvårsskiftet överföra verksamheten till Trossamfundet Svenska kyrkan. Som ett led i verksamhetsöverföringen överläts samtliga anläggningstillgångar per den 1/7 2001 till Trossamfundet Svenska kyrkan.

Ägarförhållanden och koncernstruktur

Bolaget är helägt dotterbolag till Svenska Kyrkans Förvaltnings AB (SKF AB) som i sin tur är ett dotterbolag till Trossamfundet Svenska kyrkan som innehar 58,6% av rösterna och 40% av kapitalet. Övriga ägare är Stiftelsen Svenska kyrkans mission (SKM) 17,25% av rösterna och 25% av kapitalet, Stiftelsen Lutherhjälpen 17,25% av rösterna och 25% av kapitalet, Stiftelsen Svenska kyrkan i utlandet (SKUT) 6,9% av rösterna och 10% av kapitalet.

Verksamheten under räkenskapsåret

Organisations och verksamhetsregistret

Under höstens val spelade organisations och verksamhetsregistret en mycket central roll.

Nätverket

Datanätverket har 48 anslutna Exchangeservrar och 250 lokala nätverk med sammantaget drygt 11 000 användare. Framför allt består en stadig ökning av antalet anslutna mindre lokala nätverk. Under året har VPN, d v s anslutning via internet, börjat användas som anslutningsform.

Kyrknätet har spelat en mycket viktig roll inför uppbyggnaden och genomförande av kyrkovalet.

Projektarbete med syfte att ta fram rekommendationer för införande av windows 2000 samt anslutning av virtuella nätverk från Internet har bedrivits.

Väsentliga händelser under räkenskapsåret

Den 1 januari 2000 ändrades relationen mellan Svenska kyrkan och staten varvid Trossamfundet Svenska kyrkan bildades den 1 januari 2000. I samband med bildandet av Trossamfundet Svenska kyrkan överlät den förutvarande moderstiftelsen SFRV sina aktier i SKF-koncernen till Svenska kyrkan.

Kyrknätet AB är därför sedan 1 januari 2000 ett dotterbolag till Trossamfundet Svenska kyrkan.

Året 2001 har i mycket hög grad präglats av arbetet med överföring av verksamheten till Trossamfundet Svenska kyrkan. Per 31/12 2001 är bolaget i princip vilande.

Flerårsjämförelse

Bolagets ekonomiska utveckling i sammandrag.

	2001	2000	1999	1998
Nettoomsättning	12.991	22.322	22.606	18.759
Resultat efter finansiella poster	-1.131	609	-1.469	644
Balansomslutning	3.713	7.568	6.443	8.235
Soliditet %	40	35	32	43
Avkastning på eget kapital %	neg	30	neg	23

Nyckeltalsdefinitioner framgår av not 1

Väsentliga händelser efter räkenskapsårets utgång

Styrelsen har vid sammanträde den 19 mars 2002 fattat beslut om fusion med moderbolaget Svenska Kyrkans Förvaltnings AB under år 2002.

Förslag till vinstdisposition

Till bolagsstämmans förfogande står följande vinstmedel:

Balanserade vinstmedel	2.520.070
Årets resultat	<u>-1.130.631</u>
	1.389.439

Styrelsen föreslår att vinstmedlen disponeras så att i ny räkning överförs

1.389.439

Resultaträkning	Not	2001	2000
	1		
<i>Rörelsens intäkter m m</i>			
Nettoomsättning	2, 3	<u>12.991</u>	<u>22.322</u>
Summa intäkter m m		12.991	22.322
<i>Rörelsens kostnader</i>	4		
Externa kostnader	3, 5	-14.047	-20.449
Avskrivningar av materiella och immateriella anläggningstillgångar	6	<u>-78</u>	<u>-1.384</u>
Summa rörelsens kostnader		-14.125	-21.833
Rörelseresultat		-1.134	489
<i>Resultat från finansiella investeringar</i>			
Ränteintäkter moderföretag		-	122
Övriga finansiella intäkter		3	1
Räntekostnader moderföretag		-	<u>-3</u>
Summa resultat från finansiella investeringar		3	120
Resultat efter finansiella poster		-1.131	609
Årets resultat		-1.131	609

Balansräkning	Not	2001-12-31	2000-12-31
	1		
Tillgångar			
<i>Anläggningstillgångar</i>			
<u>Materiella anläggningstillgångar</u>			
IT-utrustning	6	=	<u>135</u>
Summa anläggningstillgångar		0	135
<i>Omsättningstillgångar</i>			
<u>Kortfristiga fordringar</u>			
Kundfordringar		-	614
Fordringar hos moderföretag	7, 8	1.888	3.277
Fordringar hos koncernföretag		1.825	-
Övriga kortfristiga fordringar		-	1.838
Förutbetalda kostnader	9	<u>-</u>	<u>1.695</u>
		3.713	7.424
<u>Kassa och bank</u>	7	-	9
Summa omsättningstillgångar		3.713	7.433
Summa tillgångar		3.713	7.568

Balansräkning	Not	2001-12-31	2000-12-31
Eget kapital och skulder			
<i>Eget kapital</i>			
<u>Bundet eget kapital</u>			
Aktiekapital (1000 aktier à 100 kr)		100	100
Reservfond		<u>20</u>	<u>20</u>
		120	120
<u>Fritt eget kapital</u>			
Balanserat resultat		2.520	1.911
Årets resultat		<u>-1.131</u>	<u>609</u>
		1.389	2.520
Summa eget kapital		1.509	2.640
<i>Kortfristiga skulder</i>			
Leverantörsskulder		-	3.229
Skulder till koncernföretag		-	1.099
Övriga kortfristiga skulder		2.189	337
Upplupna kostnader	10	<u>15</u>	<u>263</u>
Summa kortfristiga skulder		2.204	4.928
Summa eget kapital och skulder		3.713	7.568
Ställda säkerheter		Inga	Inga
Ansvarsförbindelser		Inga	Inga

Noter

Not 1 Redovisningsprinciper

Kyrknätet AB:s Årsredovisning har upprättats enligt Årsredovisningslagen och Bokföringsnämndens allmänna råd. Om inte annat framgår är principerna oförändrade i jämförelse med föregående år.

Fordringar

Fordringar upptas till det belopp, som efter individuell bedömning beräknas bli betalt.

Anläggningstillgångar

Materiella anläggningstillgångar avskrivs systematiskt över den bedömda ekonomiska livslängden. Härvid tillämpas följande avskrivningstider:

	Antal år
IT-utrustning	3

Nyckeltalsdefinitioner

Soliditet

Eget kapital i förhållande till balansomslutningen.

Avkastning på eget kapital

Resultat efter finansiella poster i förhållande till ingående eget kapital.

Not 2 Nettoomsättningens fördelning på rörelsegränar

	2001	2000
Nettoomsättningen fördelar sig på rörelsegränar enligt följande:		
Kyrkobokföring	3.978	8.403
Intranät Kyrknätet	5.766	9.146
Licensförsäljning	3.247	3.942
Organisations- och verksamhetsregister	—	831
Summa	12.991	22.322

Not 3 Inköp och försäljningar mellan koncernföretag

	2001	2000
Av bolagets nettoomsättning avser försäljning till moderföretag, Trossamfundet Svenska kyrkan	10.519	9.477
Av bolagets nettoomsättning avser försäljning till andra koncernföretag	2	123
Av bolagets inköp avser inköp från moderföretag, Trossamfundet Svenska kyrkan	345	25
Av bolagets inköp avser inköp från andra koncernföretag	1.294	2.647

Not 4 Rörelsens kostnader

Bolaget har ej haft någon personal anställd. Tjänster har detta år inköpts från moderföretaget Trossamfundet Svenska kyrkan till skillnad från föregående år då detta köptes av systerbolaget Kyrkans hus AB.

Not 5 Ersättning till revisorerna

	2001	2000
Ersättning för revision	<u>2</u>	<u>27</u>
	2	27

Not 6 IT-utrustning

	2001	2000
Ingående anskaffningsvärden	6.317	6.317
Årets förändringar		
- Inköp	13	-
- Försäljning	<u>-6.330</u>	<u>-</u>
Utgående ackumulerade anskaffningsvärden	0	6.317
Ingående avskrivningar	-6.182	-4.798
Årets förändringar		
- Avskrivningar	-78	-1.384
- Försäljning	<u>6.260</u>	<u>-</u>
Utgående ackumulerade avskrivningar	0	-6.182
Utgående restvärde enligt plan	0	135

Not 7 Kassa och bank

Bolaget innehar, förutom postgirokonto, ett underkonto i Trossamfundet Svenska kyrkans koncernkonto. Internkredit om 10 (10) miljoner kronor föreligger. Per 2001-12-31 var 10.653(972) tusen kronor utnyttjat. Koncernkontot redovisas under mellanhavanden moderföretag.

Not 8 Uppgifter om moderföretag

Moderföretag i den största koncern där Kyrknätet AB är dotterföretag och koncernredovisning upprättas är Trossamfundet Svenska kyrkan, 252002-6135, Uppsala. Moderföretag i den minsta koncern där Kyrknätet AB är dotterföretag och koncernredovisning upprättas är Svenska Kyrkans Förvaltnings AB, 556047-5773, Uppsala.

Not 9 Förutbetalda kostnader

	2001-12-31	2000-12-31
Förutbetalda nättjänster	-	1.695

Not 10 Upplupna kostnader

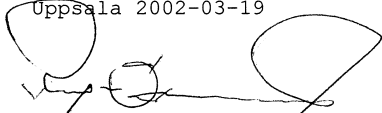
	2001-12-31	2000-12-31
Upplupna nätdriftskostnader	-	243
Övriga poster	<u>15</u>	<u>20</u>
Summa	15	263

Kyrknätet AB
Org nr 556532-8811

Not 10 Upplupna kostnader

	<u>2001-12-31</u>	<u>2000-12-31</u>
Upplupna nätdriftskostnader	-	243
Övriga poster	15	20
Summa	<u>15</u>	<u>263</u>

Uppsala 2002-03-19

Ragnar Svenserud
Ordförande

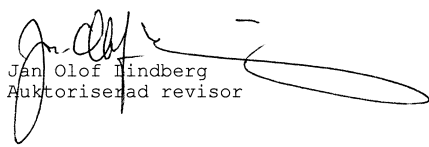

Gun Martinus

Mona Söderström

Göran Liljestrand

Vår revisionsberättelse har avgivits 2002-04-22

Öhrlings PricewaterhouseCoopers AB

Jan Olof Lindberg
Auktoriserad revisor

Öhrlings

PRICEWATERHOUSECOOPERS

Revisionsberättelse

Till bolagsstämman i

Kyrknätet AB

Org nr 556532-8811

Vi har granskat årsredovisningen och bokföringen samt styrelsens förvaltning i Kyrknätet AB för år 2001. Det är styrelsen som har ansvaret för räkenskapshandlingarna och förvaltningen. Vårt ansvar är att uttala oss om årsredovisningen och förvaltningen på grundval av vår revision.

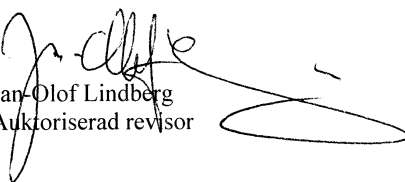
Revisionen har utförts i enlighet med god revisionssed i Sverige. Det innebär att vi planerat och genomfört revisionen för att i rimlig grad försäkra oss om att årsredovisningen inte innehåller väsentliga fel. En revision innefattar att granska ett urval av underlagen för belopp och annan information i räkenskapshandlingarna. I en revision ingår också att pröva redovisningsprinciperna och styrelsens tillämpning av dem samt att bedöma den samlade informationen i årsredovisningen. Som underlag till vårt uttalande om ansvarsfrihet har vi granskat väsentliga beslut, åtgärder och förhållanden i bolaget för att kunna bedöma om någon styrelseledamot är ersättningsskyldig mot bolaget. Vi har även granskat om någon styrelseledamot på annat sätt har handlat i strid med aktiebolagslagen, årsredovisningslagen eller bolagsordningen. Vi anser att vår revision ger oss rimlig grund för våra uttalanden nedan.

Årsredovisningen har upprättats i enlighet med årsredovisningslagen och ger därmed en rättvisande bild av bolagets resultat och ställning i enlighet med god redovisningssed i Sverige.

Vi tillstyrker att bolagsstämman fastställer resultaträkningen och balansräkningen, disponerar vinsten enligt förslaget i förvaltningsberättelsen och beviljar styrelsens ledamöter ansvarsfrihet för räkenskapsåret.

Uppsala den 22 april 2002

ÖHRLINGS PRICEWATERHOUSECOOPERS AB

Jan-Olof Lindberg
Auktoriserad revisor

Utdrag ur Kyrkostyrelsens protokoll

Utdrag ur protokoll fört vid Kyrkostyrelsens sammanträde den 17 april 2002.

Närvarande: Ärkebiskop KG Hammar, ordförande, ledamöterna Levi Bergström, Stina Eliasson, Birgitta Ericsson Löfgren, Gunvor Hagelberg, Curt Forsbring, Christina Hjertén, Britt Louise Agrell, Birgith Wiklund Molberg, Bengt Linvall, Margarethe Isberg, Marianne Kronberg och Britas Lennart Eriksson samt tjänstgörande ersättarna Nils Fredrik Aurelius och Robert Schött.

Föredragande: generalsekreterare Leni Björklund.

Kyrkostyrelsen beslöt

att till Kyrkomötet avge skrivelsen KsSkr 2002:2 Verksamhetsberättelse och årsredovisning för Svenska kyrkans nationella nivå år 2001.

Kyrkostyrelsen överlämnar denna skrivelse till Kyrkomötet.

Uppsala den 30 maj 2002

KG Hammar

Leni Björklund

Skrivelsens huvudsakliga innehåll

I skrivelsen lämnas en redogörelse för behandlingen av dels de ärenden som tidigare överlämnats till Svenska kyrkans centralstyrelse och SFRV:s styrelse genom skrivelser från Kyrkomötet respektive Ombudsmötet, dels ärenden som från och med år 2000 överlämnats till Kyrkostyrelsen från Kyrkomötet. Kyrkostyrelsen ansvarar för beredningen av samtliga dessa ärenden. I skrivelsen återfinns alla ärenden där arbete fortfarande pågår eller som avslutats efter redovisningen till 2001 års kyrkomöte. Även ärenden som av styrelsen överlämnats till någon nämnd för handläggning finns med i denna redovisning.

Innehåll

Skrivelsens huvudsakliga innehåll	1
Förslag till Kyrkomötets beslut	3
Behandlingen av Kyrkomötets och SFRV:s ombudsmötes ärenden.....	3
Skrivelser från Kyrkomötet år 2001	3
Skrivelser från Kyrkomötet år 2000	13
Skrivelser från 1998 års kyrko- och ombudsmöte	15
Skrivelser från 1997 års kyrko- och ombudsmöte	16
Skrivelser från 1993 års ombudsmöte.....	16
Skrivelser från 1992 års ombudsmöte.....	17
Utdrag ur Kyrkostyrelsens protokoll	19

Förslag till Kyrkomötets beslut

Kyrkostyrelsen föreslår Kyrkomötet att besluta

att med godkännande lägga redogörelsen för Kyrkostyrelsens behandling av Kyrkomötets ärenden till handlingarna.

Behandlingen av Kyrkomötets och SFRV:s ombudsmötes ärenden

Kyrkostyrelsen lämnar i det följande en redogörelse för behandlingen av Kyrkomötets och det tidigare Ombudsmötets ärenden. Alla fortfarande öppna eller under år 2001 avslutade ärenden redovisas, även de ärenden som överlämnats till någon nämnd för handläggning. Detta är ett uttryck för Kyrkostyrelsens övergripande ansvar för verksamheten på Svenska kyrkans nationella nivå och avser att skapa en samlad överblick.

För varje ärende redovisas Kyrkomötets respektive Ombudsmötets uppdrag i sammanfattning, vad som skett eller planerats i ärendets handläggning samt huruvida skrivelsen fortfarande är under behandling eller avslutats sedan föregående redogörelse lämnades.

Följande är vägledande för när en skrivelse anges som slutbehandlad eller ej. En skrivelse är i första hand slutbehandlad när resultatet av vad Kyrkomötet begärt föreligger och i förekommande fall lagts fram för Kyrkomötet. Exempel på detta är när Kyrkomötet begär att Kyrkostyrelsen skall återkomma med ett utarbetat förslag i någon fråga. Skrivelsen är slutbehandlad när Kyrkostyrelsens förslag läggs fram för Kyrkomötet.

Kyrkostyrelsen betraktar även en skrivelse som slutbehandlad när det uppdrag Kyrkomötet givit är omhändertaget i ett sammanhang som i sin tur har i uppdrag att göra en redovisning. Ett exempel är när Kyrkomötet begär att Kyrkostyrelsen skall tillsätta en utredning i en viss fråga. Då anses skrivelsen slutbehandlad i och med att utredningen tillsatts. Det är då säkerställt att Kyrkomötet i en framtid får ta del av utredningens betänkande och av remissutfallet samt återkomma till ärendet när förslag med anledning av utredningen i någon form genom Kyrkostyrelsens försorg läggs på Kyrkomötets bord.

Skrivelser där Kyrkomötet ger Kyrkostyrelsen något till känna är i regel avslutad när Kyrkostyrelsen tagit del av Kyrkomötets synpunkter och fört dem vidare till aktuellt verksamhetsområde på den nationella nivån. Eftersom denna typ av skrivelser inte innebär något uttalat uppdrag och de konsekvenser som de kan medföra inte är budgetprövade i Kyrkomötets budgetutskott måste Kyrkostyrelsen anses ha frihet att själv prioritera bland uppdragen. Detta innebär att en sådan skrivelse eventuellt kan komma att återspeglas som ett planerat åtagande i kommande mål och rambudget.

Skrivelser från Kyrkomötet år 2001

KmSkr 2001:1 med G 2001:1 Användning av översättning av Nya testamentet till samiska

Kyrkomötet har med bifall till Kyrkostyrelsens skrivelse KsSkr 2001:4 beslutat att från och med första söndagen i advent 2001 får i Svenska kyrkan användas den av Norska Bibelsällskapet år 1998 publicerade översättningen av Nya testamentet till nordsamiska (*Odda Testamenta*) och den av Svenska Bibelsällskapet år 2000 publice-

rade översättningen av Nya testamentet till lulesamiska (*Ádå Testamennta*), vid läsning av texter som finns intagna i *Den svenska evangelieboken* och *Den svenska kyrkohandboken* I och II samt vid andra textläsningar i församlingens gemensamma gudstjänst och kyrkliga handlingar.

Svenska kyrkans bestämmelser om användningen av de samiska bibelöversättningarna har utfärdats (SvKB 2001:13).

Skrivelsen är slutbehandlad.

KmSkr 2001:2 med G 2001:4 Översynen av kyrkans böcker

Kyrkomötet har med anledning av en motion givit Kyrkostyrelsen till känna att Oskr 1993:501 med OG 1993:501 ej kan anses slutbehandlad i fråga om framtagandet av kompletterande gudstjänstmusik med enkel, folklig och glad karaktär. Av betänkandet framgår att kyrkohandboksgruppens uppfattning att det är orimligt att nyskapa en mässerie av sådan karaktär (SKU 2000:3) inte kan accepteras. Om Kyrkostyrelsen godtagit kyrkohandboksgruppens bedömning borde den valt ett annat sätt att fullgöra Ombudsmötets uppdrag. Uppdraget att ta fram kompletterande mässmusik av glad, folklig och enkel karaktär kvarstår således.

Kyrkostyrelsen har uppdragit åt generalsekreteraren att låta bevaka frågan i det fortsatta arbetet med översyn av *Den svenska kyrkohandboken*. Frågan om kompletterande mässmusik kommer att redovisas i samband med att ett kyrkohandboksförslag förs till Kyrkomötet för beslut.

Skrivelsen är slutbehandlad.

KmSkr 2001:3 med O 2001:1 Organisationen på nationell nivå

Kyrkomötet har med bifall till Kyrkostyrelsens förslag beslutat om ändring av 10 kap. och 12 kap. kyrkoordningen samt om instruktion för Nämnden för internationell mission och diakoni och ändring i instruktionen för Nämnden för kyrkolivets utveckling. Innebörden är att Kyrkomötet godkännt Kyrkostyrelsens förslag i KsSkr 2001:6 om tillskapandet av en samlad nämnd för internationell mission och diakoni och om vissa ändringar i instruktionen för Nämnden för kyrkolivets utveckling. Nämnderna för Svenska kyrkans mission och Lutherhjälpen upphör och den nya nämnden bildas den dag hösten 2002 då Kyrkomötet väljer styrelser och nämnder.

Svenska kyrkans bestämmelser om den beslutade ändringen i kyrkoordningen och med de nya nämndinstruktionerna har utfärdats (SvKB 2001:14-16). Representanter för Nämnden för Svenska kyrkans mission och Nämnden för internationell diakoni/Lutherhjälpen har i mars 2002 haft överläggningar med Kyrkostyrelsen inför förverkligandet av den nya nämnden.

Skrivelsen är slutbehandlad.

KmSkr 2001:4 med O 2001:2 Församlingstillhörigheten

Kyrkomötet har uppdragit åt Kyrkostyrelsen att tillsätta en utredning om territorialprincipen och församlingstillhörigheten. Utredningens uppdrag är att utifrån ett antal olika tänkbara alternativ till nuvarande samband mellan folkbokföring, erläggande av kyrkoavgift, rösträtt och valbarhet analysera och klargöra problemen samt redovisa tänkbara konsekvenser.

Kyrkostyrelsen har i april 2002 tillsatt den utredning som Kyrkomötet begärt. Utredningsuppdraget skall enligt Kyrkostyrelsens direktiv vara slutfört den 1 juli 2003. Betänkandet kommer att publiceras i Svenska kyrkans utredningar och ärendet därefter återredovisas till Kyrkomötet.

Skrivelsen är slutbehandlad.

KmSkr 2001:5 med O 2001:4 Ersättare och beslutförhet i Valprövningsnämnden och Överklagandenämnden

Kyrkomötet har beslutat om ändring i 15 kap. 2 § kyrkoordningen. Innebörden är att personliga ersättare skall finnas för ledamöterna i Valprövningsnämnden.

Svenska kyrkans bestämmelser om den beslutade ändringen i kyrkoordningen har utfärdats (SvKB 2001:8).

Skrivelsen är slutbehandlad.

KmSkr 2001:6 med O 2001:11 Kyrkliga val

Kyrkomötet har med bifall till Kyrkostyrelsens skrivelse KsSkr 2001:9 beslutat om ändringar i 38 kap. kyrkoordningen. Innebörden är att Valprövningsnämnden får förordna om omval utifrån vissa uttryckligen angivna kriterier.

Svenska kyrkans bestämmelser om den beslutade ändringen i kyrkoordningen har utfärdats (SvKB 2001:9).

Skrivelsen är slutbehandlad.

KmSkr 2001:7 med TU 2001:1 Behörighetsprövning av pastorsadjunkter, m.m.

Kyrkomötet har med vissa justeringar bifallit Kyrkostyrelsens skrivelse KsSkr 2001:10 och beslutat om ändringar i 34 kap. 10 § och 56 kap. 27–31 §§ kyrkoordningen. Saken gäller dels behörighetsprövning av pastorsadjunkter, dels anpassningar av kyrkoordningens bestämmelser med anledning av personuppgiftslagens ikraftträdande.

Svenska kyrkans bestämmelser om de beslutade ändringarna i kyrkoordningen har utfärdats (SvKB 2001:10).

Skrivelsen är slutbehandlad.

KmSkr 2001:8 med TU 2001:4 Domkapitlets delegationsrätt

Kyrkomötet har givit Kyrkostyrelsen till känna vad utskottet med anledning av en motion anfört. Saken gäller domkapitlets möjligheter att arbeta effektivt och att vid behov fatta snabba beslut. En utökad delegation av beslutanderätten kan vara en möjlighet, flexibblare sammanträdesplanering en annan.

Kyrkostyrelsen framlägger förslag i dessa delar i skrivelsen KsSkr 2002:10 Ändringar i kyrkoordningen.

Skrivelsen är slutbehandlad.

KmSkr 2001:9 med TU 2001:7 Redovisning av Överklagandenämndens domar

Kyrkomötet har givit Kyrkostyrelsen till känna vad utskottet med anledning av en motion anfört. Saken gäller hur kännedomen om Överklagandenämndens beslut kan främjas.

Kyrkostyrelsen konstaterar att Överklagandenämnden löpande informerar om sina beslut via Svenska kyrkans hemsida. Hösten 2002 sätts Svenska kyrkans nya gemensamma ingång på Internet i drift. Detta kommer att ytterligare underlätta för olika kategorier att hitta den information man söker. Därutöver publiceras vissa beslut av särskild betydelse i Svenska kyrkans församlingsförbunds tidning FÖR. Kyrkostyrelsen anser att dessa informationskanaler är tillräckliga för att de som är intresserade eller kan komma att beröras av Överklagandenämndens beslut skall kunna ta del av dem.

Skrivelsen är slutbehandlad.

KmSkr 2001:10 med TU 2001:8 Beviljande av tillhörighet i Svenska kyrkan

Kyrkomötet har givit Kyrkostyrelsen till känna vad utskottet med anledning av en motion anfört. Saken gäller att det enligt kyrkoordningen är fullt möjligt för en person att tas upp i och tillhöra Svenska kyrkan utan att ha något personnummer. Kunskapen om detta synes brista. Det är av särskild betydelse att kyrkoherdarna och de präster som på kyrkoherdens uppdrag prövar frågor om kyrkotillhörighet har god kunskap om vad som gäller så att inte någon felaktigt avvisas.

Kyrkostyrelsen konstaterar att vad Kyrkomötet önskat avses bli tillgodosett genom den handbok för kyrkobokföring som är under framställning.

Skrivelsen är slutbehandlad.

KmSkr 2001:11 med TU 2001:10 Förhandlingar om prästlöner, m.m.

Kyrkomötet har givit Kyrkostyrelsen till känna vad utskottet med anledning av tre motioner anfört. Saken gäller det förhållandet att all personal i församlingen är lokalt anställd men att prästernas löner förhandlas på stiftsnivå. Kyrkomötet förväntar att Kyrkostyrelsen tar kontakt med Svenska kyrkans församlingsförbund för en utvärdering av gällande ordning.

Med anledning av vad Kyrkomötet anfört har Kyrkostyrelsen i november 2001 tagit upp frågan med Svenska kyrkans församlingsförbund. Det konstaterades då att en utvärdering av nuvarande ordning kommer att ske men först sedan erfarenhet vunnits av ytterligare förhandlingsomgångar. Från Församlingsförbundet har inhämtats att utvärderingsarbetet inleds under hösten 2002. Resultatet av utvärderingen beräknas föreligga 2003.

Skrivelsen är slutbehandlad.

KmSkr 2001:12 med TU 2001:11 Livstestamente och dödshjälp

Kyrkomötet har givit Kyrkostyrelsen till känna vad utskottet med anledning av två motioner anfört. Innebörden är att ett arbete bör ske som syftar till att efter en teologisk reflektion framlägga ett underlag för fortsatt bearbetning av de aktualiserade frågorna om livstestamente och dödshjälp.

Kompetens på området byggs för närvarande upp i kyrkokansliet i samverkan mellan Avdelningen för ledning och planering och verksamhetsområdet Kristen enhet och teologi. Den etiska diskussionen kring frågorna om livstestamente och dödshjälp bevakas, bland annat har man tagit del av erfarenheter från Holland av legaliserad dödshjälp.

Skrivelsen är slutbehandlad.

KmSkr 2001:13 med TU 2001:13 Handläggningen av ärenden om obehörighet att utöva kyrkans vigningstjänst

Kyrkomötet har givit Kyrkostyrelsen till känna vad utskottet med anledning av fyra motioner anfört. Saken gäller visst undantag från handlingsoffentligheten, vem som får överklaga beslut om fortsatt behörighet att utöva kyrkans vigningstjänst samt alternativ påföljd vid olämplighet att utöva vigningstjänsten. Dessa frågor bör analyseras och bedömas för att klargöra om en ändring av kyrkoordningen vore till fördel för kyrkans verksamhet.

Kyrkostyrelsen framlägger förslag i dessa delar i skrivelsen KsSkr 2002:10 Ändringar i kyrkoordningen.

Skrivelsen är slutbehandlad.

KmSkr 2001:14 med TU 2001:14 Domkapitlets partsställning i överklagade beslutsprövningsärenden

Kyrkomötet har uppdragit åt Kyrkostyrelsen att tillsätta en utredning med uppgift att lämna förslag till ändringar i kyrkoordningen avseende vem som skall anses som motpart i Överklagandenämnden. Enligt gällande regler intar domkapitlet ställning som part hos Överklagandenämnden i de fall där domkapitlets beslut i ett beslutsprövningsärende överklagas. Lämpligheten av denna ordning liksom andra frågor om partsställningen skall utredas.

Kyrkostyrelsen redovisar i skrivelsen KsSkr 2002:10 Ändringar i kyrkoordningen vissa förslag till förändringar i kyrkoordningen. Frågan om partsställningen i Överklagandenämnden behandlas i det sammanhanget.

Skrivelsen är slutbehandlad.

KmSkr 2001:15 med EE 2001:1 Regelsystemet för kyrkofonden

Kyrkomötet har med bifall till Kyrkostyrelsens skrivelse KsSkr 2001:7 beslutat att inte göra någon ändring i kyrkoordningens bestämmelser om kyrkofonden.

Kyrkostyrelsen har lagt Kyrkomötets skrivelse till handlingarna.

Skrivelsen är slutbehandlad.

KmSkr 2001:16 med EE 2001:3 Särskilda utjämningsavgiften

Kyrkomötet har uppdragit åt Kyrkostyrelsen att genomföra en utvärdering och analys av särskilda utjämningsavgiften med delrapport till 2002 års kyrkomöte.

Kyrkostyrelsen redovisar resultatet i en särskild skrivelse KsSkr 2002:6 Den särskilda utjämningsavgiften.

Skrivelsen är slutbehandlad.

KmSkr 2001:17 med EE 2001:6 Utjämningsystemet, m.m.

Kyrkomötet har givit Kyrkostyrelsen till känna vad utskottet med anledning av tre motioner anfört. Saken gäller ett antal frågor som naturligt hör hemma i en utredning om utjämningsystemet. Dit hör frågan om extra resurser till en församling där många vistas utan att vara kyrkobokförda där, frågan om finansiering av domprosttjänster och andra särskilda kostnader för en domkyrkoförsamling samt frågan om lika kyrkoavgift över hela landet.

Frågorna har av Kyrkostyrelsen överlämnats till utredningen för utvärdering av utjämningsystemet.

Skrivelsen är slutbehandlad.

KmSkr 2001:18 med EE 2001:7 Stiftelser och egendom vid församlingssammanläggningar

Kyrkomötet har givit Kyrkostyrelsen till känna vad utskottet anfört. Saken gäller att hanterandet av stiftelser och egendom vid indelningsändringar kan vara mycket omständligt. Kunskap på områdena måste därför finnas lätt tillgänglig.

Kyrkostyrelsen har uppmärksammat Svenska kyrkans församlingsförbund på informationsbehovet i de berörda frågorna.

Skrivelsen är slutbehandlad.

KmSkr 2001:19 med Eu 2001:1 Guds vägar – judendom och kristendom

Kyrkomötet har med bifall till Kyrkostyrelsens skrivelse KsSkr 2001:5 antagit dokumentet *Guds vägar – judendom och kristendom* som grund för Svenska kyrkans fortsatta reflektion och samtal med företrädare för judisk tro och bekännelse.

Dokumentet har tryckts med den ändring som Kyrkomötet beslutade. Därtill har ett nytt förord av ärkebiskopen tillfogats. Dokumentet är översatt till engelska. Både det svenska originalet och den engelska översättningen kommer att läggas ut på Svenska kyrkans hemsida. Beträffande receptionsprocessen kan två saker nämnas:

- Dokumentets användning i stift och församlingar planeras i årets rådslag för ekumenik, där stiftsansvariga medverkar (Linköping i maj 2002).
 - De sakkunniga som kommenterade dokumentet i dess första version har ombetts att fungera som samtalspartner i det forstätt receptionsarbetet.
- Skrivelsen är slutbehandlad.

KmSkr 2001:20 med Eu 2001:6 Minoriteternas fortsatta ställning i Svenska kyrkan

Kyrkomötet har med anledning av en motion uppdragit åt Kyrkostyrelsen att ta initiativ till samtal som ett led i arbetet på fördjupad delaktighet för olika traditioner inom Svenska kyrkan. Saken gäller att finna modeller som skulle vara möjliga för fortsatt och fördjupad gemenskap inom Svenska kyrkan mellan företrädare för olika andliga traditioner och bibeltolkningar. De erfarenheter som vunnits i ekumeniska samtal och samverkan med andra kyrkor kan vara till hjälp. Även erfarenheter av metoder för konflikthantering från andra områden skulle kunna användas för att ta steg vidare från vad som ömsesidigt ses som låsta positioner.

En första överläggning i frågan har skett mellan Kyrkostyrelsen och Biskopsmötet i januari 2002. I samtalen spelade vad Kyrkomötet anförde om erfarenheter från ekumeniska samtal en viktig roll. Det initiativ Kyrkomötet önskat är därmed taget och frågan finns i fortsättningen på såväl Kyrkostyrelsens som Biskopsmötets dagordning.

Skrivelsen är slutbehandlad.

KmSkr 2001:21 med Eu 2001:5 En konfliktförebyggande helhetssyn

Kyrkomötet har med bifall till Kyrkostyrelsens skrivelse KsSkr 2001:8 samt med bifall till två nya punkter att fogas till skrivelsens hemställan och till två motioner beslutat om åtgärder i syfte att få till stånd en konfliktförebyggande helhetssyn i olika internationella frågor. Innebörden är att Kyrkomötet

- konstaterar att Svenska kyrkans arbete med ekumenik och mellankyrkliga frågor, liksom med religionsdialog och internationell mission och diakoni är medvetna konfliktförebyggande insatser.
- ser det av Kyrkornas världsråd proklamerade årtiondet för att övervinna våldet (2001–2010) som en möjlighet för Svenska kyrkan att på alla nivåer och i olika verksamheter söka främja en konfliktförebyggande kultur.
- finner att den nationella nivåns nämnder och styrelser, under detta årtionde, bör ge ökad prioritet åt ett konfliktförebyggande perspektiv i sina verksamheter, inte minst vad gäller att peka på sambandet mellan mänskliga rättigheter, demokrati och en fredlig utveckling, på betydelsen av tillgång till grundläggande livsbetingelser, såsom mat och vatten.
- uppmanar styrelser och nämnder på alla nivåer att beakta innehållet i skrivelsen i arbetet med etiska kriterier för kapitalplacering och ge hög prioritet till satsningar på fredsindustriella projekt.
- betonar vikten av att Svenska kyrkan bidrar med sina kunskaper och erfarenheter från internationell ekumenik, mission och diakoni i syfte att skapa opinion mot

- vapenhandeln och för att tydliggöra kriterierna för svensk vapenexport, t.ex. vad gäller tillämpningen av kriterier mänskliga rättigheter.
- understryker vikten av att Svenska kyrkan, inte minst inom ramen för det ekumeniska samarbetet, noga följer utvecklingen och konsekvenserna av det mellanstatliga avtalet om försvarsindustrisamarbete mellan sex EU-länder, utifrån de perspektiv som lyfts fram i skrivelsen i syfte att begränsa spridningen av vapen.
 - betonar vikten av att Svenska kyrkan i det ekumeniska samarbetet medverkar till att understryka det särskilda ansvar som de permanenta medlemmarna av FN:s säkerhetsråd har vad gäller att begränsa spridningen av vapen.
 - betonar vikten av att Svenska kyrkan i sitt ekumeniska samarbete särskilt uppmärksammar spridningen av handeldvapen och nödvändigheten av att skapa motåtgärder mot denna spridning.
 - betonar vikten av att Svenska kyrkan i de sammanhang den finns representerad nationellt arbetar i linje med vad skrivelsen *Svenska kyrkans helhetssyn vad gäller vapenhandel, bistånd och konfliktförebyggande* vill främja och tydligt ser som sitt uppdrag att arbeta fredsfrämjande även i vårt eget land.
 - uppdrar åt Kyrkostyrelsen att år 2005 till Kyrkomötet redovisa Svenska kyrkans insatser under *Årtiondet för att övervinna våldet, 2001–2010*, innefattande arbetet för att övervinna såväl direkt som strukturellt och kulturellt våld.
 - av Kyrkostyrelsen vidtar åtgärder så att Svenska kyrkan tydliggör och utvecklar de institutionella instrument med vilka Svenska kyrkan kan arbeta för fredspolitiska frågor.
 - begär att Kyrkostyrelsen verkar för att Centralförbundet Folk och Försvars stadga kompletteras så att stadgan speglar de civila aspekterna i arbetet med våldsförebyggande insatser.
 - beslutar att Svenska kyrkans internationella och nationella arbete skall utveckla sin roll som fredsstiftare i handling och tal.
 - beslutar att Svenska kyrkan skall främja en debatt om hur kyrkan skall ställa sig till svensk försvarspolitik.

Åtskilliga av dessa frågor berör uppgifter som den kyrkliga riksorganisationen har arbetat med under mycket lång tid. De kyrkliga och ekumeniska organisationernas betydelse som bryggor mellan olika kulturer och religioner har blivit tydlig efter terroristattacker mot USA den 11 september 2001. Organisationerna har fungerat som mötesplatser som motverkat att misstro sprids i maktpolitiska syften. Kyrkokansliets kompetens att hantera dessa frågor har förstärkts genom att en enhetschef har tillsatts vid Internationella avdelningen med ansvar för huvudprogrammet *Analys, policy och påverkan*. Programmets syfte är att förverkliga en policy som är inriktad på det Kyrkomötet beslutat.

Kyrkostyrelsen kommer i enlighet med vad Kyrkomötet begärt att år 2005 göra en redovisning av olika insatser inom ramen för det av Kyrkornas världsråd proklamerade årtiondet för att övervinna våldet. Som ett led i det konfliktförebyggande arbetet har Kyrkornas världsråds etiska kriterier för kapitalförvaltning uppmärksammats i samband med Kyrkostyrelsens och kyrkofondens styrelses arbete på detta område. Företrädare för kyrkokansliet har deltagit i en konferens med anledning av händelserna kring 11 september, anordnad av Kyrkornas världsråd. Ett möte med försvarsattachéer från olika länder har arrangerats på kyrkokansliet. Vidare har kansliet medverkat vid en kyrkoledarkonferens i Göteborg och varit delaktig i utformandet av ett remissvar från Sverige Kristna Råd angående ett samverkanscenter för katastrof- och akutinsatser. En företrädare för kyrkokansliet deltar i en vapenhandelspanel inom Sverige Kristna Råd. En framställning om de civila aspekterna på verksamheten hos Centralförbundet Folk och Försvar (CFF), och eventuellt behov av en stadgeändring

med anledning av dessa aspekter, har ingetts till förbundets styrelse. Kyrkokansliet har dessutom genom deltagande i en av CFF ordnad studieresa inhämtat kunskaper om EU:s arbete med att utveckla sin krishanteringsförmåga.

Som framgår av ovanstående sker ett omfattande arbete inom det fält Kyrkomötets skrivelse behandlar. Så kommer även att ske framgent och arbetet kommer fortlöpande att redovisas i samband med årsredovisningen.

Skrivelsen är därmed slutbehandlad.

KmSkr 2001:22 med Eu 2001:7 Svenska kyrkans ekumeniska arbete

Kyrkomötet har med bifall till en motion beslutat att Kyrkostyrelsens verksamhetsberättelse framdeles skall inkludera en sammanfattning av hur Svenska kyrkans engagemang i de stora ekumeniska organisationerna gestaltats under verksamhetsåret och att denna sammanfattning skall innehålla en ekonomisk redogörelse för Svenska kyrkans del av organisationernas verksamhet samt uppgifter om vilka personer från Svenska kyrkan som innehar poster i de olika organen. Dessutom har Kyrkomötet uppdragit åt Kyrkostyrelsen att till nästa kyrkomöte lämna en rapport om hur arbetet med nya riktlinjer för Svenska kyrkans ekumeniska arbete fortskrider samt om vilka accentförskjutningar som ägt rum inom den ekumeniska rörelsen sedan 1992. I nästa verksamhetsberättelse önskar man få redovisat arbetet med de båda nya ekumeniska dokumenten *Charta Oecumenica* och Lutherska världsförbundets skrivelse om ekonomisk globalisering.

Beträffande redovisningen av Svenska kyrkans engagemang har följande gjorts:

- En kartläggning av samtliga ekumeniska förbindelser på nationell nivå och på stiftsnivå har genomförts.
- En kartläggning av representanter för Svenska kyrkan i Sveriges Kristna Råds olika nätverk är genomförd.
- Revideringen av *Ekumeniska riktlinjer för Svenska kyrkan* pågår.

Dokumenterna kommer att distribueras under 2002 års kyrkomöte, framläggas för stiftsansvariga vid det årliga ekumeniska rådslaget och bilda underlag för utbildning av förtroendevalda på olika nivåer.

Accentförskjutningar inom det ekumeniska arbetet framgår av verksamhetsberättelser och årsberättelser. Därtill kommer sådana förskjutningar att tydliggöras i de omarbetade riktlinjerna. Beträffande *Charta Oecumenica* pågår ett implementeringsarbete i församlingarna genom stiftens försorg. Beträffande Lutherska världsförbundets skrivelse om ekonomisk globalisering har stiftens beretts tillfälle att inkomma med kommentarer. Dessa har sammanställts och översatts för närvarande innan de kan överlämnas till Lutherska världsförbundet.

Skrivelsen är slutbehandlad.

KmSkr 2001:23 med Kl 2001:2 Friskolor med kristen profil

Kyrkomötet har givit Kyrkostyrelsen till känna vad utskottet med anledning av en motion anfört. Innebörden är att friskolan kan vara en lämplig form för Svenska kyrkan att arbeta med barn och ungdomar. För att nå majoriteten av barn och ungdomar måste det dock satsas på ett aktivt engagemang i samverkan med de skolor som redan finns inom församlingens gränser. Vikten av ett starkt lokalt engagemang för att starta och driva en friskola betonas. Det föreligger dock inte någon anledning att från nationell nivå driva frågan om friskolor. Däremot behövs informationsmaterial och nätverksbyggande. Webbsidan *Idétorg Barn* är därvid av betydelse.

I början av år 2002 startade webbsidan *Idétorg Barn* och på den finns information om fristående skolor och länkar till Skolverkets hemsida. På den kan man ta del av

information om gällande bestämmelser och ansökningsförfarande för att starta och driva en friskola. Vidare finns frågan om friskolor levande i olika nätverk som kyrkokansliets handläggare av barn- och ungdomsfrågor deltar i.

Skrivelsen är slutbehandlad.

KmSkr 2001:24 med Kl 2001:5 TV-sända gudstjänster på söndagar

Kyrkomötet har med anledning av en motion uppdragit åt Kyrkostyrelsen att vidta åtgärder och föra diskussion för att påverka Sveriges Television (SVT) att kraftigt utöka antalet direktsända TV-gudstjänster.

Samtal har under hösten och vintern 2001–2002 förts med ansvariga producenter inom SVT. Ytterligare samtal behöver emellertid föras med företagets ledning. Parallellt har även en grupp inom ramen för Sveriges Kristna Råd arbetat med frågan om fler direktsända gudstjänster i TV. Antalet direktsända gudstjänster har inte minskat de senaste åren, men komplexiteten i fråga om TV-gudstjänsterna är stor. I de fortsatta kontakter med SVT som Kyrkostyrelsen planerar kommer de traditionella gudstjänsterna att sättas i fokus.

Skrivelsen är inte slutbehandlad.

KmSkr 2001:25 med Kl 2001:17 Etiska frågor

Kyrkomötet har givit Kyrkostyrelsen till känna vad utskottet med anledning av en motion anført. Innebörden är att det är viktigt att Svenska kyrkan finns med i samhällsdebatten och att arbetet med de etiska frågorna pågår kontinuerligt. Ansvar för en kyrklig teologisk bearbetning av frågan om den kristna människosynen betonas särskilt.

Kompetens på området byggs nu upp i kyrkokansliet i samverkan mellan Avdelningen för ledning och planering och verksamhetsområdena Kristen enhet och teologi och Forskning. Aktuella etiska frågor bevakas kontinuerligt med viss prioritering av sådana frågor som rör biomedicinsk forskning. Även etiska frågor i förvaltning behandlas i samverkan med verksamhetsområdet Ekonomisk utjämning och kapitalförvaltning. Med dessa åtgärder stärks den teologiska kompetensen samtidigt som expertkompetens inom olika områden kan knytas till arbetet.

Skrivelsen är slutbehandlad.

KmSkr 2001:26 med B 2001:2 Kyrkostyrelsens verksamhetsberättelse och årsredovisning för Svenska kyrkans nationella nivå år 2000

Kyrkomötet har med godkännande lagt Kyrkostyrelsens verksamhetsberättelse och årsredovisning för Svenska kyrkans nationella nivå år 2000 till handlingarna.

Vad Kyrkomötet anført om verksamhetsberättelsens uppläggning och innehåll har beaktats i arbetet med årsredovisningen till årets kyrkomöte (KsSkr 2002:2). I de till årsredovisningen fogade verksamhetsområdesrapporterna har en uppställning gjorts med syftet att kopplingen mellan mål och måloppfyllelse skall bli tydligare.

Vad gäller kriterier för vad som skall tas med i verksamhetsberättelsen menar Kyrkostyrelsen att en koncentration på väsentliga händelser och förändringar måste ske. Kyrkomötets uppgift är att bedöma om de mål Kyrkomötet beslutat uppnåtts och de budgetramar som godkänts hållits. Då kan verksamhetsberättelsen inte tyngas av en alltför stor detaljrikedom även om det medför att enstaka inslag i det gångna årets arbete, som den enskilda kanske skulle önskat läsa om, inte kan beredas plats. Framför allt för de stora verksamhetsområdena kan endast en övergripande redovisning ske. Det är inte möjligt att ge detaljer om de enskilda projekten eller aktivite-

terna. Den som är intresserad har alltid möjlighet att med hjälp av kyrkokansliet få upplysningar om enskildheter i verksamheten.

Skrivelsen är slutbehandlad.

KmSkr 2001:27 med B 2001:3 Redogörelse för Kyrkostyrelsens behandling av Kyrkomötets och SFRV:s ombudsmötes ärenden

Kyrkomötet har med godkännande lagt Kyrkostyrelsens redogörelse för behandlingen av Kyrkomötets och Ombudsmötets ärenden till handlingarna.

Kyrkostyrelsen har lagt skrivelsen till handlingarna med beaktande av vad Kyrkomötet anfört.

Skrivelsen är slutbehandlad.

KmSkr 2001:28 med B 2001:4 Öppen redovisning av Svenska kyrkans åtaganden i lånefonderna Oikokredit, ECLOF m.fl.

Kyrkomötet har med bifall till en motion beslutat att en tydlig redovisning av Svenska kyrkans åtaganden i ekumeniska fonder skall ges.

Vad Kyrkomötet har begärt har beaktats inom ramen för verksamhetsrapporteringen år 2001 (KsSkr 2002:2).

Skrivelsen är slutbehandlad.

KmSkr 2001:29 med B 2001:1 Mål och rambudget för Svenska kyrkans nationella nivå åren 2002-2004

Kyrkomötet har med bifall till Kyrkostyrelsens förslag i skrivelsen KsSkr 2001:1 fastställt ramarna för de nationella kostnaderna år 2002; planeringsramarna för åren 2003 och 2004 samt mål och rambudget avseende nationella nivåns verksamhetsområden för åren 2002–2004. Kyrkomötet har vidare medgivit att kostnader för utjämningsystemet och för internationellt katastrofbistånd under år 2002 får överskridas om detta kan finansieras genom ökade intäkter under året samt bemyndigat Kyrkostyrelsen att inom budgetramen göra erforderliga omfördelningar i syfte att uppfylla målen.

Vad avser de av 2001 års kyrkomöte godkända budgetramarna för de nationella kostnaderna åren 2002–2004 har Kyrkostyrelsen under senhösten 2001 sett sig nödsakad att fastställa detaljbudget för år 2002 inom en väsentligt mindre ram än den Kyrkomötet medgivit. Direktiv har lämnats till verksamhetsområdena om ytterligare besparingar år 2003. En närmare redovisning av Kyrkostyrelsens överväganden om den nationella nivåns ekonomiska läge återfinns i årets mål- och rambudgetskrivelse KsSkr 2002:1 till vilken hänvisas. I mål- och rambudgetskrivelsen har Kyrkostyrelsen också försökt att ytterligare förtydliga uppställningen i enlighet med Kyrkomötets önskemål.

Skrivelsen är slutbehandlad.

KmSkr 2001:30 med Kr 2001:2 Remitteringsskyldigheten till Kyrkorättsutskottet

Kyrkomötet har beslutat om ändringar i 4 kap. 21 § Kyrkomötets arbetsordning. Innebörden är att eftersom det inte alltid i förväg går att bedöma om ett beslut medför ändring i kyrkoordningen skall det tydliggöras att utskottets skyldighet gäller så snart ett ärende kan medföra ändring.

Svenska kyrkans bestämmelser har utfärdats om den beslutade ändringen i Kyrkomötets arbetsordning (SvKB 2001:17).

Skrivelsen är slutbehandlad.

KmSkr 2001:31 med Kr 2001:3 Jäv och beslutförhet i beslutsprövningsärenden

Kyrkomötet har med bifall till en motion beslutat om ändringar i 9 kap. 5 § kyrkoordningen. Innebörden är att domkapitlets beslutförhet skall säkras även vid förfall för såväl biskopen som domprosten.

Svenska kyrkans bestämmelser om de beslutade ändringarna i kyrkoordningen har utfärdats (SvKB 2001:11).

Skrivelsen är slutbehandlad.

KmSkr 2001:32 med Kr 2001:6 Arvode och annan ersättning till förtroendevalda på nationell nivå

Kyrkomötet har beslutat om ändring i 7 kap. Kyrkomötets arbetsordning och fastställt Ersättningsstadga.

Svenska kyrkans bestämmelser om den beslutade ändringen i Kyrkomötet arbetsordning och om den nya ersättningsstadgan för den nationella nivån har utfärdats (SvKB 2001:17–18).

Skrivelsen är slutbehandlad.

KmSkr 2001:33 med O 2001:12 Församlingar utan beslutsmässiga organ

Kyrkomötet har beslutat att i 37 kap. kyrkoordningen införa en ny paragraf, 2 a §. Saken gäller den i kyrkoordningen inte förutsedda situationen att församlingar efter höstens kyrkoval saknar beslutsmässigt organ.

Svenska kyrkans bestämmelser om den av Kyrkomötet beslutade nya paragrafen i kyrkoordningen har utfärdats (SvKB 2001:12). De undantagsbestämmelser som den nya paragrafen förutsätter att Kyrkostyrelsen fattar beslut om har beslutats i december 2001 och meddelats i Svenska kyrkans bestämmelser (SvKB 2001:19).

Skrivelsen är slutbehandlad.

Skrivelser från Kyrkomötet år 2000**KmSkr 2000:5 med TU 2000:1 Yrkeslegitimation för präster och diakoner**

Kyrkomötet har givit Kyrkostyrelsen till känna vad utskottet anfört med anledning av en motion om en för hela Svenska kyrkan gemensam yrkeslegitimation för vigda till det kyrkliga ämbetet. Innebörden är att Kyrkostyrelsen skall låta ta fram den begärda legitimationshandlingen och i samband därmed besluta om den personkrets som skall omfattas och om hanteringen i övrigt.

Kyrkostyrelsen har efter en kartläggning av de tekniska och administrativa förutsättningarna för en legitimationshandling kommit fram till att en sådan bör utvecklas samordnat med den planerade utvecklingen av s.k. smart cards för kyrkligt anställda. Sådana kort avses på sikt ersätta de nuvarande rutinerna för inloggning i kyrkobokföringssystemet och även möjliggöra säker identifiering för betalningar över kyrknätet. De ekonomiska förutsättningarna för utvecklingen av smart cards föreligger dock inte för närvarande. Så snart medel kan avsättas för denna utveckling kommer arbetet att återupptas.

Skrivelsen är slutbehandlad.

KmSkr 2000:9 med TU 2000:16 Kyrkomötets sanktionsmöjligheter

Kyrkomötet har givit Kyrkostyrelsen till känna vad utskottet med anledning av en motion anfört. Saken gäller hur man ansvarigt kan hantera de instrument som finns i kyrkoordningen för att stärka efterlevnaden av regelverket. Detta bör bli föremål för

överläggningar mellan de i första hand tillsynsansvariga, biskoparna och domkapitlen. Kyrkostyrelsen förväntas ta initiativ till detta.

På inbjudan av Kyrkostyrelsen hölls den 21 november 2001 överläggningar med domkapitlen. Den samlade slutsatsen av dessa överläggningar är att något påtagligt behov av nya sanktioner vid brott mot kyrkoordningen för närvarande inte föreligger.

Skrivelsen är slutbehandlad.

KmSkr 2000:10 med EE 2000:1 Äganderättsöverföring av biskopsgårdar

Kyrkomötet har med bifall till Kyrkostyrelsens skrivelse KsSkr 2000:7 beslutat att uppdra åt Kyrkostyrelsen att vidta åtgärder för att de sju biskopsgårdar som ägs av Svenska kyrkan, undantaget ärkebiskopsgården, skall överlätas vederlagsfritt till respektive stift, att överlåtelsen av fastigheterna skall vara förenad med villkoret att vid en eventuell vidareförsäljning av fastigheterna fordras medgivande från Svenska kyrkan, samt att ersättning skall utgå till Linköpings stift och Växjö stift med belopp som motsvarar den köpeskillning stiften erlagt för respektive biskopsgård, under förutsättning att de förbinder sig att vid en framtida försäljning tillämpa samma villkor. Kyrkostyrelsen förväntas beskriva de ekonomiska konsekvenserna för Kyrkomötet.

Kyrkostyrelsen har på de av Kyrkomötet angivna villkoren överlåtit biskopsgårdarna i Strängnäs, Skara, Västerås, Göteborg, Karlstad och Härnösand. Linköpings stift har mottagit den beslutade ersättningen på de av Kyrkomötet angivna villkoren. Växjö stift har inte heller haft något att erinra mot villkoren men begärt att ersättning skall utgå med fyra miljoner kronor i stället för erbjudna en miljon. Skillnaden mellan beloppen avser köpeskillningen för den kyrkofondsfastighet som Växjö stift förvärvade samtidigt med biskopsgården.

De ekonomiska konsekvenserna är att 2000 års bokslut belastats med 4,5 miljoner kronor avseende ersättning till Linköpings stift och Växjö stift. Någon ersättning till Växjö stift har, som framgått, inte utbetalats. Överföringen av biskopsgårdarna har i sig inte medfört några ekonomiska konsekvenser, sett från bokföringssynpunkt. Dessa har nämligen, på grund av förslaget om att de skulle överlämnas till respektive stift, ej upptagits till något värde per årsskiftet 1999/2000. I praktiken har dock överföringen av biskopsgårdarna givetvis inneburit en ekonomisk effekt motsvarande gårdarnas värde.

Skrivelsen är inte slutbehandlad.

KmSkr 2000:11 med EE 2000:4 Avgifter och clearing vid vissa kyrkliga handlingar

Kyrkomötet har uppdragit åt Kyrkostyrelsen att återkomma med utredning och förslag i enlighet med vad utskottet anfört. Innebörden är att en grundlig genomlysning skall göras när det gäller avgifter och clearing mellan församlingar i samband med kyrkliga handlingar.

Kyrkostyrelsen redovisar i särskild skrivelse KsSkr 2002:9 Avgifter och clearing vid vissa kyrkliga handlingar sina förslag med anledning av uppdraget.

Skrivelsen är slutbehandlad.

KmSkr 2000:16 med KI 2000:10 Finansiering av prakticlön

Kyrkomötet har uppdragit åt Kyrkostyrelsen att vidta åtgärder så att de fyra yrkesprofilerna i Svenska kyrkan behandlas lika då det gäller prakticlön samt att återkomma avseende finansieringen av prakticlön med ett berett förslag.

Kyrkostyrelsen har uppdragit åt Nämnden för kyrkolivets utveckling att göra den utredning som behövs för att Kyrkostyrelsen skall kunna ta ställning till frågan om finansieringen av prakticlön bör vara ett nationellt åtagande och göra bedömningar av olika tänkbara kostnadsnivåer. Nämnden överlämnade i mars 2002 sin utredning

till Kyrkostyrelsen. Utredningen visar att ett införande av praktiklön lika för alla fyra profilerna och på en relativt låg nivå skulle fordra minst sju miljoner kronor i ny finansiering. Enligt nämndens bedömning bör det vara stiftens ansvar att svara för dessa kostnader. Skälen är följande.

Blivande präster och diakoner har under hela sin utbildningstid en tydlig relation till ett stift. Den praktik som krävs som led i utbildningen finns med som utgångspunkt för den lämplighetsprövning som sker i varje stift av präst- och diakonkandidater. Dessa båda grupper kan alltså inte särskiljas i frågan om praktikersättning. För blivande pedagoger och musiker är knytningen till stiftet visserligen lösare men såväl praktiken som den i utbildningen ingående s.k. parallella kursverksamheten sker i stiftsregi. För alla fyra profilerna gäller att stiftet svarar för att anvisa praktikplats, tillhandahålla handledare och godkänna genomförd praktik. Mot denna bakgrund är det naturligt att stiftens ansvar också inrymmer finansieringen av praktiklöner.

Att lyfta av stiftet den del av det samlade praktikansvaret som gäller ekonomin skulle motverka stiftens möjlighet att utifrån sin egna förutsättningar utveckla formerna för praktiken och en mer jämställd behandling av de fyra profilerna. Således talar subsidiaritetsprincipen för att det ekonomiska ansvaret inte bör ligga på nationell nivå.

Kyrkostyrelsen delar dessa bedömningar. Kyrkostyrelsen har vidare inhämtat att nämnden tagit upp frågan om finansiering på stiftsnivå av en praktiklön lika för alla vid överläggningar med Svenska kyrkans församlingsförbund. Församlingsförbundet har åtagit sig att arbeta vidare med frågan. Avsikten är att frågan skall lösas inom ramen för avtal. Förhandlingar med aktuella arbetstagarorganisationer har påbörjats.

Skrivelsen är slutbehandlad.

KmSkr 2000:18 med Kl 2000:13 Stöd till forskarstudier

Kyrkomötet har uppdragit åt Kyrkostyrelsen att tillsätta en utredning om stöd till vetenskapliga studier på doktorandnivå inom ämnesområden till gagn för verksamheten i församlingar och stift.

Kyrkostyrelsens har utrett frågan och redovisar ett förslag i skrivelsen KsSkr 2002:1 Mål och rambudget för Svenska kyrkans nationella nivå åren 2003–2005.

Skrivelsen är slutbehandlad.

Skrivelser från 1998 års kyrko- och ombudsmöte

KsSkr 1998:2 med KG 1998:2 Luthers Lilla katekes

Kyrkomötet har givit Centralstyrelsen till känna vad utskottet anfört om nyöversättning eller bearbetning av *Den lilla katekesen* och om dess plats i samlingsvolymen *Den svenska psalmboken*.

En bearbetning pågår inom kyrkokansliets verksamhetsområde Kristen enhet och teologi. Avsikten är att resultatet skall redovisas i anslutning till att förslag framläggs för Kyrkomötet om översedda och reviderade kyrkliga böcker.

Skrivelsen är inte slutbehandlad.

1KL 1998:2 Omhändertagande av foster (skrivelse från kyrkomötet saknas)

Kyrkomötet har beslutat att med anledning av en motion i ämnet ge Centralstyrelsen till känna vad utskottet anfört dels om pastorala råd för församlingar och kyrkogårdsförvaltningar angående omhändertagande och begravning av foster, dels om insatser för utbildning och information angående omhändertagande och begravning av foster. I det förra fallet handlar det om att innehållet i motionen bör förmedlas till den för dåvarande

Församlingsnämnden och Pastoratsförbundet gemensamma arbetsgruppen för pastoralt program för begravning. I det senare fallet förutsätter utskottet att Centralstyrelsen verkar för att kännedom sprids om möjligheten till begravning av foster.

Arbetet med att ta fram ett pastoralt program för begravning har av olika anledningar stannat upp. Initiativ har nu i stället tagits för att låta programmet utformas som ett biskopsbrev. Skrivningen skall utvecklas i samråd med företrädare för begravningsverksamheten. I biskopsbrevet, som beräknas utges våren 2003, kommer frågan om omhändertagande av foster att behandlas. Vad Kyrkomötet önskat kommer därmed att tillgodoses.

Skrivelsen är slutbehandlad.

Skrivelser från 1997 års kyrko- och ombudsmöte

Oskr 1997:507 med OK 1997:503 Information om begravningsväsendet för nyinflyttade i Sverige

Ombudsmötet har begärt sådana informationsinsatser att varje person/familj vid inflyttning får kunskap om vad som gäller i samband med dödsfall och begravning i Sverige.

Skrivelsen överlämnades till dåvarande Församlingsnämnden för handläggning. Uppdraget har lämnats till en för Nämnden för kyrkolivets utveckling och Församlingsförbundet gemensam arbetsgrupp som utarbetar förslag till pastoralt handlingsprogram kring begravning. Arbetet med att ta fram ett pastoralt program för begravning har av olika anledningar stannat upp. Initiativ har nu i stället tagits för att låta programmet utformas som ett biskopsbrev. Skrivningen skall utvecklas i samråd med företrädare för begravningsverksamheten. I arbetet med biskopsbrevet, som beräknas utges våren 2003, kommer uppdraget att behandlas.

Skrivelsen är slutbehandlad.

Skrivelser från 1993 års ombudsmöte

Oskr 1993:501 med OG 1993:501 Gudstjänsten

Ombudsmötet har begärt att SFRV:s styrelse inom ramen för det liturgiska förnyelsearbetet påbörjar framtagandet av kompletterande mässmusik med enkel, folklig och glad karaktär. Vidare skulle anvisningar utarbetas för att möjliggöra att personer med olika funktionshinder kan delta i gudstjänster. Konsekvenserna av den nuvarande kyrkohandboken skulle utvärderas vad avser de strategiska frågorna kring församlingarnas gudstjänstliv, något som skedde 1998.

Vad gäller funktionshinder har nämnden inom ramen för projektet *Visuell gudstjänst* bedrivit ett arbete med översättning av gudstjänsten till teckenspråk. Resultatet framläggs för årets kyrkomöte i skrivelsen KsSkr 2002:12 till vilken hänvisas. I skrivelsen föreslås att Kyrkomötet skall besluta att i Svenska kyrkan får användas dels *Gudstjänstordning på teckenspråk*, dels den genom Svenska bibelsällskapets försorg framtagna översättningen av Markusevangeliet och vissa högtidsdagars bibeltexter till teckenspråk.

I övriga delar rapporterade Kyrkostyrelsen till 2000 års kyrkomöte att skrivelsen var slutbehandlad, vilket då godkändes av Kyrkomötet. 2001 års kyrkomöte biföll emellertid en motion om att den del av detta ärende, som rör framtagandet av kompletterande mässmusik med enkel, glad och folklig karaktär, inte kan anses slutbehandlad (Mot 2001:107, G 2001:4, KmSkr 2001:2). Uppdraget att ta fram sådan

musik har överlämnats för beaktande i det fortsatta arbetet med översyn av *Den svenska kyrkohandboken* och kommer att redovisas på nytt när förslag till kyrkohandbok föreligger.

Skrivelsen är slutbehandlad.

Oskr 1993:502 med OG 1993:502 Policydokument kring kyrkorummet

Ombudsmötet har begärt att SFRV utarbetar ett policydokument för Svenska kyrkan angående kyrkorummets utformning vid kyrkobyggnade och restaureringar. Uppdraget skall verkställas i samverkan mellan Kulturrådet och Församlingsnämnden, eftersom såväl liturgiska som konstnärliga och kulturvårdande aspekter måste beaktas.

Inledningsvis har uppdraget fått stå tillbaka för projektet *Tidernas kyrka*, som emellertid avsatt åtskilligt material som nu är värdefullt för arbetet med ett policydokument. En projektgrupp tillsattes hos dåvarande Församlingsnämnden år 1998 och påbörjade under år 1999 sitt arbete med att utforma ett grundläggande dokument där huvudlinjer och grundläggande problemområden beskrivs. I augusti 1999 genomfördes ett seminarium om kyrkorummet. Projektgruppen överlämnade i december 2000 sin rapport till Nämnden för kyrkolivets utveckling och avslutade därmed sin del i uppdraget.

I januari 2001 genomfördes ett seminarium om ett policydokuments framtida användning och ställning. Dokumentation från detta seminarium, *Levande rum eller museum?*, har våren 2002 publicerats i serien *Mitt i församlingen*. Nämnden för kyrkolivets utveckling har utsett en grupp med uppgiften att utifrån de synpunkter som framkom vid seminariet slutföra arbetet. På grund av det förändrade ekonomiska läget har arbetet på nytt måst vila.

Under år 2001 publicerades ett viktigt dokument när det gäller kyrkorummet i form av biskopsbrevet *Det heliga rummet. Om upplåtelse av kyrka*.

Kyrkostyrelsen konstaterar att de frågor som ett policydokument förväntades lösa numera behandlas i nära samverkan mellan Svenska kyrkan och de antikvariska myndigheterna genom de samrådsgrupper som finns på såväl riksplan (Kyrkostyrelsen–Riksantikvarieämbetet) som på regional nivå (stift–länsstyrelser). Vidare konstaterar Kyrkostyrelsen att redogörelsen ovan visar att kyrkorumsfrågorna berör flera olika delar av den nationella nivåns arbete. Inom kyrkokansliet pågår nu ett arbete med att föra samman de olika arbetsfält som från skilda utgångspunkter berör kyrkorummet.

Med hänvisning till de förändrade förutsättningarna sedan uppdraget gavs, den förbättrade samordningen och de dokument som redan publicerats i frågan anser Kyrkostyrelsen att frågan om ett särskilt policydokument kan avföras från dagordningen.

Skrivelsen är slutbehandlad.

Skrivelser från 1992 års ombudsmöte

Oskr 1992:7 med OG 1992:501 Översättning av psalmbok och kyrkohandbok till samiska

Ombudsmötet har begärt att SFRV:s styrelse låter översätta psalmboken och kyrkohandboken till samiska. Skrivelsen överlämnades till dåvarande Församlingsnämnden för beredning. Nämnden konstaterade på ett tidigt stadium att översättningar av kyrkans böcker till samiska, något som pågått sedan år 1989, är ett långsiktigt projekt.

I december 1998 förelåg i stort sett hela kyrkohandboken översatt till lulesamiska. Arbetet med att översätta Nya testamentet till lulesamiska kom då för en tid att gå före kyrkohandboksarbetet. I detta arbete ingick de personer som arbetat med kyrkohandboken. Översättningen av kyrkohandboks materialet har under tiden prövats och

genomgått språklig granskning. Den framläggs för 2002 års kyrkomöte med förslaget att den skall få användas i Svenska kyrkan. Arbetet med översättning av psalmboken till lulesamiska påbörjades år 2001. Ett första provhäfte med ett urval psalmer översatta till lulesamiska samt några psalmer ur lulesamisk psalmtradition överlämnas till 2002 års kyrkomöte i skrivelsen KsSkr 2002:11 med förslaget att psalmerna skall få användas i Svenska kyrkan. Arbetet med översättningar till andra samiska språkvarianter fortsätter.

Skrivelsen är inte slutbehandlad.

Oskr 1992:8 med OG 1992:502 Översättning av psalmboken till finska

Ombudsmötet har begärt att SFRV skall låta översätta *Den svenska psalmboken* till finska. Skrivelsen överlämnades till dåvarande Församlingsnämnden för handläggning.

Den finskspråkiga verksamheten inom huvudprogrammet Gudstjänst har lagt ner ett stort arbete på översättning av *Den svenska psalmboken* till finska. Vid början av år 2000 var alla texterna översatta. Samtidigt inledde arbetsgruppen en granskning av redan översatta och provsjungna texter samt en genomgång av inkomna ändringsförslag. År 2001 utförde Nämnden för kyrkolivets utveckling tillsammans med Delegationen för finskspråkigt arbete en remissomgång och samlade in remissvar. Ett förslag till *Den svenska psalmboken på finska* överlämnas till 2002 års kyrkomöte med förslaget att detta skall få användas i Svenska kyrkan, KsSkr 2002:11.

Skrivelsen är slutbehandlad.

Utdrag ur Kyrkostyrelsens protokoll

Utdrag ur protokoll fört vid Kyrkostyrelsens sammanträde den 30 maj 2002.

Närvarande: Ärkebiskop KG Hammar, ordförande, ledamöterna Birgitta Ericsson Löfgren, Curt Forsbring, Christina Hjertén, Bengt Linvall, Margarethe Isberg, Marianne Kronberg och Britas Lennart Eriksson samt tjänstgörande ersättarna Jan-Erik Ågren, Ulla Samuelsson, Marianne Upmark, Anders Reinholdsson, Robert Schött och Daniel Tisell.

Föredragande: Planeringschefen Anders Lindberg.

Kyrkostyrelsen beslöt

att till Kyrkomötet avge skrivelsen 2002:3 Redogörelse för Kyrkostyrelsens behandling av Kyrkomötets ärenden.

Kyrkostyrelsen överlämnar denna skrivelse till Kyrkomötet.

Uppsala den 19 juni 2002

KG Hammar

Leni Björklund

Skrivelsens huvudsakliga innehåll

Genom skrivelsen lägger Kyrkostyrelsen efter genomförd översyn fram förslag till en ny utgåva av *Den svenska evangelieboken*. Evangelieboken innehåller bibliska läsningar samt böner för kyrkoårets samtliga sön- och helgdagar. Förslaget är avsett att från och med påskdagen 2003 ersätta den nuvarande evangelieboken från 1983. Den största förändringen, och även huvudskälet till den gjorda översynen, är att de gammaltestamentliga texterna nu hämtas ur Bibel 2000. Även vissa andra förändringar har skett inom ramen för översynen. Dessa redovisas närmare i skrivelsen.

Innehåll

Skrivelsens huvudsakliga innehåll	1
Förslag till Kyrkomötets beslut	4
Den nuvarande evangelieboken	4
Utvecklingen efter 1983	4
1997 års evangelieboksgrupp	5
Remissutfallet på Evangelieboksgruppens förslag	6
Ekumenisk samverkan i evangelieboksarbetet	8
Kyrkostyrelsens överväganden rörande kyrkoårets uppbyggnad	8
Kyrkoårets struktur i stort	8
Midsommarhelgen	9
Söndagar i påsktiden	9
Andra överväganden om kyrkoåret	10
Särskilda frågor i Kyrkostyrelsens beredning	11
Det inklusiva språket	11
Förhållandet mellan gammaltestamentliga texter och texter ur evangelierna	12
Kyrkostyrelsens evangelieboksförslag – kommentarer och motiveringar	13
Evangeliebokens namn	13
Evangeliebokens omfång	13
Dagens bön	13
Förord	13
Söndagar i påsktiden	14
Första seriens böner	14
Andra seriens böner	14
Bibelcitater eller ämnesrubrik	14
Psaltarpsalmer	15
Syndafallsberättelser	15
Gamla testamentets apokryfer	15
Karaktärstexter	16
Fyra serier för tiden palmsöndag-påskdag	17
Påskdagens texter	17
10 och 20 söndagen efter trefaldighet	18
Bibel 2000	19
Bibelläsningar med kvinnor och kvinnors erfarenheter	19
Midsommarhelgen	19
Kortare och bättre texter	20
Förbättrande textbyten som inte innebär någon förkortning	23
Enstaka förlängningar av texter	23
Ingresser	23
Inledningar utan tilltal	24

Bilaga 1. Den svenska evangelieboken	25
Evangeliebokens texter ordnade efter Bibelns böcker	299
Bilaga 2: Ändring i kyrkoordningen	308
Förslag till ändring i kyrkoordningen	309
Utdrag ur Kyrkostyrelsens protokoll	310

Förslag till Kyrkomötets beslut

Kyrkostyrelsen föreslår Kyrkomötet att besluta

att anta i bilaga 1 till denna skrivelse framlagt förslag till *Den svenska evangelieboken* att användas i Svenska kyrkans gudstjänster från och med Påskdagen 2003.

att anta i bilaga 2 till skrivelsen framlagt förslag om ändring i 28 kap. kyrkoordningen.

Den nuvarande evangelieboken

Den svenska evangelieboken är en av Svenska kyrkans gudstjänstböcker. Den innehåller de bibeltexter som läses i gudstjänsten och används som text för predikan på kyrkoårets sön- och helgdagar. Evangelieboken med dess spegling av det kristna trosinnehållet under loppet av ett år är också naturligt att använda vid andra kyrkoårsanknutna andakter, både gemensamma och enskilda.

Den nuvarande evangelieboken antogs av 1983 års kyrkomöte och togs i bruk på första söndagen i advent samma år. Det bakomliggande förslaget hade utarbetats inom ramen för det omfattande arbete med gudstjänstens förnyelse som skedde genom 1968 års kyrkohandbokskommitté. 1983 års evangeliebok (EB 83) har en ekumenisk förankring. Den används förutom i Svenska kyrkan också i ett antal kyrkor och samfund inom vad som i Sveriges Kristna Råds sammanhang benämns den frikyrkliga familjen.

Den mest påtagliga skillnaden mellan EB 83 och den tidigare evangelieboken från 1942 (EB 42) var att ett gammaltestamentlig text införts i var och en av de tre årgångarna för hela kyrkoåret. Därmed fanns alltså tre fasta texter att läsas i huvudgudstjänsten. Detta överensstämde med det revisionsarbete som parallellt pågick med ny kyrkohandbok och som redan tagit sig uttryck i kompletterande textserier till EB 42. Vidare fanns två serier kollektböner mot tidigare endast en. Den särskilda s.k. evangelieböner för varje sön- och helgdag samt de högtidsböner som fanns för kyrkoårets stora dagar hade däremot tagits bort.

En ny utgåva av evangelieboken var även påkallad av ett mer praktiskt skäl. Bibelkommissionen hade 1981 publicerat sin nyöversättning av Nya testamentet (NT 81) och Kyrkomötet beslutade att denna översättning skulle användas i Svenska kyrkans gudstjänstliv. Det var därför angeläget att ge ut en evangeliebok som innehöll de nytestamentliga texterna enligt NT 81.

EB 83 innebar också vissa mindre förändringar i kyrkoåret. Tre av de fyra särskilda böndagarna togs bort: botdagen, reformationsdagen och missionsdagen. Endast tack-sägelsedagen blev kvar. Dock fick söndagen sexagesima underrubriken reformations-söndagen och heliga trefaldighets dag underrubriken missionsdagen. Vidare blev det möjligt att vid allhelgonahelgen hålla samman de båda firningsämnena alla helgons dag (ursprungligen 1 november) och alla själars dag (2 november) genom införandet av söndagen efter alla helgons dag.

Utvecklingen efter 1983

Redan i slutet av 1980-talet började det komma motioner i Kyrkomötet om vissa ändringar i den nya evangelieboken. Detta gällde inte minst de gammaltestamentliga texterna. En översyn borde ske av urvalet, framför allt borde – så uttryckte sig 1990

års kyrkomöte – vissa historiska texter utgå till förmån för psalmer ur Psaltaren. I arbetet med EB 83 hade det varit en bärande princip att i stort sett undvika psaltar-texter på bibelläsningens plats, eftersom Psaltaren används i andra delar av gudstjänsten, t.ex. i introitus och som omkväde mellan textläsningarna, och överhuvudtaget som bön.

Synpunkter kom motionsvägen även på perikopernas avgränsning, särskilt i fråga om episteltexterna, samt på kollektbönera.

En annan diskussion, som fanns redan när nuvarande kyrkohandbok antogs 1986 men som växt sig starkare under 1990-talet, gällde s.k. inkluderande språk. I fråga om evangelieboken har denna diskussion främst sin tillämpning på kollektbönera och de bilder för Gud som dessa använder. Men även de bibeltexter som omnämmer de kristna som ”bröder” eller tilltalar församlingen med ”bröder” har efter hand upplevts som besvärande. När NT 81 skriver ”Guds söner” där tidigare svensk översättning löd ”Guds barn” accentueras problemet ytterligare. I evangelieboken är det också en fråga om urvalet av texter. Bibeltexter som handlar om kvinnor och lyfter fram kvinnors gudserfarenhet borde bli fler.

Ett tredje drag i den fortsatta utvecklingen gällde det faktum att Bibelkommissionen förväntades att fullborda sitt arbete och publicera hela Bibeln nyöversatt. Förutom att man då skulle föra in de gammaltestamentliga texterna enligt den nya översättningen kunde det vara ett lämpligt tillfälle att överväga de textbyten m.m. som aktualiserats under åren. Kyrkomötets grundhållning i fråga om ändringar i evangelieboken blev därför att en översyn borde anstå tills nyöversättningen av Gamla testamentet förelåg.

1997 års evangelieboksgrupp

I slutet av 1996 fann Svenska kyrkans församlingsnämnd (föregångare till Nämnden för kyrkolivets utveckling) att tiden var mogen att börja förbereda den översyn av evangelieboken som ändå måste ske när Bibelkommissions arbete var färdigt. Då det även var fråga om en översyn 1986 års kyrkohandbok och ombudsmötet dessutom begärt en revision av 1970 års *En liten bönbok*, fann Svenska kyrkans centralstyrelse att arbetet med kyrkans böcker borde ske samordnat. Centralstyrelsen fastställde därför i mars 1997 övergripande direktiv för hela arbetet med översyn och revision av Svenska kyrkans gudstjänstböcker.

I direktiven konstaterade Centralstyrelsen att motiven för en översyn av *Den svenska evangelieboken* i sammanfattning var den nya helbibelns publicering, översyn av texturvalet ur Gamla testamentet, översyn av episteltexternas perikopindelning samt behovet av en ny alternativ serie kollektböner.

Allmänt underströk Centralstyrelsen att det i en tid av stora förändringar i övrigt för Svenska kyrkan var angeläget att arbetet med kyrkans böcker inskränkte sig till en översyn av det som var direkt nödvändigt.

Beträffande evangelieboken preciserades detta till att huvuduppdraget var att byta ut ett antal historiska texter i de gammaltestamentliga textserierna mot psaltartexter samt att justera perikopindelningen för episteltexterna. Vidare skulle de båda kollektbönsserierna ses över. Här nämndes främst en översyn utifrån aspekten inklusivt språk. Den kollektbönsserie (den första) som står den klassiska traditionen närmast skulle dock bearbetas varsamt.

Evangelieboksgruppen lade i mars 2000 fram resultatet av sitt arbete i Svenska kyrkans utredningar 2000:4–5. Ett förslag av denna karaktär låter sig av naturliga skäl inte sammanfattas utan Kyrkostyrelsen hänvisar till gruppens betänkanden, där

band 4 innehåller texter för kyrkoårets sön- och helgdagar och band 5 motiveringarna. Dock kan konstateras att gruppen valt en annan lösning vad gäller psaltartexter än direktiven angivit. I stället för att byta ut vissa gammaltestamentliga texter mot psaltarpsalmer har man föreslagit en komplett serie psaltarpsalmer – en tionde text – för alla årets sön- och helgdagar. En annan nyhet är att nuvarande ämnesrubriker över söndagarna bytts mot ett karakteristiskt citat ur någon av dagens bibeltexter.

Kyrkostyrelsen lät sända förslaget på remiss till domkapitel och stiftsstyrelser och till ett antal organ och organisationer på nationell nivå. Dessutom utsågs genom respektive domkapitels försorg 130 församlingar att remissvara. Remisstiden var ett år, intill den 1 april 2001.

Remissutfallet på Evangelieboksgruppens förslag

Av de 187 remissinstanser som beretts tillfälle att svara har yttrande inkommit från 128. Därtill finns 95 spontanremisser. Tre av dem är av namnsamlingstyp där förslaget i sin helhet avvisas.

Generellt är såväl stiftsledningar som församlingar och övriga instanser positiva till förslaget även om viss bearbetning behövs. Särskilt bönematerialet måste ses över på nytt. Men man anser förslaget så pass färdigt att om det skulle bli förseningar med de båda andra samtidigt remitterade böckerna – kyrkohandboksförslaget och bönboks-förslaget – så bör likväl evangelieboken kunna föras till Kyrkomötet för beslut. Det är denna väg Kyrkostyrelsen nu följer.

I remissutfallet noteras i sammanfattning följande.

Evangelieboken bör även i fortsättningen heta *Den svenska evangelieboken*. Detta motiveras av dess ekumeniska ställning.

Det finns anledning att minska evangeliebokens omfång. Den har blivit för omfattande i evangelieboksgruppens förslag. Här finns både innehållsliga kommentarer – många texter är alltför långa – som mer praktiska: Hur skall en så stor bok rymmas intryckt i psalmboken?

Det fylliga förordet har tagits väl emot. Dock bör begreppet ”Bruksanvisning” utmönstras.

Evangelieboksgruppens förslag att söndagarna efter påsk skall kallas ”söndagar i påsktiden” (varvid nuvarande 1 efter påsk blir 2 i påsktiden, osv.) har fått stort stöd. I anslutning till detta framförs förslag i remissvaren om övergivande av söndagar efter trettondedagen och söndagar efter trefaldighet till förmån för ”söndagar i jultiden” och ”söndagar efter pingst”. Det sistnämnda föreslogs för övrigt redan 1983 med förkastades av Kyrkomötet.

Förslaget om bibelcitats i stället för nuvarande ämnesrubriker tas emot positivt. Invändningar finns mot att de ibland är för långa. Ett antal alternativa förslag förs fram.

Införande av psaltarpsalmer hör till de förslag som har störst stöd i remissopinionen även om invändningar finns mot de enskilda urvalen.

Vid en sammanvägning av detta förslag och andra alternativ (”samlingsbön”, ”temabön” etc.) samt bibehållande av ”kollektbön” visar det sig dock finnas ett övervägande stöd för förändringen till ”Dagens bön”.

Såväl första som andra serien Dagens bön får övervägande positiva omdömen. Att den första serien anknyter till äldre tradition uppskattas. Förslagen till förändringar är delvis motstridiga. De anses av somliga remissinstanser vara alltför gammalmodiga medan andra anser att dessa klassiska böner ändrats för mycket. Åtskilliga synpunkter

rör hur långt man här bör gå i fråga om strävan efter inklusivt språk. Flera domkapitel och en del församlingar menar att denna strävan fått för stor betydelse i evangelieboksförslaget.

Det positiva med den andra serien Dagens bön uppfattas vara att de tydligare knutits till dagens bibeltexter. I fråga om utformningen finns dock en delvis mycket hård kritik. Teologin anses undermålig och bönerna är yviga och utbroderande. Remissopinionen tyder på att här krävs en bearbetning i riktning mot större stramhet, enklare bibelanknytning och återhållsammare bildanvändning.

I fråga om förslaget att minska antalet karaktärstexter på de större högtidsdagarna är remissopinionen delad. Framför allt vänder man sig mot att kyrkobesökarna på första söndagen i advent, på julnatten och juldagen inte alltid skulle få höra de kända texterna, något som anses pastoralt oklokt.

Evangelieboksgruppens åtgärder för att lyfta fram bibeltexter om kvinnor och kvinnors erfarenheter bejakas.

Förslaget att avvika från lydelsen i Bibel 2000 för att bibelläsningarna skall framstå som mer inkluderande är det inslag i hela förslaget som får mest kritik. Det finns ett tydligt motstånd mot att "ändra i bibeltexten". Även om skälet kan vara gott finns risken att krav kommer på andra ändringar också och att ett godtycke kommer att prägla bibelläsningen i gudstjänsten. Remissopinionen tyder på att dessa ingrepp i inkluderande riktning skall överges.

De ökande inslagen av berättande bibeltexter och bibeltexter om skapelsen får tydligt stöd och flera remissvar säger att evangelieboksgruppen kunde gjort mer i detta avseende. Här finns återkommande förslag om att ägna midsommardagen enbart åt skapelsetemat.

Förslaget att införa fyra årgångar texter under perioden palmsöndag – påskdagen har fått ett mycket positivt bemötande. Dock påpekas att begreppet "årgång" blir förvillande i sammanhanget. Idén bör alltså behållas men en annan benämning sökas.

Två av kyrkoårets söndagar ändrar genom evangelieboksgruppens förslag karaktär. 10 söndagen efter trefaldighet, som hittills haft temat "Förspilda tillfällen" blir en söndag om nådegåvorna. Detta anses mycket positivt av remissinstanserna. I fråga om 20 söndagen efter trefaldighet är remissopinionen delad. Evangelieboksgruppens förslag att vidga den från hemmet och äktenskapet till nära relationer uppfattas både positivt och negativt. Somliga önskar att äktenskapet skall lyftas fram mer, andra menar däremot att det är bra att inte enbart den traditionella familjen kommer i fokus denna dag.

Evangelieboksgruppen föreslår bibelläsningar även för vigningar. Många finner de föreslagna texterna bra men ifrågasätter samtidigt om inte detta snarare är en kyrkohandboksfråga.

I fråga om kyrkoårets struktur finns i remissvaren ett antal enskilda förslag om missionsdagen, allhelgonahelgen, Kristi himmelfärds dag m.m. Oftast återkommande är förslaget att låta midsommardagen få skapelsen som tema och i stället fira Johannes döparens födelse dagen efter, som då skulle bli en fast återkommande ny söndag benämnd söndagen efter midsommar.

Flera remissinstanser noterar att evangelieboksgruppen valt att inte ta med texter ur Gamla testamentets apokryfa böcker och beklagar detta. Särskilt nämns Salomos vishet, som vore intressant ur ett kvinnoperspektiv.

Ett stort antal remissinstanser kommenterar det faktum att Första Mosebokens syndafallsberättelser uteslutits. Att de använts förtryckande är inget skäl. Det är förkunnelsens sak att i så fall göra upp med sådana tolkningar. Dessa texter behövs med tanke på människans syn på sig själv, sin relation till Gud och behovet av en frälsare. I andra svar uttrycks dock glädje över att dessa texter är borta.

När det slutligen mer övergripande gäller gudsbild och människosyn är remissopinionen delad. Kritikerna talar om en oacceptabel förändring rent teologiskt. Andra är glada över förändringarna och hade gärna sett att det inklusiva språket drivits längre. Det finns således både invändningar mot texturval och böner som tecknar Gud som enbart "mjuk och nära" och invändningar som menar att Gud alltfört framställs som "hård och avlägsen". Vad gäller bönematerialet finns det dock en relativt enhetlig kritik mot språkliga svagheter och moraliserande tendenser.

Ekumenisk samverkan i evangelieboksarbetet

Till det arbete med revision av Den svenska evangelieboken som skedde inom 1968 års kyrkohandbokskommitté knöts en referensgrupp med företrädare för andra kyrkor och samfund. Det innebär att det bakom 1983 års evangeliebok finns en ekumenisk förankring. Ett antal kyrkor och samfund inom den grupp som i Sveriges Kristna Råd benämns den frikyrkliga familjen använder tillsammans med Svenska kyrkan *Den svenska evangelieboken*.

För Kyrkostyrelsen är det angeläget att denna ekumeniska förankring finns också för framtiden och att också andra kyrkor och samfund i Sverige kan känna *Den svenska evangelieboken* som sin antingen man helt följer den eller till delar använder sig av den i gudstjänstlivet.

Kyrkostyrelsen konstaterar att evangelieboksgruppen bemödat sig om en sådan ekumenisk förankring. I arbetet har man haft återkommande ekumeniska överläggningar för avstämning och diskussion, något som blivit av betydelse för förslagets utformning. Detta och vilka samfund som deltagit redovisas närmare i evangelieboksgruppens motiveringar. För Kyrkostyrelsen var det därför naturligt att remittera gruppens förslag inte enbart för ett samlat yttrande från Sveriges Kristna Råd utan till vart och ett av de deltagande samfundet.

Under kyrkokansliets beredningsarbete har på nytt inbjudits till en ekumenisk samling för information och överläggningar kring det med anledning av remissutfallet bearbetade förslag som Kyrkostyrelsen nu lägger fram. Till överläggningen, som ordnades i april 2002, kom företrädare för Svenska Missionsförbundet, Svenska Baptistsamfundet och Bibeltrogna Vänner. Dessa har därefter under arbetets slutskede haft möjlighet att delta i arbetet genom att lämna synpunkter och förslag. Såväl vissa textval som ett antal *Dagens bön* har setts över med ledning av synpunkterna från ekumeniskt håll.

Kyrkostyrelsens överväganden rörande kyrkoårets uppbyggnad

Kyrkoårets struktur i stort

Kyrkostyrelsens förslag till evangeliebok återspeglar i huvudsak inga förändring i kyrkoårets nuvarande struktur.

Vid den förra evangelieboksrevisionen var den största förändringen vad avser kyrkoåret att de fyra särskilda böndagarna togs bort. Evangelieboksgruppen framhåller att böndagarnas ämnen dock funnits kvar. Botmotivet har fått sin plats på askonsdagen. Reformationstemat återfinns på sexagesima, som även har under rubriken reformationssöndagen. På samma sätt har missionsdagen återkommit på

heliga trefaldighets dag. Den fjärde av de gamla böndagarna, tacksägelsedagen, är kvar som en särskild söndag, alltid firad den andra söndagen i oktober.

Kyrkostyrelsen menar att detta visat sig vara en väl fungerande ordning och föreslår i likhet med evangelieboksgruppen att den består. Kyrkostyrelsen är därmed inte beredd att följa exempelvis de remissförslag som önskar att heliga trefaldighets dag och missionsdagen åter skiljs åt.

Midsommarhelgen

På en punkt föreslår Kyrkostyrelsen en förändring i kyrkoårets uppbyggnad. Det gäller midsommarhelgen.

Midsommardagens firningsämne är Johannes döparens födelse. I såväl 1942 års som 1983 års evangeliebok speglas detta i dagens förstanamn – midsommardagen är underrubrik. Dagens hävdvunna placering ett halvår före jul (ursprungligen som fast helgdag den 24 juni) har sin bakgrund i berättelsen i Luk. 1:26ff. Av skildringen av mötet mellan Elisabet, Johannes mor, och Maria, Jesu mor, framgår att Johannes skulle komma att födas ett halvår före Jesus. Johannes döparen intar en viktig plats i frälsningshistorien och firningsämnet kan inte avvaras.

Samtidigt har ”midsommarmotivet” med lovsången till Skaparen och glädjen över naturens skönhet och rikedom intagit en stor och ofta dominerande plats denna dag, därtill med bred folklig förankring. Midsommardagen har därmed kommit att innehålla en spänning som kan vara svår att hantera tematiskt och homiletiskt. Visserligen är förhållandet mellan skapelse och frälsning ett grundläggande teologiskt tema, men midsommardagen framstår inte omedelbart som den pastoralt mest lämpade för utveckling av detta.

Denna spänning har förstärkts under de år som gått sedan 1983 års evangeliebok antogs. De fördjupade och förnyade insikterna om människans ansvar för natur och miljö med utgångspunkt i kristen skapelsetro har bidragit till att midsommardagen blivit den naturliga platsen för skapelsetemat i kyrkoåret. Den firas på många håll som något av kyrkans miljödag.

Mot denna bakgrund föreslår många remissinstanser – med ändring av nuvarande ordning och mot evangelieboksgruppens förslag – att midsommardagen odelat skall ägnas åt skapelsetemat. Detta skulle motsvara många människors förväntan och svara mot ambitionen även hos evangelieboksgruppen att ge skapelsen en tydligare plats i kyrkoåret. Önskemålet kan tillgodoses genom att Johannes döparens födelse blir firningsämne följande dag, som då skulle bli en nyinförd söndagen efter midsommardagen. Denna lösning förordas i många remissvar.

Kyrkostyrelsen ställer sig bakom denna förändring. I vårt förslag ägnas därför midsommardagen helt åt skapelsen, medan Johannes döparens födelse blir tema på den nya ”söndagen efter midsommardagen eller den helige Johannes döparens dag”. Den av trefaldighetssöndagarna som annars skulle ha infallit dagen efter midsommardagen bortfaller alltså alltid till förmån för den nya söndagen.

Förslaget medför ändring i 28 kap. 1 § kyrkoordningen om kyrkoåret. Kyrkostyrelsens ändringsförslag framgår av *bilaga 2*.

Söndagar i påsktiden

Evangelieboksgruppen föreslår på en punkt en förändring i kyrkoåret, dock inte i dess struktur utan i fråga om benämningen på söndagarna mellan påskdagen och pingstdagen.

Dessa söndagar har traditionellt kallats söndagarna efter påsk. Evangelieboksgruppen framhåller i sitt betänkande att hela kyrkoårsperioden mellan påskdagen och pingstdagen utgör kyrkornas påskfirande i gudstjänstlivet. Påskfirandet inleds med påsknattsmässan och pågår fram till pingstdagen. I kyrkans historia har påsktiden beskrivits som en enda förlängd söndag, helt genomsyrad av uppståndelsens glädje.

Benämningen ”söndagar efter påsk” kan ge intryck att påskfirandet avslutats i och med påskdagen. För att tydliggöra att kyrkan firar påsk under hela denna period föreslås namnändring till ”söndagar i påsktiden”. Flera kyrkor i Sverige och även i andra länder har genomfört denna ändring och förslaget har vunnit enhälligt stöd vid de ekumeniska överläggningar som evangelieboksgruppen haft under sitt arbete.

Evangelieboksgruppens förslag har fått stort stöd också i remissomgången och Kyrkostyrelsen anser därför att förslaget skall genomföras. I vårt förslag benämns därför de nuvarande 1–5 söndagen efter påsk i stället 2–6 söndagen i påsktiden.

I kyrkoårets struktur avslutas påsktiden med Kristi himmelfärds dag. Det är mot den bakgrunden inte naturligt att benämna den nuvarande 6 söndagen efter påsk som 7 söndagen i påsktiden – den infaller i här avsedd mening efter påsktidens utgång. Vi föreslår att 6 söndagen efter påsk i stället benämns söndagen före pingst. Det återspeglar även på ett bra sätt den söndagens innehåll, som på olika sätt rör löftena om och väntan på den heliga anden, dvs. den är i någon mening framåtblickande.

Ingen förändring finns i fråga om de ämnen som i traditionen är knutna till söndagarna mellan påsk och pingst.

Förslaget medför ändring i 28 kap. 1 § kyrkoordningen om kyrkoåret. Kyrkostyrelsens förslag framgår av *bilaga 2*.

Andra överväganden om kyrkoåret

Benämningen ”söndagar i påsktiden” väcker också förslag om andra namnändringar. Som skett på andra håll internationellt sett borde Svenska kyrkan, föreslås det, stryka förfastan och ha fler söndagar efter trettondedagen, kallade ”söndagar i jultiden”. Förslag finns också om ”söndagar efter pingst” i stället för nuvarande ”söndagar efter trefaldighet”.

Kyrkostyrelsen konstaterar i likhet med evangelieboksgruppen att frågorna om förfastan och trefaldighetstiden diskuterades i anslutning till beslutet om 1983 års evangeliebok. 1968 års kyrkohandboks-kommitté hade föreslagit övergång till benämningen ”söndagar efter pingst”. Av debatten i och utanför Kyrkomötet framgick tydligt att det gamla kyrkoåret har en mycket stark ställning i Svenska kyrkan och är uppskattat i all sin komplexitet.

Kyrkostyrelsen gör bedömningen att detta i allt väsentligt fortfarande gäller. Det finns därför ingen anledning att nu ta bort förfastan eller ändra på namnet på söndagarna efter trefaldighet. Förändringar av detta slag har dessutom inte varit föremål för remiss.

Beträffande det i några remissvar framförda förslaget att i konsekvens med ”söndagar i påsktiden” byta jul- och trettondedagstidens benämningar till ”söndagar i jultiden” har Kyrkostyrelsen funnit skäl att göra en närmare studie. Vi redovisar här våra överväganden på denna punkt.

Själva namnbytet på söndagarna under den aktuella perioden är vid första anblicken okomplicerat. Söndagarna från söndagen efter jul och trettondedagstiden ut numreras löpande som söndagar i jultiden. Grundläggande är emellertid vad som skall betraktas som första söndagen i jultiden. Vid påsk är påskdagen den första söndagen i påsktiden varför den söndag som i 1983 års evangeliebok är första söndagen efter

påsk blir andra söndagen i påsktiden, etc. Det kan i förstone synas vara annorlunda vid jul, eftersom juldagen i de allra flesta fall inte är en söndag. Det borde med andra ord fungera väl att låta söndagen efter jul alltid vara första söndagen i jultiden.

Detta visar sig dock vara en mindre god ordning. De år annandag jul är en söndag kommer första söndagen i jultiden att infalla den 2 januari, vilket kan upplevas som på fel sida om årsskiftet i förhållande till denna söndags ämnesmässiga koppling till Värnlösa barns dag (28 december). Vidare kommer andra söndagen i jultiden att infalla 9 januari. Det tema som i 1942 års evangeliebok var knutet till första söndagen efter trettondedagen ("Guds Son i Guds helgedom") men i evangelieboken 1983 flyttats till söndagen efter nyår ("I Faderns hus"), för att möjliggöra att Jesu dop präglar första söndagen efter trettondedagen, hamnar dessa år på nytt direkt efter trettonhelgen.

Därför bör juldagen och annandag jul – enligt samma princip som gäller för påsktiden – betraktas som första söndagen i jultiden *de år dessa dagar infaller på en söndag*. Temat för första söndagen i jultiden bortfaller således dessa år. Om juldagen är en söndag blir även nyårsdagen en söndag, varför även andra söndagen i jultiden bortfaller. Detta är dock inget nytt utan analogt med nuvarande ordning där såväl söndagen efter jul som söndagen efter nyår ibland bortfaller. Om annandag jul är en söndag firas andra söndagen i jultiden den 2 januari med ett tema som motsvarar evangelieboken 1983.

I övriga fall blir första söndagen i jultiden den söndag som infaller under perioden 27–31 december och andra söndagen i jultiden den söndag som infaller 3–5 januari. När andra söndagen i jultiden infaller den 6 januari bortfaller den givetvis till förmån för trettondedag jul. Med denna ordning hamnar man rätt också efter trettondedag jul då nuvarande första söndagen efter trettondedagen blir tredje söndagen i jultiden, osv.

Så långt den studie Kyrkostyrelsen låtit göra. Som framgår är frågan mer komplicerad än den först verkar vara och en nyordning kräver omfattande anvisningar om vad som skall gälla olika år. Undantagen från "normalordningen" skulle bli så många att oklarhet skulle bli följd. Sammantalet talar detta mot införandet av en nyordning. Inte heller i detta fall har något utarbetat förslag varit remitterat.

Kyrkostyrelsen är således inte beredd att i detta avseende följa remissförslagen utan menar att evangelieboksgruppen gjort en riktig bedömning.

Vad gäller namn på helgdagar föreslår Kyrkostyrelsen slutligen att den helige Stefanos dag eller annandag jul samt Jungfru Marie kyrkogångsdag eller kyndelmässodagen i evangelieboken anges med det mest kända namnet först, dvs. annandag jul eller den helige Stefanos dag respektive kyndelmässodagen eller Jungfru Marie kyrkogångsdag.

Särskilda frågor i Kyrkostyrelsens beredning

Det inklusiva språket

I anslutning till slutbehandlingen i 1986 års kyrkomöte av *Den svenska kyrkohandboken I* uppmärksammades, inte minst från Läronämndens sida, frågorna om vilken gudsbild och människosyn som förmedlas i kyrkans gudstjänstspråk, böner och texturval. Det gällde särskilt "den problematik som ligger i det maskulina språkets dominans i den kristna traditionen" (Ln 1986:2). Det var då för sent att göra någon genomarbetning av förslagen till gudstjänstordningar och kyrkliga handlingar med

syftet att åstadkomma ett mer inkluderande språk med exempelvis fler kvinnliga eller könsneutrala bilder för Gud. Med anledning av Läronämndens yttrande och vissa konkreta förslag till mer inklusiva formuleringar som fanns i detta förde dock Kyrkomötet in några kompletteringar i kyrkohandboken.

Frågan om inklusivt språk var därmed uppfört på dagordningen i Svenska kyrkan och återkom även i Kyrkomötet de följande åren. Frågan var exempelvis en av aspekterna i den stora studien *Kvinnligt, manligt, mänskligt – människosyn och guds-uppfattning*, som efter ett initiativ i 1994 års kyrkomöte genomfördes av Svenska kyrkans teologiska kommitté och redovisades i *Tro & Tanke Supplement* 1998:2.

När Centralstyrelsen i mars 1997 fastställde direktiv för översyn och revision av de kyrkliga gudstjänstböckerna kom mot denna bakgrund frågan om bearbetningar i riktning mot ett mer inkluderande språk att spela en viktig roll. Evangelieboksgruppen har på ett förtjänstfullt sätt arbetat sig in i denna problematik och redovisat den i sina motiveringar. Där visas hur man eftersträvat ett inklusivt språk i evangeliebokens böner och texturval, även vad gäller psaltarpsalmerna. Även vissa avvikelser från lydelsen i Bibel 2000 har gjorts.

Kyrkostyrelsen konstaterar att direktiven om ett mer inkluderande språkbruk i tilltal till och bilder av Gud gällt arbetet med alla de tre för närvarande aktuella gudstjänstböckerna: evangelieboken, kyrkohandboken och *En liten bönbok*. Ambitionen kvarstår men Kyrkostyrelsen har samtidigt att ta hänsyn till den relativt hårda remisskritiken mot hur förslagen utformats.

Inför det fortsatta arbetet med de kyrkliga böckerna har därför teol. kand. Kristin Molander på Kyrkostyrelsens uppdrag gjort en problemanalys av hur frågan om inklusivt språk har behandlats i arbetet med förslagen till evangelieboken, kyrkohandboken och bönboken och hur den mottagits av remissinstanserna. Hon redovisar kritiken mot förslagen i detta avseende och pekar på vikten av tydliga direktiv för det fortsatta arbetet.

Kritiken i remissvaren mot evangelieboken är mindre hård än mot övriga böcker. Ändå handlar en stor del av de justeringar som Kyrkostyrelsen nu föreslår om just det inklusiva språket. Bönematerialet i *Dagens bön* har reviderats, särskilt i serie 2, och Bibel 2000 skall enligt vårt förslag följas utan bearbetningar i inkluderande syfte.

Förhållandet mellan gammaltestamentliga texter och texter ur evangelierna

Utifrån de förutsättningar som ges i det av 2001 års kyrkomöte antagna dokumentet *Guds vägar – judendom och kristendom* har teol. dr Cristina Grenholm på Kyrkostyrelsens uppdrag gjort en översyn av relationerna mellan de gammaltestamentliga läsningarna och evangelieläsningarna enligt evangelieboksgruppens förslag till ny evangeliebok. Enligt denna översyn råder en god balans i textvalet mellan de textkombinationer som uttrycker likhet mellan texterna från Gamla och Nya testamentet och de kombinationer som antyder skillnad. Grenholms analys har sedan också vägts in vid de förändringar som Kyrkostyrelsen nu föreslår.

Kyrkostyrelsens evangelieboksförslag – kommentarer och motiveringar

Grunden för Kyrkostyrelsens förslag till ny evangeliebok är det förslag som lades fram av evangelieboksgruppen år 2000 (här kallat evangelieboksgruppens förslag, EF 00).

Remissvaren var på de flesta punkter positiva till detta förslag. I några fall ger dock remissvaren anledning till förändringar och inte så sällan förordas i stället det alternativ som förelåg i evangelieboken från 1983 (EB 83). I det följande kommenterar och motiverar Kyrkostyrelsen den bearbetning som gjorts av evangelieboksgruppens förslag.

Evangeliebokens namn

Vårt förslag är att namnet *Den svenska evangelieboken* behålls. Detta är i överensstämmelse med såväl evangelieboken 1983 som evangelieboksgruppens förslag. För detta namn talar också dess starka stöd i remissvaren samt ekumeniska hänsyn framför allt till de samfund som avser att bruka evangelieboken.

Evangeliebokens omfattning

Vårt förslag till evangeliebok är mindre till omfånget än evangelieboksgruppens förslag. Remissinstanserna uttryckte farhågor både när det gällde bokens sammanlagda omfattning och när det gällde enskilda texters längd.

Minskningen i omfattning har åstadkommit på fyra sätt (som alla nämns under andra rubriker):

- karaktärstexterna är något fler och trycks här bara en gång med efterföljande hänvisningar.
- texterna för kyrkmässa och vigningar har lyfts ur evangelieboken.
- en översyn har gjorts för att förkorta texter när detta samtidigt kunnat innebära förbättringar.

Dagens bön

Vårt förslag är att den samlande bönen i evangelieboken kallas *Dagens bön*. Detta överensstämmer med evangelieboksgruppens förslag. Benämningen har fått starkt stöd i remissvaren, samtidigt som det inte finns något alternativ som har förutsättningar att få jämförbart stöd. För kyrkohandboken föreslår vi den dubbla rubriken *Dagens bön (collecta)*.

Förord

Vårt förslag till förord är en förkortning i jämförelse med evangelieboksgruppens förslag. I detta förord har strukits det som gällde vigningar, det som kan betraktas som handboksfrågor och det som det inte (längre) finns täckning för. Viss upprepning har undvikits. Därmed har också rubriken *Liten bruksanvisning* utgått.

Söndagar i påsktiden

Vårt förslag är att söndagarna från påsk till pingst benämns *söndagar i påsktiden*. Förslaget överensstämmer med evangelieboksgruppens förslag som på denna punkt har fått stort stöd i remissvaren. Som nämnts föreslår vi dock att den sista söndagen mellan påsk och pingst benämns *söndagen före pingst*.

Första seriens böner

Vårt förslag till första seriens böner innebär en redigering av evangelieboksgruppens förslag, som i sin tur var en lätt bearbetning av bönerna i 1983 års evangeliebok.

Förslaget att låta första seriens böner anknyta till äldre tradition fick mycket starkt stöd vid remissen. Också utformningen av bönerna bedömdes övervägande positivt. Samtidigt gav remissvaren skäl till redigering, framför allt med hänsyn till språk och sångbarhet. Bönerns riktning och tilltal har också beaktats härvidlag.

Andra seriens böner

Vårt förslag till andra seriens böner är resultatet av en samlad redigering av tidigare förslag.

Tilltalet varierar nu i högre grad än tidigare, med plats för tilltalen *Gud vår Fader*, *Herre vår Gud* och *Allsmäktige Gud*, kompletterat av tilltal som *Livets Gud*, *Tröstens Gud* och *Hoppets Gud*. Redigeringen i övrigt gäller såväl språket som strukturen och teologin i bönerna.

Denna relativt stora omarbetning av andra seriens böner motiveras av den mycket starka kritik som evangelieboksgruppens förslag till utformning av dessa böner fick i remissvaren både vad gäller språk och innehåll.

Bibelcitат eller ämnesrubrik

Vårt förslag innehåller ämnesrubriker över kyrkoårets sön- och helgdagar i enlighet med den tradition som finns i EB 42 och EB 83.

Evangelieboksgruppen föreslår att nuvarande ordning med ämnesrubriker utgår och ersätts med ett för respektive söndag karakteristiskt bibelcitат.

Förslaget om bibelcitат har tagits relativt väl emot av remissinstanserna. Kyrkostyrelsen har återkommande prövat detta förslag under hela beredningstiden men stannat för att det inte bör genomföras. En ämnesrubrik är tydligare än ett bibelord när det gäller att ange vad söndagen handlar om. En ämnesrubrik är också mer öppen. Medan ett bestämt citат ur en av dagens texter kan komma att styra predikantens och gudstjänstfirarnas tankar i en viss riktning på ett sätt som binder mer än det öppnar, så är en mer övergripande ämnesrubrik år från år och situation för situation öppen för många olika infallsvinklar. Ämnesrubriker är också mer slitstarka medan de föreslagna bibelcitaten enligt yrkostyrelsens mening löper risken att ganska snart kännas utslitna.

Ämnesrubrikerna är på ett stort antal punkter bearbetade i jämförelse med nuvarande evangeliebok. Detta gäller naturligtvis särskilt de söndagar som fått ändrad karaktär såsom 10 och 20 efter trefaldighet, midsommardagen och söndagen efter midsommardagen. Även i övrigt har en översyn gjorts.

Psaltarpsalmer

Vårt förslag innebär att det för varje sön- och helgdag under året finns en psaltarpssalm som återges i evangelieboken, efter den tredje årgångens texter.

Detta överensstämmer med Evangelieboksgruppens förslag, som tagits emot mycket väl av remissinstanserna.

Evangeliebokens omfång ökar visserligen med detta men praktiska och pastorala skäl talar för att psaltarpsalmen skall finnas tillgänglig avtryckt bland den innevarande kyrkoårsveckans texter – för bön, växelläsning, utläggning, meditation, sång. Det kan också vara möjligt att byta den gammaltestamentliga texten mot psaltarpsalmen vid läsning i gudstjänsten och predika över den och därmed uppnå Kyrkomötets flera gånger uttalade önskemål om fler psaltartexter bland kyrkoårets bibeltexter. Det är då en fråga om ett *byte* av text ur GT, aldrig om att läsa fyra texter i gudstjänsten.

Med ledning av remissutfallet har en begränsad översyn av urvalet psaltarpsalmer och även urvalet verser skett. I sju fall föreslår vi en annan psaltarpssalm än vad evangelieboksgruppen gjort.

Syndafallsberättelser

Vårt förslag är att *en* text från 1 Mos 3 skall ingå i evangelieboken, nämligen 1 Mos 3:1–13, att läsas på första söndagen i fastan, andra årgången. I 1983 års evangeliebok fanns tre texter från 1 Mos 3, nämligen 3:1–6 på första söndagen i fastan, 3:14–15 på fjärde söndagen i advent och 3:17–29 på tolfte söndagen efter trefaldighet.

I evangelieboksgruppens förslag fanns ingen av dessa med.

I remisserna finns olika reaktioner på evangelieboksgruppens åtgärd, nämligen sorg över att människans syndighet inte längre betonas, glädje över att kvinnoförtryckande texter lyfts bort, men också tanken att texter som använts på ett förtryckande sätt behöver vara tillgängliga för predikan.

Innehållet i den text vi föreslår är att kvinnan äter och mannen äter. Båda ser, klär sig, hör Gud och gömmer sig. Mannen skyller på kvinnan och kvinnan skyller på ormen. Såväl dagen som textens längd och innehåll gör det därför möjligt att predika både över människans synd och över likheten mellan man och kvinna.

I övrigt aktualiseras människans synd i Första Mosebok av sex texter, varav två om Kain och Abel (1 Mos 4:3–7 på 1 i fastan och 1 Mos 4:8–12 på 13 efter trefaldighet), tre om Noa (1 Mos 6:13–22 på 19 efter trefaldighet, 1 Mos 7:11–23 på 1 efter trefaldighet och 1 Mos 9:8–17 på midsommardagen) och en om Babels torn (1 Mos 11:1–9 på Pingstdagen).

Konsekvenser i jämförelse med evangelieboksgruppens förslag

5 Mos 8:1–3 (om tukt, lag och prövning) på 1 i fastan 3 årg. utgår till förmån för 1 Mos 3:1–13.

Gamla testamentets apokryfer

Vårt förslag innebär att fem texter från Gamla testamentets apokryfer ingår i evangelieboken.

Evangelieboksgruppen föreslog inga texter ur apokryferna.

I ett flertal remissvar har man reagerat på detta och förordar att apokryferna får plats i evangelieboken. Till motiveringarna hör avsikten med den nya evangelieboken, att återge Bibel 2000, där Gamla testamentets apokryfer är en naturlig del. En åter-

kommande önskan i remissvaren är också att bredden av bibeltexter skall vara så stor som möjlig.

De föreslagna texterna är:

- Salomos vishet 7:15–22 på tacksägelsedagen 3 årg.
- Salomos vishet 11:22–26 på septuagesima 3 årg.
- Manasses bön v 11–15 på askonsdagen 3 årg.
- Jesus Syraks vishet 28:3–7 på 4 i påsktiden 2 årg.
- Tobit 10:7b–13 på 20 efter trefaldighet 3 årg.

Konsekvenser i jämförelse med evangelieboksgruppens förslag

- Psalt 150 utgår på tacksägelsedagen 3 årg. till förmån för Salomos vishet 7:15–22.
- Jes 43:15–21 (om en väg i öknen) utgår på 6 e trettondedagen till förmån för Salomos vishet 7:15–22.
- 5 Mos 8:11–18 (om att hålla Herrens stadgar) på septuagesima 3 årg. utgår till förmån för Salomos Vishet 11:22–26.
- Esra 8:21–23 (sedan utlyste jag en fasta ...) på askonsdagen 3 årg. utgår till förmån för Manasses bön.
- 5 Mos 1:29–33 på 4 i påsktid 2 årg. utgår till förmån för Jesu Syraks Vishet.
- Predikaren 3:1–8 på 20 e tref utgår till förmån för Tobit 10:7b–13 (se denna söndag).

Karaktärstexter

Vårt förslag innebär något fler karaktärstexter än vad evangelieboksgruppen föreslagit men dock färre än i 1983 års evangeliebok.

I EB 83 fanns ett antal helgdagar som inte hade tre fulla årgångar, däribland julnatten, askonsdagen, skärtorsdagen, långfredagen och påsknatten. Därtill hade ett antal dagar en eller två karaktärstexter som lästes varje årgång.

I evangelieboksgruppens förslag hade antalet karaktärstexter minskats samtidigt som allt fler helgdagar fått tre fulla årgångar. Som karaktärstexter gällde fortfarande den gammaltestamentliga texten på långfredagen, episteltexterna på Kristi himmelfärds dag, pingstdagen och den helige Mikael's dag samt evangelietexterna på juldagen, trettondedag jul, palmsöndagen, kyndelmässodagen och jungfru Marie bebådelsedag.

Minskningen av antalet karaktärstexter bejakades i huvudsak av remissinstanserna men väckte starka invändningar när det gällde stora och välbesökta högtidsdagar som första söndagen i advent och jul.

Vårt förslag innehåller därför karaktärstexter även på första söndagen i advent och juldagen, både när det gäller den gammaltestamentliga läsningen och evangelietexten. Julnatten har endast en uppsättning texter. Detta innebär att de välkända texterna från Gamla testamentet och evangelierna även fortsättningsvis skall läsas varje år på dessa dagar. Härigenom får ovana kyrkobesökare budskapet förmedlat genom texter de kan känna igen.

Konsekvenser i jämförelse med evangelieboksgruppens förslag

- Jes 62:10–12 (bryt väg, bryt väg) från 1 i advent utgår ur evangelieboken (som i EB 83).
- Jes 61:1–3 (Herren har smort mig ...) från 1 i advent till 2 i fastan 3 årg. (där evangeliet finns om kvinnan som smörjer Jesu kropp till begravningen).
- Jer 12:1–3 (om den gudlöses framgång) därmed utgående ur evangelieboken.

- Jes 11:1–9 (om vargar som bor med lamm) från julnatt till sön e jul 3 årg. (som i EB 83).
- 2 Mos 1:22–2:10 (om Mose i vassen) därmed från sön e jul till 1 e trett 2 årg.
- 2 Sam 7:12–16 därmed utgående ur evangelieboken (som i EB 83) (efter skarp kritik i remissvaren, eftersom Gud i denna text framställs som ”den gode barnaagaren”).
- Mika 5:2–4 från julnatt till Marie bebådelsedag 2 årg. (som i EB 83).
- 1 Mos 18:10–15 (om Sara som log) därmed ut ur evangelieboken (som i EB 83).
- Ords 8:22–30 (om visheten) från juldagen utgår ur evangelieboken (som i EB 83).
- Jes 52:7–10 (om budbärarens steg) från juldagen till 4 i advent 3 årg. (som i EB 83).
- Rut 1:6–19 (dit du går, går också jag) därmed från 4 i advent till 20 e tref (eftersom Rut inte anknyter till 4 i advent när släkttavlan i Matt 1 utgår, men däremot till vänskap på 20 e tref).
- Mark 11:1–11 (parallelltext om intåget) från 1 i advent 2 årg. till Markusserien på palmsönd.
- Joh 18:36–37 blir alternativ text 2 årg. på 1 i advent (som i EB 83).
- Luk 4:16–23 från 1 i advent blir alternativ text 3 årg. denna dag (som i EB 83).
- Titusbrevet 2:11–14 från julnatten 2 årg. utgår (som i EB 83).
- Hebreerbrevet 10:5–7 från julnatten 3 årg. utgår (som i EB 83).

Fyra serier för tiden palmsöndag-påskdag

Vårt förslag är att tiden palmsöndag-påskdag genomgående skall ha fyra serier av texter.

Evangelieboksgruppen föreslår fyra serier av texter för tiden palmsöndag-påskdag, alltså även för påsknatten som i 1983 års evangeliebok bara hade en årgång.

I remissvaren tas förslaget emot positivt, även om man inte vill tala om fyra årgångar under påskveckan, eftersom de kan förväxlas med de tre årgångarna som gäller för övriga året. Detta åtgärdas genom att vi i stället talar om fyra serier som kallas Matteusserien etc.

I remissvaren påpekas också att de fyra serierna bör genomföras konsekvent även på palmsöndagen, som följaktligen inte kan ha en karaktärstext ur Johannesevangeliet.

Konsekvenser i jämförelse med evangelieboksgruppens förslag

Evangelietexter på palmsöndagen blir:

- Matteus 21:1–11, Markus 11:1–11, Lukas 19:28–40 och Johannes 12:1–16.

De alternativa texterna försvinner och vad som därmed sker är att:

- Matt 21:10–17 (Mitt hus ett bödens hus) utgår (fanns endast i kyrkmässa i EB 83).
 - Mark 11:11–19 (Mitt hus ett bödens hus) utgår (fanns ej i EB 83).
- (Lukas 19:28–40 återfinns som evangelietext).

Påskdagens texter

Vårt förslag är att texterna på påskdagen förlängs så att de innefattar inte bara berättelsen om den tomma graven utan också mötet med den uppståndne.

Detta förslag kommer ur remissvaren och har av Kyrkostyrelsen bedömts vara viktigt. Allt fler predikanter och kyrkobesökare upplever det som ett problem att påskdagens texter år efter år koncentreras kring den tomma graven, medan mötet med den uppståndne tas upp först på annandagen när kyrkorna är betydligt folk-

tommare, och när många församlingar inte håller gudstjänst alls. Detta är ett problem eftersom det är mötet med den uppståndne och inte den tomma graven som väcker tro. Så är det i texterna och det blir ännu tydligare i dag. Många människor har erfarenheter som de kan tolka i ljuset av möten med den uppståndne, medan den tomma graven för de flesta snarast är ett hinder för att ta till sig tron. Graven är helt enkelt fel utgångspunkt.

Vårt förslag innebär nu att påskdagens texter när det gäller Matteusserien, Markusserien och Johannerien är en förlängning av påsknattens med början från samma vers. Påsknattens Matt 28:1–10 följs på påskdagen av Matt 28:1–20, påsknattens Mark 16:1–8 följs av påskdagens 16:1–14 och påsknattens Joh 20:1–10 följs på påskdagen av Joh 20:1–18.

Konsekvenser i jämförelse med evangelieboksgruppens förslag

- Matteusseriens evangelium på påskdagen blir Matt 28:1–18 i stället för 28:1–10.
- Johanneriens evangelium på påskdagen blir Joh 20:1–18 i stället för 20:1–10.
- Evangelium på annandag påsk 3 årg. blir därmed Joh 20:19–23 i stället för 20:11–18.
- Evangelium på 2 i påsktiden 3 årg. förkortas därmed från Joh 20:19–31 (om allas möte och Tomas möte med den uppståndne) till Joh 20:24–31 (om Tomas möte med den uppståndne).

10 och 20 söndagen efter trefaldighet

Vårt förslag för den 10 söndagen efter trefaldighet följer evangelieboksgruppens förslag att låta temat ”förspilda tillfällen” utgå till förmån för en söndag om nådegåvorna.

Detta har sammantaget mottagits mycket positivt av remissinstanserna. Det har också ett tydligt ekumeniskt stöd. Remisserna föranleder inte heller någon förändring när det gäller evangelieboksgruppens val av texter denna dag.

Vårt förslag för 20 söndagen efter trefaldighet följer inriktningen i evangelieboksgruppens förslag, men innebär en rad förändringar vad gäller dess utformning.

Båda dessa aspekter återspeglar remissvaren, där förändringen som helhet mottas positivt, men kritiken mot utformningen är stor och ändringsförslagen många. Tydligast är kritiken mot 1 Sam 20:35–43, som anses obegriplig för de flesta. Vad är det pojken anar och varför är David gömd? Inte minst pojkens roll gör texten öppen för misstolkningar. Flera instanser efterlyser också större enhetlighet i temat och föreslår att varje årgång för sig kunde hållas samman bättre. Benämningen ”nära relationer” anses trendig.

Utifrån dessa reaktioner innebär vårt förslag att de tre årgångarna inriktas på 1) den vidgade familjen, 2) vänskapen mellan människor och 3) från släkte till släkte.

Konsekvenser i jämförelse med evangelieboksgruppens förslag

- 1 Sam 20:35–43 (som är svårförstådd, med en liten pojke vars roll är oklar) utgår till förmån för Rut 1:6–19 (dit du går, går också jag).
- Jes 52 7–10 (från EB 83) ersätter därmed Rut 1:6–19 på 4 söndagen i advent, där texten sitter löst sedan Matteus släkttavla från 1:1–17 utgått (efter massiv kritik för att vara svårläst och svårförstådd).
- Predikaren 3:1–8 (allting har sin tid) utgår till förmån för Tobit 10:7b–13 (berättande text om släktskap, broder, son, dotter och syster).
- 1 Kor 7:25–26 (om att det i en svår tid är bäst att vara ogift) utgår till förmån för 2 Tim 1:3–5 (om mor och mormor).

- Luk 11:27–28 (om dem som hör Guds ord) utgår till förmån för Matt 13:53–57 (om Jesu släkt).

Bibel 2000

Vårt förslag är att evangelieboken helt följer texten i Bibel 2000.

Evangelieboksgruppen föreslog ett antal mindre bearbetningar av bibelläsningarna för att uppnå ett mer inkluderande språk.

Remissinstanserna möter evangelieboksgruppens förslag med mycket stark kritik. En huvudorsak till att revidera evangelieboken var ju behovet att anpassa evangelieboken till den nya bibelöversättningen. Det finns ett tydligt motstånd mot att ”ändra i bibeltexten” och en rädsla för att detta skall väcka krav på ändringar från olika håll. En sådan bearbetning av bibeltexten anses också kunna leda till att respekten för Bibel 2000 kommer att minska till förmån för andra översättningar.

Bibelläsningar med kvinnor och kvinnors erfarenheter

Vårt förslag innebär att bibeltexter som lyfter fram kvinnor i Bibeln och kvinnors erfarenheter valts i lika hög grad som i evangelieboksgruppens förslag. Remissinstanserna bejakade också såväl detta förslag som dess utformning mycket tydligt.

Midsommarhelgen

Vårt förslag innebär att söndagen efter midsommar ägnas åt Johannes döparen, så att midsommardagen helt kan ägnas åt skapelsen. Evangelieboksgruppen ville ge skapelsen starkare ställning än den haft i evangelieboken från 1983. Remissinstanserna bejakar tydligt denna strävan, men påpekar samtidigt att mycket mer kunde göras på denna punkt än det som evangelieboksgruppen föreslagit.

Flera instanser nämner också möjligheten att mer renodla midsommardagen i detta avseende.

Konsekvenser i jämförelse med evangelieboksgruppens förslag

Midsommardagens texter har satts samman på följande sätt:

1 årg.	GT	1 Mos 1:1-13	(ny text)
	Ep	Apg 14:15–17	(enligt EF 00)
	Ev	Joh 1:1–5	(del av juldagens text)
2 årg.	GT	Job 12:7–13	(enligt EF 00)
	Ep	Apg 17:22–31	(enligt EF 00)
	Ev	Joh 3:16–17	(del av text 5 i fastan)
3 årg.	GT	1 Mos 9:8–17	(enligt EF 00)
	Ep	Kol 1:21–23	(ny text)
	Ev	Mk 16:15	(ny text)
Psaltaren 104:1-13			(ny text)

Texterna för söndagen efter midsommar har satts samman på följande sätt:

1 årg.	GT	Jes 49:1–2	(från midsommar i EF 00)
	Ep	Apg 19:4	(ny text)
	Ev	Luk 1:5–17	(från midsommar i EF 00)
2 årg.	GT	Jer 22:1–4	(ny text)
	Ep	Apg 13:16–25	(ny text)
	Ev	Luk 1:57–66	(från midsommar i EF 00)
3 årg.	GT	Jes 42:5–9	(från vigningar i EF 00)
	Ep	Apg 10:37–38	(del av text annandag påsk)
	Ev	Luk 1:67–80	(från midsommar i EF 00)
Psaltaren 139			(från midsommar i EF 00)

Kortare och bättre texter

Vårt förslag innehåller ett flertal exempel på att texter gjorts kortare samtidigt som detta bedömts innebära en förbättring. I flera fall har också byten av texter, som motiverats på annat sätt, kunnat utföras så att det även resulterat i kortare läsningar.

Materialet för dessa förändringar är hämtat ur remissvaren. I många fall innebär förändringarna ett närmande till evangelieboken från 1983. I det följande motiverar Kyrkostyrelsen kort de förändringar som gjorts i varje enskilt fall.

Förkortningar av evangelieboksgruppens förslag som även innebär förbättringar

3 i advent 2 årg. GT	Malaki 4:1–6 förkortas till 4:4–6 (och blir mindre exkluderande)
4 i advent 2 årg. GT	Sefanja 3:14–20 förkortas till 3:14–17b (polemiken minskas)
4 i advent 2 årg. Ev	Luk 1:30–35 förkortas till 1:30–33 (därmed är evangelietexterna på 4 i advent och Jungfru Marie bebådelsedag desamma som i EB 83)
Sön e jul 2 årg. Ep	2 Tim 3:14–17 förkortas till 3:14–15 (eftersom det är i dessa verser barnaåren nämns, medan 3:16 lånar sig till verbalinspirationslära)
Sön e jul 3 årg. Ev	Matt 18:1–6 förkortas till 18:1–5 (eftersom det är pastoralt olämpligt att avsluta textavsnittet med orden om kvarnstenen, ord som dessutom hör till följande stycke och inte till det just sagda). (I EB 83 finns dessa ord mitt i texten, vers 1-10, på Mikael's dag)
1 efter trett 1 årg. GT	Jes 42:1–9 förkortas till 42:1–7 (som i EB 83) (vers 8–9 anknyter till det nya på ett sätt som accentuerar skillnad – jfr Grenholms belysning av relationen mellan texter från Gamla och Nya testamentet i evangelieboken)
4 e trett 2 årg. Ev	Joh 5:1–14 förkortas till 5:1–9a (för att fokusera på undret och dramaturgin i stället för det efterföljande samtalet)
3 i fastan 2 årg. Ev	Mark 5:21–34 förkortas till 5:24b–34 (eftersom det är

	orimligt att läsa början men inte slutet av episoden om Jairus dotter)
4 i fastan 3 årg. Ev	Joh 6:48–69 förkortas med ekumeniskt stöd till 6:48–59 samtidigt som Joh 6:66–69 blir evangelietext på sexagesima 3 årg.
Palmsön Matt.ser GT	Jes 56:1–8 förkortas till 56:6–8 (eftersom människor inte vet vad ”snöpt” är och kastrerades lika rätt inte är ifrågasatt i dag)
Skärtors Matt.ser Ep	1 Kor 11:20–32 förkortas till 11:20–25 (Paulus varnar sina läsare för att dricka en dom över sig och vill med detta förhindra att de stänger varandra ute från måltidens gemenskap. I dag leder läsning av 11:26–32 – särskilt på skärtorsdagen som tecknar måltidens ursprung – paradoxalt nog till att människor stängs ute från nattvardsbordet. Läsningen av texten bidrar därmed till att församlingen firar Herrens måltid på ett ovärdigt sätt, och inte tvärtom! Matteusårgångens texter är dessutom extremt långa denna dag, vilket i sig motiverar att texten kortas.)
5 i påsktiden 3 årg.	Gal 5:16–26 förkortas (med tidigare start) till 5:13–18. (Texten sätts in i sitt sammanhang och man undviker pastoralt olämpliga verser, som utestänger alkoholister från Guds rike, framställer andras religioner som avguderi och andras tro som kätter.)
Kristi him 1 årg. Ev	Mark 16:14–20 förkortas till 16:19–20 (Många instanser reagerar på exorcismer och giftdrickande i vers 17–18.)
Kristi him 3 årg. Alt	Ef 4:7–16 (som inte finns i EB 83) förkortas till 4:7–13 (Därmed undviks orden om att vara ”lekbollar” för människorna).
Pingstdagen 1 årg. Ev	Joh 14:23–29 förkortas till 14:25–29. (Kopplingen mellan Jesu ord och språken vid Babels torn riskerar att leda fel, se Grenholms utredning, medan kopplingen mellan Hjälparen och pingstundret gör texten relevant denna dag.)
1 e tref 1 årg. GT	Hes 36:23–28 förkortas till 36:25–28 (som i EB 83). (Ökad anknytning till missionstemat motiverar knappast förlängningen.)
1 e tref 1 årg. Ev	Joh 3:1–12 förkortas till 3:1–8 (som i EB 83). (Evangeliebooksgruppens motivering för förlängningen var att få med mer, men det man får med handlar inte om vårt dop, som är dagens tema.)
4 e tref 1 årg. GT	2 Sam 12:1–15 förkortas till 12:1–7a (”Du är den mannen”) för dramatikens skull, men också med hänsyn till innehållet. Vers 10–15 fungerar bara som efterspel och väcker nya frågor om kvinno- och barnsyn.

8 e tref 2 årg. Ep	1 Kor 3:10–17 förkortas till 3:10–15 (som i EB 83). (Dramaturgi och sammanhang förbättras.)
8 e tref 3 årg. Ep	Rom 8:12–17 förkortas till 8:14–17. (Avgränsningen blir bättre och temat tydligare.)
9 e tref 3 årg. Ev	Luk 16:1–15 förkortas till 16:1–13. (Texten blir mer sammanhållen och självrannsakande i stället för dömande av andra.
10 e tref 3 årg. GT	Josua 24:16–24 förkortas till 24:16–18. (Varför läsa i gudstjänsten att Gud inte skall förlåta?)
11 e tref 1 årg. GT	Jes 2:12–18 förkortas till 12–17 (som i EB 83). (Varför lägga till just orden: ”Avgudarna skall utplånas”? Om man tillåter sig att börja avsnittet efter dess första vers, och börja med en mening som inleds med ”ty”, så kan man avsluta före styckets sista vers.)

Förbättrande textbyten som även innebär förkortningar

2 i advent 3 årg. Ev	Mark 1:14–15 (från EB 83) ersätter, med ekumeniskt stöd, Luk 17:20–30 som flyttas till söndagen före domssöndagen.
4 i advent 3 årg. Ev	Luk 1:39–45 (som i EB 83) ersätter Matt 1:1–17 (släkttavlan som fått massiv kritik för att vara svårläst och svårförstådd).
Nyårsdagen 1 årg. GT	4 Mos 6:22–27 ersätter Jer 14:2–9 (eftersom många efterfrågar välsignelsen och fredsperspektivet).
Septuag 1 årg. Ep	1 Kor 1:1–3 ersätter Rom 9:13–23. (Kortare text som handlar om nåd och tjänst ersätter längre text med annat tema än söndagens.)
Sexag 3 årg. Ev	Joh 6:66–69 ersätter, med ekumeniskt stöd, Matt 13:1–9 som är en synoptisk parallell till 1 årg. ev.
Fastlagssön 2 årg GT	Ester 4:12–17 ersätter 2 Sam 18:19–33. (Ester kommer med i evangelieboken – och ersätter text som av remissinstanserna anses vara lång och ointressant.)
1 e tref 3 årg. GT o. Ep	De två Noatexterna 1 Mos 7:11–23 och 1 Petr 3:18–22 ersätts, med ekumeniskt stöd, av 2 Mos 14:21–22 (EB 83 2 årg.) och Apg 8:26–39 (EB 83) som sammantaget är kortare och bättre doptexter.
Apostladagen 3 årg. Ep	1 Kor 12:12–26 ersätts av Rom 16:1–7 (om tjänst för både män och kvinnor, med orden om dem som är ”högt ansedda som apostlar”). (Sedan 1 Kor 12 ersatt 1 Kor 3 på 10 e tref innebär detta en förkortning, och samtidigt en förbättring.)
8 e tref 2 årg. GT	Hesekiel 13:10–16 ersätts av Ords 7:1-3 (som i EB 83), som är kortare och klarare. (Texten börjar efter orden ”Min son”).

- 10 e tref 1 årg. Ep 1 Kor 3:1–9 ersätts av 1 Kor 12:12–26, som passar ännu bättre på en söndag om nådegåvorna (och som ersätts av utmärkta Rom 16:1–7 på apostladagen).
- 13 e tref 1 årg. GT 2 Krön 28:8–15 ersätts av 1 Mos 4:8–12. (Många instanser har efterlyst texten om att ”ta vara på sin broder”, som passar bra på en söndag om kärlek och omsorg om medmänniskan. Texten passar dessutom till evangeliet om att hjälpa en slagen främling. Den längre texten från 2 Krön är inte omistlig.)
- Sönd f. domss 3 årg. Ev Luk 12:1–3 ersätts, med ekumeniskt stöd, av Luk 17:20–30. Orden om omvändelse på 2 sönd i advent är centralare än polemiken mot fariséerna i Luk 12. Luk 17 passerat bäst in på vaksamhetens tema. Sammantaget innebär åtgärden en förkortning

Förbättrande textbyten som inte innebär någon förkortning

- Palmsön Luk.ser Ep Rom 5:1–5 ersätter 2 Kor 2:14–17. (Rom 5:1–5, om nåd och rättfärdighet, hopp och kärlek, är ett ekumeniskt önskemål.) Avsnittet från 2 Kor fanns inte i EB 83 och Kristusdoften är rimligen misstolkad, när texten placeras här.
- Alla själars dag 2 årg. GT Job 17:15–16 (som anknyter till de existentiella frågorna inför döden, en texttyp som efterfrågas av många) ersätter på ekumeniskt förslag Dan 12:1–3 (som med orden om att vakna upp ur mulden ”till skam och evig fasa” är pastoralt olämplig denna helg när människor tänder ljus på anhörigas gravar).

Enstaka förlängningar av texter

På ekumeniskt förslag förlängs evangelieläsningen på julnatten och blir identisk med juldagens, dvs. omfattar hela det traditionella julevangeliet. Detta med hänsyn till kyrkobesökarna som förväntar sig att höra även avsnittet om herdarna.

Vidare förlängs episteln på annandag jul 2 årg. från att omfatta Apg 7:57–8:8 till att omfatta Apg 7:55–8:8, detta för sammanhanget och förståelsen.

Ingresser

På sedvanligt sätt har texternas ingresser bearbetats så att inledande pronomen har ersatts med namn, för att åhörarna skall förstå vem som omtalas, så att ett inledande ”svarade” ersatts med ”sade” och så att inledande ”ty”, ”och”, ”men”, ”då”, ”därför” och ”alltså” etc. har strukits, vilket ibland även medfört att ordföljden vänts. Principerna har här varit desamma som för evangelieboken från 1983.

Även evangelieboksgruppens förslag innehåller liknande redigeringar, om än inte lika konsekvent.

Inledningar utan tilltal

Kyrkostyrelsen har sökt möjligheten att minska förekomsten av tilltalet ”bröder” i evangelieboken utan att avvika från Bibel 2000. Detta har åstadkommit genom att tio texter som tidigare inletts med tilltal i stället förkortats så att läsningen börjar efter det att brevmottagarna tilltalats. Många andra brevtexter inleds för övrigt på samma sätt utan att några läsare eller åhörare nämns i texten.

De texter som avgränsats på detta sätt är:

- 2 i advent 2 Ep, som börjar i Jak 7:7 efter ”bröder” och inleds: Var tåliga ...
- sön e nyår 1 Ep, som börjar i Heb 3:1 efter ”bröder” och inleds: Ni heliga ...
- 5 e trett 2 Ep, som börjar i Fil 1:12 efter orden ”Jag vill att ni skall veta, Bröder, att” och inleds: Det som har hänt mig har snarast ...
- Askons 1 Ep, som börjar i Jak 2:14 efter ”Mina bröder” och inleds: Vad hjälper ...
- Midfasto 3 Ep, som börjar i 1 Kor 10:1 efter ”Jag vill att ni skall ha kunskap om detta, bröder:” och inleds: Våra fäder ...
- 2 i påsk 1 Ep, som börjar i 1 Kor 15:1 efter ”Bröder” och inleds: Jag vill påminna ...
- 2 e tref 3 Ep, som börjar i 1 Kor 1:26 efter ”Bröder” och inleds: Tänk på ...
- 12 e tref 3 Ep, som börjar i Gal 4:31 efter ”Alltså bröder” och inleds: Vi är ...
- 21 e tref 2 Ep, som börjar i Jak 2:1 efter ”Mina bröder” och inleds: Gör inte skillnad ...
- 23 e tref 1 Ep, som börjar i 2 Thess 3:1 efter ”Och så, bröder” och inleds: Be för oss ...

Ordet ”bröder” förekommer efter detta i 15 av evangeliebokens texter.

Bilaga 1. Den svenska evangelieboken

DEN SVENSKA EVANGELIEBOKEN

INNEHÅLL

FÖRORD	27
KYRKOÅRETS SÖN- OCH HELGDAGAR	30
KYRKOÅRETS ÖVRIGA HELGDAGAR	258
PASSIONSGUDSTJÄNSTER	286
Jesu Kristi lidandes historia	286
Matteusserien	286
Markusserien	289
Lukasserien	292
Johannesserien	296
EVANGELIEBOKENS TEXTER	
ordnade efter bibelns böcker	299

FÖRORD

KYRKOÅRETS UTFORMNING

Vårt kyrkoår har i sina huvuddrag formats under kyrkans första århundraden samtidigt som det i enskildheter varit under förändring ända in i nutiden. I sin grundstruktur är det gemensamt för hela kristenheten, vilket inte utesluter variationer och även regionala särdrag. Utformningen präglas främst av följande huvuddelar.

Veckan med söndagen i främsta rummet är kyrkoårets äldsta del. Under nytestamentlig tid blev söndagen den speciella kristna gudstjänstdagen – på ”Herrens dag” (t. ex. 1 Kor. 16:2) aktualiseras den kristna trons centrum när den som offrat sig för oss uppstår från de döda. Påskhändelserna kom snart att färga också andra veckodagar: onsdagen erinrade om beslutet att döda Jesus, fredagen påminde om korsfästelsen – alltsedan etthundratalet har därför de båda dagarna haft en viss särställning som böndagar. Men veckans höjdpunkt blev söndagen, gudstjänstdagen framför andra, som därför blev arbetsfri när kristendomen på trehundratalet blev den alltmer dominerande religionen. Söndagens ständigt upprepade påskaktualisering anger kyrkoårets grundrytm.

Kyrkoårets andra huvuddel är *de årligen återkommande frälsningshistoriska firningsdagarna*, som aktualiserar olika händelser i Jesu liv. Detta gäller påsk- och julkretsens dagar enligt följande.

Även om varje söndag erinrar om påsken kom en årlig påskfest att växa fram från etthundratalet. Med anknytning till den judiska kalenderns tid för påsken har den kristna påskdagen enligt kyrkomötesbeslut i Nicea år 325 förlagts till den första söndagen efter första fullmånen efter vårdagjämningen, d.v.s. till ett år från år växlande datum. Påskdagen och andra firningsdagar beroende av denna kallas därför rörliga helgdagar. Från trehundratalet fick påskdagen alltmer erinra om själva uppståndelsen, långfredagen om korsdöden och begravningen. Snart nog fick också palmsöndagen och stilla veckans olika dagar prägel av historiska minnesdagar. Andra minnesdagar i påskkretsen blev Kristi himmelfärds dag och pingsten som påsktidens slutpunkt. Påsken, firad som den stora dophögtiden, fick också en lång förberedelse- och fastetid för dopkandidaterna och hela församlingen. Under senmedeltiden och senare bland reformationens kyrkor – inte minst den svenska – kom hela fastan att präglas i ökad grad av Jesu lidandes historia. Tidigt fick också fastan en beredelse- och fastetid: söndagarna septuagesima och sexagesima (som betyder 70 resp. 60 dagar före påsk) tillhör förfastan. Fastlagssöndagen utgör portalen till fyrtydagsfastan, som inleds på askonsdagen i veckan därefter.

Påskkretsen är den äldsta delen av de frälsningshistoriska minnesdagarna. Från trehundratalet växte julkretsens olika firningsdagar fram, alla med fixerat datum med utgångspunkt från juldagen (25/12) och trettondedag jul (6/1). Liksom påsken har också julen sin förberedelse- och fastetid – numera de fyra adventssöndagarna – och sin efterfirning – söndagarna efter trettondedag jul. Andra med hänsyn till datum så kallade fasta helgdagar som tillhör julkretsen är jungfru Marie kyrkogångsdag (2/2) och bebådelsedag (25/3) liksom Johannes döparens dag (24/6). Dagarna flyttas dock numera såsom framgår nedan.

Kyrkoårets tredje grundkomponent är *martyrdagarna*. Redan på etthundratalet högtidlighöll församlingarna olika martyrs dödsdag, som kallades den himmelska födelsedagen. Martyrdagarna – den äldsta typen av årliga minnesdagar – blev efterhand många. Ett rikt, regionalt varierat martyr-, men också apostla- och helgonkalendarium växte fram. Spår därav finns i vår almanackas namnsdagar. I vårt kyrkoår finns några dagar av detta slag: Stefanos dag (26/12), Petri och Pauli dag (29/6), Mikaelidagen (29/9) och alla helgons dag (1/11). Men också dessa dagar flyttas numera enligt följande:

När kristendomen på trehundratalet blev erkänd i det romerska riket fick större firningsdagar i likhet med söndagen karaktären av arbetsfria helgdagar. Den principen har bevarats i svensk tradition. Men antalet arbetsfria firningsdagar har begränsats. Främst genom helgdagsreformerna år 1772 och år 1952 flyttas de flesta fasta helgdagar

enligt särskilda regler till en näraliggande lördag eller söndag (t. ex. Johannes döparens dag respektive Mikaelidagen), medan Petri och Pauli dag förlagts till femte söndagen efter trefaldighet. När dagarna infaller under året framgår tydligast av almanackan.

Sedan kyrkans äldsta tid har kyrkoåret haft firingsdagar som inte varit arbetsfria. 1983 års evangeliebok införde läsningar och böner för denna typ av firingsdagar: askonsdagen och skärtorsdagen. Utrymme finns också för en lokal firingsdag: firandet av kyrkobyggnadens invigningsdag. För detta finns läsningar och böner under rubriken kyrkmässa. En sådan gudstjänst kan firas antingen på den aktuella dagen eller på en anslutande helg. Särskild gudstjänstordning ingår i Gudstjänster under kyrkoåret.

I det svenska kyrkoåret har sedan reformationstiden funnits ytterligare en del: *allmänna böndagar, föreskrivna för särskilda behov*. Ursprungligen knöts de till de tidigare nämnda böndagarna under veckan, men de flyttades år 1772 till lördagar för att år 1807 flyttas till söndagar. Dessa dagar ingår nu i kyrkoårets normala uppbyggnad genom att sexagesima även har rubriken reformationssöndagen, askonsdagen har botgöring som sitt budskap, heliga trefaldighets dag kallas även missionsdagen och under hösten läggs in en särskild tacksägelsedag, som har sin historiska bakgrund i tacksägelsen över årets avslutade skörd.

Genom evangeliebokens läsningar och böner får inte bara de stora kyrkoårstiderna utan också de enskilda söndagarna var och en sin profil. Enligt en förhållandevis ung tradition med karaktäristiska svenska särdrag har kyrkoåret som sådant fått en markant upptakt på första söndagen i advent och en tydlig avslutning med domssöndagen. Ovanstående korta översikt visar bland mycket annat att kyrkoåret både bygger på mycket gammal kristen tradition och samtidigt förändras utifrån kyrkans behov.

EVANGELIEBOKENS BIBLISKA LÄSNINGAR OCH BÖNER

Liksom kyrkoåret bygger evangelieboken på en tradition från kyrkans äldsta tid. Till den kristna gudstjänsten övertogs den judiska ordningen att i synagogan *läsa och utlägga bibliska texter, "lagen och profeterna"* (se Luk. 4:16-21). Men till de gammaltestamentliga läsningarna fogades nu även läsningar från Nya testamentet. Antalet läsningar – med psaltarsång mellan dem – tycks ha växlat. Från fyra- och femhundredatalen och framåt började de att inskränkas till två på bekostnad av de gammaltestamentliga texterna. När påskkretsens och senare julkretsens olika firingsdagar växte fram, knöts vissa bibeltexter till särskilda dagar. I övrigt praktiserades på olika sätt principen att läsa avsnitt för avsnitt ur en bibelbok tills den var slut, därefter nästa bok. Först på sju- och åttahundredatalen utformades en läsordning med bestämda texter för nästan alla kyrkoårets sön- och helgdagar.

Läsordningen från tidig medeltid har med variationer praktiserats inom den västerländska kristenheten in i nutiden. Att läsordningen nu revideras i kyrka efter kyrka, delvis under samarbete, har två huvudanledningar. Ett syfte har varit att avlägsna en del påtagliga brister i den gamla läsordningen. Ett annat och viktigare syfte har varit att komplettera den, så att en mycket större del av Nya testamentet skall brukas i gudstjänsten och så att gammaltestamentliga texter åter skall användas där. Den vanliga lösningen har blivit en ny läsordning med tre årgångar, som för varje sön- och helgdag har såväl gammaltestamentlig läsning som epistel- och evangelieläsning. Epistelläsningarna hämtas från breven i Nya testamentet eller från Apostlagärningarna eller Uppenbarelseboken. På det sättet används en ansevärd del av Gamla och en stor del av Nya testamentet i församlingens gudstjänstliv under en treårsperiod.

I *svensk tradition* har den medeltida läsordningen undergått flera förändringar främst genom evangelieböckerna 1862, 1921, 1942 och 1983. Den medeltida läsordningen med en epistel och ett evangelium för varje sön- och helgdag har steg för steg byggts ut till tre fullständiga årgångar med tre läsningar i varje årgång. De tre årgångarna är likställda med varandra och avlöser varandra år från år med byte från en årgång till nästföljande på första söndagen i advent.

Principen med tre likställda årgångar som avlöser varandra frångås några helgdagar då en viss text anses så kännetecknande för dagen att den läses samtliga årgångar. Som exempel på detta kan nämnas juldagens evangelium. Dessa helgdagar erbjuder evangelieboken alternativa texter till predikan om predikanten inte varje år vill utgå från samma text.

För varje sön- och helgdag finns en psaltarpsalm angiven. Denna kan sjungas eller växelläsas i söndagens gudstjänst, liksom vid andra tillfällen under veckan.

Under stilla veckan anger evangelieboken fyra serier för att möjliggöra för församlingen att i gudstjänsten följa de olika evangelisternas berättelser. Dessa fyra serier skall ses samman med de texter för passionsgudstjänster, Jesu Kristi lidandes historia, som avslutar evangelieboken och som kan användas under veckorna före påsk eller under dagarna i stilla veckan. Valet av serie framgår av nedanstående tabell.

Fr.o.m. 1:a advent år	Årg.	Passions- historien	Fr.o.m. 1:a advent år	Årg.	Passions- historien
2001	3	Matteus	2014	1	Markus
2002	1	Markus	2015	2	Lukas
2003	2	Lukas	2016	3	Johannes
2004	3	Johannes	2017	1	Matteus
2005	1	Matteus	2018	2	Markus
2006	2	Markus	2019	3	Lukas
2007	3	Lukas	2020	1	Johannes
2008	1	Johannes	2021	2	Matteus
2009	2	Matteus	2022	3	Markus
2010	3	Markus	2023	1	Lukas
2011	1	Lukas	2024	2	Johannes
2012	2	Johannes	2025	3	Matteus
2013	3	Matteus	2026	1	Markus

Från den gamla kyrkan härrör också traditionen att i början av gudstjänsten, före de bibliska läsningarna, be en för dagen anpassad bön. I västerländsk tradition fick denna bön en karaktäristisk utformning: böneämnet uttrycktes mycket kortfattat enligt ett mönster som går tillbaka till perioden mellan tvåhundra- och fyrahundralet.

I svensk tradition har denna typ av bön bevarats, även om de enskilda böerna kommit att genomgå bearbetningar och ibland helt nyformulerats. Den första serien böner bygger på klassisk, västerländsk tradition och är i huvudsak böner med en historia som går tillbaka till medeltiden. Den andra serien är nyformulerad för att med en annan uppbyggnad samla tankarna i dagens bibelläsningar i en bön.

KYRKOÅRETS SÖN- OCH HELGDAGAR

FÖRSTA SÖNDAGEN I ADVENT

Ett nådens år

Dagens bön

Nådens Gud, du som kommer i din kyrka,
 uppväck med din kraft våra hjärtan,
 så att vi med glädje kommer Kristus
 till mötes
 och hälsar honom som din smorde.
 Du som med Sonen och den heliga Anden
 lever och verkar
 från evighet till evighet.
 Amen.

Nådens Gud,
 du som kommer till oss i Jesus Kristus,
 vapenlös men starkare än världens makter,
 hjälp oss att under detta nya kyrkoår
 ta emot dig i våra liv och i vår församling.
 Låt ditt Ord och dina sakrament
 ge oss ny kraft och glädje.
 I Jesu namn.
 Amen.

1 Första årgången

GAMMALTESTAMENTLIG

LÄSNING

Sakarja 9:9–10

Ropa ut din glädje, dotter Sion,
 jubla, dotter Jerusalem!
 Se, din konung kommer till dig.
 Rättfärdig är han, seger är honom given.
 I ringhet kommer han, ridande på en åsna,
 på en ung åsnehingst.
 Jag skall förinta alla stridsvagnar i Efraim,
 alla hästar i Jerusalem.
 Krigets vapen skall förintas.
 Han skall förkunna fred för folken,
 och hans välde skall nå från hav till hav,
 från floden till världens ände.

EPISTEL

Romarbrevet 13:11–14

Ni vet vad tiden lider: det är dags för er att vakna. Ty nu är vår räddning närmare än när vi kom till tro. Natten går mot sitt slut och dagen är nära. Låt oss då lägga av oss mörkrets gärningar och ta på oss ljusets rustning. Låt oss leva värdigt, som det hör dagen till, inte med festande och drickande, inte med otukt och orgier, inte med strider och avund. Nej, ikläd er herren Jesus Kristus, och ha inte så mycket omsorg om det jordiska att begären väcks.

EVANGELIUM

Matteusevangeliet 21:1–9

När Jesus och hans lärjungar närmade sig Jerusalem och kom till Betfage vid Olivberget skickade Jesus i väg två lärjungar och sade till dem: "Gå bort till byn där framme, så hittar ni genast ett åsnesto som står bundet med ett föl bredvid sig. Ta dem och led hit dem. Om någon säger något skall ni svara: Herren behöver dem, men han skall strax skicka tillbaka dem." Detta hände för att det som sagts genom profeten skulle uppfyllas: *Säg till dotter Sion: Se, din konung kommer till dig, ödmjuk och ridande på en åsna och på ett föl, ett lastdjurs föl.* Lärjungarna gick bort och gjorde så som Jesus hade sagt åt dem. De hämtade åsnan och fölet och lade sina mantlar på dem, och han satt upp. Många i folkmassan bredde ut sina mantlar på vägen, andra skar kvistar från träden och strödde dem på vägen. Och folket, både de som gick före och de som följde efter, ropade: "Hosianna Davids son! Välsignad är han som kommer i Herrens namn. Hosianna i höjden!"

2 Andra årgången

GAMMALTESTAMENTLIG

LÄSNING

Sakarja 9:9–10

Ropa ut din glädje, dotter Sion,
jubla, dotter Jerusalem!
Se, din konung kommer till dig.
Rättfärdig är han, seger är honom given.
I ringhet kommer han, ridande på en åsna,
på en ung åsnehingst.
Jag skall förinta alla stridsvagnar i Efraim,
alla hästar i Jerusalem.
Krigets vapen skall förintas.
Han skall förkunna fred för folken,
och hans välde skall nå från hav till hav,
från floden till världens ände.

EPISTEL

Uppenbarelseboken 3:20–22

Skriv till ängeln för församlingen i Laodikeia: "Se, jag står vid dörren och bultar. Om någon hör min röst och öppnar dörren skall jag gå in till honom och äta med honom och han med mig. Den som segrar skall jag låta sitta hos mig på min tron, liksom jag har segrat och sitter hos min fader på hans tron. Du som har öron, hör vad Anden säger till församlingarna!"

EVANGELIUM

Matteusevangeliet 21:1–9

När Jesus och hans lärjungar närmade sig Jerusalem och kom till Betfage vid Olivberget skickade Jesus i väg två lärjungar och sade till dem: "Gå bort till byn där framme, så hittar ni genast ett åsnesto som står bundet med ett föl bredvid sig. Ta dem och led hit dem. Om någon säger något skall ni svara: Herren behöver dem, men han skall strax skicka tillbaka dem." Detta hände för att det som sagts genom profeten skulle uppfyllas: *Säg till dotter Sion: Se, din konung kommer till dig, ödmjuk och ridande på en åsna och på ett föl, ett lastdjurs föl.* Lärjungarna gick bort och gjorde så som Jesus hade sagt åt dem. De hämtade åsnan och fölet och lade sina mantlar på dem, och han satt upp. Många i folkmassan bredde ut sina mantlar på vägen, andra skar kvistar från träden och strödde dem på vägen. Och folket, både de som gick före och de som följde efter, ropade: "Hosianna Davids son! Välsignad är han som kommer i Herrens namn. Hosianna i höjden!"

ALTERNATIV TEXT

Johannesevangeliet 18:36-37

Jesus sade: "Mitt rike hör inte till denna världen. Om mitt rike hörde till denna världen hade mina följeslagare kämpat för att jag inte skulle bli utlämnad åt judarna. Men nu är mitt rike av annat slag." Pilatus frågade: "Du är alltså kung?" Jesus svarade: "Du själv säger att jag är kung. Jag har fötts och kommit hit till världen för denna enda sak: att vittna för sanningen. Den som hör till sanningen lyssnar till min röst."

3 Tredje årgången

GAMMALTESTAMENTLIG

LÄSNING

Sakarja 9:9–10

Ropa ut din glädje, dotter Sion,

jubla, dotter Jerusalem!

Se, din konung kommer till dig.

Rättfärdig är han, seger är honom given.

I ringhet kommer han, ridande på en åsna,

på en ung åsnehingst.

Jag skall förinta alla stridsvagnar i Efraim,

alla hästar i Jerusalem.

Krigets vapen skall förintas.

Han skall förkunna fred för folken,

och hans välde skall nå från hav till hav,

från floden till världens ände.

EPISTEL

Uppenbarelseboken 5:1–5

Jag såg i högra handen på honom som satt på tronen en bokrulle med skrift på både framsidan och baksidan och förseglad med sju sigill. Och jag såg en väldig ängel som ropade ut med hög röst: "Vem är värdig att öppna boken och bryta sigillerna?" Men ingen i himlen eller på jorden eller under jorden kunde öppna boken och se i den. Och jag grät häftigt över att det inte fanns någon som var värdig att öppna boken och se i den. Men en av de äldste sade till mig: "Gråt inte. Se, han har segrat, lejonet av Juda stam, skottet från Davids rot. Han kan öppna boken med dess sju sigill."

EVANGELIUM

Matteusevangeliet 21:1–9

När Jesus och hans lärjungar närmade sig Jerusalem och kom till Betfage vid Olivberget skickade Jesus i väg två lärjungar och sade till dem: "Gå bort till byn där framme, så hittar ni genast ett åsne som står bundet med ett föl bredvid sig. Ta dem och led hit dem. Om någon säger något skall ni svara: Herren behöver dem, men han skall strax skicka tillbaka dem." Detta hände för att det som sagts genom profeten skulle uppfyllas: *Säg till dotter Sion: Se, din konung kommer till dig, ödmjuk och ridande på en åsna och på ett föl, ett lastdjurs föl.* Lärjungarna gick bort och gjorde så som Jesus hade sagt åt dem. De hämtade åsnan och fölet och lade sina mantlar på dem, och han satt upp. Många i folkmassan bredde ut sina mantlar på vägen, andra skar kvistar från träden och strödde dem på vägen. Och folket, både de som gick före och de som följde efter, ropade: "Hosianna Davids son! Välsignad är han som kommer i Herrens namn. Hosianna i höjden!"

ALTERNATIV TEXT

Lukasevangeliet 4:16-23

Jesus kom till Nasaret, där han hade växt upp, och på sabbaten gick han till synagogan, som han brukade. Han reste sig för att läsa, och man gav honom profeten Jesajas bok. När han öppnade den fann han det ställe där det står skrivet: *Herrens ande är över mig, ty han har smort mig till att frambära ett glädjebud till de fattiga. Han har sänt mig att förkunna befrielse för de fångna och syn för de blinda, att ge de förtryckta frihet och*

förkunna ett nådens år från Herren. Han rullade ihop boken och gav den tillbaka till tjänaren och satte sig. Alla i synagogan hade sina blickar riktade mot honom. Då började han tala till dem och sade: "I dag har detta skriftställe gått i uppfyllelse inför er som hör mig." Alla prisade honom och häpnade över de ljuvliga ord som utgick ur hans mun. Och de frågade: "Är det inte Josefs son?" Då sade han till dem: "Snart kommer ni med talesättet: Läkare, bota dig själv! och säger: Allt som vi har hört att du har gjort i Kafarnaum, gör det här i din hemstad också."

Psaltarpsalm

Psaltaren 24

Jorden är Herrens med allt den rymmer,
världen och alla som bor i den.
Det är han som har lagt dess grund i havet
och fäst den över de strömmande vattnen.
Vem får gå upp till Herrens berg,
vem får gå in i hans tempel?
Den som har skuldlösa händer och rent
hjärta,
som inte håller sig till falska gudar
och aldrig har svurit falskt.
Han får välsignelse av Herren
och riklig lön av Gud, sin räddare.
Här är det släkte som sökt sig till Herren,
som träder fram inför ditt ansikte,
du Jakobs Gud.
Portar, öppna er vida!
Höj er, uråldriga dörrar!
Låt ärans konung draga in!
Vem är då ärans konung?
Det är Herren, den väldige hjälten,
Herren, väldig i strid.
Portar, öppna er vida!
Höj er, uråldriga dörrar!
Låt ärans konung draga in!
Vem är han, ärans konung?
Det är Herren Sebaot,
han är ärans konung.

ANDRA SÖNDAGEN I ADVENT

Guds rike är nära

Dagens bön

Gud, du som i Jesus Kristus
upprättar ditt rike,
gör oss starka i tron, uthålliga i bönen
och frimodiga i kärleken
intill den dag då han kommer åter
i härlighet.
Genom din Son
Jesus Kristus, vår Herre.
Amen.
Frälsningens Gud,
öppna ditt rike för oss,

gör oss frimodiga och vaksamma
 i bön och i väntan
 till dess du kommer,
 du som är rättfärdig och barmhärtig,
 I Jesu namn.
 Amen.

1 Första årgången

GAMMALTESTAMENTLIG

LÄSNING

Mika 4:1-4

Den dag skall komma
 då berget med Herrens tempel
 står där orubbligt fast
 som det högsta av bergen,
 överst bland höjderna.
 Folken skall strömma dit,
 folkslag i mängd skall komma,
 och de skall säga:
 "Låt oss gå upp till Herrens berg,
 till Jakobs Guds tempel.
 Han skall lära oss sina vägar,
 hans stigar vill vi följa."
 Ty från Sion skall lag förkunnas,
 från Jerusalem Herrens ord.
 Han skall döma mellan alla folk,
 skipa rätt bland mäktiga folkslag i fjärran.
 De skall smida om sina svärd till plogbillar
 och sina spjut till vingårdsnivar.
 Folken skall inte lyfta svärd mot varandra
 och aldrig mer övas för krig.
 Var och en skall sitta
 under sin vinstock och sitt fikonsträd,
 och ingen skall hota honom.
 Herren Sebaot har talat.

EPISTEL

Romarbrevet 15:4-7

Alla profetior i skriften står där för att undervisa oss, så att vi genom vår uthållighet och den tröst skriften ger oss kan bevara vårt hopp. Måtte uthållighetens och tröstens Gud göra er eniga efter Kristi Jesu vilja, så att ni alla med en mun prisar vår herre Jesu Kristi Gud och fader.

Godta därför varandra, så som Kristus har godtagit er till Guds ära.

EVANGELIUM

Lukasevangeliet 21:25-36

Jesus sade till sina lärjungar: "Tecken skall visa sig i solen och månen och stjärnorna, och på jorden skall hedningarna gripas av ångest och rådlöshet vid havets och vågornas dån. Människor skall förgås av skräck i väntan på vad som skall komma över världen, ty himlens makter skall skakas. Då skall man få se Människosonen komma på ett moln med makt och stor härlighet. När allt detta börjar, så räta på er och lyft era huvuden, ty er befrielse närmar sig."

Han gav dem en liknelse: "Se på fikonsträdet och alla andra träd. När de börjar knoppas, då förstår ni av er själva att nu är sommaren nära. På samma sätt vet ni när ni ser detta hända att Guds rike är nära. Sannerligen, detta släkte skall inte förgå förrän allt detta händer. Himmel och jord skall förgå, men mina ord skall aldrig förgå.

Var på er vakt så att inte era sinnen fördunklas av omåttlighet och dryckenskap och livets bekymmer, annars överraskas ni av den dagen som av en snara, för den skall komma över alla som bor på jorden. Håll er vakna hela tiden och be att ni får kraft att undfly det som väntar och kan stå uppräta inför Människosonen.”

2 Andra årgången

GAMMALTESTAMENTLIG

LÄSNING

Jesaja 35:1-10

Öknen och ödemarken skall jubla,
det förtorkade landet glädjas och blomma.
Som en äng med liljor skall öknen blomma,
den skall glädjas och fröjda sig.
Libanons glans skall skänkas den,
Karmels och Sharons härlighet,
och folket får skåda Herrens glans,
vår Guds härlighet.
Ge styrka åt kraftlösa armar,
stadga åt skälvande knän!
Säg till de förskrämda:
”Fatta mod, var inte rädda!
Se, er Gud är här,
hämnden kommer,
Guds vedergällning.
Han kommer själv för att rädda er.”
Då skall de blindas ögon öppnas
och de dövas öron höra.
Då skall den lame hoppa som en hjort
och den stumme brista ut i jubel.
Vatten bryter fram i öknen,
bäckar i ödemarken.
Förbränt land skall bli till sjö,
törstande mark till källsprång.
Där nu schakalerna ligger och vilar
skall säv och papyrusgräs växa.
Där skall gå en banad väg,
den skall kallas den heliga vägen.
Ingen oren får beträda den.
Där finns inga lejon,
där kommer inga rovdjur.
Men de återlösta vandrar där,
de som Herren friköpt vänder åter.
De kommer till Sion med jubel,
krönta med evig glädje.
Fröjd och glädje följer dem,
sorg och suckan flyr.

EPISTEL

Jakobsbrevet 5:7-11

Var tåliga tills Herren kommer. Jordbrukaren ser fram mot att jorden skall ge sin dyrbara skörd och väntar tåligt på höstregn och vårregn. Ha tålmod ni också, och visa fasthet, ty Herrens ankomst är nära. Klaga inte på varandra, bröder, så blir ni inte dömda. Domaren står utanför dörren. Ta profeterna som talat i Herrens namn till ert föredöme i att lida och visa tålmod. Ja, vi prisar dem saliga som håller ut. Ni har hört om Jobs uthållighet, och ni har sett hur Herren lät det sluta, ty Herren är rik på medlidande och barmhärtighet.

EVANGELIUM

Matteusevangeliet 13:31-34

Jesus lät dem höra en annan liknelse: "Himmelriket är som ett senapskorn som en man sår i sin åker. Det är det minsta av alla frön, men när det har växt upp är det större än alla örter och blir till ett träd, så att himlens fåglar kommer och bygger bo bland grenarna."

Han använde också en annan liknelse: "Himmelriket är som en surdeg som en kvinna arbetar in i tre mått mjöl; till slut blir alltsammans syrat."

Allt detta sade Jesus till folket i liknelser, och han talade enbart i liknelser till dem.

3 Tredje årgången

GAMMALTESTAMENTLIG

LÄSNING

Jeremia 33:14-16

Det skall komma en tid, säger Herren, då jag skall uppfylla det löfte jag har givit Israels folk och Judas folk. När den tiden och den dagen kommer skall jag låta ett rättfärdigt skott växa ur Davids stam. Han skall skapa rätt och rättfärdighet i landet. När den tiden kommer skall Juda räddas och Jerusalem leva i trygghet, och detta skall vara stadens namn: Herren vår rättfärdighet.

EPISTEL

Hebreerbrevet 10:32-39

Kom ihåg hur det var förr, när ni nyss hade blivit upplysta. Ni utstod många svåra lidanden. Ni blev smädade och förföljda och gjordes till allmänt åtlöje, eller också ställde ni er vid deras sida som behandlades så. Ni led tillsammans med dem som satt i fängelse, och ni fann er med glädje i att bli berövade er egendom, därför att ni visste att ni ägde något bättre och mera varaktigt. Ge inte upp er frimodighet, den skall rikligen belönas. Uthållighet är vad ni behöver för att kunna göra Guds vilja och få vad han har lovat, ty: *Ännu en liten tid, sedan kommer han som skall komma, och han skall inte dröja. Min rättfärdige skall leva genom sin tro. Men: Om han drar sig undan är han inte längre till glädje för mig.* Vi hör inte till dem som drar sig undan och går förlorade, utan till dem som tror och räddar sitt liv.

EVANGELIUM

Markusevangeliet 1:14-15

När Johannes hade blivit fängslad kom Jesus till Galileen och förkunnade Guds budskap och sade: "Tiden är inne, Guds rike är nära. Omvänd er och tro på budskapet."

Psaltarpsalm

Psaltaren 85:9-14

Jag vill höra vad Gud säger.

Herren förkunnar välgång

för sitt folk och sina trogna

och för de redbara.

De som fruktar honom har nära till hans

hjälp,

hans härlighet bor i vårt land.

Godhet och trofasthet möts,

fred och rättvisa omfamnar varandra.

Trofasthet spirar ur jorden,

rättvisa blickar ner från himlen.

Herren själv ger allt gott,

vårt land ger sin gröda.

Rättvisa går framför honom,

fred och välgång i hans spår.

TREDJE SÖNDAGEN I ADVENT

Bana väg för Herren

Dagens bön

Gud, du som genom Johannes döparen
banade väg för din Son Jesus Kristus,
vi ber dig: upplys våra sinnen
och gör våra hjärtan brinnande,
så att vi alltid ser dina vägar.
Genom din Son
Jesus Kristus, vår Herre.
Amen.

Evighetens Gud,
vi tackar dig för Johannes Döparen,
som bereder vägen för din Son.
Låt hoppets ord väcka vår förväntan
till dess morgonstjärnan går upp
och den nya dagen gryr.
I Jesu namn.
Amen.

1 Första årgången

GAMMALTESTAMENTLIG LÄSNING

Jesaja 29:17–21

Snart, om en liten tid,
skall Libanon bli till en trädgård
och trädgårdar räknas som skog.
Den dagen skall de döva höra
när man läser ur bokrullen,
och de blindas ögon skall se,
fria från dunkel och mörker.
De förtryckta skall ständigt glädjas över
Herren,
de fattigaste jubla över Israels Helige.
Ty då är det slut med tyrannerna,
borta är de hänsynslösa,
utplånade alla som hade ont i sinnet,
de som anklagade oskyldiga inför domstolen,
snärjde dem som förde rättvisans talan
och med lögnery fällde den som var utan
skuld.

EPISTEL

Första Korinthierbrevet 4:1–5

Vi bör betraktas som Kristi tjänare och som förvaltare av Guds hemligheter. Nu krävs ju av en förvaltare att han skall visa sig pålitlig. Men mig är det likgiltigt om ni eller någon mänsklig domstol dömer mig. Inte heller dömer jag mig själv. Mitt samvete är rent, men det betyder inte att jag är frikänd. Den som dömer mig är Herren. Fäll därför ingen dom i förtid, innan Herren kommer. Han skall låta ljus falla över det som ligger dolt i mörkret och avslöja allt som människorna har i sinnet. Och då får var och en sitt beröm från Gud.

EVANGELIUM

Matteusevangeliet 11:2–11

Johannes fick i sitt fängelse höra om Kristi gärningar, och han skickade några av sina lärjungar för att fråga honom: "Är du den som skall komma, eller skall vi vänta på någon annan?" Jesus svarade dem: "Gå och berätta för Johannes vad ni hör och ser: att blinda ser och lama går, spetälska blir rena och döva hör, döda står upp och fattiga får ett glädjebud. Salig är den som inte kommer på fall för min skull."

När de hade gått började Jesus tala till folket om Johannes: "Vad gick ni ut i öknen för att se? Ett strå som vajar för vinden? Nej. Vad gick ni då ut för att se? En man i fina kläder? Men de som bär fina kläder finns i kungapalatsen. Vad gick ni då ut för att se? En profet? Ja, och jag säger er: en som är mer än profet. Det är om honom det står skrivet: *Se, jag sänder min budbärare före dig, han skall bereda vägen för dig.* Sannerligen, ingen av kvinna född har trätt fram som är större än Johannes döparen, men den minste i himmelriket är större än han."

2 Andra årgången

GAMMALTESTAMENTLIG

LÄSNING

Malaki 4:4-6

Glöm aldrig den lag som jag gav min tjänare Mose på Horeb, med stadgar och bud för hela Israel. Se, jag sänder profeten Elia till er innan Herrens stora och fruktansvärda dag kommer. Han skall vända fädernas hjärtan till barnen och barnens hjärtan till fäderna, så att jag inte viger landet åt förintelse då jag kommer.

EPISTEL

Andra Petrusbrevet 1:19–21

Profetorden bör ni låta lysa för er som en lampa i ett mörkt rum, tills dagen gryr och morgonstjärnan går upp i era hjärtan. Och framför allt skall ni tänka på att man aldrig kan tyda en profetia i skriften på egen hand. Ingen profetia har förmedlats genom mänsklig vilja, utan drivna av helig ande har människor talat ord från Gud.

EVANGELIUM

Matteusevangeliet 11:12–19

Jesus sade till folket: "Sedan Johannes döparens dagar tränger himmelriket fram, och somliga söker rycka till sig det med våld. Ty ända till Johannes har allt vad profeterna och lagen sagt varit förutsägelser. Ni må tro det eller inte, han är Elia som skulle komma. Hör, du som har öron.

Vad skall jag jämföra detta släkte med? De liknar barn som sitter på torget och ropar åt andra barn: 'Vi spelade för er, men ni ville inte dansa. Vi sjöng sorgesånger, men ni ville inte klaga.' Johannes kom, och han varken äter eller dricker, och då säger man: 'Han är besatt.' Människosonen kom, och han äter och dricker, och då säger man: 'Se vilken frossare och drinkare, en vän till tullindrivare och syndare.' Men Vishetens gärningar har gett Visheten rätt."

3 Tredje årgången

GAMMALTESTAMENTLIG

LÄSNING

Jesaja 40:1-8

Trösta, trösta mitt folk,
säger er Gud.

Ge nytt mod åt Jerusalem,
kungör att hennes träldom är över,

att hennes skuld är sonad,
att Herren straffat henne dubbelt
för alla hennes synder.
En röst ropar:
Bana väg för Herren genom öknen,
gör en jämn väg i ödemarken för vår Gud!
Alla dalar skall höjas,
alla berg och höjder sänkas.
Oländig mark skall jämnas
och branter bli till slätt.
Herrens härlighet skall uppenbaras,
och alla människor skall se det.
Herren har talat.
En röst sade: Förkunna!
Jag frågade: "Vad skall jag förkunna?"
Människan är som gräset,
förgänglig som blomman på ängen.
Gräset torkar, blomman vissnar,
är Herrens vind går fram.
Ja, folket är gräs.
Gräset torkar, blomman vissnar,
men vår Guds ord består i evighet.

EPISTEL

Galaterbrevet 3:21–29

Strider lagen mot Guds löften? Nej, inte alls. Om vi hade fått en lag som kunde skänka liv hade rättfärdigheten verkligen berott av lagen. Men nu har skriften lagt allt under synden, och då kan löftet till dem som tror uppfyllas bara genom tron på Jesus Kristus. Innan tron kom hölls vi under uppsikt, med lagen över oss, tills tron skulle uppenbaras. Så har alltså lagen varit vår övervakare tills Kristus kom, för att vi skulle göras rättfärdiga genom tron. Men nu när tron är här har vi inte längre någon övervakare.

Alla är ni nämligen genom tron Guds barn, i Kristus Jesus. Är ni döpta in i Kristus har ni också iklätt er Kristus. Nu är ingen längre jude eller grek, slav eller fri, man eller kvinna. Alla är ni ett i Kristus Jesus. Men om ni tillhör Kristus är ni också avkomlingar till Abraham och arvtagare enligt löftet.

EVANGELIUM

Lukasevangeliet 3:1–15

Under femtonde året av kejsar Tiberius regering, när Pontius Pilatus var ståthållare i Judeen, Herodes tetrark i Galileen, hans bror Filippus i Itureen och Trachonitis och Lysanias i Abilene, och när Hannas och Kajafas var överstepräster, kom Guds ord till Sakarias son Johannes i öknen. Han begav sig till trakten kring Jordan och förkunnade överallt syndernas förlåtelse genom omvändelse och dop, som det står skrivet i boken med profeten Jesajas ord:

*En röst ropar i öknen:
Bana väg för Herren,
gör hans stigar raka.
Varje klyfta skall fyllas,
varje berg och höjd skall sänkas.
Krokiga stigar skall rätas
och steniga vägar jämnas.
Och alla människor skall se Guds frälsning.*

När folk kom ut i stora skaror för att döpas av honom sade han till dem: "Huggormsyngel, vem har sagt er att ni kan slippa undan den kommande vreden? Bär då sådan frukt som hör till omvändelsen. Och börja inte säga er: Vi har Abraham till fader. Jag säger er att Gud kan uppväcka barn åt Abraham ur dessa stenar. Redan är yxan satt till roten på träden. Varje träd som inte bär god frukt skall huggas bort och kastas i elden." Folket frågade honom: "Vad skall vi då göra?" Han svarade: "Den som har två skjortor skall dela med sig åt den som ingen har, och den som har bröd skall göra på samma sätt." Även

tullindrivare kom dit för att bli döpta och frågade honom: "Mästare, vad skall vi göra?" Han svarade: "Driv inte in mer än vad som är fastställt." Och när det kom soldater och frågade honom: "Och vi, vad skall vi göra?" sade han till dem: "Pressa inte av någon pengar med våld eller hot, utan nöj er med er sold."

Folket var fyllt av förväntan, och alla frågade sig om inte Johannes kunde vara Messias.

Psaltarpsalm

Psaltaren 146:3-9

Lita aldrig på mäktiga män,
 människor som ingen hjälp kan ge.
 De ger upp andan och blir jord igen,
 då går deras planer om intet.
 Lycklig den som har sitt stöd i Jakobs Gud
 och sätter sitt hopp till Herren, sin Gud.
 Han som har gjort himmel och jord och hav
 och allt vad som finns i dem,
 han sviker aldrig sina löften.
 Han ger de förtryckta deras rätt,
 han ger de svältande bröd.
 Herren befriar de fångna,
 Herren öppnar blinda ögon,
 Herren rätar krökta ryggar,
 Herren älskar de trogna,
 Herren ger främlingar skydd,
 stöder faderlösa och änkor
 men korsar de ondas planer.

FJÄRDE SÖNDAGEN I ADVENT

Herrens moder

Dagens bön

Gud, du som ger oss nåd
 att med Maria glädjas över din Sons ankomst,
 hjälp oss att ta emot honom som vår frälsare,
 så att vi tryggt kan se fram emot hans
 återkomst.

Genom honom,
 Jesus Kristus, vår Herre.
 Amen.

Livets Gud,
 tillsammans med Maria väntar vi
 på barnet som skall födas.
 Vi prisar dig som låter stora ting ske.
 Hjälp oss att som Maria vila i tillit,
 tro på dina löften
 och övervinna all rädsla.
 I Jesu namn.
 Amen.

1 Första årgången

GAMMALTESTAMENTLIG LÄSNING

Jesaja 40:9–11

Gå upp på ett högt berg
med ditt glädjebud, Sion,
ropa ut ditt glädjebud
med hög röst, Jerusalem.
Ropa, var inte rädd,
säg till Judas städer:
Er Gud kommer!
Herren Gud kommer i all sin styrka,
han härskar med mäktig arm.
Sin segerlön har han med sig,
de han vunnit går framför honom.
Som en herde vallar han sin hjord.
Han tar upp lammen i sin famn
och bär dem i sina armar,
han driver tackorna varligt.

EPISTEL

Romarbrevet 10:4-8

Kristus är slutet på lagen, så att var och en som tror kan bli rättfärdig. Ty om den rättfärdighet som lagen ger skriver Mose: *Den människa som håller buden skall leva genom dem.* Men den rättfärdighet som tron ger säger: *Fråga inte i ditt hjärta: Vem skall stiga upp till himlen?* — det vill säga för att hämta ner Kristus — eller: *Vem skall stiga ner i avgrunden?* — det vill säga för att hämta upp Kristus från de döda. Vad säger den då? *Ordet är nära dig, i din mun och i ditt hjärta* — det vill säga trons ord, det som vi förkunnar.

EVANGELIUM

Lukasevangeliet 1:46–55

Maria sade:

”Min själ prisar Herrens storhet,
min ande jublar över Gud, min frälsare:
han har vänt sin blick till sin ringa tjäna-
rinna.
Från denna stund skall alla släkten prisa
mig salig:
stora ting låter den Mäktige ske med mig,
hans namn är heligt,
och hans förbarmande med dem som
fruktar honom
varar från släkte till släkte.
Han gör mäktiga verk med sin arm,
han skingrar dem som har övermodiga
planer.
Han störtar härskare från deras troner,
och han upphöjer de ringa.
Hungriga mättar han med sina gåvor,
och rika skickar han tomhänta bort.
Han tar sig an sin tjänare Israel
och håller sitt löfte till våra fäder:
att förbarma sig över Abraham
och hans barn, till evig tid.”

2 Andra årgången

GAMMALTESTAMENTLIG LÄSNING

Sefanja 3:14-17

Jubla, dotter Sion,
ropa ut din glädje, Israel!
Gläd dig, dotter Jerusalem,
fröjda dig av hela ditt hjärta!
Herren har upphävt domen över dig
och undanröjt dina fiender.
Herren, Israels konung, bor hos dig.
Du har ingenting mer att frukta.

Den dagen skall Jerusalem få höra:
"Sion, var inte rädd,
låt inte händerna sjunka i missmod.
Herren, din Gud, bor hos dig,
hjälten och räddaren.
Han jublar av glädje över dig
i sin översvallande kärlek."

EPISTEL

Filipperbrevet 4:4-7

Gläd er alltid i Herren. Än en gång vill jag säga: gläd er. Låt alla människor se hur fördragsamma ni är. Herren är nära. Gör er inga bekymmer, utan när ni åkallar och ber, tacka då Gud och låt honom få veta alla era önskingar. Då skall Guds frid, som är mera värd än allt vi tänker, ge era hjärtan och era tankar skydd i Kristus Jesus.

EVANGELIUM

Lukasevangeliet 1:30-35

Ängeln sade till Maria: "Var inte rädd, Maria, du har funnit nåd hos Gud. Du skall bli havande och föda en son, och du skall ge honom namnet Jesus. Han skall bli stor och kallas den Högstes son. Herren Gud skall ge honom hans fader Davids tron, och han skall härska över Jakobs hus för evigt, och hans välde skall aldrig ta slut." Maria sade till ängeln: "Hur skall detta ske? Jag har ju aldrig haft någon man." Men ängeln svarade henne: "Helig ande skall komma över dig, och den Högstes kraft skall vila över dig. Därför skall barnet kallas heligt och Guds son."

3 Tredje årgången

GAMMALTESTAMENTLIG LÄSNING

Jesaja 52:7-10

Härligt är att höra budbärarens steg
när han kommer över bergen,
han som bär bud om seger,
som ropar ut goda nyheter,
bär bud om räddning
och säger till Sion:
"Din Gud är konung!"
Hör, dina väktare ropar och jublar.
Med egna ögon ser de
hur Herren vänder åter till Sion.
Brist ut i jubel, Jerusalems ruiner,

Herren tröstar sitt folk
och friköper Jerusalem.
Herren visar sin makt och helighet
inför alla folk,
hela jorden skall se
hur vår Gud räddar oss.

EPISTEL

Andra Korinthierbrevet 1:17–22

Är jag så mänskligt svag i mina beslut att jag säger ja och nej på en gång? Gud kan gå i god för att vad jag säger till er inte är både ja och nej. Guds son, Kristus Jesus, som vi har förkunnat bland er, jag och Silvanus och Timotheos, han var inte både ja och nej, i honom finns bara ett ja. Ty alla Guds löften har fått sitt ja genom honom. Därför säger vi också genom honom vårt Amen, Gud till ära. Det är Gud som befäster både er och mig i tron på Kristus och som har smort oss; han har satt sitt sigill på oss och gett oss Anden som en borgen i våra hjärtan.

EVANGELIUM

Lukasevangeliet 1:39-45

Några dagar efter ängelns besök gav sig Maria i väg och skyndade till en stad i Juda bergsbygd; hon gick till Sakarias hus och sökte upp Elisabet. När Elisabet hörde Marias hälsning sparkade barnet till i henne, och hon fylldes av helig ande. Hon ropade med hög röst: "Välsignad är du mer än andra kvinnor, och välsignat det barn du bär inom dig. Hur kan det hända mig att min herres mor kommer till mig? När mina öron hörde din hälsning sparkade barnet till i mig av fröjd. Salig hon som trodde, ty det som Herren har låtit säga henne skall gå i uppfyllelse."

Psaltarpsalm

Psaltaren 145:8-13

Nådig och barmhärtig är Herren,
sen till vrede och rik på kärlek.
Herren är god mot alla,
barmhärtig mot allt han har skapat.
Herre, allt du har skapat skall tacka dig,
dina trogna skall lovsjunga dig.
De skall tala om ditt rikes ära
och förkunna din väldiga kraft,
så att alla lär känna din makt,
ditt rikes ära och härlighet.
Ditt rike står i alla tider,
ditt välde från släkte till släkte.

JULNATTEN

Den heliga natten

Dagens bön

Himmelens och jordens Herre,
du som låter denna heliga natt lysas upp
av det sanna ljuset Jesus Kristus,
ge oss nåd att se din frälsning
ta synlig gestalt i världen
så att vi i evighet får leva i din glädje.
Du som med Sonen

och den heliga Anden
 lever och verkar
 från evighet till evighet.
 Amen.

Kärlekens Gud,
 som låter denna heliga natt
 upplysas av det sanna ljuset,
 hjälp oss, som vandrar i mörkret,
 att se ljuset från din Sons krubba
 och tillsammans med änglarna
 bära bud om fred på jorden
 för Jesu Kristi skull.
 Amen.

GAMMALTESTAMENTLIG LÄSNING

Jesaja 9:1a, 2-7

Natten skall vika där ångest nu råder.
 Det folk som vandrar i mörkret
 ser ett stort ljus,
 över dem som bor i mörkets land
 strålar ljuset fram.
 Du låter jublet stiga,
 du gör glädjen stor.
 De gläds inför dig
 som man gläds vid skörden,
 som man jublar när bytet fördelas.
 Oket som tyngde dem,
 stången på deras axlar,
 förtryckarens piska
 bryter du sönder,
 som den dag då Midjan besegrades.
 Stöveln som bars i striden
 och manteln som fläckats av blod,
 allt detta skall brännas, förtäras av eld.
 Ty ett barn har fötts,
 en son är oss given.
 Väldet är lagt på hans axlar,
 och detta är hans namn:
 Allvis härskare,
 Gudomlig hjälte,
 Evig fader,
 Fredsfurste.
 Väldet skall bli stort,
 fredens välsignelser utan gräns
 för Davids tron och hans rike.
 Det skall befästas och hållas vid makt
 med rätt och rättfärdighet
 nu och för evigt.
 Herren Sebaots lidelse
 skall göra detta.

EPISTEL

Hebreerbrevet 1:1-6

Många gånger och på många sätt talade Gud i forna tider till våra fäder genom profeterna, men nu vid denna tidens slut har han talat till oss genom sin son, som han har insatt till att ärva allting liksom han också har skapat världen genom honom. Och han, som är utstrålningen av Guds härlighet och en avbild av hans väsen och som bär

upp allt med kraften i sitt ord, har renat oss från synden och sitter på Majestätets högra sida i höjden. Han har blivit lika mycket mäktigare än änglar-na som det namn han har fått i arv är förmer än deras. Ty aldrig har Gud sagt till någon ängel:

Du är min son,

jag har fött dig i dag,

eller:

Jag skall vara hans fader,

och han skall vara min son.

Och när han låter sin förstfödde son träda in i världen säger han:

Alla Guds änglar skall hylla honom.

EVANGELIUM

Lukasevangeliet 2:1–20

Vid den tiden utfärdade kejsar Augustus en förordning om att hela världen skulle skattskrivras. Det var den första skattskrivningen, och den hölls när Quirinius var ståthållare i Syrien. Alla gick då för att skattskrivras sig, var och en till sin stad. Och Josef, som genom sin härkomst hörde till Davids hus, begav sig från Nasaret i Galileen upp till Judeen, till Davids stad Betlehem, för att skattskrivras sig tillsammans med Maria, sin trolovade, som väntade sitt barn.

Medan de befann sig där var tiden inne för henne att föda, och hon födde sin son, den förstfödde. Hon lindade honom och lade honom i en krubba, eftersom det inte fanns plats för dem inne i härbärgen.

I samma trakt låg några herdor ute och vaktade sin hjord om natten. Då stod Herrens ängel framför dem och Herrens härlighet lystes omkring dem, och de greps av stor förfäran. Men ängeln sade till dem: "Var inte rädda. Jag bär bud till er om en stor glädje, en glädje för hela folket. I dag har en frälsare fötts åt er i Davids stad, han är Messias, Herren. Och detta är tecknet för er: ni skall finna ett nyfött barn som är lindat och ligger i en krubba." Och plötsligt var där tillsammans med ängeln en stor himmelsk här som prisade Gud:

"Ära i höjden åt Gud

och på jorden fred åt dem

han har utvalt."

När änglarna hade farit ifrån dem upp till himlen sade herdarna till varandra: "Låt oss gå in till Betlehem och se det som har hänt och som Herren har låtit oss veta." De skyndade i väg och fann Maria och Josef och det nyfödda barnet som låg i krubban. När de hade sett det berättade de vad som hade sagts till dem om detta barn. Alla som hörde det häpnade över vad herdarna sade. Maria tog allt detta till sitt hjärta och begrundade det. Och herdarna vände tillbaka och prisade och lovade Gud för vad de hade fått höra och se: allt var så som det hade sagts dem.

Psaltarpsalm

Psaltaren 108:2-7

Mitt hjärta är redo, Gud,

jag vill sjunga och spela.

Vakna, min själ,

vakna, harpa och lyra,

jag vill väcka morgonrodnaden.

Jag vill tacka dig, Herre, bland folken,

jag vill sjunga ditt lov bland alla folk.

Ty högre än himlen når din godhet,

till skyarna din trofasthet.

Visa din höghet i himlen, o Gud,

och din härlighet över hela jorden!

Hjälp oss med din starka hand, bönhör mig,

så att de som du älskar blir räddade!

JULDAGEN

Jesu födelse

Dagens bön

Gud, du som till vår frälsning sänt din Son,
din härlighets utstrålning
och ditt väsens rätta avbild,
ge oss nåd att öppna våra hjärtan för honom,
så att vi en dag får vara hos dig i himmelen.
Du som med Sonen och den heliga Anden
lever och verkar
från evighet till evighet.
Amen.

O Gud, som är från evighet till evighet,
vi tackar dig som fötts som ett barn
och blivit människa i Jesus Kristus.
Öppna våra ögon
så att vi ser det under som sker
mitt ibland oss.
I Jesu namn.
Amen.

1 Första årgången

GAMMALTESTAMENTLIG

LÄSNING

Jesaja 9:2–7

Det folk som vandrar i mörkret
ser ett stort ljus,
över dem som bor i mörkrets land
strålar ljuset fram.
Du låter jublet stiga,
du gör glädjen stor.
De gläds inför dig
som man gläds vid skörden,
som man jublar när bytet fördelas.
Oket som tyngde dem,
stången på deras axlar,
förtryckarens piska
bryter du sönder,
som den dag då Midjan besegrades.
Stöveln som bars i striden
och manteln som fläckats av blod,
allt detta skall brännas, förtäras av eld.
Ty ett barn har fötts,
en son är oss given.
Väldet är lagt på hans axlar,
och detta är hans namn:
Allvis härskare,
Gudomlig hjälte,
Evig fader,
Fredsfurste.
Väldet skall bli stort,

fredens välsignelser utan gräns
för Davids tron och hans rike.
Det skall befästas och hållas vid makt
med rätt och rättfärdighet
nu och för evigt.
Herren Sebaots lidelse
skall göra detta.

EPISTEL

Första Timotheosbrevet 3:16

Erkänt stor är vår religions hemlighet:
Han uppenbarades som
jordisk varelse,
rättfärdigades som andlig,
skådades av änglarna,
förkunnades bland hedningarna,
vann tro i världen
och togs upp i härligheten.

EVANGELIUM

Lukasevangeliet 2:1–20

Vid den tiden utfärdade kejsar Augustus en förordning om att hela världen skulle skattskrivras. Det var den första skattskrivningen, och den hölls när Quirinius var ståthållare i Syrien. Alla gick då för att skattskrivra sig, var och en till sin stad. Och Josef, som genom sin härkomst hörde till Davids hus, begav sig från Nasaret i Galileen upp till Judeen, till Davids stad Betlehem, för att skattskrivra sig tillsammans med Maria, sin trolovade, som väntade sitt barn.

Medan de befann sig där var tiden inne för henne att föda, och hon födde sin son, den förstfödde. Hon lindade honom och lade honom i en krubba, eftersom det inte fanns plats för dem inne i härbärgen.

I samma trakt låg några herdor ute och vaktade sin hjord om natten. Då stod Herrens ängel framför dem och Herrens härlighet lyste omkring dem, och de greps av stor förfäran. Men ängeln sade till dem: "Var inte rädda. Jag bär bud till er om en stor glädje, en glädje för hela folket. I dag har en frälsare fötts åt er i Davids stad, han är Messias, Herren. Och detta är tecknet för er: ni skall finna ett nyfött barn som är lindat och ligger i en krubba." Och plötsligt var där tillsammans med ängeln en stor himmelsk här som prisade Gud:

"Ära i höjden åt Gud

och på jorden fred åt dem

han har utvalt."

När änglarna hade farit ifrån dem upp till himlen sade herdarna till varandra: "Låt oss gå in till Betlehem och se det som har hänt och som Herren har låtit oss veta." De skyndade i väg och fann Maria och Josef och det nyfödda barnet som låg i krubban. När de hade sett det berättade de vad som hade sagts till dem om detta barn. Alla som hörde det häpnade över vad herdarna sade. Maria tog allt detta till sitt hjärta och begrundade det. Och herdarna vände tillbaka och prisade och lovade Gud för vad de hade fått höra och se: allt var så som det hade sagts dem.

2 Andra årgången

GAMMALTESTAMENTLIG

LÄSNING

Jesaja 9:2–7

Se första årgången

EPISTEL

Första Johannesbrevet 1:1–4

Det som var till från begynnelsen, det vi har hört, det vi har sett med egna ögon, det vi har skådat och har tagit på med våra händer, det är vårt ärende: livets ord. Ja, livet blev synligt, vi har sett det och vittnar om det, och vi förkunnar för er det eviga livet, som var hos Fadern och blev synligt för oss. Det vi har sett och hört förkunnar vi för er, för att också ni skall vara med i vår gemenskap, som är en gemenskap med Fadern och hans son Jesus Kristus. Detta skriver vi för att vår glädje skall bli fullkomlig.

EVANGELIUM

Lukasevangeliet 2:1-20

Se första årgången

ALTERNATIV TEXT

Johannesevangeliet 1:1–14

I begynnelsen fanns Ordet, och Ordet fanns hos Gud, och Ordet var Gud. Det fanns i begynnelsen hos Gud. Allt blev till genom det, och utan det blev ingenting till av allt som finns till. I Ordet var liv, och livet var människornas ljus. Och ljuset lyser i mörkret, och mörkret har inte övervunnit det.

Det kom en man som var sänd av Gud, hans namn var Johannes. Han kom som ett vittne för att vittna om ljuset, så att alla skulle komma till tro genom honom. Själv var han inte ljuset, men han skulle vittna om ljuset.

Det sanna ljuset, som ger alla människor ljus, skulle komma in i världen. Han var i världen, och världen hade blivit till genom honom, men världen kände honom inte. Han kom till det som var hans, och hans egna tog inte emot honom. Men åt dem som tog emot honom gav han rätten att bli Guds barn, åt alla som tror på hans namn, som har blivit födda inte av blod, inte av kroppens vilja, inte av någon mans vilja, utan av Gud.

Och Ordet blev människa och bodde bland oss, och vi såg hans härlighet, en härlighet som den ende sonen får av sin fader, och han var fylld av nåd och sanning.

3 Tredje årgången

GAMMALTESTAMENTLIG

LÄSNING

Jesaja 9:2–7

Se första årgången

EPISTEL

Hebreerbrevet 1:1–3

Många gånger och på många sätt talade Gud i forna tider till våra fäder genom profeterna, men nu vid denna tidens slut har han talat till oss genom sin son, som han har insatt till att ärva allting liksom han också har skapat världen genom honom. Och han, som är utstrålningen av Guds härlighet och en avbild av hans väsen och som bär upp allt med kraften i sitt ord, har renat oss från synden och sitter på Majestätets högra sida i höjden.

EVANGELIUM

Lukasevangeliet 2:1-20

Se första årgången

ALTERNATIV TEXT

Matteusevangeliet 1:18–25

Med Jesu Kristi födelse förhöll det sig så: hans mor, Maria, hade blivit trolovad med Josef, men innan de hade börjat leva tillsammans visade det sig att hon var havande genom helig ande. Hennes man Josef, som var rättfärdig och inte ville dra vanära över henne, tänkte då skilja sig från henne i tysthet. Men när han hade beslutat sig för det uppenbarade sig Herrens ängel för honom i en dröm och sade: ”Josef, Davids son, var

inte rädd för att föra hem Maria som hustru, ty barnet i henne har blivit till genom helig ande. Hon skall föda en son, och du skall ge honom namnet Jesus, ty han skall frälsa sitt folk från deras synder.” Allt detta skedde för att det som Herren hade sagt genom profeten skulle uppfyllas: *Jungfrun skall bli havande och föda en son, och man skall ge honom namnet Immanuel* (det betyder: Gud med oss). När Josef vaknade gjorde han som Herrens ängel hade befallt och förde hem sin trolovade. Han rörde henne inte förrän hon hade fött en son. Och han gav honom namnet Jesus.

Psaltarpsalm

Psaltaren 72:1-7

Gud, ge kungen dina lagar,
kungasonen din rättvisa ordning,
så att han rättrådigt dömer ditt folk
och låter dina betryckta få sin rätt.
Låt berg och höjder bära fredens frukter
åt folket genom rättfärdighet.
Må han värna de armas rätt,
rädda de fattiga, krossa förtryckaren.
Låt honom leva så länge solen finns
och månen lyser, släkte efter släkte.
Han skall komma som regn över grödan,
ett stilla regn som vattnar jorden.
Låt rättvisa grönska i alla hans dagar
och fred och välgång råda,
tills ingen måne lyser mer

ANNANDAG JUL

eller

DEN HELIGE STEFANOS DAG

Martyrerna

Dagens bön

Barmhärtige Gud,
du som med din Ande styrker martyrerna
så att de inte endast med munnens bekännelse
utan också med sitt blod
vittnar om sin tro på din Son, vår frälsare,
ge oss kraft att bekänna vår tro på honom,
så att vi står fasta i alla prövningar
och är trogna intill döden.
Genom din Son
Jesus Kristus, vår Herre.
Amen.

Helige Gud,
vi tackar dig för dem som i Jesu efterföljd
vittnar om trons sanning och hjärtats frihet.
Du som ger människor kraft
att stå upp för kärlek och rätt,
ge oss mod och vilja att följa dig.
I Jesu namn.
Amen

1 Första årgången

GAMMALTESTAMENTLIG LÄSNING

Jeremia 1:17–19

Herrens ord kom till Jeremia:

Fäst upp dina kläder,
res dig och säg till dem
allt vad jag befäller dig!
Var inte förskräckt för dem,
ty då slår jag dig med skräck inför dem.
Se, jag gör dig i dag
till en befäst stad,
en pelare av järn, en mur av koppar,
som håller stånd mot hela landet,
mot Judas kungar och dess stormän,
mot prästerna och folket i landet.
De skall angripa dig,
men de skall inte besegra dig,
ty jag är med dig,
säger Herren,
och jag skall rädda dig.

EPISTEL

Apostlagärningarna 6:8–15

Stefanos var fylld av nåd och kraft och gjorde stora under och tecken bland folket. Då uppträdde några medlemmar i den synagoga som kallades De frigivnas (dit hörde folk från Kyrene, Alexandria, Kilikien och Asien) och började disputera med Stefanos. Men de kunde inte hävda sig mot visdomen och anden i det han sade. Därför skickade de fram några som skulle säga att de hört honom yttra sig hädiskt om Mose och Gud. De hetsade upp folket och de äldste och de skriftlärda, och sedan kom de och grep Stefanos och förde honom till rådet. Där fick falska vittnen träda fram och säga: "Den här mannen angriper ständigt och jämt både denna heliga plats och lagen. Vi har hört honom säga att Jesus, han från Nasaret, skall förstöra denna plats och ändra på de seder och bruk som vi har från Mose." Alla som satt i rådet gav noga akt på Stefanos och tyckte då att hans ansikte var som en ängels.

EVANGELIUM

Matteusevangeliet 10:16–22

Jesus sade till lärjungarna: "Jag skickar er som får in bland vargar. Var därför kloka som ormar och oskyldiga som duvor. Akta er för människorna. De skall utlämna er åt domstolar, och de skall piska er i sina synagogor. Och ni kommer att ställas inför ståthållare och kungar för min skull och stå som vittnen inför dem och hedning-arna. Men när man utlämnar er, bekymra er då inte för hur ni skall tala eller vad ni skall säga. Ty i det ögonblicket kommer det ni skall säga att läggas i er mun, och det är inte ni som talar, utan er faders ande talar genom er. Broder skall skicka broder i döden, och en far sitt barn. Barn skall göra uppror mot sina föräldrar och bringa dem om livet. Ni skall bli hatade av alla för mitt namns skull. Men den som håller ut till slutet skall bli räddad."

2 Andra årgången

GAMMALTESTAMENTLIG LÄSNING

Jeremia 20:7–11

Jeremia sade:

Du förledde mig, Herre, och jag lät mig
förledas.
Du blev mig för stark, du fick övertaget.
Jag har blivit till ständigt åtlöje,
alla gör narr av mig.
Ty varje gång jag talar måste jag ropa,
måste jag skrika: "Våld och förtryck!"
Ja, mig har Herrens ord
vållat ständigt spott och spe.
Men tänker jag: "Jag bryr mig inte om
honom,
aldrig mer skall jag tala i hans namn",
då blir det i mitt bröst som brann där en eld,
instängd i mitt innersta.
Jag försöker stå emot
men förmår det inte.
Ja, jag hör folkhopen viska:
"Skräck från alla håll!
Ange honom! Vi skall ange honom!"
Alla som stod mig nära
väntar nu på mitt fall:
"Kanske låter han lura sig,
så att vi får övertaget
och kan ta hämnd på honom."
Men Herren står på min sida,
stark och fruktansvärd.

EPISTEL

Apostlagärningarna 7:55–8:8

Fylld av helig ande riktade Stefanos blicken mot himlen och såg Guds härlighet och Jesus som stod på Guds högra sida, och han sade: "Jag ser himlen öppen och Människosonen stå på Guds högra sida." Då ropade de högt och höll för öronen, och alla störtade sig över honom på en gång och släpade ut honom ur staden för att stena honom. Vittnena lade sina mantlar framför fötterna på en ung man som hette Saul. Så stenade de Stefanos, som åkallade Herren och sade: "Herre Jesus, ta emot min ande." Han föll på knä och ropade högt: "Herre, ställ dem inte till svars för denna synd." Med de orden dog han. Också Saul tyckte det var riktigt att han dödades.

Den dagen började en svår förföljelse mot församlingen i Jerusalem, och alla utom apostlarna skingrades över hela Judeen och Samarien. Några fromma män begravde Stefanos och höll stor dödsklagan över honom. Men Saul for hårt fram mot församlingen. Han trängde in i hus efter hus, släpade bort män och kvinnor och lät sätta dem i fängelse.

De som hade skingrats vandrade omkring och predikade budskapet. Filippus kom till huvudstaden i Samarien och förkunnade Kristus för folket där. Alla lyssnade uppmärksamt på hans ord när de hörde honom tala och såg de tecken han gjorde. Ty från många som var besatta for de orena andarna ut under höga rop, och många lytta och lama botades. Det blev stor glädje i den staden.

EVANGELIUM

Lukasevangeliet 12:49–53

Jesus sade: "Jag har kommit för att tända en eld på jorden. Om den ändå redan brann! Men jag har ett dop som jag måste döpas med, och jag våndas innan det är över. Tror ni jag är här för att skapa fred på jorden? Nej, säger jag, men splittring! Ty där fem bor i ett hus skall de i fortsättningen leva splittrade, tre mot två och två mot tre, far mot son och son mot far, mor mot dotter och dotter mot mor, svärmor mot sonhustru och sonhustru mot svärmor."

3 Tredje årgången

GAMMALTESTAMENTLIG

LÄSNING

Mika 7:1-6

Ve mig!

Det är som när frukten plockats
och den sista vinskörden är över:
det finns inga druvor att äta,
inga färska fikon för min hunger.

De trofasta är borta ur landet,
inte en ärlig människa finns kvar.

Alla ligger på lur för att mörda,
de vill fånga varandra i sina nät.

De är ivriga att göra det onda.

Stormannen fordrar gåvor,
domaren låter sig köpas,
den mäktige kommer med krav,
ja, allting blir förvridet.

Den bäste av dem är som ett törnsnår,
den ärligaste värre än en taggig häck.

Den dag dina väktare förkunnat är inne,
straffets dag har kommit,
nu drabbar förvirringen folket.

Tro inte på en vän,
lita inte på en förtrogen,
vakta din tunga inför kvinnan i din famn.

Ty sonen föraktar sin far,
dottern trotsar sin mor
och sonhustrun sin svärmor,
och en mans husfolk blir hans fiender.

EPISTEL

Apostlagärningarna 4:18–31

Rådet kallade in Petrus och Johannes och sade åt dem att aldrig tala eller undervisa i Jesu namn. Men Petrus och Johannes svarade dem: "Tänk efter själva om det är rätt inför Gud att lyda er mer än honom. Vi kan inte tåga med vad vi har sett och hört." Då gav de dem en ny sträng varning men släppte dem sedan. För folkets skull såg de ingen möjlighet att straffa dem; alla prisade ju Gud för vad som hade skett, ty mannen som hade blivit botad genom detta tecken var över fyrtio år gammal.

Sedan de hade blivit fria sökte de upp sina egna och berättade vad översteprästerna och de äldste hade sagt till dem. När de andra hörde det började de gemensamt be högt till Gud och sade: "Härskare, *du som har gjort himmel och jord och hav och allt vad de rymmer*, du som har låtit den heliga anden säga genom vår fader David, din tjänare:

*Varför förhåver sig hedningarna,
varför smider folken fåfänga planer?
Jordens kungar träder fram
och furstarna gaddar sig samman
mot Herren och hans smorde.*

Ja, de har sannerligen gaddat sig samman här i denna stad mot din helige tjänare Jesus, som du har smort. Herodes och Pontius Pilatus, hedningarna och Israels folk, alla har de gjort vad din makt och ditt beslut hade förutbestämt. Se nu hur de hotar oss, Herre, och ge dina tjänare frimodighet att förkunna ditt ord. Sträck ut din hand och bota de sjuka, låt tecken och under ske genom din helige tjänare Jesu namn."

När de hade slutat be skakade marken där de var samlade, och alla fylldes av den heliga anden och förkunnade frimodigt Guds ord.

EVANGELIUM

Matteusevangeliet 10:32–39

Jesus sade till lärjungarna: "Var och en som känns vid mig inför människorna, honom skall jag kännas vid inför min fader i himlen. Men den som förnekar mig inför människorna, honom skall jag förneka inför min fader i himlen. Tro inte att jag har kommit med fred till jorden. Jag har inte kommit med fred utan med svärd.

Ty jag har kommit för att ställa en man mot hans far, en dotter mot hennes mor, en sonhustru mot hennes svärmor, och mannens husfolk skall bli hans fiender. Den som älskar far eller mor mer än mig, han är inte värd att tillhöra mig, och den som älskar son eller dotter mer än mig, han är inte värd att tillhöra mig. Den som inte tar sitt kors och följer efter mig är inte värd att tillhöra mig. Den som finner sitt liv skall mista det, och den som mister sitt liv för min skull, han skall finna det."

Psaltarpsalm

Psaltaren 46

Gud är vår tillflykt och vår styrka,
en hjälp i nöden, som aldrig svikit.
Därför räds vi inte om än jorden skälver
och bergen störtar i havets djup,
om än vattnen brusar och skummar
och bergen darrar vid havets uppror.
Här är en flod vars strömmar
ger glädje åt Guds stad,
som den Högste har helgat till sin boning.
Därinne bor Gud, den skall aldrig falla,
den får hjälp av Gud när morgonen gryr.
Folken larmar, riken vacklar.
Då hörs hans röst och jorden bävar.
Herren Sebaot är med oss,
Jakobs Gud är vår borg.

SÖNDAGEN EFTER JUL

Guds barn

Dagens bön

Barmhärtige Gud,
du som genom din Son
har gjort oss till barn hos dig,
hjälp oss att i hans jordiska ringhet
se din himmelska makt,
så att vi kan vara trygga
under ditt beskydd.
Genom din Son
Jesus Kristus, vår Herre.
Amen.

Gud,
du som i Jesus Kristus
blev ett hotat och värnlöst barn.
Hjälp oss att se alla barn i världen
och i kärlek till dem,
leva och verka för ditt rike.
I Jesu namn.

Amen.

1 Första årgången

GAMMALTESTAMENTLIG

LÄSNING

Jeremia 31:15-17

Så säger Herren:

Rop hörs i Rama,

klagan och bitter gråt:

Rakel gråter över sina barn.

Hon låter inte trösta sig,

ty hennes barn finns inte mer.

Så säger Herren:

Hör upp med din klagan,

gråt inte mer!

Du skall få lön för din möda,

säger Herren,

de skall återvända från fiendeland.

Det finns hopp för din framtid,

säger Herren,

dina barn skall vända hem till sitt land.

EPISTEL

Galaterbrevet 4:4-7

När tiden var inne sände Gud sin son, född av en kvinna och född att stå under lagen, för att han skulle friköpa dem som står under lagen och vi få söners rätt. Och eftersom ni är söner har Gud sänt sin sons ande in i vårt hjärta, och den ropar: "Abba! Fader!" Alltså är du inte längre slav, utan son. Och är du son har Gud också gjort dig till arvtagare.

EVANGELIUM

Matteusevangeliet 2:13-23

När stjärntydarna hade gett sig av visade sig Herrens ängel i en dröm för Josef och sade: "Stig upp och ta med dig barnet och hans mor och fly till Egypten och stanna där tills jag säger till dig, ty Herodes kommer att söka efter barnet för att döda det." Josef steg upp och tog om natten med sig barnet och hans mor och begav sig till Egypten, och där stannade han tills Herodes hade dött, för att det som Herren hade sagt genom profeten skulle uppfyllas: *Från Egypten har jag kallat min son.*

När Herodes märkte att han hade blivit lurad av stjärntydarna blev han ursinnig, och han lät döda alla gossar i Betlehem och dess omnejd som var två år eller därunder; det var den tid han hade fått fram genom att fråga ut stjärntydarna. Då uppfylldes det som sagts genom profeten Jeremia: *Rop hörs i Rama, gråt och högljudd klagan: Rakel begråter sina barn, hon låter inte trösta sig, ty de finns inte mer.*

När Herodes hade dött visade sig Herrens ängel i en dröm för Josef i Egypten och sade: "Stig upp och ta med dig barnet och hans mor och bege dig till Israels land. De som ville ta barnets liv är döda." Josef steg upp och tog med sig barnet och hans mor och flyttade tillbaka till Israels land. Men när han hörde att Archelaos var kung i Judeen efter sin far Herodes vågade han inte återvända dit. I en dröm blev han tillsagd att dra sig undan till Galileen, och där bosatte han sig i en stad som heter Nasaret, för att det som sagts genom profeterna skulle uppfyllas: Han skall kallas nasaré.

2 Andra årgången

GAMMALTESTAMENTLIG

LÄSNING

Andra Moseboken 1:15-21

Kungen av Egypten talade med de hebreiska barnmorskorna — en hette Shifra och den andra Pua — och sade: "När ni hjälper de hebreiska kvinnorna vid förlossningen, se då efter: är det en pojke skall ni döda honom, är det en flicka får hon leva." Men barnmorskorna var gudfruktiga och gjorde inte som kungen hade befallt utan lät pojkarna leva. Då kallade kungen dem till sig och frågade varför de gjorde så. De svarade: "Hebreiska kvinnor är inte som egyptiska. De är starka, de har fött innan barnmorskan hinner fram." Gud lät allt gå väl för barnmorskorna, och folket växte till och förökade sig kraftigt, och eftersom barnmorskorna var gudfruktiga lät Gud dem få hem och barn.

EPISTEL

Andra Timotheosbrevet 3:14-15

Stå kvar vid det som du har lärt dig och fått visshet om. Kom ihåg vilka lärare du har haft och att du ända sedan dina barnår är hemma i de heliga skrifterna; de förmår ge dig den kunskap du behöver för att bli räddad genom tron på Kristus Jesus.

EVANGELIUM

Markusevangeliet 10:13-16

Folk kom till Jesus med barn för att han skulle röra vid dem. Men lärjungarna visade bort dem. När Jesus såg det blev han förargad och sade: "Låt barnen komma hit till mig och hindra dem inte: Guds rike tillhör sådana som de. Sannerligen, den som inte tar emot Guds rike som ett barn kommer aldrig dit in." Och han tog dem i famnen, lade händerna på dem och välsignade dem.

3 Tredje årgången

GAMMALTESTAMENTLIG

LÄSNING

Jesaja 11:1-9

En gren skall växa ur Jishajs avhuggna
stam,

ett skott skall skjuta upp ur hans rot.

Han är fylld av Herrens ande,
vishetens och insiktens ande,
klokhets och kraftens ande,
kunskapens och gudsfruktans ande.

Han dömer inte efter skenet,

skipar inte rätt efter rykten.

Rättvist dömer han de svaga,
med oväld skipar han rätt åt de fattiga i
landet.

Hans ord är en käpp på våldsmännens rygg,

de ondas liv blåses ut av hans tal.

Rättvisan är hans bälte,

troheten bär han kring livet.

Då skall vargen bo med lammet,

pantern ligga vid killingens sida.

Kalv och lejon går i bet

och en liten pojke vallar dem.

Kon och björnen betar tillsammans,

deras ungar ligger sida vid sida.

Lejonet äter hö som oxen.
 Spädbarnet leker vid ormens håla,
 ett barn sticker handen i kobrans bo.
 Ingenstans på mitt heliga berg
 skall ske något ont eller vrängt,
 ty kunskap om Herren skall uppfylla landet,
 liksom havet är fyllt av vatten.

EPISTEL

Apostlagärningarna 7:17-22

”Tiden närmade sig då Guds löfte till Abraham skulle uppfyllas, och israeliterna blev ett stort och talrikt folk i Egypten. *Men då uppsteg en ny kung på Egyptens tron, en som ingenting visste om Josef.* Han gick fram med list mot vårt folk, förtryckte våra fäder och tvingade dem att sätta ut de nyfödda, så att de inte skulle överleva. Då föddes Mose, och han var ett sällsynt vackert barn. Under tre månader sköttes han i sin fars hus. Sedan sattes han ut, men faraos dotter tog upp honom och uppfostrade honom som sin egen son. Mose blev grundligt insatt i den egyptiska visdomen och uppträdde med kraft i både ord och handling.”

EVANGELIUM

Matteusevangeliet 18:1-5

Lärjungarna kom fram till Jesus och frågade: ”Vem är störst i himmelriket?” Han kallade till sig ett barn och ställde det framför dem och sade: ”Sannerligen, om ni inte omvänder er och blir som barnen kommer ni aldrig in i himmelriket. De som gör sig själva små som det här barnet är störst i himmelriket. Och den som i mitt namn tar emot ett sådant barn tar emot mig.

Psaltarpsalm

Psaltaren 71:2-6

Du som är trofast, hjälp mig, befria mig,
 lyssna på mig och rädda mig.
 Var min klippa dit jag kan fly,
 borgen där jag finner räddning.
 Ja, du är min klippa och min borg.
 Befria mig, Gud, ur de ondas grepp,
 rädda mig undan gudlösa våldsmän.
 Du är mitt hopp, o Herre, min Gud,
 min trygghet ända från min ungdom.
 Från min första stund har du varit mitt
 stöd,
 från moderlivet min styrka,
 jag sjunger ständigt ditt lov.

NYÅRSDAGEN

I Jesu namn

Dagens bön

Gud,
 du som lät din ende Son
 bli människors frälsare,
 hjälp oss att upphöja hans namn på jorden,
 så att vi får se hans härlighet
 i ditt himmelska rike.

Genom samme din Son
Jesus Kristus, vår Herre.
Amen.

Från evighet till evighet är du, o Gud.
Med tacksamhet lämnar vi det som ligger bakom oss
och i förtröstan sträcker vi oss mot framtiden.
Vi ber om fred på jorden,
fred med varandra
och med hela din skapelse.
I Jesu namn.
Amen.

1 Första årgången

GAMMALTESTAMENTLIG LÄSNING

Fjärde Moseboken 6:22-27

Herren talade till Mose:

Säg till Aron och hans söner: Med dessa ord skall ni välsigna Israels folk:

Herren välsignar dig och beskyddar dig.

Herren låter sitt ansikte lysa mot dig och visar dig nåd.

Herren vänder sitt ansikte till dig och ger dig sin fred.

De skall uttala mitt namn över israeliterna, och jag skall välsigna dem.

EPISTEL

Romarbrevet 10:9-13

Om du med din mun bekänner att Jesus är herre, och i ditt hjärta tror att Gud har uppväckt honom från de döda, skall du bli räddad. Hjärtats tro leder till rättfärdighet och munnens bekännelse till räddning. Skriften säger ju: *Ingen som tror på honom skall stå där med skam.* Det är ingen skillnad på jude och grek; alla har samme herre, och han ger av sin rikedom åt alla som åkallar honom. *Ty var och en som åkallar Herrens namn skall bli räddad.*

EVANGELIUM

Lukasevangeliet 2:21

När åtta dagar hade gått och man skulle omskära pojken fick han namnet Jesus, det som ängeln hade gett honom innan hans mor blev havande.

2 Andra årgången

GAMMALTESTAMENTLIG LÄSNING

Jesaja 49:13-16

Jubla, himmel, och gläd dig, jord,

brist ut i jubel, alla berg!

Ty Herren tröstar sitt folk,

han förbarmar sig över de plågade.

Sion sade:

"Herren har övergett mig,

Gud har glömt mig."

Glömmer en kvinna sitt lilla barn,

bryr hon sig inte om den hon själv har fött?

Och även om hon skulle glömma,

glömmer jag aldrig dig.
Nej, ditt namn är skrivet i mina händer,
jag tänker ständigt på dina murar.

EPISTEL

Hebreerbrevet 13:5–8

Gud själv har sagt: *Jag skall aldrig svika dig, aldrig överge dig*, och därför kan vi tryggt säga: *Herren är min hjälpare, jag skall aldrig frukta. Vad kan en människa göra mig?* Tänk på era ledare som har förkunnat Guds ord för er, se på vad deras liv förde fram till och ta efter deras tro. Jesus Kristus är densamme i går, i dag och i evighet.

EVANGELIUM

Lukasevangeliet 13:6–9

Jesus gav dem denna liknelse: "En man hade ett fikonträd i sin vingård, och han kom för att se om det fanns någon frukt på det men hittade ingen. Då sade han till sin trädgårdsmästare: 'I tre år har jag kommit och letat efter frukt på det här trädet utan att hitta någon. Hugg bort det! Varför skall det ta upp mark till ingen nytta?' Han svarade: 'Herre, låt det stå kvar ett år till, så skall jag gräva runt det och gödsla. Kanske bär det frukt nästa år. Om inte, kan du hugga bort det.'"

3 Tredje årgången

GAMMALTESTAMENTLIG

LÄSNING

Klagovisorna 3:22-26

Herrens nåd tar inte slut,
hans barmhärtighet upphör aldrig.
Varje morgon är den ny —
stor är din trofasthet.
Min andel är Herren, det vet jag,
därför hoppas jag på honom.
Herren är god mot den som kommer till
honom,
mot den som sätter sin lit till honom.
Det är gott att hoppas i stillhet
på hjälp från Herren.

EPISTEL

Apostlagärningarna 10:42-43

Petrus sade: "Herren Jesus gav oss uppdraget att förkunna för folket och vittna om att han är den som Gud har bestämt till att döma levande och döda. Om honom vittnar alla profeterna att var och en som tror på honom får syndernas förlåtelse genom hans namn."

EVANGELIUM

Johannesevangeliet 2:23-25

Många kom till tro på hans namn när de såg de tecken han gjorde. Men själv anförtrorde sig Jesus inte åt dem, eftersom han kände dem alla och inte behövde höra någon vittna om människan. Han visste av sig själv vad som fanns i människan.

Psaltarpsalm

Psaltaren 121

Jag ser upp emot bergen:
varifrån skall jag få hjälp?
Hjälpen kommer från Herren,
som har gjort himmel och jord.

Han låter inte din fot slinta,
han vakar ständigt över dina steg.
Han sover aldrig, han vakar ständigt,
han som beskyddar Israel.
Herren bevarar dig,
i hans skugga får du vandra,
han går vid din sida.
Solen skall inte skada dig om dagen,
inte månen om natten.
Herren bevarar dig från allt ont,
från allt som hotar ditt liv.
Herren skall bevara dig,
i livets alla skiften,
nu och för evigt.

SÖNDAGEN EFTER NYÅR

Ett bödens hus

Dagens bön

Gud,
du som med ditt ord kallar oss till liv och ljus,
lär oss att älska den plats där ditt namn är,
så att ditt hus blir ett bödens hus för alla folk.
Genom din Son
Jesus Kristus, vår Herre.
Amen.

Levande Gud,
tack för att vi får samlas i ditt hus
till bön och lovsång.
Öppna oss för din kärlek
och uppfyll vår gudstjänst med din närvaro.
I Jesu namn.
Amen.

1 Första årgången

GAMMALTESTAMENTLIG LÄSNING

Första Samuelsboken 3:1-10

Den unge Samuel tjänade nu Herren under Elis uppsikt. På den tiden var det ovanligt att Herren talade till människor, och profetsyner förekom sällan. Då hände en gång följande. Eli, vars ögon nu blivit så svaga att han inte kunde se, låg och sov på sin vanliga plats. Tempellampan var ännu inte släckt, och Samuel låg och sov i Herrens tempel, där Guds ark stod. Då ropade Herren på Samuel.

"Här är jag", svarade han, och han sprang bort till Eli och sade: "Här är jag, du ropade på mig." Men Eli svarade: "Jag har inte ropat. Gå och lägg dig igen." Då gjorde han det. Ån en gång ropade Herren på honom. Han steg upp och gick bort till Eli: "Här är jag, du ropade på mig." Men Eli svarade: "Nej, min son, jag har inte ropat. Gå och lägg dig igen." Samuel hade ännu inte lärt känna Herren och ännu inte fått ta emot hans ord. För tredje

gången ropade Herren på Samuel, som åter steg upp och gick bort till Eli: "Här är jag, du ropade på mig." Nu förstod Eli att det var Herren som ropade på pojken, och han sade till Samuel att lägga sig igen. "Och om någon ropar på dig skall du säga: Tala, Herre, din tjänare hör." Och Samuel gick tillbaka och lade sig.

Då kom Herren och ställde sig där och ropade som förut: "Samuel, Samuel!" och han svarade: "Tala, din tjänare hör."

EPISTEL

Hebreerbrevet 3:1–6

Ni heliga som har fått kallelsen till himlen, se därför på aposteln och översteprästen som vi bekänner oss till, Jesus, som var betrodde av den som hade utsett honom, så som *Mose var betrodde i hela Guds hus*. Men han har visat sig värdig större härlighet än Mose, liksom en byggmästare äras mer än det hus han har byggt. Varje hus har en byggmästare, men den som har byggt allt är Gud. Vål var *Mose betrodde i hela hans hus*, men *som tjänare*, för att vittna om det som senare skulle förkunnas; Kristus däremot var som son betrodde att råda över hans hus. Och hans hus är vi, så länge vi behåller den frimodighet och stolthet som vårt hopp ger oss.

EVANGELIUM

Lukasevangeliet 2:42–52

När Jesus var tolv år gammal gick han och hans föräldrar upp till Jerusalem som seden var vid högtiden. Då festen var över och de skulle hem igen, stannade pojken Jesus kvar i Jerusalem utan att föräldrarna visste om det. De gick en dagsled i tron att han var med i resällskapet och frågade sedan efter honom bland släktingar och bekanta. När de inte hittade honom vände de tillbaka till Jerusalem och letade efter honom där. Efter tre dagar fann de honom i templet, där han satt mitt bland lärarna och lyssnade och ställde frågor. Alla som hörde honom häpnade över hans förstånd och de svar han gav. Föräldrarna blev bestörta när de såg honom, och hans mor sade till honom: "Barn, hur kunde du göra så mot oss? Din far och jag har letat efter dig och varit mycket oroliga." Han svarade: "Varför skulle ni leta efter mig? Visste ni inte att jag måste vara hos min fader?" Men de förstod inte vad han menade med sina ord. Sedan följde han med dem ner till Nasaret, och han lydde dem i allt. Hans mor bevarade allt detta i sitt hjärta. Och Jesus blev äldre och visare och vann Guds och människors välbehag.

2 Andra årgången

GAMMALTESTAMENTLIG

LÄSNING

Jesaja 55:5-7

Du skall kalla på folkslag du inte känner,
folkslag som inte känner dig skyndar till
för Herrens, din Guds, skull,
Israels Helige, som skänkt dig härlighet.
Sök Herren medan han låter sig finnas,
åkalla honom medan han är nära.
Må den gudlöse överge sin väg,
den ondskefulle sina planer.
Må han vända om till Herren,
så skall han förbarma sig över honom,
vända om till vår Gud,
som alltid vill förlåta.

EPISTEL

Romarbrevet 12:1-2

Jag ber er, bröder, vid Guds barmhärtighet, att frambära er själva som ett levande och heligt offer som behagar Gud. Det skall vara er andliga gudstjänst. Anpassa er inte efter

denna världen, utan låt er förvandlas genom förnyelsen av era tankar, så att ni kan avgöra vad som är Guds vilja: det som är gott, behagar honom och är fullkomligt.

EVANGELIUM

Markusevangeliet 11:15-19

De kom till Jerusalem, och Jesus gick till templet. Där drev han ut dem som sålde och köpte. Han välte omkull borden för dem som växlade pengar och stolarna för dem som sålde duvor, och han lät ingen bära något med sig över tempelplatsen. Han undervisade dem och sade: "Står det inte skrivet: *Mitt hus skall kallas ett bönens hus för alla folk?* Men ni har gjort det till ett rövarnäste." Detta hörde överstepräster-na och de skriftlärdar, och de sökte efter ett sätt att röja honom ur vägen. De var rädda för honom, eftersom alla människor var överväldigade av hans undervisning. När det blev sent lämnade de staden.

3 Tredje årgången

GAMMALTESTAMENTLIG

LÄSNING

Första Kungaboken 8:20, 27-30

Salomo sade: "Och Herren lät sitt ord gå i fullbordad: jag efterträdde min far David på Israels tron, så som Herren hade lovat, och jag byggde huset åt Herrens, Israels Guds, namn.

Men kan verkligen Gud bo på jorden? Himlen, himlarnas himmel, rymmer dig inte, än mindre detta hus som jag har byggt. Vänd dig ändå hit, hör din tjänares bön och åkallan, Herre, min Gud. Lyssna på det rop och den bön jag nu uppsänder, och låt din blick natt och dag vila på detta hus, den plats om vilken du sagt: Här skall mitt namn vara. — Hör den bön som din tjänare ber, vänd mot denna plats. Hör din tjänare och ditt folk Israel då de åkallar dig, vända mot denna plats; må du själv lyssna på dem i himlen, där du tronar. Hör dem och förlåt!"

EPISTEL

Filipperbrevet 2:1-4

Om det alltså finns tröst genom Kristus, uppmuntran från kärleken och gemenskap från Anden, om det finns ömhet och medkänsla, gör då min glädje fullkomlig genom att visa enighet. Lev i samma kärlek, eniga i tanke och sinnelag, fria från självhävdelse och fåfänga. Var ödmjuka och sätt andra högre än er själva. Tänk inte bara på ert eget bästa utan också på andras.

EVANGELIUM

Johannesevangeliet 2:13-22

Judarnas påskfest närmade sig, och Jesus gick upp till Jerusalem. I templet stötte han på dem som sålde oxar och får och duvor och dem som satt där och växlade pengar. Han gjorde en piska av repstumpar och drev ut allesammans ur templet med deras får och oxar. Han slog ut växlarnas pengar och välte omkull deras bord, och till dem som sålde duvor sade han: "Bort med allt det här! Gör inte min faders hus till en saluhall." Och hans lärjungar kom ihåg att det står skrivet: *Lidelsen för ditt hus skall förtära mig.* Judarna sade då till honom: "Vad kan du visa oss för tecken, du som gör så här?" Jesus svarade: "Riv ner detta tempel, så skall jag låta det uppstå igen på tre dagar." Judarna sade: "I fyrtio-sex år har man byggt på det här templet, och du skall låta det uppstå igen på tre dagar!" Men det tempel han talade om var hans kropp. När han sedan uppstod från de döda kom hans lärjungar ihåg att han hade sagt detta, och de trodde på skriften och på ordet som Jesus hade sagt.

Psaltarpsalm

Psaltaren 84:2-5

Ljuvlig är din boning, Herre Sebaot!
Jag förtärdes av längtan

till Herrens förgårdar.
Nu jublar min själ och min kropp
mot den levande Guden.
Sparven har funnit ett rede
och svalan ett bo för sina ungar:
dina altaren, Herre Sebaot,
min konung och min Gud.
Lyckliga de som bor i ditt hus
och alltid kan sjunga ditt lov.

TRETTONDE DAG JUL

(Epifania)

Världens ljus

Dagens bön

Gud, du som med stjärnan ledde hedningarna
till din enfödde Sons krubba,
led också oss, som i tron känner dig,
genom detta livet,
så att vi i himmelen får se hans härlighet.
Du som med Sonen och den heliga Anden
lever och verkar
från evighet till evighet.
Amen.

O Gud, som i Kristus uppenbarar dig
för världen,
låt alla få se din härlighet.
Led oss med ditt ljus
till platser där vi kan möta dig
och för oss på vägar
där vi kan tjäna dig.
I Jesu namn.
Amen.

1 Första årgången

GAMMALTESTAMENTLIG LÄSNING

Jesaja 60:1–6

Res dig, stråla i ljus!
Ditt ljus är här,
Herrens härlighet går upp över dig.
Jorden är höljd i mörker,
töcken omger folken,
men över dig skall Herren stråla,
över dig skall hans härlighet visa sig.
Folken skall vandra mot ditt ljus,
kungar mot glansen av din soluppgång.
Lyft blicken och se dig omkring!
Alla samlas och kommer till dig.

Dina söner kommer från fjärran,
dina döttrar bär man i famnen.
När du ser det skall du stråla av lycka,
ditt hjärta skall bäva och bulta,
när havets skatter kommer i din ägo
och folkens rikedomar blir dina.
Kameler i mängd skall fylla ditt land,
dromedarer från Midjan och Efa.
Från Saba kommer de alla
med last av guld och rökelse,
och de förkunnar Herrens ära.

EPISTEL

Kolosserbrevet 1:11-14

Guds härlighets kraft skall på allt sätt ge er styrka att alltid och med glädje vara uthålliga och tålmodiga, och ni skall tacka Fadern, som har gjort er värdiga att få del i det arv som väntar de heliga i ljuset. Han har räddat oss ur mörkrets våld och fört oss in i sin älskade sons rike, och genom Sonen har vi friköpts och fått förlåtelse för våra synder.

EVANGELIUM

Matteusevangeliet 2:1-12

När Jesus hade fötts i Betlehem i Judeen på kung Herodes tid kom några österländska stjärntydare till Jerusalem och frågade: "Var finns judarnas nyfödde kung? Vi har sett hans stjärna gå upp och kommer för att hylla honom." När kung Herodes hörde detta blev han oroad, och hela Jerusalem med honom. Han samlade alla folkets överstepräster och skriftlärda och frågade dem var Messias skulle födas. De svarade: "I Betlehem i Judeen, ty det står skrivet hos profeten: *Du Betlehem i Juda land är ingalunda ringast bland hövdingar i Juda, ty från dig skall det komma en hövding, en herde för mitt folk Israel.*"

Då kallade Herodes i hemlighet till sig stjärntydarna och förhörde sig noga om hur länge stjärnan hade varit synlig. Sedan skickade han dem till Betlehem. "Bege er dit och ta noga reda på allt om barnet", sade han, "och underrätta mig när ni har hittat honom, så att också jag kan komma dit och hylla honom." Efter att ha lyssnat till kungen gav de sig i väg, och stjärnan som de hade sett gå upp gick före dem, tills den slutligen stannade över den plats där barnet var. När de såg stjärnan fylldes de av stor glädje. De gick in i huset, och där fann de barnet och Maria, hans mor, och föll ner och hyllade honom. De öppnade sina kistor och räckte fram gåvor: guld och rökelse och myrra. I en dröm blev de sedan tillsagda att inte återvända till Herodes, och de tog en annan väg hem till sitt land.

2 Andra årgången

GAMMALTESTAMENTLIG

LÄSNING

Jesaja 49:5-7

Nu har Herren talat,
han som skapade mig till sin tjänare
redan i moderlivet,
för att jag skulle föra Jakob tillbaka
och låta Israel samlas hos honom.
Så skulle jag vinna ära inför Herren
och min Gud vara min styrka.
Han säger:
Det är inte nog att du är min tjänare,
som upprättar Jakobs stammar
och för tillbaka Israels överlevande,
jag skall göra dig till ett ljus för andra folk,

för att min räddning skall nå över hela
jorden.
Så säger Herren,
Israels befriare, Israels Helige,
till den som är föraktad och avskydd av alla,
till härskarnas tjänare:
Kungar skall se det och resa sig,
furstar se det och falla på knä,
därför att Herren är trofast,
Israels Helige som utvalde dig.

EPISTEL

Andra Korinthierbrevet 4:3–6

Om mitt evangelium är dolt är det dolt för dem som går förlorade. Ty denna världens gud har förblindat förståndet hos dem som inte tror, så att de inte ser ljuset från evangeliet om härligheten hos Kristus, Guds avbild. Jag förkunnar inte mig själv utan Jesus Kristus: han är herre, och jag är er tjänare för Jesu skull. Ty Gud, som sade: "Ljus skall lysa ur mörkret", har lyst upp mitt hjärta, för att kunskapen om Guds härlighet som strålar från Kristi ansikte skall sprida sitt ljus.

EVANGELIUM

Matteusevangeliet 2:1-12

Se första årgången

ALTERNATIV TEXT

Johannesevangeliet 8:12

Jesus sade: "Jag är världens ljus. Den som följer mig skall inte vandra i mörkret utan ha livets ljus."

3 Tredje årgången

GAMMALTESTAMENTLIG

LÄSNING

Första Kungaboken 10:1-7

Drottningen av Saba hade hört ryktet om Salomo och kom för att sätta honom på prov med svåra frågor. Hon hade med sig stora rikedomar till Jerusalem, kameler lastade med kryddor, guld i mängd och ädelstenar. Hon kom till Salomo och talade med honom om allt hon hade tänkt på, och han gav henne svar på alla hennes frågor. Det fanns ingenting som kungen inte kände till och kunde ge besked om. När drottningen av Saba såg all Salomos vishet, såg huset som han hade byggt och rätterna på hans bord, såg hovmännen sitta där och tjänarna i sina dräkter och munsänkarna passa upp, såg offren han frambar i Herrens hus, då blev hon andlös av häpnad. Och hon sade till kungen: "Det var alltså sant, det jag hörde i mitt land om dig och din vishet. Jag kunde inte tro vad som berättades förrän jag kom hit och fick se det med egna ögon."

EPISTEL

Efesierbrevet 2:17-19

Kristus Jesus har kommit med budskap om fred för er som var långt borta och fred för dem som var nära. Ty genom honom kan både vi och ni nalkas Fadern, i en enda Ande. Alltså är ni inte längre gäster och främlingar utan äger samma medborgarskap som de heliga och har ert hem hos Gud.

EVANGELIUM

Matteusevangeliet 2:1–12

Se första årgången

ALTERNATIV TEXT

Lukasevangeliet 11:29–32

När ännu mer folk strömmade till sade Jesus till dem: ”Detta släkte är ett ont släkte. Det vill ha ett tecken, men det skall inte få något annat än Jona-tecknet. Ty liksom Jona blev ett tecken för folket i Nineve skall Människosonen bli det för detta släkte. Söderns drottning skall uppstå vid domen tillsammans med människorna i detta släkte och bli deras dom. Ty hon kom från jordens yttersta gräns för att lyssna till Salomos vishet, men här finns något som är förmer än Salomo. Folk från Nineve skall uppstå vid domen tillsammans med detta släkte och bli dess dom. Ty de omvände sig vid Jonas förkunnelse, men här finns något som är förmer än Jona.

Psaltarpsalm

Psaltaren 72:10-15

Kungar från Tarshish och fjärran kuster
skall komma med gåvor,
kungar från Saba och Seba
skall bära fram sin tribut.
Honom skall alla kungar hylla,
alla folk skall tjäna honom.
Han räddar den fattige som ropar,
den arme som ingen hjälper.
Han förbarmar sig över de svaga och fattiga,
räddar de fattigas liv.
Han befriar dem från våld och förtryck,
deras liv är dyrbart i hans ögon.
Må han leva och hyllas med guld från
Saba.

FÖRSTA SÖNDAGEN EFTER TRETTONDEDAGEN Jesu dop

Dagens bön

Gud, du som uppenbarade Kristus
vid dopet i Jordan,
låt oss, som genom vatten och Ande
har blivit dina barn,
leva efter din vilja
och ärva det eviga livet.
Genom din Son
Jesus Kristus, vår Herre.
Amen.

Gud vår Fader,
du som vid dopet lät Jesus höra
att han är älskad och utvald,
låt oss genom din Ande höra din röst
och ta emot din kallelse.
I Jesu namn.
Amen.

1 Första årgången

GAMMALTESTAMENTLIG

LÄSNING

Jesaja 42:1–7

Så säger Gud, Herren:

Detta är min tjänare som jag ger kraft,

min utvalde som jag har kär.

Jag låter min ande komma över honom,

han skall föra ut rätten till folken.

Han ropar inte, han höjer inte rösten,

hans stämma hörs inte på gatorna.

Det knäckta strået bryter han inte av,

den tynande lågan släcker han inte.

Trofast skall han föra ut rätten.

Han skall inte tyna bort eller knäckas,

innan han fört rätten till seger på jorden.

Fjärran länder väntar på hans undervisning.

Så säger Gud, Herren,

han som har skapat himlen och spänt upp den,

brett ut jorden med allt vad den alstrar,

han som gett liv åt människorna där,

livsande åt dem som vandrar på jorden:

Jag, Herren, har i min trohet kallat dig,

jag tar dig vid handen och skyddar dig.

Genom dig ingår jag ett förbund med mitt

folk

till ett ljus för de andra folken.

Du skall öppna de blindas ögon

och befria de fångna ur fångelset,

ur fångelsehålan dem som sitter i mörkret.

EPISTEL

Apostlagärningarna 18:24–19:6

Till Efesos hade det kommit en jude vid namn Apollos. Han stammade från Alexandria och var en bildad man, väl insatt i skrifterna. Han hade fått kunskap om Herrens väg, och han predikade med glöd och undervisade noggrant om Jesus, men han kände bara till Johannes-dopet. Denne man uppträdde nu i synagogan och talade frimodigt. När Priscilla och Aquila hade hört honom tog de sig an honom och gav honom ännu noggrannare kunskap om Guds väg. När han sedan ville fara över till Achaia uppmuntrade bröderna honom och skrev till lärjungarna där att de skulle ta väl emot honom. I Achaia blev han genom Guds nåd till stor hjälp för de troende, ty han vederlade judarna energiskt, och med stöd av skrifterna bevisade han inför allt folket att Jesus är Messias.

Medan Apollos var i Korinth kom Paulus efter sin resa genom inlandet till Efesos. Där träffade han några lärjungar och frågade dem om de hade fått helig ande när de kom till tro. De svarade: "Vi har inte ens hört att det finns någon helig ande." — "Vilket dop blev ni då döpta med?" frågade Paulus, och de svarade: "Johannes-dopet." Paulus sade: "Johannes dop var ett omvändensedop, och han uppmanade folket att tro på den som skulle komma efter honom, det vill säga Jesus." Då lät de döpa sig i herren Jesu namn. Och när Paulus lade sina händer på dem kom den heliga anden över dem, och de talade med tungor och profeterade.

EVANGELIUM

Matteusevangeliet 3:13–17

Jesus kom från Galileen till Johannes vid Jordan för att döpas av honom. Men Johannes ville hindra honom och sade: "Det är jag som behöver döpas av dig, och nu kommer du till mig." Jesus svarade: "Låt det ske. Det är så vi skall uppfylla allt som hör till

rättfärdigheten.” Då lät han det ske. När Jesus hade blivit döpt steg han genast upp ur vattnet. Himlen öppnade sig, och han såg Guds ande komma ner som en duva och sänka sig över honom. Och en röst från himlen sade: ”Detta är min älskade son, han är min utvalde.”

2 Andra årgången

GAMMALTESTAMENTLIG

LÄSNING

Andra Moseboken 1:22-2:10

Faraos gav denna befallning till hela sitt folk: ”Kasta alla nyfödda pojkar i Nilen och låt bara flickorna leva.”

En man av Levis släkt gifte sig med Levis dotter, och hon blev havande och födde en son. Hon såg vilken fin pojke det var och höll honom gömd i tre månader. Sedan kunde hon inte gömma honom längre utan tog en korg av papyrusgräs och tätade den med beck och tjära, lade barnet i den och satte ut den i vassen vid Nilstranden. Pojkens syster ställde sig ett stycke därifrån för att se hur det skulle gå med honom.

Då kom faraos dotter ner till floden för att bada, och hennes hovdamer gick fram och tillbaka utmed stranden. Hon fick syn på korgen i vassen och skickade en slavinna att hämta den. När hon öppnade den såg hon att där låg en pojke och grät. Hon tyckte synd om honom och sade: ”Det är nog ett av de hebreiska barnen.”

Då sade pojkens syster till faraos dotter: ”Skall jag skaffa en hebreisk kvinna som kan amma barnet åt dig?” — ”Ja, gör det”, svarade faraos dotter. Då gick flickan och hämtade pojkens mor, och faraos dotter sade till henne: ”Ta med dig det här barnet och amma det åt mig. Jag skall betala dig för det.” Kvinnan tog då pojken och ammade honom. När pojken blev större förde hon honom till faraos dotter, som adopterade honom och gav honom namnet Mose. ”Jag har ju dragit upp honom ur vattnet”, sade hon.

EPISTEL

Första Johannesbrevet 5:6-12

Han är den som kom genom vatten och blod, Jesus Kristus. Inte bara med vattnet utan med både vattnet och blodet. Och Anden är den som vittnar, ty Anden är sanningen. Det är tre som vittnar: Anden, vattnet och blodet, och dessa tre är samstämmiga. Vi godtar ju människors vittnesbörd, men Guds betyder mer, ty detta är Guds vittnesbörd: han har vittnat om sin son. Den som tror på Guds son har tagit emot vittnesbördet i sitt inre. Den som inte tror på Gud gör honom till lögnare, eftersom han inte tror på det vittnesbörd Gud har gett om sin son. Och detta är vittnesbördet: Gud har gett oss evigt liv, och det livet finns i hans son. Den som har hans son har livet. Den som inte har Guds son har inte livet.

EVANGELIUM

Lukasevangeliet 3:15–17, 21-22

Folket var fyllt av förväntan, och alla frågade sig om inte Johannes kunde vara Messias. Men han svarade dem alla: ”Jag döper er med vatten. Men det kommer en som är starkare än jag, och jag är inte värdig att knyta upp hans sandalremmar. Han skall döpa er med helig ande och eld. Han har kastskoveln i handen för att rensa den tröskade säden och samla vetet i sin lada, men agnarna skall han bränna i en eld som aldrig slocknar.”

När nu allt folket lät döpa sig och Jesus också hade blivit döpt och stod och bad, öppnade sig himlen och den heliga anden kom ner över honom i en duvas skepnad, och en röst hördes från himlen: ”Du är min älskade son, du är min utvalde.”

3 Tredje årgången

GAMMALTESTAMENTLIG

LÄSNING

Jesaja 43:1-4

Nu säger Herren,
han som har skapat dig, Jakob,
han som har format dig, Israel:
Var inte rädd, jag har friköpt dig,
jag har gett dig ditt namn, du är min.
När du går genom vatten är jag med dig,
vattenmassorna skall inte dränka dig.
När du går genom eld skall du inte bli svedd,
lågorna skall inte bränna dig.
Jag är Herren, din Gud,
Israels Helige är den som räddar dig.
Jag lämnar Egypten som lösen för dig,
jag ger Kush och Seba i utbyte.
Du är dyrbar för mig,
jag ärar och älskar dig.

EPISTEL

Apostlagärningarna 8:14-17

Då apostlarna i Jerusalem fick höra att Samarien hade tagit emot Guds ord sände de dit Petrus och Johannes, som reste ner och bad för de troende att de skulle få helig ande. Ty ännu hade Anden inte kommit över någon av dem, de var bara döpta i herren Jesu namn. Men nu lade apostlarna sina händer på dem, och de fick helig ande.

EVANGELIUM

Markusevangeliet 1:9-11

Vid den tiden kom Jesus från Nasaret i Galileen och döptes i Jordan av Johannes. När han steg upp ur vattnet såg han himlen dela sig och Anden komma ner över honom som en duva. Och en röst hördes från himlen: "Du är min älskade son, du är min utvalde."

Psaltarpsalm

Psaltaren 89:20-29

Jag kröner en hjälte,
jag upphöjer en yngling ur folket.
Jag har funnit David, min tjänare, och
smort honom med min heliga olja.
Min hand skall vara hans fasta stöd,
min arm skall ge honom styrka.
Ingen fiende skall överrumpla honom,
ingen våldsman skall kuva honom.
Jag skall krossa alla fiender i hans väg
och slå ner dem som hatar honom.
Min trofasthet och nåd skall följa honom,
i mitt namn vinner han seger.
Jag skall lägga havet under hans hand,
floderna under hans välde.
Han skall säga: Du är min fader,
min Gud och min räddande klippa.
Han skall vara min förstfödde,
den högste bland jordens kungar.
För evigt skall jag visa honom nåd,
mitt förbund med honom skall stå fast.

ANDRA SÖNDAGEN EFTER TRETTONDEDAGEN

Livets källa

Dagens bön

Gud,
du som råder över himmel och jord,
och som i din Son har uppenbarat
din härlighet,
öppna våra ögon och hjärtan,
så att vi i hans ord och gärningar
ser din kärlek.
Genom din Son
Jesus Kristus, vår Herre.
Amen.

Nådens Gud,
för oss till brunnar med
levande vatten.
och var för oss en källa
som ger liv i överflöd.
I Jesu namn.
Amen.

1 Första årgången

GAMMALTESTAMENTLIG LÄSNING

Andra Moseboken 33:18–23

Mose sade: "Låt mig få se din härlighet!" Herren svarade: "Jag skall låta min höghet och prakt gå förbi dig, och jag skall ropa ut namnet Herren inför dig. Jag skall vara nådig mot den jag vill vara nådig mot och barmhärtig mot den jag vill vara barmhärtig mot." Han fortsatte: "Mitt ansikte kan du inte få se, ty ingen människa kan se mig och leva." Sedan sade Herren: "Här bredvid mig finns en plats, ställ dig här på klippan! När min härlighet går förbi skall jag ställa dig i en klyfta i berget och skylla dig med min hand tills jag har gått förbi. Då skall jag ta bort min hand och du skall se mig på ryggen. Men mitt ansikte får ingen se."

EPISTEL

Efesierbrevet 1:7–14

I Jesus Kristus och genom hans blod har vi friköpts och fått förlåtelse för våra överträdelser — så rik är den nåd med vilken Gud har låtit all vishet och klokhet flöda över oss. Och han har yppat sin viljas hemlighet för oss, det beslut om Kristus som han hade fattat från början och som skulle genomföras när tiden var inne: att sammanfatta allting i Kristus, allt i himlen och på jorden. I honom har vi fått vår arvslott, förutbestämda därtill av honom som låter allt ske efter sin vilja och sitt beslut: vi skall vara Gud till pris och ära, vi som redan på förhand hade satt vårt hopp till Kristus. I honom har också ni, sedan ni hört det sanna ordet, evangeliet om er frälsning — i honom har också ni, sedan ni kommit till tro, fått den utlovade heliga anden som ett sigill. Den är en borgen för vårt arv, att Guds folk skall bli friköpt och Gud få pris och ära.

EVANGELIUM

Johannesevangeliet 2:1–11

På tredje dagen hölls ett bröllop i Kana i Galileen, och Jesu mor var där. Jesus och hans lärjungar var också bjudna till bröllopet. Vinet tog slut, och Jesu mor sade till honom: "De har inget vin." Jesus svarade: "Låt mig vara, kvinna. Min stund har inte kommit än." Hans mor sade till tjänarna: "Gör det han säger åt er." Där stod sex stora stenkärl för vattnet till judarnas reningsceremonier; vart och ett rymde omkring hundra liter. Jesus sade: "Fyll kärlen med vatten", och de fyllde dem till brädden. Sedan sade han: "Ös upp och bär det till bröllopsvärden", och det gjorde de. Värden smakade på vattnet, som nu hade blivit vin. Eftersom han inte visste varifrån det kom — men det visste tjänarna som hade öst upp vattnet — ropade han på brudgummen och sade: "Alla andra bjuder först på det goda vinet och på det sämre när gästerna börjar bli berusade. Men du har sparat det goda vinet ända till nu." Så gjorde Jesus det första av sina tecken; det var i Kana i Galileen. Han uppenbarade sin härlighet, och hans lärjungar trodde på honom.

2 Andra årgången

GAMMALTESTAMENTLIG

LÄSNING

Jesaja 55:1-4

Kom, alla ni som törstar,
kom hit och få vatten,
kom, även om ni inte har pengar!
Förse er med säd, så att ni får äta!
Kom och få säd utan pengar,
vin och mjölk utan att betala!
Varför lägger ni pengar på det som inte är
bröd,
er lön på sådant som inte mättar?
Lyssna till mig, så får ni äta gott
och njuta av feta rätter.
Kom till mig och hör noga på,
lyssna, så får ni liv.
Jag sluter ett evigt förbund med er,
den nåd jag visat David skall bestå.
Honom gjorde jag till ett vittne för folken,
till furste och härskare över dem.

EPISTEL

Uppenbarelseboken 22:16–17

Jag, Jesus, har sänt min ängel till er för att vittna om detta i församlingarna. Jag är skottet från Davids rot och hans ättling, den strålande morgonstjärnan."

Och Anden och bruden säger: "Kom!" Och den som hör det skall säga: "Kom!" Och den som törstar skall komma. Och den som vill skall fritt få dricka av livets vatten.

EVANGELIUM

Johannesevangeliet 4:5–26

Jesus kom till en stad i Samarien som hette Sykar, inte långt från den mark som Jakob gav sin son Josef. Där fanns Jakobs källa. Jesus, som var trött efter vandringen, satte sig ner vid källan. Det var mitt på dagen.

En samarisk kvinna kom för att hämta vatten. Jesus sade till henne: "Ge mig något att dricka." Lärjungarna hade nämligen gått bort till staden för att köpa mat. Samariskan sade: "Hur kan du, som är jude, be mig om vatten? Jag är ju en samarisk kvinna." (Judarna vill inte ha något med samarierna att göra.) Jesus svarade henne: "Om du visste vad Gud har att ge och vem det är som säger till dig: Ge mig något att dricka, då skulle du ha bett honom, och han skulle ha gett dig levande vatten." Kvinnan sade: "Herre, du har inget att hämta upp det med och brunnen är djup. Varifrån tar du då det

levande vattnet? Skulle du vara större än vår fader Jakob som gav oss brunnen och själv drack ur den, liksom hans söner och hans boskap?" Jesus svarade: "Den som dricker av det här vattnet blir törstig igen. Men den som dricker av det vatten jag ger honom blir aldrig mer törstig. Det vatten jag ger blir en källa i honom, med ett flöde som ger evigt liv." Kvinnan sade till honom: "Herre, ge mig det vattnet, så att jag aldrig blir törstig och behöver gå hit efter vatten."

Jesus sade: "Gå och hämta din man." Kvinnan svarade: "Jag har ingen man." Jesus sade: "Du har rätt när du säger att du inte har någon man. Fem män har du haft, och den du nu har är inte din man. Där talade du sanning." Kvinnan sade: "Herre, jag ser att du är en profet. Våra fäder har tillbett Gud på det här berget, men ni säger att platsen där man skall tillbe honom finns i Jerusalem." Jesus svarade: "Tro mig, kvinna, den tid kommer då det varken är på det här berget eller i Jerusalem som ni skall tillbe Fadern. Ni tillber det som ni inte känner till. Vi tillber det vi känner till, eftersom frälsningen kommer från judarna. Men den tid kommer, ja, den är redan här, då alla sanna gudstillbedjare skall tillbe Fadern i ande och sanning. Ty så vill Fadern att man skall tillbe honom. Gud är ande, och de som tillber honom måste tillbe i ande och sanning." Kvinnan sade: "Jag vet att Messias kommer" (alltså den Smorde) "och när han kommer skall han låta oss veta allt." Jesus sade till henne: "Det är jag, den som talar till dig."

3 Tredje årgången

GAMMALTESTAMENTLIG

LÄSNING

Femte Moseboken 5:23-27

Mose sade till hela Israel: När ni hade hört rösten ur mörkret och berget brann kom ni fram till mig, alla stamhövdingar och äldste, och sade: "Herren, vår Gud, har visat oss sin härlighet och storhet, och vi har hört hans röst ur elden. I dag har vi sett att en människa kan höra Gud tala och ändå förbli vid liv. Varför måste vi då dö? Denna väldiga eld förbränner oss. Om vi hör Herren, vår Gud, tala igen kommer vi att dö. Ty vilken dödlig varelse har förblivit vid liv efter att som vi ha hört den levande Gudens röst ur elden? Gå du fram och lyssna till allt vad Herren, vår Gud, säger. Tala sedan om för oss allt vad Herren, vår Gud, har sagt till dig, så skall vi lyssna och lyda."

EPISTEL

Hebreerbrevet 2:9-10

Vi ser att Jesus, som en liten tid var ringare än änglarna, nu är krönt med härlighet och ära därför att han led döden. Genom Guds nåd skulle det komma alla till godo att han fick möta döden.

Ty när han, för vilken och genom vilken allting är till, ville föra många till härlighet, måste han låta honom som leder dem till frälsningen bli fullkomnad genom lidande.

EVANGELIUM

Johannesevangeliet 5:31-36

Jesus sade: "Om jag själv vittnar om mig är mitt vittnesbörd inte giltigt. Men det är en annan som vittnar om mig, och jag vet att hans vittnesbörd om mig är giltigt. Ni har sänt bud till Johannes, och han har vittnat för sanningen. Jag vill inte ha något vittnesbörd om mig från någon människa, men jag säger detta för att ni skall bli räddade. Johannes var en lampa som brann och lyste, och en kort tid hänfördes ni av hans ljus. Men jag har fått ett starkare vittnesbörd än det Johannes gav. Ty de verk som Fadern har gett mig i uppdrag att fullborda, just de som jag utför, vittnar om att Fadern har sänt mig."

Psaltarpsalm

Psaltaren 19:2-7

Himlen förkunnar Guds härlighet,
himlavalvet vittnar om hans verk.

Dag talar till dag därom

och natt undervisar natt.
 Det är inte tal, det är inte ljud,
 deras röster kan inte höras,
 men över hela jorden når de ut,
 till världens ände deras ord.
 Där har han rest ett tält åt solen,
 den liknar en brudgum som lämnar sin
 kammare,
 en hjälte som gläds åt att löpa sin bana.
 Den stiger vid himlens ena ände
 och når i sitt kretslopp den andra.
 Ingenting är gömt för dess glöd.

TREDJE SÖNDAGEN EFTER TRETTONDEDAGEN

Jesus skapar tro

Dagens bön

Barmhärtighetens och tröstens Gud,
 förbarma dig över vår svaghet,
 så att vi får kraft att tro på dina löften
 och kan leva trygga under ditt mäktiga
 beskydd.
 Genom din Son
 Jesus Kristus, vår Herre.
 Amen.

Tröstens Gud,
 välsignad är du
 som möter oss i svårigheter
 och ger oss kraft att stå emot missmod.
 Bär alla som lider
 och hjälp oss att finna vila i dig.
 I Jesu namn.
 Amen.

1 Första årgången

GAMMALTESTAMENTLIG LÄSNING

Första Kungaboken 8:41–43

Salomo sträckte händerna mot himlen och sade: "Även om det är en främling, som inte tillhör ditt folk Israel utan kommer från fjärran land för att han hört om ditt namn — ja, också där skall man höra talas om ditt stora namn, din starka hand, din lyftade arm — och denne främling kommer och åkallar dig, vänd mot detta hus, lyssna då i himlen, där du tronar, och gör det som han ber dig om. Då skall alla jordens folk lära känna ditt namn och frukta dig, så som ditt folk Israel gör, och förstå att detta hus som jag har byggt är helgat åt ditt namn."

EPISTEL

Romarbrevet 1:16–17

Jag skäms inte för evangeliet. Det är en Guds kraft som räddar var och en som tror, juden främst men också greken. I evangeliet uppenbaras nämligen en rättfärdighet från Gud, genom tro till tro, som det står skrivet: *Den rättfärdige skall leva genom tron.*

EVANGELIUM

Matteusevangeliet 8:5–13

När Jesus gick in i Kafarnaum kom en officer fram till honom och bad om hjälp: ”Herre, min tjänare ligger förlamad där hemma och har svåra plågor.” Jesus sade: ”Skall då jag komma och bota honom?” Officeren svarade: ”Herre, jag är inte värd att du går in under mitt tak. Men säg bara ett ord, så blir pojken frisk. Jag är själv en som står under befäl, och jag har soldater under mig, och säger jag till den ene: Gå, så går han, och till den andre: Kom, så kommer han, och säger jag till min tjänare: Gör det här, så gör han det.” Jesus blev förvånad och sade till dem som följde honom: ”Sannerligen, inte hos någon i Israel har jag funnit en så stark tro. Jag säger er att många skall komma från öster och väster och ligga till bords med Abraham och Isak och Jakob i himmelriket. Men rikets egna barn skall kastas ut i mörkret utanför. Där skall man gråta och skära tänder.” Och till officeren sade Jesus: ”Gå. Du trodde och det skall ske.” Och i det ögonblicket blev pojken frisk.

2 Andra årgången

GAMMALTESTAMENTLIG

LÄSNING

Jesaja 45:22–24

Vänd er till mig, folk från hela jorden,
så skall ni bli hjälpta.
Jag är Gud, ingen annan finns.
Jag svär vid mig själv,
det jag säger är sant,
mitt ord står fast:
För mig skall alla böja knä,
alla skall svära mig trohet.
Blott hos Herren, skall det heta,
finns seger och styrka.

EPISTEL

Galaterbrevet 2:16–21

Vi vet att människan inte blir rättfärdig genom laggärningar utan genom tron på Jesus Kristus. Därför har vi också satt vår tro till Kristus Jesus för att bli rättfärdiga genom tron på Kristus och inte genom laggärningar, ty av laggärningar blir ingen människa rättfärdig. Men om vi under vår strävan att bli rättfärdiga genom Kristus skulle uppfattas som syndare, vi också, står då Kristus i syndens tjänst? Naturligtvis inte. Bara om jag åter bygger upp detta som jag har rivit ner gör jag mig till lagöverträdare. Jag har ju genom lagen dött bort från lagen för att leva för Gud. Jag har blivit korsfäst med Kristus, men jag lever, fast inte längre jag själv, det är Kristus som lever i mig. Så långt jag ännu lever här i världen lever jag i tron på Guds son, som har älskat mig och offrat sig för mig. Jag kastar inte bort Guds nåd; om lagen kunde ge rättfärdighet hade ju Kristus inte behövt dö.

EVANGELIUM

Johannesevangeliet 4:27–42

Lärjungarna blev förvånade över att Jesus talade med en kvinna, men ingen frågade vad han ville henne eller varför han talade med henne. Kvinnan lät sin vattenkruka stå och gick bort till staden och sade till folket där: ”Kom så får ni se en man som har sagt mig allt som jag har gjort. Kan han vara Messias?” De gick ut ur staden för att söka upp

honom. Under tiden sade lärjungarna till honom: "Rabbi, kom och ät." Han svarade: "Jag har mat att äta som ni inte känner till." Lärjungarna sade då till varandra: "Kan någon ha kommit med mat till honom?" Jesus sade: "Min mat är att göra hans vilja som har sänt mig och att fullborda hans verk. Ni säger: fyra månader till, så är det dags att skörda. Men jag säger er: lyft blicken och se hur fälten redan har vitnat till skörd. Den som skördar får sin lön, han bärgar grödan till evigt liv, så att den som sått och den som skördar kan glädja sig tillsammans. Här gäller ju ordet att en sår och en annan skördar. Jag har sänt er att skörda där ni inte behövt arbeta. Andra har arbetat, och ni får lönen för deras möda."

Många samarier från den staden hade kommit till tro på honom genom kvinnans ord när hon försäkrade: "Han har sagt mig allt som jag har gjort." När samarierna kom till honom bad de honom stan-na hos dem, och han stannade där två dagar. Många fler kom till tro genom hans egna ord, och de sade till kvinnan: "Nu är det inte längre vad du har sagt som får oss att tro. Vi har själva hört honom och vet att han verkligen är världens frälsare."

3 Tredje årgången

GAMMALTESTAMENTLIG LÄSNING

Andra Kungaboken 5:1–4, 9–15

Naaman, den arameiske kungens överbefälhavare, hade stort inflytande hos sin herre och var högt ansedd, eftersom det var genom honom som Herren hade gjort arameerna segerrika. Men han led av spetälska. Under ett härjningståg hade arame-erna tagit en liten flicka från Israel som fånge. Hon kom i tjänst hos Naamans hustru, och en dag sade hon till sin matmor: "Om min husbonde bara kunde komma till profeten i Samaria! Då skulle han bli botad från sin spetälska." Naaman gick till sin herre och berättade vad den israelitiska flickan hade sagt.

Och Naaman kom med sina hästar och vagnar och stannade vid Elishas port. Elisha skickade ut en man till honom med denna uppmaning: "Far ner till Jordan och bada sju gånger i floden, så skall din hud läkas och du bli renad." Men Naaman gick därifrån i vredesmod och sade: "Jag hade trott att han skulle komma ut själv och stå där och ropa till Herren, sin Gud, och föra handen fram och tillbaka över det sjuka stället och så bota min spetälska. Är inte Avana och Parpar, floderna i Damaskus, bättre än alla Israels vattendrag? Kunde jag inte lika väl bada där och bli renad?" Förbittrad vände han sig om och gick. Men hans följeslagare kom fram och talade med honom. "Fader", sade de, "om det hade varit något svårt profeten begärt av dig, nog hade du gjort det då? Desto större anledning när han bara vill att du skall bada dig för att bli renad."

Naaman for då ner och doppade sig sju gånger i Jordan, som gudsmannen hade sagt. Då läktes hans hud och blev som ett barns, och han var ren. Han vände tillbaka till gudsmannen med hela sitt följe, gick fram till honom och sade: "Nu vet jag att det inte finns någon gud på hela jorden utom i Israel. Jag ber dig ta emot en gåva av din tjänare."

EPISTEL

Andra Korinthierbrevet 1:3–7

Välsignad är vår herre Jesu Kristi Gud och fader, barmhärtighetens fader och all trösts Gud. Han tröstar oss i alla våra svårigheter, så att vi med den tröst vi själva får av Gud kan trösta var och en som har det svårt. Ty liksom vi har fått en riklig del av Kristi lidanden får vi också riklig tröst genom Kristus. Har vi det svårt är det för er tröst och frälsning. Blir vi tröstade är det för att ni skall få den tröst som hjälper er att bära samma lidanden som vi själva. Vi har ett fast hopp när det gäller er; vi vet att liksom ni delar lidandena med oss, delar ni också trösten.

EVANGELIUM

Johannesevangeliet 4:46–54

Jesus kom tillbaka till Kana i Galileen, där han hade gjort vattnet till vin. En man i kunglig tjänst hade en son som låg sjuk i Kafarnaum. När han fick höra att Jesus hade lämnat

Judeen och var i Galileen, sökte han upp honom och bad honom komma ner till Kafarnaum och bota hans son, som låg för döden. Jesus sade till honom: "Om ni inte får se tecken och under, så tror ni inte." Ämbetsmannen sade: "Herre, kom innan mitt barn dör." Jesus svarade: "Gå hem, din son lever." Mannen trodde på vad Jesus sade och gick. När han ännu var på väg hem möttes han av sina tjänare, som talade om för honom att pojken levde. Han frågade då vid vilken tid på dagen han hade blivit bättre, och de svarade: "I går vid sjunde timmen lämnade febern honom." Då förstod fadern att det hade hänt just när Jesus sade till honom: "Din son lever", och han kom till tro liksom alla i hans hus. Detta var det andra tecknet, och Jesus gjorde det när han hade kommit från Judeen till Galileen.

Psaltarpsalm

Psaltaren 36:6-10

Herre, till himlen sträcker sig din nåd,
din trofasthet ända till skyarna.
Din rättfärdighet är som väldiga berg,
din rättvisa som det djupaste hav.
Herre, du hjälper både människor och djur.
Din nåd är dyrbar, o Gud,
i dina vingars skugga finner människor
tillflykt.
De får njuta överflödet i ditt hus,
i din glädjes strömmar stillas deras törst.
Ty hos dig är livets källa,
i ditt ljus ser vi ljus.

FJÄRDE SÖNDAGEN EFTER TRETTONDEDAGEN

Jesus är vårt hopp

Dagens bön

Gud,
du som ser att vi är omgivna av nöd
och faror,
ge oss kraft både till kropp, själ och ande,
så att vi med din hjälp kan stå fasta
i alla prövningar
och övervinna det onda.
Genom din Son
Jesus Kristus, vår Herre.
Amen.

Hoppets Gud,
om förtvivlan sköljer över oss
och vi förlorar fotfästet,
ge oss då lugn och kraft.
När vi är nära att ge upp,
hjälp oss att lita på dig.
I Jesu namn.
Amen.

1 Första årgången

GAMMALTESTAMENTLIG

LÄSNING

Job 38:1–11

Herren svarade Job ur stormen:

Vem är du som höljer min visa plan i mörker
med ord utan förnuft?

Gör dig redo, var en man,
ge mig besked när jag frågar!

Var var du när jag lade jordens grund?

Låt höra, om du vet och kan!

Vem bestämde dess mått? Det vet du nog!

Vem spände mätsnöret över den?

Var fick dess grundvalar fäste,

vem lade dess hörnsten,

medan alla morgonens stjärnor sjöng

och gudasöner jublade?

Vem satte portar som spärr för havet?

När det bröt fram ur moderlivet

och jag gav det molnen till kläder

och dimman till lindor,

satte jag för det en gräns

och stängde med portar och bommar.

Jag sade: "Hit men inte längre,

här skall dina stolta vågor hejdas."

EPISTEL

Andra Korinthierbrevet 1:8–11

Jag vill att ni skall ha klart för er, bröder, hur svårt vi hade det i Asien. Vi pressades så långt över vår förmåga att vi rent av misströstade om livet. Men en dödsdom har vi alltid haft inom oss, för att vi inte skulle förlita oss på oss själva utan på den Gud som uppväcker de döda. Och han räddade oss från dessa dödens angrepp och kommer att rädda oss igen. Till honom står vårt hopp, han skall rädda oss. Och ni skall hjälpa till med er bön för oss, så att det blir många som tackar Gud för den nåd vi får genom mångas medverkan.

EVANGELIUM

Markusevangeliet 4:35-41

På kvällen samma dag sade Jesus till sina lärjungar: "Låt oss fara över till andra sidan."

De lämnade folket och tog honom med sig i båten som han satt i, och andra båtar följde med. Då kom en häftig stormby och vågorna slog in i båten, så att den var nära att fyllas.

Själv låg han och sov i aktern med huvudet på dynan. De väckte honom och sade:

"Mästare, bryr du dig inte om att vi går under?" Han vaknade och hutade åt vinden och

sade till sjön: "Tig! Håll tyst!" Vinden lade sig och det blev alldeles lugnt. Och han sade till

dem: "Varför är ni rädda? Har ni ännu ingen tro?" Då greps de av stor fruktan och sade

till varandra: "Vem är han? Till och med vinden och sjön lyder honom."

2 Andra årgången

GAMMALTESTAMENTLIG

LÄSNING

Jesaja 40:26–31

Lyft blicken mot skyn och se:

Vem har skapat allt detta?

Han som mönstrar stjärnornas här
och låter dem tåga fram,
han som ropar upp dem alla.
Så väldig är hans makt och hans styrka
att ingen av dem uteblir.
Jakob, hur kan du tala så,
Israel, hur kan du säga:
”Jag vandrar osedd av Herren,
min Gud tar sig inte an min sak.”
Har du inte förstått, inte hört?
Herren är en evig Gud,
han har skapat hela jorden.
Han blir inte trött, han mattas inte.
Ingen pejlar djupet av hans vishet.
Han ger den trötta kraft,
den svage får ny styrka.
Unga män kan bli trötta och mattas,
ynglingar snava och falla,
men de som litat till Herren får ny kraft,
de får vingar som örnar.
De springer utan att bli trötta,
vandrar utan att mattas.

EPISTEL

Jakobsbrevet 5:13–16

Får någon av er lida skall han be; är någon glad skall han sjunga glädjepsalmer. Är någon av er sjuk skall han kalla till sig de äldste i församlingen, och de skall smörja honom med olja i Herrens namn och be böner över honom. Deras bön i tro skall rädda den sjuke, och Herren skall göra honom frisk. Och har han syndat skall han få förlåtelse. Bekänn därför era synder för varandra, och be för varandra att ni skall bli botade.

EVANGELIUM

Johannesevangeliet 5:1–9

Vid den tiden inföll en av judarnas högtider, och Jesus gick upp till Jerusalem. Vid fårdammen i Jerusalem finns ett bad med det hebreiska namnet Betesda. Det har fem pelargångar, och i dem låg en mängd sjuka, blinda, lama och lytta. Där fanns en man som hade varit sjuk i trettioåttio år. Då Jesus såg honom ligga där och fick veta att han varit sjuk länge frågade han honom: ”Vill du bli frisk?” Den sjuke svarade: ”Herre, jag har ingen som kan hjälpa mig ner i bassängen när vattnet börjar svalla. Medan jag försöker ta mig dit hinner någon annan ner före mig.” Jesus sade till honom: ”Stig upp, ta din bädd och gå.” Genast blev mannen frisk och tog sin bädd och gick.

3 Tredje årgången

GAMMALTESTAMENTLIG

LÄSNING

Första Kungaboken 17:1-6

Elia, en man från Tishbe i Gilead, sade till Achav: ”Så sant Herren lever, Israels Gud som jag tjänar, under de närmaste åren skall det varken falla dagg eller regn annat än på min befallning.” Herrens ord kom till Elia: ”Bryt upp, ta vägen österut och göm dig i Kerits bäckravin, öster om Jordan. Där kan du dricka ur bäcken, och jag har befallt korparna att förse dig med mat.” Elia gjorde som Herren hade sagt, han gick till Kerits bäckravin öster om Jordan och slog sig ner där. Korparna kom med bröd och kött till honom både morgon och kväll, och han drack ur bäcken.

EPISTEL

Andra Timotheosbrevet 1:7–10

Gud har inte gett oss modlöshetens ande utan kraftens, kärlekens och självbesinningens. Skäms alltså inte för vittnesbördet om vår Herre och inte heller för mig som är fånge för hans skull, utan lid för evangeliet du också, med kraften från Gud. Han har räddat oss och kallat oss med en helig kallelse, inte på grund av våra gärningar utan genom sitt beslut och sin nåd, som han skänkte oss i Kristus Jesus redan före tidens början men som har blivit uppenbar nu när vår frälsare Kristus Jesus trätt fram. Han har utplånat döden och dragit liv och oförgänglighet fram i ljuset genom evangeliet.

EVANGELIUM

Matteusevangeliet 14:22–33

Jesus befalld sine lärjungar att stiga i båten och fara i förväg till andra sidan sjön medan han skickade hem folket. Så snart han hade gjort det gick han upp på berget för att vara för sig själv och be. Där var han ensam när det blev kväll. Båten var då redan långt från land och kämpade mot vågorna, eftersom det var motvind. Strax före gryningen kom han till dem, gående på sjön. När lärjungarna fick se honom gå på sjön blev de förskräckta och trodde att det var en vålnad, och de skrek av rädsla. Men genast talade Jesus till dem och sade: "Lugn, det är jag. Var inte rädda." Petrus svarade: "Herre, om det är du, så säg åt mig att komma till dig på vattnet." Han sade: "Kom!" och Petrus steg ur båten och gick på vattnet fram till Jesus. Men när han såg hur det blåste blev han rädd. Han började sjunka och ropade: "Herre, hjälp mig!" Jesus sträckte genast ut handen och grep tag i honom. "Du trossvage", sade han. "Varför tvivlade du?" De steg i båten, och vinden lade sig. Och de som var i båten föll ner för honom och sade: "Du måste vara Guds son."

Psaltarpsalm

Psaltaren 107:28-32

De ropade till Herren i sin nöd,
och han förde dem ut ur deras trångmål.
Han stillade stormen,
och vågorna tystnade.
De gladdes när det blev lugnt,
han lät dem nå hamnen de ville till.
De skall tacka Herren för hans godhet,
hans underbara gärningar mot människor,
de skall lovsjunga honom i tempelskaran
och prisa honom i de äldstes krets.

FEMTE SÖNDAGEN EFTER TRETTONDEDAGEN

Sådd och skörd

Dagens bön

Gud, du som i trofasthet och mildhet
bevarar ditt folk,
hjälp oss att alltid söka din vilja,
så att vi kan bära frukt som består
i evighet.
Genom din Son
Jesus Kristus, vår Herre.
Amen.
O Gud, som tar emot både onda och goda
och låter din sol lysa över alla,

gör oss tålmodiga och vidsynta,
ge oss medkänsla med varandra
så att vi själva växer
och församlingen blir ett tecken på din kärlek.
I Jesu namn
Amen.

1 Första årgången

GAMMALTESTAMENTLIG

LÄSNING

Hesekiel 34:17-23

Hör, mina får! Så säger Herren Gud: Jag skall skipa rättvisa bland fåren, bland baggar och bockar. Är det inte nog att ni får gå i vall på de bästa betena, måste ni också trampa ner resten av betet? Är det inte nog att ni får dricka klart vatten, måste ni grumla det som är kvar med era klövar? Mina får tvingas beta vad ni har trampat ner och dricka vad ni har grumlat.

Så säger Herren Gud till fåren: Jag skall själv skipa rättvisa mellan de feta och de magra fåren. Ni knuffar de svaga med bog och länd, ni stångar dem tills ni har trängt bort och skingrat dem. Men jag skall rädda mina får, så att de aldrig mer blir till byte.

Jag skall skipa rättvisa bland fåren.

Jag skall ge dem en enda herde, min tjänare David, och han skall valla dem. Han skall valla dem, han skall vara deras herde.

EPISTEL

Kolossierbrevet 3:12-16

Som Guds utvalda, heliga och älskade skall ni klä er i innerlig medkänsla, vänlighet, ödmjukhet, mildhet och tålmod. Ha fördrag med varandra och var överseende om ni har något att förebrå någon. Liksom Herren har förlåtit er skall också ni förlåta. Men över allt detta skall ni ha kärleken, det band som ger fullkomlighet. Låt Kristi frid råda i era hjärtan, den som ni kallades till som lemmar i en och samma kropp. Visa er tacksamhet. Låt Kristi ord bo hos er i hela sin rikedom och med all sin vishet.

EVANGELIUM

Matteusevangeliet 13:24–30

Jesus lät dem höra en annan liknelse: ”Med himmelriket är det som när en man hade sått god säd i sin åker. Medan alla låg och sov kom hans fiende och sådde ogräs mitt bland vetet och gick sedan sin väg. När säden växte upp och gick i ax visade sig också ogräset. Då gick tjänarna till sin herre och sade: ’Herre, var det inte god säd du sådde i din åker? Varifrån kommer då ogräset?’ Han svarade: ’Det är en fiende som har varit framme.’ Tjänarna frågade: ’Skall vi alltså gå och rensa bort ogräset?’ — ’Nej’, svarade han, ’då kan ni rycka upp vetet samtidigt som ni rensar bort ogräset. Låt båda växa tills det är dags att skörda. När skördetiden kommer skall jag säga till dem som skall skörda: Rensa först bort ogräset och bind ihop det i knippen att eldas upp. Men vetet skall ni samla i min lada.’”

2 Andra årgången

GAMMALTESTAMENTLIG

LÄSNING

Fjärde Moseboken 11:24–30

Mose gick ut och talade om för folket vad Herren hade sagt. Han samlade sjuttio av folkets äldste och lät dem ställa sig kring tältet. Då steg Herren ner i molnet och talade till

honom. Han tog av anden som vilade över Mose och gav åt de sjuttio äldste. När anden kom över dem greps de av profetisk hänryckning, för första och enda gången.

Två män — den ene hette Eldad, den andre Medad — hade stannat kvar i lägret. Anden kom också över dem, ty de hörde till de utvalda men hade inte gått ut till tältet, och nu greps de av profetisk hänryckning inne i lägret. En pojke sprang bort till Mose och talade om att Eldad och Medad profeterade i lägret. Josua, Nuns son, som hade tjänat Mose från ungdomen, vände sig då till honom och sade: ”Hejda dem, herre!” Men Mose svarade: ”Blir du kränkt på mina vägnar? Om ändå hela Herrens folk vore profeter! Om Herren ändå ville låta sin ande komma över dem alla!” Sedan återvände Mose till lägret tillsammans med Israels äldste.

EPISTEL

Filipperbrevet 1:12–18

Det som har hänt mig har snarast fört evangeliet framåt. Det har nu blivit klart för hela pretoriet, och alla andra också, att det är för Kristi skull som jag sitter fången, och de flesta av bröderna har genom min fångenskap stärkts i sin tro på Herren, så att de vågar predika Guds ord ännu mera oförskräckt än förut. Visst finns det en del som förkunnar Kristus för att de är avundsjuka och vill ställa till bråk. En del däremot har goda avsikter, och de förkunnar av kärlek; de vet ju att jag är satt att försvara evangeliet. Men de andra är bråkmakare och talar om Kristus inte av rena motiv utan för att göra det svårare för mig i min fångenskap. Än sen? Falska eller hederliga syften — i vilket fall som helst blir Kristus förkunnad, och det gläder jag mig över.

EVANGELIUM

Markusevangeliet 9:38–41

Johannes sade till Jesus: ”Mästare, vi såg en som drev ut demoner i ditt namn, och vi försökte hindra honom, eftersom han inte hörde till oss.” Men Jesus sade: ”Hindra honom inte. Ingen som gör underverk i mitt namn kan genast efteråt tala illa om mig. Den som inte är mot oss, han är för oss. Den som ger er en bägare vatten att dricka därför att ni tillhör Kristus — sannerligen, han skall inte gå miste om sin lön.”

3 Tredje årgången

GAMMALTESTAMENTLIG

LÄSNING

Hesekiel 33:10-16

Människa! Säg till israeliterna: Ni frågar: ”Hur skall vi kunna leva, då våra brott och synder tynger oss och får oss att tyna bort?” Svara dem: Så sant jag lever, säger Herren Gud, jag önskar inte den gudlöses död. Jag vill att han upphör med sina gärningar och får leva. Vänd om! Vänd er bort från era onda gärningar. Israeliter, ni vill väl inte dö?

Människa! Säg till dina landsmän: Om den rättfärdige gör något brottsligt kan hans rättfärdighet inte rädda honom. Upphör den gudlöse med sin gudlöshet leder den inte till hans fall. Börjar den rättfärdige synda räcker inte hans rättfärdighet för att han skall få leva. Om jag säger till den rättfärdige: ”Du skall leva” och han förlitar sig på sin rättfärdighet och handlar orätt, skall alla hans rättfärdiga gärningar vara glömda. Han skall dö för den orätt han gjort. Och om jag säger till den gudlöse: ”Ditt straff är döden” och han upphör att synda och handlar rätt och rättfärdigt — återlämnar vad han tagit i pant, återställer vad han plundrat, håller sig till livets bud och undviker att handla orätt — då skall han få leva. Han skall inte dö. Alla synder han har begått skall vara glömda. Han har handlat rätt och rättfärdigt. Han skall leva.

EPISTEL

Romarbrevet 2:12-16

Alla som har syndat utan lag skall också gå under utan lag. Och alla som har syndat under lagen skall dömas genom lagen. Det är inte lagens hörare som blir rättfärdiga inför Gud, utan lagens görare. Hedningarna har inte lagen, men om de av naturen fullgör lagens krav, då är de sin egen lag fast de saknar lagen. Därmed visar de att det som

lagen kräver är skrivet i deras hjärtan; om det vittnar också deras samvete och deras tankar när tankarna anklagar varandra och försvarar sig. Det skall framgå den dag då Gud, enligt det evangelium jag har fått från Jesus Kristus, dömer vad som är fördolt hos människan.

EVANGELIUM

Lukasevangeliet 13:22-30

Jesus gick genom städer och byar och undervisade på sin väg mot Jerusalem. Någon frågade honom: "Herre, är det bara några få som blir räddade?" Han sade till dem: "Kämpa för att komma in genom den trånga porten. Jag säger er: många skall försöka ta sig in men inte lyckas. När väl husets herre har stigit upp och låst porten och ni blir stående utanför och bultar och säger: Herre, öppna för oss! så kommer han att svara: Jag vet inte vilka ni är. Då säger ni: Vi har ätit och druckit tillsammans med dig, och du har undervisat på våra gator. Han skall svara: Jag vet inte vilka ni är. Bort härifrån, alla ni orättens hantlangare. — Där skall ni gråta och skära tänder, när ni får se Abraham och Isak och Jakob och alla profeterna vara i Guds rike medan ni själva blir utdrivna. Och människor skall komma från öster och väster och från norr och söder och ligga till bords i Guds rike. Och då skall sådana som är sist bli först, och sådana som är först skall bli sist."

Psaltarpsalm

Psaltaren 37:1-9

Reta inte upp dig på de onda,
avundas inte dem som gör orätt!
De torkar snabbt som gräset
och vissnar bort som grönskan.
Förtrösta på Herren och gör det goda,
så får du bo i ditt land och leva trygg.
Ha din glädje i Herren,
han ger dig allt vad ditt hjärta begär.
Lägg ditt liv i Herrens hand.
Lita på honom, han kommer att handla.
Han skall låta din rätt lysa som grynings-
ljuset,
din rättvisa sak som middagssolen.
Var stilla inför Herren, vänta på honom.

SJÄTTE SÖNDAGEN EFTER TRETTONDEDAGEN

Gud verkar ännu

Dagens bön

Gud,
du som ständigt verkar i våra hjärtan,
bevara oss i rättfärdighet och trohet,
så att vi gör din vilja
och tar emot livet här i tiden och i evigheten
som en gåva.
Genom din Son
Jesus Kristus, vår Herre.
Amen.

Helige Gud,

som alltjämt skapar och ger liv.
 Lär oss att med fruktan och bävan
 söka din frälsning
 och i allt ära dig.
 I Jesu namn.
 Amen.

GAMMALTESTAMENTLIG LÄSNING

Jesaja 43:15–21

Jag är Herren, er Helige,
 Israels skapare, er konung.
 Så säger Herren,
 han som gjorde en väg genom havet,
 en stig genom mäktiga vatten,
 han som lät hästar och vagnar
 och starka kämpar rycka ut:
 där ligger de och reser sig inte mer,
 utsläckta, som en slocknad veke.
 Men glöm det som förut var,
 tänk inte på det förgångna.
 Nu gör jag något nytt.
 Det spirar redan,
 märker ni det inte?
 Jag gör en väg genom öknen,
 stigar i ödemarken.
 Vilda djur, schakal och struts, skall prisa
 mig,
 för att jag frambringar vatten i öknen,
 floder i ödemarken,
 så att mitt folk, det utvalda, får dricka,
 det folk som jag har skapat åt mig.
 De skall sjunga mitt lov.

EPISTEL

Filipperbrevet 2:12–13

Mina kära, ni som alltid har varit lydiga: arbeta med fruktan och bävan på er frälsning, inte bara så som när jag var hos er utan ännu mer nu när jag är långt borta. Ty det är Gud som verkar i er så att ni både i vilja och gärning förverkligar hans syfte.

EVANGELIUM

Johannesevangeliet 5:16–23

Nu började judarna förfölja Jesus, eftersom han hade botat en sjuk på en sabbat. Men han sade till dem: "Min fader verkar ännu i denna stund, och därför verkar också jag." Då blev judarna ännu ivrigare att döda honom, eftersom han inte bara upphävde sabbatsbudet utan också påstod att Gud var hans far och därmed jämställde sig med Gud.

Jesus vände sig till dem och sade: "Sannerligen, jag säger er: Sonen kan inte göra något av sig själv, utan bara det han ser Fadern göra. Vad Fadern gör, det gör också Sonen. Fadern älskar Sonen och visar honom allt vad han själv gör, och ännu större gärningar skall han visa honom, så att ni kommer att häpna. Ty liksom Fadern uppväcker de döda och ger dem liv, så ger också Sonen liv åt vem han vill. Och Fadern dömer ingen utan har helt överlåtit domen åt Sonen, för att alla skall ära Sonen liksom de ärar Fadern. Den som inte ärar Sonen ärar inte heller Fadern, som har sänt honom.

Psaltarpsalm

Psaltaren 63:2-5

Gud, min Gud, dig söker jag,

min själ törstar efter dig,
min kropp längtar efter dig,
som ett kargt och uttorkat land.
Då skådar jag dig i helgedomen,
jag ser din makt och din härlighet.
Din nåd är mer värd än livet.
Min tunga skall prisa dig.
Jag vill lova dig så länge jag lever
och åkalla dig med lyfta händer.

SEPTUAGESIMA

Nåd och tjänst

Dagens bön

Gud,
du som kallar oss till tjänst i ditt rike,
hjälp oss att lita på din barmhärtighet,
och låt oss av nåd få ärva det eviga livet.
Genom din Son
Jesus Kristus, vår Herre.
Amen.

Gud,
du kallar oss till tjänst i ditt rike.
Hjälp oss att höra dig
och se de uppgifter
som du anförtrot oss.
I Jesu namn.
Amen.

1 Första årgången

GAMMALTESTAMENTLIG LÄSNING

Jeremia 9:23–24

Så säger Herren: Den vise skall inte vara stolt över sin vishet,
den starke inte över sin styrka,
den rike inte över sin rikedom.
Den som vill vara stolt skall vara stolt
över detta:
att han har insikt och kunskap om mig,
om att jag, Herren, verkar i kärlek,
i rätt och rättfärdighet på jorden,
ty däri har jag min glädje,
säger Herren.

EPISTEL

Första Korinthierbrevet 1:1-3

Från Paulus, genom Guds vilja kallad att vara Kristi Jesu apostel, och från vår broder
Sosthenes till Guds församling i Korinth, till dem som helgats genom Kristus Jesus och
kallats att vara heliga tillsammans med alla dem på varje plats som åkallar vår herre

Jesu Kristi namn, deras och vår herre. Nåd och frid från Gud, vår fader, och herren Jesus Kristus.

EVANGELIUM

Matteusevangeliet 20:1–16

Jesus sade: "Med himmelriket är det som när en jordägare vid dagens början gick ut för att leja arbetare till sin vingård. Han kom överens med dem om en dagspenning på en denar och sände i väg dem till vingården. Vid tredje timmen gick han ut igen och fick se några andra stå sysslolösa på torget. Till dem sade han: 'Gå bort till vingården, ni också. Jag skall ge er skäligt betalt.' Och de gav sig dit. Sedan gick han ut vid sjätte timmen och vid nionde och gjorde likadant. Vid elfte timmen gick han ut igen, och när han såg några andra stå där sade han: 'Varför står ni här hela dagen utan att arbeta?' De svarade: 'Därför att ingen har lejt oss.' Då sade han: 'Gå bort till vingården, ni också.' På kvällen sade vingårdens ägare till förmannen: 'Kalla samman arbetarna och ge dem deras lön. Börja med dem som kom sist och sluta med de första.' De som hade lejts vid elfte timmen kom fram och fick en denar var. När sedan de första steg fram trodde de att de skulle få mer, men fick var sin denar de också. Då protesterade de och sade till ägaren: 'De där som kom sist har bara hållit på en timme, och du jämställer dem med oss som har slitit hela dagen i solhettan.' Då sade han till en av dem: 'Min vän, jag är inte orättvis mot dig. Vi kom ju överens om en denar, ta nu vad du skall ha, och gå. Men jag vill ge den siste lika mycket som du fick. Har jag inte rätt att göra som jag vill med det som är mitt? Eller ser du med onda ögon på att jag är god?' Så skall de sista bli först och de första sist."

2 Andra årgången

GAMMALTESTAMENTLIG

LÄSNING

Jona 3:10-4:11

När Gud såg vad folket gjorde, att de upphörde med sin ondska, avstod han från det onda han hotat dem med; han lät det inte ske.

Då blev Jona mycket missnöjd. I vredesmod bad han till Herren: "Herre, var det inte det jag trodde redan där hemma? Det var därför jag ville fly till Tarshish förra gången. Jag visste ju att du är en nådig och barmhärtig Gud, sen till vrede och rik på kärlek, beredd att ångra det onda du hotat med. Så ta mitt liv, Herre, det är bättre för mig att dö än att leva." Herren sade: "Har du skäl att vara vred?"

Jona lämnade staden och slog sig ner öster om den. Där byggde han sig en hydda, så att han satt i skugga medan han väntade på att få se hur det skulle gå med staden.

Herren Gud lät nu ett kurbitsträd växa upp över Jona; det skulle skugga hans huvud och befria honom från hans missnöje. Jona blev mycket glad över kurbitsen. Men i gryningen nästa dag lät Gud en mask angripa trädet, och det vissnade ner. Och i soluppgången lät Gud en glödhet östanvind blåsa. Solen brände Jonas huvud, han var nära att svimma och önskade sig döden. "Det är bättre för mig att dö än att leva", sade han.

Då frågade Gud honom: "Har du skäl att vara vred för kurbitsens skull?" Jona svarade: "Jag har alla skäl i världen att vara vred." Herren sade: "Du bekymrar dig för ett träd som du inte har lagt ner något arbete på och som du inte själv fått att växa, som kom till på en natt och försvann på en natt. Skulle då inte jag bekymra mig om Nineve, den stora staden, där det bor över 120 000 människor, som inte ens kan skilja på höger och vänster — och dessutom många djur."

EPISTEL

Filipperbrevet 1:3–11

Jag tackar min Gud var gång jag tänker på er, alltid, i alla mina böner för er alla. Och det är med glädje jag ber för er: ni har varit med i arbetet för evangeliet ända från första dagen, och jag är övertygad om att han som har börjat ett gott verk hos er också skall fullborda det till Kristi Jesu dag. Det är som sig bör att jag tänker så om er alla. Jag har er

ju i mitt hjärta; både när jag bär bojor och när jag försvarar och befäster evangeliet delar ni allesammans nåden med mig. Gud kan vittna om att jag längtar efter er alla med Kristi Jesu ömhet. Och min bön är att er kärlek ständigt skall växa och bli rik på insikt och urskillning, så att ni kan avgöra vad som är väsentligt och stå rena och skuldfria på Kristi dag, fyllda av den rättfärdighet som är frukten av Jesu Kristi verk, Gud till ära och pris.

EVANGELIUM

Lukasevangeliet 17:7–10

Jesus sade: "Om ni har en tjänare som plöjer eller vallar får, säger ni då till honom när han kommer hem från ägorna: Gå genast och slå dig ner vid bordet. Nej, ni säger: Gör i ordning maten åt mig, fäst upp dina kläder och passa upp mig medan jag äter och dricker; sedan kan du själv äta och dricka. Inte får tjänaren något tack för att han gör vad han är ålagd. På samma sätt med er: när ni har gjort allt som åligger er skall ni säga: Vi är odugliga tjänare, vi har bara gjort vad vi är skyldiga att göra."

3 Tredje årgången

GAMMALTESTAMENTLIG

LÄSNING

Salomos vishet 11:22-26

Som vågens minsta vikt är hela världen för dig, som en droppe av morgonens dagg, där den faller ner på jorden. Men du är barmhärtig mot alla, därför att du förmår allt, och du överser med människornas synder, för att de skall omvända sig. Du älskar allt som finns till och avskyr ingenting av det du skapat, ty du skulle aldrig ha gett gestalt åt något du hatade. Hur skulle något ha kunnat bestå mot din vilja? Hur hade det kunnat bevaras om det inte hade kallats till liv av dig? Du skonar allt därför att det är ditt, du härskare som älskar allt levande.

EPISTEL

Filipperbrevet 3:7–14

Allt sådant som var en vinst för mig har jag för Kristi skull kommit att räkna som en ren förlust. Ja, jag räknar faktiskt allt som en förlust jämfört med det som är långt mera värt, kunskapen om min herre Kristus Jesus. För hans skull har allt det andra förlorat sitt värde för mig. Jag kastar det på sophögen för att vinna Kristus och få leva i honom, inte med den rättfärdighet som lagen ger utan med den som kommer av tro på Kristus, den rättfärdighet som Gud ger åt dem som tror. Jag vill lära känna Kristus och kraften från hans uppståndelse och dela hans lidanden, genom att bli lik honom i en död som hans — kanske jag då kan nå fram till uppståndelsen från de döda.

Tro inte att jag redan har nått detta eller redan har blivit fullkomlig. Men jag gör allt för att gripa det, när nu Kristus Jesus har fått mig i sitt grepp. Bröder, jag menar inte att jag har det i min hand, men ett är säkert: jag glömmer det som ligger bakom mig och sträcker mig mot det som ligger framför mig och löper mot målet för att vinna det pris där uppe som Gud har kallat oss till genom Kristus Jesus.

EVANGELIUM

Matteusevangeliet 19:27–30

Petrus sade: "Vi har ju lämnat allt och följt dig. Hur blir det då för oss?" Jesus svarade: "Sannerligen, vid världens återfödelse, när Människosonen sätter sig på härlighetens tron, skall också ni som har följt mig sitta på tolv troner och döma Israels tolv stammar. Var och en som för mitt namns skull har lämnat hus eller bröder eller systrar eller far eller mor eller barn eller åkrar skall få hundrafalt igen och ärva evigt liv. Många som är sist skall bli först, och många som är först skall bli sist."

Psaltarpsalm

Psaltaren 25:4-11

Herre, lär mig dina vägar,

visa mig dina stigar.
Led mig i din sanning, lär mig,
du som är min Gud, min räddare,
ständigt hoppas jag på dig.
Herre, kom ihåg din barmhärtighet,
den godhet du alltid har visat.
Glöm min ungdoms synder, allt jag brutit,
tänk på mig i din trofasthet,
Herre, du som är god.
Herren är pålitlig och god,
därför visar han syndarna vägen.
Han leder de ödmjuka rätt,
de ödmjuka lär han sin väg.
Allt vad Herren gör är nåd och trofasthet
mot dem som håller hans förbund och
hans bud.
Herre, min synd är stor,
förlåt den, ditt namn till ära.

SEXAGESIMA eller REFORMATIONSSÖNDAGEN

Det levande ordet

Dagens bön

Gud,
du som ser att vi inte kan lita på egna
gärningar,
ge oss nåd att förtrösta på Jesus
och så sätta vårt hopp till honom.
Genom din Son
Jesus Kristus, vår Herre.
Amen.

Nådens Gud,
kom med ditt levande ord
som skapar, förvandlar och upprättar.
Låt ordet tala till oss
och bli till frälsning
i Jesu Kristi namn.
Amen.

1 Första årgången

GAMMALTESTAMENTLIG LÄSNING

Jesaja 55:8–11

Mina planer är inte era planer
och era vägar inte mina vägar,
säger Herren.

Liksom himlen är högt över jorden,
så är mina vägar högt över era vägar,
mina planer högt över era planer.
Liksom regn och snö faller från himlen
och inte vänder tillbaka dit
utan vattnar jorden,
får den att grönska och bära frukt,
och ger säd att så och bröd att äta,
så är det med ordet
som kommer från min mun:
det vänder inte fruktlöst tillbaka
utan gör det jag vill
och utför mitt uppdrag.

EPISTEL

Första Korinthierbrevet 1:18–25

Talet om korset är en dårskap för dem som går förlorade, men för oss som räddas är det en Guds kraft. Det står skrivet: *Jag skall göra slut på de visas vishet, och de förståndigas förstånd skall jag utplåna.* Var finns nu de visa, de skriftlärdade och denna världens kloka huvuden? Har inte Gud gjort världens vishet till dårskap? Ty eftersom världen, omgiven av Guds vishet, inte lärde känna Gud genom visheten, beslöt Gud att genom dårskapen i förkunnelsen rädda dem som tror. Judarna begär tecken och grekerna söker vishet, men vi förkunnar en Kristus som blivit korsfäst, en stötesten för judarna och en dårskap för hedningarna, men för de kallade, judar som greker, en Kristus som är Guds kraft och Guds vishet. Guds dårskap är visare än människorna och Guds svaghet starkare än människorna.

EVANGELIUM

Lukasevangeliet 8:4–15

När mycket folk samlades och man drog ut till Jesus från de olika städerna sade han i en liknelse: "En man gick ut för att så sitt utsäde. När han sådde föll en del på vägkanten, och folk trampade på det och himlens fåglar åt upp det. En del föll på berghällen, och när det hade kommit upp, vissnade det bort eftersom det inte fick någon väta. En del föll bland tistlarna, och tistlarna växte upp samtidigt och förkvävde det. Men en del föll i den goda jorden, och det växte och gav hundrafaldig skörd." Sedan ropade han: "Hör, du som har öron att höra med."

Hans lärjungar frågade honom vad denna liknelse betydde, och han svarade: "Ni har fått gåvan att lära känna Guds rikets hemligheter, men de andra får dem som liknelser, för att *de inte skall se, fast de ser, och inte förstå, fast de hör.*

Vad liknelsen betyder är detta: Utsädet är Guds ord. De vid vägkanten är de som hör ordet, men sedan kommer djävulen och tar bort det ur deras hjärtan, för att de inte skall tro och bli räddade. De på berghällen är de som tar emot ordet med glädje när de hör det men som inte har något rotfäste. De tror en kort tid, men i prövningens stund avfaller de. Det som föll bland tistlarna, det är de som hör ordet men som längre fram kvävs av livets bekymmer, rikedomar och nöjen och aldrig ger mogen skörd. Men det som kom i den goda jorden, det är de som hör ordet och tar vara på det i ett gott och rent hjärta och genom uthållighet bär frukt."

2 Andra årgången

GAMMALTESTAMENTLIG

LÄSNING

Psaltaren 119:129-135

Underbara är dina lagbud,
därför lyder jag dem.
När dina ord öppnar sig ger de ljus,
åt de oerfarna ger de förstånd.

Jag lyssnar begärligt, med öppen mun,
 ty jag längtar efter dina bud.
 Vänd dig till mig och visa mig nåd,
 som du gör med dem som älskar ditt namn.
 Led mina steg, som du har lovat,
 låt ingen ondska få makt över mig.
 Befria mig från människors förtryck,
 så att jag kan följa dina befallningar.
 Låt ditt ansikte lysa över din tjänare
 och lär mig dina stadgar.

EPISTEL

Romarbrevet 10:13–17

Var och en som åkallar Herrens namn skall bli räddad.

Men hur skall de kunna åkalla den som de inte har kommit till tro på? Hur skall de kunna tro på den som de inte har hört? Hur skall de kunna höra utan att någon förkunnar? Hur kan någon förkunna utan att vara utsänd? Det står skrivet: *Skönt ljuder stegen av dem som bär bud om goda ting.* Men alla lyssnade inte till budskapet. Ty Jesaja säger: *Herre, vem satte tro till det vi förkunnade?* Så bygger tron på förkunnelsen och förkunnelsen på Kristi ord.

EVANGELIUM

Johannesevangeliet 7:40–52

Några i hopen som hörde Jesu ord sade: "Han måste vara Profeten", och några sade: "Han är Messias." Men andra sade: "Inte kommer väl Messias från Galileen? Säger inte skriften att Messias skall vara av Davids ätt och komma från Betlehem, byn där David bodde?" Så blev hopen oenig om honom. Några ville gripa honom, men ingen lyfte sin hand mot honom.

När deras folk kom tillbaka frågade översteprästerna och fariseerna: "Varför har ni inte tagit hit honom?" De svarade: "Aldrig har någon människa talat som han." Då sade fariseerna till dem: "Har ni också blivit vilseledda? Finns det någon i rådet eller bland fariseerna som tror på honom? Men den stora hopen, som inte kan lagen, den är förtappad." Nikodemos, som själv satt i rådet och som tidigare hade sökt upp Jesus, sade: "Inte dömer väl vår lag någon utan att man först har hört honom och tagit reda på vad han gör?" De svarade: "Är kanske du också från Galileen? Se efter i skriften, så skall du finna att ingen profet kommer från Galileen."

3 Tredje årgången

GAMMALTESTAMENTLIG

LÄSNING

Jeremia 23:23–29

Är jag bara Gud på nära håll,
 säger Herren,
 och inte Gud långt borta?
 Kan någon gömma sig så väl
 att inte jag ser honom?
 säger Herren.
 Uppfyller inte jag både himmel och jord?
 säger Herren.

Jag har hört vad profeterna säger, de som profeterar lögn i mitt namn: "Jag har haft en dröm, en dröm, en dröm!" Är det jag som verkar i de profeter som profeterar lögn och predikar sina egna bedrägliga påfund? Med de drömmar de berättar för varandra tänker de få mitt folk att glömma mitt namn, så som deras fäder glömde mitt namn för Baal. Den profet som har haft en dröm, han berättar en dröm, men den som har fått ta emot mitt ord, han förkunnar verkligheten mitt ord. Det är skillnad på halm och säd, säger Herren.

Är inte mitt ord som en eld, säger Herren, en slägga som krossar klippan?

EPISTEL

Hebreerbrevet 4:12–13

Guds ord är levande och verksamt. Det är skarpare än något tveeggat svärd och tränger så djupt att det skiljer själ och ande, led och märg och blottlägger hjärtats uppsåt och tankar. Ingenting kan döljas för honom, allt skapat ligger naket och blottat för hans öga. Och inför honom är det vi skall avlägga räkenskap.

EVANGELIUM

Johannesevangeliet 6:66-69

Många av Jesu lärjungar som hörde honom tala sade: "Det är outhärdligt, det han säger. Vem står ut med att höra på honom?" Jesus, som genast förstod att lärjungarna förargade sig över hans ord, sade till dem: "Får det här er att vackla? Hur blir det då om ni får se Människosonen stiga upp dit där han var förut? Det är anden som ger liv, köttet är till ingen hjälp. De ord jag har talat till er är ande och liv. Men det är några av er som inte tror." Jesus visste ju från början vilka som inte trodde och vem som skulle förråda honom. Och han fortsatte: "Det var därför jag sade er att ingen kan komma till mig om han inte får det som gåva av Fadern."

Då drog sig många av hans lärjungar tillbaka och ville inte längre följa med honom. Jesus sade till de tolv: "Inte vill väl ni också gå er väg?" Simon Petrus svarade: "Herre, till vem skulle vi gå? Du har det eviga livets ord, och vi tror och vi förstår att du är Guds helige."

Psaltarpsalm

Psaltaren 33:4-9

Herrens ord är att lita på,
han handlar alltid trofast.
Rätt och rättfärdighet älskar han,
Herrens kärlek fyller hela jorden.
Genom Herrens ord blev himlen till
och rymdens här på hans befallning.
Som i en lägel samlade han havet
och lade djupens vatten i säkert förvar.
Må hela jorden bäva inför Herren,
alla som bor där frukta honom.
Han talade och allt blev till,
han befallde och det skedde.

FASTLAGSSÖNDAGEN

(Esto mihi)

Kärlekens väg

Dagens bön

Gud,
du som lät din Son gå offrets väg
för vår skull,
ingjut din kärlek i våra hjärtan,
så att vi följer honom
och frälsta från syndens nöd
får leva i dig för evigt.
Genom din Son
Jesus Kristus, vår Herre.
Amen.

O Gud,
 som genom Kristus
 har försonat världen med dig själv,
 låt din goda vilja bli synlig för oss.
 Ge oss kraft att tillsammans
 gå lidandets och kärlekens väg.
 I Jesu namn.
 Amen.

1 Första årgången

GAMMALTESTAMENTLIG LÄSNING

Jesaja 52:13–15

Så säger Herren Gud:

Min tjänare skall ha framgång,
 han skall bli upphöjd, mäktig och ärad.
 Många förfärades över honom,
 så vanställt var hans yttre,
 så föga mänskligt hans utseende.
 Men nu får han många folk att häpna,
 och kungar förstummas inför honom,
 ty de ser något de aldrig hört talas om,
 bevittnar något de aldrig anat.

EPISTEL

Första Korinthierbrevet 13:1–13

Om jag talar både människors och änglars språk, men saknar kärlek, är jag bara ekande brons, en skrällande cymbal. Och om jag har profetisk gåva och känner alla hemligheterna och har hela kunskapen, och om jag har all tro så att jag kan flytta berg, men saknar kärlek, är jag ingenting. Och om jag delar ut allt jag äger och om jag låter bränna mig på bål, men saknar kärlek, har jag ingenting vunnit.

Kärleken är tålmodig och god. Kärleken är inte stridslysten, inte skrytsam och inte uppblåst. Den är inte utmanande, inte självvisk, den brusar inte upp, den vill ingen något ont. Den finner inte glädje i orätten men gläds med sanningen. Allt bär den, allt tror den, allt hoppas den, allt uthärdar den.

Kärleken upphör aldrig. Den profetiska gåvan, den skall förgå. Tungotalet, det skall tystna. Kunskapen, den skall förgå. Ty vår kunskap är begränsad, och den profetiska gåvan är begränsad. Men när det fullkomliga kommer skall det begränsade förgå.

När jag var barn talade jag som ett barn, förstod som ett barn och tänkte som ett barn. Men sedan jag blev vuxen har jag lagt bort det barnsliga. Ännu ser vi en gåtfull spegelbild; då skall vi se ansikte mot ansikte. Ännu är min kunskap begränsad; då skall den bli fullständig som Guds kunskap om mig.

Men nu består tro, hopp och kärlek, dessa tre, och störst av dem är kärleken.

EVANGELIUM

Lukasevangeliet 18:31–43

Jesus samlade de tolv omkring sig och sade till dem: "Vi går nu upp till Jerusalem, och allt som profeterna har skrivit om Människosonen skall gå i uppfyllelse. Han skall utlämnas åt hedningarna, de skall håna och skymfa honom och spotta på honom, och de skall prygla honom och döda honom, och på den tredje dagen skall han uppstå." Av detta begrep lärjungarna ingenting. Vad han menade var fördolt för dem, och de kunde inte förstå vad han sade.

När Jesus närmade sig Jeriko satt där en blind vid vägkanten och tiggde. Han hörde en folkhop komma på vägen och frågade vad som stod på. Man talade om för honom att Jesus från Nasaret gick förbi, och då ropade han: "Jesus, Davids son, förbarma dig över mig." De som gick främst sade åt honom att vara tyst, men han ropade ännu högre:

”Davids son, förbarma dig över mig.” Jesus stannade och sade till dem att leda fram honom, och då mannen kom närmare frågade Jesus: ”Vad vill du att jag skall göra för dig?” Han svarade: ”Herre, gör så att jag kan se igen.” Jesus sade: ”Du kan se igen. Din tro har hjälpt dig.” Genast kunde han se, och han följde med Jesus och prisade Gud. Och allt folket som såg det sjöng Guds lov.

2 Andra årgången

GAMMALTESTAMENTLIG

LÄSNING

Ester 4:12-17

När Mordokaj fick höra vad Ester sagt lät han svara henne: ”Tro inte att du ensam bland alla judar skall komma undan bara därför att du bor i kungens hus. Tiger du i detta ögonblick kommer befrielse och räddning för judarna från något annat håll, men du och din fars familj skall gå under. Kanske var det för en stund som denna du blev drottning.”

Då sände Ester detta svar till Mordokaj: ”Samla genast alla judar som finns i Susa och håll fasta för min skull. Ni skall inte äta eller dricka på tre dygn, varken dag eller natt. Jag och mina tjänsteflickor skall fasta på samma sätt. Sedan går jag till kungen, trots att det är mot lagen. Är jag förlorad, så är jag förlorad.” Mordokaj gav sig i väg och gjorde precis som Ester hade sagt till honom.

EPISTEL

Första Timotheosbrevet 2:4-6

Gud vår frälsare vill att alla människor skall räddas och komma till insikt om sanningen. Gud är en, och en är förmedlaren mellan Gud och människor, människan Kristus Jesus, som gav sig själv till lösen för alla.

EVANGELIUM

Johannesevangeliet 12:20-33

Bland dem som kommit upp till högtiden för att tillbe Gud fanns några greker. De sökte upp Filippos, han som var från Betsaida i Galileen, och sade: ”Herre, vi vill gärna se Jesus.” Filippos gick och talade om det för Andreas, och Andreas och han gick och talade om det för Jesus. Och Jesus svarade dem: ”Stunden har kommit då Människosonen skall förhärligas. Sannerligen, jag säger er: om vetekornet inte faller i jorden och dör förblir det ett ensamt korn. Men om det dör ger det rik skörd. Den som älskar sitt liv förlorar det, men den som här i världen hatar sitt liv, han skall rädda det till ett evigt liv. Om någon vill tjäna mig skall han följa mig, och där jag är kommer också min tjänare att vara. Om någon tjänar mig skall Fadern ära honom.

Nu är min själ fylld av oro. Skall jag be: Fader, rädda mig undan denna stund? Nej, det är just för denna stund jag har kommit. Fader, förhärliga ditt namn.” Då hördes en röst från himlen: ”Jag har förhär- ligat det och skall förhärliga det på nytt.” Folket som stod där och hörde detta sade att det var åskan, men några sade att det var en ängel som hade talat till honom. Jesus sade: ”Det var inte för min skull som rösten hördes, utan för er skull. Nu faller domen över denna världen, nu skall denna världens härskare fördrivas. Och när jag blir upphöjd från jorden skall jag dra alla till mig.” Detta sade han för att ange på vilket sätt han skulle dö.

3 Tredje årgången

GAMMALTESTAMENTLIG

LÄSNING

Höga visan 8:6-7

Stark som döden är kärleken,
lidelsen obeveklig som graven.

Dess pilar är flammande eld,
 en ljungande låga.
 Måktiga vatten kan inte släcka kärleken,
 floder kan inte svepa bort den.
 Om en man gav allt han ägde för kärleken,
 vem skulle ringakta honom?

EPISTEL

Andra Korinthierbrevet 5:14–21

Kristi kärlek lämnar mig inget val, ty jag har förstått att om en har dött för alla, då har alla dött. Och han har dött för alla, för att de som lever inte mer skall leva för sin egen skull utan för honom som dog och uppväcktes för dem.

Därför bedömer jag inte längre någon på människors vis. Och om jag också har uppfattat Kristus på det sättet, så gör jag det inte nu längre. Den som är i Kristus är alltså en ny skapelse, det gamla är förbi, något nytt har kommit. Allt detta har sitt upphov i Gud, som har försonat oss med sig genom Kristus och ställt mig i försoningens tjänst. Ty Gud försonade hela världen med sig genom Kristus: han ställde inte människorna till svars för deras överträdelser, och han anförtrodde mig budskapet om denna försoning. Jag är alltså Kristi sändebud, och Gud manar er genom mig. Jag ber er på Kristi vägnar: låt försona er med Gud. Han som inte visste vad synd var, honom gjorde Gud till ett med synden för vår skull, för att vi genom honom skulle bli till ett med Guds rättfärdighet.

EVANGELIUM

Markusevangeliet 10:32–45

Jesus och hans lärjungar var nu på väg upp mot Jerusalem, och Jesus gick först. De var fyllda av bävan, och de andra som följde med var rädda. Då samlade han de tolv och talade om för dem vad som skulle hända med honom: "Vi går nu upp till Jerusalem. Människosonen skall utlämnas åt överstepräster och de skrifflärda, och de skall döma honom till döden och utlämna honom åt hedningarna, som skall göra narr av honom och spotta på honom, pryglar honom och döda honom, och efter tre dagar skall han uppstå." Jakob och Johannes, Sebedaios söner, gick fram till honom och sade: "Mästare, vi vill be dig om en sak." — "Vad vill ni att jag skall göra för er?" frågade han. De svarade: "Låt oss få sitta bredvid dig i din härlighet, den ene till höger och den andre till vänster." Jesus sade: "Ni vet inte vad ni ber om. Kan ni dricka den bägare som jag dricker eller döpas med det dop som jag döps med?" De svarade: "Ja, det kan vi." Jesus sade: "Den bägare som jag dricker skall ni få dricka, och det dop som jag döps med skall ni döpas med. Men platserna till höger och vänster om mig kan jag bara ge dem som har bestämt därtill." När de andra tio hörde detta blev de förargade på Jakob och Johannes. Jesus kallade till sig dem och sade: "Ni vet att de som räknas som härskare är herrar över sina folk och att furstarna har makten över folken. Men så är det inte hos er. Den som vill vara stor bland er skall vara de andras tjänare, och den som vill vara den förste bland er skall vara allas slav. Människosonen har inte kommit för att bli tjänad utan för att tjäna och ge sitt liv till lösen för många."

Psaltaren

Psaltaren 86:5-11

Herre, du är god, du förlåter,
 rik på kärlek till alla som åkallar dig.
 Herre, lyssna till min bön,
 hör mig när jag ber.
 I nödens stund ropar jag till dig,
 och du svarar mig.
 Herre, bland gudarna är ingen som du,
 inga gärningar är som dina.
 Alla de folk du har skapat
 skall komma och tillbe inför dig, Herre,
 och de skall ära ditt namn.
 Ty du är stor, du gör under,
 du ensam är Gud.

Visa mig, Herre, din väg,
så att jag kan vandra i din sanning.

ASKONSDAGEN

Bön och fasta

Dagens bön

Barmhärtige Gud,
du som inte har lust till syndares död
utan vill att vi omvänder oss och får leva,
ge oss botfärdiga hjärtan
så att vi i bön och fasta vandrar korsets
väg till påskens glädje.
Genom din Son
Jesus Kristus, vår Herre.
Amen.

Kärlekens Gud,
som märkt oss med korsets tecken,
hjälp oss att i Kristi efterföljd
bedja, försaka och leva
så att tro och handling förenas.
I Jesu namn.
Amen.

1 Första årgången

GAMMALTESTAMENTLIG LÄSNING

Jesaja 58:4-9

Ni fastar under bråk och gräl
och skändliga slagsmål.
Som ni fastar i dag
blir inte er bön hörd i höjden.
Är det en sådan fasta jag vill se:
en dag då man späker sig,
hänger med huvudet som ett strå,
ligger i säck och aska?
Kallar du det fasta,
en dag som behagar Herren?
Nej, detta är den fasta jag vill se:
att du lossar orättfärdiga bojor,
sliter sönder okets rep,
befriar de förtryckta,
krossar alla ok.
Dela ditt bröd med den hungrige,
ge hemlösa stackare husrum,
ser du en naken så klä honom,
vänd inte dina egna ryggen!
Då bryter gryningsljuset fram för dig,
och dina sår skall genast läkas.

Din rättfärdighet skall gå framför dig
och Herrens härlighet gå sist i ditt tåg.
Då skall Herren svara när du kallar,
när du ropar säger han: "Här är jag."

EPISTEL

Jakobsbrevet 2:14-17

Vad hjälper det om någon säger sig ha tro men inte har gärningar? Inte kan väl tron rädda honom? Om en broder eller syster är utan kläder och saknar mat för dagen, vad hjälper det då om någon av er säger: "Gå i frid, håll er varma och ät er mätta", men inte ger dem vad kroppen behöver? Så är det också med tron: i sig själv, utan gärningar, är den död.

EVANGELIUM

Matteusevangeliet 6:16-18

Jesus sade: "När ni fastar, se då inte dystra ut som hycklarna, som vanställer sitt utseende för att människorna skall se att de fastar. Sannerligen, de har redan fått ut sin lön. Nej, när du fastar, smörj in ditt hår och tvätta ditt ansikte, så att inte människorna ser att du fastar, utan bara din fader i det fördolda. Då skall din fader, som ser i det fördolda, belöna dig.

2 Andra årgången

GAMMALTESTAMENTLIG

LÄSNING

Joel 2:12-19

Nu, säger Herren,
skall ni vända er till mig
med uppriktigt hjärta,
under fasta, gråt och klagan.
Slit sönder era hjärtan, inte era kläder,
och vänd åter till Herren, er Gud.
Han är nådig och barmhärtig,
sen till vrede och rik på kärlek,
han ångrar det onda han hotat med.
Kanske ändrar han sig
och låter välsignelsen vara kvar,
till matoffer och dryckesoffer
åt Herren, er Gud.
Stöt i horn på Sion!
Påbjud en fasta!
Kungör en högtidssamling!
Kalla på folket,
påbjud en helig sammankomst!
Kalla på de gamla
och samla barnen,
också dem som ännu får bröstet.
Må brudgummen lämna sin kammare
och bruden sitt gemak.
Mellan förhuset och altaret
skall prästerna gråta,
skall Herrens tjänare ropa:
"Herre, skona ditt folk,
lämna inte de dina att skymfas
så att de blir till en visa bland folken.
Varför skall hedningarna få säga:
Var är deras Gud?"

Då greps Herren av lidelse för sitt land
och av medömkan med sitt folk.
Och Herren svarade sitt folk:
Jag skall ge er säd och vin och olja,
så mycket ni behöver.
Aldrig mer skall jag tillåta
att ni blir skymfede bland folken.

EPISTEL

Apostlagärningarna 13:1-3

I församlingen i Antiochia fanns dessa profeter och lärare: Barnabas, Symeon som kallades Niger, Lucius från Kyrene, Manaen, som var uppfostrad tillsammans med tetrarken Herodes, samt Saul. Medan de en gång höll gudstjänst och fastade sade den heliga anden till dem: "Avdela Barnabas och Saul för den uppgift som jag har kallat dem till." Efter fasta och bön lade de sina händer på dem och skickade i väg dem.

EVANGELIUM

Markusevangeliet 2:18-20

Johannes lärjungar och fariseerna fastade. Då kom några och frågade Jesus: "Varför fastar Johannes lärjungar och fariseernas, men inte dina lärjungar?" Jesus svarade: "Inte kan väl bröllopsgästerna fasta medan brudgummen är hos dem. Så länge de har brudgummen hos sig kan de inte fasta. Men det skall komma en tid då brudgummen tas ifrån dem, och när den dagen är inne kommer de att fasta."

3 Tredje årgången

GAMMALTESTAMENTLIG LÄSNING

Manasses bön 11-15

Nu böjer jag knä i mitt hjärta
och ber dig att visa din mildhet.
Jag har syndat, Herre, syndat,
och jag vet vad jag har brutit.
Jag bönfaller och ber dig:
förlåt mig, Herre, förlåt mig,
låt mig inte gå under genom mina lagbrott,
vredgas inte för evigt,
låt inte mina olyckor vara för alltid,
förvisa mig inte till jordens nedersta djup;
du är ju de botfärdigas Gud, Herre.
Då blir det som händer mig ett bevis för din godhet,
ty i din stora nåd räddar du mig fast jag är ovärdig,
och jag skall prisa dig så länge jag lever.
Dig lovsjunger hela den himmelska hären,
och din är äran i evighet. Amen.

EPISTEL

Andra Korinthierbrevet 7:8-13

Även om jag gjorde er bedrövade med mitt brev, så ångrar jag det inte. Först ångrade jag det kanske, jag inser ju att brevet bedrövade er, åtminstone för en tid. Men nu gläder jag mig, inte över att ni blev bedrövade utan över att sorgen ledde till omvändelse. Ni blev ju bedrövade på det sätt som Gud vill och har därför inte lidit någon skada genom mig. En sorg efter Guds vilja leder till en omvändelse som ger frälsning och som ingen behöver ångra, medan världens sätt att sörja leder till död. Just detta att ni kom att känna en sorg efter Guds vilja — vilken hängivenhet har det inte medfört bland er, vilka förklaringar, vilken harm, vilken oro, vilken längtan, vilken iver, vilken räfst. På alla sätt

har ni gjort er skuldfräa i den här saken. Om jag skrev till er var det alltså inte med tanke på den som gjort orätt, inte heller med tanke på den som lidit orätt, utan för att ni själva inför Gud skulle se med vilken iver ni sluter upp bakom mig. Detta har tröstat mig.

EVANGELIUM

Lukasevangeliet 5:33-39

De sade till honom: "Johannes lärjungar fastar ofta och ber, och det gör också fariseernas, men dina, de äter och dricker." Jesus svarade: "Inte kan ni väl få bröllopgästerna att fasta så länge brudgummen är hos dem? Men det skall komma en tid då brudgummen tas ifrån dem, och när den tiden är inne kommer de att fasta." Han gav dem också en liknelse: "Ingen river ut en bit ur ett nytt plagg och sätter den på ett gammalt. För dels rivs då det nya sönder, och dels passar inte lappen från det nya på det gamla. Ingen håller nytt vin i gamla vinsäckar, för då sprängs säckarna av det nya vinet, och vinet rinner ut och säckarna blir förstörda. Nej, nytt vin skall hållas i nya säckar. Ingen som har druckit gammalt vin vill ha av det nya; han tycker det gamla är bättre."

Psaltarpsalm

Psaltaren 32:1-5

Lycklig den vars brott har förlåtits
och vars synd har plånats ut!
Lycklig den vars skuld har avskrivits av
Herren
och vars sinne är utan svek!
Så länge jag teg tynade jag bort.
Jag jämrade mig dagen lång,
dag och natt låg din hand tung på mig,
jag blev som en åker i sommarens torra.
Då erkände jag min synd för dig,
jag dolde inte min skuld.
Jag sade: Jag vill bekänna
mina brott för Herren.
Och du förlät min synd och skuld.

FÖRSTA SÖNDAGEN I FASTAN

(Invocavit)

Prövningens stund

Dagens bön

Gud,
du som utgav din Son i oro och ångest
och lät honom bli prövad,
hjälp oss att följa honom,
så att vi i kraften från hans lidande och seger
kan motstå ondskans alla angrepp.
Genom din Son
Jesus Kristus, vår Herre.
Amen.

O Gud,
som delar vår ångest och smärta
och omsluter oss med kärlek.
Ge oss tro att hålla ut

när prövningar möter
och kraft att leva i tider av torka och tomhet.
I Jesu namn.
Amen.

1 Första årgången

GAMMALTESTAMENTLIG

LÄSNING

Första Moseboken 16:1-13

Abrams hustru Saraj hade inte fött honom några barn. Hon hade en egyptisk slavflicka som hette Hagar, och en dag sade Saraj till Abram: "Herren har gjort mig ofruktsam. Gå till min slavflicka, kanske kan jag få barn genom henne." Abram samtyckte, och så tog Saraj, Abrams hustru, sin egyptiska slavflicka Hagar och gav henne åt sin man. Abram hade då bott tio år i Kanaan. Abram låg med Hagar, och hon blev havande. Men när hon märkte att hon väntade barn började hon se ner på sin matmor. Då sade Saraj till Abram: "Denna skymf är ditt fel! Jag lade själv min slavflicka i din famn, men när hon märkte att hon väntade barn började hon se ner på mig. Herren må döma mellan mig och dig!" Abram svarade Saraj: "Du bestämmer själv över din slavflicka — gör vad du vill med henne!" Saraj bestraffade henne, men då rymde hon.

Herrens ängel fann henne vid en källa i öknen, källan på vägen till Shur. "Hagar", sade han, "Sarajs slavflicka, varifrån kommer du och vart är du på väg?" Hon svarade: "Jag har rymt från min matmor Saraj." Då sade han till henne: "Vänd tillbaka till din matmor och underkasta dig henne." Och Herrens ängel sade: "Jag skall göra dina ättlingar mycket talrika, så talrika att ingen kan räkna dem." Herrens ängel sade till henne:

"Du är havande och skall föda en son,
och du skall ge honom namnet Ismael,
ty Herren har hört din klagan.
Mer vildåsna än människa skall han
vara,
han skall slåss mot alla och alla mot
honom.

Öster om alla sina bröder skall han bo."

Hagar gav Herren, som hade talat till henne, ett namn: "Du är Seendets Gud." Ty hon tänkte: "Har jag verkligen sett Gud och förblivit vid liv?"

EPISTEL

Hebreerbrevet 4:14-16

När vi nu har en mäktig överstepräst som har stigit upp genom himlarna, Jesus, Guds son, låt oss då hålla fast vid vår bekännelse. Vi har inte en överstepräst som är oförmögen att känna med oss i våra svagheter, utan en som har prövats på alla sätt och varit som vi men utan synd. Låt oss därför frimodigt träda fram till nådens tron för att få förbarmande och nåd i den stund då vi behöver hjälp.

EVANGELIUM

Matteusevangeliet 4:1-11

Jesus fördes av Anden ut i öknen för att sättas på prov av djävulen. När han hade fastat i fyrtio dagar och fyrtio nätter blev han till slut hungrig. Då kom frestaren och sade till honom: "Om du är Guds son, så befall att de här stenarna blir bröd." Jesus svarade: "Det står skrivet: *Människan skall inte leva bara av bröd, utan av varje ord som utgår ur Guds mun.*"

Sedan tog djävulen honom med sig till den heliga staden och ställde honom högst uppe på tempelmuren och sade: "Om du är Guds son, så kasta dig ner. Det står ju skrivet: *Han skall befalla sina änglar och de skall bära dig på sina händer så att du inte stöter foten mot någon sten.*" Jesus sade till honom: "Det står också skrivet: *Du skall inte sätta Herren, din Gud, på prov.*"

Nu tog djävulen honom med sig upp på ett mycket högt berg och visade honom alla riken i världen och deras härlighet och sade: "Allt detta skall jag ge dig om du faller ner

och tillber mig.” Då sade Jesus till honom: ”Gå din väg, Satan. Det står ju skrivet: *Herren, din Gud, skall du tillbe, och endast honom skall du dyrka.*” Då lät djävulen honom vara, och änglar kom fram och betjänade honom.

2 Andra årgången

GAMMALTESTAMENTLIG LÄSNING

Första Moseboken 4:3–7

En gång frambar Kain en offergåva till Herren av markens gröda. Abel frambar också en gåva och offrade de fetaste delarna av de förstfödda djuren i sin hjord. Herren såg med välvilja på Abel och hans gåva men inte på Kain och hans gåva. Då blev Kain vred, och han sänkte blicken. Herren sade till Kain: ”Varför är du vred, och varför sänker du blicken? Om du handlar rätt vågar du ju lyfta blicken, men om du inte handlar rätt ligger synden vid dörren. Dig skall den åtrå, men du skall råda över den.”

EPISTEL

Jakobsbrevet 1:12–15

Salig är den som håller ut då han prövas; när han har bestått provet skall han få det eviga livets segerkrans, som Gud har lovat dem som älskar honom. Ingen som blir prövad skall säga att det är Gud som frestar honom. Gud kan inte frestas av det onda, och själv frestar han ingen. Blir någon frestad, är det alltid av sitt eget begär som han lockas och snärjs. Och när så begäret har blivit havande föder det synd, och när synden är fullväxt föder den död.

EVANGELIUM

Matteusevangeliet 16:21–23

Från den tiden började Jesus förklara för sina lärjungar att han måste bege sig till Jerusalem och lida mycket genom de äldste och överstepresterna och de skriftlärda och bli dödad och bli uppväckt på tredje dagen. Petrus tog honom då avsides och började förebrå honom och sade: ”Må Gud bevara dig, herre. Något sådant skall aldrig hända dig.” Men Jesus vände sig om och sade till Petrus: ”Håll dig på din plats, Satan. Du vill få mig på fall, för dina tankar är inte Guds utan människors.”

3 Tredje årgången

GAMMALTESTAMENTLIG LÄSNING

Första Moseboken 3:1-13

Ormen var listigast av alla vilda djur som Herren Gud hade gjort. Den frågade kvinnan: ”Har Gud verkligen sagt att ni inte får äta av något träd i trädgården?” Kvinnan svarade: ”Vi får äta frukt från träden, men om frukten från trädet mitt i trädgården har Gud sagt: Ät den inte och rör den inte! Gör ni det kommer ni att dö.” Ormen sade: ”Ni kommer visst inte att dö. Men Gud vet att den dag ni äter av frukten öppnas era ögon, och ni blir som gudar med kunskap om gott och ont.” Kvinnan såg att trädet var gott att äta av: det var en fröjd för ögat och ett härligt träd, eftersom det skänkte vishet. Och hon tog av frukten och åt. Hon gav också till sin man, som var med henne, och han åt. Då öppnades deras ögon, och de såg att de var nakna. Och de fäste ihop fikonlöv och band dem kring höfterna.

De hörde Herren Gud vandra i trädgården i den svala kvällsvinden. Då gömde sig mannen och kvinnan bland träden för Herren Gud. Men Herren Gud ropade på mannen: ”Var är du?” Han svarade: ”Jag hörde dig komma i trädgården och blev rädd, eftersom jag är naken, och så gömde jag mig.” Herren Gud sade: ”Vem har talat om för dig att du är naken? Har du ätit av trädet som jag förbjöd dig att äta av?” Mannen svarade:

”Kvinnan som du har ställt vid min sida, hon gav mig av trädet, och jag åt.” Då sade Herren Gud till kvinnan: ”Vad är det du har gjort?” Hon svarade: ”Ormen lurade mig, och jag åt.”

EPISTEL

Hebreerbrevet 5:7–10

Under sitt liv på jorden uppsände Kristus med höga rop och tårar enträgna böner till den som kunde rädda honom från döden, och han blev bönhörd därför att han böjde sig under Guds vilja. Fast han var son lärde han sig lyda genom att lida, och när han hade fullkomnats blev han för alla som lyder honom den som bringar evig frälsning, av Gud kallad överstepräst, en sådan som Melkisedek.

EVANGELIUM

Markusevangeliet 1:12-13

Anden drev Jesus ut i öknen, och han var i öknen fyrtio dagar och sattes på prov av Satan. Han levde bland de vilda djuren, och änglarna betjänade honom.

Psaltarpsalm

Psaltaren 31:2-6

Till dig, Herre, tar jag min tillflykt,
svik mig aldrig!
Du som är trofast, rädda mig,
lyssna på mig,
skynda till min hjälp.
Var min klippa dit jag kan fly,
borgen där jag finner räddning.
Ja, du är min klippa och min borg.
Du skall leda och styra mig,
ditt namn till ära.
Du skall lösa mig ur snaran de gillrat,
du är min tillflykt.
Jag överlämnar mig i dina händer.

ANDRA SÖNDAGEN I FASTAN

(Reminiscere)

Den kämpande tron

Dagens bön

Gud,
du som ser att vår egen kraft inte räcker
mot synd och ondska,
hjälp oss att leva fasta i tron på vår
frälsare Jesus Kristus,
och bli bevarade från allt ont till kropp,
själ och ande.
Genom din Son
Jesus Kristus, vår Herre.
Amen.

Välsignelsens Gud,
du helar den som enträget söker dig.
Gör oss uthålliga i hoppet,
hängivna i kärleken

och fasta i tron.
I Jesu namn.
Amen.

1 Första årgången

GAMMALTESTAMENTLIG LÄSNING

Första Moseboken 32:22–31

Under natten steg Jakob upp, tog med sig sina båda hustrur och sina båda slavinnor och sina elva söner och gick över Jabbok vid vadstället. Han lät dem gå över floden och lät föra över allt som tillhörde honom. Jakob blev ensam kvar. Då brottades en man med honom tills dagen grydde. När han såg att han inte kunde besegra Jakob slog han till honom på höftbenet, så att höften gick ur led när de brottades med varandra. ”Släpp mig”, sade mannen, ”dagen gryr!” Men Jakob svarade: ”Jag släpper dig inte förrän du välsignar mig.” Han frågade honom: ”Vad är ditt namn?” — ”Jakob”, svarade han. Då sade han: ”Ditt namn skall inte längre vara Jakob utan Israel, ty du har kämpat med Gud och människor och segrat.” Jakob bad honom: ”Låt mig få veta ditt namn.” Han svarade: ”Varför frågar du mig om mitt namn?” Och han välsignade honom där. Jakob kallade platsen Penuel, ”ty”, sade han, ”jag såg Gud ansikte mot ansikte och ändå skonades mitt liv”. När han lämnade Penuel såg han solen gå upp. Och han haltade på grund av sin skadade höft.

EPISTEL

Andra Korinthierbrevet 6:1–10

Som Guds medhjälpare uppmanar jag er att inte kasta bort den nåd ni tar emot från Gud. Han säger ju: *Jag bönhörde dig när stunden var inne, jag hjälpte dig på frälsningens dag.* Nu är den rätta stunden, nu är frälsningens dag.

Jag vill inte vara till anstöt för någon, ingen skall kunna anmärka på min tjänst. Som Guds tjänare visar jag på allt sätt vad jag duger till: med stor uthållighet under påfrestningar, trångmål och nöd, under prygel, fångenskap och upplopp, under möda, vaka och svält, med renhet, kunskap, tålmod och godhet, med helig ande, uppriktig kärlek, sanningens ord och Guds kraft, med rättfärdighetens vapen till anfall och försvar, i ära och vanära, med dåligt rykte och gott rykte. Jag kallas villolärare men säger sanningen, jag är misskänd men ändå erkänd, jag är nära döden men ändå lever jag, tuktrad men inte till döds, plågad men alltid glad. Jag är fattig men gör många rika, jag har ingenting men äger allt.

EVANGELIUM

Matteusevangeliet 15:21–28

Från Gennesaret drog sig Jesus undan till området kring Tyros och Sidon. En kanaaneisk kvinna från dessa trakter mötte honom och ropade: ”Herre, Davids son, förbarma dig över mig! Min dotter plågas svårt av en demon.” Han gav henne inget svar. Då gick hans lärjungar fram och bad honom: ”Säg åt henne att ge sig i väg, hon går ju bakom oss och ropar.” Han svarade: ”Jag har inte blivit sänd till andra än de förlorade fåren av Israels folk.” Men hon kom och föll ner för honom och sade: ”Herre, hjälp mig.” Han svarade: ”Det är inte rätt att ta brödet från barnen och kasta det åt hundarna.” — ”Nej, herre”, sade hon, ”men hundarna äter ju smulorna som faller från deras herrars bord.” Då sade Jesus till henne: ”Kvinna, din tro är stark, det skall bli som du vill.” Och från den stunden var hennes dotter frisk.

2 Andra årgången

GAMMALTESTAMENTLIG

LÄSNING

Första Kungaboken 19:1–8

Achav berättade för Isebel allt vad Elia hade gjort och hur han hade dödat alla profeterna med svärd. Då skickade Isebel bud till Elia och lät säga: "Gudarna må straffa mig, nu och framgent, om jag inte redan i morgon låter dig möta samma öde som dessa profeter." Elia blev rädd och flydde för sitt liv. Han kom till Beer Sheva i Juda, där han lämnade kvar sin tjänare. Självt gick han vidare en dagsled ut i öknen, och efter vandringen satte han sig under en ginstbuske och önskade sig döden. "Det är nog", sade han, "ta mitt liv, Herre, jag är inte bättre än mina fäder." Han lade sig ner och somnade där under ginstbusken.

Då kom en ängel och rörde vid honom och sade: "Stig upp och ät!" När Elia såg upp fick han se en glödkaka och ett krus med vatten vid huvudgården; han åt och drack och lade sig att sova igen. Herrens ängel kom en andra gång och rörde vid honom. "Stig upp och ät", sade han, "annars orkar du inte hela vägen." Elia steg upp och åt och drack, och måltiden gav honom kraft att gå i fyrtio dagar och fyrtio nätter, ända till Guds berg Horeb.

EPISTEL

Första Korinthierbrevet 10:12–13

Den som tror sig stå stadigt skall se till att han inte faller. Era prövningar har inte varit övermänskliga. Gud är trofast och skall inte låta er provas över förmåga: när han sänder prövningen visar han er också en utväg, så att ni kommer igenom den.

EVANGELIUM

Lukasevangeliet 7:36–8:3

En av fariseerna bjöd hem Jesus på en måltid, och han gick dit och tog plats vid bordet. Nu fanns det en kvinna i staden som var en synderska. När hon fick veta att han låg till bords i fariséns hus kom hon dit med en flaska balsam och ställde sig bakom honom vid hans fötter och grät. Hon vätte hans fötter med sina tårar och torkade dem med sitt hår, och hon kysste hans fötter och smorde dem med sin balsam. Farisen som hade bjudit honom såg det och sade för sig själv: "Om den mannen vore profet skulle han veta vad det är för sorts kvinna som rör vid honom, en synderska." Då sade Jesus till honom: "Simon, jag har något att säga dig." — "Säg det, mästare", sade han. "Två män stod i skuld hos en penningutlånare. Den ene var skyldig femhundra denarer, den andre femtio. När de inte kunde betala efterskänkte han skulden för dem båda. Vilken av dem kommer att älska honom mest?" Simon svarade: "Den som fick mest efterskänkt, skulle jag tro." — "Du har rätt", sade Jesus, och vänd mot kvinnan sade han till Simon: "Du ser den här kvinnan. Jag kom in i ditt hus, och du gav mig inte vatten till mina fötter, men hon har vätt mina fötter med sina tårar och torkat dem med sitt hår. Du gav mig ingen välkomstkys, men hon har kysst mina fötter hela tiden sedan jag kom hit. Du smorde inte mitt huvud med olja, men hon har smort mina fötter med balsam. Därför säger jag dig: hon har fått förlåtelse för sina många synder, ty hon har visat stor kärlek. Den som får litet förlåtet visar liten kärlek." Och han sade till henne: "Dina synder är förlåtna." De andra vid bordet sade då för sig själva: "Vem är han som till och med förlåter synder?" Men Jesus sade till kvinnan: "Din tro har hjälpt dig. Gå i frid."

Därefter vandrade han från stad till stad och från by till by och förkunnade budskapet om Guds rike. Med honom följde de tolv och några kvinnor som hade blivit botade från onda andar och från sjukdomar: Maria, hon från Magdala, som sju demoner hade farit ut ur, Johanna, hustru till Herodes förvaltare Kusas, Susanna och många andra, som alla hjälpte dem med sina tillgångar.

3 Tredje årgången

GAMMALTESTAMENTLIG LÄSNING

Jesaja 61:1-3

Herren Guds ande fyller mig,
ty Herren har smort mig.
Han har sänt mig
att frambära glädjebud till de betryckta
och ge de förkrossade bot,
att förkunna frihet för de fångna,
befrielse för de fjättrade,
att förkunna ett nådens år från Herren,
en hämndens dag från vår Gud,
att trösta alla som sörjer
och ge de sörjande i Sion
huvudprydnad i stället för aska,
glädjens olja i stället för sorgdräkt,
lovsång i stället för modlöshet.

EPISTEL

Hebreerbrevet 11:23–27

I tro höll Moses föräldrar sitt nyfödda barn gömt i tre månader, eftersom de såg att det var ett vackert barn, och de lät sig inte skrämmas av kungens påbud. I tro vägrade Mose som vuxen att låta sig kallas son till faraos dotter. Han ville hellre fara illa tillsammans med Guds folk än ha en kortvarig glädje av synden. Han såg fram mot lönen som väntade och räknade den smålek som Messias får utstå som en större rikedom än Egyptens skatter. I tro lämnade han Egypten och fruktade inte kungens vrede utan höll ut, därför att han liksom såg den Osynlige.

EVANGELIUM

Markusevangeliet 14:3-9

Medan Jesus var i Betania och låg till bords hemma hos Simon den spetälske kom en kvinna med en flaska dyrbar äkta nardusbalsam. Hon bröt upp flaskan och hällde ut alltsammans över hans huvud. Några blev förargade och sade till varandra: "Vilket slöseri med balsam. För den oljan hade man ju kunnat få mer än trehundra denarer att ge åt de fattiga." Och de grälade på henne. Men Jesus sade: "Låt henne vara! Varför gör ni henne ledsen? Hon har gjort en god gärning mot mig. De fattiga har ni alltid hos er, och dem kan ni göra gott mot när ni vill, men mig har ni inte alltid. Hon har gjort vad hon kunde. I förvåg har hon sört för att min kropp blev smord till begravningen. Sannerligen, överallt i världen där evangeliet förkunnas skall man också berätta vad hon gjorde och komma ihåg henne."

Psaltarpsalm

Psaltaren 130

Ur djupen ropar jag till dig, Herre.
Herre, hör mitt rop,
lyssna när jag bönfäller dig!
Om du lade synder på minnet,
Herre, vem kunde då bestå?
Men hos dig finns förlåtelse,
och därför fruktar man dig.
Jag väntar på Herren,
jag längtar,
jag hoppas få höra hans ord.
Jag längtar efter Herren
mer än väktarna efter morgonen,
än väktarna efter morgonen.

Hoppas på Herren, Israel,
ty hos Herren finns nåd
och makten att befria.
Han skall befria Israel
från alla synder.

TREDJE SÖNDAGEN I FASTAN

(Oculi)

Kampen mot ondskan

Dagens bön

Gud, du som har all makt
i himlen och på jorden,
hör våra böner och var vårt beskydd,
så att vi kan vandra som ljusets barn
frälsta från mörkrets välde.
Genom din Son
Jesus Kristus, vår Herre.
Amen.

Gud, som är vår tillflykt
när ondska och förvirring drabbar.
Vi ber om vishet och läkedom,
mod och styrka
att stå upp för sanning och rätt.
I Jesu namn.
Amen.

1 Första årgången

GAMMALTESTAMENTLIG

LÄSNING

Första Samuelsboken 17:40-50

David tog sin k äpp, valde ut fem sl äta stenar i b äcken och stoppade dem i sin herdev äska, sin r änsel.

Med slungan i handen gick han emot filistén. Filistén kom allt närmare med sköldbäraren framför sig. När filistén fick syn på David fnös han föraktfullt åt honom — det var ju bara en ung pojke, ljushyllt och vacker. ”Tror du jag är en hund, eftersom du kommer emot mig med k äppar?” frågade han. Så nedkallade filistén sina gudars förbannelse över David. ”Kom hit”, ropade han, ”så skall jag ge din kropp åt himlens fåglar och markens djur.” David svarade: ”Du kommer emot mig med svärd och spjut och sabel. Jag går emot dig i Herren Sebaots namn, hans som är Israels härars Gud och som du har smädat. I dag skall Herren utlämna dig åt mig, jag skall fälla dig till marken och hugga huvudet av dig. I dag skall jag ge ditt lik och de filisteiska soldaternas lik åt himlens fåglar och markens vilda djur. Så skall hela världen förstå att Israel har en Gud, och alla här skall inse att det inte är med svärd och spjut som Herren ger seger. Han råder över kriget, och han har gett er i vårt våld.”

När nu filistén fortsatte framåt och kom allt närmare, sprang David med snabba steg fram mot hären för att möta honom. Han stack handen i väskan och tog upp en sten, sköt i väg den med slungan och träffade filistén så att stenen trängde in i pannan och

han föll framstupa på marken. Så besegrade David filistén med slunga och sten. Han dräpte filistén utan svärd.

EPISTEL

Efesierbrevet 5:1-9

Ta Gud till föredöme, som hans älskade barn. Lev i kärlek, så som Kristus har älskat oss och utlämnat sig själv för vår skull som en offergåva, ett välluktande offer åt Gud. Otukt och annan orenhet eller själviskhet får det inte ens vara tal om bland er, det anstår inte de heliga. Inte heller oanständigt och tanklöst eller lättsinnigt tal — sådant passar sig inte — utan bara tacksägelse till Gud. Ni vet ju mycket väl att ingen kan få del i Kristi och Guds rike om han är otuktig eller oren eller självisk, alltså avgudadyrkare. Låt ingen lura er med tomma ord, det är sådant som drar Guds vrede över olydnadens människor. Ha därför ingenting med dem att göra.

En gång var ni mörker, men i Herren har ni nu blivit ljus. Lev som ljusets barn — ljuset bär frukt överallt där det finns godhet, rättfärdighet och sanning.

EVANGELIUM

Lukasevangeliet 11:14–26

En gång drev Jesus ut en demon som var stum. När demonen for ut började den stumme tala, och folket häpnade. Men några sade: "Det är med demonernas furste Beelsebul som han driver ut demonerna." Andra ville sätta honom på prov och krävde att få se ett tecken från himlen. Men han visste vad de hade i tankarna och sade: "Varje rike som råkar i strid med sig självt blir ödelagt, och hus faller över hus. Och om nu Satan råkar i strid med sig själv, hur skall hans rike då kunna bestå? Ni säger ju att det är med Beelsebul som jag driver ut demonerna. Men om jag driver ut demonerna med Beelsebul, med vems hjälp driver då era anhängare ut dem? De kommer alltså att bli er dom. Men om det är med Guds finger jag driver ut demonerna, då har Guds rike nått er. När en stark man vaktar sin gård med vapen i hand får hans ägodelar vara i fred. Men kommer det en som är ännu starkare och övermannar honom tar den mannen ifrån honom alla de vapen han litade på och fördelar bytet. Den som inte är med mig är mot mig, och den som inte samlar med mig, han skingrar.

När den orena anden lämnar en människa vandrar den genom vattenlösa trakter och letar efter en plats att vila på. Hittar den ingen säger den: Jag vänder tillbaka till mitt hus som jag lämnade. När den så kommer och finner det städat och snyggt, går den bort och hämtar sju andar till som är värre än den själv, och de följer med in och slår sig ner där. För den människan blir slutet värre än början."

2 Andra årgången

GAMMALTESTAMENTLIG

LÄSNING

Jesaja 59:14–17

Rätten trängs tillbaka,
 rättfärdigheten stannar på avstånd,
 ärligheten snubblar på torget,
 redbarheten kan inte komma fram.
 Ärligheten har gått förlorad,
 den som skyr det onda blir plundrad.
 Herren såg med misshag
 att det inte fanns någon rätt.
 Han såg att ingen trädde fram
 och häpnade över att ingen ingrep.
 Då gav hans styrka honom seger,
 hans rättfärdighet var hans stöd.
 Han klädde sig i rättfärdighetens harnesk
 och satte segerns hjälm på sitt huvud,
 klädde sig i hämndens dräkt

och svepte sig i harmens mantel.

EPISTEL

Efesierbrevet 6:10-18

Hämta nu styrka hos Herren, av hans oerhörda kraft. Ta på er Guds rustning, så att ni kan hålla stånd mot djävulens lömska angrepp. Ty det är inte mot varelser av kött och blod vi har att kämpa utan mot härskarna, mot makterna, mot herrarna över denna mörkrets värld, mot ondskans andekrafter i himlarymderna. Ta därför på er Guds rustning, så att ni kan göra motstånd på den onda dagen och stå upprätt efter att ha fullgjort allt. Stå alltså fasta, spänn på er sanningen som bälte och klä er i rättfärdighetens pansar och sätt som skor på era fötter villigheten att gå ut med budskapet om fred. Håll ständigt trons sköld framför er, med den skall ni få den Ondes alla brinnande pilar att slockna, och grip frälsningens hjälm och Andens svärd, som är Guds ord. Gör det under åkallan och bön, och be i er ande varje stund. Därför skall ni hålla er vakna och aldrig tröttna i er bön för alla de heliga.

EVANGELIUM

Markusevangeliet 5:24-34

Mycket folk följde efter och trängde sig inpå honom. Där fanns en kvinna som hade lidit av blödningar i tolv år. Hon hade varit hos många läkare och fått utstå mycket. Det hade kostat henne allt hon ägde, men ingenting hade hjälpt, snarare hade hon blivit sämre. Hon hade hört vad som berättades om Jesus, och nu kom hon bakifrån i hopen och rörde vid hans mantel, för hon tänkte att om hon bara fick röra vid hans kläder skulle hon bli hjälpt. Och genast stannade blodflödet, och hon kände i kroppen att hon var botad från sitt onda. När Jesus märkte att det hade gått ut kraft från honom vände han sig om i hopen och frågade: "Vem rörde vid mina kläder?" Lärjungarna sade: "Du ser väl hur folk tränger på, och ändå frågar du vem som har rört vid dig!" Han såg sig omkring efter henne som hade gjort det. Kvinnan, som visste vad som hade hänt med henne, kom rädd och darrande fram och föll ner för honom och talade om hur det var. Han sade till henne: "Min dotter, din tro har hjälpt dig. Gå i frid. Du är botad från ditt onda."

3 Tredje årgången

GAMMALTESTAMENTLIG

LÄSNING

Första Kungaboken 18:26-29, 36-39

Baalsprofeterna tog den tjur de hade fått och gjorde i ordning den. Sedan åkallade de Baal oavbrutet från morgonen ända till middagstiden: "Baal, svara oss!" Men det kom inget ljud och inget svar. Då började de hoppa kring altaret som de hade rest. Vid middagstiden hånade Elia dem. "Ropa högre!" sade han. "Han är ju gud, men han har väl sitt att sköta, han kan ha gått avsides eller vara ute i något ärende. Kanske han sover och måste vakna först!" De ropade ännu högre och sargade sig med knivar och spjut som de brukade, så att blodet flöt. Hela eftermiddagen fortsatte de i profetisk extas, ända till tiden för matoffret. Men det kom inget ljud, inget svar, inget tecken.

När tiden för matoffret var inne trädde profeten Elia fram och bad: "Herre, Abrahams, Isaks och Israels Gud, låt det i dag bli uppenbart att du är Gud i Israel, att jag är din tjänare och att det är på din befallning jag har gjort allt detta. Svara mig, Herre, svara mig, så att detta folk inser att det är du, Herre, som är Gud och att det är du som har vänt deras hjärtan bort från dig." Då slog Herrens eld ner och förtärde offret och veden, stenarna och jorden och slickade upp vattnet i diket.

Folket såg vad som hände och föll ner på sina ansikten och ropade: "Det är Herren som är Gud, det är Herren som är Gud."

EPISTEL

Uppenbarelseboken 3:14-19

Skriv till ängeln för församlingen i Laodikeia:

Så säger han som är Amen, det trovärdiga och sanna vittnet, början till Guds skapelse. Jag känner dina gärningar, du är varken kall eller varm. Om du ändå vore kall

eller varm! Men nu är du ljum och varken varm eller kall, och därför skall jag spy ut dig ur min mun. Du säger: jag är rik, jag har vunnit rikedom och saknar ingenting. Och du förstår inte att just du är eländig och ömkansvärd och fattig och blind och naken. Jag råder dig att hos mig köpa guld som har renats i eld så att du blir rik, och vita kläder så att du kan klä dig och dölja din skamliga nakenhet, och salva att smörja dina ögon med så att du kan se. Jag tillrättavisar och tuktar alla dem jag älskar. Visa iver och vänd om!

EVANGELIUM

Markusevangeliet 9:14-32

När Jesus med Petrus, Jakob och Johannes kom tillbaka till lärjungarna fann de mycket folk omkring dem och skriftlärda som diskuterade med dem. Men när folket fick se honom greps de av bävan och skyndade fram för att hälsa honom. Han frågade: "Vad är det ni diskuterar?" — "Mästare", svarade en i mängden, "jag har kommit till dig med min son som har en stum ande. Var den än faller över honom kastar den omkull honom, och han tuggar fradga och skär tänder och blir stel. Jag bad dina lärjungar driva ut den, och de kunde inte." Han sade: "Detta släkte som inte vill tro! Hur länge måste jag vara hos er? Hur länge måste jag stå ut med er? För hit honom!" De kom fram med pojken, och när han fick se Jesus började anden genast slita i honom så att han föll omkull och vältrade sig på marken med fradga kring munnen. Jesus frågade hans far: "Hur länge har det varit så här med honom?" Fadern svarade: "Sedan han var liten, och ofta har anden kastat honom både i eld och i vatten för att ta livet av honom. Men förbarma dig över oss och hjälp oss, om du kan." Jesus sade: "Om jag kan? Allt är möjligt för den som tror." Då ropade pojken far: "Jag tror. Hjälp min otro!" När Jesus såg att folk strömmade till sade han strängt till den orena anden: "Du stumma och döva ande, jag befäller dig: far ut ur honom och kom aldrig mer tillbaka." Den gav till ett skrik och ryckte och slet i pojken och for så ut ur honom. Och pojken låg där så livlös att alla sade att han var död. Men Jesus tog hans hand och reste honom upp, och han steg upp. När Jesus hade kommit hem och lärjungarna var ensamma med honom frågade de: "Varför kunde inte vi driva ut den?" Han svarade: "Den sorten kan bara drivas ut med bön."

Sedan gick de därifrån och vandrade genom Galileen. Han ville inte att det skulle bli känt eftersom han höll på att undervisa sina lärjungar. Han sade: "Människosonen skall överlämnas i människors händer, och de kommer att döda honom, och tre dagar efter sin död skall han uppstå." Men de förstod inte vad han menade och vågade inte fråga.

Psaltarpsalm

Psaltaren 25:12-22

Var och en som fruktar Herren
får veta vilken väg han skall välja.
Självt får han leva i ro,
och hans barn skall ta landet i arv.
De som fruktar Herren blir hans förtrogna,
hans förbund skall ge dem insikt.
Min blick är ständigt fäst på Herren,
det är han som löser min fot ur snaran.
Vänd dig till mig, var barmhärtig,
ty jag är ensam och betryckt.
Lindra mitt hjärtas plåga,
för mig ut ur mitt trångmål.
Tänk på mitt lidande och mitt betryck
och förlåt mig alla mina synder.
Se på mina fiender — så många de är,
så hätska i sitt hat!
Rädda mitt liv, befria mig,
svik mig inte, jag flyr till dig.
Låt oskuld och redlighet bevara mig,
ty jag hoppas på dig.
O Gud, befria Israel
från all dess nöd!

MIDFASTOSÖNDAGEN

eller

FJÄRDE SÖNDAGEN I FASTAN

(Laetare)

Livets bröd

Dagens bön

All godhets Gud,
du som ger oss att äta av brödet
från himlen,
ge oss hunger och törst efter din
rättfärdighet,
och låt oss leva av din frälsning.
Genom din Son
Jesus Kristus, vår Herre.
Amen.

Herre, vår Gud
som möter oss i nattvardens måltid.
Vi tackar dig
för att vi får dela bröd och liv med varandra
som försoningens och rättvisans tecken
i en söndrad värld.
I Jesu namn.
Amen.

1 Första årgången

GAMMALTESTAMENTLIG

LÄSNING

Andra Kungaboken 4:42–44

En man kom från Baal Shalisha till gudsmannen med tjugo kornbröd, bakade på det första av den nya skörden, och med fårska ax av sin gröda. ”Ge det åt männen att äta”, sade Elisha, men hans tjänare invände: ”Skulle jag sätta fram det här åt hundra man?” — ”Ge det åt männen”, upprepade Elisha, ”ty så säger Herren: De skall äta och få över.” Då satte han fram det, och de åt och fick över, som Herren hade sagt.

EPISTEL

Andra Korinthierbrevet 9:8–10

Gud förmår ge er allt gott i överflöd, så att ni alltid har allt vad ni behöver och själva kan ge i överflöd till varje gott ändamål. Det står ju skrivet: *Han strör ut, han ger åt de fattiga, hans rättfärdighet varar i evighet.* Han som ger såd att så och bröd att äta, han skall ge er utsåde och mångdubbla det och låta er rättfärdighet ge god avkastning.

EVANGELIUM

Johannesevangeliet 6:1–15

Jesus for över till andra sidan av Galileiska sjön, eller Tiberiassjön. Mycket folk följde efter, därför att de såg de tecken han gjorde genom att bota de sjuka. Och Jesus gick upp på berget och satte sig där med sina lärjungar. Det var strax före judarnas påskhögtid.

När Jesus lyfte blicken och såg att så mycket folk var på väg till honom sade han till Filippos: ”Var skall vi köpa bröd så att alla dessa får något att äta?” Det sade han för att

pröva Filippos, själv visste han vad han skulle göra. Filippos svarade: "Det räcker inte med bröd för tvåhundra denarer, om de skall få en bit var." En av lärjungarna, Simon Petrus bror Andreas, sade: "Här är en pojke som har fem kornbröd och två fiskar. Men vad förslår det till så många?" Jesus sade: "Låt folket slå sig ner." Det var gott om gräs på den platsen. Och de slog sig ner — det var omkring fem tusen män. Jesus tog brödet, tackade Gud och delade ut åt dem som låg där, och likaså av fiskarna så mycket de ville ha. När de hade ätit sig mätta sade han till lärjungarna: "Samla ihop bitarna som har blivit över, så att ingenting förfars." De samlade ihop dem och fyllde tolv korgar med de bitar av de fem kornbröden som hade blivit över när de ätit.

Då människorna såg vilket tecken han hade gjort sade de: "Detta måste vara Profeten som skall komma hit till världen." Men Jesus, som förstod att de tänkte tvinga honom med sig för att göra honom till kung, drog sig undan till berget igen, i ensamhet.

2 Andra årgången

GAMMALTESTAMENTLIG

LÄSNING

Andra Moseboken 16:11–18

Herren talade till Mose: "Jag har hört israeliternas knot. Säg till dem: Mellan skymning och mörker skall ni få kött att äta, och i morgon bitti skall ni få så mycket bröd ni behöver. Då skall ni inse att jag är Herren, er Gud."

Den kvällen kom det vaktlar i sådan mängd att de täckte hela lägret, och på morgonen låg det dagg runt omkring lägret. När daggen hade torkat låg det ute i öknen något tunt och frasigt, tunt som rimfrost på marken. Och när israeliterna såg det frågade de varandra: "Vad är det här?" eftersom de inte visste vad det var. Mose sade till dem: "Det är den mat som Herren ger er att äta. Och Herren har gett denna befallning: Samla så mycket av det som var och en behöver, ett omermått per person för samtliga. Varje husfar skall hämta till dem han har i sitt tält." Israeliterna gjorde så, och några samlade mer, andra mindre. När de sedan mätte upp hade de som samlat mer inte fått för mycket och de som samlat mindre inte för litet, alla hade fått vad de behövde.

EPISTEL

Första Petrusbrevet 2:1–3

Lägg bort allt slags ondska, falskhet och förställning, avund och förtal. Som nyfödda barn skall ni längta efter den rena, andliga mjölken, för att växa genom den och bli räddade. *Ni har ju fått smaka Herrens godhet.*

EVANGELIUM

Johannesevangeliet 6:24–35

När folket upptäckte att Jesus inte var där och inte heller hans lärjungar steg de i båtarna och for över till Kafarnaum för att leta efter Jesus. De fann honom där på andra sidan sjön och frågade honom: "Rabbi, när kom du hit?" Jesus svarade: "Sannerligen, jag säger er: ni söker inte efter mig därför att ni har fått se tecken utan därför att ni åt av bröden och blev mätta. Arbeta inte för den föda som är förgänglig utan för den föda som består och skänker evigt liv och som Människosonen skall ge er. Ty på honom har Fadern, Gud själv, satt sitt sigill." De frågade då: "Vad skall vi göra för att utföra Guds verk?" Jesus svarade: "Detta är Guds verk: att ni tror på honom som han har sänt." De sade: "Vilket tecken vill du göra, så att vi kan se det och tro på dig? Vad kan du utföra? Våra fäder åt mannat i öknen, så som det står skrivet: *Han gav dem bröd från himlen att äta.*" Jesus svarade: "Sannerligen, jag säger er: Mose gav er inte brödet från himlen, men min fader ger er det sanna brödet från himlen. Guds bröd är det bröd som kommer ner från himlen och ger världen liv."

De bad honom då: "Herre, ge oss alltid det brödet." Jesus svarade: "Jag är livets bröd. Den som kommer till mig skall aldrig hungra, och den som tror på mig skall aldrig någonsin törsta."

3 Tredje årgången

GAMMALTESTAMENTLIG LÄSNING

Ordspråksboken 9:1-6

Visheten har byggt sig ett hus,
hon har huggit ut sina sju pelare.
Hon har ställt till med slakt,
blandat vinet och dukat bordet.
Hon har sänt ut sina tjänsteflickor
att ropa från höjderna i staden:
”Du som är okunnig — kom!”
Till de oförståndiga säger hon:
”Kom! Ät mitt bröd
och drick vinet jag har blandat.
Överge enfalden så får ni leva,
följ förståndets väg.”

EPISTEL

Första Korinthierbrevet 10:1-6

Våra fäder hade alla molnet över sig och gick alla genom havet. Alla blev de döpta i molnet och i havet till gemenskap med Mose. Alla åt de samma andliga mat, och alla drack de samma andliga dryck, de drack ur en andlig klippa som följde dem, och den klippan var Kristus. Men de flesta av dem fann inte nåd inför Gud utan blev liggande döda i öknen. Allt detta är exempel som säger oss att vi inte skall ha begär till det onda, som de hade.

EVANGELIUM

Johannesevangeliet 6:48–59

Jesus sade: ”Jag är livets bröd. Era fäder åt mannat i öknen och de dog. Men brödet som kommer ner från himlen är sådant att den som äter av det inte skall dö. Jag är det levande brödet, som har kommit ner från himlen. Den som äter av det brödet skall leva i evighet. Brödet jag skall ge är mitt kött, jag ger det för att världen skall leva.”

Judarna började då tvista med varandra om hur han kunde ge dem sitt kött att äta. Jesus svarade: ”Sannerligen, jag säger er: om ni inte äter Människosönens kött och dricker hans blod äger ni inte livet. Den som äter mitt kött och dricker mitt blod har evigt liv, och jag skall låta honom uppstå på den sista dagen. Ty mitt kött är verklig föda, och mitt blod är verklig dryck. Den som äter mitt kött och dricker mitt blod förblir i mig och jag i honom. Liksom den levande Fadern har sänt mig och jag lever genom Fadern, skall också den som äter mig leva genom mig. Detta är brödet som har kommit ner från himlen, ett annat bröd än det som fäderna åt. De dog, men den som äter detta bröd skall leva i evighet.” Detta sade han när han undervisade i synagogan i Kafarnaum.

Psaltarpsalm

Psaltaren 107:1-9

Tacka Herren, ty han är god,
evigt varar hans nåd.
Så skall de befriade säga,
de som Herren befriat ur nöden
och som han har hämtat hem från alla
länder,
från öster och väster, norr och söder.
Några gick vilse i öde öknar,
de fann ingen väg till bebodda städer.
De var hungriga och törstiga,
och deras krafter sinade.
Då ropade de till Herren i sin nöd,
och han räddade dem ur deras trångmål.

Han lät dem finna den rätta vägen
till en stad där människor bodde.
De skall tacka Herren för hans godhet,
hans underbara gärningar mot
människor.
Han ger de törstande att dricka
och mättar de hungriga med allt gott.

FEMTE SÖNDAGEN I FASTAN

(Judica)

Försonaren

Dagens bön

Gud, du som har all makt i himlen
och på jorden,
se till ditt folk för vars skull din Son
överlämnades i syndares händer
och utstod korsets smärta.
Ge oss del i den förlossning som han har
vunnit.
Genom din Son
Jesus Kristus, vår Herre.
Amen.

Försoningens Gud,
vi tackar dig som sände din Son
för att rädda världen.
Av din kärlek lever vi.
Omslut oss med barmhärtighet
och hjälp oss att ta emot din nåd.
I Jesu namn.
Amen.

1 Första årgången

GAMMALTESTAMENTLIG

LÄSNING

Tredje Moseboken 16:15-16

Herren talade till Mose: Sedan skall Aron slakta folkets syndofferbock och bära in blodet bakom förhänget och göra med det på samma sätt som med tjurblodet: han skall stänka det ovanpå arkens lock och framför locket.

Så bringar han försoning och renar helgedomen från israeliternas orenhet och brott, från alla deras synder.

EPISTEL

Hebreerbrevet 7:24-27

Eftersom Jesus är till i evighet behåller han för alltid sitt prästämbete. Så kan han också nu och för all framtid rädda dem som nalkas Gud genom honom, eftersom han alltid lever och kan vädja för dem.

En sådan överstepräst var det vi behövde: en som är helig, oskyldig, obefläckad, skild från syndare, upphöjd över himlarna. Han måste inte som de andra översteprästerna

dagligen offra först för sina egna synder och sedan för folkets. Det gjorde han en gång för alla när han offrade sig själv.

EVANGELIUM

Johannesevangeliet 11:46–57

Några av judarna gick till fariseerna och berättade vad Jesus hade gjort. Överstepräster och fariseerna kallade då samman rådet och sade: "Vad skall vi göra? Den här mannen gör många tecken. Om vi låter honom fortsätta börjar alla tro på honom, och då kommer romarna och utplånar både vår heliga plats och vårt folk." En av dem, Kajafas, som var överstepräst det året, sade till dem: "Ni förstår ingenting. Ni fattar inte att det är bättre för er att en enda människa dör för folket än att hela folket går under." Detta sade han inte av sig själv, utan som överstepräst det året talade han profetiskt: Jesus skulle dö för folket, och inte bara för folket utan också för att Guds skingrade barn skulle samlas och bli till ett. Från den dagen var de fast beslutna att döda honom.

Jesus vandrade därför inte längre öppet omkring bland judarna utan drog sig undan till Efraim, en stad i området nära öknen, och där höll han till med sina lärjungar. Judarnas påskfest närmade sig, och många gick från landsbygden upp till Jerusalem före påsken för att rena sig. De sökte efter Jesus och sade till varandra där de stod i templet: "Vad tror ni, kommer han verkligen inte till högtiden?" Men överstepräster och fariseerna hade gett befallning om att den som kände till var Jesus fanns skulle anmäla det, så att de kunde gripa honom.

2 Andra årgången

GAMMALTESTAMENTLIG

LÄSNING

Första Moseboken 22:1-14

Gud satte Abraham på prov. Gud kallade på honom: "Abraham!" — "Här är jag", svarade han. Gud sade: "Ta din ende son, honom som du älskar, Isak, och gå till landet Moria och offra honom där som brännoffer på ett berg som jag skall visa dig."

Tidigt nästa morgon sadlade Abraham sin åsna. Han tog med sig två tjänare och sin son Isak, högg veden till brännoffret och gav sig i väg mot den plats som Gud hade talat om. Den tredje dagen fick Abraham se platsen på avstånd. Då sade han till tjänarna: "Stanna här med åsnan, medan jag och pojken går dit bort för att tillbe. Sedan kommer vi tillbaka till er." Abraham tog veden till brännoffret och lät sin son Isak bära den. Självtog han elden och kniven, och så gick de båda tillsammans. "Far", sade Isak. "Ja, min son", svarade Abraham. Isak sade: "Här är eld och ved, men var är fåret som skall offras?" — "Min son", sade Abraham, "Gud utser åt sig det får som skall offras." Så gick de båda tillsammans.

När de kom fram till platsen som Gud hade talat om byggde Abraham ett altare. Han lade upp veden och band sedan sin son Isak och lade honom på altaret, ovanpå veden. Och Abraham sträckte ut handen och tog kniven för att slakta sin son. Då ropade Herrens ängel till honom från himlen: "Abraham! Abraham!" — "Ja", svarade Abraham, "här är jag." Ängeln sade: "Lyft inte din hand mot pojken, och gör honom inget ont. Nu vet jag att du fruktar Gud, nu när du inte har vägrat mig din ende son." När Abraham såg upp fick han se en bagge, som hade fastnat med hornen i ett snår. Då gick han bort och tog baggen och offrade den som brännoffer i stället för sin son. Abraham gav denna plats namnet "Herren utser". I dag säger man "på berget där Herren blir sedd".

EPISTEL

Apostlagärningarna 4:1-12

Medan Petrus och Johannes talade till folket överraskades de av prästerna, tempelkommendanten och saddukeerna, som inte kunde tåla att apostlarna undervisade folket och med hänvisning till Jesus förkunnade uppståndelsen från de döda. De grep dem och höll dem i häkte till nästa dag, eftersom det redan var kväll. Men många som hade hört ordet kom till tro, och tillsammans var de nu omkring fem tusen män.

Nästa dag samlades de högsta styresmännen samt de äldste och de skriftlärdade i Jerusalem. Översteprästen Hannas var där liksom Kajafas, Jonatas och Alexandros och alla av översteprästerlig släkt. De lät föra fram apostlarna och frågade dem: "Genom vilken kraft eller i vems namn har ni gjort detta?" Då fylldes Petrus av helig ande och svarade dem: "Ni äldste och folkets ledare, när ni i dag ställer oss till svars för en välgärning mot en sjuk och vill höra hur han har blivit botad, då skall ni veta, ni alla och hela Israels folk, att det skedde genom nasarén Jesu Kristi namn. Tack vare honom som ni korsfäste och som Gud har uppväckt från de döda står den här mannen frisk framför er. Jesus är *stenen som föraktades av husbyggare men blev till en hörnsten*. Hos ingen annan finns frälsningen, och ingenstans bland människor under himlen finns något annat namn som kan rädda oss."

EVANGELIUM

Markusevangeliet 12:1-12

Jesus talade till översteprästerna, de skriftlärdade och de äldste i liknelser. "En man planterade en vingård, satte stängsel kring den, högg ut ett presskar och byggde ett vaktorn. Därefter arrenderade han ut den och reste bort. När tiden var inne skickade han en tjänare till arrendatorerna för att hämta en del av vingårdens skörd. Men de grep honom, pryglade honom och körde i väg honom tomhänt. Då sände ägaren en annan tjänare till dem. Honom slog de i huvudet och skymfades. Då skickade han en till, och honom dödade de. På samma sätt med många andra: en del misshandlade de och andra dödade de. Nu hade han bara en, sin älskade son, och honom skickade han som den siste. Han sade: 'Min son kommer de att ha respekt för.' Men arrendatorerna sade till varandra: 'Här har vi arvtagaren. Kom så dödar vi honom, då blir det vi som får arvet.' Och de tog fast honom och dödade honom och kastade honom utanför vingården. Vad gör nu vingårdens ägare? Han kommer dit och tar död på arrendatorerna och ger vingården åt andra. Har ni inte läst det här stället i skriften: *Stenen som husbyggarna ratade har blivit en hörnsten. Herren har gjort den till detta, och underbar är den i våra ögon.*" De hade gärna velat gripa honom men var rädda för folket; de förstod att hans liknelse var riktad mot dem. Därför lät de honom vara och gick sin väg.

3 Tredje årgången

GAMMALTESTAMENTLIG

LÄSNING

Fjärde Moseboken 21:4-9

Israels folk bröt upp från berget Hor i riktning mot Sävhavet för att gå vägen runt Edom. Under vandringen blev folket otåligt och klandrade både Gud och Mose: "Varför har ni fört oss ut ur Egypten för att dö i öknen? Här finns inget att äta och dricka. Vi är utleda på den usla maten."

Då skickade Herren ormar mot folket, giftormar som bet israeliterna så att många av dem dog. Folket kom till Mose och sade: "Vi syndade när vi klandrade Herren och dig. Be till Herren att han tar bort ormarna från oss."

Mose bad för folket, och Herren sade till Mose: "Gör en orm och sätt upp den som ett fälttecken. Var och en som blir biten skall se på den, så får han leva." Och Mose gjorde en orm av koppar och satte upp den som ett fälttecken. Den som blev biten av en orm såg på kopparormen, och då fick han leva.

EPISTEL

Första Johannesbrevet 1:8-2:2

Om vi säger att vi är utan synd bedrar vi oss själva, och sanningen finns inte i oss. Om vi bekänner våra synder är han trofast och rättfärdig, så att han förlåter oss synderna och renar oss från all orättfärdighet. Om vi säger att vi inte har syndat gör vi honom till lögnare, och hans ord finns inte i oss.

Mina barn, detta skriver jag till er för att ni inte skall synda. Men om någon syndar har vi en som för vår talan inför Fadern, Jesus Kristus som är rättfärdig. Han är det offer som sonar våra synder och inte bara våra utan hela världens.

EVANGELIUM

Johannesevangeliet 3:11–21

Jesus sade till Nikodemus: ”Sannerligen, jag säger dig: det vi vet förkunnar vi, och det vi har sett vittnar vi om, men ni tar inte emot vårt vittnesbörd. Om ni inte tror när jag talar till er om det jordiska, hur skall ni då kunna tro när jag talar till er om det himmelska?”

Ingen har stigit upp till himlen utom den som stigit ner från himlen: Människosonen. Liksom Mose hängde upp ormen i öknen, så måste Människosonen upphöjas för att var och en som tror på honom skall ha evigt liv. Så älskade Gud världen att han gav den sin ende son, för att de som tror på honom inte skall gå under utan ha evigt liv. Ty Gud sände inte sin son till världen för att döma världen utan för att världen skulle räddas genom honom. Den som tror på honom blir inte dömd, men den som inte tror är redan dömd, eftersom han inte har trott på Guds ende sons namn. Och detta är domen, att när ljuset kom in i världen, då älskade människorna mörkret mer än ljuset, eftersom deras gärningar var onda. Den som gör det onda avskyr ljuset och kom inte till ljuset, för att hans gärningar inte skall avslöjas. Men den som handlar efter sanningen, han kommer till ljuset, för att det skall bli uppenbart att han gör vad Gud vill.”

Psaltarpsalm

Psaltaren 103:8-14

Barmhärtig och nådig är Herren,

sen till vrede och rik på kärlek.

Han går inte ständigt till rätta med oss,

hans vrede varar inte för evigt.

Han handlar inte mot oss som vi förtjänat,

han ger oss inte våra synders lön.

Ty så hög som himlen välver sig över jorden,

så väldig är hans nåd över dem som

fruktar honom.

Så långt som öster är från väster,

så långt från oss förvisar han vår synd.

Som en far visar ömhet mot barnen,

så visar Herren ömhet mot dem som

fruktar honom.

Ty han vet hur vi är skapade,

han minns att vi är mull.

PALMSÖNDAGEN

Vägen till korset

Dagens bön

Gud, som gav oss en förebild i ödmjukhet

när du lät din Son bli människa

och lida döden på korset,

lär oss lydnad för din vilja

och lät oss få del i hans uppståndelse.

Genom din Son

Jesus Kristus, vår Herre.

Amen.

Evige Gud,

vi tackar dig för att din Son blev människa

och tog på sig förnedring och lidande

ända till döden på korset.

Hjälp oss att följa honom i tro och lydnad
och låt oss med honom uppstå till evigt liv.
Genom Jesus Kristus, vår Herre.
Amen.

Matteusserien

GAMMALTESTAMENTLIG LÄSNING

Jesaja 56:6-8

Främlingar som sluter sig till Herren
och vill göra tjänst hos honom,
älska Herrens namn och vara hans tjänare,
ja, alla som iakttar sabbaten och inte
vanhelgar den
och håller fast vid mitt förbund
får komma till mitt heliga berg
och glädjas i mitt bönehus,
och deras brännoffer och slaktoffer
skall jag ta emot på mitt altare.
Mitt hus skall kallas
ett bödens hus för alla folk.
Detta är Herren Guds ord,
han som samlar det skingrade Israel:
Ännu fler skall jag samla
till dem som redan är samlade.

EPISTEL

Efesierbrevet 2:12-16

Kom ihåg att ni på den tiden var utan Kristus, utanför medborgarskapet i Israel, utan del i förbunden och deras löfte, utan hopp och utan Gud när ni levde i världen. Men nu, tack vare Kristus Jesus, har ni som en gång var långt borta kommit nära, genom Kristi blod.

Ty han är vår fred, han har med sitt liv på jorden gjort de två lägren till ett och rivit skiljemuren, fiendskapen. Han har upphävt lagen med dess bud och stadgar för att i sin person skapa en enda människa av de två, en ny människa, och så stifta fred. I en enda kropp försonade han de båda med Gud genom korset, då han i sin person dödade fiendskapen.

EVANGELIUM

Matteusevangeliet 21:1-11

När de närmade sig Jerusalem och kom till Betfage vid Olivberget skickade Jesus i väg två lärjungar och sade till dem: "Gå bort till byn där framme, så hittar ni genast ett åsne som står bundet med ett föl bredvid sig. Ta dem och led hit dem. Om någon säger något skall ni svara: Herren behöver dem, men han skall strax skicka tillbaka dem." Detta hände för att det som sagts genom profeten skulle uppfyllas: *Säg till dotter Sion: Se, din konung kommer till dig, ödmjuk och ridande på en åsna och på ett föl, ett lastdjurs föl.* Lärjungarna gick bort och gjorde så som Jesus hade sagt åt dem. De hämtade åsnan och fölet och lade sina mantlar på dem, och han satt upp. Många i folkmassan bredde ut sina mantlar på vägen, andra skar kvistar från träden och strödde dem på vägen. Och folket, både de som gick före och de som följde efter, ropade: "Hosianna Davids son! Välsignad är han som kommer i Herrens namn. Hosianna i höjden!" När han drog in i Jerusalem blev det stor uppståndelse i hela staden, och man frågade: "Vem är han?" Och folket svarade: "Det är profeten Jesus från Nasaret i Galileen."

Markusserien

GAMMALTESTAMENTLIG

LÄSNING

Andra Moseboken 13:6–10

Mose sade till folket: "I sju dagar skall du äta osyrat bröd, och den sjunde dagen skall det hållas en fest till Herrens ära. Alla de sju dagarna skall du äta osyrat bröd, ingenting syrat får finnas hos dig och ingen surdeg någonstans i ditt land. Den dagen skall du säga till din son: 'Detta sker till minne av det som Herren gjorde för mig då jag drog ut ur Egypten.' Som ett märke på handen och ett tecken på pannan skall detta påminna dig om att Herren förde dig ut ur Egypten med sin starka hand, så att hans lag alltid är på dina läppar. Du skall följa denna stadga år efter år vid den bestämda tiden."

EPISTEL

Hebreerbrevet 2:14-18

Då nu barnen är av kött och blod måste Jesus på samma sätt bli människa, för att han genom sin död skulle göra dödens herre, djävulen, maktlös och befria alla dem som genom sin fruktan för döden varit slavar hela sitt liv. Det är ju inte änglar han tar sig an. Nej, Abrahams ättlingar tar han sig an, och därför måste han i allt bli lik sina bröder [och systrar] för att bli en barmhärtig och trogen överstepräst inför Gud och kunna sona folkets synder. Eftersom han själv har prövats och lidit kan han hjälpa dem som prövas.

EVANGELIUM

Markusevangeliet 11:1-11

När de närmade sig Jerusalem och var vid Betfage och Betania vid Olivberget skickade Jesus i väg två av sina lärjungar och sade till dem: "Gå bort till byn där framme. När ni kommer in i den hittar ni genast en ungåsnan som står bunden där, en som ännu ingen har suttit på. Ta den och led hit den. Om någon frågar er vad ni gör, så svara: Herren behöver den, och han skall strax skicka tillbaka den." De gav sig i väg och såg en ungåsnan stå bunden ute på gatan vid en port, och de tog den. Några av dem som stod där frågade: "Vad gör ni? Tar ni åsnan?" Lärjungarna svarade som Jesus hade sagt, och då lät man dem gå. De ledde åsnan till Jesus och lade sina mantlar på den, och han satte sig upp på den. Och många bredde ut sina mantlar på vägen, andra strödde ut löv som de tog från träden runt om. Och de som gick före och de som följde efter ropade: "Hosianna! Välsignad är han som kommer i Herrens namn. Välsignat vår fader Davids rike som nu kommer! Hosianna i höjden!" Så kom han in i Jerusalem och gick till templet. Och när han hade sett på allt vände han tillbaka till Betania med de tolv, eftersom det redan var sent.

Lukasserien

GAMMALTESTAMENTLIG

LÄSNING

Jesaja 50:5-10

När Herren Gud öppnade mina öron
gjorde jag inte motstånd,
drog mig inte undan.
Jag lät dem prygla min rygg
och slita mig i skägget,
jag gömde inte ansiktet
när de skymfade mig och spottade på mig.
Herren Gud hjälper mig,
därför känner jag inte skymfen,
därför gör jag mitt ansikte hårt som flinta,
jag vet att jag inte blir sviken.
Han som skaffar mig rätt är nära.
Vem söker sak med mig?
Låt oss mötas inför rätta.

Vem vågar vara min motpart?
 Må han stiga fram.
 Ja, Herren Gud hjälper mig,
 vem kan då få mig fälld?
 De blir som utslitna kläder,
 malen skall äta upp dem.
 Vem bland er fruktar Herren
 och lyssnar på hans tjänare,
 som vandrar i mörker
 utan en strimma av ljus
 men sätter sin lit till Herrens namn
 och förtröstar på sin Gud?

EPISTEL

Romarbrevet 5:1-5

Då vi nu har gjorts rättfärdiga genom tro har vi frid med Gud genom vår herre Jesus Kristus. Han har gett oss tillträde till den nåd som vi nu lever i, och vi är stolta över hoppet att få del av Guds härlighet. Mer än så, vi är stolta över våra lidanden, eftersom vi vet att lidandet skapar uthållighet, uthålligheten fasthet och fastheten hopp. Och hoppet sviker oss inte, ty Guds kärlek har ingjutits i våra hjärtan genom att han har gett oss den heliga anden.

EVANGELIUM

Lukasevangeliet 19:28-40

Jesus gick framför dem upp mot Jerusalem. När han närmade sig Betfage och Betania vid det berg som kallas Olivberget, skickade han i väg två av lärjungarna och sade: "Gå till byn rakt framför er. När ni kommer in i den skall ni finna en ungåsna som står bunden där, en som ännu ingen har suttit på. Ta den och led hit den. Om någon frågar er varför ni tar den skall ni svara: Herren behöver den." De båda lärjungarna gav sig i väg och fann allt vara som han hade sagt. När de skulle ta åsnan sade de som ägde den: "Varför tar ni åsnan?" De svarade: "Herren behöver den." Och de ledde den till Jesus och lade sina mantlar på den och hjälpte honom upp. Där han kom ridande bredde folk ut sina mantlar på vägen.

Då han närmade sig staden och var på väg ner från Olivberget började hela skaran av lärjungar i sin glädje ljudligt prisade Gud för alla de underverk de hade sett: "*Välsignad är han som kommer, konungen, i Herrens namn. Fred i himlen och ära i höjden.*" Några fariseer i folkmassan sade då till honom: "Mästare, säg åt dina lärjungar att sluta." Han svarade: "Jag säger er att om de tiger kommer stenarna att ropa."

Johannesserien

GAMMALTESTAMENTLIG

LÄSNING

Sakarja 2:10-13

Gläd dig och jubla, dotter Sion!
 Se, jag kommer
 och tar min boning hos dig,
 säger Herren.
 Många folk skall den dagen
 sluta sig till Herren och bli mitt folk.
 Jag tar min boning hos dig.
 Då skall du inse
 att Herren Sebaot har sänt mig till dig.
 Herren skall ta Juda i besittning
 som sin del av den heliga marken.
 Än en gång utväljer han Jerusalem.
 Var stilla inför Herren, allt levande,
 han bryter upp från sin heliga boning.

EPISTEL

Filipperbrevet 2:5-11

Låt det sinnelag råda hos er som också fanns hos Kristus Jesus. Han ägde Guds gestalt men vakade inte över sin jämlikhet med Gud utan avstod från allt och antog en tjänares gestalt då han blev som en av oss. När han till det yttre hade blivit människa gjorde han sig ödmjuk och var lydig ända till döden, döden på ett kors. Därför har Gud upphöjt honom över allt annat och gett honom det namn som står över alla andra namn, för att alla knän skall böjas för Jesu namn, i himlen, på jorden och under jorden, och alla tungor bekänna att Jesus Kristus är herre, Gud fadern till ära.

EVANGELIUM

Johannesevangeliet 12:1–16

Sex dagar före påsken kom Jesus till Betania, där Lasaros bodde, han som Jesus hade uppväckt från de döda. Man ordnade där en måltid för honom; Marta passade upp, och Lasaros var en av dem som låg till bords med honom. Maria tog då en hel flaska dyrbar äkta nardusbalsam och smorde Jesu fötter och torkade dem sedan med sitt hår, och huset fylldes av doften från denna balsam. Men Judas Iska-riot, en av lärjungarna, den som skulle förråda honom, sade: "Varför sålde man inte oljan för trehundra denarer och gav till de fattiga?" Detta sade han inte för att han brydde sig om de fattiga utan för att han var en tjuv; han hade hand om kassan och tog av det som lades dit. Men Jesus sade: "Låt henne vara, hon har sparat sin balsam till min begravningsdag. De fattiga har ni alltid bland er, men mig har ni inte alltid."

En stor mängd judar fick reda på att Jesus var där, och de kom dit inte bara för hans skull utan också för att få se Lasaros, som han hade uppväckt från de döda. Översteprästerna bestämde sig då för att döda Lasaros också, eftersom så många judar för hans skull gick ifrån dem och trodde på Jesus.

Nästa dag, när de många som hade kommit till högtiden fick höra att Jesus var på väg till Jerusalem, tog de palmkvistar och gick ut för att möta honom. Och de ropade: "Hosianna! Välsignad är han som kommer i Herrens namn, han som är Israels konung." Jesus fick tag i en åsna och satte sig på den, som det står skrivet: "Frukta inte, dotter Sion. Se, din konung kommer, sittande på en ungåsna." (Lärjungarna förstod först inte detta, men när Jesus hade förhärligats kom de ihåg att som det stod skrivet om honom, så hade man gjort med honom.)

Psaltarpsalm

Psaltaren 118:19-29

Öppna för mig rättfärdighetens portar!

Jag vill gå in och tacka Herren.

Här är Herrens port,

här får hans trogna gå in.

Jag tackar dig för att du hörde min bön

och blev min räddning.

Stenen som husbyggarna ratade

har blivit en hörnsten.

Detta är Herrens eget verk,

det står för våra ögon som ett under.

Detta är dagen då Herren grep in.

Låt oss jubla och vara glada!

Herre, hjälp oss!

Herre, ge framgång!

Välsignad den som kommer i Herrens

namn!

Vi välsignar er från Herrens hus.

Herren är Gud. Han gav oss ljus.

Ordna er till procession, med kvistar i

händerna,

ända till altarets horn!

Du är min Gud, jag vill tacka dig.

Min Gud, jag vill höja ditt lov.

Tacka Herren, ty han är god,
evigt varar hans nåd.

SKÄRTORSDAGEN

Det nya förbundet

Dagens bön

Gud, du som gav oss nattvarden
som en kärlekens måltid till åminnelse
av din Sons offer,
låt oss finna liv och kraft i detta mysterium,
så att vi rätt förkunnar din Sons död
till dess att han kommer.
Genom din Son
Jesus Kristus, vår Herre.
Amen.

Kristus, du som samlar din kyrka
kring nattvarens bord.
Förnya Guds förbund med oss.
Fördjupa vår tro, ena din församling
och sänd oss att tjäna så som du har tjänat.
Amen.

Matteusserien

GAMMALTESTAMENTLIG

LÄSNING

Andra Moseboken 12:1-14

Herren sade till Mose och Aron i Egypten: ”Denna månad skall inleda raden av månader; den skall för er vara årets första månad. Säg till Israels menighet att varje familjefar den tionde i denna månad skall ta ett lamm eller en killing, ett djur för varje hushåll. Men om hushållet är för litet för ett helt djur skall husfadern och hans närmaste granne tillsammans ta ett djur, alltefter antalet personer; ni skall göra beräkningen med hänsyn till vad var och en äter. Djuret skall vara felfritt, årsgammalt och av hankön och tas från fåren eller från getterna. Ni skall spara det till den fjortonde dagen i denna månad; då skall hela Israels församlade menighet slakta det mellan skymning och mörker. Man skall ta av blodet och stryka på båda dörrposterna och på tvärbjälken i de hus där man äter det. Köttet skall ätas samma natt; det skall vara stekt över eld och det skall ätas med osyrat bröd och beska örter. Ni får inte äta något av köttet rått eller kokat i vatten, utan det skall vara stekt över eld, med huvud, fötter och innanmäte. Ingenting får lämnas kvar till morgonen; om något då är kvar skall ni bränna upp det. Vid måltiden skall ni ha kläderna uppfästa, skor på fötterna och stav i handen. Ät i hast. Detta är Herrens påsk. Den natten skall jag gå fram genom Egypten och döda allt förstfött i landet, både människor och boskap, och alla Egyp-tens gudar skall drabbas av min dom — jag är Herren. Men blodet skall vara ett tecken på husen där ni bor. När jag ser blodet skall jag gå förbi, och det förödande slaget skall inte träffa er när jag slår Egypten.

Den dagen skall vara en minnesdag för er. Ni skall fira den som en Herrens högtid; i släkte efter släkte skall det vara en oföränderlig ordning att ni firar den.”

EPISTEL

Första Korinthierbrevet 11:20–25

Vid era sammankomster går det inte att hålla Herrens måltid, för var och en tar genast för sig av sin egen mat, och den ene sitter hungrig medan den andre har druckit sig berusad. Har ni inte era hem där ni kan äta och dricka? Bryr ni er inte om att det är Guds församling? Skall de som inte har något behöva skämmas? Vad vill ni jag skall säga, skall jag berömma er? Nej, för det här får ni inget beröm.

Jag har själv tagit emot från Herren det som jag har fört vidare till er: Den natten då herren Jesus blev förrådd tog han ett bröd, tackade Gud, bröt det och sade: "Detta är min kropp som offras för er. Gör detta till minne av mig." Likaså tog han bågaren efter måltiden och sade: "Denna bågare är det nya förbundet genom mitt blod. Var gång ni dricker av den, gör det till minne av mig."

EVANGELIUM

Matteusevangeliet 26:17–30

Första dagen av det osyrade brödets högtid kom lärjungarna fram till Jesus och frågade: "Var vill du att vi skall ordna för påskmåltiden åt dig?" Han svarade: "Gå in till staden och hälsa den och den att er mästare säger: Min stund är nära. Jag vill hålla påskmåltid hos dig med mina lärjungar." Lärjungarna gjorde som Jesus hade sagt, och de ordnade för påskmåltiden.

På kvällen lade han sig till bords med de tolv. Medan de åt sade han: "Sannerligen, en av er skall förråda mig." De blev mycket bedrövade och började fråga honom, en efter en: "Det är väl inte jag, herre?" Han svarade: "Den som doppade handen i skålen tillsammans med mig, han skall förråda mig. Människosonen går bort, som det står skrivet om honom, men ve den människa genom vilken Män-niskosonen blir förrådd! Det hade varit bäst för den människan om hon aldrig hade blivit född." Judas, som skulle förråda honom, sade: "Det är väl inte jag, rabbi?" Jesus svarade: "Du har själv sagt det."

Medan de åt tog Jesus ett bröd, och efter att ha läst tackbönen bröt han det, gav åt sina lärjungar och sade: "Tag och ät, detta är min kropp." Och han tog en bågare, och efter att ha tackat Gud gav han den åt dem och sade: "Drick av den alla. Detta är mitt blod, förbundsblodet som blir utgjutet för många till syndernas förlåtelse. Jag säger er: nu kommer jag inte att dricka av det som vinstocken ger förrän den dag då jag dricker det nya vinet med er i min faders rike."

När de hade sjungit lovsången gick de ut till Olivberget.

Markusserien

GAMMALTESTAMENTLIG

LÄSNING

Andra Moseboken 24:3-11

När Mose kom och underrättade folket om vad Herren hade sagt och om alla hans stadgar svarade alla med en mun: "Allt vad Herren har sagt vill vi göra." Sedan skrev Mose ner allt vad Herren hade sagt.

Tidigt nästa morgon byggde Mose ett altare nedanför berget och reste tolv stenstoder för Israels tolv stammar. Därefter gav han några unga israeliter i uppdrag att offra brännoffer och slakta tjurar som gemenskapsoffer åt Herren. Mose tog hälften av blodet och hällde i skålar och hälften stänkte han på altaret. Så tog han förbundsakten och läste upp den för folket. De sade: "Vi vill göra allt vad Herren har sagt och lyda honom." Mose tog blodet, stänkte det på folket och sade: "Med detta blod bekräftas det förbund som Herren har slutit med er på grundval av alla dessa befallningar."

Mose och Aron, Nadav och Avihu och sjuttio av Israels äldste gick upp på berget, och de såg Israels Gud. Under hans fötter var som ett golv av safir; det liknade själva himlen i klarhet. Han lyfte inte sin hand mot de främsta i Israel. De skådade Gud, och de åt och drack.

EPISTEL

Första Korinthierbrevet 10:16-17

Välsignelsens bågare som vi välsignar, ger den oss inte gemenskap med Kristi blod? Brödet som vi bryter, ger det oss inte gemenskap med Kristi kropp? Eftersom brödet är ett enda är vi — fast många — en enda kropp, för alla får vi vår del av ett och samma bröd.

EVANGELIUM

Markusevangeliet 14:12-26

Första dagen av det osyrade brödets högtid, när påsklammen slaktades, frågade lärjungarna Jesus: "Vart vill du att vi skall gå för att ordna påskmåltiden åt dig?" Då skickade han i väg två av dem och sade åt dem: "Gå in till staden. Där möter ni en man som bär på en vattenkruka. Följ efter honom, och där han går in skall ni säga till den som äger huset: Mästaren frågar: Var är salen där jag kan äta påskmåltiden med mina lärjungar? Då visar han er till ett stort rum i övervåningen som redan står färdigt. Där skall ni ordna för oss." Lärjungarna gav sig i väg, och när de kom in i staden fann de att allt var som han hade sagt, och de ordnade för påskmåltiden.

På kvällen kom han dit med de tolv. Medan de låg till bords och åt sade Jesus: "Sannerligen, en av er kommer att förråda mig, han som äter med mig." Då blev de bedrövade och frågade honom, den ene efter den andre: "Det är väl inte jag?" Han svarade: "Det är en av de tolv, han som doppar i skålen tillsammans med mig. Människosonen går bort, som det står skrivet om honom, men ve den människa genom vilken Människosonen blir förrådd! Det hade varit bäst för den människan om hon aldrig hade blivit född."

Medan de åt tog han ett bröd, läste tackbönen, bröt det och gav åt dem och sade: "Ta detta, det är min kropp." Och han tog en bågare, tackade Gud och gav åt dem, och de drack alla ur den. Han sade: "Detta är mitt blod, förbundsblodet som blir utgjutet för många. Sannerligen, aldrig mer skall jag dricka av det vinstocken ger förrän den dag då jag dricker det nya vinet i Guds rike."

När de hade sjungit lovsången gick de ut till Olivberget.

Lukasserien

GAMMALTESTAMENTLIG

LÄSNING

Andra Moseboken 12:15-20

Herren sade: "I sju dagar skall ni äta osyrat bröd. Redan den första dagen skall ni skaffa bort all surdeg ur era hus, ty var och en som äter något syrat bröd från den första till den sjunde dagen skall utstötas ur Israel. Den första dagen skall ni hålla en helig sammankomst, liksom också den sjunde dagen. Inget arbete får utföras under de dagarna, utom det som är nödvändigt för att alla skall få äta; endast detta får göras. Ni skall fira det osyrade brödets högtid, därför att det var just den dagen som jag förde era härar ut ur Egypten. I släkte efter släkte skall det vara en oföränderlig ordning att ni firar denna dag. Från kvällen den fjortonde dagen i första månaden till kvällen den tjugoförsta dagen skall ni äta osyrat bröd. Under sju dagar får ingen surdeg finnas i era hus, ty var och en som äter syrat bröd skall utstötas ur Israels menighet, vare sig han är invandrare eller infödd. Syrat bröd skall ni inte äta; var ni än bor skall ni äta osyrat bröd."

EPISTEL

Första Korinthierbrevet 5:6-8

Vet ni inte: lite surdeg får hela degen att jäsa. Rensa bort den gamla surdegen så att ni blir en ny deg. Ni är ju osyrade, för vårt påsklamm, Kristus, är slaktat. Låt oss därför fira högtid, inte med gammal surdeg, inte med ondskans och fördärvets surdeg, utan med renhetens och sanningens osyrade bröd.

EVANGELIUM

Lukasevangeliet 22:7-23

Så kom det osyrade brödets dag, då påsklammen skulle slaktas. Och Jesus sände i väg Petrus och Johannes och sade: "Gå och gör i ordning påskmåltiden åt oss." De frågade var de skulle göra det. Han svarade: "När ni kommer in i staden möter ni en man som bär på en vattenkruka. Följ efter honom till det hus som han går in i och säg till den som äger huset: Mästaren frågar var salen är där han kan äta påskmåltiden med sina lärjungar. Då visar han er till ett stort rum i övervåningen som står färdigt. Där skall ni göra i ordning måltiden." De gick och fann att allt var som han hade sagt, och de ordnade för påskmåltiden.

När stunden var inne lade han sig till bords tillsammans med apostlarna. Han sade till dem: "Hur har jag inte längtat efter att få äta denna påskmåltid med er innan mitt lidande börjar. Jag säger er: jag kommer inte att äta den igen förrän den får sin fullkomning i Guds rike." Man räckte honom en bägare, och han tackade Gud och sade: "Ta detta och dela det mellan er. Jag säger er: från denna stund skall jag inte dricka av det som vinstocken ger förrän Guds rike har kommit." Sedan tog han ett bröd, tackade Gud, bröt det och gav åt dem och sade: "Detta är min kropp som blir offrad för er. Gör detta till minne av mig." Efter måltiden tog han på samma sätt bägaren och sade: "Denna bägare är det nya förbundet genom mitt blod, som blir utgjutet för er. Dock, den som förråder mig har sin hand här på bordet tillsammans med mig. Människosonen går den väg som är bestämd, men ve den människa genom vilken han blir förrådd!" Då började de fråga varandra vem av dem det var som skulle göra detta.

Johannesserien

GAMMALTESTAMENTLIG

LÄSNING

Jeremia 31:31-34

Det skall komma en tid, säger Herren, då jag skall sluta ett nytt förbund med Israel och med Juda, inte ett sådant förbund som jag slöt med deras fäder när jag tog dem vid handen och förde dem ut ur Egypten, det förbund med mig som de bröt, fastän jag var deras herre, säger Herren. Nej, detta är det förbund jag skall sluta med Israel när tiden är inne, säger Herren: Jag skall lägga min lag i deras bröst och skriva den i deras hjärtan. Jag skall vara deras Gud och de skall vara mitt folk. De skall inte längre behöva undervisa varandra och säga: "Lär känna Herren", ty de skall alla känna mig, från den minste till den störste, säger Herren. Jag skall förlåta dem deras skuld, och deras synd skall jag inte längre minnas.

EPISTEL

Hebreerbrevet 10:12-18

Jesus frambar ett enda syndoffer för alla tider och har satt sig på Guds högra sida. Där väntar han nu på att hans fiender skall läggas som en pall under hans fötter. Ty med ett enda offer har han för all framtid fullkomnat dem som blir helgade.

Om detta vittnar också den heliga anden för oss. Först heter det: Detta är det förbund som jag skall sluta med dem i kommande dagar, säger Herren. Jag skall lägga mina lagar i deras hjärtan och inrista dem i deras sinnen. Och sedan: Deras synder och överträdelse skall jag aldrig mer komma ihåg. Men där synderna är förlåtna behövs inte mer något syndoffer.

EVANGELIUM

Johannesevangeliet 13:1-17

Det var strax före påskhögtiden och Jesus visste att hans stund hade kommit, då han skulle lämna världen och gå till Fadern. Han hade älskat sina egna som levde här i världen, och han älskade dem intill slutet.

De hade samlats till måltid, och djävulen hade redan ingett Judas, Simon Iska-riots son, att förråda Jesus. Jesus visste att Fadern hade lagt allt i hans händer och att han hade utgått från Gud och nu återvände till Gud. Han steg upp från bordet, tog av sig manteln och band en handduk om livet. Sedan höll han vatten i tvättfatet och började

tvätta lärjungarnas fötter och torka dem med handduken som han hade bundit om sig. När han kom till Simon Petrus sade denne till honom: "Herre, skall du tvätta mina fötter!" Jesus svarade: "Vad jag gör förstår du inte nu, men senare skall du fatta det." Petrus sade: "Aldrig någonsin får du tvätta mina fötter!" Jesus sade till honom: "Om jag inte tvättar dig har du ingen gemenskap med mig." Då sade Simon Petrus: "Herre, tvätta inte bara mina fötter utan också händerna och huvudet." Men Jesus sade till honom: "Den som har badat behöver bara få fötterna tvättade, i övrigt är han ren. Och ni är rena, dock inte alla." Han visste nämligen vem som skulle förråda honom, och därför sade han att de inte alla var rena.

När han hade tvättat deras fötter och tagit på sig manteln och lagt sig till bords igen sade han till dem: "Förstår ni vad det är jag har gjort med er? Ni kallar mig mästare och herre, och det med rätta, för det är jag. Om nu jag, som är er herre och mästare, har tvättat era fötter, är också ni skyldiga att tvätta varandras fötter. Jag har gett er ett exempel, för att ni skall göra som jag har gjort med er. Sannerligen, jag säger er: en tjänare är inte förmer än sin herre, och en budbärare inte förmer än den som har sänt honom. Vet ni detta är ni saliga om ni också handlar så.

Psaltarpsalm

Psaltaren 111:1-5

Jag vill tacka Herren av hela mitt hjärta
i de rättrådigas krets, i menigheten.
Stora är Herrens verk,
de begrundas av alla som älskar dem.
Höga och majestätiska är hans gärningar,
hans rättfärdighet varar för alltid.
Han låter oss minnas sina under.
Nådig och barmhärtig är Herren,
han ger föda åt dem som fruktar honom,
han minns för evigt sitt förbund.

LÅNGFREDAGEN

Korset

Dagens bön

Himmelske Fader,
du som inte skonat din egen Son
utan för vår skull utgivit honom
till döden på korset,
sänd din Ande i våra hjärtan,
så att vi litar på din nåd och får leva
i dig för evigt.
Genom din Son
Jesus Kristus, vår Herre.
Amen.

Helige Gud,
tack för att din Sons död på korset
har räddat oss från den eviga döden.
När ångest drabbar och vi frågar
varför du har övergivit oss,
bär oss då genom mörkret till ljuset i ditt rike.
I Jesu namn.
Amen.

Matteusserien

GAMMALTESTAMENTLIG

LÄSNING

Jesaja 53:1-12

Vem av oss trodde på det vi hörde,
för vem var Herrens makt uppenbar?
Som en späd planta växte han upp inför oss,
som ett rotskott ur torr mark.
Han hade inget ståtligt yttre
som drog våra blickar till sig,
inget utseende som tilltalade oss.
Han var föraktad och övergiven av alla,
en plågad man, van vid sjukdom,
en som man vänder sig bort ifrån.
Han var föraktad, utan värde i våra ögon.
Men det var våra sjukdomar han bar,
våra plågor han led,
när vi trodde att han blev straffad,
slagen av Gud, förnedrad.
Han blev pinad för våra brott,
sargad för våra synder,
han tuktades för att vi skulle helas,
hans sår gav oss bot.
Vi gick alla vilse som får,
var och en tog sin egen väg,
men Herren lät vår skuld drabba honom.
Han fann sig i lidandet,
han öppnade inte sin mun.
Han var som lammet som leds till slakt
eller tackan som är tyst när hon klipps,
han öppnade inte sin mun.
Han blev fångslad och dömd och fördes
bort,
men vem ägnade hans öde en tanke?
Han blev utestängd från de levandes land,
straffad för sitt folks brott.
Han fick sin grav bland de gudlösa,
fick vila bland ogärningsmän,
fastän han aldrig hade gjort något orätt,
aldrig tagit en lögn i sin mun.
Men Herren tog sig an den han sargat,
botade den som gjort sig till ett skuldoffer.
Han skall få ättlingar och ett långt liv,
och Herrens vilja skall förverkligas
genom honom.
När hans elände är över skall han se ljuset
och bli mättad av insikt.
Min tjänare, den rättfärdige,
ger rättfärdighet åt många
och bär deras skuld.
Jag skall ge honom hans andel bland de
stora,
låta honom dela byte med de mäktiga,
för att han var beredd att dö
och blev räknad som syndare,
när han bar de mångas skuld
och bad för syndarna.

EPISTEL

Hebreerbrevet 10:1-10

Med lagen nådde oss bara en skugga av det goda som skall komma, inte tingens egen gestalt. Därför förmår den aldrig genom de årligen upprepade offren göra dem som träder fram med dem fullkomliga för all framtid. Skulle man inte annars ha upphört att offra? De som förrättar gudstjänsten skulle ju, efter att en gång ha blivit renade, inte längre vara medvetna om några synder. Men nu ligger i dessa offer en årlig påminnelse om synderna, ty blod från tjurar och bockar kan aldrig ta bort synder. Därför säger Kristus när han inträder i världen:

*Offer och gåvor begärde du inte,
men en kropp har du danat åt mig.
Brännoffer och syndoffer gladde dig inte.
Då sade jag: Se, här är jag.
Som det står skrivet om mig i bokrullen
har jag kommit, Gud, för att göra din vilja.*

Först säger han: Offer och gåvor och brännoffer och syndoffer begärde du inte, och de gladde dig inte, och detta fast de frambärs enligt lagen. Sedan säger han: Se, jag har kommit för att göra din vilja. Så upphäver han det första för att låta det andra gälla. Efter denna Guds vilja har vi helgats genom att Jesu Kristi kropp blev offrad en gång för alla.

EVANGELIUM

Matteusevangeliet 27:32-56

På vägen ut träffade soldaterna på en man från Kyrene vid namn Simon, och honom tvingade de att bära Jesu kors. När de kom till ett ställe som kallas Golgota, vilket betyder Skallen, gav de honom vin att dricka, blandat med galla. Han smakade på det men ville inte dricka. När de hade korsfäst honom delade de upp hans kläder genom att kasta lott om dem, och sedan slog de sig ner där och vaktade honom. Ovanför hans huvud hade de satt upp anklagelsen mot honom som löd: Detta är Jesus, judarnas konung.

Samtidigt med honom korsfästes två rövare, den ene till höger och den andre till vänster om honom. De som gick förbi smådade honom och skakade på huvudet och sade: "Du som river ner templet och bygger upp det igen på tre dagar — hjälp dig själv nu, om du är Guds son, och stig ner från korset." Översteprästerna, de skriftlärdarna och de äldste gjorde också narr av honom och sade: "Andra har han hjälpt, sig själv kan han inte hjälpa. Han är Israels kung, nu får han stiga ner från korset, så skall vi tro på honom. Han har satt sin lit till Gud. Nu får Gud rädda honom, om han bryr sig om honom. Han har ju sagt att han är Guds son." På samma sätt blev han skymfad av rövare som var korsfästa tillsammans med honom.

Vid sjätte timmen föll ett mörker över hela jorden, och det varade till nionde timmen. Vid nionde timmen ropade Jesus med hög röst: "*Eli, Eli, lema sabachtani?*" (vilket betyder: Min Gud, min Gud, varför har du övergivit mig?). Några som stod där hörde det och sade: "Han ropar på Elia." En av dem sprang genast bort och tog en svamp, fyllde den med surt vin och satte den på en käpp för att ge honom att dricka. Då sade de andra: "Låt oss se om Elia kommer och hjälper honom." Men Jesus ropade än en gång med hög röst och gav upp andan.

Då brast förhänget i templet i två delar, uppifrån och ända ner, jorden skakade och klipporna rämnade, och gravarna öppnade sig. Många kroppar av avlidna heliga uppväcktes, och efter hans uppståndelse lämnade de sina gravar och gick in i den heliga staden och kunde ses av många. När officeren och de som bevakade Jesus tillsammans med honom såg jordbävningen och det andra som hände, greps de av stark fruktan och sade: "Den mannen måste ha varit Guds son."

Där var också många kvinnor som stod längre bort och såg på. De hade följt med Jesus från Galileen för att tjäna honom, och bland dem var Maria från Magdala och Maria som var Jakobs och Josefs mor och modern till Sebedaios söner.

Markusserien

GAMMALTESTAMENTLIG

LÄSNING

Jesaja 53:1-12

Se Matteusserien

EPISTEL

Hebreerbrevet 10:19-25

Så kan vi då, mina bröder, tack vare Jesu blod frimodigt gå in i helgedomen på den nya och levande väg genom förhänget — hans kropp — som han har invigt åt oss. Vi har en stor överstepräst som är satt att råda över Guds hus. Låt oss därför träda fram inför Gud med uppriktigt hjärta och i full trosvisshet, med ett hjärta som renats och inte vet av någon synd och med en kropp som badats i klart vatten. Låt oss orubbligt fortsätta att bekänna vårt hopp, ty han som gav oss löftena är trofast. Låt oss ge akt på varandra och sporra varandra till kärlek och goda gärningar, och låt oss inte försumma våra sammankomster, som några brukar göra, utan uppmuntra varandra, och detta så mycket mer som ni ser att dagen närmar sig.

EVANGELIUM

Markusevangeliet 15:21-41

En man som just kom förbi på väg in från landet, Simon från Kyrene, far till Alexandros och Rufus, tvingade soldaterna att bära Jesu kors. De förde Jesus till det ställe som kallas Golgota (det betyder Skallen). Där gav de honom vin med myrra, men han tog inte emot det. De korsfäste honom, och de delade hans kläder mellan sig genom att kasta lott om dem. Det var vid tredje timmen som de korsfäste honom. På anslaget med anklagelsen mot honom stod det: Judarnas konung.

Tillsammans med honom korsfäste de två rövare, den ene till höger och den andre till vänster om honom. De som gick förbi smädade honom och skakade på huvudet och sade: "Du som river ner templet och bygger upp det igen på tre dagar — hjälp dig själv nu och stig ner från korset." Likaså gjorde översteprästerna och de skrifflärda narr av honom sinsemellan och sade: "Andra har han hjälpt, sig själv kan han inte hjälpa. Han som är Messias, Israels konung, nu får han stiga ner från korset, så att vi kan se det och tro på honom." Också de som var korsfästa tillsammans med honom skymfades honom.

Vid sjätte timmen föll ett mörker över hela jorden och varade till nionde timmen. Och vid nionde timmen ropade Jesus med hög röst: "*Eloi, Eloi, lema sabach-tani?*" (det betyder: Min Gud, min Gud, varför har du övergivit mig?). Några som stod intill hörde det och sade: "Han ropar på Elia." En av dem sprang bort och fyllde en svamp med surt vin, satte den på en käpp och gav honom att dricka och sade: "Låt oss se om Elia kommer och tar ner honom."

Med ett högt rop slutade Jesus att andas. Och då brast förhänget i templet i två delar, uppifrån och ända ner. När officeren som stod vänd mot honom såg honom ge upp andan på det sättet sade han: "Den mannen måste ha varit Guds son."

Längre bort stod också några kvinnor och såg på, och bland dem var Maria från Magdala och den Maria som var Jakob den yngres och Joses mor och Salome. De hade följt med honom och tjänat honom när han var i Galileen. Och där var många andra kvinnor, de som hade gått med honom upp till Jerusalem.

Lukasserien

GAMMALTESTAMENTLIG

LÄSNING

Jesaja 53:1-12

Se Matteusserien

EPISTEL

Hebreerbrevet 9:24-28

Kristus gick inte in i en helgedom som var byggd av människohand och bara en bild av den verkliga. Han gick in i själva himlen för att nu träda fram inför Gud med vår sak. Och han gjorde det inte för att offra sig många gånger, så som överste-prästen varje år går in i helgedomen med blod som inte är hans eget. Då hade han måst lida många gånger alltifrån världens skapelse. Men nu har han trätt fram, en gång för alla, vid tidens slut, för att utplåna synden genom att offra sig själv. Och liksom det är människans lott att en gång dö och sedan dömas, så har Kristus en gång offrats för att lyfta bort mångas synder och skall uppenbara sig en andra gång, och då inte för syndens skull utan för att rädda dem som väntar på honom.

EVANGELIUM

Lukasevangeliet 23:26-49

När de förde bort Jesus hejdade de en man från Kyrene som hette Simon och som var på väg in från landet och lät honom ta korset på sig och bära det efter Jesus. En stor folkmassa följde med, och kvinnor som sörjde och klagade över honom. Jesus vände sig om och sade till dem: "Jerusalems döttrar, gråt inte över mig, gråt över er själva och era barn. Det kommer en tid då man skall säga: Saliga de ofruktsamma, de moderliv som inte har fött och de bröst som inte har gett di. *Då skall man säga till bergen: Fall över oss, och till höjderna: Dölj oss.* Ty om man gör så med det gröna trädet, vad skall då inte ske med det förtorkade?"

De förde också ut två förbrytare för att avrätta dem tillsammans med honom. När de kom till den plats som kallas Skallen korsfäste de honom och förbrytarna, den ene till höger och den andre till vänster. Jesus sade: "Fader, förlåt dem, de vet inte vad de gör." De delade upp hans kläder och kastade lott om dem. Folket stod där och såg på. Rådsmedlemmarna hånade honom och sade: "Andra har han hjälpt, nu får han hjälpa sig själv, om han är Guds Messias, den utvalde." Också soldaterna gjorde narr av honom. De gick fram och räckte honom surt vin och sade: "Om du är judarnas kung, så hjälp dig själv." Det fanns också ett anslag ovanför honom: Det här är judarnas konung.

Den ene av förbrytarna som hängde där smädade honom och sade: "Är inte du Messias? Hjälp då dig själv och oss." Men då tillrättavisade honom den andre: "Är du inte ens rädd för Gud, du som har fått samma straff? Vi har dömts med rätta, vi får vad vi har förtjänat. Men han har inte gjort något ont." Och han sade: "Jesus, tänk på mig när du kommer med ditt rike." Jesus svarade: "Sannerligen, redan i dag skall du vara med mig i paradiset."

Det var nu kring sjätte timmen. Då blev det mörkt över hela jorden ända till nionde timmen, det var solen som förmörkades. Förhänget i templet brast mitt itu. Och Jesus ropade med hög röst: "Fader, i dina händer lämnar jag min ande." När han sagt detta slutade han att andas.

Officeren, som såg det som hände, prisade Gud och sade: "Han var verkligen en rättfärdig man." När folkmassan som samlats där som åskådare hade sett vad som hände, vände de hemåt och slog med händerna mot bröstet. Men alla hans vänner, och bland dem kvinnorna som hade följt med honom från Galileen, stod på avstånd och såg alltsammans.

Johannesserien

GAMMALTESTAMENTLIG

LÄSNING

Jesaja 53:1-12

Se Matteusserien

EPISTEL

Hebreerbrevet 9:11-15

Nu har Kristus trätt fram som överstepräst för det goda som skall komma. Han har gått genom det större och full-komligare tält som inte är gjort av människohand, det vill säga inte tillhör denna världen. Och med sitt eget blod, inte med blod av bockar och kalvar,

har han en gång för alla trätt in i helgedomen och vunnit befrielse åt oss för evigt. Om nu blod av bockar och tjurar och stänk av askan från en kviga helgar de orena så att de blir rena i yttre mening, hur mycket mer måste då inte blodet från Kristus, som i kraft av evig ande har framburit sig själv som ett felfritt offer åt Gud, rena våra samveten från döda gärningar så att vi kan tjäna den levande Guden.

Därför är det ett nytt förbund som Kristus förmedlar, för att de kallade skall få det utlovade eviga arvet, sedan han dött för att befria dem från överträdelserna under det förra förbundet.

EVANGELIUM

Johannesevangeliet 19:17-37

Jesus bar själv sitt kors ut till den plats som kallas Skallen, på hebreiska Golgota. Där korsfäste de honom tillsammans med två andra, en på var sida med Jesus i mitten. Pilatus hade också låtit skriva ett anslag som sattes upp på korset, och där stod: Jesus från Nasaret, judarnas konung. Detta lästes av många judar, eftersom platsen där Jesus korsfästes låg strax utan-för staden, och texten var på hebreiska, latin och grekiska. Men judarnas överstepräster sade till Pilatus: "Skriv inte: Judarnas konung, utan vad han själv har sagt: Jag är judarnas konung." Pilatus svarade: "Vad jag har skrivit, det har jag skrivit."

Soldaterna som hade korsfäst Jesus tog hans kläder och delade upp dem i fyra delar, en på varje soldat. De tog också långskjortan, men den hade inga sömmar utan var vävd i ett enda stycke. De sade därför till varandra: "Vi skär inte sönder den utan kastar lott om vem som skall ha den." Ty skriftordet skulle uppfyllas: *De delade upp mina kläder mellan sig och kastade lott om min klädnad.*

Det var vad soldaterna gjorde. Men vid Jesu kors stod hans mor och hennes syster, Maria som var gift med Klopas och Maria från Magdala. När Jesus såg sin mor och bredvid henne den lärjunge som han älskade sade han till sin mor: "Kvinna, där är din son." Sedan sade han till lärjungen: "Där är din mor." Från den stunden hade hon sitt hem hos lärjungen. Jesus visste att nu var allt fullbordat, och för att skriftordet skulle uppfyllas sade han: "Jag är törstig." Där stod ett kärl som var fyllt med surt vin. De satte därför en svamp som doppats i det sura vinet på en isopstjälk och förde den till hans mun. När Jesus hade fått det sura vinet sade han: "Det är fullbordat." Och han böjde ner huvudet och överlämnade sin ande.

Eftersom det var förberedelsedag och kropparna inte fick hänga kvar på korset under sabbaten — det var en stor sabbat — bad judarna Pilatus att de korsfästas benpipor skulle krossas och kropparna tas bort. Soldaterna kom därför och krossade benen på dem som var korsfästa tillsammans med Jesus, först på den ene och sedan på den andre. Men när de kom till Jesus och såg att han redan var död krossade de inte hans ben, utan en av soldaterna stack upp sidan på honom med sin lans, och då kom det ut blod och vatten. Den som såg det har vittnat om det för att också ni skall tro; hans vittnesbörd är sant, och han vet att han talar sanning. Detta skedde för att skriftordet skulle uppfyllas: *Inget ben skall krossas på honom.* Och på ett annat ställe heter det: *De skall se på honom som de har genomborrat.*

Psaltarpsalm

Psaltaren 22

Min Gud, min Gud, varför har du övergivit mig?

Jag ropar förtvivlat, men du är långt borta.

Min Gud, jag ropar om dagen, men du svarar inte,

jag ropar om natten men finner ingen ro.

Dock är du den Helige,

till din tron stiger Israels lovsång.

På dig förtröstade våra fäder,

de litade på dig, och du kom dem till hjälp.

De ropade till dig och blev räddade,

de litade på dig, och du svek dem aldrig.

Men jag är en mask, inte en människa,

hånad och föraktad av envar.
Alla som ser mig gör narr av mig,
de hånlar och skakar på huvudet:
"Han har överlämnat sig åt Herren,
nu får Herren gripa in och rädda honom
— han är ju älskad av Herren."
Du hjälpte mig ut ur min moders liv,
du lät mig vila trygg vid min moders bröst.
Från min födelsestund är mitt liv i din
hand,
alltsedan jag blev till har du varit min
Gud.
Dröj inte långt borta, jag är i nöd,
och ingen finns som hjälper mig.
Tjurar skockar sig runt mig,
jag är kringränd av bestar från Bashan.
De spärrar upp sina gap
som rovlystna, rytande lejon.
Jag rinner bort likt vatten som slås ut,
benen lossnar i min kropp,
mitt hjärta är som vax,
det smälter i mitt bröst.
Min mun är torr som en lerskärva,
tungan klibbar vid gommen.
Du lägger mig i gravens mull.
Hundar samlas runt mig,
jag omringas av en hord av våldsmän.
Händer och fötter är skrumpnade,
jag kan räkna varje ben i min kropp.
De står där och stirrar på mig,
de delar mina plagg emellan sig,
de kastar lott om mina kläder.
Men du, Herre, dröj inte långt borta,
du min styrka, skynda till min hjälp!
Rädda mig undan svärdet,
mitt liv ur hundarnas våld!
Rädda mig ur lejonets gap,
mitt arma liv undan vildoxens horn!
Då skall jag sjunga ditt lov för mina bröder,
i tempelskaran skall jag prisa dig.
Ni som fruktar Herren, prisa honom,
ära honom, Jakobs ätt,
bäva för honom, Israels ätt!
Ty han föraktade inte den svage
och vände inte ryggen åt hans nöd,
han dolde inte sitt ansikte
utan hörde hans rop om hjälp.
Du är källan till min lovsång
i den stora tempelskaran.
Inför dem som fruktar Herren
får jag frambära de offer jag lovat.
De betryckta får äta och bli mätta,
de som sökt sig till Herren får prisa honom.
— Må ni alltid vara fyllda av livsmod.
Hela jorden skall minnas vad som skett
och vända om till Herren,
alla folk och stammar skall tillbe inför
honom.
Ty kungamakten är Herrens,

han härskar över folken.

De som sover i mullen kan inte hylla honom,
de som vilar i jorden kan inte böja knä för
honom.

Men jag lever för honom,
och mina barn skall tjäna honom.
De skall vittna för nya släktled om Herren,
förkunna hans rättfärdighet för ofödda
släkten,
ty han grep in.

PÅSKNATTEN

Genom död till liv

Dagens bön

Gud, du som denna heliga natt
lät Kristus vinna seger över döden
och öppna porten till det eviga livet,
låt oss som i dopet delar hans död och
uppståndelse
på nytt få del av din Ande,
så att vi förnyas och blir din Son lika.
Du som med Sonen och den heliga Anden
lever och verkar,
från evighet till evighet.
Amen.

O Gud,
som låter natten lysa såsom dagen,
låt oss få vandra med Jesus Kristus genom död till liv
och förvandlas genom hans uppståndelses kraft
så att vi kan vittna om att han lever.
I Jesu Kristi, den uppståndnes namn.
Amen.

Matteusserien

GAMMALTESTAMENTLIG

LÄSNING

Andra Moseboken 14:10–16, 21–22

Då farao närmade sig upptäckte israeliterna att egypterna var på marsch mot dem. De blev förfärade och ropade till Herren. Och de sade till Mose: "Fanns det inga gravar i Egypten, så att du måste ta oss hit för att dö i öknen? Varför har du gjort så mot oss? Varför förde du oss ut ur Egypten? Bad vi inte redan där att du skulle låta oss vara i fred och låta oss tjäna egypterna? Hellre träla för egypterna än dö i öknen!" Mose svarade: "Var inte rädda!

Stanna här; i dag skall ni bli vittnen till den seger som Herren vinner åt er. Ty så som ni ser egypterna i dag skall ni aldrig någonsin se dem mer. Herren skall strida för er, och ni skall vara tysta!"

Herren sade till Mose: "Varför ropar du till mig? Säg åt israeliterna att dra vidare. Lyft din stav och sträck ut din hand över havet och klyv det, så att israeliterna kan gå torrskodda tvärs igenom havet."

Mose sträckte ut sin hand över havet, och Herren drev undan havet med en stark östanvind, som blåste hela natten. Så gjorde han havet till torrt land. Vattnet klövs, och israeliterna gick torrskodda tvärs igenom havet, medan vattnet stod som en vägg på båda sidor.

EPISTEL

Romarbrevet 6:3–11

Vet ni inte att alla vi som har döpts in i Kristus Jesus också har blivit döpta in i hans död? Genom dopet har vi alltså dött och blivit begravda med honom för att också vi skall leva i ett nytt liv, så som Kristus uppväcktes från de döda genom Faderns härlighet. Ty har vi blivit ett med honom genom att dö som han skall vi också bli förenade med honom genom att uppstå som han. Vi vet att vår gamla människa har blivit korsfäst med honom för att den syndiga kroppen skall berövas sin makt, så att vi inte längre är slavar under synden. Ty den som är död är frikänd från synden. När vi nu har dött med Kristus är vår tro att vi också skall leva med honom. Vi vet ju att Kristus har uppväckts från de döda och inte mer skall dö. Döden är inte längre herre över honom. När han dog, dog han bort från synden, en gång för alla. När han nu lever, lever han för Gud. Så skall också ni se på er själva: i Kristus Jesus är ni döda för synden men lever för Gud.

EVANGELIUM

Matteusevangeliet 28:1–8

Efter sabbaten, i gryningen den första veckodagen, kom Maria från Magdala och den andra Maria för att se på graven. Då blev det ett kraftigt jordskalv, ty Herrens ängel steg ner från himlen och kom och rullade undan stenen och satte sig på den. Hans utseende var som blixten och hans kläder vita som snö. Vakterna skakade av skräck för honom och blev liggande som döda. Men ängeln sade till kvinnorna: "Var inte rädda. Jag vet att ni söker efter Jesus, som blev korsfäst. Han är inte här, han har uppstått, så som han sade. Kom och se var han låg. Skynda er sedan till hans lärjungar och säg till dem: 'Han har uppstått från de döda, och nu går han före er till Galileen. Där skall ni få se honom.' Nu har jag sagt er detta." De lämnade genast graven, och fyllda av bävan och glädje sprang de för att berätta det för hans lärjungar.

Markusserien

GAMMALTESTAMENTLIG

LÄSNING

Daniel 3:19-25

Nebukadnessar blev ursinnig på Shadrak, Meshak och Aved-Nego, och hans ansikte förvreds av raseri. Han gav order om att ugnen skulle göras sju gånger hetare än vanligt, och han befallde några kraftiga soldater att binda Shadrak, Meshak och Aved-Nego och kasta dem i den brinnande ugnen. De bands och kastades i den brinnande ugnen med mantlar, byxor, mössor och övriga kläder på sig. Eftersom kungen hade gett denna stränga befallning och ugnen hade blivit så fruktansvärt het, dödade lågorna de män som förde upp Shadrak, Meshak och Aved-Nego. De tre männen Shadrak, Meshak och Aved-Nego föll bundna ner i den brinnande ugnen.

Plötsligt reste sig kung Nebukadnessar alldeles bestört och frågade sina rådgivare: "Var det inte tre män vi kastade bundna i elden?" — "Jovisst, konung", fick han till svar. "Men nu", sade han, "ser jag fyra män fritt gå omkring mitt i elden, helt oskadda, och den fjärde liknar ett gudaväsen."

EPISTEL

Andra Timotheosbrevet 2:8-13

Minns att Jesus Kristus, ättling till David, har uppstått från de döda, enligt mitt evangelium, för vars skull jag far illa och till och med har satts i fängelse som en förbrytare. Men Guds ord har inte fängslats. Jag uthärdar allt för de utvaldas skull, för att också de skall vinna frälsning genom Kristus Jesus och evig härlighet. Detta är ett ord att lita på. Ty har vi dött med honom skall vi också leva med honom; härdar vi ut skall vi

också härskas med honom; förnekar vi honom skall han också förneka oss; är vi trolösa förblir han ändå trogen, för han kan inte förneka sig själv.

EVANGELIUM

Markusevangeliet 16:1-8

När sabbaten var över köpte Maria från Magdala och Maria, Jakobs mor, och Salome välluktande kryddor för att gå och smörja Jesu kropp. Tidigt på morgonen efter sabbaten kom de till graven när solen gick upp. Och de sade till varandra: "Vem skall rulla undan stenen från graven åt oss?" Men så fick de se att stenen var bortrullad, den var mycket stor. De gick in i graven och såg en ung man i lång vit dräkt sitta där till höger, och de blev förskräckta. Men han sade till dem: "Var inte förskräckta. Ni söker efter Jesus från Nasaret, han som blev korsfäst. Han har uppstått, han är inte här. Se, här är platsen där han blev lagd. Men gå och säg till Petrus och de andra lärjungarna: 'Han går före er till Galileen. Där skall ni få se honom, som han har sagt er.'" Då lämnade de graven och sprang därifrån, darrande och utom sig. Och de sade ingenting till någon, för de var rädda.

Lukasserien

GAMMALTESTAMENTLIG

LÄSNING

Andra Moseboken 12:21-28

Mose kallade samman alla de äldste i Israel och sade: "Gå och hämta var sitt lamm åt era familjer och slakta det som påskoffer. Tag sedan en knippa isop och doppa den i skålen med blodet och stryk lite av blodet på tvärbjälken och de båda dörrposterna. Ingen av er får gå ut genom dörren i sitt hus innan det blir morgon. Herren skall gå fram genom landet och hemsöka egypterna. Men när han ser blodet på tvärbjälken och de båda dörrposterna skall han gå förbi dörren och inte låta Förgöraren gå in i era hus för att döda er. Dessa regler skall gälla för er och era barn i all framtid. När ni kommer till det land som Herren har lovat att skänka er skall ni hålla fast vid detta bruk. Och när era barn frågar er: Vad betyder detta bruk? skall ni svara: Det är ett påskoffer åt Herren; när han dödade egypterna gick han förbi israeliternas hus och skonade våra hem." Då föll folket ner och tillbad.

Sedan gick israeliterna och gjorde allt det som Herren hade befallt Mose och Aron.

EPISTEL

Kolosserbrevet 2:6-15

Ni har lärt känna herren Kristus Jesus, lev då i honom, med rot och grund i honom, allt fastare i den tro som ni har undervisats i, och låt er tacksamhet överflöda. Låt ingen göra er till fångar i de tomma och bedrägliga vishetsläror som bygger på mänskliga traditioner och kosmiska makter och inte på Kristus. Ty i honom har hela den gudomliga fullheten förkroppsligats och tagit sin boning. Och i honom, som är huvudet för alla härskare och makter, har ni nått er fullhet. I honom har ni också blivit omskurna, men inte som människor gör det, utan genom att bli av med den syndiga kroppen — det är omskärelsen genom Kristus — när ni begravdes med honom i dopet. I dopet har ni också uppstått med honom genom tron på kraften hos Gud som uppväckte honom från de döda. Och ni, som var döda genom era överträdelser och ert oomskurna tillstånd, er har Gud gjort levande tillsammans med Kristus, i och med att han förlät oss alla våra överträdelser och drog ett streck över det skuldebrev som belastade oss med lagens krav. Han har utplånat det genom att spika det på korset. Han avväpnade härskarna och makterna och utsatte dem för allas förakt, när han triumferade över dem genom Kristus.

EVANGELIUM

Lukasevangeliet 23:55-24:12

Kvinnorna som hade kommit från Galileen tillsammans med Jesus följde med och såg graven och hur Jesu kropp lades där. När de hade återvänt hem gjorde de i ordning välluktande kryddor och oljor, och sabbaten tillbringade de efter lagens bud i stillhet.

Men dagen efter sabbaten gick de i gryningen till graven med kryddorna som de hade gjort i ordning. De fann att stenen var bortrullad från graven, och när de gick in kunde de inte finna herren Jesu kropp. De visste inte vad de skulle tro, men då stod där två män i skinande kläder framför dem. Kvinnorna blev förskräckta och sänkte blicken mot marken, men männen sade till dem: ”Varför söker ni den levande här bland de döda? Han är inte här, han har uppstått. Kom ihåg vad han sade till er medan han ännu var i Galileen: att Människosonen måste överlämnas i syndiga människors händer och korsfästas och uppstå på tredje dagen.” Då kom de ihåg hans ord, och när de hade återvänt från graven berättade de alltsammans för de elva och alla de andra. Det var Maria från Magdala och Johanna och Maria, Jakobs mor. Även de andra kvinnorna i deras sällskap talade om det för apostlarna. De tyckte att det bara var prat och trodde inte på dem. Men Petrus sprang genast bort till graven. När han lutade sig in såg han bara linnesvepningen ligga där, och han gick därifrån full av undran över det som hade hänt.

Johannesserien

GAMMALTESTAMENTLIG

LÄSNING

Job 19:25-27

Job sade: ”Jag vet att min befriare lever
och till sist skall träda fram på jorden.
Här, med min kropp, vill jag skåda Gud,
ja, honom vill jag skåda,
jag vill se honom med egna ögon,
inte som en främling.
Jag förtärs av längtan.”

EPISTEL

Efesierbrevet 2:1-6

Ni var döda genom era överträdelser och synder den gång ni levde i dem på denna tidens och världens vis och lät er ledas av fursten över luftens rike, över den andemakt som nu är verksam i olydnadens människor. Sådana var vi alla en gång, då vi följde våra mänskliga begär och handlade som kroppen och våra egna tankar ville, och av födseln var vi vredens barn, vi som de andra. Men Gud, som är rik på barmhärtighet, har älskat oss med så stor kärlek att fast vi var döda genom våra överträdelser har han gjort oss levande tillsammans med Kristus — av nåd är ni frälsta — och uppväckt oss med honom och gett oss en plats i himlen genom Kristus Jesus.

EVANGELIUM

Johannesevangeliet 20:1-10

Tidigt på morgonen efter sabbaten, medan det ännu var mörkt, kom Maria från Magdala ut till graven och fick se att stenen för ingången var borta. Hon sprang genast därifrån och kom och sade till Simon Petrus och den andre lärjungen, den som Jesus älskade: ”De har flyttat bort Herren ur graven, och vi vet inte var de har lagt honom.” Petrus och den andre lärjungen begav sig då ut till graven. De sprang båda två, men den andre lärjungen sprang fortare än Petrus och kom först fram till graven. Han lutade sig in och såg linnebindlarna ligga där men gick inte in. Simon Petrus kom strax efter, och han gick in i graven. Han såg bindlarna ligga där, liksom duken som hade täckt huvudet, men den låg inte tillsammans med bindlarna utan hoprullad på ett ställe för sig. Då gick också den andre lärjungen in, han som hade kommit först till graven. Och han såg och trodde. Ännu hade de nämligen inte förstått skriftens ord att han måste uppstå från de döda. Lärjungarna gick sedan hem igen.

Psaltarpsalm

Psaltaren 114

När Israel drog ut ur Egypten,
Jakobs släkt från främlingars land,

då blev Juda Guds heliga egendom,
Israel hans välde.
Havet såg det och flydde,
Jordans vatten vek undan,
bergen hoppade som baggar
och höjderna som lamm.
Hav, vad fick dig att fly?
Jordan, varför vek du undan?
Berg, varför hoppar ni som baggar,
och ni höjder som lamm?
Bäva för Härskaren, du jord,
bäva för Jakobs Gud,
han som gör klippan till sjö
och flintan till källsprång.

PÅSKDAGEN

Kristus är uppstånden

Dagens bön

Evige Gud,
du som förde ditt folk ut ur Egypten
och befallde det att årligen fira påsk
och äta påskalammet,
för oss ut ur det andliga Egypten
och ge oss del av vårt påskalamm
Jesus Kristus,
som denna dag har segrat över döden
och öppnat vägen för oss till det
eviga livet
och nu med dig och den heliga Anden
lever och verkar,
från evighet till evighet.
Amen.

Helige, starke Gud,
vi gläds och jublar inför dig
som har uppväckt Kristus från de döda.
Tack för att du förnyar världen
och ger oss del av det liv som aldrig dör.
Fyll oss med uppståndelsens kraft
genom Jesus Kristus,
som lever och verkar med dig och den heliga Anden
i en gudom
från evighet till evighet.
Amen.

Matteusserien

GAMMALTESTAMENTLIG
LÄSNING

Jesaja 25:6–9

Herren Sebaot skall på detta berg

hålla gästbud för alla folk,
 bäva för Jakobs Gud,
 han som gör klippan till sjö
 och flintan till källsprång.
 ett gästbud med feta rätter och starkt vin,
 med feta, mustiga rätter och starkt,
 klarat vin.

På detta berg skall han utplåna
 den slöja som höljer alla folk,
 det dok som skyler alla folkslag.
 Han skall utplåna döden för alltid.
 Herren Gud skall torka tårarna från alla
 kinder
 och göra slut på sitt folks förnedring
 överallt på jorden.
 Herren har talat.
 Den dagen skall man säga:
 Se, detta är vår Gud,
 den räddare vi hoppades på.
 Detta är Herren som vi hoppades på,
 låt oss jubla av glädje,
 han kom till vår räddning.

EPISTEL

Första Korinthierbrevet 15:53–57

Detta förgängliga måste kläs i oförgänglighet och detta dödliga kläs i odödlighet. Men när det förgängliga kläs i oförgänglighet och det dödliga i odödlighet, då blir det så som skriftordet säger: *Döden är uppslukad och segern är vunnen. Död, var är din seger? Död, var är din udd?* Dödens udd är synden, och synden har sin kraft i lagen. Gud vare tack som ger oss segern genom vår herre Jesus Kristus.

EVANGELIUM

Matteusevangeliet 28:1-20

Efter sabbaten, i gryningen den första veckodagen, kom Maria från Magdala och den andra Maria för att se på graven. Då blev det ett kraftigt jordskalv, ty Herrens ängel steg ner från himlen och kom och rullade undan stenen och satte sig på den. Hans utseende var som blixten och hans kläder vita som snö. Vakterna skakade av skräck för honom och blev liggande som döda. Men ängeln sade till kvinnorna: "Var inte rädda. Jag vet att ni söker efter Jesus, som blev korsfäst. Han är inte här, han har uppstått, så som han sade. Kom och se var han låg. Skynda er sedan till hans lärjungar och säg till dem: 'Han har uppstått från de döda, och nu går han före er till Galileen. Där skall ni få se honom.' Nu har jag sagt er detta." De lämnade genast graven, och fyllda av bävan och glädje sprang de för att berätta det för hans lärjungar. Då kom Jesus emot dem och hälsade dem, och de gick fram, grep om hans fötter och hyllade honom. Men Jesus sade till dem: "Var inte rädda. Gå och säg åt mina bröder att bege sig till Galileen. Där skall de få se mig."

Medan de var på väg kom några ur vaktstyrkan in till staden och berättade för överstepräster om allt som hade hänt. Dessa överlade med de äldste, och sedan gav de soldaterna en stor summa pengar och sade till dem: "Säg att hans lärjungar kom under natten och rövade bort honom medan ni sov. Om ståthållaren får höra detta skall vi tala med honom så att ni inte behöver oroa er." Soldaterna tog pengarna och gjorde som de hade blivit tillsagda. Så vann detta rykte spridning bland judarna ända till denna dag.

De elva lärjungarna begav sig till Galileen, till det berg dit Jesus hade befallt dem att gå. När de fick se honom där föll de ner och hyllade honom, men några tvivlade. Då gick Jesus fram till dem och talade till dem: "Åt mig har getts all makt i himlen och på jorden. Gå därför ut och gör alla folk till lärjungar: döp dem i Faderns och Sonens och den heliga Andens namn och lär dem att hålla alla de bud jag har gett er. Och jag är med er alla dagar till tidens slut."

Markusserien

GAMMALTESTAMENTLIG

LÄSNING

Andra Moseboken 15:1-11

Jag sjunger till Herrens ära:
stor är hans höghet och makt.
Häst och vagnskämpe
vräkte han i havet.
Herren är min kraft och mitt värn,
han blev min räddning.
Han är min Gud,
honom vill jag prisa,
min faders Gud,
honom vill jag lovsjunga.
Herren är en kämpe
— Herren är hans namn.
Faraos vagnar, hela hans här,
kastades i havet,
hans tappraste män
dränktes i Sävhavet.
Vattnen slog samman över dem,
de sjönk i djupet som stenar.
Din högra hand, Herre,
härlig i makt,
din högra hand, Herre,
krossade fienden.
I din makt och din härlighet
gjorde du motståndarna till intet.
Din lågande vrede bröt fram
och förtärde dem alla som halm.
Du frustade, och vattnet tornade upp sig,
vågorna stod som en mur,
strömmarna stelnade mitt i havet.
Fienden sade:
Jag skall förfölja dem,
hinna i kapp dem,
fördela bytet,
stilla min lystnad,
jag skall dra mitt svärd
och beröva dem allt.
Du blåste på dem
och havet höljde dem,
de sjönk som bly
i väldiga vatten.
Vem är som du
bland gudarna, Herre?
Vem är som du,
majestätisk och helig,
värdig fruktan och lovsång,
mäktig att göra under?

EPISTEL

Första Korinthierbrevet 15:12-21

Om det nu förkunnas att Kristus har uppstått från de döda, hur kan då några bland er säga att det inte finns någon uppståndelse från de döda? Om det inte finns någon uppståndelse från de döda har inte heller Kristus uppstått. Men om Kristus inte har uppstått, ja, då är vår förkunnelse tom, och tom är också er tro. Och då visar det sig att vi har vittnat falskt om Gud, eftersom vi har vittnat om Gud att han har uppväckt Kristus,

som han ju inte kan ha uppväckt om det är sant att de döda inte uppstår. Ty om inga döda uppstår har heller inte Kristus uppstått. Men om Kristus inte har uppstått, då är er tro meningslös, och ni är ännu kvar i era synder. Då är också de som har avlidit i tron på Kristus förlorade. Gäller vårt hopp till Kristus bara detta livet, då är vi de mest ömkansvärda bland människor.

Men nu har Kristus uppstått från de döda, som den förste av de avlidna. Ty eftersom döden kom genom en människa kommer också uppståndelsen från de döda genom en människa.

EVANGELIUM

Markusevangeliet 16:1-14

När sabbaten var över köpte Maria från Magdala och Maria, Jakobs mor, och Salome väluktande kryddor för att gå och smörja Jesu kropp. Tidigt på morgonen efter sabbaten kom de till graven när solen gick upp. Och de sade till varandra: "Vem skall rulla undan stenen från graven åt oss?" Men så fick de se att stenen var bortrullad, den var mycket stor. De gick in i graven och såg en ung man i lång vit dräkt sitta där till höger, och de blev förskräckta. Men han sade till dem: "Var inte förskräckta. Ni söker efter Jesus från Nasaret, han som blev korsfäst. Han har uppstått, han är inte här. Se, här är platsen där han blev lagd. Men gå och säg till Petrus och de andra lärjungarna: 'Han går före er till Galileen. Där skall ni få se honom, som han har sagt er.'" Då lämnade de graven och sprang därifrån, darrande och utom sig. Och de sade ingenting till någon, för de var rädda.

När Jesus hade uppstått på morgonen efter sabbaten visade han sig först för Maria från Magdala, från vilken han hade drivit ut sju demoner. Hon gav sig i väg och berättade det för dem som varit tillsammans med honom och som nu sörjde och grät. När de fick höra att han levde och att hon hade sett honom trodde de inte på det.

Därefter visade han sig i annan skepnad för två av dem medan de var på väg ut på landet. Också de gick bort och berättade det för de andra, men inte heller de blev trodda.

Sedan visade han sig också för de elva medan de låg till bords, och han förebrådde dem deras otro och halsstarrighet, då de inte hade trott på dem som sett honom uppstånden.

Lukasserien

GAMMALTESTAMENTLIG

LÄSNING

Hosea 6:1-3

Kom, låt oss vända tillbaka till Herren!

Han rev, och han skall läka oss,

han slog, och han skall förbinda oss.

Han ger oss liv efter två dagar,

på den tredje reser han oss upp,

så att vi får leva inför honom.

Låt oss lära känna honom,

låt oss sträva efter kunskap om Herren.

Så visst som gryningen skall han träda fram,

han skall komma till oss som ett regn,

ett vårregn som vattnar jorden.

EPISTEL

Apostlagärningarna 3:14-16

Petrus sade till folket: "Ni förnekade honom som var helig och rättfärdig och begärde att få en mördare frigiven, och vägvisaren till livet dödade ni. Men Gud har uppväckt honom från de döda, det kan vi vittna om. Och genom tron på hans namn har det namnet gett styrka åt mannen som ni ser här och som ni känner. Den tro som kommer genom detta namn har gett honom full hälsa i allas er åsyn."

EVANGELIUM

Lukasevangeliet 24:1–12

Dagen efter sabbaten gick kvinnorna i gryningen till graven med kryddorna som de hade gjort i ordning. De fann att stenen var bortrullad från graven, och när de gick in kunde de inte finna herren Jesu kropp. De visste inte vad de skulle tro, men då stod där två män i skinande kläder framför dem. Kvinnorna blev förskräckta och sänkte blicken mot marken, men männen sade till dem: ”Varför söker ni den levande här bland de döda? Han är inte här, han har uppstått. Kom ihåg vad han sade till er medan han ännu var i Galileen: att Män-niskosonen måste överlämnas i syndiga människors händer och korsfästas och uppstå på tredje dagen.” Då kom de ihåg hans ord, och när de hade återvänt från graven berättade de alltsammans för de elva och alla de andra. Det var Maria från Magdala och Johanna och Maria, Jakobs mor. Även de andra kvinnorna i deras sällskap talade om det för apostlarna. De tyckte att det bara var prat och trodde inte på dem. Men Petrus sprang genast bort till graven. När han lutade sig in såg han bara linnesvepningen ligga där, och han gick därifrån full av undran över det som hade hänt.

Johannesserien

GAMMALTESTAMENTLIG

LÄSNING

Jona 2:1-11

Herren lät en stor fisk sluka Jona. I tre dagar och tre nätter var Jona inne i fiskens buk. Därifrån bad han till Herren, sin Gud:

Jag ropade till Herren i min nöd
och han svarade mig.
Ur dödsrikets inre steg mitt rop
och du hörde min röst.
Du slungade mig i djupet, mitt i havet,
där strömmarna fångade mig.
Alla dina brottsjöar
slog samman över mitt huvud.
Jag tänkte: Jag har fördrivits från dig.
Får jag se ditt heliga tempel igen?
Vattnet slöt sig om min strupe,
djupet fångade mig.
Sjögräs snärjdes kring mitt huvud
där nere vid bergens rötter.
Jag sjönk till det land vars portar
skulle reglas bakom mig för evigt.
Men du gav mig liv, o Herre, min Gud,
och förde mig upp ur graven.
Då mina krafter sinade
vände jag mig till Herren.
Min bön nådde dig,
nådde ditt heliga tempel.
De som dyrkar falska gudar
överger sin trofaste hjälpare.
Men jag skall offra åt dig under
lovsång
och infria mina löften.
Räddningen kommer från Herren.

På Herrens befallning spydde fisken upp Jona på land.

EPISTEL

Apostlagärningarna 13:32-37

Paulus sade: ”Vi förkunnar alltså för er detta budskap: löftet som fäderna fick har Gud infriat åt oss, deras barn, genom att låta Jesus uppstå, som det heter i andra psalmen: *Du är min son, jag har fött dig i dag.* Och att han lät honom uppstå från de döda så att

han aldrig mer skall återvända till förgängelsen, det har han sagt med dessa ord: *Jag skall uppfylla åt er de heliga och oryggliga löften jag har gett David.* Ty på ett annat ställe säger han: *Du skall inte låta din helige möta förgängelsen.* David, som på sin tid tjänat Guds vilja, insomnade och förenades med sina fäder och mötte förgängelsen. Men han som Gud uppväckte har inte mött någon förgängelse.”

EVANGELIUM

Johannesevangeliet 20:1–18

Tidigt på morgonen efter sabbaten, medan det ännu var mörkt, kom Maria från Magdala ut till graven och fick se att stenen för ingången var borta. Hon sprang genast därifrån och kom och sade till Simon Petrus och den andre lärjungen, den som Jesus älskade: ”De har flyttat bort Herren ur graven, och vi vet inte var de har lagt honom.” Petrus och den andre lärjungen begav sig då ut till graven. De sprang båda två, men den andre lärjungen sprang fortare än Petrus och kom först fram till graven. Han lutade sig in och såg linnebindlarna ligga där men gick inte in. Simon Petrus kom strax efter, och han gick in i graven. Han såg bindlarna ligga där, liksom duken som hade täckt huvudet, men den låg inte tillsammans med bindlarna utan hoprullad på ett ställe för sig. Då gick också den andre lärjungen in, han som hade kommit först till graven. Och han såg och trodde. Ännu hade de nämligen inte förstått skriftens ord att han måste uppstå från de döda. Lärjungarna gick sedan hem igen.

Men Maria stod och grät utanför graven. Gråtande lutade hon sig in och fick då se två änglar i vita kläder sitta där Jesu kropp hade legat, en vid huvudet och en vid fötterna. Och de sade till henne: ”Varför gråter du, kvinna?” Hon svarade: ”De har flyttat bort min herre, och jag vet inte var de har lagt honom.” När hon hade sagt det vände hon sig om och såg Jesus stå där, men hon förstod inte att det var han. Jesus sade till henne: ”Varför gråter du, kvinna? Vem letar du efter?” Hon trodde att det var trädgårdsvakten och svarade: ”Om det är du som har burit bort honom, herre, så säg mig var du har lagt honom, så att jag kan hämta honom.” Jesus sade till henne: ”Maria.” Hon vände sig om och sade till honom: ”Rabbouni!” (det är hebreiska och betyder mästare). Jesus sade: ”Rör inte vid mig, jag har ännu inte stigit upp till min fader. Gå till mina bröder och säg dem att jag stiger upp till min fader och er fader, min Gud och er Gud.” Maria från Magdala gick då till lärjungarna och talade om för dem att hon hade sett Herren och att han hade sagt detta till henne.

Psaltarpsalm

Psaltaren 118:15-24

Herrens hand har visat sin kraft.
 Herrens hand är höjd till seger,
 Herrens hand har visat sin kraft.
 Jag skall inte dö, jag skall leva
 och vittna om Herrens gärningar.
 Hårt har Herren tuktat mig,
 men han gav mig inte i dödens våld.
 Öppna för mig rättfärdighetens portar!
 Jag vill gå in och tacka Herren.
 Här är Herrens port,
 här får hans trogna gå in.
 Jag tackar dig för att du hörde min bön
 och blev min räddning.
 Stenen som husbyggarna ratade
 har blivit en hörnsten.
 Detta är Herrens eget verk,
 det står för våra ögon som ett under.
 Detta är dagen då Herren grep in.
 Låt oss jubla och vara glada!

ANNANDAG PÅSK

Möte med den uppståndne

Dagens bön

Gud,
du som har låtit Kristus vinna seger
över döden
och öppnat evighetens portar,
låt oss i tro hålla fast vid honom,
så att vi vandrar på dina vägar
och med alla dina heliga får ärva
det rike du berett.
Du som med honom och den heliga
Anden
lever och verkar,
från evighet till evighet.
Amen.

Herre Jesus Kristus
som vandrar vid vår sida.
Gör våra hjärtan brinnande
och öppna våra ögon
så att vi känner igen dig.
Tack för att du möter oss
i skriftens ord och nattvardens bröd.
Låt oss glada berätta för andra
att du lever.
Amen.

1 Första årgången

GAMMALTESTAMENTLIG LÄSNING

Hesekiel 37:1-10

Herrens hand rörde vid mig, och med sin ande förde han mig bort och satte ner mig i dalen. Den var full av benknotor. Han ledde mig runt, och jag såg dem ligga överallt i dalen, helt förtorkade. Han frågade mig: "Människa, kan dessa ben få liv igen?" Jag svarade: "Herre, min Gud, det vet bara du." Han sade: "Profetera och säg till dessa ben: Förtorkade ben, hör Herrens ord! Så säger Herren Gud: Jag skall fylla er med ande och ge er liv. Jag skall fästa senor på er, bädda in er i kött och dra hud över er, jag skall fylla er med ande och ge er liv. Då skall ni inse att jag är Herren."

Jag profeterade som jag hade blivit befalld. Medan jag profeterade hördes ett rasslande — det var ben som sattes till ben och fogades samman. Jag såg att de fick senor och bäddades in i kött och att hud drogs över dem. Men det fanns ingen ande i dem.

Han sade till mig: "Profetera, människa, profetera och säg till anden: Så säger Herren Gud: Kom, ande, från de fyra väderstrecken! Blås på dessa dräpta och ge dem liv!"

Jag profeterade som han hade befallt mig. Då fylldes de av anden, de fick liv och reste sig upp, en väldig här.

EPISTEL

Apostlagärningarna 10:34–43

Petrus tog till orda: "Nu förstår jag verkligen att Gud inte gör skillnad på människor utan tar emot var och en som fruktar honom och som gör vad som är rättfärdigt, vilket folk han

än tillhör. Detta var ordet som Gud sände till israeliterna med budskapet om fred genom Jesus Kristus — han är allas herre. Ni känner till det som har skett i hela Judeen, med början i Galileen efter det dop som Johannes predikade: hur Jesus från Nasaret blev smord av Gud med helig ande och kraft och hur han vandrade omkring och gjorde gott och botade alla som var i djävulens våld; Gud var med honom. Vi kan vittna om allt han gjorde både på den judeiska landsbygden och i Jerusalem. Honom hängde de upp på en träpåle och dödade. Men Gud uppväckte honom på tredje dagen och lät honom visa sig, inte för hela folket utan för vittnen som Gud i förväg hade utvalt, nämligen för oss som åt och drack med honom efter hans uppståndelse från de döda. Han gav oss uppdraget att förkunna för folket och vittna om att han är den som Gud har bestämt till att döma levande och döda. Om honom vittnar alla profeterna att var och en som tror på honom får syndernas förlåtelse genom hans namn.”

EVANGELIUM

Lukasevangeliet 24:13–35

Dagen efter sabbaten var två lärjungar på väg till en by som ligger en mil från Jerusalem och som heter Emmaus. De talade med varandra om allt det som hade hänt. Medan de gick där och samtalande och diskuterade kom Jesus själv och slog följe med dem. Men deras ögon var förblindade och de kände inte igen honom. Han frågade: ”Vad är det ni går här och talar med varandra om?” De stannade och såg sorgsna ut, och den ene, som hette Kleopas, svarade: ”Du måste vara den ende som har varit i Jerusalem och inte vet vad som har hänt där under dessa dagar.” — ”Vad har hänt?” frågade han. De svarade: ”Detta med Jesus från Nasaret, han som var en profet, mäktig i ord och gärning inför Gud och hela folket. Han blev utlämnad av våra överstepräster och rådsherrar, och de fick honom dömd till döden och korsfäst, medan vi hoppades att han var den som skall befria Israel. Men till allt detta kommer att det är tredje dagen sedan det här hände, och nu har några kvinnor bland oss gjort oss uppskakade. De var vid graven tidigt i morse men fann inte hans kropp, och då kom de tillbaka och berättade att de i en syn hade sett änglar som sade att han lever. Några av de våra gick ut till graven, och de fann att det var så som kvinnorna hade sagt. Honom själv såg de inte.” Då sade han: ”Förstår ni så lite, är ni så tröga till att tro på det som profeterna har sagt? Skulle inte Messias lida detta och gå in i sin härlighet?” Och med början hos Mose och alla profeterna förklarade han för dem vad som står om honom överallt i skrifterna.

De var nästan framme vid byn dit de skulle, och han såg ut att vilja gå vidare, men de höll kvar honom och sade: ”Stanna hos oss. Det börjar bli kväll och dagen är snart slut.” Då följde han med in och stannade hos dem. När han sedan låg till bords med dem tog han brödet, läste tackbönen, bröt det och gav åt dem. Då öppnades deras ögon och de kände igen honom, men han försvann ur deras åsyn. Och de sade till varandra: ”Brann inte våra hjärtan när han talade till oss på vägen och utlade skrifterna för oss?”

De bröt genast upp och återvände till Jerusalem, där de fann de elva och alla de andra församlade, och dessa sade: ”Herren har verkligen blivit uppväckt och han har visat sig för Simon.” Själva berättade de då vad som hade hänt dem på vägen och hur han hade gett sig till känna för dem genom att bryta brödet.

2 Andra årgången

GAMMALTESTAMENTLIG

LÄSNING

Femte Moseboken 18:15-18

Herren, din Gud, skall låta en profet lik mig träda fram hos dig ur dina bröders led. Honom skall ni lyssna till. Det var om detta du bad Herren, din Gud, när ni var församlade vid Horeb. Du sade: ”Jag vill inte höra Herrens, min Guds, röst igen, och denna väldiga eld vill jag inte mera se, ty då kommer jag att dö.” Då sade Herren till mig: ”Vad de säger är riktigt. Jag skall låta en profet lik dig träda fram ur deras bröders led. Jag skall lägga mina ord i hans mun, och han skall förkunna för dem allt vad jag befäller honom.”

EPISTEL

Kolosserbrevet 3:1–4

Om ni har uppstått med Kristus, sträva då efter det som finns där uppe där Kristus sitter på Guds högra sida. Tänk på det som finns där uppe, inte på det som finns på jorden. Ni har ju dött, och ni lever ett osynligt liv tillsammans med Kristus hos Gud. Men när Kristus träder fram, han som är ert liv, då skall också ni träda fram i härlighet tillsammans med honom.

EVANGELIUM

Lukasevangeliet 24:36-49

Medan lärjungarna ännu talade stod Jesus plötsligt mitt ibland dem och hälsade dem: "Frid över er!" De blev rädda, och i sin förskräckelse trodde de att det var en ande de såg. Då sade han: "Varför blir ni skrämnda, varför fylls ni av tvivel? Se på mina händer och mina fötter, det är jag och ingen annan. Känn på mig och se på mig, en ande har inte kött och ben, och det kan ni se att jag har." Och han visade dem sina händer och fötter. Då de av idel glädje och förvåning ännu inte kunde tro, frågade han dem: "Finns det något att äta här?" De räckte honom en bit stekt fisk, och de såg hur han tog den och åt.

Han sade till dem: "Detta är vad jag sade till er när jag ännu var hos er, att allt måste uppfyllas som står skrivet om mig i Moses lag, hos profeterna och i psalmerna." Sedan öppnade han deras sinnen så att de kunde förstå skrifterna. Och han sade till dem: "Detta är alltså vad skriften säger: Messias skall lida och uppstå från de döda på tredje dagen, och syndernas förlåtelse genom omvändelse skall förkunnas i hans namn för alla folk, med början i Jerusalem. Ni skall vittna om allt detta. Och jag skall sända er vad min fader har lovat. Men ni skall stanna här i staden tills ni har blivit rustade med kraft från höjden."

3 Tredje årgången

GAMMALTESTAMENTLIG

LÄSNING

Jeremia 31:9–13

Så säger Herren:

Gråtande kommer de,

men jag tröstar dem och leder dem.

På en jämn väg där de inte snavar

för jag dem till strömmande vatten.

Ty jag är en fader för Israel,

Efraim är min förstfödde son.

Hör Herrens ord, ni främmande folk,

förkunna det i de fjärran kustländerna:

Han som skingrade Israel skall samla dem.

Han skall vakta dem som herden sin hjord.

Ty Herren friköper Jakob

och räddar dem från övermakten.

De skall komma till Sions höjd och jubla,

de skall stråla av lycka över allt vad

Herren ger,

över säd och vin och olja,

över får och oxar.

De skall bli som en grönskande trädgård,

aldrig mer skall de lida nöd.

Då skall flickorna dansa i glädje,

unglingar och gamla fröjdas.

Deras sorg skall jag vända i jubel,

jag skall ge dem tröst och glädje efter

smärtan.

EPISTEL*Första Petrusbrevet 1:18-23*

Ni vet att det inte var med förgängliga ting, silver eller guld, som ni friköptes från det meningslösa liv som ni övertagit från era fäder. Nej, det var med blodet från ett lamm utan fel eller fläck, Kristi dyrbara blod. Han var utsedd redan före världens skapelse men trädde fram först nu vid tidens slut, för er skull som tror. Genom honom tror ni på Gud, som har uppväckt honom från de döda och förhärligat honom, så att ni i er tro också kan hoppas på Gud.

Ni har renat era själar genom att lyda sanningen och kan leva i uppriktig kärlek till era bröder. Älska då varandra av hela ert hjärta. Ni är ju födda på nytt, inte ur en förgänglig sådd utan ur en oförgänglig, Guds levande och bestående ord.

EVANGELIUM*Johannesevangeliet 20:19-23*

På kvällen samma dag, den första i veckan, satt lärjungarna bakom reglade dörrar av rädsla för judarna. Då kom Jesus och stod mitt ibland dem och sade till dem: "Frid åt er alla." Sedan visade han dem sina händer och sin sida. Lärjungarna blev glada när de såg Herren. Jesus sade till dem igen: "Frid åt er alla. Som Fadern har sänt mig sänder jag er." Sedan andades han på dem och sade: "Ta emot helig ande. Om ni förlåter någon hans synder, så är de förlåtna, och om ni binder någon i hans synder, så är han bunden."

Psaltarpsalm*Psaltaren 16:6-11*

En ljuvlig lott har tillfallit mig,
ja, min arvedel finner jag skön.
Jag vill prisa Herren, han ger mig råd,
mitt inre förmanar mig om natten.
Jag har alltid Herren inför mig,
när han står vid min sida vacklar jag inte.
Därför gläds mitt hjärta och jublar,
min kropp är i trygghet,
ty du lämnar mig inte åt dödsriket,
du låter inte din trogne se graven.
Du visar mig vägen till liv,
hos dig finns glädjens fullhet,
ständig ljuvlighet i din högra hand.

ANDRA SÖNDAGEN I PÅSKTIDEN

(Quasimodogeniti)

Påskens vittnen**Dagens bön**

Livets Gud,
du som skänker oss påskens glädje,
låt oss bevara korsets och uppståndelsens
 evangelium i våra hjärtan,
så att vi dagligen dör från synden
och uppstår till att leva i dig för evigt.
Genom Jesus Kristus, vår Herre,
som lever och verkar med dig och den
 heliga Anden,
från evighet till evighet.
Amen.

Herre vår Gud,
hjälp oss som nu har firat påsk,
att bevara korsets och uppståndelsens evangelium
i våra hjärtan
och vittna om det med våra liv.
Genom Jesus Kristus, vår Frälsare.
Amen.

1 Första årgången

GAMMALTESTAMENTLIG

LÄSNING

Jesaja 43:10–13

Ni är mina vittnen, säger Herren,
min tjänare, den som jag har utvalt,
för att ni skall få insikt och tro mig,
förstå att jag är Gud.
Ingen gud har blivit till före mig,
ingen skall komma efter mig.
Jag, jag är Herren,
ingen annan än jag kan ge räddning.
Det var jag som förutsade och förkunnade,
ingen främmande gud ibland er.
Ni är mina vittnen, säger Herren.
Jag är Gud,
också i framtiden är jag densamme.
Ingen kan rycka något ur min hand,
det jag gör kan ingen göra om intet.

EPISTEL

Första Korinthierbrevet 15:1–11

Jag vill påminna er om evangeliet som jag förkunnade, som ni också tog emot, på vars grund ni står och genom vilket ni blir räddade. Jag vill påminna er om orden i min förkunnelse — den håller ni väl fast vid, annars var det bortkastat att ni kom till tro. Bland det första jag förde vidare till er var detta som jag själv hade tagit emot: att Kristus dog för våra synder i enlighet med skrifterna, att han blev begravd, att han uppstod på tredje dagen i enlighet med skrifterna och att han visade sig för Kefas och sedan för de tolv. Därefter visade han sig för mer än femhundra bröder vid ett och samma tillfälle, de flesta är ännu i livet, men några har avlidit. Därefter visade han sig för Jakob och sedan för alla apostlarna. Allra sist visade han sig också för mig, detta ofullgångna foster. Jag är ju den allra minste av apostlarna, inte värdig att kallas apostel, eftersom jag har förföljt Guds församling. Men genom Guds nåd är jag vad jag är, och hans nåd mot mig har inte varit förspilld. Jag har arbetat mer än någon av dem, fast inte jag själv, utan Guds nåd som har varit med mig. Jag eller de — så är det vi förkunnar, och så är det ni har lärt er att tro.

EVANGELIUM

Johannesevangeliet 21:1–14

Jesus visade sig igen för lärjungarna vid Tiberiassjön. Det gick till så: Simon Petrus och Tomas, som kallades Tvillingen, Natanael från Kana i Galileen, Sebedaios söner och två andra lärjungar var tillsammans. Simon Petrus sade till de andra: "Jag ger mig ut och fiskar." De sade: "Vi följer med dig." De gick ut och steg i båten, men den natten fick de ingenting. När morgonen kom stod Jesus på stranden, men lärjungarna förstod inte att det var han. Och Jesus frågade: "Mina barn, har ni ingen fisk?" De svarade nej, och han sade: "Kasta ut nätet på högra sidan om båten, så får ni." De kastade ut nätet, och nu orkade de inte dra in det för all fisken. Den lärjunge som Jesus älskade sade då till Petrus: "Det är Herren!" När Simon Petrus hörde att det var Herren knöt han om sig

ytterplagget, för han var inte klädd, och hoppade i vattnet. De andra lärjungarna kom efter i båten med fångsten på släp; de hade inte långt till land, bara ett hundratal meter. Då de steg i land fick de se en glödhög och fisk som låg på den och bröd. Jesus sade till dem: "Hämta några av fiskarna som ni just fick." Simon Petrus gick upp på stranden och drog i land nätet, som var fullt av stora fiskar, 153 stycken. Och fast det var så många gick nätet inte sönder.

Jesus sade till lärjungarna: "Kom och ät." Ingen av dem vågade fråga honom vem han var; de förstod att det var Herren. Jesus gick fram och tog brödet och gav dem, och likaså fisken. Detta var tredje gången som Jesus visade sig för sina lärjungar sedan han uppstått från de döda.

2 Andra årgången

GAMMALTESTAMENTLIG LÄSNING

Jeremia 18:1-6

Detta ord kom till Jeremia från Herren: Gå ner till krukmakarens hus. Där skall jag låta dig höra mina ord.

Då gick jag ner till krukmakarens hus och fann honom i arbete vid drejskivan. Ibland misslyckades lerkäret som krukmakaren formade med sina händer, och då gjorde han om det till ett nytt kärl, så som han ville ha det.

Herrens ord kom till mig: Skulle jag inte kunna göra med er, Israels folk, så som denne krukmakare gör, säger Herren. Som leran i krukmakarens händer, så är ni i mina händer, Israels folk.

EPISTEL

Första Johannesbrevet 5:1-5

Var och en som tror att Jesus är Kristus, han är född av Gud, och den som älskar fadern älskar också hans barn. Att vi älskar Guds barn ser vi därav att vi älskar Gud och håller hans bud. Ty detta är kärleken till Gud: att vi håller hans bud. Hans bud är inte tunga, eftersom alla som är födda av Gud besegrar världen, och detta är den seger som har besegrat världen: vår tro. Vem kan besegra världen utom den som tror att Jesus är Guds son?

EVANGELIUM

Johannesevangeliet 21:15–19

När Jesus och hans lärjungar hade ätit sade Jesus till Simon Petrus: "Simon, Johannes son, älskar du mig mer än de andra gör?" Simon svarade: "Ja, herre, du vet att jag har dig kär." Jesus sade: "För mina lamm på bete." Och han frågade honom för andra gången: "Simon, Johannes son, älskar du mig?" Simon svarade: "Ja, herre, du vet att jag har dig kär." Jesus sade: "Var en herde för mina får." Och han frågade honom för tredje gången: "Simon, Johannes son, har du mig kär?" Petrus blev bedrövad när Jesus för tredje gången frågade: "Har du mig kär?" och han svarade: "Herre, du vet allt; du vet att jag har dig kär." Jesus sade: "För mina får på bete. Sannerligen, jag säger dig: när du var ung spände du själv bältet om dig och gick vart du ville. Men när du blir gammal skall du sträcka ut dina armar och någon annan skall spänna bältet om dig och föra dig dit du inte vill." (Så angav han med vad för slags död Petrus skulle förhålliga Gud.) Sedan sade han till honom: "Följ mig!"

3 Tredje årgången

GAMMALTESTAMENTLIG LÄSNING

Sakarja 8:6-8

Så säger Herren Sebaot:

Om de som är kvar av folket

tror att detta är omöjligt

i kommande dagar,

är det därför omöjligt för mig?

frågar Herren Sebaot.

Så säger Herren Sebaot:

Jag skall rädda mitt folk

ut ur österns länder och västerns.

Jag skall hämta dem hit

och låta dem bo i Jerusalem.

De skall vara mitt folk

och jag skall vara deras Gud

i trohet och rättfärdighet.

EPISTEL

Första Petrusbrevet 1:3–9

Välsignad är vår herre Jesu Kristi Gud och fader. I sin stora barmhärtighet har han fött oss på nytt till ett levande hopp genom Jesu Kristi uppståndelse från de döda, till ett arv som inte kan förstöras, fläckas eller vissna och som väntar på er i himlen. Ty Guds makt beskyddar er genom tron fram till den frälsning som finns beredd att uppenbaras i den sista tiden.

Därför kan ni jubla, även om ni just nu en kort tid skulle få utstå prövningar av olika slag, för att det som är äkta i er tro — och detta är långt dyrbarare än det förgängliga guldet, som dock måste prövas i eld — skall ge pris, härlighet och ära när Jesus Kristus uppenbaras. Ni har inte sett honom men älskar honom ändå; ni ser honom ännu inte men tror på honom och kan jubla i utesäglig, himmelsk glädje då ni nu står nära målet för er tro: era själars räddning.

EVANGELIUM

Johannesevangeliet 20:24–31

En av de tolv, Tomas, som kallades Tvillingen, hade inte varit med när Jesus kom. De andra lärjungarna sade nu till honom: "Vi har sett Herren", men han sade: "Om jag inte får se spikhålen i hans händer och sticka fingret i spikhålen och sticka handen i hans sida tror jag det inte." En vecka senare var lärjungarna samlade igen, och Tomas var med. Då kom Jesus, trots att dörrarna var reglade, och stod mitt ibland dem och sade: "Frid åt er alla." Därefter sade han till Tomas: "Räck hit ditt finger, här är mina händer; räck ut din hand och stick den i min sida. Tvivla inte, utan tro!" Då svarade Tomas: "Min Herre och min Gud." Jesus sade till honom: "Du tror därför att du har sett mig. Saliga de som inte har sett men ändå tror."

Också många tecken som inte har tagits med i denna bok gjorde Jesus i sina lärjungars åsyn. Men dessa har upptecknats för att ni skall tro att Jesus är Messias, Guds son, och för att ni genom att tro skall ha liv i hans namn.

Psaltarpsalm

Psaltaren 145:1-7

Jag sjunger om din storhet, Gud, min

konung,

nu och för evigt prisar jag ditt namn.

Dag efter dag vill jag prisa dig,

nu och för evigt sjunga ditt lov.

Stor är Herren, högt är han prisad,

ingen kan fatta hans storhet.

Släkte efter släkte skall hylla dina verk
och vittna om dina väldiga gärningar.
De skall tala om din härlighet, ditt höga
majestät,
och de under som du gör vill jag besjunga.
De skall prisa din fruktansvärda makt,
och din storhet vill jag förkunna.
De skall ropa ut din stora godhet
och jubla över din trofasthet.

TREDJE SÖNDAGEN I PÅSKTIDEN

(Misericordias domini)

Den gode herden

Dagens bön

Gud,
du som genom din Sons förnedring
har upprättat den fallna världen,
låt honom vara vår herde,
så att vi räddade från den eviga döden
får leva i den ständiga glädjen i ditt rike.
Genom din Son
Jesus Kristus, vår Herre,
(som lever och verkar med dig och den
heliga Anden,
från evighet till evighet.)
Amen.

Barmhärtige Gud,
som lät din Son ge sitt liv för oss
för att sedan uppstå,
låt honom vara vår herde
och leda oss genom mörker och fara,
till vila och trygghet hos dig.
I Kristi, den uppståndnes namn.
Amen.

1 Första årgången

GAMMALTESTAMENTLIG

LÄSNING

Hesekiel 34:11–16

Så säger Herren Gud: Jag skall själv ta hand om mina får och vårda dem. Som herden vårdar sig om sin hjord när han har sina får omkring sig, de skingrade, så skall jag vårda mina får och rädda dem från de platser dit de skingrades den dag då moln och töcken rådde. Jag skall hämta dem från främmande länder och föra dem till deras eget land. På Israels berg, i dess dalar och bebodda trakter skall jag valla dem. På ett gott bete skall jag driva dem i vall. Deras ängar skall vara på Israels höga berg. Där skall de få komma till ro på härliga ängar. Saffigt bete skall de finna på Israels berg. Jag skall själv valla mina får och låta dem komma till ro, säger Herren Gud. Jag skall leta efter de vilsegångna och hämta hem de

bortsprungna, jag skall förbinda de skadade, hjälpa de sjuka och se till de starka och välmående. Jag skall valla dem på det rätta sättet.

EPISTEL

Första Petrusbrevet 2:22–25

Kristus begick inte någon synd, och svek fanns inte i hans mun. Han svarade inte med skymförd när han skymfades. Han svarade inte med hotelser när han fick lida. Han överlät sin sak åt honom som dömer rättvist. Våra synder bar han i sin egen kropp upp på träpålen, för att vi skulle dö bort från synden och leva för rättfärdigheten. Genom hans sår har ni blivit botade. Ni var som vilsegångna får, men nu har ni vänt tillbaka till era själars herde och vårdare.

EVANGELIUM

Johannesevangeliet 10:1–10

Jesus sade: "Sannerligen, jag säger er: den som inte går in i fårållan genom grinden utan klättrar in på ett annat ställe, han är en tjuv och en rövare. Men den som går in genom grinden är fårens herde. För honom öppnar grindvakten, och fåren hör hans röst, och han ropar på sina får med deras namn och för ut dem. När han har släppt ut sina får går han före dem, och fåren följer honom därför att de känner igen hans röst. Men en främling följer de inte, utan springer ifrån honom, därför att de inte känner igen främmande röster." Denna bild använde Jesus när han talade till dem, men de förstod inte vad han menade.

Sedan sade Jesus: "Sannerligen, jag säger er: jag är grinden in till fåren. Alla som har kommit före mig är tjuvar och rövare, men fåren har inte lyssnat till dem. Jag är grinden. Den som går in genom mig skall bli räddad. Han skall gå in och han skall gå ut, och han skall finna bete. Tjuven kommer bara för att stjäla, slakta och döda. Jag har kommit för att de skall ha liv, och liv i överflöd."

2 Andra årgången

GAMMALTESTAMENTLIG

LÄSNING

Hesekiel 34:23–31

Jag skall ge dem en enda herde, min tjänare David, och han skall valla dem. Han skall valla dem, han skall vara deras herde. Jag, Herren, skall vara deras Gud, och min tjänare David skall vara deras furste. Jag, Herren, har talat.

Jag skall sluta ett fredsförbund med dem. Jag skall utrota vilddjuren i landet, så att folket kan leva tryggt i öknen och sova i skogarna. Jag skall låta dem bo kring mitt berg. I rätt tid skall jag ge dem regn, ett välsignat regn skall det vara. Markens träd skall bära frukt och jorden skall ge gröda. Folket skall leva tryggt i sitt land. Jag skall bryta sönder deras ok och befria dem ur deras slaveri. Då skall de inse att jag är Herren. Aldrig mer skall de bli ett byte för andra folk, och inga vilddjur i landet skall äta dem mer. De skall bo tryggt, ingen skall hota dem. De skall få odla fruktbara marker, ingen i landet skall mer behöva dö av svält. Aldrig mer skall de bli hånade av andra folk. Då skall de inse att jag, Herren, deras Gud, är med dem och att de är mitt folk Israel, säger Herren Gud. Ni är mina får, ni är får i min hjord. Jag är er Gud, säger Herren Gud.

EPISTEL

Hebreerbrevet 13:20–21

Må fridens Gud, som i kraft av ett evigt förbunds blod har fört fårens store herde, vår herre Jesus, upp från de döda, styrka er i allt gott, så att ni kan göra hans vilja. Må han låta det som behagar honom förverkligas i oss genom Jesus Kristus. Hans är härligheten i evigheters evighet, amen.

EVANGELIUM

Johannesevangeliet 10:11–16

Jesus sade: ”Jag är den gode herden. Den gode herden ger sitt liv för fåren. Den som är lejd och inte är herde och inte äger fåren, han överger fåren och flyr när han ser vargen komma, och vargen river dem och skingrar hjorden. Han är ju lejd och bryr sig inte om fåren. Jag är den gode herden, och jag känner mina får, och de känner mig, liksom Fadern känner mig och jag känner Fadern. Och jag ger mitt liv för fåren. Jag har också andra får, som inte hör till den här fållan. Också dem måste jag leda, och de skall lyssna till min röst, och det skall bli en hjord och en herde.”

3 Tredje årgången

GAMMALTESTAMENTLIG

LÄSNING

Jeremia 23:3-8

Så säger Herren, Israels Gud: Jag skall själv samla dem som finns kvar av mina får från alla de länder dit jag fördrivit dem och föra dem tillbaka till deras betesmarker. Där skall de bli fruktsamma och föröka sig. Och jag skall ge dem nya herdar, som skall valla dem så att de inte längre behöver vara ängsliga eller rädda, och ingen av dem skall komma bort, säger Herren.

Det skall komma en tid, säger Herren,
då jag skall låta ett rättfärdigt skott
växa ur Davids stam.

Han skall vara konung och härska med
vishet

och skapa rätt och rättfärdighet i landet.

Under hans tid skall Juda vara skyddat
och Israel leva i trygghet.

Detta är det namn han skall bära:

Herren vår rättfärdighet.

Därför skall det komma en tid, säger Herren, då man inte längre säger ”Så sant Herren lever, han som förde israeliterna ut ur Egypten” utan ”Så sant Herren lever, han som förde Israels ättlingar ut ur Nordlandet och hämtade hem dem från alla andra länder dit han fördrivit dem, för att låta dem bo i deras eget land.”

EPISTEL

Första Petrusbrevet 5:1-4

Till era äldste riktar jag nu denna maning, jag som själv är en av de äldste och kan vittna om Kristi lidanden, jag som också skall få dela den härlighet som kommer att uppenbaras: Var herdar för den hjord som Gud har anförtrott er och vaka över den, inte av tvång utan självmant, så som Gud vill, inte av vinningslystnad utan av hängivenhet. Uppträd inte som herrar över dem som kommit på er lott, utan var föredömen för hjorden. Då skall ni, när den högste herden träder fram, krönas med ärekransen som aldrig vissnar.

EVANGELIUM

Johannesevangeliet 10:22-30

Nu inföll tempelinvigingsfesten i Jerusalem. Det var vinter, och Jesus gick omkring i Salomos pelarhall i templet. Då omringade judarna honom och sade: ”Hur länge skall du hålla oss i ovisshet? Om du är Messias, så säg det öppet.” Jesus svarade: ”Jag har sagt er det, men ni tror det inte. Gärningarna som jag gör i min faders namn vittnar om mig. Men ni tror inte, därför att ni inte hör till mina får. Mina får lyssnar till min röst, och jag känner dem, och de följer mig. Jag ger dem evigt liv, och de skall aldrig någonsin gå under, och ingen skall rycka dem ur min hand. Vad min fader har gett mig är större än allt annat, och ingen kan rycka det ur min faders hand. Jag och Fadern är ett.”

Psaltarpsalm

Psaltaren 23

Herren är min herde,
ingenting skall fattas mig.
Han för mig i vall på gröna ängar,
han låter mig vila vid lugna vatten.
Han ger mig ny kraft
och leder mig på rätta vägar,
sitt namn till ära.
Inte ens i den mörkaste dal
fruktar jag något ont,
ty du är med mig,
din käpp och din stav gör mig trygg.
Du dukar ett bord för mig
i mina fienders åsyn,
du smörjer mitt huvud med olja
och fyller min bågare till brädden.
Din godhet och nåd skall följa mig
varje dag i mitt liv,
och Herrens hus skall vara mitt hem
så länge jag lever.

FJÄRDE SÖNDAGEN I PÅSKTIDEN

(Jubilate)

Vägen till livet

Dagens bön

Gud,
du som med din sannings ljus
leder dem som far vilse in på den
rätta vägen,
kom med din nåd till alla som
bekänner Kristus,
så att vi vänder oss från det onda
och följer det goda.
Genom din Son
Jesus Kristus, vår Herre,
(som lever och verkar med dig och den
heliga Anden,
från evighet till evighet)
Amen.

Gud vår Fader,
du som ger oss den glädje
som ingen kan ta ifrån oss,
lär oss att älska varandra och
för oss på dina vägar till det mål
som du har lovat oss
genom Jesus Kristus.
Amen.

1 Första årgången

GAMMALTESTAMENTLIG

LÄSNING

Jesaja 54:7–10

Ett kort ögonblick övergav jag dig,
men i stor kärlek tar jag dig åter.
Jag dolde mitt ansikte för dig
i häftig vrede ett ögonblick,
men evigt trofast visar jag dig nu min
kärlek,
säger din befriare, Herren.
Det är som på Noas tid,
då jag svor att Noas flod
aldrig mer skulle dränka jorden.
Så svär jag nu att inte mer vredgas
och inte mer rasa mot dig.
Om än bergen rubbas
och höjderna vacklar,
skall min trohet mot dig inte rubbas
och mitt fredsförbund inte vackla,
säger han som älskar dig, Herren.

EPISTEL

Hebreerbrevet 13:12–16

Jesus led utanför stadsporten för att med sitt blod rena folket. Låt oss då gå ut till honom utanför lägret och dela hans smälek. Ty här på jorden har vi ingen stad som består, men vi söker den stad som skall komma. Så vill vi genom honom ständigt frambära lovsång som ett offer till Gud, en frukt från läppar som prisar hans namn. Men glöm inte att göra gott och att dela med er; sådana offer behagar Gud.

EVANGELIUM

Johannesevangeliet 16:16–22

Jesus sade: "En kort tid och ni ser mig inte längre, ännu en kort tid och ni skall se mig igen." Då sade några av lärjungarna till varandra: "Vad menar han när han säger: 'En kort tid och ni ser mig inte längre, ännu en kort tid och ni skall se mig igen', och när han säger: 'Jag går till Fadern'?" De sade: "Vad menar han med 'en kort tid'? Vi förstår inte vad han säger." Jesus märkte att de ville fråga honom och sade till dem: "Ni undrar varför jag sade: 'En kort tid och ni ser mig inte längre, ännu en kort tid och ni skall se mig igen'? Sannerligen, jag säger er: ni kommer att gråta och klaga, men världen skall glädja sig. Ni kommer att sörja, men er sorg skall vändas i glädje. När en kvinna skall föda har hon det svårt, för hennes stund har kommit. Men när hon har fött sitt barn minns hon inte längre sina plågor i glädjen över att en människa har fötts till världen. Nu har också ni det svårt. Men jag skall se er igen, och då skall ni glädjas, och ingen skall ta er glädje ifrån er."

2 Andra årgången

GAMMALTESTAMENTLIG

LÄSNING

Jesus Syraks Vishet 28:3-7

Om en människa bär på agg mot en annan,
hur kan hon då kräva läkedom av Herren?
Hon visar ingen nåd mot sin medmänniska,
men när hon själv har syndat tar hon till böner!
Hon bär på agg, hon som själv är dödlig —

vem skall då ge försoning för hennes synder?
Tänk på livets slut och hata inte mer;
minns döden och förgängelsen, håll fast vid buden.
Tänk på buden och vredgas inte på din nästa;
minns förbundet med den Högste och glöm andras fel.

EPISTEL

Andra Korinthierbrevet 4:16–18

Jag ger inte upp. Även om min yttre människa bryts ner förnyas min inre människa dag för dag. Mina kortvariga lidanden väger ju oändligt lätt mot den överväldigande, eviga härlighet de bereder åt mig, som inte riktar blicken mot det synliga utan mot det osynliga. Det synliga är förgängligt, men det osynliga är evigt.

EVANGELIUM

Johannesevangeliet 14:1–14

Jesus sade: "Känn ingen oro. Tro på Gud, och tro på mig. I min faders hus finns många rum. Skulle jag annars säga att jag går bort för att bereda plats för er? Och om jag nu går bort och bereder plats för er, så skall jag komma tillbaka och hämta er till mig, för att också ni skall vara där jag är. Och vägen dit jag går, den känner ni." Tomas sade: "Herre, vi vet inte vart du går. Hur kan vi då känna vägen?" Jesus svarade: "Jag är vägen, sanningen och livet. Ingen kommer till Fadern utom genom mig. Om ni har lärt känna mig skall ni också lära känna min fader. Ni känner honom redan nu och ni har sett honom." Filippos sade: "Herre, visa oss Fadern, det är nog för oss." Jesus svarade: "Så länge har jag varit tillsammans med er, och ändå känner du mig inte, Filippos? Den som har sett mig har sett Fadern. Hur kan du då säga: Visa oss Fadern? Tror du inte att jag är i Fadern och Fadern i mig? De ord jag säger er, dem talar jag inte av mig själv; Fadern är i mig och utför sina gärningar. Tro mig när jag säger att jag är i Fadern och Fadern i mig. Eller tro åtminstone för gärningarnas skull. Sannerligen, jag säger er: den som tror på mig, han skall utföra gärningar som jag, och ännu större. Ty jag går till Fadern, och vad ni än ber om i mitt namn skall jag göra, så att Fadern blir förhårligad genom Sonen. Om ni ber om något i mitt namn skall jag göra det."

3 Tredje årgången

GAMMALTESTAMENTLIG LÄSNING

Andra Moseboken 13:20–22

Israeliterna bröt upp från Suckot och slog läger i Etam, vid randen av öknen. Om dagen gick Herren framför dem i en molnpelare för att visa dem vägen, och om natten gick han i en eldpelare för att lysa dem. Så kunde de vandra både dag och natt. Molnpelaren gick ständigt framför dem om dagen och eldpelaren om natten.

EPISTEL

Första Thessalonikerbrevet 5:9–11

Gud har inte bestämt oss till att bli offer för vreden utan till att vinna frälsning genom vår herre Jesus Kristus, som har dött för oss för att vi skall leva tillsammans med honom, vare sig vi nu är vakna eller sover. Därför skall ni trösta och bygga upp varandra, så som ni ju också gör.

EVANGELIUM

Johannesevangeliet 13:31–35

När Judas hade gått sade Jesus: "Nu har Människosonen förhårligats, och Gud har förhårligats i honom. Är nu Gud förhårligad i honom skall Gud också förhårliga honom i sig, och han skall snart förhårliga honom. Ännu en kort tid är jag hos er, mina barn. Ni kommer att söka efter mig, och jag säger nu till er vad jag sade till judarna: Dit jag går kan ni inte komma. Ett nytt bud ger jag er: att ni skall älska varandra. Så som jag har

älskat er skall också ni älska varandra. Alla skall förstå att ni är mina lärjungar om ni visar varandra kärlek.”

Psaltarpsalm

Psaltaren 147:1-7

Halleluja!

Det är gott att sjunga vår Guds lov,
lovsång är skön och ljuvlig.

Herren bygger upp Jerusalem
och samlar det skingrade Israel.

Han ger läkedom åt de förtvivilade,
han helar deras sår.

Han bestämmer stjärnornas antal
och ger dem deras namn.

Vår Herre är stor, hans kraft är väldig,
hans vishet är utan gräns.

Herren stöder de svaga,
de gudlösa slår han till marken.

Tacka Herren med sång,
lovsjung vår Gud till lyra.

FEMTE SÖNDAGEN I PÅSKTIDEN

(Cantate)

Att växa i tro

Dagens bön

Kärlekens Gud,
du som sände din Son i världen,
bevara oss i din kärlek,
så att vår glädje blir fullkomlig.
Genom din Son
Jesus Kristus, vår Herre,
(som lever och verkar med dig och den
heliga Anden,
från evighet till evighet.)
Amen.

Nådens Gud

vi tackar dig för att du i dopet gjorde oss till dina.
Sänd oss Hjälparen, din heliga Ande
till att leda oss in i trons fördolda liv
och ut i din kärleks tjänst.
I Jesu namn.
Amen.

1 Första årgången

GAMMALTESTAMENTLIG

LÄSNING

Hosea 11:1-4

Herrens ord kom till Hosea:

När Israel var ung fick jag honom kär,

och från Egypten kallade jag min son.
Men ju mer jag kallar på dem,
desto mer går de bort från mig.
De offerar åt baalsgudarna
och tänder offereld åt belätena.
Ändå var det jag som lärde Efraim gå
och jag som tog dem i mina armar,
men de förstod inte att jag botade dem.
Med trofasthetens band drog jag dem,
med kärlekens rep.
Jag var som den
som lyfter upp ett barn till kinden.
Jag böjde mig ner och gav dem att äta.

EPISTEL

Första Johannesbrevet 4:10–16

Detta är kärleken: inte att vi har älskat Gud utan att han har älskat oss och sänt sin son som försoningsoffer för våra synder.

Mina kära, om Gud har älskat oss så, måste också vi älska varandra. Ingen har någonsin sett Gud. Men om vi älskar varandra är Gud alltid i oss, och hans kärlek har nått sin fullhet i oss. Han har gett oss sin ande, och därför vet vi att vi förblir i honom och han i oss. Vi har sett och kan vittna om att Fadern har sänt sin son att rädda världen. Om någon bekänner att Jesus är Guds son förblir Gud i honom och han i Gud. Och vi har lärt känna den kärlek som Gud har till oss och tror på den.

Gud är kärlek, och den som förblir i kärleken förblir i Gud och Gud i honom.

EVANGELIUM

Johannesevangeliet 16:5–11

Jesus sade: "Nu går jag till honom som har sänt mig, och ingen av er frågar mig: Vart går du? utan det jag har sagt er fyller era hjärtan med sorg. Men jag säger er sanningen: det är för ert bästa som jag lämnar er. Ty om jag inte lämnar er kommer inte Hjälparen till er. Men när jag går skall jag sända honom till er, och när han kommer skall han visa världen vad synd och rättfärdighet och dom är. Synd: de tror inte på mig. Rättfärdighet: jag går till Fadern, och ni ser mig inte längre. Dom: denna världens härskare är dömd."

2 Andra årgången

GAMMALTESTAMENTLIG

LÄSNING

Hosea 14:5-9

Herrens ord kom till Hosea:

Jag skall bota dem från deras trolöshet,
jag skall älska dem av hjärtat,
min vrede har vänt sig från dem.
Jag skall bli som dagg för Israel,
och han skall blomstra som en lilja,
slå rot som en poppel
och skjuta nya skott.

Hans prakt skall vara som olivträdets,
hans doft som Libanons.

De skall åter få bo i hans skugga,
de skall frodas som en trädgård
och blomstra som en vinstock.

Han skall bli ryktbar som Libanons vin.
Vad har Efraim mer med avgudarna att
skaffa?

Jag är den som ger svar och vakar över

honom.
 Jag är som en grönskande cypress.
 Från mig får du din frukt.

EPISTEL

Första Johannesbrevet 3:18–24

Mina barn, låt oss inte älska med tomma ord utan med handling och sanning. Då förstår vi att vi är sanningens barn, och om vårt hjärta dömer oss kan vi inför honom övertyga det om att Gud är större än vårt hjärta och förstår allt. Mina kära, om hjärtat inte dömer oss kan vi stå frimodiga inför Gud. Och vad vi än ber om får vi av honom, eftersom vi håller hans bud och gör det som behagar honom. Och detta är hans bud: att vi skall tro på hans son Jesu Kristi namn och älska varandra så som han har befallt oss. Den som håller Guds bud förblir i Gud och Gud i honom. Och att han förblir i oss vet vi av anden som han har gett oss.

EVANGELIUM

Johannesevangeliet 15:10–17

Jesus sade: "Om ni håller mina bud blir ni kvar i min kärlek, så som jag har hållit min faders bud och är kvar i hans kärlek.

Detta har jag sagt er för att min glädje skall vara i er och er glädje bli fullkomlig. Mitt bud är detta: att ni skall älska varandra så som jag har älskat er. Ingen har större kärlek än den som ger sitt liv för sina vänner. Ni är mina vänner om ni gör vad jag befäller er. Jag kallar er inte längre tjänare, ty en tjänare vet inte vad hans herre gör. Jag kallar er vänner, därför att jag har låtit er veta allt vad jag har hört av min fader. Ni har inte utvalt mig, utan jag har utvalt er och bestämt er till att gå ut i världen och bära frukt, frukt som består, och då skall Fadern ge er vad ni än ber honom om i mitt namn. Detta befäller jag er: att ni skall älska varandra."

3 Tredje årgången

GAMMALTESTAMENTLIG

LÄSNING

Jesaja 57:15–16

Så säger han som är hög och upphöjd,
 han som tronar i evighet
 och vars namn är heligt:
 Jag tronar upphöjd och helig
 men finns hos den modlöse och försagde.
 Jag ger de försagda mod,
 ger de modlösa kraft.
 Jag skall inte ständigt hålla räfst,
 inte vredgas för evigt —
 då skulle livsanden förgås,
 de levande väsen jag skapat.

EPISTEL

Galaterbrevet 5:13–18

Ni är ju kallade till frihet, bröder. Låt bara inte den friheten ge köttet något tillfälle, utan tjäna varandra i kärlek. Hela lagen sammanfattas i detta enda bud: *Du skall älska din nästa som dig själv*. Men om ni biter och sliter i varandra är det fara värt att ni gör slut på varandra.

Nej, säger jag, låt er ande leda er, så ger ni aldrig efter för köttets begär. Köttet är fiende till anden och anden till köttet. De två ligger i strid så att ni inte kan göra det ni vill. Men om anden får styra er står ni inte längre under lagen.

EVANGELIUM

Johannesevangeliet 17:9–17

Jesus sade: ”Jag ber för dem. Jag ber inte för världen utan för dem som du har gett mig, eftersom de är dina. Allt mitt är ditt och allt ditt är mitt, och jag har förhärligats genom dem. Jag är inte längre kvar i världen, men de är kvar i världen och jag kommer till dig. Helige fader, bevara dem i ditt namn, det som du har gett mig, så att de blir ett, liksom vi är ett. Medan jag var hos dem bevarade jag dem i ditt namn, som du har gett mig. Och jag skyddade dem, och ingen av dem gick under utom undergångens man, ty skriften skulle uppfyllas. Nu kommer jag till dig, men detta säger jag medan jag är i världen, för att de skall få min glädje helt och fullt.

Jag har gett dem ditt ord, och världen har hatat dem därför att de inte tillhör världen, liksom inte heller jag tillhör världen. Jag ber inte att du skall ta dem ut ur världen utan att du skall bevara dem för det onda. De tillhör inte världen, liksom inte heller jag tillhör världen. Helga dem genom sanningen; ditt ord är sanning.”

Psaltarpsalm

Psaltaren 98:1-8

Sjung till Herrens ära, sjung en ny sång,
ty han har gjort underbara ting.
Han vann seger med sin starka hand,
med sin heliga arm.
Herren har visat att han räddar,
folken fick skåda hans seger.
Med godhet och trofasthet
har han tänkt på Israels folk.
Hela jorden har sett att vår Gud räddar.
Hylla Herren, hela världen,
brist ut i jubel och sång!
Sjung till lyra för Herren,
låt lyrans strängar klinga!
Blås i trumpeter och horn,
hylla konungen, Herren!
Havet skall brusa och allt det rymmer,
världen och alla som bor i den.
Floderna skall klappa händer,
bergen skall jubla tillsammans.

BÖNSÖNDAGEN

eller

SJÄTTE SÖNDAGEN I PÅSKTIDEN

(Rogate)

Bönen

Dagens bön

Gud,
du som har lärt oss att be,
hör din kyrkas böner,
så att vi efter din vilja får vad vi
i tro ber om.
Genom din Son
Jesus Kristus, vår Herre,

(som lever och verkar med dig och den
heliga Anden,
en Gud, från evighet till evighet.)
Amen.

O Gud, vår tillflykt och vår starkhet,
tack för bönens gåva och möjlighet.
Hör vår bön,
svara oss i din kärlek,
handla med oss efter din vilja.
Låt vår bön bli en kamp för det goda
och en vila i dig.
I Jesu namn.
Amen.

1 Första årgången

GAMMALTESTAMENTLIG

LÄSNING

Första Moseboken 18:26-32

Herren sade till Abraham: "Om jag finner femtio rättfärdiga i Sodom, skall jag för deras skull skona hela staden." Abraham fortsatte: "Jag dristar mig att tala till dig, Herre, jag som är jord och stoft. Kanske fattas det fem för att det skall bli femtio rättfärdiga? Skall du då förgöra hela taden för dessa fem människors skull?" Herren svarade: "Om jag finner fyrtiofem, skall jag inte förgöra den." Ännu en gång tog Abraham till orda: "Kanske finns där fyrtio?" Herren sade: "Då skall jag inte göra det, för de fyrtios skull." Abraham sade: "Bli inte vred, Herre, om jag talar, men kanske finns där trettio?" Herren svarade: "Om jag finner trettio, skall jag inte göra det." Då sade Abraham: "Jag dristar mig att tala till dig, Herre. Kanske finns där tjugo?" Herren svarade: "Då skall jag inte förgöra staden, för de tjugos skull." Abraham fortsatte: "Bli inte vred, Herre, om jag talar en sista gång, men kanske finns där tio?" Herren svarade: "Då skall jag inte förgöra staden, för de tios skull."

EPISTEL

Efesierbrevet 3:14-21

Jag vill falla på knä för Fadern, efter vilken allt vad fader heter i himlen och på jorden har sitt namn. Måtte han i sin härlighets rikedom ge kraft och styrka åt er inre människa genom sin ande, så att Kristus genom tron kan bo i era hjärtan med kärlek. Stå fasta och var stadigt rotade i honom, så att ni tillsammans med alla de heliga förmår fatta bredden och längden och höjden och djupet och lära känna Kristi kärlek som är väldigare än all kunskap, tills hela Guds fullhet uppfyller er. Han som verkar i oss med sin kraft och förmår göra långt mer än vi kan begära eller tänka, hans är härligheten genom kyrkan och genom Kristus Jesus, i alla släktled i evigheters evighet, amen.

EVANGELIUM

Lukasevangeliet 18:1-8

Jesus gav dem en liknelse för att lära dem att alltid be och inte ge upp: "I en stad fanns det en domare som varken fruktade Gud eller brydde sig om människor. I samma stad fanns en änka, och hon kom gång på gång till honom och sade: 'Låt mig få ut av min motpart vad jag har rätt till.' Till en början ville han inte, men sedan tänkte han: 'Inte för att jag fruktar Gud eller bryr mig om människor, men så besvärlig som den där änkan är skall jag låta henne få ut vad hon har rätt till, annars pinar hon livet ur mig med sitt springande.'" Och Herren sade: "Där hör ni vad en orättfärdig domare säger. Skulle då inte Gud låta sina utvalda få sin rätt, när de ropar till honom dag och natt? Skulle han låta dem vänta? Jag säger er: han skall snart nog låta dem få sin rätt. Men Människosonen, skall han finna någon tro här på jorden när han kommer?"

2 Andra årgången

GAMMALTESTAMENTLIG LÄSNING

Jeremia 29:11-14

Jag vet vilka avsikter jag har med er, säger Herren: välgång, inte olycka. Jag skall ge er en framtid och ett hopp. När ni åkallar mig och ber till mig skall jag lyssna på er. När ni söker mig skall ni finna mig. Ja, om ni helhjärtat söker efter mig skall jag låta er finna mig, säger Herren.

EPISTEL

Första Johannesbrevet 5:13-15

Detta skriver jag till er som tror på Guds sons namn, för att ni skall veta att ni har evigt liv. Och vår frimodiga tro på Gud är denna: om vi ber honom om något efter hans vilja, så hör han oss. Och om vi vet att han hör oss vad vi än ber om, så vet vi också att vi får vad vi ber honom om.

EVANGELIUM

Lukasevangeliet 11:1-13

En gång hade Jesus stannat på ett ställe för att be. När han slutade sade en av hans lärjungar till honom: "Herre, lär oss att be, liksom Johannes lärde sina lärjungar." Då sade han till dem: "När ni ber skall ni säga:

Fader, låt ditt namn bli helgat.

Låt ditt rike komma.

Ge oss var dag vårt bröd för dagen som kommer.

Och förlåt oss våra synder,
ty också vi förlåter var och en som står
i skuld till oss.

Och utsätt oss inte för prövning."

Han sade till dem: "Tänk er att någon av er går till en vän mitt i natten och säger: 'Käre vän, låna mig tre bröd. En god vän som är på resa har kommit hem till mig, och jag har ingenting att bjuda på.' Då kanske han där inne säger: 'Lämna mig i fred. Dörren är redan låst, och jag har barnen hos mig i sängen. Jag kan inte stiga upp och ge dig något.' Men jag säger er: även om han inte stiger upp och ger honom något för vänskaps skull, så gör han det därför att den andre är så påträngande, och han ger honom allt vad han behöver. Därför säger jag er: Be, så skall ni få. Sök, så skall ni finna. Bulta, så skall dörren öppnas. Ty den som ber, han får, och den som söker, han finner, och för den som bultar skall dörren öppnas.

Finns det någon far ibland er som ger sin son en orm när han ber om en fisk eller ger honom en skorpion när han ber om ett ägg? Om nu redan ni, som är onda, förstår att ge era barn goda gåvor, skall då inte fadern i himlen ge helig ande åt dem som ber honom?"

3 Tredje årgången

GAMMALTESTAMENTLIG LÄSNING

Första Kungaboken 3:5-14

I Givon visade sig Herren för Salomo i en dröm om natten. Gud sade: "Be om vad du vill. Jag skall ge dig det." Salomo svarade: "Du visade stor godhet mot din tjänare David, min far, eftersom han levde troget, rättfärdigt och redligt inför dig. Och du har hållit fast vid denna stora godhet och gett honom en son som nu sitter på hans tron. Det är du, Herre, min Gud, som har gjort mig till kung efter min far David, och här står jag nu ung och oerfaren mitt i det folk som du har utvalt, ett folk så stort, så talrikt att det inte kan räknas.

Ge din tjänare ett lyhört sinne, så att jag kan skipa rätt åt ditt folk och skilja mellan gott och ont. Vem skulle annars kunna döma över ditt väldiga folk?”

Denna bön behagade Herren, det gladdede honom att Salomo bad om detta. Gud sade: ”Eftersom du bad om detta och inte om ett långt liv eller om rikedom och inte heller om dina fienders död utan bad om gåvan att urskilja vad som är rätt, så uppfyller jag nu din bön och gör dig visare och mer insiktsfull än någon har varit före dig eller kommer att bli efter dig. Också det som du inte har bett om ger jag dig, rikedom och ära i alla dina dagar, mer än vad någon annan kung har haft. Och om du vandrar mina vägar och rättar dig efter mina bud och stadgar, så som din far David gjorde, skall jag ge dig ett långt liv.”

EPISTEL

Romarbrevet 8:24–27

I hoppet är vi räddade — ett hopp som man ser uppfyllt är inte något hopp, vem hoppas på det han redan ser? Men om vi hoppas på det vi inte ser, då väntar vi uthålligt. På samma sätt är det när Anden

stöder oss i vår svaghet. Vi vet ju inte hur vår bön egentligen bör vara, men Anden vädjar för oss med rop utan ord, och han som utforskar våra hjärtan vet vad Anden menar, eftersom Anden vädjar för de heliga så som Gud vill.

EVANGELIUM

Matteusevangeliet 6:5–8

Jesus sade: ”När ni ber skall ni inte göra som hycklarna. De älskar att stå och be i synagogorna och i gathörnen för att människorna skall se dem. Sannerligen, de har redan fått ut sin lön. Nej, när du ber, gå då in i din kammare, stäng dörren och be sedan till din fader som är i det fördolda. Då skall din fader, som ser i det fördolda, belöna dig. Och när ni ber skall ni inte rabbla tomma ord som hedningarna; de tror att de skall bli bönhörda för de många ordens skull. Gör inte som de, ty er fader vet vad ni behöver redan innan ni har bett honom om det.”

Psaltarpsalm

Psaltaren 13

För körledaren. En psalm av David.

Hur länge skall du glömma mig, Herre?

Hur länge skall du dölja ditt ansikte?

Hur länge skall tankarna mala,
mitt hjärta ängslas dag efter dag?

Hur länge skall min fiende triumfera?

Se på mig, svara mig, Herre, min Gud!

Ge ny glans åt mina ögon,

låt mig inte somna in i döden,

låt inte min fiende säga att han besegrat mig,

mina ovänner jubla över mitt fall.

Jag litar på din godhet,

mitt hjärta skall jubla över din hjälp.

Jag vill sjunga till Herrens ära,

ty han är god mot mig.

KRISTI HIMMELSFÄRDS DAG

Herre över allting

Dagens bön

Himmelske Fader,
du som förhärligat din Son, Jesus Kristus,
sänd din heliga Ande
och samla oss till ett folk som jublar
över din frälsning.
Du som lever och verkar i en gudom,
från evighet till evighet.
Amen.

Allsmäktige Gud
som sprängt tidens och rummets gränser
och upphöjt Kristus till din högra sida,
tack för att han alltid ber för oss.
Ge oss genom den heliga Anden kraft
att vittna om honom.
Amen.

1 Första årgången

GAMMALTESTAMENTLIG

LÄSNING

Andra Kungaboken 2:11-14

Medan Elia och Elisha gick där och talade med varandra kom plötsligt en vagn av eld med hästar av eld och skilde dem åt. Och i en stormvind for Elia upp till himlen.

Elisha såg det, och han ropade: "Min fader, min fader, du Israels vagnar och ryttare!" När han inte såg Elia längre grep han tag i sina kläder och rev itu dem. Han tog upp Elias mantel, som hade fallit av honom, och gick tillbaka och ställde sig på stranden av Jordan. Där tog han manteln som hade fallit av Elia och slog med den på vattnet och sade: "Var är Herren, Elias Gud?" När Elisha slog på vattnet delade det sig, och han kunde gå över.

EPISTEL

Apostlagärningarna 1:1-11

I min första bok, ärade Theofilos, skrev jag om allt som Jesus gjorde och lärde fram till den dag då han togs upp till himlen, sedan han genom helig ande hade gett sina befallningar åt dem som han utvalt till apostlar. Han framträdde för dem efter att ha lidit döden och gav dem många bevis på att han levde, då han under fyrtio dagar visade sig för dem och talade om Guds rike. Och under en måltid tillsammans med dem sade han åt dem att inte lämna Jerusalem utan vänta på det som Fadern hade utlovat, "det som ni har hört mig tala om", sade han. "Johannes döpte med vatten, men ni skall bli döpta med helig ande om bara några dagar."

De som hade samlats frågade honom: "Herre, är tiden nu inne då du skall återupprätta Israel som kungarike?" Han svarade: "Det är inte er sak att veta vilka tider och stunder Fadern i sin makt har fastställt. Men ni skall få kraft när den heliga anden kommer över er, och ni skall vittna om mig i Jerusalem och i hela Judeen och Samarien och ända till jordens yttersta gräns." När han hade sagt detta såg de hur han lyftes upp i höjden, och ett moln tog honom ur deras åsyn. Medan de såg mot himlen dit han steg upp stod plötsligt två män i vita kläder bredvid dem. "Galileer", sade de, "varför står ni och ser mot himlen? Denne Jesus som har blivit upptagen från er till himlen skall komma tillbaka just så som ni har sett honom fara upp till himlen."

EVANGELIUM

Markusevangeliet 16:19-20

När herren Jesus hade talat till dem blev han upptagen till himlen och satte sig på Guds högra sida. Men de gick ut och predikade överallt, och Herren bistod dem och bekräftade ordet genom de tecken som åtföljde det.

2 Andra årgången

GAMMALTESTAMENTLIG

LÄSNING

Jesaja 61:10-11

Min glädje har jag i Herren,
jag jublar över min Gud,
ty han har klätt mig i segerns dräkt
och skrudat mig i rättfärdighetens mantel,
som när brudgummen sätter på sig turbanen
och bruden pryder sig med sina smycken.
Liksom jorden får grödan att spira
och trädgården låter sådden skjuta upp,
så låter Herren Gud rättfärdigheten spira
och äran växa inför alla folk.

EPISTEL

Apostlagärningarna 1:1-11

Se första årgången

EVANGELIUM

Lukasevangeliet 24:49-53

Jesus sade: "Jag skall sända er vad min fader har lovat. Men ni skall stanna här i staden tills ni har blivit rustade med kraft från höjden."

Han tog dem med sig ut ur staden bort mot Betania, och han lyfte sina händer och välsignade dem. Medan han välsignade dem lämnade han dem och fördes upp till himlen. De föll ner och hyllade honom och återvände sedan till Jerusalem under stor glädje. Och de var ständigt i templet och prisade Gud.

ALTERNATIV TEXT

Efesierbrevet 1:17-23

Jag ber att vår herre Jesu Kristi Gud, härlighetens fader, skall ge er en vishetens och uppenbarelsens ande som låter er få kunskap om honom. Må han ge ert inre öga ljus, så att ni kan se vilket hopp han har kallat oss till, vilket rikt och härligt arv han ger oss bland de heliga, hur väldig hans styrka är för oss som tror — samma oerhörda kraft som han med sin makt lät verka i Kristus när han uppväckte honom från de döda och satte honom på sin högra sida i himlen, högt över alla härskare och makter och krafter och herravälden, över alla namn som finns att nämna, såväl i denna tiden som i den kommande. *Allt lade han under hans fötter*, och honom som är huvud över allting gjorde han till huvud för kyrkan, som är hans kropp, fullheten av honom som helt uppfyller allt.

3 Tredje årgången

GAMMALTESTAMENTLIG

LÄSNING

Daniel 7:13-14

I en syn om natten såg Daniel: En som liknade en människa kom med himlens skyar; han nalkades den uråldrige och fördes fram inför honom. Åt honom gavs makt, ära och

herravälde, så att människor av alla folk, nationer och språk skulle tjäna honom. Hans välde är evigt, det skall aldrig upphöra, och hans rike skall aldrig gå under.

EPISTEL

Apostlagärningarna 1:1–11

Se första årgången

EVANGELIUM

Johannesevangeliet 17:1-8

Jesus lyfte blicken mot himlen och sade: "Fader, stunden har kommit. Förhårliga din son, så att Sonen kan förhårliga dig; du har gett honom makt över alla människor för att han skall ge evigt liv åt alla dem som du har gett honom. Och detta är det eviga livet: att de känner dig, den ende sanne Guden, och honom som du har sänt, Jesus Kristus. Jag har förhårligat dig här på jorden genom att fullborda det verk som du har gett mig att utföra. Förhårliga nu mig hos dig, fader, med den härlighet jag hade hos dig innan världen var till.

Jag har uppenbarat ditt namn för de människor som du tog från världen och gav åt mig. De var dina, och du gav dem åt mig, och de har bevarat ditt ord. Nu förstår de att allt som du har gett mig kommer från dig. Orden du gav mig har jag gett dem, och de har tagit emot dem och verkligen förstått att jag kommer från dig, och de har trott på att du har sänt mig."

ALTERNATIV TEXT

Efesierbrevet 4:7-13

Var och en av oss har fått just den nåd som Kristus har velat ge honom. Därför heter det: *Han steg upp i höjden och tog fångar, han gav människorna gåvor.* (Att han steg upp, måste inte det betyda att han också har stigit ner i underjorden? Han som har stigit ner är också den som steg upp högt över alla himlar för att uppfylla allting.) Så gjorde han några till apostlar, andra till profeter, till förkunnare eller till herdar och lärare. De skall göra de heliga mera fullkomliga och därigenom utföra sin tjänst och bygga upp Kristi kropp, tills vi alla kommer fram till enheten i tron och i kunskapen om Guds son, blir fullvuxna och når en mognad som svarar mot Kristi fullhet.

Psaltarpsalm

Psaltaren 110

Så lyder Herrens ord till min härskare:

Sätt dig på min högra sida,

så skall jag lägga dina fiender

som en pall under dina fötter.

Din kungaspira sträcker Herren ut från

Sion:

härskas nu bland dina fiender!

Villigt samlas ditt folk

i dag då makten blir din.

På heliga berg har jag fött dig

som dagg ur gryningens sköte.

Herren har svurit en ed

som han inte skall bryta:

Du är präst för evigt

i Melkisedeks efterföljd.

Herren är vid din sida,

han krossar kungar på sin vredes dag,

han dömer bland folken i sitt majestät,

han krossar hövdingar vida kring jorden.

Han dricker ur bäcken vid vägen.

Så lyfter han huvudet högt.

SÖNDAGEN FÖRE PINGST

(Exaudi)

Hjälparen kommer

Dagens bön

Gud,
 du som har upphöjt din ende Son till din
 härlighet,
 sänd oss Hjälparen, sanningens Ande,
 så att vi kan tjäna dig med all vår kraft
 och av hela vårt hjärta.
 Genom din Son
 Jesus Kristus, vår Herre,
 (som lever och verkar med dig och den
 heliga Anden,
 från evighet till evighet.)
 Amen.

Gud, som är sanningens Ande,
 låt din nåd vila över oss
 och led oss djupare in i livet med dig.
 Vi ber om lyhördhet och frimodighet.
 I Jesu namn.
 Amen.

1 Första årgången

GAMMALTESTAMENTLIG

LÄSNING

Sakarja 14:6-9

Den dagen skall det inte längre finnas någon kyla eller frost. Det skall vara en ständig dag — Herren vet när den kommer — och ingen växling mellan dag och natt, utan när kvällen kommer skall det vara ljus. Den dagen skall friskt vatten strömma ut från Jerusalem, hälften mot östra havet och hälften mot västra havet. Sommar och vinter skall det vara så. Och Herren skall vara konung över hela jorden. Den dagen skall Herren vara en och hans namn ett enda.

EPISTEL

Romarbrevet 8:16-18

Anden själv vittnar tillsammans med vår ande om att vi är Guds barn. Men är vi barn, då är vi också arvingar, Guds arvingar och Kristi medarvingar, om vi delar hans lidande för att också få dela hans härlighet.

Jag menar att våra lidanden i denna tid ingenting betyder mot den härlighet som skall uppenbaras och bli vår.

EVANGELIUM

Johannesevangeliet 15:26–16:4

Jesus sade: "När Hjälparen kommer, som jag skall sända er från Fadern, sanningens ande, som utgår från Fadern, då skall han vittna om mig. Också ni skall vittna, ty ni har varit med mig från början.

Detta har jag sagt er för att ni inte skall komma på fall. De skall utesluta er ur synagogorna, ja, den tid kommer då den som dödar er tror sig bära fram ett offer åt Gud. Och detta skall de göra därför att de inte har lärt känna Fadern och inte heller mig. Jag har sagt er detta för att ni, när den tiden kommer, skall minnas att jag har sagt det."

2 Andra årgången

GAMMALTESTAMENTLIG

LÄSNING

Femte Moseboken 31:6–8

Mose sade till folket: "Var tappra och starka! Var inte rädda och låt er inte skrämmas av dem, ty Herren, din Gud, går själv med dig. Han skall inte svika dig, inte överge dig."

Så kallade Mose till sig Josua och sade till honom inför alla israeliterna: "Var tapper och stark! Ty du skall föra folket in i det land som Herren med ed lovade deras fäder att ge dem, och du skall göra det till deras egendom. Herren skall själv gå före dig. Han skall vara med dig. Han sviker dig inte och överger dig inte. Var inte rädd, tappa inte modet!"

EPISTEL

Romarbrevet 8:31–39

Om Gud är för oss, vem kan då vara mot oss? Han som inte skonade sin egen son utan utlämnade honom för att hjälpa oss alla, varför skall han inte skänka oss allt med honom? Vem kan anklaga Guds utvalda? Gud frikänner, vem kan då fälla? Kristus är den som har dött och därtill den som har uppväckts och sitter på Guds högra sida och väddar för oss. Vem kan då skilja oss från Kristi kärlek? Nöd eller ångest, förföljelse eller svält, nakenhet, fara eller svärd? Det står ju skrivet: *För din skull lider vi dödens kval dagen lång, vi har räknats som slaktfår.* Nej, över allt detta triumferar vi genom honom som har visat oss sin kärlek. Ty jag är viss om att varken död eller liv, varken änglar eller andemakter, varken något som finns eller något som kommer, varken krafter i höjden eller krafter i djupet eller något annat i skapelsen skall kunna skilja oss från Guds kärlek i Kristus Jesus, vår herre.

EVANGELIUM

Johannesevangeliet 16:23-33

Jesus sade: "Den dagen kommer ni inte att fråga mig om någonting. Sannerligen, jag säger er: vad ni ber Fadern om i mitt namn, det skall han ge er. Ännu har ni inte bitt om något i mitt namn. Be, och ni skall få, så att er glädje blir fullkomlig.

Detta har jag sagt er i bilder. Det kommer en tid då jag inte längre skall tala i bilder utan med klara ord låter er veta allt om Fadern. Den dagen skall ni be i mitt namn, och jag säger inte att jag skall be till Fadern för er, ty Fadern själv älskar er eftersom ni har älskat mig och trott att jag kommer från Gud. Jag kom från Fadern och trädde in i världen. Jag lämnar världen igen och går till Fadern." Lärjungarna sade: "Nu talar du med klara ord och inte i bilder. Nu vet vi att du vet allt, du behöver inte höra någon fråga dig. Därför tror vi att du kommer från Gud." Jesus svarade: "Nu tror ni. Den stund kommer, den är redan inne, då ni skall skingras, var och en åt sitt håll, och lämna mig ensam. Men jag är inte ensam, eftersom Fadern är med mig. Detta har jag sagt er för att ni skall ha frid i mig. I världen får ni lida, men var inte oroliga, jag har besegrat världen."

3 Tredje årgången

GAMMALTESTAMENTLIG

LÄSNING

Första Kungaboken 19:9–16

Vid Guds berg Horeb gick Elia in i en grotta och stannade där över natten.

Då kom Herrens ord till honom: "Varför är du här, Elia?" Han sade: "Jag har gjort mitt yttersta för Herren, härskarornas Gud. Israeliterna har övergett ditt förbund, rivit ner dina altaren och dödat dina profeter med svärd. Jag ensam är kvar, och nu står de efter mitt liv." Herren svarade: "Gå ut och ställ dig på berget inför Herren. Herren skall gå fram där." En stark storm som klöv berg och krossade klippor gick före Herren. Men Herren var inte i stormen. Efter stormen kom ett jordskalv. Men Herren var inte i skalvet. Efter jordskalvet kom eld. Men Herren var inte i elden. Efter elden kom ett stilla sus. När Elia

hörde det gömde han ansiktet i manteln och gick ut och ställde sig vid ingången till grottan. Då ljöd en röst som sade: "Varför är du här, Elia?" Han svarade: "Jag har gjort mitt yttersta för Herren, härskarornas Gud. Israeliterna har övergett ditt förbund, rivit ner dina altaren och dödat dina profeter med svärd. Jag ensam är kvar, och nu står de efter mitt liv."

Herren sade till Elia: "Vänd tillbaka och ta vägen till Damaskus öken. Gå in i staden och smörj Hasael till kung över Aram. Jehu, Nimshis son, skall du smörja till kung över Israel, och Elisha, Shafats son, från Avel Mechola skall du smörja till profet efter dig."

EPISTEL

Apostlagärningarna 1:12-14

Lärjungarna återvände till Jerusalem från det berg som kallas Olivgårdsberget och som ligger bara en sabbatsväg från staden. Och när de kom dit gick de upp till det rum i övervåningen där de höll till, Petrus, Johannes, Jakob och Andreas, Filippus och Tomas, Bartolomaios och Matteus, Jakob, Alfaios son, Simon seloten och Judas, Jakobs son. Alla dessa höll ihop under ständig bön, tillsammans med några kvinnor, Maria, Jesu mor, och hans bröder.

EVANGELIUM

Johannesevangeliet 16:12-15

Jesus sade: "Jag har mycket mer att säga er, men ni förmår inte ta emot det nu. Men när han kommer, sanningens ande, skall han vägleda er med hela sanningen; han skall inte tala av sig själv utan förkunna det han hör och låta er veta vad som kommer att ske. Han skall förhårliga mig, ty av mig skall han ta emot det han låter er veta. Allt vad Fadern har är mitt; därför säger jag att det är av mig han tar emot det han skall låta er veta."

Psaltarpsalm

Psaltaren 33:18-22

Herren vakar över dem som fruktar honom,
 över dem som hoppas på hans nåd,
 han räddar dem från döden
 och håller dem vid liv i hungertid.
 Vi sätter vårt hopp till Herren,
 han är vår hjälp och vår sköld.
 I honom har våra hjärtan sin glädje,
 vi förtröstar på hans heliga namn.
 Herre, låt din nåd vila över oss,
 ty vi hoppas på dig.

PINGSTDAGEN

Den heliga Anden

Dagens bön

Gud,
 du som denna dag upplyst dina trognas
 hjärtan
 med den heliga Anden,
 ge oss nåd att ta emot din Andes ledning
 och alltid få glädjas över din frälsning.
 Genom din Son
 Jesus Kristus, vår Herre,
 som lever och verkar med dig och den
 heliga Anden,

från evighet till evighet.

Amen.

Helige, treenige Gud,
Kom med din Ande
och förnya hela din skapelse.
Väck din kyrka att lovsjunga dig
i försonad mångfald
och ödmjuk tacksamhet.
Amen.

1 Första årgången

GAMMALTESTAMENTLIG

LÄSNING

Första Moseboken 11:1-9

Hela jorden hade samma språk och samma ord. När människorna flyttade österut fann de en dal i Shinar där de bosatte sig. "Nu skall vi slå tegel och bränna det", sade de till varandra. De använde tegel som byggsten, och som murbruk använde de beck. De sade: "Låt oss bygga en stad, med ett torn som når ända upp i himlen. Vårt namn blir känt, och vi slipper vara skingrade över hela jorden."

Då steg Herren ner för att se staden och tornet som människorna byggde. Herren sade: "De är ett enda folk och har alla samma språk. Detta är bara början. Nu är ingenting omöjligt för dem, vad de än föresätter sig. Låt oss stiga ner och skapa förvirring i deras språk, så att den ene inte förstår vad den andre säger." Och Herren skingrade dem från denna plats ut över hela jorden, och de slutade att bygga på staden. Därför kallas den Babel, ty där skapade Herren språkförbistringen på jorden, och därifrån skingrade han människorna ut över hela jorden.

EPISTEL

Apostlagärningarna 2:1-11

När pingstdagen kom var alla apostlarna församlade. Då hördes plötsligt från himlen ett dån som av en stormvind, och det fyllde hela huset där de satt. De såg hur tungor som av eld fördelade sig och stannade på var och en av dem. Alla fylldes av helig ande och började tala andra tungomål, med de ord som Anden ingav dem.

I Jerusalem bodde fromma judar från alla länder under himlen. När dånet ljud samlades hela skaran, och förvirringen blev stor när var och en hörde just sitt språk talas. Utom sig av förvåning sade de: "Men är de inte galileer allesammans, dessa som talar? Hur kan då var och en av oss höra sitt eget modersmål talas? Vi är parther, meder, elamiter, vi kommer från Mesopotamien, Judeen och Kappadokien, från Pontos och Asien, från Frygien och Pamfylien, från Egypten och trakten kring Kyrene i Libyen, vi har kommit hit från Rom, både judar och proselyter, vi är kretensare och araber — ändå hör vi dem tala på vårt eget språk om Guds stora gärningar."

EVANGELIUM

Johannesevangeliet 14:25-29

Detta har jag sagt er medan jag är kvar hos er. Men Hjälparen, den heliga anden som Fadern skall sända i mitt namn, han skall lära er allt och påminna er om allt som jag har sagt er. Frid lämnar jag kvar åt er, min frid ger jag er. Jag ger er inte det som världen ger. Känn ingen oro och tappa inte modet. Ni hörde att jag sade till er: Jag går bort och kommer till er igen. Om ni älskade mig skulle ni vara glada över att jag går till Fadern, ty Fadern är större än jag. Detta säger jag er innan det sker, för att ni skall tro det när det har skett."

2 Andra årgången

GAMMALTESTAMENTLIG

LÄSNING

Joel 2:28-29

Herrens ord kom till Joel:

Det skall komma en tid
då jag utgjuter min ande över alla.
Era söner och döttrar skall profetera,
era gamla män skall ha drömmar,
era unga män se syner.
Också över slavar och slavinnor
skall jag då utgjuta min ande.

EPISTEL

Apostlagärningarna 2:1–11

Se första årgången

EVANGELIUM

Johannesevangeliet 14:15–21

Jesus sade: "Om ni älskar mig kommer ni att hålla mina bud. Jag skall be Fadern, och han skall ge er en annan hjälpare, som skall vara hos er för alltid: sanningens ande. Världen kan inte ta emot den, eftersom världen inte ser den och inte känner den. Men ni känner den, eftersom den är kvar hos er och kommer att vara i er. Jag skall inte lämna er ensamma, jag skall komma till er. Ännu en kort tid, sedan ser världen mig inte längre, men ni skall se mig, eftersom jag lever och ni kommer att leva. Den dagen skall ni förstå att jag är i min fader och ni i mig och jag i er. Den som har mina bud och håller dem, han älskar mig, och den som älskar mig skall bli älskad av min fader, och jag skall älska honom och visa mig för honom."

ALTERNATIV TEXT

Apostlagärningarna 2:14-21

Petrus steg fram med de elva andra och tog till orda och talade till dem: "Judar, ja alla ni som bor i Jerusalem, detta skall ni veta, lyssna till mina ord. Det är inte som ni tror, att de här männen är berusade, det är ju bara morgon. Nej, detta är vad som har sagts genom profeten Joel:

Det skall ske i de sista dagarna, säger Gud, att jag utgjuter min ande över alla människor. Era söner och döttrar skall profetera, era unga män skall se syner och era gamla män ha drömmar. Ja, över mina tjänare och tjänarinnor skall jag i de dagarna utgjuta min ande, och de skall profetera. Jag skall låta sällsamma ting visa sig uppe på himlen och tecken nere på jorden, blod och eld och moln av rök. Solen skall vändas i mörker och månen i blod innan Herrens dag kommer, den stora och strålande. Men var och en som åkallar Herrens namn skall bli räddad.

3 Tredje årgången

GAMMALTESTAMENTLIG

LÄSNING

Jesaja 12:1–6

Den dagen skall du säga:

Jag tackar dig, Herre.
Du var vred på mig,
men din vrede lade sig
och du gav mig tröst.
Ja, Gud är min räddning,

jag är trygg och utan fruktan.
Min kraft och mitt värn är Herren,
han räddade mig.
Jublande skall ni ösa vatten
ur räddningens källor.
Den dagen skall ni säga:
Tacka Herren, åkalla honom,
berätta för folken om hans verk,
förkunna hans upphöjda namn!
Lovsjung Herren för hans väldiga
gärningar,
gör dem kända över hela jorden!
Höj jubelrop,
ni som bor på Sion,
ty stor är han mitt ibland er,
Israels Helige.

EPISTEL

Apostlagärningarna 2:1–11

Se första årgången

EVANGELIUM

Johannesevangeliet 7:37–39

På högtidens sista och största dag ställde sig Jesus och ropade: "Är någon törstig, så kom till mig och drick. Den som tror på mig, ur hans inre skall flyta strömmar av levande vatten, som skriften säger." Detta sade han om Anden, som de som trodde på honom skulle få. Ty ännu hade Anden inte kommit, eftersom Jesus ännu inte hade blivit förhärligad.

ALTERNATIV TEXT

Efesierbrevet 2:17-22

Kristus Jesus har kommit med budskap om fred för er som var långt borta och fred för dem som var nära. Ty genom honom kan både vi och ni nalkas Fadern, i en enda Ande. Alltså är ni inte längre gäster och främlingar utan äger samma medborgarskap som de heliga och har ert hem hos Gud. Ni har fogats in i den byggnad som har apostlarna och profeterna till grund och Kristus Jesus själv till hörnsten. Genom honom hålls hela byggnaden ihop och växer upp till ett heligt tempel i Herren; genom honom fogas också ni samman till en andlig boning åt Gud.

Psaltarpsalm

Psaltaren 104:27-31

Alla sätter sitt hopp till dig,
du skall ge dem föda i rätt tid.
Du ger dem, och de tar emot,
du öppnar din hand, och de äter sig mätta.
Du döljer ditt ansikte, och de blir
förskräckta,
du tar ifrån dem deras ande, och de dör
och blir åter till mull.
Du sänder din ande, då skapas liv.
Du gör jorden ny.
Må Herrens ära bestå för evigt,
må Herren glädja sig över sina verk.

ANNANDAG PINGST

Andens vind över världen

Dagens bön

Gud,
du som har givit apostlarna löftet
om den heliga Anden,
ge ditt folk vad det i tro ber om och önskar,
så att vi får del i din frid och frälsning.
Genom din Son
Jesus Kristus, vår Herre,
(som lever och verkar med dig och den
heliga Anden,
från evighet till evighet)
Amen.

Helige Gud,
låt din Andes vind
blåsa över världen
med liv och tröst, sanning och frihet.
Låt oss, genomströmmade av dig,
vittna om Kristus som vår Frälsare.
Du som är densamme nu och alltid och i evighet.
Amen.

1 Första årgången

GAMMALTESTAMENTLIG

LÄSNING

Andra Moseboken 17:1–7

Hela Israels menighet bröt upp från Sinöknen och drog från lägerplats till lägerplats enligt de befallningar Herren gav. De slog läger i Refidim, men där fanns inget vatten att dricka för folket. Då anklagade de Mose och krävde att han skulle skaffa dem vatten. "Varför anklagar ni mig?" frågade Mose. "Varför sätter ni Herren på prov?" Men eftersom de var törstiga knotade de mot Mose och sade: "Varför har du fört oss ut ur Egypten? Vill du att vi själva och våra barn och vår boskap skall dö av törst?" Då ropade Mose till Herren: "Vad skall jag göra med detta folk? Snart stenar de mig." Herren sade till honom: "Gå framför folket med några av de äldste i Israel och ta med dig den stav som du hade då du slog på Nilen. Jag kommer att stå framför dig på klippan vid Horeb, och du skall slå på klippan, och då kommer det vatten ur den, så att folket får dricka." Mose gjorde så inför de äldste i Israel. Platsen fick namnet Massa och Meriva, eftersom israeliterna hade anklagat Mose där och hade satt Herren på prov och sagt: "Finns Herren ibland oss eller inte?"

EPISTEL

Apostlagärningarna 10:42–48

Petrus tog till orda: "Jesus Kristus gav oss uppdraget att förkunna för folket och vittna om att han är den som Gud har bestämt till att döma levande och döda. Om honom vittnar alla profeterna att var och en som tror på honom får syndernas förlåtelse genom hans namn."

Medan Petrus ännu talade föll den heliga anden över alla som hörde hans ord. De omvända judar som hade följt med Petrus häpnade över att den heliga andens gåva blev utgjuten också över hedningarna; de hörde hur dessa talade med tungor och prisade Gud. Då frågade Petrus: "Vem kan hindra att de blir döpta med vatten, när de har tagit

emot den heliga anden alldeles som vi?” Och han sade till att de skulle döpas i Jesu Kristi namn.

EVANGELIUM

Johannesevangeliet 6:44–47

Jesus sade: ”Ingen kan komma till mig utan att Fadern som har sänt mig drar honom, och jag skall låta honom uppstå på den sista dagen. Det står skrivet hos profeterna: *Alla skall bli Guds lärjungar*. Var och en som har lyssnat till Fadern och lärt av honom kommer till mig. Men ingen har sett Fadern, utom den som har kommit från Gud; han har sett Fadern. Sannerligen, jag säger er: den som tror har evigt liv.”

2 Andra årgången

GAMMALTESTAMENTLIG

LÄSNING

Hesekiel 11:17–20

Så säger Herren Gud: Jag skall samla in er bland folken och föra er tillbaka från de länder dit ni skingrats, och åt er skall jag ge Israels land.

När de har återvänt dit skall de avlägsna alla vidriga beläten och alla avskyvärda bruk. Jag skall ge dem ett nytt hjärta och fylla dem med en ny ande. Jag skall ta bort stenhjärtat ur kroppen på dem och ge dem ett hjärta av kött, så att de följer mina bud och håller sig till mina stadgar och lever efter dem. Så skall de vara mitt folk, och jag skall vara deras Gud.

EPISTEL

Apostlagärningarna 11:19–26

De som hade skingrats under den förföljelse som började med Stefanos nådde ända till Fenikien, Cypern och Antiochia, och de förkunnade ordet endast för judar. Men några av dem var från Cypern och Kyrene, och när de kom till Antiochia predikade de också för icke-judar och lät dem höra budskapet om herren Jesus. Herrens hand var med dem, så att ett stort antal kom till tro och omvände sig till Herren. Ryktet om detta nådde församlingen i Jerusalem, och man skickade Barnabas till Antiochia. När han kom dit och fick se bevisen på Guds nåd blev han glad och manade alla att helhjärtat hålla sig till Herren; han var en god man, fylld av helig ande och tro. Och åtskilliga människor vanns för Herren. Barnabas fortsatte sedan till Tarsos för att söka upp Saul, och när han hade funnit honom tog han honom med sig till Antiochia. Där kom de sedan att vara tillsammans i församlingen ett helt år och kunde undervisa en avsevärd mängd. Och det var i Antiochia som lärjungarna för första gången fick heta kristna.

EVANGELIUM

Johannesevangeliet 3:31–36

Johannes döparen sade: ”Den som kommer ovanifrån står över alla. Den som kommer från jorden tillhör jorden och talar jordiskt. Den som kommer från himlen vittnar om vad han har sett och hört, och ingen tar emot hans vittnesbörd. Den som tar emot hans vittnesbörd erkänner därmed att det Gud säger är sant. Ty den som Gud har sänt talar Guds ord; Gud ger Anden utan att mäta. Fadern älskar Sonen och har lagt allt i hans hand. Den som tror på Sonen har evigt liv. Men den som vägrar att tro på Sonen skall inte se livet, utan Guds vrede blir kvar över honom.”

3 Tredje årgången

GAMMALTESTAMENTLIG

LÄSNING

Jesaja 44:1–8

Lyssna nu, Jakob, min tjänare,

Israel, som jag har utvalt.
 Så säger Herren, din skapare,
 han som formade dig i moderlivet,
 han som hjälper dig:
 Var inte rädd, min tjänare Jakob,
 Jeshurun, som jag har utvalt.
 Jag skall gjuta vatten över törstande mark,
 floder av vatten över torrt land,
 och jag skall utgjuta min ande över dina barn,
 min välsignelse över dina ättlingar.
 De skall skjuta upp som grönskande
 popplar,
 som pilträäd vid vattenströmmar.
 En skall säga att han tillhör Herren,
 en skall bära Jakobs namn,
 en skall skriva att han är Herrens
 och hedras med namnet Israel.
 Så säger Herren, Israels konung,
 han som friköper dem, Herren Sebaot:
 Jag är den förste, jag är den siste.
 Det finns ingen annan Gud än jag.
 Vem är som jag? Må han ge sig till känna,
 förklara och bevisa det för mig.
 Vem har i förväg kungjort det som
 händer?
 Låt dem berätta för oss vad som skall ske.
 Var inte förfärad, hys ingen fruktan!
 Kungjorde och berättade jag det inte i
 förväg?
 Ni är mina vittnen.
 Finns det någon annan Gud än jag,
 någon klippa som jag inte vet om?

EPISTEL

Apostlagärningarna 2:36–41

Petrus sade: "Hela Israels folk skall alltså vara fast förvissat om att Gud har gjort honom till Herre och till Messias, denne Jesus som ni har korsfäst."

Orden träffade dem i hjärtat, och de frågade Petrus och de andra apostlarna: "Bröder, vad skall vi göra?" Petrus svarade: "Omvänd er och låt er alla döpas i Jesu Kristi namn, så att ni får förlåtelse för era synder. Då får ni den heliga anden som gåva. Ty löftet gäller för er och era barn och alla dem långt borta som Herren, vår Gud, vill kalla." Petrus vädjade till dem med många andra ord också, och han uppmanade dem: "Se till att ni blir räddade undan detta onda släkte."

De som tog till sig hans ord lät döpa sig, och den dagen ökade de troendes antal med inemot tre tusen.

EVANGELIUM

Johannesevangeliet 12:44–50

Jesus ropade: "Den som tror på mig, han tror inte på mig utan på honom som har sänt mig, och den som ser mig, han ser honom som har sänt mig. Jag är ljuset som har kommit hit i världen för att ingen som tror på mig skall bli kvar i mörkret. Om någon hör mina ord men inte tar vara på dem, så dömer inte jag honom, ty jag har inte kommit för att döma världen utan för att rädda världen. Den som avvisar mig och inte tar emot mina ord, han har mött sin domare: det ord jag har talat skall döma honom på den sista dagen. Ty jag har inte talat av mig själv, utan Fadern som har sänt mig har befallt mig vad jag skall säga och vad jag skall tala. Och jag vet att hans befallning ger evigt liv. När jag talar talar jag så som Fadern har lärt mig."

Psaltarpsalm

Psaltaren 68:10-14, 20-21

Ett ymnigt regn lät du falla, o Gud,
ditt kraftlösa land gav du styrka.
Där fick din skara bo,
du sörjde för de arma i din godhet, o Gud.
Herren har sagt sitt ord,
en här av kvinnor sprider segerbudet.
Kungar och härar flyr, de flyr,
husfrun fördelar bytet.
Skall ni då ligga stilla i fållorna?
Duvans vingar är täckta av silver
och fjädrarna av rödaste guld.
Lovad vare Herren dag efter dag!
Han bär vår börda, Gud är vår räddning.
Vår Gud är en räddande gud,
Herren, vår härskare, för oss bort från
döden.

HELIGA TREFALDIGHETS DAG eller MISSIONSDAGEN Fadern och Sonen och Anden

Dagens bön

Heliga Treenighet,
Fader, Son och Ande,
invig oss i ditt väsens hemlighet
så att vi kan vittna om ditt rikes närvaro
mitt ibland oss.
Du som lever och verkar
från evighet till evighet.
Amen.

Treenige Gud,
du är större än vad ord kan utsäga.
Av dig och genom dig och till dig är allting.
Vi prisar ditt namn.
Dig, helige Gud,
Fader, Son och Ande,
ske ära i evighet.
Amen.

1 Första årgången

GAMMALTESTAMENTLIG

LÄSNING

Femte Moseboken 6:4-9

Hör, Israel! Herren är vår Gud, Herren är en. Du skall älska Herren, din Gud, av hela ditt hjärta, med hela din själ och med all din kraft. Dessa ord som jag i dag ger dig skall du

lägga på hjärtat. Du skall inpränta dem i dina barn och tala om dem när du sitter i ditt hus och när du är ute och går, när du lägger dig och när du stiger upp. Du skall binda dem som ett tecken kring din arm, och de skall vara ett kännemärke på din panna. Du skall skriva dem på dina dörrposter och i dina stadsportar.

EPISTEL

Apostlagärningarna 2:24–35

Petrus sade: "Gud löste honom ur dödens vånda och lät honom uppstå, eftersom det inte var möjligt att döden skulle få behålla honom i sitt grepp. Ty David säger om honom:

*Jag har alltid haft Herren för mina ögon,
han står vid min sida för att jag inte skall
vackla.*

*Därför fröjdar sig mitt hjärta och jublar
min tunga,*

*ja, än mer: min kropp skall få vila med
förtröstan.*

*Ty du skall inte lämna min själ i dödsriket
eller låta din helige möta förgängelsen.*

Du har visat mig livets vägar.

*Du skall uppfylla mig med glädje
när jag får se ditt ansikte.*

Mina bröder, jag kan lugnt säga till er att vår stamfar David är död och begravnen, hans grav finns här än i dag. Nu var han ju profet och visste att Gud med ed hade lovat honom att sätta en ättling till honom på hans tron. Därför var det Messias uppståndelse han förutsade med orden: *Han lämnades inte i dödsriket, och hans kropp mötte inte förgängelsen.* Denne, nämligen Jesus, har Gud låtit uppstå, och vi kan alla vittna om det. Gud har upphöjt honom med sin högra hand, och sedan han enligt löftet tagit emot den heliga anden av Fadern har han nu utgjutit den, så som ni här ser och hör. David har inte själv stigit upp till himlen, men han säger: *Herren sade till min herre: Sätt dig på min högra sida, så skall jag lägga dina fiender som en pall under dina fötter.*

EVANGELIUM

Matteusevangeliet 11:25–27

Vid den tiden sade Jesus: "Jag prisar dig, fader, himlens och jordens herre, för att du har dolt detta för de lärda och kloka och uppenbarat det för dem som är som barn. Ja, fader, så har du bestämt. Allt har min fader anförtrott åt mig. Och ingen känner Sonen, utom Fadern, och ingen känner Fadern, utom Sonen och den som Sonen vill uppenbara honom för.

2 Andra årgången

GAMMALTESTAMENTLIG

LÄSNING

Andra Moseboken 3:1-15

En gång när Mose vaktade fåren åt sin svärfar Jetro, prästen i Midjan, drev han dem till andra sidan öknen och kom till Guds berg, Horeb. Där visade sig Herrens ängel för honom i en eldslåga, som slog upp ur en törnbuske. När Mose såg att busken stod i låga utan att brinna upp tänkte han: "Vilken märklig syn! Jag måste gå dit och se varför busken inte brinner upp." Då Herren såg att han gick för att se efter ropade Gud till honom ur törnbusken: "Mose! Mose!" Han svarade: "Ja, här är jag." Herren sade: "Kom inte närmare! Ta av dig dina skor, du står på helig mark." Och han fortsatte: "Jag är din faders Gud, Abrahams Gud, Isaks Gud och Jakobs Gud." Då skylde Mose sitt ansikte. Han vågade inte se på Gud.

Herren sade: "Jag har sett hur mitt folk plågas i Egypten. Jag har hört deras klagorop över sina slavdrivare — ja, jag vet vad de får lida. Därför har jag stigit ner för att befria dem från egypterna och föra dem från Egypten till ett land som är rikt och vidsträckt och som flödar av mjölk och honung, det land där det nu bor kana-aneer, hettiter, amoreer,

perisseer, hiveer och jevuseer. Nu har israeliternas klagorop nått mig, och jag har själv sett hur egypterna plågar och förtrycker dem. Så gå nu: jag sänder dig till farao, och du skall föra mitt folk, israeliterna, ut ur Egypten.” Mose invände: ”Hur skulle en sådan som jag kunna gå till farao och föra israeliterna ut ur Egypten?” Gud svarade: ”Jag skall vara med dig, och detta är tecknet som skall visa att det är jag som har sänt dig: när du har fört folket ut ur Egypten skall ni hålla gudstjänst på detta berg.” Då sade Mose till Gud: ”Om jag nu kommer till israeliterna och säger att deras faders Gud har sänt mig till dem och de frågar efter hans namn, vad skall jag då svara?” Gud sade: ”Jag är den jag är. Säg dem att han som heter 'Jag är' har sänt dig till dem.” Och Gud fortsatte: ”Säg israeliterna att Herren, deras faders Gud, Abrahams Gud, Isaks Gud och Jakobs Gud, har sänt dig till dem. Detta skall vara mitt namn för all framtid; med det namnet skall jag åkallas från släkte till släkte.”

EPISTEL

Romarbrevet 11:33–36

Vilket djup av rikedom, vishet och kunskap hos Gud! Aldrig kan någon utforska hans beslut eller spåra hans vägar. *Vem kan känna Herrens tankar, vem kan vara hans rådgivare? Vem har skänkt honom något som han måste återgälda?* Ty av honom och genom honom och till honom är allting. Hans är härligheten i evighet, amen.

EVANGELIUM

Matteusevangeliet 28:16–20

De elva lärjungarna begav sig till Galileen, till det berg dit Jesus hade befallt dem att gå. När de fick se honom där föll de ner och hyllade honom, men några tvivlade. Då gick Jesus fram till dem och talade till dem: ”Åt mig har getts all makt i himlen och på jorden. Gå därför ut och gör alla folk till lärjungar: döp dem i Faderns och Sonens och den heliga Andens namn och lär dem att hålla alla de bud jag har gett er. Och jag är med er alla dagar till tidens slut.”

3 Tredje årgången

GAMMALTESTAMENTLIG

LÄSNING

Första Moseboken 18:1-8

Herren visade sig för Abraham i Mamres lund. Abraham satt i tältöppningen under den hetaste tiden på dagen. Han såg upp och fick se tre män stå där framför honom. Då reste han sig från sin plats i tältöppningen och skyndade emot dem och kastade sig till marken. ”Herre”, sade han, ”visa mig den hedern att du inte går förbi din tjänare. Låt mig hämta lite vatten så att ni får tvätta av era fötter. Sedan kan ni lägga er och vila under ett träd, så tar jag fram lite mat som ni kan styrka er med innan ni fortsätter — nu när ni ändå har kommit vägen förbi.” De svarade: ”Ja, gör det!” Abraham skyndade sig in i tältet till Sara och sade: ”Fort, tag tre mått av det bästa mjölet och baka bröd.” Sedan sprang Abraham bort till boskapen, tog en fin spädkalv och gav den till en tjänare, som skyndade sig att anrätta den. Han tog tjockmjölk och sötmjök och kalven som han låtit anrätta och satte fram åt dem. Självt stod han bredvid dem under trädet medan de åt.

EPISTEL

Apostlagärningarna 4:5–12

När Petrus och Johannes häktats, samlades de högsta styresmännen samt de äldste och de skrifflärda i Jerusalem. Översteprästen Hannas var där liksom Kajafas, Jonatas och Alexandros och alla av översteprästerlig släkt. De lät föra fram apostlarna och frågade dem: ”Genom vilken kraft eller i vems namn har ni gjort detta?” Då fylldes Petrus av helig ande och svarade dem: ”Ni äldste och folkets ledare, när ni i dag ställer oss till svars för en välgärning mot en sjuk och vill höra hur han har blivit botad, då skall ni veta, ni alla och hela Israels folk, att det skedde genom nasarén Jesu Kristi namn. Tack vare honom som ni korsfäste och som Gud har uppväckt från de döda står den här mannen

frisk framför er. Jesus är *stenen som föraktades av er husbyggare men blev till en hörnsten*. Hos ingen annan finns frälsningen, och ingenstans bland människor under himlen finns något annat namn som kan rädda oss.”

EVANGELIUM

Johannesevangeliet 11:18-27

Betania låg inte långt från Jerusalem, ungefär en halvtimmes väg, och många judar hade kommit ut till Marta och Maria för att trösta dem i sorgen över brodern. När Marta hörde att Jesus var på väg gick hon och mötte honom. Men Maria satt kvar hemma. Marta sade till Jesus: ”Herre, om du hade varit här hade min bror inte dött. Men jag vet ändå att Gud skall ge dig vad du än ber honom om.” Jesus sade: ”Din bror kommer att uppstå.” Marta svarade: ”Jag vet att han skall uppstå vid uppståndelsen på den sista dagen.” Då sade Jesus till henne: ”Jag är uppståndelsen och livet. Den som tror på mig skall leva om han än dör, och den som lever och tror på mig skall aldrig någonsin dö. Tror du detta?” Hon svarade: ”Ja, herre, jag tror att du är Messias, Guds son, han som skulle komma hit till världen.”

Psaltarpsalm

Psaltaren 113:1-6

Prisa Herren, ni hans tjänare,
prisa Herrens namn!
Lovat vare Herrens namn
nu och för evigt!
Från öster till väster
skall Herrens namn bli prisat.
Herren är upphöjd över alla folk,
högre än himlen når hans härlighet.
Vem är som Herren, vår Gud,
han som tronar så högt,
han som ser så djupt ner —
vem i himlen, vem på jorden?

FÖRSTA SÖNDAGEN EFTER TREFALDIGHET Vårt dop

Dagens bön

Gud,
du som genom dopet låter oss dö
och uppstå med Kristus,
bevara oss i den nåd du gett oss
i dopet,
så att vi genom din heliga Ande
får vara barn av ljuset.
Genom din Son
Jesus Kristus, vår Herre.
Amen.

Livets Gud,
tack för att du genom dopet
förenar oss med Kristus
i hans död och uppståndelse.
Hjälp oss att dag för dag

leva i vårt dop.
I Jesu namn.
Amen.

1 Första årgången

GAMMALTESTAMENTLIG LÄSNING

Hesekiel 36:25-28

Jag skall bestänka er med rent vatten och göra er rena. Ni har orenat er med alla era avgudabilder, men jag skall göra er rena. Jag skall ge er ett nytt hjärta och fylla er med en ny ande. Jag skall ta bort stenhjärtat ur kroppen på er och ge er ett hjärta av kött. Med min egen ande skall jag fylla er. Jag skall se till att ni följer mina bud och håller er till mina stadgar och lever efter dem. Ni skall få bo i det land jag gav era fäder. Så skall ni vara mitt folk, och jag skall vara er Gud.

EPISTEL

Romarbrevet 6:3-11

Vet ni inte att alla vi som har döpts in i Kristus Jesus också har blivit döpta in i hans död? Genom dopet har vi alltså dött och blivit begravda med honom för att också vi skall leva i ett nytt liv, så som Kristus uppväcktes från de döda genom Faderns härlighet. Ty har vi blivit ett med honom genom att dö som han skall vi också bli förenade med honom genom att uppstå som han. Vi vet att vår gamla människa har blivit korsfäst med honom för att den syndiga kroppen skall berövas sin makt, så att vi inte längre är slavar under synden. Ty den som är död är frikänd från synden. När vi nu har dött med Kristus är vår tro att vi också skall leva med honom. Vi vet ju att Kristus har uppväckts från de döda och inte mer skall dö. Döden är inte längre herre över honom. När han dog, dog han bort från synden, en gång för alla. När han nu lever, lever han för Gud. Så skall också ni se på er själva: i Kristus Jesus är ni döda för synden men lever för Gud.

EVANGELIUM

Johannesevangeliet 3:1-8

Bland fariseerna fanns en man som hette Nikodemos och var medlem av judarnas råd. Han kom till Jesus en natt och sade: "Rabbi, vi vet att det är från Gud du har kommit som lärare. Ingen kan göra sådana tecken som du utan att Gud är med honom." Jesus svarade: "Sannerligen, jag säger dig: den som inte blir född på nytt kan inte se Guds rike." Nikodemos svarade: "Hur kan någon födas när han är gammal? Han kan väl inte komma in i moderlivet och födas en gång till?" Jesus svarade: "Sannerligen, jag säger dig: den som inte blir född av vatten och ande kan inte komma in i Guds rike. Det som har fötts av kött är kött, och det som har fötts av ande är ande. Var inte förvånad över att jag sade att ni måste födas på nytt. Vinden blåser vart den vill, och du hör den blåsa, men du vet inte varifrån den kommer eller vart den far. Så är det med var och en som har fötts av anden."

2 Andra årgången

GAMMALTESTAMENTLIG LÄSNING

Andra Moseboken 14:21-22

Mose sträckte ut sin hand över havet, och Herren drev undan havet med en stark östanvind, som blåste hela natten. Så gjorde han havet till torrt land. Vattnet klövs, och israeliterna gick torrskodda tvärs igenom havet, medan vattnet stod som en vägg på båda sidor.

EPISTEL

Titusbrevet 3:4–8

När Guds, vår frälsares, godhet och kärlek till människorna blev uppenbara räddade han oss — inte därför att vi gjort några rättfärdiga gärningar utan därför att han är barmhärtig — och han gjorde det med det bad som återföder och förnyar genom den heliga anden. Genom Jesus Kristus, vår frälsare, har han låtit Anden strömma över oss, för att vi genom Guds nåd skall bli rättfärdiga och, så som det är vårt hopp, vinna evigt liv. Det är ett ord att lita på.

EVANGELIUM

Johannesevangeliet 1:29–34

När Johannes såg Jesus komma, sade han: ”Där är Guds lamm som tar bort världens synd. Det är om honom jag har sagt: Efter mig kommer en som går före mig, ty han fanns före mig. Jag kände honom inte, men för att han skall bli sedd av Israel har jag kommit och döper med vatten.” Och Johannes vittnade och sade: ”Jag har sett Anden komma ner från himlen som en duva och stanna över honom. Jag kände honom inte, men han som sände mig att döpa med vatten sade till mig: ’Den som du ser Anden komma ner och stanna över, han är den som döper med helig ande.’ Jag har sett det, och jag har vittnat om att han är Guds utvalde.”

3 Tredje årgången

GAMMALTESTAMENTLIG

LÄSNING

Första Moseboken 7:11-23

Det år då Noa blev 600 år, den sjuttonde dagen i andra månaden, den dagen bröt alla det stora djupets källor fram och himlens dammluckor öppnades, och regnet strömmade ner över jorden i fyrtio dagar och fyrtio nätter. Just den dagen gick Noa och hans söner Sem, Ham och Jafet in i arken, och med dem Noas hustru och hans tre sonhustrur, vidare alla de olika arterna av vilda djur och boskap, de olika arterna av det som krälar på jorden och av det som flyger, både fåglar och alla andra djur med vingar. Alla kom de in till Noa i arken, ett par av alla levande varelser. De kom, hanar och honor av alla slags djur, så som Gud hade befallt Noa. Och Herren stängde igen om honom.

Då kom floden över jorden. Den varade i fyrtio dagar, och det kom så mycket vatten att arken lyftes och flöt över jorden. Vattnet steg högt över jorden, och arken drev på vattnet. Allt högre steg vattnet över jorden, tills det täckte även de högsta bergen under himlen. Vattnet steg mer än sju meter över bergen. Hela myllret av varelser på jorden gick under: fåglar, boskap och vilda djur, allt liv som jorden viplade av, och alla människor. Allt som levde och andades dog, alla varelser som levde på land. Herren utplånade allt som fanns till på jorden, människor och fyrfotadjur, kräldjur och himlens fåglar: allt utplånades från jorden. Kvar blev bara Noa och de som var med honom i arken.

EPISTEL

Apostlagärningarna 8:26-39

En ängel från Herren sade till Filippos: ”Gå nu vid middagstiden ut på vägen som leder från Jerusalem ner till Gaza. Den ligger öde.” Han gick genast. Då kom där en etiopier som var mäktig hoveunuck hos kandake, den etiopiska drottningen, och hade ansvaret för hela hennes skattkammare. Han hade farit till Jerusalem för att tillbe Gud och var nu på väg hem och satt i sin vagn och läste profeten Jesaja. Anden sade till Filippos: ”Gå fram till vagnen och håll dig intill den.” Filippos skyndade fram, och när han hörde mannen läsa profeten Jesaja frågade han: ”Förstår du vad du läser?” — ”Hur skulle jag kunna det utan att någon vägleder mig?” svarade mannen. Och han bad Filippos stiga upp och sätta sig bredvid honom. Skriftstället som han läste var detta:

*Liksom ett får som leds till slakt,
liksom ett lamm som är tyst inför den som klippar det
öppnade han inte sin mun.*

Genom förödmjukelsen blev hans dom upphävd.

Vem kan räkna hans efterkommande,

när hans liv nu upphöjs från jorden?

Hovmannen frågade Filippus: "Säg mig, vem talar profeten om — sig själv eller någon annan?" Filippus tog då till orda, och med skriftstället som utgångspunkt förkunnade han budskapet om Jesus för honom. När de färdades vägen fram kom de till ett ställe med vatten, och hovmannen sade: "Här finns vatten. Är det något som hindrar att jag blir döpt?" Han lät stanna vagnen, och båda två, Filippus och hovmannen, steg ner i vattnet, och Filippus döpte honom. När de hade stigit upp ur vattnet ryckte Herrens ande bort Filippus, och hovmannen såg honom inte mer; han fortsatte sin resa, fylld av glädje.

EVANGELIUM

Matteusevangeliet 3:11–12

Johannes döparen sade: "Jag döper er med vatten för omvändelsens skull. Men han som kommer efter mig är starkare än jag, och jag är inte värdig att ta av honom hans sandaler. Han skall döpa er med helig ande och eld. Han har kastskoveln i handen och skall rensa den tröskade säden och samla vetet i sin lada, men agnarna skall han bränna i en eld som aldrig slocknar."

Psaltarpsalm

Psaltaren 66:5-12

Kom och se Guds gärningar,
hans väldiga verk bland människor.
Han förvandlade havet till torr mark,
de gick till fots genom floden.
Låt oss glädjas över honom.
Han härskar för evigt i sin makt.
Hans ögon vakar över folken —
inga upprorsmän skall resa sig.
Prisa vår Gud, alla folk,
låt lovsången ljuda!
Han bevarar oss vid liv,
han låter inte våra fötter slinta.
Du prövade oss, o Gud,
du renade oss som man renar silver.
Du lät oss fastna i nätet,
du slog oss i bojor,
du lät människor rida fram över oss.
Vi gick genom eld och genom vatten,
men du förde oss ut i frihet.

ANDRA SÖNDAGEN EFTER TREFALDIGHET

Kallelsen till Guds rike

Dagens bön

Gud,
du som kallar oss till ditt rike,
ge oss kärlek till din vilja,
så att vi med våra liv alltid tjänar dig i glädje.
Genom din Son
Jesus Kristus, vår Herre.
Amen.

Jesus Kristus,
 som inbjuder oss att följa dig,
 gör oss öppna och beredda
 så att vi känner igen din kallelse
 och med förtröstan tar emot det liv
 som du ger oss här och i ditt rike.
 Amen.

1 Första årgången

GAMMALTESTAMENTLIG

LÄSNING

Sakarja 3:1-7

Herren lät mig se Josua, översteprästen, där han stod inför Herrens ängel. På hans högra sida stod Anklagaren, beredd att anklaga honom. Herrens ängel sade till Anklagaren: "Herren skall tillrättavisa dig, Anklagare, ja, han som har utvalt Jerusalem skall tillrättavisa dig. Är inte denne man en brand ryckt ur elden?" Josua bar smutsiga kläder där han stod framför ängeln, och ängeln befallde sina tjänare: "Ta av honom de smutsiga kläderna!" Och han sade till Josua: "Jag befriar dig från din skuld, och du skall kläs i högtidsdräkt." Sedan befallde han: "Sätt på honom en ren turban!" Och de satte på honom en ren turban och klädde honom, medan Herrens ängel stod bredvid. Och detta är vad Herrens ängel försäkrade Josua:

Så säger Herren Sebaot:
 Om du vandrar mina vägar
 och håller mina bud
 skall du råda över mitt hus
 och vaka över mina tempelgårdar.
 Jag skall ge dig tillträde
 till den krets som tjänar mig här.

EPISTEL

Uppenbarelseboken 19:5–9

Det kom en röst från tronen som sade: "Prisa vår Gud, alla hans tjänare, ni som fruktar honom, höga och låga."

Och jag hörde liksom rösten från en stor skara och liksom rösten av stora vatten och rösten av stark åska: "Halleluja! Herren, vår Gud, allhärskaren, är nu konung. Låt oss vara glada och jubla och ge honom vår hyllning. Ty tiden har kommit för Lammets bröllop, och hans brud har gjort sig redo. Hon har fått rätt att klä sig i skinande vitt linnetyg. Ty linnetyget är de heligas rättfärdiga gärningar."

Och ängeln sade till mig: "Skriv: Saliga de som är bjudna till Lammets bröllopsmåltid."

EVANGELIUM

Lukasevangeliet 14:15–24

En av gästerna vid måltiden sade till Jesus: "Salig den som får vara med om måltiden i Guds rike." Jesus svarade: "En man skulle ha en fest och bjöd många gäster. När festen skulle börja skickade han sin tjänare att säga till de inbjudna: 'Välkomna, allt är färdigt.' Men alla hade de någon ursäkt att komma med. En lät hälsa: 'Jag har köpt en åker och är tvungen att gå och se på den, förlåt att jag inte kan komma.' En annan sade: 'Jag har köpt fem par oxar och måste ut och se vad de går för, förlåt att jag inte kan komma.' En tredje sade: 'Jag har just gift mig, så jag kan inte komma.' När tjänaren kom tillbaka och berättade detta greps hans herre av vrede och sade: 'Gå genast ut på gator och gränder i staden och hämta hit alla fattiga och krymplingar och blinda och lytta.' Och tjänaren sade: 'Herre, jag har gjort som du befallde, men ännu finns det plats.' Då sade mannen till sin tjänare: 'Gå ut på vägarna och stigarna och se till att folk kommer hit, så att mitt hus blir fullt. Jag säger er att ingen av alla dem som först blev bjudna skall få vara med på min fest.'"

2 Andra årgången

GAMMALTESTAMENTLIG

LÄSNING

Femte Moseboken 7:6–9

Mose sade till Israels folk: Ty du är ett folk som är helgat åt Herren, din Gud. Dig har Herren, din Gud, utvalt att vara hans dyrbara egendom framför alla andra folk på jorden.

Det var inte för att ni är ett större folk än andra som Herren fäste sig vid er och utvalde er — ni är ju det minsta folket av alla. Men Herren älskade er och ville hålla sin ed till era fäder, och därför förde han er med stark hand ut ur slavlägret och befriade dig ur faraos, den egyptiske kungens, våld. Du skall veta att det är Herren, din Gud, som är Gud, den trofaste Gud som håller sitt förbund och visar godhet i tusen släktled mot dem som älskar honom och håller hans bud.

EPISTEL

Romarbrevet 8:28-30

Vi vet att Gud på allt sätt hjälper dem som älskar honom att nå det goda, dem som han har kallat efter sin plan. Ty dem han i förväg har utvalt har han också bestämt till att formas efter hans sons bild, så att denne skulle vara den förstfödde bland många bröder. Dem han i förväg har utsett har han också kallat, och dem han har kallat har han också gjort rättfärdiga, och dem han har gjort rättfärdiga, dem har han också skänkt sin härlighet.

EVANGELIUM

Johannesevangeliet 1:35-46

Nästa dag stod Johannes där igen med två av sina lärjungar. När Jesus kom gående såg Johannes på honom och sade: "Där är Guds lamm." De båda lärjungarna hörde vad han sade och följde efter Jesus. Jesus vände sig om, och då han såg att de följde honom frågade han vad de ville. De svarade: "Rabbi (det betyder mästare), var bor du?" Han sade: "Följ med och se!" De gick med honom och såg var han bodde och stannade hos honom den dagen. Det var sent på eftermiddagen. Andreas, Simon Petrus bror, var en av de två som hade hört Johannes ord och följt med Jesus. Han träffade först sin bror, Simon, och sade till honom: "Vi har funnit Messias" (det betyder Kristus). Han tog med honom till Jesus. Jesus såg på Simon och sade: "Du är Simon, Johannes son. Du skall heta Kefas" (det betyder Petrus).

Nästa dag tänkte Jesus bege sig därifrån till Galileen. Då träffade han Filippus. Han sade till honom: "Följ mig!" Filippus var från Betsaida, från samma stad som Andreas och Petrus. Filippus träffade Natanael och sade till honom: "Vi har funnit honom som det står om i Moses lag och hos profeterna, Jesus, Josefs son, från Nasaret." Natanael sade: "Kan det komma något gott från Nasaret?" Filippus svarade: "Följ med och se!"

3 Tredje årgången

GAMMALTESTAMENTLIG

LÄSNING

Domarboken 6:7-16

När israeliterna ropade till Herren och klagade över midjaniterna sände han en profet till dem som sade: "Så säger Herren, Israels Gud: Det var jag som förde er ut ur Egypten, förde er ut ur slavlägret. Jag räddade er från egypterna och från alla andra som förtryckte er. Jag drev undan dem för er och gav er deras land. Jag sade till er: Jag är Herren, er Gud, ni får inte dyrka de gudar som dyrkas av amoreerna, i vilkas land ni bor. Men ni lyssnade inte på mig."

Herrens ängel kom till Ofra och satte sig under terebinten som tillhörde aviesriten Joash. Gideon, hans son, höll just på att tröska vete i vinpressen för att midjaniterna inte skulle komma åt det. Herrens ängel visade sig för honom och sade: "Herren är med dig,

tappre krigare!" Gideon svarade: "Men, herre, om Herren är med oss, varför har då allt detta drabbat oss? Var är alla de under som våra fäder talade om när de berättade hur Herren förde oss ut ur Egypten? Nu har Herren svikit oss och gett oss i midjaniternas våld." Herren vände sig till Gideon och sade: "Gå, och bruka den kraft du äger till att rädda Israel ur midjaniternas våld. Det är jag som sänder dig." Gideon svarade: "Men, herre, hur skulle jag kunna rädda Israel? Min ätt är den ringaste i Manasse, och själv är jag den yngste i min familj." Herren sade: "Jag skall vara med dig. Du kommer att slå midjaniterna som om de vore en enda man."

EPISTEL

Första Korinthierbrevet 1:26-31

Tänk på när ni blev kallade: inte många var visa i världslig mening, inte många var mäktiga, inte många förnäma. Men det som är dåraktigt för världen utvalde Gud för att låta de visa stå där med skam, och det som är svagt i världen utvalde Gud för att låta det starka stå där med skam, och det som världen ser ner på, det som ringaktas, ja, som inte finns till, just det utvalde Gud för att göra slut på det som finns till, så att ingen människa skulle kunna vara stolt inför Gud. Genom honom finns ni i Kristus Jesus, som har blivit vår vishet från Gud, vår rättfärdighet, vår helighet och vår frihet. Som det står skrivet: *Den stolte skall ha sin stolthet i Herren.*

EVANGELIUM

Markusevangeliet 2:13-17

Jesus gick längs sjön igen. Alla människor kom till honom, och han undervisade dem. När han gick där fick han se Levi, Alfaios son, sitta utanför tullhuset, och han sade till honom: "Följ mig!" Och Levi steg upp och följde honom.

När Jesus sedan låg till bords i hans hus var det många tullindrivare och syndare som låg till bords tillsammans med honom och hans lärjungar, för det var många som följde honom. När de skriftlärdade bland fariseerna fick se att han åt med syndare och tullindrivare sade de till hans lärjungar: "Åter han med tullindrivare och syndare?" Jesus hörde det och sade: "Det är inte de friska som behöver läkare, utan de sjuka. Jag har inte kommit för att kalla rättfärdiga, utan syndare."

Psaltarpsalm

Psaltaren 65:2-5

Lovsång tillkommer dig,
o Gud, på Sion.
Vi infriar våra löften till dig,
du som hör bön.
Till dig kommer alla människor
för att bekänna sina synder.
När vår skuld blir oss för tung
förlåter du oss.
Lycklig den utvalde
som får komma dig nära
och vara på dina förgårdar.
Vi mättas av det goda i ditt hus,
av det heliga i ditt tempel.

TREDJE SÖNDAGEN EFTER TREFALDIGHET

Förlorad och återfunnen

Dagens bön

Gud,
du som inte upphör att söka dem
som gått vilse
och leda dem som vunnits av din kärlek,
ge oss en sådan tro på vår Frälsare
att vi alltid älskar och ärar ditt namn.
Genom din Son
Jesus Kristus, vår Herre.
Amen.

Kärlekens Gud,
som är oss lika nära som en mor
när hon sköter om sitt barn,
möt oss med din öppna famn
och bevara oss i tryggheten hos dig.
För Jesu Kristi skull.
Amen.

1 Första årgången

GAMMALTESTAMENTLIG LÄSNING

Mika 7:18-20

Vilken gud är som du,
du som tar bort skuld och förlåter synd
hos dem som är kvar av din egendom.
Din vrede består inte för alltid,
du vill helst visa nåd.
Vi mättas av det goda i ditt hus,
av det heliga i ditt tempel.
Du förbarmar dig över oss på nytt
och utplånar våra brott,
du kastar alla våra synder i havets djup.
Du skall visa Jakob trohet och Abraham nåd
enligt den ed du i forna dagar gav våra
fäder.

EPISTEL

Romarbrevet 5:6-11

Medan vi ännu var svaga dog Kristus för alla gudlösa, när tiden var inne. Knappast vill någon dö för en rättfärdig — kanske går någon i döden för en som är god. Men Gud bevisar sin kärlek till oss genom att Kristus dog för oss medan vi ännu var syndare. Då vi nu har gjorts rättfärdiga genom hans blod skall vi av honom så mycket säkrare bli räddade från vreden. Ty om vi var Guds fiender och blev försonade med honom genom hans sons död, då skall vi, när vi nu är försonade, så mycket säkrare bli räddade genom hans sons liv. Ja inte bara det, vi har vår stolthet i Gud tack vare vår herre Jesus Kristus, genom vilken vi nu har vunnit försoningen.

EVANGELIUM

Lukasevangeliet 15:1–7

Alla tullindrivare och syndare sökte sig till Jesus för att höra honom. Fariseerna och de skriftlärdade förargade sig och sade: "Den mannen umgås med syndare och äter med dem." Då gav han dem denna liknelse: "Om någon av er har hundra får och tappar bort ett av dem, lämnar han då inte de nittionio i öknen och går och letar efter det borttappade tills han hittar det? Och när han hittar det blir han glad och lägger det över axlarna. Och när han kommer hem samlar han sina vänner och grannar och säger till dem: Gläd er med mig, jag har hittat fåret som jag hade förlorat. Jag säger er: på samma sätt blir det större glädje i himlen över en enda syndare som omvänder sig än över nittionio rättfärdiga som inte behöver omvända sig."

2 Andra årgången

GAMMALTESTAMENTLIG

LÄSNING

Jesaja 51:1-3

Hör på mig, ni som strävar efter

 rättfärdighet,

ni som söker Herren.

Tänk på klippan ni är huggna ur,

på schaktet ni har hämtats från.

Tänk på Abraham, er far,

och Sara, som födde er.

En enda var han när jag kallade honom,

men genom min välsignelse blev han många.

Herren tröstar Sion,

ger tröst åt hennes ruiner.

Han gör hennes öken lik Eden,

hennes ödemark lik Herrens trädgård.

Fröjd och glädje skall råda där,

lovsångens toner ljuda.

EPISTEL

Efesierbrevet 2:1–10

Ni var döda genom era överträdelser och synder den gång ni levde i dem på denna tidens och världens vis och lät er ledas av fursten över luftens rike, över den andemakt som nu är verksam i olydnadens människor. Sådana var vi alla en gång, då vi följde våra mänskliga begär och handlade som kroppen och våra egna tankar ville, och av födseln var vi vredens barn, vi som de andra. Men Gud, som är rik på barmhärtighet, har älskat oss med så stor kärlek att fast vi var döda genom våra överträdelser har han gjort oss levande tillsammans med Kristus — av nåd är ni frälsta — och uppväckt oss med honom och gett oss en plats i himlen genom Kristus Jesus. Därmed ville han för kommande tider visa den överväldigande rika nåden i sin godhet mot oss genom Kristus Jesus. Ty av nåd är ni frälsta genom tron, inte av er själva, Guds gåva är det. Det beror inte på gärningar, ingen skall kunna berömma sig. Vi är hans verk, skapade genom Kristus Jesus till att göra de goda gärningar som Gud från början har bestämt oss till.

EVANGELIUM

Lukasevangeliet 15:8-10

Jesus sade: "Om en kvinna har tio silvermynt och tappar bort ett av dem, tänder hon då inte en lampa och sopar hela huset och letar överallt tills hon hittar det? Och när hon har hittat det samlar hon väninnor och grannkvinnor och säger: Gläd er med mig, jag har hittat myntet som jag hade förlorat. På samma sätt, säger jag er, gläder sig Guds änglar över en enda syndare som omvänder sig."

3 Tredje årgången

GAMMALTESTAMENTLIG LÄSNING

Jesaja 66:12-14

Så säger Herren:

Jag leder lycka till Jerusalem som en flod,

folkens skatter som en forsande ström.

Hennes barn skall bli burna i famnen

och bli gungade på knäet.

Som en mor tröstar sitt barn,

så skall jag trösta er.

I Jerusalem skall ni finna tröst.

När ni ser det skall era hjärtan glädjas,

era kroppar få nytt liv som det friska gräset.

EPISTEL

Första Petrusbrevet 5:5–11

För er alla gäller: klä er i ödmjukhet mot varandra, ty *Gud står emot de högmodiga, men de ödmjuka visar han nåd*. Böj er alltså ödmjukt under Guds starka hand, så att han upphöjer er när tiden är inne, och kasta alla era bekymmer på honom, ty han sörjer för er.

Var nyktra och vaksamma. Er fiende djävulen går omkring som ett rytande lejon och söker efter någon att sluka. Håll stånd mot honom, orubbliga i tron. Kom ihåg att ni får utstå detsamma som alla era bröder här i världen. Men om ni nu får lida en kort tid skall Gud, som skänker all nåd och har kallat er till sin eviga härlighet genom Kristus, upprätta er, stödja er och ge er fasthet. Hans är makten i evighet, amen.

EVANGELIUM

Lukasevangeliet 15:11–32

Jesus sade: "En man hade två söner. Den yngste sade till fadern: 'Far, ge mig den del av förmögenheten som skall bli min.' Då skiftade fadern sin egendom mellan dem. Några dagar senare hade den yngste sonen sålt allt han ägde och gav sig i väg till ett främmande land, och där slösade han bort sin förmögenhet på ett liv i utsvävningar. När han hade gjort av med allt blev det svår hungersnöd i landet, och han började lida nöd. Han gick och tog tjänst hos en välbärgad man i det landet, och denne skickade ut honom på sina ägor för att vakta svin. Han hade gärna velat äta sig mätt på fröskidorna som svinen åt, men ingen lät honom få något. Då kom han till besinning och tänkte: 'Hur många daglönare hos min far har inte mat i överflöd, och här svälter jag ihjäl. Jag ger mig av hem till min far och säger till honom: Far, jag har syndat mot himlen och mot dig. Jag är inte längre värd att kallas din son. Låt mig få gå som en av dina daglönare.' Och han gav sig av hem till sin far. Redan på långt håll fick fadern syn på honom. Han fylldes av medlidande och sprang emot honom och omfamnade och kysste honom. Sonen sade: 'Far, jag har syndat mot himlen och mot dig, jag är inte längre värd att kallas din son.' Men fadern sade till sina tjänare: 'Skynda er att ta fram min finaste dräkt och klä honom i den, och sätt en ring på hans hand och skor på hans fötter. Och hämta gödkalven och slakta den, så skall vi äta och hålla fest. Min son var död och lever igen, han var förlorad och är återfunnen.' Och festen började.

Men den äldste sonen var ute på fälten. När han på vägen hem närmade sig huset hörde han musik och dans. Han kallade på en av tjänarna och frågade vad som stod på. Tjänaren svarade: 'Din bror har kommit hem, och din far har låtit slakta gödkalven därför att han har fått tillbaka honom välbehållen.' Då blev han arg och ville inte gå in. Fadern kom ut och försökte tala honom till rätta, men han svarade: 'Här har jag tjänat dig i alla dessa år och aldrig överträtt något av dina bud, och mig har du aldrig gett ens en killing att festa på med mina vänner. Men när han kommer hem, din son som har levt upp din egendom tillsammans med horor, då slaktar du gödkalven.' Fadern sade till honom: 'Mitt barn, du är alltid hos mig, och allt mitt är ditt. Men nu måste vi hålla fest och vara glada, för din bror var död och lever igen, han var förlorad och är återfunnen.' "

Psaltarpsalm

Psaltaren 119:170-176

Låt min bön nå fram till dig,
rädda mig, som du har lovat.
Över mina läppar skall lovsång flöda,
ty du lär mig dina stadgar.
Min mun skall besjunga ditt ord,
ty alla dina bud är rättfärdiga.
Låt din hand bli mig till hjälp,
ty jag har valt dina befallningar.
Jag längtar efter din räddning, Herre,
din lag är min lust.
Låt mig leva för att prisa dig,
låt dina lagar vara min hjälp.
Jag har gått vilse som ett bortsprunget får.
Sök rätt på din tjänare,
ty jag har inte glömt dina bud.

FJÄRDE SÖNDAGEN EFTER TREFALDIGHET

Att inte döma

Dagens bön

Du nådens Gud,
som kan döma och upprätta människor,
låt oss leva i din kärlek,
så att vi förlåter varandra så som du förlåtit oss.
Genom din Son
Jesus Kristus, vår Herre.
Amen.

Barmhärtighetens Gud
som upprättar och förlåter,
befria oss från vår lust
att döma och fördöma
både oss själva och andra.
Låt nådens ord
förvandla våra hjärtan och vår värld
genom Jesus Kristus.
Amen.

1 Första årgången

GAMMALTESTAMENTLIG LÄSNING

Andra Samuelsboken 12:1–7

Herren sände Natan till David, och han gick till honom och sade: ”Två män bodde i samma stad, den ene rik och den andre fattig. Den rike ägde får och kor i överflöd, den fattige ägde ingenting utom ett enda litet lamm, som han hade köpt och fött upp. Det fick

växa upp hos honom och hans barn. Det åt av hans bröd och drack ur hans bågare och låg i hans famn. Det var som en dotter för honom. En dag fick den rike en gäst, men han ville inte ta något av sina egna djur för att laga till det åt sin gäst utan tog den fattiges lamm och anrättade det.”

David blev ursinnig och sade till Natan: ”Så sant Herren lever: den mannen har förtjänat döden. Och lammet skall han ersätta sju gånger om, för att han handlade som han gjorde och var så obarmhärtig.” — ”Du är den mannen”, sade Natan.

EPISTEL

Romarbrevet 2:1–4

Det finns inget försvar för dig som dömer, vem du än är. Ty med din dom över andra dömer du dig själv, eftersom du handlar likadant som den du dömer. Vi vet att Guds dom över dem som lever så är väl grundad. Men du som dömer dem som lever så och ändå själv gör samma sak, inbillar du dig att just du skall undgå Guds dom? Bryr du dig inte om Guds oändliga godhet, fördragsamhet och tålamod? Förstår du inte att hans godhet vill föra dig till omvändelse?

EVANGELIUM

Matteusevangeliet 7:1–5

Jesus sade: ”Döm inte, så blir ni inte dömda. Ty med den dom som ni dömer med skall ni dömas, och med det mått som ni mäter med skall det mätas upp åt er. Varför ser du flisan i din broders öga när du inte märker bjälken i ditt eget? Och hur kan du säga till din broder: Låt mig ta bort flisan ur ditt öga — du som har en bjälke i ditt öga? Hycklare, ta först bort bjälken ur ditt öga, så kan du se klart och ta bort flisan ur din broders.”

2 Andra årgången

GAMMALTESTAMENTLIG

LÄSNING

Sakarja 7:8–10

Åter kom Herrens ord till Sakarja:

Så har Herren Sebaot sagt: ”Fäll rättfärdiga domar och visa varandra kärlek och barmhärtighet! Förtryck inte änkan och den faderlöse, invandraren och den fattige. Tänk inte ut onda planer mot varandra.”

EPISTEL

Romarbrevet 14:11-14

Det är skrivet: *Så sant jag lever, säger Herren, för mig skall alla knän böjas, och alla tungor skall prisa Gud.*

Alltså skall var och en av oss avlägga räkenskap inför Gud.

Låt oss därför inte längre döma varandra. I stället skall ni se till att ni inte kommer någon broder att snava eller falla. I min tro på herren Jesus vet jag fullt och fast att ingenting är orent i sig självt, men den som betraktar det som orent, för honom är det orent.

EVANGELIUM

Johannesevangeliet 8:1–11

Jesus gick till Olivberget. Tidigt på morgonen var han tillbaka i templet. Allt folket samlades kring honom, och han satte sig ner och undervisade. De skriftlärdade och fariseerna kom då dit med en kvinna som hade ertappats med äktenskapsbrott. De ställde henne framför honom och sade: ”Mästare, den här kvinnan togs på bar gärning när hon begick äktenskapsbrott. I lagen föreskriver Mose att sådana kvinnor skall stenas. Vad säger du?” Detta sade de för att sätta honom på prov och få något att anklaga honom för. Men Jesus böjde sig ner och ritade på marken med fingret. När de envisades med sin fråga såg han upp och sade: ”Den av er som är fri från synd skall kasta första stenen på henne.” Och han böjde sig ner igen och ritade på marken. När de hörde hans svar gick de därifrån en efter en, de äldste först, och han blev ensam kvar med kvinnan

framför sig. Jesus såg upp och sade till henne: "Kvinna, vart tog de vägen? Var det ingen som dömde dig?" Hon svarade: "Nej, herre." Jesus sade: "Inte heller jag dömer dig. Gå nu, och synda inte mer."

3 Tredje årgången

GAMMALTESTAMENTLIG

LÄSNING

Hesekiel 18:30-32

Jag skall döma er, israeliter, var och en efter hans gärningar, säger Herren Gud. Vänd om! Vänd er bort från era brott, så att de inte får er på fall. Sluta upp med alla era brott mot mig. Skapa er ett nytt hjärta och en ny ande. Inte vill ni väl dö, israeliter? Jag önskar ingens död, säger Herren Gud. Vänd om, så får ni leva.

EPISTEL

Galaterbrevet 6:1-7

Om någon skulle ertappas med en överträdelse skall ni som är andliga människor visa honom till rätta, men gör det med ödmjukhet, och se till att du inte själv blir frestad. Bär varandras bördor, så uppfyller ni Kristi lag. Den som menar sig vara något, fast han ingenting är, bedrar sig själv. Var och en skall pröva sina handlingar och söka skäl till stolthet enbart hos sig själv och inte hos andra. Var och en måste bära sin egen börda. Men den som blir vägledad i ordet skall ha samma del som sin vägledare i allt som är gott. Låt inte bedra er, Gud lurar man inte: vad man sår får man också skörda.

EVANGELIUM

Lukasevangeliet 6:36-42

Jesus sade: "Var barmhärtiga, så som er fader är barmhärtig.

Döm inte, så skall ni inte bli dömda. Förklara ingen skyldig, så skall ni inte dömas skyldiga. Frikänn, så skall ni bli frikända. Ge, så skall ni få. Ett gott mått, packat, skakat och rågat skall ni få i er mantel. Med det mått som ni mäter med skall det mätas upp åt er."

Han gav dem också en liknelse: "Kan väl en blind leda en blind? Ramlar inte båda i gropen? Lärjungen är inte förmer än sin lärare, men när han är fullärd blir han som sin lärare. Varför ser du flisan i din broders öga när du inte märker bjälken i ditt eget? Hur kan du säga till din broder: Låt mig ta bort flisan ur ditt öga, när du inte ser bjälken i ditt eget? Hycklare, ta först bort bjälken ur ditt öga, så kan du se klart och ta bort flisan ur din broders."

Psaltarpsalm

Psaltaren 62:2-9

Bara hos Gud finner jag ro,
från honom kommer min räddning.
Han är klippan som räddar mig,
min borg där jag står trygg.
Hur länge skall ni ansätta mig,
samfällt storma an
som mot en lutande vägg,
en fallfärdig mur?
De har enats om att störta ner mig.
De älskar svek,
med munnen välsignar de,
men i sitt hjärta förbannar de.
Bara hos Gud finner jag ro,
från honom kommer mitt hopp.
Han är klippan som räddar mig,
min borg där jag står trygg.
Från Gud kommer min hjälp och min ära,

Gud är min tillflykt, min starka klippa.
Sätt alltid din lit till honom, du folk,
öppna ditt hjärta inför honom.
Gud är vår tillflykt.

APOSTLADAGEN eller FEMTE SÖNDAGEN EFTER TREFALDIGHET Sänd mig

Dagens bön

Gud,
du som sände apostlarna att vittna om
Jesus Kristus,
ge oss kraft att i deras efterföljd förkunna
ditt evangelium,
så att alla folk får se din frälsning.
Genom din Son
Jesus Kristus, vår Herre.
Amen.

Himmelske Fader,
som genom apostlarna lät evangelium
nå ut i hela världen,
ge oss mod att bryta upp
och följa Herren Kristus
för att med tillit
och levande hopp
bygga din kyrka.
I Jesu namn.
Amen.

1 Första årgången

GAMMALTESTAMENTLIG LÄSNING

Hesekiel 1:26-2:3, 8-10

Däruppe syntes något som liknade safir. Det såg ut som en tron. Och högst uppe, på det som såg ut som en tron, syntes något som tycktes ha mänsklig gestalt. Från det som föreföll vara hans höfter och uppåt såg jag att det glimmade som av vitt guld — det liknade en eldkrans — och från det som föreföll vara hans höfter och neråt såg jag något som liknade eld. Han var omstrålad av ljus. Och som bågen bland molnen en regnvädersdag var det ljus som omstrålade honom.

Så tedde sig anblicken av Herrens härlighet. När jag såg detta föll jag ner med ansiktet mot marken. Och jag hörde någon tala.

”Människa”, sade han, ”res dig upp! Jag vill tala med dig.” Medan han talade fylldes jag av en andekraft som reste mig upp. Och jag hörde den som talade till mig.

”Människa”, sade han, ”jag sänder dig till israeliterna, de trotsiga som trotsar min vilja. Både de och deras fäder har varit upproriska mot mig till den dag som i dag är.

Människa! Lyssna till vad jag har att säga dig. Var inte motsträvig som detta motsträviga folk. Öppna din mun och åt det jag ger dig.” Jag såg en hand sträckas fram mot mig, och handen höll en bokrulle. Han rullade upp den, och jag såg att den var fullskriven på både framsidan och baksidan. Det som stod skrivet där var klagan, suckar och jämmer.

EPISTEL

Första Timotheosbrevet 1:12–17

Jag tackar honom som har gett mig kraft, Kristus Jesus, vår herre, för att han fann mig värd förtroende och tog mig i sin tjänst, mig som förut var en hädare och hänsynslös förföljare. Men jag mötte förbarmande därför att jag handlade i okunnighet, i min otro. Vår herres nåd har överflödat, med tro och kärlek i Kristus Jesus. Detta är ett ord att lita på och värt att helt ta till sig, Kristus Jesus har ju kommit till världen för att rädda syndare — och bland dem är jag den störste. Men jag mötte förbarmande, och det för att Kristus Jesus skulle kunna visa allt sitt tålamod på mig som den förste, urtypen för dem som skall komma till tro på honom och vinna evigt liv. Evighetens konung, oförgänglig, osynlig, den ende Guden — hans är äran och härligheten i evigheters evighet, amen.

EVANGELIUM

Lukasevangeliet 5:1–11

En gång när Jesus stod vid Gennesaretsjön och folket trängde på för att höra Guds ord fick han se två båtar ligga vid stranden; fiskarna hade gått ur för att skölja näten. Han steg i den ena båten, som tillhörde Simon, och bad honom att ro ut ett litet stycke. Sedan satte han sig ner och undervisade folket från båten. När han hade slutat tala sade han till Simon: ”Ro ut på djupt vatten och lägg ut näten där.” Simon svarade: ”Mästare, vi har hållit på hela natten utan att få något. Men eftersom du säger det skall jag lägga ut näten.” Och de gjorde så och drog ihop en väldig mängd fisk. Näten var nära att brista, och de vinkade åt sina kamrater i den andra båten att komma och hjälpa till. De kom, och man fick så mycket fisk i båda båtarna att de höll på att sjunka. Då kastade sig Simon Petrus ner vid Jesu knän och sade: ”Lämna mig, herre, jag är en syndare.” Ty han och de som var med honom greps av bävan när de såg all fisken de hade fångat — likaså Jakob och Johannes, Sebedaios söner, som hörde till samma fiskelag som Simon. Men Jesus sade till Simon: ”Var inte rädd. Från denna stund skall du fånga människor.” Då rodde de i land, lämnade allt och följde honom.

2 Andra årgången

GAMMALTESTAMENTLIG

LÄSNING

Jesaja 6:1-8

Det år då kung Ussia dog såg jag Herren. Han satt på en hög och upphöjd tron, och hans mantelsläp fyllde templet. Serafer stod ovanför honom, var och en med sex vingar: med två vingar skylde de ansiktet, med två skylde de kroppen och med två flög de. Och de ropade till varandra:

Helig, helig, helig
är Herren Sebaot!

Hela jorden är full av hans härlighet.

Ropet kom trösklarna att skaka i sina fästen, och templet fylldes av rök. Jag sade:

Ve mig! Jag är förlorad,
ty jag har orena läppar
och jag bor bland ett folk med orena
läppar,
och mina ögon har sett
Konungen, Herren Sebaot.

En av seraferna flög fram till mig med ett glödande kol som han hade tagit från altaret med en tång. Med det vidrörde han min mun och sade: "När detta vidrör dina läppar blir din skuld borttagen och din synd sonad." Och jag hörde Herrens röst. Han sade: "Vem skall jag sända, vem vill vara vår budbärare?" Jag svarade: "Jag, sänd mig!"

EPISTEL

Första Petrusbrevet 2:4–10

När ni kommer till honom, den levande stenen, ratad av människor men utvald av Gud och ärad av honom, då blir också ni till levande stenar i ett andligt husbygge. Ni blir ett heligt prästerskap och kan frambära andliga offer som Gud vill ta emot tack vare Jesus Kristus. Det står ju i skriften: *Se, på Sion lägger jag en hörnsten, utvald och ärad; den som tror på den skall inte stå där med skam.* Åran tillfaller alltså er som tror. Men för dem som inte tror *har stenen som husbyggarna ratade blivit en hörnsten, en sten som de snavar på, en klippa som de stöter emot.* De stöter emot därför att de inte lyder ordet. Så är det förutbestämt för dem.

Men ni är *ett utvalt släkte, kungar och präster, ett heligt folk, Guds eget folk som skall förkunna hans storverk.* Han har kallat er från mörkret till sitt underbara ljus. Ni som förut inte var ett folk är nu Guds folk. Ni som förut inte fann barmhärtighet har nu funnit barmhärtighet.

EVANGELIUM

Matteusevangeliet 16:13–20

När Jesus kom till området kring Caesarea Filippi frågade han sina lärjungar: "Vem säger människorna att Människosonen är?" De svarade: "Somliga säger Johannes döparen, men andra säger Elia och andra Jeremia eller någon profet." — "Och ni", frågade han, "vem säger ni att jag är?" Simon Petrus svarade: "Du är Messias, den levande Gudens son." Då sade Jesus till honom: "Salig är du, Simon Barjona, ty ingen av kött och blod har uppenbarat detta för dig, utan min fader i himlen. Och jag säger dig att du är Petrus, Klippan, och på den klippan skall jag bygga min kyrka, och dödsrikets portar skall aldrig få makt över den. Jag skall ge dig nycklarna till himmelriket. Allt du binder på jorden skall vara bundet i himlen, och allt du löser på jorden skall vara löst i himlen." Sedan förbjöd han lärjungarna att tala om för någon att han var Messias.

3 Tredje årgången

GAMMALTESTAMENTLIG

LÄSNING

Jeremia 1:4–10

Herrens ord kom till mig:

Innan jag formade dig i moderlivet
utvalde jag dig,
innan du kom ut ur modersskötet
gav jag dig ett heligt uppdrag:
att vara profet för folken.

Men jag svarade: "Nej, Herre, min Gud, jag duger inte till att tala — jag är för ung!"

Då sade Herren till mig:

Säg inte att du är för ung
utan gå dit jag sänder dig
och säg det jag befäller dig!
Låt dem inte skrämma dig,
ty jag är med dig
och jag skall rädda dig,
säger Herren.

Och Herren sträckte ut handen, rörde vid min mun och sade:

Jag lägger mina ord i din mun.
I dag ger jag dig makt
över folk och riken.

Du skall rycka upp och vräka omkull,
förstöra och bryta ner,
bygga upp och plantera.

EPISTEL

Romarbrevet 16:1-7

Jag vill lägga ett gott ord för vår syster Foibe, som tjänar församlingen i Kenchreai. Ta emot henne i Herren på ett sätt som anstår de heliga. Hjälp henne med allt hon kan begära av er. Hon har själv varit ett stöd för många, också för mig.

Hälsa Prisca och Aquila, mina medarbetare i Kristus Jesus. De har vågat livet för mig, och inte bara jag utan alla hednakristna församlingar tackar dem. Hälsa också församlingen som möts i deras hus. Hälsa min käre Epainetos, Asiens första gåva till Kristus. Hälsa Maria, som har arbetat mycket för er. Hälsa Andronikos och Junias, mina stamfränder och medfångar; de är högt ansedda som apostlar och har bekänt sig till Kristus före mig.

EVANGELIUM

Markusevangeliet 3:7-19

Jesus drog sig undan mot sjön tillsammans med sina lärjungar. En massa människor från Galileen följde med, men också från Judeen, Jerusalem och Idumeen och från andra sidan Jordan och från trakten kring Tyros och Sidon kom människor i massor till honom när de hörde talas om allt han gjorde. Han sade åt sina lärjungar att ha en båt till reds, så att han slapp bli trängd av folkmassan. Han hade botat många, och nu kom alla som led av någon plåga och trängde sig på honom för att få röra vid honom. Och när de orena andarna såg honom föll de ner för honom och ropade: "Du är Guds son." Men han förbjöd dem strängt att avslöja vem han var.

Sedan gick han upp på berget och kallade till sig några som han hade utvalt, och de kom till honom. Han utsåg tolv som skulle följa honom och som han skulle skicka ut att predika och ha makt att driva ut demonerna. Och de tolv han utsåg var: Simon, som han gav namnet Petrus, Sebedaios son Jakob och Jakobs bror Johannes, vilka han gav namnet Boanerges, det vill säga Åskans söner, vidare Andreas, Filippus, Bartolomaios, Matteus, Tomas, Alfaios son Jakob, Taddaios, Simon Kananaios och Judas Iskariot, han som förrådde honom.

Psaltarpsalm

Psaltaren 40:6-12

Stora är de ting du har gjort,
dina under, Herre, min Gud,
och dina planer med oss.
Ingen kan mäta sig med dig.
Jag vill tala och berätta om dem,
men de är fler än jag kan räkna.
Slaktoffer och matoffer önskar du inte,
du har lärt mig att lyssna.
Brännoffer och syndoffer begär du inte,
därför säger jag: Jag är här.
I bokrullen står vad jag skall göra.
Gärna gör jag din vilja, min Gud,
jag har din lag i mitt hjärta.
Jag bär bud om din trofasta hjälp
till den stora tempelskaran.
Jag håller inte tillbaka mina ord,
det vet du, Herre.
Jag tiger inte om din hjälp,
att du är trofast och räddar förkunnar jag.
Jag döljer inte din godhet och trohet
för den stora tempelskaran.
Du, Herre, håller inte tillbaka
din barmhärtighet mot mig,

din godhet och din trohet
skall alltid bevara mig.

SJÄTTE SÖNDAGEN EFTER TREFALDIGHET

Efterföljelse

Dagens bön

O kraftens Gud,
som ger oss goda gåvor,
låt din kärlek fylla våra hjärtan,
så att vi älskar dig och det du har skapat.
Genom din Son
Jesus Kristus, vår Herre.
Amen.

Jesus Kristus,

du som vandrat korsets väg
genom död till liv,
ge oss mod att följa den väg
din kärlek visar oss.
Förnya oss genom din Ande,
så att vi lever i omsorg om vår nästa
och kommer närmare dig.
Amen.

1 Första årgången

GAMMALTESTAMENTLIG

LÄSNING

Tredje Moseboken 19:1–2, 13–18

Herren talade till Mose:

Säg till Israels hela menighet: Ni skall vara heliga, ty jag, Herren, er Gud, är helig.

Du skall inte tilltvinga dig något av din nästa eller beröva honom något. Du skall inte hålla inne arbetarens lön över natten. Du skall inte förbanna en döv och inte lägga något i vägen för en blind så att han faller; du skall frukta din Gud. Jag är Herren.

Ni skall inte handla orätt när ni dömer. Du skall varken gynna den fattige eller ta parti för den rike. Rättvist skall du döma din landsman. Du skall inte gå med förtal bland dina bröder, och du skall inte stå din nästa efter livet. Jag är Herren. Du skall inte bära agg mot din landsman utan tillrättvisa honom, så att du inte för hans skull drar skuld över dig. Du skall inte ta hämnd och inte hysa vrede mot någon i ditt folk, utan du skall älska din nästa som dig själv. Jag är Herren.

EPISTEL

Första Petrusbrevet 1:13–16

Var beredda att bryta upp, och håll er vakna. Sätt allt ert hopp till den nåd som kommer er till del när Jesus Kristus uppenbaras. Ni är lydnadens barn, låt er inte styras av de begär som behärskade er medan ni ännu var okunniga. Lev ett alltigenom heligt liv,

liksom han som har kallat er är helig. Det står ju skrivet: *Ni skall vara heliga, ty jag är helig.*

EVANGELIUM

Matteusevangeliet 5:20–26

Jesus sade: ”Jag säger er att om inte er rättfärdighet överträffar de skriftlärdas och fariseernas, så kommer ni inte in i himmelriket.

Ni har hört att det blev sagt till fäderna: *Du skall inte dräpa*; den som dräper undgår inte sin dom. Men jag säger er: den som blir vred på sin broder undgår inte sin dom, och den som okvädar sin broder undgår inte att ställas inför rådet, och den som förbannar honom undgår inte helvetets eld. Om du bär fram din gåva till offeraltaret och där kommer ihåg att din broder har något otalt med dig, så låt din gåva ligga framför altaret och gå först och försona dig med honom; kom sedan tillbaka och bär fram din gåva. Skynda dig att komma överens med din motpart medan ni ännu är på väg, så att han inte överlämnar dig åt domaren och domaren lämnar dig åt vakten och du sätts i fängelse. Sannerligen, du slipper inte ut förrän du har betalt till sista öret.”

2 Andra årgången

GAMMALTESTAMENTLIG

LÄSNING

Amos 7:10-15

Amasja, översteprästen i Betel, sände bud till kung Jerobeam av Israel: ”Amos uppviglar folket mot dig; riket tål inte hans profeterande. Han säger:

Jerobeam skall dö för svärd, och Israel
skall föras bort från sitt land.”

Till Amos sade Amasja: ”Gå din väg, siare, försvinn till Juda — där kan du tjäna ditt bröd med att vara profet! Men här i Betel får du inte längre uppträda som profet, ty detta är konungens tempel, en rikshelgedom.” Amos svarade Amasja: ”Jag är inte profet. Jag tillhör inte det skrået, jag håller boskap och odlar fikon. Men Herren tog mig från min hjord och sade till mig: Träd fram som profet inför mitt folk Israel.

EPISTEL

Första Thessalonikerbrevet 2:1-8

Ni vet själva, bröder, att vårt besök hos er inte var förgäves. Tidigare hade vi, som ni vet, plågats och förödmjukats i Filippi, men vår Gud gav oss mod att predika hans evangelium för er trots hårt motstånd. Bakom våra förmaningar ligger inte villfarelser, orena motiv eller bedrägliga avsikter. Gud har funnit oss värdiga att anförtros evangeliet, och därför talar vi som vi gör; det är inte människor vi vill vara till lags, utan Gud, som prövar våra hjärtan. Vi har aldrig farit med smicker, det vet ni, eller haft någon baktanke på egen fördel — Gud är vårt vittne — och inte har vi strävat efter att bli ärade av människor, varken av er eller andra. Ändå hade vi som Kristi apostlar kunnat komma med anspråk. I stället uppträdde vi lika kärleksfullt bland er som en mor när hon sköter om sina barn. Av ömhet för er ville vi gärna ge er inte bara Guds evangelium utan också våra egna liv, så kära hade ni blivit för oss.

EVANGELIUM

Matteusevangeliet 16:24–27

Jesus sade till sina lärjungar: ”Om någon vill gå i mina spår måste han förneka sig själv och ta sitt kors och följa mig. Ty den som vill rädda sitt liv skall mista det, men den som mister sitt liv för min skull, han skall finna det. Vad hjälper det en människa om hon vinner hela världen men måste betala med sitt liv? Med vad skall hon köpa tillbaka sitt liv? Människosonen skall komma i sin faders härlighet med sina änglar, och då skall han löna var och en efter hans gärningar.”

3 Tredje årgången

GAMMALTESTAMENTLIG LÄSNING

Första Kungaboken 19:19-21

När Elia fann Elisha, Shafats son, var denne ute och plöjde. Tolv par oxar hade han framför sig, det tolfte körde han själv. Elia gick fram och kastade sin mantel över honom. Då lämnade Elisha oxarna och sprang efter Elia och bad honom: "Låt mig först gå och kyssa min far och mor till avsked, sedan skall jag följa dig." Elia svarade: "Gå tillbaka. Du förstår väl vad jag har gjort med dig?" Elisha gick tillbaka, tog de båda oxarna och slaktade dem. Med oket som bränsle tillagade han köttet och gav det åt folket att äta. Sedan bröt han upp och följde Elia som hans tjänare.

EPISTEL

Första Korinthierbrevet 9:19-26

Fri och oberoende av alla har jag gjort mig till allas slav för att vinna så många som möjligt. För att vinna judar har jag för dem varit som en jude. För att vinna dem som står under lagen har jag för dem varit som en som står under lagen, fast jag själv inte står under lagen. För att vinna dem som är utan lag har jag för dem varit som en som är utan lag, fast jag inte är utan Guds lag, jag har ju Kristi lag. För att vinna de svaga har jag inför dem varit svag. Allt har jag varit inför alla, för att åtminstone rädda några. Allt gör jag för evangeliets skull, för att också jag skall få del av dess löften.

Ni vet ju att alla löparna i en tävling springer men att bara en får priset. Löp då för att vinna det. Var och en som tävlar måste försaka allt — löparen gör det för en krans som vissnar, vi för en som aldrig vissnar. Jag har målet i sikte när jag löper, och jag slår inte i luften när jag boxas.

EVANGELIUM

Lukasevangeliet 9:51–62

När tiden var inne för hans upptagande till himlen vände Jesus sina steg mot Jerusalem, och han skickade budbärare före sig. De gav sig av och gick in i en samarisk by för att förbereda hans ankomst. Men man ville inte ta emot honom, eftersom han hade vänt sina steg mot Jerusalem. Då sade hans lärjungar Jakob och Johannes: "Herre, skall vi kalla ner eld från himlen som förgör dem?" Men han vände sig om och tillrättavisade dem, och de fortsatte till en annan by.

När de kom vandrande på vägen sade en man till honom: "Jag skall följa dig vart du än går." Jesus svarade: "Rävarna har lyor och himlens fåglar har bon, men Människosonen har inget ställe där han kan vila sitt huvud." Till en annan sade han: "Följ mig!" Men mannen svarade: "Herre, låt mig först gå och begrava min far." Då sade Jesus: "Låt de döda begrava sina döda, men gå själv och förkunna Guds rike." En annan man sade: "Jag skall följa dig, herre, men låt mig först ta farväl av dem där hemma." Jesus svarade: "Den som ser sig om när han har satt sin hand till plogen, han passar inte för Guds rike."

Psaltarpsalm

Psaltaren 15

Herre, vem får gästa ditt tält?
Vem får bo på ditt heliga berg?
Den som lever oförvitligt och gör det
 rätta
och är sann i tal och tanke.
Den som inte går med förtal,
inte vållar sin nästa skada
och inte smäddar sin granne.
Den som föraktar den förkastlige
men ärar dem som fruktar Herren.
Den som håller sin ed fast det står
 honom dyrt.

Den som inte ger lån mot ränta
och inte kan mutas att fälla en oskyldig.
Den som handlar så står alltid trygg.

KRISTI FÖRKLARINGS DAG

eller

SJUNDE SÖNDAGEN

EFTER TREFALDIGHET

Jesus förhärligad

Dagens bön

Evige Gud,
du som lät Kristus bli förklarad
med Mose och Elia på det heliga berget,
ge oss en sådan tro på honom,
att vi som dina barn får del av din
härlighet i himlen.
Genom din Son
Jesus Kristus, vår Herre.
Amen.

Evige Gud,
som lät din Son bli människa
och på förklaringsberget visade hans härlighet,
öppna våra ögon
så att också vi kan se vem han är
och bekänna hans heliga namn.
Amen.

1 Första årgången

GAMMALTESTAMENTLIG LÄSNING

Andra Moseboken 24:12-18

Herren sade till Mose: "Gå upp till mig på berget och stanna där, så skall jag ge dig stentavlorna och lagen och buden, som jag har skrivit för att undervisa folket." Mose gav sig av tillsammans med sin tjänare Josua och gick upp på Guds berg. Till de äldste sade han: "Stanna här och vänta tills vi kommer tillbaka till er. Aron och Hur är ju kvar hos er; den som vill få något ärende avgjort kan vända sig till dem."

När Mose hade gått upp på berget täcktes det av ett moln. Herrens härlighet vilade över Sinaiberget, och molnet täckte det i sex dagar. Den sjunde dagen ropade han till Mose ur molnet. Och israeliterna såg Herrens härlighet som en förtärande eld på toppen av berget. Mose gick in i molnet och upp på berget och stannade där i fyrtio dagar och fyrtio nätter.

EPISTEL

Andra Petrusbrevet 1:16-18

Det var inte några skickligt hopdiktade sagor jag byggde på när jag för er förkunnade vår herre Jesu Kristi makt och hans ankomst, utan jag hade med egna ögon sett honom i

hans majestät. Ty han mottog ära och härlighet från Gud, sin fader, när en röst kom till honom ur denna majestätiska härlighet: "Detta är min älskade son, honom har jag utvalt." Den rösten hörde jag själv komma från himlen när jag var med honom på det heliga berget.

EVANGELIUM

Matteusevangeliet 17:1–8

Jesus tog med sig Petrus, Jakob och hans bror Johannes och gick med dem upp på ett högt berg, där de var ensamma. Där förvandlades han inför dem: hans ansikte lyste som solen, och hans kläder blev vita som ljuset. Och de såg Mose och Elia stå och samtala med honom. Då sade Petrus till Jesus: "Herre, det är bra att vi är med. Om du vill skall jag göra tre hyddor här, en för dig, en för Mose och en för Elia."

Medan han ännu talade sänkte sig ett lysande moln över dem, och ur molnet kom en röst som sade: "Detta är min älskade son, han är min utvalde. Lyssna till honom." När lärjungarna hörde detta kastade de sig ner med ansiktet mot marken och greps av stor skräck. Jesus gick fram och rörde vid dem och sade: "Stig upp och var inte rädda." De lyfte blicken, och då såg de ingen utom Jesus.

2 Andra årgången

GAMMALTESTAMENTLIG

LÄSNING

Andra Moseboken 34:27-35

Herren sade till Mose: "Skriv ner dessa befallningar, ty i enlighet med dem har jag slutit ett förbund med dig och med Israel." Mose var kvar hos Herren i fyrtio dagar och fyrtio nätter, utan att äta eller dricka. Och han skrev förbundsvillkoren, de tio budorden, på tavlorna.

När Mose gick ner från Sinaiberget och hade med sig förbundstecknet, de två tavlorna, utgick det en strålgans från hans ansikte, därför att han hade talat med Gud, men han märkte det inte. Då Aron och alla israeliterna såg strålgansen från Moses ansikte vågade de inte komma emot honom. Men Mose ropade på dem, och då kom Aron och alla hövdingarna i menigheten till honom, och han talade med dem. Sedan kom alla israeliterna fram, och Mose gav dem alla de befallningar som han hade fått av Herren på Sinaiberget. När Mose hade talat satte han en mask för ansiktet. Varje gång Mose trädde fram inför Herren för att tala med honom tog han av masken tills han gick ut igen. När han hade kommit ut talade han om för israeliterna vad Herren hade befallt. Då såg israeliterna hur Moses ansikte strålade, och Mose satte masken för ansiktet tills han åter skulle gå in och tala med Herren.

EPISTEL

Andra Korinthierbrevet 3:9-18

Om domens tjänst hade sin härlighet, hur mycket rikare på härlighet måste då inte rättfärdighetens tjänst vara. Det som förr hade sin härlighet visar sig inte ha någon, så snart den jämförs med den överväldigande härligheten. Ty om det som försvinner hade härlighet, hur mycket större är inte härligheten hos det som består.

När jag nu har detta hopp kan jag uppträda med stor frimodighet och gör inte som Mose. Han dolde sitt ansikte med en duk för att israeliterna inte skulle se hur det som var på väg att försvinna tog slut. Och deras förstånd blev förstocket, ty ännu i denna dag hänger den slöjan kvar när det gamla förbundets skrifter läses upp, och den lyfts inte bort eftersom det är genom Kristus den försvinner. Än i dag ligger en slöja över deras hjärtan när man läser ur Moses lag. Men för den som vänder sig till Herren tas slöjan bort. Herren, det är Anden, och där Herrens ande är, där är frihet. Och alla vi som utan slöja för ansiktet skådar Herrens härlighet förvandlas till en och samma avbild; vi förhärligas av denna härlighet som kommer från Herren, Anden.

EVANGELIUM

Markusevangeliet 9:1-13

Jesus sade: "Sannerligen, några av dem som står här skall inte möta döden förrän de har sett Guds rike komma med makt."

Sex dagar senare tog Jesus med sig Petrus, Jakob och Johannes och gick med dem upp på ett högt berg, där de var ensamma. Där förvandlades han inför dem: hans kläder blev skinande vita, så vita som ingen blekning i världen kan göra några kläder. Och de såg både Mose och Elia som stod och talade med Jesus. Då sade Petrus till Jesus: "Rabbi, det är bra att vi är med. Låt oss göra tre hyddor, en för dig, en för Mose och en för Elia." Han visste inte vad han skulle säga, de var alldeles skräckslagna. Då kom ett moln och sänkte sig över dem, och en röst hördes ur molnet: "Detta är min älskade son. Lyssna till honom." Och plötsligt, när de såg sig om, kunde de inte se någon annan där än Jesus.

När de gick ner från berget förbjöd han dem att berätta för någon vad de hade sett, innan Människosonen hade uppstått från de döda. De fäste sig vid orden och undrade sinsemellan vad som menades med att uppstå från de döda. Och de frågade honom: "Varför säger de skriftlärdade att Elia först måste komma?" Han svarade: "Visst kommer Elia först och återställer allt. Men varför står det då skrivet att Människosonen skall lida mycket och bli föraktad? Jag säger er: Elia har redan kommit, men med honom gjorde de som de ville, som det står skrivet om honom."

3 Tredje årgången

GAMMALTESTAMENTLIG

LÄSNING

Andra Moseboken 40:34-38

Ett moln täckte uppenbarelsetältet och Herrens härlighet fyllde boningen. Mose kunde inte gå in i uppenbarelsetältet, ty molnet vilade över det och Herrens härlighet fyllde boningen. Varje gång molnet höjde sig från boningen bröt israeliterna upp och fortsatte sin vandring. Om molnet inte höjde sig bröt de inte upp — inte förrän det höjde sig. Herrens moln vilade över boningen om dagen, och om natten lyste en eld i molnet inför israeliternas ögon under hela deras vandring.

EPISTEL

Uppenbarelseboken 1:9-18

Jag, Johannes, er broder som i Jesus delar lidandet, kungavärdigheten och uthålligheten med er, hade kommit till ön Patmos för Guds ords och Jesu vittnesbörds skull. Jag kom i hänryckning på Herrens dag och hörde bakom mig en stark röst, som en basun, och den sade: "Vad du ser, skriv det i en bok och skicka den till de sju församlingarna, till Efesos, Smyrna, Pergamon, Thyatira, Sardes, Filadelfia och Laodikeia." Jag vände mig om för att se rösten som talade till mig. Och när jag vände mig om såg jag sju lampstäl av guld, och mitt bland lampställena såg jag någon som var lik en människoson, i fotsid klädnad och med ett bälte av guld om bröstet. Hans huvud och hår var vitt som vit ull, som snö, och hans ögon var som eldslågor. Hans fötter liknade gyllene brons när den glöder i smältugnen, och hans röst var som rösten av stora vatten. I sin högra hand höll han sju stjärnor, och ur hans mun kom ett skarpt, tveeggat svärd, och hans ansikte var som solen när den lyser i sin kraft.

När jag såg honom föll jag ner som död för hans fötter. Och han lade sin högra hand på mig och sade: "Var inte rädd. Jag är den förste och den siste och den som lever. Jag var död, och se, jag lever i evigheters evighet, och jag har nycklarna till döden och dödsriket.

EVANGELIUM

Lukasevangeliet 9:28-36

Ungefär en vecka senare tog Jesus med sig Petrus och Johannes och Jakob och gick upp på berget för att be. Medan han bad förvandlades hans ansikte, och hans kläder blev vita och lysande. Och två män samtalande med honom. Det var Mose och Elia som

visade sig i härlighet, och de talade om hans uttåg ur världen som han skulle fullborda i Jerusalem. Petrus och de andra hade fallit i djup sömn men vaknade och såg hans härlighet och de båda männen som stod tillsammans med honom. När dessa skulle lämna honom sade Petrus till Jesus: ”Mästare, det är bra att vi är med. Låt oss göra tre hyddor, en för dig och en för Mose och en för Elia” — han visste inte vad han sade. Men medan han talade kom ett moln och sänkte sig över dem, och när de försvann i molnet blev lärjungarna förskräckta. En röst hördes ur molnet: ”Detta är min son, den utvalde. Lyssna till honom”, och när rösten ljöd stod Jesus där ensam. Lärjungarna teg om vad de hade sett, och vid den tiden berättade de ingenting för någon.

Psaltarpsalm

Psaltaren 89:12-18

Din är himlen och din är jorden,
du har grundlagt världen och allt den
rymmer.

Du skapade norr och söder.

Tabor och Hermon jublar över dig.

Din arm är full av kraft,
din hand är segerrik och stark.

På rätt och rättfärdighet vilar din tron,
nåd och trofasthet finns hos dig.

Lyckligt det folk som vet att hylla dig,
Herre, de får vandra i ditt ansiktes ljus.

De gläder sig ständigt över ditt namn
och jublar över din rättfärdighet,
ty du är deras styrka och glans.

ÅTTONDE SÖNDAGEN EFTER TREFALDIGHET

Sanningens ande

Dagens bön

Gud,
du som genom din Ande upplyser våra
hjärtan,
led oss på vår väg genom livet,
så att vi alltid tänker och handlar rätt
och lever efter din vilja.
Genom din Son
Jesus Kristus, vår Herre.
Amen.

O Gud, som ensam är sanning,
ge oss förmåga att tänka klart,
skilja mellan andar
och frimodighet att stå upp för ditt namn.
Ge oss den kraft vi behöver
för Jesu Kristi skull.
Amen.

1 Första årgången

GAMMALTESTAMENTLIG

LÄSNING

Mika 3:5–8

Så säger Herren om profeterna
som leder mitt folk vilse:
De lovar fred och lycka
bara de får något att tugga
men förklarar krig mot alla
som inte stoppar något i gapet på dem.

Därför:

Natt över er — och inga syner!

Mörker — och inga spådomar!

Solen skall gå ner för profeterna,
dagen bli svart omkring dem.

Siarna får stå med skam,

spåmännen blygas,

alla måste dölja skägget,

ty Gud svarar inte.

Men mig har Herrens ande fyllt med kraft,

med rättfärdighet och mod:

jag kan visa Jakob hans brott,

visa Israel hans synd.

EPISTEL

Första Johannesbrevet 4:1–6

Mina kära, sätt inte tro till alla andar utan pröva om de kommer från Gud, ty många falska profeter har gått ut i världen. Så kan ni se vilken ande som är Guds: varje ande som erkänner att Jesus Kristus har kommit i mänsklig gestalt är från Gud, men den ande som förnekar Jesus är inte från Gud. Det är Antikrists ande, som ni har hört skall komma och som redan nu är i världen. Men ni, mina barn, är från Gud, och ni har besegrat de falska profeterna, ty han som är i er är större än han som är i världen. De kommer från världen, och därför talar de som världen, och världen lyssnar på dem. Men vi kommer från Gud. Den som känner Gud, han lyssnar på oss; den som inte kommer från Gud, han lyssnar inte på oss. Så kan vi skilja mellan sanningens ande och villfarelsens ande.

EVANGELIUM

Matteusevangeliet 7:15–21

Jesus sade: "Akta er för de falska profeterna, som kommer till er förklädda till får men i sitt inre är rovlystna vargar. På deras frukt skall ni känna igen dem. Plockar man kanske druvor på törnen eller fikon på tistlar? Så bär varje gott träd bra frukt, men ett uselt träd bär dålig frukt. Ett gott träd kan inte bära dålig frukt, inte heller kan ett uselt träd bära bra frukt. Varje träd som inte bär bra frukt huggs ner och kastas i elden. På deras frukt skall ni alltså känna igen dem.

Inte alla som säger 'Herre, herre' till mig skall komma in i himmelriket, utan bara de som gör min himmelske faders vilja."

2 Andra årgången

GAMMALTESTAMENTLIG

LÄSNING

Ordspråksboken 7:1-3

Håll fast vid mina ord

och bevara mina bud inom dig.

Håll mina bud så får du leva,
bevara min lära som din ögonsten.
Bind dem om dina fingrar,
skriv dem på ditt hjärtas tavla.

EPISTEL

Första Korinthierbrevet 3:10–15

Tack vare den nåd Gud har gett mig har jag som en klok byggmästare lagt en grund som någon annan bygger vidare på. Men var och en måste tänka på hur han bygger. Ingen kan lägga en annan grund än den som redan finns, och den är Jesus Kristus. På den grunden kan man bygga med guld, silver eller ädelstenar, trä, gräs eller halm, och det skall visa sig hur var och en har byggt. Den dagen skall avslöja det, ty den kommer med eld, och elden skall pröva vad vars och ens arbete är värt. Den vars byggnad består skall få lön. Den vars verk brinner ner skall bli utan. Självs skall han dock räddas, men som ur eld.

EVANGELIUM

Matteusevangeliet 7:22–29

Jesus sade: "På den dagen skall många säga till mig: 'Herre, herre, har vi inte profeterat i ditt namn och drivit ut demoner i ditt namn och gjort många underverk i ditt namn?' Då skall jag säga dem som det är: 'Jag känner er inte. Försvinn härifrån, ni onskans hantlangare!'

Den som hör dessa mina ord och handlar efter dem är som en klok man som byggde sitt hus på berggrund. Regnet öste ner, floden kom, vindarna blåste och kastade sig mot huset, men det rasade inte, eftersom det var byggt på berggrund. Och den som hör dessa mina ord men inte handlar efter dem är som en dåre som byggde sitt hus på sand. Regnet öste ner, floden kom, vindarna blåste och störtade sig mot hans hus, och det rasade och raset blev stort."

När Jesus hade avslutat detta tal var folket överväldigat av hans undervisning, för han undervisade med makt och inte som deras skriftlärd.

3 Tredje årgången

GAMMALTESTAMENTLIG

LÄSNING

Jeremia 7:1–7

Detta ord kom till Jeremia från Herren: Ställ dig i porten till Herrens hus. Där skall du ropa ut detta budskap:

Hör Herrens ord alla från Juda som går in genom dessa portar för att tillbe Herren! Så säger Herren Sebaot, Israels Gud: Ändra era liv och era gärningar, så skall jag bo bland er på denna plats. Lita inte på lögnen som "Här är Herrens tempel, Herrens tempel, Herrens tempel." Men om ni verkligen ändrar era liv och era gärningar, om ni handlar rätt mot var-andra, om ni inte förtrycker invandraren, den faderlöse och änkan, inte låter oskyldigt blod flyta på denna plats och inte skadar er själva genom att följa andra gudar, då skall jag bo bland er på denna plats, i det land som jag gav åt era fäder från urminnes tid och för all framtid.

EPISTEL

Romarbrevet 8:14–17

Alla som leds av ande från Gud är Guds söner. Ni har inte fått en ande som gör er till slavar så att ni måste leva i fruktan igen; ni har fått en ande som ger söners rätt så att vi kan ropa: "Abba! Fader!" Anden själv vittnar tillsammans med vår ande om att vi är Guds barn. Men är vi barn, då är vi också arvingar, Guds arvingar och Kristi medarvingar, om vi delar hans lidande för att också få dela hans härlighet.

EVANGELIUM

Matteusevangeliet 7:13–14

Jesus sade: "Gå in genom den trånga porten. Ty den port är vid och den väg är bred som leder till fördärvet, och det är många som går in genom den. Men den port är trång och den väg är smal som leder till livet, och det är få som finner den."

Psaltarpsalm

Psaltaren 119:30-35

Sanningens väg har jag valt,
dina lagar har jag för ögonen.
Jag håller mig till dina lagbud,
svik mig inte, o Herre.
Jag löper den väg dina bud visar,
ty du har vidgat min insikt.
Visa mig, Herre, dina stadgars väg,
och jag skall följa den till slutet.
Ge mig förstånd att lyda din lag,
att hålla den helt och fullt.
Led min vandring efter dina bud,
den stigen går jag med glädje.

NIONDE SÖNDAGEN EFTER TREFALDIGHET

Goda förvaltare

Dagens bön

Barmhärtige Gud,
du som anförtror ditt rike åt svaga
 människor,
ge oss nåd att vilja det du vill
och älska dig över allt på jorden,
så att vi tjänar dig av hela vårt hjärta.
Genom din Son
Jesus Kristus, vår Herre.
Amen.

Gud,
du som väver samman livets trådar,
hjälp oss att vårda din skapelse
och förvalta din nåd i dess många former.
Gör oss medvetna om vårt ansvar
och trogna i vårt uppdrag.
I Jesu namn.
Amen.

1 Första årgången

GAMMALTESTAMENTLIG

LÄSNING

Första Moseboken 1:24-2:3

Gud sade: "Jorden skall frambringa olika arter av levande varelser: boskap, kräldjur och vilda djur av olika arter." Och det blev så. Gud gjorde de olika arterna av vilda djur, boskap och markens kräldjur. Och Gud såg att det var gott.

Gud sade: "Vi skall göra människor som är vår avbild, lika oss. De skall härska över havets fiskar, himlens fåglar, boskapen, alla vilda djur och alla kräldjur som finns på jorden." Gud skapade människan till sin avbild, till Guds avbild skapade han henne. Som man och kvinna skapade han dem. Gud välsignade dem och sade till dem: "Var fruktsamma och föröka er, uppfyll jorden och lägg den under er. Härska över havets fiskar och himlens fåglar och över alla djur som myllrar på jorden."

Gud sade: "Jag ger er alla fröbärande örter på hela jorden och alla träd med frö i sin frukt; detta skall ni ha att äta. Åt markens djur, åt himlens fåglar och åt dem som krälar på jorden, allt som har liv i sig, ger jag alla gröna örter att äta." Och det blev så. Gud såg att allt som han hade gjort var mycket gott. Det blev kväll och det blev morgon. Det var den sjätte dagen.

Så fullbordades himlen och jorden och allt vad där finns. Den sjunde dagen hade Gud fullbordat sitt verk, och han vilade på den sjunde dagen efter allt han hade gjort. Gud välsignade den sjunde dagen och gjorde den till en helig dag, ty på den dagen vilade Gud sedan han utfört sitt skapelseverk.

EPISTEL

Första Petrusbrevet 4:7-11

Nu är slutet på allting nära. Var då samlade och nyktra, så att ni kan be. Framför allt skall ni älska varandra hängivet, ty kärleken gör att många synder blir förlåtna. Var gästfria mot varandra utan att knota. Tjåna varandra, var och en med den nådegåva han har fått, som goda förvaltare av Guds nåd i dess många former. Den som talar skall komma ihåg att han får sina ord från Gud, den som tjänar att han tjänar med den styrka Gud ger. Låt Gud förhärligas i allt detta genom Jesus Kristus. Hans är härligheten och makten i evigheters evighet, amen.

EVANGELIUM

Matteusevangeliet 25:14-30

Jesus sade: "Det blir som när en man skulle resa bort och kallade till sig sina tjänare och lät dem ta hand om hans egendom. Den ene gav han fem talenter, den andre två, den tredje en, åt var och en efter hans förmåga. Sedan reste han därifrån. Den som hade fått fem talenter gav sig genast i väg och gjorde affärer med dem så att han tjänade fem till. Den som hade fått två talenter tjänade på samma sätt två till. Men den som hade fått en talent gick och grävde en grop och gömde sin herres pengar. Efter lång tid kom tjänarnas herre tillbaka och krävde redovisning av dem. Den som hade fått fem talenter kom och lämnade fram fem till och sade: 'Herre, du gav mig fem talenter. Här är fem till som jag har tjänat.' Hans herre sade: 'Bra, du är en god och trogen tjänare. Du har varit trogen i det lilla, jag skall anförtro dig mycket. Gå in till glädjen hos din herre.' Den som hade fått två talenter kom fram och sade: 'Herre, du gav mig två talenter. Här är två till som jag har tjänat.' Hans herre sade: 'Bra, du är en god och trogen tjänare. Du har varit trogen i det lilla, jag skall anförtro dig mycket. Gå in till glädjen hos din herre.' Den som hade fått en enda talent steg också fram. 'Herre', sade han, 'jag visste att du är en hård man, som skördar där du inte har sått och samlar in där du inte har strött ut. Jag var rädd och gick och gömde din talent i jorden. Här har du vad som är ditt.' Hans herre svarade honom: 'Du är en slö och dålig tjänare, du visste att jag skördar där jag inte har sått och samlar in där jag inte har strött ut. Då skulle du ha lämnat mina pengar till banken, så att jag hade kunnat få igen dem med ränta när jag kom. Ta nu ifrån honom talenten och ge den åt mannen med de tio talenterna. Var och en som har, han skall få, och det i överflöd, men den som inte har, från honom skall tas också det han har. Kasta ut den oduglige tjänaren i mörkret där ute.' Där skall man gråta och skära tänder."

2 Andra årgången

GAMMALTESTAMENTLIG

LÄSNING

Ordspråksboken 3:27-32

Neka ingen en skälig gåva
när det står i din makt att hjälpa.
Om du har något, svara då inte din broder:
”Kom tillbaka i morgon, då skall du få.”
Anstifta inget ont mot din broder,
som tror sig bo trygg i din närhet.
Tvista inte med någon utan fog,
med en som inte har gjort dig något ont.
Avundas inte våldsverkaren,
slå inte in på de vägar han går.
Herren avskyr den som är falsk,
men de rättrådiga har hans vänskap.

EPISTEL

Efesierbrevet 4:20-28

Ni har lärt känna Kristus — såvida ni nu har hört om honom och undervisats om honom efter den sanning som finns hos Jesus. Därför skall ni sluta leva som förut; ni skall lägga av er den gamla människan, som går under, bedragen av sina begär. Se till att ni förnyas i ande och förstånd och att ni klär er i den nya människan, som har skapats efter Guds bild, med den rättfärdighet och den helighet som hör sanningen till.

Lägg därför bort lögnen och *tala sanning, var och en till sin nästa*, vi är ju varandras lemmar. *Grips ni av vrede, så synda inte*. Låt inte solen gå ner över er vrede. Ge inte djävulen något tillfälle. Den som stjal skall sluta stjäla och i stället arbeta och sträva med egna händer, så att han kan dela med sig av sitt goda åt dem som behöver.

EVANGELIUM

Lukasevangeliet 12:42–48

Jesus sade: ”Tänk er en trogen och klok förvaltare som av sin herre blir satt att ha hand om tjänstefolket och dela ut maten åt dem i rätt tid. Salig den tjänaren, när hans herre kommer och finner att han gör vad han skall. Sannerligen, han skall låta honom ta hand om allt han äger. Men om den tjänaren tänker: Det dröjer innan min herre kommer, och så börjar slå tjänstefolket och äta och dricka sig full, då skall hans herre komma en dag när han inte väntar honom och vid en tid som han inte vet om och hugga ner honom och låta honom dela lott med de trolösa. Den tjänaren som vet vad hans herre vill men ingenting förbereder och inte handlar efter hans vilja, han skall piskas med många rapp. Men den som av okunnighet gör sådant som förtjänar prygel, han skall bara piskas med några få rapp. Av den som har fått mycket skall det krävas mycket, och den som har anförtrotts mycket skall få svara för desto mera.”

3 Tredje årgången

GAMMALTESTAMENTLIG

LÄSNING

Amos 8:4-7

Hör detta, ni som trampar på de fattiga
och utrotar de svaga i landet!
Ni säger: ”När är nymånadsfesten över
så att vi kan sälja säd,
och sabbaten
så att vi får öppna kornboden?”

Då skall vi minska måtten
och lägga på priserna
och fuska med vågen,
köpa de fattiga för pengar
och de nödställda för ett par skor
och sälja spillet som säd.”
Herren har svurit vid Jakobs stolthet
att aldrig glömma något de gjort.

EPISTEL

Andra Timotheosbrevet 4:1-7

Jag besvär dig vid Gud och Kristus Jesus, som skall döma levande och döda, jag besvär dig vid hans ankomst och vid hans rike: förkunna ordet, träd upp i tid och otid, vederlägg, tillrättavisa, vädja — tålmodigt och med ständig undervisning. Det kommer en tid då människorna inte längre vill lyssna till den sunnda läran utan skaffar sig den ene läraren efter den andre, därför att det kliar i dem att få höra sådant som de önskar. De slår dövörat till för sanningen och vänder sig till legenderna. Men håll alltid huvudet kallt, var beredd att slita ont, gör vad som åligger en förkunnare och fullfölj din tjänst.

Mitt eget liv utgjuts redan som ett offer, och tiden är inne då jag måste bryta upp. Jag har kämpat den goda kampen, jag har fullbordat loppet, jag har bevarat tron.

EVANGELIUM

Lukasevangeliet 16:1–13

Jesus sade till sina lärjungar: ”Det var en rik man som hade en förvaltare, och denne beskyldes för att förskingra hans förmögenhet. Mannen kallade till sig honom och sade: ’Vad är det jag hör om dig? Lämna in dina räkenskaper, du kan inte vara kvar som förvaltare.’ Förvaltaren tänkte: ’Vad skall jag göra nu när min herre avskedar mig? Gräva orkar jag inte, och tigga skäms jag för. Jo, jag vet vad jag skall göra så att folk tar emot mig i sina hus när jag mister min tjänst.’ Han skicka-de efter dem som var skuldsatta hos hans herre, en i sänder, och frågade den förste hur mycket han var skyldig. ’Hundra krus olja’, svarade mannen. Då sade han: ’Här är ditt skuldebrev, sätt dig genast ner och skriv femtio.’ Sedan frågade han näste man: ’Och du, hur mycket är du skyldig?’ — ’Hundra tunnor vete.’ Då sade han: ’Här är ditt skuldebrev. Skriv åttio.’”

Och Herren berömde den ohederlige förvaltaren för att han hade handlat klokt. ”Denna världens människor betar sig klokare mot sina egna än ljusets människor gör. Ja, jag säger er: använd den ohederliga mammon till att skaffa er vänner som tar emot er i evighetens hyddor när mammon lämnar er i sticket.

Den som är trogen i smått är trogen också i stort, och den som är ohederlig i smått är ohederlig också i stort. Om ni inte har varit trogna i fråga om den ohederliga mammon, vem vill då anförtro er det som har verkligt värde? Och om ni inte har varit trogna i fråga om andras egendom, vem vill då ge er det som skall tillhöra er?

Ingen tjänare kan tjäna två herrar. Antingen kommer han att hata den ene och älska den andre eller att hålla fast vid den ene och inte bry sig om den andre. Ni kan inte tjäna både Gud och mammon.”

Psaltarpsalm

Psaltaren 8

Herre, vår härskare,
väldigt är ditt namn över hela jorden.
Jag vill besjunga din himmelska prakt
med ett barns, ett dibarns mun.
Du har rest ett värn mot dina fiender
för att betvinga ovän och hämnare.
När jag ser din himmel, som dina
fingrar format,
månen och stjärnorna du fäste där,
vad är då en människa att du tänker på
henne,
en dödlig att du tar dig an honom?

Du gjorde honom nästan till en gud,
med ära och härlighet krönte du honom.
Du lät honom härska över dina verk,
allt lade du under hans fötter:
får och oxar, all boskap,
och markens vilda djur,
himlens fåglar och havets fiskar,
allt som vandrar havets stigar.
Herre, vår härskare,
väldigt är ditt namn över hela jorden.

TIONDE SÖNDAGEN EFTER TREFALDIGHET

Nådens gåvor

Dagens bön

Gud,
din barmhärtighet är det främsta tecknet
på din allmakt.
Bevara oss i din nåd och kärlek,
så att vi håller fast vid dina löften
och får del i det himmelska goda.
Genom din Son
Jesus Kristus, vår Herre.
Amen.

Enhetens Gud,
vi tackar dig för vår församling
och för människors olika gåvor.
Hjälp oss att leva förenade med Kristus,
vända mot världen
och öppna för varandra.
I Jesu namn.
Amen.

1 Första årgången

GAMMALTESTAMENTLIG LÄSNING

Jesaja 27:2-6

Sjung den dagen om den härliga vingården!
Jag, Herren, har vård om den.
Träget vattnar jag den,
jag vårdar den natt och dag,
så att den inte drabbas av något ont.
Jag hyser ingen vrede mot den,
men ger den mig tistel och törne,
då går jag till angrepp mot den
och sätter eld på alltsammans.
Eller också tar man sin tillflykt till mig
och söker fred med mig,

ja, söker fred med mig.
När den tiden kommer skall Jakob slå rot,
Israel skall blomstra och frodas
och frukterna uppfylla världen.

EPISTEL

Första Korinthierbrevet 12:12-26

Liksom kroppen är en och har många delar och alla de många kroppsdelarna bildar en enda kropp, så är det också med Kristus. Med en och samma Ande har vi alla döpts att höra till en och samma kropp, vare sig vi är judar eller greker, slavar eller fria, och alla har vi fått en och samma Ande att dricka. Kroppen består inte av en enda del utan av många. Om foten säger: "Jag är ingen hand, jag hör inte till kroppen", så hör den likafullt till kroppen. Och om örat säger: "Jag är inget öga, jag hör inte till kroppen", så hör det likafullt till kroppen. Om hela kroppen var öga, vad blev det då av hörseln? Om allt var hörsel, vad blev det då av luktsinnet? Men nu har Gud gett varje enskild del just den plats i kroppen som han ville. Om alltsammans var en enda kroppsdel, vad blev det då av kroppen? Nu är det emellertid många delar, men en enda kropp.

Ögat kan inte säga till handen: "Jag behöver dig inte", och inte heller huvudet till fötterna: "Jag behöver er inte." Tvärtom, också de delar av kroppen som verkar svagast är nödvändiga, och de delar av kroppen som vi inte tycker är fina, dem gör vi så mycket finare, och de delar vi skäms för omger vi med så mycket större anständighet, något som de anständiga delarna inte behöver. Men när Gud satte samman kroppen lät han de ringare delarna bli särskilt ärade, för att det inte skulle uppstå splittring inom kroppen och för att alla delarna skulle visa varandra samma omsorg. Lider en kroppsdel, så lider också alla de andra. Blir en del hedrad, så gläder sig också alla de andra.

EVANGELIUM

Johannesevangeliet 15:1-9

Jesus sade: "Jag är den sanna vinstocken, och min fader är vinodlaren. Varje gren i mig som inte bär frukt skär han bort, och varje gren som bär frukt ansvar han, så att den bär mer frukt. Ni är redan ansade genom ordet som jag har förkunnat för er. Bli kvar i mig, så blir jag kvar i er. Liksom grenen inte kan bära frukt av sig själv om den inte sitter kvar på vinstocken, kan inte heller ni göra det om ni inte är kvar i mig. Jag är vinstocken, ni är grenarna. Om någon är kvar i mig och jag i honom bär han rik frukt: utan mig kan ni ingenting göra. Den som inte är kvar i mig blir som grenarna som kastas bort och visnar; de samlas ihop och läggs på elden och bränns upp. Om ni blir kvar i mig och mina ord blir kvar i er, så be om vad ni vill, och ni skall få det. Min fader förhårligas när ni bär rik frukt och blir mina lärjungar. Liksom Fadern har älskat mig, så har jag älskat er. Bli kvar i min kärlek."

2 Andra årgången

GAMMALTESTAMENTLIG

LÄSNING

Andra Moseboken 19:3-8

Mose gick upp till Gud, och Herren talade till honom från berget: "Så skall du säga till Jakobs släkt och förkunna för Israels folk: Ni har sett vad jag gjorde med egypterna och hur jag har burit er på örningar och fört er hit till mig. Om ni nu lyssnar till mig och håller mitt förbund skall ni vara min dyrbara egendom framför alla andra folk — ty hela jorden är min — och ni skall vara ett rike av präster och ett heligt folk som tillhör mig. Detta är vad du skall säga till Israels folk."

När Mose kom tillbaka kallade han samman folkets äldste och förelade dem det som Herren hade befallt honom att säga. Folket svarade med en mun: "Allt vad Herren har sagt vill vi göra." Och Mose gick tillbaka till Herren med folkets svar.

EPISTEL

Romarbrevet 12:3-8

I kraft av den nåd jag har fått säger jag till var och en av er: ha inte för höga tankar om er själva utan tänk som man bör tänka, med självbesinning, så att var och en rättar sig efter det mått av tro som Gud har tilldelat honom. Ty liksom vi har en enda kropp men många lemmar, alla med olika uppgifter, så utgör vi, fast många, en enda kropp i Kristus, men var för sig är vi lemmar som är till för varandra. Vi har olika gåvor allt efter den nåd vi har fått: profetisk gåva i förhållande till vår tro, tjänan-dets gåva hos den som tjänar, undervisningens gåva hos den som undervisar, tröstens gåva hos den som tröstar och förmanar, gåvan att frikostigt dela med sig, att vara nitisk som ledare och att med glatt hjärta visa barmhärtighet.

EVANGELIUM

Matteusevangeliet 18:18-22

Jesus sade: "Sannerligen, allt ni binder på jorden skall vara bundet i himlen, och allt ni löser på jorden skall vara löst i himlen. Vidare säger jag er: allt vad två av er kommer överens om att be om här på jorden, det skall de få av min himmelske fader. Ty där två eller tre är samlade i mitt namn är jag mitt ibland dem." Då kom Petrus fram till honom och sade: "Herre, hur många gånger skall min broder kunna göra orätt mot mig och ändå få förlåtelse av mig? Så mycket som sju gånger?" Jesus svarade: "Jag säger dig: inte sju gånger utan sjuttiosju gånger."

3 Tredje årgången

GAMMALTESTAMENTLIG

LÄSNING

Josua 24:16-18

Folket sade: "Aldrig någonsin skall vi överge Herren och tjäna andra gudar. Herren är vår Gud. Det var han som förde oss och våra fäder ut ur Egypten, ut ur slavlägret, han som inför våra ögon gjorde dessa stora tecken. Han skyddade oss under hela vår vandring och bland alla de folk genom vilkas land vi drog fram. Herren jagade undan alla folken för oss, även amoreerna som bodde i landet. Också vi vill tjäna Herren. Han är vår Gud."

EPISTEL

Första Korinthierbrevet 12:4-11

Nådegåvorna är olika, men Anden densamma. Tjänsterna är olika, men Herren densamme. Verksamheterna är olika, men Gud är densamme, han som verkar i allt och överallt. Hos var och en framträder Anden så att den blir till nytta. Den ene får genom Anden gåvan att meddela vishet, den andre kan med samma Andes hjälp meddela kunskap. En får tron genom Anden, en annan genom samma Ande gåvan att bota, en annan får kraft att göra under. En får förmågan att tala profetiskt, en annan att skilja mellan olika andar. En kan tala olika slags tungotal, en annan kan tolka tungotal. Allt detta åstadkommer en och samma Ande genom att fördela sina gåvor på var och en så som den själv vill.

EVANGELIUM

Lukasevangeliet 9:46-48

Lärjungarna började undra vem som var den störste av dem. Jesus, som visste vad de tänkte i sina hjärtan, tog ett barn och ställde det bredvid sig och sade till dem: "Den som tar emot detta barn i mitt namn, han tar emot mig, och den som tar emot mig, han tar emot honom som har sänt mig. Ty den som är minst av er alla, han är stor."

Psaltarpsalm

Psaltaren 28:6-9

Lovad vare Herren,
ty han har hört min bön.

Herren är min styrka, min sköld,
på honom förtröstar jag.
Jag fick hjälp och mitt hjärta jublar,
hela min varelse tackar honom.
Herren är sitt folks styrka,
sin smordes tillflykt och räddning.
Rädda ditt folk
och välsigna din egendom.
Var deras herde, bär dem för evigt.

ELFTE SÖNDAGEN EFTER TREFALDIGHET

I ord och handling

Dagens bön

Evige Gud,
du som har all makt och som älskar oss
mer än vi förtjänar,
omslut oss med din barmhärtighet,
så att vi inte endast ser din vilja
utan också tjänar dig.
Genom din Son
Jesus Kristus, vår Herre.
Amen.

Helige Gud
som vill att ord och handling skall vara ett,
hjälp oss att göra det goda vi vill
så att din nåd och kärlek
kan speglas i våra liv.
Genom Jesus Kristus, vår Herre.
Amen.

1 Första årgången

GAMMALTESTAMENTLIG LÄSNING

Jesaja 2:12–17

Herren Sebaot har bestämt en dag
med dom över allt som är övermodigt
och stolt,
över allt som skjuter i höjden och yvs,
över alla Libanons cedrar,
de höga och mäktiga,
och alla Bashans ekar,
över alla höga berg
och alla mäktiga höjder,
över alla stolta torn
och alla branta murar,
över alla långfärdsskepp
och alla praktfulla fartyg.

Då skall människans stolthet kuvas,
hennes högmod kväsas.
Herren ensam triumferar
den dagen.

EPISTEL

Romarbrevet 3:21–28

Nu har Gud uppenbarat en rättfärdighet som inte beror av lagen men som lagen och profeterna har vittnat om — en rättfärdighet från Gud genom tron på Jesus Kristus, för alla dem som tror. Här görs ingen åtskillnad. Alla har syndat och gått miste om härligheten från Gud, och utan att ha förtjänat det blir de rättfärdiga av hans nåd, eftersom han har friköpt dem genom Kristus Jesus. Gud har låtit hans blod bli ett försoningsoffer för dem som tror. Så ville han visa sin rättfärdighet, eftersom han förut hade lämnat synderna ostraffade, under uppskovets tid. I vår egen tid ville han visa sin rättfärdighet: att han är rättfärdig och gör den rättfärdig som tror på Jesus.

Vad blir då kvar av vår stolthet? Ingenting. Vilken lag säger det, gärningarnas? Nej, trons lag. Ty vi menar att människan blir rättfärdig på grund av tro, oberoende av laggärningar.

EVANGELIUM

Lukasevangeliet 18:9–14

Till några som litade på att de själva var rättfärdiga och som såg ner på alla andra riktade Jesus denna liknelse: "Två män gick upp till templet för att be, den ene var farisé, den andre tullindrivare. Fariséen ställde sig och bad för sig själv: 'Jag tackar dig, Gud, för att jag inte är som andra människor, tjuvar och bedragare och horkarlar, eller som tullindrivaren där. Jag fastar två gånger i veckan, jag lämnar tionde av allt jag köper.' Men tullindrivaren stod avsides och vågade inte ens lyfta blicken mot himlen utan slog med händerna mot bröstet och sade: 'Gud, var nådig mot mig syndare.' Jag säger er: det var han som gick hem rättfärdig, snarare än den andre. Ty den som upphöjer sig skall bli förödmjukad, men den som ödmjukar sig skall bli upphöjd."

2 Andra årgången

GAMMALTESTAMENTLIG

LÄSNING

Amos 5:21–24

Så säger Herren:

Jag avskyr era fester, jag hatar dem,
jag står inte ut med era högtider.
När ni offerar till mig och kommer med
era gåvor
vill jag inte veta av dem,
jag vill inte se åt era offer av gödboskap.
Låt mig slippa dina psalmer,
jag vill inte höra ditt strängaspel!
Men låt rätten välla fram som vatten
och rättfärdigheten som en outsinlig ström!

EPISTEL

Romarbrevet 7:14–25

Vi vet att lagen hör till det andliga. Men själv är jag av köttslig natur, såld till slav under synden. Ty jag förstår inte mitt sätt att handla. Det jag vill, det gör jag inte, men det jag avskyr, det gör jag. Men om jag gör det jag inte vill, då medger jag att lagen är något gott. Då är det inte längre jag som handlar, utan synden som bor i mig. Jag vet att det inte bor något gott i mig, det vill säga i min köttsliga natur. Viljan finns hos mig, men inte förmågan att göra det som är gott. Det goda som jag vill, det gör jag inte, men det onda som jag inte vill, det gör jag. Men om jag gör det jag inte vill, då är det inte längre jag

som handlar, utan synden som bor i mig. Jag har alltså upptäckt att eftersom det onda finns hos mig så är lagen något gott för mig som vill göra det goda — i mitt inre bejakar jag ju Guds lag. Men jag ser en annan lag i mina lemmar; den ligger i strid med lagen i mitt förnuft och gör mig till fånge hos syndens lag i mina lemmar. Jag arma människa, vem skall befria mig från denna dödens kropp? Men jag tackar Gud, genom Jesus Kristus, vår herre!

EVANGELIUM

Matteusevangeliet 21:28–31

Jesus frågade: "Vad säger ni om det här: En man hade två söner. Han vände sig till den ene och sade: 'Min son, gå ut och arbeta i vingården i dag.' Han svarade: 'Nej, det vill jag inte', men sedan ångrade han sig och gick. Mannen vände sig till den andre och sade samma sak. Han svarade: 'Jag skall gå, herre', men han gick inte. Vilken av de båda gjorde som fadern ville?" De svarade: "Den förste." Då sade Jesus till dem: "Sannerligen, tullindrivare och horor skall komma före er till Guds rike."

3 Tredje årgången

GAMMALTESTAMENTLIG

LÄSNING

Jesaja 1:10–17

Lyssna till Herrens ord,

sodomfurstar!

Hör vad vår Gud har att säga,

gomorrafolk!

Vad skall jag med alla era slaktoffer?

säger Herren.

Jag är mätt på brännofferbaggar

och gödkalvars fett,

jag vill inte ha blodet

från tjurar och lamm och bockar.

Vem har begärt detta av er

när ni träder fram inför mig,

ni som trängs på mina förgårdar?

Kom inte med era meningslösa gåvor,

jag avskyr offerröken.

Nymånad, sabbat, högtidssamling —

jag tål inte falskhet och fest.

Jag hatar era högtider och nymånadsfester,

de har blivit en börda för mig,

som jag inte orkar bära.

När ni lyfter era händer i bön

vänder jag bort blicken.

Hur mycket ni än ber

lyssnar jag inte.

Ni har blod på händerna.

Tvätta er, rena er!

Låt mig slippa se era illdåd.

Sluta göra det onda

och lär er göra det goda.

Sträva efter rättvisa,

stöd den förtryckte.

För den faderlöses talan,

skaffa änkan rätt.

EPISTEL

Jakobsbrevet 1:22–25

Bli ordets görare, inte bara dess hörare, annars tar ni miste. Den som hör ordet men inte gör vad det säger, han liknar en man som i en spegel betraktar sitt eget ansikte: han ser sig själv men går därifrån och har strax glömt hur han såg ut. Men den som har blickat in i den fullkomliga lagen, frihetens lag, och håller sig till den och inte glömmet vad han hört utan verkligen gör något, han blir salig genom det han gör.

EVANGELIUM

Matteusevangeliet 23:1–12

Jesus talade till folket och sina lärjungar och sade: ”De skriftlärdade och fariseerna har satt sig på Moses stol. Gör därför allt vad de lär er och håll fast vid det, men handla inte som de gör, för de säger ett och gör ett annat. De binder ihop tunga bördor och lägger dem på människornas axlar, men själva rör de inte ett finger för att rätta till dem. Allt vad de företar sig gör de för att människorna skall lägga märke till dem. De skaffar sig breda böneremсор och stora manteltofsar. De tycker om att ha hedersplatsen på gästabuden och sitta främst i synagogan, och de vill bli hälsade på torgen och kallas rabbi av alla människor. Men ni skall inte låta er kallas rabbi, ty en är er läromästare och ni är alla bröder. Ni skall inte kalla någon här på jorden för er fader, ty en är er fader, han som är i himlen. Inte heller skall ni låta er kallas lärare, ty en är er lärare, Kristus. Den som är störst bland er skall vara de andras tjänare. Den som upphöjer sig skall bli förödmjukad, och den som ödmjukar sig skall bli upphöjd.”

Psaltarpsalm

Psaltaren 143:6-10

Jag sträcker mina händer mot dig,
öppnar mig som törstig jord.
Herre, skynda att svara mig,
jag orkar inte mer.
Dölj inte ditt ansikte för mig,
då blir jag lik dem som lagts i graven.
Låt mig var morgon möta din trofasthet,
ty jag förtröstar på dig.
Visa mig den väg jag skall gå,
jag sätter mitt hopp till dig.
Herre, rädda mig från mina fiender,
jag flyr till dig.
Lär mig att göra din vilja,
ty du är min Gud.
Må din goda ande leda mig
på jämn mark.

TOLFTE SÖNDAGEN EFTER TREFALDIGHET

Friheten i Kristus

Dagens bön

Gud,
du som för ditt folk ur fångenskapen,
lär oss att bruka frihetens gåva,
så att vi vårdar din skapelse
och tjänar vår nästa.
Genom din Son

Jesus Kristus, vår Herre.

Amen.

O Gud,
med hela din skapelse
ropar vi efter den frihet som Kristus lovat.
Tack för att du låter stumma tala,
rätar krökta ryggar,
och ger oss hälsa och kraft.
Befria oss till kropp och själ
genom din heliga Ande.
Amen.

1 Första årgången

GAMMALTESTAMENTLIG LÄSNING

Andra Moseboken 4:10-17

Mose sade: "Förlåt din tjänare, Herre, men jag har inte ordet i min makt. Det har jag aldrig haft, inte heller sedan du talat till mig. Orden kommer trögt och tveksamt." Herren svarade: "Vem har gett människan hennes mun? Vem är det som gör henne stum eller döv, seende eller blind? Är det inte jag, Herren? Gå nu, jag skall själv vara med dig när du talar och lära dig vad du skall säga." Men Mose vädjade: "Herre, jag ber dig, sänd bud med någon annan, vem du vill." Då blev Herren vred på honom och sade: "Du har ju din bror Aron, leviten. Han kan tala, det vet jag. Han är redan på väg för att möta dig, och han blir glad att få se dig. Tala med honom och lägg orden i hans mun. Jag skall själv vara med både dig och honom när ni talar och visa er vad ni skall göra. Han skall tala till folket för din räkning; så blir han din mun och du blir hans gud. Och staven skall du ha i handen, det är med den du skall utföra tecknen."

EPISTEL

Andra Korinthierbrevet 3:4-8

En sådan tillit till Gud har jag genom Kristus. Det är inte så att jag skulle förmå tänka ut något på egen hand, något som kommer från mig. Nej, min förmåga kommer från Gud. Han har gett mig förmågan att vara tjänare åt ett nytt förbund, som inte är bokstav utan är ande. Ty bokstaven dödar, men Anden ger liv.

Redan dödens tjänst, som byggde på bokstäver inhuggna i stentavlor, tillkom under en sådan härlighet att israeliterna måste vända bort blicken från Moses ansikte; så stark var strålglassen från hans ansikte, fast den snart försvann. Hur mycket större härlighet skall då inte omge Andens tjänst!

EVANGELIUM

Markusevangeliet 7:31-37

Jesus lämnade trakten kring Tyros och gick över Sidon till Galileiska sjön, i Dekapolisområdet. Där kom de till honom med en man som var döv och knappt kunde tala, och de bad Jesus lägga sin hand på honom. Han tog honom avsides från folket och stack fingrarna i hans öron och spottade och rörde vid hans tunga. Sedan såg han upp mot himlen, andades djupt och sade till honom: "Effata!" (det betyder: Öppna dig!). Med ens öppnades mannens öron och hans tunga löstes och han talade riktigt. Jesus förbjöd dem att berätta det för någon. Men ju mer han förbjöd dem, desto ivrigare spred de ut det. Och alla blev överväldigade och sade: "Allt han har gjort är bra: de döva får han att höra och de stumma att tala."

2 Andra årgången

GAMMALTESTAMENTLIG

LÄSNING

Jesaja 38:1-6

Vid denna tid blev Hiskia allvarligt sjuk, och profeten Jesaja, Amos son, kom till honom och sade: "Så säger Herren: Se om ditt hus. Du ligger för döden, du kommer inte att överleva." Då vände Hiskia ansiktet mot väggen och bad: "Herre, tänk på att jag troget och av hela mitt hjärta har hållit mig till dig. Jag har gjort det som är gott i dina ögon." Och han grät häftigt.

Herrens ord kom till Jesaja: "Gå och säg till Hiskia: Så säger Herren, din fader Davids Gud: Jag har hört din bön och sett dina tårar. Jag lägger ytterligare femton år till ditt liv, och jag skall rädda dig och denna stad ur den assyriske kungens hand, ja, jag skall värna denna stad."

EPISTEL

Romarbrevet 8:18-23

Jag menar att våra lidanden i denna tid ingenting betyder mot den härlighet som skall uppenbaras och bli vår. Ty skapelsen väntar otåligt på att Guds söner skall uppenbaras. Allt skapat har lagts under tomhetens välde, inte av egen vilja utan på grund av honom som vållade det, men med hopp om att också skapelsen skall befrias ur sitt slaveri under förgångelsen och nå den frihet som Guds söner [barn] får när de förhärligas.

Vi vet att hela skapelsen ännu ropar som i födslovåndor. Och till och med vi, som har fått Anden som en första gåva, också vi ropar i vår väntan på att Gud skall göra oss till söner och befria vår kropp.

EVANGELIUM

Lukasevangeliet 13:10-17

En gång undervisade Jesus i en synagoga på sabbaten. Där fanns en kvinna som hade plågats av en sjukdomsande i arton år. Hon var krokryggig och kunde inte räta på sig. När Jesus fick se henne kallade han på henne och sade: "Kvinna, du är fri från din sjukdom", och så lade han sina händer på henne. Genast kunde hon räta på sig, och hon prisade Gud. Men synagogföreståndaren, som förargade sig över att Jesus botade på sabbaten, sade till folket: "Det finns sex dagar då man skall arbeta. På dem kan ni komma och bli botade, men inte under sabbaten." Herren svarade honom: "Hycklare, finns det någon av er som inte löser sin ox eller åsna från krubban också på sabbaten och leder ut och vattnar den? Men här är en Abrahams dotter som Satan har hållit bunden i arton år. Skulle hon inte få lösas från sin boja på sabbaten?" Dessa ord kom alla hans motståndare att skämmas, men folket glädde sig över allt det underbara som han gjorde.

3 Tredje årgången

GAMMALTESTAMENTLIG

LÄSNING

Andra Moseboken 23:10-12

Sex år skall du beså din jord och bärga dess gröda, men det sjunde året skall du låta marken vila och ligga i träda. Då kan de fattiga i ditt folk få sin föda från den. Det som blir över kan de vilda djuren äta. Så skall du också göra med din vingård och dina olivträd.

Sex dagar skall du arbeta, men den sjunde dagen skall du upphöra med arbetet, så att din ox och åsna får vila och slavkvinnans son och invandraren får hämta krafter.

EPISTEL

Galaterbrevet 4:31-5:6

Vi är inte barn till en slavinna utan till den fria kvinnan. Till den friheten har Kristus befriat oss. Stå därför fasta, och låt ingen lägga på er slavoket igen.

Hör på vad jag säger er, jag Paulus: om ni låter omskära er har ni ingen nytta alls av Kristus. Jag försäkrar er igen: var och en som låter omskära sig är skyldig att hålla hela lagen. Ni är utestängda från Kristus, ni som söker er rättfärdighet i lagen; ni har hamnat utanför nåden. Ty vi väntar oss i vår ande att genom tron vinna den rättfärdighet som är vårt hopp. I ett liv med Kristus Jesus kommer det inte an på omskärelse eller förhud, utan på tron, som får sitt uttryck i kärlek.

EVANGELIUM

Markusevangeliet 2:23-28

En sabbat tog Jesus vägen genom sädesfälten, och lärjungarna började rycka av ax medan de gick. Då sade fariseerna till honom: "Varför gör de sådant på sabbaten som inte är tillåtet?" Han svarade: "Har ni aldrig läst vad David gjorde när han och hans män blev hungriga och inte hade något att äta? Han gick in i Guds hus — det var när Evjatar var överstepräst — och åt upp skådebröden, som inga andra än prästerna får äta, och gav också dem som var med honom." Och Jesus sade till dem: "Sabbaten blev till för människan och inte människan för sabbaten. Alltså är Människosonen herre också över sabbaten."

Psaltarpsalm

Psaltaren 145:13-18

Gud håller sina löften,
kärleksfull i allt han gör.
Herren stöder dem som vacklar,
han rätar krökta ryggar.
Allas ögon är vända mot dig,
och du ger dem föda i rätt tid.
Du öppnar din hand
och stillar allt levandes hunger.
Rättfärdig är Herren i alla sina gärningar,
kärleksfull i allt han gör.
Herren är nära alla som ropar,
alla som av hjärtat ropar till honom.

TRETTONDE SÖNDAGEN EFTER TREFALDIGHET

Medmänniskan

Dagens bön

Evige Gud,
du som uppenbarade din kärlek
och blev människa på jorden,
stärk vår tro och öka vårt hopp,
så att vi fylls av kärlek till den mänsklighet
du älskar.
Genom din Son
Jesus Kristus, vår Herre.
Amen.

Evige Gud,
 som tändar vår tro,
 stärker vårt hopp
 och formar vår kärlek,
 lär oss att leva för andra,
 glädjas med dem som gläder sig,
 gråta med dem som gråter
 och att älska utan förbehåll
 så som du älskar oss.
 I Jesu namn.
 Amen.

1 Första årgången

GAMMALTESTAMENTLIG

LÄSNING

Första Moseboken 4:8-12

Kain sade till sin bror Abel: "Kom med ut på fälten." Där överföll han sin bror Abel och dödade honom.

Herren sade till Kain: "Var är din bror Abel?" Han svarade: "Det vet jag inte. Skall jag ta hand om min bror?" Herren sade: "Vad har du gjort? Din brors blod ropar till mig från marken. Förbannad skall du vara, bannlyst från marken som öppnat sin mun för att ta emot din brors blod, som du har utgjutit. Om du odlar marken skall den inte längre ge dig sin gröda. Rastlös och rotlös skall du vara på jorden."

EPISTEL

Första Johannesbrevet 4:7-10

Mina kära, låt oss älska varandra, ty kärleken kommer från Gud, och den som älskar är född av Gud och känner Gud. Men den som inte älskar känner inte Gud, eftersom Gud är kärlek. Så uppenbarades Guds kärlek hos oss: han sände sin ende son till världen för att vi skulle få liv genom honom. Detta är kärleken: inte att vi har älskat Gud utan att han har älskat oss och sänt sin son som försoningsoffer för våra synder.

EVANGELIUM

Lukasevangeliet 10:23–37

Jesus vände sig till lärjungarna och sade enbart till dem: "Saliga de ögon som ser vad ni ser. Jag säger er: många profeter och kungar har velat se vad ni ser, men fick inte se det, och velat höra det ni hör, men fick inte höra det."

En laglörd som ville sätta honom på prov reste sig och sade: "Mästare, vad skall jag göra för att vinna evigt liv?" Jesus sade: "Vad står det i lagen? Hur lyder orden?" Han svarade: "*Du skall älska Herren, din Gud, av hela ditt hjärta och med hela din själ och med hela din kraft och med hela ditt förstånd, och din nästa som dig själv.*" Jesus sade: "Det är rätt. Gör det, så får du leva." För att visa att han var rättfärdig sade mannen till Jesus: "Och vem är min nästa?" På den frågan svarade Jesus: "En man var på väg från Jerusalem ner till Jeriko och blev överfallen av rövare. De slet av honom kläderna och misshandlade honom, och sedan försvann de och lät honom ligga där halvdöd. En präst råkade komma samma väg, och när han såg mannen vek han åt sidan och gick förbi. På samma sätt med en levit som kom till platsen; när han såg honom vek han åt sidan och gick förbi. Men en samarier som var på resa kom och fick se honom ligga där, och han fylldes av medlidande. Han gick fram och höll olja och vin på såren och förband dem. Sedan lyfte han upp honom på sin åsna, förde honom till ett värdshus och skötte om honom. Nästa dag tog han fram två denarer och gav åt värden och sade: 'Sköt om honom, och kostar det mer skall jag betala dig på återvägen.' Vilken av dessa tre tycker du var den överfallne mannens nästa?" Han svarade: "Den som visade honom barmhärtighet." Då sade Jesus: "Gå du och gör som han!"

2 Andra årgången

GAMMALTESTAMENTLIG LÄSNING

Femte Moseboken 15:7-11

Om det finns någon fattig hos dig, en av dina landsmän, i någon av städerna i det land som Herren, din Gud, vill ge dig, skall du inte vara hårdhärtad och hålla handen sluten för din fattige broder. Nej, du skall öppna din hand för honom och låta honom låna så mycket han behöver. Akta dig för den gemena tanken att det sjunde året, avskrivningsåret, närmar sig, så att du ser med oginhet på din fattige broder och vägrar låna honom något. Då klagas han över dig inför Herren, och du får en synd att svara för. Ge honom villigt, utan att gräma dig över att du ger, ty för detta skall Herren, din Gud, välsigna dig i allt du gör och allt du företar dig. Det kommer aldrig att saknas fattiga i landet. Därför ger jag dig denna befallning: Öppna handen för din broder, för den fattige och nödlidande i ditt land.

EPISTEL

Romarbrevet 13:8-10

Stå inte i skuld till någon, utom i er kärlek till varandra. Ty den som älskar sin medmänniska har uppfyllt lagen. Buden *Du skall inte begå äktenskapsbrott, Du skall inte dräpa, Du skall inte stjäla, Du skall inte ha begär* och alla andra bud sammanfattas ju i ordet: *Du skall älska din nästa som dig själv*. Kärleken vållar inte din nästa något ont. Kärleken är alltså lagen i dess fullhet.

EVANGELIUM

Matteusevangeliet 5:38-48

Jesus sade: "Ni har hört att det blev sagt: *Öga för öga och tand för tand*. Men jag säger er: väj er inte mot det onda. Nej, om någon slår dig på högra kinden, så vänd också den andra mot honom. Om någon vill processa med dig för att få din skjorta, så ge honom din mantel också. Om någon vill tvinga dig att följa med en mil i hans tjänst, så gå två mil med honom. Ge åt den som ber dig, och vänd inte ryggen åt den som vill låna av dig.

Ni har hört att det blev sagt: *Du skall älska din nästa* och hata din fiende. Men jag säger er: älska era fiender och be för dem som förföljer er; då blir ni er himmelske faders söner. Ty han låter sin sol gå upp över onda och goda och låter det regna över rättfärdiga och orättfärdiga. Om ni älskar dem som älskar er, skall ni då ha lön för det? Gör inte tullindrivarna likadant? Och om ni hälsar vänligt på era bröder och bara på dem, gör ni då något märkvärdigt? Gör inte hedningarna likadant? Var fullkomliga, så som er fader i himlen är fullkomlig."

3 Tredje årgången

GAMMALTESTAMENTLIG LÄSNING

Jeremia 38:7-13

Nubiern Eved-Melek, en hovman som befann sig i kungapalatset, fick höra att de hade kastat Jeremia i brunnen. Kungen satt då i Benjaminporten, och Eved-Melek lämnade kungapalatset för att gå och tala med kungen: "Min herre och konung, det som dessa män har gjort mot profeten Jeremia är ett svårt brott. De har kastat honom i brunnen, och där kommer han att svälta ihjäl. Det finns ju inte längre något bröd i staden."

Kungen gav då nubiern Eved-Melek denna befallning: "Ta med dig tre män härifrån och dra upp profeten Jeremia ur brunnen innan han dör." Eved-Melek tog med sig männen till klädkammaren i kungapalatsets förråd. Där hämtade de trasor av gamla utslitna kläder och firade ner dem till Jeremia i brunnen med rep. Nubiern Eved-Melek ropade till Jeremia: "Lägg klädtrasorna i armhålorna, under repen!" Jeremia gjorde så, och de drog upp honom med repen ur brunnen.

EPISTEL

Romarbrevet 12:16-21

Bemöt alla lika och håll er inte för goda att umgås med dem som är ringa. Var inte självkloka. Lönä inte ont med ont. Tänk på vad som är riktigt för alla människor. Håll fred med alla människor så långt det är möjligt och kommer an på er. Ta inte rätten i egna händer, mina kära, utan låt Guds vrede ha sin gång, ty det står skrivet: *Min är hämnden, jag skall utkräva den*, säger Herren. *Men är din fiende hungrig, ge honom att äta; är han törstig, ge honom att dricka. Då samlar du glödande kol på hans huvud.* Låt dig inte besegras av det onda, utan besegra det onda med det goda.

EVANGELIUM

Matteusevangeliet 7:12

Jesus sade: "Allt vad ni vill att människorna skall göra för er, det skall ni också göra för dem. Det är vad lagen och profeterna säger."

Psaltarpsalm

Psaltaren 103:1-6

Lova Herren, min själ,
hela mitt jag vill prisa hans heliga namn!
Lova Herren, min själ,
minns allt det goda han gör:
han förlåter alla mina synder
och botar alla mina sjukdomar,
han räddar mig från graven
och kröner mig med nåd och barmhärtighet,
han fyller mitt liv med allt gott,
och jag blir ung på nytt som en örn.
Herren handlar rättfärdigt
och ger de förtryckta deras rätt.

FJORTONDE SÖNDAGEN EFTER TREFALDIGHET

Enheten i Kristus

Dagens bön

Barmhärtige Fader,
du som sände din Son att övervinna fiendskapen,
ingjut i oss enhetens Ande
och samla ditt folk till ett,
så att världen kan tro.
Genom din Son
Jesus Kristus, vår Herre,
(som lever och verkar med dig och den heliga Anden,
från evighet till evighet.)
Amen.

Gud vår Fader,
som i Kristus vill göra oss till ett,
väck oss, så att vi inte finner oss i den splittring,
som kränker din kärlek
och driver bort människor från din kyrka.
Led oss allt djupare in i den enhet som du vill ge oss.
Genom Jesus Kristus, vår Herre.
Amen.

1 Första årgången

GAMMALTESTAMENTLIG

LÄSNING

Hesekiel 37:15-22

Herrens ord kom till mig: Människa! Tag en trästav och skriv på den: "Juda och israeliterna, hans förbundna." Tag sedan en annan trästav, den som tillhör Efraim, och skriv på den: "Josef och alla israeliter, hans förbundna." För samman dem så att de blir en enda stav i din hand. När dina landsmän ber dig förklara vad detta betyder skall du svara dem: Så säger Herren Gud: Jag tar den stav som tillhör Efraim och som avser Josef och Israels stammar, hans förbundna, och lägger Judas stav intill den. Jag gör dem till en enda stav i min hand. Trästavarna som du har skrivit på skall du hålla fram så att folket ser dem. Säg sedan: Så säger Herren Gud: Jag skall hämta israeliterna hos de folk som de har kommit till, jag skall samla in dem från alla håll och föra dem till deras eget land. I detta land, på Israels berg, gör jag dem till ett enda folk, och de skall alla lyda under en enda kung. Aldrig mer skall de vara två folk, aldrig mer skall de delas i två kungariken.

EPISTEL

Efesierbrevet 4:1-6

Jag uppmanar er, jag som är fånge för Herrens skull, att leva värdigt er kallelse, alltid ödmjuka och milda. Ha fördrag med varandra i tålmod och kärlek. Sträva efter att med friden som band bevara den andliga enheten: en enda kropp och en enda ande, liksom ni en gång kallades till ett och samma hopp. En är Herren, en är tron, ett är dopet, en är Gud och allas fader, han som står över allting, verkar genom allt och finns i allt.

EVANGELIUM

Johannesevangeliet 17:9-11

Jesus sade: "Jag ber för dem. Jag ber inte för världen utan för dem som du har gett mig, eftersom de är dina. Allt mitt är ditt och allt ditt är mitt, och jag har förhärligats genom dem. Jag är inte längre kvar i världen, men de är kvar i världen och jag kommer till dig. Helige fader, bevara dem i ditt namn, det som du har gett mig, så att de blir ett, liksom vi är ett."

2 Andra årgången

GAMMALTESTAMENTLIG

LÄSNING

Jesaja 11:10-13

Den dagen skall folken söka sig till Jishajs rot, till honom som står som ett fälttecken för alla folk, och platsen där han tronar skall bli ärad.

Den dagen skall Herren åter lyfta sin hand för att friköpa dem som är kvar av hans folk, dem som är kvar i Assyrien och Egypten, Patros och Kush, Elam och Shinar, Hamat och kustländerna.

Han skall höja ett fälttecken för folken,
förener de skingrade av Israel
och samla de kringspridda av Juda
från jordens fyra hörn.

Då skall Efraims avund upphöra
och Judas fiendskap ta slut.

Efraim skall inte avundas Juda
och Juda inte hysa fiendskap mot Efraim.

EPISTEL

Filipperbrevet 2:1-5

Om det alltså finns tröst genom Kristus, uppmuntran från kärleken och gemenskap från Anden, om det finns ömhet och medkänsla, gör då min glädje fullkomlig genom att visa enighet. Lev i samma kärlek, eniga i tanke och sinnelag, fria från självhävdelse och fåfänga. Var ödmjuka och sätt andra högre än er själva. Tänk inte bara på ert eget bästa utan också på andras. Låt det sinnelag råda hos er som också fanns hos Kristus Jesus.

EVANGELIUM

Lukasevangeliet 22:24–27

Lärjungarna kom att tvista om vilken av dem som skulle anses vara den störste. Då sade han till dem: "Kungarna uppträder som herrar över sina folk, och de som har makten låter kalla sig folkets välgörare. Men med er är det annorlunda: den störste bland er skall vara som den yngste, och den som är ledare skall vara som tjänaren. Vem är störst, den som ligger till bords eller den som betjänar honom? Är det inte den som ligger till bords? Men jag är mitt ibland er som er tjänare."

3 Tredje årgången

GAMMALTESTAMENTLIG

LÄSNING

Amos 9:11-15

Den dagen skall jag resa upp
 Davids förfallna hydda,
 mura igen råmnorna
 och resa upp det som rasat,
 bygga upp den som i forna dagar,
 så att de kan lägga under sig vad som är kvar av Edom och alla de folk över vilka mitt namn har utropats, säger Herren, som utför detta.

Ja, den tid kommer, säger Herren,
 då plöjaren följer tätt efter den som
 skördar
 och vintramparen tätt efter den som sår,
 då bergen dryper av drusoft
 och alla höjder flödar över.
 Då skall jag vända ödet för mitt folk
 Israel.
 De skall bygga upp förstörda städer
 och bo i dem,
 plantera vingårdar och själva dricka
 vinet,
 anlägga trädgårdar och äta deras frukt.
 Jag skall plantera dem i deras egen mark,
 och de skall aldrig mera ryckas upp
 ur den mark som jag har gett dem,
 säger Herren, din Gud.

EPISTEL

Första Korinthierbrevet 1:10–13

I vår herre Jesu Kristi namn uppmanar jag er, bröder, att vara överens och inte dela upp er i olika läger, utan återigen stå eniga i tankar och åsikter. Av Chloes folk har jag nämligen fått höra, mina bröder, att det förekommer motsättningar bland er. Vad jag menar är att ni alla säger: "Jag hör till Paulus", eller "Jag hör till Apollos", eller "Jag hör till Kefas", eller "Jag hör till Kristus". Har Kristus blivit delad? Var det kanske Paulus som korsfästes för er, eller var det i Paulus namn ni döptes?

EVANGELIUM

Johannesevangeliet 17:18–23

Jesus sade: "Liksom du har sänt mig till världen, har jag sänt dem till världen, och för deras skull helgar jag mig till ett offer, för att också de skall helgas genom sanningen.

Men inte bara för dem ber jag utan också för alla som genom deras ord tror på mig. Jag ber att de alla skall bli ett och att liksom du, fader, är i mig och jag i dig, också de skall vara i oss. Då skall världen tro på att du har sänt mig. Den härlighet som du har gett mig har jag gett dem för att de skall bli ett och för att liksom vi är ett, jag i dem och du i mig, de skall fullkomnas och bli ett. Då skall världen förstå att du har sänt mig och älskat dem så som du har älskat mig."

Psaltarpsalm

Psaltaren 95:1-7

Kom, låt oss jubla till Herrens ära
och hylla vår klippa, vår räddning!
Låt oss träda fram inför honom och tacka,
hylla honom med sång och spel!
Ty en stor Gud är Herren,
en stor konung över alla gudar.
I hans hand är jordens djup,
och bergens toppar är hans.
Hans är havet, som han har gjort,
och fasta landet, som hans händer format.
Kom, låt oss falla ner och tillbe,
knäböja inför Herren, vår skapare,
ty han är vår Gud
och vi hans folk, fåren i hans hjord.

FEMTONDE SÖNDAGEN EFTER TREFALDIGHET

Ett är nödvändigt

Dagens bön

Gud,
du som ger liv åt allt skapat,
lär oss att alltid först söka ditt rike
och din rättfärdighet,
så att vi litar på din nåd
och av din hand tar emot dina gåvor.
Genom din Son
Jesus Kristus, vår Herre.
Amen.

Barmhärtige Gud,
när oro och bekymmer
får makt över oss,
hjälp oss då att vila i dig,
skilja mellan stort och smått
och lämna framtiden i dina händer.
I Jesu namn.
Amen.

1 Första årgången

GAMMALTESTAMENTLIG

LÄSNING

Nehemja 9:19-21

Du övergav inte våra fäder i öknen,
ty din barmhärtighet är stor.
Molnpelaren vek inte från dem om dagen
utan ledde dem på deras väg.
Eldpelaren lyste för dem om natten
på den väg de skulle gå.
Du gav dem din goda ande
för att undervisa dem.
Du vägrade dem inte manna att äta,
du gav dem vatten i deras törst.
I fyrtio år sörjde du för dem i öknen
så att de inte saknade något.
Deras kläder slets inte ut,
och deras fötter svullnade inte.

EPISTEL

Apostlagärningarna 20:32-36

Paulus sade till de äldste från Efesos: "Nu anförtror jag er åt Gud och åt hans nåderika ord, det som kan göra er till hans byggstenar och ge er arvslott bland alla dem som helgats. Jag har aldrig velat få silver eller guld eller kläder av någon. Ni vet själva att dessa händer har sörjt för mina egna och mina följeslagares behov. I allt har jag visat er att ni, genom att arbeta på ett sådant sätt, skall ta er an de svaga med herren Jesu egna ord i minne: Det är saligare att ge än att få."

Efter sitt tal föll Paulus på knä och bad tillsammans med alla de andra.

EVANGELIUM

Matteusevangeliet 6:25-34

Jesus sade: "Bekymra er inte för mat och dryck att leva av eller för kläder att sätta på kroppen. Är inte livet mer än födan och kroppen mer än kläderna? Se på himlens fåglar, de sår inte, skördar inte och samlar inte i lador, men er himmelske fader föder dem. Är inte ni värda mycket mer än de? Vem av er kan med sina bekymmer lägga en enda aln till sin livslängd? Och varför bekymrar ni er för kläder? Se på ängens liljor, hur de växer. De arbetar inte och spinner inte. Men jag säger er: inte ens Salomo i all sin prakt var klädd som en av dem. Om nu Gud ger sådana kläder åt gräset på ängen, som i dag finns till och i morgon stoppas i ugnen, skall han då inte ha kläder åt er, ni trossvaga? Gör er därför inga bekymmer, fråga inte: Vad skall vi äta? Vad skall vi dricka? Vad skall vi ta på oss? Allt sådant jagar hedningarna efter. Men er himmelske fader vet att ni behöver allt detta. Sök först hans rike och hans rättfärdighet, så skall ni få allt det andra också. Gör er därför inga bekymmer för morgondagen. Den får själv bära sina bekymmer. Var dag har nog av sin egen plåga."

2 Andra årgången

GAMMALTESTAMENTLIG

LÄSNING

Första Kungaboken 17:8-16

Herrens ord kom till Elia: "Gå till Sarefat vid Sidon och slå dig ner där. Jag har befallt en änka där att förse dig med mat." Elia gav sig i väg till Sarefat, och när han kom till stadsporten gick där en änka och plockade pinnar till ved. Han ropade till henne: "Kan du hämta lite vatten, så jag får dricka." När hon var på väg för att hämta vattnet ropade han: "Kan du ta med en bit bröd också?" Hon svarade: "Så sant Herren, din Gud, lever, jag

äger inte en brödkaka, bara en handfull mjöl i krukan och lite olja i kruset. Här plockar jag nu några vedpinnar, så att jag kan gå hem och laga till något åt mig och min pojke. Men när vi har gjort slut på det svälter vi ihjäl.” — ”Var inte rädd”, sade Elia. ”Gå och gör som du har sagt, men baka först en liten brödkaka åt mig och kom hit ut med den. Sedan kan du baka åt dig själv och din son. Ty så säger Herren, Israels Gud: Mjölet i krukan skall inte ta slut och oljan i kruset inte tryta fram till den dag då Herren låter regnet falla över jorden.” Då gav hon sig i väg och gjorde som Elia hade sagt, och både hon och Elia och pojken hade mat under lång tid. Mjölet i krukan tog inte slut och oljan i kruset tröt inte, alldeles som Herren hade sagt genom Elia.

EPISTEL

Apostlagärningarna 4:32-35

Alla de många som hade kommit till tro var ett hjärta och en själ, och ingen betraktade något av det han ägde som sitt; de hade allt gemensamt. Med stor kraft frambar apostlarna vittnesbördet om att herren Jesus hade uppstått, och de fick alla riklig del av Guds nåd. Ingen av dem led någon nöd. De som ägde jord eller hus sålde sin egendom och kom med köpesumman och lade ner den vid apostlarnas fötter, och man delade ut åt var och en efter hans behov.

EVANGELIUM

Matteusevangeliet 11:28-30

Jesus sade: ”Kom till mig, alla ni som är tyngda av bördor; jag skall skänka er vila. Ta på er mitt ok och lär av mig, som har ett milt och ödmjukt hjärta, så skall ni finna vila för er själ. Mitt ok är skonsamt och min börda är lätt.”

3 Tredje årgången

GAMMALTESTAMENTLIG LÄSNING

Femte Moseboken 4:29–31

Mose sade: Men där skall du söka Herren, din Gud, och du skall finna honom om du frågar efter honom av hela ditt hjärta och med hela din själ. När du är i nöd och allt detta drabbar dig i kommande dagar, då skall du vända tillbaka till Herren, din Gud, och lyssna till honom. Ty Herren, din Gud, är en barmhärtig Gud, och han skall inte överge dig eller låta dig gå under. Han glömmet aldrig det förbund han ingick med dina fäder och bekräftade med ed.

EPISTEL

Filipperbrevet 4:10-13

Jag har glatt mig mycket i Herren över att er omtanke om mig äntligen har kunnat skjuta nya skott. Omtanke hade ni ju förut också, men inte tillfälle. Inte för att jag har lidit någon nöd. Jag har lärt mig att klara mig med det jag har. Jag kan leva fattigt och jag kan leva i överflöd. Jag har verkligen erfarenhet av allt: att vara mätt och att hungra, att leva i överflöd och att lida brist. Allt förmår jag genom honom som ger mig kraft.

EVANGELIUM

Lukasevangeliet 10:38–42

Jesus gick in i en by, och en kvinna som hette Marta bjöd honom hem till sig. Hon hade en syster vid namn Maria, som satte sig vid Herrens fötter och lyssnade till hans ord. Men Marta tänkte på allt hon hade att ordna med. Hon kom och ställde sig framför Jesus och sade: ”Herre, bryr du dig inte om att min syster låter mig ensam ordna med allt? Säg åt henne att hjälpa till.” Herren svarade henne: ”Marta, Marta, du gör dig bekymmer och oroar dig för så mycket, fast bara en sak behövs. Maria har valt det som är bäst och det skall inte tas ifrån henne.”

Psaltarpsalm

Psaltaren 123

Jag lyfter blicken mot dig,
du som bor i himlen.
Som tjänaren ser
mot sin herres hand,
som tjänarinnan ser
mot sin husmors hand,
så ser vi mot Herren, vår Gud,
och hoppas på hans nåd.
Förbarma dig, Herre, förbarma dig,
vi har fått nog av förakt.
Vi har fått nog av de självsäkras hån,
av de högmodigas förakt.

SEXTONDE SÖNDAGEN EFTER TREFALDIGHET

Döden och livet

Dagens bön

Evige Gud,
du som har liv och död i dina händer,
bevara oss i tron på Jesu seger över döden,
så att vi når fram till det eviga livet.
Genom din Son
Jesus Kristus, vår Herre.
Amen.

Evige Gud
som är Herre över liv och död,
lös oss från ångest och dödsfruktan.
Låt oss få leva
i Kristi uppståndelses kraft
och ge oss del av det liv
som aldrig dör.
Amen.

1 Första årgången

GAMMALTESTAMENTLIG LÄSNING

Jesaja 26:19

Dina döda skall få liv igen,
deras kroppar skall uppstå.
Vakna och jubla, ni som vilar i mullen!
Ty din dagg är en ljusets dagg,
du låter den falla över skuggornas land.

EPISTEL

Andra Korinthierbrevet 4:7-14

Denna skatt har jag i lerkärl, för att den väldiga kraften skall vara Guds och inte komma från mig. Alltid är jag ansatt, men inte kringrand, rådvill men inte rådlös, förföljd men inte övergiven, slagen till marken men inte förlorad. Alltid bär jag med mig i min kropp den död som Jesus fick lida, för att också Jesu liv skall bli synligt i min kropp. Ty jag, som är vid fullt liv, utlämnas för Jesu skull ständigt till att dö, för att också Jesu liv skall bli synligt i min dödliga kropp. Alltså verkar döden i mig och livet i er. Jag har samma trosvissa ande som i skriften, där det står: *Jag tror, därför talar jag*. Också jag tror, och därför talar jag. Jag vet ju att han som uppväckt herren Jesus skall uppväcka mig med Jesus och låta mig träda fram tillsammans med er.

EVANGELIUM

Johannesevangeliet 11:28-44

Marta gick hem och kallade på sin syster Maria och viskade: "Mästaren är här och kallar på dig." När Maria hörde det steg hon strax upp och gick för att möta honom. Men Jesus hade ännu inte kommit in i byn utan var kvar där Marta hade träffat honom. Judarna som var hemma hos Maria för att trösta henne såg att hon hastigt reste sig och gick ut, och de följde efter i tron att hon gick till graven för att gråta där. När Maria nu kom dit där Jesus var och fick se honom kastade hon sig för hans fötter och sade: "Herre, om du hade varit här hade min bror inte dött." När Jesus såg hur hon grät och hur judarna som hade följt med henne också grät blev han upprörd och skakad i sitt innersta, och han frågade: "Var har ni lagt honom?" De sade: "Herre, kom och se." Jesus föll i gråt. Då sade judarna: "Se, hur mycket han höll av honom." Men några av dem sade: "Kunde inte han som öppnade ögonen på den blinde ha gjort så att Lasaros inte behövt dö?" Jesus blev åter upprörd och gick till graven. Det var en klipphåla med en sten för öppningen. Jesus sade: "Ta bort stenen." Den dödes syster Marta sade då: "Herre, han luktar redan, det har ju gått fyra dagar." Jesus sade till henne: "Har jag inte sagt dig att om du tror, skall du få se Guds härlighet?" De tog bort stenen, och Jesus lyfte blicken mot himlen och sade: "Fader, jag tackar dig för att du har hört mig. Självis visste jag att du alltid hör mig, men jag säger detta med tanke på alla dem som står här, för att de skall tro på att du har sänt mig." Sedan ropade han med hög röst: "Lasaros, kom ut." Och den döde kom ut med armar och ben inlindade i bindlar och med ansiktet täckt av en duk. Jesus sade åt dem: "Gör honom fri och låt honom gå."

2 Andra årgången

GAMMALTESTAMENTLIG

LÄSNING

Första Kungaboken 17:17-24

En tid därefter hände det att sonen till kvinnan som ägde huset blev sjuk. Sjukdomen blev allt värre, och till slut upphörde han att andas. Då sade hon till Elia: "Vad har du här att göra, gudsman? Du har bara kommit hit för att låta min synd komma i dagen och för att döda min son." Han svarade henne: "Ge mig din son!" Så tog han pojken ur hennes famn och bar upp honom till rummet på taket, där han bodde, och lade honom på sin säng. Han ropade till Herren: "Herre, min Gud, hur kan du handla så grymt mot denna änka, som jag får bo hos, att du dödar hennes son?" Och han sträckte ut sig ovanpå pojken tre gånger och ropade till Herren: "Herre, min Gud, låt pojken få liv igen." Herren hörde Elias bön, och pojken började andas och fick liv igen. Elia tog pojken och bar honom från takrummet ner i huset och lämnade honom till hans mor: "Se", sade han, "din son lever!" Då sade kvinnan till Elia: "Nu vet jag att du är en gudsman och att det verkligen är Herren som talar genom dig."

EPISTEL

Uppenbarelseboken 2:8-11

Skriv till ängeln för församlingen i Smyrna:

Så säger han, den förste och den siste, han som var död och har fått liv igen. Jag känner ditt lidande och din fattigdom — men du är rik — och jag vet hur du smädas av dem som kallar sig judar men inte är det utan är en Satans synagoga. Var inte rädd för vad du skall få utstå. Se, djävulen kommer att kasta några av er i fångelse för att ni skall sättas på prov, och ni skall få lida i tio dagar. Var trogen intill döden, så skall jag ge dig livets segerkrans. Du som har öron, hör vad Anden säger till församlingarna! Den som segrar skall inte skadas av den andra döden.

EVANGELIUM

Lukasevangeliet 7:11–17

Jesus begav sig till en stad som heter Nain, och hans lärjungar och mycket folk följde med honom. Just som han närmade sig stadporten bars det ut en död. Han var ende sonen, och hans mor var änka. En stor skara människor från staden gick med henne. När Herren såg henne fylldes han av medlidande med henne och sade: ”Gråt inte.” Sedan gick han fram och rörde vid båren. Bärarna stannade, och han sade: ”Unge man, jag säger dig: Stig upp!” Då satte sig den döde upp och började tala, och Jesus överlämnade honom åt hans mor. De fylldes alla av fruktan och prisade Gud och sade: ”En stor profet har uppstått bland oss” och: ”Gud har besökt sitt folk.” Detta tal om honom spred sig i hela Judeen och landet där omkring.

3 Tredje årgången

GAMMALTESTAMENTLIG

LÄSNING

Job 14:13-15

Job sade till Gud:

”Om du ändå ville gömma mig i

dödsriket,

hålla mig dold tills din vrede lagt sig,

glömma mig, men blott för en tid

— kan en som har dött få liv igen? —

då skulle jag hålla ut på min post

tills min avlösning kom.

Du skulle ropa på mig, och jag skulle svara,

du skulle längta efter den du skapat.”

EPISTEL

Filipperbrevet 1:20–26

Jag väntar och hoppas att jag aldrig skall stå där med skam, utan att jag nu som alltid öppet skall våga lovprisa Kristus med min kropp, vare sig den skall leva eller dö. Ty för mig är livet Kristus och döden en vinning — såvida inte ett fortsatt liv här på jorden ger mig en vinst genom mitt arbete, för då vet jag inte vad jag skall välja. Jag slits åt båda hållen: jag längtar efter att bryta upp och vara hos Kristus, det vore ju det allra bästa. Men för er skull är det viktigare att jag lever kvar här, det är jag övertygad om, och jag vet att jag kommer att bli kvar och stanna hos er alla för att hjälpa er till framsteg och glädje i tron. Och genom mig, genom att jag kommer till er igen, skall ni bli allt stoltare över att tillhöra Kristus Jesus.

EVANGELIUM

Markusevangeliet 5:35-43

Medan Jesus ännu talade kom det bud till synagogföreståndaren från hans hem: ”Din dotter är död. Du skall inte besvåra Mästaren längre.” Men Jesus, som hörde deras ord, sade till föreståndaren: ”Var inte rädd, tro bara.” Sedan lät han ingen mer än Petrus och Jakob och hans bror Johannes följa med, och de gick hem till föreståndaren. Där såg han upprörda människor som grät och klagade högt. Han gick in till dem och sade: ”Varför ropar ni och gråter? Flickan är inte död, hon sover.” Då skrattade de åt honom. Men han körde ut allesammans och tog med sig flickans far och mor och lärjungarna och

gick in där hon låg. Så tog han barnets hand och sade: "Talita koum!" (det betyder: Lilla flicka, jag säger dig, stig upp!). Och genast reste sig flickan och gick omkring, hon var tolv år gammal. De blev utom sig av förvåning, men han förbjöd dem att låta någon veta vad som hade hänt. Sedan sade han åt dem att ge flickan något att äta.

Psaltarpsalm

Psaltaren 107:18-22

De närmade sig dödens portar.
Då ropade de till Herren i sin nöd,
och han hjälpte dem ur deras trångmål.
Han gav en befallning och botade dem
och räddade dem från graven.
De skall tacka Herren för hans godhet,
hans underbara gärningar mot människor,
de skall frambära tackoffer
och berätta om hans verk med jubel.

SJUTTONDE SÖNDAGEN EFTER TREFALDIGHET

Rik inför Gud

Dagens bön

Gud,
du ensam är vårt hopp och vår styrka,
ge oss nåd att göra din vilja,
så att vi kan tjäna dig i tanke, ord och
handling.
Genom din Son
Jesus Kristus, vår Herre.
Amen.

Gud vår Skapare,
allt gott är en gåva från dig.
Lär oss att använda allting efter din vilja
och inte klamra oss fast vid vårt eget.
Fyll våra hjärtan med din kärlek
så att den får styra våra liv.
I Jesu namn.
Amen.

1 Första årgången

GAMMALTESTAMENTLIG LÄSNING

Andra Moseboken 32:1-4, 30-35

När folket såg att det dröjde innan Mose kom ner från berget samlades de kring Aron och sade till honom: "Gör oss en gud som kan gå framför oss! Vi vet inte vart den där Mose har tagit vägen, han som förde oss ut ur Egypten." Aron svarade dem: "Ta guldringarna ur öronen på era hustrur, era söner och era döttrar och kom hit med dem!" Då tog alla av sig guldringarna som de hade i öronen och lämnade dem till Aron. Han tog emot guld

av dem och knöt in det i en kappa. Sedan gjorde han en gjuten tjurkalv av guld. Då ropade de: "Detta, Israel, är din Gud, som har fört dig ut ur Egypten."

Nästa dag sade Mose till folket: "Ni har begått en svår synd. Nu skall jag gå upp till Herren och försöka vinna försoning för er synd." Och Mose gick tillbaka till Herren och sade: "Detta folk har begått en svår synd, de har gjort sig en gud av guld. Om du ändå ville förlåta deras synd! Utplåna annars mitt namn ur din bok!" Herren svarade Mose: "Den som har syndat mot mig skall jag utplåna ur min bok. Gå nu och led folket dit jag har sagt dig! Min ängel skall gå framför dig. Men den dag kommer då jag skall gå till rätta med dem för deras synd." Så straffade Herren folket för att de hade gjort kalven, den som Aron gjorde.

EPISTEL

Första Johannesbrevet 2:15-17

Älska inte världen och det som finns i världen. Om någon älskar världen finns inte Faderns kärlek i honom. Ty det som finns i världen, vad kroppen begär, vad ögonen åtrår, vad högfärden skryter med, det kommer inte från Fadern utan från världen. Och världen förgår med sina lockelser, men den som gör Guds vilja består för evigt.

EVANGELIUM

Matteusevangeliet 6:19-24

Jesus sade: "Samla inte skatter här på jorden, där mal och mask förstör och tjuvar bryter sig in och stjälar. Samla skatter i himlen, där varken mal eller mask förstör och inga tjuvar bryter sig in och stjälar. Ty där din skatt är, där kommer också ditt hjärta att vara.

Kroppens lampa är ögat. Om ditt öga är ogrumlat får hela din kropp ljus, men om ditt öga är fördärvat blir det mörkt i hela din kropp. Om nu ljuset inom dig är mörker, hur djupt blir då inte mörkret.

Ingen kan tjäna två herrar. Antingen kommer han att hata den ene och älska den andre eller att hålla fast vid den ene och inte bry sig om den andre. Ni kan inte tjäna både Gud och mammon."

2 Andra årgången

GAMMALTESTAMENTLIG

LÄSNING

Predikaren 5:9-15

Den som älskar pengar blir aldrig mätt på pengar, och den som älskar rikedom får aldrig nog. Även detta är tomhet. Ju större förmögenhet, desto fler som tär på den. Vilken glädje ger den ägaren annat än ögats glädje? God är arbetarens sömn, han må äta litet eller mycket, men den rikes överflöd ger honom ingen ro att sova.

Jag har sett något ont och plågsamt under solen: hopsparad rikedom blir sin ägares olycka. Trots hans tunga arbete går rikedomen förlorad, och får han då en son har han inget att ge honom. Lika naken som han kom till världen går han åter bort: så som han kom, så skall han gå. Ingenting får han ta med sig på färden av allt vad han med möda har förvärvat. Ja, detta är något ont och plågsamt: sådan han kom får han gå härifrån. Vad har han för glädje av sin strävan efter vind?

EPISTEL

Första Timotheosbrevet 6:7-11

Tomhänta kom vi till världen och tomhänta skall vi gå ur den. Har vi mat och kläder skall vi vara nöjda. De som vill bli rika låter sig snärjas av frestelsen och faller offer för alla de dåraktiga och skadliga begär som störtar människorna i fördärv och undergång. Kärleken till pengar är roten till allt ont; genom den har många förts bort från tron och vållat sig själva mycket lidande.

Men du som tillhör Gud, håll dig borta från sådant.

EVANGELIUM

Lukasevangeliet 12:13–21

Någon i hopen sade till Jesus: ”Mästare, säg åt min bror att dela arvet med mig.” Han svarade: ”Vem har satt mig till att döma eller skifta mellan er?” Och han sade till dem: ”Akta er för allt habegär. En människas liv beror inte av överflöd på ägodelar.” Sedan gav han dem en liknelse: ”En rik man hade fått god skörd på sina jordar. Han tänkte för sig själv: ’Vad skall jag göra? Jag har inte plats för hela skörden.’ Han sade: ’Så här skall jag göra. Jag river mina lador och bygger större så att jag får rum med säden och allt annat jag äger. Sedan kan jag säga till mig själv: Nu min vän är du väl försörjd för många år framåt. Du kan vila ut. Ät, drick och roa dig.’ Men Gud sade till honom: ’Din dåre, i natt skall ditt liv tas ifrån dig, och allt du har lagt på hög, vem skall få det?’ Så går det för den som samlar skatter åt sig själv men inte är rik inför Gud.”

3 Tredje årgången

GAMMALTESTAMENTLIG

LÄSNING

Predikaren 12:1–7

Tänk på din skapare i din ungdom,
 innan de onda dagarna nalkas,
 de år som ingen glädje har att ge,
 då solen och ljuset slocknar
 och månen och stjärnorna,
 då regnet följs av nya moln.
 Det är den dag då husets väktare darrar
 och de starka männen sviktar,
 då malerskoma slutat mala — de är för få —
 då det mörknar för dem som ser ut
 genom fönstren,
 då dörrarna mot gatan stängs till,
 då ljudet från kvarnen dämpas,
 stämman blir tunn som en fågels
 och sångrösten mister sin klang,
 då man bävar för en backe
 och för fasorna på vägen,
 då mandelträdet lyser vitt,
 gräshoppan släpar sig fram
 och kapisfrukten mist sin kraft,
 då människan går till sitt eviga hem
 och gråtarna väntar på gatan,
 ja, innan silvertråden slits av
 och guldsålen brister,
 kruset krossas vid källan
 och brunshjulet går i bitar;
 då stoffet återvänder till jorden, sitt
 ursprung,
 och livsanden återvänder till Gud, som
 gav den.

EPISTEL

Första Johannesbrevet 4:16–21

Gud är kärlek, och den som förblir i kärleken förblir i Gud och Gud i honom. I detta har kärleken nått sin fullhet hos oss: att vi kan vara frimodiga på domens dag, ty sådan som Kristus är, sådana är vi i denna världen. Rädsla finns inte i kärleken, utan den fullkomliga kärleken fördrivar rädslan, ty rädsla hör samman med straff, och den som är rädd har inte nått kärlekens fullhet. Vi älskar därför att han först älskade oss. Om någon säger: ”Jag älskar Gud” men hatar sin broder, då ljuger han. Ty den som inte älskar sin broder,

som han har sett, kan inte älska Gud, som han inte har sett. Och detta är det bud som han har gett oss: att den som älskar Gud också skall älska sin broder.

EVANGELIUM

Lukasevangeliet 16:19–31

Jesus sade: "Det var en rik man som klädde sig i purpur och fint linne och levde i fest och glans var dag. Men en tiggare som hette Lasaros låg vid hans port full av sår och önskade att han fick äta sig mätt på resterna från den rike mannens bord. Hundarna kom till och med och slickade på hans sår. Så dog tiggaren och fördes av änglarna till platsen vid Abrahams sida. Den rike dog också han och begravdes. I dödsriket, där han pinades, lyfte han blicken och fick långt borta se Abraham, och Lasaros vid hans sida. Då ropade han: 'Fader Abraham, förbarma dig över mig och skicka Lasaros att doppa fingerspetsen i vatten och fukta min tunga, jag plågas här i lågorna.' Men Abraham svarade: 'Kom ihåg, mitt barn, att du fick ut ditt goda medan du levde, liksom Lasaros sitt onda. Nu har han funnit tröst här, medan du plågas. Dessutom gapar det en klyfta mellan oss och er, för att de som vill ta sig över från oss till er eller från er till oss inte skall kunna göra det.' Mannen sade: 'Då ber jag dig, fader, att du skickar honom till min fars hus. Jag har fem bröder, och han måste varna dem så att inte de också kommer hit till detta plågornas ställe.' Abraham sade: 'De har Mose och profeterna. De kan lyssna till dem.' Mannen svarade: 'Nej, fader Abraham, men om någon kommer till dem från de döda omvänder de sig.' Men Abraham sade: 'Lyssnar de inte till Mose och profeterna, då låter de inte övertyga sig ens om någon står upp från de döda.'"

Psaltarpsalm

Psaltaren 49:6-12

Varför skulle jag frukta i olyckans tid,
då bedragares ondska omger mig?

De litar till sina ägodelar
och skryter med sin rikedom.

Men ingen kan köpa sig fri
och betala lösen till Gud.

Att köpa sig fri är dyrt,
man kan aldrig betala priset
för att få leva evigt

och inte läggas i graven.

Man ser att de visa dör,
med dåren och narren går de bort
och lämnar sin egendom åt andra.

Graven blir deras hem för evigt,
deras boning för alla tider,
fast de haft jordagods i sin ägo.

ARTONDE SÖNDAGEN EFTER TREFALDIGHET

Trons lyhörddhet

Dagens bön

Barmhärtige Gud,
som ger oss kraft att lyda din vilja,
vägled oss med din Ande,
så att din kärlek kan växa i våra hjärtan.
Genom din Son
Jesus Kristus, vår Herre.
Amen.

Barmhärtige Gud,
ge oss fasthet i vår tro,
iver att söka din vilja
och mod att leva efter den.
Hjälp oss att lyda dig
mer än människor.
I Jesu namn.
Amen.

1 Första årgången

GAMMALTESTAMENTLIG LÄSNING

Mika 6:6–8

Hur skall jag nalkas Herren
och falla ner inför himlens Gud?
Skall jag nalkas honom med brännoffer,
med årgamla kalvar?
Vill Herren ha baggar i tusental
och ändlösa flöden av olja?
Skall jag offra min förstfödde för min synd,
mitt eget barn för mina brott?
Människa, du har fått veta vad det goda är,
det enda Herren begär av dig:
att du gör det rätta,
lever i kärlek
och troget håller dig till din Gud.

EPISTEL

Apostlagärningarna 16:11–15

Vi, Paulus, Silas och Timotheos, lade ut från Troas och seglade rakt över till Samothrake och nästa dag til Neapolis. Därifrån fortsatte vi till Filippi, en stad som ligger i första makedoniska distriktet och är en romersk koloni. Där stannade vi några dagar. På sabbaten gick vi ut genom stadporten och ner till en flod, där vi trodde att det skulle finnas ett böneställe. Vi satte oss där och talade till de kvinnor som hade samlats. En av dem hette Lydia. Hon var från Thyatira och handlade med purpurtyger, och hon hörde till de gudfruktiga. När hon nu lyssnade öppnade Herren hennes hjärta så att hon tog till sig det som Paulus sade. Hon och alla i hennes hus blev döpta, och sedan bad hon oss: "När ni nu har blivit övertygade om att jag tror på Herren, kom då och bo hos mig." Och hon gav sig inte.

EVANGELIUM

Johannesevangeliet 7:14–18

När halva högtiden redan var förbi gick Jesus upp till templet och började undervisa. Judarna blev förvånade och sade: "Hur kan han som inte har studerat vara så lärd?" Jesus svarade: "Min lära är inte min, utan hans som har sänt mig. Om någon vill göra hans vilja skall han förstå om min lära är från Gud eller om jag talar av mig själv. Den som talar av sig själv söker sin egen ära. Men den som söker hans ära som har sänt honom, han talar sanning, och det finns ingen orättfärdighet hos honom."

2 Andra årgången

GAMMALTESTAMENTLIG

LÄSNING

Femte Moseboken 30:11-16

Mose sade till hela Israel: Denna lag som jag i dag ger dig är inte ofattbar eller ouppnåelig för dig. Den finns inte uppe i himlen, så att du måste fråga: Vem kan fara upp till himlen och hämta den åt oss, så att vi får höra den och kan följa den? Den finns inte bortom havet, så att du måste fråga: Vem kan fara över havet och hämta den åt oss, så att vi får höra den och kan följa den? Nej, dess ord är mycket nära dig, i din mun och i ditt hjärta, och därför kan du följa den.

Se, jag ställer dig i dag inför liv och lycka eller död och olycka. Om du lyssnar till Herrens, din Guds, bud, som jag i dag ger dig, och om du älskar Herren, din Gud, vandrar hans vägar och följer hans bud, stadgar och föreskrifter, då skall du få leva och bli talrik, och Herren, din Gud, skall välsigna dig i det land som du kommer till och tar i besittning.

EPISTEL

Jakobsbrevet 2:8-13

Om ni uppfyller lagens kungsbud, det som enligt skriften lyder: *Du skall älska din nästa som dig själv*, då gör ni rätt. Men om ni gör skillnad på människor begår ni synd, och lagen stämplar er som överträdare. Den som håller hela lagen men överträder ett enda bud har brutit mot dem alla. Ty han som har sagt: *Du skall inte begå äktenskapsbrott* har också sagt: *Du skall inte dräpa*. Om du inte bryter äktenskap, men dräper, är du en lagöverträdare. Tala och handla så som den som skall dömas efter frihetens lag. Domen blir obarmhärtig över den som inte har varit barmhärtig, men barmhärtigheten triumferar över domen.

EVANGELIUM

Markusevangeliet 10:17-27

När Jesus skulle fortsätta sin vandring sprang en man fram och föll på knä för honom och frågade: "Gode mästare, vad skall jag göra för att vinna evigt liv?" Jesus svarade: "Varför kallar du mig god? Ingen är god utom Gud. Du kan budorden: *Du skall inte dräpa, Du skall inte begå äktenskapsbrott, Du skall inte stjäla, Du skall inte vittna falskt, Du skall inte ta ifrån någon det som är hans, Visa aktning för din far och din mor.*" — "Mästare", sade mannen, "allt detta har jag hållit sedan jag var ung." Jesus såg på honom med kärlek och sade: "Ett fattas dig. Gå och sälj allt du har och ge åt de fattiga; då får du en skatt i himlen. Kom sedan och följ mig." Vid de orden mörknade mannen och gick bedrövad sin väg, för han ägde mycket.

Jesus såg sig om och sade till sina lärjungar: "Hur svårt blir det inte för dem som har pengar att komma in i Guds rike!" Lärjungarna blev bestörta över hans ord, men Jesus sade igen: "Mina barn, hur svårt är det inte att komma in i Guds rike! Det är lättare för en kamel att komma igenom ett nålsöga än för en rik att komma in i Guds rike." De blev ännu mer förskräckta och sade till varandra: "Vem kan då bli räddad?" Jesus såg på dem och sade: "För människor är det omöjligt, men inte för Gud. Ty för Gud är allting möjligt."

3 Tredje årgången

GAMMALTESTAMENTLIG

LÄSNING

Ordspråksboken 8:32-36

Visheten ropar:

Hör nu på mig, mina barn.

Lyckliga de som följer min väg.

Lyssna till mina förmaningar och bli visa,

förkasta dem inte.

Lycklig den människa som hör på mig,
som vakar vid min dörr dag efter dag
och väntar vid min tröskel.

Ty den som finner mig finner livet
och vinner Herrens välbehag.

Men den som försmår mig skadar sig själv,
de som hatar mig älskar döden.

EPISTEL

Apostlagärningarna 5:27-29

När kommendanten och tjänarna kom tillbaka med apostlarna förde de in dem till rådet, och översteprästen började förhöra dem: "Vi har uttryckligen förbjudit er att undervisa i det namnet, och ändå har ni fyllt hela Jerusalem med er lära och vill göra oss ansvariga för den där mannens blod." Petrus och apostlarna svarade: "Man måste lyda Gud mer än människor.

EVANGELIUM

Matteusevangeliet 13:44-46

Jesus sade: "Himmelriket är som en skatt som ligger gömd i en åker. En man hittar den och gömmer den igen, och i sin glädje går han och säljer allt han äger och köper åkern.

Med himmelriket är det också som när en köpman söker efter fina pärlor. Om han hittar en dyrbar pärla går han och säljer allt han äger och köper den."

Psaltarpsalm

Psaltaren 19:8-15

Herrens lag är utan brist,
den ger liv på nytt.

Herrens lära är sann,
den gör den oerfarne vis.

Herrens påbud är rätta,
de ger hjärtat glädje.

Herrens befallningar är klara,
de gör blicken ljus.

Herrens ord är rena,
de skall alltid bestå.

Herrens stadgar är sanna,
de är alla rättfärdiga,

mer åtråvärda än guld,

än rent guld i mängd,

och sötare än honung,

än självrunnen honung.

Genom dem blir din tjänare varnad,

att följa dem ger riklig lön.

Vem känner sina fel?

Fria mig från synder jag inte vet om,

men hindra mig också från öppet trots,

låt det inte få makt över mig!

Då är jag utan brist

och fri från svåra synder.

Ta i nåd emot mina ord,

mitt hjärtas bön till dig,

Herre, min klippa, min hjälpare.

NITTONDE SÖNDAGEN EFTER TREFALDIGHET

Trons kraft

Dagens bön

Gud,
du som förökar de maktlösas styrka,
hjälp oss att i tro hålla fast vid Jesus Kristus,
så att vi får del i den kraft som fullkomnas
i svaghet.
Genom din Son
Jesus Kristus, vår Herre.
Amen.

Himmelens och jordens Gud
som vet hur bräckliga vi är,
hjälp oss att hålla fast vid dig
när vår tillit sviktar.
Ge oss en tro
som föder livsmod och hopp.
Genom Jesus Kristus, vår Herre.
Amen.

1 Första årgången

GAMMALTESTAMENTLIG

LÄSNING

Första Moseboken 6:13-22

Gud sade till Noa: "Jag har bestämt att jag skall göra slut på alla människor, ty de har fyllt jorden med våld. Jag skall förgöra både dem och jorden. Bygg dig en ark av goferträ och inred den med olika rum. Bestryk den både invändigt och utvändigt med jordbeck. Så skall du göra arken: den skall vara 150 meter lång, 25 meter bred och 15 meter hög, och du skall göra ett tak på den med en halv meters resning. Ingången till arken skall du göra på ena sidan, och du skall bygga den i tre våningar. Jag skall nu låta floden översvämma jorden och förgöra alla levande varelser under himlen. Allting på jorden skall gå under. Men med dig vill jag upprätta ett förbund. Du skall gå in i arken tillsammans med dina söner, din hustru och dina sonhustrur, och av allt som lever, av alla varelser, skall du föra in i arken ett par, hane och hona, av varje art, så att de kan överleva tillsammans med dig. Av de olika arterna av fåglar, fyrfotadjur och markens kräldjur skall ett par av varje komma till dig, så att de kan överleva. Du skall lägga upp förråd av all slags föda, så att ni har att äta, du själv och alla de andra." Noa gjorde i allt så som Gud hade befallt honom att göra.

EPISTEL

Hebreerbrevet 11:1-7

Tron är grunden för det vi hoppas på; den ger oss visshet om det vi inte kan se. För sin tro fick fäderna Guds vittnesbörd. I tro förstår vi att världen har formats genom ett ord från Gud och att det vi ser inte har blivit till ur något synligt.

I tro bar Abel fram ett bättre offer åt Gud än Kain och fick vittnesbördet att han var rättfärdig — Gud vittnade själv om hans offer — och tack vare tron talar han ännu, fast han blev dräpt. I tro togs Henok härifrån så att han inte behövde se döden. *Man fann honom inte mer, ty Gud hade tagit honom härifrån.* Dessförinnan fick han vittnesbördet att *han hade funnit nåd hos Gud.* Utan tro kan ingen finna nåd hos honom. Ty den som

vill nalkas Gud måste tro att han finns och att han lönar dem som söker honom. I tro byggde Noa, uppfylld av helig fruktan, en ark för att rädda de sina, sedan han hade fått en uppenbarelse om det som ännu inte kunde ses.

EVANGELIUM

Markusevangeliet 12:41-44

Jesus satte sig mitt för tempelkistan och såg hur folk lade ner pengar i den. Många rika gav mycket. Så kom där en fattig änka och lade ner två kopparslantor, alltså några ören. Då kallade han till sig sina lärjungar och sade: "Sannerligen, den där fattiga änkan har lagt mer i tempelkistan än alla de andra. De gav alla av sitt överflöd, men hon gav i sin fattigdom allt hon ägde, allt hon hade att leva på."

2 Andra årgången

GAMMALTESTAMENTLIG

LÄSNING

Första Moseboken 15:5-6

Herren förde Abram ut och sade: "Se upp mot himlen och räkna stjärnorna, om du kan! Så talrika skall dina ättlingar bli." Abram trodde Herren, och därför räknade Herren honom som rättfärdig.

EPISTEL

Första Timotheosbrevet 6:11-12

Sträva efter rättfärdighet, gudsfruktan, tro, kärlek, uthållighet och ödmjukhet. Kämpa trons goda kamp, sök vinna det eviga livet, som du har kallats till och för vars skull du har avlagt den rätta bekännelsen inför många vittnen.

EVANGELIUM

Johannesevangeliet 9:1-7, 24-39

Där Jesus kom gående fick han se en man som hade varit blind från födelsen. Lärjungarna frågade honom: "Rabbi, vem har syndat, han själv eller hans föräldrar, eftersom han föddes blind?" Jesus svarade: "Varken han eller hans föräldrar har syndat, men Guds gärningar skulle uppenbaras på honom. Medan dagen varar måste vi göra hans gärningar som har sänt mig. Natten kommer, då ingen kan arbeta. Så länge jag är i världen är jag världens ljus." Sedan spottade han på marken, gjorde en deg med spottet och strök degen på mannens ögon och sade: "Gå och tvätta dig i Siloadammen." (Siloa betyder utsänd.) Mannen gick dit och tvättade sig och kom tillbaka seende.

För andra gången kallade fariseerna till sig mannen som hade varit blind och sade till honom: "Ge Gud äran. Vi vet att den här mannen är en syndare." Han svarade: "Om han är en syndare vet jag inte. Men det vet jag, att jag som var blind nu kan se." De frågade honom: "Vad gjorde han med dig? Hur öppnade han dina ögon?" Han svarade: "Det har jag redan sagt er, men ni ville inte lyssna. Varför vill ni höra det igen? Kanske ni också tänker bli hans lärjungar?" Då snäste de av honom och sade: "Du är hans lärjunge, men vi är Moses lärjungar. Vi vet att Gud har talat till Mose, men varifrån den här mannen kommer, det vet vi inte." Han svarade: "Ja, det är det märkliga, att ni inte vet varifrån han kommer, och ändå har han öppnat mina ögon. Vi vet att Gud inte lyssnar till syndare, men om någon fruktar Gud och gör hans vilja, då lyssnar han till honom. Aldrig förr har man hört att någon har öppnat ögonen på en som var född blind. Om den här mannen inte vore sänd av Gud hade han inte kunnat göra någonting." Då sade de till honom: "Du föddes syndig alltigenom, och du skall undervisa oss!" Och de körde ut honom.

Jesus fick höra att de hade kört ut honom, och när han träffade honom frågade han: "Tror du på Människosonen?" Han svarade: "Vem är han, herre? Jag vill tro på honom." Jesus sade: "Du har sett honom. Det är han som talar med dig." Då sade han: "Jag tror, herre" och föll ner för honom. Och Jesus sade: "Till en dom har jag kommit hit till världen, för att de som inte ser skall se och de som ser skall bli blinda."

3 Tredje årgången

GAMMALTESTAMENTLIG

LÄSNING

Josua 2:1-15

Från Shittim sände Josua, Nuns son, ut två män som spejare med uppdrag att se närmare på landet och på Jeriko. De gav sig i väg och kom till en sköka som hette Rachav och låg över i hennes hus. Men när Jerikos kung fick reda på att israelitiska män hade kommit om natten för att utforska landet sände han bud till Rachav: "Skicka ut männen som kom till ditt hus, de är här för att utforska landet." Kvinnan gömde de båda männen och svarade: "Visst kom de hit till mig, men inte vet jag var de var ifrån. När det blev mörkt och porten skulle stängas gick de ut, men jag vet inte vart de gick. Fort efter dem, så hinner ni ifatt dem." I själva verket hade hon fört männen upp på taket och dolt dem under linhalmen hon hade utbredd där. Kungens män tog upp jakten i riktning mot Jordan, åt vadställena till, och när förföljarna var ute stängdes porten.

Innan männen lagt sig att sova gick Rachav upp till dem på taket. Hon sade: "Jag vet att Herren har gett landet åt er, skräck för er har fallit över oss, och modet sviker alla som bor i landet. Vi har ju hört hur Herren lät Sävhavets vatten torka bort inför er när ni drog ut ur Egypten och hur ni gjorde med de två amoreiska kungarna på andra sidan Jordan, Sichon och Og, som ni vigde åt förintelse. När vi fick höra det rann vårt mod bort, och vi kände oss maktlösa inför er. Ty Herren, er Gud, är Gud uppe i himlen och nere på jorden. Men nu har jag visat godhet mot er, så svär vid Herren att ni skall visa godhet mot min familj. Ge mig ett tecken på er trohet: låt min far, min mor, mina bröder och systrar och alla deras anhöriga behålla livet och slippa dö." Männen svarade: "Vi borgar för er med våra liv, men du får inte förråda oss! När Herren ger oss landet skall vi visa dig godhet och trohet."

Hon firade ner männen från fönstret med ett rep.

EPISTEL

Hebreerbrevet 11:29-33

I tro tågade folket genom Röda havet som på torra land, men när egypterna försökte dränktes de.

Genom tron föll Jerikos murar sedan man hade gått runt dem i sju dagar. Genom tron undgick skökan Rachav att dödas tillsammans med dem som vägrade tro, ty hon hade tagit emot spejarna som vänner.

Behöver jag säga mer? Tiden räcker inte till för att jag skall kunna berätta om Gideon, Barak, Simson och Jefta, om David och Samuel och om profeterna. Genom sin tro kunde de besegra kungariket, utöva rättfärdighet och få löftena uppfyllda. De kunde täppa till lejonens gap.

EVANGELIUM

Markusevangeliet 2:1-12

Jesus kom tillbaka till Kafarnaum och det blev känt att han var hemma. Det samlades så mycket folk att inte ens platsen utanför dörren räckte till längre, och han förkunnade ordet för dem. Då kom de dit med en lam som bars av fyra män. Eftersom de inte kunde komma fram till Jesus i trängseln bröt de upp taket ovanför honom och firade ner bädden med den lame genom öppningen. När Jesus såg deras tro sade han till den lame: "Mitt barn, dina synder är förlåtna."

Nu satt där några skrifflärda, och de tänkte för sig själva: "Hur kan han tala så? Han hädar ju. Vem kan förlåta synder utom Gud?" Jesus förstod i sin ande vad de tänkte och sade till dem: "Hur kan ni tänka så i era hjärtan? Vilket är lättast, att säga till den lame: Dina synder är förlåtna, eller att säga: Stig upp, ta din bädd och gå? Men för att ni skall veta att Människosonen har makt att förlåta synder här på jorden säger jag dig" — och nu talade han till den lame — "stig upp, ta din bädd och gå hem." Och mannen steg upp, tog genast sin bädd och gick ut i allas åsyn, så att de häpnade och prisade Gud och sade: "Aldrig har vi sett något sådant!"

Psaltarpsalm

Psaltaren 73:23-26

Nu är jag alltid hos dig,
du håller mig vid handen.
Du leder mig efter din vilja,
du för mig på härlighetens väg.
Åger jag dig i himlen
önskar jag ingenting på jorden.
Min kropp och mitt mod må svika,
men jag har Gud, han är min klippa för
evigt.

TJUGONDE SÖNDAGEN EFTER TREFALDIGHET

Att leva tillsammans

Dagens bön

Barmhärtige Fader,
du som dukar ditt bord för oss,
sänd din Ande i våra hjärtan,
så att vi delar vårt bröd med vår nästa.,
Genom din Son
Jesus Kristus, vår Herre.
Amen.

Treenige Gud
som är all gemenskaps källa,
vi ber till dig för dem som står oss nära.
Väck din församling till ansvar och omsorg
så att den blir ett tecken
för ditt rike.
Amen.

1 Första årgången

GAMMALTESTAMENTLIG

LÄSNING

Rut 2:8-12

Boas sade till Rut: "Hör på, min dotter! Gå inte bort och plocka ax på någon annan åker, utan stanna kvar och håll dig till kvinnorna här. Du ser var de skördar, följ efter dem! Jag har sagt till karlarna att inte röra dig, och blir du törstig, så gå bara till krukorna och drick av vad de har öst upp." Då föll hon ner med ansiktet mot marken och sade: "Hur kan du vara så god mot mig och bry dig om mig, fast jag är en främling?" Boas svarade: "Jag har hört talas om allt vad du har gjort för din svärmor sedan din make dog, och hur du har lämnat dina föräldrar och ditt hemland och begett dig till ett folk som du inte kände förut. Må Herren löna dig för vad du har gjort, ja, må Herren, Israels Gud, ge dig allt vad du förtjänar, när du nu har kommit för att söka skydd under hans vingar."

EPISTEL

Apostlagärningarna 9:36-43

I Joppe fanns det bland lärjungarna en kvinna som hette Tabita, på grekiska Dorkas. Hennes liv var fyllt av goda gärningar och frikostighet mot de fattiga. Vid den här tiden blev hon sjuk och dog, och man tvättade henne och bar upp henne på övervåningen. Lydda ligger inte långt från Joppe, och då lärjungarna hörde att Petrus var där skickade de dit två män och bad honom komma över till dem så fort som möjligt. Petrus följde genast med. När han kom fram förde de honom upp på övervåningen, där alla änkorna samlades kring honom och gråtande visade honom de skjortor och mantlar som Dorkas hade gjort medan hon ännu var bland dem. Petrus sade åt alla att gå ut och föll sedan på knä och bad. Så vände han sig mot den döda och sade: "Tabita, stig upp!" Hon öppnade ögonen, och när hon såg Petrus satte hon sig upp. Han räckte henne handen och hjälpte henne att resa sig. Sedan kallade han in de heliga och änkorna och lät dem se hur hon stod där levande. Händelsen blev känd i hela Joppe, och många kom till tro på Herren. Petrus stannade någon tid i Joppe hos Simon, en garvare.

EVANGELIUM

Markusevangeliet 3:31-35

Nu kom Jesu mor och hans bröder. De stannade utanför och skickade bud efter honom. Det satt mycket folk omkring honom, och de sade: "Din mor och dina bröder är här utanför och söker dig." Jesus svarade dem: "Vem är min mor och mina bröder?" Han såg på dem som satt runt omkring honom och sade: "Det här är min mor och mina bröder. Den som gör Guds vilja är min bror och syster och mor."

2 Andra årgången

GAMMALTESTAMENTLIG

LÄSNING

Rut 1:6-19

Noomi bröt upp tillsammans med sina svärdöttrar Orpa och Rut för att vända hem från Moab. Där hade hon nämligen fått höra att Herren hade tagit sig an sitt folk och gett det bröd. Hon lämnade den plats där hon hade bott, och hennes två svärdöttrar följde henne. Men medan de var på väg mot Juda sade Noomi till sina sonhustrur: "Vänd nu hem till era mödrar, båda två. Må Herren visa trofasthet mot er, liksom ni har gjort mot våra döda och mot mig. Må han ge er båda ett liv i trygghet med hem och make." Sedan kysste hon dem till avsked, men de började gråta högljutt och sade: "Nej, vi följer med dig tillbaka till ditt folk!" Men Noomi svarade: "Vänd tillbaka, mina döttrar! Varför skulle ni följa mig? Jag föder aldrig mer söner som kan bli män åt er. Gå tillbaka! Jag är för gammal för att gifta om mig. Om jag trodde att jag ännu kunde hoppas och redan i natt gav mig åt en man och rent av födde söner, skulle ni då vänta på dem tills de var vuxna? Skulle ni för deras skull stänga er inne, utan någon man? Nej, mina döttrar! Min lott är mycket bittrare än er: Herrens hand har slagit mig." Då började de gråta igen, och Orpa kysste sin svärmor till avsked, men Rut kunde inte skiljas från henne. Noomi sade: "Du ser att din svägerska vänder tillbaka till sitt folk och till sin gud. Följ med henne tillbaka." Men Rut svarade:

"Tvinga mig inte att överge dig
och vända tillbaka.
Dit du går, går också jag,
och där du stannar, stannar jag.
Ditt folk är mitt folk,
och din Gud är min Gud.
Där du dör, vill jag dö,
och där vill jag bli begravd.
Herren må göra mig vad som helst —
endast döden skall skilja oss åt."

Då Noomi såg att Rut var fast besluten att följa henne talade hon inte mer om saken. Så gick de båda tillsammans ända till Betlehem.

EPISTEL

Hebreerbrevet 13:2-3

Kom ihåg att visa gästfrihet, ty det har hänt att de som gjort det har haft änglar till gäster utan att veta om det. Tänk på dem som sitter i fängelse, som om ni var fångar med dem. Tänk på dem som blir misshandlade, som om det gällde er egen kropp.

EVANGELIUM

Johannesevangeliet 11:1-7

En man som hette Lasaros låg sjuk. Han var från Betania, byn där Maria och hennes syster Marta bodde. (Det var Maria som smorde Herren med väluktande balsam och torkade hans fötter med sitt hår, och Lasaros som låg sjuk var hennes bror.)

Systrarna skickade bud till Jesus och lät säga: "Herre, din vän är sjuk." När Jesus hörde det sade han: "Den sjukdomen leder inte till döden utan skall visa Guds härlighet, så att Guds son blir förhärligad genom den." Jesus var mycket fäst vid Marta och hennes syster och Lasaros. När han nu hörde att Lasaros var sjuk stannade han först kvar två dagar där han befann sig, men sedan sade han till lärjungarna: "Låt oss gå tillbaka till Judeen."

3 Tredje årgången

GAMMALTESTAMENTLIG

LÄSNING

Tobit 10:7-13

När den fjorton dagar långa bröllopfesten var över som Raguel hade svurit att hålla för sin dotter, gick Tobias in till honom och sade: "Låt mig ge mig av nu, för jag förstår att far och mor tror att de aldrig skall få se mig mer. Jag ber dig, fader, att du låter mig resa hem till min far. Jag har redan berättat för dig hur det var med honom när jag for." Raguel svarade: "Stanna här, min pojke, stanna kvar hos mig, jag skall skicka folk till din far Tobit med underrättelser om dig." — "Nej, aldrig", sade Tobias, "jag ber dig att du låter mig resa härifrån till min far." Då lät Raguel det bli så: Tobias fick ta sin hustru Sara och hälften av Raguels egendom, tjänare och tjänsteflickor, kor och får, åsnor och kameler, kläder, pengar och husgeråd. Han önskade dem lycklig resa och gav Tobias sin avskedshälsning: "Lycka till, min pojke, lycklig resa! Må himlens herre låta allt gå väl för er, för dig och för din hustru Sara. Måtte jag få se era barn innan jag dör." Och till sin dotter Sara sade han: "Visa aktning för din svärfar och svärmor, min dotter, ty från denna stund är de dina föräldrar, alldeles som vi som gav dig livet. Gå i frid, min dotter. Måtte jag bara få höra gott om dig så länge jag lever." Efter denna avskedshälsning lät han dem ge sig av.

Och Edna sade till Tobias: "Mitt barn, min älskade broder, må Herren föra dig lyckligt hem, och måtte jag leva så länge att jag får se dina och min dotter Saras barn innan jag dör. Inför Herren lämnar jag min dotter i ditt förvar: vålla henne aldrig någon sorg i hela ditt liv. Gå i frid, min pojke! Från denna stund är jag din mor och Sara din syster. Måtte vi alla få njuta av samma lycka så länge vi lever." Hon kysste dem båda och önskade dem lycka på resan.

Så lämnade Tobias Raguels hus frisk och glad, och han prisade himlens och jordens herre, som råder över allt, för att hans resa hade gått lyckligt. Han prisade också Raguel och hans hustru Edna och sade: "Måtte det lyckas mig att hedra dem så länge de lever."

EPISTEL

Andra Timotheosbrevet 1:3-5

Jag tackar Gud, som jag liksom mina förfäder tjänar med rent uppsåt, och minns dig ständigt i mina böner, dag och natt. Jag minns dina tårar och längtar efter att få se dig igen för att fyllas av glädje. Jag har blivit påmind om den uppriktiga tro som finns hos dig och som fanns redan hos din mormor Lois och din mor Eunike; jag är viss om att den finns också hos dig.

EVANGELIUM

Matteusevangeliet 13:53-57

När Jesus hade avslutat sina liknelser lämnade han trakten. Han kom till sin hemstad, och där undervisade han i synagogan så att man häpnade och sade: "Varifrån kommer den mannens visdom och underverk? Är det inte snickarens son? Heter inte hans mor Maria och hans bröder Jakob och Josef och Simon och Judas? Och bor inte alla hans systrar här hos oss? Varifrån har han då allt detta?" Så blev han en stötesten för dem. Men Jesus sade till dem: "En profet blir ringaktad bara i sin hemstad och i sitt hem."

Psaltarpsalm

Psaltaren 68:5-7

Sjung till Guds ära, lova hans namn,
hylla honom som rider på molnen!
Herren är hans namn, jubla inför honom,
de faderlösas fader, änkornas försvarare,
Gud i sin heliga boning.
Gud ger de ensamma ett hem
och de fångna frihet och lycka,
men upprorsmännen får bo i öknen.

TJUGOFÖRSTA SÖNDAGEN EFTER TREFALDIGHET

Rätt och rättfärdighet

Dagens bön

Gud,
du som har satt oss leva här i världen,
låt oss besinna vårt ansvar,
så att vi alltid tjänar dig och vår nästa.
Genom din Son
Jesus Kristus, vår Herre.
Amen.

Gud,
du som en dag skall föra rätten till seger,
gör oss medvetna om vårt ansvar
för varandra
i samhället och världen.
Hjälp din kyrka att verka
för fred och försoning.
I Jesu namn.
Amen.

1 Första årgången

GAMMALTESTAMENTLIG

LÄSNING

Jeremia 29:4-7

"Så säger Herren Sebaot, Israels Gud, till alla de deporterade som han fört bort från Jerusalem till Babylonien: Bygg er hus och bo i dem. Plantera trädgårdar och ät frukten

från dem. Ta er hustrur och avla söner och döttrar, ta hustrur åt era söner och ge era döttrar åt män, så att de föder söner och döttrar. Bli flera där, inte färre! Gör allt för att den stad jag har deporterat er till skall blomstra, och be till Herren för den. Ty dess välgång är er välgång.

EPISTEL

Romarbrevet 13:7–10

Ge alla vad ni är skyldiga dem, åt var och en det han skall ha: skatt, tullar, respekt, vördnad. Stå inte i skuld till någon, utom i er kärlek till varandra. Ty den som älskar sin medmänniska har uppfyllt lagen. Buden *Du skall inte begå äktenskapsbrott, Du skall inte dräpa, Du skall inte stjäla, Du skall inte ha begär* och alla andra bud sammanfattas ju i ordet: *Du skall älska din nästa som dig själv*. Kärleken vållar inte din nästa något ont. Kärleken är alltså lagen i dess fullhet.

EVANGELIUM

Matteusevangeliet 22:15–22

Fariseerna gick bort och kom överens om att försöka få fast Jesus för något han sade. De lät sina lärjungar och några av Herodes anhängare söka upp honom och säga: "Mästare, vi vet att du är uppriktig och verkligen lär oss Guds väg. Du faller inte undan för någon och ser inte till personen. Säg oss vad du anser: är det rätt eller inte att betala skatt till kejsaren?" Jesus märkte deras onda avsikt och sade: "Hycklare, varför vill ni sätta mig på prov? Visa mig ett mynt som man betalar skatt med." De räckte honom en denar, och han frågade: "Vems bild och namn är det här?" — "Kejsarens", svarade de. Då sade han till dem: "Ge då kejsaren det som tillhör kejsaren och Gud det som tillhör Gud." När de hörde detta blev de häpnade. De lät honom vara och gick sin väg.

2 Andra årgången

GAMMALTESTAMENTLIG

LÄSNING

Femte Moseboken 24:17-22

Mose sade: "Du skall inte vränga rätten för invandraren eller den faderlöse, och en änkas kläder skall du inte ta som pant. Kom ihåg att du själv en gång var slav i Egypten och att Herren, din Gud, befriade dig därifrån. Därför ger jag dig denna befallning att följa.

Om du glömmet en kärve när du skördar din åker, skall du inte gå tillbaka och hämta den utan lämna kvar den åt invandraren, den faderlöse och änkan. Då skall Herren, din Gud, välsigna dig i allt du gör. När du har slagit ner dina oliver skall du inte söka igenom grenarna efter fler utan lämna det som är kvar åt invandraren, den faderlöse och änkan. När du har plockat druvorna i din vingård skall du inte göra någon efterskörd utan lämna det som är kvar åt invandraren, den faderlöse och änkan. Kom ihåg att du själv en gång var slav i Egypten. Därför ger jag dig denna befallning att följa."

EPISTEL

Jakobsbrevet 2:1–8

Gör inte skillnad på människor, ni som tror på vår förhärligade herre Jesus Kristus. Tänk om det i er synagoga kommer in en man med guldringar på fingrarna och vita kläder och samtidigt en fattig man i smutsiga kläder. Om ni då bara har ögon för den finklädde och säger till honom: "Här är en bra plats för dig", men till den fattige: "Ställ dig där borta", eller "Sätt dig på golvet vid mina fötter" — gör ni då inte åtskillnad och faller orätta domar?

Hör på, mina kära bröder: har inte Gud utvalt dem som är fattiga i världens ögon och skänkt dem trons skatter och arvsrätt till det rike han har lovat dem som älskar honom? Ändå visar ni förakt för den fattige. Är det inte de rika som förtrycker er och släpar er till domstolarna? Är det inte de som smädar det härliga namn som har uttalats över er?

Om ni uppfyller lagens kungsbud, det som enligt skriften lyder: *Du skall älska din nästa som dig själv*, då gör ni rätt.

EVANGELIUM

Lukasevangeliet 19:1-10

Jesus kom in i Jeriko och gick genom staden. Där fanns en man som hette Sackaios, och han hade hand om tullen och han var rik. Han ville gärna se vem denne Jesus var men kunde inte för folkmassan, för han var liten till växten. Han sprang i förväg och klättrade upp i en sykomor för att kunna se honom, eftersom han skulle gå förbi där. När Jesus kom dit såg han upp mot honom och sade: ”Skynda dig ner, Sackaios, i dag skall jag gästa ditt hem.”

Sackaios skyndade sig ner och tog emot honom med glädje. Alla som såg det mumlade förargat: ”Han har tagit in hos en syndare.” Men Sackaios ställde sig upp och sade till Herren: ”Hälften av vad jag äger, herre, skall jag ge åt de fattiga. Och har jag pressat ut pengar av någon skall jag betala igen det fyrdubbelt.” Jesus sade till honom: ”I dag har räddningen nått detta hus — han är också en son till Abraham, och Människosonen har kommit för att söka efter det som var förlorat och rädda det.”

3 Tredje årgången

GAMMALTESTAMENTLIG

LÄSNING

Andra Moseboken 23:1-9

Du skall inte sprida falska rykten. Gör inte gemensam sak med den skyldige genom att vittna falskt. Du skall inte följa mängden i det som är ont och inte ge efter för den så att du förvränger sanningen, när du vittnar i någon sak. Du skall inte vara partisk för den fattige i hans sak.

Om du träffar på din fiendes ox eller åsna som har kommit vilse, skall du föra den tillbaka till honom. Och om du ser att din oväns åsna har segnat ner under sin börda, får du inte lämna honom utan hjälp: du måste hjälpa honom att lasta av djuret. Du skall inte vränga rätten för den fattige. Avhåll dig från falska anklagelser som kan bli döden för den oskyldige, den som har rätt, ty jag frikänner inte den skyldige. Du skall inte ta mutor, ty mutor gör den klar-synte blind och fördärvar saken för den som har rätt.

En invandrare får du inte förtrycka. Ni vet hur det är att vara invandrare, ni var ju själva invandrare i Egypten.

EPISTEL

Andra Korinthierbrevet 8:9-15

Ni känner vår herre Jesu Kristi stora gåva: han, som var rik, blev fattig för er skull, för att ni skulle bli rika genom hans fattigdom. Det är ett råd jag ger er, och det kan ni ha nytta av, ni som i fjol påbörjade arbetet, och det med god vilja. Fullfölj nu arbetet, så att resultatet svarar mot den goda viljan — allt efter er förmåga. Har någon bara den goda viljan, så är han välkommen med vad han har och bedöms inte efter vad han inte har. Meningen är ju inte att andra skall få det bättre och ni få det svårt. Nej, det är en fråga om jämvikt; nu skall ert överflöd avhjälpa deras brist, för att en annan gång deras överflöd skall avhjälpa er brist. Så blir det jämvikt, som det står skrivet: *Han med mycket fick inte för mycket, han med litet fick inte för litet.*

EVANGELIUM

Matteusevangeliet 12:15–21

Många följde med Jesus, och han botade alla och förbjöd dem strängt att avslöja vem han var, för att det som sagts genom profeten Jesaja skulle uppfyllas: *Detta är min tjänare som jag har utvalt, den som jag älskar och som min själ har sin glädje i. Jag skall låta min ande komma över honom, och han skall förkunna rätten för folken. Han skall inte träta och ropa, och ingen skall höra hans röst på gatorna. Han skall inte bryta av det knäckta strået eller släcka den tynande lågan, utan han skall en dag föra rätten till seger. Och hans namn skall ge folken hopp.*

Psaltarpsalm

Psaltaren 40:14-18

Jag ber dig, Herre, befria mig!
Herre, skynda till min hjälp!
Skam och smälek må drabba alla
som vill beröva mig livet.
Låt dem vika tillbaka med vanära,
de som vill mig ont.
Må de rysa av skam,
de som nu skrattar hånfullt åt mig.
Men alla som kommer till dig
skall jubla av glädje över dig.
De som längtar efter din hjälp
skall alltid säga: "Herren är stor."
Jag är betryckt och fattig.
Herre, skynda till mig!
Min hjälp och min räddare är du.
Min Gud, dröj inte!

TJUGOANDRA SÖNDAGEN EFTER TREFALDIGHET

Frikännande och liv

Dagens bön

Gud,
du som vill att alla människor skall bli
frälsta,
väck oss till insikt om din vilja med vår
framtid,
så att vi inte går förlorade
utan får se din härlighet.
Genom din Son
Jesus Kristus, vår Herre.
Amen.

O Gud,
som är en fader och en moder för oss,
samla dina barn
som hönan samlar kycklingarna
under sina vingar.
Ge oss ömhet och tröst
så att vi håller ut i hoppet.
I Jesu namn.
Amen.

1 Första årgången

GAMMALTESTAMENTLIG LÄSNING

Första Moseboken 45:4-8

Josef sade till bröderna: "Kom fram hit." De gick fram till honom, och Josef sade: "Jag är Josef, er bror, som ni sålde till Egypten. Men var inte bedrövade för att ni sålde mig hit och förebrå er ingenting. Det var för att rädda liv som Gud skickade mig hit före er. I två år har det nu varit hungersnöd i landet, och det kommer fem år till då man varken skall plöja eller skörda. Gud skickade mig före er för att trygga er fortlevnad på jorden och för att bevara er vid liv och rädda många. Det är alltså inte ni som har skickat mig hit, utan Gud.

EPISTEL

Första Petrusbrevet 4:12-19

Mina kära, bli inte överraskade av det eldprov ni måste gå igenom, som om det vore något oväntat som hände er. Gläd er i stället över att ni delar lidandena med Kristus, ty då får ni jubla av glädje också när hans härlighet uppenbaras.

Saliga är ni om ni skymfas för Kristi namns skull, ty härlighetens ande, Guds ande, vilar över er. Det får inte hända att någon av er måste lida som mördare eller tjuv eller därför att han gör något annat ont eller blandar sig i andras angelägenheter. Men lider han som kristen skall han inte skämmas utan förhärliga Gud just som kristen. Ty nu är tiden inne för domen, och den börjar med Guds hus. Men om den börjar med oss, hur blir då slutet för dem som inte vill tro på Guds evangelium? *Om den rättfärdige blir räddad med knapp nöd, hur går det då med den ogudaktige och syndige?* Därför skall de som lider efter Guds vilja överlämna sitt liv åt sin trofaste skapare och göra det goda.

EVANGELIUM

Matteusevangeliet 23:37-24:2

Jesus sade: "Jerusalem, Jerusalem, du som dödar profeterna och stenar dem som blir sända till dig. Hur ofta har jag inte velat samla dina barn så som hönan samlar sina kycklingar under vingarna, men ni ville inte. Nu får ni själva ta hand om ert övergivna hus. Ty jag säger er: ni ser mig inte mera förrän den dag då ni säger: *Välsignad är han som kommer i Herrens namn.*"

När Jesus lämnade templet och var på väg därifrån kom hans lärjungar fram till honom och pekade på tempelbyggnaderna. Då sade han till dem: "Se på allt detta — sannerligen, här kommer inte att lämnas sten på sten, allt skall brytas ner."

2 Andra årgången

GAMMALTESTAMENTLIG

LÄSNING

Nehemja 2:11-20

Nehemja berättade: Så anlände jag till Jerusalem. När jag hade varit där i tre dagar gick jag om natten ut med bara ett par man. Jag hade inte berättat för någon vad min Gud hade ingivit mig att göra för Jerusalem, och jag tog inte med mig något annat djur än det jag själv red på. Mitt i natten red jag ut genom Dalporten i riktning mot Drakkällan och Dyngporten. Jag undersökte Jerusalems raserade murar och nerbrända portar. Jag fortsatte till Källporten och Kungsdammen, men mitt riddjur kunde inte ta sig fram där. Under natten fortsatte jag upp längs dalen och undersökte muren, tills jag än en gång kom genom Dalporten och var tillbaka igen.

Styresmännen visste inte var jag hade varit och vad jag hade gjort, ty jag hade ännu inte underrättat judarna, varken präster, stormän, styresmän eller övriga som hade med saken att göra. Men nu sade jag till dem: "Ni ser själva hur illa det står till med oss: Jerusalem är ödelagt och dess portar nerbrända. Låt oss bygga upp Jerusalems mur igen och göra slut på vår vanära!" Och jag berättade för dem hur min Gud hade hållit sin

skyddande hand över mig och vad kungen hade lovat mig. "Låt oss börja bygga!" sade de och grep sig an med detta goda verk.

Men när horoniten Sanvallat, ammoniten Tobia, ämbetsmannen, och araben Geshem fick reda på detta öste de spott och spe över oss: "Vad håller ni på med? Tänker ni göra uppror mot kungen?" Men jag gav dem svar på tal: "Himlens Gud skall ge oss framgång. Nu börjar vi, hans tjänare, att bygga. Varken lag eller hävd ger er någon rätt till Jerusalem."

EPISTEL

Romarbrevet 5:15-21

Om alla dog genom en endas överträdelse, så har nu alla fått del av Guds överflödande nåd, nådegåvan som bestod i en enda människa, Jesus Kristus. Och följderna av en enda mans synd kan inte jämföras med denna gåva. Ty domen följde på vad han ensam hade gjort och blev fällande, men nåden följde på mångas överträdelser och innebar ett frikännande. Om en enda mans överträdelse betydde att döden fick herravälde genom denne ende, så skall nu i stället de som blir rättfärdiga genom nådens överflödande rika gåva leva och få herravälde tack vare en enda, Jesus Kristus. Alltså: liksom en endas överträdelse ledde till fällande dom för alla människor, så har också en endas rättfärdiga gärning lett till frikännande och liv för alla människor. Liksom en enda människas olydnad gjorde alla till syndare, så skall en endas lydnad göra alla rättfärdiga. Lagen kom in för att överträdelserna skulle bli större. Men där synden blev större, där överflödade nåden än mer, och på samma sätt som synden härskade och förde till döden, skall därför nåden härskas genom rättfärdighet och föra till evigt liv genom Jesus Kristus, vår herre.

EVANGELIUM

Markusevangeliet 4:26-29

Jesus sade: "Med Guds rike är det som när en man har fått utsädet i jorden. Han sover och stiger upp, dagar och nätter går, och säden gror och växer, han vet inte hur. Av sig själv bär jorden gröda, först strå, så ax, så moget vete i axet. Men när grödan är mogen låter han skäran gå, för skördetiden är inne."

3 Tredje årgången

GAMMALTESTAMENTLIG

LÄSNING

Jesaja 2:2-5

Den dag skall komma
då berget med Herrens tempel
står där orubbligt fast,
högst av bergen, överst bland höjderna.
Alla folk skall strömma dit,
folkslag i mängd skall komma,
och de skall säga:
"Låt oss gå upp till Herrens berg,
till Jakobs Guds tempel.
Han skall lära oss sina vägar,
hans stigar vill vi följa."
Ty från Sion skall lag förkunnas,
från Jerusalem Herrens ord.
Han skall döma mellan folken,
skipa rätt bland alla folkslag.
De skall smida om sina svärd till plogbillar
och sina spjut till vingårdsknivar.
Folken skall inte lyfta svärd mot varandra
och aldrig mer övas för krig.
Kom, alla av Jakobs ätt,
låt oss vandra i Herrens ljus!

EPISTEL

Andra Petrusbrevet 1:2-8

Nåd och frid åt er i allt rikare mått genom kunskap om Gud och Jesus, vår herre. Ty allt som leder till liv och gudsfruktan har hans gudomliga makt skänkt oss genom kunskapen om honom som i sin härlighet och kraft har kallat oss. Han har gett oss sina stora och dyrbara löften, för att ni tack vare dem skall bli delaktiga av gudomlig natur sedan ni kommit undan det fördärv som begäret drar med sig i denna värld. Sök därför med all iver att till er tro foga styrka, till styrkan kunskap, till kunskapen självbehärskning, till självbehärsningen uthållighet, till uthålligheten gudsfruktan, till gudsfruktan broderlig omtanke och till omtanken kärlek. Ty om allt detta finns hos er och får växa till blir er kunskap om vår herre Jesus Kristus inte överksam utan bär frukt.

EVANGELIUM

Johannesevangeliet 12:35-43

Jesus sade: "Ännu en kort tid är ljuset bland er. Vandra medan ni har ljuset, så att mörkret inte övervinner er. Den som vandrar i mörkret vet inte vart han går. Tro på ljuset medan ni har ljuset, så att ni blir ljusets söner." När Jesus hade sagt detta lämnade han dem och var försvunnen.

Trots att han hade gjort så många tecken inför dem trodde de inte på honom, ty profeten Jesajas ord skulle uppfyllas: *Herre, vem har trott på det vi fick höra, och för vem har Herrens makt uppenbarats?* De kunde inte tro, ty Jesaja säger också: *Han har förblindat deras ögon och förstocket deras hjärta, så att de inte kan se med sina ögon och förstå med sitt hjärta och omvända sig och bli botade av mig.* Detta sade Jesaja därför att han såg hans härlighet, och det var om honom han talade. Ändå kom också många i rådet till tro på Jesus, men med tanke på fariseerna ville de inte erkänna det för att inte bli uteslutna ur synagogan. De älskade äran från människor högre än äran från Gud.

Psaltarpsalm

Psaltaren 62:10-13

Bara en vindfläkt är människorna,
de dödliga endast ett bländverk.
Läggs de i vågskålen höjer den sig,
ja, de är lättare än luft.
Lita inte till våld,
sätt inte ert hopp till rövat gods.
Om än er rikedom växer,
förtrösta inte på den.
Ett har Gud talat,
två ting har jag hört:
att Gud har makten,
du, Herre, är trofast
Du lönar var och en
efter vad han har gjort.

TJUGOTREDJE SÖNDAGEN EFTER TREFALDIGHET

Förlåtelse utan gräns

Dagens bön

Gud,
du som har givit löftet om förlåtelse
åt dem som tror på Jesus Kristus,
låt våra liv präglas av din kärlek,
så att vi lever i din försoning
och förlåter dem vi möter.
Genom din Son
Jesus Kristus, vår Herre.
Amen.

Nådens Gud,
bevara oss i din förlåtelse och försoning
och hjälp oss att som du
ge förlåtelse i överflöd.
I Jesu namn.
Amen.

1 Första årgången

GAMMALTESTAMENTLIG LÄSNING

Första Moseboken 50:15–21

När Josefs bröder tänkte på att deras far var borta sade de: "Kanske Josef hyser agg till oss och vill ge igen för allt ont vi har gjort honom." Därför skickade de bud till Josef och lät säga: "Innan han dog bad din far att vi skulle säga till dig: 'Vi ber attdig förlåta oss, dina bröder, vår synd och skuld. Vi har gjort dig mycket ont.' Så förlåt oss, din fars Guds tjänare, den synd vi har begått!" Vid dessa ord brast Josef i gråt. Sedan kom också bröderna själva och föll ner inför honom och sade: "Vi är dina slavar." Men Josef sade till dem: "Var inte rädda. Jag är ju inte Gud! Ni ville mig ont, men Gud har vänt det till något gott. Han ville göra det som nu har skett och därigenom bevara många människor vid liv. Var inte rädda, jag skall sörja för er och era barn." Så talade han lugnande och uppmuntrande till dem.

EPISTEL

Andra Thessalonikerbrevet 3:1-5

Be för oss att Herrens ord vinner spridning och anseende, så som har skett hos er, och att vi förskonas från brottsliga och onda människor — alla har ju inte tron. Men Herren är trofast, han skall styrka er och skydda er för det onda. I vår tro på Herren litar vi på att ni gör och kommer att göra vad vi här föreskriver. Må Herren leda er fram till Guds kärlek och Kristi uthållighet.

EVANGELIUM

Matteusevangeliet 18:15–20

Jesus sade: "Om din broder har gjort dig någon orätt, så gå och ställ honom till svars i enrum. Lyssnar han på dig har du vunnit tillbaka din broder. Men om han inte vill lyssna, ta då med dig en eller två till, för *på två eller tre vittnesmål skall varje sak avgöras*. Om han vägrar lyssna på dem, så tala om det för församlingen. Vill han inte lyssna på församlingen heller, betrakta honom då som en hedning eller en tullindrivare.

Sannerligen, allt ni binder på jorden skall vara bundet i himlen, och allt ni löser på jorden skall vara löst i himlen. Vidare säger jag er: allt vad två av er kommer överens om att be om här på jorden, det skall de få av min himmelske fader. Ty där två eller tre är samlade i mitt namn är jag mitt ibland dem.”

2 Andra årgången

GAMMALTESTAMENTLIG

LÄSNING

Jesaja 64:6-9

Vi vissnar alla som löv,
och likt vinden sveper våra synder bort oss.
Ingen åkallar ditt namn,
ingen vaknar upp och håller sig till dig.
Du har dolt ditt ansikte för oss
och utlämnat oss åt våra synder.
Men du, Herre, är vår fader.
Vi är leran och du har format oss,
vi är alla ett verk av din hand.
Låt inte din vrede rasa, Herre,
minns inte för evigt våra synder.
Se på oss, vi är alla ditt folk.

EPISTEL

Efesierbrevet 4:29–32

Öppna inte munnen för ofruktbart prat, utan säg bara sådant som tjänar till att bygga upp där det behövs, så att det blir till välsignelse för dem som hör på. Gör inte Guds heliga ande bedrövad, den är sigillet som utlovar frihetens dag åt er. Gör er av med all elakhet, vrede och häftighet, med skymford och förolämpningar och all annan ondska. Var goda mot varandra, visa medkänsla och förlåt varandra, liksom Gud har förlåtit er i Kristus.

EVANGELIUM

Matteusevangeliet 18:21–35

Petrus kom fram till Jesus och sade: ”Herre, hur många gånger skall min broder kunna göra orätt mot mig och ändå få förlåtelse av mig? Så mycket som sju gånger?” Jesus svarade: ”Jag säger dig: inte sju gånger utan sjuttiosju gånger.

Därför är det med himmelriket som när en kung ville ha redovisning av sina tjänare. När han började granskningen förde man in en som var skyldig honom tio tusen talenter. Eftersom han inte kunde betala befallde hans herre att han skulle säljas tillsammans med sin hustru och sina barn och allt han ägde, så att skulden kunde betalas. Tjänaren kastade sig ner och bönföll honom: ’Ge mig tid, så skall jag betala alltsammans.’ Då kände hans herre medlidande med honom och lät honom gå och efterskänkte hans skuld. Men när tjänaren gick därifrån mötte han en annan tjänare, som var skyldig honom hundra denarer. Han grep honom om strupen och sade: ’Betala tillbaka vad du är skyldig!’ Den andre kastade sig ner och bad honom: ’Ge mig tid, så skall jag betala.’ Men han ville inte utan gick därifrån och lät sätta honom i fängelse tills skulden var betald. När de andra tjänarna såg vad som hände tog de mycket illa vid sig och talade om alltsammans för sin herre. Då kallade denne till sig tjänaren och sade: ’Din usling, jag efterskänkte hela din skuld när du bad mig om det. Borde du inte ha varit lika barmhärtig mot din kamrat som jag mot dig?’ Och i sin vrede lät hans herre bödelsdrängarna ta hand om honom tills hela skulden var betald. Så skall min himmelske fader göra med var och en av er som inte av uppriktigt hjärta förlåter sin broder.”

3 Tredje årgången

GAMMALTESTAMENTLIG LÄSNING

Hosea 11:8–9

Hur skulle jag kunna släppa dig, Efraim,
överge dig, Israel,

göra med dig som med Adma
och behandla dig som Sevojim?

Mitt hjärta är i uppror,
all min medkänsla väcks.

Jag skall inte låta min flammande vrede
få utlopp,

jag skall inte ändra mig och förgöra Efraim,
ty jag är Gud och inte människa,
den Helige mitt ibland er.

Jag kommer inte med skräck.

EPISTEL

Första Thessalonikerbrevet 5:13–15

Håll fred med varandra. Vi uppmanar er, bröder: tala de oordentliga till rätta, uppmuntra de modfällda, stöd de svaga, ha tålmod med alla. Se till att ingen lönar ont med ont. Sträva alltid efter att göra gott, mot varandra och mot alla andra.

EVANGELIUM

Matteusevangeliet 6:9-15

Jesus sade: "Så skall ni be:

Vår fader, du som är i himlen.

Låt ditt namn bli helgat.

Låt ditt rike komma.

Låt din vilja ske,
på jorden så som i himlen.

Ge oss i dag vårt bröd för dagen som
kommer.

Och förlåt oss våra skulder,
liksom vi har förlåtit dem som står i
skuld till oss.

Och utsätt oss inte för prövning,
utan rädda oss från det onda.

Ty om ni förlåter människorna deras överträdelser skall er himmelske fader också förlåta er. Men om ni inte förlåter människorna skall inte heller er fader förlåta er era överträdelser."

Psaltarpsalm

Psaltaren 78:35-39

De mindes att Gud var deras klippa,
att Gud den Högste var deras befriare.

Men deras ord var hyckleri,
vad de sade till honom var lögn.

De höll inte fast vid honom,
de var inte trogna mot hans förbund.

Men han är barmhärtig,
han förlåter synder och vill ingens
fördärv.

Han håller ofta sin vrede tillbaka,
låter inte all sin harm bryta fram.

Han tänkte på att de bara var människor,
en vind som far förbi och är borta.

TJUGOFJÄRDE SÖNDAGEN EFTER TREFALDIGHET

Den yttersta tiden

(När tjugofjärde söndagen efter trefaldighet ersätts av söndagen efter alla helgons dag, flyttas dagens rubrik, böner och läsningar till följande söndag, som får namnet tjugofemte söndagen efter trefaldighet.)

Dagens bön

Evige Gud,
du har givit din Son all makt i himlen
och på jorden.
Bevara oss i hans kärlek,
så att vi kan stå frimodiga vid hans ankomst.
Genom din Son
Jesus Kristus, vår Herre.
Amen.

Evige Gud,
som håller vår tid i din händer
och som är större än vad vi kan tänka,
vi ber dig att bevara oss hos dig
så att vår kärlek inte kallnar
och vårt hopp inte dör.
Genom Jesus Kristus.
Amen.

GAMMALTESTAMENTLIG

LÄSNING

Amos 4:12-13

Israel, bered dig att möta din Gud!

Ty se:

Han som formar bergen och skapar vinden,
som förkunnar sina planer för människan,
som låter mörkret bli morgonrodnad
och går fram över jordens höjder —
Herren, härskarornas Gud, är hans namn.

EPISTEL

Första Johannesbrevet 2:28–3:3

Ja, mina barn, förbli i Jesus Kristus, så att vi kan stå frimodiga när han uppenbarar sig och inte behöver vända oss bort i skam vid hans ankomst. Om ni vet att han är rättfärdig inser ni också att var och en som lever rättfärdigt är född av honom.

Vilken kärlek har inte Fadern skänkt oss när vi får heta Guds barn. Det är vi. Världen känner oss inte, därför att den aldrig har lärt känna honom. Mina kära, nu är vi Guds barn, men det har ännu inte blivit uppenbart vad vi kommer att bli. Vi vet dock att när han uppenbarar sig kommer vi att bli lika honom, ty då får vi se honom sådan han är. Var och en som har detta hopp till honom renar sig själv liksom han är ren.

EVANGELIUM

Matteusevangeliet 24:3–14

När Jesus satt på Olivberget och lärjungarna var ensamma med honom kom de fram och sade: "Säg oss när det skall hända. Och vad blir tecknet för din återkomst och för tidens slut?" Jesus svarade: "Se upp så att ingen bedrar er. Många kommer att uppträda under mitt namn och säga: Jag är Messias, och de skall bedra många. Ni kommer att få höra

stridslarm och krigsrykten. Se till att ni inte låter skrämman er. Sådant måste hända, men det är ännu inte slutet. Folk skall resa sig mot folk och rike mot rike, och det blir hungersnöd och jordbävning på den ena platsen efter den andra. Allt detta är början på födslovärkarna. Då skall man utlämna er till att plågas och dödas, och alla folk skall hata er för mitt namns skull. Då skall många komma på fall och ange varandra och hata varandra. Många falska profeter skall framträda och bedra många. Genom att laglösheten tilltar kommer kärleken att kallna hos de flesta. Men den som håller ut till slutet skall bli räddad. Och budskapet om riket skall förkunnas i hela världen och bli till ett vittnesbörd för alla folk. Sedan skall slutet komma.”

Psaltarpsalm

Psaltaren 39:5-8

Herre, lär mig inse att jag skall dö
och hur få mina tillmätta dagar är,
inse att jag är förgänglig.
En handfull dagar är allt du ger mig,
för dig är min livstid ett intet.
Bara en vindfläkt är människan,
som en skuggbild vandrar hon kring.
Bara en vindfläkt är skatterna hon hopar,
hon vet inte vems de en gång skall bli.
Herre, vad har jag då att hoppas på?
Mitt hopp står till dig.

SÖNDAGEN FÖRE DOMSSÖNDAGEN

Vaksamhet och väntan

Dagens bön

Helige Gud,
som kallar oss till ditt rike,
hjälp oss att alltid vaka och bedja,
så att vi får gå in i den eviga glädjen.
Genom din Son
Jesus Kristus, vår Herre.
Amen.

Herre vår Gud,
ge oss kraft att bedja och vaka
och att verka för ditt rike
så länge det heter ”idag”.
När vår tid är ute,
öppna då av nåd
porten till den himmelska brölloppssalen.
Genom din Son Jesus Kristus.
Amen.

1 Första årgången

GAMMALTESTAMENTLIG

LÄSNING

Sefanja 3:8–13

Vänta därför, säger Herren,
tills jag träder fram och vittnar mot dem.
Jag har beslutat att kalla samman folk och
riken

för att tömma min vrede över dem,
all min glödande harm.

Ty hela jorden skall förtäras
av min lidelses eld.

Då skall jag förvandla folken,
så att de alla talar med rena läppar,
åkallar Herrens namn
och tjänar honom skuldra vid skuldra.

Från andra sidan floderna i Kush
skall man frambära offer till mig.

Den dagen skall du slippa skammen
för alla synder du begått mot mig.

Då skall jag befria dig
från de stolta och högmodiga.

Du skall inte längre förhäva dig
här på mitt heliga berg.

Jag skall lämna kvar hos dig
en arm och ödmjuk skara.

Herrens namn skall bli deras tillflykt.

De som då är kvar av Israel
skall aldrig göra orätt
och aldrig uttala en lögn,
falska ord skall aldrig komma ur deras mun.

Den hjorden skall beta och vila tryggt
utan att skrämmas av någon.

EPISTEL

Uppenbarelseboken 3:10-13

Du har bevarat ordet om min uthållighet, och därför skall jag bevara dig från prövningens stund, som skall komma över hela världen för att pröva jordens invånare. Jag kommer snart. Håll fast det du har, så att ingen tar ifrån dig segerkransen. Den som segrar skall jag göra till en pelare i min Guds tempel, och han skall aldrig mer lämna det. På honom skall jag skriva min Guds namn och namnet på Guds stad, det nya Jerusalem som kommer ner ur himlen, från min Gud, och mitt nya namn. Du som har öron, hör vad Anden säger till församlingarna!

EVANGELIUM

Matteusevangeliet 25:1–13

Jesus sade: "Då blir det med himmelriket som när tio unga flickor gick ut med sina facklor för att möta brudgummen. Fem av dem var oförståndiga och fem var kloka. De oförståndiga hade tagit med sig fack-lorna men inte någon olja till dem. De kloka hade med sig både oljekrukor och facklor. När brudgummen dröjde blev alla dåsiga och föll i sömn. Vid midnatt hördes ett rop: 'Brudgummen är här, kom ut och möt honom!' Då vaknade alla flickorna och gjorde i ordning sina facklor. De oförståndiga sade till de kloka: 'Ge oss av er olja, våra facklor slocknar.' De kloka svarade: 'Den kan aldrig räcka både till oss och till er. Gå i stället och köp hos dem som säljer olja.' Men medan de var borta och köpte kom brudgummen. De som stod färdiga följde med honom in till bröllopsfesten, och porten stängdes. Efter en stund kom de andra flickorna och ropade:

'Herre, herre, öppna för oss!' Men han svarade: 'Sannerligen, jag känner er inte.' Håll er därför vakna. Ni vet inte när dagen och timmen är inne."

2 Andra årgången

GAMMALTESTAMENTLIG

LÄSNING

Jesaja 51:4-6

Lyssna på mig, alla folk,
ni folkslag, hör noga på!
Från mig skall lagen utgå,
min rätt skall bli ett ljus för folken.
Snabbt nalkas min rättfärdighet,
min hjälp är på väg,
med mäktig arm skipar jag rätt bland
folken.

Fjärran länder väntar på mig,
de sätter sitt hopp till min makt.
Lyft blicken mot himlen,
betrakta jorden därunder.
Himlen skall lösas upp som rök,
jorden slitats ut som en klädnad
och dess invånare dö som flugor.
Men min hjälp varar i evighet,
min rättfärdighet går aldrig om intet.

EPISTEL

Andra Korinthierbrevet 13:5–9

Undersök själva om ni har tro, pröva er själva. Märker ni inte att Kristus Jesus finns hos er? Eller är det så att ni inte består provet? Jag hoppas ni skall inse att jag för min del har bestått det. Jag ber till Gud att ni inte skall göra något som är ont, inte för att jag skall visa mig hålla måttet, utan för att ni skall göra det som är gott; sedan får det gärna se ut som om jag inte höll måttet. Jag kan inte skada sanningen, bara främja den. Jag gläder mig när jag själv är svag och ni är starka. Just det ber jag om, att ni skall bli alltmer felfria.

EVANGELIUM

Lukasevangeliet 12:35–40

Jesus sade: "Fäst upp era kläder och håll lamporna brinnande. Var som tjänare som väntar på att deras herre skall komma hem från ett bröllop, så att de genast kan öppna när han kommer och bultar på porten. Saliga de tjänarna, eftersom deras herre finner dem vakna när han kommer. Sannerligen, han skall fästa upp sina kläder och låta dem lägga sig till bords och själv gå och passa upp dem. Om han så kommer vid midnatt eller ännu senare — saliga är de tjänarna, när han finner dem beredda. Ni förstår väl att om husägaren visste när tjuven kom, skulle han hindra honom från att bryta sig in i huset. Var beredda, också ni, ty när ni minst väntar det, då kommer Människosonen."

3 Tredje årgången

GAMMALTESTAMENTLIG

LÄSNING

Amos 8:9-12

Den dagen, säger Herren Gud,
låter jag solen gå ner vid middagstid

och lägger jorden mörk på ljusa dagen.
 Jag vänder era fester i sorg
 och alla era sånger i klagan,
 jag klår alla höfter i säckväv
 och låter alla gå med rakat huvud,
 jag sänder sorg som efter ende sonen
 och låter slutet bli en bitter dag.
 Ja, den tid kommer,
 säger Herren Gud,
 då jag sänder hunger över landet —
 inte hunger efter bröd,
 inte törst efter vatten,
 utan efter att höra Herrens ord.
 Då skall de irra från hav till hav,
 driva omkring från norr till öster
 och söka efter Herrens ord,
 men de skall inte finna det.

EPISTEL

Filipperbrevet 3:20–4:1

Vårt hemland är himlen, och därifrån väntar vi också den som skall rädda oss, herren Jesus Kristus. Han skall förvandla den kropp vi har i vår ringhet så att den blir lik den kropp han har i sin härlighet, ty han har kraft att lägga allt under sig. Stå därför fasta i Herren, mina kära som jag älskar och längtar efter, ni som är min glädje och min segerkrans.

EVANGELIUM

Lukasevangeliet 17:20–30

Tillfrågad av fariseerna om när Guds rike skulle komma svarade Jesus: "Guds rike kommer inte på ett sådant sätt att man kan se det med sina ögon. Ingen kan säga: Här är det, eller: Där är det. Nej, Guds rike är inom er."

Till lärjungarna sade han: "Det skall komma en tid då ni längtar efter att få uppleva en enda av Människosonens dagar men inte får det. Man skall säga till er: Där är han, eller: Här är han. Spring inte dit de pekar, rusa inte efter dem. Ty liksom blixten flamar till och lyser upp hela himlen från horisont till horisont, så skall Människosonen visa sig på sin dag. Men först måste han lida mycket och förkastas av detta släkte.

Som det var i Noas dagar, så skall det bli under Människosonens dagar. Folk åt och drack, gifte sig och blev bortgifna, ända till den dag då Noa gick in i arken och floden kom över dem och gjorde slut på dem alla. Eller som på Lots tid: folk åt och drack, köpte och sålde, planterade och byggde, men den dag då Lot lämnade Sodom regnade eld och svavel från himlen och gjorde slut på dem alla. Likadant blir det den dag då Människosonen uppenbaras.

Psaltarpsalm

Psaltaren 139:1-18

Herre, du rannsakar mig och känner mig.
 Om jag står eller sitter vet du det,
 fast du är långt borta vet du vad jag tänker.
 Om jag går eller ligger ser du det,
 du är förtrogen med allt jag gör.
 Innan ordet är på min tunga
 vet du, Herre, allt jag vill säga.
 Du omger mig på alla sidor,
 jag är helt i din hand.
 Den kunskapen är för djup för mig,
 den övergår mitt förstånd.
 Var skulle jag komma undan din närhet?
 Vart skulle jag fly för din blick?
 Stiger jag upp till himlen, finns du där,

lägger jag mig i dödsriket, är du också där.
Tog jag morgonrodnadens vingar,
gick jag till vila ytterst i havet,
skulle du nå mig även där
och gripa mig med din hand.
Om jag säger: Mörker må täcka mig,
ljuset omkring mig bli natt,
så är inte mörkret mörkt för dig,
natten är ljus som dagen,
själva mörkret är ljus.
Du skapade mina inälvor,
du vävde mig i moderlivet.
Jag tackar dig för dina mäktiga under,
förunderligt är allt du gör.
Du kände mig alltigenom,
min kropp var inte förborgad för dig,
när jag formades i det fördolda,
när jag flätades samman i jordens djup.
Du såg mig innan jag föddes,
i din bok var de redan skrivna,
de dagar som hade formats
innan någon av dem hade grytt.
Dina tankar, o Gud, är för höga för mig,
väldig är deras mångfald.
Vill jag räkna dem är de flera än sandkornen,
när jag till slutet är jag ännu hos dig.

DOMSSÖNDAGEN

Kristi återkomst

Dagens bön

Evige Gud,
som inte vill att någon människa
går förlorad,
vägled våra hjärtan och tankar med din
Ande,
så att vi lever efter din vilja
med din rättvisa dom för ögonen
och sedan får vara hos dig för evigt.
Genom din Son
Jesus Kristus, vår Herre.
Amen.

Herre Jesus Kristus
som möter oss redan här
i dem som hungrar och lider nöd
och som skall möta oss
som vår Frälsare och Konung
vid livets och världens slut,
till dig ropar vi om barmhärtighet
och nåd
idag och alla dagar
intill tidens ände.
Amen.

1 Första årgången

GAMMALTESTAMENTLIG

LÄSNING

Jesaja 65:17–19

Så säger Herren:

Nu skapar jag en ny himmel och en ny jord.

Det som varit skall man inte mer minnas,
inte längre tänka på.

Nej, gläd er och jubla för evigt
över det som jag skapar.

Jag skapar om Jerusalem till jubel
och dess folk till glädje.

Jag skall jubla över Jerusalem
och glädjas över mitt folk.

Där skall inte mer höras gråt och klagan.

EPISTEL

Andra Petrusbrevet 3:8–13

En sak får ni inte glömma, mina kära: för Herren är en dag som tusen år och tusen år som en dag. Det är inte så som många menar, att Herren är sen att uppfylla sitt löfte. Han dröjer för er skull, eftersom han inte vill att någon skall gå förlorad utan att alla skall få tid att omvända sig.

Men Herrens dag kommer som en tjuv. Den dagen skall himlarna försvinna med dån, himlakropparna upplösas i eld och jorden och allt som människan gjort där förgås. När nu allt detta skall upplösas, då måste ni leva heligt och fromt på alla sätt medan ni väntar på Guds dag och påskyndar dess ankomst, dagen som får himlarna att upplösas i eld och himlakropparna att smälta i hetta. Men efter hans löfte väntar vi på nya himlar och en ny jord där rättfärdighet bor.

EVANGELIUM

Matteusevangeliet 25:31–46

Jesus sade: "När Människosonen kommer i sin härlighet tillsammans med alla sina änglar, då skall han sätta sig på härlighetens tron. Och alla folk skall samlas inför honom, och han skall skilja människorna som herden skiljer fåren från getterna. Han skall ställa fåren till höger om sig och getterna till vänster. Sedan skall kungen säga till dem som står till höger: 'Kom, ni som har fått min faders välsignelse, och överta det rike som har väntat er sedan världens skapelse. Jag var hungrig och ni gav mig att äta, jag var törstig och ni gav mig att dricka, jag var hemlös och ni tog hand om mig, jag var naken och ni gav mig kläder, jag var sjuk och ni såg till mig, jag satt i fängelse och ni besökte mig.' Då kommer de rättfärdiga att fråga: 'Herre, när såg vi dig hungrig och gav dig mat, eller törstig och gav dig att dricka? När såg vi dig hemlös och tog hand om dig eller naken och gav dig kläder? Och när såg vi dig sjuk eller i fängelse och besökte dig?' Kungen skall svara dem: 'Sannerligen, vad ni har gjort för någon av dessa minsta som är mina bröder, det har ni gjort för mig.'

Sedan skall han säga till dem som står till vänster: 'Gå bort från mig, ni förbannade, till den eviga eld som väntar djävulen och hans änglar. Jag var hungrig och ni gav mig inget att äta, jag var törstig och ni gav mig inget att dricka, jag var hemlös och ni tog inte hand om mig, jag var naken och ni gav mig inga kläder, sjuk och i fängelse och ni besökte mig inte.' Då kommer också de att fråga: 'Herre, när skulle vi ha sett dig hungrig eller törstig eller hemlös eller naken eller sjuk eller i fängelse och lämnat dig utan hjälp?' Då skall han svara dem: 'Sannerligen, vad ni inte har gjort för någon av dessa minsta, det har ni inte heller gjort för mig.' Dessa skall gå bort till evigt straff men de rättfärdiga till evigt liv."

2 Andra årgången

GAMMALTESTAMENTLIG

LÄSNING

Daniel 7:9-10

I en syn om natten såg jag, Daniel, tronstolar sättas fram och en uråldrig man slå sig ner. Hans kläder var snövita, och håret på hans huvud var som ren ull. Hans tron var eldslågor och hjulen därunder flammande eld. En ström av eld flöt fram från platsen där han satt. Tusen och åter tusen betjänade honom, tiotusen och åter tiotusen stod där inför honom. Så tog domare plats och böcker öppnades.

EPISTEL

Uppenbarelseboken 20:11–21:5

Jag såg en stor vit tron och honom som sitter på den, och jorden och himlen flydde inför honom, och det fanns inte längre någon plats för dem. Och jag såg de döda, höga och låga, stå inför tronen, och böckerna öppnades. Och ännu en bok öppnades, livets bok. Och de döda dömdes efter vad som stod i böckerna, efter sina gärningar. Och havet gav tillbaka de döda som var i det, och döden och dödsriket gav tillbaka de döda som var i dem, och var och en dömdes efter sina gärningar. Och döden och dödsriket kastades i den brinnande sjön. Detta är den andra döden, den brinnande sjön. Och var och en som inte fanns uppskriven i livets bok kastades i den brinnande sjön.

Och jag såg en ny himmel och en ny jord. Ty den första himlen och den första jorden var borta, och havet fanns inte mer. Och jag såg den heliga staden, det nya Jerusalem, komma ner ur himlen, från Gud, redo som en brud som är smyckad för sin man. Och från tronen hörde jag en stark röst som sade: "Se, Guds tält står bland människorna, och han skall bo ibland dem, och de skall vara hans folk, och Gud själv skall vara hos dem, och han skall torka alla tårar från deras ögon. Döden skall inte finnas mer, och ingen sorg och ingen klagan och ingen smärta skall finnas mer. Ty det som en gång var är borta." Och han som satt på tronen sade: "Se, jag gör allting nytt." Och han sade: "Skriv, ty dessa ord är trovärdiga och sanna."

EVANGELIUM

Johannesevangeliet 5:22–30

Jesus sade: "Fadern dömer ingen utan har helt överlåtit domen åt Sonen, för att alla skall ära Sonen liksom de ärar Fadern. Den som inte ärar Sonen ärar inte heller Fadern, som har sänt honom.

Sannerligen, jag säger er: den som hör mitt ord och tror på honom som har sänt mig, han har evigt liv. Han faller inte under domen utan har övergått från döden till livet. Sannerligen, jag säger er: den stund kommer, ja, den är redan här, då de döda skall höra Guds sons röst och de som hör den skall få liv. Ty liksom Fadern äger liv, så har han också låtit Sonen äga liv, och han har gett honom makt att hålla dom, eftersom han är Människosonen. Var inte förvånade över detta. Den stund kommer då alla som ligger i sina gravar skall höra hans röst och gå ut ur dem; de som har gjort det goda skall uppstå till livet, och de som har gjort det onda skall uppstå till domen. Av mig själv kan jag inte göra något: som jag hör, så dömer jag, och min dom är rättvis, ty jag följer inte min egen vilja utan hans vilja som har sänt mig."

3 Tredje årgången

GAMMALTESTAMENTLIG

LÄSNING

Hesekiel 47:6-12

Herren Gud sade till mig: "Ser du, människa?" Han förde mig tillbaka till strandkanten. Då jag kom tillbaka såg jag att det växte tätt med träd längs flodens båda stränder. Han sade till mig: "Detta vatten flyter genom landet österut, strömmar ner i Jordandalen och

rinner sedan ut i havet, så att det salta vattnet där blir friskt. Där floden rinner ut skall det vimla av liv i vattnet, fisk skall finnas i överflöd. Där detta vatten rinner ut blir allt vatten friskt. Där floden rinner ut kan allt leva. Fiskare skall stå längs stranden, från En-Gedi till En Eglajim skall deras nät ligga på tork. Fisk av alla de slag skall finnas där, i samma överflöd som i Medelhavet. Men gölar och dammar skall inte bli friska, de tjänar till utvinning av salt. Längs floden, utmed båda stränderna, skall alla slags fruktträd växa. Deras blad skall inte vissna och deras frukt aldrig ta slut. Varje månad bär de ny frukt, ty de får sitt vatten från helgedomen. Deras frukt skall ge föda och deras blad läkedom.”

EPISTEL

Första Korinthierbrevet 15:22–28

Liksom alla dör genom Adam, så skall också alla få nytt liv genom Kristus. Men i tur och ordning: först Kristus och därefter, vid hans ankomst, de som tillhör honom. Sedan kommer slutet, när han överlämnar riket åt Gud, fadern. Då har han förintat varje välde och varje makt och kraft, ty han måste härska tills han har lagt alla fiender under sina fötter. Den siste fienden som förintas är döden, ty *allt har han lagt under sina fötter*. När det heter att allt är lagt under honom är naturligtvis den undantagen som har lagt allt under honom. Men när allt har lagts under honom skall Sonen själv underordna sig den som har lagt allt under honom, så att Gud blir allt, överallt.

EVANGELIUM

Matteusevangeliet 13:47–50

Jesus sade: ”Med himmelriket är det också som när man lägger ut ett nät i sjön och får fisk av alla slag i det. När det är fullt drar man upp det på stranden och sätter sig ner och samlar den goda fisken i korgar och kastar bort den dåliga. Så skall det bli vid världens slut. Änglarna skall gå ut och skilja de onda från de rättfärdiga och kasta dem i den brinnande ugnen. Där skall man gråta och skära tänder.”

Psaltarpsalm

Psaltaren 102:26-29

En gång lade du jordens grund,
och himlen är ett verk av din hand.
De skall förgås, men du består,
de är plagg som slits ut,
du byter ut dem som kläder
och de är borta.
Men du är densamme,
dina år har inget slut.
Dina tjänares barn skall bo här
och deras barn leva trygga hos dig.

KYRKOÅRETS ÖVRIGA HELGDAGAR

KYNDELSMÄSSODAGEN

eller

JUNGFRU MARIE KYRKOÅNGSDAG

Uppenbarelsens ljus

Dagens bön

Evige Gud,
 du som denna dag lät Jesus bli framburen
 i templet,
 låt oss leva förenade med honom,
 så att vi kan komma inför dig med rena
 hjärtan.
 Du som med Sonen och den heliga Anden
 lever och verkar
 från evighet till evighet.
 Amen.

Gud vår Fader,
 vi tackar dig för Jesus Kristus
 som återspeglar din härlighet.
 Öppna våra ögon så att vi med
 Symeon och Hanna ser ljuset
 och prisar ditt namn.
 För Jesu Kristi skull.
 Amen.

1 Första årgången

GAMMALTESTAMENTLIG LÄSNING

Första Samuelsboken 1:21-28

När Elkana och hela hans familj gick upp till Shilo för att förrätta det årliga offret till Herren och frambära sitt löftesoffer, följde Hanna inte med. ”Jag väntar tills pojken har blivit avvand”, sade hon till sin man, ”då skall jag ta med honom och han skall få träda fram inför Herren och stanna där för all framtid.” Elkana svarade: ”Gör som du finner bäst och vänta tills han är avvand. Må Herren låta det bli som du har sagt.”

Hanna stannade hemma och ammade sin son till dess han var avvand. Då följde hon med Elkana, och de hade med sig en treårig tjur, en säck mjöl och en lägel vin. Så fördes pojken till Herrens hus i Shilo, han var med dem när de trädde fram inför Herren. Fadern offrade det slaktoffer som han varje år brukade frambära åt Herren. Sedan förde han fram pojken och offrade tjuren. Hanna, pojkens mor, tog honom med sig till Eli och sade: ”Hör på mig, herre. Så sant du lever, herre, jag är den kvinna som stod här hos dig och bad till Herren. Det var om detta barn jag bad, och Herren har gett mig vad jag bad honom om. Nu vill jag i min tur ge honom tillbaka åt Herren. Så länge han lever skall han tillhöra honom.”

Därefter tillbad de Herren i Shilo.

EPISTEL

Första Johannesbrevet 1:5-7

Detta är det budskap som vi har hört av Jesus Kristus och förkunnar för er: att Gud är ljus och att inget mörker finns i honom. Om vi säger att vi har gemenskap med honom men vandrar i mörkret, ljuger vi och handlar inte efter sanningen. Men om vi vandrar i

Ljuset, liksom han är i ljuset, då har vi gemenskap med varandra, och blodet från Jesus, hans son, renar oss från all synd.

EVANGELIUM

Lukasevangeliet 2:22–40

När tiden var inne för deras rening enligt Moses lag tog Josef och Maria Jesus till Jerusalem för att bära fram honom inför Herren — det står nämligen i Herrens lag att varje förstfödd av mankön skall helgas åt Herren — och för att offra två turturduvor eller två unga duvor, så som det är föreskrivet i Herrens lag.

I Jerusalem fanns en man vid namn Symeon, som var rättfärdig och from och som väntade på Israels tröst. Helig ande var över honom, och den heliga anden hade uppenbarat för honom att han inte skulle se döden förrän han hade sett Herrens Messias. Ledd av Anden gick han till templet, och när föräldrarna kom in med barnet Jesus för att göra med honom som det är sed enligt lagen, tog han honom i famnen och prisade Gud och sade:

”Herre, nu låter du din tjänare gå hem,
i frid, som du har lovat.
Ty mina ögon har skådat frälsningen
som du har berett åt alla folk,
ett ljus med uppenbarelse åt
hedningarna
och härlighet åt ditt folk Israel.”

Hans far och mor förundrade sig över vad som sades om honom. Och Symeon välsignade dem och sade till hans mor Maria: ”Detta barn skall bli till fall eller upprättelse för många i Israel och till ett tecken som väcker strid — ja, också genom din egen själ skall det gå ett svärd — för att mångas innersta tankar skall komma i dagen.”

Där fanns också en kvinna med profetisk gåva, Hanna, Fanuels dotter, av Ashers stam. Hon var till åren kommen; som ung hade hon varit gift i sju år, sedan hade hon levt som änka och var nu åttiofyra år gammal. Hon vek aldrig från templet utan tjänade Gud dag och natt med fasta och bön. Just i den stunden kom hon fram, och hon tackade och prisade Gud och talade om barnet för alla som väntade på Jerusalems befrielse.

När de hade fullgjort allt som föreskrivs i Herrens lag återvände de till sin hemstad Nasaret i Galileen. Pojken växte och fylldes av styrka och vishet, och Guds välbehag var med honom.

2 Andra årgången

GAMMALTESTAMENTLIG

LÄSNING

Malaki 3:1-4

Se, jag sänder min budbärare, han skall bana väg för mig. Plötsligt skall han komma till sitt tempel, den härskare som ni ber om, den förbundets budbärare som ni begär. Se, han kommer, säger Herren Sebaot.

Men vem kan uthärda dagen då han kommer? Vem kan bestå när han visar sig? Han är som smältarens eld, som tvättarnas lut, han sätter sig ner likt den som smälter och renar silver. Han skall rena leviterna och luttra dem som guld och silver, så att de kan bära fram offergåvor åt Herren på det rätta sättet. Då skall Judas och Jerusalems offergåvor behaga Herren som i forna dagar, i gången tid.

EPISTEL

Första Timotheosbrevet 6:13–16

Jag uppmanar dig, Timotheos, inför Gud, som ger liv åt allt, och inför Kristus Jesus, som under Pontius Pilatus vittnade med den rätta bekännelsen — håll ditt uppdrag obefläckat och klanderfritt till vår herre Jesu Kristi ankomst, som den salige och ende härskaren skall låta oss uppleva när tiden är inne, han som är alla konungars konung och alla herrars herre, som ensam är odödlig, som bor i ett ljus som ingen kan nalkas, han som ingen människa har sett eller kan se. Hans är äran och den eviga makten, amen.

EVANGELIUM

Lukasevangeliet 2:22–40

Se första årgången

ALTERNATIV TEXT

Johannesevangeliet 1:14–18

Ordet blev människa och bodde bland oss, och vi såg hans härlighet, en härlighet som den ende sonen får av sin fader, och han var fylld av nåd och sanning. Johannes vittnar om honom och ropar: ”Det var om honom jag sade: Han som kommer efter mig går före mig, ty han fanns före mig.”

Av hans fullhet har vi alla fått del, med nåd och åter nåd. Ty lagen gavs genom Mose, men nåden och sanningen har kommit genom Jesus Kristus. Ingen har någonsin sett Gud. Den ende sonen, själv gud och alltid nära Fadern, han har förklarat honom för oss.

3 Tredje årgången

GAMMALTESTAMENTLIG

LÄSNING

Mika 7:7-8

Jag spanar efter Herren,
jag väntar på Gud, min räddare:
min Gud skall höra mig.
Triumfera inte, du min fiende!
Jag har fallit men reser mig igen,
jag sitter i mörker, men Herren är mitt ljus.

EPISTEL

Apostlagärningarna 2:42–46

De döpta deltog troget i apostlarnas undervisning och den inbördes hjälpen, i brödbrytandet och bönerna.

Alla människor bävade: många under och tecken gjordes genom apostlarna. De troende fortsatte att samlas och hade allting gemensamt. De sålde allt vad de ägde och hade och delade ut åt alla, efter vars och ens behov. De höll samman och möttes varje dag troget i templet, och i hemmen bröt de brödet och höll måltid med varandra i jublande, uppriktig glädje.

EVANGELIUM

Lukasevangeliet 2:22–40

Se första årgången

ALTERNATIV TEXT

Matteusevangeliet 13:31–33

Jesus lät dem höra en liknelse: ”Himmelriket är som ett senapskorn som en man sår i sin åker. Det är det minsta av alla frön, men när det har växt upp är det större än alla örter och blir till ett träd, så att himlens fåglar kommer och bygger bo bland grenarna.”

Han använde också en annan liknelse: ”Himmelriket är som en surdeg som en kvinna arbetar in i tre mått mjöl; till slut blir alltsammans syrat.”

Psaltarpsalm

Psaltaren 138

Jag vill tacka dig av hela mitt hjärta,
inför gudarna sjunga ditt lov.
Jag faller ner, vänd mot ditt heliga tempel,
och prisar ditt namn, du som är god och
trofast.
Du har gjort långt mer än du lovat.
Du svarade mig när jag ropade,

du fyllde mig med kraft.
Alla jordens kungar skall tacka dig, Herre,
ty de har hört dina ord.
De skall sjunga om Herrens vägar,
ty stor är Herrens härlighet.
Hög är Herren, men han ser de låga,
upphöjd och fjärran känner han allt.
När jag drabbas av nöd
bevarar du mitt liv.
Mot mina fienders vrede
sträcker du ut din hand,
din starka hand räddar mig.
Herren skall fullborda vad han gör för mig.
Herre, din godhet varar för evigt.
Upphör inte med ditt verk!

JUNGFRU MARIE BEBÅDELSEDAG

Guds mäktiga verk

Dagens bön

Gud,
du som sände din ängel med bud till Maria,
lär oss av henne att lyssna i tro,
så att vi kan prisa dina mäktiga verk.
Genom din Son
Jesus Kristus, vår Herre.
Amen.

O Gud, som är alltings ursprung,
vi tackar dig som utvalt Maria
till mor åt vår Frälsare.
Fyll oss med din nåd
så att vi, liksom hon,
säger ja till din heliga vilja.
Vi lovsjunger dig
som förenar ande och materia,
himmel och jord.
I Jesu namn.
Amen.

1 Första årgången

GAMMALTESTAMENTLIG LÄSNING

Jesaja 7:10–14

Herren sade till Achas: "Begär ett tecken av Herren, din Gud, nerifrån dödsriket eller uppifrån höjden." Men Achas svarade: "Nej. Jag vill inte sätta Herren på prov." Då sade Jesaja: "Lyssna nu, Davids ätt! Är det inte nog att ni misstror människors förmåga, skall ni också misstro min Guds förmåga? Då skall Herren själv ge er ett tecken: Den unga kvinnan är havande och skall föda en son, och hon skall ge honom namnet Immanu El, 'Gud med oss'."

EPISTEL

Romarbrevet 8:1–4

Nu blir det alltså ingen fällande dom för dem som tillhör Kristus Jesus. Ty den andliga lag som gäller för livet i Kristus Jesus har gjort mig fri från syndens och dödens lag. Det som lagen inte kunde göra, eftersom den kom till korta inför vår köttliga natur, det gjorde Gud. Då han lät sin egen son bli lik en syndfull människa och sände honom som ett syndoffer, dömde han synden i människan. Därmed kunde lagens krav på rättfärdighet uppfyllas hos oss som lever efter vår ande och inte efter vår köttliga natur.

EVANGELIUM

Lukasevangeliet 1:26–38

I den sjätte månaden blev ängeln Gabriel sänd från Gud till en ung flicka i staden Nasaret i Galileen. Hon hade trolovats med en man av Davids släkt som hette Josef, och hennes namn var Maria. Ängeln kom in till henne och sade: "Var hälsad, du högt benådade! Herren är med dig." Hon blev förskräckt över hans ord och undrade vad denna hälsning skulle betyda. Då sade ängeln till henne: "Var inte rädd, Maria, du har funnit nåd hos Gud. Du skall bli havande och föda en son, och du skall ge honom namnet Jesus. Han skall bli stor och kallas den Högstes son. Herren Gud skall ge honom hans fader Davids tron, och han skall härska över Jakobs hus för evigt, och hans välde skall aldrig ta slut." Maria sade till ängeln: "Hur skall detta ske? Jag har ju aldrig haft någon man." Men ängeln svarade henne: "Helig ande skall komma över dig, och den Högstes kraft skall vila över dig. Därför skall barnet kallas heligt och Guds son. Elisabet, din släkting, väntar också en son, nu på sin ålderdom. Hon som sades vara ofruktbar är nu i sjätte månaden. Ty ingenting är omöjligt för Gud." Maria sade: "Jag är Herrens tjänarinna. Må det ske med mig som du har sagt." Och ängeln lämnade henne.

2 Andra årgången

GAMMALTESTAMENTLIG

LÄSNING

Mika 5:2-4

Men från dig, Betlehem i Efrata,
så obetydlig bland Judas släkter,
skall jag låta en härskare över Israel komma,
en som leder sin härkomst från forntiden,
från det längesedan förflutna.

Ja, folket skall vara utlämnat
till dess hon som skall föda har fött.
Då skall de som är kvar av hans bröder
återvända till Israels folk.

Han skall träda fram som herde med

Herrens kraft
i Herrens, sin Guds, höga namn,
och folket skall bo i trygghet,
nu då han blir ärad över hela jorden.

EPISTEL

Romarbrevet 4:18-21

Där allt hopp var ute höll Abraham fast vid hoppet och trodde, så att han kunde bli far till många folk, enligt ordet: *Så talrik skall din avkomma bli*. Han sviktade inte i tron då han tänkte på att hans egen kropp var utan livskraft — han var omkring hundra år gammal — och att Saras moderssköte var dött. Inför Guds löfte tvivlade han inte i otro utan fick kraft genom tron. Han gav Gud äran och var förvissad om att det Gud har lovat kan han också infria.

EVANGELIUM

Lukasevangeliet 1:26–38

Se första årgången

ALTERNATIV TEXT

Lukasevangeliet 1:39–45

Några dagar efter ängelns besök gav sig Maria i väg och skyndade till en stad i Juda bergsbygd; hon gick till Sakarias hus och sökte upp Elisabet. När Elisabet hörde Marias hälsning sparkade barnet till i henne, och hon fylldes av helig ande. Hon ropade med hög röst: "Välsignad är du mer än andra kvinnor, och välsignat det barn du bär inom dig. Hur kan det hända mig att min herres mor kommer till mig? När mina öron hörde din hälsning sparkade barnet till i mig av fröjd. Salig hon som trodde, ty det som Herren har låtit säga henne skall gå i uppfyllelse."

3 Tredje årgången

GAMMALTESTAMENTLIG

LÄSNING

Första Samuelsboken 2:1–10

Så bad Hanna:

"Mitt hjärta jublar över Herren,
jag kan bära huvudet högt.
Jag kan skratta åt mina fiender
i glädje över att du räddat mig.
Ingen är helig som Herren,
det finns ingen utom du,
ingen klippa är fast som vår Gud.
Sluta upp med ert stolta skryt,
spara de fräcka orden,
ty Herren är en Gud som vet allt,
han väger varje gärning.
Hjältarnas båge är bruten,
men de svaga rustas med ny kraft.
De som var mätta måste slava för brödet,
de som hungrade vilar från mödan.
Sju söner får den ofruktsamma,
medan den barnrika vissnar bort.
Herren dödar och ger liv,
leder ner i dödsriket och räddar därifrån.
Herren gör fattig och han gör rik,
han förnedrar och han upphöjer.
Den hjälplöse reser han ur gruset,
den fattige lyfter han ur dyn.
Han ger dem rum bland furstar
och låter dem trona på hedersplats.
Ty jordens fästen tillhör Herren,
på dem har han lagt jordens rund.
Herren skyddar sina trognas steg,
men de onda går under i mörkret,
av egen kraft lyckas ingen.
Herrens fiender krossas
när den Högste dundrar i himlen.
Herren dömer jordens alla länder,
åt sin konung ger han styrka,
lyfter högt sin smordes spira."

EPISTEL

Kolosserbrevet 1:15-20

Sonen är den osynlige Gudens avbild, den förstfödde i hela skapelsen, ty i honom skapades allt i himlen och på jorden, synligt och osynligt, troner och herravälden, härskare och makter; allt är skapat genom honom och till honom. Han finns före allting, och allting hålls samman i honom. Och han är huvudet för kroppen, för kyrkan, han som är begynnelsen, förstfödd från de döda till att överallt vara den främste, ty Gud beslöt att låta all fullhet bo i honom och att genom hans blod på korset stifta fred och försona allt med sig genom honom och till honom, allt på jorden och allt i himlen.

EVANGELIUM

Lukasevangeliet 1:26-38

Se första årgången

ALTERNATIV TEXT

Lukasevangeliet 1:46-55

Maria sade:

”Min själ prisar Herrens storhet,
 min ande jublar över Gud, min frälsare:
 han har vänt sin blick till sin ringa
 tjänarinna.
 Från denna stund skall alla släkten
 prisa mig salig:
 stora ting låter den Mäktige ske med
 mig,
 hans namn är heligt,
 och hans förbarmande med dem som
 fruktar honom
 varar från släkte till släkte.
 Han gör mäktiga verk med sin arm,
 han skingrar dem som har övermodiga
 planer.
 Han störtar härskare från deras troner,
 och han upphöjer de ringa.
 Hungriga mättar han med sina gåvor,
 och rika skickar han tomhända bort.
 Han tar sig an sin tjänare Israel
 och håller sitt löfte till våra fäder:
 att förbarma sig över Abraham
 och hans barn, till evig tid.”

Psaltarpsalm

Psaltaren 147:7-15

Tacka Herren med sång,
 lovsjung vår Gud till lyra,
 han som täcker himlen med moln,
 som skänker regn åt jorden
 och låter gräset gro på bergen,
 han som ger föda åt djuren,
 åt korpens skrikande ungar.
 Han gläder sig inte åt stridshästarnas kraft
 och soldaternas snabba steg.
 Nej, Herren älskar de gudfruktiga,
 dem som hoppas på hans nåd.
 Lova Herren, Jerusalem,
 Sion, prisa din Gud.
 Han gör bommarna för dina portar starka
 och välsignar ditt folk där inne.
 Han ger fred och välgång åt ditt land

och mättar dig med finaste vete.
Han sänder sitt bud till jorden,
snabbt löper hans ord.

MIDSOMMARDAGEN

Skapelsen

Dagens bön

Gud,
underbar är du i dina verk.
Mätta oss med din nåd
och låt din Son födas i våra hjärtan.
Sänd ut din Ande
och förnya jordens anlete.
I dig är det som vi lever, rör oss och är till.
Amen.

Gud,
du som föder liv i universum,
vi tackar dig för rymdens väldighet, för jordens skönhet,
för havens majestät och bergens ro.
Låt bågen i skyn påminna oss om ditt eviga förbund
med alla varelser på jorden.
I Jesu namn.
Amen.

1 Första årgången

GAMMALTESTAMENTLIG

LÄSNING

Första Moseboken 1:1-13

I begynnelsen skapade Gud himmel och jord.

Jorden var öde och tom, djupet täcktes av mörker och en gudsvind svepte fram över vattnet. Gud sade: "Ljus, bli till!" Och ljuset blev till. Gud såg att ljuset var gott, och han skilde ljuset från mörkret. Gud kallade ljuset dag, och mörkret kallade han natt. Det blev kväll och det blev morgon. Det var den första dagen.

Gud sade: "I vattnet skall ett valv bli till, och det skall skilja vatten från vatten." Och det blev så. Gud gjorde valvet och skilde vattnet under valvet från vattnet ovanför valvet. Gud kallade valvet himmel. Det blev kväll och det blev morgon. Det var den andra dagen.

Gud sade: "Vattnet under himlen skall samlas till en enda plats, så att land blir synligt." Och det blev så. Gud kallade det torra landet jord, och vattenmassan kallade han hav. Och Gud såg att det var gott. Gud sade: "Jorden skall ge grönska: fröbärande örter och olika arter av fruktträd med frö i sin frukt skall växa på jorden." Och det blev så. Jorden frambringade grönska: olika arter av fröbärande örter och olika arter av träd med frö i sin frukt. Och Gud såg att det var gott. Det blev kväll och det blev morgon. Det var den tredje dagen.

EPISTEL

Apostlagärningarna 14:15-17

Paulus och Barnabas sade: "Vi kommer med ett gott budskap till er: ni skall omvända er från dessa maktlösa gudar till den levande Guden, *som har gjort himmel och jord och hav och allt vad de rymmer*. Förr i tiden lät han alla hednafolk gå sina egna vägar, men ändå gav han vittnesbörd om att han finns, genom allt gott som han gör. Från himlen har han gett er regn och skördetider, han har mättat er och fyllt era hjärtan med glädje."

EVANGELIUM

Johannesevangeliet 1:1-5

I begynnelsen fanns Ordet, och Ordet fanns hos Gud, och Ordet var Gud. Det fanns i begynnelsen hos Gud. Allt blev till genom det, och utan det blev ingenting till av allt som finns till. I Ordet var liv, och livet var människornas ljus. Och ljuset lyser i mörkret, och mörkret har inte övervunnit det.

2 Andra årgången

GAMMALTESTAMENTLIG

LÄSNING

Job 12:7-13

Fråga djuren, de kan lära dig,
himplens fåglar kan ge dig svar.
Fråga markens kryp, de kan lära dig,
havets fiskar kan upplysa dig.
Finns det någon av dem som inte vet
att detta är Herrens verk?
Han har alla varelsers liv i sin hand,
varje människas ande.
Örat prövar orden
som tungan prövar matens smak.
Med hög ålder följer vishet,
långt liv skänker insikt.
Hos Gud finns vishet och styrka,
han har beslutsamhet och insikt.

EPISTEL

Apostlagärningarna 17:22–31

Paulus steg fram inför areopagen och sade: "Athenare, jag ser av allt att ni är mycket noga med religiösa ting. När jag har gått omkring och sett på era gudabilder har jag nämligen också upptäckt ett altare med inskriften: Åt en okänd gud. Det som ni alltså dyrkar utan att känna till, det är vad jag förkunnar för er. Gud som har skapat världen och allt den rymmer, han som är herre över himmel och jord, bor inte i tempel som är byggda av människohand. Inte heller låter han betjäna sig av människohänder som om han behövde något, han som själv ger alla liv och anda och allt. Av en enda människa har han skapat alla folk. Han har låtit dem bo över hela jordens yta, och han har fastställt bestämda tider för dem och de gränser inom vilka de skall bo. Det har han gjort för att de skulle söka Gud och kanske kunna treva sig fram till honom — han är ju inte långt borta från någon enda av oss. Ty i honom är det vi lever, rör oss och är till, som också några av era egna skalder har sagt: Vi har vårt ursprung i honom. När vi nu har vårt ursprung i Gud, då får vi inte föreställa oss det gudomliga som något av guld eller silver eller sten, som något en människa har format efter sina idéer och med sin konstfärdighet. En lång tid har Gud haft överseende med okunnigheten, men nu ålägger han människorna, alla och överallt, att omvända sig. Ty han har fastställt en dag då han skall döma världen med rättfärdighet genom en man som han i förväg har bestämt därtill. Det har han bekräftat för alla människor genom att låta honom uppstå från de döda."

EVANGELIUM

Johannesevangeliet 3:16-17

Så älskade Gud världen att han gav den sin ende son, för att de som tror på honom inte skall gå under utan ha evigt liv. Ty Gud sände inte sin son till världen för att döma världen utan för att världen skulle räddas genom honom.

3 Tredje årgången

GAMMALTESTAMENTLIG

LÄSNING

Första Moseboken 9:8-17

Gud sade till Noa och hans söner: "Jag upprättar nu ett förbund med er och era efterkommande och med alla levande varelser som finns hos er, fåglar, boskap och alla vilda djur, alla som gick ut ur arken. Jag skall upprätthålla mitt förbund med er: aldrig mer skall det hända att alla varelser utplånas av flodens vatten, aldrig mer skall en flod ödelägga jorden."

Gud sade: "Detta är tecknet för det förbund jag instiftar mellan mig och er och alla levande varelser ni har med er, för alla kommande släktled: min båge ställer jag bland molnen. Den skall vara tecknet för förbundet mellan mig och jorden. När jag hopar moln över jorden och bågen blir synlig bland molnen, då skall jag tänka på mitt förbund, förbundet mellan mig och er och alla levande varelser av alla slag, och aldrig mer skall vattnet bli till en flod som utplånar alla varelser. När bågen står bland molnen skall jag se den och tänka på det eviga förbundet mellan Gud och alla levande varelser av alla slag på jorden." Och Gud sade till Noa: "Detta är tecknet för det förbund som jag upprättar mellan mig och alla varelser på jorden."

EPISTEL

Kolosserbrevet 1:21-23

Ni, som förut stod utanför och visade ert fientliga sinnelag i era onda gärningar, också er har han nu försonat med sig genom att Kristus led döden med sin jordiska kropp. Han skall låta er träda fram inför sig, heliga och fläckfria och oförvitliga, om ni håller fast vid er tro, har en stadig grund och inte viker från det hopp ni har fått höra om i evangeliet, som har förkunnats för allt skapat under himlen och vars tjänare jag, Paulus, har blivit.

EVANGELIUM

Markusevangeliet 16:15

Jesus sade till dem: "Gå ut överallt i världen och förkunna evangeliet för hela skapelsen.

Psaltarpsalm

Psaltaren 104:1-13

Lova Herren, min själ!

Mäktig är du, Herre, min Gud,
i höghet och härlighet är du klädd,
du sveper dig i ljus som i en mantel.
Himlen har du spänt ut som ett tält,
ovan skyn har du timrat din sal.

Du gör molnen till din vagn
och far på vindens vingar.
Du gör vindar till dina sändebud
och eldslågor till dina tjänare.
Jorden har du ställt på stadig grund,
den kan aldrig i evighet rubbas.
Urhavet täckte den som en klädnad,
vattnet stod högt över bergen.
Det flydde för ditt rytande,
när du dundrade tog det till flykten,
uppför bergen, ner i dalarna,

och stannade där du bestämt.
 Du satte en gräns för vattnet:
 aldrig mer skall det täcka jorden.
 Du låter källor rinna upp och bli till strömmar
 som forsar fram mellan bergen.
 De ger vatten åt alla markens djur,
 vildåsnor släcker där sin törst.
 Vid dem häckar himlens fåglar
 och sjunger bland täta löv.
 Du vattnar bergen från din sal,
 jorden mättas av allt vad du ger.

SÖNDAGEN EFTER MIDSOMMARDAGEN

Johannes döparens födelse

Dagens bön

Gud,
 du som sände Johannes döparen
 att bereda vägen för Jesus Kristus,
 styr våra fötter in på fredens väg,
 så att vi alltid vandrar som ljusets barn.
 Genom din Son
 Jesus Kristus, vår Herre.
 Amen.

Gud,
 Skärp vår blick för den som lider nöd
 och upptänd vår vrede över orättfärdigheten.
 Gör oss till ett folk som lever i tro på ditt löfte
 och i trohet mot vår nästa.
 Väck vår längtan efter honom som kommer,
 Jesus Kristus.
 Amen.

1 Första årgången

GAMMALTESTAMENTLIG LÄSNING

Jesaja 49:1-2

Hör på mig, ni fjärran länder,
 lyssna, ni avlägsna folk!
 Herren kallade mig
 redan i moderlivet,
 han nämnde mig vid namn
 redan i min mors sköte.
 Han gjorde min tunga till ett skarpt svärd
 och gömde mig under sin skyddande
 hand,
 han gjorde mig till en vass pil,
 som han förvarade i sitt koger.

EPISTEL

Apostlagärningarna 19:4

Paulus sade: "Johannes dop var ett omvändelsesdop, och han uppmanade folket att tro på den som skulle komma efter honom, det vill säga Jesus."

EVANGELIUM

Lukasevangeliet 1:5–17

På den tiden då Herodes var kung i Judeen fanns det i Avias avdelning en präst som hette Sakarias. Hans hustru härstammade från Aron och hette Elisabet. De var båda rättfärdiga inför Gud och levde oförvitligt efter alla Herrens bud och föreskrifter. De var barnlösa eftersom Elisabet var ofruktbar, och båda var till åren. En gång när turen hade kommit till hans avdelning och han fullgjorde sin prästtjänst inför Gud var det han som efter den sedvanliga lottningen bland prästerna skulle gå in i Herrens tempel och tända rökelseoffret. Allt folket stod utanför och bad medan offret pågick. Då visade sig Herrens ängel för honom, till höger om rökelsealtaret. Sakarias blev förskräckt vid denna syn och fruktan föll över honom. Men ängeln sade till honom: "Var inte rädd, Sakarias, din bön har blivit hörd. Din hustru Elisabet skall föda en son åt dig, och du skall ge honom namnet Johannes. Han skall bli din glädje och fröjd, och många kommer att glädja sig över hans födelse. Ty han skall bli stor inför Herren; vin och starka drycker skall han aldrig dricka, han skall uppfyllas av helig ande redan i moderlivet, och han skall få många i Israel att vända tillbaka till Herren, deras Gud. Och han skall gå före honom med Elias ande och kraft, för att vända fädernas hjärtan till deras barn och ge de ohörsamma ett rättfärdigt sinne, så att Herren får ett folk som är berett."

2 Andra årgången

GAMMALTESTAMENTLIG

LÄSNING

Jeremia 22:1-4

Så sade Herren: Gå bort till judakungens palats och tala där dessa ord: Hör Herrens ord, du Judas konung, som sitter på Davids tron, du och ditt hov och ditt folk, de som går in genom dessa portar. Så säger Herren: Handla rättvist och rättfärdigt och rädda den utplundrade ur förtryckarens våld. Kränk inte invandraren, den faderlöse och änkan, bruka inte våld mot dem. Låt inte oskyldigt blod flyta på denna plats! Om ni rättar er efter denna befallning skall kungar som sitter på Davids tron och som har hästar och vagnar färdas genom portarna till detta palats, följda av sitt hov och sitt folk

EPISTEL

Apostlagärningarna 13:16-25

Paulus reste sig, gav tecken till tystnad och sade: "Israeliter och ni som fruktar Gud, lyssna på mig. Vårt folks Gud, Israels Gud, utvalde våra fäder. Han gjorde sitt folk stort när de bodde som främlingar i Egypten, och med lyftad arm förde han dem ut därifrån. I omkring fyrtio år sörjde han för dem i öknen, och sedan utrotade han sju folk i Kanaan och lät dem ta deras land i besittning. Allt detta tog omkring fyrahundra femtio år. Därefter gav han dem domare, fram till profeten Samuels tid. Sedan bad de att få en kung, och Gud gav dem Saul, son till Kish och av Benjamins stam, för en tid av fyrtio år. Efter att ha avsatt denne upphöjde han David till kung över dem. Honom gav han sitt vittnesbörd: *Jag har funnit David, Jishajs son, en man efter mitt sinne, som skall förverkliga alla mina planer. Det är bland hans efterkommande som Gud enligt sitt löfte har kallat fram en räddare åt Israel: Jesus, vars framträdande Johannes förberedde genom att förkunna omvändelse och dop för hela Israels folk. Och när Johannes verk närmade sig sitt slut sade han: 'Jag är inte den som ni tror. Han kommer efter mig, och jag är inte värdig att knyta av honom sandalerna.'*

EVANGELIUM

Lukasevangeliet 1:57–66

För Elisabet var tiden inne att föda, och hon födde en son. Hennes grannar och släktingar fick höra vilken stor barmhärtighet Herren hade visat henne, och de glädde sig med henne. På åttonde dagen kom de för att omskära pojken, och de ville kalla honom Sakarias efter hans far. Men då sade hans mor: "Nej, han skall heta Johannes." De sade till henne: "Det finns ingen i din släkt som bär det namnet." Och de gjorde tecken åt fadern att låta dem veta vad barnet skulle kallas. Han bad om en skrivtavla och skrev: "Johannes är hans namn", och alla förvånade sig. Med en gång löstes hans läppar och hans tunga, och han talade och prisade Gud. Alla de kringboende greps av fruktan, och överallt i Judeens bergsbygd talade man om detta som hade hänt. Och alla som hörde det lade det på minnet och frågade sig: Vad skall det inte bli av detta barn? Ty Herrens hand var med honom.

3 Tredje årgången

GAMMALTESTAMENTLIG

LÄSNING

Jesaja 42:5-9

Så säger Gud, Herren,
han som har skapat himlen och spänt upp
den,
brett ut jorden med allt vad den alstrar,
han som gett liv åt människorna där,
livsande åt dem som vandrar på jorden:
Jag, Herren, har i min trohet kallat dig,
jag tar dig vid handen och skyddar dig.
Genom dig ingår jag ett förbund med
mitt folk
till ett ljus för de andra folken.
Du skall öppna de blindas ögon
och befria de fångna ur fångelset,
ur fångelsehålan dem som sitter i mörkret.
Jag är Herren, detta är mitt namn.
Jag delar inte min ära med någon,
inte min berömmelse med gudabilder.
Det som förut var är förbi,
nu förkunnar jag något nytt.
Innan det ännu spirat
kungör jag det för er.

EPISTEL

Apostlagärningarna 10:37-38

Ni känner till det som har skett i hela Judeen, med början i Galileen efter det dop som Johannes predikade: hur Jesus från Nasaret blev smord av Gud med helig ande och kraft och hur han vandrade omkring och gjorde gott och botade alla som var i djävulens våld; Gud var med honom.

EVANGELIUM

Lukasevangeliet 1:67–80

Johannes far Sakarias fylldes av helig ande och talade profetiska ord:

"Välsignad är Herren, Israels Gud,
som besöker sitt folk och ger det frihet.
Han reser för oss frälsningens horn
i sin tjänare Davids släkt,
så som han för länge sedan lovat
genom sina heliga profeter,

frälsning från våra fiender och alla som
hatar oss.
Han visar barmhärtighet mot våra fäder
och står fast vid sitt heliga förbund,
den ed han svor vår fader Abraham:
att rycka oss ur våra fienders hand
och låta oss tjäna honom utan fruktan,
rena och rättfärdiga inför honom i alla
våra dagar.
Och du, mitt barn, skall kallas den
Högstes profet,
ty du skall gå före Herren och bana väg
för honom.
Så skall hans folk få veta att
frälsningen är här
med förlåtelse för deras synder
genom vår Guds barmhärtighet och
mildhet.
Han skall komma ner till oss från
höjden,
en soluppgång för dem som är i
mörkret
och i dödens skugga,
och styra våra fötter in på fredens väg.”
Och pojken växte och blev stark i anden. Och han vistades i öde trakter till den dag då
han skulle träda fram inför Israel.

Psaltarpsalm

Psaltaren 96

Sjung till Herrens ära, sjung en ny sång,
sjung till Herrens ära, hela världen!
Sjung till Herrens ära, prisa hans namn,
ropa ut hans seger dag efter dag!
Förkunna hans ära bland folken,
bland alla människor hans under!
Ty stor är Herren, högt är han prisad,
värd att frukta mer än alla gudar.
Folkens alla gudar är avgudar,
men Herren har gjort himlen.
Han omges av prakt och glans,
av makt och härlighet i sitt tempel.
Ära Herren, alla folkslag,
ära Herrens majestät,
ära Herrens höga namn!
Kom till hans förgårdar, kom med offer,
fall ner inför Herren i helig skrud!
Darra inför honom, hela jorden!
Förkunna bland folken: Herren är konung!
Världen står fast, den kan inte rubbas.
Han dömer folken med oväld.
Må himlen fröjdas och jorden jubla,
havet brusa och allt det rymmer,
marken och allt den bär må glädja sig.
Då skall alla träd i skogen jubla
inför Herren — se, han kommer,
se, han kommer för att råda över jorden,
råda rättvist över världen,
råda trofast över folken.

DEN HELIGE MIKAELS DAG

Änglarna

Dagens bön

Gud,
som i din vishet sänder änglar som
dina tjänare,
ge oss här på jorden deras beskydd,
så att vi en gång tillsammans med dem
kan tillbe dig i himlen.
Genom din Son
Jesus Kristus, vår Herre.
Amen.

Härskarornas Gud,
som sänder dina heliga änglar
till vår hjälp mot ondskans alla makter,
ge oss glädje och uthållighet
i den goda kampen.
I Jesu namn.
Amen

1 Första årgången

GAMMALTESTAMENTLIG

LÄSNING

Daniel 6:16–22

På kungens befallning hämtades nu Daniel och kastades i lejongropen. Kungen sade till honom: "Den gud som du ständigt dyrkar må rädda dig!" Sedan drog man fram en sten och lade den över gropens öppning, och kungen förseglade den med sitt eget och sina stormäns sigill, så att ingenting skulle kunna ändras i Daniels sak.

Kungen gick tillbaka till sitt palats. Han fastade hela natten, ville inte ha någon kvinna och låg sömlös. Tidigt i gryningen steg han upp och skyndade sig till lejongropen. Då han närmade sig gropen ropade han på Daniel med ängslan i rösten: "Daniel, du den levande Gudens tjänare! Har den gud som du ständigt dyrkar kunnat rädda dig från lejonen?" Då hörde kungen Daniels röst: "Konung, må du länge leva! Min Gud har sänt sin ängel. Han stängde till gapet på lejonen och de gjorde mig ingen skada. Jag har befunnits vara oskyldig inför Gud, och jag har inte heller gjort något ont mot dig, konung."

EPISTEL

Uppenbarelseboken 12:7–12

Det blev en strid i himlen: Mikael och hans änglar gav sig i strid med draken. Och draken och hans änglar stred, men han övermannades och det fanns inte mer någon plats för dem i himlen. Och han, den stora draken, ormen från urtiden, han som kallas Djävul och Satan, han som förför hela världen, han störtades ner på jorden och hans änglar störtades ner med honom. Och jag hörde en stark röst i himlen säga: "Nu finns frälsningen och kraften och riket hos vår Gud och makten hos hans smorde. Ty våra bröders anklagare har störtats ner, han som anklagade dem inför vår Gud både dag och natt. De har besegrat honom genom Lammets blod och genom sitt vittnesbörds ord. De älskade inte sitt liv mer än att de kunde gå i döden. Jubla därför, ni himlar och ni som bor i dem. Men ve över jorden och havet: djävulen har stigit ner till er, och hans raseri är stort, ty han vet att hans tid är kort."

EVANGELIUM

Lukasevangeliet 10:17–20

De sjuttio två kom glada tillbaka och sade: ”Herre, till och med demonerna lyder oss när vi uttalar ditt namn.” Han svarade: ”Jag har sett Satan slungas ner från himlen som en blix. Ja, jag har gett er makt att trampa på ormar och skorpioner och att stå emot fiendens hela styrka, och ingenting skall skada er. Men gläd er inte över att andarna lyder er, utan gläd er över att era namn är upptecknade i himlen.”

2 Andra årgången

GAMMALTESTAMENTLIG

LÄSNING

Daniel 10:15-19

Daniel berättar om en syn: Medan mannen som såg ut som en människa talade så till mig stod jag stum, med nerböjt ansikte. Något som tycktes vara en människohand rörde då vid mina läppar. Jag öppnade munnen och sade till honom som stod där mitt emot mig: ”Herre, synen var så plågsam att jag inte har någon styrka kvar. Hur skulle jag, din ödmjuka tjänare, kunna tala med en sådan som du? Mina krafter är slut och jag kan inte längre andas.” Han som såg ut som en människa rörde ännu en gång vid mig och gav mig styrka. ”Var inte rädd, du högt älskade”, sade han, ”allt skall gå väl. Var stark, var stark!”

EPISTEL

Uppenbarelseboken 12:7–12

Se första årgången

EVANGELIUM

Matteusevangeliet 18:7-10

Jesus sade: ”Ve dig, värld, med dina förförelser. Förförelserna måste ju komma, men ve den människa genom vilken de kommer.

Om din hand eller din fot förleder dig, så hugg av den och kasta den ifrån dig. Det är bättre för dig att gå in i livet stympad eller ofärdig än att kastas i den eviga elden med händer och fötter i behåll. Om ditt öga förleder dig, så riv ut det och kasta det ifrån dig. Det är bättre för dig att gå in i livet enögd än att kastas i helvetets eld med båda ögonen i behåll.

Se till att ni inte föraktar någon enda av dessa små. Jag säger er att deras änglar i himlen alltid ser min himmelske faders ansikte.”

ALTERNATIV TEXT

Apostlagärningarna 12:6-17

Natten innan Herodes hade tänkt ställa honom inför rätta låg Petrus och sov mellan två soldater, bunden med två kedjor, och utanför dörren fanns vakter som bevakade fångelse. Då stod där plötsligt en ängel från Herren, och ett ljussken fyllde rummet. Ängeln väckte Petrus med en stöt i sidan. ”Skynda dig upp”, sade han, och då föll kedjorna från Petrus händer. Ängeln fortsatte: ”Ta på dig bältet och sandalerna.” Petrus lydde, och ängeln sade: ”Svep om dig manteln och följ mig.” Petrus följde med honom ut, men han förstod inte att det var verkligt, det som skedde genom ängeln, utan trodde att det var en syn. De passerade en vaktpost och sedan en till och kom till järnporten som ledde ut till staden, och den öppnades för dem av sig själv. När de kom ut gick de gatan ner, och då försvann ängeln. Så snart Petrus hade sansat sig sade han: ”Nu vet jag verkligen att Herren har skickat sin ängel och räddat mig ur Herodes händer, undan allt som det judiska folket väntat sig.”

När han förstod hur det var gick han till huset där Maria bodde, mor till den Johannes som kallades Markus; där var många samlade till bön. Petrus bultade på porten, och en tjänsteflicka som hette Rhode gick för att låsa upp. Men när hon kände igen Petrus röst blev hon så glad att hon i stället för att öppna porten sprang in och berättade att Petrus stod utanför. ”Du är tokig”, svarade de. Men hon stod på sig, och då sade de: ”Det är

hans ängel." Petrus fortsatte att bulta, och när de öppnade såg de till sin häpnad att det var han. Han gav dem tecken att vara tysta, och så berättade han hur Herren hade fört honom ut ur fångelset.

3 Tredje årgången

GAMMALTESTAMENTLIG LÄSNING

Första Moseboken 28:10–17

Jakob lämnade Beer Sheva och tog vägen mot Harran. Han kom fram till en plats där han stannade för natten, eftersom solen hade gått ner. Han tog en av stenarna på platsen för att ha den vid huvudgården. Sedan lade han sig att sova där.

I drömmen såg han en trappa som ledde från jorden ända upp till himlen, och Guds änglar gick upp och ner för den. Och Herren stod framför honom och sade: "Jag är Herren, din fader Abrahams Gud och Isaks Gud. Marken som du ligger på skall jag ge åt dig och dina ättlingar. De skall bli som stoftkornen på jorden, och du skall utbreda dig åt väster och öster, åt norr och söder, och alla folk på jorden skall önska sig den välsignelse som du och dina ättlingar har fått. Och jag skall vara med dig och skydda dig vart du än går; jag skall föra dig tillbaka till detta land. Jag kommer inte att överge dig, jag skall fullgöra det som jag har lovat dig."

Jakob vaknade upp ur sömnen. "Sannerligen", sade han, "Herren är på denna plats, och jag visste det inte!" Och han greps av bävan och sade: "Detta är en plats som väcker bävan, det måste vara Guds boning, här är himlens port."

EPISTEL

Uppenbarelseboken 12:7–12

Se första årgången

EVANGELIUM

Johannesevangeliet 1:47–51

Jesus såg Natanael komma och sade om honom: "Där är en sann israelit, en som är utan svek." Natanael frågade: "Hur kan du känna mig?" Jesus svarade: "Innan Filippos ropade på dig såg jag dig under fikonsträdet." Natanael svarade: "Rabbi, du är Guds son, du är Israels konung." Då sade Jesus till honom: "Du tror därför att jag sade att jag såg dig under fikonsträdet. Större ting skall du få se." Och han sade: "Sannerligen, jag säger er: ni skall få se himlen öppen och Guds änglar stiga upp och stiga ner över Människosonen."

ALTERNATIV TEXT

Uppenbarelseboken 5:11-14

Jag såg, och jag hörde rösten av många änglar som stod runt tronen och varelserna och de äldste; deras antal var myriaders myriader, tusen och åter tusen, och de sade med hög röst:

Lammet som blev slaktat är värdigt
att ta emot makten
och få rikedom och vishet och styrka
och ära och härlighet och lovsång.

Och allt skapat i himlen och på jorden och under jorden och på havet och allt som finns där hörde jag säga:

Den som sitter på tronen,
honom och Lammet tillhör lovsången
och äran och härligheten och väldet
i evigheters evighet.

Och de fyra varelserna sade: "Amen." Och de äldste föll ner och tillbad.

Psaltarpsalm

Psaltaren 103:19-22

Herren har rest sin tron i himlen,
allt är underlagt hans välde.
Lova Herren, ni hans änglar,
starka hjältar, som gör vad han befallt!
Lova Herren, hela hans härskara,
ni som tjänar honom och gör hans vilja!
Lova Herren, alla hans verk,
överallt i hans välde!
Lova Herren, min själ!

TACKSÄGELSEDAGEN

Lovsång

Dagens bön

Gud,
du som inte förtröttas att ge oss goda gåvor,
hjälp oss att i tro se dina underbara gärningar,
så att vi fylls med tacksamhet och glädje.
Genom din Son
Jesus Kristus, vår Herre.
Amen.

O Gud,
som har skapat världen,
vi tackar dig för arbete och vila,
för dag och natt,
för människor och djur
och för allt det sköna i din värld.
Främst tackar vi dig för din största gåva,
Jesus Kristus,
som omsluter allt med välsignelse.
Amen.

1 Första årgången

GAMMALTESTAMENTLIG LÄSNING

Första Krönikeboken 29:10–14

Inför hela församlingen prisade David Herren: "Prisad vare du, Herre, vår fader Israels Gud, från evighet till evighet. Dig, Herre, tillhör storhet och makt och härlighet och glans och majestät, ja, allt i himlen och på jorden. Ditt är riket, Herre, och du är den upphöjde härskaren över allting. Rikedom och ära kommer från dig, och du råder över allting. I din hand är kraft och styrka, allt har du makt att göra stort och starkt. Och nu, vår Gud, tackar vi dig och lovar ditt härliga namn. Ty vem är väl jag och vad är mitt folk att vi själva skulle kunna ge sådana frivilliga gåvor? Nej, från dig kommer allt, och det vi givit åt dig har vi fått ur din hand.

EPISTEL

Första Thessalonikerbrevet 5:16-24

Var alltid glada, be ständigt och tacka hela tiden Gud. Gör så, det är Guds vilja i Kristus Jesus. Släck inte anden, förakta inga profetior men pröva allt. Ta vara på det som är bra, och avhåll er från allt slags ont.

Må han som är fridens Gud helga er helt igenom, och må er ande, själ och kropp bevaras hela och oskadda, så att de är utan fläck när vår herre Jesus Kristus kommer. Han som kallar er är trofast, han skall åstadkomma det.

EVANGELIUM

Lukasevangeliet 17:11–19

Under sin vandring mot Jerusalem följde Jesus gränsen mellan Samarien och Galileen. När han var på väg in i en by kom tio spetälska emot honom. De stannade på avstånd och ropade: "Jesus, mästare, förbarma dig över oss!" Då sade han till dem: "Gå och visa upp er för prästerna!" Och medan de var på väg dit blev de rena. En av dem vände tillbaka när han såg att han hade blivit frisk. Med hög röst prisade han Gud och kastade sig till marken vid Jesu fötter och tackade honom. Han var samarier. Jesus frågade: "Blev inte alla tio rena? Var är de nio andra? Är det bara den här främlingen som har vänt tillbaka för att ge Gud ära?" Och han sade till mannen: "Stig upp och gå. Din tro har hjälpt dig."

2 Andra årgången

GAMMALTESTAMENTLIG

LÄSNING

Jeremia 31:3-6

Med evig kärlek älskar jag dig,
därför har jag så länge visat dig godhet.
Ån en gång skall jag låta dig blomstra,
ja, du skall blomstra igen, jungfru Israel.
Ån en gång skall du smyckad med bjällror
tråda ut i glädjedansen.
Ån en gång skall du plantera vingårdar
på Samariens höjder,
och de som planterar skall själva skörda
frukten.

Ja, det kommer en dag
då väktarna skall ropa från Efraims berg:
Kom, låt oss vandra upp till Sion,
till Herren, vår Gud!

EPISTEL

Uppenbarelseboken 4:8-11

De fyra varelserna hade vardera sex vingar, och de hade fullt med ögon, utåt och inåt. Utan att vila säger de dag och natt:

Helig, helig, helig
är Herren Gud, allhärskaren,
han som var och som är och som
kommer.

Och när dessa varelser hyllar och ärar och tackar honom som sitter på tronen och som lever i evigheters evighet, då skall de tjugofyra äldste falla ner inför honom som sitter på tronen och tillbe honom som lever i evigheters evighet och lägga sina kransar framför tronen och säga:

Du, vår Herre och Gud, är värdig
att ta emot härligheten och äran och
makten.
Ty du har skapat världen,

och genom din vilja blev den till
och skapades den.

EVANGELIUM

Matteusevangeliet 15:29–31

Jesus gick utmed Galileiska sjön och sedan upp på berget. Där satte han sig ner. Mycket folk kom till honom, och de hade med sig lama, blinda, lytta, stumma och många andra och lade ner dem framför honom. Han botade dem, och folket häpnade: stumma talade, lytta blev friska, lama gick och blinda såg. Och de prisade Israels Gud.

3 Tredje årgången

GAMMALTESTAMENTLIG

LÄSNING

Salomos vishet 7:15-22

Må nu Gud hjälpa mig att klä min insikt i ord
och göra mina tankar värdiga hans gåvor.

Ty han är vägvisaren till visheten,
och det är han som leder de visa rätt.

Av honom beror både vi själva och våra ord,
all tankeförmåga och all yrkesskicklighet.

Det är han som har gett mig osviklig kunskap om tingen:
jag känner världens byggnad och elementens verkningar,
tidsåldrarnas början och slut och förlopp,
solhöjdens växlingar och årstidernas skiften,
årens kretslopp och himlakropparnas ställningar,
djurens levnadssätt och vilddjurens lynnen,
andarnas våldsamma krafter och människornas tankar,
växternas arter och rötternas hemliga krafter —
allt lärde jag känna, det dolda och det synliga,
ty jag fick undervisning av visheten,
hon som med sin konst har format allt.

EPISTEL

Kolosserbrevet 3:16–17

Låt Kristi ord bo hos er i hela sin rikedom och med all sin vishet. Lär och vägled varandra, med psalmer, hymner och andlig sång i kraft av nåden, och sjung Guds lov i era hjärtan. Låt allt vad ni gör i ord eller handling ske i herren Jesu namn och tacka Gud fadern genom honom.

EVANGELIUM

Lukasevangeliet 19:37–40

Då Jesus närmade sig staden och var på väg ner från Olivberget började hela skaran av lärjungar i sin glädje ljudligt prisa Gud för alla de underverk de hade sett: "Välsignad är han som kommer, konungen, i Herrens namn. Fred i himlen och ära i höjden." Några fariseer i folkmassan sade då till honom: "Mästare, säg åt dina lärjungar att sluta." Han svarade: "Jag säger er att om de tiger kommer stenarna att ropa."

Psaltarpsalm

Psaltaren 65:9-14

Öster och väster fyller du med jubel.

Du tar dig an jorden och ger den regn,
du gör den bördig och rik.

Guds flod är full av vatten.

Du får säden att växa,

du sörjer för jorden.

Du vattnar åkerns fåror

och jämnar ut dess tiltor.
Med regnskurar gör du jorden mjuk,
du välsignar det som växer.
Du kröner året med goda gåvor,
där du går fram grov feta skördar.
Ödemarkens beten frodas,
höjderna klär sig i jubel.
Ängarna smyckas av fårhjordar
och dalarna höljer sig i säd.
Allt är jubel och sång.

ALLA HELGONS DAG

Helgonen

Dagens bön

Evige Gud,
du som samlar helgonens skara,
låt deras förebild väcka oss till ett heligt liv,
så att vi inte bara firar deras minne
utan också följer dem i tro och goda
gärningar.
Genom din Son
Jesus Kristus, vår Herre.
Amen.

Levande Gud,
vi tackar dig för de kvinnor och män
som gått före oss i tron
och med sina liv vittnat om dig.
Låt oss följa deras exempel
och tillsammans med dem
en gång få stämma in i den stora lovsången
inför ditt ansikte.
I Jesu namn.
Amen.

1 Första årgången

GAMMALTESTAMENTLIG

LÄSNING

Jesaja 49:8–10

Så säger Herren:

Jag bönhör dig när nådens tid är inne,
jag hjälper dig på räddningens dag.
Jag skyddar dig,
och genom dig ingår jag ett förbund med
mitt folk.

Landet skall bli upprättat
och de övergivna jordlotterna utskiftas.
Till de fångna säger jag: "Gå ut!"
och till dem som sitter i mörkret: "Kom
fram!"

De skall finna bete längs vägarna,
alla kala höjder skall bli betesmark.
De skall inte hungra eller törsta,
ökenvind och sol skall inte bränna dem.
Han som förbarmar sig över dem skall
leda dem
och föra dem till flödande källor.

EPISTEL

Uppenbarelseboken 7:9–17

Jag såg, och se: en stor skara som ingen kunde räkna, av alla folk och stammar och länder och språk. De stod inför tronen och Lammet klädda i vita kläder med palmkvistar i sina händer. Och de ropade med hög röst: "Frälsningen finns hos vår Gud, som sitter på tronen, och hos Lammet."

Alla änglarna stod kring tronen och kring de äldste och de fyra varelserna. Och de föll ner på sina ansikten inför tronen och tillbad Gud och sade: "Amen. Lovsången och härligheten, visheten och tacksägelsen, äran och makten och kraften tillhör vår Gud i evigheters evighet, amen."

Och en av de äldste sade till mig: "Dessa som är klädda i vita kläder, vilka är de och varifrån kommer de?" Jag svarade: "Du vet det, herre." Han sade till mig: "Det är de som kommer ur det stora lidandet. De har tvättat sina kläder rena och gjort dem vita i Lammets blod. Därför står de inför Guds tron, och de tjänar honom dag och natt i hans tempel, och han som sitter på tronen skall slå upp sitt tält över dem. De skall inte längre hungra och inte längre törsta, varken solen eller någon annan hetta skall träffa dem. Ty Lammet som står mitt för tronen skall vara deras herde och leda dem fram till livets vattenkällor, och Gud skall torka alla tårar från deras ögon."

EVANGELIUM

Matteusevangeliet 5:1–12

När Jesus såg folkskarorna gick han upp på berget. Han satte sig ner, och hans lärjungar kom fram till honom. Han började undervisa dem och sade:

"Saliga de som är fattiga i anden,
dem tillhör himmelriket.
Saliga de som sörjer,
de skall bli tröstade.
Saliga de ödmjuka,
de skall ärva landet.
Saliga de som hungrar och törstar
efter rättfärdigheten,
de skall bli mättade.
Saliga de barmhärtiga,
de skall möta barmhärtighet.
Saliga de renhjärtade,
de skall se Gud.
Saliga de som håller fred,
de skall kallas Guds söner.
Saliga de som förföljs för rättfärdig-
hetens skull,
dem tillhör himmelriket.
Saliga är ni när man skymfar och förföljer er och på allt sätt förtalar er för min skull. Gläd er och jubla, er lön blir stor i himlen. På samma sätt förföljdes ju profeterna före er tid."

2 Andra årgången

GAMMALTESTAMENTLIG

LÄSNING

Jesaja 60:18–22

Man skall inte mer se våld i ditt land,
förtryck och förödelse inom dina gränser.

Dina murar skall du kalla "räddning",
dina portar "lovsång".

Solen skall inte mer vara ditt ljus om dagen
och månen inte lysa dig med sitt sken.

Nej, Herren skall vara ditt eviga ljus,
din Gud skall vara din härlighet.

Din sol skall aldrig gå ner
och din måne aldrig avta,
ty Herren är ditt eviga ljus,
din sorgetid är förbi.

Alla i ditt folk skall vara rättfärdiga,
och de skall för evigt äga landet.

De är skott som jag har planterat,
jag har skapat dem för att visa min
härlighet.

Av den minste blir det en skara på tusen,
den ringaste blir till ett mäktigt folk.

Jag, Herren, skall låta det ske snabbt,
när tiden är inne.

EPISTEL

Hebreerbrevet 12:1–3

När vi nu är omgivna av en sådan sky av vittnen, låt oss då, även vi, befria oss från allt som tynger, all synd som ansätter oss, och hålla ut i det lopp vi har framför oss. Låt oss ha blicken fäst vid Jesus, trons upphovsman och fullkomnare. För att vinna den glädje som väntade honom uthärdade han korset utan att bry sig om skammen och sitter nu till höger om Guds tron. Tänk på honom som har uthärdat sådan fiendskap från syndare, så att ni inte tröttnar och förlorar modet.

EVANGELIUM

Matteusevangeliet 5:13–16

Jesus sade: "Ni är jordens salt. Men om saltet mister sin kraft, hur skall man få det salt igen? Det duger inte till annat än att kastas bort och trampas av människorna.

Ni är världens ljus. En stad uppe på ett berg kan inte döljas, och när man tänder en lampa sätter man den inte under sädesmåttet utan på hållaren, så att den lyser för alla i huset. På samma sätt skall ert ljus lysa för människorna, så att de ser era goda gärningar och prisar er fader i himlen."

3 Tredje årgången

GAMMALTESTAMENTLIG

LÄSNING

Femte Moseboken 34:1–5

Mose gick från Moabs hedar upp till berget Nebo, högst uppe på Pisga, som ligger mitt emot Jeriko, och Herren visade honom hela landet: Gilead ända till Dan, hela Naftali, vidare Efraims och Manasses land och hela Judas land ända till havet i väster, Negevöknen och Jordanslätten, dalen där Jeriko, Palmstaden, ligger, och ända ner till Soar. Herren sade till honom: "Detta är landet som jag med ed lovade Abraham, Isak och

Jakob att ge åt deras efterkommande. Jag låter dig se det med dina egna ögon, men du kommer inte att gå över dit.”

Där i Moab dog Herrens tjänare Mose, så som Herren hade sagt.

EPISTEL

Hebreerbrevet 12:22–24

Ni har kommit till Sions berg och den levande Gudens stad, det himmelska Jerusalem, och står inför mångtusende änglar, en festförsamling av alla förstfödda som har sitt namn i himlen; ni står inför Gud, allas domare, inför andarna av de rättfärdiga som har fullkomnats och inför Jesus, förmedlaren av ett nytt förbund, och det renande blod som talar starkare än Abels.

EVANGELIUM

Lukasevangeliet 6:20–26

Jesus lyfte blicken, såg på sina lärjungar och sade:

”Saliga ni som är fattiga,
er tillhör Guds rike.

Saliga ni som hungrar nu,
ni skall få äta er mätta.

Saliga ni som gråter nu,
ni skall få skratta.

Saliga är ni när man för Människosönens skull hatar er och stöter bort er och smädar er och gör ert namn avskytt. Gläd er på den dagen och dansa av fröjd, ty er lön blir stor i himlen. På samma sätt gjorde ju deras fäder med profeterna.

Men ve er som är rika,
ni har fått ut er glädje.

Ve er som är mätta nu,
ni skall få hungra.

Ve er som skrattar nu,
ni skall få sörja och gråta.

Ve er när alla berömmar er. På samma sätt gjorde ju deras fäder med de falska profeterna.

Psaltarpsalm

Psaltaren 126

När Herren vände Sions öde,
då var allt som om vi drömde:
vi skrattade, vi sjöng av glädje,
och jublet steg från våra läppar.

Då sade man bland folken:

Herren har gjort stora ting med dem!

Ja, Herren gjorde stora ting med oss,
och därför var vi glada.

Herre, vänd vårt öde,
liksom du ger liv åt bäckarna i Negev.

De som sår under tårar
skall skörda med jubel.

Gråtande går de
och sår sin såd.

Jublande kommer de
och bär sina kärvar.

SÖNDAGEN EFTER ALLA HELGONS DAG eller ALLA SJÄLARS DAG Vårt evighetshopp

Dagens bön

Evige Gud,
du som lät Jesus Kristus dö och uppstå
för att han skulle vara herre över både
levande och döda,
ge oss nåd att i tro ta emot honom som
vår frälsare,
så att vi med honom får gå in i det eviga livet.
Genom din Son
Jesus Kristus, vår Herre.
Amen.

O Gud,
som omsluter både levande och döda,
till dig sätter vi vårt hopp
och ser fram mot den dag
då vi ska få möta dig sådan du är.
Ge oss del av det liv som aldrig dör.
Genom Jesus Kristus, vår Frälsare.
Amen.

1 Första årgången

GAMMALTESTAMENTLIG LÄSNING

Hesekiel 37:12–14

Profetera därför och säg till dem: Så säger Herren Gud: Jag skall öppna era gravar och hämta upp er ur dem, mitt folk, och föra er hem till Israels land. När jag öppnar era gravar och hämtar upp er ur dem, mitt folk, då skall ni inse att jag är Herren. Jag skall fylla er med min ande och ge er liv och låta er bo i ert eget land. Då skall ni inse att jag är Herren. Jag har talat, och jag skall göra som jag har sagt, säger Herren.

EPISTEL

Uppenbarelseboken 22:1-5

Han visade mig en flod med livets vatten, klar som kristall, som rann från Guds och Lammets tron. Mitt på den stora gatan, med floden på ömse sidor, stod livets träd, som bär frukt tolv gånger om året och ger sin skörd varje månad, och trädets blad är läkemedel för folken. Och ingen förbannelse skall finnas mer. Guds och Lammets tron skall stå i staden, och hans tjänare skall tjäna honom. De skall se hans ansikte, och de skall bära hans namn på sin panna. Och det skall inte mer bli natt, och ingen behöver längre ljus från någon lampa eller solens ljus, ty Herren Gud skall lysa över dem. Och de skall vara kungar i evigheters evighet.

EVANGELIUM

Lukasevangeliet 12:4–7

Jesus sade: "Jag säger till er som är mina vänner: låt er inte skrämmas av dem som kan döda kroppen men sedan inte kan göra mer. Jag skall tala om för er vem ni skall frukta. Frukta honom som kan döda och sedan har makt att kasta ner i helvetet. Ja, jag säger er: honom skall ni frukta. Säljs inte fem sparvar för två kopparslantar? Men ingen av dem är glömd av Gud. Och till och med hårstråna på ert huvud är räknade. Var inte rädda, ni är mer värda än aldrig så många sparvar."

2 Andra årgången

GAMMALTESTAMENTLIG

LÄSNING

Job 17:15-16

Vad har jag då för hopp,
vem kan skönja någon lycka för mig?
Går hopp och lycka med mig till dödsriket,
skall de följa mig ner i mullen?

EPISTEL

Första Korinthierbrevet 15:35–49

Nu undrar någon: "Hur uppstår de döda? Hurdan kropp har de när de kommer?" Vilken enfaldig fråga! Det du sår får inte liv om det inte dör. Och när du sår är det inte den blivande växten du sår utan ett naket sädeskorn eller något annat frö. Men Gud ger det den gestalt han har bestämt, och varje frö får sin egen gestalt. Alla kroppar är inte likadana, människorna har sina, boskapen sina, fåglarna sina och fiskarna sina. Vidare finns det himmelska kroppar och jordiska, men de himmelska har sin glans och de jordiska har en annan. Solen har sin glans, månen sin och stjärnorna sin. Ja, alla stjärnor har olika glans.

Så är det också med de dödas uppståndelse. Det som blir sått förgämligt uppstår oförgämligt. Det som blir sått föraktat uppstår i härlighet. Det som blir sått svagt uppstår fullt av kraft. Det som blir sått som en kropp med fysiskt liv uppstår som en kropp med ande. Finns det en kropp med fysiskt liv, så finns det också en med ande. Och så står det skrivet: Den första *människan*, Adam, *blev en varelse med liv*. Men den siste Adam blev en ande som ger liv. Det andliga kommer alltså inte först, utan det fysiska; därefter kommer det andliga. Den första människan kom från jorden och var jord; den andra människan kom från himlen. Som den jordiska var, så är också de jordiska, och som den himmelska är, så är de himmelska. Och liksom vi blev en avbild av den jordiska, skall vi också bli en avbild av den himmelska.

EVANGELIUM

Johannesevangeliet 6:37–40

Jesus sade: "Alla som Fadern ger mig skall komma till mig, och den som kommer till mig skall jag inte visa bort. Ty jag har inte kommit ner från himlen för att göra vad jag själv vill utan för att göra hans vilja som har sänt mig. Och detta är hans vilja som har sänt mig: att jag inte skall låta någon gå förlorad av dem som han har gett mig utan låta dem uppstå på den sista dagen. Ty detta är min faders vilja: att alla som ser Sonen och tror på honom skall ha evigt liv. Och jag skall låta dem uppstå på den sista dagen."

3 Tredje årgången

GAMMALTESTAMENTLIG

LÄSNING

Josua 1:10–11

Josua befallde folkets förmän att gå runt i lägret och säga till folket: "Gör i ordning proviant! Om tre dagar skall ni gå över Jordan och komma till det land som Herren, er Gud, ger er och ta det i besittning."

EPISTEL

Hebreerbrevet 11:13–16

I tro dog alla dessa utan att ha fått vad de hade blivit lovade. De hade bara sett det i fjärran och hälsat det och bekänt sig vara gäster och främlingar på jorden. De som talar så visar att de söker ett hemland. Och om de hade tänkt på det land som de lämnat kunde de ha återvänt dit. Men nu längtade de till ett bättre land, ett i himlen. Därför skäms inte Gud för dem, utan de får kalla honom sin Gud; han har ju grundat en stad åt dem.

EVANGELIUM

Lukasevangeliet 20:37–38

Jesus sade: "Att de döda uppstår har också Mose visat i stället om törnbusken, där han kallar Herren för *Abrahams Gud och Isaks Gud och Jakobs Gud*. Gud är inte en gud för döda utan för levande, ty för honom är alla levande.

Psaltarpsalm

Psaltaren 116:1-9

Jag älskar Herren, ty han har hört
min bön om förskoning.
Han lyssnade till mig
när jag ropade.
Dödens snaror omgav mig,
dödsrikets fasor nådde mig,
jag var i nöd och förtvivlan.
Jag åkallade Herren:
Herre, rädda mitt liv!
Herren är nådig och rättfärdig,
vår Gud är barmhärtig.
Herren bevarar de oskyldiga,
jag var hjälplös, och han räddade mig.
Kom till ro, min själ,
Herren har varit god mot mig.
Han räddade mig från döden,
mitt öga från tårar,
min fot från att snava.
Jag får vandra inför Herren
i de levandes länder.

PASSIONSGUDSTJÄNSTER

Jesu Kristi lidandes historia

Vid sex veckogudstjänster under fastan kan Jesu Kristi lidandes historia betraktas enligt en av de fyra evangelisternas berättelse därom, så att Matteus följs ett år, Markus ett annat, Lukas ett tredje och Johannes ett fjärde. Långfredagens evangelier vid huvudgudstjänst och kvällsgudstjänst ansluter till denna ordning.

Matteusserien

VECKA 1

Matteusevangeliet 26:1–16

När Jesus hade avslutat hela detta tal sade han till sina lärjungar: "Ni vet att det är påsk om två dagar. Då skall Människosonen utlämnas för att bli korsfäst." Under tiden samlades överstepräster och folkets äldste i översteprästen Kajafas palats och kom överens om att gripa Jesus med list och döda honom. "Men inte under själva helgen", sade de, "så att det uppstår oro bland folket."

Medan Jesus befann sig i Betania hos Simon den spetälske kom en kvinna fram till honom med en flaska dyrbar balsam och hällde ut den över hans huvud, där han låg till bords. Då blev lärjungarna förargade och sade: "Vilket slöseri! För det där hade man ju kunnat få mycket pengar att ge åt de fattiga." Jesus märkte det och sade till dem: "Varför gör ni kvinnan ledsen? Hon har gjort en god gärning mot mig. De fattiga har ni alltid hos er, men mig har ni inte alltid. När hon hällde denna balsam över min kropp förberedde hon min begravning. Sannerligen, överallt i världen där evangeliet förkunnas skall man också berätta vad hon gjorde och komma ihåg henne."

Då gick en av de tolv, han som hette Judas Iskariot, till överstepräster och sade: "Vad vill ni ge mig om jag utlämnar honom åt er?" De räknade upp trettio silvermynt åt honom. Från det ögonblicket sökte han efter ett lämpligt tillfälle att utlämna honom.

VECKA 2

Matteusevangeliet 26:17–29

Första dagen av det osyrade brödets högtid kom lärjungarna fram till Jesus och frågade: "Var vill du att vi skall ordna för påskmåltiden åt dig?" Han svarade: "Gå in till staden och hälsa den och den att er mästare säger: Min stund är nära. Jag vill hålla påskmåltid hos dig med mina lärjungar." Lärjungarna gjorde som Jesus hade sagt, och de ordnade för påskmåltiden.

På kvällen lade han sig till bords med de tolv. Medan de åt sade han: "Sannerligen, en av er skall förråda mig." De blev mycket bedrövade och började fråga honom, en efter en: "Det är väl inte jag, herre?" Han svarade: "Den som doppade handen i skålen tillsammans med mig, han skall förråda mig. Människosonen går bort, som det står skrivet om honom, men ve den människa genom vilken Människosonen blir förrådd! Det hade varit bäst för den människan om hon aldrig hade blivit född." Judas, som skulle förråda honom, sade: "Det är väl inte jag, rabbi?" Jesus svarade: "Du har själv sagt det."

Medan de åt tog Jesus ett bröd, och efter att ha läst tackbönen bröt han det, gav åt sina lärjungar och sade: "Tag och ät, detta är min kropp." Och han tog en bägare, och efter att ha tackat Gud gav han den åt dem och sade: "Drick av den alla. Detta är mitt blod, förbundsblodet som blir utgjutet för många till syndernas förlåtelse. Jag säger er: nu kommer jag inte att dricka av det som vinstocken ger förrän den dag då jag dricker det nya vinet med er i min faders rike."

VECKA 3

Matteusevangeliet 26:30–46

När de hade sjungit lovsången gick de ut till Olivberget. Då sade Jesus till dem: "I natt skall ni alla komma på fall för min skull, ty det står skrivet: *Jag skall dräpa herden, och fåren i hjorden skall skingras*. Men när jag har uppstått skall jag gå före er till Galileen." Petrus svarade honom: "Även om alla andra kommer på fall för din skull, så skall då jag

aldrig komma på fall." Men Jesus sade: "Sannerligen, i natt innan tuppen gal skall du ha förnekat mig tre gånger." Petrus sade: "Om jag så måste dö med dig, skall jag aldrig förneka dig." Och detsamma sade alla lärjungarna.

Sedan gick Jesus med dem till ett ställe som heter Getsemane, och han sade till dem: "Sitt kvar här, medan jag går dit bort och ber." Han tog med sig Petrus och Sebedaios båda söner. Sorg och ångslan kom över honom, och han sade till dem: "Min själ är bedrövad ända till döds. Stanna här och vaka med mig." Han gick lite längre bort, kastade sig till marken och bad: "Fader, låt denna bågare gå förbi mig, om det är möjligt. Men inte som jag vill, utan som du vill." Han gick tillbaka till lärjungarna och fann att de sov, och han sade till Petrus: "Ni orkade alltså inte hålla er vakna en enda timme med mig? Vaka, och be att ni inte utsätts för prövning. Anden vill, men kroppen är svag." Sedan gick han bort och bad för andra gången: "Fader, om denna bågare inte kan gå förbi mig utan jag måste tömma den, så låt din vilja ske." När han kom tillbaka fann han återigen att de sov; de orkade inte hålla ögonen öppna. Han lämnade den och gick bort och bad för tredje gången med samma ord. Sedan kom han tillbaka till lärjungarna och sade till dem: "Ja, ni sover och vilar er. Men nu är stunden här då Människosonen skall överlämnas i syndarnas händer. Stig upp, låt oss gå. Här kommer han som skall förråda mig."

VECKA 4

Matteusevangeliet 26:47–56

Medan han ännu talade kom Judas, en av de tolv, och med honom en stor folkhop med svärd och påkar, utsänd av överste-prästerna och folkets äldste. Förrådaren hade kommit överens med dem om ett tecken: "Den som jag kysser är det, grip honom." Han gick rakt fram till Jesus, hälsade honom med att säga rabbi och kysste honom. Jesus sade till honom: "Min vän, nu har du gjort ditt." Då gick de fram och grep Jesus och höll fast honom. En av dem som var med Jesus lyfte handen och drog sitt svärd, och han slog till mot översteprästens tjänare och högg av honom örat. Då sade Jesus till honom: "Stick tillbaka ditt svärd. Alla som griper till svärd skall dödas med svärd. Tror du inte att om jag bad min fader skulle han genast skicka mer än tolv legioner änglar till min hjälp? Men hur skulle då skrifterna kunna uppfyllas som säger att detta måste hända?"

Vid samma tillfälle sade Jesus till folkhoppen: "Som mot en rövare har ni gått ut med svärd och påkar för att fångsla mig. Var dag satt jag i templet och undervisade utan att ni grep mig. Men allt detta har skett för att profeternas skrifter skall uppfyllas." Då övergav alla lärjungarna honom och flydde.

VECKA 5

Matteusevangeliet 26:57–75

De som hade gripit Jesus förde honom till översteprästen Kajafas, där de skriftlärdade och de äldste hade samlats. Petrus följde efter på avstånd, ända till översteprästens palats. Där gick han in på gården och satte sig bland tjänarna för att se hur det skulle sluta. Översteprästerna och hela rådet sökte få fram något falskt vittnesmål mot Jesus så att de kunde döma honom till döden, men de lyckades inte trots att det uppträdde många falska vittnen. Till sist trädde det fram två som påstod att han hade sagt: "Jag kan riva ner Guds tempel och bygga upp det igen inom tre dagar." Då reste sig översteprästen och frågade: "Har du inget att svara på deras beskyllningar?" Men Jesus teg. Och översteprästen sade: "Jag besvär dig vid den levande Gudens namn att säga oss om du är Messias, Guds son." Jesus svarade: "Du har själv sagt det. Men jag säger er: efter detta *skall ni få se Människosonen sitta på Maktens högra sida och komma på himlens moln.*" Då slet översteprästen sönder sina kläder och sade: "Han har hädat. Vad skall vi nu med vittnen till? Ni har själva hört hädelsen. Vad säger ni?" De svarade: "Han förtjänar döden." Då spottade de honom i ansiktet och slog honom, och några gav honom örfilar och sade: "Visa att du är en profet, Messias: vem var det som slog dig?"

Petrus satt ute på gården. En tjänsteflicka kom fram till honom och sade: "Du var också tillsammans med Jesus från Gali-leen." Men han förnekade det inför alla och sade: "Jag förstår inte vad du talar om." Han gick ut i porten, och där var det en annan kvinna som såg honom, och hon sade till dem runt omkring: "Han där var tillsammans med Jesus från Nasaret." Han förnekade det på nytt och svor på det: "Jag känner inte den mannen." Strax efteråt kom de som stod där fram till Petrus och sade: "Visst är du också

en av dem. Det hörs på talet.” Då svor han och bedyrade: ”Jag känner inte den mannen.” I samma ögonblick gol en tupp. Då kom Petrus ihåg vad Jesus hade sagt: ”Innan tuppen gal skall du ha förnekat mig tre gånger”, och han gick ut och grät bittert.

VECKA 6

Matteusevangeliet 27:1–31

På morgonen beslöt alla översteprästerna och folkets äldste att försöka få Jesus avrättad. De lät binda honom, förde bort honom och överlämnade honom åt Pilatus, ståthållaren.

När Judas, som hade förrått honom, såg att Jesus blivit dömd, ångrade han sig. Han lämnade tillbaka de trettio silver-mynten till översteprästerna och de äldste och sade: ”Jag har syndat och förrått oskyldigt blod.” De svarade: ”Vad angår det oss? Det är din sak.” Då kastade han in pengarna i tempelhuset och gav sig av därifrån och gick bort och hängde sig. Översteprästerna tog pengarna och sade: ”Det går inte att lägga dem i offerkistan, eftersom det är blodspengar.” Och de beslöt att i stället köpa Krukmakaråkern till begravningsplats för främlingar. Därför heter denna åker ännu i dag Blods-åkern. Så uppfylldes det som sagts genom profeten Jeremia: *De tog de trettio silver-mynten, priset på den prissatte, honom som några israeliter bestämde priset på, och gav dem i betalning för Krukmakaråkern, så som Herren hade befallt mig.*

Jesus ställdes nu inför ståthållaren. Denne frågade honom: ”Du är alltså judarnas kung?” Jesus svarade: ”Du själv säger det.” Och när han anklagades av översteprästerna och de äldste svarade han inte. Då sade Pilatus till honom: ”Hör du inte vad de beskyller dig för?” Men han svarade inte på en enda fråga, och ståthållaren blev mycket förvånad.

Vid högtiden brukade ståthållaren frige en fånge efter folkets önskan. Det fanns just då en känd fånge som hette Jesus Barabbas. När folket nu var samlat frågade Pilatus: ”Vem vill ni att jag skall frige, Jesus Barabbas eller den Jesus som kallas Messias?” Han visste att det var av avund mot Jesus som man hade utlämnat honom. Medan han satt på domartribunen fick han detta bud från sin hustru: ”Du skall inte ha med den där rättfärdige mannen att göra. Jag har haft mardrömmar i natt för hans skull.” Men översteprästerna och de äldste övertalade folket att begära Barabbas fri och få Jesus dödad. Ståthållaren sade nu till dem: ”Vilken av de båda vill ni att jag skall frige?” De svarade: ”Barabbas.” Pilatus frågade: ”Vad skall jag då göra med den Jesus som kallas Messias?” Alla svarade: ”Han skall korsfästas!” Han frågade: ”Vad har han gjort för ont?” Men de ropade ännu högre: ”Han skall korsfästas!”

När Pilatus såg att ingenting hjälpte utan att oron bara blev värre, tog han vatten och sköljde sina händer inför folket och sade: ”Jag är oskyldig till den här mannens blod. Detta får bli er sak.” Men hela folket ropade: ”Hans blod må komma över oss och våra barn.” Då frigav han Barabbas, men Jesus lät han prygla och utlämnade honom sedan till att korsfästas.

Då förde ståthållarens soldater Jesus till residenset och samlade hela vaktstyrkan omkring honom. De tog av honom kläderna och hängde på honom en röd soldatkappa och vred ihop en krans av törne och satte den på hans huvud och stack en käpp i högra handen på honom. Sedan föll de på knä för honom och hånade honom och sade: ”Leve judarnas konung.” De spottade på honom och tog käppen och slog honom i huvudet. Och när de hade hånat honom tog de av honom kappan och satte på honom hans egna kläder och förde bort honom för att korsfästa honom.

LÅNGFREDAGENS

HUVUDGUDSTJÄNST

Matteusevangeliet 27:32–56

På vägen ut träffade soldaterna på en man från Kyrene vid namn Simon, och honom tvingade de att bära Jesu kors. När de kom till ett ställe som kallas Golgota, vilket betyder Skallen, gav de honom vin att dricka, blandat med galla. Han smakade på det men ville inte dricka. När de hade korsfäst honom delade de upp hans kläder genom att kasta lott om dem, och sedan slog de sig ner där och vaktade honom. Ovanför hans huvud hade de satt upp anklagelsen mot honom som löd: Detta är Jesus, judarnas konung.

Samtidigt med honom korsfästes två rövare, den ene till höger och den andre till vänster om honom. De som gick förbi smädade honom och skakade på huvudet och sade: "Du som river ner templet och bygger upp det igen på tre dagar — hjälp dig själv nu, om du är Guds son, och stig ner från korset." Överstepräster, de skrifflärda och de äldste gjorde också narr av honom och sade: "Andra har han hjälpt, sig själv kan han inte hjälpa. Han är Israels kung, nu får han stiga ner från korset, så skall vi tro på honom. *Han har satt sin lit till Gud. Nu får Gud rädda honom, om han bryr sig om honom.* Han har ju sagt att han är Guds son." På samma sätt blev han skymfad av rövare som var korsfästa tillsammans med honom.

Vid sjätte timmen föll ett mörker över hela jorden, och det varade till nionde timmen. Vid nionde timmen ropade Jesus med hög röst: "*Eli, Eli, lema sabachtani?*" (vilket betyder: Min Gud, min Gud, varför har du övergivit mig?). Några som stod där hörde det och sade: "Han ropar på Elia." En av dem sprang genast bort och tog en svamp, fyllde den med surt vin och satte den på en käpp för att ge honom att dricka. Då sade de andra: "Låt oss se om Elia kommer och hjälper honom." Men Jesus ropade än en gång med hög röst och gav upp andan.

Då brast förhänget i templet i två delar, uppifrån och ända ner, jorden skakade och klipporna rämnade, och gravarna öppnade sig. Många kroppar av avlidna heliga uppväcktes, och efter hans uppståndelse lämnade de sina gravar och gick in i den heliga staden och kunde ses av många. När officeren och de som bevakade Jesus tillsammans med honom såg jordbävning-en och det andra som hände, greps de av stark fruktan och sade: "Den mannen måste ha varit Guds son."

Där var också många kvinnor som stod längre bort och såg på. De hade följt med Jesus från Galileen för att tjäna honom, och bland dem var Maria från Magdala och Maria som var Jakobs och Josefs mor och modern till Sebedaios söner.

LÅNGFREDAGENS KVÄLLSGUDSTJÄNST

Matteusevangeliet 27:57–66

På kvällen kom en rik man från Arimataia som hette Josef och som också han hade blivit lärjunge till Jesus. Josef gick till Pilatus och bad att få Jesu kropp. Pilatus gav då order om att den skulle utlämnas, och Josef tog kroppen, svepte den i rent linnetyg och lade den i den nya grav som han hade låtit hugga ut åt sig i berget. Sedan rullade han en stor sten för ingången till gravan och gick därifrån. Maria från Magdala och den andra Maria var där och satt mitt emot gravan.

Nästa dag — det var dagen efter förberedelsedagen — gick överstepräster och fariseerna tillsammans till Pilatus och sade: "Herre, vi har kommit att tänka på att när den där bedragaren ännu var i livet sade han: 'Efter tre dagar skall jag uppstå.' Ge därför order om att gravan bevakas under tre dagar, så att inte hans lärjungar kommer och rövar bort honom och sedan säger till folket att han har uppstått från de döda. Då blir det sista bedrägeriet värre än det första." Pilatus svarade: "Ni får en vaktstyrka. Gå och bevakas gravan så gott ni kan." De gav sig i väg och skyddade den genom att försegla stenen och sätta ut vakterna.

Markusserien

VECKA 1

Markusevangeliet 14:1–11

Det var två dagar kvar till påsken och det osyrade brödets högtid. Överstepräster och de skrifflärda sökte efter ett sätt att kunna gripa Jesus med list och döda honom. De sade: "Inte under själva helgen, för då kan det bli oro bland folket."

Medan han var i Betania och låg till bords hemma hos Simon den spetälske kom en kvinna med en flaska dyrbar äkta nardusbalsam. Hon bröt upp flaskan och hällde ut alltsammans över hans huvud. Några blev förargade och sade till varand-ra: "Vilket slöseri med balsam. För den oljan hade man ju kunnat få mer än trehundra denarer att ge åt de fattiga." Och de grälade på henne. Men Jesus sade: "Låt henne vara! Varför gör ni henne ledsen? Hon har gjort en god gärning mot mig. De fattiga har ni alltid hos er, och dem kan ni göra gott mot när ni vill, men mig har ni inte alltid. Hon har gjort vad hon

kunde. I förväg har hon sört för att min kropp blev smord till begravningen. Sannerligen, överallt i världen där evangeliet förkunnas skall man också berätta vad hon gjorde och komma ihåg henne.”

Men Judas Iskariot, en av de tolv, gick till översteprästererna för att förråda honom. De blev glada och lovade att ge honom pengar. Och han sökte efter ett lämpligt tillfälle att förråda Jesus.

VECKA 2

Markusevangeliet 14:12–31

Första dagen av det osyrade brödets högtid, när påsklammen slaktades, frågade lärjungarna Jesus: ”Vart vill du att vi skall gå för att ordna påskmåltiden åt dig?” Då skickade han i väg två av dem och sade åt dem: ”Gå in till staden. Där möter ni en man som bär på en vattenkruka. Följ efter honom, och där han går in skall ni säga till den som äger huset: Mästaren frågar: Var är salen där jag kan äta påskmåltiden med mina lärjungar? Då visar han er till ett stort rum i övervåningen som redan står färdigt. Där skall ni ordna för oss.” Lärjungarna gav sig i väg, och när de kom in i staden fann de att allt var som han hade sagt, och de ordnade för påskmåltiden.

På kvällen kom han dit med de tolv. Medan de låg till bords och åt sade Jesus: ”Sannerligen, en av er kommer att förråda mig, han som äter med mig.” Då blev de bedrövade och frågade honom, den ene efter den andre: ”Det är väl inte jag?” Han svarade: ”Det är en av de tolv, han som doppar i skålen tillsammans med mig. Människosonen går bort, som det står skrivet om honom, men ve den människa genom vilken Människosonen blir förrådd! Det hade varit bäst för den människan om hon aldrig hade blivit född.”

Medan de åt tog han ett bröd, läste tackbönen, bröt det och gav åt dem och sade: ”Ta detta, det är min kropp.” Och han tog en bägare, tackade Gud och gav åt dem, och de drack alla ur den. Han sade: ”Detta är mitt blod, förbundsblodet som blir utgjutet för många. Sannerligen, aldrig mer skall jag dricka av det vinstocken ger förrän den dag då jag dricker det nya vinet i Guds rike.”

När de hade sjungit lovsången gick de ut till Olivberget. Där sade Jesus till dem: ”Ni skall alla komma på fall, ty det står skrivet: *Jag skall dräpa herden, och fåren skall skingras*. Men när jag har uppstått skall jag gå före er till Galileen.” Då svarade Petrus: ”Även om alla andra kommer på fall, så skall inte jag göra det!” Jesus sade: ”Sannerligen, redan i natt, innan tuppen har galt två gånger, skall du tre gånger ha förnekat mig.” Men Petrus försäkrade: ”Om jag så måste dö med dig, skall jag aldrig förneka dig.” Och detsamma sade alla de andra.

VECKA 3

Markusevangeliet 14:32–42

Så kom de till ett ställe som heter Getsemane, och Jesus sade till lärjungarna: ”Sitt kvar här, medan jag ber.” Men han tog med sig Petrus, Jakob och Johannes. Båvan och ångest kom över honom, och han sade till dem: ”Min själ är bedrövad ända till döds. Stanna här och vaka.” Han gick lite längre bort, föll ner på marken och bad att få slippa denna stund, om det var möjligt. Han sade: ”Abba! Fader! För dig är allting möjligt. Ta denna bägare från mig. Men inte som jag vill, utan som du vill.” När han kom tillbaka fann han att de sov, och han sade till Petrus: ”Simon, sover du? Orkade du inte hålla dig vaken en enda timme? Vaka, och be att ni inte utsätts för prövning. Anden vill, men kroppen är svag.” Så gick han bort igen och bad med samma ord. När han kom tillbaka fann han igen att de sov; de kunde inte hålla ögonen öppna, och de visste inte vad de skulle svara. För tredje gången kom han tillbaka, och då sade han: ”Ja, ni sover och vilar er! Det räcker nu. Stunden är inne, Människosonen skall överlämnas i syndarnas händer. Stig upp, låt oss gå. Här kommer han som skall förråda mig.”

VECKA 4

Markusevangeliet 14:43–52

Medan Jesus ännu talade kom Judas, en av de tolv, och med honom en folkhop med svärd och påkar, utsänd från översteprästererna och de skriftlärdade och de äldste. Förrådaren hade kommit överens med dem om ett tecken: ”Den som jag kysser är det. Grip honom och för bort honom under säker bevakning!” När han nu kom dit gick han

genast fram till Jesus. "Rabbi", sade han och kysste honom. Då grep de Jesus och höll fast honom. Men en av dem som stod där drog sitt svärd, slog till mot översteprästens tjänare och högg av honom örat. Då sade Jesus till dem: "Som mot en rövare har ni gått ut med svärd och påkar för att fångsla mig. Var dag har jag varit med er i templet och undervisat utan att ni har gripit mig. Men skriftens ord skulle gå i uppfyllelse." Alla övergav honom och flydde. En ung man som bara hade ett linnen skynde på sig ville följa med Jesus. Honom tog de fast, men han lämnade skyndet kvar och sprang sin väg naken.

VECKA 5

Markusevangeliet 14:53–72

De förde Jesus till översteprästen, och där samlades alla översteprästerna och de äldste och de skriftlärdar. Petrus följde efter på avstånd, ända in på översteprästens gård, och där satt han sedan bland tjänarna och värmdes sig vid elden. Översteprästerna och hela rådet sökte få fram vittnesmål mot Jesus för att kunna döma honom till döden, men de lyckades inte. Många vittnade falskt mot honom, och deras vittnesmål stämde inte överens. Några kom med det falska vittnesmålet att de hade hört honom säga: "Jag skall riva ner detta tempel som är byggt av människohand och på tre dagar bygga upp ett annat som inte är gjort av människohand." Men inte heller nu stämde vittnesmålen överens. Då reste sig översteprästen från sin plats och frågade Jesus: "Skall du inte svara på deras beskyllningar?" Men han teg och svarade ingenting. Då ställde översteprästen ännu en fråga: "Är du Messias, den Välsignades son?" Jesus svarade: "Det är jag, och *ni skall få se Människosonen sitta på Maktens högra sida och komma bland himlens moln.*" Då slet översteprästen sönder sina kläder och sade: "Vad skall vi nu med vittnen till? Ni har hört händelsen. Vad anser ni?" Alla fann att han förtjänade döden. Och några började spotta på honom, de band för ögonen på honom och slog honom och sade: "Visa att du är profet!" Och vakterna gav honom örfilar.

Petrus var nere på gården. Då kom en av översteprästens tjänsteflickor, och när hon fick syn på honom där han satt och värmdes sig såg hon på honom och sade: "Du var också med Jesus, han från Nasaret." Men Petrus förnekade detta: "Jag förstår inte alls vad du menar." Och han gick ut på den yttre gården. När flickan fick se honom där sade hon återigen till dem som stod i närheten: "Han är en av dem!" Petrus förnekade det på nytt. Strax efteråt sade de som stod där till Petrus: "Visst är du en av dem, du är ju från Galileen." Då svor han och bedyrade: "Jag känner inte den där mannen som ni talar om!" I samma ögonblick gol tuppen för andra gången. Då kom Petrus ihåg detta som Jesus hade sagt till honom: "Innan tuppen har galt två gånger skall du tre gånger ha förnekat mig." Och han brast i gråt.

VECKA 6

Markusevangeliet 15:1–20

Tidigt på morgonen överlade översteprästerna med de äldste och de skriftlärdar, hela rådet. De lät binda Jesus och förde bort honom och överlämnade honom till Pilatus. Pilatus frågade honom: "Du är alltså judarnas kung?" Han svarade: "Du själv säger det." Översteprästerna riktade många anklagelser mot honom, och då frågade Pilatus honom: "Har du ingenting att svara? Du hör ju hur de anklagar dig!" Men han svarade ingenting mera, och Pilatus blev förvånad.

Vid högtiden brukade Pilatus alltid frige en fånge åt dem, den som de bad om. Nu satt en som kallades Barabbas fängslad tillsammans med upprorsmännen som hade begått mord under oroligheterna. Folket tågade upp till Pilatus och bad honom göra som han brukade. Han svarade: "Vill ni att jag skall släppa judarnas kung?" Han förstod att det var av avund mot Jesus som översteprästerna hade utlämnat honom. Men översteprästerna hetsade upp folket till att begära att han skulle släppa Barabbas i stället. Pilatus sade på nytt: "Vad skall jag då göra med honom som ni kallar judarnas kung?" De ropade: "Korsfäst honom!" Pilatus frågade: "Vad har han gjort för ont?" Men de ropade ännu högre: "Korsfäst honom!" Pilatus, som ville göra vad folket begärde, frigav Barabbas. Jesus lät han piska och utlämnade honom sedan till att korsfästas.

Soldaterna förde in honom på gården, alltså i residenset, och kallade samman hela vaktstyrkan. De klädde honom i en purpurröd mantel och vred ihop en krans av törne och satte den på honom. Sedan hälsade de honom: "Leve judarnas konung!" De slog honom

i huvudet med en käpp, spottade på honom och föll på knä och hyllade honom. Och när de hade hånat honom tog de av honom den röda manteln och satte på honom hans egna kläder och förde ut honom för att korsfästa honom.

LÅNGFREDAGENS HUVUDGUDSTJÄNST

Markusevangeliet 15:21–41

En man som just kom förbi på väg in från landet, Simon från Kyrene, far till Alexandros och Rufus, tvingade soldaterna att bära Jesu kors. De förde Jesus till det ställe som kallas Golgota (det betyder Skallen). Där gav de honom vin med myrra, men han tog inte emot det. De korsfäste honom, och de delade hans kläder mellan sig genom att kasta lott om dem. Det var vid tredje timmen som de korsfäste honom. På anslaget med anklagelsen mot honom stod det: Judarnas konung.

Tillsammans med honom korsfäste de två rövare, den ene till höger och den andre till vänster om honom. De som gick förbi smådade honom och skakade på huvudet och sade: "Du som river ner templet och bygger upp det igen på tre dagar — hjälp dig själv nu och stig ner från korset." Likaså gjorde översteprästerna och de skriftlärda narr av honom sinsemellan och sade: "Andra har han hjälpt, sig själv kan han inte hjälpa. Han som är Messias, Israels konung, nu får han stiga ner från korset, så att vi kan se det och tro på honom." Också de som var korsfästa tillsammans med honom skymfde honom.

Vid sjätte timmen föll ett mörker över hela jorden och varade till nionde timmen. Och vid nionde timmen ropade Jesus med hög röst: "*Eloi, Eloi, lema sabachtani?*" (det betyder: Min Gud, min Gud, varför har du övergivit mig?). Några som stod intill hörde det och sade: "Han ropar på Elia." En av dem sprang bort och fyllde en svamp med surt vin, satte den på en käpp och gav honom att dricka och sade: "Låt oss se om Elia kommer och tar ner honom."

Med ett högt rop slutade Jesus att andas. Och då brast förhänget i templet i två delar, uppifrån och ända ner. När officeren som stod vänd mot honom såg honom ge upp andan på det sättet sade han: "Den mannen måste ha varit Guds son."

Längre bort stod också några kvinnor och såg på, och bland dem var Maria från Magdala och den Maria som var Jakob den yngres och Joses mor och Salome. De hade följt med honom och tjänat honom när han var i Galileen. Och där var många andra kvinnor, de som hade gått med honom upp till Jerusalem.

LÅNGFREDAGENS KVÄLLSGUDSTJÄNST

Markusevangeliet 15:42–47

Då det redan hade blivit kväll — det var förberedelsedag, alltså dagen före sabbaten — kom Josef från Arimataia, en ansedd rådsherre, som också han väntade på Guds rike. Han tog mod till sig och gick till Pilatus och bad att få Jesu kropp. Pilatus blev förvånad över att Jesus redan skulle ha dött. Han kallade till sig officeren och frågade om Jesus verkligen var död. När han fick veta det av officeren skänkte han Josef den döda kroppen. Josef köpte linnetyg, tog ner honom och svepte honom i tyget. Han lade honom i en grav som var uthuggen i berget och rullade en sten för ingången till graven. Maria från Magdala och Maria, Joses mor, såg var han blev lagd.

Lukasserien

VECKA 1

Lukasevangeliet 22:1–6

Nu närmade sig det osyrade brödets högtid, som kallas påsk. Översteprästerna och de skriftlärda sökte efter bästa sättet att röja honom ur vägen — de var rädda för folket.

Men Satan for in i Judas, som kallades Iskariot och som var en av de tolv. Han gick till översteprästerna och officerarna i tempelvakten och talade med dem om hur han skulle kunna utlämna Jesus åt dem. De blev glada och erbjöd honom pengar. Han gick med på deras anbud och sökte ett tillfälle att utlämna honom utan att folket var med.

VECKA 2

Lukasevangeliet 22:7–38

Så kom det osyrade brödets dag, då påsklammen skulle slaktas. Och Jesus sände i väg Petrus och Johannes och sade: "Gå och gör i ordning påskmåltiden åt oss." De frågade var de skulle göra det. Han svarade: "När ni kommer in i staden möter ni en man som bär på en vattenkruka. Följ efter honom till det hus som han går in i och säg till den som äger huset: Mästaren frågar var salen är där han kan äta påskmåltiden med sina lärjungar. Då visar han er till ett stort rum i övervåningen som står färdigt. Där skall ni göra i ordning måltiden." De gick och fann att allt var som han hade sagt, och de ordnade för påskmåltiden.

När stunden var inne lade han sig till bords tillsammans med apostlarna. Han sade till dem: "Hur har jag inte längtat efter att få äta denna påskmåltid med er innan mitt lidande börjar. Jag säger er: jag kommer inte att äta den igen förrän den får sin fullkomning i Guds rike." Man räckte honom en bägare, och han tackade Gud och sade: "Ta detta och dela det mellan er. Jag säger er: från denna stund skall jag inte dricka av det som vinstocken ger förrän Guds rike har kommit." Sedan tog han ett bröd, tackade Gud, bröt det och gav åt dem och sade: "Detta är min kropp som blir offrad för er. Gör detta till minne av mig." Efter måltiden tog han på samma sätt bägaren och sade: "Denna bägare är det nya förbundet genom mitt blod, som blir utgjutet för er. Dock, den som förräder mig har sin hand här på bordet tillsammans med mig. Människosonen går den väg som är bestämd, men ve den människa genom vilken han blir förrådd!" Då började de fråga varandra vem av dem det var som skulle göra detta.

Sedan kom de att tvista om vilken av dem som skulle anses vara den störste. Då sade han till dem: "Kungarna uppträder som herrar över sina folk, och de som har makten låter kalla sig folkets välgörare. Men med er är det annorlunda: den störste bland er skall vara som den yngste, och den som är ledare skall vara som tjänaren. Vem är störst, den som ligger till bords eller den som betjänar honom? Är det inte den som ligger till bords? Men jag är mitt ibland er som er tjänare. Ni är de som har stannat kvar hos mig under mina provningar, och samma kungavärdighet som min fader har tilldelat mig tilldelar jag er. Ni skall få äta och dricka vid mitt bord i mitt rike, och ni skall sitta på troner och döma Israels tolv stammar.

Simon, Simon. Satan har utverkat åt sig att få sålla er som vete. Men jag har bett för dig att din tro inte skall ta slut. Och när du en gång har vänt tillbaka, så styrk dina bröder." Simon sade: "Med dig, herre, är jag beredd att gå både i fängelse och i döden." Han svarade: "Jag säger dig, Petrus: tuppen skall inte gala i natt förrän du tre gånger har förnekat att du känner mig."

Sedan sade han till dem: "När jag sände ut er utan penningpung, påse eller sandaler, behövde ni då sakna något?" — "Nej, ingenting", svarade de. Då sade han: "Men nu skall den som har en penningpung ta med sig den, och likaså påsen, och den som är utan pengar skall sälja sin mantel och köpa sig ett svärd. Jag säger er att med mig skall det ord i skriften gå i uppfyllelse som lyder: *Han räknades till de laglösa*. Ty nu fullbordas det som är sagt om mig." — "Herre", sade de, "här är två svärd." — "Det är bra", svarade han.

VECKA 3

Lukasevangeliet 22:39–46

Sedan gick Jesus ut ur staden och begav sig som vanligt till Olivberget, och lärjungarna följde med. När han kom dit sade han till dem: "Be att ni inte utsätts för provning." Själv drog han sig undan ifrån dem, ungefär ett stenkast, föll på knä och bad: "Fader, om du vill det, så ta bort denna bägare från mig. Men låt din vilja ske, inte min." En ängel från himlen visade sig för honom och gav honom kraft. I sin ångest bad han allt ivrigare, och svetten droppade som blod ner på marken. När han steg upp från bönen och kom tillbaka till lärjungarna fann han att de hade somnat, tyngda av sorg, och han sade till dem: "Hur kan ni sova! Stig upp och be att ni inte utsätts för provning."

VECKA 4

Lukasevangeliet 22:47–53

Medan Jesus ännu talade kom det en stor skara människor. Han som hette Judas, en av de tolv, visade vägen, och han gick fram till Jesus för att kyssa honom. Jesus sade till honom: "Judas, förråder du Människosonen med en kyss?" När de som var med Jesus såg vad som skulle hända sade de: "Herre, skall vi ta till våra svärd?" Och en av dem slog till mot översteprästens tjänare och högg av honom högra örat. Men då sade Jesus: "Nu räcker det." Och han rörde vid mannens öra och läkte honom. Sedan sade Jesus till de överstepräster och officerare vid tempelvakten och äldste som hade kommit dit för att gripa honom: "Som mot en rövare har ni gått ut med svärd och påkar. Dag efter dag var jag hos er i templet, och ni lyfte inte er hand mot mig. Men detta är er stund, nu har mörkret makten."

VECKA 5

Lukasevangeliet 22:54–71

De grep Jesus och förde honom till översteprästens hus. Petrus följde efter på avstånd. De gjorde upp en eld mitt på gården och slog sig ner omkring den, och Petrus satte sig mitt ibland dem. En tjänsteflicka fick se honom där han satt i eldskenet, och hon såg noga på honom och sade: "Den där mannen var också med honom." Men Petrus förnekade det: "Nej, jag känner honom inte." Strax efteråt fick en annan syn på honom och sade: "Du hör också till dem." Petrus sade: "Nej, det gör jag inte." En timme senare var det någon som försäkrade: "Visst var den där också med honom, och han är ju från Galileen." Men Petrus sade: "Jag förstår inte vad du menar." Och just som han sade det gol en tupp. Då vände sig Herren om och såg på Petrus, och Petrus kom ihåg detta som Herren hade sagt till honom: "Innan tuppen gal i natt har du förnekat mig tre gånger", och han gick ut och grät bittert.

Männen som bevakade Jesus slog honom och gjorde narr av honom. De band för ögonen på honom och sade: "Visa nu att du är profet. Vem var det som slog dig?" Och de öste glåpord över honom.

När det blev dag samlades folkets äldste, både överstepräster och skriftlärda. Han fördes in till rådet och de frågade: "Är du Messias, så säg oss det." Han svarade: "Om jag säger det kommer ni inte att tro det, och om jag börjar fråga kommer ni inte att svara. Men härefter *skall Människosonen sitta på den gudomliga maktens högra sida.*" Då sade de allesammans: "Du är alltså Guds son?" Han svarade: "Ni själva säger att jag är det." Då sade de: "Behöver vi fler vittnesmål? Vi har ju hört det ur hans egen mun."

VECKA 6

Lukasevangeliet 23:1–25

Alla de församlade bröt nu upp och förde Jesus till Pilatus. Där anklagade de honom och sade: "Vi har funnit att den här mannen förleder vårt folk, han vill förhindra att vi betalar skatt till kejsaren och säger sig vara Messias och kung." Pilatus frågade honom: "Du är alltså judarnas kung?" Han svarade: "Du själv säger det." Då sade Pilatus till översteprästerna och folkmassan: "Jag kan inte finna något brottsligt hos den här mannen." Men de stod på sig: "Han hetsar upp folket i hela Judeen med sin undervisning, från Galileen och ända hit."

När Pilatus hörde detta frågade han om mannen var från Galileen, och när han fick veta att han kom från Herodes område skickade han honom vidare till denne, som också han befann sig i Jerusalem under de dagarna.

När Herodes såg Jesus blev han mycket glad. Han hade länge velat träffa honom eftersom han hade hört talas om honom, och han hoppades få se honom utföra något tecken. Nu ställde han en mängd frågor till honom, men Jesus svarade inte. Översteprästerna och de skriftlärda stod där och anklagade honom häftigt. Herodes och hans soldater fylldes då av förakt för honom och gjorde narr av honom genom att sätta på honom en praktfull mantel. Sedan skickade han honom tillbaka till Pilatus. Den dagen blev Herodes och Pilatus vänner; förut hade det rått fiendskap mellan dem.

Pilatus kallade samman överstepräster-na och rådsmedlemmarna och folket och sade: "Ni har fört hit den här mannen och anklagat honom för att uppvigla folket. Jag har nu förhört honom i er närvaro men kan inte finna honom skyldig till något av det som ni anklagar honom för. Det kan inte Herodes heller, och därför har han skickat tillbaka

honom till oss. Han har inte gjort något som förtjänar döden. Jag skall ge honom en läxa, sedan släpper jag honom.” Då skrek hela hopen: ”Döda honom och låt oss få Barabbas fri.” (Det var en man som hade satts i fängelse för ett upplopp i staden och för mord.) Pilatus tog till orda igen; han ville gärna frige Jesus. Men då ropade de i ett: ”Korsfäst, korsfäst honom!” För tredje gången sade Pilatus: ”Vad har han gjort för ont? Jag kan inte finna honom skyldig till något som förtjänar döden. Jag skall ge honom en läxa, sedan släpper jag honom.” Men de skrek hela tiden och krävde att han skulle korsfästas. Deras ropande gjorde verkan, och Pilatus beslöt att låta dem få vad de krävde. Han frigav mannen som satt i fängelse för upplopp och mord, den som de ville ha fri, men Jesus utlämnade han, så att de fick göra som de ville.

LÅNGFREDAGENS HUVUDGUDSTJÄNST

Lukasevangeliet 23:26–49

När de förde bort Jesus hejdade de en man från Kyrene som hette Simon och som var på väg in från landet och lät honom ta korset på sig och bära det efter Jesus. En stor folkmassa följde med, och kvinnor som sörjde och klagade över honom. Jesus vände sig om och sade till dem: ”Jerusalems döttrar, gråt inte över mig, gråt över er själva och era barn. Det kommer en tid då man skall säga: Saliga de ofruktsamma, de moderliv som inte har fött och de bröst som inte har gett di. *Då skall man säga till bergen: Fall över oss, och till höjderna: Dölj oss.* Ty om man gör så med det gröna trädet, vad skall då inte ske med det förtorkade?”

De förde också ut två förbrytare för att avrätta dem tillsammans med honom. När de kom till den plats som kallas Skallen korsfäste de honom och förbrytarna, den ene till höger och den andre till väns-ter. Jesus sade: ”Fader, förlåt dem, de vet inte vad de gör.” De delade upp hans kläder och kastade lott om dem. Folket stod där och såg på. Rådsmedlemmarna hånade honom och sade: ”Andra har han hjälpt, nu får han hjälpa sig själv, om han är Guds Messias, den utvalde.” Också soldaterna gjorde narr av honom. De gick fram och räckte honom surt vin och sade: ”Om du är judarnas kung, så hjälp dig själv.” Det fanns också ett anslag ovanför honom: Det här är judarnas konung.

Den ene av förbrytarna som hängde där smädade honom och sade: ”Är inte du Messias? Hjälp då dig själv och oss.” Men då tillrättavisade honom den andre: ”Är du inte ens rädd för Gud, du som har fått samma straff? Vi har dömts med rätta, vi får vad vi har förtjänat. Men han har inte gjort något ont.” Och han sade: ”Jesus, tänk på mig när du kommer med ditt rike.” Jesus svarade: ”Sannerligen, redan i dag skall du vara med mig i paradiset.”

Det var nu kring sjätte timmen. Då blev det mörkt över hela jorden ända till nionde timmen, det var solen som för-mörkades. Förhänget i templet brast mitt itu. Och Jesus ropade med hög röst: ”Fader, *i dina händer lämnar jag min ande.*” När han sagt detta slutade han att andas.

Officeren, som såg det som hände, prisade Gud och sade: ”Han var verkligen en rättfärdig man.” När folkmassan som samlats där som åskådare hade sett vad som hände, vände de hemåt och slog med händerna mot bröstet. Men alla hans vänner, och bland dem kvinnorna som hade följt med honom från Galileen, stod på avstånd och såg alltsammans.

LÅNGFREDAGENS KVÄLLSGUDSTJÄNST

Lukasevangeliet 23:50–56

Nu fanns det en rådsherre vid namn Josef, en god och rättfärdig man som inte hade haft någon del i de andras beslut och åtgärder. Han var från Arimataia, en stad i Judeen, och han väntade på Guds rike. Josef gick till Pilatus och bad att få Jesu kropp. Han tog ner den, svepte den i linnetyg och lade den i en klippgrav där ännu ingen hade blivit lagd. Det var förberedelsedag, och sabbaten skulle just börja.

Kvinnorna som hade kommit från Galileen tillsammans med Jesus följde med och såg graven och hur hans kropp lades där. När de hade återvänt hem gjorde de i ordning välluktande kryddor och oljor, och sabbaten tillbringade de efter lagens bud i stillhet.

Johannesserien

VECKA 1

Johannesevangeliet 17:1–19

Efter att ha sagt detta lyfte Jesus blicken mot himlen och sade: "Fader, stunden har kommit. Förhårliga din son, så att Sonen kan förhårliga dig; du har gett honom makt över alla människor för att han skall ge evigt liv åt alla dem som du har gett honom. Och detta är det eviga livet: att de känner dig, den ende sanne Guden, och honom som du har sänt, Jesus Kristus. Jag har förhårligat dig här på jorden genom att fullborda det verk som du har gett mig att utföra. Förhårliga nu mig hos dig, fader, med den härlighet jag hade hos dig innan världen var till.

Jag har uppenbarat ditt namn för de människor som du tog från världen och gav åt mig. De var dina, och du gav dem åt mig, och de har bevarat ditt ord. Nu förstår de att allt som du har gett mig kommer från dig. Orden du gav mig har jag gett dem, och de har tagit emot dem och verkligen förstått att jag kommer från dig, och de har trott på att du har sänt mig.

Jag ber för dem. Jag ber inte för världen utan för dem som du har gett mig, eftersom de är dina. Allt mitt är ditt och allt ditt är mitt, och jag har förhårligats genom dem. Jag är inte längre kvar i världen, men de är kvar i världen och jag kommer till dig. Helige fader, bevara dem i ditt namn, det som du har gett mig, så att de blir ett, liksom vi är ett. Medan jag var hos dem bevarade jag dem i ditt namn, som du har gett mig. Och jag skyddade dem, och ingen av dem gick under utom undergångens man, ty skriften skulle uppfyllas. Nu kommer jag till dig, men detta säger jag medan jag är i världen, för att de skall få min glädje helt och fullt.

Jag har gett dem ditt ord, och världen har hatat dem därför att de inte tillhör världen, liksom inte heller jag tillhör världen. Jag ber inte att du skall ta dem ut ur världen utan att du skall bevara dem för det onda. De tillhör inte världen, liksom inte heller jag tillhör världen. Helga dem genom sanningen; ditt ord är sanning. Liksom du har sänt mig till världen, har jag sänt dem till världen, och för deras skull helgar jag mig till ett offer, för att också de skall helgas genom sanningen.

VECKA 2

Johannesevangeliet 18:1–11

När Jesus hade sagt detta gick han tillsammans med sina lärjungar ut till andra sidan av Kidrondalen. Där låg en trädgård som han och lärjungarna gick in i. Också Judas, han som förrådde honom, kände till platsen, eftersom Jesus och hans lärjungar ofta hade samlats där. Judas tog med sig vaktstyrkan och folk från överste-prästerna och fariseerna, och de kom dit med lyktor, facklor och vapen. Jesus, som visste om allt som väntade honom, gick ut till dem och frågade: "Vem söker ni?" De svarade: "Jesus från Nasaret." Han sade: "Det är jag." Bland dem stod också Judas, han som förrådde honom. När Jesus nu sade: "Det är jag" vek de tillbaka och föll till marken. Han frågade dem igen: "Vem söker ni?" och när de svarade: "Jesus från Nasaret" sade han: "Jag har ju sagt er att det är jag. Om det är mig ni söker, så låt de andra gå." Ty det som han hade sagt skulle uppfyllas: "Av dem som du har gett mig har jag inte låtit någon gå förlorad." Men Simon Petrus, som hade ett svärd med sig, drog det och slog till mot överste-prästens tjänare och högg av honom hög-ra örat; tjänaren hette Malkos. Jesus sade då till Petrus: "Stick svärdet i skidan. Skulle jag inte dricka den bågare som Fadern har räckt mig?"

VECKA 3

Johannesevangeliet 18:12–14

Kommendanten med sin vaktstyrka och judarnas män grep Jesus och band honom och förde honom först till Hannas, svärfar till Kajafas, som var överstepräst det året. Det var Kajafas som hade förklarat för judarna att det var bäst att en enda man dog för folket.

VECKA 4

Johannesevangeliet 18:15–27

Simon Petrus och en annan lärjunge följde efter Jesus. Den lärjungen var bekant med översteprästen, och han följde med Jesus in på översteprästens gård, men Petrus stod kvar utanför porten. Den andre lärjungen, han som var bekant med översteprästen, gick då ut och talade med tjäns-teflickan som vaktade porten och tog med sig Petrus in. Men flickan vid porten sade till Petrus: "Hör inte du också till den där mannens lärjungar?" Han svarade: "Nej, det gör jag inte." Tjänarna och vakterna stod och värmdes vid en koleld som de hade tänt, eftersom det var kallt. Petrus stod där också och värmdes sig tillsammans med dem.

Översteprästen frågade Jesus om hans lärjungar och hans lära. Jesus sade: "Jag har talat öppet till världen. Jag har alltid undervisat i synagogorna och i templet, där alla judar samlas. Jag har inte sagt något i hemlighet. Varför frågar du mig? Fråga dem som har hört mig vad jag har förkunnat för dem. De vet ju vad jag har sagt." En av vakterna som stod där gav honom då en örfil och sade: "Skall du svara översteprästen på det sättet?" Jesus sade: "Har jag sagt något som var fel, så säg vad det var. Men om jag har rätt, varför slår du mig?" Hannas skickade honom då bunden till översteprästen Kajafas.

Men Simon Petrus stod där och värmdes sig. De sade till honom: "Hör inte du också till hans lärjungar?" Petrus förnekade det: "Nej, det gör jag inte." Då sade en av översteprästens tjänare, en släkting till honom som Petrus hade huggit örat av: "Såg jag dig inte tillsammans med honom i trädgården?" Petrus förnekade det än en gång. Och just då gol en tupp.

VECKA 5

Johannesevangeliet 18:28–40

Från Kajafas förde de Jesus till residenset. Det var tidigt på morgonen. Själva stannade de utanför, för att inte bli orena utan kunna äta påskmåltiden. Pilatus gick då ut till dem och frågade: "Vad anklagar ni den här mannen för?" De svarade: "Om han inte hade varit en förbrytare skulle vi inte ha överlämnat honom åt dig." Pilatus sade: "Ta honom då själva och döm honom efter er egen lag." Men judarna svarade: "Vi har inte rätt att döda någon." Ty det ord skulle uppfyllas som Jesus hade sagt för att ange hur han skulle dö. Pilatus gick tillbaka in i residenset och lät kalla till sig Jesus och frågade: "Så du är judarnas konung?" Jesus svarade: "Säger du detta av dig själv, eller har andra sagt det om mig?" Pilatus sade: "Jag är väl ingen jude. Dina landsmän och överstepräster-na har överlämnat dig åt mig. Vad har du gjort?" Jesus svarade: "Mitt rike hör inte till denna världen. Om mitt rike hörde till denna världen hade mina följeslagare kämpat för att jag inte skulle bli utlämnad åt judarna. Men nu är mitt rike av annat slag." Pilatus frågade: "Du är alltså kung?" Jesus svarade: "Du själv säger att jag är kung. Jag har fötts och kommit hit till världen för denna enda sak: att vittna för sanningen. Den som hör till sanningen lyssnar till min röst." Pilatus sade till honom: "Vad är sanning?"

Sedan gick han ut igen till judarna och sade: "Jag kan inte finna honom skyldig till något. Men det är sed att jag friger någon åt er vid påsken. Vill ni alltså att jag skall frige judarnas konung?" Då ropade de igen: "Inte honom, utan Barabbas!" Barabbas var en rövare.

VECKA 6

Johannesevangeliet 19:1–16

Då tog Pilatus Jesus och lät gissla honom. Och soldaterna vred ihop en krans av törne och satte på hans huvud, och de hängde på honom en purpurröd mantel. De gick fram till honom och sade: "Var hälsad, judarnas konung", och de gav honom örfilar. Sedan gick Pilatus ut igen och sade till judarna: "Jag för ut honom till er för att ni skall förstå att jag inte finner honom skyldig till något." Jesus kom ut, med törnekransen och den purpurröda manteln, och Pilatus sade: "Här är mannen." Så snart överstepräster-na och deras folk fick se honom ropade de: "Korsfäst, korsfäst!" Pilatus sade: "Ta honom och korsfäst honom själva. Jag finner honom inte skyldig till något." Judarna svarade: "Vi har en lag, och enligt den lagen måste han dö, eftersom han har gjort sig till Guds son."

När Pilatus hörde detta blev han ännu mer oroad. Han gick tillbaka in i residenset och frågade Jesus: "Varifrån är du?" Men Jesus gav honom inget svar. Pilatus sade då: "Vägrar du att tala med mig? Vet du inte att jag har makt att frige dig och makt att

korsfästa dig?” Jesus svarade: ”Du skulle inte ha någon makt över mig om du inte hade fått den från ovan. Därför har den som överlämnade mig åt dig större skuld.” Efter det svaret ville Pilatus frige honom. Men judarna ropade: ”Om du släpper honom är du inte kejsarens vän. Den som gör sig till kung sätter sig upp mot kejsaren.”

När Pilatus hörde de orden lät han föra ut Jesus och satte sig på domartribunen i den så kallade Stengården, på hebreiska Gabbata. Det var på förberedelsedagen före påsken, vid sjätte timmen. Pilatus sade till judarna: ”Här ser ni er kung.” Då ropade de: ”Bort med honom! Korsfäst honom!” Pilatus frågade: ”Skall jag korsfästa er kung?” Överstepräster svarade: ”Vi har ingen annan kung än kejsaren.” Då utlämnade han Jesus åt dem till att korsfästas. De tog honom alltså med sig.

LÅNGFREDAGENS HUVUDGUDSTJÄNST

Johannesevangeliet 19:17–37

Jesus bar själv sitt kors ut till den plats som kallas Skallen, på hebreiska Golgota. Där korsfäste de honom tillsammans med två andra, en på var sida med Jesus i mitten. Pilatus hade också låtit skriva ett anslag som sattes upp på korset, och där stod: Jesus från Nasaret, judarnas konung. Detta lästes av många judar, eftersom platsen där Jesus korsfästes låg strax utanför staden, och texten var på hebreiska, latin och grekiska. Men judarnas överstepräster sade till Pilatus: ”Skriv inte: Judarnas konung, utan vad han själv har sagt: Jag är judarnas konung.” Pilatus svarade: ”Vad jag har skrivit, det har jag skrivit.”

Soldaterna som hade korsfäst Jesus tog hans kläder och delade upp dem i fyra delar, en på varje soldat. De tog också långskjortan, men den hade inga sömmar utan var vävd i ett enda stycke. De sade därför till varandra: ”Vi skär inte sönder den utan kastar lott om vem som skall ha den.” Ty skriftordet skulle uppfyllas: *De delade upp mina kläder mellan sig och kastade lott om min klädnad.*

Det var vad soldaterna gjorde. Men vid Jesu kors stod hans mor och hennes syster, Maria som var gift med Klopas och Maria från Magdala. När Jesus såg sin mor och bredvid henne den lärjunge som han älskade sade han till sin mor: ”Kvinna, där är din son.” Sedan sade han till lärjungen: ”Där är din mor.” Från den stunden hade hon sitt hem hos lärjungen. Jesus visste att nu var allt fullbordat, och för att skriftordet skulle uppfyllas sade han: ”Jag är törstig.” Där stod ett kärl som var fyllt med surt vin. De satte därför en svamp som doppats i det sura vinet på en isopstjälk och förde den till hans mun. När Jesus hade fått det sura vinet sade han: ”Det är fullbordat.” Och han böjde ner huvudet och överlämnade sin ande.

Eftersom det var förberedelsedag och kropparna inte fick hänga kvar på korset under sabbaten — det var en stor sabbat — bad judarna Pilatus att de korsfästas benpipor skulle krossas och kropparna tas bort. Soldaterna kom därför och krossade benen på dem som var korsfästa tillsammans med Jesus, först på den ene och sedan på den andre. Men när de kom till Jesus och såg att han redan var död krossade de inte hans ben, utan en av soldaterna stack upp sidan på honom med sin lans, och då kom det ut blod och vatten. Den som såg det har vittnat om det för att också ni skall tro; hans vittnesbörd är sant, och han vet att han talar sanning. Detta skedde för att skriftordet skulle uppfyllas: *Inget ben skall krossas på honom.* Och på ett annat ställe heter det: *De skall se på honom som de har genomborrat.*

LÅNGFREDAGENS KVÄLLSGUDSTJÄNST

Johannesevangeliet 19:38–42

Josef från Arimataia, som var lärjunge till Jesus fast i hemlighet, av rädsla för judarna, bad efteråt Pilatus att få ta ner Jesu kropp. Pilatus tillät det, och Josef gick och tog ner kroppen. Nikodemos kom också dit, han som första gången hade sökt upp Jesus på natten, och han hade med sig en blandning av myrra och aloe, omkring trettio kilo. De tog Jesu kropp och lindade den med linnebindlar tillsammans med kryddorna så som judarna brukar göra vid en gravläggning. Intill platsen där Jesus hade blivit korsfäst fanns en trädgård och i trädgården en ny grav där ännu ingen hade blivit lagd. Där lade de Jesus, eftersom det var den judiska förberedelsedagen och graven låg nära.

Evangeliebokens texter ordnade efter Bibelns böcker

UR GAMLA TESTAMENTET

19:1-2, 13-18 6 e tref I årg

Första Moseboken

1:1-13 midsommard I årg

1:24-2:3 9 e tref I årg

3:1-13 1 i fastan III årg

4:3-7 1 i fastan II årg

4:8-12 13 e tref I årg

6:13-22 19 e tref I årg

7:11-23 1 e tref III årg

9:8-17 midsommard III årg

11:1-9 pingstd I årg

15:5-6 19 e tref II årg

s16:1-13 1 i fastan I årg

18:1-8 hel tref d III årg

18:26-32 bönsönd I årg

22:1-14 5 i fastan II årg

28:10-17 hel Mik d III årg

32:22-31 2 i fastan I årg

45:4-8 22 e tref I årg

50:15-21 23 e tref I årg

Andra Moseboken

1:15-21 sönd e jul II årg

1:22-2:10 1 e trett II årg

3:1-15 hel tref d II årg

4:10-17 12 e tref I årg

12:1-14 skärtorsd Matt ser

12:15-20 skärtorsd Luk ser

12:21-28 påsknatt Luk ser

13:6-10 palmsönd Mark ser

13:20-22 4 i påsk III årg

14:10-16, 21-22 påsknatt Matt ser

14:21-22 1 e tref II årg

15:1-11 påskd Mark ser

16:11-18 midfastosönd II årg

17:1-7 annand pingst I årg

19:3-8 10 e tref II årg

23:1-19 21 e tref III årg

23:10-12 12 e tref III årg

24:3-11 skärtorsd Mark ser

24:12-18 Kr förklar d I årg

32:1-4, 30-35 17 e tref I årg

33:18-23 2 e trett I årg

34:27-35 Kr förklar d II årg

40:34-38 Kr förklar d III årg

Tredje Moseboken

16:15-16 5 i fastan I årg

Fjärde Moseboken

6:22-27 nyårsd I årg

11:24-30 5 e trett II årg

21:4-9 5 i fastan III årg

Femte Moseboken

4:29-31 15 e tref III årg

5:23-27 2 e trett III årg

6:4-9 hel tref d I årg

7:6-9 2 e tref II årg

15:7-11 13 e tref II årg

18:15-18 annand påsk II årg

24:17-22 21 e tref II årg

30:11-16 18 e tref II årg

31:6-8 sönd f pingst II årg

34:1-5 alla helg d III årg

Josua

1:10-11 sönd e alla helg d III årg

2:1-15 19 e tref III årg

24:16-18 10 e tref III årg

Domarboken

6:7-16 2 e tref III årg

Rut

1:6-19 20 e tref II årg årg

2:8-12 20 e tref I årg

Första Samuelsboken

1:21-28 kyndelsmässod I årg

2:1-10 Marie beb d III årg

3:1-10 sönd e nyår I årg

17:40-50 3 i fastan I årg

Andra Samuelsboken

12:1-7 4 e tref I årg

Första Kungaboken

3:5-14 bönsönd III årg

8:20, 27-30 sönd e nyår III årg

8:41-43 3 e trett I årg

10:1-7 trettodded III årg

17:1-6 4 e trett III årg

17:8-16 15 e tref II årg

17:17-24 16 e tref II årg
 18:26-29, 36-39 3 i fastan III årg
 19:1-8 2 i fastan II årg
 19:9-16 sönd f pingst III årg
 19:19-21 6 e tref III årg

Andra Kungaboken

2:11-14 Kr himmelsf d I årg
 4:42-44 midfastosönd I årg
 5:1-4, 9-15 3 e trett III årg

Första Krönikeboken

29:10-14 tacksägelse I årg

Nehemia

2:11-20 22 e tref III årg
 9:19-21 15 e tref I årg

Ester

4:12-17 fastlagssönd II årg

Job

12:7-13 midsommard II årg
 14:13-15 16 e tref III årg
 17:15-16 sönd e alla helg d II årg
 19:25-27 påsknatt Joh ser
 38:1-11 4 e trett I årg

Psaltaren

8 9 e tref
 13 bönsönd
 15 6 e tref
 16:6-11 annand påsk
 19:2-7 2 e trett
 19:8-15 18 e tref
 22 långfred
 23 3 i påsk
 24 1 i advent
 25:4-11 septuag
 25:12-22 3 i fastan
 28:6-9 10 e tref
 31:2-6 1 i fastan
 32:1-5 askonsd
 33:4-9 sexag
 33:18-22 sönd f pingst
 36:6-10 3 e trett
 37:1-9 5 e trett
 39:5-8 24 e tref
 40:6-12 apostlad

40:14-18 21 e tref
 46 annand jul
 49:6-12 17 e tref
 62:2-9 4 e tref
 62:10-13 22 e tref
 63:2-5 6 e trett
 65:2-5 2 e tref
 65:9-14 tacksägelse
 66:5-12 1 e tref
 68:5-7 20 e tref
 68:10-14, 20-21 annand pingst
 71:2-6 sönd e jul
 72:1-7 juld
 72:10-15 trettanded
 73:23-26 19 e tref
 78:35-39 23 e tref
 84:2-5 sönd e nyår
 85:9-14 2 i advent
 86:5-11 fastlagssönd
 89:12-18 Kr förklar d
 89:20-29 1 e trett
 95:1-7 14 e tref
 96 sönd e midsommard
 98:1-8 5 i påsk
 102:26-29 domssönd
 103:1-6 13 e tref
 103:8-14 5 i fastan
 103:19-22 hel Mik d
 104:1-13 midsommard
 104:27-31 pingstd
 107:1-9 midfastosönd
 107:18-22 16 e tref
 107:28-32 4 e trett
 108:2-7 julnatt
 110 Kr himmelsf d
 111:1-5 skärtorsd
 113:1-6 hel tref d
 114 påsknatt
 116:1-9 sönd e alla helg d
 118:15-24 påskd
 118:19-29 palmsönd
 119:30-35 8 e tref
 119:129-135 sexag II årg
 119:170-176 3 e tref
 121 nyårsd
 123 15 e tref
 126 alla helg d
 130 2 i fastan
 138 kyndelmässod
 139:1-18 sönd f domssönd
 143:6-10 11 e tref

145:1-7 2 i påsk
 145:8-13 4 i advent
 145:13-18 12 e tref
 146:3-9 3 i advent
 147:1-7 4 i påsk
 147:7-15 Marie beb d

Ordspråksboken

3:27-32 9 e tref II årg
 7:1-3 8 e tref II årg
 8:32-36 18 e tref III årg
 9:1-6 midfastosönd III årg

Predikaren

5:9-15 17 e tref II årg
 12:1-7 17 e tref III årg

Höga visan

8:6-7 fastlagssönd III årg

Jesaja

1:10-17 11 e tref III årg
 2:2-5 22 e tref III årg
 2:12-17 11 e tref I årg
 6:1-8 apostlad II årg
 7:10-14 Marie beb d I årg
 9:1a, 2-7 julnatt
 9:2-7 juld I, II, III årg
 11:1-9 julnatt
 11:10-13 14 e tref II årg
 12:1-6 pingstd III årg
 25:6-9 påskd Matt årg
 26:19 16 e tref I årg
 27:2-6 10 e tref I årg
 29:17-21 3 i advent I årg
 35:1-10 2 i advent II årg
 38:1-6 12 e tref II årg
 40:1-8 3 i advent III årg
 40:9-11 4 i advent I årg
 40:26-31 4 e tref II årg
 42:1-7 1 e tref I årg
 42:5-9 sönd e midsommard III årg
 43:1-4 1 e tref III årg
 43:10-13 2 i påsk I årg
 43:15-21 6 e tref
 44:1-8 annand pingst III årg
 45:22-24 3 e tref II årg
 49:1-2 sönd e midsommard I årg
 49:5-7 trettonded II årg

49:8-10 alla helg d I årg
 49:13-16 nyårsd II årg
 50:5-10 palmsönd Luk
 51:1-3 3 e tref II årg
 51:4-6 sönd f domssönd II årg
 52:7-10 4 i advent III årg
 52:13-15 fastlagssönd I årg
 53:1-12 långfred Matt Mark Luk Joh ser
 54:7-10 4 i påsk I årg
 55:1-4 2 e tref II årg
 55:5-7 sönd e nyår II årg
 55:8-11 sexag I årg
 56:6-8 palmsönd Matt ser
 57:15-16 5 i påsk III årg
 58:4-9 askonsd I årg
 59:14-17 3 i fastan II årg
 60:1-6 trettonded I årg
 60:18-22 alla helg d II årg
 61:1-3 1 i fastan III årg
 61:10-11 Kr himmelsf d II årg
 64:6-9 23 e tref II årg
 65:17-19 domssönd I årg
 66:12-14 3 e tref III årg

Jeremia

1:4-10 apostlad III årg
 1:17-19 annand jul I årg
 7:1-7 8 e tref III årg
 9:23-24 septuag I årg
 18:1-6 2 i påsk II årg
 20:7-11 annand jul II årg
 22:1-4 sönd e midsommard II årg
 23:3-8 3 i påsk III årg
 23:23-29 sexag III årg
 29:11-14 bönsönd II årg
 31:3-6 tacksägelsed II årg
 31:9-13 annand påsk III årg
 31:15-17 sönd e jul I årg
 31:31-34 skärtorsd Joh ser
 33:14-16 2 i advent III årg
 38:7-13 13 e tref III årg

Klagovisorna

3:22-26 nyårsd III årg

Hesekiel

1:26-2:3, 8-10 apostlad I årg
 11:17-20 annand pingst II årg
 18:30-32 4 e tref III årg

33:10-16 5 e trett III årg
34:11-16 3 i påsk I årg
34:17-23 5 e trett I årg
34:23-31 3 i påsk II årg
36:23-28 1 e tref I årg
37:1-10 annand påsk I årg
37:12-14 sönd e alla helg d I årg
37:15-22 14 e tref I årg
47:6-12 domssönd III årg

Daniel

3:19-25 påsknatt Mark ser
6:16-22 hel Mik d I årg
7:9-10 domssönd II årg
7:13-14 Kr himmelsf d III årg
10:15-19 hel Mik d II årg

Hosea

6:1-3 påskd Luk ser
11:1-4 5 i påsk I årg
11:8-9 23 e tref III årg
14:5-9 5 i påsk II årg

Joel

2:12-19 askonsd II årg
2:28-29 pingstd II årg

Amos

4:12-13 24 e tref
5:21-24 11 e tref II årg
7:10-15 6 e tref II årg
8:4-7 9 e tref III årg
8:9-12 sönd f domssönd III årg
9:11-15 14 e tref III årg

Jona

2:1-11 påskd Joh ser
3:10-4:11 septuag II årg

Mika

3:5-8 8 e tref I årg
4:1-4 2 i advent I årg
5:2-4 Marie beb d II årg
6:6-8 18 e tref I årg
7:1-6 annand jul III årg
7:7-8 kyndelmässod III årg
7:18-20 3 e tref I årg

Sefanja

3:8-13 sönd f domssönd I årg
3:14-17 4 i advent II årg

Sakarja

2:10-13 palmsönd Joh ser
3:1-7 2 e tref I årg
7:8-10 4 e tref II årg
8:6-8 2 i påsk III årg
9:9-10 1 i advent I, II, III årg
14:6-9 sönd f pingst I årg

Malaki

3:1-4 kyndelmässod II årg
4:4-6 3 i advent II årg

UR DE APOKRYFA SKRIFTERNA

Tobit

10:7-13 20 e tref III årg

Salomos vishet

7:15-22 tacksägelse III årg
11:22-26 septuag III årg

Jesus Syraks vishet

28:3-7 4 i påsk II årg

Manasses bön

11-15 askonsd III årg

UR NYA TESTAMENTET

Matteusevangeliet

1:18-25 juld III årg
2:1-12 trettanded I II III årg
2:13-23 sönd e jul I årg
3:11-12 1 e tref III årg
3:13-17 1 e trett I årg
4:1-11 1 i fastan I årg
5:1-12 alla helg d I årg
5:13-16 alla helg d II årg
5:20-26 6 e tref I årg
5:38-48 13 e tref II årg
6:5-8 bönsönd III årg
6:9-15 23 e tref III årg
6:16-18 askonsd I årg
6:19-24 17 e tref I årg
6:25-34 15 e tref I årg
7:1-5 4 e tref I årg

7:12 13 e tref III årg
 7:13-14 8 e tref III årg
 7:15-21 8 e tref I årg
 7:22-29 8 e tref II årg
 8:5-13 3 e trett I årg
 10:16-22 annand jul I årg
 10:32-39 annand jul III årg
 11:2-11 3 i advent I årg
 11:12-19 3 i advent II årg
 11:25-27 hel tref d I årg
 11:28-30 15 e tref II årg
 12:15-21 21 e tref III årg
 13:24-30 5 e trett I årg
 13:31-33 kyndelsmässod III årg
 13:31-34 2 i advent II årg
 13:44-46 18 e tref III årg
 13:47-50 domssönd III årg
 13:53-57 20 e tref III årg
 14:22-33 4 e trett III årg
 15:21-28 2 i fastan I årg
 15:29-31 tacksägelsed II årg
 16:13-20 apostlad II årg
 16:21-23 1 i fastan II årg
 16:24-27 6 e tref II årg
 17:1-8 Kr förklar d I årg
 18:1-5 sönd e jul III årg
 18:7-10 hel Mik d II årg
 18:15-20 23 e tref I årg
 18:18-22 10 e tref II årg
 18:21-35 23 e tref II årg
 19:27-30 septuag III årg
 20:1-16 septuag I årg
 21:1-9 1 i advent I, II, III årg
 21:1-11 palmsönd Matt ser
 21:28-31 11 e tref II årg
 22:15-22 21 e tref I årg
 23:1-12 11 e tref III årg
 23:37-24:2 22 e tref I årg
 24:3-14 24 e tref
 25:1-13 sönd f domssönd I årg
 25:14-30 9 e tref I årg
 25:31-46 domssönd I årg
 26:1-27:31 passionsgtj Matt ser
 26:17-30 skärtorsd Matt ser
 27:32-56 långfred Matt ser, passionsgtj
 långfred huvudgtj Matt ser
 27:57-66 passionsgtj långfred kv gtj
 Matt ser
 28:1-8 påsknatt Matt ser
 28:1-20 påskd Matt ser
 28:16-20 hel tref d II årg

Markusevangeliet

1:9-11 1 e trett III årg
 1:12-13 1 i fastan III årg
 1:14-15 2 i advent III årg
 2:1-12 19 e tref III årg
 2:13-17 2 e tref III årg
 2:18-20 askonsd II årg
 2:23-28 12 e tref III årg
 3:7-19 apostlad III årg
 3:31-35 20 e tref I årg
 4:26-29 22 e tref II årg
 4:35-41 4 e trett I årg
 5:24-34 3 i fastan II årg
 5:35-43 16 e tref III årg
 7:31-37 12 e tref I årg
 9:1-13 Kr förklar d II årg
 9:14-32 3 i fastan III årg
 9:38-41 5 e trett II årg
 10:13-16 sönd e jul II årg
 10:17-27 18 e tref II årg
 10:32-45 fastlagssönd III årg
 11:1-11 palmsönd Mark ser
 11:15-19 sönd e nyår II årg
 12:1-12 5 i fastan II årg
 12:41-44 19 e tref I årg
 14:1-15:20 passionsgtj Mark ser
 14:3-9 2 i fastan III årg
 14:12-26 skärtorsd Mark ser
 15:21-41 långfred Mark årg,
 passionsgtj
 långfred huvudgtj Mark ser
 15:42-47 passionsgtj långfred kv gtj
 Mark ser
 16:1-8 påsknatt Mark ser
 16:1-14 påskd Mark ser
 16:15 midsommard III årg
 16:19-20 Kr himmelf d I årg

Lukasevangeliet

1:5-17 sönd e midsommard I årg
 1:26-38 Marie beb d I II III årg
 1:30-35 4 i advent II årg
 1:39-45 Marie beb d II årg, 4 i advent
 III årg
 1:46-55 4 i advent I årg, Marie beb d
 III årg
 1:57-66 sönd e midsommard II årg
 1:67-80 sönd e midsommard III årg
 2:1-20 julnatt, juld I II III årg
 2:21 nyårsd I årg

2:22-40 kyndelsmässod I II III årg
 2:42-52 sönd e nyår I årg
 3:1-15 3 i advent III årg
 3:15-17, 21-22 1 e trett II årg
 4:16-23 1 i advent III årg
 5:1-11 apostlad I årg
 5:33-39 askonsd III årg
 6:20-26 alla helg d III årg
 6:36-42 4 e tref III årg
 7:11-17 16 e tref II årg
 7:36-8:3 2 i fastan II årg
 8:4-15 sexag I årg
 9:28-36 Kr förklar d III årg
 9:46-48 10 e tref III årg
 9:51-62 6 e tref III årg
 10:17-20 hel Mik d I årg
 10:23-37 13 e tref I årg
 10:38-42 15 e tref III årg
 11:1-13 bönsönd II årg
 11:14-26 3 i fastan I årg
 11:29-32 trettoded III årg
 12:4-7 sönd e alla helg d I årg
 12:13-21 17 e tref II årg
 12:35-40 sönd f domssönd II årg
 12:42-48 9 e tref II årg
 12:49-53 annand jul II årg
 13:6-9 nyårsd II årg
 13:10-17 12 e tref II årg
 13:22-30 5 e trett III årg
 14:15-24 2 e tref I årg
 15:1-7 3 e tref I årg
 15:8-10 3 e tref II årg
 15:11-32 3 e tref III årg
 16:1-13 9 e tref III årg
 16:19-31 17 e tref III årg
 17:7-10 septuag II årg
 17:11-19 tacksägelsed I årg
 17:20-30 sönd f domssönd III årg
 18:1-8 bönsönd I årg
 18:9-14 11 e tref I årg
 18:31-43 fastlagssönd I årg
 19:1-10 21 e tref II årg
 19:28-40 palmsönd Luk ser
 19:37-40 tacksägelsed III årg
 20:37-38 sönd e alla helg d III årg
 21:25-36 2 i advent I årg
 22:1-23:25 passionsgtj Luk ser
 22:7-23 skärtorsd Luk ser
 22:24-27 14 e tref II årg
 23:26-49 långfred Luk ser, passionsgtj
 långfred huvudgtj Luk ser

23:50-56 passionsgtj långfred kv gtj
 Luk ser
 23:55-24:12 påsknatt Luk ser
 24:1-12 påskd Luk ser
 24:13-35 annand påsk I årg
 24:36-49 annand påsk II årg
 24:49-53 Kr himmelf d II årg

Johannesevangeliet

1:1-5 midsommard I årg
 1:1-14 juld II årg
 1:14-18 kyndelsmässod II årg
 1:29-34 1 e tref II årg
 1:35-46 2 e tref II årg
 1:47-51 hel Mik d III årg
 2:1-11 2 e trett I årg
 2:13-22 sönd e nyår III årg
 2:23-25 nyårsd III årg
 3:1-8 1 e tref I årg
 3:11-21 5 i fastan III årg
 3:16-17 midsommard II årg
 3:31-36 annand pingst II årg
 4:5-26 2 e trett II årg
 4:27-42 3 e trett II årg
 4:46-54 3 e trett III årg
 5 1-9 4 e trett II årg
 5:16-23 6 e trett
 5:22-30 domssönd II årg
 5:31-36 2 e trett III årg
 6:1-15 midfastosönd I årg
 6:24-35 midfastosönd II årg
 6:37-40 sönd e alla helg d II årg
 6:44-47 annand pingst I årg
 6:48-59 midfastosönd III årg
 6:60-69 sexag III årg
 7:14-18 18 e tref I årg
 7:37-39 pingstd III årg
 7:40-52 sexag II årg
 8:1-11 4 e tref II årg
 8:12 trettoded II årg
 9:1-7, 24-39 19 e tref II årg
 10:1-10 3 i påsk I årg
 10:11-16 3 i påsk II årg
 10:22-30 3 i påsk III årg
 11:1-7 20 e tref II årg
 11:18-27 hel tref d III årg
 11:28-44 16 e tref I årg
 11:46-57 5 i fastan I årg
 12:1-16 palmsönd Joh ser
 12:20-33 fastlagssönd II årg

12:35-43 22 e tref III årg
 12:44-50 annand pingst III årg
 13:1-17 skärtorsd Joh ser
 13:31-35 4 i påsk III årg
 14:1-14 4 i påsk II årg
 14:15-21 pingstd II årg
 14:25-29 pingstd I årg
 15:1-9 10 e tref I årg
 15:10-17 5 i påsk II årg
 15:26-16:4 sönd f pingst I årg
 16:5-11 5 i påsk I årg
 16:12-15 sönd f pingst III årg
 16:16-22 4 i påsk I årg
 16:23-33 sönd f pingst II årg
 17:1-8 Kr himmelsf d III årg
 17:1-19 passionsgtj Joh ser
 17:9-11 14 e tref I årg
 17:9-17 5 i påsk III årg
 17:18-23 14 e tref III årg
 18:1-19:16 passionsgtj Joh ser
 18:36-37 1 i advent II årg
 19:17-37 långfred Joh ser, passionsgtj
 långfred huvudgtj Joh ser
 19:38-42 passionstgj långfred kv gtj
 Joh ser
 20:1-10 påsknatt Joh ser
 20:1-18 påskd Joh ser
 20:19-23 annand påsk III årg
 20:24-31 2 i påsk III årg
 21:1-14 2 i påsk I årg
 21:15-19 2 i påsk II årg

Apostlagärningarna

1:1-11 Kr himmelsf d I II III årg
 1:12-14 sönd f pingst III årg
 2:1-11 pingstd I II III årg
 2:14-21 pingstd II årg
 2:24-35 hel tref d I årg
 2:36-41 annand pingst III årg
 2:42-46 kyndelsmässod III årg
 3:14-16 påskd Luk ser
 4:1-12 5 i fastan II årg
 4:5-12 hel tref d III årg
 4:18-31 annand jul III årg
 4:32-35 15 e tref II årg
 5:27-29 18 e tref III årg
 6:8-15 annand jul I årg
 7:17-22 sönd e jul III årg
 7:55-8:8 annand jul II årg
 8:14-17 1 e trett III årg

8:26-39 1 e tref III årg
 9:36-43 20 e tref I årg
 10:34-43 annand påsk I årg
 10:37-38 sönd e midsommard III årg
 10:42-43 nyårsd III årg
 10:42-48 annand pingst I årg
 11:19-26 annand pingst II årg
 12:6-17 hel Mik d II årg
 13:1-3 askonsd II årg
 13:16-25 sönd e midsommard II årg
 13:32-37 påskd Joh ser
 14:15-17 midsommard I årg
 16:11-15 18 e tref I årg
 17:22-31 midsommard II årg
 18:24-19:6 1 e trett I årg
 19:4 sönd e midsommard I årg
 20:32-36 15 e tref I årg

Romarbrevet

1:16-17 3 e trett I årg
 2:1-4 4 e tref I årg
 2:12-16 5 e trett III årg
 3:21-28 11 e tref I årg
 4:18-21 Marie beb d II årg
 5:1-5 palmsönd Luk ser
 5:6-11 3 e tref I årg
 5:15-21 22 e tref II årg
 6:3-11 påsknatt Matt ser, 1 e tref I årg
 7:14-25 11 e tref II årg
 8:1-4 Marie beb d I årg
 8:14-17 8 e tref III årg
 8:16-18 sönd f pingst I årg
 8:18-23 12 e tref II årg
 8:24-27 bönsönd III årg
 8:28-30 2 e tref II årg
 8:31-39 sönd f pingst II årg
 10:4-8 4 i advent I årg
 10:9-13 nyårsd I årg
 10:13-17 sexag II årg
 11:33-36 hel tref d II årg
 12:1-2 sönd e nyår II årg
 12:3-8 10 e tref II årg
 12:16-21 13 e tref III årg
 13: 7-10 21 e tref I årg
 13:8-10 13 e tref II årg
 13:11-14 1 i advent I årg
 14:11-14 4 e tref II årg
 15:4-7 2 i advent I årg
 16:1-7 apostlad III årg

Första Korinthierbrevet

1:1-3 septuag I årg
 1:10-13 14 e tref III årg
 1:18-25 sexag I årg
 1:26-31 2 e tref III årg
 3:10-15 8 e tref II årg
 4:1-5 3 i advent I årg
 5:6-8 skärtorsd Luk ser
 9:19-26 6 e tref III årg
 10:1-6 midfastosönd III årg
 10:12-13 2 i fastan II årg
 10:16-17 skärtorsd Mark ser
 11:20-25 skärtorsd Matt ser
 12:4-11 10 e tref III årg
 12:12-26 10 e tref I årg
 13:1-13 fastlagssönd I årg
 15:1-11 2 i påsk I årg
 15:12-21 påskd Mark ser
 15:22-28 domssönd III årg
 15:35-49 sönd e alla helg d II årg
 15:53-57 påskd Matt ser

Andra Korinthierbrevet

1:3-7 3 e trett III årg
 1:8-11 4 e trett I årg
 1:17-22 4 i advent III årg
 3:4-8 12 e tref I årg
 3:9-18 Kr förklar d II årg
 4:3-6 trettanded II årg
 4:7-14 16 e tref I årg
 4:16-18 4 i påsk II årg
 5:14-21 fastlagssönd III årg
 6:1-10 2 i fastan I årg
 7:8-13 askonsd III årg
 8:9-15 21 e tref III årg
 9:8-10 midfastosönd I årg
 13:5-9 sönd f domssönd II årg

Galaterbrevet

2:16-21 3 e trett II årg
 3:21-29 3 i advent III årg
 4:4-7 sönd e jul I årg
 4:31-5:6 12 e tref III årg
 5:13-18 5 i påsk III årg
 6:1-7 4 e tref III årg

Efesierbrevet

1:7-14 2 e trett I årg
 1:17-23 Kr himmelsf d II årg

2:1-6 påsknatt Joh ser
 2:1-10 3 e tref II årg
 2:12-16 palmsönd Matt ser
 2:17-19 trettanded III årg
 2:17-22 pingstd III årg
 3:14-21 bönsönd I årg
 4:1-6 14 e tref I årg
 4:7-13 Kr himmelsf d III årg
 4:20-28 9 e tref II årg
 4:29-32 23 e tref II årg
 5:1-9 3 i fastan I årg
 6:10-18 3 i fastan II årg

Filipperbrevet

1:3-11 septuag II årg
 1:12-18 5 e trett II årg
 1:20-26 16 e tref III årg
 2:1-4 sönd e nyår III årg
 2:1-5 14 e tref II årg
 2:5-11 palmsönd Joh ser
 2:12-13 6 e trett
 3:7-14 septuag III årg
 3:20-4:1 sönd f domssönd III årg
 4:4-7 4 i advent II årg
 4:10-13 15 e tref III årg

Kolosserbrevet

1:11-14 trettanded I årg
 1:15-20 Marie beb d III årg
 1:21-23 midsommard III årg
 2:6-15 påsknatt Luk årg
 3:1-4 annand påsk II årg
 3:12-16 5 e trett I årg
 3:16-17 tacksägelsed III årg

Första Thessalonikerbrevet

2:1-8 6 e tref II årg
 5:9-11 4 i påsk III årg
 5:13-15 23 e tref III årg
 5:16-24 tacksägelsed I årg

Andra Thessalonikerbrevet

3:1-5 23 e tref I årg

Första Timotheosbrevet

1:12-17 apostlad I årg
 2:4-6 fastlagssönd II årg
 3:16 juld I årg
 6:7-11 17 e tref II årg

6:11-12 19 e tref II årg
6:13-16 kyndelsmässod II årg

Andra Timotheosbrevet

1:3-5 20 e tref III årg
1:7-10 4 e trett III årg
2:8-13 påsknatt Mark ser
3:14-17 sönd e jul II årg
4:1-7 9 e tref III årg

Titusbrevet

3:4-8 1 e tref II årg

Hebreerbrevet

1:1-3 juld III årg
1:1-6 julnatt
2:9-10 2 e trett III årg
2:14-18 palmsönd Mark ser
3:1-6 sönd e nyår I årg
4:12-13 sexag III årg
4:14-16 1 i fastan I årg
5:7-10 1 i fastan III årg
7:24-27 5 i fastan I årg
9:11-15 långfred Joh ser
9:24-28 långfred Luk ser
10:1-10 långfred Matt ser
10:12-18 skärtorsd Joh ser
10:19-25 långfred Mark ser
10:32-39 2 i advent III årg
11:1-7 19 e tref I årg
11:13-16 sönd e alla helg d III årg
11:23-27 2 i fastan III årg
11:29-33 19 e tref III årg
12:1-3 alla helg d II årg
12:22-24 alla helg d III årg
13:2-3 20 e tref II årg
13:5-8 nyårsd II årg
13:12-16 4 i påsk I årg
13:20-21 3 i påsk II årg

Jakobsbrevet

1:12-15 1 i fastan II årg
1:22-25 11 e tref III årg
2:1-8 21 e tref II årg
2:8-13 18 e tref II årg
2:14-17 askonsd I årg
5:7-11 2 i advent II årg
5:13-16 4 e trett II årg

Första Petrusbrevet

1:3-9 2 i påsk III årg
1:13-16 6 e tref I årg
1:18-23 annand påsk III årg
2:1-3 midfastosönd II årg
2:4-10 apostlad II årg
2:22-25 3 i påsk I årg
4:7-11 9 e tref I årg
4:12-19 22 e tref I årg
5:1-4 3 i påsk III årg
5:5-11 3 e tref III årg

Andra Petrusbrevet

1:2-8 22 e tref III årg
1:16-18 Kr förklar d I årg
1:19-21 3 i advent II årg
3:8-13 domssönd I årg

Första Johannesbrevet

1:1-4 juld II årg
1:5-7 kyndelsmässod I årg
1:8-2:2 5 i fastan III årg
2:15-17 17 e tref I årg
2:28-3:3 24 e tref
3:18-24 5 i påsk II årg
4:1-6 8 e tref I årg
4:7-10 13 e tref I årg
4:10-16 5 i påsk I årg
4:16-21 17 e tref III årg
5:1-5 2 i påsk II årg
5:6-12 1 e trett II årg
5:13-15 bönsönd II årg

Uppenbarelseboken

1:9-18 Kr förklar d III årg
2:8-11 16 e tref II årg
3:10-13 sönd f domssönd I årg
3:14-19 3 i fastan III årg
3:20-22 1 i advent II årg
4:8-11 tacksägelsed II årg
5:1-5 1 i advent III årg
5:11-14 hel Mik d III årg
7:9-17 alla helg d I årg
12:7-12 hel Mik d I II III årg
19:5-9 2 e tref I årg
20:11-21:5 domssönd II årg
22:1-5 sönd e alla helg d I årg
22:16-17 2 e trett II årg

Bilaga 2: Ändring i kyrkoordningen

I 18 kap. 5 § kyrkoordningen finns bestämmelser om *Den svenska evangeliebokens* användning. Där anges att evangelieboken skall användas för läsningar vid huvudgudstjänster samt att predikan skall utgå från en eller flera av de lästa texterna. Dessa bestämmelser påverkas inte av beslut om en ny evangeliebok eftersom de naturligtvis alltid avser den gällande evangelieboken. Även om det inte står särskilt angivet i kyrkoordningen får det anses följa av Kyrkomötets beslut om en evangeliebok och av anvisningarna i kyrkohandboken att någon av de böner som finns som *Dagens bön* skall användas i församlingens huvudgudstjänst. Att såväl de i evangelieboken intagna texterna som *Dagens bön* även används vid andra gudstjänster är däremot inte särskilt föreskrivet.

Bestämmelser om kyrkoåret finns i 28 kap. kyrkoordningen. Förslagen om ändrade benämningar på vissa sön- och helgdagar i evangelieboken får till följd att det behöver ske motsvarande ändringar i bestämmelserna om kyrkoåret. Kyrkostyrelsen lägger därför fram ett förslag om detta. I förslaget har inte tabellen med kyrkoåret i dess helhet tagits med utan endast de berörda sön- och helgdagarna. Avsikten är att det tydligare skall framgå på vilka punkter den relativt långa 1 § i 28 kap. föreslås bli ändrad.

Förslag till ändring i kyrkoordningen

Kyrkomötet beslutar att 28 kap. 1 § kyrkoordningen (SvKB 1999:1) skall ha följande lydelse.

*Nuvarande lydelse**Föreslagen lydelse*

1 § Kyrkoårets <i>helg- och högtidsdagar</i> är följande:	1 § Kyrkoårets <i>sön- och helgdagar</i> är följande:
---	---

<i>den helige Stefanos dag eller annandag jul</i>	den 26 december	<i>annandag jul eller den helige Stefanos dag</i>	den 26 december
---	-----------------	---	-----------------

<i>första-sjätte söndagen efter påsk</i>	de sex söndagarna efter påskdagen	<i>andra-sjätte söndagen i påsktiden</i>	de fem första söndagarna efter påskdagen
<i>femte söndagen efter påsk är bön-söndagen</i>		<i>sjätte söndagen i påsktiden är bön-söndagen</i>	
		<i>söndagen före pingst</i>	<i>den sjätte söndagen efter påskdagen</i>

<i>jungfru Marie kyrkogångsdag eller kyndelmässodagen</i>	den söndag som infaller under tiden den 2–8 februari. (Om denna söndag är fastlagssöndagen flyttas jungfru Marie kyrkogångsdag till närmast föregående söndag)	<i>kyndelmässodagen eller jungfru Marie kyrkogångsdag</i>	den söndag som infaller under tiden den 2–8 februari. (Om denna söndag är fastlagssöndagen flyttas <i>kyndelmässodagen</i> till närmast föregående söndag)
---	--	---	--

<i>den helige Johannes döparens dag eller midsommardagen</i>	den lördag som infaller under tiden den 20–26 juni	midsommardagen	den lördag som infaller under tiden den 20–26 juni
		<i>söndagen efter midsommardagen eller den helige Johannes döparens dag</i>	<i>den söndag som infaller efter midsommardagen</i>

Med * markerad dag är kyrklig högtidsdag utan att vara helgdag enligt lagen (1989:253) om allmänna helgdagar.

Med ** markerade söndagar utgår om en annan helgdag infaller samtidigt.

Detta beslut träder i kraft den 1 januari 2003

Utdrag ur Kyrkostyrelsens protokoll

Utdrag ur protokoll fört vid Kyrkostyrelsens sammanträde den 19 juni 2002.

Närvarande: Ärkebiskop KG Hammar, ordförande och ledamöterna Stina Eliasson, Sven-E. Kragh, Birgitta Ericsson Löfgren, Ulla Carlson, Gunvor Hagelberg, Curt Forsbring, Christina Hjertén, Britt Louise Agrell, Birgith Wiklund Molberg, Bengt Linvall, Margarethe Isberg, Marianne Kronberg och Britas Lennart Eriksson samt tjänstgörande ersättaren Nils Fredrik Aurelius.

Föredragande: Kyrkosekreteraren Carl Axel Aurelius.

Kyrkostyrelsen beslöt

att till Kyrkomötet avge skrivelsen 2002:4 Den svenska evangelieboken.